

© Xenon Books, 2015. All rights reserved.

1779

~~Handwritten text~~

Handwritten numbers 757

Θ Ε Ζ Η Ρ Θ Α

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ

ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΘΕΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΉΜΕΤΕΡΑΝ

ΑΠΛΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ.

Παρά τῷ ὑψηλοτάτῃ, καὶ σοφωτάτῃ
Αὐθέντῃ τῆς Οὐγγροβλαχίας,

ΝΙΚΟΛΑΟΥ τῷ ΜΑΥΡΟΚΟΔΡΑΤΟΥ.

Ν Τ Ν

ΕΚ ΤΡΙΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΘΕΝ.

Handwritten notes in Greek:
"Μαυροκοδράτου με ἀνεφελήθη
Νοάντα Κωνσταντίνου
Μαυροκοδράτου"

α ω β. **ΕΝΕΤΙΗΣΙ** 1802.

Παρά Πάνω Θεοδοσίῃ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.
CON LICENZA DE' SUPERIORI.

~~Τὸ βιβλίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος~~

ὁ Τίτος ἐκ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐκ τῆς
πρώτης ἀρχιεπισκοπῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς Ἐκκλησίας
ῥωμαίων

Ἡ δὲ πρῶτη ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἔστιν ἡ πρώτη.

Ἡ δευτέρα ἔστιν ἡ δεύτερη.

Ἡ τρίτη ἔστιν ἡ τρίτη.

Ἡ τέταρτη ἔστιν ἡ τέταρτη.

Ἡ πέμπτη ἔστιν ἡ πέμπτη.

Ἡ ἕκτη ἔστιν ἡ ἕκτη.

Τὸ βιβλίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς
πρώτης ἀρχιεπισκοπῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς Ἐκκλησίας
ῥωμαίων

LIBRARY OF THE
NATIONAL LIBRARY OF GREECE
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΩ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΤΗ.

Αΐνισως (ὡ φιλαναγνώσα) ἠδύεται τινὰς , καὶ λαμβανῆ μεγάλην τὴν δ'φροσύνην , καὶ δ'χαρῆσιςιν ὅταν ἀναγινώσκῃ ἰσορίας τινὰς τῆς παλαιῶν Ἀνδρῶν , καὶ Ἡρώων Φιλοσόφων , πολλῶ μᾶλλον θέλει ἠδυνθῆ , καὶ τὰ λάβῃ ἀφέλειαν , καὶ καρποφορίαν παρὰ τῆς τοῦ Βιβλίου , τῆς **ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ** . διότι τὰς ὅσας ἀρετὰς ὅπερ οἱ πάλαι φιλόπονοι Ἡῤῥωες , ἀγωνιζόμενοι καὶ ἐκατέρθωσαν , καὶ πρὸς σημεῖον ἡμῖν εὐδαδέτε ψυχῆς , καὶ εὐνοικῆς ἀγάπης ὡς πρὸς παρδείγμα μᾶς ἄφησαν μὲ τὰ Συγγραμμάτων , τὰς εὐείσκεις ἐν τῇ παρόντι Βιβλίῳ . εἰ μόνον τῆς ἔξω Φιλοσόφων τὰς χρυσὰς Ἰσορίας , καὶ ἀξίας παρανέσεις , ἀλλὰ καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίων Ἀνδρῶν , τῆς Παλαιᾶς τε , καὶ Νέας Διαθήκης . αἱ ὅποιαι ὅλαι αὐταὶ εἶσαι ἐρανισμῆται , ὡσάν εἶα ἀπάνθισμα ὑπὸ πολλὰ καὶ εὐφόρα Βιβλία , εἰς εὐ συνετέθησαν ποτὲ , εἰς τὴν Λατινικὴν Διάλεκτον . ἀλλ' ὁ φιλοσοφώτατος καὶ θεοσεβέστατος Αὐθούτης , καὶ Ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΤΡΟΚΟΔΡΑΤΟΣ** , μεταφράσας αὐτὴ εἰς τὴν μελισαγῆ ταύτῃ ἀπλῶ ἡμετέρῃ Διάλεκτον , τὸ ἄφησαν εἰς τὴς μεταγενέστερας ἡμᾶς , σημεῖον , καὶ τύπον τῆς ἐδικῶν του ἀρε-

τῶν • ἐπειδὴ ὅσα ἀξέχει τὸ παρὸν βιβλίον, καὶ ἐ-
 ποίει, καὶ εἰς ἄλλας ἐνεθίτει ὁ αἰδέμιος ἐκεῖνος Ἡγε-
 μῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλως χαρισντισμὸν, καὶ μελίρρυ-
 τον δὲ τῶν εὐφράδιαν τῆς λόγων. Τέτο δὲ χρισιμεύει,
 καὶ μάλλον εἶναι ἀναγκαῖον (ὡ φιλανανγνώσα,) ἔμόνον
 εἰς τὰς Ἡγεμόνας καὶ ἀξιωματικὰς Ἄνδρας, τὰς ὁποίας
 διδάσκει, πῶς νὰ διοικῶν τὰς Ἡγεμονικὰς πῶν ἀξίας,
 καὶ τὸ ὑπήκοόντων μὲ Πραότητα, Δικαιοσύνην, Φιλώ-
 σέβειαν, καὶ ἄλλα, ἀλλὰ μάλιστα εἰς κάθε ἀπλῶς ἄν-
 θρωπον • ἐπειδὴ ὁ κάθε ἄνθρωπος, πρὸς τῶν γυναι-
 κα, καὶ παιδίατα, Ἡγεμῶν, καὶ ἔξουσιασῆς, καὶ κύριος
 λέγεται, καὶ εἶναι • μάλιστα δὲ, καὶ ὡς λογικός, ὡς πρὸς
 τὰς αἰδήσεις καὶ μέλη τῆς σώματος, ὁ νῆς, Ἡγεμῶν,
 ἔξουσιασῆς, καὶ Βασιλεὺς κείνεται πρὸς τῶν Φιλοσόφων •
 λοιπὸν ἀναγκαῖον τὸ παρὸν Βιβλίον ἀπλῶς εἰς κάθε
 ἄνθρωπον, διότι μετερχόμενος τὸ Πολιτικὸν τέτο Θεά-
 ζον, διδάσκεται παρ' αὐτῆ μὲ Ἰσορίας, καὶ Παραδεί-
 γματα τῶν παλαιῶν ἀγίων Ἀνδρῶν, τῶν Εὐσέβειαν,
 καὶ τὸ πρὸς Θεὸν σέβας, τὸ ὁποῖον εἶναι πρῶτον ἄπο-
 τέλεσμα τῆς τελείας ἀνθρώπου • ὡς πλάσμα δηλαδὴ πρὸς
 τὸν ἑαυτῆ πλάστω, ἔχει χρέος νὰ φυλάτῃ τὸ Σέβας,
 καὶ μὲ αὐτὸ πλέκει εἰς τῶν ψυχικῶν ὡσαν εἷμα σέμμα
 Ἡγεμονικόν, ὅπου πρέπει νὰ ἀσπράτῃ εἰς μίαν Χρι-
 στιανικὴν ψυχὴν, καὶ Φιλόθεον. Ἐρῶσο.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

- Κεφ. α'. Ο' Ηγεμών χρεωσεί να περάση ζωήν
μία, ης οι υπήκοοι πρέπει να ακολουθήσεν
αυτῷ ὡσάν ὁ ἴσκιος τὸ κορμί. Φύλ. Ι
- Κεφ. β'. Ἐχέτω σύνοικον τὴν Δικαιοσύνην ὁ
Ἡγεμών, ης ἀνθήσει τὸ Βασιλεῖον αὐτῆ
διὰ χρόνου. 16
- Κεφ. γ'. Στερέωμά ἐστι τῆς Βασιλείας, ἡ τῆ
Ἡγεμόνος ἐπιείκεια. 37
- Κεφ. δ'. Σπυδαζέτω ὁ Ἡγεμών μάλλον φι-
λεῖσθαι, ἢ φοβερὸς εἶναι, ης πλατυνθήσε-
ται ἐνδόξως ἡ Βασιλεία αὐτῆ. 59
- Κεφ. ε'. Τῶν Ἡγεμόνων ἡ κατάστασις κόποις,
ης κινδύνοις ὑπόκειται, τοιγαρῶν ἐπαγρυπνεῖν
ὀφείλουσι. 89
- Κεφ. ς'. Ἡ ἐγρήγορσις τῆ Ἡγεμόνος, σωτη-
ρία ἐστὶ τῆ λαῶ. 107
- Κεφ. ζ'. Ἡ τῆ Ἡγεμόνος σιωπή, τῆς διοική-
σεως ἐστὶ ψυχή. 120
- Κεφ.

Π Ι Ν Α Ξ .

- Κεφ. ή. Τῷ Ἡγεμόνος ἡ ἐγκράτεια, εὐδαιμονία τῆς Βασιλείας ὑπάρχει. 127
- Κεφ. θ'. Οἰκονόμος εἰλικρινεία, καὶ συνέσει κεκοσμημένος ἐχέτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ τὸ μνημόσιον αὐτῷ εἰς εὐλογίαν ἔσαι. 147
- Κεφ. ι'. Ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν δυσχερῶν πραγμάτων, ἀρίστος συμβῆλως ὡς φύλακας τῆς Βασιλείας ἀναζητείτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ πλατωθήσεται ἡ ἐπικράτεια αὐτῷ. 178
- Κεφ. ιά. Ὁ Ἡγεμὼν ὡς Πατὴρ φορτία ἐπιτιθέτω μέτρια τοῖς λαοῖς, καὶ ἔσαι ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτῷ. 211
- Κεφ. ιβ'. Τὸς ἐκδοθέντας νόμους ἐπιτηρείτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων εὐρήσει χάριν. 224
- Κεφ. ιγ'. Τὰ πολιτικὰ δίκαια τοῖς Θείοις Νόμοις ὑποτιθέτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ λήψεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου. 236
- Κεφ. ιδ'. Δόξα τῷ Ἡγεμόνος ἐστὶ τὸ φυλάττειν τὴν πίσιν, τὸ δὲ μὴ τηρεῖν, ἀδοξία μεγίστη. 249
- Κεφ. ιε'. Συνεζευγμένην τῷ κράτει τῆς ἐξουσίας, ἐχέτω ὁ Ἡγεμὼν τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων, καὶ ἔνδοξον ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῷ. 266
- Κεφ. ις'. Τὸς χρηστότητι, καὶ σοφίᾳ πρωτεύοντας ἀγαθοποιήτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῷ εὐλογημένον. 278
- Κεφ. ιζ'. Τὰς ἱεράς Βίβλους ἐπιμελῶς ἀνα-
γινω-

Π Ι Ν Α Ξ

γνωσκέτω ὁ Ἡγεμῶν, ἡ κατευθυνθήσεται
ἡ Βασιλεία αὐτῆ. 299

Κεφ. ιη. Σωσχεῶς διανοεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ὅτι
Ἄνθρωπος ἐστὶ διὰ τὸν Οὐρανὸν γεγεννημέ-
νος, ἡ τότε εὐδενὸς ἄξια ἡγήσεται τὰ ἐν
τῷ κόσμῳ τιμώμενα. 319

Κεφ. ιθ'. Ρᾶδία καὶ ἀκώλυτος ἔσω πρὸς τὸν
Ἡγεμόνα ἢ πρόσδοδος, ἡ πάντα τὰ ἔθνη
μεγαλωῶσιν αὐτόν. 338

Κεφ. κ'. Τῶν ὀχληρῶν ψιθυρισῶν τὰς λόγους
μὴ ἀκκέτω ρᾶδίως ὁ Ἡγεμῶν, ἡ ἔσαι τὸ
Βασίλειον αὐτῆ ἐν εἰρήνῃ. 343

Κεφ. κἀ. Τὰς κόλακας, ὡς λυμεῶνας τῆς Βα-
σιλείας μισεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ἡ ἔνδοξον ἔσαι
τὸ ὄνομα αὐτῆ. 349

Κεφ. κβ'. Τῶν πισῶν φίλων, ἡ ἐν ἀνάγκαις
δοκίμασθέντων μὴ ὀλιγορεύτω ὁ Ἡγεμῶν,
ἀλλὰ φιλοτιμεῖτω αὐτὰς μετὰ πόθου, ἡ ἀ-
σφαλῆς ἔσαι ἡ Βασιλεία αὐτῆ. 362

Κεφ. κγ'. Ἐν ταῖς εὐτυχίαις μὴ μεγαλοφο-
νεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ἡ εὐσαλευθήσεται ἡ Βα-
σιλεία αὐτῆ. 370

Κεφ. κδ'. Ἐν τοῖς ἀτυχήμασι μὴ καταπιπτέ-
τω ὁ Ἡγεμῶν, ἡ φοβηθήσονται αὐτόν πάν-
τα τὰ ἔθνη. 389

Κεφ. κε'. Ἐν ταῖς ἀνάγκαις τῶν πενήτων συμ-
παθῆς ἔσω ὁ Ἡγεμῶν, ἡ πληθυνθήσονται
τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆ. 397

Κεφ.

Π Ι Ν Α Ξ .

- Κεφ. κς'. Λογιζέσθω καθ' ἐκάστην ὁ Ἡγεμὼν μέλλειν ἐν βραχεῖ καταλύειν τὸν βίον, καὶ διασκορπίσει πάντα τῆς ὑπερηφανείας τὰ κύματα. 409
- Κεφ. κζ'. Τὴν Εὐσέβειαν, καὶ τὸν Θεῖον φόβον ἐχέτω ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ Ἡγεμὼν, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῆς εὐλογηθήσεται παρὰ Κυρίου. 436
- Κεφ. κη'. Ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τῆ Θεῶ ὑποκλινάτω ἑαυτὸν ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ὑψωθήσεται ἡ Βασιλεία αὐτῆς, ἀλλ' εἰς μεγαλοφρονῶν προσκυνεῖσθαι ὡς Θεὸς βουληθῆ, καταβήσεται εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος. 462
- Κεφ. κδ'. Τὰς Γερὰς Λειτουργὰς τῆ Θεῶ μετ' εὐλαβείας τιμάτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ἐξανθήσει ὡς κρίνον ἡ Βασιλεία αὐτῆς. 477
- Κεφ. λ'. Οἱ τὴν Εὐσέβειαν ἀγαπήσαντες ἐπὶ πολὺ, καὶ εὐτυχῶς ἐβασίλευσαν· οἱ δὲ κατ' αὐτῆς ἐπανασάντες, μετ' αἰσχύνης τὴν ζωὴν ἀπετέλεσαν. 498

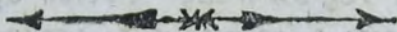

ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ,

Εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ἀκριβὴς συμβεβηλὴ, τὶ πρέπει
να κάμῃ, καὶ ἀπὸ τὶ να ἀπέχη.

Ὁ Ἦ Γ Ε Μ Ω Ν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὁ Ἠγεμὼν χρεωσθεῖ να περάσῃ ζωὴν τιμίαν,
καὶ οἱ ὑπήκοοι πρέπει να ἀκολουθήσῃ
αὐτῷ ὡσαν ὁ ἴσκιος τὸ Κορμί.

Ἄλλα καὶ καθ' ἕνα χρεωσθεῖ να ἐναγκαλίζεται
μὲ καθὲ ἐπιμέλειαν τὴν Ἀρετὴν, ὅπε εἶναι
ἐκ φύσεως ἐπιθυμητὴ, καὶ να λάμψῃ ἔμπρο-
θεν τῶν Ἀνθρώπων μὲ τὸ καλόν τε παράδειγμα. Τῆ-
το ὅμως κατὰ πρῶτον λόγον, καὶ ἐξαιρέτως ζητεῖται
ἀπ' ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἀρετὴ συνεργήσῃ τῆς τύχης,
ἀνέβασεν εἰς τὸ ὑψηλότερον ἀξίωμα· διατὶ ἐτούτος
χρεωσθεῖ περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλους ὡσαν παράδειγμα
τῶν κατωτέρων· οἱ ὁποῖοι συνηθίζου να παρομοιάσῃ
τὸν Ἠγεμόνα. Διὰ τῆτο βοᾷ καὶ ὁ σοφώτατος Βασι-
λεὺς, οἷός ἐστιν διοικητὴς τῆς πόλεως, τοῖσ τε καὶ οἱ οἰ-
κῆντες ἐν αὐτῇ· ἐπειδὴ καθὼς τὸ λελεῖδι τὸ ὀνομαζόμε-
νον Ἠλιοτρόπιον μιμεῖται τὸν δρόμον τῆ Ἠλίου, τοῖσ
τετρόπως καὶ οἱ ὑπήκοοι σπευδάσῃ να ζήσῃ καὶ μίμη-
σιν τῆ Ἠγεμόνος, διὸ καὶ ὁ Τραγικὸς Ποιητὴς λέγει.

Α

Ὅταν

“Όταν τιμᾶ ὁ Βασιλεὺς τὰς ἐνναρέτους πράξεις,
 Λαοὶ φυλαὶ τιμῶν αὐτὰς, καὶ ὅλαι αἱ παρατάξεις.

Τὸ πρῶτον κινέμενον· καθὼς παραδίδουσιν οἱ Φιλόσοφοι, τρέχοντας ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν πρὸς τὴν Δύσιν, τραβᾶ μαζί τε μὲ βίαν, καὶ εἰς κάποιον τρόπον ἀρπάζει ὅλαις ταῖς ἄλλαις κατώτεραις σφαίραις, οὕτω καὶ ὁ Ἡγεμῶν, ὅταν κλίθῃ εἰς τὸ κακὸν, φέρει μαζί τε πολλοὺς, καθ’ ὁμοίωσιν τῆς μεγάλης πέτρας, ἡ ὁποία, ὅταν πέσῃ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τῆ βουνῆ, πολλαῖς πετρίτζαις τραβᾶ κάτω μαζί τε· διὰ τῆτο πρέπει νὰ φυλαχθῶν μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν οἱ Ἡγεμόνες, νὰ μὴ φθείρωσι μὲ τὸ κακὸν τὴς παράδειγμα τὴς ὑπηκόος· ἐπειδὴ ὅ,τι λογῆς εἶναι οἱ Ἡγεμόνες, τέτοιοι γίνονται καὶ οἱ ὑπήκοοι· καὶ τῆτο εἶναι τὸ χειρότερον, ὅτι ὅχι μόνον αὐτοὶ κάμνουν τὰ κακὰ, ὄντες φαυλόβιοι, ἀλλὰ μεταδίδουσιν αὐτὰ καὶ εἰς ὑποκειμένας Χώρας, καὶ Πόλεις, τὰς ὁποίας βλάπτουν περιωστέρον μὲ τὸ κακὸν τὴς παράδειγμα, παρὰ μὲ τὴν ἀμαρτίαν ὅπῃ κάμνουν· Αἰχρὸν εἶναι βέβαια καὶ εἰς ἓνα ἰδιώτην νὰ πολιτεύεται κακῶς, ἀλλὰ τοῦτο εἰς τὸν Ἡγεμόνα εἶναι πολλὰ αἰχρότερον, καὶ ἀτιμώτερον· διατὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἡγεμόνος εἶναι γνωστὰ, καὶ πρόδηλα τοῖς πᾶσι, καὶ παρακινῶν εἰς τὴν μίμησίν τε τὴς ὑπηκόος· λοιπὸν καλὰ μᾶς διδάσκει ὁ Πλάταρχος λέγωντας, καθὼς τὰ ψεγάδια ὅπῃ εὐρίσκονται εἰς τὸ πρόσωπον εἶναι φανερά εἰς ὅλους, ἔτσι καὶ τὰ παραμικρὰ σφάλματα τῶν βασιλέων τὰ παρατηρῶν, καὶ τὰ γνωρίζων ὅλοι οἱ ὑπήκοοι· ὡ πόσον καταπλήλωσ ἀρμόζων ἐδῶ τὰ λόγια τῆ Ἰσιδώρου, ὅπῃ λέγει· τὸ ἀμάρτημα κρίνεται τόσον μεγαλήτερον, ὅσον εἶναι εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ὁ ἀμαρτάνων, καὶ πολλακίς ἐκεῖνα ὅπῃ εἰς τὴς ἰδιώτας παραβλέπομεν, καὶ συγχωρῶμεν, εἰς τὴς Ἡγεμόνας τὰ λογιάζομεν ἀσύγνωστα ἀμαρτήματα· Τάχα δὲν ἦτον καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀσελεγεῖς καὶ φαυλόβιοι εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, καὶ ὅμως ὁ Βαπτιστῆς Ἰωάννης ἄλλον δὲν ἤλεγξε, παρὰ τὸν Ἡρώδην, καὶ τὸ αἴτιον εἶναι, ὅτι τῆ Βασιλέως τὸ ἀμάρτημα ἐφαίνετο μεγάλον, καὶ ἀνυπόφορον εἰς τὸν Ἅγιον· Τῆτε χάριν καὶ ὁ Πλάτων γράφωντας πρὸς

πρὸς τὸν Δίωνα, ὁπότεν ἔγινε Βασιλεὺς τῶν Συρακουσίων, τέτην μάλις αὐτὴν συμβελὴν τῷ λέγει, νὰ φυλάξῃ ἀπαραχάρακτον, δηλαδὴ νὰ καταστήσῃ τὸν ἑαυτὸν τε ὡσάν ἕνα καθρέπτην, κείμενον ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ὑπηκόωντες. Κατὰ ἀλήθειαν ὁ Βασιλεὺς τραβᾷ τὰ ὄμμάτια τῶν Ἀνθρώπων πρὸς τῷ λόγῳ τε, ὡσάν τὸν Ἥλιον, καὶ διὰ τῆτο χρεωστῆ νὰ περάσῃ ζωὴν ἐπαινεθῆν, καὶ τιμίαν, ὅτι ἀνάγκη εἶναι ὅλοι οἱ πολῖται νὰ συναρμώζων τὰ ἦδη πρὸς τὸ ἐδικόν τε παράδειγμα, καὶ αὐτὸς ὡσάν ἕνας Θεῖος Μαγνήτης τραβᾷ πρὸς τῷ λόγῳ τε τῆς ὑπεξουσίας· εἰς τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν συντείνων πολλὰ οἱ παρόντες σίχοι τῷ Κλαυδιανῷ.

Νόμον ἂν θέλῃς Βασιλεῦ, δίκαιον νὰ θεσπίσης,
 Πρῶτος ἀπὸ τῆς ἄλλης σὺ, πρέπει νὰ τὸν τηρήσης.
 Ὅλος ὁ κόσμος ἂν, μπορῇ παράδειγμα νὰ πάρῃ,
 Ἀπὸ τὸν Βασιλέαντε, τ' ἔχει μεγάλην χάριν.

Φαίνεται ὅτι, τὰ μὲν ζῶα τῷ Προφήτῃ Ἰεζεκιήλ, νὰ σημαίνων ἀλληγορικῶς τῆς Ἡγεμόνας, τὰ δὲ ἀμάξια, καὶ οἱ τροχοὶ αὐτῶν, τῆς ἰδιώτας Ἀνθρώπων· διατὶ καθὼς οἱ τροχοὶ δὲν εἶχαν ἐδικὴν τῆς ξεχωριστὴν κίνησιν, ἀλλ' ἐκινεῖταν ὑπὸ τῶν ζώων, τοιοτρόπως καὶ οἱ ὑπηκοοὶ κινεῖνται, καὶ πολιτεύονται, καθὼς βλέπων τῆς Ἡγεμόνας των· διὰ τῆτο οἱ Βασιλεῖς δὲν προξενῶν τόσον μεγάλον κακὸν εἰς τῆς χυδαίης μὲ τὸ σφάλμα τῆς, ὅσον μὲ τὸ κακόν τῆς παράδειγμα. Διδάσκωντας ὁ Ξενοφῶν τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν εἰς τὸν Βασιλέα Κύρον ἔλεγε· πρῶτον ἔργον τῷ Βασιλέως εἶναι, νὰ καταστήσῃ τὸν ἑαυτὸν τε καλὸν Ἀνθρώπον· δεύτερον νὰ ἐπιμεληθῇ καὶ τὸ δυνατόν νὰ γένουσι ἄριστοι Ἀνθρώποι οἱ εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τε· διατὶ ὁ κοινὸς λαὸς ἔχει συνήθειαν νὰ μιμηθῇ ὅσον ἠμπορεῖ τὸν Βασιλέα, καὶ ἂν ἐτούτος εἶναι καλὸς, παρακινεῖ μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ τοῦς ὑπηκόους πρὸς τὰ καλὰ καὶ τίμια ἔργα, εἰδὲ εἶναι κακὸς, πρὸς τὰ κακὰ καὶ ἐπονεΐδισα. Τάτε χάριν δὲν ἔχει ἄδειαν ὁ Ἡγεμὼν νὰ παραστράτῃσῃ

καθόλε ἀπὸ τὰ δίκαια καὶ νόμιμα, διὰ τὰ μὴ φθείρη τὰ
 ἡθῆ τῆς πολιτείας μὲ τὸ κακὸν παράδειγμα· διατὶ τῆτο
 εἶναι βασιλέως ἴδιον, τὰ φανῆ πῶς διδάσκει καὶ ἄλλους
 ἐκεῖνα ὅπῃ κάμνει αὐτός· καὶ ὁ χυδαῖος λαὸς συνηθίζει
 τὰ πεισεύσει περισσώτερον τὰ ὀμμάτια, παρὰ τὰ ἄφτια,
 καὶ τὰ παρακινῆται τόσον πρὸς τὸ καλόν, ὅσον καὶ πρὸς
 τὸ κακόν, περισσώτερον ἀπὸ τὰ ζῶντα παραδείγματα
 τῶν ἔργων, παρὰ ἀπὸ τὰ νεκρὰ λόγια· Ἐτίμισαν μὲ
 πολλὰς ἐπαίνας οἱ παλαιοὶ κάποιον Δίβιον Δρῆσον Ρῶ-
 μαῖον, τῆ ὁποῖε τὸ σπῆτι διὰ τὰ πολλὰ παράθυρα, ὅπῃ
 εἶχεν, ἦτον πολλὰ ὑποκείμενον εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν γει-
 τόνων, τῆ ὑπέχετο ἕνας οἰκοδόμος, τὰ θεραπεύσει τὸ ἐλάτ-
 τωμα τῆτο τῆ σπιτίε· ἂν ἤθελε τῷ δώσει πέντε πεγγεῖα
 διὰ τὸν κόπον τε, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποκρινόμενος πολλὰ
 φροσίμως ὁ Δρῆσος, δέκα τὸν εἶπε τὰ σῶ δώσω, ἂν ἡμπο-
 ρῆσις τὰ κάμης διαφανὲς ὄλον τὸ σπῆτιμικ, διὰ τὰ ἰδῆν
 τί λογῆς πολιτεύομαι ὄχι μόνον οἱ γείτονες, ἀλλὰ καὶ ὄλοι
 οἱ Πολῖται· μὲ τῆτο ἐφανέρωσεν ὁ Θαυμασὸς ἕτας Ἀν-
 θρωπος, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν χρεώσῃ τὰ γένη εἰς ὄλους τῆς ἀρ-
 χομένης, ὡσάν ἕνα ξόμπλι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὄλοι οἱ ἄλλοι
 τὰ μάθῃν· τὰ γένη ὡσάν καθαρῶτατος καθρέπτῆς, εἰς
 τὸν ὁποῖον κινάζοντες οἱ ὑπήκοοι τὰ ἀκολουθήσει τὴν σρά-
 ταν τῆς Ἀρετῆς· Τίνος ἕνεκα ὁ Ἀπόστολος Γεώργιος ἐτί-
 μισε τῆς Ἡγεμόνας μὲ τὸ ὄνομα τῶν Ἀσρων; εἰμὴ διὰ
 τὰ μᾶς φανερώσει αἰνιγματωδῶς, ὅτι καθὼς οἱ Ἀσέρες
 λάμπουσι παντοτινὰ εἰς τὸ σερῶμα, καὶ δὲν ὑπόκεινται κα-
 μίαν φοράν εἰς τὴν ἐκλειψίν, μὲ τὸ τὰ ἀπέχεσι πολλὰ
 ἀπὸ τὴν γῆν, τῆς ὁποῖας ὁ ἴσκιος δὲν τῆς φθάνει, ἔτσι
 καὶ οἱ Βασιλεῖς χρεώσῃν τὰ λάμψῃν πάντοτε ἔμπροσθεν
 τῶν Ἀνθρώπων μὲ τὰ καλά τῆς ἔργα, καὶ τὰ μὴν ἀμαυ-
 ρῶσει ποτὲ τὴν ζωὴν τῆς μὲ κανένα μικρότατον ρύπον κα-
 κοπραγίας· μὲ τῆτην τὴν διδασκαλίαν συμφωνεῖ πολλὰ ἢ
 συμβελλῆ ἐκεῖνη τῆ Βασιλέως Βασιλείε, πρὸς τὸν ὄν αὐ-
 τῆ Δίοντα, καθὼς ὑπερέχεις ὡ ἡθῆ, ὄλους νῆς ὑπηκόους
 σε μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς Βασιλείας, ἔτσι ἐπιμελοῦ τὰ τῆς
 νικῆσις καὶ μὲ τὴν Ἀρετὴν, ὅτι ἡ Ἀρετὴ εἶναι τιμιωτέρα
 πάσις Ἡγεμονίας· καὶ λοιπὸν ἀνίσως κατὰ μὲν τὸ ἀξίω-
 μα

μα εἶσαι ἀνώτερος τῶν λοιπῶν, καὶ δὲ τὴν Ἀρετὴν εὐρε-
 θῆν ἀνώτεροί σε ἄλλοι τινές· εἶσαι βέβαια Βασιλεὺς,
 ὅμως καὶ τὸ ὑποδεέστερον μέρος· καὶ δὲ τὸ ὑπερέχον καὶ τι-
 μιώτερον, ὅπῃ εἶναι ἡ Ἀρετὴ, δὲν εἶσαι πλέον Βασιλεὺς,
 μάλιστα δὲ εἰς ἄλλον Βασίλειον ὑποκείμενον, ἐκεῖνος δηλα-
 δὴ ὅπῃ σε ὑπερέχει καὶ τὴν Ἀρετὴν· ἔχομεν εἰς βεβαίω-
 σιν τῶν λεγομένων, καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν γραφὴν πολλὰς μαρ-
 τυρίας. „ Εἶπε ὁ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λάλισον τοῖς
 „ Υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ λάβε παρ' αὐτῶν ῥάβδον, ῥάβδον
 „ κατ' οἴκας πατριῶν, παρὰ πάντων τῶν Ἀρχόντων αὐτῶν
 „ κατ' οἴκας πατριῶν αὐτῶν, καὶ ἔσαι ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἂν
 „ ἐξελέξωμαι αὐτῶν, ἡ ῥάβδος αὐτῆ βλασήσει, καὶ ἰδὲ
 „ ἐβλάσησεν ἡ ῥάβδος Ἀαρῶν.“ μὲ τὴν αἰνιγματώδη τέ-
 ττην διήγησιν, μᾶς φανερῶναι ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκεῖνος μόνον
 εἶναι ἄξιος νὰ κυβερνήσῃ Βασίλειον, ὁποῖος ἡμπορεῖ νὰ
 φέρῃ βλασήματα Ἀρετῆς. μεγάλη ἦτον καὶ ἀλήθειαν ἡ
 Εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων ὅπου ἐχρημάτισαν κατὰ τὸν
 θρυλλέμενον χρυσὸν αἰῶνα. διατὶ τότε δὲν ἡμπορῆσε τι-
 νὰς νὰ γένη ἀνώτερος τῶν λοιπῶν, ἂν δὲν ἦτον ἀπ' ἐκεί-
 νης ἐναρετώτερος· καὶ τότε μόνον ἐσάθη τὸ Βασίλειον εἰς
 τὴν διοίκησιν τῶν Σοφῶν, ὅταν ὁ σκοπὸς ἦτον τὸ νὰ βα-
 σιλεύσῃν, καὶ ὄχι τὸ Βασίλειον. καὶ δὲ τὰς ἀξιοδακρύτες
 τέττες καιρῆς, οἱ Ἡγεμόνες δὲν φροντίζουν τελείως τὴν
 ἀφέλειαν τῶν ὑπηκόων καὶ περνῶν τὸν καιρὸν δοξαζόμενοι,
 καὶ μεγαλοφρονῶντες εἰς τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας ταν, δὲν ἐπι-
 μελνται νὰ κάμνῃν τὸ χρέος τῆς, ἀλλὰ μόνον νὰ συνάξῃν
 πλῆτον, δὲν καταγίνονται εἰς ἀνάγνωσιν βιβλίων, ἀλλ'
 εἰς τὴν σύναξιν τῶν χρημάτων, μὴτε βοηθῶν κανένα πα-
 ρακαλέμενοι, ἀλλὰ μεμψωμένοι, καὶ τελευταῖον λογιάζῃν
 τὸν ἑαυτόν τῆς ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους καλλιτέρες, μὲ τὸ νὰ
 τῆς ἔκαμεν ἀνωτέρως ἡ ἀξία· τὸν καλὸν ὅμως δὲν τὸν
 κάμνει ἡ ἀξία, ἀλλ' ἡ Ἀρετὴ, ὄχι ὁ βαθμὸς, ἀλλ' ἡ σε-
 μνότης τῆ βίῃ· πολλὰ συνετῶς ἔλεγεν ὁ Κύριος, δὲν πρέ-
 πει νὰ Βασιλεύσῃ, ὁποῖος δὲν νικᾷ μὲ τὴν Ἀρετὴν τῆς ὑ-
 πηκόος· εὐμορφα γράφει καὶ ὁ Βερνάρδος πρὸς τὸν Εὐγέ-
 νιον, ἀκασε ὦ Εὐγένιε λέγωντας, τὸ ἐδικόν με τραγεδά-
 ραι, ὅπῃ δὲν εἶναι τόσον νόσιμον, ὅσα ὑγιεινόν· Τερατῶδες

πρᾶγμα εἰς Βαθμὸς ἀνώτατος. Ψυχὴ κατατάτη, Θρόνος πρῶτος, βίος ἕχατος. Γλῶσσα πολύλογος, χεὶρ ἀργὴ καὶ ἀπρακτος· Λόγος πολὺς, καρπὸς ἐδείξ· πρόσωπον βαρὺ καὶ σεμνόν, κατόρθωμα ἐλαφρόν. Κεφαλὴ λευκὴ, καρδία κεινὴ· μεγάλη ἐξουσία, μεγαλιτέρα ἀπατασασία· ὄχι ἔττι, ὄχι ὡς Ἡεμόνες, βοᾷ ὁ Ἀμβρόσιος ἀλλ' ἐπιμεληθῆτε νὰ δείξετε τὸ ὄνομα σύμφωνον μὲ τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἔργα ἄξια τῆς ὀνόματος. Ἰξεύρω βέβαια πῶς ὁ Ἡγεμὼν εἶναι ἀνδρωπος, μίτε γυμνάζεται τελείως τὴν ἀδένειαν τῆς ἀνδρωπότητος, ὅταν ἐνδύεται τὸ κράτος τῆς Ἡγεμονίας· φρόνιμα λοιπὸν ἔκαμεν ἐπεινὸς ὁ φιλόσοφος, ὁ ὁποῖος ἀκένοντας τῆς ἀρχοντας, καὶ κριτὰς νὰ κατακρίνειν, καὶ νὰ ἐξευτελίξεν τὸν Βασιλέα τῆς, μὲ τὸ νὰ ἔκλαιε διὰ κάποια λυπηρὰ μινύματα ὅπερ τῆ ἦλθαν, ἀφήσατέ τον, τῆς εἶπε, νὰ κλαύσῃ· διατὶ τὸ Βασιλικὸν ἀξίωμα δὲν τὸν ἐξαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἀνδρωπίτην φύσιν· κενέας ὅμως δὲν ἀρνεῖται, ὅτι χάνονται πολλοὶ ἀπὸ τὸ κακὸν παράδειγμα τῆ Βασιλείας, καὶ τῆτο εὐκόλα βεβαιώται ἀπὸ τὰς Ἱστορίας, καὶ τῆς θείας Γραφῆς, καὶ τῶν ἐξωτερικῶν συγγραμμάτων.

Ἐφάναξεν ὁ Ἰωνᾶς, ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ κατασραφήσεται, τότε ὁ Βασιλεὺς θρονηθεὶς ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ Προφήτου, ἐνδύεται σάκκον, κάθεται εἰς τὴν σάκτιν, καὶ χύνει ὑετὲς δακρῶν· τὸ δὲ ὄφελος ὅπερ ἠκολούθησεν ἀπὸ τῆτο εἶναι, ὅτι ὅλοι οἱ ὑπήκοοι ἐμιμηθῆσαν τὸν Βασιλέα. Ἐβεβίλωσε τὰ ἀγγελία τῆ νᾶς ὁ Βασιλεὺς τῶν Χαλδαίων, καὶ μετ' αὐτὸν εὐθύς ὅλοι οἱ Ἀρχοντές τε ἔκαμαν τὸ ἴδιον· Ἀρπαξεν ὁ Σαὺλ τὸ σπαδί τε, καὶ ἀκέμβισεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ, καὶ ἐφονεύθη, καὶ βλέπωντας τῆτο ἕνας στρατιώτης τε, ἀκέμβισε καὶ αὐτὸς παρευθύς εἰς τὸ σπαδί τε, καὶ συναπέθανε μὲ τὸν Σαὺλ· τὸσον ἐδυνήθηκε τὸ παράδειγμα τῆ Βασιλείας εἰς πρᾶγμα σκληρώτατον ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα· Ἐπειδὴ ἦτον εἰδωλολάτρης ὁ Ἱεροβοᾶμ, ἔμαθεν ἀπ' αὐτὸν καὶ ὁ λαὸς νὰ προσφέρῃ θυμιάματα εἰς τὰ εἰδωλα. Ὁ Ἀβραὰμ ἦτον φιλόξενος, εἶχε καὶ δούλον, ὅπερ ἔτρεχεν ὀγλήγορα εἰς τὸ κοπάδι, καὶ ἔσφαζε τὸ μοχάρι, καὶ ἡ Σάρα μὲ προθυμίαν τὸ ἐμαγεύε

ρευεν. Ἦτον ἀσεβής ὁ Ἀβεσαλώμ, εἶχε καὶ ὑπερήτας
 ὁμοίους τε, οἱ ὅποιοι ἀνοσίως ἐφόνευσαν Ἀμμὸν τὸν ἀδελ-
 φὸν τῆς δεσποτίας αὐτῶν εἰς τὸ συμπόσιον. Ὁ Πλάσιος ἐκεῖνος
 τῆς Εὐαγγελίας, ἐπειδὴ ἐφάνη σκληρὸς, καὶ ἀνελεήμων πρὸς τὸν
 πτωχὸν Λάζαρον, καὶ οἱ αὐλικοὶ τε ὅλοι τέτοιοι ἐφάνησαν.
 Ταράττεται ὁ Ἡρώδης, καὶ παρευθὺς ταράττονται μὲ αὐ-
 τὸν ὅλα τὰ Ἱεροσόλυμα· διὰ τῆτο βοᾷ ὁ Βερνάρδος, ὡς
 δυσυχισμένη πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν ἡγεμονεῖει ὁ Ἡρώδης·
 διατὶ θέλει μετέχει βέβαια ἀπὸ τὴν κακίαν τῆς Ἡρώδης·
 πολλὰς μαρτυρίας ἔχομεν εἰς τῆτο, καὶ ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ
 συγγράμματα. Ὅταν ὁ Διονύσιος τύραννος τῆς Σικε-
 λίας, ἄρχισε νὰ σπουδάξῃ εἰς τὸν Πλάτωνα, ἐγένετο
 κωνιορτὸν ὅλη ἡ πόλις, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν χεδιαζόλων
 εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γῆς γεωμετρικὰ χήματα, καὶ πάλιν ὅ-
 ταν ὁ αὐτὸς ἐκλινεν εἰς τὰ συνηθισμένα φαγοπότια, ἔ-
 γιναν ὅλοι οἱ Σικελιωῖται ἀνδράποδα τῆς φιληδόνε καὶ κε-
 χαυνωμένης ζωῆς. Ὅταν ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων
 Ἀλέξανδρος, διεπέρασεν εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Περ-
 σίας, ἐφθασε τελευταῖον εἰς μίαν κακοσοπίαν, τῆς ὁποίας
 τὰ χιόνα, καὶ ὁ πάγος ἦτον αἰώνια, καὶ ἡ ἄβατος ἐκζίνη ἐρη-
 μία, ἐτάραξε κατ' ὑπερβολὴν τὰς ψυχὰς τῶν στρατιωτῶν,
 καὶ ὁ φόβος τῆς ἔδεσεν ἐκεῖ ἀκινήτως εἰς τὸ ἔμπροσθεν· τότε
 ὁ Βασιλεὺς ἐξεπέζευσεν παρευθὺς, καὶ ἄρχισε νὰ προσδεύσῃ,
 σύρναντας τῆς πόδας διὰ μέσση τῆς χιόνοσ, καὶ τῆ πα-
 γέτῃ, τὸν ὁποῖον τζακίζωντας μὲ ἓνα τζικερί, ἀνοίξε μὲ
 εὐκολίαν τὴν σράταν, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπροπορεύετο, πρῶ-
 τοι δὲ τὸν ἀκολοθεῖσαν οἱ φίλοι, καὶ μετ' ἐκείνας οἱ στρα-
 τηγοὶ, καὶ μετ' τῆς στρατηγούσ οἱ στρατιῶται, τὴσιν δύνα-
 μιν ἔδωσεν τὸ θαυμαστὸν παράδειγμα τῆς Βασιλέωσ· ἐ-
 πειδὴ ἡ παρεσία τῆς Βασιλέωσ εἰς τὴν παράταξιν ἀνάπσει
 τὰς ψυχὰς τῶν στρατιωτῶν. Καὶ εἶπέ μω τὶ ἄλλο ἐδυνά-
 μωσε, καὶ ἐπαρακίνησεν εἰς τὴν μάχην τὸ σράτευμα τῆς
 Ἰελίου Καίσαροσ, ὅταν ἐξεσράτευσε κατὰ τῆ νεωτέρου
 Πομπηίου, ὅτῃ ἦτον παντάπασι πεφοβισμένοι, καὶ εἰς
 φυγὴν ἑτοιμον; παρὰ ἡ ἐντροπή ὅτῃ ἐπροξένησεν εἰς τῆς
 στρατιώτασ τὸ παράδειγμα τῆς Βασιλέωσ· διατὶ ὡσάν ἦκε-
 σαν οἱ στρατιῶται τὸν Καίσαρα νὰ φωνάξῃ εἰς τὴν συνέ-

λευσιν, ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ᾧ συστρατιῶται, θέλει εἶναι
 τέλος τῆς ἐδικῆς με ζωῆς, καὶ ἐχάτη τῆ ἐδικῆ σας πολέμου,
 καὶ σὰν τὸν εἶδαν ἅμα με τέτα τὰ λόγια ὅπως ἤρπασεν ἀ-
 πό τὰ χέρια ἐνός στρατιώτη τὸ σκετάρι, καὶ ἄρρισε μόνος
 κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ 200. χερδὸν σαίτταις, ὅπως
 ἐπετέσαν ἐναντίον τε, μέρος ἀπῆντησε με τὸ σκετάρι,
 μέρος ἐφυλάχθη με ἄλλην ἐντεχνιον ἐπιτηδειότητα, τὴς
 ἐπερίλαβε τόση ἐντροπή, καὶ ἔτρεξαν παρευθὺς ὅλοι με
 τόσην ὀρμὴν καὶ τῶν πολεμίων, ὡσε ἐβίασαν εἰς φυγὴν
 τὸν Πομπήϊον, με ὄλοντε τὸ πολυάριθμον στρατεύμα.
 ἀπὸ τῆ ὁποῖα τὴς στρατηγούς οἱ περιαιότεροι ἀπεκεφαλί-
 θησαν, ἀφ' ἧ ἐπάρθη τὸ καταφύγιόν τὴς ὁ Κορδοῦβα.
 σοχάσα πόση δύναμιν, καὶ μεγαλοφυχίαν προξενεῖ εἰς
 τὴς στρατιώτας τὸ παράδειγμα τοῦ ἀνδρείου Βασιλέως.
 Ἐπαινῶσι τὴν πατροκτονίαν τῆ Νέρωνος οἱ ἐκατόνταρχοι
 καὶ οἱ δήμαρχοι, καὶ παρευθὺς ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῆ-
 των ἄρχησαν νὰ κάμνῃ θυσίας οἱ πηισιόχωροι ἀπὸ τὴν
 χαράν τὴς, σοχάσου με πόσην εὐκολίαν μεταβάλλονται
 οἱ ἰδιῶται ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῶν Ἡγεμόνων. Ὅταν
 Κλοδοβέος ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἠμολόγησε παρρησία
 τὴν Χριστιανικὴν Πίσιν, καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὴν Ἱερὰν κο-
 λυμβήθραν ὑπὸ τῆ Μακαρίῃ Ρεμιγίῃ τῆ Ἐπισκόπῃ, εὐ-
 θὺς με τὸ παράδειγμα ἐκείνῃς ἐβαπτίσθησαν τρεῖς χιλιά-
 δες Ἀνθρώπων λαός. Βασιλεύοις μεν τῆ αἰοιδίμῃς μετὰ τὴς
 Κωνσταντίνῃς, ἡ Πίσιν τῶν Χριστιανῶν ἦν θεῖ, καὶ ἠύξανε-
 κατ' ἐκάσιν ἡμέραν, ὅταν δὲ ἐβασίλευσεν ὁ Κωνσταντίνος
 ἐχθρὸς θανάσιμος τῆς καθολικῆς πίσεως, τότε ὅλος ὁ
 λαός ἐξέπειλεν εἰς τὴν μυσαρὰν αἵρεσιν τῆ Ἀρεῖς, ἀλλὰ
 τίς ἡ χρεία τῆς πολυλογίας; βλέπομεν εἰς τὴς καιρούς
 μας, ὅτι ἐν ὅσῳ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑγγλιτέρας, Ἐνρίκος
 ὄγδοος, ἐδιαφέντευε τὴν πίσιν, ἀνθεσεν ἡ εὐσέβεια εἰς
 ὄλοντε τὸ βασίλειον, καὶ ἀφ' ἧ ἐπαρὰφρόνησε νικημένος
 ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς Ἄννης βολένης, ὅχι μόνον αὐτὸ ἐξέ-
 κειλεν εἰς τὴν ἀπόπτυσον αἵρεσιν, ἀλλ' ἐμίανε με αὐτὴν
 καὶ ὄλοντε τὸ βασίλειον. Ἐβασίλευσεν ἡ Μαρία, καὶ
 συνεβασίλευσε με αὐτὴν ἡ εὐσέβεια εἰς ὄλην τὴν Βρεττα-
 νίαν. Ἐβασίλευσεν ἡ Ἐλισαβέτα, καὶ πάλιν ἐφύτρω-

σειν ὁ καλβινισμὸς, καὶ ἡ ἀληθινὴ θρησκεία ἐφυγαδεύθη. Ἰδὲ πόσον ἰχθυεὶ τὸ παράδειγμα τῆς Ἡγεμόνος, τόσον εἰς τὸ καλὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸ κακὸν, ὥστε οἱ ὑπήκοοι ἐπιθυμῶν νὰ μιμῶνται καὶ τὰ σωματικὰ χήματα, καὶ ἐξωτερικὰ κινήματα τῆς Βασιλείας· διὰ τῆτο οἱ Πέρσαι ἐλογιάζον εὐμορφὴν τὴν γρυπότητα τῆς μίτης, διατι ὁ Βασιλεὺς αὐτῶν Κύρος ἦτον γρυπός. Οἱ οἰκειοκοὶ ὅλοι τῆ Πλάτωνος ἐμιμῶντο τὰς συνεσπασμένους ἄμους τε· καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Ἀριστοτέλους, ἐλογιάζαν πολλὰ εὐμορφὴν τὴν καμπῆραν τῆς διδασκαλίαν· τέττα χάριν, καὶ ὁ ποιητής, ἀν ὁ ἠγεμὼν χαλαίνῃ, θέλει χαλαίνει καὶ ὅλος ὁ λαός. Κοντὰ εἰς τὰς αἰθίοπας ἐνομίζοντο ἄδοξοι, ὅσοι δὲν ἐμιμῶνταν τῆς Ἡγεμόνας τῶν ἀκόμι καὶ εἰς τὰ σωματικὰ ἐλαττώματα· καὶ ὅταν κανένα σωματικὸν μέλος τῆς Βασιλείας ἠθέλεν ἀσθενίση ἔκτινος ἀβελήτε συμβεβηκός, ὅλοι οἱ περὶ τὸν Βασιλέα ἐκολόβωναν ἐξεπίτηδες ἐκεῖνο τὸ μέλος τῶν· διατι ἐλογιάζον ἄτιμον πρᾶγμα, χαλαίνοντος τῆς Βασιλείας, οἱ φίλοι νὰ μὴ χαλαίνων· καὶ θαυμασώτερον εἶναι ὅτι, ὅταν ἀπέθνησκεν ὁ Βασιλεὺς, οἱ πλέον οἰκειοκοὶ καὶ φίλοι ἐπαράδιδαν τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς θάνατον· διὰ τῆτο ἐσύναψε τοῖς εἰρημένοις ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆτο· οἱ αἰθίοπες ἔχων ἀκόμι καὶ τῆτην τὴν συνήθειαν, οἱ φίλοι νὰ ἀποθάνουν θαυματικῶς ἀποθανόντος τῆς Βασιλείας. Εἰς τὴν παρῶσαν ὑπόθεσιν πολλὰ ἐπιτηδείως συμβάλλει τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆς Προφητᾶνακτος· Εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει, ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς ἀνομία. Ἐξηγᾷ τὸ ρητὸν τῆτο ὁ Αὐγαστῖνος λέγων, δὲν εἶναι ἡ ἀνομία εἰς τὰ πέτρινα τοίχη, ἀλλ' εἰς τὰς ἠγεμόνας, οἱ ὅποιοι ἐτέθησαν παρὰ Θεῶν, προπύργια, καὶ περιτοιχίσματα ἰχυρὰ τῶν πόλεων· καὶ ὅτι τῆτο εἰνόησεν ὁ Προφήτης, γίνεται διάδηλον ἀπὸ ἄλλων τῶν ψαλμῶν εἰς τὸν ὅποιον ὀνομάζει τὰς Ἡγεμόνας ἀσπίδας τῆς γῆς· ἐπειδὴ τὸ ρητὸν ὅπῃ λέγει, ὅτι τῆς Θεῶν οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπὶρθησαν, ἐν ἄλλοις εὐρίσκεται, ὅτι οἱ Ἡγεμόνες εἰσιν ἀσπίδες· καὶ ἐκ ἀλόγως, ὅτι οἱ Ἡγεμόνες εἶναι διορισμένοι εἰς διαφείψουσιν τῆς λαῶν· ὅταν λοιπὸν φανῇ εἰς αὐτὰς, καὶ πραγματικῶς ἐνυπάρχει ἀδικία, τὶ θαυμα-

Θαυμασὸν εἶναι ἐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν τόκος ἢ δό-
 λος; οἷος γὰρ ὁ Βασιλεὺς, τοῖστοι ἢ οἱ βασιλευόμενοι·
 φεῦ πόσων θαυρῶν αἵματος, ἢ πόσων κολάσεων βαρυ-
 τάτων εἶναι ἄξιον τὸ φθοροποιὸν παράδειγμα τῆ Βασιλείας,
 ἢ τὸ θεῖον μαντεῖον ἔτσι φοβερίζει· σκληρὰ κρίσις θέλει
 γένοι εἰς τὰς Ἡγεμόνας. Τῆτο καλὰ ἐγνώριζεν ὁ τῆ ἀλη-
 θεία καθολικὸς Βασιλεὺς Φερδινάνδος, ὁ ὁποῖος μὲ τὰ
 πολλὰ ἢ θαυμασὰ τε ἀνδραγαθήματα, ἐπειδὴ ἐπλησία-
 σεν εἰς τὸν θάνατον, ἀνασενάζωντας εἶπεν· ἄμποτε νὰ
 ἤθελεν ἀρέσῃ τῆ θεία μεγαλειότητι, νὰ εἶμαι ἕνας καλό-
 γηρος μοναχός· διατὶ δὲν ἤθελα δῶσθι τῶρα ἀκριβῆ λογα-
 ρισμὸν διὰ τόσα Βασίλεια, ὡσάν νὰ ἦτον παντοτεινῶ
 ἐγκεκαλυμένον βαθεῖα εἰς τὸν νῦν τε, τὸ μαντεῖον τῆ Προ-
 φήτε Οὐζία λέγοντος, τὰ ἀμαρτήματα τῆ λαῶ κατεδίε-
 τε. τῆτο τὸ ρητὸν ἐξηγῶντας ὁ Κύριλλος εἶπε· τὰ ἀμαρ-
 τήματα τῆ λαῶ κατεδίετε, τετέσι τὰς ἀναιμάκτας θυ-
 σίας, ὅπῃ προσφέρονται διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρ-
 τιῶν, ἀναφέρωντας τὸν λόγον πρὸς τὰς Ἱερεῖς· διατὶ ἔτσι
 συνηθίζει νὰ μιλήσῃ ἢ γραφῇ, ἢ φάγεσθε ἄζυμα παρὰ
 τὸ θυσιασῆριον, ἅγια ἀγίων ἐσὶ, ἢ φάγεσθε αὐτὴν ἐν
 τόπῳ ἀγίῳ· εἰς τὸ ἐβραϊκὸν εὐρίσκεσθαι, διατὶ δὲν ἐφάτετε
 τὴν ἀμαρτίαν; διατὶ πρέπει οἱ Ἱερεῖς ὅπῃ δελεῦν τὰ ἅ-
 για ἐκ τῶν ἀγίων νὰ ζήσῃν, Ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος πρῶ-
 τος τὸ ρητὸν τῆτο ἐνόησε διὰ τὰς Ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰς
 πρὸς Θεὸν λατρείας ἢ δεήσεις ἐξαλείφῃν τὰς ἀμαρτίας τῆ
 λαῶ· τὸ ἐδίειν ἢ ἀντὶ τῆ καταναλίσκειν πολλαχῆ τῆς
 θείας γραφῆς λαμβάνεται, ὅτι κατέφαγον τὸν Ἰακώβ,
 καὶ τὸν τόπον αὐτῆ ἠρήμασαν· τὸ κατέφαγον, ἀντὶ τῆ
 κατηνάλωσαν· ὁ δὲ θεῖος Ἱερώνυμος τὸ ἐξηγᾷ, ἀντὶ τῆ,
 ζῆν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας· διατὶ δὲν ἐλέγχῃν τὰς ἀμαρτίας,
 ἀλλὰ τὰς ἐπαινῆν, ἢ μὲ τοῦτο γυμνῶνεν, ἢ κατεσθίειν
 τὸν λαὸν ὅπου τὰς δίδει θυσίας, ἢ προσφοράς διὰ τὰς
 ἀμαρτίας τους· διὰ τὰς ὁποῖους λέγει ἢ γραφῇ, οἱ κατε-
 θύοντες τὸν λαὸν μὲ ἐν βράσει ἄρτε, ὡσάν νὰ ἔλεγε, τρώ-
 γοντες τὰ ἀμαρτήματα τῆ λαῶ, τρώγῃν αὐτὸν τὸν ἴδιον
 λαὸν· ἔτσι ἐξηγᾷ τὸ ρητὸν τοῦτο ἢ ὁ Γρηγόριος· διατὶ
 λέγονται πῶς τρώγουν τὰ ἀμαρτήματα τῆ λαῶ; διατὶ

περιθάλπεν, καὶ κολακεύεν τὰς ἀμαρτίας τῶν Ἀνθρώπων, διὰ νὰ μὴ χάσεν τὰ πρόσκαιρα κέρδη. ἀλλ' ἄς φέρωμεν τὴν ἀρμοδιώτεραν ἐξήγησιν εἰς τὸν σκοπὸν μας· τὰς ἀμαρτίας τῆ λαοῦ κατεπίεσε, τέτρεσι παιδεύεσθε, καὶ τιμωρεῖσθε διὰ τὰς ἀμαρτίας τῆ λαοῦ, μετῆτον τὸν τρόπον πρέπει νὰ ἐξηγηῆται τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο, εἰάν ὑπομένω, ἢ οἰκία μὲ ἐσὶ κόλασις, εἰάν ἀφήσω τὴς κακῆς ἀνθρώπου ἀτιμαρῆτες· καὶ ὁ Ἀγαπητὸς γράφει πρὸς Ἰερουσαλήμ τὸν Βασιλέα, τὸ αὐτὸ νόμιζε τὸ νὰ ἀμαρτάνῃς, καὶ τὸ νὰ μὴν ἐμποδίσῃς τὴς ἀμαρτάνοντας, διατι ἀνίσως καὶ ζῆ τινὰς ἐναρέτως εἰς μίαν ἀριστοκρατίαν, ὅμως ὑποφέρει ἄλλους φαυλοβίους, καὶ κακοτρόπους, κρίνεται παρὰ Θεῶ συνεργὸς τῆς κακίας ἐκείνων· καὶ τέτο ἀριστα βεβαιώνει ὁ Κικέρων λέγωντας· καθὼς ὅταν εἶναι κανένα σεσηπὸς μέλος τῆ σώματος, ὑποφέρομεν νὰ καίεται, καὶ νὰ κόπτεται, διὰ νὰ μὴ βλαφθῆ τὸ ἐπίλοιπον κορμί, ἔτσι καὶ εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀριστοκρατίας, δια νὰ ὑγιαίνῃ τὸ ὅλον, πρέπει νὰ κοπῆ ὅποιον μέλος φαῖνῃ νοσῶδες, καὶ φθοροποιόν· σκληρὸς ὁ λόγος, ἀλλὰ τέτο ἐκεῖνος εἶναι σκληρότερος, ἄς σώζονται οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἀτιμοὶ ἄς ἀφανισθῶν οἱ καλοὶ καὶ τίμιοι. Πρέπει βέβαια εἰς τὸν καλὸν Ἡγεμόνα, ὡσάν ὅπε εἶναι ἔφορος τῆ κοινῆ ἀγαθῆ, νὰ ἐμποδίσῃ καὶ τὸ δυνατόν, νὰ μὴ φθεῖρῃ τὰ μέρη τὸ ὅλον, καὶ ἂν ἰδῆ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ φυλάξῃ σῶα ὅλα τὰ μέρη, συμφέρει περισσώτερον νὰ κόψῃ ἓνα μέρος, παρὰ νὰ ἀφήσῃ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν εἰς ἀπώλειαν, πέρνωντας παράδειγμα ἀπὸ τῆς ἀμπελοφυγῆς, ὅπε κόπτεν τὰ κλαδιά, καὶ τὰς κληματίδας, ὅπε βλάπτει τὸ ἀμπέλι, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰατρῆς, ὅπε κόπτεν τὰ σεσηπὸτα μέλη, διὰ νὰ μὴ φθεῖρῃ ὅλον τὸ κορμί· διατι ὁ καλὸς Ἡγεμὼν χρεώσεται νὰ πνέῃ πάντοτε τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, φορῶντας ἀντὶς διὰ σέμμα ἐκεῖνο τὸ ἐπίσημον, δηλαδὴ ἀγγεῖον ὑάλινον, καὶ μέσα κλεισμένον φως, καὶ ἐπιγραφὴ λέγῃσα, μέσα, ἢ ἔξω· ἔτος εἶναι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆ βασιλείας, τὸν ὅποιον διὰ νὰ φυλάξῃς ἀνεξάλειπτον εἰς τὴν μνήμην φίλτατε Ἡγεμὼν, σὲ τὸν ζωγραφίζω μετῆτον τὸν τρόπον· ἓνα Σύμβελον μαζί μετὰ τὰ μελίσια, καὶ τὸ μέλι, καὶ ἐπάνωθεν ἢ ἐπιγραφὴ τῆ Βιργιλίᾳ. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ἔχ ὑμῖν ἑαυτοῖς·

καθὼς

καθώς λοιπὸν αἱ φιλόπονοι μέλισσαι δὲν κάμνουν τὸ μέλι
 τόσον διὰ λόγου τε, ὅσον διὰ τὴν χρῆσιν τῶν Ἀνθρώπων,
 ἔτσι καὶ οἱ ἠγεμόνες πρέπει νὰ κοπιᾶσιν, καὶ νὰ ἰδρῶσιν
 ὄχι διὰ τὸ καλόν τους, ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν τῶν ὑπηκόων.
 Τέτο τὸ προκείμενον μὲ θαυμαστὸν ἔμβλημα φανεραίνει,
 καὶ μὲ τὰ ἔργα βεβαιώνει ἢ μπαρμπερίνα γενεὰ, ὅπως ζω-
 γραφίζει ἐπάνω τῆ βασιλικῆς τοῦ σώματος μελίσιαι ὅπως
 φέρει μέλι, καὶ τέτο ἐβεβαίωσε μάλιστα μὲ τὸν Πάπαν
 Οὐρβανὸν, ὄγδοον, ὁ ὁποῖος ἄλλο δὲν ἐσοχάζετο εἰς ὄλην
 τὴν ζῶν, παρὰ πῶς ἔχει νὰ δώσῃ φίλον λογαριασμὸν
 διὰ τὸ χριστιανικὸν ποίμνιον, ἀν δὲν τὸ φέρῃ εἰς ζῶν ἐνα-
 ρητοῦραν μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἐδικῆς τῆς ἀγιότητος, ὡσὰν
 νὰ εἶχε τὴν φωνὴν τῆ Προφήτε ἐναυλον. Τὸ αἶμα αὐτῆ
 ἐκ τῆς χειρὸς σε ζητήσω· τέτο ἐτάραττε καθ' ὑπερβολὴν
 καὶ τὸν Βασιλέα Δαβὶδ, διὸ ἔχουε καθ' ἐκάστην τὰ δάκρυα
 ποταμῶν, καὶ ὅσαις φοραῖς ἐνδυμεῖτο τὴν ἀνομίαν ὅπως
 ἔκαμε, διεξόδως ὑδάτων κατέδυον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆ, καὶ
 δὲν τὸν ἔλειψαν τὰ δάκρυα εἰς ὄλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς
 τε. Τέτα χάριν ἠνόμαζεν ἄρτον τὰ δάκρυα, ἐγεννήθησαν
 ἐμοὶ τὰ δάκρυα ἄρτος, ἐν τῷ λέγεσθαι μοι καθ' ἐκάστην
 ἡμέραν, πῶς ἐστὶν ὁ Θεὸς σε; καὶ τέτο ἐκ ἀλόγως, διατὶ
 καθὼς ἀναμεταξὺ εἰς ὅλα τὰ ἐδάδιμα δὲν εἶναι ἄλλο συ-
 χνότερον ἀπὸ τὸ φῶμι, ἔτσι ἦτον συνεχὴς καὶ σδιάκοπος
 ὁ πόνος τῶν ἁμαρτιῶν τε, ὅπως ἐλυπῆσε τὴν καρδίαν τε·
 καλὰ εἶπεν Ἄρτος· διατὶ καθὼς τὸ φῶμι συντροφεύει
 ὅλα τὰ ἄλλα φαγητὰ, ἔτσι τὸ κλάυσιμον ἦτον παντοτει-
 νὸν εἰς τῆ λόγου τε, καὶ ἐσυντρόφευεν ὅλας τὰς ἐνεργείας
 τε· Ἄρτος ναί· διατὶ καθὼς τὸ φῶμι εἶναι τροφή κοινὴ
 εἰς ὅλης, ἔτσι καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐκλαίει ἐνώπιον παντῶν,
 ὡσὰν ὅπως ἐνώπιον πάντων ἡμαρτεν· ὡς ἂν καὶ τύχην
 τὸν ἐμιμίθη τινὰς τότε ἁμαρτάνοντα, νὰ τὸν μιμηθῆ καὶ
 τῶρα μετανοῶντα· Ἄρτος ναί· διατὶ ἀγκαλὰ τὸ φῶμι
 θεραπεύει τὴν πείναν, τὴν δίψαν ἕμωσ δὲν σβύνει, μά-
 λιστα τὴν αὐξάνει· λοιπὸν διὰ νὰ μᾶς φανερώσῃ ὁ καλὸς
 βασιλεὺς ὅτι ὅσον περισσότερον ἐδάκρυε, τόσον περισσό-
 τερον ἠύξανεν εἰς αὐτὸν ἢ δίψα τῶν δακρύων· διὰ τοῦτα
 ἠνόμαζε φῶμι τὰ δάκρυα, καὶ ὄχι νερὸν, ὡσὰν νὰ ἔλε-

γεν, ἔβλαψα τὸν ἄπειρον Θεὸν πλέον τῆ δέοντος· διὸ θέλω
κλαύσει χωρὶς τέλος· ἐπειδὴ ὁ ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν πόνος
ποτὲ δὲν τελειώνει, ὡσάν νὰ εἶχε διὰ σημεῖον τῆ βασιλικῆ
ἐμέματος τὸν Κροκόδειλον, διὰ τὸν ὁποῖον γράφει ὁ Πλίνιος,
ὅτι πάντα αὐξάνει ἐν ὅσῳ ζῆ, μὲ τέτην τὴν ἐπιγραφὴν·
Εἰκόνας τῆς ἡμετέρας ὀδύνης. Τὸ λελευδι τὸ λεγόμενον
Ἀμάραντον ἔχει τοιαύτην φύσιν, ὡσε ἂν βαλθῆ εἰς τὸ
νερὸν ποτὲ δὲν μαραίνεται· καὶ εἰς ἐμὲ, ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ,
ὅπῃ εἶμαι περιεχυμένος μὲ τὰ νερά τῶν δακρῶν, δὲν θέ-
λει μαρανθῆ ἡ ὀδυῖν τῆς καρδίας με, διὰ τὴν πρὸς Θεὸν
ἀμαρτίαν· ὡσάν νὰ ἔλεγεν ἐκεῖνο τῆς ἀκαδημίας, ἡ Ζωή
με ἀνθεῖ μὲ τὰ δάκρυα· διὰ τῆτο λέσω καθ' ἐκάστην νύ-
κτα τὴν κλίνην με, ἐν δάκρυσί με τὴν σρωμνὴν με βρέξω.
πολλὰ φρονίμως ἐσύναφε τὴν κλίνην, καὶ σρωμνὴν, ἐπειδὴ
εἰς τῆτες τῆς τόπης ἔβλαψε μάλιστα τὸν Θεόν, καὶ δια-
μὲν τὴν κλίνην διλοῖ τὴν πρὸς τὸ ἀλλότριον λέχος ὕβριν,
καὶ μοιχείαν· διὰ δὲ τὴν βασιλικὴν σρωμνὴν, διλοῖ τὴν
ἀδότησιν τῆς δικαιοσύνης· διατὶ ἐκεῖ ἔδωσε τὴν ἀπόφασιν
τῆ θανάτε καὶ τῆ ἀναμαρτήτε ἑρία, καὶ μὲ τὸ βασιλι-
κὸν χέρι τὴν ἐβεβαίωσε· διατὶ καθὼς ἐπεκράτησε συνή-
θεια εἰς πολλὰ ἔθνη, ὅτι ἐκεῖ ὅπῃ ἔσφαλε τινὰς, ἐκεῖ εἰς
τὸν ἴδιον τόπον νὰ παιδευθῆ, ἔττι καὶ ὁ Δαβὶδ, εἰς τὴν
σρωμνὴν, καὶ εἰς τὴν κλίνην, ἐκεῖ ὅπῃ ἔσφαλεν ἐκδικῆσε τὸν
ἑαυτὸν τε· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν λαὸν ἦτον φανερόν τὸ ἀμαρ-
τημά τε, τῆτε χάριν διὰ νὰ γένη εἰς ὅλας φανερόν καὶ τὸ
σημεῖον τῆς μετανοίας τε, ἔκλαιε πανταχῆ πικρῶς, ἔκλαιεν
εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν, τὴν σρωμνὴν με βρέξω· ἔκλαιεν
εἰς τὴν κλίνην, λέσω τὴν κλίνην με· ἔκλαιεν εἰς τὴν τρά-
πεζαν, ἐγεννήθη ἐμοὶ τὰ δάκρυά με ἄρτος· ἔκλαιεν ἀπό-
μι εἰς τὴν σράταν, διεξόδως ὑδάτων κατέδυσαν οἱ ὀφθαλ-
μοί με· ὁ Εὐριπίδης ἀποφάσισεν, ὅτι δὲν εἶναι ἄδεια εἰς
τὸν βασιλέα νὰ κλαίη, διέτι δὲν συμβιβάζονται θρηῖνος καὶ
μεγαλειότης· διατὶ λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ κλαίει; δὲν
κλαίει πῶς ἔχασε κανένα κάστρον, πῶς ἐνίκηθη εἰς τὸν πο-
λεμον, ἢ πῶς ἐσκλαβώθη, ἀλλ' ἔκλαιε, διατὶ ἐζημιώθη
εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, διότι ἔχασε τὴν χάριν τῆ Θεῶ,
τὴν τιμὴν τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς ὅλον τὸ ὕπερον ἐμίανεν
αἰχρῶς

αἰχρῶς τὴν ψυχὴν τοῦ· τέτων ἕνεκα ἀλισμονῶντας τὴν βασιλικὴν ἀξίαν, ἐδόθηκεν εἰς τὸ κλαύσιμον, καὶ εἰς τὰ δάκρυα, καὶ τέτων δὲν ἔκαμε διακοπὴν εἰς ὅλην τὴν περίοδον τῆς ζωῆς τε. Κάποιος Ῥήτωρ περίφημος κηρύττωντας τὰς ἐπαινεῖς τῆς Ἡφαισίου, ἐνὸς τῶν ἑξαίρετων φίλων τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλέως, ἐπανελάμβανε συνεχῶς τὸτο, περὶ τῆς ἡγαπημένης ἐδέποτε ἀποχρόντως· ὁ δὲ Βασιλεὺς Δαβὶδ, εὐρισκόμενος ἐν μετανοίᾳ, μὲ συχνὰς ἀνασεναγμὰς ἐβόα· διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀμαρτίαν, καὶ διὰ τὸ κακὸν παράδειγμα ὅπῃ ἔδωκε εἰς τὸ ὑπήκοον, ἡμέραν καὶ νύκτα θέλων κλαύσει, καὶ ἐδέποτε ἀρκετᾶ· καὶ ἀλήθειαν ἐκεῖνοι ὅπου βασῶν τὸ τιμῶν, καὶ κἀθόνται ὑψηλὰ εἰς τὴν πρύμνην, προηγέμενοι τῶν ἄλλων, θέλων δώσει ἀκριβῆ λογαριασμὸν διὰ τὸν ἐμπιστευθέντα αὐτοῖς λαόν, καὶ θέλων τιμωρηθεῖ ἀνηλεῶς, ἂν δὲν τὸν φέρων εἰς καλλιτέραν καὶ ἐναρετωτέραν ζωὴν· ἃς ἀγαπήσῃ λοιπὸν μὲ ἄκραν ἐπιμέλειαν ὁ Ἠγεμῶν τὰ ἐναρέτα· ἦθη, τὰ δὲ αἰχρὰ ἃς τὰ ξεριζώσῃ τελείως ἀπὸ λόγου τε, καὶ θέλων κάμνει τὸ ἴδιον βέβαια καὶ οἱ ὑπήκοοι· διατὶ ὅτι λογιῆς βέργας ἐχημάτιζεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὸ ποτάμι, τέτοια ἀρνία ἐγεννῶσαν τὰ πρόβατα ὅπῃ τὰς ἐβλεπαν. Συμβάλλει εἰς τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν, ἐκεῖνο ὅπῃ μᾶς παρέδωκαν αἱ παλαιαὶ ἱστορίαι, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκεται, ὅτι μία γυναῖκα ὠραιότατη, καὶ λευκοτάτη ἐγέννησε μίαν φοράν ἕνα ἀράπην κατάμαυρον· τέτην τὴν συμφοράν σὰν τὴν ἀνέφερεν ἐκεῖνη πρὸς τὸν μέγαν Ἀλβέρτον, ἐπιθυμῶντας νὰ καταλάβῃ τὸ αἴτιον τέτε τῆς φαινομένης, ὁ Ἀλβέρτος ἦυρεν εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς ἕνα εἰκόνισμα ἐνὸς αἰθίοπος, τὸ ὁποῖον ἡ γυναῖκα συγευρισκομένη μίαν φοράν μὲ τὸν ἄνδρα της, ἠθέλε τὸ ἐφαντάθη ἀπάνω εἰς τὴν ἐχάτην ἀκμὴν τῆς ἡδονῆς· καὶ παρευθὺς ἐφάναξεν ὁ προειρημένος Ἀλβέρτος, ἃς μὴ σὲ ταραξῆ ἀρχόντισσα τὸ συμβεβηκὸς τέτο, ἦυρα τὸν πατέρα τῆς ὑἱοῦ. Τέτο τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ὑπὸ κούρας, διατὶ ὅτι λογιῆς βλέπεν τὰ ἔργα τῆς Ἠγεμόνος, τοιαῦτα καὶ ἐκεῖνοι ἐγκάστρωνονται, τοιαῦτα γεννῶσιν· εἰς ὅσας τόπους τῆς θείας γραφῆς μνημονεύεται ἡ ἐκλειψὶς τῆς Ἡλίου, εἰς τὰς ἰδίους ἀπολεθᾶ ἀχωρίως ἡ ἐκλειψὶς τῆς Σελήνης, καὶ τῶν Ἀστέρων·

ρων· οἱ δὲ Ἀστέρες τῆ ἐρανῆ ἢ ὀρίζων, καὶ πᾶς ὁ κόσμος τῆ ἐρανῆ τὸ φῶς ἐδώσασι, καὶ σκοτιάζησεται τῆ Ἡλίου ἀνατέλλοντος, καὶ ἡ Σελήνη ἐδώσει τὸ φῶς αὐτῆς. Καὶ ὁ Ἡλιος καὶ ἡ Σελήνη συσκοτάσασσι, καὶ ἄστρα δύσασσι τὸ φέγγος αὐτῶν· καὶ εἰς τὸ τέλος τῆ κεφαλαίας πάλιν· ὁ Ἡλιος μετασραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ Σελήνη εἰς αἶμα. Πολλὰ ἀπατάται ὁ Ἡγεμῶν ὅταν θάρρη ὅτι, ζῶντας αἰχρῶς, θέλει δυναθεῖ νὰ κρύψῃ τὰς ἀτίμους πράξεις τε, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ λυμαίνεται τὸ ὑπήκοον μὲ τὸ κακόν τε παράδειγμα, ἐπειδὴ διέρχεται ἡ φήμη ὅλους τὰς μυχωτάτας κρυφῶνας τῶν Ἡγεμόνων, καὶ ἀνιχνεύει ὅλα τὰ μυσικὰ καὶ ἀπόκρυφα· μίτε μοναξιά, μίτε σκοτάδι ἢ ἢμπορεῖ νὰ κρατήσῃ ἀγνώριστα εἰς τὸ πλῆθος τὰ ἔργα τῆ Ἡγεμονίας· διατὶ τὸ φῶς τῆς ἡγεμονείας τὰ κάμνει ὅλα διαφανῆ, καὶ πασιδίπλα· διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ ἐμυθολόγησαν, ἡ ἀλήθεια νὰ εἶναι θυγάτηρ τῆς καιρῆς, καὶ τῆς μνήμης· διατὶ ἀγκαλὰ καὶ νὰ κρύπτεται καμίαν φοράν, ὅμως μετ' ὀλίγην παραδρομὴν τῆς καιρῆς εὐγαίνει εἰς τὸ φῶς· ἀνάγνωσε τὰ χρονικά τῆς Τάκτις, καὶ θέλεις εὖρει κοσμησιμένας ὅλας τὰς κρυφὰς γωνίας τῆς ἐν Ῥώμῃ βασιλικῆς αὐλῆς. Καὶ εἶπέ μιν· τί ὠφέλησε τὸν Τιβέριον ἐκεῖνη ἡ δολερὰ ὑπόκρισις τῆς ἀρετῆς; Τί τὸν ὠφέλησαν αἱ μοναξίαις ὅπῃ ἐγύρευε διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς τερατώδεις, καὶ ἀκορέτους ἡδονὰς; δὲν ἐφάνη τὸ τέρας ἐκεῖνο ἀφ' οὗ ἐχάλασαν τὰ τεῖχη; δὲν τὸ κηρύττει εἰς ὅλους ἡ Ἱστορία ἕως τὴν σήμερον; ὦ καὶ τί εὐμορφα γράφει ὁ Σαλῆσιος πρὸς τὸν Καίσαρα, ἐκεῖνοι ὅπῃ ζῆν εἰς τὸ σκότος τῆς ἰδιωτισμῆς, καὶ εἰς τὸ πλῆθος τῶν χυδαίων κρυμμένοι, ἔχον μεγάλην ἀδειαν εἰς τὰ καμῶματά τας· καὶ ἂν ποτὲ νικῶμενοι ὑπὸ τῆς θυμῆς κάμνεν κανένα ἀτοπον, ὀλίγοι τὸ ἀκένν, καὶ ἡ φήμητες εἶναι παρομοία μὲ τὴν τύχην τας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἐκείνων ὅπῃ ἐφώθησαν ἐπάνω εἰς τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν τῆς ἀξίας, ὅλοι τὰ μαθαίνεν μὲ πολλὴν περιέρθειαν. Ἐχει ἓνα ἰδιώμα ἡ μεγάλη ἀξία, ὅπου δὲν ὑποφέρει κανένα πρᾶγμα κρυφόν, καὶ συγκεκαλυμένον μὲ τὴν σιωπὴν· ἓνας ἰδιώτης ἢ ἢμπορεῖ νὰ κρύψῃ τὴν κακίαν τε εὐκολα· ὅσα δὲ πράττων, καὶ ὅσα λέγουν οἱ Ἡγεμόνες εἶναι γνωστὰ, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψη-

λῆ τινός τότῃ ἐνώπιον πάντων προκείμενα· διὰ τῆτο μεγαλωτάτην ἐπιμέλειαν πρέπει νὰ ἔχῃ, νὰ μὴ γένῃ οδηγοί· πρὸς τὸ κακὸν εἰς τὰς ὑπικόσας, μίτε νὰ τραβῆν μὲ τὸ κακὸν τὰς παράδειγμα πρὸς τὸν θάνατον ἐκείνας ὅπῃ χρεώσῃν νὰ φέρῃν πρὸς τὴν ζωὴν· καὶ τῆτο εὐκολα θέλει τὸ κατορθώσαι· εἰάν φανῆν ὡσάν καθαρώτατοι Καθρέπται, εἰς τὸ μέγαλον τῆτο θέατρον τῆ παντὸς κόσμου συντροφευμένην μὲ τὴν δικαιοσύνην, μὲ τὴν εὐσέβειαν· μὲ τὴν ἐπιείκειαν, καὶ μὲ τὰς ἐπιλοιπὰς ἀρετάς. Κατὰ ἀλήθειαν πρέπει νὰ εἶναι τὸ βασιλικὸν παλάτι ναὸς τῆ Θεῶ, ὀφθαλμὸς τῆς φρονήσεως, σάβμη τῆς δικαιοσύνης, θρόνος τῆς ἀνδρείας, κανὼν τῆς σωφροσύνης, παράδειγμα τῆς τιμῆς, φῶς τῆς ἀγάπης, πηγὴ τῶν χαρίτων, χορὸς τῶν μυσῶν, γυμνάσιον τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν ποιητῶν, ἱερὸν τῶν φιλοσόφων, καὶ τῶν θεολόγων· σύγκλητος τῶν ἐμφρόνων· βραβεῖον τῶν πεπαιδευμένων, τράπεζα τῶν πτωχῶν· ἐλπίς τῶν καλῶν· καταφύγιον τῶν ἀθῶων, καὶ πάντων τῶν ἐλεινῶν ἀσφαλέςατον ὀχύρωμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἐχέτω σύνοικον τὴν Δικαιοσύνην ὁ Ἡγεμῶν, καὶ ἀνθήσει τὸ βασιλείον αὐτῆ δια χρόνον.

Αἴσ μὴν ἀναχωρήσῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ πλάγι τῆ Βασιλέως ἢ δικαιοσύνη, πασῶν τῶν ἀρετῶν ἢ βασιλίσσα, ἢ ὅποια θέλει περιθάλλει, ὀδηγήσει, καὶ λαμπρύνει τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, ὡσάν ὁ λαμπρότατος Ἥλιος· διατὶ ἕτος μὲν εἶναι Ἡγεμῶν, καὶ πρῶτος εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ ἄστρα τῆ ἑρανῆ. Αὕτη δὲ ὑπερέχει, καὶ ὑπερτερεῖ ὅλας τὰς ἡδικὰς ἀρετάς μὲ τὴν ἀξίαν, καὶ τῆ ὑποκειμένη, καὶ τῆ ἀντικειμένη, καὶ τῶν αποτελεσμάτων· τῆ μὲν ὑποκειμένου, ἐπειδὴ κάθεται εἰς τὴν εὐγενεστάτην δύναμιν τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ τὴν θέλησιν, ἢ ὅποια θέλει, καὶ προσάξει νὰ δοθῆ εἰς καθ' ἕνα τὸ οἰκείον· εἶναι ἀκόμι καὶ τῷ λόγῳ τῆ ἀντικειμένη λαμπροτάτη ἢ δικαιοσύνη· διατὶ ἡ Ἀρετὴ καταγίνεσθαι εἰς τὸ δύσκολον· δυσκολώτερον δὲ εἶναι νὰ γένη ὁ

Ἄνθρω-

Ἄνθρωπος δίκαιος εἰς τὸ ξένον ἀγαθόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φύσις δὲν ἔχει κλίσιν, παρά εἰς τὸ οἰκείον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ κλίσις ἔμφυτος· εἶναι ὁμοίως ὑπερέχουσα, ἂν σοχαθῶν τὰ λαμπράτης ἀποτελέσματα· διατὶ αὕτη γεννᾷ καὶ σώζει τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν κοινωνίαν ἀναμεταξὺ εἰς τὰς Ἄνθρώπους· ὥστε δὲν ψεύδομαι ἂν τὴν ὀνομάσω λαμπροτέραν, ἀπὸ τὸν Ἥλιον· διατὶ ὁ ἥλιος λάμπει μόνον τὴν ἡμέραν, αὕτη δὲ καὶ τὴν νύκτα, ὁ ἥλιος φωτίζει μόνον τὰς ὀφθαλμῶν τῆ σῶματος, αὕτη δὲ καὶ τὰς τῆς ψυχῆς· ὁ ἥλιος μὲ τὴν συνεχῆ, καὶ πανημέριον παρσῖαντε βλάπτει πολλὰ, καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαντε τὴν νύκτα ὠφελεῖ ἐκ ὀλίγον, ἀμὴ τῆς Δικαιοσύνης πάντοτε βλάπτει ἡ ἀπειρία, πάντοτε ὠφελεῖ ἡ παρσῖα. Εὐμορφα ἔγραφεν ἐκεῖνος ὅπως ὠνόμασε τὴν Δικαιοσύνην τῆ ἡγεμόνος, ψυχὴν τῆς βασιλείας, ὅτι καθὼς ἀναχωρήσης τῆς ψυχῆς, εὐθύς ἀναλύεται τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ τῆς Δικαιοσύνης φυγαδευθείσης, τὸ βασιλείου τρέχει εἰς ἀφανισμόν· λοιπὸν ἔχωντας ὁ ἡγεμὼν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἄς ἐνθυμηθῆ συνεχῶς, ὅτι κατὰ δὴ εἰς τὴν ἀνοτάτην κυβέρνησιν, ὄχι διὰ νὰ εἶναι μεγαλύτερος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ διὰ νὰ ὠφελήσῃ τὰς ἄλλας· διατὶ ὁ Βασιλεὺς εἶναι διὰ τὸ βασιλείου, ὄχι τὸ βασιλείου διὰ τὸν βασιλέα, καθὼς δὲν εἶναι τὸ ὅλον διὰ τὰ μέρη, ἀλλὰ μάλιστα κάθε μέρος, καὶ αὕτη ἡ Κεφαλὴ διὰ τὴν σύσασιν τῶ ὅλα ἐδημιεργήθησαν· διὰ τῆτο ἔλεγεν ὁ Πλίνιος· ὁ καλὸς ἡγεμὼν εἶναι ἔχατος ἀπὸ ὅλας, ἀλλὰ τῆτο φαίνεται παράδοξον, δὲν εἶναι ἡ κεφαλὴ πρῶτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη τῆ σῶματος; πῶς λοιπὸν εἶναι ἔχατος πάντων ὁ ἡγεμὼν, καὶ μάλιστα ὁ καλὸς, ὅπως λέγεται κεφαλὴ τῆς ἀριστοκρατίας; καλῶτατα τὸ εἶπεν· ἔχατος πάντων κοινῶς, ὄχι ἐπᾶς καὶ μέρος· ἐπειδὴ καὶ ὁ ἴδιος ἡγεμὼν εἶναι μέρος τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλὰ συγκρινόμενον μὲ τὰ λοιπὰ μέρη ἕνα πρὸς ἕνα εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ἐξαιρέτον, ὅταν δὲ συγκριθῆ μὲ τὸ καθόλου, τρετέσι μὲ ὅλον τὸ σῶμα τῆς ἀριστοκρατίας, εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ ὅλον, ὡσὰν καὶ κάθε ἄλλο μέρος, καὶ ἔχατον ἀπὸ ὅλα ὁμῶ λαμβανόμενα· ἐπειδὴ ὁ ἡγεμὼν διὰ τὴν σύσασιν τῶ ὅλα εἶνε· διὸ ἐκεῖνοι οἱ Βασιλεῖς ὅπως τὰ θέλων ὅλα διὰ

τὸ ἴδιόν τε καλὸν, εἶναι Τύραννοι, καὶ ὄχι Βασιλεῖς· διὰ
 τῆτο γράφει πολλὰ εὐμορφα, καὶ γλαφυρᾶ ὁ Βερνάρδος
 πρὸς τὸν Εὐγένιον· χαμένης ψυχῆς εἶναι ἐκεῖνοι οἱ Ἡγε-
 μόνες, ὅπῃ δὲν ζητῶν τὴν προκοπὴν τῶν ὑπηκόων, ἀλλὰ μό-
 νον τὸ ἴδιον κέρδος. καὶ ὁ Θεωμᾶς ὁ ἀκινάτης λέγει· ἀπρεπον
 πολλὰ εἶναι εἰς τὸν Ἡγεμόνα, νὰ μεταχειριδῆ τὴν θέλησίν
 τε ἀντὶς διὰ τὸν νόμον, καὶ ὡσὰν λόγος ἀμοιρος, νὰ ἐνερ-
 γήσῃ ὄχι κατὰ λόγον, ἀλλὰ κατὰ ἀρέσκειαν ἰδίαν· καὶ
 καὶ τῆτο διαφέρει ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν τυραννίαν, ὅτι ἡ
 μὲν βασιλεία ζητεῖ τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἡ δὲ τυραννία τὸ
 ἴδιον· μάλιστα ὅποιος νόμος ἀφορᾷ τὸ μερικὸν ἀγαθόν,
 εἶναι ἀσέβεια, ὄχι νόμος, καὶ ὅταν παύσῃ τὸ κοινὸν ἀγα-
 θόν, ὁ νόμος ἐκεῖνος ἀργεῖ· διατὶ ὁ νόμος εἶναι ἴδιον ἔργον
 τῆς κοινῆς ἐξουσίας, ἡ ὁποία διορίζεται ὑφ' ἑαυτῆς διὰ τὸ
 κοινὸν ἀγαθόν. διὰ τῆτο ἐπαινεῖται δικαίως ὁ Αὐγυστος
 Καῖσαρ, ὁ ὁποῖος ἀφ' ἑ ἐσόλισε τὴν Ρώμην μὲ πολλὰ με-
 γαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, εἶπε πρὸς τὰς οἰκιακὰς τε· ἐγὼ
 ἐδέχθηκα τὴν Ρώμην πλινθαρένιαν, καὶ τὴν ἀφίνω μαρ-
 μαρένιαν. εἰς τέτοιον ἄριστον Ἡγεμόνα ἀρμόζει πολλὰ ἐκεί-
 νη ἡ Παροιμία, ἀξίός ἐστι τῷ Ὀβελίσκῳ· ἦτον δὲ ὁ Ὀβε-
 λίσκος σύλος μικρότερος ἀπὸ τὴν Πυραμίδα, ἀφιερωμένος
 εἰς τὸν Ἥλιον. καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διὰ ἄλλον δὲν ἐσυνήθιζαν
 νὰ σῆσεν Ὀβελίσκον, παρὰ δι' ἐκείνον, τῷ ὁποίῳ ἡ ζωὴ,
 ὡσὰν λαμπρὸς Ἥλιος, ἠμπορεῖσε νὰ ὠφελήσῃ τὰς Ἀν-
 θρώπους· βέβαια ἐκεῖνος βασιλεὺς ἀληθινῆς βασιλείας πηδά-
 λιον, ὁ ὁποῖος δὲν κακοποιεῖ κανένα, καὶ ἐνεργετὴ ὅλος,
 καὶ εἶναι πάντοτε ἀφιερωμένος εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν κατὰ
 μίμησιν τῷ ὑφίστα Ἡγεμόνος, ὁ ὁποῖος παρήγαγεν ἐκ τῷ
 μὴ ὄντος τὰ κτίσματα, ὄχι διὰ νὰ ἀπολαύσῃ κανένα κα-
 λὸν ἀπ' αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς αὐτὰ τὴν ἰδίαν
 τε ἀγαθότητα. ὡσεὶ ὅπῃ ὁ Θεὸς δὲν ἐκτίσε τὰ ὄντα τῆτα
 διὰ καμίαν χρείαν τε, ἀλλὰ μάλιστα διὰ περισσίαν τῆς
 Θείας τε ἀγαθότητος. τὴν ὁποίαν κοινωνεῖ, καὶ μεταδίδει
 εἰς τὰ κτίσματα· ὁ Θεὸς, καθὼς λέγει ὁ Φλωριανός, δὲν
 ἐργάζεται δι' ἐπιθυμίαν κανενὸς ἀγαθῆ, καὶ ἰδίῃ τέλει,
 καθὼς τὰ ἐπίλοιπα πράγματα, ἀλλὰ δι' ἀγάπην· διατὶ
 ἡ ἐπιθυμία κυρίως εἶναι πράγματος, ὅπῃ τινὰς δὲν ἔχει,
 ὁ δὲ

ὁ δὲ Θεὸς ἐργάζεται δι' ἀγάπην τὴν ἀγαθὴν, καὶ τὴν τέλει, ὅπως ἔχει, καὶ θέλει τὸ μεταδώσει εἰς τὰ ποιήματά τε· τὴν λοιπὸν εἶναι τὸ ἔργον τὴν Ἡγεμόνος, τὸν ἀπνέη ὅλος τὸ καλὸν τῆς κοινότητος· ὅτι καθὼς λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἡ Δικαιοσύνη εἶναι ξένον ἀγαθόν. διὰ τὴν οὖν Βασιλεὺς Ἀδριανὸς, ἡ εἰκὼν τῆς ἀληθοῦς ἡγεμόνος ἐσυνήθιζε νὰ εἴπῃ συνεχῶς ἀναμεταξὺ εἰς τὴν σύγκλητον· τοιαυτῶν τρόπως θέλω κυβερνήσει τὸ βασίλειον, ὡς ἂν πράγμα τὴν λαῶν, καὶ ὅχι ἐδικὸν με· χρυσᾶ καὶ ἀλήθειαν λόγια. Τέτην τὴν θαυμαστὴν μαρτυρίαν ἄφησεν ὁ Βασιλεὺς Πελοπίδας· διατὶ ὅταν ἐτοιμάζετο νὰ ἀποδημήσῃ, ἐπειδὴ κλαίονσα ἡ γυναῖκα τε, τῶν ἔλεγε συχνα, νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ φυλάξῃ τὴν ζωὴν τε, αὐτὸς τῇ ἀπεκρίθη, εἶναι ἄλλων ἴδιον τὸν ἀφυλάξῃ τὴν ἰδίαν ζωὴν, τὴν δὲ Βασιλέως εἶναι ἴδιον, τὸν ἀπροξενήσῃ εἰς τὰς ὑπὸ κίνδυνον ἀνάπαυσιν, καὶ ἀφοβίαν με τὰς ἐδικὰς τε κόπας, καὶ κινδύνους· ἐδῶ συντείνει ἀρμοδιώτατα τὸ περιβόητον ἐκεῖνο ἔμβλημα, δηλαδὴ μία μέλισσα ζωγραφισμένη ὅπως συνάγει μέλι ἀπὸ τὰ ἀνθη, καὶ ἐπιγραφὴ ἀνωθεν λέγουσα· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐχ' ἑαυτοῖς. Τέτε χάριν ὁ καλὸς Ἡγεμὼν, διὰ τὸ καλὸν τῆς κοινότητος, ὡς ἂν κοινὸς πατὴρ κοιτάζει ὅλους, κανένα δὲν καταφρονεῖ, με κανένα δὲν φιλοπροσωπεῖ, ἀλλ' ἀποδίδει ἐνὶ ἑκάστῳ τὸ ἴδιον με ἄκραν δικαιοσύνην. πολλὰ γλαφυρὰ ἐδήλωσε τὴν οὖν ὁ Σοφὸς ἐκεῖνος ἀκαδημακὸς, ὁ ὁποῖος ἐκρέμασεν ἕνα καθαρῶτατον καθρέπτην, καὶ ἐπέγραψε τὸ σύντομον τὴν αἰνίγμα· Πιστὸν πᾶσιν ὁμοίως· καὶ μίμησιν τὴν ἀνωτάτην Βασιλέως, ὁ ὁποῖος ἀποδίδει καθ' ἕνα καὶ τὰ ἔργα τε· Ἀλλ' ἡ θεὸς εἴπῃ, πῶς ἀποδίδει ὁ Θεὸς εἰς καθ' ἕνα δικαίως, ἂν διὰ πρόσκαιρον ἀμαρτίαν παιδεύει αἰωνίως; πῶς θέλει φυλαχθεῖ ἐκεῖνο ὅπως λέγει, κατὰ μέτρον τὴν ἀμαρτήματος θέλει δοθεῖ αἰ ποιναι, ἀνίσσας καὶ τὸ ἀμάρτημα εἶναι πρόσκαιρον, ἡ δὲ κόλασις αἰώνιος; τέτην τὴν ἀπορίαν λύει θαυμαστὰ ὁ Αὐγουστῖνος, καὶ λέγει, ὅτι ἡ δικαιοσύνη τὴν Θεῶν δὲν σοχάζεται ὁμοιότητα καιροῦ μεταξὺ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆς κολάσεως· διατὶ καὶ εἰς τὸν πολιτικὸν νόμον, διὰ πρόσκαιρον μοιχείας ἀμάρτημα, παιδεύεται ὁ μοιχὸς κεφαλικὴ τιμωρία, καὶ ὑσερεῖται αἰωνίως ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν ζώντων· Γρηγόριος ὁ διὰ

λογος, ἐξηγεῖ τὸτο κατὰ ἄλλον τρόπον, καὶ λέγει· πρέπει
 πον εἶναι, ὅτι ὅποιος ἤμαρξεν εἰς τὴν ἐδικήν τε ἀνθρωπίνην
 αἰδιότητα ἐναντίον τῷ Θεῷ νὰ κολαθῇ εἰς τὴν αἰδιότητα
 τῷ Θεῷ· λέγεται δὲ νὰ ἀμαρτάνῃ ὁ Ἄνθρωπος εἰς τὴν ἐ-
 δικήν τε αἰδιότητα, καὶ μόνον κατὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἀμαρ-
 τίας, εἰς ὅλον τὸ διαστήμα τῆς ζωῆς τε, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
 πονηρίαν καὶ δολεράν τε προαίρεσιν, μετὰ τὴν ὁποίαν θέλει
 νὰ ἀμαρτάνῃ αἰώνιος· καὶ λέγει ὁ Γρηγόριος, ἤθελαν οἱ
 κακοὶ νὰ ζῆσεν αἰώνια, διὰ νὰ ἀμαρτάνων αἰώνια· ἐπειδὴ
 δείχνον, πῶς ἐπιθυμῶν νὰ ζῆσεν πάντοτε ἐν ἀμαρτίαις,
 ἐκείνοι ὅπως δὲν ἀπέχον ποτὲ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας, μήτε
 ἐπιστρέφον εἰς μετάνοιαν ἐν ὄσῳ ζῶν· λοιπὸν πρέπει εἰς τὴν
 μεγάλην δικαιοσύνην τῷ Θεῷ, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ τελειώσῃ
 ἡ κόλασις εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐν ὄσῳ ἔζησαν ποτὲ δὲν ἔ-
 λειψαν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν· ὁ Θωμᾶς ὁ ἀκινάτης σαφηνίζων-
 τας τὴν ἐξήγησιν τῷ Γρηγορίῳ λέγει· κοντὰ εἰς τὴν κρίσιν
 τῷ Θεῷ ἡ θέλησις λαμβάνεται ἀντὶ τῆς πράξεως· ὅποιος
 λοιπὸν διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν προσκαιρῶν ἀγαθῶν κατε-
 φρόνησε τὸ ἔχατον τέλος, ὅπως εἶναι αἰώνιον, φαίνεται νὰ
 ἐπροτίμησεν ἕτος τὴν ἀπόλαυσιν τῶν προσκαιρῶν, τῆς ἀ-
 πολαύσεως τῷ αἰώνιῳ· ἐκ τῆς συνάγεται, πολὺ περισ-
 σότερον ἤθελε νὰ ἀπολαύσῃ αἰώνιος ἐκεῖνο τὸ πρόσκαιρον
 ἀγαθόν· καὶ λοιπὸν ἀμαρτάνωντας πρόσκαιρα, τέτοιας λο-
 γῆς πρέπει νὰ κολαθῇ, ὥσαν νὰ ἤθελεν ἀμαρτήσῃ αἰώνια·
 δικαίως βέβαια παιδεύεται μετὰ κόλασιν αἰώνιον ὁ ἀμαρτα-
 λός, διότι ἡ ἀμαρτία τε ἢ αἰώνιος· ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀμαρτίαν
 θεωρεῖται δύο πράγματα, δηλαδή· ἀποστροφή ἀπὸ ἀγαθόν
 ἀμετάτρεπτον καὶ αἰώνιον, καὶ ἐπιστροφή πρὸς ἀγαθόν μετα-
 βλητὸν, καὶ φθαρτόν· καὶ κατὰ τῷ λόγῳ τῆς ἀποστροφῆς ἡ ἀ-
 μαρτία εἶναι ἀπειρος· ἐπειδὴ ὑπερεῖ τὸν Ἄνθρωπον ἀπὸ
 ἀγαθόν ἀπειρον, ἀλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον· ὁ
 δίκαιος Θεός, ὅπως δὲν κλίνει εἰς ἑδύτερον μέρος, ἀλλ' ἀπο-
 δίδει κατ' ἀξίαν εἰς ὅλους· διὰ τὸτο ἐκλέγει πάντοτε τὸν
 μέσον τύπον, διὰ νὰ μᾶς φανερώσῃ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἤγε-
 μόνες εἶναι κριταὶ τῷ λαῷ, χρεωσῶν νὰ σέκωνται εἰς τὸ
 μέσον, χωρὶς νὰ κλίνον εἰς τὰ ἄκρα· ἡ δικαιοσύνη βέβαια
 εἶναι ἀναμεταξὺ εἰς τὰς ἡθικὰς ἀρετὰς· ὥσαν ἡ γῆ ἀνα-
 μεταξὺ

μεταξὺ εἰς τὰ ἄλλα σοιχεῖα· διατὶ ἐτέτη, καθὼς θέλουν οἱ φιλόσοφοι· σέξαι εἰς τὸ μέσον ζυγιασμένη μετὸ βάρος τῆς, καὶ μόνη αὐτὴ εἶναι ἀκίνητος ἀναμεταξὺ εἰς τὰ σοιχεῖα· πόλος δὲ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν εἶναι ἡ Δικαιοσύνη, ἡ ὁποία ἰδρυμένη ἀναμεταξὺ εἰς τὰς λοιπὰς ἀρετάς, δὲν κλίτει πρὸς ἐδέτερον μέρος, καὶ ἔχει τέτοιαν δύναμιν εἰν τὰς λοιπὰς ἡδικὰς ἀρετάς, ὥστε νὰ ἐπέχη τὸν πρῶτον τόπον· διὰ τῆτο ἐρωτηθεῖς ὁ Βασιλεὺς Ἀγησίλαος, ποῖα νὰ εἶναι τάχα τελειωτέρα, ἡ ἀνδρεία, ἢ ἡ δικαιοσύνη; ἀπεκρίθηκεν, ἂν ὅλοι εἴμεθε δίκαιοι, δὲν ἠθέλουν εἶναι καμία χρεῖα τῆς ἀνδρείας· ἐπειδὴ ἐκεῖ ὅπῃ ἀνθεῖ ἡ δικαιοσύνη, ποτὲ δὲν χρειάζεται ἀνδρείος Ἀνδρωπος, ἀλλ' ἐκεῖ ὅπῃ εἶναι ἡ ἀνδρεία χρειάζεται πολλὰ ἡ βοήθεια τῆ δικαίης Ἀνθρώπου· διατὶ ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἀναγκαῖα εἰς κάθε καιρὸν, εἰς κάθε τόπον καὶ εἰς ὅλας τὰς Ἀνθρώπους· ἡ δὲ ἀνδρεία εἶναι ἀναγκαῖα μόνον εἰς τὸν πόλεμον, καὶ εἰς τὸ νὰ φυλαχθῆ ἡ δικαιοσύνη· τὸ ὁποῖον γίνεται σαφές καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆ Ἡγεμόνος, ἐπειδὴ διὰ τῆτο λέγεται ὁ Ἡγεμῶν λατινιστὶ Πρίντζετος ἀπὸ τῆ, Κάπετ, ὁ σημαίνει τὴν Κεφαλὴν, διατὶ καθὼς ἀπὸ τὴν κεφαλὴν διαμοιράζονται ὅλα τὰ νεῦρα, καὶ αἱ αἰδήσεις ὅλα τὰ μέρη τῆ σώματος, τοιετοτρόπως καὶ ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα ἐνεργεῖται ἡ δικαιοσύνη εἰς ὅλον τὸ βασίλειον ἐπίσης· ἂς προσέχη λοιπὸν ἀκριβῶς ὁ Ἡγεμῶν, νὰ μὴ διορίση ποτὲ εἰς τὰς πταίοντας τιμωρίαν μεγαλιτέραν ἀπὸ τὰ ἁμαρτημάτων, μήτε διὰ τὰ αὐτὰ σφάλματα, ἄλλες μὲν νὰ ἀποκεφαλίσῃ, ἄλλες δὲ νὰ ἀφήσῃ ἀτιμωρήτους· διατὶ δὲν ἐλογίασαν οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι ἄλλο πρᾶγμα ἀσεβέστερον, παρά νὰ ἰδεῖν Δοματιανὸν τὸν Βασιλέα, ἀπὸ τὰς ἀξίας τῆς αὐτῆς τιμωρίας, τὰς μὲν πτωχὰς νὰ ἀποκεφαλίσῃ, τὰς δὲ πλεσίους νὰ παιδεύσῃ μόνον μετὴν σέρησιν τῶν ὑπαρχόντων, λοιπὸν εἶναι πρέδιδλον ὅτι, δὲν πρέπει νὰ σοχαῖξαι ὁ Ἡγεμῶν μήτε φιλίαν, μήτε συγγένειαν, μήτε Εὐγένειαν ἐκεῖ ὅπῃ χρειάζεται δικαιοσύνη· καὶ καθὼς ὁ ἥλιος δὲν εἶναι ἄλλος εἰς τὸν πλεσιον, καὶ ἄλλος εἰς τὸν πτωχόν, ἀλλὰ μετὰς αὐτὰς ἀκλίνας περιθάλλει ὅλας ἀδιαφόρως· ἐτῆ καὶ ὁ Ἡγεμῶν δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπη εἰς πρόσωπον, ἀλλ' εἰς τὴν δικαιοσύνην· κα-

θως εἰς μίαν ἢ τὴν αὐτὴν τρυτάνην ζυγιάζεται ἢ τὸ μάλα-
 χμα, ἢ τὸ μολύβι, ἔτσι πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἢ ἡ δικαιοσύ-
 νη, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσότητα, ἢ εἰς τὰς μικρὰς ἢ εἰς τὰς με-
 γάλαις· τῆτο διπλοὶ καὶ ὁ φιλόσοφος, ὅταν παραβάλλῃ τὸν
 Ἡγεμόνα μὲ τὸ κέντρον, διατὶ καθὼς τὸ κέντρον εἶναι σί-
 μῃ κειμένη εἰς τὸ μέσον τῆ κύκλου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν αἱ
 γραμμαὶ ὅπῃ εὐγαίνεν πρὸς τὴν περιφέρειαν εἶναι ἴσαι,
 ἔτσι ἢ ὁ Ἡγεμὼν ἐπέχει τὸν πρῶτον τόπον εἰς τὸ νὰ ἐνερ-
 γῆται ἡ δικαιοσύνη, ἢ δὲν πρέπει νὰ κλίνῃ πρὸς ἐδέτερον
 μέρος· διατὶ πρῶτον μέρος τῆς εὐνομίας εἶναι ἡ ἰσότης.
 καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διὰ τῆτο εἶχαν τὸ Κυπαρίσσι σύμβολον
 τῆς δικαιοσύνης, διατὶ τῆτο τὸ δένδρον τρέχει ἴσιον ἀπὸ
 τὴν ρίζαν ἕως εἰς τὴν κορυφήν, καὶ γεννᾷ τὰ κλαδιά τε ὁ-
 μοια ἢ ἴσια εἰς τάξιν· ἔτσι ἢ ὁ Ἡγεμὼν, ὁ φύλαξ τῆ
 καλῆ, ἢ τῆ δικαίᾳ, μὴ κλίνωντας ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς εὐνο-
 μίας, ἀποδίδει εἰς καθ' ἓνα τὸ δίκαιον, ἢ δὲν φιλοπροσω-
 πεῖ μὲ κανένα, ὄντας ἀμέτοχος ἀπὸ κάθε πάθος· καὶ
 καθὼς ἡ Γλῶσσα εἶναι ἀμέτοχος ἀπὸ ὅλους τὰς χυμοὺς,
 διὰ νὰ διακρίνῃ κάθε χυμὸν, ἢ ἡ Κόρη τῶν ὀφθαλμῶν εἶ-
 ναι ἀχρωμάτιστος, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ διακρίνῃ ὅλα τὰ
 χρώματα· ἔτσι ἢ ὁ Ἡγεμὼν πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος
 ἀπὸ τὸν φόβον, ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ἢ ἀπὸ τὰ ἐπίλοιπα πά-
 θη, ὅπῃ ταραττεν, ἢ συγχίξεν τὴν ψυχὴν, διὰ νὰ ἠμ-
 πορέσῃ νὰ διακρίνῃ τὰ πάθη, ἢ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλ-
 λων· ἀπὸ τὰ τέσσαρα τῆτα πάθη τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ ἔρω-
 τα, φόβον, φθόνον ἢ ἐλπίδα, ἢ ὀρθὴ ἢ κρίσις τῶν πραγ-
 μάτων ἀνατρέπεται· διὰ τὸν φόβον κατεδίκασεν εἰς θάνατον
 ὁ Πιλάτος τὸν ἀναμάρτητον Χριστὸν, ἢ Σωτῆρα τῆ κόσμου·
 διατὶ γνωρίζωντας προτίτερα τὴν ἀθωότητα τῆ Ἀρτίε, ἐ-
 πιθυμῆσε νὰ τὸ ἀρπάξῃ ἀπὸ τὰ σώματα τῶν αἰμοβόρων
 λύκων, ὕστερον ὅμως ἀφ' ἑῆκαστε τὸν λόγον ἐκείνον, εἰάν τῆ-
 τον ἀφίσης, ἐκ εἰ φίλος τῆ Καίσαρος, παρευθὺς ἐφοβήθη,
 ἢ ἐξεφώνησε μικροπρεπῶς· λάβετε ὑμεῖς αὐτὸν, ἢ καὶ τὸν
 νόμον ὑμῶν κρίνετε διὰ τὸν ἔρωτα ἢ γυναῖκα τῆ Τλιπολέ-
 με ἐπρόσαξε νὰ κρεμάσεν τὴν ἐλένην, διὰ τὴν ζηλοτυπίαν
 τῆ ἀνδρόστης· Τῆτα χάριν οἱ παλαιοὶ ἐζωράφιζον τὸν ἔ-
 ρωτα βρέφος ἀόμματον, διὰ νὰ φανερώσεν ὅτι, ἐκεῖ ὅπῃ ὁ
 ἔρωτος

ἔρωσ κυριεύει τὸν νῦν, κρίσις πλέον δὲν ἀπομένει. λοιπὸν ἐκ ἀλόγως εἶπεν ἕνας φιλόσοφος (Ἀμάντες ἀμέντιμπες) ἦγαν οἱ ἐράωντες μὲ τὰς ἄφρονας καθὼς ὁμοιάζου κ' τὸ ὄνομα, ἔτσι κ' κ' τὸ πρᾶγμα δὲν διαφέρει, διὸ κ' Πάπλιος ὁ Μίμος ἔλεγε συνεχῶς, ἐρᾶν ἅμα καὶ σωφρονεῖν μόλις Θεῶ μόνω ἐφεται· κ' τῆτο εἶναι τὸ αἴτιον ὅπῃ δὲν πρέπει νὰ γένη ποτὲ κρίσις παρότος τῶ ἐρωμένε ὑποκειμένε· διὰ τὸν Φθόνον ἡ Μιδεία ἐθανάτωσε τὸν υἱόν της ὅπῃ εἶχε μὲ τὸν Ἰάσωνα· διὰ τὴν ἐλπίδα, κ' ἐπιθυμίαν Πυγμαλέων ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρῃ ἐφόνευσε Ζιλέον τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς τῆς Διδόνης, διὰ νὰ κυριεύσῃ τὰ πλούτη τῆ. Εἶναι περιβόητος ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, διατὶ ἐκρατῆσε τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὰ ὅρια τῶ ὀρθῶ λόγῃ, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ τὸν ἐβίαζε ποτὲ ἡ μητέρα τε νὰ σκοτώσῃ ἕνα ἀδῶν, κ' τῶ ἔλεγε συνεχῶς ἐνθυμήσε Υἱέ μου, πῶς σὲ ἐβάσαξα ἐν νεῶ μίνας εἰς τὴ κοιλίαν μου, τῆ ἀπεκρίθηκε φρονίμως, καὶ εὐσεβῶς λέγωνίης: ἄλλον μισθὸν ζῆτει παρ' ἐμῆ περὶ τῆτε φιλάπῃ Μητέρ, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τῶ ἀνθρώπῃ δὲν ξαγοράζεται μὲ καμίαν εὐργεσίαν. ὦ λόγια κ' ἀλήθειαν χρυσᾶ, κ' ἄξια μνήμης ἀθανάτε. Ἴδῃ ὁ καλὸς Ἡγεμῶν, ὁ ὁποῖος μῆτε διὰ τὴν μητρικὴν ἀγάπην ἠμπόρεσε νὰ παρετραπῆ ἀπὸ τὸ δίκαιον, καὶ ἔδειξεν εἰς τοῦτο Βασιλέα τὸν ἑαυτὸν τε μᾶλλον, παρὰ υἱόν. δὲν εἶναι ὑποδέεσερον κ' τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο κατόρθωμα ὅπῃ μᾶς ἐπαράδωκαν αἱ παλαιαῖς ἱστορίαις διὰ τὸν Ἀρταξέρξην, υἱόν τῶ Ξέρξε· ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἕνας ἀπὸ τῶ μεγαλοσιάνης τῆς βασιλείας τῆ ἐζῆτει παρ' αὐτῆ ἕνα θῆλημα ὄχι τόσον δίκαιον, κ' ἔλεγε πῶς ζῆτει τῆτο βιαζόμενος, μὲ τὸ νὰ χρειάζεται τριάντα χιλιάδας Δαρεικά κ' δὲν τὰ ἔχει· προσάζει παρευδύς τὸν θησαυροφύλακα, κ' τῶ ἔφερε τριάντα χιλιάδας Δαρεικά, τὰ ὁποῖα δίδωντάς τα τῶ Ἀνθρώπῳ εἶπε, ὅτι ἐγὼ δὲν θῆλω γένη πτωχότερός χωρὶς ταῦτα, θῆλω γένη ὅμως ἀδικώτερος, ἂν κάμω τὸ θῆλημα ὅπῃ ζῆτεῖς παρ' ἐμῆ. Ἴδῃ Βασιλεὺς ἐρασῆς τῆς δικαιοσύνης, μῆτε τὸν φίλον ἐλύπησε, μῆτε ἀπὸ τὸ δίκαιον ἐξέκλιπε. δυσωπόμενος ἀπὸ ταῖς παρακάλεσε· μιμῆμενος τὸν Περικλέα, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς ἕνα φίλον τε, ὅπῃ τὸν ἐπαρακάλει,

πρέπει νὰ συγκατανεύσω εἰς τὰς ἰκεσίας τῶν φίλων, ὅμως ἕως εἰς τὰ θυσιαστήρια· τέτῃσι διὰ χάριν τῆς φίλου, δὲν πρέπει νὰ καταπατήσῃ τὰ τῆς θρησκείας· μίτε πρέπει νὰ ὀνομάζεται φίλος ἐκεῖνος ὅπῃ πάχει νὰ σὲ μακρύνῃ ἀπὸ τὸ πρέπον, καὶ δίκαιον, καὶ ἀπὸ τὴν φιλίαν τῆς Θεῆς, μίτε εἶναι δίκαιοι οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι χωρὶς τῶν θεῶν· ἐπεὶ δὴ κάθε βασιλείον ἐπίγειον, ὅπῃ δὲν ἐφείδεται εἰς τὸ ἐράσιον, ὄχι βασιλείον, ἀλλὰ κοινὸν ληστειὸν δικαίως ὀνομάζεται· φίλος ὁ Σωκράτης, φίλος ὁ Πλάτων, ἀλλὰ φιλιότης ἢ ἀλήθεια, εἶναι παλαιὰ τέτις ἢ παροιμία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μανθάνομεν, πῶς δὲν πρέπει νὰ ἀγαπήσωμεν κατένα ἄνθρωπον τόσον, ὥστε διὰ χάριν αὐτῆς νὰ παραβλέψωμεν τὴν ἀλήθειαν. Εἰς τὴν παρεσταν ὑπόθεσιν συμβάλλει πολλὰ τὸ γνωμικὸν ἐκεῖνο τῆς Κικέρωνος· ἄς διοριθῆ, λέγοντος, εἰς τὴν φιλίαν πρῶτον τέτος ὁ νόμος, ὥστε μίτε νὰ ζητήσωμεν παρὰ τῶν φίλων αἰχρὰ καὶ ἄδικα πράγματα, μίτε νὰ τὰ κάμωμεν, ἂν τὰ ζητήσουν παρ' ἡμῶν οἱ φίλοι. διὰ τέτο ἐπαινεῖται ἡ βασιλικὴ ἀπόκρισις τῆς Βιτέλλιος, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ τὸν ἐνοχλήσεν ἀκαίρως κάποιος φίλος τε, ζητῶντας παρ' αὐτῆς πράγματα ἄδικα, καὶ δὲν εἰσηκῆετο, ἀφ' οὗ ἐπαρακάλεσε πολὺ τοῦ κάκου, τελευταῖον ἐθυμαίθη, καὶ ἀναχωρῶντας εἶπεν, εἰς τί λοιπὸν μὲ χρησιμεύει ἡ φιλία σε, ἂν δὲν μὲ κάμῃς τὰ θελήματα; ἀπεκρίθη εἰς τέτο Βιτέλλιος, ἀμὴ εἰς τῆς λόγους μὲ τί χρησιμεύει ἡ ἐδική σε φιλία, ἂν κάμω τί ποτὲ παρὰ τὸ δίκαιον διὰ λόγους σε; γυμνῶνεται ἀπὸ τὰ πρόσωπον τῆς φίλου, ὁποῖος ἐνδύνεται τὸ πρόσωπον τῆς κριτῆς, καὶ δὲν πρέπει νὰ παρακαλέσουν τὸν ἡγεμόνα μίτε διὰ τῆς δικαίας, μίτε διὰ τῆς ἀδικίας. Ὄταν ἀνέθρεφεν ὁ Βασιλεὺς Φριδερίκος, Λατισλάον τὸν Βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας, καὶ Βοεμίας, ἦτον πολλοὶ ὅπῃ τὸν ἐπαρακινῆσαν νὰ φονεύσῃ τὸ παιδί, λέγοντες ὅτι, ἡ ζωὴ αὐτῆς θέλει φέρει μεγάλας ἐνοχλήσεις εἰς τῆς λόγους τε, καὶ ὁ θάνατος θέλει φέρει τὸ Βασιλείον, καὶ ὅλα τὰ πλέστη τε, πρὸς τῆς ὁποίας ἀπεκρίθη ὁ Φριδερίκος, τὸ λοιπὸν μὴ ἐπιθυμεῖτε περισσότερον πλέσιον βασιλέα, παρὰ δίκαιον, καὶ εὐσεβῆ· ἐγὼ ὅμως προτιμῶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὸ καλὸν ἔνομα ἀπ' ὅλα τὰ πλέστη

τὸ κόσμος δὲν εἶναι δίκαιον νὰ σιωπήσω ἔδῳ τὸ χρυσὸν ἀπόφθεγμα τῆ Θεμισοκλέους, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ τὸν ἐπαρακαλῶσε Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς νὰ διαφεντεύσῃ μίαν ὑπόθεσιν ἀδίκον, τῷ ἀπεκρίθη φρονιμώτατα λέγωντας· μῆτε ἐσὺ ἠθελες εἶσαι καλὸς ποιητὴς, ἂν ψάλλῃς παρὰ τὰς καυόνας τῆς μισοκλής, μηδὲ ἐγὼ καλὸς Ἡγεμὼν, ἂν ἀποφασίσω ἐναντία τῶν νόμων. Τέτοιαν γνώμην εἶχε βέβαια καὶ Ἀντίοχος ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, ὁ ὁποῖος ἔγραψεν εἰς ὅλας τὰς ὑποκειμένας πόλεις τῆς βασιλείας του, ἀνίστως ἠθελεν εὐρεθῆ κανένα πρᾶγμα ἀδίκον, καὶ παράνομον εἰς τὰς ἐπιστολάς ὅπου στέλλονται παρ' ἐμοῦ, καὶ ἔχεν ὑπογεγραμμένον τὸ ὄνομά μου, νὰ ἰξεύρετε, πῶς εἶναι γραμμένα χωρὶς τὴν εἰδήσιν μου, καὶ νὰ μὴ τὰς ὑπακούετε· ἐπαινετὰ ἐπολιτεύθη καὶ ὁ Βασιλεὺς Τραϊανὸς, διὰ τὸν ὁποῖον λέγουν νὰ εἶπε, πῶς ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ εἶναι ἐργάτης τοῦ νόμου, καὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ὁποίας αὐτὸς εἶχε τόσῃν ἐπιμέλειαν, ὥστε ἐπειδὴ ἐπαράδιδε μίαν φοράν τὸ σπαθὶ εἰς ἓνα στρατηγόν, βασιῶντας το θυμὸν εἰς τὸ χερί ἐνώπιον πάντων, εἶπε τέτοια λόγια· κατὰ ἀλήθειαν τοιούτου Ἡγεμόνος ἄξια· λάβε τὸν σίδηρον τοῦτον, καὶ εἰάν κυβερνήσω ὀρθῶς τὸ βασίλειον μεταχειρήσου το περὶ ἐμοῦ, εἰδὲ μὴ, κατ' ἐμοῦ· καὶ οἱ Βασιλεῖς τῶν Αἰγυπτίων ὁμοίως ἔκαμναν, οἱ ὁποῖοι ἐπρόσαζον εἰς τὰ κριτήρια, καὶ ἔδεναν μὲ ὀρκον τὰς κριτὰς νὰ μὴ κάμνῃ κανμίαν ἀπόφασιν ἐναντιὸν τῶν Νόμων, καὶ ἂν τὰς ἐπρόσαζαν οἱ ἴδιοι Βασιλεῖς· φανερώοντες μὲ τῆτο ὅτι, καὶ οἱ βασιλεῖς πρέπει νὰ ζήσῃν κατὰ τὰς Νόμους, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι ὑπόχρεοι· διατὶ ὁ Βασιλεὺς δὲν ἰχῦει περισσότερον ἀπὸ τὸ δίκαιον, καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον· ἐπειδὴ ἡ ἐξουσία τῆ Βασιλείας δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ λαλοῦσα δικαιοσύνη, καὶ Νόμος ἔμφυχος· Ἀξιολογούμενος εἶναι εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν καὶ ὁ Κλέων, ὁ ὁποῖος σὰν ἀποφάσισε νὰ λάβῃ τὴν διοίκησιν τῆς ἀριστοκρατίας, ἔκραξεν ὅλας τὰς φίλας τες, καὶ τοῖς εἶπεν, νὰ ἰξεύρετε ὅτι, ἀπὸ τὴν σήμερον εἶναι λελυμένοι οἱ δεσμοὶ τῆς μεταξὺ ἡμῶν φιλίας· διατὶ αἱ φίλαι ἔχεν συνήθειαν νὰ ανατρέπεν πολλὰκις τὰ δίκαια, καὶ οἱ Ἡγεμόνες ὅτ' ἄ

κυριεύονται ἀπὸ φιλίαν, καὶ ἀγάπην τινός, παραστράτιζον
 συχνᾶ ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης· ὡς ἀναγνώ-
 ση κατ' ἑνας τὰ Χρονικὰ τῶν Βρεττανῶν, καὶ θέλει ἰδεῖ ἕ-
 να παράδειγμα ἀξιωματιμώτερον τοῦ Βασιλέως τῆς Βρετ-
 τανίας Ἐνρίκε πέμπτη, ὁ ὁποῖος διαδεξάμενος τὸν θρό-
 νον μετ' τὸν θάνατον τῶ Πατρός τε, ἔκραξε παρευθὺς τῆς
 πλέον οἰκιοτέρας, μετ' τῆς ὁποῖους ἀνεθράφη παιδιόθεν,
 καὶ ἔζησε φιλιθόνως, καὶ χαρίζωντας εἰς κατ' ἕνα ἀπ' αὐτῆς
 ἕνα δῶρον, τῆς ἀπέπεμψε λέγωντας· ἂν δὲν ἀλλάξετε
 τὰ ἡθῆ σας, καὶ μὴ τολμήσετε ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ πατή-
 σετε πλέον εἰς τὴν Βασιλικὴν μου αὐλήν· εἰδὲ μὴ θέλω
 σᾶς ἀποκεφαλίσαι ὅλως· διὰ καὶ μὴ φθείρη τὸν ἑαυτόν τε,
 ἢ τὴν δικαιοσύνην μετ' τὴν κακὴν συναναστροφὴν τε. χριστι-
 μεύει πολλά ἐδῶ καὶ ἡ ἀπόκρισις τῶ Ἀρισείδου· ἔκραξε
 μίαν φορὰν ὁ Θεμισοκλῆς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εἰς
 σύνοδον, λέγωντας πῶς ἔχει καὶ εἶπῃ ἕνα μέγαλον πρᾶγ-
 μα, καὶ ἀναγκαιώτατον εἰς τὴν πολιτείαν, τὸ ὁποῖον δὲν
 ἠθέλε τὸ φανερώσει κοινῶς εἰς ὅλως, ἂν δὲν τὸ ἠθέλε κοι-
 νολογήσει πρότερον μετ' ἕνα μερικόν, ὅπῃ ἠθέλεν ἐκλέξει ὁ
 δῆμος, ἐκλέξαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τῆτο ἀρμόδιον τὸν Ἀ-
 ρισείδην, ὁ ὁποῖος ἀκάνοντας παρὰ τῶ Θεμισοκλέους τὴν
 ὑπόθεσιν, καὶ κατεβαίνωντας διὰ καὶ τὴν φανερώσει εἰς τὸν
 δῆμον, ἐφώνηξε μεγαλοφώνως· δὲν εἶναι πρᾶγμα μίτε
 ὠφελιμώτερον εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ
 τὴν συμβελὴν τῶ Θεμισοκλέους, μίτε παρανομώτερον, καὶ
 ἀσεβέστερον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι σάν ἠέκσαν τῆτον τὸν λόγον,
 τῶ εἶπαν καὶ σιωπήσει, καὶ δὲν ἠθέλησαν μίτε καὶ ἀέκσαν
 μίαν συμβελὴν τῶσον ὠφέλιμον, μετ' τὸ καὶ ἦτον ἀδίκος,
 καὶ παράνομος. ἰδὲ λοιπὸν ὅπῃ θέλεν ἀναστῆθαι εἰς τὴν κρί-
 σιν οἱ ἔθνηκοι εἰς αἰχὺνῃν, καὶ ὄνειδος καὶ κατάκρισιν τῶν
 χριστιανῶν πολιτικῶν· ἀλλὰ τίς ἡ χρεία τῆς πολυλογίας;
 ὅπῃ αὐτοὶ οἱ ἔθνηκοι ἐπρόδωσαν ἀδελφῆς καὶ σάρκα εἰς
 θάνατον; διὰ καὶ φυλαχθῆ ἡ δικαιοσύνη. Τιμολέων ὁ Κο-
 ρίνθιος σάν δὲν ἠμπόρησε μετ' πολλὰς συμβελάς, καὶ νεθε-
 σίας καὶ καταπέσει τὸν Ἀδελφόν του καὶ ἀπέχη ἀπὸ τὴν
 τυραννίαν, εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ἐμεταχειρίθηκε τρόπος,
 καὶ τὸν ἐθανάτωσεν, ὅχι διὰ τὸν πρὸς τὸν ἀδελφόν φθόνον,
 ἀλλ' εἰ

ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, καὶ τὴν φύλαξιν τῆς δικαιοσύνης. Ἄς μὴ βιάζεται ὁ Ἡγεμὼν ὅταν θέλῃ νὰ δώσῃ καμίαν ἀπόφασιν, διὰ νὰ μὴ μετανοήσῃ ὑσερον. ἐπειδὴ ὁποῖος ἀποφασίζει ὀγλήγορα, ἀνάγκη εἶναι νὰ μετανοήσῃ. διὰ τὸτο ἔλεγε συχνάκις ὁ Καῖσαρ, πρέπει εἰς τὸν Ἡγεμόνα νὰ προβλέπῃ, καὶ νὰ προγνωρίσῃ τὰ πάντα, ἢ νὰ μὴν εἰπῇ ποτὲ, τὸτο δὲν ἐλογιάζα, ἐκεῖνο δὲν ἐπίστευα. ἐπειδὴ δὲν εἶναι μεγαλητέρα ἐντροπή, παρά νὰ ἀκωδῆ τέτοιος λόγος ἀπὸ τὸ σῶμα τῆ ἡγεμόνος. πολλοὶ Ἡγεμόνες νικῶμενοι ὑπὸ τῆ θυμῆ κἀμνευ πολλὰ ἄτοπα, διὰ τὰ ὁποῖα ὑσερα μετανοῦν. δὲν ἐθανάτωσεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, παραφρονῶντας ὑπὸ θυμῆ τὸν Κλίτον πισότατον φύλακα, καὶ τῶν πατρικῶν του ἢ τῶν ἐδικῶν τε στρατευμάτων; ἢ Διονύσιος ὁ Συρακέσιος ὑπὸ θυμῆ κεννημένος, δὲν ἐφόρευσε μὲ τὸ σπαδί τὸ παιδάριον ἐκεῖνο, ὅπῃ εἶχε πάντα εἰς τὰς ἀγκάλας τε; ἀλλὰ ἢ οἱ δύο αὐτοὶ τόσον ἐμετανόησαν ὑσερον, ὅπῃ ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονεύσουν τὸν ἑαυτὸν τε. τούτε χάριν ὁ ἐπαινετώτατος Βασιλεὺς Βεσπασιανὸς ἐφοροῦσεν ἀντὶ διὰ σημεῖον, ἕνα Δέλφινα δεμένον ἀπὸ μίαν ἀγκυραν, μὲ ἐπιγραφὴν ἀνωθεν. σπεῦδε βραδέως, ὡσάν νὰ ἔλεγεν ἐκεῖνο τῆ Σαλλεσίῃ. πριχῆ νὰ ἀρχήσῃς τὸ ἔργον συμβελεύς, ἢ μὴ τὴν συμβελὴν ἐπιχειρήσῃς προθύμως τὸ ἔργον. τὸτο ἐδήλωσαν γλαφυρώτατα οἱ παλαιοὶ φιλόσοφοι ὑποκάτω εἰς μίαν εἰκόνα τῆς Δικαιοσύνης. ἐπλατταν αὐτοὶ τὸ ἀμάξι τῆς δικαιοσύνης, ὅπῃ τὸ ἐτραβῆσαν δύο γυναῖκες, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἢ μία ἐκρατῆσεν εἰς τὸ χέρι ἕνα σπαδί τζακισμένον, ἢ ἄλλη ἀκωμβῆσεν εἰς ἕνα κοντόν. ἢ εἶπέ με παρακαλῶ, τί ἐδήλωσαν μὲ τὸ τζακισμένον σπαδί, τὸ ὁποῖον μῆτε εὐκολα κόπτει, μῆτε γλήγορα, ἢ τί ἐδήλωσαν μὲ τὴν γυναῖκα τὴν ἀκουμβισμένην εἰς τὸ κοντόν, ἢ ὁποία μόλις κινεῖται εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ἢ μὲ βραδύτατον περιπάτημά; βέβαια δὲν ἐφανερώσαν ἄλλο, παρά ἀργοπορίαν καὶ ὠριμον συμβελὴν, πριχῆ νὰ ἀποφασίσεν Ἄνθρωπον εἰς ποινάς, ἢ εἰς θάνατον. ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ πισεύσωμεν ὅλα ὅσα ἀκούομεν, ἐπειδὴ ἀληθέστερα εἶναι ἢ ἀλήθειαν ὅσα βλέπομεν ἢ τὴν παλαιὰν παροιμίαν.

Ὅσα βλέπω μετὰ τὰ μάτια, πλέον μὲ πιστοποιῶσιν,

Ὅσ' ἀκέω μετ' ἄφτια, τόσον δὲν πληροφορεῖσι.

Ἀγκαλιὰ πολλαῖς φοραῖς μᾶς ἀπατῶν καὶ τὰ μάτια, ὅτι καὶ μόνον τὰς ἀμβλυωπῶντας, καὶ κοντοφθαλμοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς ὀξυδερκεῖς, καὶ βεβαιώιεται ὁ λόγος ἀπὸ τὸ ἐξῆς παράδειγμα· ἐφιλονεικοῦσαν μίαν φορὰν ὁ Ζεῦξις, καὶ ὁ Παράσιος, περιβόητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ποῖος νὰ εἶναι ἐντελέσερος εἰς τὴν τέχνην· λοιπὸν ὁ Ζεῦξις ἐζωγράφησεν ἕνα σαφύλι, καὶ ἔφερεν εἰς τὴν σκηνὴν, τὸ ὁποῖον ἐπαρομοίαζε τόσον τὰ φυσικὰ σαφύλια, ὥστε ὅπως ἐπετέσσαν τριγύρω τὰ πελιὰ· νομίζοντά το ἀληθινὸν σαφύλι· ὁ Παράσιος εὐγάλε μίαν εἰκόνα σκεπασμένην μὲ ἕνα λεπτότατον περικάλυμμα τεχνητὸν, τὸ ὁποῖον ἐπαρομοίαζε τόσον τὸ φυσικὸν, ὥστε ἐφαίνετο φυσικώτατον· τότε ὁ Ζεῦξις μεγαλοφρονῶντας εἰς τὴν ἀπάτην τῶν πελιῶν, ἦλθε μὲ σοβαρὸν βᾶδισμα πλησίον τῆς εἰκόνης, καὶ ἐπαρακάλεσε τὸν Παράσιον νὰ συκώσῃ ἀπὸ αὐτῆν τὴν εἰκόνα τὸ κάλυμμα, διὰ νὰ τὴν ἰδῆ· ἐχαμογέλασεν ὁ Παράσιος· καὶ εὐθύς ἐκατάλαβεν ὁ Ζεῦξις πῶς ἐγελάθη, καὶ κοκκινίζοντας ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, ὠμολόγησε τὸν νικητὴν, λέγωντας πρὸς τὸν Παράσιον· χθὲς ἐγὼ ἠπάτησα τὰ πουλιά, σήμερον ἐσύ ἀπάτησες ἐμένα μὲ ὅλον ὁποῦ εἶμαι τεχνίτης· δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ πισεύσωμεν ὅλα ὅσα ἀκέομεν, ἀλλὰ μὴ βίας νὰ πισεύσωμεν καὶ ὅσα βλέπομεν, ἐπειδὴ καὶ ἡ ὄψις πολλαῖς μᾶς ἀπατᾷ· οἱ φιλόσοφοι παραδίδουσι ὅτι, κάθε Ἀσέρας εἶναι μεγαλήτερος ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ μὲ ὅλον τῆτο εἰς τὰ μάτια μας φαίνονται πολλὰ μικρότεροι· καὶ τῆτο συμβαίνει· μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἀνάλογον τὸ διάστημα μεταξὺ τῶ ἀντικειμένων, καὶ τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως· ὅταν βλέπωμεν τὸ Κουπὶ μισθὸ εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ μισθὸ ἔξω, μᾶς φαίνεται νὰ εἶναι τζακισμένον, καὶ στραβὸν, καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι γερόν καὶ ἴσιον· καὶ τέττε τὸ αἴτιον εἶναι, μὲ τὸ νὰ βλέπωμεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διὰ μίσων διαφορῶν, ὕδατος δηλαδὴ καὶ Ἀέρος· ὁ Πάγος δὲν φαίνεται κρυσάλι; δὲν μᾶς φαίνεται νὰ κινῶν τὰ περιγιάλια, καὶ τὸ Καράβι νὰ ἠρεμῆ; καὶ ὅμως ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, τὸ Καράβι κινεῖται, καὶ τὰ περιγιάλια

ριγιάλια ήρεμῶσιν· οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουν τὴν Ἴριν, καὶ
 λογιάζεν νὰ εἶναι ἀληθινὰ τὰ φαινόμενα εἰς αὐτὴν χρώ-
 ματα, καὶ αὐτὰ ὅμως εἶναι μία γυμνὴ ἀντανάκλασις τῆ
 Φωτὸς· λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν αὐθαδῶς καὶ ἀπε-
 ρισκέπτως ἐκεῖνα ὅπερ δὲν βλέπομεν, μάλιστα μήτε ὅλα,
 ὅσα βλέπομεν, ὅτι πολλὰκις ἀπατάται καὶ ἡ ὄψις· τέττε
 χάριν ἅς μὴ πιτεύσῃ εὐκολὰ ὁ Κριτὴς, ἀν δὲν ἐξετάσῃ
 πρότερον ἀκριβῶς, καὶ ἀν δὲν καταλάβῃ τὰς ἀπόδει-
 ξες ἀναντίρρητας. Ταύτης τῆς χρυσοῦς διδασκαλίας ἔ-
 χομεν παραδειγμα καὶ εἰς τὴν Θεῖαν Γραφήν· Κραυγὴ
 Σοδομόων, καὶ Γομόρρας πεπλήθουνται πρὸς με, καὶ αἱ ἁ-
 μαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφόδρα· τί κάμεις λοιπὸν Θεέ
 με; καταβὰς οὖν ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν
 τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται, εἰ δὲ μὴ ἴνα γινῶ,
 Τάχατες ἢμπορεῖ νὰ λανθάνῃ κανένα πρᾶγμα τὸν πάν-
 σοφον Θεόν; μὴ γένοιτο διατὶ λοιπὸν σέλνει πρῶτον τῶς
 Ἀγγέλους νὰ ἰδοῦν, καὶ νὰ ἐρευνησῶν καλὰ τὸ πρᾶγμα, ἔ-
 πειτα κατασρέφει τὰς πόλεις; ἀποκρίνεται εἰς τοῦτο ὁ
 Φίλων λέγωντας, διὰ νὰ μάθων οἱ Ἡγεμόνες νὰ μὴν ἀ-
 ποφασίσῶν αὐθαδῶς ποτὲ περὶ πραγμάτων ἀπόντων, καὶ
 ἀμφιβόλων, ἀν δὲν τὰ ἐρευνησῶν πρότερον μὲ μεγάλῃν
 σόχασιν, καὶ ἀκρίβειαν· εἶδεν ὁ Μωϋσῆς τὴν Βάτον ὅπου
 ἐκαίετο, καὶ δὲν κατεκαίετο, καὶ δὲν ἀρκέδη εἰς τοῦτο μό-
 νον, ἀλλ' ἐπῆγε πλησιέστερον διὰ νὰ ἐξετάσῃ, καὶ νὰ καβα-
 λάβῃ τὸ πρᾶγμα καλλίτερον· παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄ-
 ραμα τὸ μέγα τοῦτο, ὅτι οὐ κατακαίεται ἡ βάτος· ἐκ
 τῆτων τί συμπεραίνομεν, ὦ Ἡγεμόνες, παρὰ ὅτι, ὅταν
 θέλετε νὰ ἀποφασίσετε καμίαν ὑπόθεσιν, πρῶτον νὰ
 τὴν ἰδῆτε καλὰ, καὶ νὰ τὴν ἐξετάσετε μὲ ἀκρίβειαν, διὸ
 καὶ ὁ Σένεκας εἰς τὴν Μήθειαν λέγει· Διηγεῖται ὁ Φελογό-
 ζιος, πῶς ἐκατηγορήθησαν ἀδίκως δύο εὐγενεῖς ὡς ἐπίβη-
 λοι, εἰώπιον τοῦ Βασιλέως τῆς Κασέλας, καὶ Λεγιόνης
 Φερδινάνδου τετάρτου· ὁ ὁποῖος χωρὶς ἐξετάσιν ἐπρόσθε
 νὰ τῶς γκρεμίσῶν ἀπὸ ἑνα τόπον ὑψηλόν, διὰ νὰ συντρι-
 φθοῦν καὶ τὰ κόκκαλά τας· καὶ αὐτοὶ ἀφ' οὗ ἐπαρακαλέ-
 σταν πολλὰ νὰ τῶς συγχαρήσῃ, κηρύττοντες τὴν ἀσφότη-
 τά τας, καὶ εἶδαν πῶς, ἀνθρωπίνῃ δὲν εἶναι βοήθεια διὰ

λόγετες πλέον, ἔσρεφαν πρὸς τὴν θείαν ἐκδίκησιν, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν Βασιλέα· τῇ τριακοστῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τὴν σήμερον σὲ ἔχομεν καλεσμένον ἐνώπιον τῶ ἀπροσωπολήπτε κριτῆ νὰ δώσης λογαριασμὸν διὰ τὸν ἐδικόν μας θάνατον· ἔφθασεν ἡ διωρισμένη ἡμέρα, καὶ ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκειτο εἰς ἓνα κάστρον ὀνομαζόμενον Γενένζε, ἐκεῖ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ μὴ τὸ γεῦμα, καὶ πλέον δὲν ἐξύπνησεν· ἀπὸ τῆτο ἄς μάθην οἱ Ἡγεμόνες νὰ μὴ κινῶνται ὡσάν τυφλοὶ, καὶ ἄλογοι εἰς τὰς ἀποφάσεις· διὰ τῆτο ὀφρονιμώτατος Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὅταν ἐκάθιζε κριτῆς, καὶ ἔμελε νὰ ἀποφασίσῃ εἰς θάνατον, ἔφραζε τὸ ἓνα τε ἀφτί, ἐν ὅσῳ ὠμιλεῖσεν ὁ ἐνάγων· ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν τῆτε εἶπε· φυλάττω τὸ ἓνα ἀφτί ὀλόκληρον διὰ τὸν ἐναγόμενον, καὶ ὑπεύθυνον· καὶ τῆτο εἶναι τὸ ἰδιαίτατον ἔργον τῶ καλῶ Ἡγεμόνος, τὸ νὰ μὴ φιλοπροσωπήσῃ μὲ κανένα· εἶπε μίαν φορὰν ἓνας ἑναντίον τῶ Καίσαρος· ποῖος ἠθελεν εὐρεθῆ ποτὲ ὑπεύθυνος, ἐν ὅσῳ εἶναι ἡ ἄρνησις; πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Καίσαρ ἀπεκρίθη· ποῖος ἠθελεν εὐρεθῆ ποτὲ ἀθῶος ἐν ὅσῳ εἶναι ἡ κατηγορία; διὰ τῆτο ὁ ἀκίνητος Ἡγεμὼν Ροβέρτος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε νὰ μὴν εἶναι ἰχυρώτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ εἰς εὐνοίαν τὰς ψυχὰς τῶν ὑπηκόων, ἐφορεσε διὰ σημεῖον εἰς τὸ Βασιλικὸν σέμμα, μίαν χελιδόνα, ἡ ὁποία μοιράζει ἴσια, καὶ δίκαια τὸ φαγί εἰς τὰ πελακιάτης, μὲ τῆτην τὴν ἐπιγραφήν, συμφωνία τῶν Βασιλείων· τῆτο ὅμως πῶς δὲν ἠθελεν ἀκολεθῆσῃ, ἂν δὲν ἀποδώσῃ ὁ Ἡγεμὼν τὸ οἰκεῖον ἐκάσῳ μὲ ἐξέταξιν ἀκριβῆ, καὶ ὠριμον κρίσιν· καὶ ὁ Σένεκας λογιᾶζει, διὰ τῆτην τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐπενόησαν οἱ ποιηταὶ τὸν μῦθον τῆτον, πῶς τάχα ὁ Ζεὺς ἐσυνήθιζε νὰ κράζῃ εἰς συμβελήν, ὅλην τὴν γερουσίαν τῶν Θεῶν, ὅταν ἔμελε νὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον, καὶ ὅταν ἔμελε νὰ ἐλεήσῃ, καὶ νὰ εὐεργετήσῃ, δὲν ἐσυμβελεύετο κανένα· ἀπὸ τῆτο ἄς μάθην οἱ Ἡγεμόνες, νὰ μὴ κινῶνται ταχέως, καὶ ἀπερισκέπτως ὅταν μέλλεν νὰ παιδεύσεν, καὶ νὰ θανατώσεν τῆς ὑπευθύνες, ἀλλὰ μὲ ἀργοπορίαν, καὶ μὲ ὀρθὴν συμβελήν· Ἀρμόζει καὶ πολλὰ εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ὅπῃ προχωρεῖ εἰς τὰς ἀποφάσεις μὲ τὴν προειρημένην βραδύτητα, καὶ σκέψιν,

ψιν, τὸ ἐπάνυμον ἐκεῖνο ὅπῃ ἔδωσαν οἱ ἄνθρωποι εἰς ε-
 να Δεκα ὀνομαζόμενον Μερικά, ὁ ὁποῖος ὕπερον ὀνομάθη
 Ἐχενίς ὑγιεινή· πέρνωντας τὴν μεταφορὰν ἀπὸ ἑνα ψά-
 ρι, διὰ τὸ ὁποῖον παραδίδου οἱ ἀνιχνευταὶ τῆς φύσεως ὅ-
 τι, ἀγκαλὰ νὰ εἶναι μικρὸν κατὰ τὴν ποσότητα, ὅμως ἔ-
 χει τόσην δύναμιν, ὥστε σαματάει τὸ καράβι, ὅπῃ πιτᾶ
 ἀρμενίζοντας· τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον ἐτίμησαν τὸν Δε-
 καν ἐκεῖνον μὲ τέτοιον ὄνομα εἶναι τῆτο, ἐπειδὴ ἐσάθη
 μίαν φορὰν ἀπὸ τὸν Βασιλέα εἰς ἑνα κάστρον ὀνομαζόμενον
 Γουίδως, διὰ νὰ εὐνουχῆσῃ ὅλες τὰς εὐρισκομέτους ἐκεῖ
 νέες· διατὶ ὁ βασιλεὺς νικημένος ὑπὸ τῆς θυμῆ, ἀπεφά-
 σισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τελείως τὸ γένος ἐκεῖνο, ὁ Μερिकास
 ἀργοπόρησεν ὅσον ἐδυνήθη εἰς τὴν σφάταν, διὰ νὰ δώσῃ
 καιρὸν εἰς ἐκείνους νὰ δυσωπήσῃν τὸν Βασιλέα νὰ τὰς συγ-
 χωρήσῃ, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε· διὰ τῆτο ἐν συμφώνῃς ὅλοι
 τὸν ὀνόμασαν Ἐχενίδα ὑγιεινήν, ὡσάν ὅπῃ ἡ ἀργοπορία
 τε ἐσάθη εἰς αὐτὰς αἰτία τῆς ὑγιείας, καὶ τῆς ζωῆς τῶν·
 διὰ ποίαν αἰτίαν εἶχαν νόμον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ δέσῃν εἰς
 τὰς πέλεκυς, ὅπῃ ἔσεκαν ἔμπροσθεν εἰς τὰ κριτήρια δεμά-
 τια ἀπὸ βέργαις; παρὰ διὰ νὰ ἔχῃν οἱ κριταὶ καιρὸν εἰς
 τὸ μεταξὺ ἐν ὄσῳ νὰ λύσῃν ἄλλοι ταῖς βέργαις, νὰ σοχά-
 ζωνται καλλίτερα τὴν ἀπόφασιν, καὶ νὰ μὴν ἀποφασίσουν
 ἀπάνω εἰς τὸν θυμὸν τῆς πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἤθε-
 λαν μετανόησῃ ὕπερον ἀνωφέλευτα· τῆτην τὴν σκέψιν μὲ
 ἀργοπορίαν ἐσυμβέλευσε φρονιμώτατα Ἀθηνόδωρος ὁ Φι-
 λόσοφος· ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἐγήρασε, καὶ ἐζήτει θέλημα ἀπὸ
 τὸν Αὐγυστον νὰ πηγαίῃ εἰς τὸ σπῆτιτε εἰσακέδῃκεν· ὅ-
 μως τὸν ἐπαρακάλεσεν ὁ Αὐγυστος, νὰ τῆ ἀφήσῃ εἰς τὸν
 χαρισμὸν τῆς καμίας συμβελῆν ἀξιωματημῶν. Τότε εἶ-
 πεν ὁ Φιλόσοφος· ὦ Καῖσαρ, ὅταν εἶσαι θυμωμένος, νὰ
 μὴ συντύχῃς τίποτες, μήτε νὰ κάμῃς τίποτες, ἕως ὅπῃ νὰ
 ἀποσοματίσῃς ὅλον τὸ ἐλληνικὸν ἀλφάβητον· εὐθύς ὁ Καῖ-
 σαρ ἐπίασε τὸν Φιλόσοφον ἀπὸ τὸ δεξιὸν χέρι, καὶ εἶπεν·
 ἀκόμι ἔχω χρεῖαν ἀπὸ λόγους, καὶ τὸν ἐκράτισε κοντὰ
 τε, ὅλον τὸν χρόνον ἐκεῖνον, φυλάττωντας τὸ χρυσοῦν
 ἐκεῖνο παράγγελμα, ἠξεύρωντας, ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἰα-
 τρικὸν τῆς θυμῆ εἶναι ἡ ἀργοπορία. Διὰ τῆτο ὁ τῶν θεῶν
 νόμων

νόμων θερμότατος φύλαξ, ἢ πρόμαχος Ἀμβρόσιος ἐπαράγγειλε τὸν Βασιλέα Θεοδοσίον νὰ μὴ καταδικάσῃ κανένα εἰς θάνατον προτίτερα ἀπὸ 30 ἡμέρας· ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὁ ἀγιάτατος Ἄνθρωπος, πόσῃν ζημίαν προξενεῖ εἰς τὰς ἀποφάσεις ἡ πολλὴ βία· ἔπειτα ἐπετίμησε τὸν Βασιλέα μὲ ταῦτα τὰ λόγια, ἐπειδὴ ἐπαραχώρισες τὴν κρίσιν τῷ θυμῷ, ἢ δὲν ἔκαμεν ὁ λόγος τὴν ἀπόφασιν, ἀλλ' ὁ θυμὸς σε, γράφε νόμον, ὁ ὁποῖος νὰ ἀκυρώσῃ τὰ ψηφίσματα τῶ θυμῶ, ἢ ἡ ἀπόφασις τοῦ θανάτου νὰ μένῃ 30 ἡμέρας ἀνεύρητος καὶ γεγραμμένη μόνον, καρτερῶντας τὴν ἀπόφασιν τῆς φρονήσεως· καὶ ἀφ' οὗ περάσῃν 30 ἡμέραι καὶ παύσῃ ὁ θυμὸς, τότε ἄς κρίνῃ ὁ νῦν τὴν υπόθεσιν, καὶ ἄς ἀποφασίσῃ τὸ εὐλογον· τέτην τὴν συμβεβλην ἐδέχθη ὁ Βασιλεὺς ὀλοφύχως, καὶ ἐπρόσαξε νὰ γραφθῇ ἐν τῷ ἅμα ὁ νόμος, τὸν ὁποῖον ἢ ἐβεβαίωσε μὲ τὸ ἴδιον χέριτε. Ἐπεκράτησε κοντὰ εἰς τὰς Ῥωμαίους μία ἐπαινετὴ συνήθεια ὅτι, οἱ Κριταὶ ἔπρεπε καθήμενοι νὰ κάμνῃ τὴν ἀπόφασιν, καὶ ὅσας ἀποφάσεις ἤθελαν κάμῃ σεκάμενοι ὀρθοί, ἐκείναις ἦτον ἀκυραῖς· Τούτου τὸ αἷτιον λογιάζω νὰ εἶναι ὅτι, ἡ ἐξωτερικὴ ἰσυχία τῶ σώματος κάμνει εἰρηνικὸν καὶ τὸν νῦν τῶ Κριτῶ, καὶ ὅτι ἔπρεπε μὲ ἀργοπορίαν, καὶ μὲ ὄριμον σκέψιν νὰ κάμνῃ τὴν ἀπόφασιν, ὅχι μὲ βίαν· τὴν ἐπαινετὴν τέτην συνήθειαν ἀν' ἣθελε φυλάξῃ Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, βέβαια δὲν ἠθελεν ἀναίρεσθαι τὴν προτέραν ἰδίαν τε ἀπόφασιν μὲ τὴν δευτέραν· ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ καθήμενος εἰς τὸ κριτήριον ἐθεωρῆσε μίαν υπόθεσιν τινὸς Μαχέτης, ἢ νυσάζωντας ἔκαμεν ἄδικον τὴν ἀπόφασιν, ἀδημονῶντας ὁ Μαχέτας ἐφώναξε μεγαλοφῶνως, ἀφήμι τὴν δίκην ᾧ Βασιλεῦ, θυμωθεὶς ὁ Φίλιππος εἶπε, πρὸς ποῖον; καὶ ὁ Μαχέτας εὐθύς πρὸς σὲ νήφοντα, ἢ προσέχοντα τοῖς λεγομένοις· τότε ὁ Φίλιππος ἀγανακτῶντας ἐσυκώθη, ἢ ἐσυμπέρανε τὴν κρίσιν εἰς ἄλλην ἡμέραν· ἔπειτα σὰν ἐξέτασεν ἀκριβῶς τὴν υπόθεσιν, ἢ ἐγνώρισεν ἡδίκημένον τὸν Μαχέταν, ἀλήθεια εἶναι, ὅτι δὲν ἀναίρεσε τὴν προτέραν τε ἀπόφασιν, ὅμως τὴν ζημίαν τῶν χρημάτων, ὅπου καταδικάθη παρ' αὐτῶ ὁ Μαχέτας, τὴν ἐπλήρωσεν ὅλην

ὄλην ὁ Φίλιππος, διὰ τὰ μὴν ἀδικήσῃ τινὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Βασιλείας, ἀλλὰ τὰ ἀποδώσῃ ἐκάστῳ τὸ οἰκτεῖον· διατὶ ἐγνωρίζεν ὁ Θαυμασὸς Βασιλεὺς πόσον εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἡ δικαιοσύνη, ἄνευ τῆς ὁποίας μίτε οἱ Βασιλεῖς βασιλεύον, μίτε οἱ κριταὶ ἀποφασίζεν δίκαια· διὰ τῆτο καὶ ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ, γνωρίζωντας τὴν Δικαιοσύνην ἀναγκαιοτάτην συνοδοιπόρον εἰς τὰ λόγια τε, ἐβόα· ὁ Θεὸς τὸ κρίμα σε τῷ Βασιλεῖ δὸς, καὶ τὴν δικαιοσύνην τῷ ἡγῶ τῷ Βασιλέως· διότι ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἀχώριστον συμβεβηκὸς, καὶ ἀδιαίρατος συνοδοιπόρος. καὶ ἂν ὁ Ἡγεμὼν δὲν εἶναι δίκαιος, μίτε Ἡγεμὼν λέγεται δικάως· διὰ τῆτο δύο χρόνος μόνον λέγεται νὰ ἐβασίλευσεν ὁ Σαυλ, με ὄλον ὅπῃ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα χρόνος· ἐπειδὴ τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν δὲν ἐσάθηκε δίκαιος, ὅθεν καὶ δὲν ἀριθμῆται εἰς τὰς Βασιλεῖς· τῆτο βεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὰ ἱερά, καὶ θεῖα ρητὰ τῶν Εὐαγγελιστῶν· καὶ ὁ μὲν Ματθαῖος λέγει· πολλοὶ Προφῆται καὶ Βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν, ἃ ὑμεῖς βλέπετε· ὁ δὲ Λουκᾶς λέγει, πολλοὶ Προφῆται καὶ Δίκαιοι· διατὶ τῆτο; διατὶ ἔκ ἐστὶ Βασιλεὺς, ὁ μὴ ἂν Δίκαιος. διηγῆνται οἱ Ἱστορικοὶ, νὰ ἐπαρακαλῆσε μίαν φορὰν τὸν ἐξαίρετον Ἡγεμόνα Ῥανέζιον Φαρνέζιον, μία ἀρχόντικα, νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ ἕνα ἡόν της Ἀνδρωπον κακώτροπον καὶ φαυλόβιον· καὶ ἐπειδὴ ἐπαραπονεῖτο. πῶς παρακῆει τὰς ἰκεσίας της, καὶ δὲν κάμνει τὸ ζήτημά της, τῷ ἐπρόβαλεν ἀκόμι καὶ τὴν Ἐπιείκειαν τῷ Ἡγεμόνος Οὐταβίε, καὶ με τῆτην τρόπον τινὰ τὸν ἀνείδιζε· τῆ ἀπεκρίθη ὁ Ῥανέζιος λέγωντας· ὁ πάππος με Οὐτάβιος ἐπαγγέλλετο νὰ εἶναι Ἡγεμὼν τῶν χαρίτων. ὁ πατήρ με Ἀλέξανδρος ἐλέετο Ἡγεμὼν τῶν Πολέμων, ἐγὼ δὲ ἐπαγγέλλομαι Ἡγεμὼν τῆς Δικαιοσύνης· ἀληθινὰ Βασιλικὴ εἶναι ἡ ἀπόκρισις, ὡσαν ἕνα μαντεῖον, εὐγαλμένον ἀπὸ τὰ ἄδυτα τῆς Φιλοσοφίας· ἐπειδὴ ὁ Ἡγεμὼν, ἂν πισεύωμεν εἰς τὸν Φιλόσοφον· εἶναι κοινὸς ὑπηρετὴς τῆς δικαιοσύνης· τὸν δὲ τρόπον, με τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνεργῆται ὀρθῶς ἡ δικαιοσύνη, μᾶς τὸν φανερώνει ὁ παρῶν διάλογος, με πολλὴν τέχνην, καὶ γλαφυρότητα κατεσκευασμένος.

Ποία Θεὰ εἶσαι ἐσὺ, ἡ Δικαιοσύνη· διατὶ με ἄγριον
 „ βλέμμα; δὲν δυσωπῆμαι μήτε με δάκρυα, μήτε με πα-
 „ ρακαλέματα, μήτε με δῶρα. Ποῖον εἶναι τὸ γένος σε;
 „ Θεῖον. Ποῖος ὁ Πατήρ σε; ὁ Τρόπος. ποῖα ἡ Μήτηρ;
 „ ἡ Πίσις· ποῖα Τροφός; ἡ Πενία. Ποῖα σε νηπιάζουσιν
 „ περιέβαλφεν εἰς τὰς ἀγκάλας; ἡ Φρόνησις· Ποῖον ἔχεις
 „ ὄδηγόν εἰς τὴν γνώσιν τῶν ἀμαρτημάτων; τὴν Κρίσιν·
 „ διατὶ κρατεῖς εἰς τὸ δεξιὸν χέρι σπαδί, καὶ εἰς τὸ ἀρι-
 „ στερὸν ζυγί; με τὸ ἓνα ζυγιάζω τὰς ὑποθέσεις, με τὸ
 „ ἄλλο κολάζω τὰς πταίσας· Διατὶ τὸ ἓνα ἀφτί ἔχεις
 „ ἀνοικτὸν, καὶ τὸ ἄλλο κλεισμένον; τὸ ἓνα εἶναι κωφὸν εἰς
 „ τὰς ἀδίκας, τὸ ἄλλο ἀνοικτὸν εἰς τὰς δίκαιας· διατὶ φαί-
 „ νεσαι πτωχῇ; ὅποιος ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι δίκαιος, θέλει
 „ ἔχει πάντα ὀλίγα πλέτη.“ Τὸ λοιπὸν ἡ Δικαιοσύνη εἶ-
 „ ναι ἡ μόνη καὶ ἀληθὴς φυλακὴ τῶν Βασιλειῶν, καὶ πρέπει
 „ νὰ τὴν περιποιῶνται οἱ Βασιλεῖς με κάθε ἐπιμέλειαν· δὲν
 „ ἀρνεῖμαι ὅμως πῶς πρέπει νὰ συγκέρασεν τὴν δικαιοσύνην
 „ με πραότητα, καὶ ἐπιείκειαν, καὶ με ἐξέτασιν ἔμφροναν, διὰ
 „ νὰ μὴ γένη μισητὴ εἰς τὰς ὑπικόους, καὶ νὰ μὴ δυσφημιθῶν
 „ οἱ Ἡγεμόνες ὡσάν τὸν νομοθέτην Δράκοντα· ὁ ὁποῖος ἐ-
 „ πειδὴ ἐδιώρισεν ὅλας τὰς νόμους με κεφαλικὴν τιμωρίαν,
 „ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ λέγην διὰ λόγους με δίκαιον τρόπον
 „ οἱ ὑπικόοι· ὁ Δράκων ἔγραφε τὰς νόμους με τὸ αἷμα·
 „ Τούτῃ χάριν ὁ σοφώτατος Βασιλεὺς Σολομών, συμβου-
 „ λεύωντας τὸν Ἡγεμόνα λέγει· μὴ γίνῃ δίκαιος πολὺ ἀλλ’
 „ ἔχε τὴν ἐπιείκειαν ἀχάριστον σύνοικον· διατὶ εἶναι σκλη-
 „ ρὸν πρᾶγμα καὶ βαρὺ νὰ πάρῃ ὁ Ἡγεμὼν λεπτόν λογα-
 „ ρισμὸν διὰ ὅλα· ὁ Βασιλεὺς τῶν μελισσῶν δὲν ἔχει ἀγ-
 „ κάδι, λέγει ὁ Σένεκας, ὁ δὲ Θεῖος Βασιλεὺς δίδει ἀγκά-
 „ δι, εἰς τὸν δίκαιον Βασιλέα, ὅμως τῷ παραγγέλλει νὰ μὴ
 „ τὸ μεταχειριθῆ εἰς ἐκδίκησιν· ἐπειδὴ πρῶτον καὶ ἐξαίρετον
 „ ἔργον τῆ Βασιλείας εἶναι, τὸ νὰ εὐεργετήσῃ, ὅχι νὰ κακο-
 „ ποιήσῃ· ἄς γένην λοιπὸν οἱ Ἡγεμόνες Ἀπιανοὶ, καὶ ὅχι Βε-
 „ σπασιανοὶ, ὅπῃ διλοῖ καὶ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, μελισ-
 „ σαι, καὶ ὅχι σφῆκες· ἄς μιμηθῶν τὸν Ἡγεμόνα τῆ μελιττο-
 „ ποιῆ τάγματος, καὶ ὅχι τὰς σφῆκας, ὅπῃ δὲν ἰξεύρου νὰ
 „ μεταχειριθῶν τὸ ἀγκάδι δι’ ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ βλάψου·
 „ θέλεις

θέλεις λοιπόν, ὦ Ἡγεμῶν, νὰ κυβερνήσης δικαίως, καὶ εὐτυχῶς τὸ ὑπῆκοον, φύλαττε ἐπιμελῶς τὴν παραγγελίαν ὅπως ἔδωσεν εἰς τὸν Ἰκαρον ὁ φρονιμώτατος Πατήρ, ὅταν ἐτοιμάζετο νὰ πετάξῃ μὲ τὰ κηρένια πτερὰ.

Ἄν θέλῃς χωρὶς κίνδυνου, ἕμε νὰ πετάξῃς,

Φεύγωντας ταῖς ὑπερβολαῖς, τὸ μέσον νὰ φυλάξῃς.

Τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν θέλεις κατορθώσῃ, ἂν δὲν βαδίσης περιπεφραγμένος μὲ τὰς ἠθικὰς Ἀρετὰς· αἱ ὁποῖαι ἔσονται νὰ εἶναι συνδεδεμέναι ἀνάμεσόν των μὲ δεσμούς ἀλληλενδέτους, δὲν πρέπει νὰ χωρίσουν ἑδέποτε· ἐπειδὴ μία χωρὶς ταῖς ἄλλαις δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι ἐντελής, μάλιστα εἶναι κολοβή, καὶ ἀνίχυρος· ἐτὶ λέγει ὁ Ἀμβρόσιος, συνημμέναι εἰσὶν αἱ Ἀρεταί, καὶ ἀλληλένδετοι· καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστῖνος λέγει, αἱ ἠθικαὶ Ἀρεταὶ τοιοῦτοτρόπως εἶναι συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας, ὥστε ὅπως ὁποῖος ἔχει μίαν, τὰς ἔχει ὅλας, καὶ ὁποῖος ὑπερεῖται μίαν, ὑπερεῖται ὅλας. αἱ Ἀρεταὶ ὅπως εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν μας ψυχὴν, δὲν χωρίζου μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην κατ' ἑδῆνα τρόπον, ἐτὶ ἀποφασίζει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· τελευταῖον Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς συμπεραίνει, ὅτι μία ἀρετὴ χωρὶς ταῖς ἄλλαις, ἢ εἶναι μηδεμία, ἢ εἶναι ἀτελής· Ἡ Ἀρετὴ ἔχει πολλὰ ὀνόματα, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἢ χρῆσις τῆς πολυχεδῆς, καὶ παρομοιάζει εἰς τὸτο τὴν Δραχμὴν, ἢ ὁποῖα ὅταν δοθῇ εἰς τὸν Ναύκληρον, λέγεται Ναύλος· ἂν δοθῇ εἰς τὸν Φορολόγον, λέγεται Δασμός· ἂν δοθῇ διὰ πρᾶγμα ἀγορασμένον, λέγεται Τιμὴ· ἂν δοθῇ εἰς ἐργάτην, λέγεται Μισθός· παρομοίως καὶ ἡ Ἀρετὴ καὶ τὴν διάφορον ἔννοιαν ὅπου ἐκλαμβάνεται, ποτὲ μὲν λέγεται Δικαιοσύνη, ποτὲ δὲ, φρόνησις, καὶ ἄλλοτε ὀνομάζεται μὲ ἄλλα ὀνόματα· διατὶ ὅταν σοχάζεται, ποῖα πρέπει νὰ γένου, καὶ ποῖα δὲν πρέπει, τότε λέγεται φρόνησις, ὅταν χαλινώνῃ τὰς ἐπιθυμίας, λέγεται Σωφροσύνη, καὶ ὅταν ὑπομένῃ τὰ συμπίπτοντα ἀφορύβως, λέγεται Ἀνδρεία· ὅταν δὲ φυλάξῃ τὸ ἴσον πρὸς τὰς ἄλλους, τότε λέγεται Δικαιοσύνη· διὰ τὸτο ὁ Πλάτων ἐφιλοσόφησεν ὅτι, αἱ ἀρεταὶ ὅλαι εἶναι συνδεδεμέναι ἀλλήλαις μὲ ἀμοιβαίαν φι-

λίαν κ' ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸ 5'. τῶν ἠθικῶν λέγει. τί εἶναι ἀνδρεία χωρὶς φρονήσεως; Θρασύτης. Τί φρόνησις ἀνευ δικαιοσύνης; Πανουργία. Τί σωφροσύνη ἀνευ ἀνδρείας; σωφρότης. Τί δικαιοσύνη ἀνευ σωφροσύνης; Ὀμότης κ' εἶναι ἀληθινή ἐκείνη ἢ παροιμία τῆς Ἐννίου, κ' πείρα πολυχρονιωδοκιμασμένη, ἀκρα δικαιοσύνη ἀκρα ὕβρις καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἐξουσία τῶν Νόμων δὲν φέρεται πρὸς πάντας μὲ τὴν ὁμοίαν δικαιοσύνην· διατὶ τότε τὰς ἀνόμαζεν ὁ Ἀνάχαρσις ὄχι Νόμους, ἀλλ' Ἀράχνης ὑφάσματα, τὰ ὅποια αἱ μεγαλύτεραι, καὶ ἰχυρώτεραι Μύγαι, πατῶντας τὰ ξεχίζον, κ' περῶν, αἱ μικρότεραι καὶ ἀδυνέστεραι μπερδεύονται μέσα, κ' χάνονται· διὰ τῆτο ὠμίλησεν ὁ Ποιητὴς γλαφυρώτατα.

Κόρακα τὸν ἀρπακτικὸν, εὐκολὰ συγχωρᾷσι.

Τὸ περισέρι τ' ἀκακὸν, ἀπὸνα τιμωρᾷσι.

Τὴν τοιαύτην λοιπὸν ἀσεβῆ κ' παράνομον διοίκησιν δὲν πρέπει νὰ τὴν ὀνομάσωμεν Βασιλείαν· διατὶ ἀφ' οὗ ἐξοριθῆ ἡ Δικαιοσύνη λέγει ὁ Αὐγυστῖνος, τί εἶναι τὰ Βασίλεια; εἰμὴ ἀνεωγμένα ληστεία· ἐδῶ συμβάλλει ἀρμοδιώτατα ἐκεῖνο ὅπου εἶπεν ἓνας κερσαρῆς πρὸς τὸν μέγα Ἀλέξανδρον, ὅπῃ ἐδιψᾷτε νὰ κυριεύσῃ ὅλον τὸν κόσμον· ὡσὰν ἐπίασαν τὸν κερσαρῆν, κ' τὸν ἐπαράσυσαν ἐνώπιον τῆς Ἀλεξάνδρου, ἀρχισε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος, εἶπέ μοι ἐξωλέσατε ἀνδραπε, ποία κακία σὲ ἐπαρακίνησε νὰ μολύνῃς τὴν Θάλασσαν; κ' ὁ κερσαρῆς μένωντας ἀφοβος κ' ἀτάραχος, μὲ πολλὴν τόλμην τῷ ἀπεκρίθη, ἐκείνη, ὦ Βασιλεῦ, ἡ κακία ὅπου παρακινάει ἐσένα, νὰ μολύνῃς ὅλον τὸν Κόσμον· ἀλλ' ἐγὼ ὀνομάζομαι κερσαρῆς, διατὶ ταξιδεύω μὲ ἓνα μικρὸν καράβι· ἐσύ λέγεσαι Βασιλεὺς, διατὶ κερσεύεις μὲ μεγάλην ἀρμαδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ .

Στερέωμα ἐστὶ τῆς Βασιλείας ἢ τῆ Ἡγε-
μόνος Ἐπιείκεια .

Ε Λημοσύνη, καὶ Ἀλήθεια σεμνύνουσι Βασιλέα, λέγει εἰς
τὰς παροιμίας τε ὁ Σολομών, τὸν δὲ Φρόνον αὐτῆ ἢ
Πραότης ἐπικρατύνει. τῆτον τὸν Θεῖον χρησμὸν φαίνεται
πῶς νὰ τὸν ἔξευρεν ἀπ' ἀρχῆς· μὲ πολλὴν ἐπιτηδότηα Σε-
βῆρος ὁ Βασιλεύς· ἐπειδὴ καὶ σοχαζομένη ἡ Βασίλισσα Μαμ-
μαία ἢ γυνὴ τε, ὅτι ὁ Σεβῆρος δὲν ἦτον τοιῆτος, καθὼς τὸ
ὄνομά τε τὸν ἐφάνερανε, δηλαδὴ αὐσπρὸς, καὶ λέγεσάτω,
πῶς μὲ τὴν πολλὴν τε ἡμερότητα ἐσμίκραине, καὶ κατευτέ-
λιξε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν· ἐκεῖνος ὡς συνετὸς τῇ ἀπε-
κρίθη· μάλιστα μὲ ταύτην τὴν ἐπιείκειαν κάλασένω τὸ κρά-
τος τῆς βασιλείας καὶ μακροχρόνιον, καὶ ἀσφαλέςερον. καὶ
ἀληθινῶ εὐμορφῇ, καὶ γνωσικῇ ἐσάθη ἡ ἀπόκρισις· διότι
δὲν πρέπει μόνον εἰς τὸν Ἡγεμόνα νὰ ἀποκτᾶ Βασίλεια καὶ
Ἐπαρχίας, ἀλλὰ τυχαίνει νὰ ἐπιμελῆται ἀκριβῶς, καὶ νὰ
μεταχειρίζεται κάθε μέθοδον, διὰ νὰ διατηρῶνται ἀσ-
φαλῆ τὰ μετ' εὐτυχίας ἀποκτιθέντα· τὸ ὁποῖον δὲν θέλει
κατορθώσῃ ποτὲ, ἐὰν δὲν ἔχη ὁδηγὸν τὴν Δικαιοσύνην, καὶ
σύνητροφον τὴν Ἡμερότητα· καὶ διὰ τῆτο λέγει ὁ Πλάταρχος,
πῶς λίαν ἐθαύμασεν ὁ Αὐγύστος Καῖσαρ. διατὶ ὁ
μέγας Ἀλέξανδρος τριακονταετῆς ὢν, ἀφ' ἧ ἐνίκησε τὴν
Ἀσίαν, καὶ τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐφύτευσε εἰς ὅλα σχεδὸν τῆς
Οἰκουμένης τὰ πέρατα τὰς νικηφόρους τε φοίνικας ἀπετόλ-
μισε καὶ εἶπε μὲ πολλῆς λύπης· τί νὰ κατορθώσω εἰς το ἑ-
ξῆς εἰς τὸν ὑπόλοιπον καιρὸν τῆς ζωῆς μου, καὶ πᾶ νὰ εὕρω
πλεῖα ἄλλα Βασίλεια νὰ τὰ ὑποτάξω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ὅ-
πᾶ δὲν ἔμεινε καμία ἐπαρχία ἀδελωτή; ὅθεν ἀποδοκιμά-
ζοντας τὴν γνώμην τῆ Ἡρώος ἐκείνη, ὡς ἐκ ἀξίαν, εἶπεν
ὁ Καῖσαρ ταῦτα τὰ λόγια· μεγαλύτερον ἔργον εἶναι ὡ Ἀλέ-
ξανδρε νὰ κυβερνήσῃ τιὰς ἕνα Βασίλειον, παρά νὰ τὸ ἀπο-
κτήσῃ .

Οὐχ ἡττονός ἐστι δυνάμει κτεῖσθαι, εἰ τὰ κτηθέντα σώ-
ζειν. (λέγει ὁ Ποιητής.)

Διότι ἡ ἀπόκτησις γίνεται μὲ τὸ μέσον τῆς Δυναμείας, ἡ δὲ διατήρησις μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἐπιεικείας, καὶ τῆς πραότητος, ἡ ὁποία μὲ ἀρρίτον τρόπον παρακινεῖ τὰς καρδίας τῶν ὑπηκόων εἰς τὴν ἀγάπην τῆ Ἡγεμόνος. Τέτα χάριν οἱ παλαιοὶ ἐξωγράφιζαν τὴν Ἀγάπην ἄρματῶμένην, καὶ καθεύδουσαν, διὰ τὸ σημαδεύειν, πῶς ὁ ἠγαπημένος ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ἀσφαλῶς, ὅταν ἔχη φύλακα τὴν Ἀγάπην· καὶ ἐδῶ ἄριστα συντείνει ἡ ἀπόκτησις Ἀντιγόνης τῆ Βασιλείας, ὁ ὁποῖος ἐρωτηθεῖς· διὰ ποίαν αἰτίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Βασιλείας τε ἦτον τόσον αὐστηρὸς, καὶ εἰς τὸ γῆρας τε μὲ τόσῃν πραότητᾳ ἐκυβέρνα τὸ Βασίλειον; διατὶ (εἶπε) τότε εἶχα χρεῖαν ἀπὸ βασιλείου, καὶ τῶρα ἔχω χρεῖαν ἀπὸ Δόξαν καὶ Ἀγάπην· μὲ τὰ ὁποῖα λόγια ἔδειξε συνειδήτως, πῶς ἀγκαλιὰ καὶ τὸ βασίλειον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποκτάται μὲ τὴν πρόοδον τῆ καιρῶ, καὶ μὲ τὰς χρόνας, ὁμῶς μὲ ἄλλον τρόπον δὲν διατιρεῖται, εἰμὴ μὲ τῆς Ψυχῆς τὴν Πραότητα, μὲ τὴν Χριστότητα τῶν ἠδῶν, καὶ μὲ τῶν πολιτῶν τὴν Ἀγάπην· ἐπειδὴ καὶ μόνη ἡ Ἐπιεικεία εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ μὲ εὐάρμοσον ἐπιτηδειότητα δεσμεύει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· ταύτην τὴν χρυσὴν μέθοδον τῆ βασιλεύειν ὁ αὐτὸς Ἀντίγονος πάλιν τὴν ἐβεβαίωσεν, ὅταν ἀπεκρίθη τοῖς φίλοις τε, ὅπῃ τὸν ἐπαρακινῶσαν νὰ περιτειχίσῃ μὲ φρέρια ἰχυρὰ τὰς Ἀθήνας, εὐθύς ὅπου ἠθέλην ὑποτάξῃ τὴν πόλιν ἐκείνην εἰς τὴν ἐξουσίαν τε· ἐγὼ πάντοτε εἶχα, καὶ ἔχω μέχρι τῆδε ταύτην τὴν γνώμην, πῶς κανένα φρέριον τῆς Βασιλείας δὲν εἶναι σφραγισμένον, καὶ ἀσφαλέστερον ἀπὸ τὴν εὐνοίαν, καὶ ἀγάπην· αὕτη (καθὼς λέγει ὁ Ἰσωκράτης) εἶναι τὸ ἀκίνδυνον φυλακῆριον τῶν Βασιλέων, τὸ ὁποῖον δὲν σέκει εἰς τὰς πύργους, ἢ εἰς τὰ περιτειχίσματα ἢ εἰς τὰ ἄρματα, ἀλλ' εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων, καὶ εἰς τὴν λαὸν τὴν ἀγάπην, ὅπῃ εἶναι τὰ πλεῖστα, μὲ τὰ ὁποῖα, καὶ αἱ Ἐπαρχίαι, καὶ τὰ Βασίλεια ὅχι μόνον διατηρῶνται, ἀλλὰ καθεύδουσαν ἀπλώνονται εἰς τῆς οἰκουμενικῆς τὰ πέρατα. Περὶ τέτου ἐπιτηδειώτατα γράφει πρὸς τὸν Καῖσαρα ὁ Σαλλῆσιος, ἐκεῖνοι λέγει ὅπῃ μὲ τὴν Χριστότητα καὶ μὲ τὴν Ἐπιεικείαν ἐσυγκέρασαν τὸ κράτος τῆς Ἑξουσίας, ἀπετέλεσαν πᾶσαν τῶν ὑπόψεων μὲ χαρὰν, καὶ

μέ πληροφορίαν· διότι τῆς Βασιλείας ἡ ἀσφάλεια δὲν εἶναι
 τὰ στρατεύματα, ἔτε οἱ θησαυροὶ, ἀλλ' οἱ φίλοι· τὰς ὁ-
 ποίους ἔτε μέ τὰ ἄρματα δύνασαι νὰ τὰς βιάσης, ἔτε μέ
 τὸ χρυσίον νὰ τὰς ἀποκτήσης, ἀλλὰ μόνον μέ τὰς Εὐποι-
 ίας, καὶ μέ τὴν πίσιν· μέ τῆτον τὸν τρόπον εἰάν πολιτεύῃσαι
 ὁ Βασιλεὺς, βέβαια θέλει ζῆ πάντοτε χαρὶς κίνδυνον εἰς
 τὴν Ἐπαρχίαν τε· διατὶ τότε οὔτε θέλει ἔχει ἀνάγκην νὰ
 οἰκοδομήσῃ ὑψηλὰ καὶ μόνιμα φρέγια, ἔτε νὰ περιτειχίξῃ
 βενὰ ἀνωφερῆ τε καὶ δύσβατα, ἔτε νὰ κόπῃ τὰ περισεύ-
 ματα τῶν Ὀρέων, ἔτε μέ τείχη καὶ πύργους νὰ περισφα-
 λίξῃ τὰ λόγους· ἐπειδὴ καὶ ἡ Πραότης εἰς κάθε τόπον δια-
 τηρεῖ σῶον, καὶ ἀκίνδυνον τὸν Βασιλέα· καὶ τῶν πολιτῶν ἡ
 Ἀγάπη γίνεται εἰς αὐτὸν ἀκαταμάχητον τεῖχος· καὶ ἀλη-
 θινὰ τί εὐμορφώτερον πρᾶγμα. ὡσάν νὰ ζῆ τινὰς, καὶ νὰ
 βλέπῃ, πῶς ὅλοι ἀγαπᾶν τὴν ζῶν τε; καὶ πάλιν τί πο-
 θεινότερον, ὡσάν νὰ σοχάζεται, ἂν καὶ τύχην συνέβῃ νὰ
 ἀρρώσῃ, πῶς ὁ λαὸς σέκει μέ λύπην καὶ μέ φόβον, καὶ
 ὄχι μέ ἀπανδοχὴν καὶ ἐλπίδα νὰ ἰδῇ τῆς ζῶν τε τὸ τέ-
 λος; ἐκ τῶ ἐναντίς, τί ἀθλιώτερον καὶ δυσυχέστερον, ὡ-
 σάν νὰ ζῆ τινὰς μέ τρόπον, ὅπῃ ὅλοι νὰ τὸν μισῶσι, καὶ
 νὰ θέλωσι τὴν ἀπώλειάν τε. Βέβαια μέ κανένα πρᾶγμα
 δὲν θέλει σερεῶσῃ ὁ Ἡγεμῶν τὸ βασιλείον τε τόσοι δυ-
 νατᾶ, ὅπῃ πάντοτε νὰ εἶναι ἀσφαλὲς καὶ ἀκλόνητον, εἰ-
 μὴ μέ τὸ νὰ εἶναι καὶ νὰ φανῇ ὄντας ἡγεμῶν, τρεῖσι το-
 ποτηριτῆς τοῦ Θεοῦ· πρᾶος, καθὼς πρᾶος εἶναι καὶ ὁ
 Θεός· καὶ πλήρης συμπαθείας, καθὼς εἶναι ὁ Θεὸς συμ-
 παδέσατος· καὶ εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὡ πῶς εὐθέτως
 συντείνωσι τὰ χρυσᾶ λόγια τῆ Δημοσθένους, ὅπου ἔλεγε
 πρὸς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον· ἐδεμία τῶν πολλῶν σε ἀρε-
 τῶν ὡ Βασιλεῦ εἶναι ἡ ἐνδοξοτέρα τῆς εὐσπλαγχνίας σε,
 ἡ θαυμασιώτερα τῆς ἐπιεικείας σε, ἔτε μέ ἀλλότι δύνα-
 σαι νὰ πλησιάζῃς τοῖς Θεοῖς, καὶ νὰ ἀναδειχθῆς ὁμοίος
 τῶν, εἰμὴ μέ τὸ νὰ κατασαθῆς Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων,
 χαρίζωντας, ἂν ἔχῃσι χρεῖαν· συγχαρῶντας ἂν πηλαίω-
 σι· καὶ κάμνωντας συγκατάβασιν, ἂν μεθ' ἰκεσίας παρα-
 καλέσωσιν· ἐπειδὴ καὶ μέ τὸ νὰ εἶναι οἱ Ἄνθρωποι εἰς
 κάθε χάρισμα, καὶ εἰς πάσας τὰς ἀρετὰς κατώτεροι τῶν

Θεῶν, μόνη ἡ Ἐπιείκεια εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ τὰς ἐξισάζει
 μὲ αὐτὰς, καὶ τὰς ἀποτελεῖ ὁμοίους τῶν. ταύτην τὴν συμβε-
 λήν καὶ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ἔδωκεν Ὀνορίῳ τῷ ἡγῶτε,
 καθὼς σιχαργεῖ ὁ Κλαυδιανός· ἄς εἶσαι ἐν πρώτοις Θεο-
 σεβής, καὶ ἴδῃ ὄντες ἡμεῖς ἐν πᾶσιν ὑποδεέστεροι τῶ Θεῷ,
 μόνη ἡ ἐπιείκεια ἀποκαθιστᾷ ἴσους ἡμᾶς τῷ Θεῷ. Ἐπιεῦ-
 θεν εἶχε συνήθειαν νὰ λέγῃ Φίλιππος ὁ Μακεδῶν, πῶς
 πρέπει νὰ ἐνθυμῆται πάντοτε ὁ Βασιλεὺς, ὅτι εἶναι Ἄν-
 θρωπος, καὶ πῶς μόνον μὲ τὸ μέσον τῆς Ἐπιεικειᾶς, καὶ
 τῆς Πραότητος γίνεται ὁμοῖος τῷ Θεῷ· ἐπειδὴ καὶ τῆς ἐ-
 πιεικειᾶς τὸ ὄνομα κυρίως, καὶ καθολικὰ ἀρμόζει τῷ Θεῷ
 καθὼς πανταχῶς τὸ μαρτυροῦσι τῆς γραφῆς τὰ θεόπνευστα
 λόγια. Εἰς τὸν καιρὸν τῶ Βασιλέως Ουεσπεσιανῶ, διη-
 γεῖται ὁ Ἰσπανὸς Μαρτίνος Δοῶζας, πῶς μέσα εἰς τὴν
 γερουσίαν τῆς Ρώμης ἐσάθη μεγάλη ἀμφισβήτησις ἀνά-
 μεσα εἰς τὰς ἀρχοντας, ποῖος ἀραγε ἀπὸ τῶ Θεοῦ νὰ
 ἦτον ὁ Ἄριστος; καὶ μὲ τί ὄνομα ἔπρεπε νὰ καλῆται; καὶ
 ἄλλοι μὲν ἔλεγον, πῶς πρέπει νὰ ὀνομάζεται Θεὸς τῶν
 δυνάμεων, ἐπειδὴ καὶ ἡ δυνάμις τε τὰ πάντα ὑπερνικᾷ, καὶ
 ὑποβάλλει, ἄλλοι δὲ ἐλογιάζαν, πῶς ἀρμόζει νὰ κράζε-
 ται Θεὸς τῶ πλέτε, ἐπειδὴ καὶ πάντα εἰς τὰ χρήματα ὑ-
 πακούσιν· μερικοὶ πάλιν ἔδειχναν, πῶς τυχαίνει νὰ λέ-
 γεται Θεὸς τῶν γνώσεων, ἐπειδὴ καὶ τὰ πάντα γινώσκει,
 καὶ δὲν εἶναι κρυπτόν ὅπῃ νὰ τὸν λανθᾶσῃ· ὅμως κανένα
 ἀπὸ ταῦτα τὰ ὀνόματα δὲν ἐφάνη ἀρμόδιον, καὶ διὰ τῆτο
 οἱ Ἄρχοντες ἀσυμφώνως ἔχοντες τὰς γνώμας, δὲν ἤξευ-
 ραν τί νὰ ἀπεφασίσαν. ἔλεγον γὰρ ἀναμεταξύ των· εἴαν
 εἶναι εὐλογον νὰ ὀνομάζεται Θεὸς τῶν δυνάμεων, καὶ τῶ
 πολέμῳ τῶν στρατευμάτων, τὸ λοιπὸν ποῖον Θεὸν θέλουν
 ἔχει οἱ δειλοὶ καὶ μικρόψυχοι; καὶ εἴαν πρέπει νὰ λέγεται
 Θεὸς τῶ πλέτε, οἱ πτωχοὶ καὶ ἐνδεεῖς ποῖον Θεὸν θέλουν
 ἔχει ὑπερασπιστὴν καὶ σωτήρα; καὶ πάλιν ἂν ἀρμόζη νὰ κρά-
 ζεται Θεὸς τῶν γνώσεων, οἱ Φιλόσοφοι καὶ οἱ ῥήτορες θέ-
 λουν εἶσαι εὐτυχεῖς, οἱ δὲ ἀμαθεῖς δυσυχέσατοι· σέκον-
 τες λοιπὸν ὅλοι μὲ ἀμφιβολίαν, εἶδαν ἕξαφνα εἰς τὸ μέ-
 στον τῶν ἑνα νέον ὅπῃ ἐβάσα μίαν εἰκόνα κρεμασμένην ἀπὸ
 τὸν τράχηλόν του, καὶ ἔλεγε, πῶς αὐτὴ ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ
 Θεοῦ,

Θεῶ, ὅπῃ ὅλοι ἔπρεπε νὰ σέβωνται, καὶ νὰ προσκυνῶσιν· εἰς αὐτὴν ἦτον ζωγραφισμένος ἕνας μὲ ἀπλωμένας τὰς χεῖρας· καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιάν τε ἦτον γραμμένος, „ Ὑπόχουμαι· εἰς δὲ τὴν ἀρισερᾶν „ Αναμένω· εἶχε καὶ τὴν Πλευρᾶν αἰοικτὴν, καὶ μέσα ἦτον σημειωμένος, „ Αφίημι· καὶ ὁ λόγυρα τῆς πλευρᾶς ἦτον αὐτῇ ἢ ἐπιγραφὴ· Τῷ Θεῷ τῆς ἐπιεικείας. Ταύτων τὴν εἰκόνα σοχαζόμενοι οἱ Ἄρχοντες ἐκεῖνοι μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν, ἀρχισαν ὅλοι μεγαλοφῶνας νὰ λέγωσι, πῶς αὐτὴ ἦτον ἡ ἀληθινὴ εἰκὼν τοῦ Θεῶ, ὅπῃ ἔπρεπε νὰ λατρευῆ πᾶς Ἄνθρωπος· καὶ πῶς αὐτὸν ἠδελαν νὰ γνωρίζεν εἰς τὸ ἐξῆς διὰ Θεὸν μόνον, ὅπου εἰς μὲν τὰς καλὰς ὑπόχεται εὐτυχίαν, τῶν δὲ κακῶν ἀνέμενε τὴν μετάνοιαν· καὶ μάλιστα ὅπῃ ὠνομάζετο Θεὸς Ἐπιεικείας, ὄνομα τῆς Θεότητος ἴδιον, ὅπῃ χωρὶς τινὸς διαφορᾶς πάντας πρὸς τὴν λόγου τῆς ἔλκει. ἡ Ἐπιεικεία λοιπὸν εἶναι ἴδιον ὄνομα τῷ Θεῷ, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει καὶ εἰς ἐσᾶς ὡς Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνες, ἐπειδὴ καὶ εἶθε ἐπίτροποι τῷ Θεῷ, καὶ εἰκόνες τῆς αὐτῆς Θεότητος. Τῆτε χάριν ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος ἐπωνόμαζε τὴν Ἐπιεικείαν, Θεάτρον τῆς δόξης τε· ἡ ὁποία ἂν καὶ εἰς ὅλες τὰς Ἀνθρώπους εἶναι ἀναγκαία, ὅμως κατ' ἐξοχὴν ὠραίζει καὶ λαμπρύνει τὰς Αὐτοκράτορας καὶ Ἡγεμόνας· ὅθεν καὶ ὁ σοφώτατος Ἀριστοτέλης ἀνάμεσα εἰς τὰς πολλὰς διαταγὰς, καὶ ἐρμηνείας ὅπῃ ἔδωκε τῷ μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ, τὸν ἐπαρήγγειλε καὶ τῆτο. Ἄς εἶναι πρόδηλος καὶ ἐπιφανὴς τοῖς πᾶσιν ἡ τῆς σῆς μεγαλειότητος Ἐπιεικεία. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνωθεν καὶ ἐξάρχῃς Ἐλαίῳ ἐχρίοντο οἱ Βασιλεῖς· τῆτεσι διὰ νὰ καταλάβωσιν ἀπὸ τὸ χρίσμα τοῦ Ἐλαίου, πῶς πρέπει νὰ εἶναι ἐλεήμονες, καὶ ἐπιεικεῖς πρὸς τὰς ὑποκειμένους των. καὶ ἀγκαλὰ οἱ Κρατῶντες ἔχωσι χρεὸς νὰ ἐπιμελῶνται ἐπιπόνως διὰ τὴν καλὴν διαγωγὴν τῶ λαοῦ, δηλαδὴ νὰ πολιτεύωνται ὅλοι μὲ ὀρθόν, καὶ εὐλοῖον τρόπον· ὅμως πρέπει νὰ ἐπιτελῶσι τῆτο μὲ πραότητα, καὶ ὄχι μὲ σκληρότητα, λείχοντες ὡσάν ἡ Ἄρκτος, καὶ ὄχι δάκνοντες· διότι ἡ Ἄρκτος, καθὼς ἰσορεῖ ὁ Πλίνιος, γεννᾷ ἀμμορφα τὰ κουτάβιάτης, ἀλλ' ἔπειτα μὲ τῆς γλώσσας τὸ

τὸ ἀναλείχισμα, τὰ δίδει ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον τὴν μορφήν, καὶ τὸ χῆμα. Τὸν παλαιὸν καιρὸν εἶχαν ἀποφασίσῃ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸν Ἄρειον πάγον νὰ ἀφιέρωσεν τὴν Πόλιν των εἰς τὴν προσασίαν τινὸς τῶν Θεῶν, διὰ νὰ τὴν διαφευγῆ, καὶ νὰ τὴν διατηρῆ ἀπὸ τὰς ἐπιβλαῆς τῶν ἀντικειμένων ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐκεῖνος Θεὸς τῆς Θαλάσσης, καὶ αὕτη Θεὰ τῆς Σοφίας, ἀρχισαν ἀναμεταξύ των νὰ ἀγανατίζονται, καὶ νὰ φιλονεικῶσι, τίς νὰ λάβῃ τὴν δεσποτείαν τῆς Πόλεως. Ἐλέποντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταύτην τὴν φιλονεικίαν τῶν Θεῶν, ἔτξι εἰς τὴν βουλὴν των ἐδιώρισαν ἐκεῖνῳ τῷ Θεῷ νὰ δώσεν τὴν ἐπισασίαν τῆς πόλεως, ὅπῃ ἤθελεν ἐπιτελέσῃ κανένα θαῦμα παράδοξον· εὐθύς ὁ Ποσειδῶν κτυπῶντας τὴν Θάλασσαν μετὰ τὴν τρίαιναν, ἔκαμε καὶ ἐπήδησαν ἔξω δύο εὐμορφα ἄλογα, μετὰ ἐκπληξιν τῶν ὀρώντων· ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ ὡς φιλόσοργος καὶ ἐπιεικής, ἠγγίξε μόνον ἐλαφρᾶ τὴν Γῆν μετὰ τὴν ῥάβδον της, καὶ ἀνεβλάσῃσεν ἕνας κλάδος ἐλαίας. Τοῦτο τὸ παράδοξον ὁ κοινὸς λαὸς ὡς ἀμαθὴς καὶ ἀπαίδευτος, δὲν τὸ ἐλογίασεν ἄξιον θαυμασμοῦ· ἀλλ' οἱ σοφοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐξετάζοντες τὸ μετὰ σόχασιν ἀκριβῆ, τὸ ἔκριναν προτιμώτερον καὶ ἐξοχώτερον ἀπ' ἐκεῖνο τῆ Ποσειδῶνος· διότι τὸ ἄλλο δηλοῖ τὰ ἄλογα; εἰμὴ μόνον πολέμους καὶ ἐπαναστάσεις· ἀλλ' ἡ Ἐλαία εἶναι σύμβολον τῆς πραότητος, καὶ τῆς ἐπιεικείας· ὅθεν ὅλοι ὁμοθυμαδὸν κοινῇ βελῆ, καὶ γνάμῃ ἀφιέρωσαν τῇ Ἀθηνᾶ ἐκεῖνης τῆς περιφήμους πόλεως τὴν λαμπρὰν δεσποτείαν. Ἀπὸ τῆτον τὸν ἀπόλογον ἄς μάθωσιν οἱ ἠγεμόνες, ὅπῃ βασῶσι τὸ πηδάλιον τῆς Βασιλείας, νὰ περιθάλπωσι περισσώτερον τὴν εὐγνωμοσύνην, παρά τὴν αὐστηρότητα· καὶ τὴν ἐπιεικίαν, παρά τὴν ὀμότητα, διὰ νὰ θεμελιωθῇ σερὰ τὸ βασίλειον, καὶ νὰ μείνῃ παιστοεινὰ ἀδιάσεισον. Τάττε χάριν εἰς τὴν Ἱερὰν γραφὴν βλέπομεν, πῶς ὁ μέγας Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων Θεὸς περιγράφεται μ' ἀσέρας εἰς τὰς χεῖρας, καὶ μετὰ σπαθὶ εἰς τὸ σῶμα· καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διατὶ ὡς εὐσπλαγχνος μετὰ τὰ λόγια ἀπειλεῖ, καὶ μετὰ τὰ ἔργα εὐεργεῖ· ὅθεν καὶ διὰ τὰς χεῖράς τε λέγει ἡ Γραφή· αἱ Χεῖρες αὐτῆς τορνεύται, ἢ ὅτι αὐτεργὸς δύναμις πάντων τῶν ὄντων εἶναι ὅλη τορνευτὴ, διὰ τὴν ἀ-

κταν ταχύτητα ὅπως ἔχει εἰς τὸ νὰ εὐεργετῇ τὰς Ἀνθρώ-
 πους· τοιγαρὴν ἐκεῖνος ὅπως ἐπιθυμεί νὰ βασιλεύσῃ καὶ
 χρόνον πολὺν, ἢ μὲ πολλὴν ἀσφάλειαν, πρέπει νὰ ἐπι-
 μελήται ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ φρερόν τε Θρόνου του
 τὴν ἐπιείκειαν, ἢ ὄχι τὰ ἄρματα· διότι μανθάνομεν ἀ-
 πὸ τὴν καθημερινὴν δοκιμὴν, πῶς ὅσοι Ἡγεμόνες ἀπὸ τὴν
 πολλὴν ἔπαρσιν, ἢ κενοδοξίαν γίνονται εἰς τὰς ἄλλας ἀ-
 πρόσιτοι, ὄχι μόνον δὲν μετέχουσι τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς
 εὐνοίας τῶν ὑποκειμένων των, ἀλλὰ ἢ τιμῶνται ὑπὸ πάν-
 των μέχρι θανάτου· ἢ ἀληθινὰ πόσοι Ἡγεμόνες εἶναι εἰς
 τὰς καιρὸς μας, ὅπως μὲ τὸ νὰ συγχίζου μετὴν πολλήν των
 σκληρότητα, ἢ ἀπανθρωπίαν τὰς καρδίας τῶν ὑπηκόων,
 ἢ δὲν ἔχουσι παρ' αὐτῶν τὴν πρέπουσαν τιμὴν, ἢ ἂν τιμῶν-
 ται, σπαικῶς ἢ μὲ βίαν τιμῶνται· οἱ δὲ ἐπιεικεῖς, ὅπως
 δείχνονται εἰς τὸν λαόν των φιλάνθρωποι, τίς δύναται νὰ
 εἰπῇ μὲ πόσῃν εὐκολίαν ἔλκεσιν ὀλοῶν τὰς καρδίας, ἢ
 πόσον δοξάζονται παρὰ πάντων; ἢ διὰ τὸτο πρεπόντως
 εἰς τὴν σοφίαν Σειράχ, λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τέκνον
 ἐν πραότητι τὰ ἔργασα διεξάγαγε, ἢ ὑπὲρ τῶν Ἀνθρώ-
 πων τὴν δόξαν ἀγαπηθῆσῃ· οἱ περιτειχισμένοι τόποι, τὰ
 χαρακώματα, οἱ φραγμοὶ, καὶ τὰ φρέρια, δείχνουσι νὰ
 ἀσφαλῇ τὸν Ἡγεμόνα, ἀλλ' ὄχι παντελῶς ἀκίνδυνον· δια-
 τί ταῦτα ἢ μὲ τέχναις ἢ προδοσίαις ὑποβάλλουσαι εἰς τὰ
 ἄλλα τὴν ἐξουσίαν, ἢ μὲ τῶν ἀρμάτων τὴν δύναμιν κατα-
 στρέφονται· ἀλλ' αἱ καρδίαι τῶν Ἀνθρώπων ὅταν εἶναι ἐνω-
 μέναι μὲ τὸν δεσμόν τῆς εἰλικρινῆς Ἀγάπης; κατ' ἕδρα
 τρόπον δὲν ἀνατρέπονται· ἢ ἀνίκητος φύλαξις, εἶναι τὴν
 λαοῦ ἢ εὐνοια πρὸς τὸν Ἡγεμόνα· καὶ τὸ ἀκαταμάχητον
 φρέριον τὴν Ἡγεμόνος εἶναι, νὰ μὴν ἔχῃ χρεῖαν ἀπὸ κανέ-
 να φρέριον ὁ Ἡγεμών· εἶναι ἀσυγκρίτως δυνατωτέρα ἢ ἀ-
 γάπη, παρὰ ὁ φόβος, διὰ νὰ λάβῃ τινὰς ἐκεῖνο ὅπως θέλει·
 καὶ κανένα πρᾶγμα δὲν ἔλκει τόσον πρὸς εὐνοίαν, ὅσον ἢ
 ἴδια εὐνοια· μὲ τὴν ἀγάπην διαμένουσι τὰ βασίλεια, ἢ
 καταστρέφονται μὲ τὸν φόβον· μὲ τὴν ἀγάπην συνδέονται,
 ἢ μὲ τὸν φόβον διαλύονται· μὲ τὴν ἀγάπην ἐνδυναμῶν-
 ται, ἂν εἶναι ἀδύνατα, εἰδὲ μὲ τὸν φόβον καὶ τὰ δυνατὰ
 εὐκολα πίπτουσι· πολλάκις ἢ ἡσυχὴ ἐξουσία ἐπιτελεῖ ἐ-

κείνο ὅπῃ δὲν δύναται ἡ βίαία· καὶ ἡ προσηκτικὴ ἡσυχία
 μάλλον ἀναγκάζει, παρά ἡ αὐστηρὰ αὐθεντία. Τὰ σκλη-
 ρὰ Βασίλεια εἶναι πλέον χαλεπὰ, παρά πολυχρόνια. καὶ
 ὁ Ἡγεμῶν ὅπῃ ἐγεννήθη διὰ τὸ εἶναι σκληρὸς ποτέ, καὶ
 εἰς κανένα τόπον δὲν θέλει εἶσαι ἢ ἀκίνδυνος, ἢ χωρὶς φό-
 βου· ἐκεῖνο μὲν τὸ κράτος εἶναι ἀσφαλές, τὸ ὅποιον μὲ
 τρόπον συγκερῶ τὴν δυνάμιν τε, καὶ παιδεύει μὲ ἡμερότη-
 τα μιμέμενον τὸν δικαιοκρίτην Θεόν, ὅπῃ ἡμπορῶντας δι-
 καίως τὰ ἀφανίσῃ τὸν ἀμαρτωλὸν, τὴν ἀφίνει τὸ εἶναι,
 καὶ τὴν ζωὴν, ὅπῃ εἶναι τῶν ἐφετῶν ἢ ἀκρότης· διὸ οἱ Θεο-
 λόγοι εὐλόγως λέγουσι, πῶς ὅταν ὁ Θεὸς παιδεύῃ, παι-
 δεύει παρ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων· καὶ διὰ τῆτο λατινιστὶ
 ὀνομάζεται δόμινες, ἀπὸ τὸ δῶ μίνες, ἢ γεν δίδω ὀλιγώ-
 τερον, ἐπειδὴ καὶ πάντοτε ὀλιγώτερον παιδεύει ἀπ' ὅ, τι
 ἀπαιτεῖσι τῶν Ἀνθρώπων τὰ πταίσματα. Περί τούτων
 ἀπάντων διηγεῖται ὁ Πλέταρχος ἕνα ἀπόλοσον πολλὰ ἐπι-
 τήδειον· λέγει πῶς ὁ Ἥλιος, καὶ ὁ Βορέας ἐφιλονεικῶσαν
 ἀναμεταξύ των, τίς τάχα ἀπὸ λόγου των ἐδύνετο πρὸ τῶ
 ἄλλου τὰ ἐκδύση πάντων τῶν ἱματίων τε ἕνα ὄδοιπόρον, ὅ-
 πῃ κατὰ τύχην πεζὸς ἐδιάβαιεν. ἔλεγεν ὁ Βορέας, πῶς
 μόνος ἐδύνετο· καὶ διὰ τὸ βεβαιώσῃ μὲ τὸ ἔργον τὸν λό-
 γον, ἐφύσησε κατὰ τῶ Ἀνθρώπου μὲ τὴν ὄρμην, ὅπῃ
 παρ' ὀλίγον τῶ ἔρριψε τὸ Σκιαδίον ἀπὸ τὴν Κεφαλὴν, καὶ
 τὸ ἐπανωφόριον ἀπὸ τῆς ὤμης. Ἀλλ' ὅσον ὁ Ἄνεμος ἐφύ-
 σα δυνατὰ, τόσον καὶ ὁ ὄδοιπόρος ἐβάσα δυνατὰ τὸ σκιά-
 διον εἰς τὴν Κεφαλὴν, καὶ εἰς τῆς ὤμης τὸ ἐπανωφόριον· καὶ
 ἐπειδὴ κανένα ἀπὸ ταῦτα δὲν ἐδινῆθη τὰ τῶ πᾶρη ὁ Ἄνε-
 μος, ἀντὶ τὸ νικήσῃ τὸν Ἀνθρώπον, ἐνικήθη αὐτὸς μὲ
 πολλὴν καταχύνην· μὴ ταῦτα ἄρχισε, καὶ ὁ Ἥλιος τὰ
 δεῖξῃ τὴν δυνάμιν τε· καὶ πέμπωντας καὶ τῶ ὄδοιπόρου τὰς
 φλογεράς τε ἀκτῖνας, τὸν ἠνάγκασεν εὐθύς μὲ τὴν ὑπερ-
 βολικὴν των θερμότητα, πρῶτον μὲν τὰ εὐγάλη τὸ ἐπα-
 νωφόριον· ἔπειτα τὰ ῥίψῃ καὶ τὰ λοιπά τε φορέματα, ἐ-
 πειδὴ καὶ ἡ θερμότης ἠύξανεν ἐπὶ πλεῖον, καὶ αὐτὸς ἐσνο-
 χωρεῖτο σφοδρότερον· καὶ λοιπὸν μὲ τῶτον τὸν τρόπον ἔλα-
 βεν ὁ Ἥλιος κατὰ τῶ ἀνέμου τὰ νικητήρια. ἀπὸ τῶτον τὸ
 μανθάνομεν; πῶς δηλαδὴ μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν νι-
 κῶν·

κῶνται τῶν Ἀνθρώπων αἱ καρδίαι μετ' τῆς ἐπιεικείας, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τὴν θερμότητα, παρὰ μετ' τῆς πολλῆς αὐσιρότητος τὴν ὀρμὴν· τὸ ὁποῖον ἐξαιρέτως ἐπιβεβαιῶται μετ' τὴν μαρτυρίαν Αὐγέστου τῷ Καίσαρος. Τῆτος ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀφ' ἧς ἐπέρασεν τὸν τεσσαρακοσὸν χρόνον τῆς ζωῆς τε, ἠκυσεν ἀπὸ μερικῆς, πῶς Λέκιος ὁ Κίννας, νέος εὐγενής, ἀνεψιὸς τῷ μεγάλῳ Πομπηίῳ, ἀλλὰ φίλος τῆς παραχῆς καὶ τῶν Φορύβων, τῷ ἐπιβωλεύετο τὴν ζωὴν, καὶ μετὰ κατασκευαῖς ἐπαχε νὰ τὸν θανατώσῃ· τῷ εἶπαν τὸν τόπον, τὸν καιρὸν καὶ τὸν τρόπον ὅπου ἐμεταχειρίζετο διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἐπιβελήν τε· καὶ θαυμάζοντας εἰς τὴν τοσαύτην τόλμην τῷ Νέῳ, ἀποφάσισε μετ' τὴν ἐξορίαν νὰ παιδεύσῃ τὸν πταίστην· ἐγράφετο λοιπὸν ἡ ἀπόφασις, καὶ ἐκεῖ ὅπῃ ὁ Αὐγέστος θαυμάμενος ἔλεγε πολλὰ καὶ διάφορα κατὰ τῷ Κίννῳ, ἐφθάσε καὶ ἡ βασίλισσα Λιβία, ἡ ὁποία μανθάνουσα τὴν αἰτίαν τῆς δικαίας τε ὀργῆς, κάμε (τῷ εἶπεν) ὡ Βασιλεῦ ἐκεῖνο ὅπῃ ἔχουσι συνίθειαν οἱ Ἴατροὶ νὰ ἐπιτελέωσιν· ὅπῃ ὅταν βλέπῃ, πῶς τὰ διατεταγμένα βότανα δὲν κάμνουν ἐνέργειαν, μεταχειρίζονται τὰ ἐναντία, καὶ μετὰ αὐτὰ ὠφελῶσιν. "Ἐως τῶρα μετ' τὴν αὐσιρότητά, καὶ μετὰ τὸ κακὸν τίποτε δὲν ἐκατόρθωσες· μεταχειρίσε λοιπὸν τὴν εὐγνωμοσύνην, συγχώρησον τῷ Κίννῳ τὸ σφάλμα, καὶ ἴσως νὰ μεταβάλλῃ τὴν γνώμην τε· αὐτὸς πλέα δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὴν ζωὴν σε· ἐπειδὴ καὶ ἐγνώθη ἡ ἐπιβελή τε, μα ἠμπορεῖ καὶ νὰ ὠφελήσῃ τὴν φήμην σου, ἀν λάβῃ παρά σε τὴν συγχώρησιν· ἤρεσε τῷ Αὐγέστῳ ἡ συμβολὴ τῆς Λιβίας, καὶ προσάσωντας εὐθύς νὰ κράξῃ τὸν Κίνναν, ἀφ' ἧς ἔμεινε μετὰ αὐτὸν μόνος εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον, ἔτις ἀρχισεν νὰ τῷ λέγῃ· Κίννα, τῆτο πρῶτον ζητῶ ἀπὸ λόγου σε· ἕως ὅπῃ σοὶ μιᾶ νὰ μὴ τολμῆσῃς τελείως νὰ διακόψῃς τὸν λόγον μου· διατὶ μὲ ταῦτα θέλεις ἔχει καὶ σὺ καιρὸν ἄρκετον, νὰ εἰπῇς ὅσα θέλεις· τότε ἀπαριθμῶντας ὁ Αὐγέστος εἰς πλάτος τὰς πολλὰς εὐεργεσίας, καὶ χάριτας ὅπῃ ἔκαμε τῷ Κίννῳ, θέλω (τῷ εἶπε) μετὰ κάθε τρόπον νὰ μοι φανερώσῃς, διὰ ποίαν αἰτίαν ἐλογίαςες νὰ ἐπιβελουθῇς τὴν ζωὴν ἐμῆ τῷ Βασιλέως, καὶ εὐεργέτες σε; ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κίννας ἀπὸ τὴν πολλὴν σύγχυ-

σιν ἦτον χεδὸν ἕξω τῆ ἑαυτῆ τε. Ἀνέλαβε τὸν λόγον ὁ Καίσαρ, καὶ τῷ εἶπε· πάλιν ὦ Κίνα σοὶ χαρίζω τὴν ζωὴν, τὴν πρώτην φοράν ἐδείχθης ἐχθρὸς με, καὶ δὲν σὲ ἐθανάτωσα· τῶρα εὐρέθης ἐπίβελός με, καὶ αὐθις σοὶ δίδωμι χαρᾶς τὴν συγχώρησιν· ἂν ἀρχίσῃ λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον ἡ φιλία ἀναμεταξύ μας· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τοῦτο ἂς φιλονεύμεν, διπλαδὴ, τίνας εἶναι καλλίτερη ἢ πίσις, τῆ Καίσαρος, ὅπῃ σοὶ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, ἢ ἐσένα τῆ Κίνα, ὅπῃ δύο φοραῖς μῶ εἶσαι χρεώσις· μὴ ταῦτα χωρὶς τινὸς ἰκεσίας τὸν ἔκαμεν Ἰπατον, παραπονέμενος χεδὸν, πῶς με θάρρος δὲν τῆ ἐζήτησεν αὐτὴν τὴν ἀξίαν· καὶ τὸσον τὸν ἐκατάσῃσε φίλον τε, ὅπῃ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τε μόνον τὸν Καίσαρα ἄφῃσε κληρονόμον τε· ἀπὸ ταύτην τὴν πολλὴν ἐπιείκειαν, ἰδὲ ὁ καρπὸς, ὅπῃ ὁ Αὐγυγσος ἔλαβεν· ὅχι μόνον μετεβλήθῃ εἰς τὸ ἀγαθὸν ἢ γνώμη τῆ Κίνα, ἀλλ' ὅλαις αἰ ἐπιβελαῖς τόσον διεσκεδάθῃσαν, ὅπου εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἐτόλμησε ποτὲ τινὰς νὰ ἐπιβελευθῆ τὴν ζωὴν τε· ἐγίνωσκε γὰρ ὁ συνετώτατος Αὐτοκράτωρ, πῶς ἀπὸ τὴν πολλὴν αὐσηρότητα τῶν κρατέντων γίνονται αἰ ἐπανασάσεις· καὶ γενόμεναι μὲ ἄλλον τρόπον δὲν παύσει, παρὰ μὲ τῆς ἡμερότητας τὴν εὐεργεσίαν· Καὶ διὰ τῆ τὸ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας μὲ μεγάλην ἰκεσίαν ἐζήτη ἀπὸ τὸν Θεὸν ταύτην τὴν ὄντως βασιλικὴν μέθοδον τῆ δεσπόζειν, λέγωντας συνεχῶς· Ἐξαπόσειλον Κύριε Ἀμνὸν αὐτοκράτορα τῆς γῆς· δὲν ἐζήτησε Λέοντα, ὅπῃ νὰ σπαράττη, ἔτε Ταῦρον, ὅπῃ νὰ πλήττη, ἔτε Ἐλέφαντα, ὅπου νὰ ἐκφοβῆ, οὔτε Ἐλαφον, ὅπου νὰ φεύγῃ· ἀλλ' ἐζήτησεν Ἀρνίον, ὅπῃ μὲ πραότητα νὰ ἐξεσιάζῃ· Μὰ διατὶ τάχα νὰ μὴ ζητήσῃ Λέοντα, ὅπῃ εἶναι ἰχυρώτερος πάντων τῶν ζώων, ἀλλ' ἐζήτησε τὸ Ἀρνίον, ὅπου εἰς τὰ πάντα εἶναι ἔντρομον καὶ δειλόν; διὰ νὰ σημειώσῃ, πῶς ὅποιος μέλλει νὰ γένῃ Βασιλεὺς τῶν Ἀνθρώπων, πρέπει νὰ ἔχη τῆ Ἀρνίαν τὴν πραότητα· καὶ πῶς ἂν ἐπιθυμῆ νὰ βασιλεύσῃ πολλὸν καιρὸν, καὶ μὲ εὐτυχίαν, πρέπει νὰ κυβερνᾷ τὸν λαὸν μὲ τὴν ἡμερότητα τῆ Ἀρνίου, καὶ ὅχι μὲ τῆ Λέοντος τὴν σκληρότητα· διότι δὲν δίδεται τῷ Ἡγεμόνι τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας, διὰ νὰ κάμνη ζημίαν· ἀλλὰ διὰ νὰ προξενῆ σωτηρίαν·

τηρίαν· ὄχι διὰ τὰ φθείρη, ἀλλὰ διὰ τὰ οἰκοδομῆ· ὄχι διὰ τὰ κακοποιῆ, ἀλλὰ διὰ τὰ ὠφελῆ, καὶ τὰ εἶναι ὡσάν ὁ Βασιλεὺς τῶν Μελισσῶν, ὅπῃ καθὼς γράψουσιν οἱ φυσιο-λόγοι, ἔχει τὸ κεντρί, μὰ ὄχι διὰ ἐκδίκησιν, ἢ διὰ βλάβην· εἰς τῆτο πολλὰ ἀρμόζει ἡ ἰστορία ὅπῃ διηγείται ὁ Πλάταρχος· λέγει πῶς ἕνας ἀπὸ τῶν ἀρχόντας ὑπερβολικὰ ἐπαίνα τὴν Φιλίππε τὴν δύναμιν, διατὶ ἐχάλασε τὴν μεγάλην πόλιν τῶν Ὀλυθίων, καὶ ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν ὅλα τὰ τείχη της· ἀλλὰ κάποιος Φιλόσοφος ἀκάνωντάς τον, τῷ ἀπεκρίθη· ἔτσι εὐμορφην τὰ τὴν κτίσιν πάλιν δὲν ἐδυνήθη· ὅθεν μὲ πολὺ ἀξιώτερον ἐγκώμιον εἶναι εὐλογον τὰ ἐπαινεθῆ ὁ Αὐγυστος Καῖσαρ, ὁ ὁποῖος ἀφ' ἑ ἐσόλισε μὲ οἰκοδομὰς μεγαλοπρεπεῖς ὅλην τὴν Ῥώμην, ἔτσι εἶπεν εἰς τῶν ἀρχόντάς τε· ἐπαράλαβα τὴν Ῥώμην κτισμένην μὲ πλίνθας, καὶ τὴν ἀφίνω οἰκοδομημένην μὲ μάρμαρα· ἴδιον ὃ εἶναι τὴν μεγαλοφύχου Ἡγεμόνος να εὐεργετῆ, ὄχι τὰ βλάβη; καὶ τὰ ὠφελῆ, ὄχι τὰ ἀπολλύη· διὸ καὶ ὁ Ζεὺς, βασιλεὺς τῶν θεῶν, λατινικὰ λέγεται Ἰσπίτερ, ἦγεν πατὴρ ὠφελῶν· εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγι-νε ποτὲ συνέδριον μέγα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου, διὰ τὰ τὸν ὑ-σερήσεν καὶ τῆς ἀξίας, καὶ τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων· καὶ διὰ τὰ φανῆ γεννημένον μὲ ὀλονῶν τὴν συμφώνησιν, ἐπροσκά-λεσαν εἰς αὐτὸ καὶ τῶν Ἰερεῖς ἅπαντας, καὶ τὰς Παρθένους ὅπῃ ἦσαν μονάζουσαι εἰς τὸ ἱερόν τῆς Θεᾶς τῆς ἐσίας· ἐ-ρωτηθεῖσαι δὲ αὐταὶ τὰ εἶπῶσι τὴν γνώμην των, καὶ τὰ ἀποφασίσωσι καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου, μία ἀπ' αὐτὰς ἀπε-κρίθη· ἡμῖν εὐχεσθαι προσήκει, εἰ καὶ δὲ καταρᾶσθαι· καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς διὰ τὸν πύργον τὴν Δαβίδ λέγει ἡ γραφὴ· χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἀπ' αὐτῆ, ὅπῃ οἱ θυρεοὶ, ἦγεν τὰ σκετάρια, εἶναι ἄρματα, τὰ ὁποῖα διαφεντεύουσι μόνον, μὰ δὲν βλάπτουσι; Διὰ τὰ καταλά-βη καθέννας, πῶς ὁποῖος εἶναι εὐσεβῆς Ἡγεμῶν πρέπει τὰ μεταχειρίζεται τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας τε πρὸς σωτη-ρίαν, καὶ ὄχι πρὸς ὀλεθρον· καὶ ὡς Πατὴρ, τὰς μὲν κακίας τὰ διορθῶν, τὸ δὲ ὑπὴκoon τὰ διατηρῆ· καὶ καθὼς ἔκα-μεν ὁ Ἄλλος ἐκεῖνος, ὅπῃ ὄντας ἐπιτηδείωτάτος τοξότης, καὶ βλέπωντας ἕνα μέγαν ὄφιν, ὅπῃ πανταχόθεν εἶχε

περιπεπλεγμένον τὸν ὄντα μὲ πολὺν κίνδυνον τῆς ζωῆς
 τε, παρακινημένος ἀπὸ τὴν πατρικὴν συμπάθειαν ἐνέτει-
 νε τὸ τόξον τε, καὶ μὲ τόσῃν εὐστοχίαν ἔσειρε τὴν σαίταν,
 ὅπως χωρὶς τῆς βλάβης παντελῶς τὸν παῖδα, ἐπλήρωσε
 τὸν ὄφιν εἰς θάνατον· ἔτω καὶ οἱ Ἡγεμόνες ἅς ρίπτουσι τὰ
 βέλτην ὁμως μὲ τρόπον τοιοῦτον, ὅπου τὰς κακίας τὰς
 διασκεδάξωσι, τὰς δὲ ὑποκειμένους (εἰ δυνατόν) ὡς τέκνα
 τὰ μὴ θανατῶναι. ἔτως ἔκαμεν ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ· ὁ-
 θεν ἔλεγεν εἰς τὰς ψαλμοῦς τε· Τέλειον μῖσος ἐμίσουν
 αὐτοῦ· τετέσι, τὰς κακίας κατεδίωκον, ἀλλ' οὐ τὴν φύ-
 σιν· ὁμοίως ἔλεγε καὶ ὁ Γερὸς Αὐγουστῖνος· ἐμίσεν ἐν αὐ-
 τοῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν, ἀλλὰ τῆς φύσεως τὴν κατάστασιν
 ἔσεργον· διότι τῆτο εἶναι, τὰ μισῆς μὲ τέλειον μῖσος, δι-
 λαδὴ ἔτε διὰ τὴν κακίαν τὰ μισῆς τὰς ἀνθρώπους, οὔτε
 διὰ τὰς ἀνθρώπους τὰ ἀγαπᾷ τὴν κακίαν. Καὶ ταύτη τῇ
 ὀρθῇ διδασκαλίᾳ ὑπογράφοντας ὁ μέγας Γρηγόριος ἔλε-
 γε· τί διλοῖ τῆτο, τὰ μισῶμεν μὲ τέλειον μῖσος τὰς ἐ-
 χθρὰς τῶ Θεῷ; τῆτο καὶ μόνον, τὰ τὰς ἀγαπῶμεν, διὰ τι
 εἶναι ποιήματα Θεῷ, τὸ δὲ κακὸν ὅπως κάμνουν τὰ ἐπιτι-
 μῶμεν, καὶ τὰ τὸ ἀποσρεφώμεθα. Ὅμως μὴ λογιᾶσθαι τι-
 νὰς πῶς εἰς τὸν Ἡγεμόνα μόνη χρειάζεται ἡ ἐπιείκεια·
 διὰ τὴν καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰς καιρὰς, καὶ καὶ τὰς ὑποθέσεις
 πρέπει τὰ δεικνῆ τὴν οἰκείαν τῆς αὐστηρότητα· ἔτσι τὸ ἐ-
 δίδαξαν οἱ ἔγκριτοι πολιτικοί· καὶ ὁ Ἡγεμὼν τοιοῦτω τρό-
 πῳ πρέπει τὰ πολιτεύεται, ὅπως ὅτε τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀπό-
 τομον τὰ ὀλιγοσεύῃ τὴν ἀγάπην, ἔτε ἡ πολλὴ εὐκολία τὰ
 κατευτελίξῃ τὴν ἐξουσίαν του· διότι ἐξ ἴσου λογίζεται
 σκληρότης, τὸσον τὸ τὰ συγχαρῆ ὀλονῶν τὰ πταίσμα-
 τα, ὅσον καὶ τὸ τὰ μὴ συγχαρῆ κανενὸς τὴν ἀνομίαν· καὶ
 διὰ τῆτο λίαν γενεχῶς εἶπε ποτὲ Φροντόνιος ὁ ὕπατος πρὸς
 τὸν Βασιλέα Νέρβαν, ὅπως ὡς γέρον καὶ ἀδύνατος ὅλα τὰ
 ἐπαράβλεπεν· Ἀληθινὰ κακὸν εἶναι τὰ ἔχωμεν τοιοῦτον
 Ἡγεμόνα, ὅπου τίποτες τὰ μὴ συγχαρῆ. ἀλλὰ πάλιν
 χειρότερον εἶναι, ὅταν εἶναι τοιοῦτος, ὅπως τοῖς πᾶσι συγ-
 χαρῆ τὰ πάντα· ὁμοίως μὲ πολλὴν σύνεσιν εἶπε καὶ ὁ Λα-
 κτάντιος· ὁ Ἡγεμὼν, ὅπως ἡ παράκαιρα δείχνει τὸν ἑαυ-
 τόν του συγκαταβατικὸν, ἢ συχνότερα, ἀπ' ὅσον τὸ κα-
 λῆ

λει ἢ χρεία, συγχαρεῖ, ἢ πάντοτε συμπαθεῖ, καὶ φιλι-
 θρωπεύεται, αὐτὸς βέβαια καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνων ἀφανί-
 ζει, τῶν ὁποίων θρέφει τὴν τόλμην μὲ τὴν ἀκραν τε συγ-
 κατάβασιν· καὶ τῶ ἑαυτῶν τε προξενεῖ ἀδημονίας παντοτι-
 νὰς καὶ ἐνοχλήσεις ἀδιαλείπτως· διότι ὁποῖος εἶναι πρᾶος
 παρὰ τὸ δέον, μὲ τὸ νὰ ὑποφέρῃ τῶν ὀλίγων τὴν ἀφρο-
 σύνην, ἐγείρει καὶ τῆς βασιλείας τῶν πολλῶν τὴν μανίαν·
 ἐντεῦθεν ἐπαινείται Ὁδων ὁ τρίτος βασιλεὺς τῆς Γερ-
 μανίας, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν εἰκοστὸν χρόνον τῆς ἡλικίας τε,
 ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα περίφημα ὅπερ ἐκατέρωθωσεν, ἐτύ-
 φλωσε καὶ τρεῖς τῶν προκρίτων Ἀρχόντων τῆς βασιλείας
 τε, ὅπερ ἐσύγχιζαν τὴν πολιτείαν· καὶ μὲ τῆτο τὸ ἔργον
 τόσον ἐτρόμαξε τῶν λοιπῶν πλεονεκτῶν τὰς καρδίας, καὶ
 εἰς τοιαύτην εἰρηνικὴν κατάσασιν ἔφερε τὸ βασίλειον, ὅπερ
 εἰς τὸ ἐξῆς τινὰς δὲν ἐτόλμησεν, ἢ νὰ εὕγῃ ἐξω ἀπὸ τὰ ὄ-
 ρια τὰ δικαίως, ἢ νὰ κάμῃ καμίας λογιῆς ἀταξίαν· ὅθεν ἔ-
 λεγαν ὅλοι κοινῶς· μὲ ἐξῆ ὀμμάτων εὐγαλμα, εἰρήνευ-
 σεν ἕνα βασίλειον· ἐπειδὴ καὶ ὅταν ἀδειῆ τῆς δικαιοσύνης
 ἢ δύναμις, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀνατρέπη καὶ τῆς καλῆς διαβα-
 γῆς ἢ κατάσασις· καὶ ὅταν ἡ ἐκδικητικὴ αὐσιρότης, καὶ ἀπο-
 τομία κατασέλλεται, ἀκολουθεῖ τότε νὰ λάβῃ ἡ τόλμηρὰ
 ἀδεια τῶν σφαλμάτων ὅλην τὴν ἐλευθερίαν· ἢ ἢ ἀτακτὸς
 συμπάθεια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θρέφει τὰς κακοθεσίας· καὶ
 τὰ ἰατρὰ ἢ χεῖρ ὅπερ φοβεῖται, δὲν ἰατρεύει, ἀλλ' αὐξάνει
 τὰ ἀδενῆς τὴν πληγὴν καὶ τὸ πάθος· ὅθεν ὁ γηραιὸς
 Κάτων εἶχε συνήθειαν νὰ λέγῃ· κάλιον θέλω νὰ μὴ μὲ
 εὐχαρισήσῃ τινὰς διὰ τὴν καλοσύνην ὅπερ τῶ ἔκαμα, πα-
 ρὰ νὰ μὴ μὲ παιδεύσῃ, διὰ τὴν κακοσύνην ὅπερ ἐνδέχεται
 νὰ πράξω· τῆς αὐτῆς γνώμης ἐσάθη καὶ ὁ Ἀντιθένης· διό-
 τι ἐρωτηθεὶς, ποῖον πρᾶγμα ἐπροξένα ἀφανισμόν εἰς
 τὰς πόλεις; τὸ ἀδιάφορον (εἶπε) τῶν καλῶν, καὶ τῶν
 φαύλων· ἐνοῶντας μὲ τῆτο, πῶς δὲν ἦτον βολέσον νὰ μεί-
 νῃ σερεὰ ἐκείνη ἢ ἐπαρχία, εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ἡ ἀρετὴ
 εἶχε τιμὴν, οὔτε παιδευσιν ἢ κακία· ἤξευραν οἱ Σοφοὶ
 ἐκεῖνοι, πῶς ἡ ἀτιμωρησία εἶναι μέγα δέλεαρ καὶ θέλγη-
 τρον πρὸς ἀμαρτίαν, καὶ πῶς εἰς τὴν πολιτείαν κανένα
 πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον βλαβερόν, ὡσὰν τὸ νὰ μὴ τιμω-

ρῆνται τὰ πταίσματα· ἐπειδὴ καὶ μετὰ τούτην τὴν ἄδειαν οἱ
 ὑπεύθυνοι πρὸς τὸ χεῖρον πάντοτε ῥέπεσι· τούτῃ χάριν
 φαίνεται μοι, πῶς πολλὰ ἐπιτιθήσει ἀρμόζει τῷ Ἡγεμόνι
 ἐκεῖνο τὸ ἀκαδημικὸν σημεῖον, δηλαδὴ ὁ Πελαργός, ὅτε
 καταπίνει τὰς ὄφεις, μετὰ τούτην τὴν ἐπιγραφὴν· „ Ἀπόθε-
 „ λειν οἶσμαι· ἦγεν ὁ λογισμὸς μὲ εἶναι νὰ τὰς ἀφανίσω.“
 ἐπειδὴ εἰ ἄλλο δηλῶσιν οἱ Ὀφεις, εἰμὴ τὰς φονεῖς, ὅπου
 πάποτε διψῶσι τὸ ἀνθρώπινον αἷμα· τὰς λοιπὸν οφείλει
 ὁ Ἡγεμὼν μετὰ ὅλην τὴν δύναμιν νὰ τὰς ξεριζώσῃ ἐκ γῆς
 ζώντων· ἔχοντας εἰς τὸ σέμματῃ γεγραμμένα ταῦτα τὰ
 λόγια· „ Δώσεις ὦ φαῦλε τὴν δίκην.“ διότι ἐκείνη πα-
 ρὰ τοῖς πολιτικοῖς ἐμπείροις λογίζεται ἀγαθὴ καὶ ἀξιέ-
 παινος διοίκησις. ὅτε τοῖς μὲν ἀναίτιοις δίδονται τὰ βρα-
 βεῖα, τοῖς δὲ πταίεσιν αἱ τιμωρίαι· ἐντεῦθεν καὶ ὁ Δημό-
 κριτος ἔλεγε συχνά, καὶ ὄντως μετὰ φρόνησιν· πῶς εἰς τὸν
 κόλπον τῆς δικαιοσύνης ἦσαν δύο Θεοὶ, ὅτε τὰ πάντα ἐ-
 κυβερνεῖσαν, τῆς ἐπιτιμωρίας, καὶ τὸ βραβεῖον· εἴαν γὰρ
 τὰ πταίσματα ἀτιμώρητα ᾧσι, τίς θέλει κοιμηθεῖ τὴν νύ-
 κτᾴ ἀσφαλῆς εἰς τὸ σπῆντι τῆ; ἢ ποῖα ἡμέρα θέλει περά-
 σει ποτὲ χωρὶς βλάβην; ὅταν εἰς τὸ Θαβάριον Ὄρος με-
 τεμορφώθῃ παράδοξως ὁ Κύριος, διὰ τοῦτον τέλος ἠθέ-
 λησε νὰ φανῇ ἀναμέσον τῆ Μαῦσέως, καὶ τῆ Ἡλιᾶ· διὰ
 νὰ μάθωσιν οἱ Ἡγεμόνες, τῶν ὁποίων εἶναι παράδειγμα
 καὶ κανὼν ὁ Χριστός, νὰ κρατῶσι πάντοτε τὴν μέσην ὁδὸν,
 ἦγεν νὰ κἀθῶνται ἀναμέσον τῆ πρᾶξ Μαῦσέως, καὶ τῆ Ζη-
 λώτῃ Ἡλιᾶ, καὶ ἔτε νὰ παραψυχραίνωνται μετὰ τὴν πολλὴν
 τῶν πραότητα, ἔτε πάλιν νὰ παρακαίωσι μετὰ τὴν ὑπερβο-
 λικὴν αὐσιρότητα· ἀλλὰ νὰ ἐνώνωσι τὸ ἡμέρον μετὰ τὸ αὐσι-
 ρόν, διὰ νὰ μὴ κατευτελίξῃ τῆς διοικήσεως ἡ ἐξουσία·
 διατὶ λέγει ἡ κοινὴ παροιμία, πῶς ἡ πολλὴ οἰκειότης εἶναι
 μήτηρ τῆς καταφρονήσεως, καὶ διὰ τῆτο ὁ Ἡγεμὼν ἄς μὴ
 γίνεταί ποτὲ μετὰ κανένα τόσον εἰκειὸς συνήθης, ὅτε ὅταν
 θέλῃ νὰ μὴ δύναται χωρὶς κίνδυνον, ἢ νὰ ὀργισθῇ αὐτῆ,
 ἢ νὰ ἀγανακτήσῃ· διότι δὲν εἶναι σοφασίς καλὴ, ἀλλὰ
 μάστιξ κακὴ καὶ βλαβερά, νὰ δίδῃ ὁ Ἡγεμὼν τόσον θάρ-
 ρος εἰς τὰς φίλας τῆ, ὅτε νὰ ἔχῃσιν ἴσιν μετὰ λόγῃ τῆ
 δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν· οὕτως ἠγάπα (ἔλεγε κάποιος
 πολίτῃς

πολιτικός) ὡσανὺ νὰ μέλλῃς νὰ μισήσῃς * ἢ ἔτω μίσα, ὡσανὺ νὰ μέλλῃς ἢ ἀγαπήσῃς, εὐμορφα λέγει καὶ ὁ τραγικός Ποιητής.

Μὲ τινὰ μὴ γένῃς λίαν οἰκείος.

Ὀλιγώτερον θέλεις χαρεῖ, μὰ καὶ ὀλιγώτερον θέλεις πονέσει.

Οὔτε θέλει εἶσαι ἀνάρμοσον, ἀλλὰ καὶ μάλα σύμφωνον, ἂν ἀναφέρωμεν ἐδῶ κάποια χρυσᾶ λόγια, ὅπῃ ἕνας Ἠγεμόνος, ὀνόματι Λεῖπος, ἔγραψε πρὸς τὸν Κάρολον τὸν Φαλακρὸν, ὑἱὸν τῆς Βασιλείας Λεοδοβίκου * διὰ τὴν καλὴν κυβερνήσιν τῆς βασιλείας, ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα, ἃς εἶναι καὶ τὸ χρυσὸν τῆτο μάθημα * δηλονότι, νὰ φυλάττεσαι ὡς Βασιλεῦς, νὰ μὴν ὑποτάξῃς εἰς κανένα τόσον τὸν ἑαυτόν σου, ὅπῃ νὰ κρέμεσαι εἰς τὰ πάντα ἀπὸ τὴν γνώμιν τε * τίνας ᾧ ἔνεκεν μεταχειρίζεσαι καὶ ἔχεις τὸ βασιλικὸν ὄνομα, ἂν δὲν ἡξυῆς νὰ βασιλεύσῃς; βέβαια ἔτε τῇ βασιλείᾳ σου συμφέρει, ἔτε τῷ λαῷ νὰ κάμῃς ἄλλον ἴσον σου, ἢ ἀνώτερόν σου * καὶ διὰ τῆτο ἃς μὴ προβιβάζονται παρὰ σὲ οἱ Μεγιστάνες καὶ Ἀρχοντες εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς ἐξουσίας σου, διὰ νὰ μὴ διαμερίζωσιν αὐτοὶ ἀναμεταξύτων τὴν δόξαν σου, καὶ σὲ ἀποξενώσῃν ἀπὸ τῶν ὑπηκόων σου τὴν ἀγάπην. Τέως δὲ διὰ νὰ περικλείσωμεν τὰ πάντα μὲ ἕνα λόγον, εἰς τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῆς πολιτείας, πρέπει νὰ κρατῆν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν οἱ ἐξουσιάζοντες τῆτο τῆ Σόλωνος τὸ ρητόν, (ἵνα μήτι ὑπερμέτρως *) διότι καθὼς ἢ παραπολλὴ αὐσηρότης καὶ ἀποσομία πῶς δὲν ὠφελεῖ, ἔτω καὶ ἢ παραπολλὴ συγκατάβασις πολλάκις βλάπτει. Τὸ ὁποῖον πρᾶγμα γνωσικᾶ τὸ ἔσοχάδι εἰς τὰς καιρὰς τῆς Ἐνρικοῦ ὁ τέταρτος (ρήγας) τῆς Φράντζας, ὁ ὁποῖος διὰ σύμβολον βασιλικὸν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ ἕνα Ῥόδι, ἔτε ὅλον ξυρόν, ἔτε ὅλον γλυκὺ, ἐπιγράφοντας τῆτον τὸν βραχυτάτον τίτλον * γλυκόξυνον * διὰ νὰ φανερώσῃ πῶς οἱ Ἠγεμόνες ὅπῃ εἶναι διατεταγμένοι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας πρέπει νὰ μεταχειρίζονται ποτὲ μὲν τὸ γλυκὺ τῆς πραότητος, ποτὲ δὲ τὸ ἀπότομον τῆς δικαιοσύνης * εἶναι καὶ εὐμορφον σύμβολον, ὅπῃ παρασένει τὴν βασιλικὴν μεγαλειότητα, τὸ Λεοντάρι καθήμενον, μὲ ταύτην τὴν ἐπιγρα-

φὴν, Φοβιτέα τέρψις· διὰ τὰ μάθωσι καὶ ἀπὸ τῆτο οἱ κρα-
 τῆντες, εἰς πᾶσαν τὴν βασιλικὴν ἐργασίαν τοιςφορόπως τὰ
 βασιῶσι τὰ λόγιστων, ὅπῃ τὰ φαίνονται ὁμῆ καὶ ἀξίερασοι,
 καὶ φοβεροὶ εἰς τὰς ὑποκειμένους. ὁθεν λέγει καὶ ὁ μέγας
 Γρηγόριος· ἄς εἶναι ἡ ἀγάπη, ἀλλὰ μὴ μαλακύνεσα· ἡ
 αὐστηρότης, ἀλλὰ μὴ παροξύνεσα· ὁ ζῆλος, ἀλλὰ μὴ ὑπέρ-
 μετρα χαλεπός· καὶ ἡ συμπάθεια, ἀλλὰ μὴ παρὰ τὸ εὐ-
 λογον συγκαταβατικὴ. ἄριστα ἐρμηνεύει καὶ ὁ Σένηκας· τὴν
 ποιήν ἴαν ἀσφαλῶς δύνασαι, θέλεις τὴν συχαρήσει εἰ-
 δὲ καὶ δὲν δύνασαι, θέλεις τὴν συκεράσει· λαμβάνοντας
 τὸ παράδειγμα ἀπὸ τὸν μονάρχην Θεόν, ὅπῃ λέγεται· ἔ-
 λεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, μὴ τὸ τὰ μὴν ἀποχωρίζῃ πο-
 τὲ τὴν εὐσπλαγγνίαν ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῆς δικαιοσύ-
 νης τῆς. Διὰ τὸν Γαμβερλάνον βασιλέα τῶν Σκύθων διη-
 γεῖται ἓνας ἱστορικός· πῶς τῆτος ὁ πανταχῆ περιβόητος
 στρατάρχης, διὰ τὰ ἐμβάλλῃ μείζονα φόβον εἰς τὰς καρ-
 δίας τῶν ἐχθρῶν, εἶχε συνήθειαν τὰ μεταχειρίζεται εἰς
 τὸν πόλεμον τριῶν λογιῶν σκηνᾶς, ἦτοι τένας μὲ χρώ-
 ματα διαφορετικά· τὰς ὁποίας ἀλλάζε μὲ τρόπον τοιῶ-
 τον, ὅπου ἕκαστος ἀπὸ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς χρώματος τῆς
 σκηνῆς, ἐδύνετο τὰ καταλάβῃ τὴν μεταβολὴν τῆς γνώμης
 καὶ τῆ σκοπῆς τῆς· τὴν πρώτην ἡμέραν ἡ σκηνὴ ὅπῃ ἔσεκεν,
 ἦτον ἀπὸ χρῶμα ἄσπρον· διὰ τὰ δειξίη, πῶς καμίαν βλά-
 βην δὲν ἤθελε προξενήσῃ τῆς Πόλεως, ἴαν αυτοπροαιρέτως
 ἐπαραδίδοτο εἰς τὰς χεῖρας τῆς· εἶδὲ καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐπερί-
 μεναν τὴν δευτέραν ἡμέραν, τότε ἔσεκεν ἄλλην σκηνὴν ἀπὸ
 χρῶμα κόκκινον· διὰ τὰ φανερώσῃ πῶς μὲ αἱματοχυσίαν
 ἦτον χρεῖα τὰ ὑποτοχθῶσι καὶ αὐτοὶ, καὶ ἡ Πόλις· εἶδὲ πάλ-
 λιν ἔφθανε καὶ ἡ τρίτη ἡμέρα, καὶ οἱ ἐχθροὶ τίποτες δὲν ἀ-
 ποφάσιζαν, ἔσεκε τὴν τρίτην σκηνὴν, ὅπῃ ὅλη ἦτον μαύ-
 ρη, προμινύοντας μὲ τὸ τοῖστον χρῶμα, μαῦρον καὶ σκο-
 τεῖνον ὄλεθρον τῆς λαῶ καὶ ὅλης τῆς πόλεως· ἀπὸ ταύτην
 τὴν ἱστορίαν τῆτο πρέπει τὰ συνάξῃ ὁ Ἠγεμῶν; δηλαδὴ
 τὰ μελαχειρίζεται εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας τὴν ἐπιεί-
 κειαν, ἀλλ' ἐνωμένην μὲ τὴν αὐστηρότητα· ταύτης τῆς δια-
 ταγῆς τὸν κανόνα διορίζει καὶ ἡ Ἱερά Γραφή· καὶ ἤδ' εἰς τὸ
 εἰκοστὸν Κεφάλαιον τῆς Δευτορονομίης φαίνονται ταῦτα τὰ
 λόγια·

λόγια. „ Εὰν δὲ προσέλθῃς πρὸς πόλιν ἐκπολεμῆσαι αὐτήν, ἐκκαλέσῃς αὐτὰς μετ' εἰρήνης· καὶ εἰ μὲν εἰρηνικῶς ἀποκριθῶσί σοι, καὶ ἀνοίξωσί σοι, ἔσαι πᾶς ὁ λαὸς οἱ εὐρεθέντες ἐν τῇ πόλει, ἔσονται σοι φορολόγητοι, καὶ ὑπήκοοι· εἰ δὲ μὴ ὑπακούσωσί σοι, καὶ ποιήσωσι πρὸς σὲ πόλεμον, περικαθίεις αὐτήν. “ Τῆτο τὸ ἴδιον ἐσυνηθίζαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· διότι οἱ πρέσβεις αὐτῶν παρευόμενοι εἰς τὰς Ἀθήνας, ταῦτα τὰ λόγια εἶπαν εἰς τὴν Σύγκλητον, καὶ εἰς τὸν λαόν· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ τὴν εἰρήνην, ἢ τὴν μάχην ἐκλέξατε· ἢ ζωὴ, καὶ ὁ θάνατος εἰς τὰς χεῖράς σας εἶναι· αὐτὴν τῆς διοικήσεως τὴν διαταγὴν διετήρει καὶ ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς Φίλιππος, διὸ καὶ συνεχῶς ἐνεθέτα Ἀλέξανδρον τὸν υἱόν τε καὶ συναναστρέφεται εὐνοικῶς, καὶ ἰλαρῶ τῶ προσώπῳ μὲ τὰς Μακεδόνας· διατὶ ὡς συνετὸς ἐγνώριζε, πῶς μὲ κανένα πρᾶγμα δὲν ἐσαθεράνετο καλλίτερα τὸ βασιλείον, ὡσὰν μὲ τῶν πολιτῶν τὴν ἀγάπην, ὅμως μὲ τρόπον τοιοῦτον, ὅπῃ αἱ κακίαι καὶ τὰ πταίσματα καὶ ἔχασε τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν, οἱ γὰρ Βασιλεῖς τοιαύτην πρέπει καὶ δείχνουσι φιλανθρωπίαν πρὸς τὸ ὑπῆκοον, ὅπου καὶ ἔχη ἡ βασιλικὴ ἐξουσία τὸ σέβας καὶ τὴν τιμὴν τῆς· διατὶ ἡ παραπολὴ ἐπιείκεια καὶ ἀγαθωσύνη πολλὰκις γεννᾷ τὴν καταφρόνησιν, καὶ ὅσοι ἀγαπᾷσι καὶ φαίνονται πολλὰ ἀσεῖοι, γίνονται τελείως ἀχρεῖοι· μόνον δὲ τὸ σπάνιον εἶναι τὸ ἐπιθυμητὸν, καὶ αὐτὸ εἶναι ὅπῃ προξενεῖ τὸν θαυμασμόν εἰς ὅλα τὰ πρᾶγματα· ἃς ἀναγνώσωμεν τὴν Ἱερὰν Γραφήν, καὶ θέλομεν εὖρει εἰς αὐτὴν τὸν Θεὸν πολυτρόπως ἀρμαβωμένον· διότι τῶρα μὲν βασᾷ τὴν Ῥωμαίαν εἰς τὸν μηρόν τε, καθὼς λέγει ὁ ψαλμὸς· „ Περίζωσαι τὴν Ῥωμαίαν σε ἐπὶ τὸν μηρόν σε δυνατέ. “ τῶρα δὲ τὸ σπαδί εἰς τὸ σῶμα, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. „ Ἐκ τῶ σῶματος αὐτῆ Ῥωμαία δίσομος ὀξεῖα ἐξεπορεύετο. “ καὶ τῶρα τὴν μάχαιραν εἰς τὴν χεῖρα, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Δαβὶδ. Τὴν Ῥωμαίαν αὐτῆ σιλβῶσει· καὶ τί τάχα δηλοῖ τῆτο τὸ διαφρετικὸν βάσαγμα τῶν ἀρμάτων; φανερώνει τὰς διαφορὰς τρόπους, μὲ τὰς ὁποίους ὁ Θεὸς παιδεύει. βασᾷ τὸ ξίφος ζωσμένον εἰς τὴν μέσην τε, διὰ καὶ ἐμβάλλῃ φόβον εἰς τὴν καρδίαν τε πταί-

58, ἢ νὰ δειχθῆ πρὸς αὐτὸν φοβερός· εἰς τὸ σῶμα, διὰ
 νὰ τρομάξῃ μὲ τὰς ἀπειλάς· ἢ εἰς τὴν χεῖρα, διὰ νὰ τὸν
 πατάξῃ, ὅταν ἰδῆ πῶς δὲν καρποφοροῦσι τὰ λόγια του.
 Ὁν ᾧ ἔ τύπτει λόγος, τύπτει ῥάβδος, λέγει ἡ παροι-
 μία· τὸν ὅμοιον τρόπον ἄς ἀκολουθήσῃ καὶ ὁ Ἡγεμῶν·
 πρῶτον ἄς τὴς γλυκαίνῃ μὲ λόγια· ἢ ἂν ἰδῆ πῶς ὁ λαὸς
 δὲν μεταμελεῖται, τότε ἄς μεταχειρισθῆ τὰς ποινας· Θαυ-
 μασιῆ εἶναι ἡ ὄρασις τε Προφήτου Δαυὶδ εἰς τὸ δέκατον
 Κεφάλαιον· εἶδον (λέγει) ἢ ἰδὲ Ἄνθρωπος, ἢ τὸ πρόσω-
 πον αὐτῆ ὡς ὄρασις ἀσραπῆς, ἢ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆ ὡ-
 σεὶ λαμπάδες πυρός, ἢ οἱ βραχίονες αὐτῆ, ἢ τὰ σκέ-
 λι αὐτῆ, ὡς ὄρασις χαλκῆ σίλβοτος· ἐνδεδυμένος βύσ-
 σινα· ἢ ἡ ὀσφύς αὐτῆ περιεζωσμένη χρυσῷ· ταῦτα ὁ-
 μως τί τάχα δηλῶσι; τὸ πρόσωπον λέγει τῆ Ἄνδρος εἶ-
 ναι ἄρματωμένον μὲ ἀσραπαῖς, τὰ ὄμματα μὲ φλόγες,
 ἢ οἱ βραχίονες μὲ χάλκωμα, ἢ πῶς λοιπὸν αὐτὸς ἐπει-
 τα εἶναι ὅλος ἐνδεδυμένος μὲ βύσσον; ποίαν συμφωνίαν
 ἔχει τὸ βύσσινον φόρεμα, μὲ τὰ ἄρματα, ἢ ἡ χρυσὴ ζώ-
 νη, μὲ τὸ ἀσραπηφόρον πρόσωπον; σύμβολα εἶναι ταῦ-
 τα τῆς δικαιοσύνης ὁμῆ, ἢ τῆς εὐσπλαγχνίας, ὅπῃ ὅλον
 τὸν τετραπέρατον Κόσμον βασιλεύσῃ· ἐπάνω εἰς δύο πό-
 λεις εἶπαν οἱ φιλόσοφοι πῶς ἐρείδεται καὶ ἐπακρμβίζει
 τῆτος ὁ μέγας Κόσμος· ἢ τὸν μὲν ἕνα ἀνόμασαν πόλον
 Ἀρκτικόν, τὸν δὲ ἄλλον Ἀνταρκτικόν· ὁμοίως ἢ οἱ Θεο-
 λόγοι εἰς δύο πόλους, ἢ ἔτως εἶπω, διεμοίρασαν τῆς
 Θείας ἐστίας τὰς ἐνεργείας, τῶν ὁποίων τὸν ἕνα ἐπώνο-
 μασαν εὐσπλαγχνίαν, ἢ τὸν ἕτερον δικαιοσύνην· ἔτσι τὸ
 βεβαίῳ Δαβὶδ εἰς τὴς ψαλμῆς τε· Ἐλεον ἢ κρίσιν ἄ-
 σομαί σοι Κύριε. Τὸ ἴδιον ἐπιμαρτυρεῖ ἢ ὁ ἠγαπημένος Ἀ-
 πόστολος, διηγόμενος εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν πῶς εἶδεν ἕνα
 Ἄγγελον, ὅπῃ ἔβαλε τὸν πόδα αὐτῆ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν
 Θάλασσαν, ἢ τὸν ἀριστερὸν ἐπὶ τὴν Γῆν· ὁ Ἄγγελος ἐκεῖ-
 νος, ἢ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Θείων Πατέρων, εἶναι ὁ υἱὸς
 τῆ Θεῆ· ἢ οἱ δύο πόδες εἶναι ἡ εὐσπλαγχνία, καὶ ἡ δι-
 καιοσύνη· ὅθεν λέγει περὶ αὐτῆ εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.
 ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν Οὐρανῷ, ἢ ἐπὶ Γῆς· ἢ ἂν κα-
 λᾷ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι τέσσαρα ἀποδιδόμενα ὅλα ἴσια,
 ἢ γυν

ἦγεν ἡ Δύναμις, ἡ Σοφία, ἡ Εὐσπλαγχνία, καὶ ἡ Δικαιοσύνη· ὅμως ἡ εὐσπλαγχνία ἔχει τὸν πρῶτον τόπον· λέγοντος τῷ Δαβίδ· οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτῆ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῆ· τὸ αὐτὸ ἤθελε νὰ φανερώσῃ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅταν ἔδωκε τῷ Θεῷ τῆτο τὸ ἀποδιδόμενον. ὡς ἐξαιρετικώτερον, λέγωντας· ὁ Πατήρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· ὡσάν νὰ ἤθελεν εἰπῆ· καθὼς ὁ Βασιλεὺς, ὄντας ὠραϊσμένος μὲ διάφορα σύμβολα καὶ σέμματα, ἔχει συνήθειαν νὰ ἰδιοποιῆται τὰ περιφανέστερα καὶ λαμπρότερα· ἔτω καὶ ὁ Θεὸς ἀνάμεσα εἰς τὰ διάφορα ἀποδιδόμενα τῆς προσκυνητῆς Θεότητος, ἐκεῖνο ἰδιοποιεῖται, καὶ λαμβάνει ὡσάν σέμματα, ὅπερ κυρίως καὶ ἐξαιρέτως ἀρμόζει τῇ Θείατε μεγαλειότητι, τετέσι τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἀλλ' ἀχώρισον πάντοτε ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῆς δικαιοσύνης· ἔργον ᾧ ἀληθῶς ἴδιον τῷ Θεῷ εἶναι ἡ ἐπιείκεια· ἀλλ' ὅταν τὸ δίκαιον, καὶ ὁ καιρὸς τὸ ἀπαιτῆ, ἐνδύεται πολλάκις τὴν ἀποτομίαν, καὶ τὴν ἀγανάκτησιν· διὰ τῆτο εἰς τὴν Κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἦσαν τὰ δύο ταῦτα ὁμοῦ, ἡ Ῥάβδος, καὶ τὸ Μάννα· ἡ Ῥάβδος τῆς ἐπανορθώσεως, καὶ τὸ Μάννα τῆς γλυκύτητος· ἡ Ῥάβδος διὰ τῆς πονηρίας, καὶ τὸ Μάννα διὰ τῆς ἀγαθῆς. ἐνθα ἀρμόζει καὶ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῷ Ἀσματος εἰς τὴν Γραφήν· εἰς Κῆπον καρύας κατέβην, καταμαθεῖν τὰ Μῆλα τῆς φάραγγος· ὁ Κῆπος σημαίνει ἐδῶ Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι καὶ Καρύδια, ἦγεν ἄνθρωποι κακοὶ, ὅπου διὰ νὰ συναχθῶσι, καὶ νὰ συσασθῶσι χρειάζεται ἡ Ῥάβδος· εἶναι καὶ Μῆλα, τετέσιν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ· ὅπερ ὅχι μὲ τὴν Ῥάβδον, ἀλλ' ἐλαφρᾶ μὲ τὴν χεῖρα μαζώνονται· ἄς μὴ λείπῃ λοιπὸν ἡ Ῥάβδος ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Ἠγεμόνος· ὅμως ἄς εἶναι τοιαύτη Ῥάβδος, ὅπερ νὰ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ρίζης τῆς Ἰεσαί, δηλαδὴ τῆς ἀγάπης· ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ ἀπὸ τὸ χεῖρ τῆς Ἠγεμόνος πρέπει νὰ εὐγαίη ἡ Ῥάβδος τῆς δικαιοσύνης, ἀμὴ ἡ ρίζα τῆς νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη· ὁ μαθητὴς τῆς Ἐλισαίε ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν νεκρὸν τὴν βακτηρίαν τῆς Προφήτε, μὰ τίποτε δὲν ὠφέλησεν· ἀλλ' ὁ Ἐλισαῖος μὲ τὴν γλυκίαν προῖον, καὶ μόνον χασμῶντας, ἀνέσπασε τὸν ὕμν τῆς χήρας· ὁ Γιεζὴ ἔβαλε τὴν βακτηρίαν

ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπον τῆ παιδός, καὶ τὸ παιδίον δὲν ἠ-
 γέρθη· ὁ δὲ Ἐλισαῖος ἔθηκε τὸ σῶμα αὐτῆ, ἐπὶ τὸ σῶμα
 αὐτῆ· καὶ τί ἐσυνέβη; ἐθερμάνθη ἡ σὰρξ τῆ παιδός· ὡς
 ὅτῃ τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ φόβος τῆς Ῥάβδος δὲν
 ἐδυνήθη νὰ ἀναστήσῃ, ἀναστήθη, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν
 ζωὴν μετὰ τὴν πνοὴν τῆς ἀγάπης· διότι καθὼς λέγει ἡ Γρα-
 φή, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι Κύριος, καὶ ἐν τῷ συσσεισμῷ, καὶ ἐν
 τῷ πυρὶ, ἀλλ' ἐν φωνῇ αὔρας λεπτῆς, ἐκεῖ Κύριος· καὶ τῆ
 Μωϋσείως τόσον εἶχεν ἀγανακτήσῃ μίαν φοράν ὁ Θεός, ὅ-
 τῃ τῷ εἶπεν, ὅτι δὲν θέλει τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν
 γῆν τῆς ἐπαγγελίας· μὰ τί ἔκαμεν ὁ Προφήτης ὅτῃ ἔλα-
 βεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀπόφασιν; τῷ εἶχεν εἶπῃ ὁ Θεός· λά-
 λησον πρὸς τὴν Πέτραν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ αὐ-
 τὸς ἐπάταξε τὴν Πέτραν δύο φοραῖς μετὰ τὴν Ῥάβδον, καὶ
 ἐξῆλθε τὸ ὕδωρ· ὅθεν ὀργισθεὶς ὁ Θεός, καὶ εἰσάξεις, τῷ
 εἶπε τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν δέδωκα αὐτοῖς·
 πλὴν εἰς τῆτο τὸ ἔργον ποῖον ἐσάθη τὸ πταῖσματε; ὁ Ἱε-
 ρὸς Αὐγαστίνος ἔτσι λέγει· ἠλεγξε τὸν Μωϋσῆν ὁ Θεός,
 διατὶ ἔδειξε διαγμὸν, καὶ ἀμφίβαλε, πῶς δὲν θέλει εὐ-
 γάλει ὕδωρ ἢ Πέτρα· καὶ τῆτο εἶναι ἀληθινόν, ἐπειδὴ καὶ
 τῷ εἶπεν· ὅτι καὶ ἐπίσευσάς μοι· ἄλλος ἐξηγητὴς λογιάζει,
 πῶς δὲν εἶχεν ὁ Μωϋσῆς καμίαν ἀμφιβολίαν διὰ τὴν δύ-
 ναμιν τῆ Θεῶ· ἀλλὰ μόνον δὲν ἐπίσευσε, πῶς νὰ δώσῃ ὁ
 Θεός ὕδωρ εἰς Ἀνθρώπους τόσον ἀχαρίστους· ἄλλοι πάλιν
 λέγουσι, πῶς ἤμαρτεν ὁ Μωϋσῆς, διατὶ ἀντὶς νὰ μιλήσῃ
 τῇ Πέτρῃ, καθὼς ὁ Θεός τὸν ἐπρόσαξε, τὴν ἐκτύπησε
 μετὰ τὴν Ῥάβδον· καὶ ἔτως τὸ, καὶ ἐπίσευσάς μοι, λαμβά-
 νεται ἐδῶ ἀντὶ τῆ, καὶ ὑπήκουσάς μοι· πλὴν ἐγὼ, ἀν μοὶ
 ἦτον συγχωρημένον νὰ φανερώσω τὴν γνώμην μου, ἠθέλα
 εἶπῃ· πῶς ὀργίθη ὁ Κύριος, διατὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπιχειρί-
 θη νὰ ἐπιτελέσῃ μετὰ τὴν Ῥάβδον ἐκεῖνο, ὅτῃ με μόνον τὸν
 λόγον ἐδύνητο νὰ κατορθώσῃ· νεθετῶντας μετὰ τῆτος Ἡ-
 γεμόνας νὰ μὴ μεταχειρίζονται τὴν Ῥάβδον καὶ τὰς πλη-
 γὰς, ὅταν μετὰ τὰ λόγια καὶ μετὰ τὰς νεθεσίας δύνωνται νὰ
 ἐπιτελέσῃ τὰ ὅσα ποθεῖσιν· ὁ Ἡρακλῆς, ὁ μέγας ἀκείνος
 καὶ περιβόητος ἠγωνίζετο ποτὲ νὰ κόψῃ τὰς κεφαλὰς τῆς
 Ἰσθρας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβλεπε, πῶς κόπτωντας τὴν μίαν,
 εὐθύς

εὐθὺς ἐξεφύτρωναν ἄλλαι ἑπτὰ, καὶ δὲν ἦτον βολετὸν νὰ
 νικήσῃ, ἐμεταχειρίθῃ τὴν φωτίαν, μὲ τὴν ὁποίαν καίων-
 τας τὸν λαιμὸν τῆς ἀποτμηθείσης κεφαλῆς; ἐτελείωσε μὲ
 εὐκολίαν τὸ ἔργον τε· ἔτω λοιπὸν καὶ οἱ Ἡγεμόνες, ὅσα
 δὲν δύρονται νὰ κατορθώσῃν μὲ τὴν μάχαιραν τῆς αὐσηρό-
 τητος, ἃς εἶναι βέβαιοι, πῶς θέλει τὰ τελειώσει μὲ τὸ
 πῦρ τῆς ἀγάπης. Εἶδε μίαν φοράν ὁ Γεζεκίηλ ἕνα Χερ-
 βίμ, ὅπῃ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἶχε πρόσωπον Ἀνδράπτε,
 καὶ ἀπὸ τὸ ἕτερον πρόσωπον Λέοντος· εἰκὼν ἦτον αὐτὸ τὸ
 Ἡγεμόνος· διότι καὶ ἔτος ὡς Χερβίμ πρέπει νὰ ἔχη πο-
 τὲ μὲν Ἀνδράπινον πρόσωπον, διὰ νὰ δείχῃ πρὸς τὰς ὑ-
 πηκόους τε συμπάθειαν· ποτὲ δὲ πρόσωπον Λέοντος, διὰ
 νὰ φαίνεται ὑπερασπιστὴς τῆς δικαιοσύνης, εἰς τὸ νὰ παι-
 δεύῃ μὲ προσήκουσαν τιμωρίαν τῶν κακοτρόπων τὰ πται-
 σματα· διόπερ καὶ οἱ Βασιλεῖς τὴν Αἰγυπτίαν ἐκρατῶσαν
 τοῖετον σηῆπτον, ὅπῃ ἀνωθεν εἰς τὴν κορυφὴν εἶχε τὴν
 κεφαλὴν τῆ Πελαργῦ, σύμβολον τῆς ἐπιεικειᾶς· καὶ κά-
 τωθεν τὴν κεφαλὴν τῆ Ἴπποκάμπτε, σημεῖον τῆς δικαιο-
 σύνης· καὶ ταῦτα διατί; διὰ νὰ καταλάβωσιν οἱ Ἡγεμό-
 νες, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ πρέπει νὰ εἶναι περιβόητοι καὶ περί-
 βλεπτοι διὰ τὴν πραότητα αὐτῶν καὶ φιλανθρωπίαν, ὁ-
 μως δὲν πρέπει νὰ ἀλισμονῶσι ποτὲ τὸ αὐσηρὸν καὶ ὀργί-
 λον· σοχαζόμενοι συνεχῶς μὲ τὸν νῦντων, πῶς ἀναμέ-
 στον τῶν Ἀνδράπων ἐπιφέρουσι τὸ πρόσωπον τῆ Θεᾶ, ὁ
 ὁποῖος μὲ ἄκραν εὐσπλαγχνίαν τὰ πάντα διακυβερνᾷ,
 ἀλλὰ ποτὲ χωρὶς δικαιοσύνην· μὲ ὅλον ἦν ὅπῃ ὁ Θεὸς μὲ
 προηγεμένην θέλησιν ποθεῖ, καὶ ὀρέγεται νὰ σωθῶσιν ὅλοι
 οἱ Ἀνδρωποι, καὶ νὰ κατασηθῇ ἕκαστος κληρονόμος τῆς
 θείας τε δόξης· ὁμως μὲ ἐπομένην θέλησιν ἐκεῖνος μόνον
 θέλει σωθῆναι, ὅπῃ ζῶσι καὶ τὴν διαταγὴν τῆ νόμου, καὶ
 τῶν ἐντολῶν του. ὁμοίως καὶ ὁ Ἡγεμὼν ὀφείλει πάντας
 τὰς ὑποκειμένους τε ἀβλαβεῖς νὰ διατηρῇ, ὁμως ἐχὶ παν-
 τελῶς ἄπαντας, ἀλλὰ μόνον τὰς ὀρθῶς καὶ ἐναρέτως πα-
 λιτευομένους· καὶ ἐδῶ εἰκότως ἀρμόζει ἐκεῖνο, ὅπῃ διὰ τὸν
 Κάσιον διηγῶνται αἱ ἱστορίαι. Τῆτος ἀφ' ἑαυτῶν μὲ
 τὰς συντρόφους τε τὰς συνωμότας ἐφόνευσε τὸν Καίσαρα,
 διατί ἐζήτει νὰ ἀφαιρέσῃ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν,

ἐπρό-

ἔπρόσαξε, καὶ ἐτύπωσαν μερικὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἶχαν τοιοῦτον τύπον· ἓνα ἄνδρος ὀνομαζόμενον Ἴου, καὶ ἓνα σπαθὶ ἀναμεταξὺ τῶν κλάδων τῆς Ἐλαίας· ἐφάνερον δὲ τὸ μὲν Ἴου τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Ρώμης, τὸ σπαθὶ δὲ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἡ Ἐλαία τὴν εὐσπλαγχνίαν· δείχνωντας, ὅτι ὁποῖος χωρὶς ταῦτα τὰ δύο ἤθελε νὰ ἐξουσιάσῃ, ὁ τοιοῦτος δικαίως ἔπρεπε νὰ ὀνομάζεται ὄχι Βασιλεὺς, ἢ Ἰππᾶτος, ἀλλὰ Τύραννος καὶ Ληστής. διὰ τὴν καὶ αἱ δύο αὗται ἀρεταὶ εἶναι ὁμῶς ἀναγκαῖαι διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας· ἡ γὰρ δικαιοσύνη χωρὶς τὴν ἐπιείκειαν εἶναι ἀπλὴ σκληρότης· καὶ πάλιν μόνη ἡ ἐπιείκεια χωρὶς τὴν συντροφίαν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ὀλίγον, ἢ οὐδὲν ὠφελεῖ· ἀρμόζοντας εἰς ταύτας τὸ τῆς ἀκαδημίας σημεῖον, ὅπου λέγει· ἡ ἑτέρα ἐκ ἀρκεί· πλὴν διὰ κάθε παραμικρὰν αἰτίαν δὲν πρέπει εἰς τὸν Ἡγεμόνα νὰ μεταχειρίζεται τὴν τραχύτητα τῆς δικαιοσύνης, διὰ νὰ μὴ λογίζεται παρὰ τῶν Ἀνθρώπων ὁμοίος τῷ Φαραῶ, ὅπῃ ἦτον ὁ μόνον ἀφρων Βασιλεὺς, ἀλλὰ καὶ σκληρὸς· λέγουσι γὰρ διὰ λόγους μερικοὶ διδάσκαλοι τῶν Ἑβραίων, πῶς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκλείσεν εἰς τὴν φυλακὴν τὸν ἀρτοποιόν; καὶ τὸν οἰνοχόον· τὸν ἓνα διὰ τὴν ἐφίση τὸ βασιλικὸν φωμί; καὶ ἐπαράδειξεν ἓνα μικρότατον σπερὶ χῶμα, ὅπῃ ἦτον εἰς τὸ φωμί κολλημένον, καὶ τὸν ἄλλον διὰ τὴν εἰς τὸ ποτήριον τῶ οἴνου εὐρέθη μία σκνίπα· βέβαια εἰάν διὰ πράγματα τόσον ἐλαφρὰ τοιοουτοτρόπως ἐσκληρύνοντο καὶ τῶν ὑποκειμένων τῶν οἱ Ἡγεμόνες, καὶ μὲ ποιναῖς πάντοτε τὰς ἐσενοχωρήσαν, τίς ἐδύνετο νὰ ὑποφέρῃ· χρεῖα ἦτον νὰ ἔχουσι περιαισθητέρας κεραυνούς ἀπὸ τὸν ἴδιον Δία, καὶ πάλιν δὲν ἤθελαν φθάσῃ· ὅθεν λέγει καὶ ὁ ποιητής.

Ἐὰν ὅσῃς ἀμαρτάνεν οἱ Ἄνθρωποι,

Ῥίπτει τὰς κεραυνὰς τὸ Δίας,

Εἰς ὀλίγον καιρὸν ἄοπλος θέλει μείνει.

Καὶ ποῖος ἀπὸ τὰς Βασιλεῖς ἵμπορεῖ νὰ ζήσῃ μὲ ἀσφάλειαν; ἂν εὐθύς ὁ Θεὸς ἀνωθεν μὲ κεραυνὰς ἐπαίδευσεν τῶν ἐξουσιαστῶν τὰ ἀμαρτήματα; ἐπείνος ὁ παντοδύναμος

μὲ ἕνα μᾶς ἀναστεναγμὸν ἐξίλεται, καὶ ὁ Ἄνθρωπος καὶ
τὰ ἄνθρωπε θέλει εἶσαι ἀνίλεως.

Ἄς εἶσαι συμπαθὴς ὡς Ἡγεμῶν, ὅτι ἡ Ἐπιείκεια ἄρχη,
Μὲ εὐτυχίαν, καὶ πολὺν καιρὸν θέλεις βασάσει τὸ σκῆπτρον.
Ἄλλ' ἄς μὴν ἀτονη εἰς τὰς παιδείας τὸ κράτος.
Π' πτεῖ ἢ τὸ σκῆπτρον ἀπὸ συγκατάβασιν ἄκραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Σπεδαζέτω ὁ Ἡγεμῶν μᾶλλον φιλεῖσθαι,
ἢ φοβερός εἶναι, καὶ πλατυνθήσεται
ἐνδόξως ἢ βασιλεία αὐτῆ.

Ἡ Ἀγάπη τῶν λαῶν, φύλαξις ἀσφαλῆς εἶναι τῶν βασι-
λειῶν· ἀπόφθεγμα ὄντως χρυσοῦν, ὅπερ μὲ τὴν
πολυπειρίαν ἀληθέστατον ἐγνωρίσθη· τὸ ὁποῖον ἐξαιρέτως
ἐκαταλαμβάνεν Αὐγυστος ὁ Καῖσαρ· καὶ διὰ τῆτο κανένας
πράγμα δὲν ἐφοβεῖτο περιωότερον, παρά τὸ νὰ μὴ τύχη
νὰ τὸν φοβῆται πολλὰ ὁ λαός τε· ἐγνωρίζε ἦν ὁ φρονιμώ-
τατος Αὐτοκράτωρ, πῶς εἶναι κακὸς φύλαξ τῆς πόλεως
ὁ φόβος· καὶ πῶς ἡ πιστὴ ἀσφάλεια, καὶ παντοτινὴ διαμο-
νὴ καὶ σέρεωσις τῆς ἐπαρχίας, εἶναι ἡ ἀγάπη· καὶ διὰ
ταύτην τὴν αἰτίαν ὅσοι κρατῶσι τὸ πηδάλιον τῆς βασι-
λείας, ἄς ἀποφεύγωσιν ὡσπερ ὄλεθρον τῶν ἐπαρχιῶν
ἐκεῖνο τὸ τυραννικὸν ῥητὸν ὅπου συνεχῶς ἐσυνήδιζε νὰ
προσφέρῃ Γάϊος ὁ Καῖσαρ ὁ ἐπαινομαθεὶς Καλλιγόλας·
Ἄς μὲ μισῶσι, μόνον νὰ μὲ φοβῶνται· καὶ ἀντὶ τῆτος, ἄς
ἐνθυμούνται πάντοτε τὰ χρυσὰ λόγια, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν
τῆς θεῆς χρησμῶς, ὅπερ εὐγῆκαν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆ κορυ-
φαίης τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐγλωττίας· Τὸ, ἐπαινεῖσθαι, φι-
λεῖσθαι, καὶ τιμᾶσθαι, ἐνδόξον ἐστὶ καὶ ἐπιθυμητόν· εἶδὲ τὸ
μισεῖσθαι διὰ φόβον, βδελυκτόν, καὶ ὀλιγοχρόνιον· διότι
ἡ ἀγάπη τῆ λαῶν πρέπει νὰ περισκέπη τὸν Ἡγεμόνα, καὶ
ὄχι ὁ πολὺς πλῆθος, ἢ τὰ ὅπλα καὶ τὰ βέλη· ὅθεν ἀ-
ρίστη ἦτον τῆ πρεσβυτέρη Κάτωνος ἢ συμβεβλή, ὅπερ ἔδι-
δοι

δὲν εἰς τὰς κρατῦντας, δηλαδὴ νὰ μεταχειρίζονται μετρίως τὴν ἐξουσίαν ὅπως ἔχουσι, διὰ νὰ ἴκωσιν νὰ τὴν μεταχειρίζωμαι ὅταν θέλωσι· φανερώνωμαι μὲ τὸτο, πῶς ἡ ἐξουσία διαμένει χρόνον πολὺν μὲ τὸ μέσον τῆς ἐπιεικείας· καὶ ἀφανίζεται ταχέως μὲ τὴν ὀρμὴν τῆς σκληρότητος· μὲ ταύτην τὴν συμβεβηκυῖαν συμφωνεῖ καὶ τὸ τραγικὸν Σένεκα τὸ ῥητόν.

Ὁ φιλεῖσθαι θέλων, μὲ ἄτονον χεῖρα ἄς κρατῆ τὸ σκῆπτρον,
Τὸ ἀπότομον κράτος εἰ πολὺ διαμένει.

Ὡσαῦν νὰ ἤθελε νὰ εἰπῆ· καὶ τῶν πολεμίων κανένα δὲν εἶναι δυνατώτερον φρέριον, ὡσαῦν τὸ λαὸς ἢ ἀγάπη· καὶ διὰ νὰ διατηρηθῆ σῶον καὶ ἀκίνδυνον τὸ βασίλειον, δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀρμοδιώτερον, ὡσαῦν νὰ ἀγαπάται ὁ Ἡγεμῶν, καὶ νὰ μὴν ἐκφοβῆ τὸ ὑπῆκοον· ποῖον γὰρ κράτος τῆς βασιλείας, ἀγκαλὰ μέγατε καὶ ἰχυρὸν ἴκωσιν ποτὲ νὰ διαμείνῃ, ὅταν εἶναι εἰς τὸ μέσον ὁ φόβος; διατὶ ὁ λαὸς ἐκείνον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μισεῖ, τὸν ὁποῖον φοβεῖται, καὶ μισῶντάς τον θέλει ἐπομένως καὶ τὸν ἀφανισμὸν τε.

Δικαιοσύνη καὶ ἀγάπη φρέρια ἰχυρὰ εἶναι τῷ Ἡγεμῶνος.

Οὐδέποτε δὲ Τυράννης τὸ κράτος πολὺν διέμεινε χρόνον.

Εἰς τὸτο μὲ ἐπιτηδειότητα λέγει καὶ ὁ τραγικὸς ποιητής.

Ὅποιος τὸ βασίλειον κυβερνᾷ ἀνιλεῶς καὶ μὲ φόβον,

Φοβεῖται τὰς φοβεμένους, καὶ ὁ φόβος εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφει.

Εὐμορφὴ νεθεσία, καὶ ὄντως ἄλατι ἠρτημένη ἐδόθη πρὸς τῷ μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ· εἶχαν φέρη ἔμπροσθέν τε τινὰς αἰχμαλώτας ἀπὸ γένους εὐγενικόν, τὰς ὁποίας κοιτάζοντας προσεχῶς ὁ Βασιλεὺς, ἠρώτησε τὸν γηραιότερον, νὰ τῷ εἰπῆ, μὲ τί πρέπον ἐδύνητο νὰ βασιλεύσῃ πολὺν καιρὸν μὲ ἀσφάλειαν; εἰ δὲν δειχθῆς (τῷ ἀπεκρίθη ὁ γέρον) φοβερός εἰς κανένα· ἤρεσε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὁ λόγος, καὶ ἰπαινῶντας τὴν σύνεσιν τῷ ἀνδρὸς μὲ βασιλικὰ χάρισματα ἐτίμησε καὶ αὐτὸν, καὶ τὰς συντρόφους τε, καὶ ὅλους τὰς ἀφῆσεν ἐλευθέρους· ἀρμόζει ἐδῶ εὐκαίρως, καὶ ἡ μαρτυρία τῷ Ἀγασικλέος Βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων, ὁ

ὁποῖος

ὅποιος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἐδύνετο ὁ Ἡγεμῶν νὰ κρατήσῃ ἀσφαλῶς τὸ βασίλειον; εἶπε ταῦτα τὰ πάγχρυσα λόγια· εἰάν ἐξουσιάζῃ τὸν λαόν τε μὲ τὸν τρόπον, ὅπῃ ὁ Πατήρ ἐξουσιάζει τὰ τέκνα τε, συνεταυτάτῃ ἀπόκρισις, ὅπῃ μὲ βραχυλογίαν περικλείει μεγάλα νοήματα· διότι ἀπ' ἐδῶ διακρίνεται ἡ βασιλικὴ δεσποτεία ἀπὸ τὸ κράτος τὸ τυραννικόν. ὁ Τύραννος μὲ τὴν πολλὴν του ἀμότητα προξενεὶ φόβον, ἢ μῖσος εἰς τὴ λαῶ τὴν καρδίαν· ὁ Βασιλεὺς μὲ τὴν ἀγάπην ἢ γλυκεῖαν κυβέρνησιν φέρει εἰς τὸν λαόν τε τὴν εὐθυμίαν. ὁ Τύραννος μὲ τὴν σκληράν τε γνώμην κατασένει ἀνίχυρον τὸ βασίλειον· ὁ Βασιλεὺς μὲ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ μὲ τὴν μετρίαν τε δικαιοσύνην, ὡσάν μὲ δύο ἄγκυρας ἐνδυναμώνει τὴν ἐπαρχίαν τε. ὁ Τύραννος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἰδίαν ἀνάπαυσιν, ἢ ὄχι εἰς τῶν ὑπηκόων τὸ συμφέρον· ὁ Βασιλεὺς κινεῖ τὴν ἀφέλειαν τῆ λαῶ, καὶ ὄχι τὴν ἰδίαν συντέλειαν. ὁ Τύραννος διψῶντας τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, παιδεύει χωρὶς καμίαν συμπάθειαν· ὁ Βασιλεὺς ὑπογράφει τὴν ποινὴν, ἀλλὰ σαρκικῶς καὶ μὲ λύπην, ὅθεν συμβαλεῖται ἢ ὁ ποιητής.

Ἔσω ὁ Ἡγεμῶν εἰς τὰς ποινὰς βραδύς, ταχύς δὲ εἰς τὰ βραβεῖα.

Καὶ ἄς λυπηταὶ ὁσάνεις, ἐξ ἀνάγκης παιδεύει.

Οὕτω διηγεῖται ὁ Σένεκας, πῶς νὰ ἔκαμεν ὁ Νέρων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τε μὲ πολλὴν ἐκπληξιν τῆς συγκλήτης· διότι φέροντές τω τὸν Κάλαμον, διὰ νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπόφασιν τῆ σαγήτης, ὅπῃ ἔκαμαν οἱ κριταὶ κατὰ τινος πταίσε, αὐτὸς σπλαγχνιζόμενος τὸν Ἄνθρωπον, ἀνεστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας, καὶ εἶπεν· ἄμποτες νὰ μὴν ἤξευρα γράμματα· λόγια ὄντως γενναῖα, καὶ ὅπῃ ἔσασαν εἰς τὸ ὑπῆκοον μεγάλην φιλάνθρωπίαν, ἂν ἠθέλων εἶναι γεννήματα ἀγαθῆς προαιρέσεως· ἐπειδὴ καὶ εἰδὲς τῶν Βασιλέων μὲ ὄλαις τε ταῖς καλοσύναις ἐδυνήθη ποτὲ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ μέτρα τῆς χρηστῆς καὶ συμπαθεσάτης πενταετίας τῆ Νέρωνος, καθὼς ὁ Τραϊανὸς πολλάνεις τὸ ἔλεγε· ταύτην τὴν φιλάνθρωπον διοίκησιν ἐμεταχειρίζετο εἰς τὰς ἡμέρας του καὶ ὁ Περικλῆς· ὅθεν φθάωντας

εἰς

εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τε, ἔλεγε μὲ πολλὴν πληροφορίαν χαίρομαι, πῶς ἀπὸ ἐδικὴν μὲ συνεργίαν τινὰς ποτὲ δὲν ἐμαυροφόρεσεν· ὁμοίως καὶ ὁ Ἀλφόνσος Ῥήγας τῆς Νεαπόλεως τὴν αὐτὴν συμπάθειαν ἔδειχνεν εἰς τὸν λαόν τε· διὸ καὶ ἐρωτώμενος ἀπὸ μερικῶς, διατί πρὸς πάντας κοινῶς κακῶς τε καὶ αγαθῶς ἔδειχνετο τόσον πρᾶος, καὶ ἡμερος; ἔτι ζῆ ἀπεκρίθη· τὸς καλῶς ἢ δικαιοσύνητες φιλιῶνει, τὸς δὲ κακῶς ἢ ἡμερότης καὶ ἢ φιλανθρωπία τὸς κατασένει εὐγνώμονας· καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τάχα δὲν ἦτον τοιοῦτος; τὸν ἠνάγκαζαν μερικοὶ τῶν οἰκείων τε νὰ κάμη φοβερὰν ἐκδίκησιν κατὰ τινων, ὅπῃ ἐτόλμησαν νὰ λιθοβολήσῃν τὸ Ἀγαλμάτε· καὶ διὰ νὰ τὸν παρακινήσῃν εἰς ὀργὴν, τῷ ἔλεγαν πῶς οἱ ἀχρεῖοι ἐκεῖνοι μὲ τὰς πέτρας εἶχαν καταπληγῶσῃ ὅλον τὸ βασιλικὸν πρόσωπον· αὐτὸς ὅμως μὲ τὸ νὰ ἦτον εἰς πάντας ἐπιεικῆς, δὲν ἐκαταπέειθη, ἀλλὰ φιλαφῶντας μὲ τὴν χεῖρα τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ἰδίον τε πρόσωπον, ἐγὼ βλέπω (τὸς εἶπε) πῶς καὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἡ κεφαλὴ μὲ εἶναι σῶα, καὶ δὲν ἔχεσι βλάβην· ἀλλὰ καὶ Ἀδριανὸς ὁ Βασιλεὺς δὲν ἦτον τάχα τῆς αὐτῆς διαδέσεως; τὴν ἡμέραν ὅπῃ ἔλαβε τῆς βασιλείας τὸ σκήπτρον, ἐσυναπάντησεν ἕνα, ὅπῃ ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἦτον ἐχθρόστε, καὶ ἀντὶς νὰ κάμη κατ' αὐτῶ τὴν ἐκδίκησιν μὲ φωνὴν ἰλαρὰν τῷ εἶπεν· ἐγλήτωσες διατί ἔγινα βασιλεὺς· ἐλογίασε ᾧ ὡς φρόνιμος, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀπεκατέσθη εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, τῷ ἔπρεπε νὰ τὴν μεταχειρίζεται εἰς τὸ νὰ εὐεργετῇ, καὶ ὄχι εἰς τὸ νὰ βλάβῃ· καὶ νὰ δείξῃ, πῶς διαφέρει ἀπὸ τῶς Ἀνθρώπων τε πολλοῦ δήμου, ὅπῃ ὅταν λάβωσιν ἐξουσίαν, τότε μάλιστα κάμνεν καὶ τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐκδίκησιν, ταύτην τὴν βασιλικὴν ἀρετὴν μὲ μίαν των ἀντιγραφὴν καλῶς ἐβεβαίωσαν καὶ οἱ Αὐτοκράτορες· Θεοδόσιος, Ἀρκαδὸς, καὶ Ὀνώριος, ἢ ὅποια ταῦτα περιείχεν· Ἐὰν τὸ ὄνειδος ἀπὸ ἐλαφρότητα προῦλθεν, ἄς παραβλεφθῇ· εἶδὲ ἀπὸ ὕβρις, ἄς συγχωρηθῇ· Τῆτος εἶναι ὁ χρυσεὺς τρόπος τῆς διοικήσεως, τὸν ὀπίθον συχνὰ ἐδίδασκε κάποιος ἐνάρετος μοναχὸς, γράφωντας πρὸς τῶς Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνας· Μάθετε δικασαὶ περὰ των γῆς, πῶς πρέπει νὰ εἶδε Πατέρες τῶν ὑπηκόων σας,

καὶ ὄχι αὐθένται· σπεδάσατε περισσώτερον τὰ σὰς ἀγαπᾶ-
 σι, παρὰ τὰ σὰς φοβεῖνται· καὶ εἴαν ἐνίοτε καὶ ἀναγκαῖα
 εἶναι ἢ αὐσιρότης· ἄς εἶναι πατρικὴ, καὶ ὄχι τυραννικὴ,
 δεῖχθῆτε Μητέρες, εἰς τὸ τὰ περιθάλπετε, καὶ Πατέρες,
 εἰς τὸ τὰ ἐλέγχετε· ἀφῆτε τὴν θηριωδίαν, καὶ ἀναλάβετε
 τὴν φιλανθρωπίαν, παύσατε τὰς ραβδισμῶς, καὶ προτεί-
 νατε τὰς μαθῆς· ἄς εἶναι τὰ σήθησας πλήρη γάλακτος,
 καὶ ὄχι ἐπάρσεως· εἰς ἓνα λόγον, ἄς εἶναι πατρικὸν τὸ ἐ-
 πάγγελμά σας, καὶ τότε θέλων πλημμυρεῖ ἄνωθεν αἱ εὐ-
 λογίαι εἰς τὰς ἐπαρχίας σας· καὶ ἀληθινὰ, τί δὲν κάμνει
 διὰ τὰ τέκνα τε ὁ Πατήρ; φροντίζει ἐπιπόνως τὰ μὴ τὰς
 λείψαν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· ἀγρυπνοῖ διὰ τὴν φύ-
 λαξίν των, τὰ καθοδηγεῖ μὲ τὸν λόγον, δὲν τὰ βιάζει μὲ
 τὴν ἐξουσίαν, καὶ προκρίνει μᾶλλον τὴν διόρθωσιν παρὰ
 τὴν παιδείαν των· ἔτω καὶ ὁ Βασιλεὺς, ὡς κοινὸς Πατήρ,
 πρέπει τὰ δέιχνη πρὸς τοὺς ὑπηκόους τε συγκατάβασιν,
 καὶ ὄχι σκληρότητα, μιμνῆστος τὸν φρόνιμον Ἴατρον, ὁ-
 ποῦ εἰς τὰς πληγὰς περισσώτερον μεταχειρίζεται τὸ ἔ-
 λαιον, παρὰ τὸ σίδηρον, καὶ δὲν ἔρχεται εἰς τὴν τιμὴν,
 παρὰ ἀφ' ἑἰδῆ, πῶς κανένα ἔμπλαστρον δὲν ὠφελεῖ· ἐξ
 ἴσου γὰρ πρόξενεσιν ἀτιμίαν τὴν Ἡγεμόνος αἱ πολλαῖς
 παιδεύσεσ, καθὼς τὴν Ἴατρον αἱ περισαῖ· δὲν εἶναι πάν-
 τὸτε ἐπωφελὴς ἢ χρῆσις τῆς ἐξουσίας τε· ἀλλὰ μερικαῖς
 φοραῖς πρέπει τὰ τὴν ἀποκρύπτῃ· καὶ τὰ ὑποφέρει πρὸς
 καιρὸν πολλά, τὰ ὅποια δὲν συμφέρεται τὰ διορθῶναι εὐ-
 θὺς μὲ τὴν παιδείαν, ἀκολουθῶντας τὰ ἴχνη τὴν Σωτή-
 ρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἰερῆ· καὶ
 ἀγκαλὰ ἐδύνετο τὰ ἐξολοθρευθῆναι ἐκεῖνας τὰς παρανόμους,
 δὲν ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐκαρτέρησε τὰ μετανοήσουν, διὰ τὰ
 δείξῃ εἰς αὐτὰς τὰ ἔλεη, καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τε. Εἰς
 τὴν πολλὰ ἀρμόζει ἐκεῖνο, ὅπερ ἔγραψεν ὁ Ἀριστοτέλης
 διὰ τὸν καλὸν Ἡγεμόνα· ἄς εἶναι εἰς τὴν ἐκδίκησιν Βαρύ-
 πους, καὶ Δέλφινος εἰς τὰς εὐεργεσίας· εἶναι περίφημος ὁ
 Δέλφινος διὰ τὴν πολλήν τε ταχύτητα· εἶδὲ τὸ ζῶον αὐ-
 τὸ, ὅπερ Βαρύποδα ὀνομάζομεν, τὸσον βραδέως περιπα-
 τεῖ, ὅπου ὑπερβαίνει τὸ ἀργοβάδισμα τῆς Χελώνης· ἐ-
 πειδὴ καὶ μὴ βίας εἰς μίαν ἡμέραν περιπατεῖ μᾶς πῆ-
 ραμῆς

Θαρῆς τόπον· ἔτω λοιπὸν καὶ οἱ Ἡγεμόνες, ἃς εἶναι τα-
 χεῖς εἰς τὸ νὰ εὐεργετῶσι, καὶ βραδεῖς εἰς τὸ νὰ παιδεύου-
 σιν, ἔχοντες παράδειγμα τῆ Θεοῦ τὴν συνήθειαν· Ἴδου
 ἦδ' ἐγὼ, (λέγει ὁ Θεὸς μετὸν προφήτην Ἀμώς,) κυλίω
 ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἄμαξα ἡ γέμεσσα
 καλάμης· ὁ Θεὸς ὅταν θέλῃ νὰ μᾶς παιδεύσῃ, περιπα-
 τεῖ μετὰ ἄργον καὶ βαρύτατον πόδα· καὶ ὅταν θέλῃ νὰ μᾶς
 εὐεργετήσῃ τόσον τρέχει δρομαῖος, ὅπου ὑπερβαίνει ἀ-
 συγκρίτως τὴν ταχύτητα τῶν Ἐλάφων· καὶ ὄντως αὕτη
 εἶναι Βασιλικὴ ἀρετὴ, ἡ πρὸς εὐσπλαγχνίαν ἐτοίμη· ἡ
 δὲ ἐξουσία, ὅπου μόνον ἔχει δύναμιν νὰ βλάπτῃ, εἶναι
 παντελῶς βδελυκτὴ καὶ ἀδόκιμος· ἐνθένδε αἱ Μελισαῖς
 ἐκείνον ἐκλέγασιν Βασιλέατων, ὅπῃ φαίνεται ἀναμεταξύ-
 των πρῶτατος, καὶ ἡ δὲν ἔχει κενδρὶ, ἡ ἂν τὸ ἔχη, κα-
 νένα δὲν βλάπτει· ἄμποτες νὰ μὴν ἐντρέποντο οἱ Ἡγε-
 μόνες νὰ μανθάνωσι τὴν ἀγαθότητα τῶν ἡθῶν καὶ ἀπὸ
 τὰ ἐλάχιστα ζῶα· ὁ Βασιλεὺς τῶν Μελισῶν, μετὸ νὰ
 εἶναι χωρὶς σκληρότητα, ἀναπαύεται ἀναμεταξύτων ἀ-
 σφαλῶς, περικυκλωμένος καὶ φυλαγμένος ἀπ' ἐκείνο τὸ
 φίλτατον πλῆθος· καὶ σὺ ὁμοίως ὡς Ἡγεμῶν, δὲν θέλεις
 ἔχει χρεῖαν ἀπὸ ἐνοπλα στρατεύματα νὰ σὲ φυλάτῃσιν,
 εἰάν θέλῃς ἔχη τὴν ἀσπίδα τῆς ἐπιεικείας, ὅπῃ νὰ περι-
 σκεπάζῃ πανταχῆ τὴν ζωὴν σου· ἐπήνεσαν πολλὰ οἱ πα-
 λαοὶ τὸν Καίσαρα, πρῶτον Βασιλέα τῶν Ῥωμαίων, δια-
 τὶ ἀφ' ἧς ἐξεσκεπάσε, καὶ ἐκατάλαβε τὰς κατ' αὐτῆ ἐπιβε-
 λὰς, δὲν ἔκαμε κατ' τῶν ἐχθρῶν τε καμίαν ἐκδίκησιν· μόνον
 μετὰ γράμματα βασιλικά ἐδείξε πανταχῆ, πῶς ἠξέουρει καὶ
 τὰς ἐπιβελὰς, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιβέλων· εἰς τὰς ἡ-
 μέρας αὐτοῦ ἀνηγέρθησαν τοῦ Πομπηίου τὰ ἀγάλματα,
 ὅπῃ εἶχαν ρίψῃ χαμαὶ οἱ ὑπεναντίοι· καὶ τὰ Γράμματα
 ὅπῃ εὐρέθησαν εἰς τὰ κιβώτιά τε, χωρὶς νὰ τὰ ἀναγνώ-
 σῃ, εἶπε καὶ τὰ ἔκαυσαν· καὶ μ' ὅλον ὅπου ἐδύνετο ἀπὸ
 ταῦτα νὰ γνωρίσῃ, ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπιβλεῦοντες τὴν ζωὴν
 τε, δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ τοιαύτην ἐξέτασιν· ὁμοίως ὡς
 ἀξίεπαινον ὑπερύψωσαν τὸν Οὐεσπεσιανόν, διατὶ ἀντὶς
 νὰ ἀκέσῃ ἐκείνας ὅπῃ τὸν ἐσυμβέλευαν νὰ φυλάγεται ἀ-
 πὸ τὰς ἐνέδριας τῆ Μικίε, τὸν ἐτίμησε μετὰ τὴν μεγάλην
 ἀξίαν

ἀξίαν τῆ Ὑπάτε λέγωντας. Θέλει ἐνθυμῆ καμίαν φο-
 ρᾶν ταύτην τὴν ὑπερβολὴν με εὐεργεσίαν· „ὁ Αὐγαστος με-
 τὰ τὰς νεθεσίας Λιβίας τῆς βασιλίσης καὶ γυναικός τε,
 ἔττει εἶπε· τῶρα ναὶ κρίνω, πῶς εἶναι πρᾶγμα ἀληθινόν,
 ὅτι οἱ Ἡγεμόνες περισσώτερον προκόπτουσι με τὴν ἐπιεί-
 κειαν, παρὰ με τὴν αὐστηρότητα. καὶ τὰ λόγια ἀκόμι Ρα-
 δόλφω τῆ Βασιλέως εἶναι ἀξία διηνεκῶν ἐγκωμίων ὁ ὀ-
 ποῖος ἔλεγε· „ Πολλὰ μιν ἐμετανόησα, διατὶ ἐσάθηκα αὐ-
 στηρὸς καὶ σκληρὸς, ἀλλ' ὄχι ποτὲ διατὶ ἐσάθηκα ἡμέρος.“
 εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸ ἀπόφθεγμα Ἀλφόνσω τῆ Ῥηγὸς τῶν
 Ἀραγώνων, ὅπῃ λέγει· „ Μᾶλλον προαιρέμαι νὰ διατη-
 ρήσω πολλὰς με τὴν ἐπιείκειάν με, παρὰ νὰ ἀπωλέσω ὀ-
 λίγας με τὴν σκληρότητά.“ Πρέπει λοιπὸν νὰ συγκερνᾶ-
 ται πάντοτε ἡ ἐπιείκεια με τὴν δικαιοσύνην, διὰ νὰ εἶναι
 ἀγαθὴ ἡ διοίκησις· ἀλλὰ με τρόπον τοῖστων, ὅπῃ ὁ πρῶ-
 τος τόπος νὰ εἶναι τῆς ἐπιεικείας, ἀν θέλωμεν νὰ εἶναι
 εὐτυχὲς, σταθερὸν, καὶ μακροχρόνιον τὸ βασίλειον· διατὶ
 εἶναι πάντοτε πλεῖα βεβαία ἡ ὑποταγὴ ὅπῃ γεννᾶται ἀπὸ
 τὴν ἀγάπην, ἀπὸ ἐκείνην ὅπῃ προέρχεται ἀπὸ τὸν φόβον
 ὄντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ γεννήματα τῆ φόβω δυσυχηῖ
 καὶ τρισάθλια· καὶ διατὶ τάχα λογίζομεν, πῶς οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι, ὅταν ἠθέλαν νὰ ὑπάγην εἰς τὸν πόλεμον, ἐ-
 πρόσφεραν πρῶτον θυσίας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγάπης; δια-
 τὶ νὰ μὴ θυσιάσῃ καλλίτερα εἰς τὸν Ἄρην, ὅπου εἶναι
 Θεὸς καὶ διοικητὴς τῶν πολέμων; διατὶ ἐγνώριζαν, πῶς
 εἰς τὴν μάχην περισσώτερον κρέμεται, ἡ νίκη ἀπὸ τὴν εὐ-
 τοίαν τῶν ὑπηκόων, παρὰ ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν ἀρμάτων.
 καὶ εἰς αὐτὸ, ὃ με πόσιν ἐπιτηδειότητά γράφει ὁ Κλαυδια-
 νός· „ Οὐχ ἔτως οἱ φύλακες, καὶ δὲ τὰ περισσάμενα ὄπλα
 ὑπερασπίζονται, ὡς ἡ ἀγάπη.“ ἐπιτελεῖ ἡ ἡσυχὴ ἐξου-
 σία, ὅ,τι ἡ βία δὲν δύναται, καὶ ἀναγκάζει περισσώτε-
 ρον ἢ προσάζουσα ἡμερότης· „ Ταύτην τοῦ βασιλεύειν
 τὴν εὐχριστον ἐπισήμην μάλα καλῶς ἔξευρε Φίλιππος ὁ
 τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἀκένωτας πῶς ἕνας
 τῶν ὑπηκόων τε ὀνόματι Πιθίας, γενναῖος, ἀλλὰ πτωχὸς
 πολεμιστὴς, εἶχε κατ' αὐτῆ ἀλλοτρίαν τὴν γνώμην, δια-
 τὶ δὲν τῷ εἶδίδετο καμία βασιλικὴ βοήθεια, διὰ νὰ δια-

Θρέψη τρεῖς πτωχὰς θυγατέρας ὅπως εἶχε· καὶ παρακιν-
 νωτέστον τινὲς, νὰ συγκώσῃ ἀπὸ τὸ μέσον τοιοῦτον ἐχ-
 θρὸν ἐπικίδουον, ἔττι τοῖς ἀπεκρίθη· εἰπέτε μοι, σὰς
 παρακαλῶ, ἂν καὶ τύχην κανένα μέλος τοῦ σώματος μου
 ἠθέλει, πῶς ἠθέλετε μὲ παρακινήσει, νὰ τὸ κόψω τε-
 λείως, ἢ νὰ τὸ ἰαφρεύσω; βέβαια νὰ τὸ ἰαφρεύσω. τὸ λοι-
 πὸν ἔγω πρέπει νὰ κάμω καὶ μὲ αὐτὸν τὸν πτωχὸν στρα-
 τιώτην, νὰ τὸν βοηθήσω, ὄχι νὰ τὸν ἀπωλέσω· καὶ δίδων-
 τας τῷ Πιθίῳ χρήματα καὶ κτήματα πλεσιοπάροχα, τὸν
 ἠνάγκασε μὲ ταῦτα νὰ εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς πιστότατος εἰς τὴν
 δέλευσίν τε. Νὰ ὁ ἔνδοξος καρπὸς τῆς ἐπιεικείας, ὅπως
 κατασένει ἀγαπητὸν τοῖς πᾶσι τὸν Ἠγεμόνα· διότι κα-
 θὼς οἱ ἐχθροὶ νικῶνται μὲ τὰ ἄρματα, οὕτω νικῶνται
 καὶ δεινοῖσι οἱ ὑποκείμενοι μὲ ταῖς εὐεργεσίαις, οἱ ᾧ εὐερ-
 γετέμενοι μὲ τοιαύτας ἀλύσεις σφίγγονται, ὅπου ἔχουν
 ὄχι τὴν σιδήρεν τὴν φύσιν, ἀλλὰ τῆς ὑποκλίσεως τὴν εὐνω-
 μοσύνην· καὶ ἀληθινὰ τί ἄλλο εἶναι τὰ δῶρα τῶν Ἠγεμό-
 νων, εἰμὴ δεσμὰ ὑποταγῆς καὶ δελείας· ἐπειδὴ καὶ ὁποῖος
 λαμβάνει εὐεργεσίαν, πωλεῖ τὴν ἐλευθερίαν τε. σφάλλει
 ὑπερβολικὰ, ὁποῖος λογιάζεται, πῶς ὁ Ἠγεμὼν ἐκεῖ ζῆ μὲ
 ἀσφάλειαν, ὅπως κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀσφαλὲς ἀπὸ
 τὰς χεῖρας τῶν Ἠγεμόνων. ὅποιον οἱ πολλοὶ φοβῶνται, ἀ-
 νάγκη εἶναι νὰ φοβῆται ἐκεῖνος τὴν πολλὰς· ἢ ἀσφάλεια μὲ
 τὴν ἀσφάλειαν περιθάλλεται, καὶ ἡ ἀγάπη ἀποκτᾶται μὲ
 τὴν ἀγάπην. ὁ μαγνίτης τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀγάπη, κα-
 θὼς γράφει ὁ Αὐγουστίνος· καὶ ἐρμηνεία τῆς φύσεως εἶναι,
 ὅτι ἀγαπώμενος, νὰ ἀγαπᾷ· τὸ αὐτὸ μαρτυρεῖ ὁ φασήρ
 τῆς Ναζιανζῆ Γρηγόριος, λέγωντας· Αὕτη εἶναι ἡ ἐξαιρέ-
 τος θεραπεία ὅπως ἠμπορῶ νὰ σοὶ ἐρμηνεύσω· νὰ ἀγαπᾷς,
 ἂν θέλῃς νὰ σὲ ἀγαπᾷσι. Τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Σένεκας·
 καὶ κοντολογίης, αὕτη εἶναι σιμᾶ εἰς ὅλας κοινὴ παροιμία·
 Ἀπὸ τῆτο ἔλαβαν ἀφορμὴν οἱ Σοφοὶ, καὶ ἔδωσαν τῇ ἀ-
 γάπῃ διαφόρους ἐτυμολογίας· πλὴν ὅλαι εἰς αὐτὸ συμ-
 φωνοῦσι, πῶς ἡ ἀγάπη γεννᾷ ἀγάπην, καὶ πᾶς μὲ σύν-
 δεσμὸν ἀμοιβαῖον δένει ἀναμεταξύ των τὴν ἀγαπῶντας·
 ὁ Πλάτων ἐλογιάζε, πῶς τὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης ἐπαρά-
 γετο ἀπὸ κάποιον ῥῆμα, ὅπως διλοῖ, τὸ, κλέπτω· μὲ τὸ
 νὰ

νὰ ἀρπάζεται ἡ καρδία τῆ ἀγαπῶντος, καὶ νὰ δίδεται εἰς
 τῆ ἄλλῃ τὴν ἐξουσίαν· ἄλλοι τὸ παράγωσιν ἀπὸ τὸ ἀκο-
 λυθῶ ρῆμα· διατὶ ὁ σφόδρα ἀγαπῶν, ἀκολουθῶ τὸ ἀγα-
 πώμενον πρᾶγμα, ἄλλοι ἀπὸ ἕτερον ρῆμα, ὡς δυνάμιν
 φανερώσει, διὰ νὰ σημειώσῃ, πῶς πάντων δυνατωτέρα
 εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ τὴν παροίμιαν ὅτι λέγει πάντα νικά ἡ
 ἀγάπη· ἄλλοι βεβαιῶσι, πῶς ἡ ἀγάπη ἔχει τὴν ὀνομα-
 σίαν ἀπὸ ἑνα ρῆμα, ὅπου σημαίνει τὸ, λέγω· διατὶ ἡ
 ἀγάπη κάμνει τὸν Ἄνθρωπον εὐγλωττον καὶ πολύφθογ-
 γον. ἄλλοι πάλιν γράφουσι, πῶς προέρχεται ἀπὸ τὸ δῶ
 ρῆμα, διατὶ τὰς μὲν ἀγαπῶντας δεσμεύει, τὰς δὲ ἡγα-
 πημένους παρακινᾷ νὰ ἀγαπῶσιν. Ὁμοίως καὶ διὰ τὴν αἰ-
 τίαν τῆς ἀγάπης, διαφόρων μᾶς διδάσκουσι οἱ Σοφοί, θέ-
 λοντες νὰ ἐρμηνεύσῃν, ποία εἶναι ὁ Θεὸς διδάσκαλος
 ἐννοεῖ, πῶς αἴτιον ποιητικὸν τῆς ἀγάπης εἶναι τὸ ἀγα-
 θόν· διατὶ καθε ἀγάπη ἐκ τῆ ἀγαθῆ προέρχεται, καὶ
 εἰς τὸ ἀγαθὸν ἀποβλέπει· καὶ καθε πρᾶγμα ὅτι τινὰς
 ἀγαπᾷ, ὡς ἀγαθὸν τὸ ἀγαπᾷ, καὶ ὄχι ἀλλῶς ὁ μέγας
 Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης εἶχε ταύτην τὴν γνώμην· πῶς
 ἡ ἐξαιρετος καὶ καθολικὴ αἰτία τῆς ἀγάπης εἶναι τὸ ὠ-
 ραῖον, διατὶ τὸ ὠραῖον εἶναι μὲ τὸ ἀγαθὸν ταύτον, καὶ
 μόνω τῷ λόγῳ διαφέρουσιν, ὁ Ἰερὸς Αὐγουστίνος λογιᾶζει,
 πῶς ἡ ἐπίγνωσις εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ἀγάπης· διατὶ ἡ θέ-
 λησις δὲν ἡμπορεῖ νὰ κλίνη, εἰμὴ εἰς τὸ ἀγαθὸν ὅτι γνω-
 ρίζει· ὅθεν ἔλεγε· Τὰ ἀόρατα δύναται τινὰς νὰ ἀγαπή-
 σῃ, ἀλλ' ἐδέποτε τὰ ἀγνώριστα· οἱ πλατωνικοὶ πάλιν ἐ-
 δογματίζαν, πῶς ἡ ὁμοιότης εἶναι αἰτία τῆς ἀγάπης δια-
 τὶ καθε ὁμοίον ἀγαπᾷ τὸ ὁμοίον τε· ἐντεῦθεν ἔλεγον οἱ
 ἀκαδημικοὶ· τῶν ἀνομιῶν δὲν εἶναι πολλὴ πίσυρὴ ἡ συνηροφία·
 ὅτι ἐκείνη ἡ ὁμοιότης ὅτι σε παρακινᾷ νὰ μὲ ἀγαπᾷς, ἡ
 αὐτὴ ἔλκει καὶ ἐμὲ εἰς τὴν ἐδικήν σε ἀγάπην· πλὴν καὶ τὴν
 ἐδικήν με σοχασιν, ἡ γνώμη τε ἡδικῆς Φιλοσόφου εἶναι ἡ
 πλέον ἀρίστη, καὶ ὅτι μᾶλλον συμφωνεῖ μὲ τὸν σκοπὸν
 μας· λέγει ἡδὲ, πῶς ἡ ἀληθινὴ καὶ ἰδιωτάτη αἰτία τῆς ἀ-
 γάπης, εἶναι ἡ ἀγάπη· ὅθεν ὅποιος θέλει ἀγάπην, ἄς ἀ-
 γαπᾷ· ἐδῶ μὲ ἐπιτηδεϊότητα συντείνει ὁ ἀπόλογος, ὅτι
 γράφει ἐλληνιστὶ ὁ Πορφύριος· λέγει τῆτος, πῶς ὅταν ἡ

Ἄφροδίτη ἐγέννησε τὸν Ἔρωτα, ἦτον ὁ Ἔρως παιδίον πολ-
 λά χαριτωμένον, ὡραῖον εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ ὅμοιον κα-
 τὰ πάντα τῆς μητρός τε, ὅπερ εἶναι Θεὰ τῆς εὐμορφίας·
 ὅμως ἀέγεδος τῆ σώματός τε ἦτον πάντοτε βραχυ,
 καὶ δὲν ἠύξανε μὲ τῆς χρόνου· ἀπορῆσα ἔν περι τούτε ἡ
 μήτηρ τε, καὶ μὴ ἰξεύρῃσα ποίαν θεραπείαν νὰ εὔρη, ἐ-
 θλίβετο ἔ μετρίως, καὶ μὲ αὐτὴν ἐλυπῆντο αἱ χάριτες,
 ὅπερ ἐδήλαζαν καὶ ἔτρεφαν τὸ παιδίον· πλὴν τῆτο ἀπεφάσι-
 σαν, νὰ τὸ ὑπάγῃ εἰς τὸ ματεῖον τῆ Ἀπόλλωνος, καὶ μὲ
 πολλῆς τῆς δεισεως νὰ ζητήσῃ τῆς τοιαύτης ἀπροσδοκή-
 τε συμφορᾶς τὸ ἀρμόδιον φάρμακον. ἐπῆγαν λοιπὸν προ-
 θυμῶς, καὶ προβάλλουσαι τὸ αἴτημα, ὁ Θεὸς ἐκεῖνος ἔτρε-
 ταῖς ἀπεκρίθη· ἐδουήθη ὡ Ἄφροδίτῃ νὰ γεννηθῆ ὁ ἔρω-
 τας μόνος, ἀλλὰ νὰ αὐξήσῃ μόνος δὲν δύναται· ὅθεν ἂν
 ποδῆς τὴν αὐξήσιν τε, ἀνάγκη εἶναι νὰ τῆ γεννήσῃς τὸν
 ἀντέρωτα, τῆτῆσι τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην· ἐποῦ νὰ τὸν
 αὐταποκρίνεται μὲ εὐγνωμοσύνην κατάλληλον· τῆτων δὲ
 τῶν ἀδελφῶν τοιαύτη θέλει εἶναι ἡ συμφωνία, ὅτι ὁ ἕ-
 νας νὰ δανείζεται ἀπὸ τὸν ἄλλον τὴν αὐξήσιν· καὶ εἰάν ἀ-
 μοιβαίως θέλουσιν κοιτάζεσθαι, ἐξίσου θέλουσιν βλασάνει·
 εἰδὲ καὶ ὁ ἕνας φανῆ ἔλλειπῆς, ἀνάγκη εἶναι ἐξίσου καὶ οἱ
 δύο νὰ λείψουσι· ταύτην τὴν καλὴν συμβεβλήν λαμβάνου-
 σα ἀσπασίως ἡ Ἄφροδίτῃ, ἐγέννησε τὸν ἀντέρωτα· ὁ ὁ-
 ποῖος μόλις εἶδε τὸ φῶς τῆ Ἥλις, ὅπερ ὁ Ἔρως ἄρχισε
 νὰ αὐξάνῃ, καὶ νὰ φαίνεται μεγαλόσωμος· ἀλλ' ὄντας ὑ-
 ποκείμενος εἰς τὴν ἀνωθεν συμφωνίαν; ὑπόκειτο συχνὰ
 εἰς διαφορὰς ἐτοχωρίας· διότι πότε μὲν ἐβλάσανε, πό-
 τε δὲ ἐμαραίνετο· καὶ ἂν καμίαν φοράν ἠθελε νὰ αὐξήσῃ,
 ἔπρεπε νὰ ἔχη τὸν ἀδελφόν του παρόντα· τὸν ὁποῖον ἂν
 τὸν ἐβλεπε νὰ μεγαλύνεται, ἠγωνίζετο καὶ αὐτὸς νὰ γέ-
 νῃ μέγας· εἰδὲ καὶ τὸν ἐσοχάζετο μικρὸν, ἐξ ἀνάγκης
 καὶ αὐτὸς ἐμίκρνε, καὶ ἐμαραίνετο· ἐν τῆτε μανθάνομεν
 συνετῶς, πῶς μὲ ἄλλον τρόπον δὲν ἀποκτάται ἡ ἀγάπη
 τῶν ἀλλοτρίων, εἰμὴ μὲ τὴν ἀγάπην· τῆτῆσι νὰ φιλέμεν
 τῆς ἡμᾶς φιλέντας, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν ἐκεῖνους ὅπερ μᾶς ἀ-
 γάπεσιν· ἔτρε μᾶς νῆδετεῖ καὶ ἡ Ἱερὰ Γραφή λέγουσα·

Ἐγὰ

Ἐγὼ τὰς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ φιλοῦντες εὐρήσασιν χάριν· εὐμορφα λέγει καὶ ὁ ποιητής.

Διὰ τὸ δῶσω ἐγὼ τὸν Πυλῶδην, δός μοι τὸν Ὀρέστην.

Ἄλλὰ τῆτο ὦ Μάρκε δὲν γίνεται μὲ λόγια·

Ἀγάπα, ἂν θέλῃς νὰ σὲ ἀγαπήσῃ οἱ ἄλλοι.

Τότε γὰρ γίνεται μόνιμος καὶ παντοτινὴ ἡ ἐξουσία τῶν Ἡγεμόνων, ὅταν αὐτὸς μὲ ἀμοιβαίαν ἀγάπην φέρεται πρὸς τὸ ὑπήκοον ὡς πατὴρ πρὸς τὰ τέκνα· ὅταν ἀγωνίζῃται τῆς κοινότητος τὴν ἀνάπαυσιν, ὅταν εἶναι εὐπροσήγορος, εὐγνώμων, ἰλαρὸς ὅταν ὁ λαὸς τὸν κηρύττη κοινὸν βοηθὸν τὴν πατρίδος, τὸν δοκιμάσῃ ἐπιμελητὴν τῆς κοινῆς σωτηρίας, τὸν ἀκολουθεῖ ὡς ἄστρον εὐεργετικὸν τῶν ὑποκειμένων τε, καὶ δὲν τὸν ἀποφεύγει ὡς ἄγριον θηρίον· ὅπως ἀποβλέπει μόνον εἰς τὸ νὰ βλάπτῃ· ὁ τοιοῦτος καὶ ἀγαπᾶται ἀπὸ ὅλων, καὶ διαφεντεύεται, καὶ τιμᾶται· χωρὶς καμίαν φύλαξιν εἶναι ἀσφαλῆς εἰς τὴν κατοικίαν τε, καὶ χωρὶς φόβον ἠμπορεῖ μόνος νὰ ὑπάγῃ εἰς κάθε μέρος τῆς ἐπαρχίας τε, ἀγχαλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι περιζωσμένος τὸ ξίφος, ἢ νὰ μὴ τὸν ἀκολουθεῖσιν οἱ φύλακες· διατὶ τότε διὰ τὴν ἀσφάλειάν τε ὅλοι αὐτοπροαιρέτως ἀντιπολεμῶσι τὰς ἐχθρὰς τε, χύνουσι μεγαλοφύχως τὸ αἷμά των διὰ τὴν σωτηρίαν τε, καὶ διὰ τὴν ζῶν τε μὲν χαρὰς δίδουσι τὴν ζῶν των εἰς θάνατον· ἀλλ' ὅταν σοχαθῶσι, πῶς εἶναι σκληρὸς ὁ Ἡγεμὼν, πῶς τὰς ἀπειλεῖ μὲ τὸ βλέμμα, πῶς χαίρει εἰς τὴν ζῆμιάν των, πῶς εὐφραίνεται βλέπωντας ταῖς ἀνάγκαις των, πῶς ἀγαπᾶ τὸ ἐνός, καὶ τὸ ἄλλο τὸν θάνατον, καὶ πῶς πλήρης θυμῶ, ὡς αἰμοβόρον θηρίον λέγει συχνὰ τὸ, ἄς μὲ μισῶσι, μόνον νὰ μὲ φοβῶνται· τότε παροργίζονται αἱ καρδίαι τῶν ὑπηκόων, κατασκευάζονται αἱ ἐπιβουλαί, ἀναβλασάνει τὸ μῖσος, χάνεται ἡ ἀσφάλεια, καὶ πανταχῶ κυριεύει ὁ φόβος· διατὶ ὅποιοι θέλουν νὰ τὰς φοβῶνται οἱ ἄλλοι, ἀνάγκη εἶναι καὶ αὐτοὶ νὰ φοβῶνται τὰς ἄλλας· καὶ διὰ τῆτο δὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰὰ πολλῶν Ἡγεμόνων αἱ καρδίαι, καὶ μάλιστα τῶν κακῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φόβῳ καὶ δειλίᾳ συνέχονται· διότι ἀναγινώσκοντες τὰς ἱστορίας, βλέπουσι τόσων καὶ τόσων Βασιλέων καὶ Ἐξουσιαστῶν τὰ

δυσυχέστατα τέλη· βλέπῃσι πῶς ἄλλοι γυμνοί, καὶ δε-
 μένοι μὲ ἄλυσες ἠναγκάσθησαν νὰ προπορεύωνται, ὡς τρό-
 παιον τῆ νικητῆ πολεμικῆ· ἄλλοι κλεισμένοι εἰς κλεβρία
 σιδηρά, καὶ σανικῶς ἔτρωγαν ὡς θηρία τὰ κόκκαλα, ὅ-
 πῃ τῆς ἔρριπταν ἀπὸ τὴν τράπεζαν· ἄλλοι μὲ χειροτέραν
 κατασχύνην ἐκατήντησαν νὰ γίνωνται ὑποπόδιον τοῦ ὑ-
 περιφάνε δυνάσου, ὅταν ἤθελε νὰ καβαλικεύσῃ τὸ ἄλο-
 γον· ὅθεν τρέμαν ἀπὸ τὸν φόβον, ὑποπτεύοντες νὰ μὴ
 πάθῃν νὰ ὅμοια δεικά, ἢ νὰ μὴ πέσῃν, ὡσάν ἐκεῖνοι οἱ
 μεγάλοι Βασιλεῖς καὶ Αυτοκράτορες, ὅπε ἄλλοι ἐφορεύθη-
 σαν ἀπὸ ἀχρεῖε ἀνδράπεκ, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τῆς ἰδίεστων
 στρατιῶτασ· καὶ βέβαια ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱστοριῶν ἰ-
 ξεύρομεν, πῶς ὁ Καῖσαρ, ὁ Νέρων, ὁ Κλαύδιος, ὁ Ἡλιο-
 γάβαλος, ὁ Γάλβασ, ὁ Καλιγόλασ, καὶ ὁ Βιτέλλιουσ, ὅλοι
 ἐφορεύθησαν μὲ τὰ ἄρματα τῶν οικείωντων· καὶ πάλιν
 πῶς ὁ Κάτων, ὁ Βρέτοσ, ὁ Αντώνιοσ, ὁ Ὀθων, καὶ ἄλλοι
 χεδὸν ἀναρίθμητοί, μὲ τὰ ἰδιάτων ξίφη ἐθανατώθησαν,
 ὡσὲ ὅπε ἀληθεύει τῆ ἱστορικῆ Κερκίε τὸ ρητόν, ὅπε λέ-
 γει, πῶσ κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον σαφερόν, ὅπε
 καὶ καθε ἀδύνατοσ νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ τὸ φέρῃ εἰς κίνδυνον.
 Ἐδῶ ἀρμόζει ἐκεῖνο, ὅπε ἕνασ ἐξ αἰρέτοσ ἱστοριογράφωσ διηγεί-
 ται, πῶσ ἐσυνέβη εἰς τῆσ καιρέστε· ἕνασ λέγει τῶν Πριγγί-
 γιπῶν τῆσ Ἰταλίασ, μὲ τὸ νὰ ἐκατάθλιβε πολλὰ τὸν
 λαόντε μὲ βάρη τυραννικὰ, καὶ νὰ ἔβαλεν εἰς τῶν πολι-
 τῶν τὸν αὐχένα ζυγὸν ἀνωπόφερτον, ἔδωκεν αἰτίαν εἰς
 τὸ ὑπήκοον, ὅπε ἐμίσα τὴν τοιαύτην τυραννίδα, νὰ τῷ
 εἰλῆεν πρέσβυν, διὰ νὰ τῷ παραστήσῃ τῆσ συμφοράσ τῆσ
 πολιτείας, καὶ νὰ παχήσῃ νὰ μεταβάλῃ εἰς εὐγνωμοσύνην
 τὴν πολλήντου σαλιρότητα· τῷ ἔπεμψαν λοιπὸν ἐπιτή-
 δειον Ἄνδρα, γενεχῆ, πρακτικόν, καὶ τῆσ ἰατρικῆσ ἐμ-
 πειρότατον, ὁ ὁποῖοσ εὐθύσ ὅπου ἐπαρασάθη ἐνώπιον
 τῆ Πριγγίπε ἐκείνε, τῷ ἐπρόσφερέν ἕνα σέφανον καμα-
 μένον ἀπὸ κάποιον χόρτον, ὅπε ὀνομάζεται βασιλικὸσ,
 καὶ τῷ εἶπε· διὰ ἄλλην αἰτίαν, δὲν μὲ ἔπεμψεν ὁ λαὸσ
 πρέσβυν πρὸσ τὴν σὴν μεγαλειότηθα, παρὰ διὰ νὰ σοὶ
 προσφέρω τοῦτοσ τὸν χόρτον σύμβολον ἀληθεῆσ τῆσ τε-
 θλιμμένησμασ πολιτείας· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἡγμων ἐκεῖνοσ
 δὲν·

δὲν ἐκαταλάμβαιε τὴν αἰνιγματικὴν ἔννοιαν τῶ δώρου, ὁ πρέσβυς ἔτρεψεν τὴν ἐξήγησιν· παρομοίως μὲ τὸν χόρτον τῶτον λογίασε ὡς αὐθέντα τῆς ὑπὸ κῆρας τῆς ὑπὸ κῆρας σκ· τὸν ὁποῖον ὅταν τινὰς ἐλαφρὰ καὶ μὲ εὐγένειαν ψιλαφᾷ, ἀναπέμπει μίαν εὐωδίαν τερπνὴν καὶ ὠραίαν, ἀλλ' ὅταν τὸν σφίγγῃ, καὶ μὲ βίαν τὸν ἀποσπᾷ, ὅχι μόνον ἔχει κακὴν ὄσμην, ἀλλὰ καὶ σκορπίους γεννᾷ, καὶ ἄλλα φαρμακερὰ ζωῦφια ἀναβλασάνει· ἔτω καὶ οἱ ὑποκείμενοί σε, εἴαν καλῶς καὶ μὲ ἐπιεικίαν φέρεσαι πρὸς τῶ λόγου των, θέλεις σοὶ εἶναι εἰς τὰ πάντα πιστοὶ, καὶ ἔτοιμοι νὰ δώσουσι αὐτὴν τὴν ζώην των, διὰ τὴν ἐδικήν σε ἀγάπην. ἀλλ' εἴαν μὲ τὴν σκληρότητα θελήσης εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τῆς μεταχειρίζεσαι, ἤξευρε πῶς καὶ τὴν διοίκησίν σε θέλεις κακολογεῖ, καὶ ἐπιβλάσ τοιαύτας θέλεις σοὶ κατασκευάζει, ὅπως νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ φαρμακερὰ ὀφίδια βλαβερώτεραι· πρεσβεία καὶ ἀλήθειαν θαυμαστὴν, καὶ πλήρη συνέσειωσ καὶ σοφίας, ἀπὸ ταύτην ἄς μάθωσιν οἱ κυριεύοντες, νὰ μὴν εἶναι σκληροὶ, καὶ ἀνίλεοι, ἀλλ' ἐπιεικεῖς καὶ φιλάνθρωποι πρὸς τῆς ὑπὸ κῆρας των· ἐνθυμήμενοι διηνεκῶς ἐκεῖνην τὴν παροιμίαν ὅπως κοινῶς λέγομεν, ἀπάντεχε ἀπὸ ἄλλου, ἐκεῖνο ὅπως ἐσὺ κάμνεις τῶ ἄλλῳ, διότι τί πράγμα ἠμπορεῖ τινὰς νὰ κάμῃ τῶ ἄλλῳ, ὅπως νὰ μὴν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ τὸ πάθῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἄλλου; ὁ Βασίλης Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου εἶχε συνήθειαν νὰ φονεύῃ τῆς ξενοδόχους τε, καὶ ὁ ἴδιος ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα, ὅταν ἀπ' αὐτὸν ἐφιλοξενήθη· ὁ Ρέγελος πομπὴς τῶν αἰχμαλωτιζέντων Καρχηδονίων ἔδρασε μὲ ἀλύσεις· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μὲ ταῦτα εἶδε τὰς χεῖράς τε δεδεμένας μὲ τὰς σειράς των νικητῶν του· ὁ Σίνις περίφθομος ληστής, κλίνωντας τῶν δένδρων τὰς κορυφὰς ἔδρασε εἰς αὐτὰς τῆς Ἀνθρώπους, καὶ τῆς ἐσπάρατε· καὶ μὲ τὴν ἰδίαν βάσανον ἐτιμαρήθη καὶ αὐτὸς ὕπερον ἀπὸ τὸν Ὀυσέα, καὶ ἀπέθανεν· εἰς τὸν ναὸν τῶ Διὸς ἐσφαξε τὸν Πρίαμον ὁ Νεοπτόλεμος· καὶ εἰς τὸν βωμὸν τῶ ἐν δελφοῖς Ἀπόλλωνος ὁ Νεοπτόλεμος ἐθανατώθη· ὁ Ἀχαάβ, καὶ ἡ θυγάτηρ Ἰεζάβελ ἀδίκως ἀπέβησαν τὸν Ναβαβαί· ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὅπου ἔλειξαν τὰ σκυλία τῶ ἀδῶς τὸ αἷμα, ἐκεῖ ἔλειξαν καὶ τῶν φονευτῶν τε

τὰ αἵματα· εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ ἔπνιγεν ὁ σκληρο-
 κάρδιος Φαραὼ τὰ παιδία τῶν Ἑβραίων· καὶ αὐτὸς ὁ-
 μοίως εἰς τὰ νερά τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐπνίγη μὲ ὅλα
 τὰ στρατεύματα, ἐκαυχᾶτο ὁ Ἀδωνίβεζεκ, πῶς ἐβ-
 δομήηα Βασιλέων ἀπέκοψε τὰ Ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν
 ποδῶν των, καὶ τὸ εἶχεν ὑποκάτω τῆς τραπέζης του, νὰ
 μαζώνουσι τὰ ψιχία, ἀλλ' ἔπειτα ὠμολόγησε, πῶς κα-
 θὼς ἔκαμεν, ἔτω καὶ τῶ ἀνταπέδωκεν ὁ Θεός, ἐπειδὴ ὠ-
 σαύτως ἀκρωτηρίασαν καὶ ἐκείναι τὰς χεῖρας καὶ τὰς πό-
 δας· ὁ Ἰάσων πολλοὺς ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν παντρίδατων·
 ἀλλ' εἰς τὴν ξενιτείαν καὶ αὐτὸς ἀπώλεσθη· καὶ μὲ τὸ νὰ ἔ-
 μειναν περιαιοὶ ἀπὸ αἰτίαν τε ἄταφοι, ἔμεινε καὶ ἐκεῖνος
 καὶ τῆς μηδείας, καὶ τὸ πατρώου τάφου ἀμέτοχος· ἡ ὀρχή-
 στρια θυγάτηρ τῆς ἀσελγῆς Ἡρωδιάδος ἐζήτησε καὶ ἔλα-
 βεν ἀπὸ τὸν ἀνομώτατον Ἡρώδην τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου
 τοῦ Βαπτισῆ· ἀλλὰ μὴ ταῦτα, ἐκεῖ ὅπῃ περὶ ἐδιάβαινε
 ἕνα παγωμένον ποταμὸν, ἐκόπη ὁ πάγος, καὶ βυθιζομέ-
 νη εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τῆς λαιμοῦ τῆς ἀπετμήθη ἀπὸ τὸν
 πάγον ἢ μιὰ κεφαλὴ, διὰ νὰ λάβῃ ἐκεῖνο τὸ τέλος, ὅ-
 που ἔλαβεν ὁ Βαπτιστὴς ἀπὸ ἐδικῆν τῆς αἰτίαν· ὁ Ἀννί-
 βασι τὴν φθορὰν ἔκαμεν εἰς τὰ στρατεύματα τῶν Ῥω-
 μαίων σιμὰ εἰς ταῖς Κάνναις, ὅπῃ ἐγέμωσε τρία ἡμισυ
 μόδια χρυσᾶ δακτυλίδια τῶν φονευθέντων ἰππικῶν καὶ
 βελευτικῶν Ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἔσειλεν εἰς τὴν Καρχηδόνα·
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπερὰ ἐθανατώθη μὲ τὸ φαρμάκι, ὅπῃ ἔ-
 βάσα εἰς τὸ αὐτὸ δακτυλίδιον· ὁ Εὐτρόπιος φύλαξ τῆς
 κοιτῆς Ἀρκαδίας τοῦ Βασιλέως, ἐπαρακίνησε νὰ γένη τοιοῦ-
 τος νόμος, ὅτι νὰ μὴν εἶναι ἀσφαλὴς ἔσω τῆς Ἐκκλησίας
 ὁ πταίσις, καὶ εἰς αὐτὴν ἠθελε προσφύγη, νὰ σύρεται
 ἔξω μὲ βίαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, καταφεύγωντας ὁ ἴδιος
 εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ φύγη τὸν θυμὸν τοῦ Βασι-
 λέως, ὅπῃ ἐπαρώργισε, μὲ κατακίχνην ἐξεβλήθη, καὶ
 ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν, λαμβάνωντας τὴν δικαίαν ποι-
 νὴν τῆς ἀδίκου νόμου ὅπῃ ἐσυμβέλευσε· καὶ ἐπληρώθη εἰς
 αὐτὸν ἡ παροιμία, ὅπου λέγει· ὑπόφερε τὸν νόμον ὅπῃ
 ἐσὺ ὁ ἴδιος ἔκαμες· καὶ τὸ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου· Ἐν ᾧ
 μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· εἰς τὸν καιρὸν

Λεοβίκῳ τῷ ἑνδεκάτῳ, Βασιλέως τῆς Φράντζας, ἕνας Ἐπίσκοπος ἐρμήνευσε, καὶ ἔκαμε μίαν σκοτεινὴν φυλακὴν, μὲ κάγκελα σιδηρὰ, καὶ θύρας διπλᾶς, περιπεφραγμένην κύκλωθεν μὲ τείχη καὶ μὲ χαρτάνια βαθυτάτα· ἀλλ' εἰς αὐτὴν αὐτὸς πρῶτος ἐβάλθη, καὶ ἔμεινε δεκατέσσαρας χρόνους· ὁ Τρασίλος ὅπῃ ἐπαρακίνησε τὸν τύραννον Βάσιρην νὰ ἐξιλεώσῃ τὰς Θεοὺς, ἀφ' οὗ τοῖς θυσιάσῃ κανένα ἀπὸ ἐκείνων ὅπῃ ἐφιλοξένα, εὐθύς ἐθυσιάσθη αὐτὸς, ἐπειδὴ καὶ τότε ἐφιλοξενεῖτο· ὁ Περίλλος, ὁποῦ διὰ νὰ κάμῃ χάριν τῷ Τυράννῳ Φαλάριδι, ἐκατασκευάσασε χάλκινον βῆν, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον πυρωμένον ὅποιος ἐβάλλετο, ἐμυγγρίζεν ὡσάν βόδι, ἐβάλθη πρῶτος διὰ προσαγῆς τῷ Τυράννῳ, καὶ καθὼς γράφει ὁ ποιητὴς, πρῶτος ἐδίδαξε νὰ μυγγρίζῃ τὸ βόδι· Ὁμαῖς ὁ Κρομβέλος, σύμβουλος Ἐνρίκου τῷ ὀγδόου Ῥηγὸς τῆς Ἐγγλιτέρας, ἐσάθη ὁ αἰτίος ὅπῃ ἐγίνε τοιαύτη νομοθεσία, νὰ μὴν ἤμπορῇ τινὰς ὑποπτὸς τῷ Βασιλεῖ, νὰ παρασαθῇ ἐνώπιον τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ἀν δὲν ἤθελεν ἀθωωθῇ πρῶτα ἐνώπιον τῆς συγκλήτης· ἀμὴ μετ' ὀλίγον ἔλαβεν αὐτὸς τὴν ποιῆν· διότι πίπτωντας εἰς ὑποψίας, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν Βασιλέα, μ' ὅλον ὅπῃ ἦτον οἰκείος, κατεδικάθη εἰς θάνατον, καὶ ἀπεκεφαλίδθη καὶ ἐπληρώθη τὸ τῷ φαλμῷ· λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνεσκαφέν αὐτὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο ἄλλος πάλιν ἀπὸ τῆς ἀρχηγῆς τῆς Γενεύρας, τὸ ὄνομά τε Ἰωάννης ἀνδρίας, μὲ τὸ νὰ ἐγίνεν ἀποσάτης τῆς ὀρθοδοξίας, ἐσυμβέλευσε διὰ καταφρόνησιν τῶν Εὐσεβῶν, νὰ δοθῇ τῷ δημίῳ ἡ πέτρα τῆς ἀγίας Τραπέζης, διὰ νὰ κόπτονται ἐπάνω εἰς αὐτὴν αἱ κεφαλαὶ τῶν κακῶν· καὶ ἐπειδὴ ἐφάνη ἀρετὴ ἢ πονηρὰ συμβεβλή, ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο· ὅμως μετ' ὀλίγον εἰς τὸν κακὸν σύμβουλον ἐπεσεν ἡ τιμωρία· ἐπειδὴ καὶ διὰ τὰς πολλὰς τε κακίας πρῶτος κατεδικάθη νὰ βᾶψῃ μὲ τὸ αἷμά τε τὸ ἀκάθαρτον, ἐκείνην τὴν καθερωμένην πέτραν· καὶ ἐφάνη ἀληθὲς τὸ ἀπόφθεγμα ὁποῦ ἄνωθεν εἶπαμεν, ἀνάμενε ἀπὸ τῶν ἄλλων, ὅσα ἐσὺ κάμνεις εἰς ἄλλον· ἐντεῦθεν προέρχεται, εἰ Τύραννοι ὅπῃ διψῶσι τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, ἀδιαλεί-

ὑπὸ τῆ φόβῃ ταραττόνται, τρέμνυ διὰ κάθε παραμικρὰν
 αἰτίαν, καὶ εἶναι πάντοτε μὲ τὴν κίτρινάδα εἰς τὸ πρόσω-
 πον, καὶ μὲ τὴν δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν· διὰ τῆς ὁποῖους
 λέγει καὶ ὁ Ἰωβ εἰς τὸ 16. κεφάλαιον· ὁ ἦχος τῆ φόβῃ ἐν
 τοῖς ὠσίν αὐτῶν, καὶ ὅταν δοκῶσιν εἰρηνεύειν, ἤξει αὐ-
 τῶν ἢ καταστροφή. Τέτε τῆ φόβου τὸ πλῆκτρον ἐκέντα
 τὴν καρδίαν τῆ Κάϊν· ὅθεν ὅταν τῷ εἶπεν ὁ Θεός, ἵνα
 τί συνέπεσε τὸ πρόσωπόν σε; αὐτὸς ἔτι τῷ ἀπεκρίθη·
 πᾶς ὁ εὗρισκων με, ἀπακτενεῖ με· διατὶ ἡ συνείδησις τῶν
 πεπραγμένων κακῶν ἀναγκάζει πάντα τὸν πταίσιν νὰ
 φοβῆται καθενα· ἀνάγκη καὶ ὅδ εἶναι, ἔλεγε κάποιος τῶν
 ἀρχόντων τῆς Βαμης, πολλὰς νὰ φοβῆται ἐκεῖνος, ὅπῃ
 πολλοὶ τὸν φοβῶνται. Ταύτην δὲ τὴν διδασκαλίαν, διὰ
 νὰ τὴν γνωρίσεν ὅλοι ἀλιθινὴν καὶ βεβαίαν, πρέπον εἶ-
 ναι νὰ τὴν ἀποδείξωμεν μὲ τὰ παραδείγματα· ἃς φέρω-
 μεν λοιπὸν εἰς τὸ μέσον Διονύσιον τὸν τύραννον, τοῦ ὁ-
 ποῖε τὸν ἀδιάλειπτον φόβον τίς δὲν τὸν ἰξυῖρει; τόσον
 ἐπληττεν ἡ συνείδησις αὐτῆ τῆ δυσσεβοῦς τὴν καρδίαν,
 ὅπῃ μὲ κάρβυνα ἀναμμένα ἔκαιε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς
 τε, διὰ νὰ μὴν ὑποβάλλῃ εἰς τὸ ξυράφι τῆ κρεμῆς ἢ τὸν
 αὐχένα τε, ἢ τὸν λάρυγγα· καὶ μὲ τὸ νὰ ἐφοβεῖτο καθ' ἑ-
 να, ὅταν ἠθελε νὰ ὀμιλήσῃ τῷ λαῷ παρρησία, ἀνέβαι-
 νεν εἰς ὑψηλὸν πύργον, καὶ ἐκεῖθεν ἐδημιγόρει· μάλιστα
 ὅτε εἰς τῆς ἡμέρας δὲν ἐθάρρευετο· καὶ διὰ τῆτο θέλωντας
 νὰ ἀναπαυθῆ, ἐδίωχεν ὅλας ἀπὸ τὴν κατοικίαν τε· καὶ
 τὴν νύκτα ἐπρόσαζε καὶ ἐσύκωναν ἕνα ξύλινον γεφύρι,
 διὰ νὰ μὴν ἠμπορῇ τινὰς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ βασίλεια·
 καὶ πάλιν διὰ τὸν Κλέαρχον, τύραννον τῆ Πόντε, τί δὲν
 λέγουν αἱ ἰστορίαι; ὁ ὁποῖος τόσον τρόμον εἶχεν, ὅπου
 διὰ νὰ κοιμηθῆ μὲ ἡσυχίαν, ἀνάγκη ἦτον νὰ τὸν κλείσῃ
 καθ' ἑ νύκτα μέσα εἰς ἕνα σεντέκιον κατασκευασμένον δι'
 αὐτὴν τὴν αἰτίαν, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Πλέταρχος διὰ τὸν Ἀ-
 ρισόδημον Ἡγεμόνα τῆ Ἀργεας, πῶς εἰς τὸ αἰώγιόν τε εἶ-
 χε μίαν πύλιν κρεμασὴν, ἐπάνω τῆς ὁποίας ἦτον ἡ κλί-
 νη τε, καὶ θέλωντας εἰς αὐτὴν νὰ κοιμηθῆ μὲ τὸ νὰ ἦτον
 ὑψηλὴ, ἀνέβαινε μὲ τὴν σκάλαν· τὴν ὁποίαν ἐρχομένη ἢ
 μητέρα τε τὴν ἔπερνε, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ἀνέβῃ ἄλλος νὰ
 τὸν

τὸν θάνατόν, καὶ τὸ ταχὺ πάλιν τὴν ἔφερε· διὰ τὴν ἀλ-
 λέως δὲν ἐδύνετο νὰ κατέβῃ· ὁμοίως καὶ διὰ τὸν Ἀλέξαν-
 δρον τὸν Φεραῖον γράφει οἱ ἱστορικοὶ, πῶς μὲ τὸ νὰ ἦτον
 εἰς παντοτινὸν φόβον, δὲν ἐτόλμα ποτὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς
 τὸν κοιτῶνα τῆς γυναϊκός του, εἰάν πρῶτα ἕνας ἀπὸ τοὺς
 σωματοφύλακας δὲν ἐπροπορεύετο μὲ τὸ σπαδί γυμνω-
 μένον. διηγεῖται ἀκόμη καὶ διὰ τὸν Μαασηῖον ἄλλος ἱστο-
 ριογράφος· πῶς θέλωντας ὁ ἀσύνετος νὰ τὸν φοβῆται ὅ-
 λοι, καὶ ὄχι νὰ τὸν ἀγαπῶσι, διὰ νὰ μὴ τὸν φονεύσῃ τινὰς
 τῶν ὑπηρετῶν τε, εἶχεν ὀλόγυρά τε σκυλία ὅπε τὸν ἐ-
 φύλαττον· καὶ διὰ τῆτο ὡ πόσον εἶναι εὐδαίμονες καὶ μακά-
 ριοι οἱ Βασιλεῖς ἐκεῖνοι καὶ Ἡγεμόνες, ὅπε τὴν διατήρησιν
 τῆς βασιλείας τῶν δὲν τὴν θεμελιῶνεν εἰς τὸν φόβον καὶ
 εἰς τὰ ἄρματα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγάπην τῆ λαοῦ, καὶ εἰς τὴν
 Θεῶν τὴν ἀντίληψιν. βέβαια εἰς τὰς τοιαύτας τὰ πάντα συ-
 νεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ὅλα συμβαίνειν καὶ τὸν πόσον
 τῶν μὲ πολλὴν εὐτυχίαν· τὸ ὁποῖον εὐκόλα ἤμπορῶμεν
 νὰ τὸ παραστήσωμεν, ἂν σοχαθῶμεν τὰ ὑποδείγματα τῶν
 παρεληλυθότων αἰῶνων. Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς, ὁ μέ-
 γας καὶ ἀγιώτατος, μὲ τὸ νὰ ἐτίμησε πάντοτε τὴν πίσιν
 τῶν χριστιανῶν, καὶ σφόδρα διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς ἐπιμελή-
 θη, καὶ διὰ τὴν δόξαν τῆς ἐπιπόνως συνενήργησε, διὰ τῆτο
 καὶ ὁ τὰ πάντα διακυβερνῶν Θεός, μὲ τόσα χαρίσματα
 τὸν ἐπλάττησεν, ὅσα τινὰς δὲν ἠθελε τολμήσῃ ἔτε καὶ νὰ
 ἐπιθυμήσῃ· ἐβασίλευσε καὶ χρόνος πολλὸς, καὶ μὲ πολλὴν
 εὐτυχίαν ἐκράτησεν ἀσφαλῶς τὴν Ῥωμαϊκὴν βασιλείαν,
 καὶ μόνος τὴν ἐδιαφέντευσεν ὅλην· ἐσάθη εἰς τὰς πολέμους
 πάντοτε ἐνδοξός, καὶ τῶν Τυράνων πάντοτε νικητής, εἰς
 τὴν κυβέρνησιν τε λαὸς πολλὰ ἐπιτιμῆσις, μακρόβιος, ἀ-
 τάραχος, καὶ ἕως τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς εὐτυχής, ἐπει-
 δὴ καὶ ἄφησε Βασιλεῖς τὰς ἡμέτερες. ὁμοίως καὶ ὁ Αὐτοκρά-
 τωρ Θεοδοσίος, πόσας ἐχθρὰς ἠφάνισεν εἰς τὸν πόλεμον;
 πόσας κατ' αὐτῶν ἔλαβε νίκας; καὶ πόσα τρόπαια ὕψω-
 σεν εἰς τῆς ἀικημένης τὰ πέρατα; μὰ ἄραγε μὲ τὴν δύ-
 γαμιν τῶν στρατευμάτων τε; ἢ μὲ τῶν στρατηγῶν τε τὴν ἀν-
 δρείαν; ἢ μὲ τῆς βασιλείας τὸ κράτος; ὄχι βέβαια· ἀλλ'
 καὶ μὲ τὴν λαὸν τὴν ἀγάπην, ὄντας ἐπιεικῆς, καὶ μὲ τὴν
 Θεῶν

θείαν αντίληψιν, μετὸ νὰ ἦτον φιλόχριστος· ὄθεν καὶ εἰς
 τὸν πόλεμον τῶν ὑπεναντίων τὰ βέλη, ἔτως ἀνωθεν τῆ
 Θεῷ εὐδοκῆντος, ἔσφραξαν κατ' αὐτῶν, καὶ τὸς ἐθανάτω-
 ναν· καὶ πάλιν Κάρολος ὁ μέγας Βασιλεὺς ποῖα παραδο-
 ξα δὲν ἐκατόρθωσεν; εἶχε καὶ τῶν Σαξόνων πόλεμον μέ-
 γαν, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐλπίς αὐτῷ ἦτον ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν
 αὐτῷ, ἔλαβεν ἔρανόθεν παρὰ Θεοῦ τὴν βοήθειαν· διότι
 θέλωντας νὰ ἀφανίσῃ ἕνα ναὸν ἐκείνων τῶν αἰρετικῶν, καὶ
 σινοχωρούμενον δυνατὰ τὸ σράτευμά του ἀπὸ τὴν σέρισιν
 τῶ νερῶ, εὐθύς ἡμέρας μέσης, τῷ ἀπεκαλύφθη ἕνας χεί-
 μαρρός πλήρης ὑγιεινῶν ὑδάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πίνον-
 τες καὶ οἱ στρατιῶται, καὶ τὰ ζῶα, ἔλαβαν καὶ ἀναφυχὴν καὶ
 κραταίωσιν, καὶ ἔτε ἔπαυσε τὸ ὕδωρ, ἕως ὅπῃ ὁ ναὸς δὲν
 ἐρρίφθη τελείως εἰς τὴν γῆν, καὶ τὰ στρατεύματα ἀνεχώ-
 ρισαν· καὶ ἀπὸ τὸν Τραιανόν, ποῖος ἄλλος Βασιλεὺς ἐσά-
 ρθη ἢ κραταϊότερος, ἢ εὐτυχέστερος; ὅσα πράγματα ἐπι-
 χειρίζετο, ὅλα τῷ ἐσυνέβαιναν μετ' εὐτυχίαν· καὶ ἡ αἰτία
 ἦτον, διατὶ κρατῶντας τὸ πηδάλιον τῆς βασιλείας, εἶχε
 πάντοτε σύντροφον ἀχώριστον τὴν ἐπιείκειαν· καὶ φαίνεται
 ἀπὸ τῆτο· διότι ἐλέγχοντές τον οἱ φίλοιτε, πῶς μετ' ἐ-
 θεῖ Ἀνθρωπον ἐσυνομίλει, καὶ ἔδιδεν εἰς ὅλους εὐκολίαν
 νὰ τὸν ἀνταμώνουσιν, ὡσάν νὰ ἦτον ὄχι Βασιλεὺς, ἀλλ'
 εἰς τῶν ἀρχόντων τῆς πολιτείας· αὐτὸς συνετῶς καὶ ἐπι-
 τηδείως τοῖς ἀπεκρίθη· τοῖστος Βασιλεὺς εἶναι χρεῖα νὰ
 δείχνηται εἰς τὸν κάθε παραμικρὸν τῶ λαῷ, οἷος ἠθελα
 ἐπιθυμήσῃ νὰ εἶναι, ἐὰν εἴμεν καὶ ἐγὼ ἕνας τῶ πολλῶ
 δήμῃ, ὁ Βασιλεὺς πρὸς τῶ λόγου μου· χρυσὴ ἀπόκρισις
 καὶ πολλῶν ἐγκωμίων ἀξία· ὡς καὶ ὁ Ἀλφόνσιος τῶν Ἀρα-
 γώνων Βασιλεὺς ἐκράτησε τὸ σκῆπτρον μετ' εἰρήνην καὶ εὐ-
 δαιμονίαν, διατὶ ἐσπέδαζεν ὅλας νὰ ὠφελήσῃ, καὶ τινὰ νὰ
 μὴ βλάψῃ· ὄθεν ὅταν μερικοὶ τῶ εἶπαν, νὰ φυλάγεται
 προσεχῶς, δια νὰ μὴ τύχη καὶ μεταβαλθῇ εἰς καταφρό-
 νησιν ἢ πολλὴ καλοσύνητε, καὶ ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν νὰ
 συνέβῃ ὁ ἀφανισμόςτε· περισσότερον (τοῖς εἶπε) πρέ-
 πει νὰ προσέχω νὰ μὴ τύχη καὶ γεννηθῇ φθόνος ἀπὸ τὴν
 αὐσιρότητα, καὶ ἔπειτα προξενηθῇ ἀπ' αὐτὸν μεγαλῆτερι
 βλάβη· ἀληθινὰ θαυμασὸς Ἡγεμῶν, καὶ ἀξίος νὰ εὐφι-
 μῆται

μῆται διὰ τὴν τόσιν τε καλοκαγαθίαν εἰς πολλὰς καὶ πολ-
 λὰς καὶ αἰῶνας. Μὰ πῶς ἀφίνω τὰς παλαιὰς Εὐσεβεῖς Βα-
 σιλεῖς, τὰς περιφήμους εἰς πᾶσαν τὴν οἰκεμένην τὰς ἀξίας
 τῶν ὀμηρικῶν ἐγκωμίων, καὶ δεδοξασμένους ἐν πᾶσι τοῖς
 ἔθνεσι; διὰ ποίαν αἰτίαν ἔκαμαν καὶ αὐτοὶ τόσας νίκας,
 ὑψωσαν τόσα τρόπαια, καὶ ἐτιμήθησαν μὲ τόσους σεφά-
 νους; βέβαια διὰ ταύτην καὶ μόνην, διατὶ ἐσάθησαν τῆς
 Εὐσεβείας ἑρασαὶ, τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχοι, καὶ τῶν
 Ἱερῶν καταγωγίων πλεσιόδαροι εὐεργέται· ὅθεν δικαίως
 ἀνάμεσα εἰς τὰς εὐσεβεῖς βασιλεῖς αὐτοὶ μόνοι χριστι-
 ανικώτατοι ὀνομάζονται. καὶ δὲν ἐσάθη ὁ μέγας Κωνσταν-
 τῖνος, ὅπῃ πρῶτος ἔσπειρε τὸν σπόρον τῆς ὀρθοῦς πί-
 σεως εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Κελτογαλακτίας, καὶ εἰς ὅλην
 τὴν Οἰκουμένην; δὲν ἐσάθη ὁ Οὐαλεντινιανὸς ὁ διώκτης
 τῶν Ἀρειανῶν, ὅπῃ ἐξωστράκισεν ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς βα-
 σιλείας τε τῆς Ἀρείας τὴν βλάβσημον αἵρεσιν; δὲν ἐσά-
 θη Ἡράκλειος ὁ μέγας, ὅπου ἀφάνισεν εἰς τὸν πόλεμον
 τὸ ἔχθιστον γένος τῶν Περσῶν, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τῶν
 ἀρμάτων τε ἠνάχασα τὰς πολλὰς, τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀρ-
 θοδοξίας, καὶ ὑποκλίνουσι πάλιν τὸν αὐχένα, καὶ καὶ δε-
 χθῶσι τῆς Εὐσεβείας τὰ δόγματα; οἱ ὅποιοι πρότερον
 μὲ πῦρ, καὶ ξίφος ἀφάνιζον τὰς τόπας τῆς Ῥωμαικῆς βα-
 σιλείας; καὶ πάλιν δὲν ἐσάθησαν αὐτοὶ τῆς Εὐσεβείας οἱ
 Βασιλεῖς, ὅπου μὲ τὰς λαμπρὰς τῶν μεγαλοδωρίας τὴν
 Ἐκκλησιαστικὴν Ἱεραρχίαν ἐπλάτισαν, πλατισμένην τὴν
 αὐξήσαν, αὐξημένην μὲ προνόμια τὴν ἐσόλισαν, καὶ σολι-
 σμένην, μὲ τὰ νικητικὰ τῶν ἀρματα τὴν ἐδιαφέντευσαν;
 εἶναι εἰς ὅλας πασίδηλον, πῶς τὸ ἐνδοξὸν κράτος τῶν
 τῶν Βασιλέων ἐσάθη δεινικῶς εἰς μὲν τὰς εὐτυχεῖς χρό-
 νους μεγάλη σολή τῆς ἐκκλησίας· εἰς δὲ τὰς δυστυχεῖς καὶ
 ἐναντίας ἰχυρωτάτη βοήθεια· καὶ διὰ τῆτο ὑπὸ τὴν θείαν
 σκέπην ἠνθισαν αὐτοὶ οἱ ἀργυρόχρυσοι κρίνοι· εἰ γὰρ ὁ
 Θεὸς ἦτον ὑπὲρ αὐτῶν, τίς ἠβελεν ἦθαι ἐναντίος τῶν,
 καὶ κατ' αὐτῶν; βέβαια καὶ ἐπολεμῶσε πάντοτε μὲ ἰχυ-
 ρὸν βραχίονα εἰς βοήθειαν τῶν τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς
 εὐσεβῆς ἡμῶν πίσεως· τούτων ἐδείχθησαν μιμηταὶ καὶ
 τὸν ζῆλον τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ οἱ τῆς Οὐγγροβλαχίας, καὶ

Μολδοβλαχίας, οἱ Γαλινότατοι, καὶ ὑψηλότατοι Αὐθένται, ἀνάμεσα εἰς τὰς ὁποίας ἀνεφύη ὁ καὶ τὸ ὄνομα καὶ πρᾶγμα τῶ πρώτῃ Κωνσταντίνῳ ὁ νῦν ἀξίως Αὐθεντεύων Κωνσταντίνος μαυροκορδάτος· εἰς τὰ ὁποία τὴν βασιλικὴν καρδίαν ἐξ ἴσου θριαμβεύει ἡ εὐσέβεια, καὶ ἡ πετρίτης καθὼς ἀπὸ τὰς πράξεις τε φαίνεται, διότι ὅσῃ τιμὴν καὶ δόξαν ἀπολαμβάνει ὡς νικητὴς τροπαιῶχος, ὅλην τὴν ἀναφέρει εἰς τὸν Θεόν· καὶ ὅσα πολύτιμα δῶρα δέχεται ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ ἐπαρχίας, τῶν Ἀρχόντων τε ἅπῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τε ὑποτάσσει, ὅλα τὰ ἀφιερᾷ εἰς τὰς Ἐκκλησίας μὲ ἄκραν πληροφορίαν τῶ λαῶ καὶ τῆς πολιτείας, ὅπῃ δὲν παύει ἐγνωμιάζοντες τοιοῦτον φιλόχριστον Ἡγεμόνα· ἐπειδὴ ἕ μόνον ὑπερέχει, καὶ τὸν ζῆλον τῆς Εὐσεβείας τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ καὶ τὴν Αὐθεντικὴν κληρονομίαν, καὶ μεγαλειότητά· ἐκ Προγόνων ἧδ ὡσαν μίᾳ χρυσῇ σειρά τῆς Εὐσεβείας, καὶ τῆς Αὐθεντίας ἡ διαδοχὴ ἐσεφανούτο, ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτῆ ὡς κορονίστις θεῖα τε καὶ ὑπέρλαμπρος. Καὶ διὰ τὰς περιβοήτους Βασιλεῖς τῆς μεγάλης Ῥωσίας, τί ἀξιέπαινα δὲν ἔχομεν νὰ εἰπῶμεν; ἅς ἀναγνώσῃ ὁποῖος θέλει τὰς ἰστορίας, νὰ τὰς ἰδῇ μονάρχας καὶ ἐξουσιασὰς τῶ κρείττονος μέρους τῆς οἰκουμένης, σεφανωμένους μὲ ἀπείρους νίκας, σολισμένους μὲ ὑπέρλαμπρα σέμματα, καὶ ὡραϊσμένους μὲ ἀναρίθμητα τρόπαια· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔτε ὅλος δύναται νὰ ἀπαριθμήσῃ ὁ λόγος, ἔτε ἕνὸς ἐκάστῃ νὰ διηγηθῇ τὰ ὑπερθαύμαστα ἔργα, ἅς σοχαθῶμεν μόνον Πέτρον τὸν πρῶτον Αὐτοκράτορα τὸν κράτιστον καὶ ἀήττητον Βασιλέα, καὶ ἀναμεταξύμας ἅς εἰπῶμεν. τίνος ἕνεκεν εἰς τοῦτον τὸν κραταιώτατον μονάρχην τόσων βασιλειῶν σέμματα ἐσυμμαζώχθησαν, ὅπῃ εἰάν ἀπαριθμηθῶσι, θέλει εὐρεθῆν περισσότερα ἀπὸ τὰς χρένες τῆς ἡλικίας τε; ὄντως διὰ τῆτο· διατὶ αὐτὸς καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ὑπεράσπισιν εὐσεβῶς ἐδέχθη· διατὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τὴν τιμὴν ἐδέποτε παρέϊθε· καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱεραρχίαν ἐν καιρῷ θλίψεως ὡς ἄλλος Γεδεὼν ἐν βραχίονι ὑψηλῷ τὴν ἐδιαφέντευσε, καὶ τὸ Ἱερατεῖον μὲ εὐεργετικὰ προνόμια ἐτίμησε καὶ ἐμεγάλυνε· καὶ πρὸς τὰς ἀποστολικὰς θρόνους ἔδειξεν εἰς καθε καιρὸν ἕξαιρε-

ξαίρειον τὴν εὐπείθειαν· τῆτον λοιπὸν τὸν μέγαν ὑπερα-
 σπισὴν τῆς Ἐκκλησίας μνηθεῖτε ὡς Ἡγεμόνες, καὶ μετὰ τὸ
 παράδειγμα αὐτῶν τῶν εὐσεβῶν Βασιλέων διατηρεῖτε, καὶ
 διαφεντεύετε μέχρι αἵματος τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν
 τῆς Ἐκκλησίας· διότι μετὰ τούτην τὰ δικαιολογήματα τῶν
 Βασιλέων δὲν ἀδυνατῶσιν, ἀλλὰ σεριεῖλαι· τῆς Ἡγεμονίας
 ἡ ἀξία δὲν καταβάλλεται, ἀλλ' ἐγείρεται· τῆς δυναστείας
 τὸ μέγεθος δὲν σενοχωρεῖται, ἀλλ' ἀπλευται, καὶ ἡ Βασιλι-
 κὴ δόξα δὲν ἀμαυρεται, ἀλλὰ μᾶλλον λαμπρύνεται· τὸ αὐ-
 τὸ γένος πάλιν τῶν Ῥωσῶν ἠξεύρεσε διαβίῃ ἐφθασεν εἰς το-
 σάτον ὕψος μεγαλειότητος, ὅπως ὁ Ἥλιος δὲν δύει πρὸς εἰς
 ὄλοντα τὸ βασίλειον; ἀναμνηθεῖτε πάλιν τὸν αὐτὸν Εὐ-
 σεβέστατον Πέτρον ἄνδρα ἀξιεπαινον καὶ περίφημον, καὶ θέλε-
 τε μάθει τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης λαμπρᾶς ἐπαυξήσεως·
 ἦτον εἰς τὸ κυνήγιον ὁ εὐσεβὴς ἔτος καὶ μέγας Ἀνὴρ, καὶ συ-
 ναπαντῶντας ἕνα τῶν Ἰερῶν ὅπως πεζὸς ἔφερε τὰ ἀχραῖα
 μυστήρια εἰς ἕνα ἀδελφὴν, ἐξεπέλευσεν αὐτὸς, καὶ ἔδωκε τῶν Ἰε-
 ρῶν τὸ ἀλογόντα, ἀκολοθῶντάςτον πεζὸς ἕως εἰς τὸν οἰ-
 κὸν τῶν ἀδελφῶν, καὶ μετὰ λόγους ἐπιστρέφωσας ἕως εἰς τὴν Ἐκ-
 κλησίαν· διὰ τὸ ὅποῖον θεάρετον ἔργον τῶν ἐδόθη ἀπὸ τὸν
 Θεὸν τὸ τόσο μέγα κράτος τῆς βασιλείας, καὶ ἕως τὴν σήμε-
 ρον διατηρεῖται εἰς τὸ γαλινοτάτον γένος τε· ὄντως τρισευ-
 δαίμων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ μετὰ αὐτὸν ἀπόγονοι, καὶ διάδοχοι
 τῆς βασιλείας τε, οἱ ὅποιοι θέλουν ζῆ, θέλουν νικᾶ, καὶ
 θέλουν βασιλεύσει μετὰ ἄκραν εὐδαιμονίαν, ἕως ὅπως ἡ ὀρθό-
 δοξος πίστις θέλει γινώσκει ἀπ' αὐτῶν τὴν ὑπεράσπισίντης·
 ὅτι ἡ εὐλογία Κυρίου σπρίζει τὰς οἰκους τῶν τε φοβεμένων
 αὐτὸν, καὶ τῶν λατρευόντων αὐτῶν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη·
 Τῶρα ἄς ἰδῶμεν καὶ τὰ τρισάθλια τέλη ἐκεῖνων τῶν δυνα-
 στῶν, ὅπως διψῶντες τῶν ἀνθρώπων τὰ αἵματα, καὶ παρα-
 βλέποντες τὰ θεῖα προσάγματα, τὴν μὲν σκληρότητα εἶ-
 χαν διὰ ἠδονῆν, τὴν δὲ ἀσελγειαν διὰ νόμον· οἱ ὅποιοι εἰ-
 σῆλθον εἰς τὰ βασίλεια ὡς ἀλώπεκες, ἐβασίλευσαν ὡς λύ-
 κοι, καὶ ἀπέθαναν ὡς σκυλία· καὶ πρῶτον ἄς εὐγῆ εἰς τὸ
 παρὸν ὁ ἀσεβέστατος αυτοκράτωρ Νέρων, ὅπως ἔλεγε, πῶς
 ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν τῶν ἐδόθη τὸ κράτος τῆς βασιλείας, ὅ-
 ταν ἐπρόσβαξε ἐν θανάτῳ τὴν μητέρα τε· ἡ ὁποία βλέ-

πρῶτα τὸν δῆμιον ὅπῃ μὲ τὴν μάχαιραν εἰς τὴν δεξιὰν εἶρ-
 χετο νὰ τὴν ἀποκτείνῃ, τῷ ἔδειξεν εὐθύς τὴν γαστέρα της,
 καὶ μὲ δάκρυα τῷ εἶπε· ταύτην διαπέρασε μὲ τὸ ξίφος τε ὅ-
 πῃ δὲν ἐγέννησεν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἓνα τοῖστον θηρίον. τῆ-
 ρος ἀφ' ἧς ἐβεβαιώθη πῶς ἀπέθανεν, ἐπήγευ ὁ σκληροκάρ-
 διος νὰ τὴν ἰδῇ, καὶ μὲ τὰς ἰδίας τε χεῖρας φιλαφῶντας τὸ
 νεκρὸν σῶμα της μῆρός τε, ἄρχισεν εἰς ἄλλα νὰ τὴν ἐπαι-
 νᾷ, καὶ εἰς ἄλλα νὰ τὴν κατακρίνῃ, χωρὶς νὰ δείξῃ ἢ λύ-
 πην, ἢ μεταμέλειαν. μὴ ταῦτα ἐθανάτωσε καὶ τὴν Παλλα-
 κίδα τε, καὶ προδέτωντας καθ' ἑκάστην εἰς τὰς φόνους νέας
 αἱματοχυσίας, εἰς τόσῃν ὀμότητι ἔφθασεν, ὅπῃ καὶ αὐ-
 τὰς τὰς πέτρας ἠφάνισεν, ἐπειδὴ καὶ διὰ προσαγῆς τε ἐρ-
 ρίφθησαν εἰς τὴν γῆν τὰ τεῖχη τῆς Ῥώμης, καὶ ἀναλώθη
 ἀπὸ τῆς πυρὸς τὸ κρεῖττον μέρος τῶν θαυμασῶν της οἰκοδο-
 μημάτων· ἀληθινὰ εἰς τῆστον τὸν ἀσεβέστατον καὶ κακώτρο-
 πον Τύραννον, φαίνεται πῶς ἡ σκληρότης νὰ ἐκατοίκησεν
 ὡσάν εἰς ἐδικόν της ὀσπῆτιον, διὰ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν δύνα-
 μίν της, καὶ νὰ κάμῃ γνωστὴν τὴν κακίαν της· ἀλλ' ἄς ἰδῶ-
 μεν καὶ ποῖον ἐσάθη τὸ τέλος της; ἀφ' ἧς ἐφόνευσε Κλαύδιον
 τὸν πατέρα της, καὶ ἀγριππίαν τὴν μητέρα της· ἀφ' ἧς μὲ
 τὸ φαρμάκι ἐθανάτωσε Βριτάνικον τὸν ἀδελφόν της, καὶ μὲ
 τὴν τομὴν τῶν φλεβῶν τὸν διδάσκαλόν του τὸν Σένεκαν·
 ἀφ' ἧς μὲ καλαυχύνην ἐδίωξεν Ὀκταβίαν τὴν σύζυγόν της,
 καὶ χωρὶς ἐντροπὴν ἔκαμε κάθε λογῆς ἀνομίαν, τέλος
 πάντων μισημένος ἀπὸ τὸν λαόν, καταφρονημένος ἀπὸ
 τὰς ἀρχοντας, καταδικασμένος ἀπὸ τὴν γερουσίαν ὡς ἐχ-
 θρὸς τῆς πατρίδος, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν
 ἐχθρῶν της, μὲ τὸ ἰδίόν της χέρι ἐσφάγη, καὶ ἐτελείωσε
 κακῶς τὰς ἡμέρας της τῷ τριακοσῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς μισ-
 ρᾶς της ζωῆς. δεύτερος ἄς ἐμφανισθῇ ὁ Καλλιγόλας, τοῦ
 ὁποῖου τὴν σκληρότητα, ποῖα καρδία ἀκυσασά την, δὲν
 φρίσσει, ὡς καὶ τῆτος ὁ θηριόγνωμος ἐφάνη πῶς ἐγεννήθη,
 μόνον διὰ νὰ θανατωθῇ, ἐπειδὴ καὶ τόσον ὠρέγετο νὰ χύ-
 νῃ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, ὅπῃ μίαν φοράν ἀπὸ τὴν πολλὴν
 της δίψαν, ἄμποτες εἶπε, νὰ εἶχεν ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ῥώ-
 μης μίαν μόνην κεφαλὴν, καὶ ἓνα αὐχένα, διὰ νὰ θηρίσῃ
 εἰς ἅπαξ μὲ μίαν πληγὴν τὴν ζωὴν τῶν Ἀνθρώπων·

πλήν ὡς ἐχθρὸς ὅπῃ ἦτον τῷ λαῷ, ἀπὸ τὸν λαὸν ἀνιλεῶς
κατεκόπη, καὶ ἐτελεύτησε μὲ πολλὴν ἀτιμίαν· ἀλλὰ καὶ εἰς
τῷ Τιβερίῳ Καίσαρος τὴν Ἡγεμονίαν ποίαν φθορὰν δὲν
ἔκαμεν ἢ σκληρότης· ὅπῃ τότε ἐλογίζετο μεγίστη χάρις,
ὄχι ἢ ἀναβολή, ἀλλ' ἢ ταχύτης τῷ θανάτῳ. τῆτος ὁ Τύ-
ραννος περιβῶντας μίαν ἡμέραν ἔμπροσθεν τῆς φυλακῆς,
ἕνας ἀπ' ἐκείνων τῶν ἀδελφῶν ὅπῃ ἐκεῖ ἦσαν κλεισμένοι, τὸν
ἐπαρακάλεσε μὲ δάκρυα νὰ τὸν θανατώσῃ τὸ γρηγορώτε-
ρον, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ἐκείνου τὴν δεινὴν κακοπά-
θειαν· πρὸς τὸν ὁποῖον ἔττι ἀπεκρίθη· ἐσὺ ἀκόμι δὲν ἤυ-
ρες χάριν ἐνώπιόν μου, καὶ ζῶντας νὰ σοὶ κάμω τόσον ὀγλή-
γορα μίαν τοιαύτην εὐεργεσίαν; ἐλογιάζειν ὁ δυσσεβὴς ἔρ-
γον μεγάλης φιλανθρωπίας, τὸ νὰ θανατώσῃ ταχέως ὅ-
σους εἶχεν εἰς τὰ δεσμά διὰ θάνατον· ὅθεν ἀκέναντας πῶς,
πῶς ἕνας τῶν ἀρχόντων, τὸ ὄνομά τε Σερβίλιος διὰ νὰ
μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖράς τε, αὐτοπροαιρέτως ἐφορεύθῃ, προ-
τὴ νὰ τὸν καταδικάσῃ· ἐγλήτωσες εἶπεν, ὦ Σερβίλιε·
διὰ τὴν ἐγὼ ἀλλέως εἶχα καὶ νῦν νὰ σὲ διορθώσω· τόσον ἐ-
λαφρὰν ποινὴν ἐλογιάζει τὸν γρηγορὸν θάνατον. ταῦτα
ὅμως τὰ δεινὰ εἶναι χεδὸν ἔδεν παραβαλλόμενα μὲ τὰ λοι-
πὰ ἀποτελέσματα τῆς θηριωδίας τε· εἰς τὰς ἡμέρας τε εἰς
τόσσην ὑπερβολὴν ἐφθασεν ἢ σκληρότης, ὅπῃ ἐπαυδέετο
μὲ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς ὁποῖος ἐτόλμα νὰ κλαύσῃ
τὸν θάνατον τινὸς τῶν καταδικῶν· ὅθεν αἱ μιπτερες ὅπῃ
ἢ μὲ σεναγμῆς, ἢ μὲ δάκρυα ἐκήδευαν τὰ τέκνα των, ὅ-
πῃ αὐτὸς ὁ ἀσπλαγχνὸς ἐθανάτωνεν, εὐθύς καὶ αὐταὶ
ἀπὸ προσαγνῆς ἐφορεύοντο παρρησία· πραγμα καὶ ἀ-
λήθειαν φοβερὸν, καὶ ὅλως ἀπίστευτον, νὰ ἐμποδιθῇ καὶ
αὐτὴ ἢ φύσις, νὰ μὴ δείξῃ καμίαν συμπάθειαν εἰς τὸν
θάνατον τῶν οἰκείων των. καὶ ποῖος βάρβαρος σκύθης ἀνα-
θρεμένος μὲ τῶν ὀφιδίων τὰ φαρμακερὰ αἵματα, ἔδειξε
ποτέ τόσσην ἀπανθρωπίαν; πῃ ἠκέσθη νὰ εὐρέθῃ τοῖστος
θηριογνώμων, ὅπῃ ὄχι μόνον τὰ δάκρυα, ἀλλὰ καὶ τὴν
λαλίαν νὰ ἐμπόδισεν εἰς ἐκείνους ὅπῃ ἐμελλαν νὰ ἀπο-
θάνουν; καὶ ὅμως καὶ τῆτος τὸ ἔκαμεν, ἐπειδὴ καὶ ἐπρόσασε
μὲ σπόγγος νὰ τῶν φράξουν τὰ σώματα, διὰ νὰ μὴν ἠμ-
πορῶν κατ' ἔδεια τρόπον ἢ νὰ φωνάζων, ἢ νὰ μιλήσουν·

ἴσως φοβόμενος ὁ ἀσεβὴς νὰ μὴν ἀπέσῃ ἀπ' αὐτῆς ἐκεῖνα
 ὅπερ δὲν ἠθέληεν, μὲ τὸ νὰ ἔχεν ἄδειαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 οἱ ἀποθνήσκουσιν νὰ λέγῃ μὲ ἐλευθερίαν ὅσα θέλων κ' βέ-
 λονται. πλὴν κ' ἀπὸ ταύτην ἔδειξαν ἄλλοι τύραννοι δεινο-
 τέραν σκληρότητα. ὁ Οὐρσοὺς δυνάστης τῶν Ἀσσυρίων, θέ-
 λωντας νὰ ἀποκόψῃ μὲ κάθε λογῆς τρόπον, διὰ νὰ μὴ
 γένη κατ' αὐτῆ ἐπανάστασις, ἐπρόσαξε πανταχῶ, νὰ μὴ
 τολμήσῃ τις νὰ συνομιλήσῃ μὲ ἄλλον ἢ κατὰ μόναν, ἢ
 παρρησία, εἰδὲ κ' ἠθέληεν εὐρεθῆ συνομιλῶντας, νὰ χά-
 νῃ εὐθὺς τὴν ζωὴν τε. μὴν ἠξεύρωντας τί νὰ κάμῃ ὁ λαὸς,
 ὑπόφερε κ' σανικῶς τὸ ἀνίλεον πρόσαγμα. ὅμως τῆς ὀμι-
 λίας τὸν τόπον, τὸν ἀναπληρῶσαν τὰ νεύματα, μὲ τὰ ὀ-
 ποῖα καθῶς ἐδύνητο, ἐφάνέρωνε καθένας τῆς καρδίας τε
 τὰ διανοήματα. πλὴν κ' ταῦτα τὰ ἐμποδίσεν ὁ Τύραννος,
 προσάζωντας νὰ ἀποκεφαλίζεται εὐθὺς ὅποιος ἢ μὲ νεύ-
 ματα, ἢ μὲ χήματα ἐσυνομιλεῖ μὲ τὸν πλησίον τε. Βλέ-
 πωντας λοιπὸν ὁ λαὸς τὴν τόσῃν σκληρότητα τῶν Τυράν-
 νων, ἄρχισαν μερικοὶ μὲ τῆς ἀναστεναγμῆς κ' μὲ τὰ δάκρυα
 νὰ παρασέθεν τὴν κοινήν των συμφορὰν, νὰ κλαίει τὴν ἐ-
 λεινήν κατάστασιν τῆς πατρίδος. ἀλλ' ὁ ἀπάνθρωπος γνω-
 ρίζωντας, πῶς εἰς περιεσσότερον κίνδυνόν ἐδύνοντο νὰ τὸν
 φέρει τὰ δάκρυα, παρὰ τὰ λόγια κ' τὰ νεύματα τῶν ὑ-
 πηκόων τε, ἐλογίασε κ' ταῦτα νὰ τὰ ἐμποδίσῃ. ὅθεν ἐ-
 πῆρε μὲ λόγους μερικοὺς στρατιῶτας, καὶ εὐγῆκεν εἰς τὴν
 ἀγορὰν, διὰ νὰ ἰδῇ ἂν ἦτον βολετὸν, καθὼς ἐσύκωσε τὴν
 ἐλευθερίαν τῆς γλώττης, νὰ συκάσῃ καὶ ἐκεῖνην τῶν ὀμ-
 μάτων. μὰ δὲν ἐσυνέβη τὸ πρᾶγμα κ' τῶν Τυράννων τὸν
 πόσον, διότι πλέον ὑπερίχυσαν τῶν ἑνὸς κ' τῶν ἄλλων τὰ
 δάκρυα, παρὰ τῶν δυσσεβοῦς τὰ πρόσαγματα. ὅθεν τρέ-
 χοντες ὅλοι μὲ θυμὸν κ' ὄρμην, ὡς ἀνήμεροι λέοντες τὸν
 ἐσπάραξαν, καὶ τὸν ἐθανάτωσαν. τὴν αὐτὴν μεταβολὴν
 τῆς τύχης εἶδε, κ' ἐδοκίμασεν ὁμοῦ τὴν ποιήν Ἀμασῆς
 ὁ Βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων. ὁ ὅποιος εἰς τὸν καιρὸν τῆς
 βασιλείας τε ἄλλως ἐθανάτωσεν, ἄλλως ἐπτώχηνε, καὶ
 ἄλλως διαφόρως ἐπαίδευσεν, χωρὶς νὰ τολμήσῃ τις τῶν
 ὑπηκόων τε νὰ τῷ εἰπῇ λόγον, διὰ τὴν τόσῃν σκληρότητα.
 ἀλλ' εὐθὺς ὅπερ ὁ Ἀκτισάνης βασιλεὺς τῶν Αἰθιοπίων ἐκί-

ησε κατ' αὐτῆ τὰ νικηφόρα τε ὄπλα, ἀπέκοψεν ἕκαστος τὸ
 μῖσος ὅπῃ ἔθρεφεν ἐναντίον τε· καὶ πιάνοντας ὅλοι τὰ ἄρ-
 μαβα, με πολλὴν ἀτιμίαν τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὸ βασιλείου·
 τοιαῦτα εἶναι τὰ τέλη τῶν σκληρῶν δυναστῶν, ὅπῃ θέλουν
 περισσώτερον νὰ τὰς φοβοῦνται, παρὰ νὰ τοὺς ἀγαπῶσι,
 τῶν ὁποίων τὰς αὐχένας μετὴν κραταιάν τε δύναμιν κα-
 ταπατεῖ ὁ Θεὸς καταβάλλωντάς τε εἰς ἐδάφους τῆς γῆς·
 καθὼς μαρτυρεῖ ἡ σοφία Σεираχ εἰς τὸ δέκατον κεφάλαιον·
 Θρόνος Ἀρχόντων ὑπερηφάνων καθεῖλεν ὁ Κύριος, καὶ ἐκάθη-
 σε πραεὶς ἀντ' αὐτῶν. Καὶ διὰ τῆτο οἱ Ἡγεμόνες ἄς ἔχουν
 πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν Φίλιππον τὸν Βασιλέα τῶν Μακε-
 δόνων, καὶ θέλουν συνέβει με εὐτυχίαν ὅλων τῶν αἰ ὑποθέσεις,
 τῆτος ἰξεύρωντας, πῶς ὁ Νικάνωρ πολλὰ τὸν κατέκρινε,
 καὶ τὸν ἐδυσφήμησιν εἰς τὸν λαόν, καὶ εἰς τὰ στρατεύματα·
 καὶ ἀναγκάζοντές τον οἱ φίλοι νὰ τὸν κακοποιήσῃ, διὰ νὰ
 χαλιναῖσῃ τὴν γλῶσσάν τε, ὅχι μόνον δὲν ἔκαμε τὸ θέλη-
 μά των ὁ Βασιλεὺς, ἀλλ' ἀκάνοντας πῶς ἔπαχεν ἀπὸ ἐν-
 δειαν ὁ κατάλαλος ἐπεινος, με χρήματα πολλὰ τὸν ἐφιλο-
 δώρησε· μετὰ τὰ ὁποία ἀπὸ ὑβριστῆν τὸν ἐκατάσπισεν ἐγκω-
 μιαστῆν, καὶ κήρυκα μέγαν τῆς δόξης τε· τότε γυρίζοντας
 πρὸς τὰς φίλους τε ὁ Φίλιππος, ὅπῃ δι' αὐτὸ τὸ ἔργον ἐ-
 θαύμαζον, δὲν βλέπετε (τοῖς εἶπε) πῶς εἰς τὸ χέρι μας
 ἔκει, νὰ ἀκάνωμεν ἀπὸ τὸν λαόν, ἢ τὸ καλὸν ἢ τὸ κα-
 κόν μας; καὶ βέβαια δὲν εἶναι δύσκολον ἡ ἀγάπη τῶν ὑπη-
 κῶν πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, ὅταν καὶ αὐτοὶ βλέπουν πρὸς τὰ
 λόγους των ὀλίγην σκιάν ἡγεμονικῆς ἐπιεικειᾶς· διότι εἶναι
 ἀληθινὴ ἡ παροιμία ὅπῃ λέγει, πῶς καθὼς τὰ ὄφια
 πιάνονται μετὰ τὸ ἀγγύς τι, ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλκονται
 μετὰ τὰς εὐεργεσίας· καθὼς ὁρμὴ τε λαὸς μετὴν ἐπιεικειαν
 καταπραῦνεται· εἰδὲ μετὴν ἀντιπρότητα ἀναγκάζεται νὰ
 γένη δεινὴ ἐπανάστασις· καθὼς καὶ τὰ δένδρα ὅταν κόπλων-
 ται, ἀναβλασάνωσι νέους κλάδους, καὶ πυκνότερα γίνον-
 ται, ἔτσι καὶ ὅταν ἀπὸ τῶν Βασιλέων τὴν σκληρότητα με-
 ρικοὶ τὰ λαὸς ἀναιρῶνται· αὐξάνουσιν οἱ ἐχθροὶ, καὶ γίνον-
 ται περισσώτεροι μετὰ τὸ νὰ διαδέχωνται τὸν τόπον των φο-
 γευθέντων οἱ φίλοι των καὶ τὰ τέκνα, Ἄς μάθωσιν ἀκό-
 μι οἱ Ἡγεμόνες καὶ ἀπὸ τὸν Φάβιον Μάξιμον, στρατάρ-

την περιβόητον τῶν Ῥωμαίων νὰ κυβερνεῖσι καὶ τὴν λόγῳ
 των, καὶ τὴν ἄλλῃς· ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ ὑπόφερε μὲ ὑπομο-
 γὴν ἑνὸς ἐπάσῃ τὰ ἦδη καὶ τὰς τρόπῃς, ἐκυρίευσε μέχρι
 τέλους μὲ πολλὴν εὐτυχίαν· ἔλεγε γὰρ, πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ
 θέλει νὰ ἐξουσιάζῃ τὰς ἄλλῃς, δὲν πρέπει νὰ μεταχειρί-
 ζεται ἢ λόγια σκληρὰ, ἢ τὴν ράβδον, ἀλλὰ τὴν ὑπομο-
 γὴν, καὶ τὴν γλυκύτητα, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐλκύσῃ εἰς
 τὴν γνώμην τε ὁλοῦν τὰς καρδίας· διότι πῶς νὰ μὴν εἴ-
 ναι πρᾶγμα ἀτοπον, τὰ μὲν θηρία ὅτι εἶναι ἄλογα ζῶα,
 μὲ τὴν τροφήν καὶ μὲ τὰ χαϊδεύματα νὰ τὰ ἠμερώωμεν, καὶ
 τὰς ἀνθρώπῃς ὅτι ἔχουσι καὶ νῦν, καὶ λόγον, νὰ θέλωμεν μὲ
 τὴν σκληρότητα, καὶ μὲ τὸν φόβον νὰ τὰς σείρωμεν δυνα-
 σικῶς εἰς τὴν ἐδικὴν μας ἀγάπην; τὸ βεβαίον καὶ ἡ ἱερὰ
 γραφή μὲ τὴν πολλὴν ἐπιτηδεύουσι· ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς εὐ-
 λόγησε τὸν Νῶε καὶ τὰς ὑἱὰς αὐτοῦ. μὲ τὰτα τὰ λόγια τὰς
 ἔδωκε τὴν εὐλογίαν· Αὐξάνετε, καὶ πληθύνετε, καὶ πλη-
 ρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ὁ φόβος
 ὑμῶν ἔσται ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· τὸ ὁποῖον ρη-
 τὸν ἐξηγῶντας ἀλληγορικῶς ὁ μέγας Γρηγόριος; λέγει·
 πῶς ὁ Θεὸς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶπε, καὶ ὁ φόβος ὑμῶν
 ἔσται ἐπὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, διὰ νὰ μᾶς ἐρμηνεύσῃ, πῶς
 τὸν φόβον καὶ τὴν αὐστηρότητα πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα
 εἰς τὸ νὰ καταδαμάζωμεν τὰ θηρία, καὶ ὄχι τὰς Ἀνθρώ-
 πῃς· οἱ ὁποῖοι μόνον μὲ τὴν πραότητα καὶ μὲ τὴν ἐπιεί-
 κειαν ἔλκονται, καὶ διοικουῦνται· ἐγὼ δὲν ἀρνεῖμαι, πῶς
 πρέπει ὁ Βασιλεὺς, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἰδίαν τε μεγαλειό-
 τητα, νὰ εἶναι φοβερὸς, ὅμως περιωτέρον τυχαίνει νὰ
 εἶναι ἀγαπητὸς εἰς τὰς ὑπὸ αὐτοῦ· διὰ τὴν φύσιν ἔτι ἐ-
 διάταξε, νὰ ἔλκεται ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀγάπην, καὶ ὄχι
 μὲ τὴν σκληρότητα· τὸ βόδι τὸ δένομεν μὲ τὰ χοιρία, καὶ
 τὸν λέοντα μὲ ταῖς ἀλυσες· μὰ τὸν Ἀνθρώπον μόνον μὲ
 τὴν ἀγάπην, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔχει τὸ αὐτεξέσιον,
 καὶ δὲν δύναται τις νὰ βιάσῃ τὴν θέλησίν τε, ἕτε μὲ ἄλ-
 λον τρόπον νὰ τὴν ἐλκύσῃ, εἰμὴ μὲ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγά-
 πην, καὶ μὲ τὰς εὐποιίας· ἐρτευθεν ὁ Θαλῆς, εἰς τῶν ἐ-
 πτά Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐρωτηθεὶς ποτὲ, ποῖον ἀπὸ
 ὅλα τὰ πράγματα ἦτον πλεονεκτήσιον εἰς τὸν κόσμον,

ἀπειρίθῃ, ὁ γηραιὸς Τύραννος, διατὶ ἡ βίαία καὶ ἄδικη
ἐξουσία δὲν μένει πολὺν καιρὸν· καὶ ἡ σκληρότης εἰς ἔδνα
τόπον δὲν εἶναι ποτὲ ἀσφαλὴς. μάλιστα ὅταν λογιᾶται πᾶς
εἶναι ἀκίδουτος, τότε εἶναι σιμᾶ εἰς τὸν κρημνισμόν, καὶ
εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς· ἰξεύρομεν ὅδ' πᾶς οἱ μεγάλοι ἐ-
ξουσιασαὶ ὅπῃ καὶ τὸν ἕρανὸν καὶ τὴν γῆν ἀπειλοῦσι, μὲ τὸ νὰ
ἐκαταφρόνησαν ὅλως, καὶ νὰ ἐκυβερνήσαν ἀδίκως καὶ μὲ ἀνό-
τητα, ἀφάνισαν τέλος πάντων καὶ τὸ βασίλειον, καὶ τὰ λῶ-
των, καὶ ἐτελείωσαν τὰς ἡμέρας των μὲ πολλὴν δυσυχίαν·
ἐτὶ γράφει μὲ ἐπιτηδειότητα κάποιος ἀνώνυμος ποιητὴς
διὰ τὸν Φαέδοντα.

Λιθέριον ἐτόλμῃσεν εἰς ἄρμα ἐπιβῆναι,

Καὶ τὰς πυρίνας χαλινὰς τολμῃρῶς χειρὶ κρατῆσαι.

Πλὴν ἐπιλανθανόμενος θεσμὸς τὰς τῶ πατρός τε.

Πεσῶν ἑκάει εἰς τὸ πῦρ ὃ ἔσπειρεν εἰς τὸν κόσμον.

Βέβαια ὁ μέτριος φόβος κατασέλλει τὰς καρδίας, καὶ δὲν
ἀφίνει νὰ ἐπιτελεῖνται ἄτοπα· ἀλλὰ πάλιν ὁ πολὺς καὶ
ἀκατάπαυτος, ἐγείρει τὸν λαὸν εἰς ἐπανάστασιν. καὶ ἀναγ-
κάζει κατ' ἕνα νὰ κάμῃ ὅσα δύναται, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ
ἀπὸ τὴν τοιαύτην ταλαιπωρίαν· διότι ἡ ἐχάτη ἀπόγνω-
σις, τὰ φτιάγια, καὶ τὰ ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα μετα-
βάλλει εἰς μαχαίρας, καὶ γεννῶντας καὶ τῶν κρατέντων τὸ
μῖσος, προσκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς τὴν χύσιν τῶ αἵματος· ὁ-
θεν λέγει καὶ ὁ Σένεκας· ὁ φόβος, ὅταν εἶναι περικαλυμ-
μένος μὲ τὸ μῖσος, εἶναι τὸ πλεόν σκληρὸν πρᾶγμα τῶ
κόσμου· καὶ καμία δίψα δὲν εἶναι πλεόν ἀπαραίτητος, ἀπ'
ἐκείνην ὅπῃ προξενεῖται ἀπὸ τὴν δειλίαν, ὅποιος δὲν με-
τρᾷ ὀλοτέλα τὴν ζῶντα, γίνωσκε πᾶς εἶναι Κύριος τῆς
ἐδικῆς σῶ· ἡ ὑπομονὴ ὅταν συνεχῶς βλάπτεται, γίνεσθαι
εἰς τέλος μαγία, καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ κατασέβεται σκληρὰ καὶ
ἀνήμερη, ὅταν βιάζεται ἀπὸ ἐχάτην ἀνάγκην.

Ἡύξησε τὸ βασίλειον ἡ συμπάθεια τ' Αὐγέστου,

Ἡ δὲ σκληρότης Νέρωνος τὸ ἔφθειρεν ἐκ βάθρων.

Ἐὰν ποθῆς ὦ Ἡγεμῶν νὰ σ' ἀγαπᾶν οἱ πάντες.

Ἀγάπα πάντας καὶ ἐσὺ, καὶ ἀποκτᾶς τὸ φίλτρον.

Τῆτο εἶναι τὸ φρέριον φύλαξις βασιλείας,

Τῶν ὑπικῶων πάντων τε, ἡ κατὰρ ἀγάπη.

— — — — —
 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.
 — — — — —

Τῶν Ἡγεμόνων ἢ κατάζασις κόποις ἢ κινῶ
 δύνοισι ὑπόκειται, τοιγαρῶν ἐπαγρου-
 πνεῖν ὀφείλῃσι.

Αὐτὸ πόσας κόπας καὶ φροντίδας νὰ εἶναι περικυκλωμέ-
 νη ἡ ζωὴ τῶν κυριευόντων, ἀκριβῶς τὸ ἐπαράσησε
 Διονύσιος ὁ Τύραννος, τῆτος ἀκάντας, πῶς ἕνας τῶ λαῶ
 τὸ ὄνομά τε Δαμοκλῆς, τὸν ὑπερύψωνεν ἕως εἰς τὸν ἕρα-
 νόν, καὶ εὐφημῶσε τὸν πλετόν τε τὸν πολύν, τὴν μεγαλο-
 πρέπειαν τῶν βασιλικῶν κατοικιῶν, καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν
 ἀγαθῶν τε, κηρύττωίης πανταχῶ· πῶς τινὰς δὲν ἦτον ἀ-
 πό τὸν Διονύσιον μακαριώτερος· τὸν ἔκραξε μίαν ἡμέραν, καὶ
 τῶ εἶπε· θέλεις ὦ Δαμοκλῆ νὰ δοκιμάσης τὴν τύχην μου,
 καὶ νὰ γευθῆς καὶ σὺ τὰ ἀγαθὰ ὅπῃ μοι ἐχάρισε; καὶ ἐπει-
 δὴ ἀπεκρίθη, πῶς ἤθελε, καὶ πολλὰ τὸ ἐπόθει· εὐθύς ἐ-
 πρόσαξεν ὁ Βασιλεὺς, νὰ τὸν πάρῃ εἰς τὰ βασίλεια, νὰ
 τὸν βάλῃ εἰς μίαν κλίνην χρυσῆν, καὶ μὲ ἀργυρόχρυσά
 σκεύη νὰ στολίσῃ ὅλην τὴν κατοικίαν τε· εἰς τὴν τράπεζαν
 ἔπειτα ἐδιώρισε νὰ παρασέκωσι τὰ ὠραιότερα παιδία τῆς
 αὐλῆς τε, καὶ μὲ πολλὴν πρόθυμίαν, εὐθύς ὅπῃ τὰ κάμη
 νεῦμα, εἰς τὰ πάντα νὰ τὸν ὑπηρετήσιν· εἶπε προσέτι καὶ
 ἔφεραν παντοῖς εἶδὸς ἀρώματα, θυμιάματα εὐωδέεατα, καὶ
 ἐδέσματα βασιλικά τὰ πλέον ἐκλεκτὰ καὶ ἐξαιρέτα· δὲν ἐ-
 χῶρει ὁ Δαμοκλῆς εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον
 τῆς χαρᾶς, καὶ σοχαζόμενος τὴν τῶσιν τε δόξαν, καὶ τὰ με-
 γαλεία, ἐκήρυττε τε λόγῃς τε εὐτυχέστατον· ἀλλ' εἰς τὸ ἀ-
 ναμεταξὺ τῆς τῶσιν τρυφῆς καὶ ἐτοιμασίας, ἐπρόσαξεν ὁ
 Διονύσιος καὶ ἀπόλυσαν ἄνωθεν ἀπὸ τὴν σέγγην ἕνα ἀκοι-
 σμένον σπαθί, ὅπῃ ἐκρέμετο ἀπὸ μίαν τρίχα ἀλόγῃ, μὲ
 τρόπον ὅπῃ ἦλθε κατ' εὐθείαν ἐπάνω τῆς κορυφῆς τῆς Δα-
 μοκλέος· ἐτρόμαξεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, βλέπωνίης τὸν
 μέγαν κίνδυνον, καὶ ὅλος ἀλλοιωμένος ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν
 ἐκοίταξε πλέα ἔτε τὰ ἀργυρὰ σκεύη, ἔτε τὰ πολυτοίκι-
 λα βράματα, ἔτε τὰ ἄλλα μεγαλοπρεπῆ καὶ πολύτιμα·
 οὐδὲν

δὲν ἄπλωνε τὴν χεῖρά τε εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν ἐπρόσεχεν εἰς τὰς νέες ὅπερ τὸν ὑπηρετῶσαν, ἔτε ἠδῆνετο τὴν εὐωδίαν τῶν ἀρωμάτων ὅπερ ὅλην τὴν οἰκίαν ἐπλήρωναν· ἀλλὰ μὲ δάκρυα θερμὰ ἐπαρακάλει τὸν Βασιλέα νὰ τῷ δώσῃ θέλημα νὰ ὑπάγῃ, διατὶ δὲν ἠθελε νὰ εἶναι πλέα μακάριος· ἄντας περισσότερον εὐχαρισημένος νὰ ζῆ ἡσυχος μετὰ τῆ Δαμοκλέος τὴν τύχην, παρά ἔντρομος μετὰ τῆ Διονυσίου τὰ μεγαλεῖα, ὅπερ ἦσαν ζυμωμένα μετὰ χολῆν, καὶ ὄχι μετὰ μέλι· ἀληθινὰ θαυμαστὴ ἱστορία, καὶ ἀληθείας πλήρης· ταύτης τῆς γνώμης ἦτον καὶ ὁ Σατυρνῖνος, ἀνὴρ εὐγενῆς, καὶ κατὰ πολλὰ συνετός· ὁ ὅποιος παρακινούμενος παρὰ τῶν φίλων νὰ δεχθῆ τὴν Βασιλείαν, ἔττι τοῖς εἶπε· δὲν ἠξεύρετε ὡς φρατιῶται, πόσον κακὸν εἶναι τὸ βασιλεύειν· κρέμονται ἐπάνω τῆ ἀσπίδος τὰ ξίφη, αἱ λόγχοι καὶ τὰ βέλη ἀπὸ κάθε μέρος περικυκλῶσιν, οἱ φύλακες φέρουσι φόβον, καὶ οἱ πλεονοῦν οἰκεῖοι προξενῶσι βλάβην· καὶ ἔτε τρώομεν καθὼς θέλομεν, ἔτε ταξιδεύομεν καθὼς προσάζομεν, ἔτε πολεμῶμεν καθὼς ἀγαπῶμεν· ἔτε μεταχειρίζομεθα τὰ ἄρματα καθὼς διατάσσομεν. τὰ αὐτὰ χρυσὰ λόγια ἔλεγε καὶ ὁ Ἰέρωνος ὁ Τύραννος τῆς Σικελίας· φυλάγομαι ἀπὸ τὴν πόσιν, καὶ ἀπὸ τὸν ὕπνον, ὡσαν ἀπὸ τὰς ἐπιβλαίας· φοβῶμαι τῶν πολλῶν τὴν συναστροφὴν, φοβῶμαι τὴν ἐρημίαν, φοβῶμαι τὰς ἀφυλάκτους εἰσοδούς, φοβῶμαι αὐτὰς τὰς φύλακας, τὰς ὁποῖας οὔτε χωρὶς ἄρματα θέλω νὰ ἔχω σιμά με, ἔτε πάλιν νὰ τὰς βλέπω ἄρματα μὲν· καὶ βέβαια τὰς διαφορὰς ἐνοχλήσεις, καὶ τὰς κινδύνους τῶν Ἡγεμόνων ὅπου ἀπὸ τὸν κοινὸν λαὸν ἀγνωοῦνται, μετὰ τὴν πράξιν τὰς δοκιμάζουσιν οἱ κρατῶντες. Τὸ ἐγίνωσκε τοῦτο Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, ὁ ὅποιος ἀπὸ τῶν Κελτογαλλῶν τὰς ἐπαναστάσεις σενοχωρέμενος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τε, ἔλεγε συχνά· μετὰ τῆ Καίσαρος τὸ ἀξίωμα ὅπερ ἔλαβα, τῆτο μόνον ἀπόκτησα, νὰ ζῶ πάντοτε χωρὶς ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν· ἀκόμη καὶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Ἀντίγονος, μετὰ τὸ νὰ ἔτυχε λόγος περὶ τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ἐσφραξὶ πρὸς τὸν υἱόν τε, καὶ τῷ εἶπε· δὲν ἠξεύρεις τέκνον, πῶς ἡ βασιλική μας ἐξουσία δὲν εἶναι ἄλλο, παρά μία λαμπρὰ καὶ

ἐπιφανὴς δαλεία; ἢ ὄντως ἀμίλησε μὲ ἐπιτηδεϊότητα· δια-
 τὶ καθὼς ὁ λαὸς δαλεύει εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ἔτω καὶ ὁ Ἡγε-
 μῶν δαλεύει τῷ λαῷ· μὲ ταύτην τὴν διαφορὰν· πῶς ὁ Ἡ-
 γεμῶν δαλεύει μὲ μεγαλοπρέπειαν, καὶ ὁ λαὸς μὲ εὐτέ-
 λειαν, εἰδὲ εἰς τὰ ἄλλα ἢ ἀξία τε εἶναι ὅλη δαλεία· διό-
 τι ὁ Βασιλεὺς ὅπῃ βασιλικὰ διάγει, δὲν ζητᾷ τὸ ἴδιον
 συμφέρον, ἀλλὰ τῷ λαῷ· ὅθεν κυρίως πρέπει νὰ λέγεται
 ὑπηρετὴς καὶ δῆλος· καὶ τῆτο τὸ βεβαιοῖ τὸ ρητόν τῷ Εὐαγ-
 γελίῳ, ὅπῃ λέγει· Ὅς εἰάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος
 ἔσω πάντων δῆλος· ὡσεὶ ὅπῃ ἂν εἰς τὴν πολιτείαν εὐρί-
 σκεται καμία δαλεία, πρεποδέσερον πρέπει νὰ λέγεται
 δῆλος ἐκεῖνος ὅπῃ ἐξουσιάζει, παρὰ ἐκεῖνος ὅπῃ ὑπόκει-
 ται· εἰς τῆτο ἀρμόζεν καὶ τῷ Σένεκα τὰ λόγια, ὅπῃ συ-
 νομιλῶντας μὲ τὸν Νέρωνα, ἔλεγεν· ἢμπορῶ ἐγὼ μόνος
 νὰ ὑπάγω εἰς κάθε μέρος τῆς πόλεως χωρὶς κανένα φό-
 βον, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴ μὲ ἀκολουθᾷ τινὰς ὑπηρετὴς, μήτε
 νὰ βασῶ σπαθὶ μὲ τῷ λόγῳ μου· ἀλλὰ σὺ ὦ Βασιλεῦ καὶ
 εἰς καιρὸν εἰρήνης πρέπει νὰ εἶσαι ἀρματωμένος, νὰ σὲ
 περικυκλῶνσι πανταχόθεν οἱ σωματοφύλακες· καὶ ὅπῃ
 ὑπάγῃς νὰ σὲ ἀκολουθᾷ τῶν στρατιωτῶν ἢ παράταξις, τὸ
 ὁποῖον τί ἄλλο εἶναι, εἰμὴ μόνον μία μεγαλοπρεπὴς δα-
 λεία, καὶ μία παράδοχος ὑποταγή; διὰ κάποιον περίβλε-
 πτον Ἄνδρα διηγεῖται ἡ Ἱερὰ γραφή, πῶς τῷ ἔφεραν
 τὸ βασιλικὸν διάδημα, διὰ νὰ τὸν ψιφίσσῃ Βασιλέα,
 καὶ τὰ λόγια μὲ τὰ ὁποῖα τὸν ἐπαρακαλῶσαν νὰ λάβῃ
 τὴν ἀξίαν, ἦσαν ταῦτα· Ἰμάτιον ἔχεις, ἀρχηγὸς γενε-
 ἡμῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἀποσρεφόμενος τὸ ἀξίωμα, ἔττι τοῖς
 εἶπεν· Οὐκ ἔσομαι ἀρχηγός, εἰδὲ ἦδ' ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶναι
 ἄρτος, εἰδὲ ἰμάτιον· εἰς τὸ ὁποῖον ρητόν ἄλλος ἐρμηνευ-
 τὴς ἀντὶ τῷ ἀρχηγός, ἔβαλε τὴν λέξιν ταύτην, δεσμά-
 τῃς· καὶ μὲ ἐπιτηδεϊότητα· διατὶ ὁ Ἡγεμῶν ἀληθινὰ δου-
 λεύει, καὶ εἶναι δεμένος μὲ τὰ δεσμὰ μιᾶς περιφανὸς δα-
 λείας· τῆτε χάριν οἱ παλαιοὶ ὄχι μὲ σέμμα βασιλικὸν
 ἀλλὰ μὲ ταννίαν, ἦτοι μὲ τετλπάνι ἐπερικύκλωσαν τὴν κε-
 φαλήν τῷ Βασιλέως, διὰ νὰ δείξεν πῶς αὐτὸς εἶναι δῆλος
 δεμένος ὅλης τῆς πολιτείας· καὶ λαμβάνει τὸ κράτος τῆς
 ἐξουσίας, ὄχι διὰ νὰ δίδεται εἰς τὰς τρυφάς· ἀλλὰ διὰ
 νὰ

νὰ ἀγρυπνῆ ὑπὲρ τῆ λαῶ τὴν ἀσφάλειαν . ταύτην τὴν δύ-
 σηνον δελεῖαν τῶν Ἡγεμόνων ἐπερίπαιξε ἢ ὁ Πλάτων·
 ἐπειδὴ ἢ βλέπωντας τὸν Διονύσιον ἀπὸ τέσσερ φύλακας
 περικυκλωμένον, διὰ νὰ τὸν κάμη νὰ γελάσῃ, τῷ εἶπε· τί
 κακὸν ἔκαμες ὦ Βασιλεῦ, καὶ σὲ φυλάτταν τόσοι πολλοὶ
 στρατιῶται; ὅθεν δὲν θαυμάζω ἂν τόσοι ἢ τόσσοι Ἡγεμό-
 νες περίφημοι διὰ τὴν φρόνησιν; ἢ διὰ τῶν ἡδῶν τὴν χρι-
 σότιτα αὐτοπροαιρέτως ἄφισαν τὸ βασίλειον, διὰ νὰ ἀ-
 ποφύγῃν τῆτον τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς δελείας, ἢ νὰ περά-
 σῃν ζῶν μακαριωτέραν· ὁ Περικλῆς περιβόητος ἀνάμεσα
 εἰς τὰς Ἑλληνας διὰ τὰ λαμπρὰ τε κατορθώματα, ὄντας
 ἀρχηγὸς τῆς ἀριστοκρατείας τῶν Ἀθηναίων, ἢ σοχαζόμενος
 τὴν ἀκατασασίαν τῶν ἀδραπίων πραγμάτων, ἢ τὰς με-
 γάλας φροντίδας ὅπῃ ἔχουσιν οἱ κρατῆντες, ἄφισεν ἐδελε-
 σίας τὴν αὐθειάν, ἢ ὡσὰν νὰ ἠθέλε γλιῶσῃ ἀπὸ καμίαν
 φοβεράν τρικυμίαν, ἀνεχώρησεν εἰς τὸν λιμένα, εἰς ἓνα δι-
 λαδὴ μικρὸν ὀσπῆσιον ὅπῃ εἶχε μακρὰν ἀπὸ τὴν πόλιν, διὰ
 νὰ ζήσει μὲ ἡσυχίαν, γράφωντας τῆτο τὸ δίσιχον ἐπάνω
 τῆς πύλης.

Εὔρον λιμένα· ἔρρωσο, ἐλπίς, ἢ τύχη ὁμοίως,

Οὐδέν μοι μέλει πρὸς ὑμᾶς· νῦν περιπαίξαι ἄλλως.

Τῆτον μιμέμενος εἰς τὰς καιρῶν μας ἓνας μέγας ἀρχων
 γηραιὸς τὴν ἡλικίαν, ἀνεχώρησε ἢ αὐτὸς ἀπὸ τὴν βασιλι-
 κὴν αὐλήν, διὰ νὰ περάσῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς τε μὲ
 ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ἰδιατικὴν τε κατοικίαν· ἢ ἐπειδὴ εἰς
 τὸν ἑβδομον χρόνον ἔφθασε τῆ βίη τὸ τέλος, ἠθέλησε νὰ
 γράψῃ εἰς τὸ μνήμα τε τῆτον σίχον.

Ὡδε κείται ἐβδομηκονταετῆς γέρον· ὅς ἐπὶ μόνον ἔζησε χρόνους.

Ὁμοίως ἢ ὁ Διοκλητιανὸς Βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων, συλ-
 λογιζόμενος μὲ τὸν νῦν τε, πῶς τῆς βασιλείας τὰ μεγα-
 λεία ἄλλο δὲν εἶναι, παρέξ κίνδυνοι περίφημοι, χειρο-
 πέδαις χρυσαῖς, λαμπραῖς δυσυχίαις, ἢ ἀδαμάντιναις
 ἀλύσει· ὅπῃ σείρῃσι τὰς κρατῆρας εἰς ἀφυκτον πῶσιν
 ἀφ' ἑ ἐκατόρθωσε μεγάλα ἢ περίδοξα ἔργα, ἢ νικητῆς
 τροπαιῆχος ἐγύρισεν εἰς τὴν Ῥώμην, κτίζωντας τὴν πε-
 ρίφημον ἐκείνην οἰκοδομήν, ὅπῃ Φερμαὶ ὀνομάζεται, ἐ-
 δελεσίως, χωρὶς τινος παρακίνησιν ἔκαμε παραίτησιν τῆς
 βασι-

Βασιλείας, ἢ ἀνεχώρησιν εἰς ἓνα μικρὸν χωρίον σιμᾶ εἰς τὴν Σάλωνα πόλιν τῆς Δαλματίας, ὅπῃ μὲ εὐφροσύνην μακρὰν ἀπὸ ταῖς ταραχαῖς τῆ κόσμου μερικὸς ἔζησε χρόνος· μάλις αἰσυνήθειζε νὰ λέγη, πῶς ποτὲ δὲν εἶδε τόσον λαμπρὸν τὸ φῶς τῆ Ἡλίου, παρὰ ἀφ' ἧ ἄφησε τῆς ἐξουσίας τὸ σκῆπτρον· προδέττωντας ἔτι, πῶς τὰς μὲν Βασιλεῖς ἔπρεπε νὰ συλλυπηῖται καθένας διὰ τὰς πολλὰς τῶν φροντίδας, τὰς δὲ γεωργὰς νὰ ζηλευσῆ διὰ τὴν εἰρηνικὴν τῶν κατάστασιν. ὅθεν ὅταν ἔσειλαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις οἱ ἄρχοι τῆς Ρώμης, παρακαλῶντές τον νὰ δεχθῆ πάλιν τὸ σέμμα τῆς βασιλείας, ἢ νὰ ἔχη ὡς ἢ πρῶτον τὴν ἐξουσίαν, δὲν τὸ ἐδέχθη ποσῶς· ἀλλ' εὐρικόμενος καὶ τὴν συνήθειάν τε, ὅταν ἔφθασιν οἱ πρέσβεις, εἰς ἓνα τε κῆπον, ὅπου καὶ τύχην ἐμάζωνε μαρέλια, ἔττι τὰς ἀπεκρίθη· δὲν ἀδειάζω νὰ λάβω τὸ σέμμα ὅπῃ μοὶ φέρετε, διατὶ θέλω μὲ ἡσυχίαν νὰ φάγω αὐτὰ τὰ μαρέλια, ὅπῃ μὲ τὸ ἰδίόν μου χέρι ἐφύτευσα· ἢ ἤθελε μὲ τῆτο νὰ τὰς φανερώσῃ, πῶς ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος τοιοῦτον βίον πρέπει νὰ ἐκλέγῃ, δηλαδὴ, νὰ σέκη μακρὰν ἀπὸ τὴν ταραχὴν, νὰ ἀφίγη εἰς τοὺς ἀλλοῦς τῆς Βασιλικῆς αὐλῆς τὰς φροντίδας, νὰ ἀγαπᾷ τὰ εὐσμία καὶ πολυδένδρα δάση, νὰ χαίρεται τὰ πρασινόχροα λιβάδια καὶ συντροφιασμένους ἀπὸ δάλης ὀλίγους, μὰ ἀπὸ πολλὰ βιβλία, πότε μὲν νὰ κάθεται σιμᾶ εἰς τὸ χεῖλος τῆ ποταμῆ, καὶ πότε νὰ ἀναπαύεται ἐπάνω εἰς τὰ τρυφερά χορταράκια. τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχε καὶ ὁ τραγικὸς ποιητὴς, ὅθεν ἔλεγεν·

Ὅστις ἀπὸ τὰς ἄρχοντας ὀρέγεται καὶ θέλει,

Τὸ ὕψος τὸ εὐόλισον τῆς κέρτης καὶ ἄς σέκη.

Ἐμένα ᾗ χαροποιεῖ καὶ θρέφει ἡ ἡσυχία,

Αὕτη μ' ἀρέσκει κάλλιον παρὰ ἡ βασιλεία.

Τὸ αὐτὸ διδάσκει ἐπιτιμειώτατα καὶ ὁ Σένεκας γράφωντας πρὸς Λακίλιον τὸν φίλον τε· χολάζω ᾧ Λακίλιε, καὶ ὅπῃ εἶμαι, διὰ λόγου μου εἶμαι, ἔτε σκλαβῶνα ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν μου εἰς καμίαν ὑπόθεσιν· τὴν μεγίστην ἐξουσίαν ἐκείνος μόνος τὴν ποθεῖ, ὅπῃ δὲν τὴν ἰξεύρει· εἶδε ὅποιος τὴν

την ἐδεκίμασεν, ἀβόλετον εἶναι νὰ μὴ τὴν μισήσῃ. Ὁ Αὐγύστου ὁ Καῖσαρ, τῶ ὁποῖου τὸ βασιλείου ὄντως ἐστάθη Δαυματὸν καὶ ἀξίεπαινον, πάντοτε ἐπαρακάλει νὰ ἔλθῃ ἢ ἡμέρα τῆς ἡσυχίας του, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς φροντίδας τῆς ἀριστοκρατείας, καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ἀπὸ τῶν πολλῶν κόπων. Ἐπεὶ ἄλλο ἐμελέτα συχνότερα, παρὰ πῶς νὰ ἐτοιμάσῃ τῆς ἀνέσεώς τε τὸν τόπον· μετὰ τὴν ὁποίαν μελέτην ἐπαρηγόρα τὸν ἑαυτόν τε, πῶς ἀναμφιβόλως καμμίαν φοράν θέλει ζήσῃ ἐλεύθερος, μακρὰν ἀπὸ τῶν συγχύσεως καὶ ἀκαταστασίας τῶ κόσμου· τὸ ὁποῖον πρᾶγμα τὶς δὲν τὸ θαυμάζει; ἀκούοντας πῶς ἕνας Καῖσαρ, ὅπῃ εἶχεν ὅλον τὸν κόσμον εἰς τὴν ὑποταγήν τε, ὅπῃ διμοίραζεν εἰς τὰς πόλεις τὴν εὐτυχίαν, ὅπῃ ὁποῖον ἤθελεν ἔκαμνε τρισευδαίμονα ἀνάμεσα εἰς τῶ ἀνδράποους; ἐλογιάζεε παντευφρόσυνον διὰ λόγους ἐκείνην τὴν ἡμέραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμελεε νὰ ὑπερηθῇ ἀπὸ τὰ μεγαλεῖα τε· ἀλλ' ἐκεῖνος ὡς φρόνιμος Αὐτοκράτωρ ἴξευρε μετὰ τὴν πρᾶξιν, πόσους ἰδρωτάς εὐγάζαν καθεκάστην ἀπὸ τὸ βασιλικόν τε μέτωπον ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὅπῃ εἰς τῶ ἄλλες ἐφαίνοντο ὑπέρλαμπρα· καὶ διὰ τοῦτο ἐπόθει τὴν ἡσυχίαν, ὡς εὐδίων λιμένα τῶν κόπων του, καὶ ἀνάπαυσιν ἀπὸ τῶν πολλῶν τε φροντίδων· εὐμορφα ἀρμόζει ἐδῶ καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ γράφουσιν οἱ ἱστορικοὶ διὰ τὸν Οὐεσπεσιανόν, ἄνδρα συνετώτατον, καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως. Τῆτος ὄντας στρατάρχης εἰς τὸν κατ' Ἰσθαίων πόλεμον, ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ τὰ στρατεύματα τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἐσυνέβη εἰς τὴν Ῥώμην ὁ ἐκκόσιος θάνατος τε Νέρωνος, καὶ ἡ σφαγὴ τῶ Γάλβα, οἱ ἄρχοντες τῶν στρατευμάτων ἐψήφισαν Αὐτοκράτορα τὸν Οὐεσπεσιανόν, παρακαλῶντες τὸν τὰ δεχθῆ τῆς βασιλείας τὸ σκῆπτρον. αὐτὸς ὅμως ὡς συνετός ὅπῃ ἦτον, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ λάβῃ ὀνομάζοντας τοῦ λόγου τε ἀνάξιον καὶ ἀνεπιτήδειον διὰ τὴν τοιαύτην ἀξίαν· πλὴν ὅσον τῆτος τὸ ἀπεδίωχθε, τόσον ἐκεῖνοι ἐκτενῶς τὸν ἐπαρακαλῶσαν· καὶ ἐπειδὴ κατ' ἑδῆνα τρόπον δὲν ἠθελε γὰ συγκατανεύσει, ὤρμησαν κατ' αὐτῶ μετὰ τὰ ἄρματα, ἀπειλῶντες νὰ τὸν θανατώσθουν, ἐὰν δὲν ἔκαμνε τὸ θελήματων·

βλέπωντας λοιπὸν τὸν ἑαυτόν του εἰς τοιαύτην ἀνάγκην, ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἂν περισσότερον ἀντιπαθῇ, ἢ νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἓνα μέγα πέλαγος ἂν συγκαταλεύσῃ, ἐλογίασε παρὰ νὰ θανατωθῇ ἀδίκως, νὰ ἀκολοθήσῃ ἄκων τὴν γνώμην ἐκενῶν, ὅπερ τὸν ἐβίαζαν νὰ δεχθῇ ὄχι τιμὴν, ἀλλὰ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν φροντίδων· πλὴν ὅταν οἱ στρατιῶται μὲ κρότες καὶ εὐφημίας τῷ ἐπρόσφεραν τὸ βασιλικὸν διάδημα, δὲν ἄφησε νὰ τὸ ἐπιθέσωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν τε, ἀλλὰ λαμβάνωντάς το αὐτὸς εἰς τὰς χεῖράς τε, καὶ σοχαζόμενος αὐτὸ προσεχῶς, ἀνεσέναξε, καὶ εἶπεν· ὦ κόσμιον πλέα εὐγενικὸν, παρὰ εὐτυχισμένον, βέβαια ἄντιπας σὲ ἐγνώριζε καθὼς πρέπει δὲν ἤθελε καταδεχθῇ νὰ σὲ συκώσῃ ἀπὸ τὴν γῆν, εὐρίσκωντάς σε χαμαὶ ἐρρίμμενον· τῆτο βεβαιώνωντας καὶ ὁ ποιητὴς, ἔτσι γράφει.

Ἄν ἴξευρες πόσας κινδύνους τὸ διάδημα ἔχη.

Κάλλιον ἐπρόκρινες νὰ βασῆς τῆ σισόφει τὸ βάρος.

Ἀπὸ τῆτο ἄς καταλάβῃ καθένας, ἂν εἶναι εὐτυχὴς ἢ ζωὴ τῶν κρατάντων· καὶ διὰ τῆτο Ὁδῶν ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων συνεχῶς ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ πρὸς τὰς οἰκείους τε· δὲν ἠξεύρετε ὦ φίλοι, τί εἶναι νὰ κυβερνᾷ τινὰς τὴν Ῥωμαϊκὴν βασιλείαν· ἀλλ' ἐμένα πιεύσατε, ὅπερ τὸ ἐδοκίμασα, καὶ ὅπερ τῶρα κάλλιον θέλω νὰ ἀποθάνω, παρὰ πλέον νὰ βασιλεύσω· εἶναι ἀληθινὰ θαυμαστὴ ἢ παρρησία, καὶ μεγαλοπρεπὲς τὸ ἀξίωμα, ἀλλ' αἱ μάστιγες ὅπερ βασανίζου τὴν καρδίαν τῆ Ἡγεμόνος, ὦ πόσον εἶναι σκληραὶ καὶ δεινόταται· βλέπομεν τὰ ἔξω, ἀλλὰ τὰ ἔσω δὲν κοιτάζομεν· σοχαζόμεθα τὰς φαινομένας τρυφάς, καὶ ὄχι τὰς κεκρυμμένας σενοχωρίας· καὶ δελεάζόμεθα ὑπὸ τῆ δαίμονος ὅπερ ἔχει συνήθειαν νὰ δείχνῃ μόνον τὰς βασιλείας τῆ κόσμου, ἀλλ' ὄχι τὰς ἀκάνδρας ὅπου πληγώνου τὰς Βασιλεῖς, καὶ τὰς δείχνει ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, διὰ νὰ ἀπατηθῆν περισσότερον οἱ κενόδοξοι· ὁ Ἀπελλῆς μὲ τῶσιν ἐξαιρέτον ἐπιτιμειότητα ἐζωγράφισε τὸν Βουκέφαλον τῆ μεγάλῃ Ἀλεξάνδρῃ, ὅπερ βλέποντες τὰ ἄλλα ἄλογα ἠναγκάσθησαν νὰ χρεμετίσουν. ὁ Ζεῦξις ἐχρωμάτισε μερικὰ σαφύλια μὲ τοιαύτην ἐπιμέλειαν, ὅπου τὰ πετεινὰ

ἔτρεξαν νὰ τὰ τζιμπίσαν· καὶ ὁ Παράσιος μὲ τὴν τέχνην ἐχεδιάσεν ἕνα μανδύλιον ἐπάνω εἰς μίαν εἰκόνα, ὅπερ ἄλλος ζωγράφος λογιάζοντά το ἀληθινόν, ἐπῆγε νὰ τ συκώσῃ, διὰ νὰ ἰδῆ τί ἦτον ὑποκάτω ζωγραφισμένον· ἔτσι καὶ ὁ Κόσμος μὲ τὰς τιμάς τε ἀπατᾷ τὰς ἀνοήτους, διατι φαίνονται λαμπραὶ, καὶ γεμάται ἀνάπαυσιν, καὶ αὐταὶ εἶναι ἀληθιναὶ θλίψεις καὶ σενοχαρῖαι· ὁ Ἰσωκράτης ἔλεγε διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, πῶς ἦτον εὐμορφίη εἰς τὴν θεωρίαν, καὶ τερπνὴ διὰ περιδιάβασιν, μὰ διὰ κατοίκησιν ἦτον πολλὰ κινδυνώδης· ἀκόμη καὶ Δημήτριος ὁ Βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, γνωρίζοντας τί εἶναι τὸ κυρίευοντος τὸ ἀξίωμα, πολλάκις ἔλεγεν· εἰάν ἤξευρε τινὰς πόσον βαρύνει τὰς χεῖρας τὸ σκῆπτρον, καὶ πόσαι φροντίδες, κίνδυνοι, καὶ ἀδημονίαι εὐρίσκονται ὑπὸ τὰς σκηνὰς τῶν Βασιλέων, μόλις ἤθελων εὐρεθῆ ἕνας εἰς τὸν κόσμον ὅπερ νὰ ποδῆ τὸ βασίλειον, ὅπερ νὰ δεχθῆ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅπερ νὰ συκώσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ διάδημα· ἀπὸ τῆτο φαίνεται, πόσον ἦτον μαρὸς ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος τῆ Εὐαγγελίᾳ, ὅπερ εἶπεν· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ πορεύομαι ἰδεῖν αὐτόν· καὶ ποῖα μεγαλήτερι ἀφροσύνη, ὡσάν νὰ ἀγοράσῃ τινὰς πρᾶγμα ὅπερ δὲν εἶδεν; βέβαια εἰάν ἐκεῖνοι ὅπερ ποδῶσι τὰ ἀξιώματα, ἔβλεπαν τὰς ἀγρὰς τῆ κόσμου, προτὲρ νὰ τὰς ἀγοράσεν, ἀναμφιβόλως δὲν τὰς ἠγόραζαν ποτὲ μὲ τὴν κινδύνους· ἀλλ' ἤθελων εἰπῆ καὶ αὐτοὶ μὲ τὸν Δημοθέην· Οὐ τοσάυτε πρίαμαι μεταμέλειαν· συντήρει ἐδῶ ἐπιτήδεια ἐκεῖνο ὅπερ ἀναγινώσκωμον εἰς τὸν Πλάταρχον διὰ τὸν Παῦλον τὸν αἰμίλιον ἀρχοντα μέγαν τῆς Ῥώμης· ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ ἀποχωριθῆ τὴν γυναῖκά τε· οἱ φίλοι τὸν ἐμπόδιζαν ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν, λέγοντές τῷ· δὲν εἶναι σώφρων ἢ γυνήσε; δὲν εἶναι περικαλλὴς καὶ ὡραία; τὸ λοιπὸν διατι νὰ τὴν ἀφήσῃς; αὐτὸς ὅμως ὅπερ ἐγνώριζε τὸ σφάλμα τῆς, διὰ νὰ δείξῃ πῶς δὲν καταλαμβάνει τὸν σκοπόν τε, εἶπε καὶ τῷ ἔφεραν τὸ ὑπόδημά του, καὶ δείχνωντάς τιν ἐἰς αὐτὰς, δὲν εἶναι (τοῖς εἶπε) τὸ ὑπόδημα τῆτο εὐμορφον; δὲν εἶναι καλόν; δὲν εἶναι καμωμένον μὲ τέχνην; ὅμως τινὰς ἀπὸ ἐσᾶς δὲν ἰξίυρει, πᾶ μὲ πληγώνει τὸν πόδα,

ἀλλ'

ἀλλ' ἐγὼ τὸ ἰξεύρω, ὅπῃ τὸ φορῶ. Ἀλιθινᾶ γελῶσιν οἱ
 Ἠγεμόνες, καὶ γελῶσι συχνᾶ, ἀλλ' ὄχι μὲ γέλωτα ἀλι-
 θινόν· ἀγάλλονται, μὰ δὲν εἶναι ἡ χαράτων γνησία· εἶ-
 ναι παρόμοιοι μὲ ἐκεῖνες, ὅπῃ τὰς κρατοῦσιν εἰς τὴν φυ-
 λακὴν, διὰ τὰ τὰς ἀποκεφαλίσεν· οἱ ὅποιοι πολλάκις χο-
 κρατεύουσι, καὶ πάχουσιν, ἢ μὲ τὰ ζάρια, ἢ μὲ ἄλλο παί-
 γνιον τὰ ἀπατήσεν τὴν ἰδίαν τῶν φαντασίαν, ἀλλὰ τίπο-
 τες δὲν τελεσφορῶσι· διατὶ ἔσωθεν εἰς τὴν καρδίαν εἶναι
 τυπωμένος ὁ φόβος, καὶ πάντοτε ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν
 τὴν εἰκόνα τῆς θανάτου. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ κρατῆρες·
 ἔξωθεν μεγαλοχρονῶσι καὶ δεῖχνουσι τὴν εὐτυχίαν τῶν,
 ἀλλ' ἔσωθεν ὁ φόβος, καὶ αἱ διάφοροι φροντίδες ἀδιαλείπτως
 τὰς τιμωρῶσι. καὶ πῶς λοιπὸν τὰ εἶναι εὐτυχεῖς, ὅπῃ πάν-
 τοτε δειλιῶσι; πῶς τὰ εἶναι δυνατοί, ὅπῃ φοβῆναι ὅσας
 φοβερίζουσι, τρέμειν τὰ εὐγῶσι χωρὶς φύλακας εἰς τὰ ἔ-
 ξω; καλὰ λέγει καὶ Ἄβελος ὁ Γέλλιος, πῶς ὅποιος ἔχει
 πολλά, ἀπὸ πολλὰς ἔχει χρείαν· καὶ τί ἐξουσία εἶναι ἐκεί-
 νη, ὅπῃ ὑπὲρ πάντων φροντίζει, καὶ χρειάζεται οὐρανῶν
 τὴν βοήθειαν; ὅπῃ πάντων ἐπισατεῖ, καὶ ὅλος φοβεῖται;
 ὅπῃ ὅσον εἶναι εἰς ὑψηλότερον τόπον, τόσον εὐρίσκεται
 εἰς μεγαλότερον κίνδυνον; ἀνακλίνονται οἱ ἐξουσιασταὶ ἐ-
 πάνω εἰς σπράμαλα πορφυρά, μὰ δὲν κοιμῶνται μὲ ἡσυχίαν,
 διατὶ πάντοτε τὰς τήκει ὁ φόβος· ὅθεν λέγει καὶ ὁ τραγικός.

Τὰ σπῆτια τὰ χρυσᾶ τὴν ἡσυχίαν χάνειν,
 Καὶ διάγει ἡ πορφύρα χωρὶς ὕπνον τὴν νύκτα.
 Ζῆ ὁ πτωχὸς χωρὶς φόβον κατένα,
 Καὶ κρεμᾶ εἰς τὸ δένδρον τὰ ἀναγκαῖα τε σκεύη,
 Τρώγει τὸ φαγὸν μὲ πολλὴν εὐτυχίαν,
 Χωρὶς τὰ τὸν φυλάττει μὲ τὰ γυμνὰ σπαιδία,

Βέβαια ὅποιος ἀποβλέπει εἰς τὸ χρυσίον, καὶ εἰς τὰς πα-
 λυτίμας λίθους τῆς Βασιλικῆς σφάνης, εὐκόλα ἢ μπορεῖ τὰ
 ὀνομάσῃ εὐτυχεῖς ἐκεῖνες ὅπου τὸν φοροῦσιν, ἀλλ' ὅποιος
 σοχαδῆ τὰς παντοτινὰς φροντίδας ὅπῃ ἔχουσι τὰ βαρῆα
 φορτία ὅπῃ βασῶσι, καὶ τὰς κινδύνους εἰς τὰς ὅποιους εὐρί-
 σκονται, ἀναμφιβόλως θέλει τὰς εἰπεῖ ἀθλίους γίγαντας,
 ὅπῃ

ὅπῃ καθῶς λέγει ὁ Ἰάβ, ὑποκάτωθεν τῆ ὕδατος ἀναστῆ-
νάζουσι· τὸ ὁποῖον ῥητὸν ἐξηγῶντας ὁ μέγας Γρηγόριος,
λέγει· πῶς γίγαντες εἶναι οἱ ἐξουσιασαὶ τῆ αἰῶνος τῆς τῆς,
οἱ ὁποῖοι ἀνασπάζουσι, καὶ τρέμουν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀ-
ξιωμαίων, καὶ πολλὰκις ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίον ὑποπίπτου-
σι, καὶ τελευτῶσι· δύο λέγει πάλιν ὁ ποιητής.

Γίνωσκε ὅτι, μέγα ζητῆς φορτίον, ζητῶντας νὰ λά-
βης μεγάλην τὴν ἀξίαν .

Καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ὁμιλῶντας διὰ τὸν Ἡγεμόνα λέ-
γει· Οὐ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τῆ ὤμῳ αὐτῆ, διὰ νὰ κα-
ταλάβῃ καθένας πῶς βασῆσι φορτίον εἰς τῆς ὤμῳ ὅσοι
ἔχουσιν ἐξουσίαν· διὰ τῆτο εἰς τὴν Ἱερὰν γραφὴν ὅταν ἠθέ-
λησαν νὰ κάμουν Βασιλέα τὸν Σαῦλ, τῶ ἔδωκαν διὰ φαγι-
μίαν πλάτην, λέγοντές τῳ· φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέ-
θειταί σοι παρὰ τῆ λαοῦ· διότι ὁποῖος διοικεὶ τὴν βασι-
λείαν, συκῶνει ὡς Ἄτλας μὲ τῆς ὤμους του τὸν κόσμον·
καὶ ἀνάγκη εἶναι ὑπὸ τὸ βάρος αὐτὸ νὰ ἀνασπάζῃ καὶ νὰ
ἀθυμῇ, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὑπερβολικὸν καὶ δυσβάστακτον· ὁ-
θεν δὲν εἶναι θαυμαστὸν, ἂν εὐρίσκωνται ὀλίγοι Ἡγεμό-
νες ὅπῃ καλῶς βασιλεύουσι, διατὶ τὸ καλῶς διοικεῖν, τε-
τέσι τὸ ὀρθῶς πράττειν, εἶναι μέγα βαρὺ ἐπιχείρη-
μα, καὶ κόπος ὑπερβολικῆ· Πολὺ εἶναι τῆτο νὰ ἔχη τι-
νάς πλοῦτον, δόξαν, καὶ δυναστείαν, καὶ μέσα εἰς τέτοιον
μέγα πέλαγος νὰ ταξιδεύῃ πάντοτε ὀρθῶ, χωρὶς νὰ τὸν
παρασεύρουν τὰ κύματα τῶν ἠδονῶν, ἢ νὰ τὸν εὐγάλουν ἀ-
πὸ τὸν εὐθύτατον δρόμον οἱ ἄνεμοι τῆς κεροδοξίας, ὡ
πόσαις φόραις, καὶ εἰς πόσας συμβαίνει ἐκεῖνο ὅπῃ ἐσυ-
νέβη τῳ Βασιλεῖ Γάλβα, ὅπῃ ὅλοι οἱ φρόνιμοι ἐκρίναν,
πῶς ἠθελεν εἶναι ἀξίος Βασιλεύς, ἂν δὲν ἠθελε βασιλεύ-
σῃ· ἔτω καὶ ἄλλοι πολλοὶ κάμνουνσι μεγάλα κατορθώμα-
τα, γίνονται περίφημοι μὲ τὰ ἔργα των, καὶ ἀφ' οὗ φθά-
σαν νὰ λάβουν τὴν ἡγεμονίαν, γνωρίζονται ἀνάξιοι καὶ
ἀνεπιτήδειοι διὰ τὴν τοιαύτην ἀξίαν· ὁθεν ἀριστερὰ λέγει καὶ
ὁ Πλέταρχος, πῶς ἡ ἐξουσία φανερώνει τὸν Ἄνθρωπον·
τῆς χάριν ἐν ἀνοήτως ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ κάποιος μίμος
Κλαυδίου τῆ Νέρωνος, πῶς τὰ πρόσωπα ὀλοῶν τῶν κα-
λῶν

λων ἡγεμόνων ἠμπορῆσαν ἔυκολα νὰ τυπωθῶσιν εἰς τὸν
 λίθον ἑνὸς δακτυλίδις· ἐννοεῖ γὰρ μετὰ το, πῶς ὁ ἀριθ-
 μὸς τῶν Βασιλέων ἦτον πολὺς, ἀλλὰ τῶν καλῶν ἦτον
 ὀλίγος. μὰ πόθεν τάχα προέρχεται τὸτο, καὶ εἶναι τό-
 σον σπάνιοι οἱ καλοὶ, καὶ ἡ ἀρετὴ φαίνεται τόσον ὀλίγη
 καὶ ἔλλειπής, μὲ ὅλον ὅπερ εἶναι καὶ τὴν φυσικὴν κλίσιν
 τῆ ἀνθρώπου, τόσον ὅτι ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ εἰπῆ καὶ
 ὁ ποιητὴς, πῶς ὁ Ἄνθρωπος ὁ καλὸς καὶ φρόνιμος εἶναι
 τόσον σπάνιος εἰς τὴν γῆν, ὡσάν ὁ μαῦρος Κύκνος, καὶ
 πῶς ὁ Ἀπόλλων ἀπὸ πολλὰς χιλιᾶδας δὲν ἦυρεν ἕτε καὶ
 ἕτα τοιῶτον; οἱ ἱεροὶ θεολόγοι πολλὰς λογαριασμὰς φέρου-
 σιν εἰς ἀπόκρισιν τῆ ζήτηματος· καὶ πρῶτον μὲν λέγουσι,
 πῶς τὸτο προέρχεται, διατὶ τὰ αἰδητὰ ἀγαθὰ τῆ κό-
 σμου, μὲ τὸ νὰ εἶναι πλέον γνωστὰ εἰς ἡμᾶς, περισσότε-
 ρον μᾶς παρακινῶσι, καὶ μᾶς ἔλκωσι πρὸς τῆ λόγουτων.
 Δεύτερον λέγουσι, πῶς συμβαίνει, διατὶ ταῦτα τὰ αἰδη-
 τὰ ἀγαθὰ φέρου μὲ λόγουτες τὴν πληρωμὴν των, τουτέ-
 σι τὴν ἡδονὴν ὅπερ μᾶς δίδωσιν· εἰδὲ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τὰ
 πνευματικὰ, ὑπόχονται τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς τὸν μέλλον-
 τα βίον· Τρίτον προθέτῃεν· πῶς τὸτο γίνεται, διατὶ ἡ
 ἡδονὴ τῆς σαρκὸς μὲ ἡμᾶς αὐξάνει, καὶ μὲ ἡμᾶς τρέφε-
 ται, ὅθεν εἶναι δύσκολον νὰ ἔχη ἀπὸ λόγουμας τὴν ἀγά-
 πην της. λέγου καὶ Τέταρτον, πῶς ἡ αἰτία εἶναι, διατὶ
 κάμνομεν πόλεμον μὲ ἐχθρὸς πολλὰ δυνατὰς, καθὼς λέ-
 γει ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ δὲν εἶναι βολιτὸν νὰ τῆς νι-
 κήσωμεν μὲ ἔυκολίαν· Οὐκ ἔσιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἶμα
 καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας·
 φέρου καὶ ἄλλην αἰτίαν, ἴσως ἰχυρωτέραν τῶν ἄλλων,
 καὶ εἶναι τέτη· πῶς δηλαδὴ ἡ ἀρετὴ σέκει πάντοτε εἰς
 τὸ μέσον· καὶ ἐπειδὴ τὸ μέσον καὶ τὸ σκοπὸν ὅχι οἱ πολ-
 λοὶ, ἀλλ' οἱ ὀλιγώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπερ τὸν ἐπιτυχαίνουσι·
 διὰ τὸτο ὀλίγοι εἶναι καὶ οἱ καλοὶ καὶ ἐνάρετοι τῆτον τὸν
 λογαριασμὸν ἔυμορφα ἐσημείωσεν ὁ Δαβὶδ, ὅταν ἐρωτῶν-
 τας νὰ μάθῃ, πόθεν ἠτοσαύτη πληθὺς τῶν ποιητῶν ἀν-
 θρώπων, εἶπε. Κύκλω οἱ ἀσεβεῖς περιπατῶσι· τῆτεςι δια-
 τὶ ἔυκολον εἶναι εἰς καθένα νὰ πιάσῃ τὸν κύκλον, καὶ τὴν
 περιφέρειαν· ἀλλὰ νὰ ἐπιτύχη τὸ μέσον ὅπερ σέκει ἡ ἀρετὴ
 εἶναι

εἶναι δύσκολον, καὶ διὰ τῆτο ὀλιγάτατοι τρέχουσι τὴν εὐ-
 θεϊαν δδόν· καὶ οἱ πολλοὶ, μάλιστα δὲ οἱ κρατεῖντες, ἐκ-
 κλίνουσιν ἀπὸ τὴν εὐθείαν τῆς δικαιοσύνης· μετὸ τὸ εἶναι
 λοιπὸν τόσον ἀδυνάμει τῶν ἀνθρώπων ἢ δύναιμις, καὶ τόσον
 βαρὺ τὸ φορτίον τῆς διοικήσεως, πρέπει νὰ προσρέχουσιν
 οἱ Ἡγεμόνες εἰς τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν Θεόν, καὶ ἀνω-
 θεν νὰ ζητήσιν δύναιμι καὶ κραταίωσιν, διὰ νὰ κυβερνήσῃ
 τὸν λαὸν μετ' εὐδύτητα· μιμῆμενοι τὸν σοφώτατον Βασι-
 λέα Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας
 τε γνωρίζωντας πῶς δὲν εἶχε δύναιμις, ἕτε ἐπιτηδειότη-
 τα διὰ τὴν τοιαύτην διοίκησιν, ἔτιζι ἐπαρακάλεσε τὸν Βα-
 σιλέα τῶν βασιλευόντων Θεόν· „Κύριε ὁ Θεός μου σὺ ἐβα-
 „σίλευσας τὸν δῆλόν σου ἀντὶ Δαβὶδ τῆ Πατρός μου, καὶ
 „ἐγὼ εἶμι παιδάριον μικρὸν, καὶ ἐκ οἶδα τὴν εἰσοδόν μου,
 „καὶ τὴν ἐξοδόν μου· ὁ δὲ δῆλός σου ἐν μέσῳ τῆ λαῶ σου, ὃν
 „ἐξελέξω, λαὸν πολὺν, ὃς οὐκ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τῆ
 „πλήθους· δώσεις ἐν τῷ δῆλω σου καρδίαν φρονίμην τῆ
 „ἀκρίειν, καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνη, καὶ συ-
 „νιέναι ἀνὰ μέσον ἀγαθῶν, καὶ κακῶν.“ Διὰ τὸν Ἀδριανὸν
 Πάπαν τῆς Ῥώμης λέγει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, πῶς
 κατ' ἐκάστην ἐδέετο μετ' ἀκρίειν τῆ Θεῶ, νὰ τῷ δώσῃ χεῖρα
 βοηθείας, διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ βασάσῃ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς
 διοικήσεως, καὶ νὰ ὑποφέρῃ τὴν δυσυχεσάτην τε εὐτυχίαν·
 διότι εἰς ὅλην τὴν ζωὴν αὐτὸ μόνον ἐλογίασε δυσυχές,
 πῶς εὐρίσκετο εἰς ἐξουσίαν· ὁ Οὐρβανὸς ὁ ἕβδομος κάδε
 φορὰν ὅπῃ ἐπενδύετο τὸ λινὸν ἱμάτιον, σρεφόμενος πρὸς
 τὰς παρόντας Ἀρχιερεῖς, καὶ Πριγκίπεις ἔλεγε ταῦτα τὰ
 χρυσὰ λόγια· ἴδετε τὸ ἐλαφρὸν ἱμάτιον, καὶ ἔχει ἔπειτα
 τόσον βάρος. Γρηγόριος ὁ μέγας ἐπαινόμαζε τὸν ἀρχιε-
 ρατικὸν θρόνον ἀκανθῶδη βῆτον, ὡσάν ὅπῃ εἶναι πολυ-
 φρόντισον ἀξίωμα, καὶ διὰ τῆτο πολλοὶ περίφημοι Ἡρωεῖς
 ἐθελουσίως ἀφασαν τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὰ ἀξιώματα ὅπου
 τὰς ἐδόθησαν· ὁ Καίσερος, ἀφ' ἧ ἀνεβιβάθη εἰς τὸν ἀ-
 νώτατον βαθμὸν τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας, δὲν ἐκατέβη ἑ-
 κείθεν μετ' ἐπιποθέσαν χαρὰν, παρά ὅπῃ οἱ ἄλλοι ἀνα-
 βαίνουσιν; ὁ Θεῖος Ἀμβρόσιος δὲν ἀπεκέρασε μετ' αἷς πα-
 ρακάλεσε ὅλην τὴν σύγκλητον τῶν Μεδιολάνων διὰ νὰ

μὴ τῷ δώσουν τὴν ἐπισκοπίαν τῆς Ἐκκλησίας; ὁ μέγας Γρηγόριος δὲν ἐκρύβη εἰς τόσας καὶ τόσας τόπας, διὰ τὰ μὴ λάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης; καὶ ὁ μακάριος Ἀμώνιος δὲν ἔκοψεν ὅλον τὸ ἀρισερόν τε αὐτίον, διὰ τὰ κατασταθῆ ἀνεπιτίδεις διὰ τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον; καὶ ἀγκαλὰ Τιμόθεος ὁ τότε Πατριάρχης εἶπε, πῶς ἂν ἦτον καὶ χαρὶς ρίνας ἤθελε τὸν χειροτονήσῃ διὰ τὴν πολλὴν τε ἀγιότητα· δὲν ἀπεφάσισε νὰ κόψῃ μὲ τὰ ὀδόντια τε καὶ τὴν γλωσσάν τε, ἂν περισσότερον τὴν ἐβίαζαν; μὰ περισσότερον ἀπ' ὅλους δὲν ἐσάθη εἰς τὰς καιροὺς μας Κάρολος ὁ πέμπτος Βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, ὅπῃ ἀφ' ἑ μετὴν δόξαν τῶν κατορθωμάτων τε ὑπερέβη ὅλας σχεδὸν τὰς πρὸ αὐτῆ Βασιλείς, ἔκαμε παραίτησιν τῆς βασιλείας, ἀφίνωντας ἐθελοστίως τόσας χάρας, καὶ ἐπαρχίας ὅπῃ εἶχεν εἰς ὅλα τῆς οἰκεμένης τὰ πέρατα; διὰ λόγου τε διηγεῖσθαι αἱ ἱστορίαι, πῶν ὅταν ἐφανέρωσεν αὐτὴν τὴν βελήν τε εἰς τὰς προκρίτους τῆς βασιλείας, τὰς εἶπε μὲ δάκρυα· ἀρχοντες δὲν λυπῆμαι τῆ λόγου μου, ὅπου ἀφίνω τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ λυπῆμαι τὸν Υἱόν μου τὸν ἠγαπημένον τὸν Φίλιππον, εἰς τὰ ὁποῖα τὰς ὥρας ἐπιθέτω τοῖς τοῖτον βαρὺ φορτίον· διατὶ βασῶντάς το, ἀνάγκη εἶναι νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν τε μὲ πολλαῖς φροντίδεις, καὶ πείραξεις· ἤξευραν τῆτοι οἱ περίφημοι ἄνδρες πόσας μεγάλας κινδύνους σὺρνε μὲ λόγου τε τῆς ἐξουσίας τὸ ὑπέρτατον ὕψος, καὶ διὰ τῆτο αὐτοπροαιρέτως ἢ τὸ ἀφίναν, ἢ τὸ ἀπέφευγαν, λογιάζοις τε πλέον ἀξίον ἐλευσιλογίας, παρά ζηλοθυτίας καὶ φθόνου. Καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς ὁ Βασιλεὺς τῆ κόσμου, Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς κρεμάμενος εἰς τὸν σταυρὸν ἔκλινε τὴν κεφαλὴν τε; καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ Πνεῦμα. ὁ μέγας Ἀθανάσιος παρασένει ταύτην τὴν αἰτίαν, ἔτω· εἶναι (λέγει) ὁ θάνατος ἔργον τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀμαρτίαν ἔκ ἐποίησε, δὲν ἐτόλμα ὁ θάνατος νὰ σιμῶσῃ, ἢ νὰ δείξῃ κατ' αὐτοῦ τὴν δυνάμιν του· ὅμως διατὶ ἐπεθύμα ὁ Σωτὴρ νὰ ἀποθάγῃ διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τῶ ἀνθρωπίνου γένους, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς κεφαλῆς ἔκραξε τὸν θάνατον, καὶ τῷ ἔδωκεν ἄδειαν νὰ προσεγγίσῃ· ὁ Ἱερὸς Λύγκεντινος πάλιν λέγει, πῶς ὁ Θεάνθρωπος

Θρωπος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, διὰ τὴν δάσῃ τῷ Ἀνθρώπῳ
 τὸ ὑπερινὸν φίλημα, σοχαθεῖτε (λέγει) τὰ ἐσαυρωμένα
 τὰς πληγὰς, τοῦ ἀποθνήσκοντος τὸ αἷμα, τὰ ἐξαγορά-
 ζοντος τὴν τιμὴν· ἔχει κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν, διὰ τὴν ἀ-
 σπαδῆν, ἀνοικτὴν τὴν καρδίαν, διὰ τὴν ἀγαπήσῃ, ἀπλω-
 μένας τὰς ἀγκάλας, διὰ τὴν ὑποδεχθῆ. καὶ ἔκθετον ὅλον
 τὸ σῶμα, διὰ τὴν ἐξαγοράσῃ· Ὁ Θεῖος Χρυσόσομος ἐρ-
 μινεύει, πῶς κλίνωντας ὁ Κύριός μας τὴν κεφαλὴν, πα-
 ρέδωκε τὸ Πνεῦμα, διὰ τὴν δείξῃ, πῶς ἀπέθνησκεν ὅχι
 ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' αὐτοπροαιρέτως· ὅσον ἠθέλησεν ἔζησεν,
 καὶ ὅταν ἠθέλησεν, ἐξέπνευσεν· οἱ ἄλλοι ἀποθνήσκοντες
 πρῶτον ἀφίενσι τὸ πνεῦμα, καὶ ἔπειτα κλίνουσι τὴν κεφα-
 λὴν· εἰς τὸν Χριστὸν ἐσυνέβη τὸ ἐναντίον, πρῶτον ἔκλινε
 τὴν κεφαλὴν, ἔπειτα ἀφῆκε τὸ Πνεῦμα· καὶ ἐπειδὴ ἐλεύ-
 θερα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, ἀκολοῦθ' αὐτῇ πῶς ἔκλιναν αὐτὴν,
 ὅταν ἠθέλησε. διὸ καὶ ἀπέθανεν, ὅχι ὅταν ἠθέλησαν οἱ
 ἐχθροί τε, ἀλλ' ὅταν αὐτὸς ἠθέλησεν· ὅθεν λέγει καὶ ὁ
 εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος· ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, καὶ δὲν λέγει
 ἀπέβαλε τὸ πνεῦμα. διότι τὸ ἀποβαλλόμενον εἶναι ἀπὸ
 ἀνάγκης· εἰ δὲ ἐπειὶν ὅπῃ τινὰς ἀφίει, τὸ ἀφίει ἐξ ἰδίας
 τε προαιρέσεως· οἱ ἄλλοι διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας φέ-
 ρουσιν εἰς τῆτο καὶ ἄλλας ἐρμηνείας, ὅπῃ διὰ συντομίαν
 τὰς σιωπῶν· ὅμως ἀναφέρω μίαν· ὅπῃ καὶ τὴν γνώμην με
 πολλὰ συντείνει εἰς τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν· ἔκλινε (λέ-
 γει) τὴν κεφαλὴν ὁ Ἰησοῦς, διατὶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τε
 ἦτον ὁ τίτλος τῆς Πιλάτε, μετὸν ὁποῖον τὸν ἀνόμαζε Βα-
 σιλέα· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
 διὰ τὴν δείξῃ λοιπὸν πῶς ἀπεσρέφετο τῆς προσκαίρας βα-
 σιλείας τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν, ἔκλινε, καὶ ἐξεμάκρυνε τὴν
 κεφαλὴν τε ἀπ' ἐκείνου τὸν τίτλον· διδάσκουσας μετὰ τῆτο
 τὰς ἀνθρώπους τὴν ἀποφεύγασιν τὰς βασιλικὰς τιμὰς,
 ὡσάν ὅπῃ εἶναι πλήρεις κινδύνων, καὶ μετὰ πολλὴν χολὴν
 μεμιγμέναι. καὶ διὰ τῆτο γνωστικὰ ἔκαμεν ἐκεῖνος ὅπου ἐ-
 ζωγράφισε τὸ βασιλικὸν σέμμα ἐπάνω εἰς μίαν κοπρίαν,
 μετὰ τούτῃ τὴν ἐπιγραφὴν· Ἄς σὲ πάρῃ, ὅποιος δὲν σὲ
 γνωρίζῃ· διότι ὅποιος προσεχῶς τὸ σοχάζεται, δὲν εἶ-
 ναι βολετὸν τὴν μὴ τὸ εὖρη περιπλεγμένον πανταχοῦ μετὰ

ἀκάνθας. βεβαιοῖ αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερά γραφὴ μετ' ἐνάτης σύμ-
 βολον εἰς τὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν. φαίνεται ἐκεῖ, πῶς ὅ-
 λα τὰ δένδρα ἐσυμμαζώθησαν διὰ τὰ ἐκλέξεν τὸν βα-
 σιλέα των, καὶ ἐπειδὴ ἔτι ἡ Ἐλαία, ἔτι ἡ Ἀμπελος, ἔτι
 ἡ Σακὴ δὲν ἠδέλησαν τὰ δεχθῶν τὴν βασιλικὴν δεσπο-
 τείαν, μετὰ τὰ εἶχαν εἰς τοῦ λόγου των καθ' ἕνα τὴν οἰ-
 κείαν γλυκύτητα, εὐρέθη ἡ Ῥάμνος φορτωμένη μετ' ἀκάν-
 θας, ὅπως περιχαρῶς ἔλαβε τὴν ἀξίαν, λέγουσα πρὸς τὰ
 ἄλλα· Δεῦτε καὶ ὑπόσθε ἐν τῇ σκιά μου· καὶ τῆτο διατί
 διὰ τὰ μάθωσιν οἱ ἔξωσιασαὶ πῶς τὸ βασιλικὸν κράτος
 εἶται ἀπὸ τριβάλης καὶ ἀκάνθας συντροφιασμέιον· ὅταν
 ὁ Θεὸς ἀπεφάτισε τὰ καταστήσῃ τὸν Μαῦσῆν ἀρχηγὸν τῶν
 λαῶν, τῶ ἑφάνῃ εἰς τὸ μέσον τῶ πυρός, καὶ τῆς βάτε
 καὶ ἡ αἰτία ποία ἐσάθη; διὰ τὰ δείξῃ, πῶς ὅλα τὰ ἀξιώ-
 ματα ἔχουσιν ὁλόγουρά των πῦρ καὶ ἀκάνθας. ὁ λαὸς τῶν Ἐ-
 βραίων ἐβελήθη μίαν φοράν τὰ ψηφίσῃ τὸν χριστὸν Βα-
 σιλέα, καὶ ὁ σωτὴρ δὲν ἠδέλησεν· ἀλλ' ἀναχωρῶντας εἰς
 τὸ ὄρος, ἐκρύβη. εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῶ πάθους, ὅταν τῶ
 ἔδικαν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν ἀκάνθινον σέφανον, δὲν φαί-
 νεται πῶς τὰ ἔδειξε καμίαν ἐναντιότητα, ἀλλὰ καθήμε-
 νος, ὑπέφερε τὰ τὸν κράξεν Βασιλέα τῶν Ἰεραίων. τῆ-
 το δὲ τίνος ἔνεκεν; διὰ τὰ γνωρίσωμεν, πῶς ἡ βασιλικὴ
 ἀξία πρέπει τὰ ἔχη τὸν σέφανον μετ' ἀκάνθας· ὁ Βασι-
 λεὺς Σαοὺλ εὐρισκόμενος εἰς μεγάλην σενοχαρίαν εἶπε
 πρὸς τὸν ὄπλοφόρον τε, σῆθι ἐπ' ἐμὲ, καὶ θανάτωσον μετ'
 ὅτι κατέχευε μεθ' ἐλπίς δεινῆ· τὸ ὁποῖον ρητὸν ἑβραϊστὶ
 ἀντὶ τοῦ ἐλπίς, λέγει σέμμα. διὰ τὰ βεβαιωθῶμεν,
 πῶς ἡ ἐλπίς, καὶ τὸ σέμμα τῆς βασιλείας εἶναι ἕνα
 καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· τῆτο καλῶς ἐγίνωσκεν Οὐεσπεσιανὸς
 ὁ Βασιλεὺς· ὅθεν ὅταν οἱ Ἱατροὶ τὸν ἐπαρακαλῶσαν τὰ
 μὴ δίδῃ ἀκρόασιν τῶ ἑνὸς καὶ τῶ ἄλλου ὅπως τὸν ἐνοχλῶσαν,
 διὰ τὰ δυναθῆ μετ' ἡσυχίαν τὰ ἀπολαύσῃ τὴν υγείαν του·
 ἔττι τὰς ἀπεκρίθη· δὲν ἠξεύρετε, πῶς ὁ Βασιλεὺς πρέπει
 τὰ ἀποθάνῃ ἰσάμενος εἰς τὰς πόδας; ὁμοίως καὶ ὁ Τιβέ-
 ριος ἀκένωντας ἕνα Ῥήτορα τὰ τῶ λέγει εἰς τὸ προοίμιον
 τῶ λόγου· ἀνάμεσα εἰς τὰς ἱεράς σε εὐεργεσίας, ὦ Βασι-
 λεῦ, ἔττι τῶ εἶπε· κάλλιον τὰ ἔλεγες· ἀνάμεσα εἰς τὰς

κοπιαστικὰς σε ἐργασίας· καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Στ' Βῆρος ἤλεγχε τὸν Ἀλέξανδρον, διατὶ εἶχεν εἰπῆ, πῶς ἀφ' οὗ ὑποτάξῃ τὴν μοναρχίαν τῶν Περσῶν, ἐβέλετο νὰ περάσῃ εἰρηνικῶς τὴν ζωνήν τε· σφάλλεις (ἔλεγεν) ὦ Ἀλέξανδρε, διατὶ εἰς τὸ βασιλείον δὲν εἶναι ποτὲ ἀνάπαυσις, ἀλλὰ παντοτινὸς καὶ ἀκατάπαυστος φόβος. μίᾳ γερύοντιαν ἐπαρακάλεσε Φίλιππον τὸν βασιλέα, νὰ κατὰδεχθῆ νὰ ἀκόσῃ μίαν κρίσιν ὅπῃ εἶχε· καὶ ἐπειδὴ τῆς ἀπεκρίθη, πῶς τότε δὲν ἀδείαζεν· ἡ γραῖα τῷ εἶπε· τὸ λοιπὸν μὴ θέλεις νὰ βασιλεύσῃς. ἀπὸ τὸ ὁποῖον φαίνεται σαφέστατα, πῶς ἡ βασιλικὴ ἀξία εἶναι πλήρης φροντίδων, κενὴ ἀναπαυσεως, καὶ μὲ ἀκάνθας περικυκλωμένη· ὅθεν ἔλεγε καὶ ὁ τῆς Ἀρχωνίας βασιλεὺς Ἀλφόνσος, πῶς τὰ ἡγεμόνος ἢ κατὰσασις ἦτον χειρότερι ἀπὸ τὴν κατὰσασιν τῶν κτηνῶν· διότι τὰ κτήνη ὅταν εἶναι καιρὸς τῆς τροφῆς, ἀπὸ τινὰ δὲν ἔχεν πείραξιν· ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν καὶ ὅταν πίνῃ, δὲν τὸν ἀφίνασι νὰ ἔχη ἄνεσιν. εἰς τῆτο ἀρμόζει καὶ ἡ κοινὴ παροιμία, ὅπῃ λέγει· δὲν ἀδείαζει ἔτε καν νὰ σκαλίσῃ τὰ ὀδοντία τε. ἀρμόζει καὶ τὸ ρητὸν τῷ Σωτῆρος· ἐκ οἴδατε τί αἰτεῖθε. ζητᾶτε, καὶ ἐπιθυμᾶτε ἡγεμονείαν, καὶ ἔπειτα τὴν ὀνομάζετε θρόνον, ὡσανὺ νὰ ἦτον ἡ ἐπισασία ἀνάπαυσις; καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἀφρων, ὁποῦ γυρίζοντας κηκοπιακῶς ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας πέρνει ἐπάνω εἰς τὰς ὤμους βαρὺ φορτίον, διὰ νὰ εὖρη ἀνάπαυσιν; βέβαια τοῖστος ἀσύνητος εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ ὄντας βαρεμένος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους τῆς παρέσης ζωῆς, λαμβάνει ἐπάνω τε τὸ φορτίον τῆς ἐξουσίας, λογιάζοντας πῶς εἰς αὐτὸ σέκει ἡσυχαστικὴ τῆς καρδίας ἢ ἀνάπαυσις. εἶναι τελείως μαρὸς ὁ ναύκληρος, ὅπῃ ἀφίνασας τὸν λιμένα, εὐγαίνει ἔξω εἰς τὸ πέλαγος, διὰ νὰ εὖρη γαλήνην· εἰς τὰ κάτω εἶναι ἀσφαλὲς τὸ περιπάτημα, μὰ ὄχι ποτὲ εἰς τὸ ὕψος· καὶ τὰς ἐγκρημισμὰς πρέπει νὰ φαβῆται ὁποῖος εἶναι εἰς τὰ ὕψηλά· ὄχι ἐκεῖνος ὅπῃ εὐρίσκεται εἰς τὰ λαγκάδια. ὅθεν ἔλεγε Φωκίαν ὁ ἀθηναῖος, κάλλιον εἶναι νὰ κοιμᾶται τινὰς εἰς τὴν γῆν μὲ ἡσυχὴν καρδίαν, παρά εἰς σρωμνὴν πορφυρὰν μὲ ψυχὴν τεταραγμένην. καθὼς γὰρ τὰ δένδρα ὅπῃ εἶναι φυτευμένα

εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ὑπόκεινται εἰς τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων· ἔτω καὶ οἱ Ἄνθρωποι ὅπῃ εὐρίσκονται εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀξιομάτων, κύκλωθεν σείονται ἀπὸ τὰς ἀνέμους τῶν πειρακτικῶν φροντίδων· καὶ δὲν ἀναγινώσκετε εἰς τὲτο τὰς εἰχες τῆ Ὀρατίῃ;

Σείει ὁ ἀνεμος τὴν μεγάλην πύκην,

Ῥίπτει καὶ τὰς πύργους, τὰς ὑψηλὰ κτισμένους.

Καὶ οἱ κεραυνοὶ πλήττει τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων.

Ἐδῶ προποδίσθη ἀρμόζει ὁ λόγος ὅπῃ εἶπαν πρὸς τὸν προφήτην Ἐλισαίον οἱ ἀἵρεις τῆς Ἰεριχῶ, ἀγαθὴ ἢ κατοικήσις τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὰ ὕδατα πονηρὰ, καὶ ἡ γῆ ἀτεκνῆσα· ἔσωθεν ἢ πορφύρα, τὸ σκῆπτρον, καὶ ὁ θρόνος, ἰδὲ ἢ ἀγαθὴ κατοικήσις· ἀλλὰ τὰ ὕδατα πονηρὰ, διὰ τὸ ὅλα εἶναι κινδύνων πλήρη, καὶ πανταχῶς εἶναι τὸ πένθος, καὶ ἡ σκιά τῆ θανάτου. καὶ τοῦτο ἴσως ἤθελε νὰ σημειώσῃ ἕνας γενηαῖος στρατάρχης, ὁ ὁποῖος διὰ σημεῖον εἶχε μίαν φαρέτραν χωρὶς σαΐταις, μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· ὑπὸ τὴν καρδίαν τὰ βέλη, τετέστιν, ἔσωθεν εἶναι ὁ πόνος, ἔσωθεν ἢ λύπη, ἔσωθεν αἱ ἀκανθαὶ καὶ ὁ φόβος· Ἐνθένδε σιμᾶ εἰς τὰς Ῥωμαίους ἐπολιτεύετο τὲτο τὸ ἔθος· οἱ θριάμβου εἰς τὴν προπομπῆς τῆ θριάμβου ἔβαλλον ἀνθρώπους ὅπῃ ἐβάσταζον κώδοντας, καὶ ράβδια, θέλοντες νὰ δείξουν, πῶς ἐκείνη ἢ εὐτυχία, δὲν ἦτον λύπης καὶ πόνου ἀμέτοχος· καὶ διὰ τὲτο ὄντως ἐπέτυχον τῆ σκοπῆς ἐκεῖνοι, ὅπῃ τὸ βασιλικὸν διάδημα ἐπὶ νόμασαν ἀκανθῶδες· ἢ γὰρ ἀκανθαὶ τόσον λεπτὴν ἔχει τὴν ἀκμὴν, ὅπου μὴ βίας τὴν βλέπομεν, ἔσωθεν ὁμως ὑπερβολικῶς ἀγκυλώνει. βέβαια εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀξίας λάμπει πάντοτε κάποια ἀκτῖνα τιμῆς καὶ μεγαλειότητος· ἀλλὰ αὐτὴ τόσον ἀπὸ τὰς κατασκευὰς συγκαλύπτει τῶν ὑπεναντίων, ὅπῃ ὅποιος ἔχει γνώσιν δὲν ἀγοράζει τὸ τοιοῦτον ὀλίγον μέλι μὲ τὴν χολὴν μεμιγμένον· λάμπει καὶ κάποια ἀκτῖνα δόξης εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ εἶναι αὐτὴ μὲ τόσα φαρμάκια βαμμένη, ὅπῃ τινὰς φρόνιμος δὲν θέλει ἐπιθυμῆσαι ἰοβόλα ἐδέσματα. φαίνεται πραγματῶς καὶ γλυκὴ ἢ βασιλεία, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀφινθίαν εἶναι

ναι ἀνακαλωμένα τὰ γλυκύσμαθα ταῦτα, ὅπῃ εἶναι γλυ-
 κύτερον τελείως νὰ λείπουσι· συντροφεύει τὸ σέβας τὴν
 μεγαλειότητα, ἀλλὰ τόσον πανταχοῦ τὴν πλῆττασι τῶν
 φθοερῶν τὰ βέλη, ὅπου εἶναι κάποιον εἶδος μαρίας νὰ
 ἀγαπήσῃ τινὰς τοιαύτην ἀξίαν. τῆτο γινώσκωντας ὁ σο-
 φὸς Βίας, ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Κροῖσον βασιλέα τῶν Λυδῶν
 ὅπῃ ἐμπαίζωντάς τον, τὸν ἐφοβέριζεν· ὕπαγε ὦ Κροῖσε
 νὰ φάγῃς κρομμύδια, ὡσάν νὰ ἔλεγε, τί ἐπαίρεσαι τα-
 λαίπωρε; δὲν ἠξεύρεις, πῶς ἄντας Βασιλεὺς, εἶσαι ἀ-
 ξιος ἢ τῶν ἐδικῶν σε, ἢ ἀλλοτρίων δακρύων διὰ ταῖς ἀ-
 πειραις δυσυχίαις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπέκεινται τὰ βασι-
 λεια; ὁποῖος τρώγει κρομμύδια, ἀνάγκη εἶναι νὰ δακρύ-
 σῃ· ἢ ὅποιοι ἔχουσιν ἀξίαν ἢ ἐξουσίαν, ἂν εἶναι φρόνι-
 μοι, πολλὰ δάκρυα πρέπει νὰ χύνῃσι· διὰ τῆτο ἢ ὁ Φω-
 σὴρ τῆς Ναζιανζῆ Γρηγόριος σοχαζόμενος τὴν ζωὴν τῶν
 κρατέων ὑποκειμένην εἰς τόσας φροντίδας καὶ κόπας,
 ἔλεγε πολλάκις· Ἀληθινὰ τέχνη τῶν τεχνῶν εἶναι, ἢ
 μάθησις τῶν μαθησέων, νὰ ἠξεύρῃ τινὰς νὰ κυβερνήσῃ
 ἀνθρώπους· διατὶ ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα ὁ ἄνθρωπος ἔχει καὶ
 ποικίλον τρόπον, ἢ διάφορον γνώμην, καὶ τὸ χειρότερον
 μισᾷ πάντοτε ἐκεῖνος ὅπῃ τὸν κυριεύουσιν· ὅθεν ἡμέραν
 ἢ νύκτα μελετᾷ ἐπιβελάς, κατασκευάζει δόλους, ἢ εὐ-
 ρίσκει νέα μηχανεργήματα. δὲν σκληραίνεται ὁ Λέων ἢ
 τῆ Λέοντος, οὔτε ἡ Πάρδαλις ἢ τῆς Παρδαλέως, ἀλλ' ἐ-
 κάσθ' εἶδες τὰ ζῶα εἴτε ἡμέρα, εἴτε ἀγρία ὅμῃ συνα-
 θροίζονται, ἢ ὅλα κατὰ τῶν ἀνομοίων ζῶων πολεμῶσιν·
 ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον ἐπιβελεύεται, τὸν κακο-
 ποιῇ, τὸν βλάπτει, τὸν ζημιώνει, ἢ μόνος ἀπ' ὅλα τὰ
 ζῶα εἶναι ἐκεῖνος ὅπου δὲν ἡμπορεῖ νὰ ζήσῃ μὲ ἀσφά-
 λειαν ἀνάμεσα εἰς τὸ γένος τε. ὅθεν ἀληθεύει τὸ ρητὸν
 τῆ Ἀριστοτέλους ὅπῃ λέγει, πῶς καθὼς ὁ ἄνθρωπος ὅ-
 ταν μὴ λόγου πολιτεύεται, εἶναι τὸ κακώτερον ἀπ' ὅλα
 τὰ ζῶα· ἐτῆ ὅταν ἄνευ λόγου διοικῆται, ἢ δὲν ὑποβάσ-
 σεται, εἶναι ἀπ' αὐτὰ τὰ θηρία χειρότερον, ὑπερβαίνων-
 τας τότε ὁ θυμὸς τε πάντων τῶν θηρίων τὴν σκληρότητα
 καὶ ἀποτολμίαν· ἐκεῖνα γὰρ μὲ τὰς εὐεργεσίας ἐνίοτε ἡμε-
 ρῶνται, ὁ ἄνθρωπος δὲ οὐδέποτε· ἀλλὰ γίνεται ὑπὲρ

τὴν Πάρδαλιν σκληρότερος, ὅπῃ κακίζει ὅταν τινὰς τῆς κάμη καλοσύνην· καὶ εἰς τῆτο ἠμποροῦμεν νὰ βεβαιωθῶμεν ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς γραφῆς τὴν μαρτυρίαν, οἱ σατράπαι Δαρείου τῆ βασιλείας εἶχαν ζητήσῃ, ὅτι νὰ βαλθῇ εἰς τὸν λάκκον τῶν λέοντων ὁ προφήτης Δανιὴλ, ὡς παρήκοος τῶν βασιλικῶν προσαγμάτων· καὶ ὁ Βασιλεὺς διὰ νὰ τῆς πληροφορήσῃ, ἐπρόσαξε καὶ τὸν ἔβαλαν· λέγει ὁμως ἡ γραφή, πῶς ὁ Δάρειος εἶπε, καὶ ἔθηκαν εὐθύς μίαν μεγάλην πέτραν ἐπάνω τῆ λάκκου, τὴν ὁποίαν ἐσφράγισε μετὴν βοῦλλαν τὴν βασιλικήν, διὰ νὰ μὴν ὑπάγῃ τινὰς νὰ κακοποιήσῃ τὸν Δανιὴλ. μὰ πῶς εἶναι τῆτο; αὐτὸς ἔρριψε τὸν προφήτην νὰ τὸν φάγῃ οἱ λέοντες, καὶ ἔπειτα τὸν φυλάττει ἀπὸ τῆς ἀνθρώπους; ἀρά γε οἱ Ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς Λέοντας εἶναι σκληρότεροι; βέβαια εἶναι, καὶ διὰ τῆτο φρονιμώτατα ἔκαμεν ὁ Βασιλεὺς, νὰ σφραγίσῃ τὸν λάκκον· ἠξέυρε γὰρ ὡς συνετός· πῶς κανένα θηρίον δὲν εἶναι ἰσχυρότερον ἀπὸ τὸν Ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ὅταν βέλεται νὰ κάμῃ τὸ θῆληματε, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τὴν γνώμην τε, δὲν συγχαρᾶ οὔτε τῶν φίλων, οὔτε τῶν συγγενῶν τε· διὰ τὸν Ἄνθρωπον εἶπεν ἕνας Σοφός, πῶς εἶναι Λύκος καὶ τῆ Ἄνθρώπου· ὁμως καλλίτερα νὰ εἶχεν εἰπῇ, πῶς εἶναι Ἄνθρωπος καὶ τῆ Ἄνθρώπου, διατὶ ὡς Ἄνθρωπος δείχνει περιαισσότεραν σκληρότητα, παρά ὅπῃ ἠθελε δείξῃ, ἂν ἦτον Λύκος· τὸ βλέπομεν καὶ τῆτο εἰς τὴν γραφήν, εἰς τῆ Δανιὴλ τὸ ε. κεφάλαιον, ὅπῃ, θῆλωντας ὁ Θεὸς νὰ δείξῃ εἰς τὸν Βαλτάσσαρ βασιλέα τῶν Χαλδαίων ἕνα σημεῖον τῆς φοβερᾶς παιδείας, ὅπῃ ἔμελλε νὰ τῷ δώσῃ, ἔσειλε μίαν χεῖρα ἀνθρώπου ὅπου ἔγραφεν εἰς τὸν τεῖχον· καὶ τὸ γράψιμον ἐκεῖνο ἦτον ἡ ἀπόφασις τῆ θανάτου, καὶ ἡ μετάθεσις τῆς βασιλείας τε ἀπὸ τῆς Χαλδαίας εἰς Πέρσας, μετὰ ταῦτα τὰ αἰνιγματικά λόγια· Μανὴ, Θεκέλ, Φαρές. μὰ διατὶ μετὰ χεῖρα ἀνθρώπου νὰ ἀπειλήσῃ ὁ Θεὸς τὸν θάνατον τῆ Βαλτάσσαρ, ὅπου ἡ ἀνθρωπίνη χεῖρ εἶναι πραῦτα καὶ ἐλαφρῆ; διατὶ νὰ μὴ μεταχειρισθῇ τῆ Λέοντος τὴν χεῖρα· ἢ τῆς Ἄρκου, ὅπου ὄντας χεῖρ θηρίων φοβερῶν, ἐδύνατο νὰ τρομάξῃ περιαισσότερον τῆ δυσσεβοῦς τὴν καρδίαν; διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· διατὶ δὲν

εἶναι

εἶναι χεῖρι σκληρότερον ἀπὸ τῆ θυρωμένη Ἀνθρώπου τὴν
 χεῖρα, ἔτε μανία φοβερωτέρα ὡσάν τῆ Ἀνθρώπου, ὅπῃ
 κλίνει εἰς τὴν σκληρότητα· καὶ ἀληθινὰ δὲν ἐσάθη τὸ πρᾶ-
 γμα παράδοξον, ἕνας τοιοῦτος γενναῖος πολεμιστῆς, νὰ μεί-
 νη νεκρὸς ἀπὸ τὸν φόβον, εὐθύς ὅπῃ εἶδε τῆ Ἀνθρώπου
 τὴν χεῖρα; αὐτὸς ὅπῃ ποτὲ δὲν ἐφοβήθη οὔτε εἰς τῆ πο-
 λέμῃ τὴν ζῆσιν, ἔτε εἰς τῆς μάχης τὴν ταραχὴν, ἔτε εἰς
 τὰ κυνήγια τῶν θηρίων; τὸ ἐγνώριζε τῆτο καὶ ὁ Δαβίδ.
 ὅθεν ὅταν ὁ Θεὸς τῷ ἐμήνυσε νὰ ἐκλέξῃ μίαν ἀπὸ τὰς
 τρεῖς πληγὰς, δηλαδὴ, ἢ θανατικὸν, ἢ πείναν, ἢ πόλε-
 μον, ἐπρόκρινε καλλίτερα τὸ θανατικὸν, λέγων· Στε-
 νά μοι καὶ τὰ τρία· πλὴν ἐμπροσθεῖμαι εἰς χεῖρας Κυρίου ὅ-
 τι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτῆ, εἰς δὲ χεῖρας Ἀνθρώπου ἔ-
 μὴ ἐμπέσω. Καὶ διὰ τῆτο εἶναι πρᾶγμα μέγα καὶ ἐπι-
 κίνδυνον νὰ ἐξουσιάζῃ τινὰς Ἀνθρώπους, μετὰ τὸ νὰ εἶναι
 πάντοτε ὁ Ἀνθρώπος σκληρὸς καὶ ἀχάριστος πρὸς τὸν φύ-
 λακα καὶ κυβερνήτην τε· λέγει γὰρ ἡ κοινὴ παροιμία, πῶς
 κρατεῖ λύκον ἀπὸ τὰ ἀφτία, ὁποῖος ἔχει εἰς τὰς χεῖρας
 τῆ ἐξουσίαν· τῆτε χάριν εἶναι ἀξίος νὰ ὑψάνεται μετὰ εὐ-
 φημίας ἕως εἰς τὸν Οὐρανόν, ἐκεῖνος ὅπῃ ὅταν ἐξουσιάζῃ
 τῆς ἄλλης, ἐνθυμᾶται πῶς εἶναι Ἡγεμῶν, καὶ πρέπει ἐξ
 ἀνάγκης νὰ εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὸν φθόνον, καὶ εἰς τὰς
 διαβολὰς τῶν πολλῶν, ἐπειδὴ καὶ ἔτιως ἐπεκράτησε τὸ ἔ-
 θος, ὅλος ὁ λαὸς εἰς αὐτῆς νὰ κοιτάζῃ, κατ' αὐτῆ ὅλοι
 νὰ ἀκονίσῃ τὰς γλῶσσάς των· καὶ εἰς αὐτὸν, ὡσάν οἱ το-
 ξόται εἰς τὸν σκοπὸν, νὰ διευθύνουσιν ὅλας τὰς σαῖτας
 τῆ φθόνου· ἐσηλώθη γὰρ ὡς σκοπὸς εἰς βέλος, καὶ τὸ ρη-
 τὸν τῆ Προφίτε· διότι δυσκολώτατον εἶναι, ὁποῖος κυ-
 βερνᾷ χώρας καὶ ἐπαρχίας, νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀρέσῃ εἰς ὅλας·
 μήτε ὁ Ζεὺς (λέγει ἡ παροιμία) εἰς ὅλας ἀρέσκει· καὶ
 πῶς λοιπὸν νὰ ἀρέσῃ ὁ Ἀνθρώπος; ὅπῃ εἶναι πολλοὶ,
 εἶναι καὶ πολλὰ αἱ βωμαὶ, καὶ διάφορα τὰ θελήματα, καὶ
 ὅσαι εἶναι αἱ κεφαλαί, τόσαι εἶναι καὶ αἱ γνώμαι· ὅθεν ὁ-
 ποῖος ἔχει τὴν ἐξουσίαν, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀρέσῃ εἰς τῆς
 πολλὰς, ἐπειδὴ καὶ μετὰ βίας εὐρίσκονται δύο, ὅπῃ νὰ
 εὐαρεσθῆνται εἰς τὸ ἴδιον πρᾶγμα· τοιγαρῶν ὁ Ἡγεμῶν ὁ-
 ποῦ ἐξουσιάζει τῆς ἄλλους, ἄς φοβῆται τῆ λόγους, ἄς
 φοβῆ-

φοβῆται τὰς πολλὰς, ἃς φυλάττεται ἀπὸ ὄλης, ἢ ἃς μὴ καταφρονῆ κανένα· ἀλλὰ τοῦτο ἃς σοχάζεται πάντοτε, πῶς ὑψώθη εἰς τὸν ὑπέρτατον θρόνον τῆς δεσποτείας, ὄχι διὰ τὰ τρυφῆ καὶ τὰ ἀναπαύειν, ἀλλὰ διὰ τὰ κοπιάζειν, καὶ τὰ κινδυνεύειν· ἐνθένδε ὁ Ἰωάννης γράφωντας διὰ τὸν ὑψιστον Θεόν, τὸν Βασιλέα τῆς δόξης εἰς τὴν Γεράν Ἀποκάχυψιν, λέγει, πῶς τὸ ὄνομα αὐτῆ τὸ βασιλικόν ἦτον γεγραμμένον ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτῆ, Βασιλεὺς Βασιλέων, καὶ Κύριος Κυρίων· μὰ τίνος ἕνεκεν εἰς τὸν μηρὸν; δὲν ἤρμοζε καλλίτερα εἰς τὸ μέτωπον, ἢ εἰς τὸ σῆθος; ἢ ἔννοια εἶναι αὐτῆ· ἦτον εἰς τὸν μηρὸν χαρακτηρισμένον, ὅθεν ἡ μάχαιρα κρέμεται, διὰ τὰ δείξει, πῶς ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἀναβαίνει εἰς τὸ ὕψος τῆς βασιλείας, τότε ἐταιμάζεται εἰς τὰς πολέμους· μάλιστα ἀπὸ τόσας κινδύνους εὐρίσκονται περιπλεγμένοι οἱ κρατῆντες, καὶ ἀπὸ τόσας πολλὰς φροντίδας ξενοχωρεῖνται, ὅτε μερικοὶ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των μισοῦσιν· ἔχομεν εἰς αὐτὸ τὴν μαρτυρίαν Ἰελίε τῆ Καίσαρος· τὸν ὁποῖον παρακαλῶντες οἱ φίλοι, τὰ φυλάξει τῆ λόγουτε ἀπὸ κάποιον ἐπανισάμενον κίνδυνον μὲ τὴν βοήθειαν τῶν δορυφόρων ὑποχόμενοι καὶ αὐτοὶ μὲ ὄλην των τὴν δύναμιν τὰ διαφεντεύσασιν τὴν ζωὴν τε μέχρι θανάτου· ἔτσι τοὺς ἀπεκρίθη· κάλλιον εἶναι μίαν φοράν τὰ ἀποθανῶ, παρὰ τὰ τιμωρῆμαι ἀδιαλείπτως ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν τὴν διηνεκῆ τῆς καρδίας.

Ἐδειξεν ὁ Βάρβαρος μὲ κρεμάμενον ξίφος,
 Πόσας φροντίδας κέκτηται τῆ βασιλέως σέμμα.
 Λοιπὸν δὲ ἄξιός ἐστι παντοίων ἐγκωμίων,
 Ὅστις τὸ σκῆπτρον ἔκρινε χεῖρον τῶν χορταρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἡ ἐγρήγορσις τῆς ἡγεμόνος σωτηρία ἐστὶ τῆς λαῶ.

Τίνος ἕνεκεν οἱ Αἰγύπτιοι διὰ σύμβολον τῆς ἀγρυπνίας εἶχαν τὸν Δέουλα; Βασιλέα τῶν ζώων. διαβίβη τῆς Βασιλείας τὸ ἐξαίρετον ἔργον εἶναι, νὰ ἀγρυπνῆ διὰ τῆς λαῶ τὴν ἀσφάλειαν. ὁ δὲ Δέων ἐββησι, λέγεται λατινισὶ Βασιλεὺς, καὶ ὄντως μὲ καλὴν σόχασιν· διότι καθὼς ὁ Δέων δὲν ἀναπαύεται πολὺ, μάλιστα δὲ κρατεῖ τὰ ὄμματα ἀνοικτὰ ὅταν κοιμᾶται· καὶ διὰ τῆτο πολλὰ εἰς τὰς θύρας τῶν Ἐκκλησιῶν χαράττεται, καθὼς ἐπιτήδεια εἰς τὰ Ἱερογλυφικά τε τὸ περιγράφει ὁ Ἀλκιάτης.

Δέων ἐστὶν, ἀλλὰ φύλαξ,

Καὶ ὅδ τοῖς ὄμμασιν ἀνεωγμένοις καθεύδει,

“Ὅθεν καὶ πρὸ τῆς νῆς τίθεται ἐν ταῖς πύλαις.

Εἰς ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ Βασιλεὺς, διὰ νὰ κυβερνᾷ εὐλόγως τὸν λαόν, καὶ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, πρέπει πάντοτε νὰ ἀγρυπνῆ. τὸ ὁποῖον σαφέστατα δηλοποιεῖται μὲ τῆς Ἱερᾶς γραφῆς τὴν μαρτυρίαν· εἰς τὰς βίβλους δὲ τῶν Βασιλειῶν, ἢ ζῶη τῶν κρατέων ἡμέρα ἐπονομάζεσθαι, χωρὶς νὰ γένη τῆς νυκτὸς καμία ἀνάμνησις· „Οὐχὶ ταῦτα γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων τῶν ἡμερῶν Βασιλειῶν Ἰῆδα.“ μὰ διατὶ τῆτο; δὲν πρέπει τάχα νὰ ἔχωσιν οἱ Βασιλεῖς νύκτα διὰ ἀνάπαυσιν; δὲν τῆς τυχαίνει, ὕπερα ἀπὸ τόσας κοπιαστικὰς ἐργασίας, νὰ ἀπολαμβάνουσι παραμικρὰν ἡσυχίαν, τίς ἀμφιβάλλει; τὸ λοιπὸν διατὶ ἡ γραφὴ ἐνθυμίζει τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ ὄχι τὰς νύκτας; τῆτι εἶναι ἡ λύσις; ἡ Ἱερὰ γραφὴ ὅταν ονομάζη ἡμέρας, περιλαμβάνει ὅμῃ καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα· εἰδὸτι δύο λογίων ἐννοεῖται ἡ ἡμέρα, ἢ ὡς φυσικὴ, ἢ ὡς τεχνικὴ· ἡ φυσικὴ εἶναι ἐκεῖνη ὅπῃ ἔχει ὥρας κδ'. κατὰ τὸ ὁποῖον μέτρον λαμβάνεται τὸ ρητὸν τῆς Γενέσεως, ὅπῃ λέγει· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρῶτὴ ἡμέρα μία· ἡ τεχνικὴ εἶναι τὸ μέτρον ἐκεῖνο τῆς καιρῆς, ὅπῃ ὁ ἥλιος φωτίζει τὸ

ἔδικόν

ἔδικόν μας ἡμισφαίριον, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν διάρρησιν ἔξη-
γεῖται τὸ ἄλλο ρητὸν ὅπερ λέγει· Καὶ ἐκάλεσε τὸ φῶς
ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα·“ ἐγὼ ὅμως, ἂν μοὶ
ἦτον συγχωρημένοι νὰ παρασήσω τὴν γνώμην μου, ἔτσι ἠ-
θελε εἰπῆ, πῶς δηλαδὴ δὲν ἔγινε καμία ἀννάμνησις τῆς
νυκτὸς εἰς τὴν ἰστορίαν τῶν Βασιλέων, διὰ νὰ γνωρίσω-
μεν, ὅτι τῷ Βασιλέως ἡ ζωὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὑποδι-
λωμένη εἰς τὸν ὕπνον, καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, ἀλλ' εἰς τὸν
κόπον καὶ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν· καὶ εἰς τῆτο ἄριστα λέγει ὁ
ποιητής·

Εἰς ἀγρυπνεῖ ὁ γερανὸς, καὶ οἱ λοιποὶ κοιμῶνται,
Καὶ δὲν φοβῶνται τὸν ἐχθρὸν νὰ ἔλθῃ νὰ τὰς βλάψῃ.
Ὅμοίως πρέπει ἢ ἀγρυπνεῖν πάντοτε οἱ κρατῶντες,
Μήπως κοιμῶντων φθείρῃσι, τὴν ποιήμνην των οἱ λύκοι.

Ἐνθένδε καὶ ὁ σοφώτατος ὄμηρος ἐπιτιηδεϊότατα εἶπεν.

Οὐ χρὴ πανύχιον εὐθεῖν βελιφόρον ἄνδρα,

Ἔλαοι τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμνηεν.

Ἐδειξε καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μὲ τὸ ἴδιον παράδειγμα
πόσον εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὰς κρατῶντας ἢ ἀγρυπνία· διό-
τι ἐσυνήθιζεν ὅταν ἠθελε νὰ κοιμηθῆ, διὰ νὰ μὴ τύχῃ
καὶ τὸν ἀπατήσῃ ὁ ὕπνος, νὰ ἀπλώνῃ ἔξω τῆς κλίνης τὴν
δεξιάντε· κρατῶντας μὲ αὐτὴν ἕνα βῶλι ἀργυρὸν ἐπάνω
εἰς μίαν χάλκινην λεκάνην, μὲ τέτοιον σκοπὸν, ὅτι πίπ-
τωντας εἰς αὐτὴν τὸ βῶλι ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν πολὺν ὕπνον ἠ-
θελεν ἀνοιχθῆ ἡ χεῖρτε, καὶ κάμνοντας ἦχον νὰ ἐξυπνή-
σῃ μὲ τὸν κωδωνισμὸν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον,
ἐγίνωσκε ἦν ὡς συνελθὸς ὅπερ ἦτον, πῶς τὸ ἴδιον καὶ κυριώ-
τατον χρέος τῷ Ἡγεμόνῳ εἶναι νὰ ἀγρυπνῆ, μὲ τὸ νὰ εἶ-
ναι αὐτὸς ὡσάν ἡ καρδία εἰς τὸ σῶμα τῆς πολιτείας· ὁ-
θεν καὶ ὁ λαὸς πρεπόντως ἠμπορεῖ νὰ εἰπῆ μὲ τὴν γραφὴν,
ἐγὼ καθεύδα, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ· ἀκόμη καὶ τῷ βα-
σιλέως Ἰβλιανῷ τῷ παραβάτῃ ἢ ἀγρυπνία πολλὰ ἐγνω-
μάζεται εἰς τὰς ἰστορίας· γράφει ἦν δὲ αὐτὸν ὁ Ἀμμια-
νὸς, πῶς εἰς τρία μέρη ἐδιαμοίραζε τὴν νύκτα, καὶ τὸ μὲν
πρῶτον ἐξοδιάζεν εἰς τὸν ὕπνον, τὸ δεύτερον ἀνάλισκεν

εἰς τὴν σκέψιν τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, καὶ τὸ τρίτον ἐ-
 χάριζεν εἰς τὴν σπερδὴν τῶν μαθημάτων. Θαυμαστότερος
 εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος
 μὲ τὸν ἦχον ὁποῦ ἔκαμεν τὸ ἀργυρὸν σφαιρίον μέσα εἰς
 τὴν λεκάνην, ἐγείρετο ἐκ τῆ ὕπνου. ἀλλὰ τοῦτος χωρὶς
 κανένα ὄργανον, ὅταν ἤθελεν ἐξύπνα, καὶ ἄφινε τὴν κλί-
 νην τὴν ὡραν τῆ μεσονυκτίου. ἤξευρε ὦν καὶ τῆτος ὁ ἐξουσια-
 σῆς, δι' αὐτὴν μόνην τὴν ἀγρυπνίαν του ἐπαινετός θελεῖ
 εἶναι, πῶς καθὼς ἄταν τὸ σῶμα εἶναι ἀπὸ τὸν ὕπνου ὡς
 ἀναίδιτον, φυλάττεται ἀπὸ τὴν καρδίαν, ὅπῃ ἀδιαλεί-
 πτως ἀγρυπνεῖ καὶ κινεῖται. ἔτω καὶ ὁ ἡγεμῶν, διὰ νὰ ἀ-
 ναπαύεται ἀσφαλῶς τὸ ὑπὴκουον, ἔχει χρέος ὄχι μόνον
 τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα νὰ εἶναι πάντοτε ἀγρυ-
 πνος. με' τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται τῆ λαοῦ τε καρδία,
 τετέστιν ἐκεῖνος νὰ κοιμᾶται. καὶ ἔτος νὰ ἀγρυπνῆ. ἐκεῖνος
 νὰ συχάζη, καὶ ἔτος νὰ μεριμνᾷ. ἐκεῖνος νὰ χολάζη, καὶ ἔ-
 τος νὰ κοπιάζη. τόσον δὲ χρειάζεται νὰ φροντίζη, ὅπῃ ἡ
 ἀγρυπνία τε νὰ διαφεντεύη ὀλονῶν τὰ ὀσπήτια, ὁ κόπος
 τε ὀλονῶν τὴν χολήν, ἡ ἐπιμελεία τε ὀλονῶν τὰς τρυφάς,
 ἡ ἐργασία τε ὀλονῶν τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ τὸ βλέμμα του
 ὀλονῶν τὰς πράξεις. καὶ καθὼς τὸ σφραδιοκάμυλον, κοι-
 τάζοντας πυρῶνει τὰ αὐγά τε, καὶ εἰ μὲν τὰ βλέπη προ-
 σεχῶς ζωοποιεῖ τὰς νεοττῆς, εἰδὲ καὶ παύση, μένεσι τὰ
 αὐγά κενά, καὶ φθείρονται τελείως. ὁθεν λέγει καὶ ἡ ἀκα-
 δημικὴ ἐπιγραφή. ἐκ τῆς ὄψεως ἡ σωτηρία. ἔτω πρέπει
 καὶ ὁ ἡγεμῶν, με' τὰ ὄμματά του νὰ παρακινᾷ πάντοτε
 τὸν λαόν του εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ με' τὸ βλέμμα τε νὰ τὸν
 προσέχη, διὰ νὰ μὴν εὐγη ἀπὸ τὴν σφάταν τῆς ἀρετῆς.
 ἐντεῦθεν ἐπαινεῖται ἡ ἀπόκρισις ἐκεῖνη, ἡ πολλῶ ἀλατι
 ἡρτημένη, ἐρωτῶντας γὰρ ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐπισάτην τῶν
 ἀλόγων τε, τί πράγμα παχύνει ταχέως τὸ ἀλογον; ἐ-
 κείνος τε ἀπεκρίθη, τοῦ αὐθέντου τὸ ὄμμα. ἐννοῶντας,
 πῶς τὸ ἀλογον τότε εἶναι καλά, κυβερνημένον, ὅταν ὁ
 αὐθέντης τε συχᾷ τὸ κοιτάζη. ἔτσι λοιπὸν καὶ τὸ ὄμμα
 τῆ ἡγεμόνος εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖον, διὰ νὰ μὴ δεινοπα-
 θῆ, ἀλλὰ νὰ κυβερνᾶται, καὶ νὰ διατηρῆται ἀσφαλῶς ὁ
 λαός τε. Ἀρμόζουσιν ἐδῶ τὰ λόγια ἐκεῖνα τῆ Ἀσματος.

Ὁρθρί-

Ὁρθρίσωμεν εἰς Ἀμπελώνας, καὶ ἴδωμεν εἰ ἠνθισεν ἡ Ἀμπελος ἡμῶν· διότι ὅποιος ἔχει εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῆς Ἀμπελώνα, ἢ ποιμνῆν, πρέπει πολλά ταχύ νὰ σηκῶνεται, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὸν ὕπνον, σοχαζόμενος πῶς ὅτι εἶναι ἡ Ψυχὴ εἰς τὸ Σῶμα, τὸ αὐτὸ εἶναι ὁ Ἀμπελεργὸς εἰς τὸν Ἀμπελώνα, καὶ ὁ ποιμὴν εἰς τὸ Ποίμνιον. διὰ τῆτο εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων ἀναβινώσκομεν, πῶς πολλοὶ ἄδελφεὶς μὲ τῆ μακαρίῃ Πέτρῳ τὴν σκιάν ἐλάμβαναν τὴν υἰείαν. καὶ διατί; διὰ νὰ καβαλάβῃ καθένας, πῶς καὶ ἡ σκιά μόνη τῆ Ποιμῆνος δίδει τῇ Ἐκκλησίᾳ μεγάλην ὠφέλειαν. ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κοιμώμενος εἰς τὸ πλοῖον, ἔδωκεν ἄδειαν νὰ γένη τοιαύτη μεγάλη τρικυμία εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου χεδὸν ἐκαταποντίζετο τὸ πλοῖον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἀφ' ἧ δὲ ἐξύπνησεν, ἔγινεν εὐθύς μεγάλη γαλήνη· καὶ τῆτο διατί; διὰ νὰ μάθωσιν οἱ Ποιμῆνες, πῶς ὅταν κοιμῶνται, πολλάί τρικυμῖαι καὶ ταραχαὶ γίνονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· αἱ ὁποῖαι καποτε μεταβάλλονται εἰς γαλήνην, ὅταν αὐτοὶ ἐπὶ τὴν Ποίμνην αὐτῶν ἀγρυπνεῖσι. Γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, πῶς εἶδεν ὅμοιον ἡμῶν Ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη, ὅπῃ ἔσεκεν εἰς τὸ μέσον τῶν ἐπὶ τὰ λυχνῶν· καὶ τῆτο τί ἐδίλει; πῶς πρέπει οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ εὐρίσκωνται πάντοτε εἰς τὸ μέσον τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ οἱ πατέρες τῶν Ἱερῶν Συνόδων ἀποφασίζουσι· λείποιτες ἢ αὐτοὶ, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐπανέλθωσι ζημίαι πολλάί εἰς τὴν ποιμνῆν των· ἡ Σελήνη ἀνάμεσα εἰς τὰς πλανήτας εἶναι μικροτέρα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς γῆς δὲν ἀπέχει πολὺ, πέμπει τὰς ἐπιρροὰς ἀφθονοπαρόχως· ὡσαύτως καὶ Ποιμῆνες, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι τόσο ἐπισήμονες, ὅμως συχνὰ ἐπισκέπτοντες τὸ ποιμνῖόν των, περισσότερον ὠφελεῖσι τὰ πρόβατα, παρά οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ κατοικῶσιν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλήν, μακρὰν ἀπὸ τὴν σκέψιν τῶν προβάτων· τῆτε χάριν πρεπόντως εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον οἱ προεσῶτες ὀνομάζονται Ἄλας. καθὼς ἢ τὸ Ἄλας, ἐὰν δὲν εἶναι παρὸν, δὲν ἀρτεῖ· ἔτω καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐὰν δὲν εἶναι παρόντες εἰς τὰς Ἐκκλησίας των, ὅχι μόνον δὲν προξενῶσιν ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ πολλῆς βλάβης καὶ ζημίας γίνονται αἰ-

τιοι* ἀπόντος τῆ Μωϋσείας ἀπὸ τὸ μέσον τῆς συναγωγῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ποῖα κακὰ δὲν ἐσυνέβηκαν; εὐθύς ἀρχίσαν οἱ Ἑβραῖοι νὰ κατασκευάζωσιν εἰδῶλα, νὰ τὰ προσφέρωσι θυσίας* ἢ κλίνοντες τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, εὐλαβῶς νὰ τὰ λατρεύωσι* ἢ ἀγκαλὰ ἦτον παρῶν εἰς τὸν τόπον τῆ Μωϋσείας ὁ Ἀαρῶν, ὅμως τίποτε δὲν ᾤφέλισε. διατὶ τῶν τοποτηρητῶν ἡ ἐξουσία προσῶς δὲν λογίζεται, ὅταν λείπωσιν οἱ γνήσιοι ποιμένες. γράφει μίαν εὐμορφὴν ὁμιλίαν ὁ Θάμασος Ἀρχιερεὺς τῆς Ρώμης, διὰ ἐκείνης τῆς Ἐπισκόπουσ ὅπῃ ἀφίνοντες τὰς Ἐκκλησίας τῶν εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν τοποτηρητῶν, περιπαῖσι διὰ περιδιάβασιν εἰς ξένας ἐπαρχίας. ἢ λέγει ἔτσι. Μῶ φαίνονται οἱ τοῖστοι παρόμοιοι τῶν μεγαλοπρεπῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι εὐθύς ὅπου γεννῶσι τὰ τέκνα τῶν, τὰ δίδωσιν εἰς τὴν τροφὴν νὰ τὰ βιζάσῃ, ἢ νὰ τὰ ἀνατρέψῃ, διὰ νὰ ἔχων αὐταῖς ἄδειαν νὰ ἐπιστρέφωσιν ταχέως εἰς τὴν ἀκόλασον ἐπιθυμίαν τῶν. ἀλλ' ἀπὸ τῆτων τὴν αἰτίαν, πόσα κακὰ προξενῶνται; ἀμελεῖται τῶν ψυχῶν ἡ Σωτηρία, χάνονται τὰ Πρόβατα, αὐξάνωσι τὰ πλημμελήματα, φυτρῶνωσι τὰ χίσματα, χελώνται αἱ Ἐκκλησίαι, φθείρεται τὸ Ἱερατεῖον, ἢ γίνονται ἄλλαι ἀναρίθμηται παρανομίαι. ἢ τοιαύτη εἶναι ἡ μάθησις ὅπῃ μᾶς ἔδωκεν ὁ ποιμὴν ὁ Οὐράνιος; δὲν ἐγύρευσε αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ Πρόβατον τὸ ἀπολωλός; δὲν τὸ ἐσῆκασεν ὁ ἴδιος ἀφ' οὗ τὸ ἦυρεν εἰς τῆς ἁμαρτίας; τὸ λοιπὸν πῶς δὲν ἐπιτελῶμεν ἢ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ, μόνον ἀφίνομεν εἰς τῆς ἄλλης αὐτὴν τὴν φροντίδα; ἐντεῦθεν συνηθίζωσιν οἱ ἐν ἀξιώματι ὄντες νὰ βασῶσι δακτυλίδιον εἰς τὴν δεξιάν, διὰ νὰ φανερῶσιν, πῶς εἰς τὸ νὰ ἐπιτελῶσιν τὴν ἐργασίαν τῶν, πρέπει νὰ εἶναι ὡς πισοὶ καὶ καλοὶ νυμφῖοι. τὰ δὲ χρυσὰ δακτυλίδια διὰ τέσσαρα αἰτία κυρίως βασῶσιν οἱ ἄνθρωποι. Πρῶτον, διὰ τιμὴν, ἢ εὐγενείας σημεῖον* ἔτσι τὸ λέγει ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος. Ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἄνθρωπος χρυσοδακτυλῖος ἐν ἐδῆτι λαμπρῶ, εἰσέλθῃ δὲ ἢ πτωχὸς ἐν ῥυπαρῶ ἐδῆτι, ἐπιβλέπετε ἐπὶ τὸν φορῶντα τὴν ἐδῆτα τὴν λαμπρῶν* Δεύτερον τὸ βασῶσι διὰ βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν* ἔτσι εἰς τὸ βιβλίον τῶν Μακκαβαίων ὁ Βασιλεὺς Ἀντίο-

χος ὧντας ἐγγύς εἰς τῆς ζωῆς τὸ τέλος, ἔκραξε τὸν
 Φίλιππον, ὅπως ἦτον ὁ πλέον ἠγαπημένος τῶν φίλων τε,
 καὶ τὸν ἐκατάσκησεν ἀρχηγὸν ὅλης τῆς βασιλείας τε, δι-
 δωντάς τε τὸ διάδημα, τὴν σολήν τε, καὶ τὸ δακτυλίδιον.
 Τρίτον τὸ βασθεῖν εἰς εἰδειξὶν τῆς ἐπιφανῶς των σοφίας,
 ὅθεν ἐπεκράτησε τῆτο τὸ ἔθος, καὶ ὅσοι ἀναγορεύονται ἐ-
 πισήμονες εἴτε Ἴατροί, εἴτε Ῥήτορες, εἴτε Φιλόσοφοι, ὅ-
 λοι ἐχέσιν εἰς τὴν δεξιὰν χρυσὴν δακτυλίδιον. Τέταρτον
 τὸ βασθεῖν εἰς μαρτύριον πισότητος, καθὼς φαίνεται εἰς
 τὸν Νυμφίον, καὶ εἰς τὴν Νύμφην, ὅπως καὶ οἱ δύο ἐχέσι δακ-
 τυλίδιον, διὰ τὰ διατηρεῖσιν ἀλλήλοις τὴν πίσιν. καὶ διὰ
 ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ Ἐπίσκοποι τῶν Λατίνων, ὅταν χει-
 ροτοιοῦνται λαμβάνουσι δακτύλιον εἰς τὴν δεξιὰν, διὰ τὰ
 ἠξεύρειν, πῶς καθὼς ἔχει χρέος ὁ Νυμφίος τὰ μὴν ἀφή-
 σῃ ποτὲ τὴν γυναῖκά τε· ἔτω καὶ αὐτοὶ ὅπως εἶναι Νυμφιοὶ
 τῆς ἐκκλησίας ἔχεν χρέος τὰ ἐπιστάσῃ πισᾶ, τὰ εἶναι
 παρόντες, τὰ ὠφελεῖσι τὰ τέκνα των, καὶ τὰ μὴ ξεμακρᾶ-
 νῶσιν ἀπὸ τὴν Νύμφην των. διὸ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος, ὁ
 κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, παρακινῶντας τὰς ποιμένας
 τὰ ἀγρυπνεῖσιν, ἔτσι γράφει εἰς τὴν πρώτην τε ἐπιστολήν·
 „Τύποι γενόμενοι τὰ ποιμνίς, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποι-
 μνιον τὰ Θεῶ.“ ὡσαν τὰ ἔλεγε· καθὼς ἡ ὕλη δὲν ἠμπορεῖ
 τὰ σαθῆ χωρὶς τὸν τύπον τὰ εἶδος, ἔτως ἐδὲ τὸ ποιμνιον
 χωρὶς τὰ ὀδηγοῦ τὴν ἐπιστάσιαν. μάλιστα ὁ Θωμᾶς Διδά-
 σκαλος μὲ ἄλλας πολλὰς σοφὰς καὶ ἐπισήμονας ἔχει τοιαύ-
 τὴν γνώμην, πῶς μήτε ὁ Θεὸς μὲ ὄλην τε τὴν παντοδυνα-
 μίαν δὲν ἠμπορεῖ τὰ κάμη, ὅτι τὰ μείνη ἡ ὕλη χωρὶς κα-
 νένα εἶδος· καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διὰ τὴ ὅσα πράγματα ἔχεν
 ἀναμεταξύ των ἀντίφασιν, δὲν ὑπόκεινται τῇ Θεῖα δυνά-
 μει· ἀλλὰ μὲ τὸ τὰ εἶναι ἡ ὕλη χωρὶς τινὸς εἶδος ἐν τοῖς
 ἔσιν, ἐπιφέρει ἀντίφασιν· τῆτο τὸ ἀποδείχνομεν· διότι
 πᾶν τὸ ἐνεργεῖα ὄν, ἢ εἶναι ἡ αὐτὴ ἐνέργεια, ἢ εἶναι δυνά-
 μεις, ὅπως τὴν ἐνέργειαν μετέχει, ἡ ὕλη δὲν ἠμπορεῖ τὰ
 εἶναι ἐνέργεια, ἐπειδὴ καὶ καὶ τὸν Φιλόσοφον εἶναι δυνάμει
 ὄν· ἀλλ' οὔτε ἠμπορεῖ τὰ εἶναι μέτοχῃ ἐνεργείας χωρὶς
 εἶδος, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶδος εἶναι ἢ ἀπὸ τῆς ὕλης μετεχομένη
 ἐνέργεια. τὸ λοιπὸν κατ' ἐδένα τρόπον δὲν δύναται τὰ εἶ-

ναι ὕλη χωρὶς τὸ εἶδος. Καὶ ἀγκαλὰ εἰς τῆτο ὁ Σκότος
 ὡς ἀγκίνης διδάσκαλος ἔχει διαφορετικὴν γνώμην, λέγων-
 τας, πῶς ὁ Θεὸς δύναται νὰ κάμη ὕλην χωρὶς τινὸς εἶδος,
 καὶ φέρει ταύτην τὴν ἀπόδειξιν. ὁ Θεὸς μὲ τὸ μέσον τοῦ εἶ-
 δος διατηρεῖ τὴν ὕλην, τὸ λοιπὸν τίνος ἐνεκεν δὲν δύναται
 νὰ τὴν διάληρήσῃ καὶ ἄνευ εἶδος; μάλιστα δὲ ὅπῃ ὁ Θεὸς (κα-
 θὼς λέγουσιν οἱ σοφοὶ) ὅτι δύναται μὲ τὸ μέσον τῶν δευτέ-
 ρων αἰτιῶν, δύναται νὰ τὸ ἐπιτελέσῃ ἀμέσως καὶ χωρὶς ἐ-
 κείνας· ὅμως περιωρότερον ἀρέσκει τῷ Ἀκυνάτῳ ἢ ἄνωθεν
 γνώμῃ, ᾧ πλέον σύμφωνος τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἀρμόζουσα εἰς
 τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν. Τῆ Σκότῳ δὲ ἡ ἀπόδειξις ἀληθεύει
 μόνον εἰς τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ἀλλ' ἔχι εἰς τὸ αἴτιον τὸ ὑ-
 λικόν, ἢ εἰς τὸ εἰδικόν· διότι δὲν δύναται ὁ Θεὸς νὰ κάμη
 τὸ λευκὸν χωρὶς λευκότητα, ἢ ἄλλότι ζῶον χωρὶς σῶμα.
 καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διατι ἡ ὕλη, καὶ τὸ εἶδος εἶναι ἐσωτερικὰ
 τοῖς πράγμασιν, καὶ ἐξ αὐτῶν ὅλα συνίστανται. καὶ διὰ τῆ-
 το δὲν εἶναι βολέρον νὰ λείψῃ κανένα ἀπὸ ταῦτα· ἀλλὰ τὸ
 ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὅλον ἐξωτερικόν, ὅθεν ἡμπορεῖ ἡ
 Θεῖα δύναμις χωρὶς τινὸς ἀντιφάσεως νὰ μὴ τὸ μεταχειρι-
 θῇ εἰς τὴν γένεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ
 καὶ τὴν γνώμην τῆ Ἀκυνάτε Θεωρῶ, ὅπου κοινῶς ὅλοι τὴν
 δέχονται, ἡ ὕλη δὲν ὑφίσταται χωρὶς εἶδος, ἀκολουθεῖ ὅτι
 ἐδὲ τὸ ποιμνιον νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ μείνῃ, ἢ νὰ διατηρηθῇ
 χωρὶς Ποιμένα, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ ποιμὴν τὸ εἶδος τῆ ποι-
 μνίε, καθὼς ἄνωθεν εἶπαμεν· διὸ ἔλεγε καὶ ὁ Ἀπόστολος.
 „ Προσέχετε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ
 „ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο Ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκ-
 „ κλησίαν τῆ Θεῶ.“ τὸ ὁποῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐπιτε-
 λέσῃν, εἰάν ἀφίναν τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτοῖς ποιμνιον, καὶ πε-
 ρὶ αὐτῶ δὲν ἔχεν τὴν πρέπῃσαν μέριμναν· τῆτε χάριν λέ-
 γει καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὸ σῶμα τῆ Σολομώντος εἰς τὸ κζ'. κεφά-
 λαιον τῶν παροιμιῶν. „ Γνωστῶς ἐπιβνώση πρόσωπον ποι-
 „ μνίε.“ μα πῶς ἡμπορεῖ ὁ Ποιμὴν νὰ γνωρίσῃ τὸ ποι-
 μνιον τε, εἰάν ὀφθαλμοφανῶς δὲν τὸ ἰδῇ; καὶ πάλιν πῶς δύ-
 ναται νὰ τὸ ἰδῇ, εἰάν δὲν εἶναι παρῶν; καὶ διὰ τῆτο ὁ μέγας
 Ἀθανάσιος παρομοιάζει τὸν Ποιμένα μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ
 ποιμνιον μὲ τὸ σῶμα, καὶ λέγει ἔτσι· ἄς ἡξούρην ὅλοι, πῶς

ὁ Ποιμὴν εἶναι πρὸς τὸ Ποίμνιον τε, ὅ, τι εἶναι ἡ Ψυχὴ πρὸς τὸ σῶμα· καὶ καθὼς χωριζομένη ἡ Ψυχὴ, φθείρεται ὅλον τὸ σῶμα, ἔτω λείπωίης ἀπὸ τὸ ποίμνιον ὁ Ποιμὴν, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀφανισθῶσι τὰ πρόβατα· καὶ ἄς μὴ μοι ἀναφέρῃ ἐδῶ τινὰς τὸ ρητὸν τῆ Σωτῆρος ὅπῃ λέγει· "Ὄταν δὲ διακώσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· διότι ὁ Ἱερὸς Αὐγαστῆρος εἰς τὰς ἐπισολὰς τε λύει ταύτην τὴν δυσκολίαν, λέγωνίης· κάποιαν φορὰν συγχωρεῖται τῷ Ἐπισκόπῳ νὰ φεύγῃ, καὶ νὰ ἀφίγῃ τὸ ποίμνιον τε, ὅταν δηλαδὴ οἱ διώκται ζητῶν νὰ θανατώσῃν αὐτὸν τὸν Ποιμῆνα· διότι τότε δὲν φεύγει ὡς μισθωτὸς, ἀλλὰ φεύγει, διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ζωὴν τε, ἀφίγωντας εἰς ἄλλες τὴν ἐπιστάσιαν τῆς Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας οἱ διώκται ἔτε ἐχθρεύονται ἔτε κατατρέχουσιν· ἀλλ' εἰάν ὁ διωγμὸς εἶναι ἐμόνον καὶ τῆ Ποιμῆνος, ἀλλὰ καθ' ὅλα κοινῶς τε ποιμνίς, ἔχει χρέος νὰ μὴν ἀφήσῃ τὰ πρόβατα εἰς διαρπαγὴν τῶν λύκων, ἀμὴ νὰ μείνῃ σερεὸς, διὰ νὰ τὰ διαφεντεύσῃ ἀπὸ τὸν ἐπανιστάμενον κίνδυνον. εὐμορφα λέγει ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὰ μεταφυσικά τε· „ Ἡ ἀπερσία τῆ ναυκλήρης εἶναι αἰτία τε πνιγμῶ καὶ τῆς φθορᾶς τῆ καραβίης.“ τὸ αὐτὸ λέγω καὶ εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας, ἡ ἀπερσία τῆ ποιμῆνος εἶναι αἰτία τῆς ἀπωλείας τῆ Ποιμνίς. ὅταν γὰρ ὁ Ναυκλῆρος καθήμενος ἐπὶ τῆς πρύμνης, καὶ κρατῶντας ἀσφαλῶς τὸ πηδάλιον, προβλέπει τὴν μέλλουσαν τρικυμίαν, προνοεῖ εὐθέως, καὶ δὲν συμβαίνει τῆ πλοίῃ ὁ καταποντισμὸς· ἔτω καὶ ὁ Ποιμὴν προεστάμενος τῆς ποιμνίης, καὶ ἔχωντας πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἑαυτῆ πρόβατα, δὲν ἀφίγει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὰ καμία ἀνάγκη, ἢ σενοχωρία. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν σιμᾶ εἰς τὰς παλαιὰς ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ὁ Ἄργος ἦσαν σύμβολον τῶν βασιλέων, ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς πολυμαθῆς, καὶ ὁ Ἄργος ὡς πολυόμματος, διὰ νὰ καταλάβωσιν οἱ κρατῆνες, πῶς τὰ δύο ταῦτα, μάθησις, καὶ ἀγρυπνία χρειάζονται εἰς αὐτὰς διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ λαοῦ των. Καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς πάλαι ὁ Θεὸς ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βοσκῆς τῶν προβάτων, καὶ τὰς ἐκατάστησε Βασιλεῖς τῶν Λαῶν, καὶ Ἡγεμόνας; ὁ Μωϋσῆς ἔβοσκε τὰ πρόβατα εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσεν ἐκ τῆς

Βάτης,

Βάτε, κὴ τὸν ἔκαμεν ὀδηγὸν τῶ λαῷ τε. ὁ Ἰακώβ ἐφθασεν εἰς τὸ ὕψος τῆς κυριαρχίας, ἀφ' ἧ πολὺν καιρὸν ἐκοπίασε βόσκωντας τὰ πρόβατα τῶ πενθερῶ τε, καθὼς ὁ ἴδιος τὸ μαρτυρεῖ. „ Ἐγενόμην τῆς ἡμέρας συγκαίόμενος τῷ πνεύματι, κὴ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός, κὴ ἀφίστατο ὁ ὕπνιος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. “ Καὶ ὁ Δαβὶδ τότε ἐχρίσθη Βασιλεὺς, ὅταν ἐφύλαττε τὸ ποίμνιον τῶ Πατρός τε, ἀλλὰ κὴ ὁ Θεὸς Πλάτων, τὸν καλῶς τῆς πολιτείας δεσπόζοντα Βασιλέα, ὀνομάζει τῶ ἀνθρωπίνου γένους ποιμένα. μὰ τίνοσ ἐνεκεν τῶν ποιμένων τὸ ὄνομα νὰ δαθῆ εἰς τῶσ μεγάλης Βασιλεῖσ κὴ δυνάσασ; διὰ νὰ ἰξεύρη καθένας, πῶσ τοιοῦτοι πρέπει νὰ εἶναι πρὸς τῶσ λαῶσ οἱ Βασιλεῖσ, καθὼς εἶναι πρὸς τὰ ποίμνια οἱ ποιμένες. ὁ Ποιμὴν βόσκει τὸ ποίμνιόν τε, κὴ ἀπ' αὐτὸ δὲν χωρίζεται. κὴ ὁ Βασιλεὺς ὁμοίως πρέπει νὰ ὠφελῆ τὸν λαόν τε, καὶ μακρὰν ἀπ' αὐτὸν νὰ μὴ σέκη. ἡ μέριμνα τῶ Ποιμένος εἶναι νὰ φυλάττη ἡμέραν κὴ νύκτα τὰ πρόβατα. κὴ ἡ ζωὴ τῶ Βασιλέωσ ἐτζί εἶναι τελαγμένη, νὰ ἀγρυπνῆ κὴ νὰ μὴ ἀναπαύεται. τὸ ὁποῖον ἄριστα ἐγνώριζεν ὁ Αὐγέσος ὁ Καῖσαρ. ὅθεν μανθάνωντας, πῶσ ἐνὸσ ἄρχοντοσ τῆσ Ρώμησ, ὅπῃ εἶχεν ἀποθάνῃ, ἐπωλῆντο εἰς τὴν ἀγοράν τὰ ὑπάρχοντα, διὰ νὰ πληρωθῶν οἱ δανεῖσαι, εἰς τῶσ ὁποῖουσ ἐχρεώσει περισσότερον ἀπὸ διακοσίας χιλιάδασ ἀργύρια, ἐπρόσαξεν εὐθύσ νὰ ἀγοράσων διὰ λόγουσ τε τὸ Πάπλωμα ἐκεῖνσ τῶ ἄρχοντοσ. καὶ θαυμάζοντεσ οἱ παρεσῶτεσ διὰ τὸ πρόσαγμα, ὁ Αὐγέσος ἐτζί εἶπε. „ τέτοιοι παπλωμα πρέπει νὰ τὸ ἔχω, διὰ νὰ μὲ κάμνη νὰ κοιμῶμαι. ἐπειδὴ βλέπω, πῶσ ἐκεῖνοσ ἔχωντασ τοιοῦτον βαρύτατον χρέοσ ὑπὸ τὸ παπλωμα αὐτὸ ἠμπόρειε κὴ ἐκοιμᾶτο. διότι ὁ Αὐγέσος ἀπὸ τὰσ πολλὰσ φρονίδασ ὅπῃ εἶχε, χεδὸν πάντοτε ἐπέρνα τὸ περισσότερον μέρος τῆσ νυκτόσ χωρὶσ ὕπνον. Τὸν Ἀγαμέμνονα, εἰσ καιρὸν ὅπου οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐκοιμῶντο, ἀγρυπνον τὸν παρασένει ὁ Ὀμηροσ, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ κρατῆντεσ, πῶσ ἡ Ἡγεμονεία τότε εὐπορεῖ ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅταν ἀπορῆ χολῆσ κὴ ἀργίασ. βεβαιοὶ καὶ τῶτο Ἰέλιοσ ὁ Καῖσαρ, ὁ ὁποῖοσ δὲν ἄφινε ποτὲ νὰ περάσῃ καμία ὥρα τῆσ ἡμέρασ χωρὶσ νὰ κάμνη εἰσ αὐτὴν ἡ κόπον, ἡ

επεδὴν· τόσον δὲ ἦτον φειδωλὸς τῇ καιρῷ, ὅπῃ διὰ τὰ μὴ
 τὸν ἐξοδιάζει ἀφθοροπάροχα, ἐσυνήθιζε πολλάκις τὰ ὑπα-
 γορευῆ ἐν ταύτῳ δύο καὶ τρεῖς ἐπιστολάς εἰς ἄλλας τόσους
 γραφεῖς, χωρὶς ποσῶς τὰ εὐγῆ ἀπὸ τὸ κείμενον, μὴ ὅλον
 ὅπῃ ἦτον διάφοροι αἱ ὑποθέσεις. Ἀλλὰ καὶ ὁ Περικλῆς,
 περιδοξὸς ἀρχηγὸς τῶν ἀθηναίων, δὲν ἐσάθη ὀλιγώτερον
 τῷ Καίσαρος ἀγρυπτος. ὡς καὶ αὐτὸς κάθε φοράν ὅπῃ ἐ-
 λάμβανε τὸ ἡγεμονικὸν τε ἐπαναφόριον, διὰ τὰ εὐγῆ ἔξω
 εἰς τὴν ὀμήγυριν· κριτάζωντάς το προσεχῶς ἔτως ἔλεγε
 πρὸς τὸν ἑαυτὸν τε· πρόσσεχε ὦ Περικλῆ, πῶς ἐξεσιάζεις
 Ἀνθρώπους, Ἕλληνας, καὶ Ἀθηναίους· εἶναι ἐλεύθεροι,
 δὲν πρέπει λοιπὸν τὰ διοικῶνται ὡς σκλάβοι· εἶναι Ἕλ-
 ληνες; κλίναν λοιπὸν φυσικὰ εἰς τὰς θορύβους καὶ ἐπαναστά-
 σεις· εἶναι Ἀθηναῖοι; τὸ λοιπὸν ἀπ' ὅλης τῆς Ἀνθρώπους
 εἶναι οἱ πλέον ἀχάριστοι· καὶ διὰ τῆτο σοχάσθε καλά τὰ μὴ
 σοὶ ἐπανέλθῃ ἀπροσδόκητος κίνδυνος. ἐγίνωσκε γὰρ ὁ ἐ-
 ξαίρετος ἔτος Ἀνὴρ, πῶς τὰς ἀριστοκρατείας πρέπει τὰς
 κυβερνᾶ τινὰς μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ τὰ
 μὴ λογιάζῃ, πῶς ἡ διοίκησις αὐτῶν εἶναι περιδιάβασις,
 ἢ χολῆς ἐπιτίθευμα· ὡσάν τὰ ἠθελε διαβάσῃ τὸν Πλάτω-
 να, τῷ ὁποῖοι τὰ χρυσὰ λόγια εἶναι ταῦτα· „ Ὁ ἡγεμὼν,
 ὅπῃ ἡμέραν καὶ νύκτα ἀγρυπνεῖ εἰς τὴν πόλιν, εἶναι φοβε-
 ρὸς εἰς τὰς ἐχθρὰς, καὶ εἰς τὰς κακὰς πολίτας. “ Ἀρμό-
 ζει ἐδῶ εὐκαιρῶς καὶ ἐπεινο ὅπῃ Ριχάρδος ὁ Ἀρίξιος ἀφί-
 σε γεγραμμένον. Φάβιος (λέγει) ὁ ἀργοπόρος, ἀνάμεσα
 εἰς τὰς στρατηγὰς τῶν Ῥωμαίων ὁ πλέον ἐξαίρετος, διὰ τὰ
 δεῖξῃ ὁποῖαι ἀρεταὶ ἦσαν ἀναγκαῖαι εἰς ἕνα καλὸν καὶ ἀν-
 δρείον στρατάρχην, εἶχεν εἰς τὸ δακτυλίδιον τε ἕνα πολύ-
 τιμον λίθον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσαν ταῦτα χαρακτηρισμένα,
 μία ἀλόγου κέρα, ἕνα πρόσωπον μὲ γένεια, μία κεφαλὴ
 πετεινῆ, καὶ τῶ γερανῶ οἱ πόδες. ταῦτα ἐνωμένα ὁμῶ, φαί-
 νονται πῶς τὰ χιματίζουσιν ἕνα τέρας, ἀλλ' ἐάν καλῶς
 διακριθῶσιν, γίνεται ἀπὸ ταῦτα ἕνα θαυμαστὸν Ἱερογλυ-
 φικόν, ὅπου παρασένει τὰς διαφόρους ἀρετὰς, τὰς ὁποῖας
 πρέπει τὰ ἔχασιν οἱ κρατῶντες. τῶ ἀλόγου ἢ κέρα διλοῖ
 τὴν ἀνδρείαν, τὸ πρόσωπον μὲ τὸν πῶγωνα φανεράνει τὴν
 φρόνησιν, καὶ τῶ ἀλέκτορος ἢ κεφαλὴ μὲ τὰς πόδας τῶ γε-
 ρανῆ

ρανὲ θεῖ χνει τὴν ἀγρυπνίαν, ὅπῃ ἐπιζητεῖται εἰς τὴ λαὶ τὴν διοίκησιν. ταύτην τὴν γνώμην ὑπογράφει καὶ ὁ Θεῖος Πλάτων μὲ ταῦτα λόγια· ὁ πολὺς ὕπνος ἔτε εἰς τὸ σώμα συμφέρει, ἔτε εἰς τὸν νῦν, ἔτε εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων· ὅταν ᾗ τὶς κοιμᾶται, ἔδενός ἐστὶν ἄξιος, ὡς νεκρὸς λογιζόμενος. ὅθεν ὅποιος πόθει νὰ ζήσει πολὺν καιρὸν, καὶ πολλὰ νὰ ἤξεύρη, ἄς εἶναι πάντοτε ἀγρυπος, καὶ τόσον ἄς κοιμᾶται, ὅσον εἶναι διὰ τὴν υἰαίαν του ἀναγκαῖον. συμφωνεῖ εἰς τῆτο καὶ ὁ Ὀβίδιος, διὸ γράφει·

Δυσυχὴς εἶναι ὅστις, ὅλην τὴν νύκτα κοιμᾶται,
 Καὶ τὸν ὑπέρμετρον ὕπνον, τὸν ὀνομάζει βραβεῖον.
 Ἄφρων, τί εἶναι ὁ ὕπνος, εἰμὴ θανάτε εἰκόνα;
 Καὶ σὰν φθάσῃ ἐτέτος, θέλεις κοιμηθεῖ αἰώνίως.

Διηγεῖται ὁ Πλάταρχος εἰς τὸ βιβλίον ὅπῃ γράφει καὶ τὴ ἀδοκίμη στρατηγῆ, τῆτο τὸ ἀξιωματικόν πραγα, πῶς δηλαδὴ οἱ Βασιλεῖς τῶν Περσῶν εἶχαν τοιαύτην συνήθειαν, νὰ διορίζαν ἕνα φύλακα τῆς κοίτης των· τῆ ὀποῖα τῆτο ἦτον τὸ ἔργον, νὰ εἰσέρχεται τὸ ταχὺ, προτοῦ νὰ νὰ ἀνατείλῃ ὁ Ἡλῖος εἰς τὸν βασιλικὸν θάλαμον, καὶ μὲ ταῦτα τὰ λόγια νὰ ἐγείρῃ ἐκ τῆ ὕπνῃ τὸν Βασιλέα· „ξύπνα ὦ Βασιλεῦ, δῖωξε ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά σου τὸν ὕπνον, καὶ φρόντισε διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆ λαῶ σε.“ ὡσὰν νὰ ἠθελε νὰ εἰπῆ μὲ τῆτο, πῶς πολλὰ εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τῆς Ἡγεμόνας ἢ ἀγρυπνία, ἐπειδὴ καὶ εἰς τῆς ἄμης των φέρσι τοσάτων μεγίστων ὑποθέσεων τὸ φορτίον· ὅθεν καὶ ὁ Βιργίλιος περιγράφει ἀγρυπνιον καὶ διανοόμενον τὸν Αἰνείαν, ὅταν ὀδήγα τῆς τρωαδίτας,

Ἄλλ' ὁ συμπαθὴς Αἰνείας πολλὰ ἐνοῶν καὶ νύκτα.

Ὅποιος εἶναι προεσῶς, πρέπει νὰ παρακαλῆ πάνθῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ λέγῃ, καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἐλισαῖος· „Γεννηθήτω δὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοί, διασῶς ἐπ' ἐμέ.“ ἐπειδὴ καὶ διπλὸν Πνεῦμα χρειάζεται, ὅποιος ἔχει χρέος νὰ ἀγρυπνῇ καὶ διὰ λόγου τε, καὶ διὰ τῆς ἄλλης. διὰ τὸν Ἐπαμινωνίδα ἀρχηγὸν τῶν Θεβαίων διηγεῖται αἰ ἱστορίαι ἕνα ἔργον πολλὰ ἐξαιρέτων, ὅπῃ συνεχῶς ἐσυνήθιζε νὰ κάμνῃ· ὅταν οἱ ἄρχοι

τες, καὶ οἱ ἄλλοι τῆς πολιτείας εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν
ἐχαίροντο τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ τρυφῶντες μὲ ἐλευ-
θερίαν, αὐτὸς πάντοτε ἀγρύπνια, καὶ ἔτε ἔτρωγεν, ἔτε
ἐπινεν· ἀλλ' ἐπεριπάτει κοιτάζοντας τὰς ὀπλοθήκας, καὶ
ὀλόγυρα τὰ τεῖχη τῆς πόλεως. ἐρωτηθεὶς δὲ διατὶ ἔκα-
μνε τῆτο; ἀπεκρίθη· ἐγὼ ἀγρυπνῶ, διὰ τὰ ἔχουσιν οἱ
ἄλλοι ἀδειαν τὰ κοιμῶνται. Σημειώνει εἰς τῆτο καὶ ἕνας ἐρ-
μηνευτὴς τῆ Ἰερῆ εὐαγγελίᾳ μίαν περίσασιν ἀξίαν εἰδή-
σεως, καὶ ἀρμύζουσαν εἰς τὴν παρῶσαν ὑπόθεσιν· διατὶ ὁ
Σωτὴρ ἡμῶν, εἰς τὴν θλιβεράν νύκτα τῆ πάθους, ὅταν εἶ-
δεν εἰς τὸν κῆπον τὸν Πέτρον κοιμῶμενον, καὶ μετ' αὐτῆ τὸς
ἄλλους δύο Ἀποστόλους, ὅπως ἐπῆρεν εἰς τὴν συντροφίαν τε,
θέλωντας τὰ τὸς ἐξυπνήσει, ἐσιώπησε τὸ αὐθεντικὸν ὄνο-
μα ὅπως ὁ ἴδιος τῷ ἔδωκεν, ὅταν τῷ εἶπε· „ σὺ εἶ Πέτρος;“
καὶ μόνον τὸν ἔκραξε μὲ τὸ πρῶτόν τε ὄνομα. „ Σίμων κα-
θεύδεις;“ διὰ ταύτην λέγει τὴν αἰτίαν, διατὶ ἀνάξιος εἶ-
ναι καὶ τῆς δεσποτείας καὶ τῆ ἡγεμονικῆ ὀνόματος, ὅποιος δὲν
ἀγρυπνεῖ; ἀλλὰ βυθίζεται εἰς τὸν ὕπνον. τὸ ὁποῖον μὲ τὸ
τὰ ἠξευρεῖ ἄριστα ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος,
διὰ τὰ μὴ τὸν ἐγκαλέσει τινὰς, πῶς ἐκοιμᾶτο; ὅταν ἠγγι-
ζεν ὁ καιρὸς τῆς μάχης. ἀφ' ἧ ἐξύπνησεν, ἔτως ἰπροφάσι-
σε τὸν ἑαυτὸν τε· ἐκοιμῶμεν ὡ φίλοι ἀσφαλῶς, διατὶ ἀ-
γρύπνια ἀντ' ἐμῆ ὁ Ἀντίπατρος· φανερώωντας μὲ τῆτο,
πῶς βέβαια δὲν πρέπει εἰς τὸν Βασιλέα τὰ δίδεται εἰς τὸν
ὕπνον καὶ μάλιστα εἰς ἡμέραν πολέμου. ὅμως πολλὰκις ἡμ-
πορεῖ χωρὶς κίνδυνον τὰ τὸ κάμη, ὅταν ὁ ἐπίτροπός του
εἶναι καὶ ἀγρυπνος, καὶ πισός. μὲ ταῦτα τὰ λόγια καὶ τὸ
σφάλμα τε ἐσκέπασε, καὶ τὸν φίλον τε ἐμεγάλυνε, καὶ ἐδί-
δαξεν ἐκείνος ὅπως ἔχουσιν ἐπιτροπικὴν ἀξίαν, τὰ εἶναι πι-
σοὶ καὶ ἀγρυπνοὶ πάντοτε. διότι ἂν δὲν ἔχεν ὅμως καὶ τὰ δύο
ταῦτα, τὴν πισοσύνην, καὶ τὴν ἀγρυπνίαν, δὲν εἶναι βο-
λητὸν τὰ ἐπιτελέσασιν μὲ ἐπιτηδειότητα τὴν ἐργασίαν των·
μόνη ἢ μία δὲν εἶναι ἀρκετὴ, χρειάζονται καὶ αἱ δύο, διὰ
τὰ προξενήσασιν ὠφέλειαν. καὶ διὰ τῆτο πρεπόσως ἐδόθη εἰς
αὐτὰς διὰ σημεῖον, ὁ Κύων καὶ ἡ Χίνα, μὲ ταύτην τὴν ἐ-
πιγραφὴν, ἐδέτερος μόνος· διὰ τὰ καταλάβασιν, πῶς ἂν
εἶναι πισοὶ, καὶ ὄχι ἀγρυπνοὶ· ἢ τὸ ἀνάπαλι, ἀγρυπνοὶ,

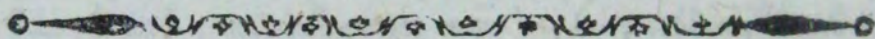
καὶ ὄχι πισοί, παντελῶς δὲν ὠφελῶσι τὸν ἡγεμόνα. Ἐρώτησαν τινὲς τὸν Ἰφικράτην στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων, διατί εἰς καιρὸν εἰρήνης ἐπεριφρέρει τὴν πόλιν, ἐδιάταττε τὰ στρατεύματα, παρεσκευάζε τὰ ἄρματα, καὶ εἶχε τὰς στρατιῶτας ἐτοιμὰς, ὡσὰν νὰ ἦτον ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ θύραις, ἢ νὰ εὐρίσκετο εἰς μέγαν κίνδυνον ἡ πολιτεία; πρὸς τὰς ὁποίας ἀπεκρίθη, τὸ κάμνω τῆτο, διατί φοβῶμαι νὰ μὴ με κατατρέξῃν ἕξαφνα, καὶ τότε νὰ ἀναγκασθῶ νὰ εἰπῶ· δὲν τὸ ἐλογιάζα. ὄντας τοῦτος λόγος ἴδιος τῶν ἀφρόνων, καὶ ὄχι τῶν συνετῶν, ἢ ἐκείνων ὅπῃ ἔχεν τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας. Ἐντεῦθεν ἡ Ἱερά γραφὴ οἰομάζει ἄγρυπνον ῥάβδον τῆ Βασιλέως τὸ σκῆπτρον. Τὶ σὺ ὁρᾷς Ἱερεμία; τῷ εἶπεν ὁ Θεός· ῥάβδον γρηγορῶσαν ὁρῶ, ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· οἱ δὲ Ἑβραῖοι λέγουν· ῥάβδον ἀμυγδαλίνην· μὰ διατί ῥάβδον, καὶ μάλις ἀμυγδαλίνην; διατί καθὼς γράφει ὁ Προκόπιος, τῆς ἀμυγδαλέας τὸ ξύλον ἔχει αὐτὸ τὸ ἰδίωμα, καὶ ὅταν βάλῃται ὑπὸ τὸ προσκέφαλον τῷ ὑπνῶντος εὐθὺς ἀποκόπτει τὸν ὕπνον· τὴν λέγει δὲ πάλιν ἄγρυπνον ῥάβδον· διὰ νὰ δείξῃ; πῶς ὁ προεσὼς πρέπει δινητικῶς νὰ ἀγρυπνῇ διὰ τὴν λαὸν τὴν κοινὴν Σαθηρίαν· ἀπὸ τῆτον τὸν λογαριασμὸν παρακινημένοι οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ θέλοντες νὰ παραστήσῃν μὲ σύμβολα τὸν ἡγεμόνα, ἐζωγράφιζαν ἓνα σκῆπτρον, ὅπῃ ἀνωθεν εἶχεν ἓνα ἀνοικτὸν Ὀφθαλμὸν, τὸ ὁποῖον ἐπωνόμαζαν ῥάβδον γρηγορῶσαν· καὶ τῆτο διατί; διὰ νὰ σημειώσῃν τῆ Βασιλέως τὸ ἄγρυπνον ὅπῃ πρέπει νὰ εἶναι Ἄργος μὲ ὄμματα ἐκατόν, καὶ ἴσως νὰ μὴν εἶναι ἀρκετὰ ἐδὲ τόσα. περὶ τέττα ἐπιτήδεια λέγει καὶ ὁ ποιητής.

Ὅμματα ἑκατόν εἶχεν εἰς τὴν κεφαλὴν ὁ ἄργος,
 Καὶ δύο μόνον ἀπ' αὐτὰ ἐλάμβαναν τὸν ὕπνον,
 Τὰ δὲ λοιπὰ ἀγρυπνέσασι καὶ ἐφύλαττον τὴν νύκτα.
 Ἐβλεπε δὲ τὴν Ἰῶ, εἰς ὁποῖον ἔσεκε τόπον,
 Καὶ ἦτον πρὸ ὀφθαλμῶν τε, καὶ ἄλλῃ ἐθεώρει.

Μὰ διατί τὸν Ἄργον ἔβαλε φύλακα τῆς Ἰῶ ἢ Ἡρα;
 διατί εἰς κάθε μέρος ἦτον πλήρης ὀμμάτων. καὶ ὁ Δράκων
 διατί ἐδιάταχθη νὰ φυλάττῃ τῶν ἐσπερίδων τὰ μῆλα,

ἢ τὸ χρυσόμαλο, δέρας τῶν κόλλων; διατι μόνος ἀπὸ ὅ-
λα τὰ θηρία δὲν κοιμᾶται, ἀλλὰ πάντοτε ἀγρυπνεῖ, ἔ-
τω ἢ ὁ Ἡγεμῶν, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐδιορίθη φύλαξ
τῆ λαῶ, πρέπει νὰ εἶναι ὅλος ὄμμα, διὰ νὰ ἀγρυπνῇ ἡ-
μέραν ἢ νύκτα, τῆ ὁποῖα τὸ λαμπρὸν σύμβολον παρὰ
τοῖς Αἰγυπτίοις εἶναι, ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὸ σκῆπτρον.

Ἀγρυπνεῖ ὁ βοσκὸς, ἢ προβλέπει τὰ πάντα.
Διὰ νὰ βόσκη ἀσφαλῶς τῶν προβάτων τὴν ποιμνὴν.
Καὶ ὁ Ἡγεμῶν τί πρέπει νὰ κάμη,
Ὅπῃ ὡς Ἄτλας συκῶνει τῆ λαῶ τὸ φορτίον;
Διὰ τὸν λαόν τε ἄς ἀγρυπνῇ ὡς ὁ ἄργος,
Καὶ ἄς τῷ ἐτοιμάζῃ τὴν νομὴν καρποφόρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ἡ τῆ Ἡγεμόνος σιωπῇ, τῆς διοικήσεως εἰς Ψυχῇ.

Χρησμός ἀληθινᾶ χρυσός, ἢ ἄξιός νὰ ἐπιγραφῆ εἰς
τάς θύρας μὲ χρυσεὺς χαρακτῆρας, εἶναι τῆτος ὅπῃ
λέγει. „Κοινολόγα μὲ τῆς πολλοὺς τὸ τί πρέπει νὰ γέ-
νη· εἰδὲ ἐκεῖνο ὅπῃ ἐσὺ μέλλεις νὰ κάμης, ἢ μόνος ἤξευρέ-
το, ἢ φανέρωσέ το εἰς πολλὰ ὀλίγης.“ Διότι κανένα πρά-
γμα δὲν εἶναι πλέα δύσκολον, ὡσάν νὰ σκεπάσῃ τινὰς μὲ
τὴν σιωπὴν τὰ ἀπόκρυφα, ὄντας φυσικὰ ἢ γλῶσσα εὐ-
στροφος, ἀκρατῆς, ἢ παντελῶς ἀχαλίνωτη. ὅθεν λέγει
ἢ ὁ Ἐκκλησιαστής εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον. „Πᾶς μόχθος
τῆ Ἀνθρώπου εἰς τὸ σῶμα αὐτῆ.“ Τῆτο γινώσκωντας
Φιλιππίδης ὁ κωμωδὸς Ποιητής, ἔττι ἀπεκρίθη Λυσιμά-
χω τῷ Βασιλεῖ, ὅπου τὸν ἠνάγκαζε νὰ τῆ ζητήσῃ κα-
μίαν χάριν· δὲν ζητῶ ἄλλο ὢ Βασιλεῦ ἀπὸ τὴν μεγαλί-
φυχόνσε προαίρεσιν, παρὰ νὰ μὴ μῶ φανέρωσῃς ποτὲ
καμίαν τῶν βελῶνσε τῶν ἀποκρύφων· καὶ διὰ τῆτο τὰ
κρυπτὰ τῆς καρδίας μας δὲν πρέπει ἔτε πανταχῆ, ἔτε
εἰς ὅλας νὰ τὰ φανερώωμεν.

Ἐξέρχεται ἅπαξ ὁ λόγος, δὲν ἐπιστρέφει πλὴν πλέον,
Κοίταξε πᾶ, καὶ πότε, τί μιλεῖς, καὶ μὲ ποῖον.

Τὰ δένδρα, τῶν ὁποῖων αἱ ρίζαι εἶναι γυμναὶ καὶ φαίνον-
ται, ταχέως ξηραίνονται καὶ ἀπωλῶνται· ἐτσί καὶ ὁποῖος ξε-
σκεπάζει εἰς ὅλας, καὶ φανερώνει τὰ εἰδότατα τῆς καρδίας
τε, ἔτε νὰ ζήση ἠξεύρει, ἔτε νὰ διατηρήσῃ τὰ λόγια τε.
τῆς συνετῆς διοικήσεως ὁ ἐξαίρετος κανὼν εἶναι ἡ σιωπὴ,
καὶ ἀπὸ ταύτην ὅς τις ἀφίεται, κατασένεται ὡς ὁ ναύκλη-
ρος, ὅπᾳ χάνωντας τὸ πηδάλιον, γίνεται παίγνιον τῶν
ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων. Εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ἔρχε-
ται καὶ ὁποῖος παράκαιρα ὅλα τὰ τῆς καρδίας τε προφέ-
ρει, διατὶ μὲ τέτοιον τρόπον εὐκόλα ἀπατάται, καὶ πί-
πτει μὲ πολλὴν καταιχύνῃ· καὶ βέβαια δὲν ἠξεύρει νὰ
βασιλεύσῃ, ὁποῖος δὲν ἠξεύρει νὰ σκεπάσῃ μὲ τὴν σιω-
πὴν τὰ πρακτέα. οἱ Ῥωμαῖοι μὲ τὸ παράδειγμα τῶν μᾶς
βεβαιώωνον πόσης ὠφελείας εἶναι, νὰ μὴν ἐκφανῆ τινὰς
τὰς βελας τὰς ἀποκρύφους τῆς πολιτείας· ἐπειδὴ καὶ σι-
μᾶ εἰς αὐτὰς ἦτον διορισμένον νὰ χάνῃ τὴν κεφαλὴν, ὁ-
ποῖος ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἠθέλε τολμήσῃ νὰ φανερώσῃ
καμίαν βελὴν τῆς γερουσίας· τὸν ὁποῖον νόμον μὲ τὴν
σπεδὴν καὶ προθυμίαν ἐδιατηρῶσαν, ὅπᾳ ἠθέλες ὁμώσῃ,
ὅτι τινὰς νὰ μὴν ἠκωσεν ἐκεῖνο, ὅπᾳ εἰς τὰ ὦτα τε τὴν
πλήθους διελαλήθη. Τῆτο τὸ ἴδιον μὲ πολλὸν ἔπαινον ἐ-
φυλάττετο καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰς Πέρσας· ἐξετάζωντας ἡ
ἐπιμελῶς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος νὰ μάθῃ εἰς ποίαν ἐπαρ-
χίαν εἶχεν ἀναχωρήσῃ ὁ Δάρειος, δὲν ἠμπόρεσεν ἀπὸ τι-
νὰ νὰ λάβῃ τὴν εἰδήσιν, μὲ τὸ νὰ ἔχεν οἱ Πέρσαι συνή-
θειαν, νὰ καλύπτουσι μὲ θαυμασὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Βα-
σιλέων τῶν τὰ μυσήρια. ὅθεν λέγει δι' αὐτὰς ὁ ἱστορικὸς
Κέρτιος· δὲν τὰς σενοχωρεῖ ὁ φόβος, δὲν τὰς παρακινᾷ ἡ
ἐλπίς, νὰ ξεφανθίσῃ τὰ κεκρυμμένα. σιμᾶ εἰς αὐτὰς βα-
ρυτέραν ποινὴν ἔχει ἡ γλώσσα, παρὰ αἱ ἄλλαι κακίαι, καὶ
διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δὲν ἠξευρεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰδὲ τὸ πα-
ραμικρὸν ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπᾳ ἐμελεῖσαν οἱ ὑπεναιήσιοι. τὸ αὐ-
τὸ σιμᾶ εἰς τὰς Αἰγυπτίους ἐδίδασκε τὸ ἄγαλμα τῆ Ἀρ-
ποκράτους· διότι βασιῶντας τὸν δάκτυλον ἐπάνω εἰς τὰ
χεῖλη, μὲ τῆτο ἔδειχεν εἰς τὰς ἄλλας, νὰ φυλάττεν τὴν

πίσιν με τὴν σιωπὴν· ἀλλὰ καὶ σιμᾶ εἰς τὰς Φιλοσόφους
 δὲν ἐσάθη πάντοτε ἢ σιωπὴ εἰς μεγαλώτατον σέβας; ἐ-
 ρώτησαν τὸν Σιμωνίδην, διατὶ μᾶλλον με τὴν σιωπὴν, πα-
 ρὰ με τὴν ὀμιλίαν ἠθελε νὰ φαῖν εὐτακῆς ἀνάμεσα εἰς τὰς
 Ἀνθρώπους; καὶ ἀπεκρίθη· διατὶ ποτὲ δὲν ἐμετανόησα,
 πῶς ἐσιώπησα, ἀλλὰ πολλάκις ἐμετανόησα πῶς ὠμίλησα.
 Ἐρωτήθη ἀπὸ μερικῶς ὁ Σόλων, εἰς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν τῆς
 Ἑλλάδος· Τίτος ἐνεκεν εἰς τὴν ὀμήτιον τῶν πολλῶν ἐσιώ-
 πα; Ἄραγε ἀπὸ ἀφροσύνης, ἢ ἀπὸ ἐνδειαν λόγων; καὶ ἔτσι
 τοῖς εἶπε· πῶς εἶναι βολετὸν σιωπὴν νὰ φυλάτῃ ὁ ἄφρων;
 μάλιστα λέγειν, πῶς ἄλλος νὰ εἶπε πλέα ἐλεύθερα. τῆτος
 ἢ τρελὸς εἶναι, ἢ ἄφρων· τῷ ὁποίῳ ἔδωκεν ὁ Φιλόσοφος
 τοιαύτην συνετωτάτην ἀπόκρισιν· πῶς δὲν εἶμαι ἄφρων,
 τὸ βλέπεις φανερά, διατὶ ὀμιλῶ· ἀλλὰ μίτε τρελὸς με τὸ
 νὰ σιωπῶ, διότι ὁ τρελὸς νὰ σιωπήσῃ δὲν δύναται. ἠρώ-
 τησε καὶ τὸν Σωκράτην ἕνας, πῶς ἢ μπόρει τινὰς νὰ ἀρέ-
 σῃ τοῖς ἀνθρώποις; καὶ τῷ ἀπεκρίθη· Ἄν κάμνη καλά,
 καὶ ἂν ὀμιλῇ ὀλίγα· ὡς καὶ ὁ Ζήνων ὁ Φιλόσοφος ἔλεγε·
 διὰ τῆτο ἔχομεν μίαν γλῶσσαν καὶ δύο ἀφτιά, διὰ νὰ
 ἀκῶμεν πολλά, καὶ νὰ λαλῶμεν ὀλίγα. ὁ Κικέρων, τῆς
 Ῥωμαϊκῆς εὐγλωττίας ἢ πηγῆ, ἐγκωμιάζωντας τὸν Κά-
 τωνα, τῷ ἀποδίδει τῆτον ὡς ἐξαίρετον ἔπαινον, διπλαδὴ
 πῶς ποτὲ δὲν ἐπρόφερε λόγον, ὁποῦ νὰ ἐλυπήθῃ ὕστερα
 πῶς τὸν εἶπε· τὸν Πυθαγόραν δὲν ἐδυνήθη ποτὲ τινὰς νὰ
 καταπέισῃ νὰ φάγῃ ὀφάρια, διατὶ ὄντας φυσικὰ ἄφωνα,
 σαν σύμβολον τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐλογία-
 σε θεῖον καὶ ἐράνιον χάρισμα· ὁ Περίανδρος ὅταν ἠθελε
 νὰ νουθετήσῃ κανένα τῶν μαθητῶν του, ἔτσι τῷ ἔλεγεν·
 ἄκουε πολλά, καὶ συντύχαινε ὀλίγα· καὶ ταύτην τὴν ἐρμη-
 νεῖαν ἄριστα διέτηρει καὶ ὁ Θωμᾶς ὁ ἀκυνάτης, ὁ ὁποῖος
 εἶχε πάντοτε πολλά εἰς τὸν νῆν, ἀλλ' ὀλίγα εὐγανεν ἀπὸ
 τὸ στόμα· κάμνωντας ὅχι ὡσαν τὸ σωληνάριον ὅπῃ εὐθύς
 χύνει ἐκεῖνο ὅπῃ λαμβάνει· ἀλλ' ὡσαν ἡ πογχύλη, ὅπῃ
 δὲν ἐκχέει τίποτε, ἂν δὲν εἶναι γεμάτη· καὶ ἀγαλὰ ἀ-
 πὸ τὰς μαθητάς τε ἐκράζετο ἄφωνον βόδι, ὅμως ὁ μέ-
 γας Ἀλβέρτος ὅπῃ τότε ἦτον διδάσκαλός τε, καὶ ὅπῃ ἐ-
 γίνωσκεν ἄριστα τὴν ἀγχίνοισαν τῆ Ἀκυνάτης, ἔτσι τοῖς
 ἔλεγεν.

ἔλεγεν· αὐτὸ τὸ ἄφρων βόδι, τόσον δυνατὰ μὲν ταῦτα θέλει μεγαλύνει, ὅπερ τὸν ἡχόντα θέλει τὸν θαυμάσει ὁ κόσμος, μὰ τί λέγω διὰ τῆς Φιλοσόφης; αὐτοὶ οἱ Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνες ἄραγε δὲν ἠγάπησαν διαφερόντως τὴν σιωπὴν, καὶ δὲν τὴν ἐτήρησαν μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν; Τιβέριος ὁ Καίσαρ ἐρωτῶμενος μίαν φοράν ἀπὸ ἑνα τε οἰκειοῦ, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἐθάρρυνε τὰς βελὰς τε καὶ εἰς ἐκείνους ὅπερ ἦσαν γνήσιοι καὶ πισοί τε; ἀπεκρίθη· ἡ βελὴ τῆς κρατῆντος ἢ εἰς ἕδνα, ἢ εἰς πολλὰ ὀλίγας πρέπει νὰ εἶναι γνωσὴ. Τὸ ἐγένωσκε τῆτο Μέτελλος ὁ Μακεδόσιος· ὁθεν ἐρωτῶντάς τον ἕνας τῶν τριβένων, τί ἐμελέτα νὰ κάμῃ τὴν ἐρχομένην ἡμέραν; τῷ ἔδωκε ταύτην τὴν ἀποκρίσιν· ἂν ἤξευρα πῶς τὸ φέρεμά μου ἔχει παραμικρὰν εἰδησίην τῶν βουλευμάτων μου, εὐθὺς ἠθέλα νὰ τὸ καύσω· ἐγνώριζε γὰρ ὡς φρόνιμος, πῶς εἶναι ἔργον τῆς Ἡγεμόσιος νὰ λογιᾶζῃ πολλὰ νὰ ἐργάζεται μεγάλα, μὰ νὰ ὀμιλῇ ὀλίγα. Αἰλίγιος ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, ἐρωτηθεὶς, παρόντων καὶ ἄλλων πολλῶν ἀπὸ τὸν ἰόντα τὸν Φίλιππον, πότε εἶχε καὶ νῦν νὰ κινήσῃ τὰ στρατεύματα; φοβᾶσαι, τῷ εἶπε, πῶς ἐσὺ μόνος δὲν θέλεις ἀκούσει τὰ τύμπανα, καὶ τῆς σάλπιγγος τὴν φωνήν; φανεράνωντας μὲ τῆτο, πῶς αἱ βελὰι τῶν ἡγεμόσιων ἔτε πρέπει νὰ ἐξετάζωνται, ἔτε πρέπει νὰ δημοσιεύωνται· ὡσανὺ νὰ ἠθελε νὰ εἰπῇ ὁ φρόνιμος ἐκεῖνος Βασιλεὺς· δὲν δύνασαι ὦ τέκνον νὰ βασάζῃ μεγάλα πράγματα, ὅποιος βαρεῖαν λογιᾶζει τὴν σιωπὴν. τὰ μυστήρια τῶν Βασιλέων δὲν πρέπει νὰ ἀρακαλύπτωνται, παρὰ ὅταν τὸ ἀπαιτῇ ὁ καιρὸς, καὶ ἡ χρεῖα· διότι εἶναι Καιρὸς τῆς σιγῆς, καὶ Καιρὸς τῆς λαλεῖν, καθὼς μᾶς διδάσκουσι τὰ θεόπνευστα λόγια. διὰ τῆτο καὶ ὁ Ἰσοκράτης εἰς κάποιον νέον πολὺλογον, ὅπου ἐπῆγε νὰ τὸν διδάξῃ, ἔτσι ἀπεκρίθη· μὲν χαρᾶς θέλω ἐπιχειριθεῖ νὰ σὲ μαθητεύσω· ὅμως διπλὴν παρὰ σὲ ζητῶ τὴν πληρωμὴν· τὴν μίαν διὰ νὰ σὲ διδάξω νὰ ὀμιλῆς, καὶ τὴν ἄλλην διὰ νὰ σὲ μάθω νὰ σιωπᾶς· καὶ ἠθέλε νὰ δείξῃ μὲ τῆτο ὁ Φιλόσοφος, πῶς ἐξ ἴσου εἶναι μεγάλη τέχνη νὰ ἠξεύρῃ τινὰς νὰ ὀμιλῇ, καὶ νὰ ἠξεύρῃ νὰ σιωπᾶ. ἐντεῦθεν τὸ βασιλικὸν παλάτιον Φαρνεσίς τῆς δεκτῆς ἡμέρας

μάζετο γυμνάσιον πυθαγορικόν, διατὶ εἰς τὴν αὐλήν τε ὅλα τὰ πράγματα μὲ σιωπὴν ἐτιροῦντο. ἡ αὐτὴ σιωπὴ βλέπομεν πῶς πολιτεύεται καὶ εἰς τὴν ἐράνιον αὐλήν τε βασιλείως Θεῶ· ποῖος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀνθρώπου ἐγνώρισε ποτὲ τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς τε; καὶ τῆτο ἐδιάταξεν ἔτσι ἡ Θεῖα πρόνοια, διὰ νὰ μὴν εἶναι ῥάθυμοι εἰς τὸ καλὸν τὴν ἐργασίαν οἱ Ἀνθρωποι. ἴσως ἠθέλαν εἰπῆ οἱ φιλόσοφοι, ἃς δοῦμεν εἰς τὸ κόσμῳ τὰς ἡδονὰς ἕως εἰς τὸν διορισμένον καιρὸν, καὶ τότε θέλομεν μετανοήσει· ἀλλ' ἐν ἐπίσταται ὁ Ἀνθρωπος τὸ ἐσόμενον, λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής. καὶ τῆτο, διὰ νὰ εἶναι πάντοτε ἕτοιμος· καὶ πάλιν ποῖος ἐγνώρισε μὲ πίσιν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν, πῶς ἐτιζῶν, ἀπεκατασάθη εἰς τὸ Θεῶ τὴν χάριν; δὲν ἠξεύρει ὁ Ἀνθρωπος ἕως ὅπῃ εἶναι εἰς τὸν κόσμῳ, ἂν εἶναι μίσους ἄξιος, ἢ ἀγάπης· ὅτι πάντα εἰς τὸ μέλλον ἀβέβαια διατηρῶνται. καὶ τῆτο τὸ μυστήριον μὲ σιωπὴν Ἰερὰν τὸ καλύπτει ἡ Θεῖα μεγαλωσύνη, ἐπειδὴ καὶ ἔτσι τὸ ἀπαιτεῖ τῆς ἀνω βασιλείας ἡ διαταγὴ, διὰ νὰ μὴ ῥάθυμοι εἰς τὸ καλόν, ἀλλὰ νὰ προκόψωμεν εἰς τὸ κρεῖττον, πολεμῶντες γενναίως, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἐργῶν βεβαίαν τὴν κλίσιν ἡμῶν ποιήσωμεν, καθὼς μᾶς παρακινᾷ ὁ Ἀπόστολος· εἶναι γὰρ ἡ σιωπὴ κλειδί χρυσὸν τῶν γενησομένων πραγμάτων· μάλιστα δὲ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὰ τῆ πολέμου. διότι καθὲ σφάλμα ἔχει τὴν διόρθωσίν τε, εἰδὲ τὸ σφάλμα ὅπῃ γίνεται εἰς τὸν πόλεμον, δὲν δέχεται καμίαν διόρθωσιν, ἔτε προξενᾷ ὑσερον καμίαν ὠφέλειαν ἢ μετάνοια, τέτε χάριν ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ προσήυχετο λέγωντας· „Θε Κύριε φυλακὴν τῷ σώματί μου.“ μὲ ταῦτα παρρώντας εἰς τὴν Θεῖαν βοήθειαν, εἶπε, νὰ περιφράξῃ μὲ χαλινὸν τὸ σῶμα τε, διὰ νὰ ἀποκλείσῃ καθὲ εἴσοδον εἰς τὰς κακίας· Εἶπα φυλάξω τὰς ὁδὸς μου, τὸ μὴ ἀμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου· καὶ ἐδῶ φαίνεται μοι, πῶς δὲν θέλει εἶναι ἔξω τῆς ὑποθέσεως τῆ λόγου, ἂν ἀναφέρω μίαν ἱστορίαν ὅπῃ ἄριστα διηγεῖται ὁ Κασσιόδωρος· Οἱ ἀββὰ Παμβῶ, ὄντας ἀμέτοχος ἀπὸ γράμματα, ἐπῆγεν εἰς ἕνα διὰ νὰ τὸν μάθη τῶν ψαλμῶν τὴν ἐξηγήσιν· καὶ ἀκάνοντας τὸ ῥητὸν ὅπῃ λέγει· „Εἶπα φυλάξω τὰς

τάς ὁδούς μου, τῷ μὴ ἀμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου. “ δὲν ἠθέλησε νὰ γυρίσῃ ἄλλην φοράν νὰ λάβῃ δεύτερον μάθημα. ἔλεγε ᾧδ, ὅτι ἂν δυνηθῶ νὰ ἀναπληρώσω τὸ μετὰ τὸ ἔργον, αὐτὸς ὁ σίχως μοὶ φθάσει διὰ νὰ σώθῶ. περιώλης μερικὸς καιρὸς, τὸν ἦυρεν ὁ Διδάσκαλός τε, καὶ τὸν ἠρώτησε. „ διὰ ποίαν ἀφορμὴν ἄφησε καὶ ἐπέρασας ἔξι μῆνες, χαρὶς νὰ λάβῃ καὶ ἕτερον μάθημα; καὶ τῷ ἀπεκρίθη· διότι μέχρι τῶ νῦν δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἐπιτελέσω τῷ σίχῳ ἐκεῖνε τὴν παραγγελίαν. μὴ ταῦτα, ἔσωντας καὶ νὰ ἔξισε πολλὰς χρόνας, πάλιν τὸν ἠρώτησεν ἄλλος, ἄραγε ἔμαθε τὸν σίχον ἐκεῖνον. τὸν ἔμαθα, εἶπεν, ὅμως μὴ βίας εἰς τεσσαράκοντα ἐννέα χρόνας ἐδουλήθην νὰ τὸν ἀναπληρώσω. τόσον εἶναι δύσκολον νὰ χαλινώσῃ τινὰς τὴν εὐόλιθον γλώσσαν. Πλὴν μὲ ὅλα ταῦτα ἡμεῖς δὲν λέγομεν, ὅτι νὰ εἶναι ὁ Ἡγεμὼν ὡσὰν ὁ Ἀρποκράτης, πάντοτε μετὰ τὴν σιωπὴν εἰς τὸ σῶμα, ἕτε ὡσὰν αἱ ἄφωνα πέτραι ὅπου βάλθομεν εἰς τὰς κήπας διὰ σημεῖον· ἀλλὰ τὸσον μόνον τὸν ἐνθυμίζομεν, ὅτι νὰ μιλή, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι ἀρμόδιος, καὶ τὸ ἀπαιτῆ τῷ λαῷ ἢ ἀφέλεια. ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ δὲν ἐδιώρισεν, ὅτι πλέα νὰ μὴ μιλήσῃ, ἀλλ’ εἶπε νὰ βάλῃ φύλαξιν εἰς τὸ σῶματε, τὸ ὁποῖον ἐρμηνεύει καὶ ὁ ἠθικὸς ποιητής, πῶς εἶναι παρόμοιος τῷ Θεῷ, ὁποῖος ἠξεύρει νὰ σιωπᾷ μετὰ γνώσιν.

Καὶ διὰ τῆτο ὁ Θεόφρατος, βλέπωντας κάποιον εἰς ἓνα συμπόσιον ὅπῃ ποσῶς δὲν ὁμίλει· ἔτσι τῷ εἶπεν· ἂν εἶσαι ἄφρων, εἶναι φρόνιμον αὐτὸ ὅπῃ κάμνεις· εἰδὲ καὶ εἶσαι συνετός, αὐτὸ εἶναι ἀφροδέσατον· διατὶ καὶ τὸν καιρὸν καὶ καὶ τὸν τόπον, πρέπει νὰ συντυχαίῃ καθένας· ὅμως μεσόχασιν, διὰ νὰ μὴ προτρέχῃ ἢ γλώσσα τῆς διανοίας. πρέπει ᾧδ πρῶτον νὰ λογιᾷσῃ τί ἔχει νὰ εἰπῇ, καὶ τότε νὰ ἐκφωνῇ τὰ λόγια· διότι εἰάν ταῦτα εἶναι ἀσόχασα, ἐνδεχεται νὰ προξενήσῃν πολλὰ κακὰ, καὶ ζημίας· ἀπὸ τῆτο συμπεραίνομεν, πῶς κανένα πράγμα δὲν εἶναι πλέον ἐπαυφελές, καὶ προσῆκον τῇ ἡγεμονικῇ ἀξίᾳ, ὡσὰν ἢ σιωπὴ, ὅταν εὐκαιρῶς διασηρῆται. τὸ μαρτυρεῖ τῆτο καὶ ὁ Ποιητής·

Μεγίστη εἶναι ἀρετὴ, τῷ κρύπτειν τὰ πρακτικά,

Καὶ ποιῆσθαι δὲ βαρυτάτον λαλεῖν τὰ σιγητέα.

Διά

Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ παλαιοὶ ἠθέλησαν νὰ εἶναι ὑπό-
 γαιος τῆς βελῆς ὁ ναός, διὰ νὰ δείξῃ, πῶς αἱ βελαιὶ καὶ
 τὰ μυσῆρια τῶν βασιλείων πρέπει νὰ καλύπτονται, καὶ
 νὰ θάπτονται εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς, ἕως νὰ λάβωσιν τὴν
 προσδοκωμένην ἔκβασιν· καὶ διατὶ τάχα λοιδιάζομεν, πῶς
 ὁ Αἰτὸς συμᾶ εἰς τὰς Ῥωμαίους, καὶ ὁ Κροκόδειλος συμᾶ
 εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἐδιατάχθησαν νὰ εἶναι ἱερογλυφικὰ
 τῶν κρατῆντων; βέβαια διὰ τῆτο, διὰ νὰ μάθωμεν, πῶς
 εἶναι βασιλικὸν πρᾶγμα ἡ σιωπὴ, καὶ πῶς μὲ τὰ ἔργα,
 ὅχι μὲ τὰ λόγια διοικεῖται ἡ βασιλεία· διότι ὁ αἰτὸς ἀπὸ
 ὅλα τὰ πετεινὰ, μόνος πετᾶ χωρὶς κραυγῆν, καὶ ὁ Κροκό-
 δειλος ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα, μόνος εἶναι χωρὶς γλῶσσαν καὶ
 φωνήν, καὶ ὁ Ἡγεμὼν ὁμοίως, ὡσάν νὰ ἦτον ἀγλωσσος,
 δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰ ἀπόκρυφα τῆς βασι-
 λείας, παρὰ ὅποτεν ὁ λόγος τὸ καλῆ, ἢ τὸ ζητᾶ ἢ εὐ-
 καιρία. διὰ τῆτο λέγει καὶ ὁ Πλίνιος, πῶς ἡ γλῶσσα ἔχει
 δύο φλέβας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ μία ἀναβαίνει εἰς τὸν
 ἐγκέφαλον, καὶ ἡ ἄλλη κλίνει πρὸς τὴν καρδίαν· διὰ νὰ
 δείξῃ, πῶς δὲν πρέπει ἄλλο τι νὰ ὀμιλεῖμεν, παρὰ ἐκεῖ-
 νο ὅπε ἀγροικᾶ ἡ καρδία· καὶ μῆτε νὰ ὀμιλεῖμεν πάντοτε,
 ἀλλὰ μόνον ὅταν τὸ ἀπαιτῆ ἡ γνώσις, διὰ νὰ μὴ κατηγορεῖ-
 μεθα ἀφροσύνης ἕνεκα ἀπὸ τὰ λόγια, ὅπε ἀσόχασα εὐγαί-
 νουσιν ἀπὸ τὸ σῶμα μας· ἠξεύρομεν γὰρ σαφέστατα ἀπὸ
 τὴν συνεχῆ δοκιμὴν, πῶς οἱ ποταμοὶ ἐκεῖ τρέχουσι μὲ
 περιαιστέραν σιωπὴν ὅπε ἔχουσι τὸν κόλπον βαθύτερον·
 εἰδὲ ὅπε τρέχουσι μὲ πολλὴν ταραχὴν, καὶ μὲ κρημνὸν τῶν
 ὑδάτων, ἐκεῖ ἔτε νερὰ εἶναι πολλὰ, ἔτε ὁ κόλπος βαθύς.
 τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπου εἶναι τῆς σιωπῆς τὸ ἀξίωμα,
 ἐκεῖ εὐρίσκεται κεκρυμμένη καὶ τῆς συνέσεως ἡ εὐπορία.
 ὅθεν λέγει καὶ ὁ σοφώτατος Σολομὼν εἰς τὰς παροιμίας
 τε· „Ὁ φειδόμενος χειλέων αὐτῆ, νοήμων ἐστίν.“ εἰς
 τὸ ὁποῖον ἀρμόζει καὶ ἐκεῖνη ἡ παλαιὰ παροιμία, ἡ παι-
 ταχῆ περιβόητος· „Ὁ λόγος πρότερον εἰς τὸ Ῥινὶ, καὶ
 ἔπειτα εἰς τὴν γλῶσσαν.“ καὶ τῆτο πρέπει νὰ τὸ διατηρῆ
 περιαιστέρον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὁ Ἡγεμὼν, τὸν ὁποῖον καὶ
 τὰ ἀφτιά, καὶ τὰ ὄμματα ὀλονῶν πάντοτε ἀκολουθεῖσι.
 μάλιστα δὲ ὅπε εἰς αὐτὸν μόνον, ὡσάν εἰς τὸν Ἥλιον, συ-

νηθίζει ὁ λαὸς νὰ σρέφῃ τὸ πρόσωπον, ὅχι διὰ νὰ ἰδεῖ-
σι τὰ καλὰ τε ἔργα καὶ νὰ τὸν ἐπαινέσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ
κοιτάξῃν εἰς τὴν λόγῳ τε κανένα παραμικρὸν νέφος, ἢ γεν
σφάλμα, νὰ τὸν κατακρίνῃ. ὅθεν λέγει καὶ ἡ ἀκαδημικὴ
ἐπιγραφή, τῆς ὁποίας τὸ σημεῖον εἶναι ὁ Ἥλιος εἰς τὰ νέ-
φη· δὲν ἔχει θεατὰς, παρὰ ὅταν ἐκλείπῃ.

Εἰς ποθῆς ὦ Ἡγεμῶν πολὺ νὰ βασιλεύσῃς.
Καὶ νὰ περνᾷς ἀτάραχα καὶ νὰ μὴ κινδυνεύσῃς.
Ποτέ σε τὸ μυσῆριον μὴ λέγεις εἰς κανένα.
Ἐν ᾧ μεγάλοις ἡ σιγὴ δίδαγμα εἶναι μέγα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΘΟΝ.

Τὸ Ἡγεμόνος ἡ ἐγκράτεια, εὐδαιμονία τῆς
Βασιλείας ὑπάρχει.

Δ Εἶναι νόμιμον τὸ βασιλεῖον, ὅπως βασιλεύει του
Ἡγεμόνος ἡ ἀκολασία. ἐντεῦθεν ἐξεκενώθη ἡ ῥω-
ταϊκὴ βασιλεῖα, βασιλεύοντος τῷ Νέρωνος· διατὶ ἡ γαστρι-
μαργία τε κατέφαγε τὰ πάντα· ἡ φιλαργυρία τε τὰ κα-
τερρύπωνεν· ἡ ῥαθυμία τε τὰ ἀδυνατίσσει, καὶ ἡ ἀσωτία
τε μὲ τὴν ὑπερηφάνιαν τὰ ἠφάνισσε. Τῆτο συνετῶς ἐκα-
ταλάμβανεν Κάτων, ὁ φρόνιμος ἐκεῖνος Ἀθηρ καὶ περι-
βλεπτος· ὅθεν δημηγορῶντας μέσα εἰς τὴν γερουσίαν τῆς
Ῥώμης; εἶπεν ὡσάν χρησμὸς ταῦτα τὰ πάγχρυσά λό-
για· „ μὴ λογιᾶσθε ἐνδοξοὶ ἀκροαταὶ, πῶς οἱ προπάτο-
ρές μας μὲ τὰ ἄρματα ἔκαμαν ἀπὸ μικρὰν, μεγάλην καὶ
θαυμαστὴν τὴν ἀριστοκρατείαν μας· διατὶ ἂν οὕτως ἦτον,
ῥαισιότερα ἢ θελ' εἶναι τῶρα, καὶ πλεία περίδοξος, μὲ τὸ
νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς καὶ τὸ παρὸν ὄπλων καὶ ἵππων μεγαλή-
τερον πλῆθος, παρὰ ὅπως εἶχαν τότε· ἀμὴν ἄλλα ἦσαν
ἐκεῖνα ὅπως ἐμεγάλυναν τὰς προγόνους μας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα
ἡμεῖς ἔδεν ἔχομεν τῶρα· ἐνδον ἡ φιλοπονία, ἔξωθεν τὰ
δίκαια ἐπιτάγματα, ἡ ἐλευθερία εἰς τὸ νὰ συμβελεύουν
τὰ χρήσιμα, καὶ ἡ καθαρὰ συνείδησις ἀπὸ παντὸς πται-
σματος, καὶ ἀσελγείας· καὶ διὰ τῆτο Ἀνάχαρσις ὁ Φι-
λόσο-

λόσοφος, μὲ ὄλον ὅπῃ ἦτον γεννημένος ἀπὸ μέσον τῶν βαρ-
 βάρων, σοχαζόμενος πόσον μέγα κακὸν εἶναι ἢ ἀκολασία
 ἔλεγε, πῶς διὰ τὴν ζήσιν τινὰς θεαρέσως τρία πράγματα
 ἴσαν ἀναγκαῖα. Ἡ ἐγκράτεια τῆς γλώσσης, Ἡ μετρίο-
 της τῶν βραμιάτων, καὶ τῶν ἀφροδισίων ἢ ἀποχή· διότι
 τέτη εἶναι ἡ μεγαλύτερη κυριαρχία, νὰ κυριεύῃ τινὰς τὸν
 ἑαυτόν τε. καὶ τῆτος ὁ ἀληθινὸς θριάμβος τῶν κρατάντων
 νὰ καθυποβάλλουσι τῆς σαρκὸς τὰς ὀρέξεις· τὰς ὁποίας
 ὅποιος γενναίως καταφρονεῖ, δείχνει ἡραϊκὴν τῆς ψυχῆς
 τε τὴν δύναμιν, ἐγένωσκε τῆτο μὲ τὴν πολλὴν τε σύνεσιν
 ὁ περίκλητος ἐκεῖνος καὶ ἑνδοξὸς Προφήταναξ, ὅπῃ καὶ τὰς
 γίγαντας ἐνίκησε, καὶ τὰς λέοντας ἐθανάτωσε, καὶ τὰς
 στρατηγὰς τῶν πολεμίων ὑπέταξε, καὶ τὸ ὄνομά του μὲ
 πολυειδεῖς θριάμβους ἐλάμπρυνε, καὶ ἔπειτα ἀπὸ μιᾶς
 γυναικὸς τὴν ὄψιν αἰχρῶς ἐκάλαπονέθη· ὅθεν ἐρυθριῶν-
 τας ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, ὁσάκις τῷ ἤρχετο εἰς τὴν μνήμην
 τὸ παράνομον ἔργον ὅπῃ ἀπετέλεσε, τόσαις φοραῖς ἀνε-
 σέναζεν ἐκ βάθους καρδίας, καὶ ἔλεγεν· "Ἰνα τί φοβεῖμαι
 ἐν ἡμέρα πονηρᾶ, ἢ ἀνομία τῆς πτέρνης με κυκλώσει με,
 τῆτο τὸ ρητὸν ἠξέυρω, πῶς μὲ διαφόρους τρόπους ἐξηγῶσιν
 οἱ θεῖοι πατέρες, ὅμως ἐγὼ ἐκεῖνην μόνην τὴν ἐξήγησιν πα-
 ρασένω, ὅπῃ ἀρμόζει εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν· Ἀνο-
 μίαν τῆς πτέρνης ἄλλην δὲν ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ βασιλικὸς Προφή-
 της, παρὰ τὴν σαρκικὴν ἀμαρτίαν ὅπῃ ἔκαμε μὲ τὴν Βιρ-
 σαβεῆ, καὶ τὴν λέγει τῆς πτέρνης, διατὶ κατὰ τὴν γνώμην
 τῶν ἰατρῶν ἀπὸ τὴν πτέρναν εὐγαίνει μία φλέβα, ἡ ὁ-
 ποία κινᾷ τῆς σαρκὸς τὴν ἐπιθυμίαν· ἐντεῦθεν ὁ ποιητὴς
 ἐμυθολόγησε, πῶς τὸν Ἀχιλλεῖα γενναῖον στρατάρχην τῶν
 Ἑλλήνων, εἰς τὰ μαντικά νερά τὸν ἐπλήγωσαν εἰς τὴν
 πτέρναν, φανερώωντας μὲ τῆτο τὸ ἐπίπλασμα, πῶς ἐ-
 κείνος, ὅπῃ εἰς τὰ πάντα ἐδείχθη ἰχυρὸς καὶ ἀνίκητος,
 ἀπὸ μόνην τὴν μαγικὴν ἰδοὴν σαρκὸς ἐνίκηθη. καὶ ἂν κα-
 λά ἢ προνοητικὴ τε μήτηρ ἢ Θεὸς ὄλον τὸν ἔβαλε μὲ τὸ
 ὕδωρ τῆς συγίας λίμνης, ὅπῃ σκληρώονσα τὰ μέλη τῆ
 σώματος ἐναντίον εἰς κάθε λογῆς κίνδυνον εἶχε δύναμιν
 νὰ ἐπικρατήγῃ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο δὲν ἠγ-
 γίξε τὴν πτέρναν τε· ὅθεν ἀπὸ τὸν Πάριν μὲ μίαν σαΐταν

εἰς τὴν πτέρναν ἐθανατώθη· τελειώνωντας τὴν ζωὴν του
 χαρὶς δόξαν. καὶ πρῶτον διατὶ ἀπέθανε διὰ τῆς Πολυξέ-
 νης τὴν ἀγάπην· καὶ δεύτερον διατὶ ἤξευρε νὰ νικήσῃ τό-
 σος ἐχθρὸς, καὶ ἔπειτα δὲν ἐδυνήθη νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτὸν
 τε, ὅπου εἶναι ἡ ὄντως ἀληθινὴ καὶ ἀξιεπαῖνος νίκη. δὲν
 ἐλάνθανε τῆτο ἐδὲ αὐτὸς τὰς ἐθνικὰς, ἐπειδὴ καὶ βλέπο-
 μεν, πῶς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐρωτῶντας διὰ ψυχαγω-
 γίαν τε τὰς Φιλοσόφους, ποῖον ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα νὰ ἦτον
 τὸ μεγαλύτερον εἰς τὸν κόσμον; διαφόρους ἔλαβεν ἀπ' αὐ-
 τὰς τὰς ἀποκρίσεις. ὁ πρῶτος εἶπε, πῶς τὸ ὄρος τῆ ὀ-
 λύμπου, ὑπερέβαινε εἰς τὸ μέγεθος ὅσα πράγματα εὐρί-
 σκονται εἰς τὴν οἰκομένην· ὁ δεύτερος ἐβεβαίωσε, πῶς τὸ
 μεγαλύτερον ἦτον τὸ ὕδωρ, διατὶ ἐδύνητο νὰ σβύσῃ τῆς
 φωτίας τὴν δύναμιν· ὁ τρίτος ἐλογίαζε πῶς ἦτον ὁ ἥλιος,
 ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὰς χρυσὰς τε ἀκτῖνας ὅλον τὸν κόσμον ἐ-
 φώτιζεν, ὅμως καὶ τῶν τριῶν αἰγνώμαι ἀπέλειπον τῆς ἀλη-
 θείας· ἀλλ' ὁ τέταρτος ὡς νουτεχέστερος ἐπέτυχεν τῆ σκο-
 πῆ, ἐπειδὴ καὶ μετὰ ἀλήθειαν εἶπε, πῶς τὸ μεγαλύτερον
 πρᾶγμα τῆ κόσμου ἦτον ἐκεῖνη ἡ καρδιά, ὅπε ἤξευρε νὰ
 καταφροῖ τῆ κόσμου τὰ μεγάλα, καὶ νὰ καταπατῇ τῆς
 σαρκὸς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ δελεάσματα. διὰ τῆτο ὁ Διογέ-
 νης ἀκούωντας τὸν Ἀλέξανδρον νὰ καυχᾶται, πῶς ἦτον
 κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς ὅλα τῆ κόσμου, τολμηρὰ τῷ ἀπεκρί-
 θη· δὲν εἶσαι ὦ Ἀλέξανδρε Κύριος, ἀλλ' εἶσαι τῶν δέ-
 λων με δῆλος· διότι δελεῖσαι, καὶ ὑποτάσσεται εἰς ἐκείνας
 τὰς ἐπιθυμίας, τὰς ὁποίας ἐγὼ καθυποβάλλω, καὶ κρα-
 τῶ ὑποδωλωμένας. καὶ τί ἀτιμώτερον πρᾶγμα, ὡσάν νὰ
 γένη τινὰς αἰχμάλωτος τῆς αἰχρᾶς ἀσελγείας; καὶ εἶναι
 ἀραγε πρέπον νὰ λέγεται Ἡγεμὼν ἐκεῖνος, τῷ ὁποίῳ
 δίδει νόμους καὶ προστάξας ἕνα ἄσεμιον γύναιον; εἶναι τά-
 χα ἐξουσιαστὴς, ἔπε ἀπὸ ὅσα τὸν προσάξει ἡ πόρνη, δὲν
 ἠμπορεῖ νὰ παραβλέψῃ κανένα; ἢ τάχα εἶναι ἐλεύθερος,
 ὅπε ἡ γυνὴ ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τὴν Φέλισίντε, ὅπε
 ἂν ζητᾷ, πρέπει νὰ τῆς δώσῃ; ἂν τὸν κράξῃ, πρέπει νὰ
 ὑπάγῃ; ἂν τὸν διώκῃ, πρέπει νὰ φύγῃ, καὶ ἂν τὸν φο-
 βερίζῃ, πρέπει νὰ τὴν φοβῆται; Τοῦτον ἐγὼ ὄχι μόνον
 κρίνω δῆλον, ἀλλὰ καὶ δῆλον ποταπὸν καὶ ἀχρεῖον, ἂν

καλά κῆ νὰ ἐγεννήθη ἀπὸ γονεῖς εὐγενεῖς, κῆ μέσα εἰς τὰ βασιλεία· διότι ὁ κακὸς μ' ὅλον ὁποῦ βασιλεύει, εἶναι πάντοτε δῆλος, κῆ ὄχι ἐνὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ τῶσαν αὐθεντῶν, ὅσα εἶναι τὰ πάθη κῆ αἱ κακίαι ὅπῃ τὸν κυριεύουσιν. ὁδὲ καλὸς, ἂν εἶναι καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, εἶναι πάντα ἐλεύθερος· κῆ διὰ τὸτο τὸ νὰ ἐξεσιάζῃ τινὰς τὸν ἑαυτὸν, αὐτὸ εἶναι ἐξεσία μεγίστη. παρόμοιον μὲ τὰ ἀνωθεν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ πρὸς τὸν ἴδιον Ἀλέξανδρον ἔγραψεν ἓνας ἀπὸ τὸ ἔθνος τῶν Βραχμάνων· „Τὶ σὲ ὠφελῆ νὰ γένῃς αὐθέντης ὅλα τῆ κόσμῳ, ἂν εἰς τὸ ἀναμελιξῆ ὑποδκλώνεσαι εἰς μικρότατα πράγματα; ἢ νὰ ἀφανίζῃς τὴς ἐξωτερικῆς σου ἐχθρῆς, κῆ τὴς ἐσωτερικῆς νὰ περιθάλλῃς;“ διὸ λέγει ἐπιτίθεται κῆ ὁ ποιητής· „Οποῖος ἑαυτὸν νικᾷ, ἰχυρώτερος εἶναι, παρ' ὅπῃ νικᾷ τὰ δυνάμειν τὰτα τείχη· πλέα γὰρ ὑψηλὰ ἢ ἀρετὴ δὲν φθάνει.“ Καὶ βέβαια ἐνδοξότερος εἶναι ὁ Ἡγεμῶν, ὅταν νικᾷ τῆ λόγῳ τε, παρὰ ὅταν ὑποβάλλῃ τὴς ἐχθρῆς τε· διότι ἐκεῖνο εἶναι πάντα ἔργον τῆς ἀρετῆς, κῆ τὸτο πολλάκις τῆς τύχης· Ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ ἐν βασιλεύσει σοφώτατος Σολομῶν· „Κρεῖσσον ἀνὴρ μακρόθυμος τῆ ἰχυρῆ, κῆ ὁ κρατῶν ὀρθῆς, τῆ καταλαμβαομένη πόλιν· κῆ ὁ θεῖος Χρυσόσομος· Ἰχυρώτερος (λέγει,) ἐδείχθη ὁ Δαβίδ, ὅταν δυνάμειος δὲν ἐθανάτωσε τὸν Στῆλ, παρὰ ὅταν ἀπέκτεινε τὸν Γολιάθ· διατὶ τότε ἐνίκησε τὸν ἑαυτὸν τε, ὅπῃ ἦτον νικητής τῆ ἀλλοφύλου. ἀρμόζεν ἐδῶ κάποιε ποιητῆ οἱ σίχοι ὅπῃ λέγεν· „Οποῖος θέλει κραταῖος νὰ εἶναι, ἄς δαμάσῃ τῆς ψυχῆς τε τὸ θράσος· καὶ νικημένον τὸν ἑαυτῆ ἀρχεῖνα, μὴν ὑποβάλλῃ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς λαγνείας.“ Ὅτι ἂν καὶ ἦτον εἰς τὴν ὑποταγὴν σου τῆς Ἰνδίας ἢ μακρὰ ἐπαρχία, κῆ σοὶ ἐδάλευεν ὅλη ἢ οἰκωμένη, ὅταν νὰ διώξῃς δὲν ἠμπορεῖς τὰς φροσίδας, κῆ νὰ νικήσῃς τὰς αἰχράς τε ὀρέξεις, ἔτε δυνατὸς, ἔτε αὐθέντης εἶσαι. Ἀπὸ τῆτο ἔλαβεν ἀφορμὴν ἄλλος ποιητής, κῆ μὲ χρυσῆς χαρακτῆρας ἔγραψε τὴς κάτωθεν σίχῃς εἰς ἔπαινον τῆ βασιλέως Καρόλου τῆ πέμπτη, τῆ ὁποῖε θέλει εἶναι πάντοτε τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις.

Νικᾶς τὰς ἐχθρὰς, καὶ τῆ λόγισσ ἄμα,
Ἀλλ' ἐπαινέσαι πλέον, σεαυτὸν νικῶντας.

Ὅταν γὰρ νικᾶς τὰς λαοὺς, καὶ τὰς πόλεις,
Δὲν εἶναι ἐδικήσῃ, ἀλλὰ κοινὴ ἡ δόξα.

Ἔχει μέρος ἡ τύχη, οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὰ ὄπλα,
Καὶ μέρος ἔχει ἡ σὴ βελή, καὶ τὸ κράτος.

Ἀλλ' ὅταν σεαυτὸν νικᾶς, τὸν θυμὸν, καὶ τὰ πάθη,
Δὲν εἶναι τὸ κοινὸν, ἀλλ' ἐδικόν σε μόνον.

Ὁ Ἠγεμὼν ὅτε ποθεῖ νὰ βασιλεύσῃ πολὺν καιρὸν, καὶ
μὲ εὐτυχίαν, πρέπει ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ κλείῃ τὰ ὠτά τε
εἰς τὴν λαλίαν τῶν Σειρήνων, τοῦτέσι νὰ καταφρονῇ πᾶ-
σας τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας· ἐκεῖνος ἐδένετα
σφικτὰ εἰς τὸ καλάρτιον τῆ παραβίῃ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἀπο-
κοιμήσῃ τῆς φωνῆς τῶν ὀΐχος, καὶ τοῦτος ἄς δεδῆ μὲ τὸν
λόγον τῆς γνώσεως, διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἀπὸ τὴν ἡδονὴν νικη-
μένος· Ἄς κυβερνηθῆ δὲ μὲ τοιαύτην φρόνησιν, ὅτε κα-
νένα ποτὸν τῆς Κίρκης, νὰ μὴ δυνηθῆ νὰ τὸν κάμῃ ἀμορ-
φον· μάλιστ' αὐτὸς νὰ ἠμπορέσῃ, ὄχι μὲ τὸ μαγικὸν πό-
μα, ἀλλὰ μὲ τῆς καλῆς τε διαγωγῆς τὸ ὑπόδειγμα, νὰ
ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν προτέραν μορφήν ἐκείνης ὅτε ἡ αἰχρὰ
ἐπιθυμία ἀμόρφος ἔκαμε· τὸ ὁποῖον πρᾶγμα θέλει τῷ συ-
νέβει μὲ εὐτυχίαν, ἂν διατηρήσῃ εἰς τὴν καρδίαν του τῆ
Ἐπικτήτε φιλοσόφου τὴν ὄντως χρυσὴν διδασκαλίαν, ὅτε
εἰς αὐτὰς τὰς δύο λέξεις περικλείεται· „Ἀνέχε, καὶ ἀπέ-
χε.“ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ πρώτη μάς νεθετεῖ νὰ ὑπεφέρω-
μεν γενναίως τὰς δυσυχίας, καὶ ἡ ἄλλη νὰ ἀποφεύγωμεν
τὰς ἀπρεπεῖς ἡδονὰς· ὅθεν ἔλεγε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης· τὰς
ἡδονὰς πρέπει καθένας νὰ σοχάζεται· ὄχι ὅταν ἔρχων-
ται, ἀλλ' ὅταν ἀπέρχονται· διότι καθὼς ὅταν ἐπιτελῆς
μὲ κόπον κανένα πρᾶγμα ἔντιμον, ὁ κόπος ἀπέρχεται,
ἡ δὲ τιμὴ καὶ ὁ ἔπαινος μένει· ἔτω καὶ ὅταν μὲ ἡδονὴν κάμνης
καμίαν αἰχρουργίαν, ἡ μὲν ἡδονὴ ἐκείνη διαβαίνει, ἡ δὲ
αἰχρὸτης παντοτινὴ διαμένει. Τόσον δὲ εἶναι αἰχρίση καὶ
ρύπαρὰ ἡ σαρκικὴ ἡδονὴ, ὅτε πολλοὶ τῶν διδασκάλων σο-
χαζόμενοι τῆς συνεσίας τὴν ἀχημοσύνην, ἔγραφαν, πῶς
ἂν ὁ Ἀνδρῶπος ἠθέλε μείνῃ εἰς τὴν σάσιν τῆς ἀθωότητος,

εἰς τὴν ὁποίαν ἐπλάθῃ, ἢ γέννησίς μας ἤθελε πολυπλασιασθῆ με ἄλλον τρόπον με τὸν ὁποῖον ἤθελε φανῆ ἄρεσόν, τῆς πανσόφου δυνάμεως τῆ ὑψίστου, καὶ ὄχι διὰ μίξεως, καὶ συνουσίας. Καὶ ἀληθινὰ ὡ πόσον εἶναι αἰχρὸν νὰ εὐρίσκειται ὁ Ἄνθρωπος ὑποδουλωμένος εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς Ἀφροδίτης· διότι τί ἄλλο εἶναι ἢ ρυπαρὰ ἕδονή τῆς σαρκός, παρέξ πῦρ καιόμενον, καθὼς λέγει ὁ Γῶβ, τὸ ὁποῖον ὅπου φθάσει, ἀπὸ τὰς ρίζας καταφθείρει ἅπαντα τὰ γεννήματα, τρεῖςιν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆ ἀνθρώπου. καὶ τί δὲν ἀναλίσκει ἢ ἄτακτος ἐπιθυμία; ἀναλίσκει πρῶτον τῆς τύχης τὰ ἀγαθὰ, ἐπειδὴ καὶ ὅποιος θρέφει πόρνην, χάνει τὴν περισσίαν τε, καθὼς σιχαργεῖ ὁ ποιητής.

Πλέσιος εἶμεν πάλαι, καὶ πτωχὸν μ' ἔκαμαν τρία,

Ἡ αἰχρὰ ἀφροδίτη, ὁ οἶνος, καὶ τὰ χαρτία.

Τοιγαρὲν λίαν ἐπαινετὸς εἶναι ὁ Δημοθένης ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ρητόρων, ὁ ὁποῖος ἔσωντας καὶ νὰ ἐπῆγεν εἰς τὴν Δαίδα τὴν πόρνην, διὰ νὰ συνευρεθῆ με τῆ λόγουτος, καὶ ἀκέωντας, πῶς διὰ μιᾶς νυκτός ἕδονήν ὅπε ἤθελε νὰ λάβῃ, τῆ ἐξήτα χιλίας δραχμᾶς ἀττικής. Οὐκ ἠνῆμαι (τῆς εἶπε) χιλίων δραχμῶν μεταμέλειαν. ἀρμόζει ἐδῶ ἐκεῖνο ὅπου διηγεῖται ὁ ἀθηναῖος διὰ τὴν Φρίνην. Ἦτον αὐτὴ περίφημος πόρνη τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία τόσον πλεῖτον ἀπόκτησε με τὴν ἀκολασίαν τῆς, ὅπε ἔδύνατο δι' ἰδίας δαπάνης νὰ κτίσῃ πάλιν τῶν Θηβῶν τὰ τεῖχη, ὅπε τὰ εἶχε χαλάσῃ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος· καὶ διὰ νὰ μὴ λογιᾶσῃ τινὰς, πῶς τάχα τὸ ἔλεγεν ἔτως, μόνον διὰ νὰ καυχῆθῃ, ἐπῆγεν ἢ ἴδια εἰς τὸς ἄρχοντας, καὶ ἐπαρακάλεσε νὰ τῆ δώσῃν ἄδειαν, ζητῶντας μόνον ὅτι εἰς μίαν πέτραν τῶν τειχῶν νὰ σημειωθῆ τέτη ἢ ἐπιγραφή· ὁ Ἀλέξανδρος τὰ ἐχάλασε, καὶ Φρίνη ἢ πόρνη τὰ ἀνωκοδόμησε. πρᾶγμα καὶ ἀλήθειαν παράδοξον, καὶ χεδὸν ἀπίστευτον. ἀλλ' ὡσὰν πόσα ὀσπήτια νὰ ἐχάλασεν αὐτὸ τὸ μέγα χάσμα; πόσας φαιμελίας ἐγύμνωσε; πόσας περιουσίας ἐκατάπτε, διὰ νὰ συνάξῃ τόσον ἄπειρον πλεῖτον, ὅπε νὰ ἀρκέσῃ διὰ μίαν τοιαύτην οἰκοδομήν; μαὶ τί; δὲν γράφει δι' αὐτὴν καὶ ὁ Πλάταρχος, πῶς ἐφθασεν εἰς τόσῃν ἀναισχυντίαν, ὅπε

δὲν

δὲν ἐντράπη νὰ ἀφιερώσῃ εἰς τὸν ναὸν τῷ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ἓνα ἀγάλμα τῆς Ἀφροδίτης ἀπὸ χρυσοῦ κατασκευασμένον, προδέττωντας ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Ἐκ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκολασίας. Ὡ πόσον ἀριστα ἔτυχε τῷ σκοπῷ ὁ Φιλόσοφος ἐκεῖνος, ὅτῃ ἐρωτώμενος, τί ἐστὶ γυνὴ καὶ μάλιστ᾽ ἡ ἄσπεμος; ἔτας ἀπεκρίθη. Εἶναι Ναυάγιον τῷ ἀνδρὶ, Τρικημία τῷ οἴκῳ, Ἐμπόδιον τῆς ἡσυχίας, Αἰχμαλωσία τῆς ζωῆς, Ζημία ἐρασίῃ, Ἀγάπη μισοτή, Ἀΐδις ἀχόρταγος, καὶ Πόλεμος ἀκατάπαυστος· ἀλλ' ἔτε παρὰ τὸ πρέπον εἶπεν, ὅποιος ἐξεφώνησε, πῶς ἡ γυνὴ εἶναι ἀπὸ τὸ μέλι μαλακωτέρα, μὰ τόσον πλέα ἐπιβλαβὴς, ὅσον εἶναι ἐπιφανής· διότι ὅταν σὲ θάλλῃ τῷ λόγου τῆς περιποιεῖται, ὅταν ἐγγίξῃ, μαγαρίζει· ὅταν γελά, ἀπατά, δὲν εἶναι παρθένος, ἔτε ἀνδρογυναῖκα, ἀλλὰ βάραθρον, ὅπου βιβρώσκει τὴν δύναμιν· τρυγᾷ τὸ σῶμα, ροφᾷ τὸ χρυσοῦν, καὶ ἀγαπῶντας, ὄλον καταρθεῖρει τὸν ἀνδρα. Δεύτερον ἡ ἐπιθυμία ἀναλίσκει τῆς φήμης τὰ ἀγαθὰ· καὶ τῆτο τὸ ἐβεβαίωσε μὲ τὴν δυσυχῆτα δοκιμὴν ὁ βασιλεὺς Σολομῶν, διὰ τὸν ὅποιον ἐρέθη εἰς τὴν σοφίαν Σειράχ. „Ἐδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου.“ ὅθεν φερμῶς ἐδέετο καὶ ὁ Δαβὶδ, λέγωντας· Περὶ ἐλε τὸν ὄνειδισμόν μου, ὃν ὑπόπτεισα· Ἐδῶ διὰ ὄνειδισμόν ἐννοεῖ ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος τὴν σαρκικὴν ἀμαρτίαν, ἡ ὁποία ἀκραν ἀτιμίαν προσξεν εἰς τὸν Ἄνθρωπον· καὶ διὰ τῆτο λέγουσιν οἱ Θεολόγοι, καὶ εἶναι διδασκαλία παρὰ πάντων βεβαιωμένη, πῶς τῶν σαρκικῶν ἀμαρτιῶν, ἀγαθὰ καὶ μικρότερον εἶναι τὸ ἔγκλημα, μείζων ὅμως εἶναι ἡ ἀτιμία· λέγουσι δὲ μικρὸν τὸ ἔγκλημα, ἀποβλέποντες εἰς τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ἀμαρτίας· διὰ τὸ ὅσον εἶναι μείζων ἡ προσβολὴ καὶ ἡ παρακίνησις, τόσον ἐλαφρότερα σφάλκει ὁ ἀμαρτωλός· ἀλλὰ μὴν αἱ σαρκικαὶ ἀμαρτίαι ἔχουσι μείζονα τὴν προσβολὴν διὰ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, ὅπου εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸν Ἄνθρωπον, τὸ λοιπὸν κατώτερον ἔχεν τὸ πταισίσιμον· ἡ δὲ ἀτιμία ὅτῃ ἀπὸ ταύτας προέρχεται, εἶναι πολλὴ καὶ μεγίστη, διατὶ καταγίνονται εἰς ἐκεῖνας τὰς ἡδυπαθείας, ὅτῃ εἶναι κοινὰ καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς τὰ ἄλλα

γα ζῶα. ἐντεῦθεν ἡ ἀμαρτία τῆς παρακοῆς τῷ Ἄνδρῳ
 περὶ ἐσάθη συγγνωσὴ· ἡ δὲ τῷ Ἀγγέλῳ μηδαμῶς. διότι
 ἡ ἀμαρτία τε Ἄνδρῳπε ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπο τῆς φύσεως
 τὴν ἀδένεια, ἡ δὲ ἀμαρτία τῷ Ἀγγέλου προῆλθεν ἀπὸ
 φανεράν πονηρίαν· τὸ ᾧ ἀμάρτημα, ὅπερ ἀπότινος αἰτίας
 ἀνάγκασιν ἐπιτελεῖται, εἶναι πλέον ἄξιον συγχωρήσεως,
 παρὰ ἐκεῖνο ὅπερ γίνεται χωρίστως προσβολῆς, ἢ αἰ-
 τίας. καὶ ἀποδίδει τὸν λογαριασμὸν ὁ Ἀνόνημος, ἐξηπῶν-
 τας τὰ λόγια ἐκεῖνα τῷ ὅς· ψαλμοῦ· „ Ἐμνήσθη, ὅτι
 σὰρξ εἰσιν. ἡ ἀμαρτία (λέγει) ὅταν γίνεται ἐξ ἀσθε-
 νείας, εἶναι πλέον συγγνωσὴ, διατὶ δὲν εἶναι τόσον θε-
 ληματικὴ· διότι πολλὰκις συμβαίνει τοιαῦτα αἰτία δρα-
 σικὰ, ὅπερ ἀγκαλὰ καὶ δὲν συκάνωσιν ὅλον τὸ αὐτέξισιον
 τῷ Ἄνδρῳπε, ὅμως πολλὰ τὸ παρακινῶσι· καὶ ἀγκαλὰ
 δὲν τὸ βιάζωσι, δυνατὰ ὅμως τὸ κλίνωσιν εἰς τὸ κακόν·
 ταῦτα ἐν τὰ ἀμαρτήματα ὅπερ ἔτω γίνονται, ἔχων ὀλι-
 γώτερον τὸ ἔγκλημα, ὡσάν ὅπερ καὶ ἡ πονηρία τες εἶναι ὀ-
 λίγη, ἀπὸ τὰ ἄλλα πταίσματα ὅπου χωρίστως ἀφορ-
 μῆς κατεργάζονται· καὶ εἰς τῆτο ἄρισα ἀρμόζει τὸ ρητόν
 τῆς σοφίας Σειράχ, ὅπου λέγει εἰς τὸ εἰκοσὸν πέμπτον
 κεφάλαιον· „ Τρία εἶδη ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ μου· Πτωχὸν
 ὑπερήφανον, Πλέσιον ψεύτην, καὶ Γέροντα μοιχὸν ἐλατ-
 τέμενον συνέσει.“ Ταῦτα ᾧ ἐδεμίαν ἔχωσιν ἀφορμὴν ὅ-
 περ νὰ βιάζῃ· διότι ποῖαν αἰτίαν ἔχει ὁ Πτωχὸς, νὰ ὑπε-
 ρηφανεύεται; ἢ ποῖαν ὁ Πλέσιος, νὰ ψεύδεται; ἢ ποῖαν
 ὁ Γέρον, νὰ χάνῃ τὴν γυνῶσίν τε.

Τρίτον ἀναλίσκει ἡ ἐπιθυμία τὰ ἀγαθὰ τῆς υἰείας·
 διότι καὶ τὸν Ἀπόστολον, ὁ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα
 ἀμαρτάνει· ἡ πορνεία φέρει πόνον τῆς κεφαλῆς, ἀδυνα-
 τύνει τῶν ὀμμάτων τὴν ὄρασιν, ἐκλύει τὰ νεῦρα, ἀχα-
 μνίζει τὸν σῶμαχον, καὶ ξηραίνωντας ὅλον τὸν Ἄνθρω-
 πον, παντελῶς τὸν καταφθείρει· ὅθεν ὁ Ἰπποκράτης ὁ
 κορυφαῖος τῶν Ἰατρῶν ἐπονομάζει μικρὰν ἐπιληψίαν τὴν
 σαρκικὴν ἡδονήν· προδέρτει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἕνα γνωμι-
 κὸν ὅπερ εἰς τῆτο συντείνει. Πᾶν τὸ πεπερασμένον (λέ-
 γει) διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶ ὀρισμένων, ἀνάγκη εἶναι ἀναι-
 ρεῖσθαι· καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν πῶς ζῆ ὀλίγον ἢ πε-
 ρισερά;

ρισερά; διατι πολλά είναι δεδομένη εις τὰ ἀφροδίσια· λέγεται ὅτι Περισερά, ἐκ τῆς περισερῶς ἐρᾶν· ὅθεν καὶ τῆς Ἀφροδίτης εἶναι πτηνόν, καὶ εἰς τὴν Ἀφροδίτην ἀφιερωμένη. εὐμορφα λέγει καὶ ὁ Πυθαγόρας· ἐρωτάμενος ὅτι, πότε ἔπρεπε νὰ συνεισιάζεται ὁ ἄνδρας μὲ τὴν γυναῖκα; ἀπεκρίθη· Ὅταν ἀγαπᾷ νὰ γένη ἀδελφός· πλὴν ἔξω ἀπὸ τοῦτο, ἀναλίσκει προσέτι καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἰουῆς, διατι καθὼς λέγει ὁ προφήτης Ὡσηέ, πορνεία καὶ μέθυσμα ἀφαιρῶνται καρδίαν· ἐντεῦθεν ὁ θεῖος Πλάτων ἀφισε γεγραμμένον, πῶς τὸ ὄνομα Ἀφροδίτη, ἐκ δύο φωνῶν συντίθεται, τῶν ὁποίων ἡ Πρώτη διλοῖ τὸ, ἄνευ, καὶ ὁ Δευτέρα τὰς φρένας· δείχνωντας μὲ τῆτο, πῶς ἡ Ἀφροδίτη εἶναι ἄνευ φρενός, ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς, ἐπειδὴ καὶ ἀφαιρεῖ τὰς φρένας, τὴν καρδίαν, καὶ τὴν γνώσιν τῆς Ἀνδρώπε· καὶ πῶς λοιπὸν ὁ Ἡγεμὼν ὅπερ ἀπὸ τοιαῦτα δεσμὰ εἶναι περιπλεγμένος, θέλει δυνηθεῖ νὰ κυβερνήσῃ νεκρῶς τῆς Ἡγεμονείας τῆς χαλιμούς. λείπωντάς του τῆς κοῆς, καὶ τῆς γνώσεως ἡ ἀντίληψις; Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἐπιτήδεια ἀρμόζει τὸ ἀγαλμα ἐκεῖνο τῆς Ἀφροδίτης, ὅπερ εἶχεν ὑπὸ τῆς πόδας μίαν Χελώνην· μὰ διατι χελώνην, καὶ ὄχι ἄλλο ζῶον; διατι ἀνάμεσα εἰς ὅλα τὰ ζῶα, μόνη ἡ χελώνη εἶναι χωρὶς καρδίαν· ταύτην λοιπὸν ἔβαλαν οἱ παλαιοὶ ὑπὸ τῆς πόδας τῆς Ἀφροδίτης, θέλοντες νὰ φανερώσῃν, πῶς οἱ ἐρασταὶ ὅπερ στρατεύσῃν ὑπὸ τὸ φλάμπερον τῆς Ἀφροδίτης, εἶναι παντελῶς ἀφρονες, καὶ χωρὶς καρδίαν. ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης· ἡ Ἀφροδίτη κλέπτει τῆς φρονίμου τὴν γνώσιν. ὁ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος, καὶ πρῶτός μας Πατήρ, δὲν ἦτον κατὰ πάντα τέλειος εἰς τὴν γάσιν τῆς ἀρχαίας ἀθωότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπλάσθη; ἀλλ' ὅμως μὲ ἓνα λόγον τῆς Εὐας ἐξέπεσε, καὶ δυστυχῆς ἀπεκατεσάθη. ἰχυρώτατος ἦτον ὁ Σαμφὼν, ἀλλ' ἡ Δαλιδὰ μὲ τὴν γυναικείαν ἀπάτην τῆς εὐμορφίας τὸν ἀδυνάτησε, καὶ τὸν ὑπέταξε. γενναῖος πολεμιστῆς ἦτον ὁ Δαβὶδ, ὅπερ καὶ τῆς λέοντας, καὶ τῆς γίγαντας ἐθανάτωσεν, ἀλλ' ἡ Βιρσαβεὲ τὸν ἐκνεύρωσε, καὶ τὸν ἐνίκησε. Καὶ ἀπὸ τὸν Σολομῶντα ποῖος ἐσάθη σοφώτερος; ἀλλὰ τὰ κάλλι τῶν γυναικῶν τὸν εὐγα-

λαν ἀπὸ τὰς φρένας τε, καὶ τὸν ἐμῶραναν. καὶ ἀληθινὰ
 τρία εἶναι τὰ κακὰ ὅπερ κυρίως σκοτίζεν τῷ Ἄνθρωπῳ τὸν
 νῦν, καὶ τὸν εὐγάνεν τελείως ἀπὸ τὴν εὐράταν τῆς γνώ-
 σεως· ἡ κενοδοξία, ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ ἀκολασία· ἀλλ' ὅ-
 μως κανένα ἀπὸ ταῦτα δὲν καταβάλλει τόσον τὸ λογικόν,
 ὡσάν τῶν ἀφροδισίων ἢ ἄλογος ἐπιθυμία· καὶ διὰ τῆτο ὁ
 Ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ Εὐαγγελίου, ὁ κεκλημένος εἰς τὸ
 δεῖπνον, ἀποκρίθη τῷ καλεσῆ· Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ
 τῆτο εἰ δύναμαι ἔλθεῖν· μετὴν ὁποῖαν ἀπόκρισιν εὐθέ-
 τως συμφωνεῖ τοῦ προφήτου Ὡσηε τὸ ρητόν εἰς τὸ πέμ-
 πτον κεφάλαιον· ἢ Οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβέλια αὐτῶν τῷ
 ἢ ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν, ὅτι πνεῦμα ποριείας
 ἢ ἐσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν, τὸν δὲ Κύριον ἐκ ἐπέγνωσαν. “
 ἐνθένδε οἱ ζωγράφοι ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ διατυπῶσι τὸν ἔ-
 ρωτα τυφλὸν ἀπὸ τὸ ἀποτελέσματ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ κάμνει
 τῆς ἀνθρώπου τυφλὸς, καὶ ἀπὸ ἐρασῆς τῆς κατασένει ἀ-
 νοήτης· διὸ μετ' ἀδίκαιον τρόπον τῆς σαρκὸς ἢ ἀμαρτία πα-
 ρομοιάζεται μετὴν φωτίαν· Πῦρ ἐστὶ καίόμενον ἐπὶ πάν-
 των τῶν μελῶν, καὶ τὸν Ἰάβ. ἐπειδὴ καὶ καθὼς ἀπὸ τὴν
 φωτίαν εὐγαίνει ὁ καπνὸς, καὶ τυφλάνει τὰ ὄμματα, ἔ-
 τω καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν ἀμαρτίαν προέρχονται τοιαῦται
 αἰχμαργαίαι ὅπερ σκοτίζουσι τὸ λογικόν, καὶ δὲν ἀφίησι
 τὸν ἐρασὴν νὰ ἰδῆ τὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκε-
 ται· τέττε χάριν ὁ Δαβὶδ μεθυσμῆτος ὄντας ἀπὸ τὸν ἔ-
 ρωτα τῆς Βηρσαβεῆ, καὶ σοχαζόμενος πῶς ἦτον χωρὶς νῦν
 καὶ καρδίαν, σραφεῖς πρὸς τὸν Θεὸν, ἐκτειῶς ἐδέετο λέ-
 γωντας· Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός. καὶ ὄν-
 τως δικαίως ὀμιλῶντας μετὴν Θεὸν, ἐξεφάνησε τὰ τοι-
 αῦτα λόγια· διότι τὸ κτίζειν καὶ δημιεργεῖν, εἰς τὸν Θεὸν
 μόνον ἀρμόζει, καὶ τόσον εἶναι ἰδιόν του, ὅπερ τὸ ἔργον
 αὐτὸ τῆς δημιεργίας δὲν εἶναι βολετόν νὰ μεταδοθῆ εἰς
 κανένα ἀπὸ τὰ κτίσματα· πλὴν αν ὁ Δαβὶδ εἶχε καρ-
 δίαν, διατὶ ἔλεγε, κτίσον; τέττε τῷ ρητοῦ πολλὰς εὐρί-
 σκω ἐξηγήσεις τῶν Ἱερῶν Διδασκάλων· ὁ μέγας ἑρανο-
 φάντωρ Βασίλειος ἐξηγῶντας τὰ λόγια ἐκεῖνα τῷ Ἡσαΐε,
 γὰ Κύριος ὁ κτίζων κακὰ, ἔτ' εἰ λέγει· τότε κτίζει ὁ
 Θεός τὸ κακόν, ὅταν τὸ μετατρέπη εἰς τὸ ἀγαθόν, κα-
 θὼς

θῶς ἔκαμεν εἰς τὴν προπάτορος Ἀδὰμ τὴν ἁμαρτίαν ὅ-
 περ ἀπ' αὐτὴν ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἐξαποσείλῃ τὸν υἱὸν τοῦ
 τὸν μονογενῆ εἰς τὸν κόσμον· ὅθεν καὶ ἡ Ἐκκλησία κράζει
 εὐτυχές ἐκεῖνο τὸ πταῖσμα, ἐπειδὴ καὶ ἡξιώθη νὰ αποκ-
 τίσῃ τοιαῦτον λυτρωτὴν καὶ Σωτῆρα. ὅταν λοιπὸν ὁ Δαβὶδ
 ἔλεγε θεόμενος· „Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός“
 τότε ἐζήτη νὰ μεταβάλλῃ ὁ Θεὸς τὴν ρερυπωμένην τε καρ-
 δίαν εἰς καθαρὰν καὶ ἀβέβηλον· καὶ ἔτως ἐμετάτρεπε τὸ κα-
 κὸν εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἡ δευτέρα ἐξήγησις βάλει ὅλην τὴν
 δύναμιν εἰς τὸ ρῆμα κτίζω, ὅπερ καὶ τὴν ἔνοιαν τῶν Θεο-
 λόγων, διλοῖ τὸ, ἐκ τῆς μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι παράγω. Ὅν-
 τας λοιπὸν τὸ ἕνα μέρος ἡ ἁμαρτία τὸ εἶναι, καὶ ἀπὸ τοῦ
 ἄλλο, ὁ ἁμαρτάνων εἰς τὸ εἶναι μεταβαλλόμενος, ὁ Δα-
 βὶδ ὡς ἐπισήμων τῶν Φιλοσοφικῶν καὶ Θεολογικῶν Μα-
 θημάτων, ἐσοχάθη, πῶς ἡ δικαίωσις ἦτον κάποια πνευ-
 ματικὴ κτίσις καὶ δημιουργία, εἰς τὴν ἐποίαν, καθὼς καὶ
 εἰς τὴν κοσμικὴν, εὐρίσκεται τὸ εἶναι, ταῦτες ἡ ἁμαρ-
 τία, ἡτις εἶναι ὡς ἀπὸ ὅρου, ὅπερ πρέπει νὰ ἐξωδῆ· καὶ
 ὁ ὅρος, ὁ πρὸς ὃν, ὅπου εἶναι τῆς καρδίας ἡ καθαρότης,
 ἡτις πρέπει νὰ εἰσαχθῆ· ὅθεν συνθετῶς εἶπε· Κτίσον ἐν
 ἐμοὶ ὁ Θεός· ἐζήτη ἤ μὲ τῶν τὸν τρόπον τὴν ἔξωσιν
 τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Θείας χάριτος, ὅπερ
 καθαρίζει τὴν καρδίαν. Ἡ τρίτη ἐξήγησις ἐρμηνεύει, πῶς
 ὁ Δαβὶδ ἠθέλησε νὰ δείξῃ, ὅτι καθὼς εἰς τὴν δημιουργίαν
 δὲν ὑποθέτομεν πῶς νὰ εἶναι τί, ὅπου νὰ τῷ οφείλεται
 διὰ δικαιοσύνην αὐτὸ τὸ δημιουργούμενον ὄν· ἔτω καὶ ἐκ μέ-
 ρους τῆς καρδίας, ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μὲ τὴν πρῶ-
 τήν τε χάριν τὴν καθαρίζει, δὲν ὑποθέτομεν πῶς νὰ εἶναι
 εἰς αὐτὴν τί, διὰ τὸ ὅποιον καὶ πᾶσαν δικαιοσύνην νὰ τῆς
 εἶναι οφειλομένη ἢ χορηγία τῆς Θείας χάριτος· εἰδὲν ἢ
 χάρις δὲν ἠθελε εἶναι χάρις· ἢ ἄς εἶπαμεν καὶ ἄλλῶς, καὶ
 εἶναι τέτη ἢ τετάρτη ἐξήγησις ὅπερ λίαν συμφωνεῖ μὲ τὴν
 παρεσαν ὑπόθεσιν· ἐγύρευεν ὁ Δαβὶδ τὴν καρδίαν τε, μὴ
 δὲν τὴν εὐρίσκε, διὰ τὴν τῆς Βιρσαβεῆ ἢ εὐμορφία τὴν εἶχεν
 ἀρπάζῃ· ὅθεν ἐδέετο· „Καρδίαν καθαρὰν κτίσον.“ ὡ-
 σαν νὰ ἠθελε νὰ εἰπῆ· ἡ καρδία μὴ ἀνεχώρισεν ἀπὸ λό-
 γου, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Βιρσαβεῆ· ὅθεν Θεὸς μὴ ζητῶ

τῆς καρδίας με τὴν ἀποκατάστασιν· καὶ ὁρῶντας συνετῶς, δια-
 τί ἢ ἄτακτος ἀκολασία ἀφαιρῆ τὴν καρδίαν, διασπέρφει
 τὸν νοῦν, καὶ καταστένει ἔξω φρενῶν τὸν ταλαίπωρον Ἄν-
 θρωπον. Πλὴν αὐτὰ ὅπερ εἶπαμεν δὲν εἶναι ὅλα τὰ κακὰ
 τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, εἶναι καὶ ἄλλα ἀπὸ ταῦτα χει-
 ρότερα. διότι τὸ βρομερὸν τῆτο πῦρ τῆς ἀκολασίας, ὄχι
 μόνον καταστένει ἀνόητον τὸν νῦν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ φῶς
 τῆς πίστεως ἀναλίσκει. ἐδῶ ἄς ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν μνή-
 μνην μας Ἐνρικὸν τὸν ἑγδοὸν Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, διὰ
 νὰ ἰδῶμεν τῆς ἀσελγείας τὰ αἰχρὰ ἀποτελέσματα· τῆτος
 διὰ τὰ ἔνδοξα κειτορθώματα ὅπερ ἔκαμε καὶ μετὰ ἄρματα,
 καὶ μετὰ τὸν κάλαμον εἰς δόξαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἔλα-
 βὲν ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα τῆς Ρώμης Λέοντα τὸν δέκατον
 ταύτην τὴν ὑπέρλαμπρον ὀνομασίαν, νὰ λέγεται ὁ δια-
 φεντευτῆς τῆς πίστεως. Ἀλλ' ὕπερον δελεασθεὶς ἀπὸ τὸν
 μανικὸν ἔρωτα Ἀννης τῆς Βολένης, με μεγάλην τε καται-
 χύνην ἀποσάτησεν ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πίσιν καὶ ἔζησε, καὶ
 ἀπέθανε σκληρότατος πολέμιος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπει-
 δὴ καὶ ἀπὸ τὴν αἰχρὰν ἀκολασίαν εὐκολη εἶναι ἡ διάβασις
 εἰς τὴν λύμην τῆς αἰρέσεως· ἔτω ἦν τὸ ἐπιφανεὶ ὁ Θεῖος
 χρῆσμός εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων· ἔδοξε τῷ Πνεύ-
 ματι τῷ ἁγίῳ, καὶ ἡμῖν, ἀπέχεσθαι πορνείας καὶ εἰδωλο-
 φύτων. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἐσύναψαν ἐδῶ οἱ Ἀπόστολοι
 τὴν πορνείαν μετὰ τὰ εἰδωλόφύτα, καὶ ὄχι μετὰ τὸ φεῦδος, ἢ
 μετὰ τὸν φόνον, ἢ μετὰ ἄλλον ἀμάρτημα; διὰ νὰ μᾶς διδάξεν,
 πῶς ἀπὸ τὴν ἀνόητον ἀσελγείαν πολλαὶ εὐκολη εἶναι ἡ εἰ-
 σόδος εἰς τῆς πίστεως τὴν ἀποβολήν· καὶ διὰ τῆτο ἄς φυλάτ-
 τῶνται οἱ Ἠγεμόνες ἀπὸ τὸ πῦρ τῆτο τὸ καταναλίσκον,
 ἐπειδὴ καὶ ἔξω ἀπὸ τὰς ἀναριθμήτες ζημίας ὅπερ προξενεῖ,
 τὰς ὁποίας διὰ συντομίαν δὲν ἀναφέρω, ἐμποδίζει ἀκό-
 μι καὶ τὴν καλὴν διοίκησιν. εὐμορρον εἶναι τὸ ρητὸν τῶ
 ῥωμαϊκῷ Ῥήτορος, καὶ σύμφωνον μετὰ τὸν σκοπὸν μας· εἶχεν
 ἀποδιώξῃ τῆτος μετὰ τέλειον χωρισμὸν Τερεντίαν τὴν γυ-
 ναῖκα τε· καὶ προσφέρωντάς τῳ ἕνας ἀπὸ τῶν ἄρχοντας,
 ὀνόματι Ἰρικός, τὴν ἰδίαν τε ἀδελφὴν, διὰ νὰ τὴν σεφανω-
 θῆ ἀντ' ἐκεῖνης, ἔτως ἀπεκρίθη· δὲν ἠμπορῶ καὶ τὴν φι-
 λοσοφίαν νὰ ἐπιμελῶμαι, καὶ τὴν γυναῖκα. Τῆτος τῶ Φι-
 λσοφῆ

λασόφρα τὴν συνετὴν ἀπόκρισιν λαμβάνωντας καὶ ἐγὼ, λέ-
 γω· δὲν ἠμπορεῖ ὁ Ἡγεμῶν νὰ ἐπιμεληθῆ πολὺν καιρὸν
 καὶ μὲ εὐτυχίαν τὴν ἄλογον ἀσωτείαν, καὶ τὴν καλὴν διοί-
 κησιν τῆ λαῶ, καὶ τῆς ἐπαρχίας τε. καὶ τῆτο ὁ Διονύσιος,
 ἀγκαλὰ καὶ τύραννος, καὶ μανικὸς, ἔσωντας καὶ νὰ ἤκουσε,
 πῶς ὁ υἱὸς τε ἐβίασε μίαν τῶν Συρακουσίων γυναικῶν,
 μὲ ταῦτα τὰ λόγια τὸν ἠλεγξεν· εἶδες ποτὲ, ἢ ἠκουσες
 νὰ ἔκαμα ἐγὼ τοιαύτας αἰχρουργίας; ὄχι (τῷ εἶπεν ὁ
 υἱὸς τε) μὰ ἐσὺ δὲν ἐσάθης υἱὸς βασιλείως· πρὸς τὸν ὁποῖον
 ἀπεκρίθη ὁ Διονύσιος· ἀλλ' ἔτε ἐσὺ, μὲ τὸ νὰ κάμνης τοι-
 αύτας παρανομίας, δὲν θέλεις ἔχει υἱὸς βασιλεῖς. καὶ
 ὄντως ἐπροφήτευσεν, ἐπειδὴ καὶ περνῶντας ἀναμεταξὺ ὁ-
 λίγος καιρὸς, μὲ τὸν θάνατον τῆ Διονύσιε, ἐξώσθη ἀ-
 πὸ τὸ βασιλείον, καὶ ἔτε αὐτὸς, ἔτε οἱ υἱοὶ τε ἠξιώθη-
 σαν νὰ λάβεν τὸ σκήπτρον. Νὰ, ἢ βλάβη ὅπῃ προξε-
 νεῖται ἀπὸ τὸ πῦρ τὸ καταναλίσκον· ὁ Σκιπίων ὁ πρεσ-
 βύτερος ἕως εἰς τὸν ἔρανον ὑφάνεται ἀπὸ τὰς παλαιε,
 διὰ ταύτην ἐξαίρετως τὴν αἰτίαν, διατὶ ὅλος ἦτον δοσμέ-
 νος εἰς τὴν ἐγκράτειαν· δὲν ἠθέλησε ᾧ ποτὲ νὰ ἀφήσῃ,
 ὅτι νὰ φέρην ἐμπροθέεντε καυίαν τῶν αἰχμαλώτων γυ-
 ναικῶν, ὅπῃ οἱ στρατιῶται ἐπίαναν εἰς τὸν πόλεμον. Συμ-
 βαίνοντας δὲ μίαν φοράν νὰ αἰχμαλωτιθῆ μία περικαλ-
 λῆς παρθένος, οἱ οἰκείοιτε μὲ τὸ νὰ μὴν εἶδαν ποτὲ τοι-
 αύτην εὐμορφίαν, τὴν ἔφεραν νὰ τὴν σοχαθῆ, καὶ βλέπων-
 τὰς τὴν, τὸσον μόνον τὰς εἶπεν, ὅτι νὰ τὴν φυλάτῃν μὲ
 τιμὴν, καὶ νὰ μὴ τολμήσῃ τινὰς νὰ τῇ δώσῃ παραμικρὰν
 ἐνόχλησιν. Μὰ μετ' ὀλίγον μανθάνωντας, πῶς ἦτον με-
 μνησευμένη ἀνδρὶ, ἐπρόσαξεν εὐθύς, σῶαν καὶ ἀδιάφορο-
 ν νὰ τὴν ἀποδώσῃν εἰς τὸν νυμφίον της· τῆ ὁποίε ἐπαι-
 νετῆ ἔργα ἢ φήμη τὸσον ἐκατάπεισε τὰς καρδίας τῶν πε-
 λεμίων, ὅπῃ ἐξ ἰδίας των προαιρέσεως ὑπετάγησαν εἰς
 τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἀπήλαυσεν ὁ Σκιπίων μὲ
 τὴν εὐκλειαν τῆς σωφροσύνης τε ἐκεῖνο, ὅπῃ δὲν ἐδύνετο
 νὰ λάβῃ μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἀρμάτων. ἐγκωμιάζεται ὁμῶ
 μὲ θαυμαστὸς ἐπαίνος καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος διὰ τὰ λαμ-
 πράτε κατορθώματα, ἀλλὰ περισσότερον διὰ τὴν μεγά-
 λην τε σωφροσύνην. ἀφ' ἧ ἐνικήθη Δαρεῖος Βασιλεὺς, καὶ

κατέ-

κατετροπώθησαν εἰς τὴν μάχην τῶν Περσῶν τὰ στρατεύματα, ἡ γυνὴ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἡ μήτηρ τε ἔμειναν μὲ πολλὰς ἄλλας αἰχμάλωτοι, ἦτον ἡ γυνὴ τε τόσοι περικαλλῆς καὶ αἰραῖα, ὅπῃ εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν δὲν εὐρίσκειτο ἄλλη ἔτω θαυμαστὴ εἰς τὰ κάλλη· ἦτον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τότε εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος, Βασιλεὺς κραταῖος, ἐλεύθερος, καὶ ἐδὲν ὑποτεταγμένος· ὅμως τόσοι ἐσάθη ἐγκρατῆς, καὶ ἐπιμελητῆς τῆς σωφροσύνης, ὅπῃ παρακαλῶντάς τον οἱ φίλοι τε νὰ θελήσῃ μόνον νὰ τὴν ἰδῆ, παντελῶς δὲν ἐκαταπέειθη, λέγωντας· δὲν πρέπει νὰ βαλθῆ εἰς κίνδυνον, νὰ νικηθῆ ἀπὸ γυναῖκας, ὅποιος τὲς ἀνδρας ἐνίκησεν. ὡσὰν νὰ ἐφοβῆτο περισσότερον τῆς εὐμορφίας τὴν μαλακὴν ὄφιν, παρὰ τὴν θείαν τῶν φοβερῶν στρατευμάτων. ἐξ ἴσου γὰρ εἶναι ἀξιέπαινον εἰς τὸν ἡγεμόνα, νὰ κυριεύῃ τῶν ἡδονῶν, ὡσὰν καὶ τῶν Ἀνθρώπων· ὄντας αὐτὴ μεγίστη καὶ περίβλεπτος δεσποτεία, τὸ νὰ δεσπόζη τινὰς, καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ τὰ λόγια τε. ἐγίνωσκον ἄριστα ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἀσύγκριτον εὐμορφίαν τῆς Βασιλίσσης μὲ τὸ νὰ ἦτον περίφημη εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, ὅθεν διὰ νὰ μὴ δελεασθῆ, ἐπέμψεν ἀντ' αὐτῆς τὸν Λεονάτον ὅπῃ ἦτον οἰκειοστὸς νὰ τὴν παρηγορήσῃ. θέλωντας μὲ τῆτον τὸν τρόπον νὰ διαφυλάξῃ καὶ μὲ τὰ ὄμματα ἀσπίλον τὴν σωφροσύνην τε, καθὼς ἀμόλυντον τὴν διετήρησε μὲ τὴν καρδίαν· μὲ ταῦτα περνῶντας ὀλίγος καιρὸς, ὁ Εὐνοχος τῆς βασιλίσσης φεύγωντας, ἐγράφη πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐξετάζωντάς τον μετ' ἀκριβείας ὁ Δαρεῖος περὶ τῆς κυρίας τε, τὸν ὤρκισε νὰ τῷ φανερώσῃ, ἀν' ὃ Ἀλέξανδρος ἐτόλμησε νὰ βιάσῃ τὴν σωφροσύνην της, καὶ ἐπειδὴ ἐπικαλέμενος μάρτυρας τὲς θεοὺς, ἀπεκρίθη ὁ Εὐνοχος, πῶς τόσοι σωφρόνως καὶ ὀσίως ἐτίρει ὁ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλίαν, ὅπῃ ἔτε καὶ νὰ τὴν ἰδῆ δὲν ἠθέλησεν· ὁ Δαρεῖος καλύπτωντας τότε τὴν κεφαλὴν τε, ἐκλαυσε πικρῶς· ἔπειτα ὑφώνωντας τὰς χεῖράς τε εἰς τὸν ἔρανον, εἶπε μὲ δάκρυα· Πατρικοὶ Θεοὶ πρῶτον σεριώσατε εἰς τὰ λόγια μου τὸ βασιλειον· εἶδὲ καὶ εἰς τὴν θείαν σας βελὴν ἐδιωρίθη νὰ χάσῃ τὸ σκῆπτρον, δεόμεναι ἐκτενῶς, ἄλλος νὰ μὴ γένη Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, παρὰ τῆτος ὁ τόσοι δίκαιος ἐχθρὸς, καὶ νικητής

κητὴς ἔλεμῶν . ἰδὲ τῆς σωφροσύνης ἢ χάρις πύσον μεγί-
 σην εὐνοίαν παρὰ πάντων ἀπολαμβάνει . Διηγείται καὶ
 ὁ Πλούταρχος διὰ τὸν ἴδιον Ἀλέξανδρον ἄλλην ἱστορίαν ,
 ὄντως ἀξίαν τῆς μεγαλειότητος τῆς Ἀλεξάνδρου . εἶχαν τῷ
 φέρῃ τὴν νύκτα οἱ στρατιῶται τοῦ μίαν γυναῖκα εὐμορφὴν
 εἰς τὸ εἶδος , ἀλλ' αἰχρὰν εἰς τὰ ἔργα , διὰ τὰ συνευρεθῆ
 μὲ τῆς λόγουτις . καὶ ἐπειδὴ ὅταν ἔφθασεν , ἦτον ἤδη πε-
 ρασμένη ἢ τρίτη φυλακὴ τῆς νυκτός , ἐξυπνῶντας ὁ Βασι-
 λεύς , τὴν ἠρώτησε , πῶς ἄργησε τόσῃν ὥραν , καὶ δὲν ἦλ-
 θε προτιήτερα ; πρὸς τὸν ὅποιον ἀπεκρίθη . ἐκαρτέρησα ὦ
 Βασιλεῦ , τὰ ἀποκοιμηθῆ βαθέως ὁ ἄνδρας μὲ , καὶ τὰ ἀρ-
 χήσῃ τὰ ῥόγχάζῃ , διὰ τὰ μὴ μὲ ἀγροικῆσῃ , ὅταν ἤθελα
 τὰ συκαθῶ ἀπὸ τὴν κλίνην . Ταῦτα ἀκέων ὁ Βασιλεὺς ,
 ἔκραξε τὰς οἰκείους τε , καὶ τὰς ἐπρόσαξε τὰ ἐπιστρέψαν εὐ-
 θέως τὴν γυναῖκα , ὅθεν τὴν ἔφεραν , λέγωντάς τοις . τὸ
 λοιπὸν ἔττι μὲ λογιάζετα ἐσεῖς , πῶς τὰ εἶμαι μοιχός ,
 καὶ τὰ ἀγαπῶ τὰ μιαινῶ τῶν ἀλλοτριῶν τὴν κοίτην ; μὴ γέ-
 νοιτο , τὰ κάμω ποτὲ τέτοιον πρᾶγμα , ὅπῃ περιωρότερον
 ἀπὸ κάθε ἄλλο μισεῖ ἢ καρδίᾳ μὲ . ἄς ἀέσεν παρακαλῶ
 οἱ Ἠγεμόνες μὲ , καὶ ἄς μάθωσιν ἀπὸ τῆτον τὸν ἐθνικὸν
 τὰ περιστρέφονται πάντοτε εἰς τὸν γύρον τῆς ἐγκρατείας .
 Διὰ τὸν αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἰσορεῖ καὶ ὁ Βεγέτιος , πῶς νι-
 κῶντας τὰ στρατεύματά τε εἰς κάποιον πόλεμον τὰς ὑπε-
 ςαντίες , τῷ ἀνήγγειλαν , ὅτι ἠχμαλώτευσαν καὶ μίαν γυ-
 ναῖκα , τῆς ὁποίας ἢ εὐμορφία ἦτον ἀσύγκριτος . λογιάζ-
 ζωντας δὲ καθένας μὲ τέτοιον δῶρον τὰ εὖρη χάριν ἐνώ-
 πιον τῆς Βασιλείας , ἔμειναν ὅλοι ἐκθαμβοί , ὅταν ἤκουσαν ,
 πῶς ἐπρόσαξε τὰ μὴ τολμήσῃ τινὰς τὰ τὴν παρασήσῃ ἐμ-
 προθέντε , διατὶ δὲν ἤθελε τὰ γένη αἰχμαλώτος τῆς αἰ-
 χμαλώτε αὐτῆ . Δὲν εἶναι ἔργον ἀξιωματικόν καὶ ἐκεί-
 νο ὅπῃ ὁ Θεὸς Ἰερώνυμος διηγείται διὰ τὸν Κῦρον βασι-
 λέα τῶν Περσῶν ; ὡς καὶ αὐτὸς ἠχμαλώτευσεν εἰς τὸν πό-
 λεμον τὴν βασίλισσαν πανθέαν ὅπῃ εἰς τὰ κάλλη τῆς σώ-
 ματος ὑπερέβαινε κάθε ἄλλην γυναῖκα . ἀλλ' ὅμως ποτὲ
 δὲν ἐκαταπέειδῃ τὰ τὴν φέρουν καὶ ἐμπροσθέντε , τὰ τὴν
 κοιτάξῃ . Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀφρικανός , στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων
 δὲν ἐδείχθη τῆς Ἀλεξάνδρου κατώτερος , ὅπῃ τῶν Ἰσπανῶν

τὰς παρθένας ἔτε νὰ ἰδῆ δὲν ἠθέλησε, διὰ νὰ μὴ νικηθῆ ἀπὸ ἐκείνας, τῶν ὁποίων τὸς γονεῖς μὲ τὰ ἄρματα εἰς τὴν δεξιὰν τὸς ὑπέταξεν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἑξουσίαν· δὲν ἐφοβήθη ὁ γενναῖος ἔτε τῶν ἀνδρῶν τὰ ξίφη, ἔτε τῶν ἐχθρῶν τὰ ὅπλα, ὅσον ἐφοβήθη τὰ ὄμματα τῶ ἀδυνεσέρη γένος· καὶ ὄντως μὲ πολλὴν φρόνησιν, διότι εἰς ταύτην τὴν γυναικεῖαν θάλασσαν, ὅποιος φοβεῖται πᾶσας τὰς ἀποκρύφους πέτρας, τὰς ἀποφεύγει, καὶ ταξιδεύει ἀσφαλῶς τὸ πλοῖον τε· καθὼς ἐπιτήδεια ἐσιχέρησεν ὁ ποιητής.

Ἐρωτᾶς τί νὰ κάμῃς, τῆς ἀφροδίτης παρέσης;

Μὴ καθίσῃς μὲ αὐτὴν, ἀλλὰ φεῦγε ταχέως.

Ἡ δὲ φυγὴ εἶναι ἡ πλέα ἐξαίρετος, καὶ καλὴ θεραπεία· οὕτω μᾶς διδάσκει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ παλαιὸς ἐκείνος καὶ γενναῖος στρατιώτης λέγωντας· Φεύγετε τὴν πορνείαν, καὶ τὸ εὐθέως, διὰ νὰ καταδαφίσωμεν τὰ νήπια πρὸς τὴν πέτραν, ὅτι ἡ ἄργητα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρει τὸν κίνδυνον· εἰς καθὲ ἄλλο πάλαισμα πρέπει καθένας γενναίως νὰ πολεμῇ, καὶ ἀνδρείως νὰ ἀντιμάχεται· ἀλλ' εἰς τὴν πάλιν τῶν ἠδονῶν, ἡ φυγὴ εἶναι ὁ ἀσφαλὴς τρόπος τῆς νίκης· ταύτην τὴν βασιλικὴν εἰρήνην ἐπεριπάτησαν καὶ οἱ στρατιῶται τῶ Χριστοῦ οἱ γενναῖοι· ὁ μέγας Γερώνυμος μέχρις αἵματος ἐκτύπη μὲ μίαν πέτραν τὸ σῆθος τε· Ὁ ἀββᾶ Μακάριος, ἐνίκησε τῆς σαρκὸς τὰ δειλάσματα, περιστρέφοντας τὸ σῶμα τε γυμνὸν ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀκάνθας· Ὁ ὁσιος Γεράσιμος, διὰ νὰ σβύσῃ τὸ πῦρ τῆς ἐπιθυμίας, ἔβαλε τὰ λόγια μέσα εἰς τὸν πάγον· καὶ ἕτερος τις μοναχὸς εἰς τὴν Θηβαΐδα μὴν ἠμπορῶντας νὰ φύγῃ, μὲ τὸ νὰ ἦτον εἰς τὸ κελλίδον κλεισμένος, μὲ ἓνα ἀναμμένον δαυλὸν ἐφυγάδευσε τὸ ἄσπεμον γύναιον ὅπε τὸν ἐπέιραζε, σβύνωντας ἔτω μὲ τὸ πῦρ τὴν φαλίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ὅπε διηγείται ὁ ἱστορικὸς Νικηφόρος, δὲν εἶναι νίκη ὀλιγώτερον ἐνδοξος· Δέκιος ὁ Βασιλεὺς, ὁ διώκτης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὄχι δέκα, ἀλλὰ χίλιας φοραῖς ἀσεβέστατος, ἐπιθυμῶντας ὄχι τόσο νὰ βασανίσῃ τὰ σώματα τῶν χριστιανῶν, ὅσον νὰ ἀπωλέσῃ ἐλοτελῶς τὰς ψυχὰς των, μὲ τὸ νὰ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖράς του ἓνας νέος ἀθλη-

ἀθλητῆς τῷ Χριστῷ, τὸ ὄνομά τε Νικήτας, ἐλογίασε μετὰ κέντρα τῆς ἀφροδίτης νὰ τὸν νικήσῃ, ἐπειδὴ καὶ τὰς φοβερύμας δὲν ἐδύνετο κατ' αὐτῶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν νίκην· ἐπρόσβαξε λοιπὸν νὰ εὐρασκῆν εἰς ἓνα ἀνδρομυρισμένον κῆπον μίαν πορφυροσόλιον κλίνην, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ξαπλώσῃ τὸν μάρτυρα· καὶ διὰ νὰ μὴν ἠμπορέσῃ ἀπ' ἐκεῖ νὰ σαλεύσῃ, εἶπε καὶ τὸν ἔδεσαν πανταχῶ με δέσματα μεταξωτὰ, καὶ τὸν ἄφησαν μόνον· τῷ ἔσειλαν ἔπειτα μίαν γυναῖκα, ὅσον εὐμορφὴν εἰς τὴν ὄψιν, τόσον φαρμακερὰν εἰς τὴν γλώσσαν, ἢ ὅποια σιμώνουσα εἰς τὸν ἱεόν, ἀρχίσῃ με λόγια ἐρωτικά νὰ τῷ μιλή, καὶ με ἄσεμνον ἀναίδειαν νὰ τὸν ἀγκαλίζεταί, διὰ νὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὴν αἰχρὰν τῆς ἐπιθυμίας, καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὴν καρτερίαν τε. τί νὰ κάμῃ ὁ στρατιώτης τῷ Χριστῷ; ἢ πῶ νὰ προσδράμῃ; ἔτε ἤξευρεν, ἔτε ἐδύνετο· ἔβλεπε φανερὸν ἐνώπιόν τε τὸν κίνδυνον, καὶ ἐσοχάζετο πῶς ὁ ἔρωτας, καὶ πρὶν τῆς νίκης ἠτοιμάζετο κατ' αὐτῶ νὰ ἑορτάσῃ τὸν θρίαμβρον. μὰ τέλος πάντων, φωτιδεῖς ἀνωθεν ἀπὸ τὴν Θεῖαν χάριν, ἐθέρισε μεγαλοφύχως με τὰς ὀδόντας τὴν γλώσσαν τε, καὶ πτύωντάς τιν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς μιαρὰς γυναικὸς, ὅπῃ με τὰ δολεράτης χεῖλι ἐπάχιζε νὰ τὸν φιλήσῃ, ἔσβεσεν εἰς ἐκείνο τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος, τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας τὰς φλόγας, καὶ με τὰς πόνους τε ἐνίκησε τῆς ἀπολασίας τὴν δύναμιν. Ἀληθινὰ σκληρὸς πόλεμος, μὰ ἐνδοξὸς νίκη, ἐπειδὴ ὄχι με τὰ ἄρματα, ἀλλὰ με τὴν φυγὴν ἀποκτήθη. Εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας τὸ ρητὸν τῷ Ἱερῷ Αὐγυστίνῳ ὅπῃ λέγει· ἀνάμεσα εἰς ὅλους τῶν χριστιανῶν τῆς ἀγῶνας, τὰ παλαίσματα τῆς σωφροσύνης εἶναι χαλεπώτερα, ὅπῃ ἢ μάχη εἶναι παντοτινὴ, καὶ σπάνιος ἢ νίκη. Θέλεις ἐν νὰ ἀπολαύσῃς τὴν νίκην; κατάπιασε τὴν φυγὴν. Ὁ Ἰωσήφ ὁ σώφρων πῶς ἐνίκησεν; ἔφυγε, καταλιπὼν αὐτῶ τὸ ἱμάτιον. Ταύτην τὴν χρυσὴν διδασκαλίαν ἄριστα εἶχε μάθη ὁ νέος ἐκείνος, διὰ τὸν ὅποιον γράφει ὁ μέγας Ἀμβρόσιος εἰς τὸ βιβλίον περὶ μετανοίας. Τῆτος πολλὰκις ἀποφάσισεν εἰς τὸν ἑαυτὸν τε νὰ ἀποφύγῃ τὴν παράνομον μίξιν μιᾶς ἀσέμνης γυναικὸς ὅπῃ ἠγάπα· ἀλλ' ὅσάκις με αὐτὴν ἐσυνανασρέφετο, ἔπιπεν ὁ ἐλσεινὸς με πολλὴν κατασχύνῃ·

τέλος

τέλος πάντων ἔφυγε, καὶ μετανοῶντας τὸ πταίσματά τε, μετὴν φυγὴν ἐκείνην ἔλαβε καὶ τῆς ἀμαρτίας τὴν νικην· περιῶντες μερικοὶ χρόνοι ἐγύρισε πάλιν ὁ νέος εἰς τὴν πατρίδα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν τε, ὅμως ἄλλος ἀπὸ ὅ,τι ἦτον τὸ πρότερον, συνετὸς δηλαδὴ, καὶ τὸν Θεὸν φοβόμενος· καὶ κατὰ τύχην συναπαντῶντάς τον μίαν ἡμέραν ἡ γυνὴ ἐκείνη ὅπως πρῶτον ἠγάπα, μετὰ πολλὴν χαρὰν ἔδραμε πρὸς τὰ λόγου τε, καὶ τῷ εἶπεν· εἶμαι ἐκείνη ἠγαπημένη μου· πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπεκρίθη εὐθύς ὁ φιλόχριστος νέος· ἀνὲς εἶσαι ἐκείνη, ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐκεῖνος· καὶ σρέφαντάς τη τὰ νῶτα, τὴν ἄφισε, καὶ ἀνεχώρησεν. ἐντεῦθεν ἔλεγε, καὶ ἐδίδασκεν ὁ Σωκράτης, ὅτι τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς πρέπει καθένας νὰ τὰς παρατρέχη ὄχι ἀλλέως, παρὰ ὡσάν τὰς Σειρήνας· μιμήμενος τὸν Ὀδυσέα, ὅπως ἔφραξε τὰ ὠτά τε μετὸ κερὶ, καὶ ἀσφαλῶς ἐπέρασε τὴν θάλασσαν μετὸ πλοῖον. εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον δὲν πρέπει νὰ ἀντιμαχώμεθα, ἀλλὰ νὰ φεύγωμεν, καθὼς κάμνεν οἱ Πάρθοι, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι φεύγουν, ἀλλὰ τὰς καταδιώκοντας αὐτὰς πολεμίς, ὅπως μετὰ τὰς σαΐτας των θανατώνουν· εἶναι μερικαὶ κακαίαι, καὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν χρέος νὰ ἀντιπολεμήμεν γενναίως, καὶ ἠμπορῶμεν νὰ τὰς καλέσωμεν εἰς μάχην, καὶ μετὰ ἐνναρέτες πράξεις, ἀντικειμένας εἰς αὐτάς, τελείως νὰ τὰς ἀφανίσωμεν· εἶδὲ τῆς σαρκὸς τὴν μάχην, κάλλιον εἶναι νὰ ἀποφύγωμεν, παρὰ νὰ τὴν ἀπαντῶμεν. Ἀπὸ τῆτο εὐγάνομεν τὴν λύσιν τῆς δυσνοήτε ἐκείνης ρητέ, ὅπως ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ μ β'. κεφάλαιον τῆς σοφίας Σειράχ. „Κρείστων πονηρία ἀνδρὸς, ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή.“ ἐννοεῖται ὅτι, καθὼς ἐξηγῶσιν οἱ διδάσκαλοι, διὰ τὴν συναναστροφὴν. μαρτυρεῖ τῆτο καὶ ὁ Γερώνυμος, τῆ ὁποῖα εἶναι ταῦτα τὰ λόγια· νὰ συνανασρέφεται τινὰς μετὰ γυναῖκας, καὶ περὶ γυναικῶν νὰ μὴ διαλογίζεται, εἶναι πρᾶγμα παραδοξότερον, παρὰ νὰ ἀνασαινή νεκρὸς. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ ἔχθρὸς τῆ ἀνδρωπίνης γένεσ ἐπίθυμῶντας νὰ διασειῇ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ἀπὸ τῆς πίσεως τὴν σαφερότητα, ἐπειδὴ καὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀγχίνοϊαν δὲν ἐπρόκοψεν, ἐπρόσδραμε πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν θυρωρὸν, τῆς ὁποῖας τὰ ἄρματα

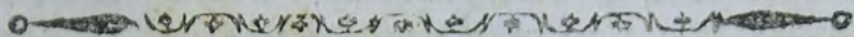
εἶναι

εἶναι ἀπὸ κάθε μηχανῆν ἰχυρώτερα, διὰ τὰ καταπολεμή-
 σουν τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀνδρωπίνης καρδίας· τὸ ὁποῖον
 ἐπιτιθεῖσα σημειῶναι ἕνας ἐξηγητὴς, ἐρμηνεύοντας εἰς τὴν
 βίβλον τῆς Γ' αὐτῆς· ἐρωτᾷ ἤδη· τίνας ἕνεκεν ὁ διάβολος μὲ τὸ
 τὰ ὑπέρισε τὸν Γ' αὐτῆς ἀπ' ὅλα τε τὰ ὑπάρχοντα, μόνον τῷ
 ἄφησε τὴν γυναῖκά τε; καὶ γενεχῶς ἀποκρίνεται, πῶς δὲν
 τὸ ἔκαμε τῆτο διὰ παρηγορίαν τῆς δικαίας, ἀμὴν τὰ γέ-
 νη μείζονος πτώσεως ἀφορμὴ· τῆτεςι, διὰ τὰ νικήσῃ μὲ
 τὸ μέσον τῆς γυναικὸς ἐκεῖνον, ὅπῃ δὲν ἐδύνητο τὰ καθυ-
 ποβάλλῃ μὲ τὸ μέσον τῶν ματίγων· καὶ ὅ, τι δὲν ἐδυνήθη
 μὲ τὰς πληγὰς, τὰ τὸ κατορθώσῃ μὲ τῆς γυναικὸς τε τὰ
 λόγια. Τὸ αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος, γράφωντας
 περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως· αὐτὴ ἐξάθη τοῦ ἀρχιερέως
 ὄφιος ἢ βελή, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσεν ἀπὸ κανένα μέ-
 ρος τὰ ὁρμήσῃ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς δικαίας ψυχῆς, μὲ
 τὸ τὰ ἦτον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐνδυναμωμένη, οὔτε τὰ
 ἐγγίσῃ τὰ τείχη δηλαδὴ τῆς ἡγεμονικῆς του διανοίας τὸ
 ὕψος, ὡσὰν πρακτικὸς τῆς πολεμικῆς τέχνης, ἐμεταχει-
 ρίθη ὅσον τινὰ σκάλαν, τὴν φωνὴν τῆς γυναικὸς τε, διὰ
 τὰ ἀνέβῃ μὲ τὸ μέσοντης, καὶ τὰ κυριεύσῃ τῆς λογικῆς τὴν
 ἀκρόπολιν. Ἀπὸ τῆτο ἄς γνωρίσῃ καθεύνας, μὲ πόσῃν
 ἐπιμέλειαν πρέπει τὰ ἀγρυπνεῖν, διὰ τὰ ἀπολαύσωμεν
 καὶ τῆς σαρκὸς ἀνδρείως τὴν νίκην· ἢ ὁποῖα κατ' ἕδῃνα τρέ-
 πον δὲν εἶναι βολετὸν τὰ ἀκολεθήσῃ, εἰμὴ μὲ τῆς φυγῆς
 τὴν βοήθειαν· διότι ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἐπιθυμία ὡς Οἶνος γλυ-
 κὺς ἡδέως εἰσέρχεται εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος
 δάκνει ὡς Ὀφίς φαρμακερός· τῆτες ἕνεκεν ἐπιτιθεῖσῃς ἀνω-
 θεν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπαρωμοιάσαμεν μὲ τὴν φωτίαν. διότι
 καθὼς ὁ παραμικρὸς σπινθὴρ, εἴαν εὐθὺς δὲν σβυθῇ, γεν-
 νᾷ μεγίστην πυρκαϊάν· ἔτω καὶ ἡ σαρκικὴ πείραξις εἰσερ-
 χομένη, εἴαν ταχέως δὲν διαχθῇ, γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν
 ἄσβεστον καὶ παντοτινὴν τὴν ζῆμίαν· φαίνεται εἰς τὴν ἀρ-
 χὴν ὡς μικρότατος λίθος, ἀλλ' εἴαν ἀμεληθῇ ἀναβαίνει,
 καὶ γίνεται ὄρος μέγα. Ἄς ἀγρυπνῇ λοιπὸν ὁ Ἠγεμὼν,
 καὶ ὡς ἄλλος Ὀδυσσεὺς ἄς ἀποφεύγῃ τὰς ἀπατηλὰς τῶν
 Σειρηνῶν κολακείας· διατὶ ἔτως θέλει ἐκκλίπει πολλὰς
 ζῆμίας καὶ θλίψεις τῆς ἐπαρχίας τε. τὸν γὰρ λαὸν ἕδῃν

τοσῶτον πληροφορεῖ, ὡς ἡ τῆ Ἡγεμόνος σωφροσύνη· ἔτε
 ἄλλο τὸν εὐφραίνει τόσον ὡσάν τῶν ἰδίων Ἰυναικῶν ἢ σεμιό-
 της. καὶ τῆτο βεβαιεῖται μετὴν λαμπρὰν μαρτυρίαν Βιρ-
 γινίς τῆ Ρώμαις, ὁ ὁποῖος εἶχε μίαν θυγατέρα παρθέ-
 νον, καὶ ἐπειδὴ ἕνας τῶν μεγιστάνων τῆς Ρώμης, τὸ ὄνομά
 τε Ἀππιος Κλαύδιος, πολὺς ὢν καὶ μέγας διὰ τὸ γένος,
 καὶ διὰ τὴν ἀξίαν, ἐτόλμισε καὶ τὴν ἔφθειρεν, εὐθύς ὡς τὸ
 ἔμαθε, μὴ ὅλον ὅπῃ ἦτον ἀπὸ κατώτερον γένος, τὴν ἔφε-
 ρεν εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἐκεῖ τὴν ἐθανάτωσε, προ-
 κρίνωντας καλλίτερα νὰ λέγεται φονεὺς τῆς θυγατρός τε,
 παρὰ πατῆρ μᾶς πόρνης. τὸ αὐτὸ χεδὸν ἐσυνέβη εἰς ἄλ-
 λον ἄρχοντα τῆς Ρώμης, Πόντιον Εὐσιδιανὸν ὀνομαζόμε-
 νον. ἔμαθε καὶ ἔτος, πῶς τῆς θυγατρός τε τὴν παρθεναίαν
 ἔφθειρεν ἕνας παιδαγωγὸς ὅπῃ ἔθρεφεν εἰς τὸ σπῆτιτε·
 καὶ σοχαζόμενος πόσον ὑπερβολικὴ ἦτον ἡ ἀτιμία ὅπῃ τῷ
 ἐπροξένησεν, αὐτὸν μὲν ὡς δῆλον προδότην τῆς τιμῆς τε,
 μετὰ διαφόρους τιμαρίας ἀπέκτεινε· τὴν δὲ θυγατέρα τε ἔσ-
 φαξεν ὁ ἴδιος μετὰ τὸ χέρι τε· καὶ ἐπρόκρινε μᾶλλον νὰ ὑπε-
 ρηθῇ τῶν φιλτάτων τε σπλάγχων, παρὰ νὰ ἰδῇ ἀτιμα-
 σμένον τὸν γάμου της μετὰ τὸν ρύπον τῆς ἀσελγείας. διό-
 τι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῶρα εἰς τὴς καιρῶς μας ἐπι-
 κράτησε σιμᾶ εἰς ὅλης αὐτῆ ἡ γνώμη, πῶς ἡ τιμὴ τῆ γέ-
 νος, καὶ τῆ εὐγενῆς αἵματος ἢ σολῆ, εἶναι κειμένη εἰς τῶν
 γυναικῶν τὴν σεμιότητα. ὅθεν δὲν εἶναι θαυμαστὸν· εἰάν
 πολλὰ κίς ἀναγινώσκωμεν, πῶς οἱ ὑπήκοοι ὤρμησαν καὶ τῶν
 ἰδίων τῶν Ἡγεμόνων, καὶ ἀπ' αὐτῆς οἱ λαοὶ ἀποστάτησαν,
 διὰ τὴν βιαθεῖσαν παρ' αὐτῶν σωφροσύνην τῶν γυναικῶν
 των· καὶ τίς δὲν ἠξέυρει, πῶς ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ἀσελγεία
 εἶναι λοιμὸς φθοροποιὸς, ὅπῃ καὶ τὰ μεγαλύτερα βασίλεια
 ἀφανίζει. Τῆς Ἑλένης ἡ ἀρπαγὴ δὲν ἐσάθη τῶν Τρωαδι-
 τῶν ἢ φθορὰ, τῆ Ἐκτορος ὁ θάνατος, καὶ ὅλης τῆ λαῶν ἢ δυ-
 συχία; τῆς Λακρετίας ὁ βιασμὸς, δὲν ἠφάνισε τῶν Ταρ-
 κινίων τογένος, καὶ ἐξάρτισεν ἀπὸ τῆ Ρώμης τῶν Βασιλέων
 τὸ ὄνομα; Τῆς Δίνης θυγατρός τῆ Γακώβ ἢ φθορὰ, πό-
 σον θόρυβον δὲν ἠγειρε; πόσας φόνους δὲν ἐπροξένησε; καὶ
 πόσων κακῶν δὲν ἐσάθη αἰτία; τὸ ἠξέυρεσιν, ὅσοι ἀναγι-
 νώσκουσι τὴν Ἱερὰν γραφὴν, καὶ τὰς ἱστορίας. καὶ διὰ τῆτο ἄς
 εἶναι

εἶναι πάντοτε ἡ ἐγκράτεια ἀχώριστος τῆς ἡγεμονίας, καὶ θέλει εἶσθαι ἀσφαλὲς τῷ ἡγεμόνι τὸ κράτος.

Μακρὰν ἀπὸ σῆ ὦ ἡγεμῶν ἄς ἀπέχη,
Ἡ ἄφρων, ἡ ψευδὴς, καὶ δολερὰ Ἀφροδίτη.
Αὐτὴ καταφθείρει, τὴν ἰχὺν καὶ τὸ σῶμα,
Τὰ νεῦρα ἀδυνατεῖ, ἀναλύσκει τὸν πλῆτον.
Ἀμαυρεῖ τὴν φήμην, ὀλιγαίνει τὴν γνώσιν,
Τὸ βασιλεῖον χαλᾷ, καὶ φθορὰν ἀντιστάγει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Οἰκονόμος εἰλικρινεῖα καὶ συνέσει κεκοσμημένος ἔχεται ὁ ἡγεμῶν, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῷ εἰς εὐλογίαν ἔσαι.

Α Ῥῖση θέλει εἶναι τῆς διοικήσεως ἡ διαταγὴ, ὅταν ὁ ἡγεμῶν εἰς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τὴν ἐπιστάσιαν ἀποκαταστήσῃ τοιοῦτος Ἀνθρώπος, ὅπῃ νὰ ἡξεύρην νὰ μεταχειρίζονται τὴν μὲν λόγῳ κυβέρνησιν, νὰ γνωμοδοτήσῃ καὶ τὴν τῷ νόμῳ ἐπίταξιν, καὶ νὰ εἶναι ἀμέτοχοι ἢ μόνον ἀπὸ ἐγκλήματα, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ὑπόψιν τῶν ἐγκλημάτων· διότι τοιοῦτοι νομίζονται οἱ κρατῆντες, οἳ φαίνονται εἰς τὰς Ἀνθρώπους οἱ τέτων τοποθερηταί. Ἐντεῦθεν ὁ Βασιλεὺς Οὐεσπεσιανὸς κατεκρίνετο παρὰ πάντων ὡς φιλόργυρος, διατὶ ἀνεβίβαζε τὰς ἀρπαγὰς καὶ πλεονέκτας εἰς τὰ πλέον ἐξαίρετα ἀξιώματα· πλὴν αὐτὸς τὸ ἔκαμνε διὰ νὰ γένων ἐκεῖνοι πλέσιοι, καὶ ἔπειτα νὰ τὰς ἀρμέξῃ, καὶ νὰ ἐξαντλήσῃ τὰ ἀδίμως παρ' αὐτῶν συναχθέντα· διὸ καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐλέγετο ὡς παροιμία· ὁ Οὐεσπεσιανὸς μεταχειρίζεται τὰς φίλους του ὡσάν τὰ σφιδάκια· τὰ βρέχει ξηρὰ, διὰ νὰ τὰ ἀποσραγίσῃ βρέμμενα· περὶ τέττε λέγει καὶ ὁ σιχουργὸς Ἀλκιάτης.

Τὰς σπόγγας βρέχει, ἔπειτα τὰς στραγγίζει,
Ἡ φιλόργυρος τῷ φειδωλῷ ἡγεμόνι.
Ἐφώνει τὰς κλέπτας, καὶ τὰς σερεῦει πάλιν,
Ἴνα κερδήσῃ τὰ παρ' αὐτῶν ἀρπαγέντα.

Καὶ ἀληθινὰ τότε τῷ Ἡγεμόνῳ ἀμαυρεῖται ἡ μεταλειό-
της, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῷ γίνεται ἄδοξον, ὅταν εἰς τὰ ἀ-
ξιώματα προβιβάζῃ Ἀνθρώπους φιλαργύρους ἢ ἀπαιδευ-
τους, ἐπειδὴ καὶ λαμβάνουσι τὰ ὀφφίκια ὄχι διὰ τὰ διοι-
κήσεν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀρπάξεν τῷ ἐνὸς ἢ τῷ ἄλλῳ τὰ ὑπάρ-
χοντα· λογιάζουσι οἱ τοιοῦτοι ὡς ἰσὸν ἀράχνης τῆς νό-
μου. ὅθεν τῆς μὲν πλεσίης καὶ κραταιῆς, ἀγκαλιὰ καὶ
πταίσεως, χωρὶς ποιῆν ἀφίνουσι, τῆς δὲ πτωχῆς, μὴ ὄ-
λον ὅπου εἶναι ἀδῶσι, χωρὶς καὶ τὰ τῆς ἀκέρουσι, τῆς
καταδικάζουσι. καὶ μὲ τὸ τὰ εἶναι παντελῶς ἀμαθεῖς συ-
χίζουσι ὅλα τὰ δίκαια, διατρέχουσι τὰ νομοθετημένα,
ἀφανίζουσι τὸ ὑπήκουον, ἐπιτελοῦσι ὄχι ἐκεῖνα ὅτῃ δια-
τάξει ὁ νόμος, ἀλλ' ἐκεῖνα ὅτῃ ποθεῖ ἡ ψυχῆ των· ὄχι
τὰ θεμιτὰ, ἀλλὰ τὰ ἀρέσκοντα· ὄχι τὰ εὐλογα, ἀλλὰ τὰ
παράλογα· καὶ ἀντὶς τὰ κλίνουσι τὴν καρδίαν των εἰς τὴν
δικαιοσύνην, ἀποκλίνουσι τὴν δικαιοσύνην ἀπὸ τὴν καρδίαν
των, ἢ μάλλον εἰπεῖν ὡς πονηροὶ καὶ κακότροποι κλίνουσι
ὡς μόλυβδος εἰς τὸ βαθυτάτον χάος ὀλοῦν των πτώ-
σεων. ἐπειδὴ καὶ οἱ ὑπερήφανοι κλίνουσι, ἦτοι παραπί-
πτουσι εἰς τὴν Ονομασικὴν πτῶσιν, μὲ τὸ τὰ θέλῃν τὰ
ὀνομάζονται εἰς τὰ πάντα θαυμαστοὶ καὶ μεγάλοι, κα-
θῶς δὲ αὐτὸς λέγει ὁ Δαβὶδ· „ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόμα-
τα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν.“ οἱ γοεῖς παραπίπτουσι εἰς
τὴν Γενικὴν, διατὶ συναγάγουσι πλοῦτον ἔτε δικαίως, ἢ ἀ-
δίκως, διὰ τὰ ἀφήτουν πλέσια τὰ τέκνα των, λέγοντες
ὡς ἡ Ραχήλ· Ἐπ' ἐμὲ ἢ κατὰρα αὕτη. οἱ φιλόσαρκοι πα-
ραπίπτουσι εἰς τὴν Δοτικὴν, διατὶ μὲ τὴν ὀσίω των χρη-
μάτων ἔλκωσι τὰς παρθένας εἰς τὰ αἰχράτων θελήμα-
τα. οἱ φθοεροὶ καὶ κατάλαλοι παραπίπτουσι εἰς τὴν Αἰ-
τιακὴν, διατὶ ἀδίκως αἰτιῶνται τὸν πλησίον, διὰ τὰ ἀ-
χημίσουσι τὴν φήμην των· οἱ Τύραννοι παραπίπτουσι εἰς
τὴν Κλιτικὴν, διατὶ τολμηρῶς καλεῖσι τῷ λόγῳ των Θεῶς,
καθῶς ἐκάλεσε τὸν ἑαυτὸν τῷ Ὀμοτιανῶς, καὶ τέως οἱ κα-
κοὶ οἰκονόμοι των Ἡγεμόνων παραπίπτουσι εἰς τὴν Ἀ-
φαιρετικὴν πτῶσιν, διατὶ κρίνοντες μὲ πονηρίαν ἀφαιρῶν-
ται, καὶ ἀρπάξουσι τῶν πτωχῶν τὰ ὑπάρχοντα· τέτε χά-
ριν ἐπιτήδεια λέγει ὁ τραγικὸς Ποιητής·

Ἐὰν ἡμπορῆς, καὶ δὲν ἐμποδίζῃς τὸ πταῖσμα,
 Προσάξεις ἔτω νὰ ἀμαρτάνεν οἱ πταῖσται.

Μὲ τὰ ὁποῖα τὰ λόγια συμφωνεῖ καὶ τὸ ῥητόν τε Σωκράτης παρὰ τῷ Ξενοφῶντι· εἰάν βλάβη ὁ Ἴππος, ἀποδίδομεν πολλάκις εἰς τὸν ἐπιβάτην τὸ σφάλμα· καὶ διὰ τὸ τὸ μὲ τὸ νὰ εἶναι φανερόν τοῖς πᾶσι, πῶς πολλοὶ Βασιλεῖς, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἔχεν ἀγαθὴν καὶ ἄδολον τὴν γνώμην, ἀπαθῶνται συνεχῶς ἀπὸ τὴν πονηρίαν τῶν οἰκονόμων των. ἔκρινα εὐλογον νὰ παρασῆσω ἐνώπιον τῶν Ἡγεμόνων, τὰ παραδείγματα ἐκείνων, διὰ νὰ μάθωσι τῶν ἀλλοθρίων τας δυσυχίας, νὰ εἶναι πλέον σοχαστικοὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν τοποτηριτῶν των. λέγει ἤδ ἡ παλαιὰ παροιμία· Καλὸν εἶναι νὰ καρποφορήσῃς ἀπὸ τῶν ἀλλοθῶν τὴν μωρίαν· προδέττει καὶ ὁ Πλάτων· εὐτυχῶς φρονεῖ ὁποῖος μαθητὴν νὰ εἶναι φρόνιμος ἀπὸ τῆ ἄλλης τὸν κίνδυνον. καὶ ἄλλος ποιητής· Εὐτυχὴς ἐστὶν ὄντως, ὃν ποιῶσι συνετὸν οἱ ἀγῶνες. Ἐν πρώτοις τὸν Γάλβαν, καὶ τὸν Τιβέριον ἄς βάλῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τε ὁ Ἡγεμῶν, ἀπὸ τῆς ὁποίας, ὁ μὲν Γάλβας περίφημος ὦν διὰ τὴν φρόνησίν τε, ἔλαβε τέλος ἐλεεινότατον, τὴν δὲ ἀπὸ ποίαν πηγὴν ἔτρεξεν; ἀπὸ τῶν οἰκονόμων τε τὴν τρυφὴν, καὶ τὴν φιλαργυρίαν· διὸ καὶ ἔγιναν κατ' αὐτοῦ διαφοραὶ ἐπαναστάσεις, ἐχάθησαν αἱ ἐπαρχίαι τε, καὶ ἀτιμήθη τὸ ὄνομά τε πανταχῶ. ἀπὸ ταῦτα ἄς λάβεν μάθησιν οἱ κρατῶντες, νὰ μὴ πισεύωσιν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς τὰ εἰρηρέματα τῶν οἰκονόμων τας, ὅτε τὰ πάντα πωλῶσι· διότι εἰς τὰς διοικήσεις τῶν πολιτειῶν, δὲν εἶναι καμία νόσος τόσον φθοροποιὸς καὶ ὀλέθριος, ὡσάν ἡ ἀνητὴ κρίσις· ἔτε εἶναι βολετόν νὰ διατηρηθῇ πολὺν καιρὸν ἐκείνη ἡ ἀριστοκρατεία, εἰς τὴν ὁποίαν καθένας ἔχει ἀδειαν νὰ ἀγοράζῃ τὸ δίκαιον· τὸ ὅποιον γνωρίζωντας ἀσφαλῶς ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Σεβῆρος, ποτὲ δὲν ὑπόφερε νὰ πωληθῆν, ἢ τὰ πολεμικά, ἢ τὰ πολιτικά ἀξιώματα, λέγωντας πῶς, ὁποῖος ἀγοράζει, ἀνάγκη εἶναι νὰ πωλήσῃ. Ὁ ἄλλος πάλιν, δηλαδὴ ὁ Τιβέριος, μ' ὅλον ὅπου ἦτον βουνεχὴς, ἠπατήθη αἰχρῶς τε καὶ ἀγνωμόνως ἀπὸ τὸν Σεῖάον, τὸν ὅποιον καὶ διαφερόντως

τως ἡγάπα, καὶ ὅλας εἰς αὐτὸν ἐμπιστεύω· ἀποβλέπων-
 τας ὅ ὁ κακὸς ἔτος διοικήσῃς εἰς τὸ κέρδος, καὶ ἐπιθυμῶν-
 τας νὰ λάβῃ εἰς τὰς χεῖράς σου τῆς βασιλείας τὸ σκῆπ-
 τρον, τὰς συγγενεῖς τε μόνον, καὶ ὅσας εἶχεν ἡγαπημένους
 ὑπερύφους, τιμῶντάς τε με ἀξιώματα, ἀγκαλιὰ καὶ κα-
 κὸς καὶ ἀναξίως· εἶδὲ τὰς ἄλλας ἐκαβαφρόνα, καὶ ἔταπεινω-
 νε μὲ ὅλον ὅπῃ ἦσαν χρήσιμοι, καὶ διὰ τὰς ἀρέας των πε-
 ρίβλεπτοι. τότε τὰ πανέργη τὰ διεφθαρμένα ἦδη, ἔττι
 παραστῆναι ὁ Τάκιτος εἰς τὴν ἰσορίαν τε· „τὰ Σεϊάνου οἱ
 συγγενεῖς, καὶ οἱ φίλοι με τὰ ἀξιώματα ἐμεγαλύνω· καὶ
 ὅσον περισσοτέρην εἶχαν με αὐτὸν τὴν οἰκίωτητα, τόσον
 ἐπροχωρῶσαν εἰς τὰ Καίσαρος τὴν φιλίαν· ἐξ ἐναντίας,
 ὅσας ἐκεῖνος ἐχθρεύετο, με τὸν φόβον καὶ με διαφόρους ἐ-
 πιταγὰς ἐσενοχῶρει.“ καὶ διὰ τὸτο ὦ Ἡγεμῶν, εἰάν δὲν
 θέλῃς νὰ ἀπατηθῆς ὡσπερ ἐκεῖνοι, διάκοπτε τὰς τιμὰς,
 καὶ μὴν ὑποφέρῃς νὰ γράζῃν οἱ δυνατοὶ εἰς τὰ ἀξιώματα·
 ἔχε δὲ καὶ τὸτο διὰ βέβαιον, πῶς εἶναι μεγάλη φύλαξις
 τῆς Ἡγεμονίας, τὸ νὰ μὴν ἀφήσῃς νὰ γίνωθαι πολυκαι-
 ρινὰ καὶ μεγάλα ἐξουσία· διότι ἡ μακρὰ ἐπικράτεια πολ-
 λὰς ὑφαίνει, καὶ τὰς ἀναγκάζει νὰ κάμνῃν νεωτερίσματα
 εἰς βλάβην τῆς ἐπαρχίας. τὸτο ἀνδρικῶς ἐπίλεσον, διὰ
 νὰ ἀποφύγῃς τὸ δυσυχὲς τέλος τῆς Τιβερίου, ὁ ὁποῖος εἶ-
 χε συνήθειαν νὰ κρατῆ πολλὰς ἐφ' ὅρας ζωῆστων εἰς τὴν
 διοίκησιν τῶν δημοσίων πραγμάτων· καὶ νὰ κοινολογῆ με
 ὀλίγους ἐκεῖνα, ὅπῃ ἔπρεπε νὰ εἶναι γνώσῃ εἰς τὰς περισ-
 σοτέρους. δι' αὐτὸν γὰρ διηγῶνται αἱ ἰσορίαι, πῶς ἦτον
 μάλα δυσάρετος, καὶ πῶς σχεδὸν ποτὲ δὲν ἄλλασε τὰς διοι-
 κητάς τε· καὶ ἂν τινὰς ἠρώτα νὰ μάθῃ τότε τὰ πράγμα-
 τος τὴν αἰτίαν, ἔδιδε τοιαύτην ἀπόκρισιν· σπλαγχνίζο-
 μαι τὸν λαόν, διότι ὅταν οἱ διοικηταὶ καταλαμβάνουσι,
 πῶς ὀλίγον καιρὸν μέλλουν νὰ ἐξουσιάσῃν, βιζάντι τὸν
 λαόν μέχρις αἵματος, καὶ τόσον πλέα σφυρῆ γίνεται ἡ
 ἐξουσία των, ὅσον εἶναι βραχυτέρα· πάλιν ἐκεῖνοι ὅπου
 νεωστὶ ἐπανέρχονται, δὲν κοιτάζῃν νὰ κάμνῃν καμίαν διόρ-
 θωσιν, ἀλλὰ νὰ ἀφανίζῃν τὰ ὅσα εὐρίσκουσιν, ἐπειδὴ καὶ
 διὰ τὸτο δέχονται τὴν διοίκησιν, διὰ νὰ ἀρπάξῃν, καὶ νὰ
 ἐμπληθῶσιν· ὅθεν συμφέρει νὰ μένουσιν εἰς αὐτὴν χρονί-

κώτερον, διατὶ ἔττι ὀλιγοσεύει τῶν χρημάτων ὁ πόθος, καὶ γίνονται ῥαθυμώτεροι εἰς τὸ κέρδος. Τῆτον δὲ τὸν τρόπον τῆς κυβερνήσεως θέλωντας ἰχυρώτερα νὰ βεβαιώσῃ, ἔφερεν εἰς τὸ μέσον ἕνα εὐμορφον ἀπόλογον. Ἐκείτετο (ἔλεγεν) ἔξω εἰς τὴν σφάταν ἕνας πτωχὸς, ὅλος πληγωμένος, καὶ μὲ ὅλον ὅπερ ἐπάνω εἰς τὰς πληγὰς τε ἦσαν πολλόταται μύγαις, καμίαν ἀπ' αὐτὰς δὲν ἐδίωχνε. κατὰ τύχην περιῶντας ἕνας, τὸν ἐσοχάσθη· καὶ λογιάζωντας, πῶς ἀπὸ τὴν περιασήν τε ἀδυναμίαν δὲν ἐδύνητο ἔτε καὶ νὰ διώξῃ τὰς μύγας, συμπαθεῖα κινέμενος, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος καὶ τὰς ἐδίωξεν. ὁ ἀσθενὴς ὅμως δὲν τῷ ὁμολόγησε τὴν χάριν, ἀλλὰ κατὰ τινὰ τρόπον ἀδιμονῶντας τῷ εἶπε· δὲν ἔκαμεις καλὰ ὡ ὁδοιπόρε· διατὶ αἱ μύγαις ὅπερ ἐδίωξες μὲ τὸ νὰ ἦσαν ἤδη χορτασμένοι ἀπὸ τὸ αἷμα μὲ, ὀλίγον μὲ ἐνοχλῆσαν· ἀλλὰ τῶρα θέλεις ἔλθει ἄλλαι πειρασμένοι, καὶ θέλεις μὲ βασανίσει παρὰ τὸ μέτρον· ἔτω καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅταν νεωστὶ λάβωσι τὴν ἐπιστάσιαν, σφοδρότερον καὶ τῶν ὑποκειμένων ἀγριαίνουσι. Ταύτης δὲ τῆς διοικήσεως ἡ διάταξις, πῶς νὰ εἶναι εἰς τὰς κρατῆντας πολλὰ ἐπικίνδυνος, τὸ ἐρμηνεύει ὁ ῥηθεὶς Σείανος, ὅπερ μὲ τὸ νὰ ἐκατασάθῃ πολὺς καὶ μέγας μὲ τὴν ἀδιάκοπον συνέχειαν τῶν ἀξιωματῶν, μὲ πόμα φαρμακερὸν ἐθανάτωσε τὸν Δρεῶσον υἱὸν μονογενῆ αὐτῆ τε Τιβερὶα τε Καίσαρος, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὴν ὑπερήσῃ τὸν ἴδιον Τιβέριον καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῆς βασιλείας. διότι ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ὅπερ δίδεται παρὰ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως τε Ἡγεμόνος, φθείρει συχνὰ, καὶ καταστένει ἀλαζόνας τῶν Ἀνθρώπων τὰς φρένας, τόσον μὲ εὐκολίαν μεγίστην πράττει καὶ τὰ δίκαια ὅσα θέλεις καὶ ἐβλονται. εἶναι μάρτυς ὁ Ἀμάν, διὰ τὰ ὁποῖα τὴν ἀλαζονείαν καὶ ἀσέβειαν ἀρκέτως διηγείται ἡ ἱερὰ γραφὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐθῆρ. τῆτον ὁ Βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τόσον ὑπερύψωσεν, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Περσίαν ὁ δεύτερος μὲ τὸν βασιλέα, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν ὅπερ γράφει πρὸς τὰς σατραπὰς καὶ ἀρχοντας τῆς βασιλείας του· Ἀμάν ὁ μακεδῶν υἱὸς τῆ ἀμαθῆ, ἀλλότριος τῆ τῶν περσῶν αἵματος, καὶ τῆς ἡμετέρας χρηστότητος, ἠῦρε παρ-

ἡμῖν τοιαύτην ὑποδοχὴν καὶ χάριν, ὅπερ ὀνομάζεται παλιρ-
 μας, προσκυνέμενος ὑπὸ πάντων· ὡς ἐπιφέρων τὸ δεύτε-
 ρον πρόσωπον τῆ βασιλικῆς θρόνου· ἀλλ' ὕστερον εἰς το-
 σαύτην ἔφθασεν ὑπεριφάνειαν, ὅπερ ἐπιχειρίδῃ νὰ ὑπερή-
 σῃ τὸν Ἀρταξέρξην καὶ τῆς βασιλείας, καὶ τῆς ζωῆς. ἀρμό-
 ζει εἰς τὴν ὑπόθεσιν μας καὶ τὸ Καίσαρος τὸ ὑπόδειγμα,
 τῆ ὁποῖα ἡ πολυχρόνιος καὶ δυνακὴ ἐξουσία ἀφῆρεσε τῆς
 Ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατείας τὴν ἐξουσίαν. ὅθεν ὁ αὐτὸς δι-
 δαγμένος ἀπὸ τὴν δοκιμὴν, ὅταν ἐγύρισε εἰς τὴν πόλιν
 νικηφόρος ἀπὸ τῆς πολέμου τῆς Ἀφρικῆς, ἔκαμε νόμον, ὅ-
 τι οἱ ἑπαρχοὶ ἕνα χρόνον μόνον νὰ διοικήσιν· οἱ δὲ ὑπα-
 τοὶ περισσότερον ἀπὸ δύο χρόνος νὰ μὴν ἐξουσιάζωσι· διό-
 τι ἐπιθυμοῦτο, πῶς ἄλλο πρᾶγμα δὲν τὸν ἠνάγκασε νὰ θέ-
 λῃσῃ τῆς κυριαρχίας τὸ σκῆπτρον, παρὰ ἡ συνήθεια ὅ-
 περ ἔκαμε νὰ ἐξουσιάζῃ πολὺν καιρὸν. τῆς αὐτῆς γνώμης
 ἐσάφη καὶ ὁ δισύπατος Μαρμέρκος, ὁ ὁποῖος ἔλεγε, πῶς
 μεγάλη φύλαξις ἦτον τῆς ἀριστοκρατείας, ἡ τῶν ἀξιωμα-
 των, καὶ τῆς ἐξουσίας διακοπή· καὶ ὄντως συνέβη· διότι κα-
 θὼς τὰ δένδρα ὅπερ ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν βαθυτάτα εἰς
 τὴν γῆν ἐρρίζωθησαν, μὲ δυσκολίαν ἐκεῖθεν ἀνασπῶνται·
 ἔτω καὶ ἐκεῖνος ὅπερ πολὺν καιρὸν ἐκράτισε τὴν ἐξουσίαν,
 καὶ εἰς τὸν ὁποῖον αἱ τιμαὶ ἐμπηξαν βαθέως τὰς ρίζας,
 δύσκολα ἀφίεται ἀπὸ τὴν ἀξίαν, μὲ τὸ νὰ τῷ φαίνεται
 πῶς τῆ ἀνασπῶσιν ἀπὸ τὸ σῆθος τὴν καρδίαν, ὅταν ζη-
 τῆν νὰ τῆ συκώσῃ τὴν διοίκησιν. ὅθεν διὰ νὰ μὴν ὑπερη-
 θῇ, συγχίζει τὴν πολιτείαν, ἐγείρει ἐπαναστάσεις, καὶ
 φέρει εἰς πολὺν κίνδυνον τὸ βασίλειον. Πῶς ἡμπορεῖ λοι-
 πὸν ὁ Ἡγεμὼν νὰ ἐμποδίσῃ τὰς τοιαύτας ἀκαίρους ζημίας;
 τῆτος εἶναι ὁ τρόπος, νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑποπλὸν τῶν φιλο-
 χρημάτων τὴν γνώμην, καὶ νὰ μὴν ἀφίη τινὰ νὰ γράσῃ εἰς
 τὰ μεγάλα ἀξιώματα· διὰ γὰρ τὴν ἀκαταστασίαν τῆς ἀν-
 θρωπίνης γνώμης ἔτε πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται εἰς ὅλους,
 ἔτε εἰς κάθε καιρὸν· διότι τίς δὲν ἠξεύρει μὲ τὴν δοκιμὴν,
 πῶς πολλοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκυβέρνησαν τὰς ἐπαρχίας ἐν
 ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη, καὶ μὲ ταῦτα διάχιστοντες πᾶσαν
 αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν, ἐξέπεσαν αἰχρῶς εἰς κάθε ἀσέβειαν
 καὶ καλίαν; εἶναι πασιδῆλοι μάρτυρες τῶν λεγομένων ὁ Δέ-

κίος Βιτέλλιος, ἢ ὁ Τίτος Γένιος. ὁ Πρῶτος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν ἐδείχθη ἕνας τῶν παλαιῶν ἐναρέτων κυβερνητῶν· ἀλλ' ἐπαναστρέφοντας ἀπὸ τὸν φόβον τῆς Καίσαρος, καὶ ἀπὸ τῆς Κλαυδίας τὴν οἰκειότητα, μὲ καταιχύνῃν ὑπεδελώθη, καὶ ἔμεινεν εἰς τὰς μεταγενεστέρας κολακευτικῆς ἀτιμίας ὑπόδειγμα, ἐξαλείφωσας μὲ τὸ αἰχρὸν τῆς γῆρας, τὰ ἐνάρετα κατορθώματα τῆς λαμπρᾶς νεότητος.

Ὁ Δεύτερος πάλιν ἀνθύπατος ὢν, ἐκυβέρνησε τὴν Ναρβονικὴν Γαλλίαν σεμνῶς τε καὶ εἰλικρινῶς, ἀλλ' ὕσερον ἐλκυθεὶς εἰς τὸν κρημνὸν ἀπὸ τιλίαν τῆς Γάλβα, κατεσάθη θρασυῦς, πανῆργος, καὶ ἐτοιμότητος εἰς κάθε εἶδος κακίας. Ἐβλεῦθεν ἀπὸ τῶν ἀλλοθρίων τὸ ὑπόδειγμα ἄς μάθωσιν οἱ κρατῆντες, καὶ ἐπιμελῶς ἄς φυλάττωνται νὰ μὴ δίδωσιν εἰς κανένα ὄχι ὄλην, ἀλλ' οὔτε καὶ μέρος τῆς ἐξουσίας τῶν, μ' ὅλον ὅπῃ εἰς αὐτὸν θάρρῃσι, καὶ τὸν λογιάζων οἰκειῶν τῶν· ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πλέον ἐκλεκτὰς καὶ χρησίμους τοιστοτρόπως ἄς παραγγείλωσι νὰ ἐπιτελεῖν τὰ πρακτέα, ὅπῃ αὐτοὶ νὰ κρατῆν πάντοτε τὸ πηδάλιον, καὶ ποτὲ νὰ μὴ τὸ ἀφίνουσι νὰ εὐγῆ ἀπὸ τὰς χειράς τῶν· διότι μέγας κίνδυνος ἀκολουθεῖ, ὅταν εἰς τὰς ὑποκειμένους δίδεται ὑπερβολικὴ ἄδεια καὶ ἐξουσία· καθὼς παλαιὰ ἐφάνη εἰς τὰς καιρὰς Γελίου τῆς Καίσαρος, τῆς Αὐγύστου, τῆς Τιβερίου, τῆς Καλλιγόλα, καὶ τῆς Δομετιανῆς, κατὰ τῶν ὁποίων οἱ οἰκειακοὶ τῶν, μὲ τὸ νὰ εἶχαν ὄλην τὴν ἐξουσίαν, καὶ μὲ αὐτὰς νὰ ἰσοτιμῶντο ἕκαμαν ἐπαναστάσεις, καὶ ἐπάχισαν νὰ τὰς ἀφανίσεν· πάλιν δὲ οἱ διοικηταὶ καὶ οἰκονόμοι ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν, ἄς μὴν ὑπερυφῆνται, διατὶ τὸ μέγα κράτος ἔχει καὶ μεγάλης κρημνισμῆς, καὶ ὅσον ὑψηλὰ τινὰς ἀναβαίνει, τόσον πρέπει περισσότερον νὰ φοβῆται. εὐμορφα λέγει εἰς τῆτο ὁ σοικὸς Φιλόσοφος· „Ἡ πολλὴ εὐκαρπία ρίπτει κάτω τὰς σάχους, καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τζακίζονται οἱ κλάδοι τῶν δένδρων. τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἀνθρωπίνους καρδίας, τὰς ὁποίας ἢ ὑπέρμετρος εὐτυχία καταβάλλει πολλάκις, καὶ γίνεσθαι αἰτία τῆς αὐτῶν ἀπωλείας· καὶ διὰ τῆτο ἄς μεταχειρίζονται τὴν ἐξουσίαν ὡσάν τὰ ξένα ἐιδύματα, ὅπου πρὸς καιρὸν τὰ φοροῦσι, καὶ μετ' ὀλίγον πρέπει πάλιν νὰ τὰ εὐγάλωσι·

καὶ

ἢ τῆτο, διὰ τὰ μὴν ἔχη ἀφορμὴν τὰ τὴς περιπαίξει ὁ κόσμος ἀντὶς τὰ τὴς εὐσπλαχνῆται ἀν ποτὲ συνέβη τὰ τοῖς γένῃ ἐναντία ἢ τύχη. ἄς ἔχῃσι δὲ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ παραδείγματα τῶ Σειῶν ἐπὶ Τιβερὶς τῶ Καίσαρος, τῶ Σεβερικῶν ἐπὶ τῶ Βασιλέως Σεβίρου, τῶ Ἀπλευθέρις ἀσιατικῶν ἐπὶ τῶ εἰτελλίε, τῶ Θεοδώρις ἐπὶ τῶ Ἰσαακίου, τῶ λεντάλλου ἐπὶ τῶ καλλιγόλα, τῶ δομετίου κορβάλονος ἐπὶ τῶ Κλαυδίς, καὶ τῶ Παρμιανίου ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶ μεγάλῃ Ἀλεξάνδρῃ, εἰς ἓνα λόγον, ὁ οἰκονόμος τῆτο ἄς φυλάττη· τὰ μὴν ἐπαίρεται ποτὲ διὰ τὴν ἐξουσίαν ὅπῃ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα. ἢ πάλιν ὁ Ἡγεμῶν τῆτο ἄς διατηρῆ, τὰ μὴ δίδῃ εἰς καθένα ὑπέρμελλον τὸ κράτος, ἔτε τὰ προβιάξει ὅλας εἰς τὰ μεγάλα ὀφθίκα, ἀλλ' ἐπειὴς μόνον τὰ ἀξιώση, τὴς ὁποῖας ἐγνώρισσας πῖσας εἰς ὑποθέσεις, καὶ ἀπὸ τὴς χιλίης ἄς ἐκλέγῃ τὴς πλέα ἐξαιρέτας. ὁ Ζεῦξις περίφημος ἀνάμεσα εἰς τὴς ζωγράφῃς, παρακαλεμένος ἀπὸ τὴς ἀρχοῖας τῆς Ἀθρηγεντῆ τὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς Θεῆς τῆς Ἡρας, διὰ τὰ τὴν ἀφιερῶσθαι εἰς τὸν ναόντης, μὲ ὅλον ὅπου ἦτον ἄκρος εἰς τὴν τέχνην, δὲν ἐθαρρεύθη ἀπερισκέπτῃς εἰς τὴν πολλήν τε ἀγχινοίαν, ἀλλὰ προτοῦ τὰ πιάσῃ τὸ κοντίλιον, μὲ ἀκρίβειαν ἐσοχάσθη ὅλας τὰς ἀραιὰς παρθένας τῆς Πόλεως ἐκείνης, καὶ ἐκλέγωντας πέντε ἀπ' αὐτὰς ὅπου τὰς ἄλλας ὑπερέβαιναν εἰς τὰ κάλλι τῶ σώματος, ὅ, τι εὐμορφίαν ἦυρεν ἀξιοθαύμαστον εἰς ἐκείνας, ἐζωγράφισεν εἰς τὴν εἰκόνα. Οὕτω λοιπὸν ἄς κάμη καὶ ὁ Ἡγεμῶν, μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν ἄς ἐξετάξῃ ἐκείνας ὅπου βούλεται τὰ τιμήσῃ εἰς τὴν αὐλήντου· ἄς ἐρευνήσῃ ἐπιμελῶς, τὶ ἐξαίρετα χαρίσματα ἔχει ὁ καθένας, καὶ μὲ ποίας ἀρετὰς εἶναι σολισμένος ἢ τότε ἄς τὴς κατασένη εἰς τὴν ἀξίαν· ὅμως ἄς τὴς διατάτῃ μὲ τρόπον, ὅπου αὐτὸς τὰ κρατῆ πάντοτε τὴς χαλιῶς τῆς ἐξουσίας, καὶ τὰ μὴ παραδίδῃ εἰς κανένα ὅλας τῆς διοικήσεως τὸ πηδάλιον, διὰ τὰ μὴν ἀρχήσῃ τὰ κυριεύῃ, ὅποιος τῶ τυγχαίνει τὰ εἶναι πάντοτε ὑποτασσόμενος. ἢ γὰρ ὑψωθείσα δύναιμις, ἀλισμονῶν ἔπειτα τὰ ὑποτάσσεται, ἢ τὰ ὑπακῆ· πολλὰκις οἱ Ἄνθρωποι συνηθίζεν ἢ ὑπερηφανεύονται, μὲ ὅ-

λον ὅπῃ ἤξεύρην, πῶς περισσότερον ἀπὸ ἑνα χρόνον δὲν θέλῃν ἐξασιάσει. καὶ τὸ λοιπὸν τί δὲν θέλῃν κάμει, ὅταν ἢ ἐξασιάτων εἶναι παντοτινὴ καὶ μακροχρόνιος; Πισεύσατέ μοι, πῶς κανένα πράγμα δὲν εἶναι τόσον ὠφέλιμον εἰς τὴν πολιτείαν, ὡσάν νὰ δίδῃ εἰς τὰς διοικητάς τε ὁ Ἡγεμῶν σύντομον, καὶ διὰ ὀλίγον καιρὸν τὴν ἐξουσίαν, ὅταν τέτῃ εἶναι μεγίστη, καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐξαίρετος. ὁ Σεϊάνος μὲ τὸ νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῶν ἀξιοματάων μὲ παντελεύθερον δύναμιν, ἐπάχισε μὲ ἐπαναστάσεις νὰ κατακυριεύσῃ ὅλην τὴν βασιλείαν. ὁ Κλέανδρος ἄντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆ βασιλικῆ οἴκῃ, συνανεδράφῃ, καὶ συνήυξισε μὲ τὸν Αὐτοκράτορα Κώμμοδον, καὶ εἰς τόσῃν ἄκραν τιμὴν ἐπρωβιβάσθη, ὅπῃ μόνος ἦτον καὶ σωματοφύλαξ τῆ βασιλείας, καὶ τῆ κοιτῶνός τε ὁ ἐπιμελητής, καὶ τῶν στρατιωτῶν ὁ ἐπιστάτης· καὶ μὲ τὸ νὰ ἦσαν ὑπερβολικὰ τὰ μεγαλεῖα τε, ἠναγκάσθη νὰ ἐπισυμῆσῃ τῆς βασιλείας τὸ σκῆπτρον. καὶ διὰ τῆτο ἀνάμεισα εἰς τὰς ἄλλας παραγγελίας ὅπου ὁ Αὐγούστος ὁ Καῖσαρ ἀποθνήσκωντας ἔδωκε τῷ Τιβερίῳ, μία ἐσάθη καὶ αὕτη· νὰ συμβουλευέται μὲ πολλοὺς, καὶ τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας νὰ μὴ τὴν δίδῃ εἰς ἕνα μόνον. ἂν ἀγαπᾷς λοιπὸν ὦ Ἡγεμῶν, νὰ μὴν ἀπατηθῆς ἀπὸ τῶν οἰκονόμων σου τὴν ἀμέλειαν, ἢ μᾶλλον ἀπὸ τῶν διοικητῶν τὴν ἀγνωμοσύνην, τοῦτο ποίησον· Σὺ ὁ ἴδιος μερικαῖς φοραῖς εἰσέρχου εἰς τὰ κριτήρια, ἐσὺ μὲ τὰ ὠτά σου ἀκούε τῶν πτωχῶν καὶ ταλαιπωρημένων τὰ παράπονα· ἐσὺ ἀκριβῶς ὅταν ἠμπορῆς θεῶρι τὰς κρίσεις, καὶ τὰ καθενὸς τὰ ἐγκλήματα, διατὶ πολλάκις χάνονται οἱ ἄνθρωποι ἀδίκως, μὲ ὅλον ὅπου εἶναι αἰθῶσι· με τὸ νὰ μὴ τοὺς ἀκούῃ τινὰς, καὶ νὰ μὴν εἶναι ἄνθρωπος, ὅπου νὰ διαφεντεύσῃ τὴν ἀκακίαν των. σοχάσου συχνᾶ μὲ τῆς διανοίας τὰ ἔμματα τὸν φρονιμώτατον Δῆκαν Ρανούκιον τὸν Φαρνέσιον, διατὶ ἀπ' αὐτὸν θέλεις μάθει τὸν βασιλικὸν τρόπον τῆς νομίμου καὶ ἀληθινῆς διοικήσεως· ὁ ὁποῖος δὲν ἐφάρμοζε τὸ χῆμα καὶ τὴν φωνὴν μὲ τῶν τραγῳδῶν τὰ μελωδήματα, καθὼς ἔκαμινεν ὁ Καλλιγόλας, ἀλλ' ἐσύνησε τῆς Ἀριστοκρατείας

τείας τὴν λύραν πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τῶν ὑπηκόων
 τε. δὲν ἐκυνήγα ὡς ὁ Δομετιανὸς τὰς μῦγας, ἀλλ' ἐθή-
 ρευε τὰς φονεῖς, τὰς λησὰς, καὶ τὰς κακοτρόπους, διὰ νὰ
 μὴν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν τε ἔτε καὶ μῦγα, ὅπῃ
 νὰ ἀρπάξῃ τῶν ἀλλοτρίων τὰ πράγματα. δὲν ἐξόδιαζε
 τὸν καιρόν τε, ὡς ὁ Νέρων εἰς τὸ νὰ κοιτάξῃ τῶν χοινο-
 βάτων τὰ ζυγασαθμημένα πιδήματα, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ζυ-
 γοσατῇ ἑκατέροθεν τῆς δικαιοσύνης τὰ ζύγια. δὲν ἐχαί-
 ρετο, ὡς ὁ Οὐεσπεσιανὸς νὰ ἀκέσῃ τῶν μίμων τὰς γελω-
 τοποιίας, ἀλλ' εὐφραίνετο νὰ ἐξετάξῃ καὶ νὰ διατηρῇ τῶν
 σοφῶν τὰς γνωμολογίας. δὲν ἐκαταγίνετο ὡς ὁ Καῖσαρ
 εἰς τὰ παίγνια τῶν χαρτίων, ἀλλ' ἐπιμελεῖτο εἰς τὸ νὰ
 ἀναγινώσκῃ τὰ ραβάζια τῶν ἀθλίων. ἐγνώριζε ᾧ, πῶς
 ἀγκαλὰ εἶχεν ἐπιτρόπους καὶ διοικητὰς, ἐπάνω εἰς τῶν ὀ-
 ποίων τοὺς ἄμους ἐδύνετο νὰ ἐπιβάλλῃ ὅλον τὸ φορτίον
 τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, ὥφειλεν ὅμως ὡς Προεσῶς
 τε λαῶ καὶ τῆς πολιτείας, ὁ ἴδιος νὰ ἐπιμελῆται τὰ πάν-
 τα· διότι εἶναι χρέος τῷ Ἡγεμόνῳ συχνὰ νὰ ἐξετάξῃ,
 τί κάμνουν οἱ Ἐπίτροποί του, νὰ ἀνακρίνῃ τὰς πράξεις
 των, καὶ μὲ ἀκρίβειαν νὰ κατασκοπῇ πᾶσάντων ἐργα-
 σίαν, διὰ νὰ μὴ τύχῃ χωρὶς αἰτίαν νὰ δεινοπαθῇ ὁ
 λαός τε. Τῆτο φαίνεται πῶς τὸ ἔκαμε καὶ ὁ μέγας ὀδηγὸς
 τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ, Μαυῦσῆς ὁ Θεόπτης, ὁ ὁποῖος μὴ
 ὅλον ὅπου ἔκλεξε συντρόφους διὰ νὰ διοικουσι τὸν λαὸν,
 ὅμως ἠθέλησε νὰ εἶναι αὐτὸς ἐπιστάτης, καὶ νὰ δεσπόζῃ τὰ
 πάντα αὐτεξουσίως, καθὼς ἡ Ἱερὰ γραφή μαρτυρεῖ εἰς
 τὸ νῆ. κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου. „ Καὶ ἐπέλεξε Μαυῦσῆς
 „ ἀνδρας δυνατὸς ἀπὸ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἔκριναν τὸν
 „ λαὸν πᾶσαν ἄραν· πᾶν δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον ἀνέφερον
 ἐπ' αὐτόν.“ Καὶ ἀκόμη καὶ τέτη ἐσάθη ἀρίστη, καὶ ὄντως
 βασιλικὴ διαταγὴ Αὐγέστου τῷ Καίσαρος, τῷ Τραϊανῷ,
 τῷ Ἀδριανῷ, τῷ Σεβήρῳ, τῷ Φιλίππῳ, καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ,
 δηλαδὴ, νὰ ἔχῃν ὅλοι εἰς αὐτὰς ἐλευθέραν τὴν εἰσόδον·
 καὶ διὰ τῆτο εἰς πάντα τὰ ἔθνη εἶναι περίφημον, καὶ ἐπαί-
 νητόν τὸ ὄνομά των· Τῆτος λοιπὸν μιμῶ κράτιστε Ἡγε-
 μῶν, τῆτες διάταξον διδασκάλους σε ὑπὲρ πάντας, καὶ
 ἔχε πρό ὀφθαλμῶν ὡς λαμπρὸν καθρέπτην τὸν Αὐστρια-
 κόν

κὸν Βασιλέα Ῥαδόλφον· ὁ ὁποῖος ἀκάνοντας, πῶς οἱ δορυφόροι τε εἶχαν συνήθειαν νὰ διώχνων μερικὲς τῶν κατωτέρων τῆ λαῶ, ὅπῃ ἐζητήσαν ἀδείαν νὰ τὸν ἀνταμαύσων, διὰ νὰ παρασήσουν τὴν ἀνάγκην των, εὐθύς ἐπρόσβαξε νὰ μὴν εὐρεθῶσι πλέον εἰς τὴν δέλευσίν τε· ἔπειτα γυρίζοντας πρὸς τὰς ἄλλους, ἀποφασιστικῶς εἶπεν· ἰδὲ ὅπῃ σᾶς παραγέλλω, νὰ ἀφίητε ἐλευθέρως τὰς Ἀνδράπεγ νὰ ἔρχωνται πρὸς τῆ λόγῃ μῆ· ὅτι ἐγὼ δὲν ἐγινα Βασιλεὺς, διὰ νὰ κἀθωμαι κλεισμένος μέσα εἰς κανένα κιβώτιον, ἀλλὰ διὰ νὰ φαίνομαι εἰς ὅλους, ἢ νὰ ἀκῶ ἐκάστῃ τὴν χρεῖαν· καὶ ὄντως συνετῶς· διότι ὅσοι Δυνόσαι λογιάζων, πῶς τὸ εὐπρόσιτον ἀμαυροῖ τῆς βασιλείας τὴν μεγαλειότητα· ἢ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἰς τὰς πτωχὰς τῆ λαοῦ δὲν δίδωσιν εὐκόλως ἀκρόασιν, οἱ τοῖστοι κατ' ἐδένα τρόπον δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζωνται ἔτε ἀληθινοὶ, οὔτε δίκαιοι Ἡγεμόνες. Βέβαια τὸ ἠξεύρομεν ὅλοι, πῶς εἶναι δύσκολον πολλὰ, καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ ἀκούῃ ὁ Ἡγεμὼν ὁλονῶν τὰς ὑποθέσεις, καὶ νὰ δίδῃ κατ' ἐκάστην εἰς ὅλους ἀκρόασιν· ἢ ἔτε ἀρμόζει τῇ μεγαλειότητι τῆ κρατῆντος ποῖα τοιαύτη σενοχαρία· πρέπει ὅ καθῶς ὁ Ἥλιος, ἢ ἡ βροχὴ, πότε μὲν νὰ κρύπτεται, καὶ πότε νὰ φαίνεται, ἐπειδὴ ἢ ἡ μεγαλειότης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ μακρόθεν ἀπολαμβάνει περισσότερον σέβας, ὁ Φιλόσοφος Λακύνθης προσκλιθεὶς ἀπὸ τὸν βασιλέα Ἀτῆλλον νὰ ὑπάγῃ πρὸς τῆ λόγῃ τε, ἀπεκρίθη, ὅτι αἱ εἰκόνες πρέπει ἀπὸ μακρόθεν νὰ θεωρῶνται· σιμειώνωντας μὲ τῆτο, πῶς ἡ παντοτινὴ συναισθηστροφὴ σμικραίνει πολλάκις τὸν θαυμασμόν τῆς ἀρετῆς· ἢ τὰς μεγάλαις ἀνδράπεγ βλέπωντας τινὰς ἀδιαλείπτως, τόσον τὰς χορταίνει, ὅπῃ ἢ κάποιαις φοραῖς τὰς ὑποφέρει βαρῆας· ἀρμόζει ἐκεῖνο ὅπῃ διά τινας πολιτας τῶν Μεδιολάνων γράφει ὁ ἱστορικὸς Παραδίνος. λέγει πῶς τῆτοι εἶχαν συμφωνήσῃ νὰ θανατώσων τὸν Δέκαν Σφόρκιαν· καὶ θέλοντες νὰ ἐπιτελέσων τὸ ἔργον, τόσον τὰς ἐφόβισεν ἢ θεῶ τῆ προσώπῃ τε, καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς παρρησίας τε, ὅπῃ δυο καὶ τρεῖς φοραῖς ἐπελθόντες κατ' αὐτῆ, πάντοτε ἐστράφησαν ἀπρακτοί. τὸ ὅμοιον ἐσυνέβη τῷ σπεκκλά-

τορα, ὅπῃ ἐπέμφθη νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Μάριον· ἐκῆ-
 γε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν τόπον, ὅπῃ ἐκρατῆσαν κλεισμένον ἐ-
 κεῖνον τὸν μέγαν Στρατάρχην, καὶ ἔντρομος γενόμενος ἀ-
 πὸ μόνην τῆ Ἀνδρὸς τὴν ὄψιν, δὲν ἠμύρορεσεν ἕτε καὶ
 τὸ σπαθὶ νὰ εὐγάλη ἀπὸ τὴν θήκην. ὅμως τί ἐμεθο-
 δεύθηκαν οἱ ἐχθροίτε; ἐξωγράφισαν μὲ πολλὴν ἐπιληδειό-
 τητα εἰς ἓνα σανίδιον τὴν εἰκόνατου. ἔπειτα καλῶντες
 τὰς διμῖας, τὰς ἠνάγκαζαν μὲ μαχαίρας νὰ τὴν πληγώ-
 νεν, καὶ νὰ τὴν ἀχιμίζεν· κάμνοντες δὲ τῆτο ἐπὶ πολλὰς
 ἡμέρας, ἡ συνήθεια ἐδίωξεν ἀπ' αὐτὰς τὸν φόβον· καὶ τό-
 στον ἐθάρρυσαν, ὅπῃ ὄχι πλέα κρυφᾶ, ἀλλὰ μέσα εἰς
 τὸν Ναὸν ἄτρομοι ὤρμισαν, καὶ τολμικῶς τὸν ἐφόνευσαν.
 ἰδὲ λοιπὸν πῶς πρέπει μερικαῖς φοραῖς νὰ μὴ φαίνεται
 ὁ Ἡγεμῶν, διὰ νὰ διατηρῆται τὸ σέβας καὶ ἡ τιμὴ τῆς με-
 γαλειότητος· οἱ δὲ Ἀνδραποὶ ἐκεῖνο πάντοτε λογιάζου-
 σι μεγαλοπρεπῆς, ὅπῃ ἢ δὲν τὸ εἶδασιν, ἢ δὲν τὸ ἠξεύ-
 ρωσιν. ἐρωτᾷ ἐδῶ καὶ ὁ ἀββᾶς Ρεβέρτος, διατὶ τὸν πα-
 λαιὸν καιρὸν εἶχε καθένας τὸσσην δυσκολίαν νὰ ἀνταμώ-
 σῃ τὸν Βασιλέα; καθὼς ἐφάνη εἰς τὸν Ἀρταξέρξην βα-
 σιλέα τῶν Περσῶν, ὅπου πολλάκις ἐδιάβαινον ἔλος ὁ
 μῆνας, καὶ τινὰς δὲν τὸν ἐβλεπε. καὶ ἀποκρίνεται, πῶς
 τῆτο ἐσυνέβαινον ἀπὸ τὴν πολλὴν τῶν κηροδοξίαν, διὰ νὰ
 μὴ τύχη κατευτελιθῆ ἀπὸ τὴν συνήθειαν τῆς καθημε-
 ρινῆς θεωρίας. ὅμως καὶ εἰς τῆτο ἀναγκαῖον εἶναι τὸ μέ-
 τρον· καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀπολεθῆμεν τῆ Καλιστράτε τὴν
 παραγγελίαν, ὅπῃ ἐσυμβέλεσε τὰς Ἡγεμόνας νὰ μὴν εἶ-
 ναι εὐπρόσιτοι εἰς τὸν λαόντων· ὡσὰν νὰ ἦσαν τίπο-
 τες πράγμα, ὅπῃ ὄχι μόνον μὲ τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ μὲ
 τὴν ὄψιν ἀναλίσκεται. „ Τῆτο λοιπὸν ἄς κάμνη ὁ Ἡγε-
 μῶν, τὰ βαρύτερα αὐτὸς ἄς ἐξετάζῃ, καὶ ἄς διοικῇ, τὰ
 δὲ μικρότερα, ἄς παραδίδη εἰς τὰς οἰκονόμους, ὅμως
 νὰ εἶναι φρόνιμοι, νὰ φοβοῦνται τὸν Θεόν, νὰ ἀγαποῦν
 τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ μισῶσι τὴν φιλαργυρίαν. Τῆτε χά-
 ριν σιμᾶ εἰς τὰς Θεβαίους τὸ ἄγαλμα τοῦ κριτοῦ ἐλατο-
 μείτο χωρὶς χεῖρας, διὰ νὰ δείξουν, πῶς ὁ κριτὴς δὲν
 πρέπει νὰ ἔχη χεῖρας διὰ νὰ ἀρπάξῃ, ἢ διὰ νὰ λαμβά-
 νῃ δῶρα· πιάνεται δὲ, ἂν πέρνη· καὶ καταλαμβάνεται,

ἂν λαμβάνῃ· συντρέχει εἰς τοῦτο πολλὰ ἐπιτήδεια τοῦ
 Μάρκου καρτίη ἢ μαρτυρία, ὁ ὁποῖος παρὰ το δίκαιον οὐ-
 τε ἔλαβε ποτὲ καμίας λογῆς πρᾶγμα, οὔτε ἐδυνήθη τι-
 νας νὰ τὸν βιάσῃ νὰ λάβῃ· ἢ διὰ τοῦτο ὅταν οἱ πρέσβεις
 τῶν Σαμιτιῶν τῷ ἔφερον χρυσίον ἢ χρήματα πολλὰ διὰ
 χάρισμα, τοὺς ἀπέσειλε μὲ ὅλα τῶν τὰ δῶρα, λέγων-
 τας, πῶς κάλλιον ἐπρόκρινε νὰ κυριεύῃ τὰς ἔχοντας τὸ
 χρυσίον, παρὰ νὰ ἔχῃ τὸ χρυσίον εἰς τὴν ἐξουσίαν του·
 διότι ὁποῖος ἀπὸ τὸ χρυσίον παγιδεύεται, δὲν εἶναι αὐτε-
 ξέσιος, ἀλλ' εἶναι ὑπεξέσιος ἐκεῖνος, ὅπῃ τὸ χρυσίον τῷ
 ἐχώρισε. τὸ αὐτὸ ἔκαμῃ καὶ ὁ Ἀλκαμένης μὲ τὰς Μεσση-
 νίους· διὸ καὶ ἐρωτηθεὶς παράτινος τῶν οἰκείων τε, διατί
 δὲν ἐδέχθη τὰ ὑπ' αὐτῶν προσαχθέντα δῶρα; ἔτως ἀ-
 πεκρίθη· ἂν ἤθελα τὰ δεχθῆ, δὲν ἠμπόρην πλέα νὰ ἔ-
 χω εἰρήνην μὲ τὰς νόμους. Ὄντως μέγας νῆς, καὶ ἄξιος
 βασιλείας, ὅπῃ κάλλιον ἠθέλησε νὰ προτιμήσῃ τὸ ἀξίω-
 μα τῶν νόμων, παρὰ τὸ μέγα ἐκεῖνο ἢ ἐτοιμὸν κέρδος.
 Συμφωνεῖ ἐνταῦθα καὶ ὁ Ἐπίλεκτος ἀπόλογος ὅπῃ ἀνα-
 γινώσκομεν εἰς τὰ ποιήματα τῶ Ὀβιδίου· μυθολογεῖ τῆ-
 τος ὁ ποιητής, πῶς ἡ Ἀταλαΐη θυγάτηρ Ἰασίης τῆ βα-
 σιλέως, καθὼς εἰς τὴν εὐμορφίαν τῆ σώματος ἦτον ἐξαι-
 ρητι, ἔτω καὶ εἰς τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν ἦτον ἀσύγκρι-
 τι. καὶ λοιπὸν ἐπρόσθεε νὰ κηρύξῃ πανταχῶς, ὅτι νὰ ἔ-
 χῃ ἄδειαν κάθε Ἀνδρωπος νὰ τρέξῃ μὲ λόγυθης· καὶ εἰ
 μὲν εὔρεθῃ τινὰς ὅπῃ νὰ τὴν ὑπερέβῃ, νὰ λαμβάνῃ διὰ
 βραβεῖον τὸ βασίλειον, καὶ αὐτὴν διὰ γυναϊκάτε· εἶδὲ καὶ
 νικηθῆ ἢ ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς του νὰ εἶναι τὸ χάρισμα
 τῆς, ὅθεν ἔτρεξαν πολλοὶ, καὶ πολλοὶ ἐνικήθησαν. τέλος πάν-
 των ἦλθεν εἰς τὸ σάδιον καὶ ὁ Ἰππομένης, ὁ ὁποῖος διὰ
 νὰ τὴν νικήσῃ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε δύναμιν, τὴν τέχνην ἐμε-
 ταχειρίσθη· ἐπῆρε μὲ λόζουτου μερικὰ μῆλα χρυσᾶ,
 καὶ ἐκεῖ ὅπῃ ἔτρεχεν, ἔρριπεν ἀπὸ ἑνα, ἔξω τῆ σαδίου.
 βλέπεσα ταῦτα ἡ ἀταλάντη, καὶ ἐλκυσθεῖσα ἀπὸ τοῦ
 χρυσίου τὴν λάμψιν, εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ σάδιον, διὰ νὰ ὑ-
 πάγῃ νὰ τὰ μαζώξῃ· ἀποκόπτουσα δὲ ἔτως τὸν δρόμον
 τῆς, ἔδωκε καιρὸν τῷ Ἰππομένει νὰ προτρέξῃ, καὶ νὰ
 λάβῃ κατ' αὐτῆς τὰ νικητήρια. ἀπὸ τοῦτο τὸ ποιητικὸν
 ἐφεύρε-

ἔφεύρεμα ἢμπορεῖ καθένας νὰ καταλάβῃ, πῶς μὲ τὰ δῶ-
ρα κάθε δυνατόν πρᾶγμα εὐκόλα καθυποβάλλεται ἢ
πῶς δὲν εἶναι δύσκολον νὰ πιαθῇ, ὅποιος ἔχει ἐτοιμὰς
τὰς χεῖρας εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ· τοῦτο Ἄριστα ἐγίνωσκε
Λύσανδρος ὁ περίφημος ναυάρχης τῶν Λακεδαιμονίων· ὁ-
θεν ὅταν ὁ Τύραννος τῆς Σικελίας ἔστειλε πρὸς ταῖς θυ-
γατέρας τὰ φορέματα πολυτελῆ, καὶ ἄλλα χρυσᾶ χαρί-
σματα, δὲν ἀφίσεν αὐτὰς νὰ τὰ δεχθῶσι, λέγωντάς ταις
μὴ τὰ λάβετε, διὰ νὰ μὴ πιαθῆτε· ἐπειδὴ καὶ ἔβλεπε
πῶς ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος μὲ ταῦτα ἐπιβουλεύετο τὴν τιμὴν
τῶν, ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος ἐπολιόρκει
ἓνα κάσρον πολλὰ δυνατόν, ἢ διηγέμενοι οἱ στρατηγοί τε,
πῶς δὲν ἦτον βολετὸν νὰ τὸ ὑποτάξῃ, διατὶ ἡ τοποθεσία
τε ἦτον ἀνεπίβατος, ἢ ἀπὸ κανένα μέρος δὲν ἐδύνητο τι-
νὰς νὰ ἀνέβῃ, ἠράτισεν ὁ Βασιλεὺς τὰς κατασκόπους·
ἄραγε ἐδύνητο κανένα ὄναριον φορτωμένον μὲ χρήματα νὰ
προχωρήσῃ ἕως τὴν πύλιν τῆ κάσρου; ἢ ἀποκρινόμενοι ἐ-
κείνοι, πῶς ἐδύνητο· τὸ λοιπὸν (εἶπεν) ἡμεῖς τὸ ἐνική-
σαμεν, δείχνωίς μὲ τῆτο, πῶς τὸ χρυσίον πολλὰ ἐπι-
τελεῖ, ὅπῃ ὅλαι τῶν ἀνθρώπων αἱ δυνάμεις μόλις ἢμπο-
ρεῖσι νὰ τὰ κατορθώσῃ, ἐντεῦθεν τὰ Χρήματα λατινι-
στὶ λέγεται ὅπῃ, τετέστι βοήθεια, διατὶ εἰς τὰ πάντα
βοηθεῖ· καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὀνομάζονται φακελτάταις,
διατὶ δίδωσιν εὐκολίαν, ἢ πάντα τὰ δύσκολα κατασέ-
νουν εὐκόλα· ἔτε εὐρίσκεται πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον τό-
σον σερρὸν, καὶ τετειχισμένον, ὅπῃ νὰ μὴν εἶναι δυνατόν
νὰ νικηθῇ μὲ τὰ χρήματα, ἢμπορῶντας τὸ χρυσὸν σπα-
θὶ κάθε πρᾶγμα νὰ κόψῃ, ἢ νὰ διαπεράσῃ· τῆτος λοι-
πὸς τῆ χρυσίᾳ ὀπόθος πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι μακρὰν
ἀπὸ τὸν νῆν, καὶ ἀπὸ τὴν καρδίαν τῶν διοικητῶν; διὰ νὰ
μὴ τύχη νὰ πωλήσουν διὰ χρήματα τὴν δικαιοσύνην,
ἢ ἔπειτα νὰ ὀνομαδῶσι προδόται· γράφει γὰρ ἔτις ὁ νό-
μος, ὁ κριτὴς ὅπῃ τὴν δικαιοσύνην πωλεῖ, λέγεται προ-
δότης, ἢ κατ' αὐτῆ πρέπει νὰ γένη ἡ αὐτὴ ἀπόφασις ὀ-
ποῦ γίνεται κατὰ τῆ ἀποστάτου τῆς βασιλείας· καὶ τῆ-
το εὐλόγως· διότι ὁ κακὸς κριτὴς, μὲ τὸ νὰ διαφθείρῃ
τὴν πολιτείαν μὲ τὰς ἀδικίας τε, εἶναι ἔνοχος θανάτου,

καὶ ἄξιός να ἀνααιρεθῆ, καὶ ὡς κοινὸς φθορευτὸς διὰ ξίφους·
 ἔτσι ἔκαμεν ὁ Καμβύσης Βασιλεὺς τῶν Περσῶν καὶ τοῦ
 Ἐπάρχου· μαυθάνωντας ᾧ πῶς αὐτὸς διὰ τὰ χρήμα-
 τα ἐδικαίωνε τὰς ἀσεβεῖς, καὶ ἀδίκαια τὰς ἀναιτίους, ἐπρό-
 σταξε ζωντανὸν να τὸν ἐκδερμαλίσειν, καὶ να βάλῃν τὸ δέρ-
 ματα εἰς τὸν θρόνον τῆ κριτηρίου. ἔπειτα ἐφήφισε κρι-
 τὴν τῆ φορευθέντος τὸν υἱὸν, καὶ τὸν ἐκάθισεν εἰς ἐκεῖνον
 τὸν θρόνον, διὰ να λάβῃ παράδειγμα ἀπὸ τὴν ποιήν τῆ
 πατρός τε, να κρίνῃ ὅλας δικαίως, ἔβαλε δὲ καὶ ἐπάνω
 τῆ θρόνου τέτας τὰς σίχας πρὸς ναθεσίαν τε·

Ἔσωσοι λύχνος ὁ θρόνος καὶ πατρός τε τὸ δέρμα,

Καὶ φύλαττε ἐπιμελῶς τὰς χεῖρας ἀπὸ δῶρα.

Τὸ αὐτὸ μὲ πολὺν τε ἔπαινον ἔκαμε καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἀρ-
 ταξέρξης, ἐπρόσταξε καὶ εὐγαλαν τὰ δέρματα ἐκεῖνων τῶν
 διοικητῶν, ὅπερ διὰ χρήματα ἐφθείραν τὴν δικαιοσύνην.
 ἔπειτα διὰ σωφρονισμόν τῶν μεταγενεσέων τὰ ἐκρέμα-
 σεν ἔμπροσθεν εἰς κάθε κρήριον, διὰ να βλέπεν τὴν δει-
 νὴν παιδευσιν ὅσοι ἐπροβιβάζοιτο εἰς τὸ αὐτὸ ἀξίωμα, καὶ
 να μάθῃν εἰς τὸ ἐξῆς να κρατῶσιν ἴσια τὸν ζυγὸν τῆς δι-
 καιοσύνης. ἄμποτες τοιῶτον ὑπόδειγμα να εἶχασι πρὸ
 ὀφθαλμῶν καὶ οἱ κριταὶ τῆ καιρῆ μας, διατὶ δὲν ἠθέλαν
 εὐγένῃ μὲ τόσην ευκολίαν ἀπὸ τὴν ὀρθὴν εἰράταν τῆς δι-
 καιοσύνης. ὅμοιοι καὶ πάντα τοῖς Φαρισαίοις, οἱ ὅποιοι
 θεωρῶντες τὴν κρίσιν τῆ Σωτῆρος μὲ τὸ να τὸν ἐλογίαζαν
 πτωχόν, ὅλοι μὲ μίαν γνώμην ἐφώναζαν, ἔνοχος θανάτου
 εἰσίν· ἐξετάζοντες δὲ τῆ Λάζαρου τὴν ὑπόθεσιν, μὲ τὸ να
 ἦτον μέγας καὶ πλέσιος, διελογίζοντο μὲ τί τρόπον να τὸν
 θανατώσῃν. „ Εβελεύσαντο, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα
 τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν. “ ἔτω καὶ νῦν τῶν πλεσίων αἰ-
 ποικαὶ τεχνιέντως ἀναβάλλονται, οἱ δὲ πτωχοὶ εὐθέως
 παραδίδονται εἰς θάνατον. τῆτο δὲ πόσον να εἶναι αἰχρὸν
 καὶ ἀθέμιτον, τὸ δηλοποιεῖ ὁ ἴδιος Θεὸς μὲ σῶμα τῆ Προ-
 φητάνακτος, λέγωντας· „ Εδίξισι τὸν λαόν με ἐν βρώ-
 σει ἄρτα. “ καὶ ἰδὲ ἡ συγκριθεῖσα δικαιοσύνη μὲ τὸν ἴσθν
 τῆς ἀράχνης· ἰδὲ ἡ δικαιοσύνη, ῥάβδος ναί, ἀλλ' ὄχι εὐ-
 θύτηλος· ἰδὲ ἡ δικαιοσύνη ζῶνι τῆς ὀσφύος, ἀλλ' ἀπὸ τὸ

ἓνα μέρος τὴν σείρει τῶν δυνατῶν ὁ φόβος, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τῶν χρημάτων τὸ βάρος· ἰδοὺ ἡ δικαιοσύνη, ἡ πολυειδὴς ἐκείνη εἰκόνα, τῆς ὁποίας ἡ χρυσὴ κεφαλὴ δὲν λεπτύνεται, οἱ δὲ πόδες μὲ τὸ εἶναι ὀσφραῖνοι, εὐθέως συντρίβονται. ἔτσι ἔκαμεν ὁ Σαούλ, καὶ διὰ τῆτο ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ θάνατον ἐπαιδέυθη· πορεύε, τῷ εἶπεν ὁ Θεός, καὶ πατάξεις τὸν Ἀμαλῆκ, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν, καὶ πάντα τὰ αὐτῆ. ἀλλ' ὁ Σαὺλ ἀγκαλὰ ἐπῆγε μὲ ὅλα τε τὰ στρατεύματα, καὶ ἠφάνισεν ὅλην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν· πλὴν ὅσα ἦσαν τῆ Βασιλείας καλὰ καὶ ὠραῖα διετήρησε, πᾶν δὲ ἠτιμωμένον, καὶ ἐξεδενωμένον ἐξειλόθρευσεν. ἰδὲ οἱ κριταὶ οἱ πρόσωπα ἀμαρτωλῶν λαμβάνοντες, καὶ τῶν ὁποίων λέγει τὰς παροιμίας τε ὁ Σολομών· „Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν, καὶ μέτρα διασὰ ἀμφοτέρω ἀκάθαρτα ἐνώπιον Κυρίου.“ ἐντεῦθεν ἀναφύσκει τῶν κακῶν τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα περιγράφει ὁ προφήτης Ὡσηεῖς εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον· „Οὐκ ἔστιν ἀλήθεια, οὐδὲ ἔλεος, οὐδὲ ἐπίγνωσις ἐπὶ τῆς γῆς· ἀρὰ καὶ ψεῦδος, φόβος καὶ κλοπὴ, καὶ μοιχεία κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς.“ ἀλλὰ διατί (παρακαλῶ) τὰ τοσαῦτα κακὰ; διατί τὰ βασίλεια κατασφύονται; αἱ πολιτεῖαι ἀφανίζονται; καὶ τόσα κάσρη καὶ πόλεις παντελῶς ἐρημίζονται; αὕτη εἶναι ἡ αἰτία, διατί αἵματα ἐφ' αἵμασι σμίγεται, καὶ ἀνατρέπεται τῆς εὐνομίας τὴν τάξιν· οἱ γὰρ κριταὶ εἰς τὰ χρήματα μόνον ἀποβλέποντες, δὲν ἀποφασίζουσιν ἐκεῖνο ὅπερ ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ κλίνουσιν ὅπερ ἡ φιλαργυρία τὴν ἐπάγει. διότι καθὼς τὸ βαρὺ φορτίον τοῖς ὤμοις ἐπιτιθέμενον, καταβάλλει εἰς τὴν γῆν καὶ τῆς πλέον ἰσχυρῆς· ἔτω καὶ τῶν ἀνθρώπων αἱ γνώμαι, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ὀρθαί, ὅμως καθυποβάλλονται μὲ τὰ δῶρα, καὶ αἱ μὲν χαλεπαὶ μαλακίζονται, αἱ δὲ σερραὶ ἀναλύονται, αἱ ἀνδρείαι ταπεινώνονται, καὶ ἐκεῖναι ὅπερ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν ἀντιμάχονται, ἀπὸ τὸ χρυσίον νικῶνται· ὁθεν λέγει καὶ ὁ ποιητής.

Διώχει τὸ χρυσίον τὴν πίσιν, πωλεῖ τὸ χρυσίον τὴν κρίσιν·
Καὶ ἀπολεθῶν γὰρ ὁ κρατῶν τὸ χρυσίον, κανένα νόμον
ἢ αἰχὺνὴ δὲν ἔχει.

Καὶ

Καὶ διὰ τὸτο οἱ Ἀθηναῖοι θέλοντες νὰ ἐμποδίσουν τὴν τοιαύτην βλάβην, ἐδιάταξαν, ὅτι οἱ κριταὶ ἐν τόπῳ σκοτεινῷ νὰ θεωρῶσι τὰς κρίσεις, διὰ νὰ ἀποβλέψωσιν εἰς τὸ δίκαιον, ἢ ὄχι εἰς τὰς, ἢ ἐκεῖνε τὸ πρόσωπον· ἢ νὰ κρίνωσι καὶ τὰς νόμους, ὄχι καὶ τὴν γνώμην ἐκείνων, ὅπως δύνονται νὰ τὰς φιλοδαφήσων. σιμᾶ εἰς τὰς Θηβαίους, εἰς τὸν τόπον ὅπως ἐγένετο τῶν κριτῶν ἢ ὀμήγουρις, ἦσαν ζωγραφισμένοι οἱ Βαλευταὶ, ἢ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ὁ Ἡγεμῶν. οἱ Βαλευταὶ χωρὶς χεῖρας, καὶ ὁ Ἡγεμῶν χωρὶς ὀμμάλα· χωρὶς χεῖρας, διὰ νὰ μὴ λαμβάνωσι δῶρα, ἢ χωρὶς ὀμμάλα, διὰ νὰ μὴ ἐπιβλέψωσιν εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου. οἱ Λακεδαίμονες ὄχι μόνον ἐκλείων τὰ ὀμμάλα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα, θέλοντες ὅτι καθένας μὲ χεῖδιον νὰ ζητῇ τὸ δίκαιόν τε, διὰ νὰ μὴ τύχη, ἢ ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν αἰτούντων, ἢ ἀπὸ τὴν εὐγλωττίαν τῶν λεγόντων, ἀναγκαθῶσιν οἱ δικάζοντες νὰ κάμωσιν ἀδικον κρίσιν. τῶτον τὸν τρόπον φαίνεται πῶς καὶ ἡ Ἱεραὶ γραφὴ ἀποδέχεται, ἐπειδὴ καὶ λέγει εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον τῆς Ἡσαίου. „Οὐ καὶ τὴν δόξαν κρινεῖ, καὶ δὲ καὶ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει· ἀλλὰ κρινεῖ ἐν δικαιοσύνῃ ταπεινῶν κρίσιν, καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τὰς ἐνδόξας τῆς γῆς. „διότι ὅποιος ἀγαπᾷ τὰ δῶρα, χορταίνωντας μὲ ταῦτα, κάμνει ὡσάν τὸ σκυλί, ὅπως ὡσάν λάβη εἰς τὸ σῶμα τὸ φωμίον, σιωπᾶ καὶ πλέον δὲν ὑλακτεῖ· ὅθεν λέγει καὶ ἡ σοφία Σειράχ. „Ξεῖνα καὶ δῶρα ὡς φιμὸς ἐν σῶματι.“ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τῶν δωρολήπτων κριτῶν ἐπολιτεύετο τούτη ἡ παροιμία. „Βῆς ἐν σῶματι.“ ὠνόμαζαν δὲ βῆν κάποια χρήματα, ἐπάνω εἰς τὰ ὅποια ἦτον τυπωμένη τῆ βοῶς ἢ μορφή. ὅταν ἐν ὁ κριτῆς δὲν ἐτόλμα νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ τινος πλεσίου κακοτρόπου καὶ ποιηρῆ, εὐθύς ὁ λαὸς ἐφώναζε· Βῆς ἐν σῶματι· τρετέσιν ἔλαβε χρήματα, καὶ διὰ τῶτο δὲν κάμνει τὴν ἀπόφασιν. τὸ ὅποιον διηγείται Ἄουλος ὁ Γέλλιος, πῶς νὰ ἐσυνέβη μίαν φοράν εἰς τὸν ῥήτορα Δημοσθένην· εἶχε δεχθῆ τούτος χρήματα πολλὰ ἀπὸ τὰς πρέσβεις τῶν Μιλισίωνων, ὅπως διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις ἀπὸ τὴν Μίλιτον ἐπῆγαν εἰς τὰς ἀθήνας, διὰ νὰ μὴ δημιουργήσῃ ἐναντίον των. καὶ θέλωντας νὰ εὕρῃ πρόφασιν εὐλόγου,

ἔδρασε μαλὶ ὀλόγυρα εἰς τὸν λαιμόν τε, ἔπειτα εἶπε πρὸς τὸν λαόν, πῶς ἔπαχεν ἀπὸ συναχῆν, καὶ δὲν ἔδύνητο νὰ ὀμιλήσῃ. τότε ἕνας ἀπὸ τὸ μέσον τῶ λαῶ ἔφωναξε· δὲν πάχεις ἀπὸ συναχῆν, ἀλλ' ἀπὸ ἀργυράγχην ὄντας γὰρ πνιγμένους ἀπὸ τὸ πολὺ ἀργύριον, δὲν ἔδύνητο κατ' αὐτῶν νὰ ἀνοιῖξῃ τὸ σῶμα· διὸ πάλιν ἐπρόφθεσεν ὁ ποιητής.

Καὶ τί δὲν φθέρει ὁ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ὁμοίως,

Ἐὰν χαρίζῃ ᾧ πολλὰ νικητὴς πάντα εἶναι.

Ἄμποτες οἱ κριταὶ τῶ αἰῶνος τῆς νῦν νὰ ἐσοχάζοντο προσεχῶς τῶ Φωκίανος τὰ λόγια, διατὶ βέβαια ἔτε παραμικρὰν γραμμὴν δὲν ἠθέλαν ἐκκλίνη ποτὲ ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης. πρὸς τῆτον τὸν δικαστὴν εἶχε σείλη δῶρον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἑκατὸν τάλαντα ~~αἰμα~~ καὶ βλέπωντας τὴν τοσαύτην τῶ βασιλέως μεγαλοδωρίαν, ἠράτησεν ἐκείνης ὅτε τῶ τὰ ἔφεραν· „Τίνος ἔνεκεν, μὲ τὸ νὰ ἦσαν τόσοι Ἀθηναῖοι, δὲν ἔσειλεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς ἄλλον τι νὰ, παρὰ εἰς τῶ λόγους τέτοιον πλέσιον χάρισμα; πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθησαν, διατὶ ἔσένα μόνον κρίνει ἄνδρα καὶ ἔντιμον καὶ ἀγαθόν. τὸ λοιπὸν (εἶπεν) ἄς μὲ ἀφήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος νὰ λογίζωμαι, καὶ νὰ εἶμαι τοιῶτος· ἔδειξε μὲ τῆτο ὁ φρόνιμος Ἀνὴρ, ὅτι ὅσοι διοικοῦσι τὴν ἀριστοκρατείαν, καὶ δὲν ἀποσφύρασι τὰ δῶρα, ἔτε ἀγαθοὶ εἶναι, ἔτε καλοὶ πρέπει νὰ λογίζωνται. καὶ ὅπως συνέως· διότι λέγει ἡ ἱερὰ γραφή εἰς τὸ δέκατον ἔκτον κεφάλαιον τῶ Δευτερονομίᾳ· „Κριτὰς, καὶ Γραμματοεισαγωγεῖς καταστήσεις ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν τε, καὶ κρινῶσι τὸν λαόν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐκ ἐκκλινῶσι κρίσιν.“ ὅταν λοιπὸν ὁ κριτὴς λαμβάνῃ δῶρα, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκκλίνη εἰς τὸ ἕνα μέρος· διότι ὅποιος λαμβάνει, λαμβάνεται, καὶ μὲ τὸ φαγὶ ὡσάν τὸ σκυλὶ ἡμερῆται. ἀποβλέπει δὲ πάντοτε ὁ τοιῶτος εἰς τῶ πλάσιον τὸ νεῦμα· καὶ ἐμόνον κλίνει τὴν καρδίαν τε εἰς ἐκεῖνα τὸ θέλημα, ἀλλ' ἐκκλίνει τελείως ἀπὸ κάθε εὐθύτητος· δὲν ἐσάθη τοιοῦτος ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν καρδίαν Χρυσόσομος; ἠθέλησε κατ' αὐτῶ νὰ προφέρῃ ἀπειλὰς καὶ φόβους ἡ Βασίλισσα Εὐδοξία, τῶ Ἀυτακράτορος Ἀρκαδίου ἢ σύζυγος, διατὶ γυναικίως ἀν-

τιςάθη εἰς τὰς ἀδίκας τῆς ἐπιθυμίας. ἀλλὰ τί τὴν ἀπε-
 κρίθησαν οἱ πρὸς αὐτὸν ἀποσαλέντες; εἰς μάτην ὡς Ἄ-
 νασσα φοβερίζεις ἕνα τοιοῦτον Ἀρχιερέα, ὅτε ἄλλο δὲν
 φοβεῖται, πᾶρξ τὴν ἀμαρτίαν· ἢ ὅτε κάλλιον προκρί-
 νει τὸν θάνατον, παρά νὰ παρασρᾶψῆσθαι ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς
 δικαιοσύνης. δὲν ἐσάθη τοιοῦτος ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ μέγας
 Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ὑπέρμαχος· παραινῶντας γὰρ
 τὸν Βασιλέα Θεοδοσίον ὁ ἐπιστάτης τῶν στρατιωτῶν Ρε-
 βίνος νὰ μὴ λυπῆται, ἀλλὰ νὰ σέκη μὲ καλὴν καρδίαν,
 διατὶ τῷ ὑπέχετο μὲ κάθε τρόπον νὰ καταπέισῃ τὸν
 Ἀρχιερέα, νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄφεσιν, ἢ νὰ τὸν λύσῃ ἀπὸ
 τὸ ἐπιτίμιον. ὁ Βασιλεὺς τῷ ἀπεκρίθη· γνωρίζω ἐγὼ
 τὴν Ἀμβροσίαν τὴν σαφερότητα, ἢ ἡξεύρω πῶς διὰ φόβον
 τῆς Βασιλικῆς μεγαλειότητος δὲν θέλει παρέβῃ ποτέ τῆ
 Κυρίας τὸν νόμον. κάλλιον θέλει νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν,
 παρά νὰ παραβλέψῃ τὰ θεϊκὰ δικαιώματα· ἔτε ἔχει
 τοιαύτην γνώμην ὅτε νὰ ἐκκλίνῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν τὸν εὐ-
 λογον ἢ ἅγιον. δὲν ἐσάθη τοιοῦτος ἔτε ὁ τῶν Καντερβε-
 ρίων ἐπίσκοπος Θωμᾶς· ἀντιτασσόμενος ἦν ἢ αὐτὸς μὲ
 γενναϊότητα εἰς τὴν ἀθέσμον νόμον τοῦ Βασιλέως τῆς
 Βρετανίας, καὶ γράφωντάς τῷ ὁ Γιλβεβέρτος Ἐπίσκοπος
 τῶν Λεδίνων, νὰ εἶναι πλέον ἡμέρος ἢ εὐνοϊκὸς μὲ τὸν
 Βασιλέα, συνετῶς τῷ ἀπεκρίθη· κρατῶ τὸ πηδάλιον,
 ἢ μοὶ λέγεις νὰ κοιμῶμαι; Τοιοῦτοι πρέπει νὰ εἶναι, ὅ-
 σοι ἔχῃ διοίκησιν ἢ ἐπαρχίαν· νὰ μὴ φοβῶνται τινὰ,
 ἀλλὰ νὰ διδάσκῃ τὴν ὁδὸν τῆ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ, ἐνδυ-
 μέμενοι τὰ θεϊκὰ λόγια, ὅτε παραγγέλωσιν εἰς τὸ ἔβ-
 δομον κεφάλαιον τῆς σοφίας Σειράχ· „Μὴ ζῆτει γενέ-
 σθαι κριτῆς, μὴ οὐκ ἐξιχύσεις ἐξάραι ἀδικίας, μήποτε
 εὐλαβηθῆς ἀπὸ προσώπου δυνάστε· ὁ Λεδοβίκος, ὁ Βα-
 σιλεὺς τῆς Κελτογαλατίας, δὲν εἶχεν ἐκ νεότητός τε πάν-
 τοτε ταύτην τὴν γνώμην; κάλλιον νὰ ἀποθάνῃ, παρά νὰ
 ἐπιτελέσῃ τί, ἐναντίον τῆς τῶν νόμων εὐθύτητος; ἀλλὰ
 διὰ νὰ μὴν εἰπῆ τινὰς πᾶς ἀναφέρω Χριστιανῶν παραδείξ-
 ματα, τῶν ὁποίων εἶναι ἴδιον νὰ ἐργάζωνται τὸ ἀγα-
 θὸν ἢ τέλειον, ὡς φέρωμεν εἰς τὸ μέσον ἢ τῶν ἐθνικῶν τὰς
 μαρτυρίας, διὰ νὰ καλύψῃ, ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ, ἡ ἔντρο-

πὴ τὸ πρόπασόν μας . δὲν ἔλεγε συχνὰ ὁ Ἀριστοτέλης ,
 Κρεῖττόν ἐστιν ἀποθανεῖν , ἢ πράττειν τὴ καὶ τὰ ἀγαθὰ ,
 καὶ τῆς ἀρετῆς . Παπινιανὸς ὁ νομικὸς δὲν ἐπρόκρινε κάλ-
 λιον νὰ ἀποθάνῃ , παρὰ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ βασι-
 λέως Ἀντωνίε Καρακάλλα , ὅπῃ τὸν ἐπρόσαζε νὰ δημι-
 οργήσῃ ὑπὲρ τῶ λόγου , πῶς διλαδὴ δικαίως καὶ νομί-
 μως ἐθανάτωσε Γέταν τὸν ἀδελφόν του ; διὸ καὶ θαρσα-
 λέως τῷ ἀπεκρίθη . Βασιλεῦ , οἱ φόνοι μὲ εὐκολίαν γί-
 νονται , ἀλλὰ μὲ εὐκολίαν ἔτε διαφερευονται , ἔτε προ-
 φατίζονται . Πλὴν διὰ νὰ ἐπανακάμψῃ πάλιν ὁ λόγος ,
 ὅθεν παρέδραμε , τοῦτο λέγω , πῶς αἱ μεγάλαι καὶ βα-
 ρεῖαι ὑποθέσεις , τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐξετάζῃσι καὶ νὰ
 θεωρῶσιν οἱ Ἡγεμόνες , δὲν εἶναι ἐκεῖναι τῶν ἀρχόντων ,
 ἢ τῶν λοιπῶν μεγιστάνων , ἀλλ' εἶναι δυσφορέταί καὶ φορ-
 τικώτεραι , ὅπῃ οἱ ἑπαρχοὶ αὐτῶν , καὶ διοικηταὶ ἔτε καὶ
 τὰς κοιτάζῃσι , ἀλλὰ σρέφοντες τὸ πρόσωπον , καὶ συσέλ-
 λοντες τὸ μέτωπον , λέγῃσι , πῶς δὲν ἔχεν καιρὸν , πῶς
 δὲν ἀδειάζεν , καὶ πῶς ἄλλη εἶναι ἡ ὑπηρεσία των . τῆταις
 αἱ ὑπόθεσις εἶναι αἱ κρίσεις τῶν πτωχῶν , τῶν χηρῶν ,
 τῶν ὀρφανῶν , τῶν ἄλλων ὑποδεεσέρων ἀνθρώπων , ὅπου
 οἱ διοικηταὶ παραβλέπῃσι , καὶ καταφρονῶσι . καὶ αὐτὰς λέ-
 γω ἐγὼ μεγάλας καὶ βαρείας , καὶ ἀξίας νὰ θεωρῆ ὁ ἴδιος
 Ἡγεμὼν , ἂν εἶναι εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος , διὰ νὰ μὴ πα-
 ραπονήται εὐλόγως ὁ Θεὸς , λέγων ἡμῶν μὲ τὸ σῶμα τῆ Ἡ-
 σαίου εἰς τὸ πρῶτον κεφαλαίον . Ὀρφανοῖς καὶ κρίνοντες ,
 καὶ κρίσιν χηρῶν καὶ προσέχοντες . καὶ ὁ ποιητὴς :

Κεῖται πανταχῶ ἀπόβλιτος ὁ πένης ,

Καὶ δι' αὐτὸν ἡ εἴσοδος εἶναι ἐμποδισμένη .

Ἐχει τιμὴν ὁ πλέσιος , ἔχει ὁμῶ καὶ φίλους ,

Ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἐνδεὴς , πάντα καταφρονεῖται .

Καὶ τῆτο προφανῶς βλέπομεν εἰς μερικὰς τῶ καιρῶ μας ,
 οἱ ὁποῖοι κατ' ἐδένα τρόπον δὲν κινῶνται νὰ ἐπιτελέσουν
 τὴν ἐπιστάσιαν των , ἂν δὲν τὰς ἐγείρῃ ὁ ἦχος τῶν χρη-
 μάτων , καὶ τῶ χρυσίῳ ἢ λάμφις . ὅθεν γράφει ὁ ποιητὴς .

Ἐτῆτοι εἶναι ἀληθῶς οἱ χρυσαυγοὶ αἰῶνες,

Ἐπειδὴ μὲ χρυσίον αἰ τιμαὶ ἀποκτῶνται.

Ἄν ἔλθῃς κὴ σὺ Ὅμηρε μὲ ὄλας σε τὰς μέσας,

Ἐξω ἀποδιώχῃσαι, ἂν δὲν βασιῆς χρυσίον.

Ἄριστα ἀρμόζει εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐκεῖνο ὅπερ διηγεῖται ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης Ἰννοκέντιος διὰ ἕνα Φιλόσοφον, ὁ ὁποῖος πηγαίνωντας μὲ ταπεινὰ φορέματα εἰς τὴν αὐλὴν ἐνὸς πριγκίπε, κὴ κρέωντας πολλὴν ἄραν τὴν θύραν, τινὰς δὲν ἠθέλησεν ἢ νὰ τὸν ἀποκριθῇ, ἢ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ. βλέπωνίτας τῆτο ἐσράφῃ, κὴ ἐνδύθη μὲ λαμπρὰ ἱμάτια· καὶ παρευθὺς ὄχι μόνον τῷ ἠνοιξαν τὴν θύραν, ἀλλὰ κὴ ἀσπασίως τὸν ὑπεδέχθησαν, κὴ μὲ τιμὴν τὸν ἐσυνόδευσαν ἐνώπιον τῆ Πριγκίπε. τότε ὁ Φιλόσοφος ἄρχισε νὰ φιλῇ τὸ ἐνδυμα ἐκεῖνο ὅπερ ἐφόρει, καὶ νὰ τὸ ψηλαφᾷ μὲ πολλὴν εὐλάβειαν. θαυμάζωντας εἰς τῆτο ὁ Ἡγεμῶν, κὴ ἐρωτῶντας διατὶ ἔκαμνεν ἔτσι; ὁ Φιλόσοφος τῷ ἀπεκρίθη· τιμῷ ἐκεῖνο ὅπερ μὲ ἐτίμησε. τῆτο τὸ φόρεμα ἔλαβε τὴν τιμὴν, ὁποῦ δὲν ἐδυνήθη ἡ ἀρετὴ ἰὰ ἀπολαύσει· ἀλλὰ πόθεν (παρακαλῶ) προέρχονται τὰ κακὰ ταῦτα; ἀπὸ τῆς κακοτρόπου διοικητῆς καὶ οἰκονομῆς, ὅπερ μόνον ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ κέρδος· διὰ τῆς ὁποῖας ὁ αὐτὸς Ἰννοκέντιος ἄριστα λέγει· Οἱ κακοὶ διοικηταὶ δὲν προσέχουσιν εἰς τῆς κρίσεως τὰ δικαιολογήματα, ἀλλ' εἰς τῶν δικαζομένων τὰ χρήματα· δὲν σοχάζοσθαι τί ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη, ἀλλὰ τί ποθεῖ ἡ κακῆτων ἐπιθυμία· δὲν κοιτάζειν τῆς νόμης, ἀλλὰ τὰ δῶρα, κὴ τὸ κέρδος· καὶ δὲν εἶναι νὰ θαυμάσῃ τινὰς εἰς τῆτο, ἐπειδὴ καὶ πωλεῖσι τὴν γλῶσσαν, τὰς χεῖρας, καὶ τὴν γνώμην ταν· τοῖστοι δὲν ἦσαν οἱ διοικηταὶ ὅπερ ἐκατάσενεν εἰς τὰς ἐπαρχίας τε ὁ φρονιμώτατος βασιλεὺς Ἰωσαφάτ. ὅταν γὰρ ἔκαμνε τῶν κριτῶν τὴν ἐκλογὴν· διὰ ἰὰ διατηρῆται σῶον κὴ ἀδιάφθορον τὸ βασίλειον, εἶχε συνήθειαν νὰ τοῖς λέγῃ ταῦτα τὰ λόγια, καθὼς φαίνεται εἰς τὴν γραφὴν.

„ Ἰδετε τί ὑμεῖς ποιῆτε, ὅτι ἐκ Ἀνθρώπου κρίνετε, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· κὴ μετ' ὑμῶν λόγοι κρίσεως· κὴ νῦν γέ-
 „ νέθω ὁ φόβος τῆ Θεοῦ μετ' ὑμῶν, καὶ μετ' ἀκριβείας

πάντα ποιείτε. Τοιούτους ζητᾷ ὁ Θεὸς ἐκείνους, ὅπως θέλει νὰ προβιβάζωνται εἰς τὰ ἀξιώματα. Σκέψαι σεαυτῷ (εἶπε τῷ Μωϋσεῖ) ἀπὸ παντὸς τῆ λαῶ ἀνδρας δυνατῆς ἢ Θεοσεβεῖς, ἀνδρας δικαίους, μισῶντας πλεονεξίαν, ἢ κατὰσῆσεις αὐτῆς χιλιάρχους, ἢ ἑκατοντάρχους, ἢ πεντηκοντάρχους· τοιούτους τῆς ἐξήτα ἢ ὁ Δαβὶδ, καὶ μόνους αὐτῆς ἐδέχετο. „Ὁ πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμων, ἔστος μοι ἐλειτέργει, καὶ ὁ δῶρα ἐπ' ἀδωοῖς ἔλαμβάνων.“ τοιούτους ἀπὸ χιλιάδες ἐκλεγε καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ Σεβῆρος· ἢ ὅσους διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἐγνώριζεν ἐντίμως ἢ ἀξίως, ὅταν ἐταξίδευε τῆς ἐκάδιζε μὲ λόγους εἰς τὸ βασιλικόν τε ἀμάξι· ἢ μὲ διάφορα χαρίσματα τῆς ἐτίμα, λέγωντας· „τῆς κλέπτας ἢ ἄρπαγας πρέπει ἀπὸ τὸ βασιλείον μας νὰ διώχνωμεν, ἢ νὰ πτωχίζωμεν· εἶδὲ τῆς ἀγαθούς ἢ εὐδικρινεῖς εἶναι δίκαιον νὰ τιμῶμεν, καὶ νὰ πλετίζωμεν.“ τοιούτους ἐπόθει ἢ ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Φίλιππος, δηλαδὴ πιστῆς, χωρὶς τινὸς δολιότητος ὑποψίαν, ὅπως νὰ ἔλκωνται ὄχι ἀπὸ τὸ χρυσίον, ἀλλ' ἀπὸ τὸ δίκαιον· ὄχι ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν· ὅπου νὰ μὴ κοπιᾷζωσι διὰ τὴν ἐδικήντων ὠφέλειαν, ἀλλὰ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς βασιλείας, ἢ διὰ τῆ κρατῆρος τὴν δόξαν· μιμήμενοι τὸ λαῶνικόν σκυλί, ὅπως πιάνει, ἢ καθυποβάλλει τὸν λαγῶν, ἀμὴ ἔτε τὸν τρώγει, ἔτε τὸν θανατώνει, ἀλλὰ τὸν διατηρεῖ διὰ τὸν αὐθιγνὸν τε· ὅθεν ἔχει ἢ τοιαύτην ἐπιγραφὴν· ἔ διὰ τὴν τροφὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν νίκην παλαίει. τόσον δὲ ἐπιμελεῖτο τῆτος ὁ βασιλεὺς νὰ ἔχη καλῆς διοικητὰς, ὅπου ὅταν εἴρισκε τινὰ μὲ κανένα παραμικρὸν ἐλάττωμα, εὐθέως τὸν ἐδίωχεν ἀπὸ τὴν αὐλήν τε. εἰς τὸ τάγμα τῶν κριτῶν εἶχε συναριθμῆσι ποτὲ ἓνα ἀπὸ τῆς φίλως τῆ ἀντιπάτρε, ἢ μανθάνοντας ἔπειτα πῶς τῆτος εἶχε συνίθειαν νὰ βᾶφη τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, παρευθὺς τὸν εὐγαλεν ἀπὸ τὴν ἀξίαν, λέγωντας· ὅποιος μὲ τὰς ἰδίας τε τρίχας δὲν εἶναι πιστὸς, πῶς θέλει εἶσαι πιστὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων πραγμάτων; κάποιος Χίος γέροντας διὰ ὑποθέσεις τῆς πόλεως ἐπήτην εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ ἐντρεπόμενος νὰ βλέπη τῆ λόγους γέροντα,

ἐπάχισε μὲ μαύρην βαφὴν τὴν χρωματίσῃ τὰς λευκάς του τρίχας. μ³ ταῦτα ἐπαρρησιάσθη εἰς τὴν ὀμήγουριν· καὶ δημογορῶντάς τους περὶ τῶν ὑποθέσεων, διὰ τὰς ὁποίας ἐπέμφθη, ἕνας ἀπ' ἐκείνων τὸς Ἀρχοντας, τὸ ὄνομά του Ἀρχίδαμος, ἔτσι εἶπε πρὸς τὸς παρασῶντας· λογιάζετε ἀκροαταί, πῶς τὰ λόγια τῶ Ἀνδράπε τέτα νὰ εἶναι ἀληθινά; ὅπῃ αὐτὸς ὄχι μόνον βασῶ τὸ ψεῦδος εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ τὸ φέρνει καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τε. Θέλεις λοιπὸν ὦ Ἡγεμῶν νὰ γνωρίσης, ποῖος διοικητὴς εἶναι ἄξιός νὰ ἔχη τόπον καὶ ἐπιστάσιαν εἰς τὴν βασιλικὴν σου αὐλήν; συμβλεύσα μὲ τὸν βασιλέα Γεσινιανόν, ὁ ὁποῖος φανερὰ τὸν περιγράφει μὲ ταῦτα τὰ λόγια. „Ὁ διοικητὴς τόσον πρέπει νὰ ἀπέχη ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν, ὅπῃ ἀναγκάζομενος, νὰ λαμβάνῃ· παρακαλέμενος, νὰ ἀναχωρῇ· καὶ προσκαλούμενος, νὰ ἀποφεύγῃ· καὶ ἂν ποτὲ λάβῃ, νὰ μὴν ἀποβλέπῃ εἰς τὸ χρυσίον, ἀλλ' εἰς τὸ δίκαιον.“ διότι ἡ δόξα τῆς διοικήσεως δὲν σέκει εἰς τὴν σύναξιν τῶν χρημάτων, ἀλλ' εἰς τὴν λαμπρότητα τῶν κατορθωμάτων, καθὼς μὲ τὴν πράξιν τὸ ἐβεβαίωσε ἕνας γενναῖος στρατιώτης τοῦ Τίτε Λαβιένε· εἶχε τῶ χάριση ὁ αὐτὸς Λαβιένος πολὺ χρυσίον ἀπὸ τὰ κέρση ὅπου ἐπῆρεν εἰς τὴν Γαλιαν, διὰ τὰς ἀνδραγαθίας ὅπου ἔκαμεν εἰς ἐκείνον τὸν πόλεμον, ἀλλ' ὁ στρατιώτης ἀντὶς νὰ τὸ δεχθῇ μετ' εὐχαριστίας, τὸ ἔρριψεν εὐθύς εἰς τοῦ Λαβιένε τὰς πόδας. μ³ ταῦτα χαρίζωντάς τω μερικὰ τινὰ ἀργυρὰ κόσμια στρατιωτικά, ὁ στρατιώτης περιχαρῶς τὰ ἐδέχθη, καὶ εὐχαρισῶντας ἀπῆλθεν. ἐδέχθη τὴν τιμὴν, καὶ ἐκαταφρόνησε τὸ χρυσίον, μὲ πολλὴν φρονημάδα· διατὶ ἡ ἀγάπη τοῦ πλούτε καθυποβάλλει τὸν νοῦν, καὶ διαφθείρει τὴν εὐθύτητα τῆς γνώμης· τοῦτο γνώσκοντας ἄριστα Σκιπίων ὁ Αἰμιλιανός, ἔκαμεν εἰς τὴν Ρώμην μίαν κρίσιν ἀξίαν εἰδήσεως. δύο Ὑπατοὶ ἐφιλονεικῶσαν μέσα εἰς τὴν σύγκλητον, ποῖος ἀπ' αὐτοῦς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἰσπανίας. ἀπὸ τούτου ὁ ἕνας ἦτον πτωχός, καὶ ὁ ἄλλος φιλόργυρος, καὶ οἱ δύο τῶν εἶχαν πολλοὺς ὅπου τοὺς ἐδιαφέντευαν· βλέπωντας ὁ Αἰμιλιανός τὴν τόσῃν φιλονεικίαν, ἄρχοντες εἶπεν, ἐγὼ τῶτο κρίνω εὐλογοῦν, νὰ μὴν ὑπάγῃ οὔτε ὁ ἕνας, οὔτε ὁ ἄλ-

λος,

λος, διατί κ' οί δύο δὲν μοι ἀρέσων· ὁ ἕνας, διατί δὲν ἔχει τίποτες, κ' ὁ ἄλλος, διατί ποτέ δὲν χορταίνει, καὶ ἐδείξε μὲ τῆτο, πῶς τόσον βλάπτει τὴν ἀριστοκρατείαν ἢ διοίκησιν τῶ πτωχῶ, ὅσον κ' τῶ φιλαργύρου. ὅταν γὰρ ὁ διοικητὴς εἶναι πτωχὸς, κἀμνει χίλιας παρανομίας καὶ ἀδικίας, διὰ τὰ πλατήσῃ· κ' πάλιν ὅταν εἶναι φιλάργυρος, ὅσον δύναται ἀρπάζει, διὰ τὰ ἐμπλήσῃ τὸ σῶμα ἔκεινο τῆς φιλαργυρίας τῆ, ὅπῃ ποτέ δὲν λέγει φθάνει. κ' τῆτοι βέβαια μὲ κάθε δίκαιον πρέπει νὰ ἐκπίπτουσιν ἀπὸ κάθε ἀξίωμα, ὡσὰν ὅπῃ εἶναι προδόται τῆς πολιτείας, τῆς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει εἰδωλολάτρας· ἢ φιλαργυρία εἰδωλολατρεία ἐστί· καὶ ἀποδίδει τὸν λογαριασμὸν Θεοῦ ὁ ἀκυνάτης, λέγωντας· „ Τότε εἶναι εἰδωλολατρεία, ὅταν ἡ τιμὴ ὅπῃ εἰς τὸν Θεὸν μόνον ὀφείλεται, ἀποδίδεται εἰς τὰ κτίσματα.“ Εἰς τὸν Θεὸν δὲ κ' ἄλλο δύο τρόπους ἀναφέρεται ἡ τιμὴ. Πρῶτον ὅταν ἀποφασίζωμεν, πῶς αὐτὸς μόνος εἶναι τῶν ἐφετῶν ἢ ἀκρότης, κ' τὸ ἔχατον τέλοςμας, κ' Δεύτερον ὅταν εἰς αὐτὸν βάλλωμεν ὅλην μας τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος, καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὸν εἰς ἄλλον τιὰ δὲν ἐλπίζωμεν· ὁ φιλάργυρος ὅμως τόσον γίνεται ἄφρων, ὅπου τὸ κτίσμα τὸ ἔχει διὰ Θεὸν ἐπειδὴ κ' εἰς αὐτὸ βάλκει τὸ ἔχατον τέλοςμας, καὶ εἰς αὐτὸ ἀποβλέπουσιν ὅλαι τε αἱ ἐλπίδες. καὶ διὰ τῆτο ὁποῖος εἶναι τῆς φιλαργυρίας δῆλος, πρέπει νὰ λογίζεται εἰδωλολάτρης, κ' ἐπομένως νὰ ὑπερήται ἀπὸ κάθε ὀφείκιον κ' ἀξίαν· διατί, πῶς ἢμπορεῖ νὰ εἶναι πρὸς τὸν Ἠγεμόνα πισὸς, ἂν εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἄπιστος; καὶ βέβαια εἶναι ἄπιστος, κ' ἀρνητὴς τῶ Θεῶ ὁ φιλάργυρος, πρῶτον, διατί ὄχι πολλα, ἀλλ' ἕνα μόνον πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἔχατον τέλος τῶ Ἀνθρώπου· κ' δεύτερον διατί κ' τὴν δικαιοσύνην πωλεῖ, κ' τῆς Θεῆς νόμους καταπατεῖ, κ' κανένα φόβον Θεῶ δὲν ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του. πρέπει λοιπὸν τέτοιοι διοικηταὶ νὰ σέκων μακρὰν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν αὐλήν, διὰ νὰ μὴ καταφθειρέται ἀπ' αὐτῆς ἢ πολιτεία· ἀρμόζει εἰς τῆτο τὸ ρητὸν ὅπῃ ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ διὰ τῆς πονηρῆς διοικητῆς, τῆς πωλῆντας τὴν δικαιοσύνην. „ Ὅτι ἐκ ἔνων γραμματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ Κυρία·

μὰ πῶς εἶναι τὸτο, ἀγιώτατε Προφήτα; τάχα μόνοι οἱ ἀγράμματοι ἢ ἀνεπιστήμονες θέλουν ἔχει εἰς τὸν ἕρανὸν ἐλευθεράν τιν ἐἴσοδον; ὁ μέγας Γεράνυμος ἀλλεοτρόπως λέγει. Ὅτι ἐκ ἔγνων πραγματεῖαν· τῆτέσι, διατι δὲν εἶχα τὴν ἐπιστήμην με πωλητὴν ὡσάν μερικοὶ κριταὶ, οἱ ὁποῖοι σρέφοντες τὰ ὄμματα ὄχι πρὸς τὸ δίκαιον, ἀλλὰ πρὸς τὸ κέρδος, καθὼς τὸς ἀρέσσει, ἔτω μετατρέπην τὸς νόμους. γένος Ἀνθρώπων ἢ ἀλήθειαν διὰ πούλημα. ὁ δὲν συνέτῶς εἶπεν ἐκεῖνος· Εἶδον ἀδένειαν ἀνίατον, τὴν ὁποῖαν δὲν εὔρέθη ἰατρός νὰ τὴν ἰατρεύσῃ· ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶδα κρίσιν τόσον ἀδικον, ὅπῃ νὰ μὴν εὔρέθη Ῥήτωρ νὰ τὴν διαφεντεύσῃ. εὐμορφα, ἢ φανερά λέγει ἢ ὁ Βερνάδος· τινὲς θέλουν νὰ μάθουν μόνον διὰ νὰ ἠξυύρσσι· ἢ τῆτι εἶναι περιέργεια· τινὲς μόνον διὰ νὰ τὸς γνωρίζσσι, ἢ τῆτι εἶναι κενοδοξία· τινὲς διὰ νὰ καρποφορηθῶσι, ἢ τῆτι εἶναι φρονημάδα· τινὲς διὰ νὰ ὠφελήσσσι, καὶ τῆτι εἶναι ἀγάπη· τινὲς δὲ διὰ νὰ πωλῶσι τὴν μάθησίντων, ἢ τῆτο εἶναι αἰχρότατον κέρδος· πλὴν τέτοιοι κριταὶ, ἐκ εἰσελεύσονται ἐν δυνασεῖα Κυρίου, ἀλλὰ παραδοθήσονται εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, διὰ νὰ βασανίζωνται αἰωνίως· καθὼς ἄρισα, ἢ παραβολικῶς τὸ φανεράνει ὁ Εὐαγγελιστὴς Γεώργιος· ἀριθμῶντας ἧ εἰς τὸ ἕβδομον κεφάλαιον τῆς ἀποκαλύψεως τὸ πολυάνθρωπον πλῆθος τῶν προορισμένων διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, λέγει, πῶς ἐκ πάσης φυλῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἦσαν Δάδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· διηγούμενος δὲ ἐκάστην τῶν φυλῶν, τῆ Ἰούδα, τῆ Ῥεβὶμ, τῆ Γὰδ, ἢ τὰς λοιπὰς, μόνην τὴν φυλὴν τῆ Δάν σιωπᾶ, ἢ παντελῶς δὲν τὴν ὀνομάζει· διότι δὲν εἶδε κανένα ἀπὸ ταύτην τὴν φυλὴν νὰ σφραγισθῆ παρὰ τῆ Ἀγγέλου, ἢ νὰ βαλθῆ εἰς τὴν τάξιν τῶν σωζομένων· μὰ διατι τοῦτο; τὸ ὄνομα Δάν, θέλει νὰ εἴπῃ κριτῆς, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τῆς Γεράς γραφῆς τὴν μαρτυρίαν, εἰς τὸ τεσσαρακοσὸν ἔννατον Κεφάλαιον τῆς γενέσεως. Δάν κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτῆ· ἔπειτα εὐθύς προδέτει· καὶ ἐγενήθη Δάν ὄφις ἐφ' ὁδῶ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβη, δάκνων πτέρναν· ὁ κριτῆς λοιπὸν ὅπῃ εἶναι ὡς ὄφις διετραμμένος, καὶ δὲν τηρεῖ τὴν εὐθύτητα τῆς δικαιοσύνης· ἀλλ' ἀνατρέπει ὡς

θέλει

θέλει τες νόμους, ἀδικῶντας τὸν ἕναν, ἢ ἀρπάζωντας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὁ τοιοῦτος βέβαια δὲν ἔχει τόπον ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς, καὶ οὐκ εἰσελεύσεται ἐν δυναστείᾳ Κυρίου.

Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἡγεμὼν ἄς φροντίσῃ ἐπιπόνως, ἢ ἐξ ὅλης τε τῆς ἰχθύος ἄς ἐπιμεληθῇ, νὰ εὐρίσκειται παρῶν εἰς τὰς κρίσεις τῶν πτωχῶν, νὰ ἀκούσῃ ὁ ἴδιος τὰς δεινοπαθείας τῶν ἀθῶν, καὶ μὲ ὀρθὴν ἀκρίβειαν νὰ κάμνῃ τὰς ἀποφάσεις· ἀπολεθῶντας τὰ ἴχνη τοῦ βασιλείως ἐκεῖνε, ὅπῃ παραβολικῶς διηγεῖται τὸ Ἱερὸν εὐαγγέλιον· ὁ ὁποῖος ἄς φρόνιμος καὶ συνετὸς, ἠθέλησεν αὐτὸς τε συναῖραι λόγον μὲ τῶν δούλων αὐτοῦ· δὲν ἠθέλησεν ὁ σοφὸς Βασιλεὺς νὰ δώσῃ εἰς ἄλλας αὐτὴν τὴν ἐπιστάσιαν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἠέκασε τὰς χρεωφειλέτας τε, αὐτὸς ἐκοίταξε τὰς λογαριασμοῦς των, αὐτὸς ἐπιμελῶς ἐξέτασε τὴν πολιτείαν των, καὶ μὲ γνώσιν θαυμαστὴν, ἐπρόβλεψεν εἰς κάθε ὑπόθεσιν τῆς βασιλείας τε· ἔτσι ἔκαμε καὶ ὁ Ἀρταξέρξης, ὁ κραταῖος τῶν Περσῶν Αὐτοκράτωρ· ἐπρόσαξε καὶ ἔφεραν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τὰ γράμματα, μνημόσυνα ἡμερῶν· καὶ παρόντος αὐτοῦ, εἶπε καὶ τὰ ἀνέγνωσαν. Μόνον δὲ τὸ ὄμμα τῆ Βασιλείως κοιτάζει ὡς ἐδικάζει τὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας, καὶ μὲ εὐθύτητα τὰς κρίνει· εἶδὲ τὰ ὄμματα τῶν ἀλλοτρίων εἶναι πάντοτε ὑπόπτα, καὶ παραβλέψουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ νόμους τὰ δικαιώματα· ὁθεν μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς φύλαξ τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ἀνήκῃσι τὰ πάντα, ἄς προσέχη εἰς τὰς κρίσεις τῶν πτωχῶν, διὰ νὰ μὴ τὸν εἰπῇ τις καὶ πρόσωπον, καθὼς ἡ πτωχὴ εἶπε τῷ βασιλεῖ Φιλίππῳ, τὸ λοιπὸν μὴ βασιλεύεις· διότι ἐκπίπτει τὰ δίκαια τῆς βασιλικῆς ἀξίας, ὁποῖος Βασιλεὺς παραβλέπει τὰς ἰκεσίας τῶν δεομένων. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, ὅπῃ πανταχόθεν περικυκλῶσι, καὶ καταθλίβῃσι τὰς κρατῶντας, δὲν δύναται ὁ Ἡγεμὼν νὰ εἶναι παρῶν εἰς ὅλας τὰς κρίσεις, ἄς κοιτάξῃ καὶ, ἄς προνοῇ ἄς ἐξετάξῃ, νὰ μὴ καταπίνῃ ὁ ἕνας, καὶ ὁ ἄλλος τὸ αἶμα τῶν πτωχῶν ἀπὸ ἀμέλειαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἀπὸ αἰτίαν τῶν οἰκονόμων τε, καὶ νὰ μὴ φθείρωται αἱ ὀρθαὶ διαταγαί

παγαί τῆς καλῆς διοικήσεως. τῆτο ἤδ' εὐκόλως συμβαίνει, ὅταν δὲν ἐπιτελῶνται τὰ ὅσα εἰς τὰς νόμους εἶναι διαωρισμένα· διότι, τί ὠφελεῖ, νὰ κάμῃν καθευιάσῃν οἱ ἐξουσιασαὶ νέες νόμους, ἂν εἰδὲ ποτὲ βάλλωνται εἰς πράξιν; μὲ πολλὴν σύνεσιν ἔργαζεν ἕνας πολιτικός, ὅτι πολλὰ διεφθαρμένης ἀριστοκρατείας σημεῖον εἶναι οἱ περιαιοὶ νόμοι· καὶ τῆτο μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ ἠξεύρομεν, πῶς αἱ ἐπαρχαὶ εἰ μόνου δὲν διατάσσονται μὲ τὰς πολλὰς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐξολοθρευόονται. καθὼς ἤδ' ὁ στρατιώτης, ὅταν εἶναι φορτωμένος μὲ πολλὰ καὶ διάφορα ἄρματα, κατασένεται διὰ τὸ βάρος αὐτῶν, ἀνεπιτήδειος εἰς τὴν μάχην, καὶ μὲ εὐκολίαν αἰχμαλωτίζεται παρὰ τῶν ὑπεραντίων· ἔτω καὶ ὁ λαὸς βαρυνόμενος μὲ τὴν πληθὺν τῶν νομικῶν προσαγμάτων, ἔτε τί νὰ κάμῃ ἠξεύρει, ἔτε πῶς νὰ κυβερνηθῇ καὶ περιαιοτέρου ἀπελπίζεται, παρὰ ὅπου ἐλπίζει νὰ διαφυλάξῃ τόσας διαφόρους νόμους. ἀρμόζει εἰδῶ ἐκεῖνο ὅπερ ὁ Θεκυδίδης ἀναφέρει, πῶς νὰ εἶπεν ὁ Ἀρκεσίλαος· ὅπου πολλοὶ νόμοι διατυπῶνται, ραδίως καταφρονῶνται. διὰ τὸ ὑπήκοον βλέποντας τὸ τόσον πληθὺς, καὶ τὴν τόσην ποικιλότητα συγχίζεται, καὶ μὴν ἠξεύροντας ποῖον πρῶτον νὰ διατηρήσῃ, καὶ ποῖον ὑσερον, ὅλας ἐξ ἴσας παραβλέπει· τὸ φαγί, ὅταν σαρηδὸν καταβαίνει εἰς τὸν σόμαχον, δὲν θρέφει, ἀλλὰ βαρύνει· καὶ ἡ ραγδαία βροχή, δὲν ποτίζει τὴν γῆν, ἀλλὰ τὴν πνίγει· ἔτω καὶ οἱ πολλοὶ νόμοι δὲν ὠφελεῦσιν, ἀλλὰ καταθλίβουσι τὴν πολιτείαν. ἀρκῶσι δύο, ἢ τρία καρφία, ὅταν εἶναι δυνατὰ ἐμπηγμένα, νὰ βασάσῃν σερεὸν ἕνα ξύλινον σύλον· εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ὀλίγοι νόμοι, εἶναι ἀρκετοὶ νὰ διατάξῃν μίαν ἀριστοκρατείαν, ὅταν βάλλωνται εἰς πράξιν, καὶ προθύμως ἐπιτελοῦνται· ὁ Ἰσοκράτης ἐνώπιον τῶν κριτῶν τῶν Ἀρεῖς πάγος ἐσυνήθιζε συνεχῶς νὰ λέγῃ· δὲν πρέπει νὰ γερμίζονται αἱ σοαὶ ἀπὸ νόμους, ἀλλὰ νὰ διδάσκονται οἱ πολῖται τὴν ἀρετήν, καὶ τὴν δικαιοσύνην· διότι οἱ καλῶς πεπαιδευμένοι, μὲ ὀλίγους νόμους διευθύονται, ἀμὴ οἱ κακώτροποι ὅλας τὰς νόμους εὐκόλα καταφρονῶσι καὶ διὰ τῆτο ἄς γράφονται ὀλίγοι νόμοι, ἀλλ' ἐπιμελῶς ἄς διατηρῶνται. Ταύτης τῆς διοικήσεως ἐξαίρετος διαταγὴ ἦτον πολ-

πολλά γνωσὴ εἰς τὸν Φιλόσοφον Φύτωνα, σιμᾶ εἰς τὰς
 Θηβαίους περίβλεπτον· διὸ καὶ μὲ ἐπιτηδεύοντα ἐμπράκ-
 τως τὴν ἐβεβαίωσεν. ἐφθονεσαν οἱ Θηβαῖοι τῶν Λακε-
 δαιμονίαν τὰς νόμους, διατὶ ἔβλεπαν, πῶς μὲ αὐτὰς διοι-
 κημένη ἢ ἀριστοκρατείαιτων, ἦτον πάντοτε εὐτυχῆς, καὶ
 καθ' ἑκάστην ἐπρόκοπτεν εἰς τὸ κρεῖττον· ὅθεν ἀποφάσι-
 σαν νὰ στείλῃν ἐκεῖ τὸν Φύτωνα, διὰ νὰ τὰς σοχαδῆ προ-
 σεχῶς, καὶ ὅ,τι θαυμαστὸν εἰς ἐκείνους ἠθέλεν εὖρη, νὰ τὸ
 σημειώσῃ μὲ ἐπιμέλειαν, καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ ἔπειτα τῇ
 πολιτείᾳ πρὸς κυβέρνησιν πατρίδος. Ἐπῆγε λοιπὸν εἰς
 τὴν Λακεδαιμονίαν, καὶ μένωντας ἐκεῖσε ἐκ ὀλίγας ἡμέ-
 ρας, καὶ διασκεπτόμενος τὰ πάντα μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν,
 πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Θήβας. ἔδραμον τότε ὄλοι μὲ
 τὰ ὦτα ἀνοικτὰ, διὰ νὰ ἀπέσῃν τὰ παράδοξα, ὅπου ὁ
 Φιλόσοφος ἔφερεν. ἀλλ' αὐτὸς εἰσερχόμενος εἰς τὴν γε-
 ρυσίαν, παρέθηκεν ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων ἀλύσεις, δε-
 σμᾶ, ραβδία, χειροπέδαις σιδηραῖς, καὶ ἄλλα τιμωρητικά
 ὄργανα, καὶ χωρὶς νὰ εἰπῆ λόγον, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν ὀμή-
 γυριν, καὶ ἀνεχώρησεν. ἀπορῶντες εἰς τῆτο οἱ Θηβαῖοι,
 καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ καταλάβωσι τὴν ἔννοιαν τῆ καινοῦ ἔρ-
 γου, τὸν ἐπαρακάλεσαν ἐκτενῶς, πρῶτον νὰ τὰς ἀναφέ-
 ρῃ, τί ἐκατόρθωσε μὲ τὴν πρεσβείαν τε, καὶ ἔπειτα νὰ
 τὰς φανερώσῃ τί ἐδηλῶσαν ἐκεῖνα τὰ τόσα διάφορα ὄργα-
 να; πρὸς τὰς ὁποῖους ἔτιως ἀπεκρίθη ὁ Φιλόσοφος· μὲ ἐ-
 σείλετε ὦ Θηβαῖοι, εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν, διὰ νὰ σᾶς
 φέρω τὰς νόμους, τὰς διαταγὰς, καὶ εἴτι ἄλλο ἐπαινετὸν ἔ-
 χει ἐκείνη ἢ πολιτεία· ἐγὼ ὅμως ὠφελιμώτερον ἐλογίασα
 νὰ σᾶς φέρω τῆς δικαιοσύνης τὰ τιμωρητικά ὄργανα, πα-
 ρὰ τὰς νόμους· διότι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρεῖαν νόμων, ἀλλ'
 ἔχομεν χρεῖαν τῆς ἐργασίας, καὶ τῆς διατηρήσεως τῶν νό-
 μων, καὶ ἀληθινᾶ, τίς ἀφέλεια νὰ γίνονται καθ' ἑκάστην
 τόσοι νόμοι, ἂν οἱ παραβάται τῶ νόμῳ δὲν λαμβάνουσι
 καμίαν παιδείαν; τί χρειάζονται τὰ τόσα ραβδία, ἂν
 ἔτε εἶναι ὀρθὰ, ἔτε ἀγρυπνα; ἐντεῦθεν ἐφ' ἑκάστης ἡμέ-
 ρας ἀναφύσῃ τόσαι κακοπραγίαι, διατὶ ἢ πολλὴ συγκα-
 τάβασις, κατασένει τὰς Ἀνθρώπους προχειροτέρως εἰς τὸ
 κακὸν, καὶ ἐτοίμους εἰς τὰς πονηρίας. Κατένας ρήτωρ δὲν
 ἠθε-

ἤθελε δυναθῆ ποτὲ νὰ παρασήσῃ μὲ λόγους, πόσιν ἰχθὺν ἔχει τῶν τιμωριῶν ἢ μελέτη, ἔ μόνον σιμᾶ εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μεγάλας, καὶ εἰς τὰς ἄρχοντας τῆς πολιτείας. φαίνεται τὸτο σαφέστατα ἀπὸ τὴν Θείαν Γραφήν. Ἐπόρνευον οἱ Ἰσραηλῖται μὲ τὰς θυγατέρας τῶν Μααβιτῶν, καὶ ἀπ' αὐτὰς ἠναγκάζοντο νὰ προσκυνῶσι Θεὸς ἄλλοτρίως, καὶ νὰ εὐρίσκωνται παρόντες εἰς τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων· διὰ τὴν ἰποίαν ἀσέβειαν ὀργιθεῖς ὁ Θεός, ἐπρόσαξε τὸν Μαυῦσῆ νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν, λέγωντας· λάβε τὰς ἀρχηγὰς τῆ λαοῦ, καὶ κρέμασον αὐτὰς ἀπένατι τῶ Ἡλίου· καὶ ἀπὸ τῆτο τί ἐσυνέβη; βλέποντας τὸ πλῆθος τὴν σκληρὰν ποιήν τῶν ἀρχόντων, τόσον ὄλοιο ἐφοβήθησαν, ὅπου εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἐτόλμησε νὰ ξεπέσῃ τινὰς εἰς τοιαύτην ἀμαρτίαν· ἀληθὴς γὰρ εἶναι ὁ λόγος ὅπῃ κοινῶς ἄδεται. Τὸ ἐνὸς ἢ τιμωρία, εἶναι τῶν πολλῶν φόβος. ὁ Κεδρινὸς περίφημος Ἱστορικὸς διηγεῖται ἓνα πρᾶγμα ἐνθυμήσεως ἄξιον, ὅπῃ ἄριστα ἀρμόζει εἰς ταύτην μας τὴν ὑπόθεσιν. εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βασιλείως Μαυρικίου οἱ μεγιστάνες τῆς βασιλείας ὑπερβολικᾶ ἀδικῶσαν τὰς πτωχὰς, καὶ χωρὶς συμπάθειαν τὰς ἐκαταδυναστευαν· ἔφερναν τῆτοι τὰ παράπονάτων εἰς τὸν βασιλέα, παρασέροντες τὸ ἀδικον ὅπου εἰς αὐτοὺς ἐγίνετο, ἀλλὰ παντελῶς δὲν ὠφελῶντο, διατὶ τὰ βασιλικά προσάγματα, καὶ αἱ νουθεσίαι δὲν εὐρίσκαν εἰς τῶν ἀδικούντων τὰ ὦτα καμίαν ἀκρόασιν. ὁμως θέλωντας ὁ Βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον νὰ τὰς παρηγορήσῃ, ἔκραξε μίαν τῶν ἡμερῶν ὄλος τὰς ἄρχοντας εἰς τὴν αὐλήν τε, καὶ τὰς ἔκαμε μίαν θαυμαστὴν ὁμιλίαν, συμπεραίνωντας εἰς τὸ τέλος, ὅτι ἂν δὲν ἤθελαν νὰ ὑπακῶσιν εἰς τὰ προσάγματά τε, ἀλλ' ἐβέλοιντο νὰ ἐπακολοθῶσιν ἔτι εἰς τὰς παραλόγους τῶν ἐπιθυμίας, τὰς ἔδιδεν ἄδειαν νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλον Βασιλέα, ὅπῃ νὰ εἶναι καὶ τὴν γνώμην των· ἐγὼ γὰρ (εἶπεν) Ἀνθρώπων ἀπειθῶν, ἀδίκων, καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπαζόντων βασιλεύειν ἔ βέλομαι. τότε εἰς τῶν μεγιστάνων λαμβάνωντας ἐλευθερίαν νὰ ἀποκριθῆ, ἔτσι εἶπε πρὸς τὸν Μαυρικίον· κατὰσπόν με ὁ Βασιλεὺς ἐνώπιον πάντων Ἐπαρχον τῆς πόλεως, καὶ πρόσαξόν με, ὅτι νὰ μὴ κοιτάζω εἰς

πρό-

πρόσωπον Ἀνδράπε, ἀλλ' εἰς τὸ δίκαιον καὶ εὐλογον· ἔτι δὲ νὰ ἔχω πάντα πρὸς τὴν βασιλείαν σε ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον, διὰ νὰ τὴν ἐνθυμίζω τὰ ἀναγκαῖα· καὶ ὑπόχομαι, εἰς ἑνὸς μόνου μηνὸς διαίαν τόσον νὰ ἐνεργήσω, ὅπως εἰς τὴν πόλιν ἔτε νὰ γένη πλέον ἀδικία, ἔτε νὰ παραπονεθῆ τινὰς, πῶς ἠδικήθη. καὶ εἰ μὲν δὲ ἐπιτελέσω τὴν ὑπόχυσίν μου, ἀλλ' εὐρεθῆ εἰς τὸ ἕξις ἔγκλημα, ὅπως νὰ μὴ τὸ ἐπαίδευσαι, ἐγὼ μὲ τὴν κεφαλὴν μου νὰ πληρώσω τὴν δίκην. ἔχαρι ὁ Βασιλεὺς ἀκούσας τὸν λόγον, καὶ παρευθὺς τὸν ἐψήφισεν Ἐπαρχον. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἐκάθισεν ὁ Ἐπαρχος τὸ πρῶν ἐπὶ νῦν βήματος, καὶ πρῶτη ἦλθεν ἔμπροσθέν τε μία χίρα, ἀναφέρουσα, πῶς ἕνας τῶν μεγιστάνων τὴν ὑπέρισεν ἀπ' ὅλας τῆς τὰ ὑπάρχοντα. εὐθύς ὁ Ἐπαρχος μὲ τὴν βέλαν τε ἔσειλε τὴν χίραν πρὸς τὸν ἄρχοντα, προσάξωντάς τον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ κριτήριον, διὰ νὰ εἰπῆ τὰ δικαιολογήματά του. ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσε, καὶ μὲ ὕβρεις ἐδίωξε τὴν γυναῖκα, ἔσειλεν ἕνα τῶν δρομέων νὰ τὸν κράξῃ· πλὴν ἀπατώντας καὶ τῆτον μὲ λόγια, ἀπρακτον ἀπέπεμψε. προκαθημένε δὲ εἰς τὸ ἀναμεταξὺ τοῦ ἐπάρχου ἐν τῷ κριτηρίῳ, ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος προσάξει τοῦ Ἀυτοκράτορος ἐκράχθη εἰς τὴν βασιλικὴν τράπεζαν. τῆτον μαθὼν ὁ Ἐπαρχος, εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν βασιλέα, καὶ βλέπωντας, πῶς ὁ ἀδικητὴς ἐκάθετο ἀφόβως, ἐσθίων, καὶ πίνων εὐφραινόμενος, ἔτσι ὠμιλοῦσε· Βασιλεῦ, ἐὰν μὲνης εἰς ἐκεῖνον ὅπως μὲ ἐπρόσαξες, τῆτεςι, νὰ μὴ συγχωρῶ τινὰ τῶν ἀδικούντων τοὺς πένιτας, γίνωσκε, πῶς θέλω ἀναπληρώσει προθύμως τὴν ὑπόχυσίν μου· ἀλλ' ἐὰν μετεμελήθης, καὶ τῆς τοιῆτες θέλεις φίλος, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης σε συνεσιάτορας ἤξευρε, ὅτι καὶ ἐγὼ παραίτημαι ἀπ' ὅσα σοὶ ὑποχέθηκα. ἔμόνον αὐτοὺς (ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος) θέλω νὰ παιδεύσης, ἀλλ' ἐὰν γνωρίσης ἐμὲ τὸν ἴδιον ἔνοχον τοῦ τοιῆτου ἔγκληματος, νὰ ἔχῃς ἄδειαν νὰ μὲ κατεβάσης ἀπὸ τὸν θρόνον μου, καὶ καὶ τῆς νόμος νὰ μὲ δώσης τὴν προσήκουσαν παιδείαν. τότε ὁ Ἐπαρχος ἤρπαξε μὲ βίαν ἀπ' ἔμπροσθεν τῆς Βασιλείας τὸν μεγιστάνον ἐκεῖνον, καὶ μὲ λόγους τὸν ἔφερεν εἰς τὸ πραιταίριον. ἐκεῖ δὲ ἐξετάζωντας ἀκριβῶς

τῆς χήρας τὰ δικαιολογήματα, καὶ τὸ ἄρχοντας τὰς ἀποκρίσεις, καὶ γνωρίζοντας πῶς δὲν ἦτον ὀλίγον ἢ γυνὴ ἀπ' αὐτὸν ἀδικημένη, πρῶτον ἐπρόσβαξε νὰ τὸν δείρωσι μὲ ράβδία· ἔπειτα τὸ ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν, καὶ καθίζωντάς τον γυμνὸν ἐπάνω εἰς ἓνα κτῆνος, τὸν ἐτριγύρισε μὲ καταχύρην εἰς ὅλην τὴν πόλιν, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά του ἀπεφάσισε νὰ εἶναι τῆς χήρας. μὲ τὸ παράδειγμα τῆτο τόσο ἐσωφρόνισε τὰς λοιπὰς, ὅπερ ἕως νὰ φθάσῃ ἡ τριακοσὴ ἡμέρα τῆς ὑποχέσεως, ὅλα ἦσαν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔτε εὐρέθη πλέον τινὰς ἐγκαλεσῆς, ἔτε ἔνοχος ἀδικίας. ἔδωκε τότε εἰδῆσιν ὁ Ἐπαρχὸς τῷ βασιλεῖ, πῶς ἐπλήρωσε τὰς ὑποχέσεις· καὶ ὁ Βασιλεὺς περιοδεύωντας ἐπὶ τέτε κάθε μέρος τῆς πόλεως, διὰ νὰ πισωθῇ τὴν ἀλήθειαν, ὡς εἶδε πῶς ὅλοι ἦσαν εὐχαριστημένοι, καὶ τινὰς δὲν ἐκλαίετο, ἐτίμησε μὲ τὸ Πατρικίον τὸ ἀξίωμα τὸν ἔπαρχον καὶ ἐπρόσβαξεν ἕως τέλους τῆς ζωῆς τε νὰ ἔχῃ τῆς πόλεως τὴν διοίκησιν· ἄμποτες τοιούτους διοικητὰς, κρίνοντας δικαίως νὰ ἐμεταχειρίζοντο πάντοτε οἱ κρατῆντες, διατὶ βέβαια αἱ τόσαι κακίαι ὅπερ γίνονται, ἢ παντελῶς ἠθέλαν παύσῃ, ἢ ἀπὸ φόβον τῆς ποινῆς, δὲν ἠθέλαν πολιτεύεσθαι· καὶ αὕτη εἶναι τῆς καλῆς διοικήσεως ἢ ὄντως ὀρθῆ, καὶ ἀσφαλῆσάτη διαταγή. καὶ διὰ τῆτο ὁ Σόλων ἐρωτηθεὶς, ποῖον τάχα νὰ ἦτον τὸ περίκλητον καὶ ἐπιφανέστατον βασιλείον; ἐκεῖνο εἶναι, ἀπεκρίθη, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ μὲν καλοὶ ἔχουσι τὴν πρέπασαν τιμὴν, καὶ τὰ βραβεῖα· οἱ δὲ κακώτροποι τὴν δίκην καὶ τὴν τιμωρίαν, χωρὶς τινος προσωποληψίας. Ὁ Ἠγεμὼν λοιπὸν ὅπερ ποθεῖ νὰ κυβερνήσῃ πολλὸν καιρὸν μὲ εὐτυχίαν τὴν ἐπαρχίαν τε, ἄς ἐκλέγῃ ἐν πρώτοις οἰκονόμους καὶ διοικητὰς δοκίμους, εἰλικρινεῖς, καὶ ἐναρέτους, ὅπερ νὰ σέργωσι τὸ δίκαιον, καὶ νὰ μὴν ἀποβλέψουσιν εἰς τὰ χρήματα· διότι ὅσοι εἶναι φιλάργυροι, δὲν διοικῶσιν, ἀλλ' ἀδικῶσι, καὶ πλέον τὰς πρέπει ἢ ποινῆ, παρὰ ἡ τιμῆ. δευτέρον εὐρίσκωντάς τας ὑπερασπιστὰς τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀφιλάργυρον ἔχοντας τὸν τρόπον, ἄς τὰς ἀνταμοίβῃ μὲ ἀξιώματα, καὶ μὲ λαμπρὰς εὐεργεσίας, ὅτι ἡ δικαιοσύνη μόνη εἶναι τὸ σερέωμα τῆς βασιλείας, τὸ λαὸν ἢ εἰρήνη, τῶν ἀθῶων ἢ ἀνάπαυσις, τῶν πταισῶν ὁ

τρίμος, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν τὸ θεμέλιον· ὄντας δὲ αὐτὴ ἔδηγός, καὶ σινακόλεθος, ἡ τέχνη τῶ ὀρθῶς βασιλεύειν, οἷον τροφῆτινι ἐνδυναμῆται, διατρέφεται, καὶ διεξοδικῶς ἐφαπλῆται.

Χριστὸς διοικητὰς ὁ Ἡγεμῶν ἄς ἐκλέγη,

Οἷος ἐκλεξεν ὁ Δαβὶδ ὁ Προφήτης.

Νὰ μὴν ἀγαπῶσιν αἰχροκερδῶς τὸ χρυσίον,

Ἄλλὰ πισῶς νὰ διατηρῶσι τὰς νόμους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν δυσχερῶν πραγμάτων, ἀρίστος συμβῆλεις, ὡς φύλακας τῆς βασιλείας, ἀναζητεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ἢ πλατυνθῆσεται ἢ ἐπικράτεια αὐτῷ.

Οἷος τὴν συμβελὴν ἐπωνόμασε βακτιρίαν τῆς Ἡγεμονίας, χωρὶς τὴν ὁποίαν ἡ πολιτεία δὲν δύναται πολὺν καιρὸν νὰ διαμείη, καὶ τὴν γνώμην με, ὠμίλισε με πολλὴν σύνεσιν καὶ σοφίαν· διότι με τὸ νὰ μὴν ἠμπορῇ ὁ Ἡγεμῶν μόιος νὰ ἠξεύρη τὰ πάντα, χρεῖα εἶναι νὰ μεταχειρίζεται τὴν συμβελὴν τῶν πολλῶν, διὰ νὰ τὰ μαυθάγη ἀπὸ τὰς ἄλλας· ἀφ' ἧ γὰρ εἶναι οἱ Ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον, δὲν εὐρέθη ἕως τῶρα τινὰς σοφός, ἀπ' ὅσους ἠνθισαν εἰς τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, ὅπῃ νὰ εἶχεν εἰδῆσιν ὁλοῦν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ μὴν ἐχρειάθη τὴν συμβελὴν τῶν φρονίμων· καὶ διὰ τῆτο οἱ κρατείντες εὐρισκόμενοι εἰς τῆς ἀξίας τὸ ὑπέρτατον ὕψος, καὶ μὴ δυνάμενοι ἔτε τὰ καθ' ἕκαστα νὰ προβλέψουν, ἔτε τὰ πάντα νὰ ἐρευνησεν· μάλισα δὲ ὅπῃ εἰς ἕνα Ἄνθρωπον δὲν εἶναι βολετὸν νὰ εἶναι ὅλα τέλεια, ὄντας ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ μὲν κενόδοξος, ὡσάν ὁ Καῖσαρ, ὁ δὲ μέθυσος, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος· ἄλλος θυμῶδης, ὡς ὁ Πύρρος· ἄλλος ἀσπονδος, ὡς ὁ Ἀντίβας· καὶ ἄλλος βραδύς, ὡς ὁ Φάβιος· τῆττε ἐπικεν ἔχασιν χρεῖαν ἀπὸ τῶν πολλῶν τὰς συμβελάς, διὰ νὰ κάμνεν ὀρθήν

θὴν κυβέρνησιν· πλὴν πρέπει τέτοι νὰ εἶναι φίλοι, διὰ τὰ
 τὰς συμβελεύσει πια, καὶ διὰ τὰ ἐπιβέλθουσιν ὅσα ἀγιοῦσιν
 οἱ Ἡγεμόνες. Τὸ ὁποῖον μὲ τὸ ὑπόδειγμα ἐδοκίμασεν ὁ
 Ζεύξις, τῶν ζωγράφων ὁ περιβόητος κορυφαῖος, ὅταν ἠθέ-
 λησε νὰ χηματίσῃ τὴν μορφήν τῆς Ἑλένης· διότι ἀπὸ δια-
 φόρας παρθένης ἀπάνθισε τὰ κάλλι, καὶ ἐζωγράφησε τε-
 λείαν κατὰ πάντα τὴν εἰκόνατις, σοχαζόμενος πῶς μία
 μόνη, ἀγκαλὰ καὶ ὠραιωτάτη, δὲν ἠμπέρι νὰ ἔχη ὅλας
 τὰς χάριτας· εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς
 ἡγεμονείας ἀναγκαῖοι εἶναι οἱ πολλοί, διότι τὸν ἕνα σολί-
 ζει ἡ δικαιοσύνη, τὸν ἄλλον ἡ ἀνδρεία, καὶ ἕτερον ἡ σύνεσις·
 καὶ δὲν εἶναι βολετὸν ἕνας μόνος νὰ περιέχη πάσας τὰς ἀρε-
 τὰς, καὶ νὰ εἶναι εἰς ὅλα τέλειος· ὁ γὰρ ταῦτος μέχρι τῶ
 νῦν δὲν εὔρεθη. ἐντεῦθεν διηγεῖται ὁ Ἀριστοτέλης, πῶς
 ὁ Ἡρακλῆς ἀνάμειξα εἰς τὰς ἐβδομηνταδύο ἡμέρας ὅπου ἔ-
 καμεν, ἐγέννησε καὶ μίαν θυγατέρα· διατὶ τινὰς, ἀγκα-
 λὰ καὶ νὰ εἶναι μὲ ἐξαίρετα χαρίσματα κεκοσμημένος, δὲν
 δύναται μὲ τελειότητα ὅλα τὰ πράγματα νὰ ἐπιτελέσῃ.
 εἰς ταύτην τὴν γῆνην τοποθεσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀ-
 παντα συναρμωσμένα ἐκ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας· ἡ καθὰς
 λέγουσιν οἱ πυθαγορικοί, ἐξ ὁμοίᾳ καὶ ἀνομοίᾳ, ἐκ δεξιῶν
 καὶ ἀριστερῶν, ἐξ ἄρρενος καὶ θήλειος, κανένα πρᾶγμα δὲν
 ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τέλειον πανταχόθεν. ἔχει ὁ χρυσὸς τὴν
 λάσπην τε, ὁ ἄργυρος τὴν σκερᾶν τε, ὁ οἶνος τὴν τρυγίαν
 τε, καὶ τὸ ρόδον τὰς ἀκάνθας τε. ὅταν λοιπὸν οἱ Ἡγεμό-
 νες εἶναι περικυκλωμένοι ἀπὸ πολλὰς συμβέλας, εἰλικρι-
 νεῖς, καὶ σολισμένοι μὲ πρᾶξιν καὶ ἐπισήμην, τότε ἐκεῖνοι, ὅ-
 πῃ τὴν προχθὲς εἶχαν μόνον δύο ὄμματα, δύο χεῖρας, καὶ
 δύο πόδας, καὶ δὲν ἐδύνοντο νὰ προφθάσῃν τὰ πάντα, συ-
 νάπτοιτες χερδὸν εἰς μίαν ὑπόσασιν τῶν πολλῶν τῶν ὀμμα-
 τα καὶ τὰς χεῖρας σαφέστατα βλέπῃσι, καὶ μὲ περισσοτέραν
 ἀδειαυ φιλανῶσιν, ὅσα εὔρισκοῦναι εἰς τὰς ἐπαρχίας των·
 ἔτω ἢ εἰς ἓν συναφθέντες, καὶ συναρμολογηθέντες, κατα-
 σέουσι ἕνα ἄνθρωπον ὅπῃ ἔχει πολλαπλάσιον νῦν, ὅπῃ
 βλέπει μὲ πᾶμπολλα ὄμματα, ὅπου ἐνεργεῖ μὲ χεῖρας
 πολλὰς, καὶ ὅπῃ περιπατεῖ μὲ περισσὰς πόδας. τὸτο ὁ
 σοφώτατος Ἀλκιμάτης ἐπιτήδεια ἐπερίγραψε μὲ μίαν πα-

ραβολικὴν εἰκόνα, ὅπῃ παρασένει τὴν ἀντίστροφον καὶ ἀμοιβαίαν βοήθειαν.

Φέρει ὁ τυφλὸς τὸν χωλὸν εἰς τὰς ὤμους,
 Καὶ ὁ χωλὸς μὲ τὸ φῶς τὸν τυφλὸν ἀνταμοίβει.
 Ὅ, τι λείπει τῷ ἑνὸς, ἀναπληρεῖ το ὁ ἄλλος,
 Τὰ ὄμματα ὁ εἷς, καὶ ὁ ἄλλος τὰς πόδας.

Εὐρέθησαν λέγει ὁ Ἀλκιάτης εἰς τὸ χεῖλος ἑνὸς ποταμοῦ δύο Ἄνθρωποι, ὁ ἓνας τυφλὸς, καὶ ὁ ἕτερος χωλὸς, καὶ ἐπιθυμῶντες νὰ περάσωσιν εἰς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ποταμοῦ, καθένας δὲν ἐδύνετο μόνος, διατὶ τῷ τυφλῷ ἔλλειπαν τὰ ὄμματα, καὶ τῷ χωλῷ οἱ πόδες. ὅθεν νενεχῶς ἐσυμφώνησαν ἀναμεταξύ των· καὶ ὁ μὲν τυφλὸς ἐσήκωσε τὸν χωλὸν εἰς τὰς ὤμους τε, ὁ δὲ χωλὸς ἔδειχνε τῷ τυφλῷ τὴν σφάταν. μὲ ταύτην τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν ἐπέρασαν τὸν ποταμὸν, καὶ ἔφθασαν ὅπῃ ἀμφοτέροι ἐποθοῦσαν· εἰς τὰς ὁποῖας ἄριστα ἁρμόζει ἡ ἐπιγραφὴ, ὅπου λέγει· Οὐδέτερος μόνος. Καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ ἔχη καθεῖ Ἄνθρωπος διπλὰ μέλη, δύο ὄτα, δύο ὄμματα, δύο χεῖρας, καὶ ἄλλες τόσους πόδας; διὰ τῆτο καὶ μόνον, διὰ νὰ βοηθῇ τὸ ἓνα τῷ ἄλλῳ, ὅταν τὸ ἀπαιτῇ ἡ χρεία· ταύτην τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν βλέπομεν καὶ εἰς τὰ ζῶα, εἰς τὰς Γερανὸς, εἰς τὰς Ἐλάφους, καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια. οἱ Γερανοὶ θέλοντες νὰ ὑπάγῃν εἰς τὰς καττικίας ὅπῃ ἔχουσι πέραν τῆς θαλάσσης ἰλαδὸν πετῶσιν, ἤγουν, ὅλοι ὁμῶς καὶ τάξιν ἠθροισμένοι, καὶ ἐπακκμβῶντας ὁ ἓνας εἰς τὸν ἄλλον· ἀλλὰ μὲ τρόπον, ὅπῃ ὅταν ὁ πρῶτος ὅπῃ ὀδηγῇ τὸ τάγμα ἀρχινᾷ νὰ κεράζεται, μὲ τὸ νὰ μὴν ἀκκμβίξει εἰς ἄλλον, ἐπαναστρέφει εἰς τὸν ὑπερινὸν γερανὸν, καὶ ἀκκμβίξει ἐπάνω τε, ἕως νὰ κάμῃν τὸ αὐτὸ ὅλοι καὶ διαδοχὴν, καὶ νὰ γένη αὐτὸς πάλιν πρῶτος· τὸ ἴδιον φαίνεται καὶ εἰς τὰς Ἐλάφους, καθὼς προφανῶς ἓνας ἀκαδιμικός τὸ περιγράφει, ὁ ὁποῖος διὰ σημεῖον ἔχει Ἐλάφια πολλὰ, ὅπῃ αγωνίζονται νὰ περάσωσιν τὸν ποταμὸν, μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν. Ἐναλλάξ ἐρείδοιται· ἤγουν ἀλλακτικὰ βασάνται· διότι ἂν πισεύωμεν εἰς τὰ ἱερῶ Ἀγγελίως τὰ λόγια, ὅταν τὰ ἐλάφια διὰ βόσκημα ἀναγκάζονται

ζωνται να περάσῃ κανένα ποταμὸν, τὸ ἓνα φέρεται τὰ ἑτέ-
 ρα τὸ βάρος, ἐπειδὴ ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο ἀκμυβίζει τὴν κε-
 φαλήν του. τὸ δὲ Ἐλάφι ἐκεῖνο, ὅπου ὡς ὄδηγός προπο-
 ρεύεται, ἀφ' ἑ ἀποκάμῃ ἀπὸ τὸν κόπον, ἀνακάμπτει εἰς
 τὸ ὑπερινόν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ κλίνει τὴν κεφαλὴν τε καὶ
 ἕτως ἀμοιβαδὸν δίδοντας ἀλλήλοις βοήθειαν, ὅλα ἡμοῦ
 μὲ εὐτυχίαν διαβαίνουσι· τόσον ὅτῃ ἡ ἀμοιβαία τῶν ἀγά-
 πη εἶναι εἰς τόπον παραβίαι· καὶ ἡ φυσικῶν κλίσεις εἶναι
 ἐκείνη, ὅτῃ ἀναπληροῖ τὰ λογικῶς τὸ ὑσέρημα, εὐτάκτως
 τὰ κινεῖ, καὶ μάλα καλῶς τὰ διασώζει. πλὴν ἀγκαλὰ καὶ
 τὰ ζῶα λόγῳ καὶ συνέσει ὑπερῶνται, ἔχουσιν ὅμως ὄδη-
 γότ καὶ κυβερνήτην τῶν ἔργων τῶν Θεόν, ὅτῃ εἶναι τῆς
 φύσεως δημιουργός. ὅθεν δὲν εἶναι θαυμασόν, ἂν ἐπιτε-
 λῶσι πολλὰ μὲ θαυμάσιον τέχνην κατεσκευασμένα, ὡσαν-
 αὶ Χελιδόνες τὰς φωλέας τῶν· αἱ Ἀράχναις τὰ ὑφάσματα,
 οἱ Μύρμηκες τὰς ἀποθήκας, καὶ αἱ Μέλισσαι τὰ κερία· ὁ-
 δηγῶνται γὰρ ἀπὸ τὸν ἑνὲν ἐκεῖνον, ὅτῃ δὲν σφάλλει. Ἐν-
 τεῦθεν πολιτεύεται παρὰ τοῖς Φιλοσόφοις τὸ κοινὸν γνω-
 ρικόν ὅτῃ λέγει· Τὸ ἔργον τῆς φύσεως, ἔργον ἐστὶ τῆς
 γνώσεως. τὸ αὐτὸ χεδὸν συμβαίνει εἰς τὴν διοίκησιν τῶν
 πολιτικῶν ὑποθέσεων, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ τὸ νὰ βλέπωσι
 περιαιότερον τὰ ὅμματα, παρὰ τὸ ὅμμα, ἀναγκαῖα εἶναι
 τῆς συμβελῆς ἢ βοήθεια. ἐνθυμίζωντας ὁ Σοφὸς Σολομῶν
 εἰς τὰς παροιμίας τε, πῶς, „ Ἐν πολυβέλῳ σωτηρία ἐστὶ· καὶ
 διὰ τῆτο ὁ Πρέταρχος, ὁ ἐν τοῖς ἡθικοῖς ἐδενὶ δεύτερος,
 ἐπαρακίνα τὸν Βασιλέα Τραϊανόν, ὅτι εἰς τὰς βασιλικὰς
 τε ὑποθέσεις νὰ προδέτη πάντοτε συνεργός καὶ συμπρά-
 κτορας· ὅταν ἤδ' ὁ Ἡγεμῶν διαχειρίζεται πράγματα χα-
 λεπὰ καὶ βαρέα, πρέπει νὰ συμβουλευέται μὲ τὰς ὤμους
 τε, τί δύνονται νὰ βασάσῃ, ἔχοντες τῆτο διὰ βέβαιον,
 πῶς τὰ μεγάλα κατορθώματα χρειάζονται καὶ μεγάλας
 βοηθείας· Χεῖρ χεῖρα νίπτει, λέγει ἡ παροιμία· ἡ δὲ ἐλ-
 εῖσαι χεδὸν ἰσόθεος ὁποῖος δὲν ἐχρειάζετο κανένα, ἀλλ'
 ἀφ' ἑαυτῆς τε, ἦτον ἀρκετός εἰς τὰ πάντα· τὸ βλέπομεν ὁ-
 μως ἐμπράκτως, πῶς ὄχι μόνον τινὰς ἀπὸ τῆς Ἀνθρά-
 πης, ἀλλ' ἕτε καμία Ἐπαρχία εὐπορεῖ ἀπ' ὅσα τῆς εἶναι ἀ-
 ναγκαῖα· εἰς τὴν μίαν γεννᾶται τὸ ἀρβύριον, καὶ τὸ χρυσίον,

καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος· εἰς τὴν Ἀνατολὴν
 μὲ τὸ νὰ πέμπῃ ὁ Οὐρανὸς χρυσοτέρας τὰς εἰσροᾶς του,
 γίνονται οἱ μαργαρίται· εἰς τὴν δύσιν πάλιν διὰ ἄλλην
 αἰτίαν εὐγαίνεσι πλεσιοπαρόχως τὰ μέταλλα· γεννᾷ
 ἢ Ἀραβία τὸν Φοίνικα, ἢ Αἴγυπτος τὰς Κροκοδείλους, καὶ
 ἢ Ἀφρικὴ τοὺς Λέοντας· ὁ Ἥλιος ἀνάμυστα εἰς τὰς ἀσέ-
 ρας ἐπέχει τὸν πρῶτον τόπον, ἀλλ' ὅμως ἓνα μόνον φύλ-
 λον δὲν δύναται νὰ γεννήσῃ, χωρὶς τῆς ὕδατος καὶ τῆς γῆς
 τὴν βοήθειαν· ὁμοίως καὶ ἡ Γῆ δὲν ἀναδίδει τὸ χρυσίον ἀ-
 πὸ τὰ σπλάγχνα της· ἔτε ἡ Θάλασσα τὰς μαργαρίτας
 ἀπὸ τὰς κόλπας της, ἀν' ὃ ἥλιος δὲν ἐνεργήσῃ μὲ τὴν δύ-
 ναμιν τῆς πολλῆς τε θερμότητος· ὅθεν λέγει καὶ ὁ ἀκα-
 δημικός· Οὐκ ἀρκεῖ ὁ ἕτερος.

Ὅλον τὸ ἐλεφάντινον ἢ Ἰνδία τὸ πέμπει,
 Καὶ τὸ καλὸν Θυμίαμα οἱ τόποι αἰθιόπων.
 Πάντα σιμᾷ εἰς ποταμὸς αἱ Ἰτέαις φυτρῶνεν,
 Καὶ ἡ Μιδιαῖς αἱ ὄρειναὶ ἐπάνω εἰς ταῖς πέτρας.
 Ταῖς ράχαις ὅμως ἀγαπᾷ ταῖς ἀνοικταῖς τὸ Κλῆμα,
 Τὰ μέρη δὲ τὰ βόρεια καὶ τὴν κρυάδα ὁ πρῖνος.

Τῆτο δὲ τίος εἶκεν; διὰ νὰ ἔχῃ χρεῖαν ἢ μία Ἐπαρχία
 ἀπὸ τὴν ἄλλην, καὶ τὴν ἀμοιβαίαν συμβίωσιν ἀναμετα-
 ξύτων νὰ συνάπτωνται. Τὸ ὅμοιον βλέπομεν πῶς ἐγίνε
 καὶ εἰς τὰ θεόθεν τοῖς Ἀνθρώποις δεδομένα· διότι δὲν ἠ-
 θέλησεν ὁ Θεὸς νὰ εἶναι τινὰς ἀπὸ λόγου τε ἀρκετὸς εἰς τὰ
 πάντα, ἀλλ' ἐδιάταξε νὰ χρειάζεται ἕκαστος τὴν βοήθειαν
 τῆ ἑτέρου· τέττε χάριν διεμοίρασεν εἰς καθ' ἓνα τὰ χαρίσμα-
 τά τε, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Ἀπόστολος· ὧ μὲν γὰρ δίδεται
 λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, ἄλλω δὲ χαρί-
 σματα ἰαμάτων, καὶ ἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων· καὶ τέ-
 τι εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ
 ἔπεμπε τὰς Ἀποστόλους τε δύο, δύο. ἠθέλησε νὰ δείξῃ,
 πῶς τινὰς ἑαυτῷ ἐκ ἀρκεί, ἀλλὰ χρειάζεται τῆ ἀδελφῆ
 τὴν βοήθειαν, Ἀδελφὸς γὰρ (λέγει ὁ Σολομὼν εἰς τὸ
 νή. κεφάλαιον τῶν παροιμιῶν τε) ὑπὸ ἀδελφῆ βοηθῆμε-
 νος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλὴ, καὶ ἰσχύει ὡσπερ τεθε-
 μελιωμένον βασιλεῖον· τὸ ὅποιον ἐμπράκτως ἐδοκίμασε

Μωϋσῆς ὁ Θεόπτης, κατὰ τὴν διήγησιν τῆς Γεράς γραφῆς εἰς τὸ 1^η. κεφάλαιον τῆς Εἰσόδου. „ Ἦλθεν Γωθαὶρ ὁ πενθερός Μωϋσῆ εἰς τὴν ἔρημον, ὀφόμενος τὸν Μωϋσῆν, καὶ ἰδὼν, ὅτι ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας ἐν τῷ κρίνειν τὸν λαὸν κατεγίνετο, εἶπεν αὐτῷ· ἐκ ὀρθῶς σὺ ποιεῖς τῆτο· „ φθορᾶ καταφθαρίση σὺ, καὶ ἐδυνήση σὺ ποιεῖν μόνος· „ νῦν ἐν ἀκασόν με, καὶ συμβελεύσω σοι, καὶ ἔσαι ὁ Θεός „ μὲν σὲ· γίνε σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς τὸν Θεόν· σκέψαι δὲ „ ἀπὸ παντός τῶ λαῷ ἄνδρας συνετὸς καὶ Θεοσεβεῖς, μισῶν- „ τας ὑπερηφανίαν, καὶ κρινῶσι τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν. καὶ „ εἰάν τὸ ῥῆμα τῆτο ποιήσης, κατιχύσει σε ὁ Θεός καὶ δυνή- „ σει παραστήναι· ἤκουσε δὲ Μωϋσῆς τῆς φωνῆς τῆ πενθερῆ „ αὐτῆς, καὶ ἐποίησε πάντα ὅσα εἶπεν αὐτῷ. “ Τῆτο τὸ πα- „ ράδειγμα σοχαζόμενος ὁ Γερός Αὐγουστίνος, θαυμάζει, καὶ λέγει· καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλει μὲ τὸν Μωϋσῆν ὁ Θεός πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καθὼς ἔχει συνήθειαν νὰ συ- „ νομιλῇ ὁ φίλος μὲ τὸν φίλον τε, καὶ τὸν ἐνθύμιζε τὰ πρα- „ κτέα, ἀπὸ τὸ μείζον ἕως τὸ ἐλάχισον· τὸ λοιπὸν διατί δὲν τῷ ἔδωκε ταύτην τὴν καλὴν συμβεβλην ὅπε ἐπρόβαλεν ὁ πενθερός τε; ἀναμφιβόλως ἠθέλησε νὰ δείξῃ ὁ Θεός, πῶς τινὰς δὲν τῷ εἶναι τόσο οἰκείος, ὅπε νὰ μὴν ἔχη χρείαν καὶ ἀπὸ τῶν Ἀνθρώπων τὴν βοήθειαν. ἄμποτες οἱ εὐσεβεῖς ἠγεμόνες, ὅταν ἕκαστοι δὲν ἔχουσι δύναμιν ἀρκετὴν, νὰ ἔδι- „ δαν ὁ εἰς τῷ ἄλλῳ βοήθειαν, διὰ νὰ ἀφανίσεν ἐκ βάρβρων μὲ σύμφωνον γνώμην τὰς ἐχθρὰς τῶ γένους τῶν χριστιανῶν, καὶ παντελῶς νὰ τὰς ξεριζώσεν· ἢ καὶ νὰ ἐμποδίσουν τὰ βλαβεράτων ἐγχειρήματα, καὶ νὰ ἐλευθερώσεν τῶσων αἰ- „ χμαλώτων ψυχὰς ἀπὸ τὸν ὀλέθριον ζυγὸν τῶ ἀσεβειά- „ τε ἐχθρῶ τῶ Θεῷ· καὶ ἀράγε δὲν τὸ βλέπομεν οἱ ταλαί- „ πωροι καθ' ἑκάστην μὲ τὴν δοκιμὴν, πῶς αἱ διχόνοια τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ αἰτία ὅπε μεγαλύνονται οἱ ἐχθροί, καὶ ἀπλώνουσιν εἰς κάθε μέρος τῆς γῆς τὸ κράτος καὶ τὴν ἐξουσίαν των; τὸ παραστῆναι αὐτὸ διὰ σίχων ἕνας νέος ποιητὴς τῶ καιρῶ μας, λέγωντας ἔτσι.

Πόλεμον σκληρὸν ἔκαμαν δύο κίχλαι,
Καὶ αἰτία τῆς μάχης ἡ διχόνοια ἦτον.

Εἶδεν ὁ Ἱεραξ τῶν πτηνῶν τὸν ἀγῶνα,
 Καὶ πετώντας τ' ἄρπαξε μὲ φθοράντων τελείαν·
 Οὕτω λοιπὸν καὶ οἱ βασιλεῖς ὄντες σκανδαλισμένοι,
 Τότες εὕρισκει ὁ ἐχθρὸς, ἄδειαν καὶ κερσεύει.

Αὐτὸ δὲ πάντελῶς δὲν ἐσυνέβαινε, ἀν οἱ Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνες γενομένοι σύμμαχοι, μὲ ἀμοιβαίαν βοήθειαν καὶ τὰ κοινὰ ἐχθρῶ ἐκινῶσαν τὸν πόλεμον, καὶ ἐδέχοιτο εὐμενῶς τὰς συμβελάς τῶν φρονίμων. Ἄς μὴν ἐντρέπεται δὲ ὁ Ἡγεμὼν καὶ μάλιστα εἰς τὰ δύσκολα πράγματα, νὰ συμβελεύεται καὶ μὲ τὰς κατωτέρως, μὲ ὅλον ὅπῃ αὐτὸς εἶναι ὑψηλόνος, καὶ διανοητικός· πολλὰκις ἤ καὶ ὁ κηπερὸς ἐσύντυχε τὰ χρηστὰ καὶ ὠφέλιμα. ἐγὼ ἔττι λογιάζω, πῶς εἶναι χρέος τῷ καλοῦ Ναυκλήρου, εἰς τὰς μεγάλας τρικυμίας τῆς Θαλάσσης ὄχι μόνον νὰ συμβελεύεται μὲ τοὺς ναύτας, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐκείνους ὅπῃ ἄλλο δὲν ἠξεύρην, παρὰ νὰ συκῶνεν φορτία· καὶ ὅποιος καταφρονεῖ τῶν ἀλλοτρίων τὴν συμβελην, βέβαια εἶναι αὐθάδης, καὶ ὀλίγης γνώσεως Ἄνθρωπος. ἄς ἐνθυμηθῇ ἐκείνους τὸν σεβάσμιον Γέροντα τῆς Ἀποκαλύψεως, τὸν ὅποιον ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἶδεν ἐπὶ θρόνου καθήμενον. εἶχεν αὐτὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης τὴν ἐπιστάσιαν, καὶ φαίνεται, ὅτι ἀπὸ κάθε μέρος ἦτον περικυκλωμένος ἀπὸ πρεσβυτέρως, ὡσάν ἀπὸ συμβελάς· διὰ τὰ διδάξῃ ἐκείνους ὅπῃ κρατῶσι τῆς ἐξουσίας τὸ σκήπτρον, νὰ ἔχεν πάντοτε ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων Ἄνδρας βελευτάς· ὅμως ὄχι τὰς συγγενεῖς τῶν, ἀλλὰ τὰς φρονίμους καὶ ἐναρέτους, καὶ μὲ αὐτὰς νὰ θεωρῶσιν, ὅσα ἀνήκωσιν εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας. διότι ἀν ὁ Ἡγεμὼν ἀπορήσῃ καμίαν φορὰν ὡς Ἄνθρωπος, καὶ δὲν θέλει ἠξεύρῃ τί νὰ κάμῃ, μὲ ἐκείνων τὴν μάθησιν θέλει σπριχθῇ εἰς τὰ πάντα· εἶδὲ καὶ δὲν τὸν λανθάνει κανένα πρᾶγμα, πάλιν μὲ τῶν ἀλλοτρίων τὴν συμβελην θέλει κατασαθεῖ πλέον προκομένος καὶ ἐπιτήδειος· λέγει γὰρ ἡ Ἱερά Γραφή εἰς τὰς παροιμίας. Σοφὰ ἀκέσας, σοφώτερος ἔσαι· τέτοιο ἤδὲ εἶναι τὸ σοφὸ Ἄνδρὸς μέγα καὶ ἐξαίρετον σημεῖον, εἰς τὰ συμφέροντα νὰ συμβελεύεται, καὶ εἰς τὰ πάντα τὰ ἀναγκαῖα νὰ ἐρωτᾷ τὰς ἄλλους·

ἐντεῦθεν ὁ σοφὸς Σολομῶν ἐπτενωῶς ἐζήτα ἀπὸ τὸν Θεῖν,
 νὰ τῷ δώσῃ καρδίαν συνετήν . Καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου
 καρδίαν φρονίμην . ἄλλοι ἐρμηνεύεσι· καρδίαν μὲ ὠτίων·
 τρεῖσι, νὰ ἀκῆ μὲ χαρᾶς, καὶ ἐφελυσίως τῶν ἄλλων
 τὰς συμβελάς· διότι εἶναι ἐπικίνδυνον πολλὰ εἰς τὸν Ἡ-
 γεμόνα, νὰ ἐπισηρίζεται μόνον εἰς τὴν ἀγχίνοιάν τε, καὶ
 διὰ τὸ πολὺ θάρρος ὅπῃ ἔχει εἰς τὸν ἑαυτὸν τε, νὰ πα-
 ραβλέπῃ τὴν ἀλλοθρίαν συμβελήν . τὸ ἔκαμιν ἔτζι Ἰβλῖος
 ὁ Καῖσαρ, ἀλλὰ μὲ ζημίαν τῆς ζωῆς τε, θαρρῶντας πολ-
 λά εἰς τὴν δύναμίν τε, ἐκαλαφρόνησε τὰς παραινέσεις τῶν
 φίλων τε, ὅπῃ τὸν ἐπαρακλῆσαν, μὲ ὄπλοφύρας νὰ περι-
 φρηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν τε· ἀλλ' ἢ ἔκβασις τε πράγματος μᾶς
 ἔμαθε, πῶς εἶναι εὐκολώτερον νὰ προειδῇ τιμὰς τὸν θά-
 νατόν τε, παρά νὰ τὸν ἀποφύγῃ . τὸ αὐτὸ ἐσυνέβη καὶ τῷ
 μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ· τὸν ἐμήυσαν οἱ Χαλδαῖοι μὲ τὸ
 μέσον τε Νεάρχου, νὰ μὴν εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βαβυλωνίαν,
 διατι ἐπέκειτο εἰς αὐτὸν κίνδυνος θανάτου· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ
 μὴν ἠθέλησε νὰ ἀκῆσῃ τὴν συμβελήν των, εἰς ὀλίγων ἡ-
 μερῶν διάστημα, καὶ εἰς τὸν δρόμον τῶν λαμπρῶν τε θρι-
 ἀμβων μὲ φαρμάκι ἐθανατώθη, τῷ λδ'. ἔπει τῆς ζωῆς τε,
 γενναῖος τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνδρείος τὸ σῶμα, καὶ διὰ τὰ δύο
 ταῦτα ἄξιός παρλοίων ἐπαίνων . Ἀλλ' ἴσως θέλει μοι εἰπῆ
 τιμὰς, πῶς δὲν πρέπει εἰς τὰς ἰδιώτας νὰ διορθῶνται τὸν
 Ἡγεμόνα, καὶ νὰ τὸν συμβελεύσι τὰ πρακτέα . πλὴν ὁ λό-
 γος ἔτος δὲν ἔχει καμίαν ἰχύν· διότι λέγω ἐγώ· ὅταν ὁ
 Ἡγεμῶν ἀδενῆ, ἰδιώτην κράζεν νὰ τὸν ἰδῇ, ἢ κανένα Πρίγ-
 κῖπα; καὶ εἰς ἀδενῆντα ὁ ἰδιώτης τὸν νεθετῆ, πιάνει τὸν
 σφιγμόν τε, φιλαφᾶ τὰς χοῖράς του, διορίζει τὴν τροφήν
 τε, ἔχει ἀδειαν νὰ τῷ δώσῃ ὅ,τι καθάρσια θέλει· τὸ
 λοιπὸν διατι βλέπωντάς του ἀπορῆντα, νὰ μὴν ἠμπορῇ
 νὰ τὸν συμβελεύσῃ τὰ χρήσιμα; ἂν καὶ εἶναι ὁ Ἡγεμῶν
 πλετισμένος μὲ ἄκραν σοφίαν καὶ σύνεσιν, δεχόμενος τῶν
 συμβέλων τε τὰς παραινέσεις, ἔτε αὐτὸς σμικραίνεται,
 ἔτε ἢ μεγαλειότης του ἐλαττοῦται, ἀλλὰ μάλιστα πλέον
 ἀνδεῖ, καὶ λαμπρύνεται, τὸ ὅποιον βεβαιούται ραδίως
 μὲ τῶν περιφήμων Πριγκίπων τὰ ὑποδείγματα· ἀπὸ τὸν
 Σολομῶντα τίς ἐσάθη σοφώτερος; ὅμως εἶχε πάντοτε

συμ

Συμβέλης σοφῆς ἢ συνετῆς, ὅπῃ ἀπὸ τὸν θρόνον τε πο-
 τὲ δὲν ἀναχωρῆσαν. ἐντεῦθεν ἄς μάθωσιν οἱ Βασιλεῖς,
 τοὺς ὁποίους ἔβαλεν ὁ Θεὸς φύλακας τῶν λαῶν, χωρὶς
 τῶν πολλῶν τὴν συμβελὴν νὰ μὴ συμπεραίνωσι τὰς βα-
 ρείας ἢ μεγάλας ὑποθέσεις· εἰσακβεῖ γὰρ συμβελίας σο-
 φῆς, λέγει ἡ Γραφή εἰς τὰς παροιμίας· ὁ Νεεμὴν ἄρχων
 τῆς Συρίας, πῶς ἐκαθαρίσθη ἀπὸ τὴν λέπραν; διατὶ δὲν
 ἀπεδοκίμασε τῶν καλῶν τε δέλων τὴν συνετὴν συμβου-
 λήν. ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ εἰς τὰ πάντα θαυμαστὸς δὲν
 ἦτον πολὺς ἢ μέγας εἰς τὴν ἀγχίνοιαν; ἀλλ' ὅμως κανένα
 πράγμα δὲν ἔκαμνε χωρὶς τῆ Ἀριστέλης τὴν συμβελήν·
 ὁ Περικλῆς περίφημος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, εἶχε δι-
 δάσκαλον τὸν Ἀναξαγόραν, τὲ ὁποῖα τὰς συμβελάς συ-
 νεχῶς ἐμεταχειρίζετο, ἔ μόνον εἰς τὰς πολιτικάς, ἀλλὰ
 καὶ εἰς τὰς πολεμικάς ὑποθέσεις· εὕρισκόμενος δὲ εἰς τὰ
 στρατεύματα, ἢ ἀκάντας πῶς ὁ Ἀναξαγόρας ἀπὸ τὸν πο-
 λὺν κόρον τῆς μακρᾶς ἢ πολυχρονίᾳ αὐτῆ ζωῆς, εἶχεν ἀπο-
 φασίση μὲ τὸ μέσον τῆς νηθείας νὰ ἀποθάνῃ, ἔτρεξεν εὐ-
 θὺς πρὸς τῆ λόγῃ τε, ἢ μὲ δάκρυα τὸν ἐπαρακάλεσεν, ὅτι
 ἂν δὲν ἠθέλε νὰ ζήσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν τε, νὰ ζήσῃ καὶ διὰ
 τὸν Περικλῆ, διατὶ αὐτὸν μόνον ἐπεθύμα συνεργὸν καὶ
 σύμβουλον εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς διοικήσεως· Διονύσιος ὁ
 τύραννος, τόσον προσκείμενος ἦτον εἰς τῆ Πλάτωνος τὰς
 συμβελάς, ὅπῃ ὅταν ἔμαθε πῶς ἦδη ἔφθασεν εἰς τὴν
 Σικελίαν, ἐπῆγεν εἰς τὴν συναπάντησίν τε συντροφιασμέ-
 νος ἀπὸ ὅλης τῆς μεγίστης καὶ ἄρχοντας τῆς βασιλείας
 τε, ἢ ὡς Ἄνδρα θεῖον τὸν ὑπεδέχθη, μόνον διὰ νὰ τὸν
 ἔχῃ σύμβουλον εἰς τὰς δυσχερεῖς ὑποθέσεις· ἀπὸ τὸν ὁ-
 ποιον, πῶς νὰ ἔμαθε πολλὰ, ὁ ἴδιος τὸ ἐμαρτύρησε· ἐ-
 ρωτηθεὶς γὰρ ἀπὸ τινός, ἀφ' ἔ ἐζώθη ἀπὸ τό βασιλείου,
 τί τὸν ὠφέλησεν ὁ Πλάτων, καὶ ἡ φιλοσοφία τε; θαρσα-
 λέως ἀπεκρίθη· νὰ ὑπομένω ταύτην τὴν μεγίστην μετα-
 βολὴν τῆς τύχης μὲ καλὴν καρδίαν. ὁ Βασιλεὺς Ἀντί-
 γονος ἔσειλεν ἐπισολὴν πρὸς Ζήνωνα τὸν σοῖκὸν φιλόσο-
 φον, τῆς ὁποίας ἡ περιοχὴ ἦτον αὕτη· Ἐγὼ εἰς τὰ με-
 γαλεῖα τῆς τύχης καὶ τῆς δόξης σὲ ὑπερβαίνω, ἀλλὰ σὺ
 διὰ τὴν σοφίαν, ἢ διὰ τίνα ἐντελῆ εὐτυχίαν ὅπῃ ἔχεις,
 εἶσαι

εἶσαι πολὺ ἑξοχώτερος ἀπὸ λόγους· καὶ διὰ τὸ σὲ πα-
 ρακαλῶ νὰ ἔλθῃς πρὸς με, καὶ νὰ μὲ ἔχῃς μαθητὴν σου,
 ὅτι ὁποῖος ὀρθῶς διδάσκει τὸν Βασιλέα, ὅλον ὁμῶς μα-
 θητεύει τὸν λαὸν ὅπῃ εἶναι εἰς τὴν ἑξουσίαν τε· εἶχεν ἀρ-
 χίστην τῆτος ὁ Βασιλεὺς νὰ μισῇ τὴν ῥάθυμον ματαιό-
 τητα τῶν κολάκων, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὅλα χεδὸν τὰ βα-
 σίλεια εὐπορεῖσιν· ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ προσκαλέσῃ τὸν
 Φιλόσοφον, διὰ νὰ τὸν ἔχῃ σύμβουλον, καὶ διὰ νὰ τὸν ἀκῆῃ
 νὰ τῷ ὀμιλῇ μὲ ἐλευθερίαν· ἴδιον γὰρ εἶναι τῶν καλῶν
 καὶ σοφῶν Ἡγεμόνων, νὰ δίδωσιν εἰς τῆς φρονίμους καὶ ἐ-
 πιστήμονας κάποιαν ἐλευθεράν ἀδειαν τῶ λαλεῖν, διὰ νὰ
 ἠμπορεῖσιν ἀνεμποδίστως, καὶ χωρὶς φόβου νὰ τῆς συμβου-
 λεύουσιν εἰς τὰ τῆς πολιτείας, καὶ νὰ τῆς ἐνθυμίζουσι τὰ
 χρυσὰ καὶ ἀφέλιμα. Τέτε ἕνεκεν Δημήτριος ὁ Φαλιρεὺς
 πάντοτε ἐπαρὰ τὸν Βασιλέα Πτολεμαῖον νὰ ἔχῃ σι-
 ματὰ βιβλία, ὅπου νὰ διαλαμβάνουσι περὶ βασιλείας,
 καὶ περὶ στρατιωτικῆς ἀρχῆς, καὶ μετ' ἐπιμελείας νὰ τὰ ἀ-
 ναγινώσκῃ· διατὶ ὅσα οἱ φίλοι δὲν τολμῶσι νὰ ἐνθυμή-
 σουν τῷ Βασιλέα, τὰ εὐρίσκει ὁ ἴδιος γεγραμμένα εἰς
 τὰ βιβλία· τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτον καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς
 Σικελίας, Ἀλφόνσος, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ἔλεγε, πῶς οἱ
 νεκροὶ ἦσαν οἱ καλοὶ βεληφόροι, τρεῖσι τὰ βιβλία, ἐ-
 πειδὴ ἀπὸ ταῦτα ἤκευ πιασῶς καὶ ἀφόβως πάντα τὰ ἐπω-
 φελῆ καὶ σωτήρια· ὅμως καὶ αὐτὸς δὲν ἐπαράβλεπε τῶν
 ζώντων τὰς συμβουλάς, ἀλλ' ὅ,τι ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ,
 πάντοτε μὲ τὴν συμβουλήν των τὸ ἀποφάσισζε. Πύρρος ὁ
 τῶν Ἡπειρωτῶν περιβόητος Βασιλεὺς, πολλαῖς φοραῖς
 ἔλεγε, πῶς περιαιστέρας πόλεις ὑπέταξεν εἰς τὴν ἑξου-
 σίαν τε μὲ τῶ Κινέε Ρήτορος τὴν εὐγλωττίαν καὶ συμβου-
 λήν, παρὰ μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἀρματωμένων στρατιω-
 τῶν· διότι ἤξευρε, πῶς τὰ μεγάλα πράγματα τῆς βασι-
 λείας δὲν κατορθεῖνται τόσο μὲ τὴν ἰχὺν, ὅσον μὲ τὴν
 τέχνην, καὶ μὲ τὴν ἀγχίνοιαν· καὶ ἀληθινὰ ἕνας μικρὸς
 Ἄνθρωπος δὲν καθυποβάλλει τῆς μεγάλης Ἐλέφαντας;
 δὲν χαλινώνει τὰ ἀδάμαστα ἄλογα; δὲν ὑποκλίνει τοὺς
 βόας εἰς τὸν ζυγόν; δὲν καταβιβάζει τὰ πετῆμενα ἀπὸ
 τὸν ἀέρα; δὲν σύρνει ἔξω ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης

τὰ ἐν τοῖς ὕδασι κεκρυμμένα; ἔτω ἢ ἄνωθεν διατάχθῃ, ὅτι ἡ δύναμις νὰ ὑποχωρῇ, καὶ νὰ δίδῃ τόπον τῇ ἀγκυνοίᾳ. ἀπ' ἐδῶ ἔχει τὴν λύσιν τὸ ζήτημα ἐκεῖνο· διατι ὁ Δημοθένης μόνος ἐπροξένα τῷ Βασιλεῖ Φιλίππῳ περισσότερον φόβον, παρά ὅλη ἡ πλειθὺς τῶν Ἑλλήνων; διατι ὄχι ὁ νοῦς νικάται ἀπὸ τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἡ δύναμις ἀπὸ τὸν νοῦν. ὀλίγον ἰχύουσι τὰ ὄπλα (ἔλεfen ὁ Κικέρων) εἰάν ἔσωθεν εἰς τὴν πατρίδα λείπῃ ἡ συμβεβλή. ὁ μέγας Ἀλέξανδρος διατι ἔλαβε νίκας τόσον πολλὰς καὶ θαυμασίας; διατι μὲ τὴν βελὴν τῶν φρονίμων ἐκατόρθωνε τὰ πάντα. δι' αὐτὸν ἢ διηγῶνται αἱ ἱστορίαι, πῶς ὅταν ἐσύναζε τὰ στρατεύματα, διὰ νὰ ἐπικροτήσῃ τὸν πόλεμον, δὲν ἐδέχετο καθένα, μὴ ὅλον ὅπῃ ἦτον ἰχυρὸς καὶ ἀνδρείος· ἀλλὰ μόνον τὰς παλαιὰς στρατιώτας, ὅπῃ ἐπολέμησαν εἰς τὸν καιρὸν τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Δείκτε· τόσον ὅτι ἤθελε τὰς λογιᾶσι τινὰς, ὄχι στρατιώτας, ἀλλὰ στρατάρχας, καὶ τῆς στρατείας καθηγητάς, τῶν δὲ ταγμάτων αὐτοῦ τινὰς δὲν ἐσάθη ὀδηγὸς ὅπῃ νὰ μὴν ἦτον ἐξηκονταετής εἰς τὴν ἡλικίαν. ὅθεν καὶ εἰς τὴν μάχην καθένας ἐπιμελεῖτο νὰ νικήσῃ καὶ ὄχι νὰ φύγῃ· καὶ πάντες εἶχαν τὰς ἐλπίδας εἰς τὴν δύναμιν τῆ βραχίονος, ὄχι εἰς τῶν ποδῶν τὴν ταχύτητα. ἀλλ' οἱ στρατιῶται τῆ Δαρείος δὲν ἦσαν τοῖστοι· διόπερ δὲν εἶναι θαυμαστὸν, ἂν ὁ Ἀλέξανδρος ἔμεινε νικητῆς, καὶ ὁ Δαρείος νικημένος· τόσον εἶναι κραταῖα τῆς γνώσεως, καὶ τῆς ἀγκυνοίας ἡ δύναμις. Διὰ τῆτο Ῥωμύλος ὁ Βασιλεὺς, εὐθύς ὅπῃ ἀποδόμησε τὴν Ῥώμην, ἐκλεξεν ἑκατὸν ἀπὸ τῆς γηραιᾶς, διὰ νὰ ἐπιτελῇ τὰ πάντα μὲ τὴν συμβεβλήντων, καὶ τῆτος ἐπωνόμασε γερουσιασᾶς. Ἰννοκέντιος ὁ ἡ. Πάπας τῆς Ῥώμης, σοχαζόμενος πῶς δὲν ἐδύνετο μόνος νὰ φέρῃ τῆς τόσης ἀξίας τὸ μέγα φορτίον, ἐφήφησε δώδεκα βουλευτάς, χωρὶς τῶν ὁποίων τὴν παραίνεσιν κανένα πρᾶγμα δὲν ἀπεφάσιζεν· ὁ Ἀγησίλαος Βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἐρωτηθεὶς, ποῖα πρᾶγματα πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνας ἐξουσιαστής; εἶπε· θρασυτητα καὶ τῶν ἐχθρῶν, ἀγάπην πρὸς τὸ ὑπῆκοον, καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι γνώσιν, καὶ βελὴν· ἐγίνωσκε ἢ, ὅτι εἰς τὴν ἡγεμονείαν, καθὼς εἶναι μακαριστὸν, τὸ νὰ μὴν

ἀναγκάζονται οἱ κρατῆντες, ἕως ἀθλιώτατον εἶναι, τὸ
 νὰ μὴ λαμβάνωσι συμβεβλήν, ἕτε νὰ παραινῆνται· εἰς
 ταύτην δὲ τὴν ἀφροσύνην, φεῦ, πόσοι εὐρίσκονται, ὅπῃ
 λογιάζεν τῆ λογικῆς καθὼς εἰς τὴν τύχην, ἔτσι καὶ εἰς
 τὴν γνώσιν ἀνωτέρας τῶν ἄλλων· διὰ τῆς ὁποίουσ λέγει
 ὁ Σολομών. „ Ὅδοι ἀφρόνας ὄρθαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ-
 σακῆει δὲ συμβουλίας Σοφός.“ μάλιστα πολλοὶ τόσοι
 εἶναι ἐλλειπῆς ἀπὸ γνώσιν, ὅπῃ μὴ τὴν συμβεβλήν, διὰ
 νὰ μὴ φανῶσι πῶς ἔχεν χρεῖαν ἀπὸ τῶν ἐλλοτριῶν τὴν
 γνώμην, κλίνουσιν εἰς ἐκεῖνα ὅπῃ προφανῶς εἶναι βλα-
 βερὰ καὶ κινδυνώδη. ἀνάμεσα εἰς τέτας τῆς ἀφρονας ἐξαί-
 ρητος ἐσάθη ὁ Ξέρξης, ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ κινήσῃ πό-
 λεμον καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐκραξεν ὅλας τῆς ἡγεμόνας καὶ
 ἀρχισατραπῆς τῆς Ἀσίας, καὶ τοῖς εἶπε· διὰ νὰ μὴ λο-
 γιάσετε, πῶς μὲ μόνην τὴν βεβλήν με ἐπιχειρίζομαι τῆ-
 τον τὸν πόλεμον, ἐπροσκάλεσα καὶ ἐσᾶς εἰς τὴν παρῶσαν
 ὀμήγυριν, πλὴν ἐνθυμηθεῖτε, πῶς πλέον ἔχετε νὰ ὑπα-
 κῆσθετε, παρὰ νὰ παρακινήσετε· τὸ τί δὲ ἐσυνέβη ὕστερον
 διὰ τὴν ἐλλειψιν τῆς συμβεβλής, τὸ ἐδήλωσε σαφῆστα ἢ
 ἐκβασίς τῆ πολέμου. Πόσον δὲ συμφέρει ἡ καλὴ συμβε-
 βλή, ἢ μὴ συνέσεως γινομένη, ἄριστα τὸ ἐγνώριζεν Ἀλέ-
 ξανδρὸς ὁ Φαρνέσιος, τῆς Ἰταλίας ἢ ὑπέροχος λαμπρό-
 της, τῆς Εὐρώπης τὸ διαυγέστατον φῶς, τῆ πολέμου ὁ ἀ-
 στραπιφόρος κεραυνός, καὶ τῆς ἐκκρατείας ἢ ἀδιάλειπτος δό-
 ξα· ὁ πάντοτε νικητῆς, καὶ μηδέποτε νικημένος, καὶ εἰς τὰ
 πάντα εὐδαρσὺς καὶ γυναιος, εἰς τὸν ὁποῖον πρεπόντως
 ἀρμόζει τὸ τῆ ποιητῆ.

Ἄγκαλὰ συντριμμένος πέσῃ κάτω ὁ κόσμος·

Ἄτρομον τὸν Ἄνδρα θέλει ἀποκτείνει ἢ πτῶσις.

Τῆτος ὁ γαλινότατος Δεξ ποτὲ δὲν ἐπιχειρίζετο κανένα
 μέγα κατόρθωμα, ἀνίσως καὶ πρῶτον μὲ πολλὴν εὐχα-
 σιν δὲν ἐσυλλογίζετο, τὸ τί ἐνδέχετο νὰ συνέβῃ. καὶ μὴ
 ὄλον ὁποῦ ἦτον φρονιμώτατος, τίποτε δὲν ἀποφάσιζε,
 χωρὶς νὰ ἀκῆσῃ τῶν ἄλλων τὴν συμβεβλήν, ἅς ἐπαινεσιν
 ὡς βέλονται οἱ ἀρχαῖοι τῆς πάλαι Βασιλεῖς διὰ τὰ πολ-
 λά καὶ διάφορα χαρίσματα ὅπῃ εἶχασιν· ἡμεῖς μὲ πέ-
 ρισό-

ρισότερον δίκαιον καὶ ἐπαινῆμεν, καὶ καυχόμεθα εἰς τὸν
 Φαρνέσιον, βλέποντες εἰς αὐτὸν ὄχι ἕνα, ἢ ἄλλο χάρι-
 σμα, ἀλλὰ πάσας ὁμῆ τὰς ἀρετὰς, ὡσάν εἰς τὸν ἰδιόν-
 των οἶκον γὰ διαλάμπει, καὶ γὰ κατοικῆσιν. ἐκατόρθω-
 σε γαί, ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἔργα λαμπρὰ καὶ περίδοξα,
 ἀλλὰ πλεον εὐτυχῶς, παρὰ συνετῶς, μετὰ τὸ γὰ ὠδηγίτο
 περισότερον ἀπὸ τὴν τύχην, παρὰ ἀπὸ τὴν βελίην· ἀλλ'
 ὁ Φαρνέσιος ἀσυνετῶς μὲν εἰδὲν ἔπραξε, πάντα δὲ μετὰ
 βελίης καὶ φρονήσεως· ἀπετέλεσε γενναίως ὁ Ἄννιβας ὁ
 στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων τὰ ἐφειλόμενα εἰς τὰς πολέ-
 μους, ἐπειδὴ καὶ τρεῖς φοραῖς ἀφάνισε τὰ στρατεύματα τῶν
 Ῥωμαίων· πλὴν τὰ ὑπερινάτου ἔργα ἐξάλειψαν τῶν
 προτέρων τὴν δόξαν. ἀλλ' εἰς τὸν Φαρνέσιον καὶ τὰ πρῶ-
 τα, καὶ τὰ ὑστερα, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, ὅλα ἐσά-
 θηκαν ἐνδοξα. ἐγκωμιάζεται Φάβιος ὁ Μάξιμος, δια-
 τὶ μὲ τὴν συνετήν του βραδύτητα ἔφερεν εἰς τὴν ἀρχαίαν
 σάσιν τῶν Ῥωμαίων τὸ κράτος· ἀλλ' ὁ Φαρνέσιος καὶ πο-
 λεμῶντας ἀνδρείως, καὶ ἀργοπορῶντας εὐκαίρως, ἔλαβε
 πολλάκις τὴν νίκην. ἐνίκησεν ὁ Πομπήϊος τοὺς ἐχθροὺς
 εἰς τὴν μάχην, μὰ δὲν ἤξευρεν ἔπειτα γὰ ἐπακολοθήσῃ
 τὴν νίκην τε· ἀλλ' ὁ Φαρνέσιος προθύμως ἀγωνιζόμενος,
 ἐνίκα τὰς ἀντιπάλους, ἀμὴ δὲν ἐπαίρετο εἰς τὴν νίκην. ἐ-
 σάθηκαν ἄλλοι στρατηγοὶ περίφημοι διὰ τὴν ἀνδρείαν τῆ
 σώματος, καὶ ἄλλοι διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀγχινοίας· ἀλλ'
 ὁ Φαρνέσιος καὶ εἰς τὰ δύο ὁμῆ ἦτον ἀσύγκριτος, δυνατὸς
 ἐν ἰσχύει, καὶ ὑψιλὸς εἰς τὴν γνῶσιν. τὸ ἤξευρεν ἡ Ἀντερ-
 πία, τὸ γνωρίζει τὸ Βέλγιον, ἡ Γαλλία, καὶ ἄλλαι ἐπαρ-
 χίαι μὲ πόσιν ἀνδρείαν ἐπολέμησεν ὁ ἀνίκητος ἔτος στρα-
 τάρχης· ἀλλὰ μὲ ποίαν βοήθειαν; μὲ τὴν ὠδηγίαν τῆς
 φρονήσεως, καὶ μὲ τῆς συμβουλῆς τὴν συντροφίαν· καὶ
 διὰ τῆτο τῶν Ῥωμαίων οἱ Ἡγεμόνες λατινισί ἐλέγοντο
 κόνσες, ἤγεν βελευταί, διατὶ μὲ τὴν συμβελίην ἐδιοικ-
 οῦσαν τὰ πάντα· ἡ γὰ ἀρισκρατεία μὲ τῶν σοφῶν τὴν
 βελίην καὶ διοικεῖται, καὶ διατηρεῖται, καὶ αὐξάνει· καθῶς
 εὐμορφα γράφει διὰ τὸν Θεμισοκλῆν ὁ Αὐγουστίνος· τὸν
 ὁποῖον ἐρωτῶντας ἕνας, ἀν ἤξευρε γὰ φάλλη μὲ τὴν λύ-
 ραν, καὶ λέγωντας πῶς δὲν ἤξευρεν· ἐκεῖνος τῷ εἶπε, τὸ
 λοιπὸν

λοιπὸν τί ἤξεύρεις; ἀπεκρίθη ὁ φρόνιμος ἀνὴρ ἤξεύρω ἀπὸ μικρὰν νὰ κάμω μεγάλην τὴν ἀριστοκρατείαν, τῆτέσι, μὲ τὴν τέχνην, μὲ τὴν ἀγχινοίαν, καὶ μὲ τὴν συμβεβλήν. ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Σεβῆρος τόσον ἐτίμα τῶν συνετῶν τὴν βεβλήν, ὅπῃ ποτὲ δὲν ἔκαμνε κανένα νόμον, ἂν πρῶτον δὲν τὸν ἐκκοιολόγει μὲ εἴκοσι ἀπὸ τοὺς πλείους φρονίμους τῶν ἀρχόντων ὅτε εἰς καμίαν ὑπόθεσιν ἀποφάσιζεν, εἰάν δὲν ἦκεε χωριστὰ ἐκάστην γνώμην τῶν εἴκοσι ἐκείνων, καὶ νὰ ἰδῆ γεγραμμένον, τί ὁ καθένας τῶν εἶπεν, ἂν ἦτον αὐτῆ ἀρίστης διοικήσεως νενεχῆς διαταγῆ, ἢ καλῆ ἐκβασίς τῶν εὐτυχῶς κατορθωθέντων προφανῶς τὸ ἐβεβαίωσεν. ἤξευρε δὲ ὁ ἄξιόπαινος Βασιλεὺς, πῶς οἱ ἐξουσιασαὶ, ὄντες μὲ τοιαύτας βοηθείας περιτειχισμένοι, δύνονται εὐτυχῶς, καὶ εἰς ἔτη πλείους νὰ σπρωώσεν τὴν βασιλείαν τῶν ὅτε ἐνεκεν ὁ Δημοδένης ἐπαρωμοιάζε τὰς συμβεβλῆς μὲ τὰ σκυλιά καὶ ὄντως μὲ καλὴν σοφίαν. διότι καθῶς οἱ Κύνας φυλάττουσι τὴν ποίμνην, ἔτσι καὶ οἱ σύμβελοι διατηροῦσι τὰ βασιλεία, καὶ χωρὶς αὐτῶν δὲν εἶναι βεβλητὸν σῶα νὰ φυλαχθῶσι. τὸ ἐκαταλάμβανεν ὀρθῶς ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος, καὶ διὰ τῆτο ἐπιπόνως ἐπάχιζε πάντοτε νὰ ἀποσπῆ τὰς ἐχθρὰς τὰ ἀπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, διὰ νὰ μὴ καταστένωσιν ἀνικητὰς πόλεις μὲ τὰς συμβουλάς τῶν. ἔτσι τὸ ἔκαμε μὲ τὰς Ἀθηναίους ἐπολιόρκει τὴν πόλιν τῶν, καὶ θέλωντας τεχνιέντως νὰ τὴν ὑποτάξῃ, τοῖς ἔσειλε πρέσβεις νὰ τοῖς ἀναγγείλωσιν, ὅτι ἂν ἀγαπῶσαν τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πόλεως, ἔπρεπε γὰρ τῶ δῶσεν δέκα Ρήτορας, ὁποῖους αὐτὸς ἠθέλεν ἐκλέξῃ. τῆτο τὸ ζήτημα διεφημίδη εὐθύς εἰς ὅλην τὴν πόλιν. φθάνοντος δὲ καὶ εἰς νὰ ὦτα τῶ Δημοδένους, ἔτρεξεν ὅπῃ ἦτον τῶ λαὸς ἢ ὁμίγυρις, καὶ ἔτσι ὠμίλησεν. Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶχε μίαν φορὰν ἀθηλομαχίαν ὁ Λύκος μὲ τὸν Βοσκόν, καὶ διὰ νὰ τὸν ἀπατήσῃ, τῶ εἶπεν ὅλην τὴν διαφορὰν καὶ φιλονεικίαν ὅπῃ ἔχομεν ἀναμεταξύ μας, τὰ σκυλιά σε τὴν προξενῶσι. ταῦτα λοιπὸν ἂν θελήσῃς νὰ μοὶ τὰ παραδώσῃς, δὲν θέλωμεν ἔχει εἰς τὸ ἐξῆς καμίαν διχόνοίαν. τὸν ἐπίστυσεν ὁ Βοσκός, καὶ δίδωντάς τῶ τὰς Κύνας ὅπου ἐφύλατ-

λαττον τὰ πρόβατα, παρευθὺς ἀπὸ τὸν Λύκον ἠφάνι-
 δη τὸ ποίμνιον· αὐτὸ τὸ ἴδιον θέλει συνέβει καὶ εἰς ἑσᾶς
 ὧ Ἀθηναῖοι. ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδῶν εἶναι Λύκος ἄρ-
 παξ, ἑσεῖς ὅλοι εἶδε τὰ πρόβατα, καὶ ἡμεῖς οἱ ῥήτορες
 εἴμεθεν οἱ κύνες, τὰς ὁποίας μᾶς ζητᾷ ὡς ἀντικειμένους
 τε, μόνον διὰ τὴν ὑπόδεξασθαι τὴν λόγους. ὁ ἀπόλοθος ἔ-
 τος διὰ τὴν ὑπόθεσίν μας τῆτο ἔρμηνεύει, ὅτι τὰ περιποιῆ-
 ται ὁ Ἡεμῶν μὲ εὐγνωμοσύνην, καὶ μὲ εὐεργεσίας τὰς συμ-
 βάλους τε, διατι αὐτοὶ εἶναι ἀσφαλεῖς φύλακες τῆς βα-
 σιλείας· τῆτο διανοόμενος ἄριστα ὁ φρονιμώτατος Βασι-
 λεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Θεόπομπος, τὴσιν τιμὴν ἐπέδω-
 κε τοῖς γεγεσιαταῖς, ὅπερ κατασέγωντάς τας ἐφόρους, δι-
 λαδὴ διοικητὰς τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως, ἐχάρισεν
 εἰς αὐτὰς πολὺ μέρος τῆς βασιλείας τὰ διοικῆσαι μὲ παν-
 τελῆ ἐξουσίαν· λυπεμένη δὲ ὑπὲρ τῆς ἡ γυνὴ τῆ βασι-
 λέως, ἐπειδὴ καὶ ἔμεινεν εἰς τὰς ὑστέρους σενοχαρημένον τὸ
 βασίλειον, ἀπεκρίθη αὐτῇ ὁ Θεόπομπος· μάλιστα τοῖς
 μένει εὐρυχωρότερον καὶ σαφερώτερον, διατι μὲ τὴν βε-
 λὴν καὶ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς γεγεσίας, ὅχι μὲ τὸ κράτος,
 καὶ μὲ τὴν ἰχὺν διορίζεται τῆς βασιλείας τὸ μέγεθος.
 Καὶ διατι τάχα λογιάζομεν, πῶς ὁ Ὀμηρος εἰς τὰ ποιή-
 ματά τε κάμνει σύντροφον τῆ Ὀδυσσεὺς τὴν Ἀθηναῖν; δια-
 τὴν δειξῆν, πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς ἔχοντας συνεργὸν τὴν σοφίαν,
 ὅλας ὑπερέβη καὶ ἐνίκησε τὰς κινδύνους, ἔτω καὶ οἱ ἡγεμό-
 νες περιτειχισμένοι μὲ τὴν καλὴν συμβουλήν, ὡσάν μὲ
 τῆς Ἀθηναῖς τὴν ἀσπίδα, ἀποφεύγουσι πάσας τὰς ὑπο-
 θαλασσίους κεκρυμμένας πέτρας, ἢτοι τὰς μηχανὰς τῶν
 ἐχθρῶν, καὶ τὰς κινδύνους, χωρὶς δὲ τῆς συμβουλῆς τὴν
 βοήθειαν καὶ κρημνῶν φέρονται, καὶ ἀπωλῆνται· τὸ μαρ-
 τυρεῖ ὁ Δυρικὸς ποιητής· „ Πίπτει ἡ ἰχὺς, εἴαν βελὴν δὴν
 ἔχη.“ Πολλὰ μεγαλήτερα κατορθάνοισαι μὲ τῶν ὀλίγων
 τὴν συμβελὴν, παρὰ μὲ τῶν ἀνδρείων τὰς δυνάμεις, τὸ
 ὁποῖον πάλιν μὲ τῆ Ὀμήρου τὴν γνώμην ἐπιβεβαιῆται·
 φέρει τῆτος εἰς τὸ μέσον τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅπερ συνομι-
 λει μὲ τὰς στρατηγὰς τε, καὶ τοῖς λέγει, ὅτι μὲ περισσο-
 τέραν εὐκολίαν ἤθελε κατ'υποβάλλῃ τὴν Τρωάδα, ἂν εἶ-
 χεν εἰς τὸ συμβελίον τε δέκα ὡσάν τὸν Νέστορα, ἢ ὡσάν
 τὸν

τὸν Οὐδυσέα, παρὰ δέκα ὁμοίως τῷ Αἴαντος, ἢ τῷ Ἀχιλλέως, ὅπου νὰ πολεμῶσιν ἀνδρείως. τὸ αὐτὸ ἐπαράσπισε καὶ ὁ Ἀλκιάτης εἰς μίαν τε παραβολικὴν εἰκόνα: ἐξωγράφησεν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸν Οὐδυσέα, φρονιμώτατον εἰς τὸ νὰ παραιῆ, καὶ ἀπὸ τὸ ἕτερον τὸν Διομήδην, ἰχυρώτατον ἀνάμεσα εἰς τὰς Ἑλλήνας, εἰς τὸ νὰ ἀντιπολεμῆ τὰς ὑπεναντίως· ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· „ὁ εἰς εὐδὴν, οἱ δὺο πολὺ.“ ταῦτεςιν, ἢ συμβελλὴ χωρὶς τὴν δύναμιν ἢ μπορεῖ ὀλίγον, ἢ δὲ δύναμις χωρὶς τὴν συμβελλὴν τίποτες τελείως· ἀλλ' ὅταν καὶ τὰ δύο συντρέξωσι, τότε κατορθοῦνται ἔργα λαμπρὰ καὶ περιδόξα. ἀκόμι καὶ οἱ παλαιοὶ, θέλοντες νὰ παραστήσῃ τὸν φρόνιμον ἄνδρα, ἐξωγράφησαν τὸν Ἑρμῆν μὲ δύο πρόσωπα, τὸ ἕνα νεανικόν, καὶ τὸ ἄλλο γηραλαῖον· μὲ τὸ γηραλαῖον ἐδηλώσαν τὴν βελίην καὶ τὴν σύνεσιν, ὅπε εἶναι ἰδίᾳ τῶν γερόντων, καὶ μὲ τὸ νεανικόν τὴν ἰχὺν καὶ τὴν δύναμιν, ὅπε ἀνδρεῖ εἰς τὰς νέες· τῷ δὲ αἰνίγματος τὸ νόημα ἦτον, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τέλειος, καὶ γενναῖος στρατηγός, εἰς τὸν ὁποῖον ἢ δύναμις καὶ ἢ βελίη εἶναι συνεζευγμένα· ὅμως πάντοτε ἢ βελίη νικᾷ τὴν δύναμιν. καὶ διὰ τῆτο ἀληθέστατον κρίνεται τὸ ρητὸν τῷ Σαλμωνίε ὅπε λέγει· ὅλα τὰ βασιλεία, αἱ πόλεις, αἱ φυλαὶ, καὶ τὰ ἔθνη εἶχον εὐτυχесаττην τὴν ἐπικράτειαν, ἕως ὅπε παρ' αὐτοῖς αἱ ἀληθεῖς συμβελαὶ ὑπερίχυσαν. ἀρ' εἴ ἢ χάρις, ὁ φόβος, καὶ ἢ ἡδονὴ τὰς διέφθειραν· εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀλιγόστεισαν τὰ πλεῖτη, ἐξέπεσεν ἢ ἐξουσία, καὶ τέως ἐπατέθη καὶ ὁ ζυγὸς τῆς δουλείας· καθὼς μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ εἶδεν ὁ Βασιλεὺς Ροβοάμ υἱὸς τῷ Σολομῶντος. ἐγκαταλειφθεῖς γὰρ ἀπὸ τοῦ λαοῦ του, ἔχασε τὸ περισσότερον μέρος τῆς βασιλείας, διατὶ ἐπαρεῖδε τῶν γερόντων καὶ τῶν φρονίμων τὰς συμβελάς. καὶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Χαλδαίων Ναβεχοδοноσορ διατὶ ὑπέπεσεν εἰς τόσας συμφοράς, καὶ ἕως εἰς τὴν γῆν καταδαφίδη; διατὶ ἐφθασεν εἰς τόσιν ἀφροσύνην, ὅπου ἐκαταφρόνα τὰς ὀφθὰς βελάς τῶν σοφῶν, καὶ τὰς παραιέσεις. ἀκόμι καὶ ἢ Ρωμαϊκὴ βασιλεία ἕως πότε ἠνθισε καὶ ἐπεκράτησεν; ἕως ὅπε ἢ πολιτεία εἶχε καλὰς συμβελάς, καὶ διῆγε βίον σεμνὸν καὶ ἐνάρετον· διότι λέγει

ὁ Ξενοφῶν, πῶς αἱ περιαιότεραι ἀριστοκρατεῖαι τελείως ἀφανίσθησαν καὶ ἐξερρίζώθησαν πλέον ἀπὸ αἰτίαν τῶν διοικητῶν, παρὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων τὴν δύναμιν· τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν δὲν ἐχάλασαν ἔξωθεν οἱ ἐχθροί, ἀλλ' ἔσωθεν τῶν πολιτῶν ὁ φόβος· τὴν Λακεδαιμονίαν δὲν ἐρήμωσεν ὁ πόλεμος τῶν ἀλλοτριῶν, ἀλλὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἡ φιλαρβυρία· τὴν Τρωάδα δὲν ἠφάνισαν οἱ Ἕλληες, ἀλλὰ τοῦ Πάριδος ἡ ἀκολασία. τούτῃ ἐνεκεν εἶναι πλέα σερεὰ ἀπὸ κάθε φέρριον ἐκεῖνη ἡ βασιλεία, ὅπερ ζῶσιν οἱ πάπες μὲ τὰς συμβελάς τῶν φρονίμων· ὅπερ δὲ εἶναι σέρισσις τῆς βελῆς, τὴν θαυμαστὸν ἀν' ἐκεῖθεν ἀναφύη πάπλων τῶν κακῶν τὸ πλῆθος. Ἰέλιος ὁ Καῖσαρ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων, διατὶ ἐφοιεύθη μέσα εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ ἐλεεινῶς ἀπέθανε; τέττι εἶναι ἡ αἰτία· διατὶ ἐκαταφρόνησε τὴν συμβελὴν τῆ Σπερίνα. εἶχε τῶν προειπῆ αὐτὸς ὡς ἀστροϊόμος ὅπερ ἦτον, γὰ φυλάττη καλὰ τὸν ἑαυτὸν τε, διατὶ τὴν πρῶτην τῆ μαρτίαν ἐμελλε γὰ τῶ ἐπανεῖλθῃ μία μεγάλη συμφορὰ, ὅπερ ἠθελε φέρη εἰς ἕκατον κίνδυνον τὴν ζῶν τε. κατὰ τύχην πηγαίαιτας τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν σύγκλητον, ἐσυναπάντησεν εἰς τὴν σράταν τὸν Σπερίναν, καὶ περιγελοῦτάς τοι μὲ τρόπον τῶ εἶπε· τί λέγεις τῶρα; δὲν ἔφθασεν ἡ πρῶτη τῆ μαρτίαν; ναί, ἀπεκρίθη ὁ Σπερίνας, ἔφθασεν, ἀλλ' ἀκόμι δὲν ἐπέραςε· καὶ ἀληθειᾶ δὲν ἐφείδῃ· διότι μετὰ βίας εἰσηλθεν εἰς τὴν σύγκλητον ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἐπανισάμετοι κατ' αὐτῶ οἱ ἐχθροί τε, μὲ εἰκοσιπρεῖς λαβωματίαις τὸν ἐθανάτωσαν. Πάλιν τῆ Ξέρξε ἡ ὑπόθεσις μὲ πόσῃν εὐτυχίαν ἠθελε συνέβη, ἀν' εἶχεν ἀναπαυθῆ εἰς τὴν συμβουλήν τοῦ φίλουτου; θέλωντας γὰ πολεμήσῃ τὰς Ἕλληνας ἠτοίμασε στρατεύματα χεδὸν ἀναρίθμητα· ἑπτακόσiai χιλιάδες ἦσαν οἱ στρατιῶται ὅπερ ἀρμάτωσε μέσα εἰς τὰ σύνορα τῆς βασιλείας τε, καὶ τριακοσίας χιλιάδας ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν εἰς βοήθειαν· εἶχε καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἑκατὸν χιλιάδας παράβια, ἑτοιμασία ὅπερ δὲν ἐφάνη ποτὲ τοιαύτη εἰς ὅλην τὴν οἰκωμένην. ἀλλὰ τί; ἐλευθεροί, καὶ ἐπαρθεῖς ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὰς κολακειῶν τῶν αὐτῶ θεραπόντων, ἔχασεν ἐλεεινῶς καὶ τὸ σράτευμα,

καὶ τὴν φήμην τε. τινὲς τῷ ἔλεγον, πῶς οἱ Ἕλληες δὲν θέλου καρτερέσει τὸ μῆνυμα τῆ πολέμια, ἀλλὰ μόνον ἀκύντες τὸν ἐρχομένου του, ἤθελαν γυρίση τὰ νῶτα, φεύγοντες κὶ ὀδυρόμενοι· ἄλλοι ἔλεγον, πῶς ἡ Ἑλλάς ὀχι μόνον ἤθελε νικηθῆ, ἀλλ' ἤθελε καταποντισθῆ ἀπὸ τὸ βάρος τῆ τόσῃ στρατεύματος· μερικοὶ πλέα κόλακες ἐπρόθετταν, πῶς βέβαια δὲν ἤθελεν ἐπαρκέση ἡ φύσις μὲ ὄλα τῆς τὰ ποιήματα εἰς τὸ τόσον στρατεύμα· πῶς ἦτον σενὴ ἡ θάλασσα διὰ τόσα καράβια, σεναὶ αἱ πεδιάδες διὰ τόσα ἄλογα, ἐλλειπεῖς οἱ τόποι διὰ τόσῃς στρατιῶτας, σενὸς κὶ αὐτὸς ὁ αἶρας διὰ νὰ δεχθῆ τὰς τόσας σαΐτας· ἄλλοι πάλιν ὑπερυφέντες τῆ Βασιλείῃς τὸ κράτος, ὑπολαμβάνομεν, ἔλεγον, πῶς θέλομεν εὖρει εὐκέρως τελείως κὶ ἔρημας τὰς χώρας τῶν Ἑλλήνων· διατὶ ἀπὸ τὸν φόβον τῆς κὶ τὰς πατρίδας τῶν θέλου ἐγκαταλείψει, κὶ τὰ ὀσπήτια τῶν, κὶ ὄλα τῶν τὰ ὑπάρχοντα· ἀλλ' ὁ Δημάρατος ὁ Λακεδαίμων, ὅπῃ ἀπὸ λόγου τῶν εἶχε περισσοτέρην γνώσιν, βλέπωντας τὸν βασιλέα νὰ ὑπεριφανεύεται, κὶ νὰ μεγαλαυχῆ ἀπὸ τῶν κολάκων τὰ ἀπατηλὰ λόγια, ἐτξί τῷ εἶπε· τῆτο τὸ μέγα πλήθος ὦ Βασιλεῦ, ὅπῃ τόσον σοὶ ἀρέσκει, πρέπει νὰ σὲ κάμη πλέον νὰ φοβάσαι, παρὰ νὰ θαρρῆς, ὡσάν ὀποῦ ἔχει περισσοτέρον βάρος, παρὰ δύναμιν· διότι εἶναι γνώσῃ ἡ παροιμία ὅπῃ λέγει, πῶς τὰ ὑπέρμετρα ἢ παντελῶς δὲν διοικοῦνται, ἢ μὲ δυσκολίαν μεγάλην, κὶ ὅ,τι πράγμα δὲν ἠμπορεῖ νὰ διοικηθῆ, δὲν εἶναι βολετὸν πολὺν καιρὸν νὰ διαμείνη. κὶ βέβαια δὲν ἐξέκλιεν ἀπὸ τὴν ὀδὸν τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴ κὶ ὄσα προεἶπεν ὁ Δημάρατος, ὄλα ἐσυνέβηκαν· ὄθεν νικηθεῖς ὁ Ξέρξης εἰς κάθε ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐγνώρισε τέως, ἀμὴ βραδέως, πόσον διαφέρει τὸ στρατεύμα ἀπὸ τὸ ἀπαίδευτον πλήθος· κὶ μὲ πολλὴν του ἐντροπήν νύχαρίσισε τὸν Δημάρατον, διατὶ αὐτὸς μόνος τῷ προήγγειλε τὴν ἀλήθειαν· πράγμα ὄντως παράδοξον, κὶ χερδὸν ἀπίστευτον· ἕνας τοιῶτος Βασιλεὺς, μὲ τόσον ἀναρίθμητον στρατεύμα, ὅπῃ πέντε χρόνος ἐσάθη ἕως νὰ τὸ συνάξῃ, κὶ θεωρῶντάστο ἀπὸ ὕψηλόν τόπον, λέγῃσι, πῶς νὰ ἐκλαυσε, διατὶ εἰς ἑκατὸν

χρόνος δὲν ἤθελε μείνη ζωντανὸς ἔτε ἕνας ἀπὸ τῆς τό-
 σης στρατιῶτας· ἢ μὲ τόσα καράβια, ὅπῃ μετὰ βίας τὰ
 ἐχώρισεν ὁ Ἑλληνίσποντος, νὰ νικηθῇ μὲ τόσῃν καταιχύ-
 νῃ σιμᾶ εἰς τὰς Θερμοπύλας ἀπὸ τέσσαρας χιλιάδας
 στρατιωτῶν· ἢ ἐκεῖνος ὅπῃ πρώην μὲ τὰ πολλὰ τε πλεῖ-
 μενα ἐσκέπαζε τὴν θάλασσαν, μόλις μὲ ἕνα μικρὸν
 πλοιάριον ἐδουήθη νὰ φύγῃ. ταύτης δὲ τῆς μεγάλης δυ-
 συχίας ποῖα ἐσάθη ἡ αἰτία; ἢ ἀπατηλὴ κολακεία, καὶ
 τὰ θελκτικῆρα λόγια τῶν ὑποκριτῶν, εἰς τὰ ὅποια κακὰ
 δὲν ἤθελε συναντήσῃ ὁ ταλαίπαρος, ἂν ἤθελε δώσει ἀ-
 κρόασιν εἰς τὴν συμβελὴν τῆ Διμαράτη, ἢ ὄχι εἰς τῶν
 οἰκείων τε τὰς κολακείας. ὁμοίως καὶ ὁ Νέρων, τῆς θηριο-
 γνωμίας τὸ τέρας, ἀπὸ ποῖαν μανίαν ἀδηγείτο, εἰς τὸ
 νὰ ἐπιτελῇ τὰς τόσας ἀσεβείας; ἀπὸ ταύτην καὶ μόνην,
 διατὶ δὲν ἐχώρει εἰς τὸν νῦν τε καμία συμβελή, ἔτε ἐ-
 δέχето ἐκεῖνος ὅπῃ τὰ ἀληθῆ τὸν ἐνθύμιζαν· ἐλογίαζε
 γὰρ ὁ ἀχρεῖος, πῶς μὲ τὸ νὰ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην δυ-
 ναστείαν, εἶχεν ἄδειαν νὰ ἐργάζεται ὅσα ἐβέλετο, καὶ ἐ-
 πόθει· καὶ διὰ τῆτο καταφρονῶντας τὰς συμβελάς, εἰς
 κάθε λογῆς κακίαν ἐκλίνε τὴν καρδίαν του. ἐντεῦθεν
 παρακινέμενος ὁ Κλαυδιανὸς, ἔττι λέγει πρὸς κάθε Ἡ-
 γεμόνα·

Μὴν ἀποβλέπῃς βασιλεῦ εἰς ὅσα σοὶ ἀρέσκουν,
 Ἀλλ' εἰς ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὅπῃ εἰς ἐσένα πρέπουν.
 Σοφὲς καὶ ἐπισήμονας πάντοτε συμβουλεύς,
 Οἱ γὰρ ἀλλέως πράττοντες πολὺ δὲν βασιλεύουν.

Τέτε χάριν κρίνω δίκαιον καὶ εὐλογον, ὅτι ὁ Ἡγεμῶν εἰς
 τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας, νὰ μὴ δίδῃ ποτὲ τὰ ὄψα τε
 εἰς τὰς κόλακας, ἔτε νὰ θαρρεύεται τόσον εἰς τὴν ἀγχι-
 νοιάν τε, ἀλλὰ νὰ μεταχειρίζεται συμβέλους τῆς πλέον
 φρονίμους, ὅπῃ εἰλικρινῶς καὶ μὲ ἐλευθερίαν νὰ τῶ λέ-
 γωσι τὴν ἀλήθειαν· καὶ ὄχι μὲ πολλὰ καὶ τορνευτὰ λόγια,
 ἀλλὰ μὲ ὀλίγα καὶ σερεὰ, διὰ νὰ μὴ συγχίζωσι τὸν νῦν
 τε· διότι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλιν, δὲν πρέπει νὰ γίνεταί
 διὰ πολλῶν ἐκεῖνο, ὅπῃ ἄριστα δύναται νὰ κατορθωθῇ δι'
 ὀλίγων· ὁ Βασιλεὺς Ἀγησίλαος ἀκάνωντας ἕνα νὰ διμη-
 γορῆ·

γορή· ὁ ὁποῖος τὸν κώνωπα ἔκαμινεν ἐλέφαντα, καὶ με πολυλογίαν ἐδιηγείτο μίαν ἐτιδανὴν ὑπόθεσιν, ἀγανακτῶντας ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν ἐμήγυριν, καὶ εἶπε· καλὸς μπαλωματᾶς, ὅπῃ εἰς τοιοῦτον μικρὸν πόδα ἀγωνίζεται νὰ προσαρμῶσῃ τόσον πλατὺ ὑπόδημα. ἐντεῦθεν ἐπαινεῦνται τὰ λακωνικὰ γράμματα, διατὶ εἰς ὀλίγην περιληψιν περικλείουσι μεγάλα νοήματα· ἀπὸ τὰ ὁποῖα μερικὰ ἀφῆσε διὰ ἐνθύμησιν εἰς τὴς μεταγενεστέρας τῶν ἰσορικών ἢ ἐπιμίλεια. ἀνάμεσα εἰς ταῦτα εἶναι ἓνα τὸ γράμμα Λυσάνδρου τῆ στρατηγῆ, μετὸ ὁποῖον ἐδίδεν εἰδησιν εἰς τὴς ἐφόρους τῶν Λακεδαιμονίων, πῶς ἐνίκησε τὴς Ἀθηναίης· καὶ ἡ περιοχὴ τε ἦταν αὐτῆ· Ὑπεδελώθησαν αἱ Ἀθηναίαι· πρὸς τὸν ὁποῖον ἀντέγραφαν οἱ Λακεδαιμόνες· Ἀρκεῖ ὑποδεδωῶθαι. ἰδὲ εὐμορφος λακωνισμὸς, καὶ ἡδύτερος εἰς τῶν ἀκρόντων τὰ ὦτα ἀπὸ τὴν ἀνοσιν πολυλογίαν. εἰς τὴς αὐτοὺς Λακεδαιμονίους εἶχε γράφει Φίλιππος ὁ βασιλεὺς μίαν μακρὰν ἐπιστολὴν περὶ διαφόρων ὑποθέσεων. ἀλλ' αὐτοὶ με μίαν μόνην συλλαβὴν, δηλαδὴ με ἓνα Οὐ, τῷ ἀπεκρίθησαν· τὸ ὁποῖον εἰ, με τοιαῦτα μεγάλα γράμματα ἐχεδίασαν, ὅπῃ ἐγέμωσεν ὅλον τὴ χαρτίς τὸ πρόσωπον· πάλιν ὁ αὐτὸς με δευτέραν ἐπιστολὴν τοὺς ἡρώτα, με τί τρόπον ἠθέλαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴ λόγου των, με τὰ ἄρματα ὡς ἐχθρὸς, ἢ εἰρηνικᾶ ὡσαν φίλος; καὶ τὸν ἀπεκρίθησαν με λακωνικὴν βραχυλογίαν· Οὐδετέρως. ὡσαύτως καὶ Ἰέλιος ὁ καῖσαρ ἔσωντας καὶ νὰ ἐνίκησεν εὐθύς εἰς τὴν πρώτην ἐπικρότησιν τῆς μάχης τὸν βασιλέα τῆς Ἀσίας Φάρνακην, λακωνικῶς ἔγραψεν εἰς τὴς οἰκείους τε· ἦλθον, εἶδον, νενίκηκα· γράφουσι καὶ διὰ τὸν Φωκίονα οἱ ἰστορικοὶ, τὴ ὁποῖα τὴν δύναμιν τῶν λόγων ἐθαύμασεν ἡ Ἀθήνα, πῶς ὄντας πλήρες Ἀνθρώπων τὸ θέατρον, καὶ προσμένοντες ὅλοι νὰ τὸν ἀκούσῃν δημογορεῖται, αὐτὸς συλλογιζόμενος ἐπεριπάτει ἔξω, σοχαζόμενος, πῶς νὰ κάμῃ τὸν λόγον, ὅπῃ νὰ εἶναι καὶ συνετμημένος, καὶ εὐφορος νοημάτων. ὅταν δὲ εἰσῆλθε καὶ ἀρχισε τὴν ὀμιλίαν, ἐφάνη τῷ λαῷ ὅχι πῶς ἐδημηγόρει, ἀλλὰ πῶς ὡς ἄλλος Ζεὺς ἀπὸ τῆ ἐρανῆ καταβάς, ἐβρόντα, καὶ ἤσραπτεν. ἔτω καὶ οἱ σύμβελοι, ὅταν συνομιλεῖσι

με τὸν Ἡγεμόνα περὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, ἃς μὴν
 εὐγάζεν ἀπὸ τὸ σόματων λόγια ψυχρὰ ἢ κενὰ, ἀλλ' ὀ-
 λίγα, ἢ ἐπωφελεῖ, ὅπερ νὰ ἀποβλέψωσιν εἰς τὴ κρατῆν-
 τος τὴν Σωτηρίαν· τῆτο δὲ ἄριστα θέλει κατορθώσῃ, εἰάν
 αὐτοὶ γένων τοιῶτοι, οἷος τὴς ἐδιάταξεν ὁ βασιλεὺς Δα-
 βίδ, ὁ ὁποῖος ὡς ἀγρυπνὸς ἄργος ἐπιμελῶς τοὺς ἐγύ-
 ρευεν εἰς ὅλον του τὸ βασίλειον ἐκλεγμένους ἀπὸ μυριά-
 δων, ὅπερ νὰ μὴν ἔχωσι κανένα ἐλάττωμα· συνηθίζωντας
 νὰ λέγη συχνὰ πρὸς τὰς οἰκείας τε· „ Οἱ ὀφθαλμοὶ με
 ἐπὶ τὰς πύλας τῆς γῆς, τὴ συνηθεῖσθαι αὐτὸς μετ' ἐμεῖ. “
 ἔτε ποτὲ ἠμπόρεσε νὰ παρακινήσῃ· ὅτι εἰς τὴν βασιλικὴν
 τε αὐλήν νὰ ἔχωσιν ἄλλοι χώραν, παρέξ οἱ ἄμεμπτοι.
 Πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, ἔτος μοι ἐλσιτέργει· ἢ πάλιν
 εἰάν γνωριθῶσι τοιῶτοι, οἷος διορίζει ὁ Θεὸς Ἀμβρό-
 σιος· „ ἐκλεξὸν σεαυτῷ συμβέλες ἀγαθὸς, φοβημένους τὸν
 Θεόν, ἢ τὴν ἀλήθειαν φιλέντας. “ διότι πολλὰκις οἱ κό-
 λαικες μετὸ ἰλαρόν τους πρόσωπον ἀπατῶσι τὰς ψυχὰς
 τῶν ἀκρόντων, καὶ μετὰ τὰ βρόχια τὴ αἰωνίῃ θανάτῃ τὰς
 ἀποκτείνωσιν· ἢ εἰάν ὦσι, καθὼς τὴς ἐνθυμίζει ὁ μέγας
 Γρηγόριος, λέγωντας· „ Οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ εἶναι εἰς
 τὴν συμβεβλην πίσος, καὶ νὰ σὲ παρακινῶ θραύρας εἰς
 τὰ πρακτέα, παρὰ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὴ λόγισσα, ἢ ὄχι τα
 πράγματά σου. “ ἢ τῆως, εἰάν εὐρεθῶσι καθὼς τὴς εἶδεν
 ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. „ Εἶδον λέγει, Θρόνον
 „ ἐν τῷ ἔρανῳ, ἢ κύκλωθεν τὴ θρόνον θρόνους εἴκοσι ἢ
 „ τέσσαρες, ἢ ἐπὶ τὴς θρόνους εἴκοσι ἢ τέσσαρας Πρεσ-
 „ βυτέρους καθήμενας, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευ-
 „ κοῖς, ἢ εἶχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν σφάνους χρυσοῦς·
 „ ἐν μέσῳ δὲ τῶν Πρεσβυτέρων ἐκάθητο ὁ Ἰψιστος Βασι-
 „ λεύς. “ Τῆτο δὲ τί δηλοῖ; ὅτι κανένα πρᾶγμα δὲν δύνα-
 ται τόσον ἰχυρᾷ νὰ ἀναγκάσῃ τὴς συμβέλες, νὰ ἐπιτε-
 λῆσιν ὡς πρέπει τὸ ἰδίόν των ἐπάγγελμα, ὡσαν ἢ διανοή-
 σις τῆς τῆ Θεῷ παρρησίας· ἐκεῖ γὰρ ὁ Θεὸς ὀπίθεν τὴ τεί-
 χους, ἢ σὲ κοιτᾷ διὰ τῶν καθ' ἑαυτῶν, σοχαζόμενος τὰς
 ὁδούς σου, ἀριθμῶντας τὰ διαβήματά σου, βλέπωντας τὸ
 ἀτελέ σου, καὶ γράφωντας ἅπαντα εἰς τὰς ἀνεξαλείπτους
 αὐτῆ βίβλους, διὰ νὰ ἀνακρίνη ἀκριβῶς, ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡ-
 μέρα

μέρα τῆς δίκης. διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀβραάμ·
 „Εὐαρέσκει ἐνώπιόν μου, καὶ ἔσῃ τέλειος.“ | διότι τὸ περι-
 πάτημα ὅπερ κάμει ὁ Ἄνθρωπος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὀδηγεῖ
 πρὸς τὴν τελειότητα· εἰδὲς ὃν λόγος μὲ τόσην δρασικότη-
 τα ἀναγκάζει νὰ εὐθετῇ τινὰς, καὶ νὰ διατάξη τὰς πρά-
 ξεις τε, αἷσαν τὸ νὰ περιπατῇ ἐνώπιον τοῦ Ἡγεμόνος τε.
 ἐνταῦθεν λέγει ὁ ἱερός Προφητὰναξ· „Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς
 ἐνώπιον αὐτῶ.“ καὶ ἀπὸ τῆτο τί ἀκολουθεῖ; Βεβηλῆνται
 αἱ ὁδοὶ αὐτῶ ἐν παντὶ καιρῷ. ἡ Ἑβραϊκὴ διάλεκτος λέ-
 γει· Τίπτωσιν αἱ ὁδοὶ αὐτῶ ἐν παντὶ καιρῷ· ὅτι ὅσοι
 βασῶσι τῆς ἀνομίας τὴν γονὴν τίπτωσι μύρια κακὰ, καὶ
 εἰδέποτε χολάζουσιν ἀπὸ ταύτην τὴν ψυχόλεθρον γέν-
 ναν· καὶ τῆτη ὡ πόσον εἶναι μεγάλη ἀφροσύνη· „Εἶπε
 ὃν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτῶ, καὶ ἔστι Θεός.“ ἀλλὰ πῶς εἶ-
 και βολετόν, νὰ κατασαθῇ ὁ Ἄνθρωπος τόσον ἄγνωστος,
 ὅπερ νὰ εἴπῃ, πῶς δὲν εἶναι Θεός, ἀν αὐτὴ ἡ φύσις φανε-
 ρὰ τὸν διλοποιεῖ; ἐγὼ ἔτις ὑπολαμβάνω, πῶς δὲν θέλει
 νὰ εἴπῃ παντελῶς, ὅτι δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ πῶς δὲν συλ-
 λογίζεται τὸν Θεὸν παρόντα· καὶ τῆτο συμπεραίνω ἀπὸ
 τοῦ Ἑβραϊκῶν, ὅπερ λέγει· „Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 τῶ καὶ ἔστι κριτής· ἐπὶ τῆς θρόνης δὲ ἐκάθοντο πρισβύτε-
 ροι. καὶ τῆτο διατι· ὅτι πᾶσα διοίκησις σύνεσιν ἀπαιτεῖ, ἡ
 ὁποία εἰς ὀλίγη καιρῶ διάστημα δὲν ἀποκτᾶται. εἰς τῆς
 παλαιῆς ὃν εἶναι ἡ σοφία, καὶ εἰς τὸν πολὺν καιρὸν ἡ φρό-
 νησις· ἦσαν δὲ ἐνδεδυμένοι σολὰς λευκάς· ἡ λευκότης (λέ-
 γει ὁ Ἀμβρόσιος) εἶναι σύμβολον τῆς καθαρότητος, ὅτι
 τῶν ἠθῶν ἡ ἀθωότης εἶναι εἰς τῆς συμβέλας πολλαὶ αναγκαι-
 αῖα, ἔτι ἡ λευκότης εἶναι σημεῖον εἰρήνης, διὰ νὰ δείξῃ,
 πῶς οἱ σύμβουλοι πρέπει νὰ συμβελεύουσι τὴν εἰρήνην,
 καὶ ὄχι τὸν πόλεμον, μιμῆμενοι τὸν Θαυμασὸν σύμβουλον
 Θεὸν, ὅπερ πάντοτε τὰ τῆς εἰρήνης διαλογίζεται καθὼς
 λέγει μὲ τὸν Ἰερεμίαν· „Λογιούμαι ἐφ ὑμᾶς λογισμὸν
 εἰρήνης, καὶ ἔ κακὰ.“ εἶχαν δὲ σεφάνης χρυσῆς εἰς τὰς
 Κεφαλὰς αὐτῶν. τὸ χρυσίον διλοῖ τὴν ἀγάπην, μὲ τὴν
 ὁποίαν ὅλοι οἱ σύμβουλοι πρέπει νὰ εἶναι εὐπρεπισμένοι,
 διὰ νὰ κοιτάζωσιν ὄχι τὸ ἴδιον συμφέρον, ἀλλὰ τὴν λαὸν
 τὴν ὠφέλειαν· ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἐζητεῖ τὰ

εαυτῆς· τὸ σέμμα δὲ φαιερῶναι ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν οἱ
 διοικηταὶ πρέπει νὰ μεταχειρίζονται ἐπὶ τῶν ἰδίων πα-
 θῶν, ἀποβλέποντες μόνον εἰς τῆς βασιλείας, καὶ τῆς κρα-
 τῆντος τὴν Σωτηρίαν, καὶ διὰ τῆτο ἐπιμελῶς ἄς φυλάτ-
 τωτατ, νὰ μὴ διασκεδάσωσι τὴν ὀρθὴν γνώμην τοῦ Ἡ-
 γεμόνος μετὰς ποικίρας τῶν βελάς, ἐκκλίνουῖτες αὐτῆ τὴν
 καρδίαν ἀπὸ τὴν εὐράτην τῆς δικαιοσύνης, διατὶ τότε ἤ-
 θελαν διαφθεῖρη ψυχὴν κροφορεῖσαν, καθὼς λέγει ὁ Ἀ-
 μως, καὶ διὰ μίαν τοιαύτην ἀνομίαν ἠθέλαν γένη ὑπο-
 δίκτοι τῆς αἰωνίης κολάσεως· ἔτω γὰρ ὁ Θεὸς τῆς ἀπειλεῖ
 μετὸ σῶμα τῆ αὐτῆ Προφήτη εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον·
 Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν Ἀμμῶν καὶ ἐπὶ ταῖς
 τέσσαρσι, ἐκ ἐπισρέφομαι αὐτῆς· ἀλλὰ διατὶ τῆτο ἀγα-
 θὲ Κύριε; δὲν εἶπες ἐσὺ μετὸν Ἡσαϊαν· „ Οὐ βέλομαι
 τὸν θάνατον τῆ ἀμαρτωλῆ, ὡς τὸ ἐπισρέφαι, καὶ ζῆν αὐ-
 τόν; “ καὶ πῶς λοιπὸν λέγεις, Οὐκ ἐπισρέφομαι αὐτόν;
 δὲν εἶπες μετὸν Ἰεζεκιήλ, ὅτι ἢ ἂν ὦρα σειάξῃ ὁ Ἀμαρ-
 τωλὸς, πᾶσαι αἱ ἀδικίαι αὐτῆ, ἄς ἐποίησεν καὶ μὴ μνη-
 θήσονται; καὶ τῶρα πῶς λέγεις, ἐκ ἐπισρέφομαι αὐτόν;
 δὲν εἶπες τῷ Πέτρῳ, καὶ λέγω σοι, ἕως ἐπτάκις ἀλλ' ἕως
 ἑβδομηκοντάκις ἐπτά; τρεῖσι, καθὼς ἐξηγεῖ ὁ Αὐγεσί-
 νος, ὡσάκις ἀμαρτήσῃ; καὶ τὸ λοιπὸν, πῶς χωρεῖ τὸ, ἐκ
 ἐπισρέφομαι αὐτόν; οἱ ἑβδομήκοντα ἐρμηνευταὶ προ-
 δέτῃσι τὴν αἰτίαν· ἀνθ' ὧν ἀνέχιζον τὰς ἐν γαστρὶ ἐ-
 χέσας τῶν Γαλααδιτῶν· οἱ Ἀμμωνίται λέγει τῆς γρα-
 φῆς ἢ διήγησις, τόσον ἦσαν φιλάργυροι, καὶ προσκολλημέ-
 νοι εἰς τοῦ χρυσοῦ τὸν πόσον, ὁποῦ ἀφ' ἐ ἐνίκησαν τῆς
 Γαλααδίτας, ἐφόρευσαν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν τὰς κρο-
 φορεῖσας διὰ νὰ μὴ γεννήσωσιν υἱὸς, ὅτῃ νὰ γένων μετὸν
 καιρὸν ἐκδικηταὶ, καὶ μετὸν δύναμιν τῶν ἀρμάτων νὰ εὐ-
 γάλων ἀπὸ τὰς χεῖράς τῶν τὰ ἀρπαχθέντα ὑπάρχοντα
 τῶν πατέρων τῶν· τὸ ὁποῖον ἔργον τόσον ἐβαρυφαῖη τῷ
 Θεῷ, ὅτῃ ἀπεφάσισε νὰ μὴ τῆς συγχαρήσῃ εἰς τὸν αἰῶ-
 να· καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐξηγητῶν, ἢ κροφορεῖσα γυνή,
 διλοῖ τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὅτῃ εἶναι γόνιμος ἀπὸ ευνοίας
 ἀγαθῆς, καὶ ὅτῃ ἔχει γνώμην ὀρθὴν· θέλει ἐν νὰ φανε-
 ρώσῃ ὁ Προφήτην, ὅτι ἔποιος μεθοδεύεται νὰ διασρέφῃ

εἰς τὸ κακὸν τὴν καλὴν θέλουσιν τῷ Ἀνθρώπῳ, καὶ να μεταβάλῃ τὴν χριστὴν διάθεσιν, ὅχι μόνον θέλει παιδεύει εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Κόσμον τῆτον δὲν θέλει μείνει τῆς δίκης ἀμέτοχος· τὸ ὁποῖον ἐμπράκτως ἐδοκίμασαν οἱ υἱοὶ τῷ Ἡλὶ τῷ Ἱερέως τῷ μεγάλῳ. τέτκς ὁ Θεὸς δεινῶς ἐπαίδευσεν, διὰτὶ ἐμπόδιζαν τὰς εὐλαβεῖς ἀνδρας τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ να μὴ προσφέρωσιν εἰς τὸν Θεὸν τὰς θυσιάστων, ὅθεν λέγει ἡ γραφή· „ Καὶ ἦν ἡ ἀμαρτία τῶν παιδαρίων μεγάλη ἐνώπιον Κυρίου σφόδρα, ὅτι ἠθέτην τὴν θυσίαν Κυρίου. “ μὲ αὐτὸ δὲ τί ἄλλο μηχανουόμεθα, εἰ μὴ να σμικραίνωμεν, ὅσον τὸ κατ' ἡμᾶς, τῷ Θεῷ τὴν δεσποτείαν; κατὰ τὸ ἐναντίον, ὅποιος ἐπιστρέφει ψυχὴν Ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀγαθόν, πλατύνει κατὰ τινὰ τρόπον τὴν θεῖαν Κυριότητα· ἐτὶ οἱ Θεοφόροι Πατέρες ἐξηγεῖσιν ἐκεῖνα τὰ Ἱερά λόγια· „ Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μὲ τὸν Κύριον. “ δὲν εἶπε τὸν Θεὸν, ἀλλὰ τὸν Κύριον· διὰτὶ ὅταν τινὰς ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ ἐπιστρέφει ψυχὴν ἐκ πλάνης καὶ τὴν φέρει εἰς τὴν σφάταν τῆς Σωτηρίας, τότε κάμνει τὸν Θεὸν, Κύριον μεγαλύτερον. ἀλλ' ὅχι μεγαλύτερον Θεόν· πλατύνεται γὰρ ἡ κυριαρχία τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἔχει ἡ Θεότης, ὅτι ὁ Θεὸς ὡς ἦν, ἔτω καὶ ἔσι, καὶ ἔσαι, καὶ τί πλέον ἐνδοξότερον πρᾶγμα, ὡσὰν να ὀδηγήσῃ τινὰς τὰ πεπλανημένα πρόβατα, καὶ να τὰ φέρῃ εἰς τὸν κόλπον τῷ Θεῷ; εἶδὲ ὅποιος τὰ διασκορπίζει, ὅχι μόνον ἐργάζεται μεγάλην ἀσέβειαν, ἀλλὰ πάχει ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν, να σμικρύνῃ τὴν Θεϊκὴν ἐξουσίαν. Καὶ διὰ τῆτο ὁ Ἡγεμὼν ἄς ἀκὴ μόνον τὰς συμβεβουλίαν τὰ ἀληθῆ, καὶ ὅχι τὰς κόλακας, ὅτε κοιτάζουσι τὸ ἴδιόν τες συμφέρον, βάζοντες εἰς κίνδυνον καὶ τὸ Βασίλειον καὶ τὸν Βασιλέα, ὡς προδότηι ὅπου εἶναι τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας· τοῖτοι ἦσαν οἱ σύμβουλοι τῷ Σαὺλ καὶ τῷ Δαβίδ. διὰ τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος Δαβίδ παραπονεῖται· ἵνα τί ἀκείεις τῶν λόγων τῷ λαῷ λεγόντων, ἰδὲ Δαβίδ ζητεῖ τὴν Ψυχίνσιν; Τοῖτοι ἦσαν οἱ διοικηταὶ τοῦ Ἀχαάβ, Βασιλέως Ἰσραὴλ, οἱ ὅποιοι συμβεβουλίαν να ἀνέβῃ εἰς Ρεμμαθ Γαλαὰδ μεβεβαίαν ἐλπίδα πῶς θέλει νικήσει τὰς ἐχθρὰς τε, σαφῶς τὸ ἀπάτησαν· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἐκείνον ἐθανατώθη

τώθῃ· μόνος δὲ ὁ Μιχαίας ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ τε εἶπε
 τὴν ἀλήθειαν, μὰ δὲν ἦν ἀκρόασις· ἀλλὰ φεῦ τῆς δυ-
 συχίας· τίς εὐρίσκειται τῶρα εἰς τὰς καιρὸς μας ὅπῃ τὰ
 ὀμιλῆ ἐν πίσει καὶ ἀπλότῃ; πολλοὶ εἶναι ὅπῃ συμβαλεῦ-
 σι τὰ ἀρέσκοντά· πολλοὶ ὅπῃ ἠξεύρου μόνον τὰ ἐπαινῶ-
 σιν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἢ εἰδῆς, ἢ πολλὰ ὀλίγοι τὴν πα-
 ρασείων· ὅμως αὐτὰς τὰς ὀλίγους, ὅπῃ εἰλικρινῶς τ' ἀ-
 ληθῆ λέγουσιν, ἃς τὰς περιποιεῖται ὁ Ἡγεμῶν, αὐτὰς ἃς
 τιμᾶ, καὶ αὐτὰς ἃς πλετίζει μετὰ τὰς εὐεργεσίας τε· ταύ-
 τῃν δὲ τὴν ἐλευθερίαν των, ὅχι μόνον χωρὶς ὀργὴν ἃς ὑ-
 ποφέρει, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀγαθίᾳσιν ἃς δέχεται, διατὶ αὐτὴ
 εἶναι φύλαξις ἀσφαλῆς τῆς βασιλείας τε· ἐρωτήθῃ ποτὲ
 ἀπὸ ἑνα τε φίλον ὁ Θεῖος Πλάτων, ποίας λογῆς δέλευσιν
 ἐδύνετο τὰ τῶ κόμη, ὅπῃ τὰ τῶ εἶναι εὐάρεση; καὶ τῶ εἶ-
 πον, ἂν ἰδῆς εἰς τε λόγους με κανένα ἐλάττωμα, καὶ με ἐλευ-
 θερίαν μοι τὸ ἀναγγείλης· τὸ αὐτὸ ἠγάπα καὶ Ἀπελλῆς·
 ὅθεν ὅσας ζωγραφίας ἐκαμνε, τὰς εὐγανεν ἔξω εἰς ταῖς
 σφράταις διὰ τὰ τὰς βλέπασιν οἱ διαβαίνοντες, καὶ τὰ λέγει
 καθ' ἑκαστὸν μετὰ ἐλευθερίαν, ὅ, τι σφάλμα εὐρίσκειν εἰς ἐκείνας·
 τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτον καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος· καὶ διὰ τῆτο
 ἐδίωξε μίαν φοράν ἀπὸ τὴν αὐλήν τε ἑνα τῶν ὑπηρετῶν τε,
 διατὶ εἶπε, πῶς εἰς δώδεκα χρόνους ὅπῃ τὸν ἐδέλευε, δὲν ἦν
 εἰς αὐτὸν κανένα ἐλάττωμα, ὅπῃ τὰ ἦτον ἄξιον ἢ ἐπι-
 τιμήσεως, ἢ διορθώσεως· ἐντεῦθεν ἃς λάβωσιν ὑπόδει-
 γμα οἱ Ἡγεμόνες, τὰ ὑποφέρωσι μετὰ χαρᾶς τὴν μετρίαν
 ἐλευθερίαν τῆς γλώττης τῶν οἰκείων των· ἢ ὅποια ὁμολο-
 γῶ, πῶς μερικαῖς φοραῖς πλήττει, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀφ' ἑ
 γνωριθῆ ἢ ἀλήθεια, χωρὶς δυσἀρέσκειαν ὑποφέρεται τὸ
 τοιαῦτον σωτήριον πλῆκτρον, διότι ἢ ἐπιπληκτικὴ ὀμιλία,
 ὅταν εἶναι μετὰ τὸ ἄλλας τῆς μετρίότητος ἠρτημένη, δὲν φλί-
 βει, ἀλλὰ μάλις εὐφραίνει, καὶ χαροποιεῖ τὸν Ἡγεμό-
 να· πλην ἂν ἢ ἀλήθεια φυσικᾶ εἶναι τόσον θαυμασῆ, καὶ
 ἀξίερασος, τίνος εἶεκεν οἱ Ἡγεμόνες ἔχειν συήθειαν τὰ
 τὴν ἀκέραι μετὰ ἀγαθήησιν; διατὶ ἔτε βλέπασιν, ἔτε κα-
 ταλαμβάνωσι τὰ ἰδιά των ἐλαττώματα· αὐτὸ δὲ συμβαί-
 νει, καὶ μετὰ περισσοτέραν δυσκολίαν θεραπεύονται τῆς ψυ-
 χῆς τὰ νοσήματα, παρὰ τὰ σώματος αἰ ἀδένεια· διατὶ τὰ

σώματος τὸ πάθος ἢ ἀπὸ τὸν σφιγμὸν γνωρίζεται, καὶ ἀπὸ τὴν ὠχρότητα τῆ προσώπου· ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ἢ νόσος μὲ τοιαῦτα σημεῖα δὲν φανεῖται· καὶ διὰ τῆτο τόσον λαιθάνει μερικὰς, ὅπῃ ἔτε καὶ διὰ κακὸν δὲν τὴν λογίζωσι· καὶ βέβαια ποτὲ δὲν εἶπε τινὰς, ὅτι ὁ πυρετὸς εἶναι ὑγεία, οὔτε ἀνόμασε τὴν φθίσιν ἀγαθὴν εὐεξίαν τῆ σώματος· ἀλλὰ τῆς κακίας δίδωσι πολλάκις ὄνομα ἀρεθῆς· ἢ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὅσοι ἔχουσι σαματικὴν ἀδένειαν εὐθύς καλεῖσι τὸν Ἰατρόν· οἱ δὲ ἀδενεῖς τὴν ψυχὴν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀντιφάρμακον ὅπου δίδεται εἰς αὐτὰς διὰ θεραπεῖαν, τὸ ἀποβάλλουσι. μὰ τί λέγω τὸ ἀποβάλλουσι; λογιάζουσι ἰδιόντες ἐχθρὸν ἐκεῖνον ὅπῃ τὸ δίδει· τῆ Ηλίας αἱ ἀκτῖνες ὅταν πλήττουσι τὸ γυαλί, δὲν ἀνάπτουσι εἰς αὐτὸ τὴν φωτίαν, διατὶ ἐκεῖ δὲν ἐπιμένουσι· ἀλλ' εἰς τὸν καθρέπην κάμνου εὐθύς τὴν ἐνέργειαν· μόλις τὸν πλήττουσι, ὅπῃ ἀνάπτει τὸ πῦρ. καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διατὶ δὲν διαβαίνουσι περαιτέρω, ἀλλὰ μένουσι εἰς τὸν καθρέπην, ἐκεῖθεν ἐπαναστρέφουσι· ἔτω καὶ αἱ συμβουλαὶ δὲν δίδωσι καμίαν ὠφέλειαν, διατὶ οἱ κρατῶντες ἢ ἀμελῶς τὰς ἀφίνου καὶ διαβαίνουσι, ἢ τελείως τὰς ἀποδοκιμάζουσι· δέχονται δὲ μόνον μῆ χαρὰς τὰς κολακευτικὰς ὀμιλίαις, καὶ εἰς αὐτὰς ἐπιμένουσι· καὶ διὰ τῆτο καὶ τὰ ἥδη των φθεῖρονται, καὶ τὸ βασίλειον ἀφανίζεται. ἐγὼ δὲν ἀρνεῖμαι, πῶς κατὰ πρῶτην προσβολὴν να μὴ φαίνεται πικρὰ ἢ ἀλήθεια· ὁμως ἀνγνωριθῆ καθὼς πρέπει, κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀπὸ ταύτην γλυκύτερον· πλὴν πῶς εἶναι βολέον, γλυκεία καὶ πικρὰ να εἶναι ἢ ἀλήθεια; δίδει τὴν λύσιν ἕνας σοφώτατος διδάσκαλος· δύο ἐνεργείας προβάλλει ἢ ἀλήθεια· ἢ Πρῶτη ἐνέργεια εἶναι να φωτίζη τὸν Ἄνθρωπον, καὶ κατὰ τῆτον τὸν τρόπον δὲν μισεῖ τινὰς τὴν ἀλήθειαν, διατὶ φυσικᾶ ὅλοι ἐπιθυμῶν να φωτίζονται· ἢ Δευτέρα ἐνέργεια εἶναι, να ἐλέγχει, καὶ ἔτως εἶναι πικρὰ, καὶ μισεῖται ἀπὸ τῆς κακούς, διατὶ δὲν ἀγαπᾶν τὴν ἐπιτίμησιν· καθὼς μᾶς τὸ βεβαιῶσι τῆς Γραφῆς τὰ παραδείγματα· ὁ Ἡσαΐας διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰς δύο ἐπριανίδη καὶ ἀπέθανεν· ὁ Ἱερεμίας διὰ ταύτην ἐλιθοβολήθη· ὁ Δανιὴλ ἐβάλλθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λέόντων· ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ἀ-

πετμήθη τὴν κεφαλὴν· καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔπαθε τόσας ταλαιπωρίας, διατὶ τῆς ἀληθείας ἐσάθη κήρυξ εἰς ὅλην τὴν οἰκωμένην· καθὼς τὸ μαρτυρεῖ εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολὴν· Ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα, ἀληθεύων ὑμῖν. Ἐχομεν ἀκόμι εἰς τέτο καὶ ἀπὸ τῶν παλαιῶν Φιλοσόφους βεβαιωτικὰ ὑποδείγματα· ὁ Ἀναξαγόρας ἐκρίθη ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐνοχος θανάτου, διατὶ εἶπε, πῶς ὁ ἥλιος ἦτον ναὶ, μία φεγγοβόλος λαμπάς, ἀλλ' ὄχι Θεός· ὁ Σωκράτης μὲ φαρμακί ἐθανατώθη, διατὶ ἐδιαφέντευσε τὴν ἀλήθειαν· καὶ ὁ Κικέρων προσάξει τῷ Μάρκῳ ἀντωνίῳ, ἐξήκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν ὄντας, ἀπετμήθη καὶ τὴν δεξιάν, καὶ τὴν κεφαλὴν, διὰ τῶν Φιλιππικῶν λόγους ὅπως ἔγραφεν ἐναντίον τε. Τέτε ἐνεκεν ἃς ἔχουσι τὴν ἐνθύμησιν ταύτην οἱ σύμβελοι, ὅταν βέλονται νὰ εἰπῶσι τῷ Ἡγεμόνι τὴν ἀλήθειαν, μὲ τρόπον καὶ μὲ μέτρον νὰ τὴν παρασῆναι, διὰ νὰ μὴ τύχη καὶ προσκρέσθωσι εἰς τὰς σπιλάδας τῆς ὑπερμέτρης ἐλευθερίας, καὶ ἐλεεινῶς καταποντιθῶσι· διότι δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὀδοντωτὴ ἢ ἀλήθεια, διὰ νὰ δάκη, ἀλλ' ἀπλασάτη, διὰ νὰ ὠφελῇ· καθὼς γὰρ εἶναι πολλὰ κινδυνώδες νὰ ζῆναι τινὰς τὸν Λέοντα, οὕτως εἶναι ἔργον πολλῆ κόπης, νὰ νεθετῆ τὸν Ἡγεμόνα τὰ δέοντα.

Τὸ μῖσος τῷ Νέρωνος καὶ τῷ ὑπάτῳ Οὐερίνῳ, γράφει ὁ Κορνήλιος ὁ Τάκιτος, πῶς ἀρχισεν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐλευθερίαν· ἐγνώρισεν ἔτος τῷ Βασιλέως τὴν νεωθρότητα καὶ ὀκνηρίαν, καὶ προφανῶς τὸν ἐκαταφρόνα· πάλιν ὁ Νέρων ἐβλεπε πῶς πολλὰκις μὲ σκληρὰς εὐτραπείας τὸν ἐπερίπαιζεν ὁ Οὐερίνος, καὶ ἐφοβεῖτο ἐκεῖνος τὸ θράσος· διότι τὰ σκώμματα, ὅταν πλείστον τῆς ἀληθείας μετέχουσι, τυπώνουσι εἰς τὸν νῦν μίαν κάποιαν δεινὴν τῷ ἑαυτῶν ἐνθύμησιν· λοιπὸν χωρὶς ἔγκλημα, καὶ χωρὶς νὰ εἶναι τινὰς κατήγορος, ἐπειδὴ δὲν ἐδύνητο νὰ παρασήσῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐπὶ κρίσεως, ἐπρόσρεξεν εἰς τὴν βίαν τῆς δυναστείας, καὶ κράζοντας τὸν χιλίαρχον Γηρελάνον, τὸν ἐπρόσασε μὲ τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν τε νὰ προφθάσῃ, καὶ νὰ κρατήσῃ τὸν Ὑπατον· καὶ ἔπειτα φέρωντάς τον εἰς τὸ λατρὸν, ἐκεῖ τῷ ἠνοιξεν ὅλας τὰς φλέβας, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνα τὰ θερμὰ ὕδατα, τὸν ἄφησε νὰ ἀποθάνῃ. ταλαι-

παρε Ούεσίνε, πόσον φρονιμώτερα ἤθελες κυβερνήσῃ τὸν
 αὐτὸν σε, ἀνίσως ὅταν ἦσεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς εὐτυχίας
 σε, ἤθελες μάθῃ νὰ σιωπᾶς, καὶ ὄχι νὰ ἐλέγχῃς, καὶ νὰ
 κατακρίνῃς τὰ ἔργα τῶν Ἡγεμόνων. ἀπὸ ταύτην τὴν δοκι-
 μὴν ἄς γνωρίσῃ κατ' ἑνας, πῶς καθὼς εἰς τὰς κακὰς βα-
 σιλεῖς ἀρέσκει νὰ ἔχῃσι χωρὶς τέλος τὴν κυριαρχίαν, ἔ-
 τως εἰς τὰς ἀγαθὰς εἶναι ἀρετὴ, ἀλλὰ μὲ μέτρον τῶν ὑ-
 πηκόων τῶν ἢ ἐλευθερία. ἐρωτήθη ἕνας Σοφὸς, τί πράξ-
 μα εἶναι ἀσφαλὲς εἰς ἕνα Ἄνθρωπον, ὅπῃ μὲ ἐλευθε-
 ρίαν νὰ συναιασφύεται μὲ τὸν Ἡγεμόνα τε; καὶ ἀπεκρί-
 θη, ἡ Εὐπείθεια. πάλιν ἐρωτήθη· τί δὲ εἶναι κινδυνώ-
 δες; καὶ εἶπεν, ἡ Συμβελίᾳ. βλέπομεν ὅτ', πῶς ὅταν κα-
 κῶς συμβαίνεν τὰ πράγματα, πάντοτε ὁ αἴτιος τῆς συμ-
 βελίης ἔχει τὸ ὄνειδος καὶ τὴν ἀτιμίαν· διότι τῶν Βασιλέων
 ἡ συνήθεια εἶναι αὕτη, εἰς μὲν τὰς Ἀνθρώπους νὰ ἀποδί-
 δωσι τὰ ἐναντία συμπτώματα, εἰς δὲ τὴν τύχην τῶν τὰ
 εὐτυχῆ καὶ εὐδόμενα· καὶ διὰ τῆτο λέγει ὁ Πλάτων, πῶς
 οἱ ὑπήκοοι περισσότερον πρέπει νὰ ἠξεύρωσι, παρὰ νὰ ὀ-
 μιλήσωσι, ὅτι πολλὰ κινδυνώδες εἶναι νὰ ἠξεύρῃ τινὰς τῶν
 μεγιστάνων καὶ ἐξουσιασῶν τὰ ἀπόρρητα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐὰν
 τύχῃ καὶ ἐκφωνήσῃ τι, ἔχασεν εὐθὺς τὴν κεφαλὴν τε, μὲ
 τὸ νὰ συνηθίζεν νὰ μισῶσιν ἐκείνους ὅπῃ ἔχῃσιν εἰδῆσιν
 τῶν μυσηρίων τῶν· καὶ διὰ τῆτο λακύνθῃς ὁ Κυρηναῖος, ὅταν
 ἐκράχθη μὲ πολλὰς ὑποχέσεις ἀπὸ τὸν Βασιλέα Ἄττα-
 λον, διὰ νὰ τὸν ἔχῃ σιμα τε φίλον, καὶ σύμβουλον τῶν
 βασιλικῶν ὑποθέσεων, ἀπεκρίθη, πῶς καὶ πολλὰ εὐχα-
 ρίσα τὸν Βασιλέα διὰ τὴν τιμὴν ὅπῃ τῷ ἔκαμεν, ὅμως δὲν
 ἐδύνετο νὰ πληρώσῃ τὸ πρόσαγμα τε· διατὶ οἱ Φιλόσο-
 φοι πρέπει νὰ θεωρεῖνται ἀπὸ τὰς Βασιλεῖς ὡσαν αἱ ζω-
 γραφαί, ἀπὸ μακρόθεν διπλαθῆ, καὶ ὄχι ἀπὸ σιμα. τὸ αὐ-
 τὸ ἐσυμβέλευε καὶ ἄλλος Φιλόσοφος· εἰς τὸν Βασιλέα (ἐ-
 λεγε) πρέπει νὰ προσεγγίξῃς, ὡσαν εἰς τὴν φωτίαν,
 μὴτε πολλὰ σιμα, διὰ νὰ μὴ καῖς, μὴτε πολλὰ μακρὰν,
 διὰ νὰ μὴ κρυάνῃς· τόσον δὲ πρέπει νὰ ὑπερασπίζεται
 κατ' ἕνας τὴν ἀλήθειαν, ὅπῃ νὰ ἀποκόψῃ ἂν εἶναι δυνα-
 τὸν ἐκείνην τὴν ὑπερβολικὴν ἐλευθερίαν, ὅπῃ πάντοτε ἐ-
 σάθῃ ὁλέθριος· ὅμως μὲ τοιαύτην σύσειν, ὅπῃ μὴτε εἰς

τὴν ἀριστερὰν τῆς αἰχρᾶς κολακείας νὰ κλίνη, μὴτε ὅλως εἰς τὴν δεξιὰν τῆς ὑπερμέτρου ἀσείας· καὶ ἔτιως Θεὸς βοήθεια θέλει ἀποφύγει ἐκ ὀλίγης κινδύνου, ἔχων μάλιστα πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκείνων τὰ ὑποδείγματα, ὅπου ἐζημιώθησαν τὴν ζωὴν, διατὶ ἀσυνέτως ἐλάλησαν· καὶ πρῶτον μὲν εἶναι τὸ Καλλιθένης τὸ ὑπόδειγμα, ὅπῃ διὰ πολλὴν ἐλευθερίαν τῆς γλώττης παντελῶς ἠφανίσθη· τὸ ὁποῖον προτιθέρα τῷ προεῖπεν ὁ Ἀριστοτέλης μὲ ἓνα ὀμιρικὸν σίχου τρόπῳ τιτὶ προφειτεύωντας.

Τοιαῦτα ὡ τέκνον λαλῶν, εἰ πολὺν ζήσεις χρόνον·

Γράφει γὰρ ὁ Οὐαλέριος, πῶς σέλλωντας ὁ Ἀριστοτέλης τὸν Καλλιθένην, μαθητὴν τε ὄντα, πρὸς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, τὸν ἐνεθέτησεν, ἢ ὅτι νὰ μὴ ὀμιλῇ ποτὲ μὲ τὸν Βασιλέα, ἢ νὰ ὀμιλῇ μὲ πολλὴν ἠδύτητα, διὰ νὰ εἶναι σιμᾶτε, ἢ ἀσφαλῆς μὲ τὴν σιωπὴν, ἢ εὐάρεστος μὲ τὴν ὀμιλίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνεπαύθη εἰς αὐτὴν τὴν ἀγαθὴν συμβεβηῆν, προσάξει τοῦ Ἀλεξάνδρου τῆς ζωῆς ὑσερήθη. Δεύτερος εἶναι ὁ Σένεκας ἀνὴρ ἀξίος τῆς ἐνδυμῆσεως, καὶ τῶν ἐπαίνων ὀλονῶν τῶν αἰώνων· ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλὰ ἐλεύθερος εἰς τὸ νὰ φέγη καὶ νὰ ἐλέγχη, δυσυχῶς ἐτελείωσε τὴν ζωὴν τε· τὲ ἀνοιξάν τῆς μίας, καὶ τῆς ἄλλης χειρὸς τὰς φλέβας, καὶ ἐκεῖθεν ἐπρόσαξεν ὁ Νέρων νὰ τῆ εὐγάλην ὄλον τὸ αἷμα· ταῦτα δὲ ἦσαν τὰ ἐκλήματα ὅπῃ οἱ ἀντικείμενοι κατ' αὐτὰ ἐπαράσεναν· πῶς δηλαδὴ ἐκατηγόρα προφανῶς τὰς τρυφὰς τῆ Βασιλείας· πῶς ὅταν ἔτρεχε μὲ τὸ τέθριππον ἄρμα, ἐλοιδῶρει τὴν ἀνδρείαν τε· πῶς ὁσάκις τὸν ἤκουε ψάλλοντα ἐπερίπαιζε τὴν φωνήν τε· πῶς ὅταν ἀνεφέρετο εἰς τὴν σύγκλιτον διὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀγριππίνης, ἔφυγε διὰ μὴν ἀκείη τῶν ἀρχόντων τὰς κολακείας· καὶ πῶς ὡς σοικὸς Φιλόσοφος ὅπῃ ἦτον, ὠμίλει ἐλεύθερα μὲ καταφρόνισιν τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος. Τρίτος εἶναι ὁ Πρεξάσπης, ἔξοχος ἀνάμεσα εἰς τὰς σατράπας τῆς περσικῆς βασιλείας, τῆτος ἠθέλησε νὰ νεθετήσῃ Καμβύσην τὸν Βασιλέα νὰ μὴ πολυπίνη εἰς τὴν τράπεζαν, λέγωντάς τω, πῶς ἢ μέθη ἦτον πράγμα αἰχρότατον εἰς ἓνα Μονάρχην, ἐπειδὴ καὶ πάντες εἰς αὐτὸν ἔτρε-

ἔσπερον τὰ ὄμματα, καὶ τὸν ἑκατηγορήσαν· πλὴν ποῖον καρπὸν ἐσύναξεν ἀπὸ τοιαύτην παράκαιρον ἐπιτίμησιν; δυσυχῇ καὶ ὅλας δι' ὅλα βλαβερὸν· τὸ ὁποῖον περιγράφει ὁ Ἡρόδοτος μὲ πολλὴν ἐπιτιθεϊότητα λέγωντας· ἠρώτισε Καμβύσης ὁ Βασιλεὺς τὸν πέρσιν Πρεξάσπιν, τὸν ὁποῖον ὑπὲρ τῆς ἄλλης διαφερόντως ἐτίμα, ποίαν γνώμην εἶχαν διὰ λόγου τῶ οἱ Πέρσαι; καὶ τί ἔλεγαν διὰ τὰ ἠθῆτου; πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη· πάντα τὰ σὰ ὦ Βσιλεῦ μετ' ἐγκωμίων εὐφημῶσι· ἓνα δὲ μόνον κατακρίνεσι, τὸν πολὺν οἶνον ὅπῃ πίνεις καθ' ἡμέραν. ἐβαρυφάνη τῷ Βασιλεῶς ἔτος ὁ λόγος, ὅθεν ὀργισθεὶς, τὸ λοιπὸν εἶπεν, ἔτι λογιάζην οἱ Πέρσαι, πῶς μὲ τὸν ἄ πίνω πολὺ, παραφροῶ, καὶ δὲν ἔχω σῶον τὸν νῦν με; τῶρα θέλεις καταλάβει, ἂν λέγην οἱ Πέρσαι τὰ ἀληθῆ, ἢ ἂν εἶναι ἄφρονες ὅσοι λέγῃσι περὶ ἐμῆ τὰ τοιαῦτα· διότι ἐὰν μὲ τὴν Σαίταν με διαπερώσω τὴν Καρδίαν τῆ ὑἱ σου, ὅπῃ σέκει ἐκεῖ εἰς τὴν θύραν, φανερὸν θέλει εἶναι, πῶς ψεύδονται οἱ Πέρσαι· εἰδὲ σφάλω, καὶ δὲν ἐπιτύχω τῆ σκοπῆ, τότε ἀληθινῶς θέλω γνωρίσει, πῶς εἶμαι ἀκρατῶς οἰνοπότης, καὶ πῶς οἱ Πέρσαι τὴν ἀλήθειαν λέγῃσι. ταῦτα ὀμιλῶντας, ἠτοίμασε τὸ τόξον τε. ἔπειτα σρεφόμενος πρὸς τὸν Πρεξάσπιν, εἶπε· διὰ νὰ μάθης φίλε, πῶς ποτέ δὲν εὐγαίνω ἀπὸ τῆς φρένας με, τῶρα θέλεις ἰδεῖ ἐμπράκτως, πῶς καὶ μετὰ τὸν οἶνον τόσον τὸ ὄμμα, ὅσον καὶ ἡ χεὶρ ποτέ δὲν σφάλῃ τὸ ἔργον τες· ἔπιε δὲ εὐθύς περιαιότερον, παρά ἄλλην φορᾶν, καὶ μεθυθεὶς παρά τὸ μέτρον ἐπρόσαξε νὰ ὑπάγῃ παρέξω τῆς θύρας τῷ Ἀρχοντος ὁ υἱός, καὶ νὰ σηκῶσῃ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τὴν ἀρισερᾶν τε χεῖρα· τότε ἐπέτειε τὸ τόξον, καὶ ἀπολύωντας τὴν σαίταν, ἐπλήγωσε τὸν νεανίαν, καὶ τὸν ἐθανάτωσε· πίπτωντας δὲ νεκρὸς εἰς τὴν γῆν, εἶπε νὰ τῆ ανοίξῃ τὸ σῆθος, καὶ νὰ κοιτάξῃ, πῶς ἔφθασεν ἡ σαίτα· καὶ ἐπειδὴ εὐρέθη ἐμπηγμένη εἰς τὴν καρδίαν τε, χαρήμενος διὰ τῆτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀτάκτως μελῶντας, εἶπε πρὸς τὸν Πατέρα τῶ παιδός· Πρεξάσπι, ἐπιτάθῃς τῶρα, πῶς ἐγὼ δὲν παραφροῶ; καὶ πῶς οἱ Πέρσαι εἶναι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι; πλὴν θέλω νὰ μοὶ εἰπῆς ἀπὸ ὅλας τῆς Ἀνθρωπείας, ποῖον ἀράγε ἔγνως, ὅπῃ νὰ
σαί-

σαϊτιύη μὲ τόσῃν ἐπιτιθειότιτα, ὡσάν καὶ τὸ λόγε μὲ;
 σοχαζόμενος ὁ Πρεξάσπης πῶς ἦτον ἕξω φρενῶν ὁ Βασι-
 λεύς, καὶ πῶς ἐνδέχεται νὰ δείξῃ καὶ κατ' αὐτὴ τὴν μα-
 ρίαντα, ἀπεκρίθη· ἔτε ὁ Ἀπόλλων δὲν ἤθελε εὐνηθῆ ἐ-
 πιτιθειότερα νὰ σαϊτεύσῃ. ἰδὲ εἰς ποῖον ὄλεθρον ἔφερε
 τὸν Ἀνθρωπον ἢ ἀσύνητος καὶ παράκαιρος ἐπιτίμησις· ἐκεί-
 νος ὅπῃ πρῶτον μὲ τόσῃν ἐλευθερίαν ἐλοιδόρει τὸ Βασιλέως
 τὴν μέθην, ἠναγκάσθη μετ' ὀλίγον νὰ ἐπαιέσῃ, καὶ νὰ
 βεβαιώσῃ διὰ καλῶν τὸν παράνομον φόνον. Τὸ αὐτὸ ἐπα-
 θεν ὁ Ἄρπαγος, μέγας καὶ ἔτος ἀνάμεσα εἰς τὰς Πέρσας
 ἤλεγξε παρά καιρὸν τὸν Βασιλέα τε διὰ ἐλάττωμα ὅπου
 εἶχε· τὸ ὅποιον τὴν τολμηρὰν ἐλευθερίαν μὴν ὑποφέρωντας
 ὁ Βασιλεὺς, θυμωθεὶς ἐπρόσασσε νὰ σφάξῃν τὰ τέκνα τε,
 καὶ τὰ κρέατά των νὰ τῶν τὰ ἐτοιμάσῃν διὰ φαγῆ εἰς τὸν
 δεῖπνον· μὴν ἠξέυρωντας ὁ ἐλεεινὸς πατὴρ τὸ γεγονός, ἔφα-
 γε μὲ ἠδοκίην τῶν υἱῶν τε τὰς σάρκας· μῆ ταῦτα διὰ νὰ
 γνωρίσῃ, μὲ τὶ λογιῆς κρέας ἐγέμωσε τὴν κοιλίαν τε, εἶ-
 πεν ὁ τύραννος καὶ ἔφεραν εἰς τὴν τράπεζαν τὰς κεφαλὰς,
 τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας τῶν φονευθέντων, καὶ ἐρω-
 τῶντας τὸν Ἄρπαγον, πῶς τῶν εἶφαινετο ὁ δεῖπνος; ἀπε-
 κρίθη ὁ ταλαίπωρος· σιμὰ εἰς τὸν Βασιλέα κάθε δεῖπνος
 εἶναι ἠδύτατος. ταῦτα συνηθίζει νὰ γεννᾷ ἢ παράκαιρος
 ἐλευθερία. Πάλιν καὶ ὁ Κλείτος, ὅλος οἰκείος τὸ Ἀλεξάν-
 δρε, δὲν ἐφορευέθη εἰς τὸν δεῖπνον, διὰ τὴν πολλὴν ἐλευθε-
 ρίαν ὅπῃ εἶχεν εἰς τὸ νὰ φέγῃ, καὶ νὰ ἐλέγχῃ; καὶ διὰ
 τῆτο ἔτε μὲ σατυρικά λόγια, ἔτε μὲ λυρικά εἰς μὴ πλῆτ-
 τη τινὰς τὸν Βασιλέα τε, ἀλλ' ἄς ὀμιλῇ πῖσᾶ, καὶ μὲ εἰλι-
 κρινίαν, διότι καθὼς εἶναι· ἀτοπον νὰ κλίνῃς ἄς τὴν κολα-
 κείαν, θέλωιτας νὰ ἀρέσῃς· ἔτως εἶναι παντελῶς αἰχρὸν
 διὰ νὰ ἀποφύγῃς τὴν κολακείαν, νὰ χάσῃς μὲ τὴν ὑπέρ-
 μετρον ἐλευθερίαν, καὶ τῆς φιλίας τὴν χάριν, καὶ τὴν ὠ-
 φέλειαν τῆς διορθώσεως· καὶ βέβαια τί πλέον ἀπρεπὲς,
 ὡσάν νὰ λαλῇ, καὶ νὰ γράφῃ τινὰς ἐναντίον ἐκείνου ὅπου
 ἔχει δύναμιν νὰ τὸν ἐξορίσῃ, καὶ νὰ τὸν θανατώσῃ; τὸ
 λοιπὸν τί ποιητέον εἰς τῆτο; ἄς ἀναγνώσωσιν ἐπιμελῶς οἱ
 βελιφόροι τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν τὴν προφήτη Νάθαν, καὶ
 ἐκείθεν θέλων μάθει ἀριετᾶ, τίνι τρόπῳ νὰ ἀνα-
 καλύ-

καλύπτουσιν τὴν ἀλήθειαν εἰς τοὺς Ἡγεμόνας· τῆτος ὁ Προφήτης εἰσερχόμενος εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν, μὲ τοιαύτης λογῆς ἐφεύρημα, ἄρχισε νὰ διηγῆται τὴν ὑπόθεσιν του· ἀνυπόφερτον πρᾶγμα ἐσυνέβη εἰς τὸ βασιλείον σου Κράτιστε Βασιλεῦ. Δύο ἄνδρες ἦσαν ἐν τῇ πόλει, ὁ εἷς Πλούσιος, καὶ ὁ ἕτερος Πτωχός· ὁ Πλέσιος εἶχε ποίμνα πολλὰ, πρόβατα, καὶ βόας, ὁ δὲ Πτωχός ἄλλο δὲ εἶχε πᾶρεξ μίαν μικρὰν Ἀμνάδα, ἡ ὁποία συνετράφη μετ' αὐτῆ, καὶ μὲ τῶν τέκνων τῆ, τρώγασα ἀπὸ τὸν ἄρτον τῆ, καὶ καθεύδουσα εἰς τὸν κόλπον του· καὶ τύχην ἔφθασεν εἰς τῆ Πλευσίε τὸ ὀσπήτιον ξείνος τις ὁδοιπόρος, καὶ θέλωντας νὰ τὸν φιλεύσῃ, δὲν ἔλαβεν ἀπὸ τὰ ἴδια πρόβατα, ἀλλὰ βιαίως ἤρπασε τῆ Πτωχῆ τὴν ἀμνάδα, καὶ μὲ αὐτὴν ἠτίμασε φαγὶ τῶ Ἀνθρώπῳ ὅπῃ ἐκόνευσεν εἰς τὴν κατοικίαν τῆ· διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν ἀδικίαν ποίαν ποιῆν εἶναι πρέπον ὁ ἄρπαξ ἐκεῖνος νὰ λάβῃ; Ζῆ Κύριος εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, ὅπῃ ἀκάνοντας ταῦτα, ἠδὴ ἐθυμώθη ὀργῇ σφόδρα καὶ τοῦ Ἀνθρώπου· Ζῆ Κύριος, ὅτι υἱὸς θανάτου εἶναι ὁ Ἄνθρωπος ὅπῃ ἔκαμε τῆτο. τότε ὁ Νάθαν ὡς ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν, ἠθέλησε μὲ τὰ ἴδιά τῆ λόγια νὰ τὸν καταδικάσῃ, καὶ εὐθύς τῶ εἶπε· Σὺ εἶ Βασιλεῦ ὁ Ἄνθρωπος, ὁ ποιήσας τῆτο. βλέπωντας ὁ Δαβὶδ πῶς ἐπιάθη εἰς τὸ δίκτυον, καὶ ἀφ' ἑαυτῆ τῆ ἔκαμιν ἐναντίον τῆ τὴν ἀπόφασιν. ὕψωσε τὰ ὄμματα εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν Γῆν ἔκλιπε τὰ γόνατα, καὶ ἀνασπανάζωντας μετὰ δακρύων, ἐβόησεν· Ἠμάρτηκα τῶ Κυρίῳ· ἰδὲ πῶς ὠφέλισεν ἡ ἀλήθεια, μὲ τὸ νὰ ἐξεφανήθῃ μὲ τρόπον, καὶ εἰς καιρὸν ἀρμόδιον· ἀνίσως καὶ μὲ λόγια σκληρὰ ἠθέλε τὴν προφῆρην, βέβαια ἔτε ἠθέλεν ἐλκύσῃ τὸν Βασιλέα, ἔτε ἐτελείωνε χρυσίμως τῆ Κυρίε τὸ ἔργον· καὶ διὰ τῆτο ἡ σύνεσις ὅπῃ εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸ φῶς καὶ ἡ ὁδηγία, εἰς τὰ πάντα, πρέπει νὰ ἔχη τόπον, διότι αὐτὴ δείχνει εὐκαιρως, τί ἔχει χρέος νὰ κάμῃ, καὶ τί νὰ ἀφήσῃ ὁ Ἄνθρωπος· ἀν αὐτὴ κρατῆ τὸ πηδάλιον, ὡς καὶ ἀνάμεσα εἰς τὴν ταραχὴν τῶν κυμάτων ἠμπορεῖ ἀσφαλῶς καὶ μὲ εὐτυχίαν νὰ διευθύνη τὸν δρόμον· εἰδὲ καὶ ἀπὸ ταύτην ἐγκαταλειφθῆ ὁ σύμβελος, θέλει εὐρεθῆ εἰς μεγάλην ἀπορίαν, κυματῆ-

μενος εἰθερ κακεῖθεν, καθὼς ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τῆς θαλάσσης ταράττεται τὸ πλοιάριον, ὅταν εἶναι χωρὶς κυβερνήτην· εἰς ἓνα λόγον, αὐτὴ εἶναι ὅπῃ εἰς τὰ πρακτικά διορίζει τὸν τρόπον, χωρὶς τῶ ὁποῖς, καθὼς λέγει ὁ ποιητής, ὅλα τὰ πράγματα καὶ κρημνὸν φέρονται, καὶ ἀπωλεῖνται.

Ἐν πᾶσιν εἶναι ὁ τρόπος καὶ οἱ ὅροι,

Καὶ παρὰ τέτες τὸ εὐθερ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ μείνη.

Ὅλη λοιπὸν τῆς φρονήσεως ἡ δύναμις εἰς τῆτο σέκει, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν πολιτικῶν, νὰ καταλάβῃ τινὰς ἐν πρώτοις τὴ λογῆς εἶναι ἡ γνώμη τῶ Ἡγεμόνος· διότι καθὼς τῶ ναύτε τὸ κυριώτερον χρέος εἶναι νὰ γνωρίζῃ τὰς ἀσέρας καὶ τὰς ἀνέμους, ἐπειδὴ καὶ γνωρίζοντας τούτους, εὐκολα ἠμπορεῖ καὶ τὸ Τιμόνι νὰ κυβερνήσῃ, καὶ τὰ ἄρμενα νὰ ἀπλώσῃ, καὶ τὰς ἀγκύρας νὰ ῥίψῃ, καὶ τὰς σπιλάδας νὰ ἀποφύγῃ, καὶ τὰς καιρὸς νὰ προφθάσῃ· ἔτω καὶ ὁ σύμβουλος γνωρίζοντας καταλεπτῶς τῶν κρατῆντων τὰ ἡθῆ, ἠμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὴν γνώμην των· καὶ εἰ μὲν εὐρη θολερὸν τῶ Ἡγεμόνος τὸν νῆν, ἄς μιμηθῇ τότε τοὺς ναύτας, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἰδῶσι πῶς θολώνεται ὁ Οὐρανὸς, καὶ ἀρχινᾷ νὰ γίνεταί τρικυμία, εὐθερ ἀλλάσσουν ὀλίγον τὰ ἄρμενα, καὶ ἀπολεθερσι τὰς θυρωμένους ἀνέμους, ἕως νὰ εὐρεθῇ ἐπιτήδειος κόλπος νὰ ἀράξῃ ἐκεῖ τὸ παράβιον· ἀλλ' εἰάν κατὰ τύχην δὲν γαληνῆ ἡ θάλασσα· εἰάν ἡ γνώμη τῶ Ἡγεμόνος εὐρεθῇ τοιαύτη, ὅπου πάντοτε νὰ μισῇ, καὶ νὰ ἀποσρέφεται τὴν ἀλήθειαν· τότε ὁ σύμβουλος ἄς κοιτάξῃ τὸ ἴδιον συμφέρον, καὶ τὴν σωτηρίαν τε· διότι καθὼς, ὅταν ἡ θάλασσα ἀπλωτος καὶ ἀγρία εἶναι, δὲν τολμῶμεν ἔτε τῶ λόγῃ μας νὰ ἐμπιστώσωμεν εἰς αὐτήν, ἔτε τὰ ὑπάρχοντά μας· ἔτσι καὶ ὅταν αἱ γνώμαι τῶν κρατῆντων εἶναι σκληραὶ καὶ βαρεῖαι, δὲν μοὶ φαίνεται εὐλογον νὰ παρασένη τινὰς εἰς αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν· εἰδὲ καὶ εὐρη ὁ σύμβουλος ἰλαρὰν καὶ εὐμενῆ τὴν γνώμην τῶ Ἡγεμόνος, καὶ γνωρίσῃ πῶς ἔχει καλὴν τὴν διάθεσιν, τότε δὲν θέλει κινδυνεύσει, ἀν προφέρῃ φανερά τὴν ἀλήθειαν, ὅμως μὲ σύνεσιν, καὶ εἰς καιρὸν ἀρμόδιον· τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δέχωνται ευμενῶς οἱ Ἡγεμόνες, ἀν ἐπιθυμῶσι πολυχρόιον τὴν

τὴν Ἡγεμονείαν· καὶ νὰ ἐμπιπλώσιν εὐεργεσιῶν καὶ χαρί-
των αὐτὰς τῆς ἀληθείας τὰς ὑψηλτάς, ὡσάν ὅπῃ εἶναι
τῶν βασιλείων φύλακες ἀσφαλεῖς, καὶ σωτήρες.

Δυνατὸς εἶναι ὁ Ἡγεμῶν ἐν πολέμῳ,

Ἐχωντας ὄπλα, στρατιώτας, καὶ πλέτον.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀσφαλὴς εἰς τὸν θρόνον,

Ἄν μὲ τὸν Ἄρην δὲν ἔχει τῆς Ἀθηνᾶς τὴν χάριν.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὁ Ἡγεμῶν ὡς Πατὴρ φορτία ἐπιτιθέτω μέτρια
τοῖς λαοῖς, καὶ ἔσαι ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτῶν.

Πολλὰκις ἀσυλλογίζεσθαι μὲ τὸν νῦν τε ὁ Ἡγεμῶν, πῶς
ἀπὸ τὸν Ἰψισον Βασιλέα Θεὸν ἀναβιβάσθαι εἰς τὸ ὑ-
περτατον ὕψος τῆς Ἐπικρατείας, μόνον διὰ νὰ εἶναι Πα-
τὴρ τῶν λαῶν, καὶ κοινὸς καὶ δημοσίος. Ὄθεν τοιαῦτος ὢντας, ἔχει
χρῆμα νὰ περιποιῆται τὰς ὑπηκόους τε, ὡς ἕως νὰ τὰς ἀγαπᾷ,
καὶ νὰ τὰς διευθύνῃ· εἶναι οἰκονόμος τῶν δημοσίων ὑπαρ-
χόντων, ὅθεν πρέπει νὰ φυλάττεται, νὰ μὴ σφετερίσῃ τι
ἀπὸ ταῦτα, διὰ νὰ τὸ τρέψῃ εἰς ἰδίαν τε χρῆσιν· εἶναι
διορισμένος διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν φροντίδα τῶν ἄλλων, ὅθεν
ὀφείλει νὰ προκρίνῃ τὸ ἀλλότριον συμφέρον ὑπὲρ τὴν ἐδικήν
τε ἀνάπαυσιν. Ἄς λογιᾶσθαι οὖν, πῶς τῶν πολιτῶν ἡ ἀ-
γάπη εἶναι τῆς βασιλείας ἢ ἐξαιρέτος δύναμις· καὶ πῶς μὲ
τὴν εὐνοίαν μᾶλλον καὶ μὲ τὰς εὐεργεσίας, παρά μὲ τὴν
αὐστηρότητα καὶ μὲ τὰς ποινὰς οἱ χρήσιμοι Ἄνθρωποι διοικῶν-
ται· καθὼς ὁ Σοφάταλος ἐν βασιλευσίν εἰς τὸ εἶκος ὄν Κεφάλαιον
τῶν Παροιμιῶν τε βεβαιοῖ· Τὸν θρόνον αὐτῆς ἢ πραότης
ἐπικρατύνει. ἐντεῦθεν ὁ Ξενοφῶν εἰσάγει τὸν Κύρον, ὅπῃ
ἔττι ὁμιλεῖ· Δὲν εἶναι τῆτο τὸ χρυσὸν σκῆπτρον ὅπῃ τὸ βα-
σίλειόν μὲ φυλάττει, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν φίλων· ἀπο-
κτῶνται δὲ τῆτοι μὲ τὰς εὐπορίας τῶν Ἡγεμόνων. Ὄθεν
σφάλλουσιν ὅσοι ἔχον τοιαύτην γνώμην, πῶς μὲ τὰς εὐερ-
γεσίας ὅπῃ δίδουσι, ἐκνευρίζουσι τὰ βασίλεια· εἶναι μάρ-
τυς ὁ Ἀλφόνσος Ῥήγας τῆς Σικελίας, περίβλεπτος Ἄνθρωπος

διὰ τὴν δόξαν τῆς μεγάλης τε ἐλευθεριότητος· ἐρωτηθεὶς ᾧ ἀπὸ τῆς οἰκείας τε, τί ἐφύλαττε διὰ λόγου τε, ἐπειδὴ καὶ εἰς τόσους πολλὰς τόσα πολλὰ ἐχάριζεν; ἀπεκρίθη· αὐτὰ τὰ ἴδια ὅπῃ χαρίζω. λόγος ὄντως γενναῖος, καὶ ἄξιος τοιούτου Ἡρώου· μὲν τέτον ᾧ τὸν τρόπον ἠθέλε νὰ φανερώσῃ, πῶς τὰ πλῆθη καὶ τὰ χάρισματά ὅπῃ δίδονται εἰς τὰς καλὰς Ἀνθρώπους, εἶναι σφραγίστατον κράτος τῆς βασιλείας, καὶ ὅλης τῆς πολιτείας ἀκένωτος θησαυρός· διότι κρείσσον περιφρερεῖται μὲν τὰς εὐεργεσίας ἢ βασιλεία, παρὰ μὲν τὴν δύναμιν τῶν ἀρμάτων. Ἄν ὁ Γάλβας, Ἄνθρωπος φιλοχρήματος, φειδωλὸς τῶ ἰδίῃ πλῆθει, καὶ πλεονέκτης τοῦ δημοσίου, ἠθέλε διαμοιράσῃ τὸ συνηθισμένον χάρισμα εἰς τὰς στρατιώτας τε, ἴσως δὲν ἔμενεν ὑπερημένος τῆς ζωῆς, καὶ τῆς βασιλείας τε· φανερόν ᾧ εἶναι, λέγει ὁ Τάκιτος, πῶς μὲν κάθε παραμικρὰν φιλοδοξίαν ἐδύνητο νὰ καταπραύνη τὰ στρατεύματα ὁ φιλάργυρος γέρον. Ἄς μὴ φοβῆται λοιπὸν ὁ Ἡγεμὼν νὰ πτωχεύσῃ ἐκκενῶντας τοὺς θησαυροὺς τε· διότι ὅταν χαρίζῃ, δὲν χάνει, ἀλλ' ἀποθέττει· καὶ τὸτο ἄριστα ἐρμήνευσεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος εἶχε χάρισῃ εἰς τὰς φίλας τε τόσον ἀναρίθμητον πλῆθον, ὅπῃ σχεδὸν ὁ θησαυρὸς τῆς βασιλείας ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος· τότε ὁ Περδίκκας, ὅπῃ ἦτον εἰς τῶν οἰκείων τε, Βασιλεῦ (τῷ εἶπε) τῶρα τί σοὶ ἔμεινε; πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη· Ἡ ἐλπίδα· ἠξέυρε ᾧ, πῶς ὅταν ἠθέλε τὸ καλέσῃ ὁ καιρὸς, καὶ ἡ χρεία, ἠμπόρει μὲν τὸ μέσον τῆς ἀγάπης νὰ ἐξαντλήσῃ ἀπὸ τὴν αὐτὴν πηγὴν, ὅσα εἰς αὐτὴν ἔδωκε μὲν ἐλευθεριότητα· καὶ ἀλήθειαν θαυμασὴν εὐγνωμοσύνην τότε τῆς μεγάλης βασιλείας, ὅπῃ τόσον ἐπεριποιεῖτο τὸν λαὸν τε, ὡς ὁ Πατὴρ τὰ τέκνα τε. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κῦρος συνετῶς ἐπαρομοίαζε μὲν τὸν Ποιμένα, τὸν καλὸν Βασιλέα· διότι καθὼς ὁ Ποιμὴν μεριμνᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα, διὰ νὰ εὕρῃ τῶν προβάτων τε βόσκημα καλὸν, καὶ τόπον ἀρμόδιον· ἔτω καὶ ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ φροντίζῃ καὶ νὰ ἀγρυπνῇ διὰ τῶν λαῶν του τὴν Σωτηρίαν. Ἐτζί τὸ ἐσημείωσαν εἰς τὰ χρυσόβεβλάτων Οὐάλης, καὶ Μαρκιανὸς οἱ Βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων. Τῆς ἡμετέρας φιλανθρωπίας ἔργον ἐστὶ, νὰ προνοῶμεν διὰ τὰς ἐνδεεῖς, καὶ νὰ ἐπιμελε-

μεθα, να μὴ λείψῃ τοῖς πτωχοῖς ἡ ἀναγκαία τροφή. "Ἐν
 μορφα ἀρμόζει ἐδῶ ἐκεῖνο ὅπως διηγείται ἡ Ἱερὰ γραφή διὰ
 ἓνα Βασιλέα· ἐπαρακάλει ὁ λαὸς κάποιον ἐξουσιασὴν νὰ
 καταδεχθῆ νὰ γένη Βασιλεὺς των, ὅμως αὐτὸς γνωρίζων
 τὴν πτωχείαν του, ἐτζι εἶπεν· Οὐκ ἔσομαι ἀρχηγὸς
 τῶ λαῶ τῆτε, εἰδὲ ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ μου εἰσὶν ἄρτος, εἰδὲ ἰμά-
 τιον· ὡσὰν νὰ ἠθέλε μὲ τῆτο νὰ φανερώσῃ, πῶς δὲν πρέ-
 πει νὰ δέχεται τῆς βασιλείας τὸ σκῆπτρον, ὅποιος ἢ δὲν
 δύναται, ἢ ἀμελεῖ νὰ διαθρέψῃ τὸν λαόν τε. βέβαια κα-
 κώτροποι Ἡγεμόνες πρέπει νὰ λογίζωνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι
 εἰς ἄλλο δὲν ἀποβλέπῃσι, παρὰ εἰς τὸ κράτος τῆς Ἡγε-
 μονείας· καὶ φαντάζονται, πῶς αὐτοὶ δὲν ἐδόθησαν ἀνω-
 θεν τῶ λαῶ, ἀλλὰ πῶς ὁ λαὸς ἐδόθη, καὶ ὑπεδαλώθη εἰς
 τῶ λόγων των. διότι καθὼς οἱ Ἀστέρες, ἔχουσι καὶ τὴν λάμ-
 ψιν, ἀλλὰ διὰ νὰ δαλεύουσιν εἰς τὰς χρείας τῶν Ἀνθρώ-
 πων· ἔτω καὶ οἱ κρατῆντες ἔχουσι τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ συνε-
 ζευγέννη μὲ χρεός, καὶ μὲ ἐργασίας ἐπάγγελμα· ἐτέθη
 γὰρ καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀνθρώπου εἰς τῆς
 κόλπας των ἡ Ἐπαρχία, διὰ νὰ τὴν περιθάλλῃσι, καὶ
 νὰ τὴν περιποιῶνται, ὅχι νὰ τὴν ἀμελοῦσιν· ὡ ἀληθινὰ
 ἀξιέπαινος Ἡγεμὼν ἐκεῖνος, ὅπως ταῦτα τὰ δύο διάφορα
 πράγματα, Κράτος, καὶ Μετριοτήτα, μὲ σύνδεσμον ἀλυ-
 τον ἐνώνει. Τὸν ὅποιον, ὅταν οἱ ὑπήκοοι κοιτάζουσι προβαί-
 νοντα, ὑπολαμβάνουσι νὰ βλέπῃσι, ὅχι Ἀνθρώπον θνητὸν,
 ἀλλὰ τινὰ Θεὸν εὐεργετικὸν καὶ σωτήριον· καὶ μέσον τῶ φό-
 βου καὶ τῆς ἀγάπης ἰσάμενον, ἀμφιβάλλουσι πῶς νὰ τὸν
 ὀνομάσῃν, Κύριον διὰ τὴν ἐξουσίαν, ἢ Πατέρα διὰ τὴν ἀγα-
 πην. "Οὕτως γὰρ οἱ ὑποκείμενοι ἀδελφοί, εἶναι καὶ τέκνα,
 ὅχι δούλοι καὶ σκλάβοι· τῆτε δὲ τὴν λαμπρὰν μαρτυρίαν
 ἔχομεν ἀπὸ τὸν Ἀλκαμένην υἱὸν τῆς τηλέτρου, ὁ ὅποιος ἐρω-
 τηθεὶς, τίνι τρόπῳ ἐδύνετο ὁ Βασιλεὺς νὰ διατηρήσῃ πολὺν
 καιρὸν τὸ βασίλειον; ἀπεκρίθη· Ἐάν δὲν πολυαγαπήσῃ
 τὸ κέρδος, καὶ ἐπιμεληθῆ ἐπιπόνως τὴν ἀνάπαυσιν τῶν
 ὑπηκόων τῶ. Ὁ Οὐεσπεσιανὸς εἶχε διὰ σημεῖον τὸν Δέλ-
 φινά εἰς μίαν ἀγκυραν περιπλεγμένον, διὰ νὰ φανερώσῃ,
 πῶς ὅλος δι' ὅλου ἦτον διὰ τὴν διατήρησιν τῶ λαῶ καὶ τῆς
 πολιτείας· διότι ὅταν οἱ ναῦται εἰς καιρὸν τρικυμίας ρίπτουσι

τὴν ἄγκυραν εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ Δέλφινος εἰς αὐτὴν περιπλέκεται, διὰ τὰ κατακαθήσει δυνατώτερα, καὶ τὰ κρατῆ τὸ καράβιον στερεὸν ἀνάμισα εἰς τὰ κύματα· οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ Ἡγεμὼν πρέπει νὰ ἀγωνίζεται μὲ ὄλην τὴν ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ διατηρῆ σῶαν καὶ ἀβλαβῆ τὴν κατάστασιν τῆς ἀριστοκρατείας· σιχεργεῖ εἰς τῆτο ὁ Ἀλκιάτης μὲ πολλὴν ἐπιδειότιτα·

Οἱ ἄνεμοι ὅταν πικνῶς τὴν θάλασσαν ταράσων,

Τῆς ναύτας τότε βοηθεῖ ἡ ἄγκυρα εἰς τὸ βάθος.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἡγεμὼν παράδειγμα ἄς πάρῃ,

Ὡς ἄγκυρα νὰ βοηθῆ τοῖς ὑπικκοῖς πᾶσι.

Ταύτης τῆς καλῆς γνώμης ἦτον ὁ Βασιλεὺς Ἀρταξέρξης, ὅπερ μὲ τὸ νὰ εἶχε τὴν μίαν χεῖρα ἀπὸ τὴν ἄλλην μακροτέραν ἐπαγομάδι μακρόχειρ· ἔλεγε γὰρ· „Βασιλικώτερον εἶναι τὸ προδῆναι, ἢ τὸ ἀφαιρεῖν.“ τὸ αὐτὸ ἔλεγε καὶ Πτολεμαῖος ὁ Βασιλεὺς· „Μᾶλλον ἀρμόζει τῷ Ἡγεμόνι τὸ πλετίζειν, ἢ τὸ πλετεῖν.“ διότι εἶναι ἔργον τῆς κρατεῖντος, περιαιότερον νὰ αὐξάνῃ τὰ ὑπάρχοντα τῶν ὑπ' αὐτῆ διοικημένων, παρά νὰ τὰ ὀλιγοσεύῃ· τὸν δὲ λαὸν νὰ ἐπιεικφίξῃ, καὶ ὄχι νὰ τὸν βαρύνῃ. Τὸ ταμεῖον τῶν καλῶν Πριγκίπων δὲν πρέπει νὰ γεμίζεται μὲ τῶν ὑπικκῶν τὰ κτήματα, ἀλλὰ μὲ τῶν πολεμίων τὰ λάφυρα· καὶ σιμὰ εἰς τὸν Ἡγεμόνα πρέπει νὰ ὑπεριχύῃ μᾶλλον ἡ δικαιοσύνη, παρά ἡ ἐξουσία· ἀλλὰ φεῦ τῆς απανδραπίας· Τόσων ἐπιθυμίαν ἔχουσι μερικοὶ νὰ κυριεύων, καὶ τόσων δίψαν νὰ συναΐξων πλετον καὶ χρήματα, ὅπερ βέλλυσιν ὄλην τῶν τὴν ἐπιμέλειαν, ὄχι εἰς τὸ νὰ διοικῶσι τὸν λαὸν, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ τὸν καταθλίβωσιν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, νὰ τὸν ἀφανίσωσιν τελείως· τῆς ὁποίας μέμφεται ὁ Θεὸς μὲ τὸ σόμα τοῦ Ἰεζεκιήλ εἰς τὸ τριακοστὸν τέταρτον κεφάλαιον· „Ὡ οἱ „ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκησιν οἱ ποιμένες ἑαυτοὺς· καὶ τὰ „πρόβατα βόσκησιν οἱ ποιμένες· ἰδὲ τὸ γάλα κατεδίετε, „καὶ τὰ ἔρια περιβάλλετε, τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ τὰ „πρόβατά μιν ἐβόσκατε· τὸ ἠδενηκὸς ἐκ ἐνιχύσατε, καὶ „τὸ κακῶς ἔχον ἐκ ἐσωματοποιήσατε, καὶ τὸ συντετριμμένον ἐκατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώμενον ἐκ ἐπιστρέψατε, „καὶ

„ κὶ τὸ ἀπολωλὸς ἐκ ἐζήτησατε, κὶ τὸ ἰχυρὸν κατειργά-
 „ σαθε μόχθῳ.“ Ἀπὸ τοῦ ὁποῖον συμβαίνει, κὶ ὁ λαὸς
 σφόδρα πεφορτισμένος παρὰ τῆ Ἡγεμόνος, πολλάκις ἀπο-
 στατεῖ, καὶ ἐγείρει κατ' αὐτῆ ἐπανάστασιν· τὸ δὲ περιεσθὸν
 βάρος τῶν δοσιμάτων, κὶ ἡ ἀκόρετος πλεονεξία, εἶναι μία
 φωνὴ σκληρὰ εἰς τὰ ὦτα, καὶ μισητὴ εἰς τὴν καρδίαν τῶν
 ὑπηκόων. κὶ τῆτο βεβαιεῖται μὲ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς τὰ ὑ-
 ποδείγματα. Ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ Σολομών, ἐδέχθη τὸ
 σκῆπτρον τῆς βασιλείας ὁ Ροβοὰμ, υἱὸς καὶ κληρονόμος
 ἐκείνου τῆ μεγάλης καὶ σοφῆ Βασιλείας· ἐπέμφθησαν οὖν
 πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ μέρους τῆ λαῶ οἱ πρεσβύτεροι τῆ
 Ἰσραὴλ, δεόμενοι, νὰ ἐλαφρώσῃ ὀλίγον τὸ μέγα φορτίον
 τῶν δοσιμάτων, ὅτι δὲν ἐδύνετο πλέον τινὰς νὰ ὑποφέ-
 ρῃ τὸ βάρος τῶν· „ ὁ Πατὴρ σου (εἶπον) ἐβάρυνε τὸν
 κλοιὸν ἡμῶν, κὶ σὺ νῦν κέφισον ἀπὸ τῆς δελείας τῆ Πα-
 τρός σου τῆς σκληρᾶς, κὶ ἀπὸ τῆ κλοιῆ αὐτῆ τῆ βαρέως,
 ἧ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, κὶ δελεύσομεν σοί.“ ἀκῶντας ταῦ-
 τα ὁ Βασιλεὺς ἐζήτησεν ἀπὸ τῆς πρέσβεις, νὰ τῶ δοθῇ
 τριῶν ἡμερῶν διορία, διὰ νὰ συμβουλευθῇ, κὶ τότε ἤθε-
 λε τῆς δώσει τὴν ἀπόκρισιν. ἀφ' ἧ ἐπέρασαν αἱ τρεῖς ἡ-
 μέραι, ἐγράφησαν πάλιν οἱ πρέσβεις· τότε ὁ Ροβοὰμ
 καταφρονῶντας τῶν γερόντων τὴν συμβουλὴν, καὶ ἀκολου-
 θῶντας τῇ γνώμῃ τῶν νέων, ἔτι ἀπεκρίθη εἰς τῆς πρέ-
 σβεις· „ ὁ Πατὴρ μου ἐπεισάξατο ὑμᾶς κλοιῶ βαρεῖ, κα-
 γὰρ προδήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν· ὁ Πατὴρ μου ἐπαίδευ-
 σεν ὑμᾶς μάστιγι, ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.“
 Αὕτη ἡ σκληρὰ ἀπόκρισις τόσον παράργισε τὸν λαὸν, ὅπῃ
 ὅλοι ἀποστάτησαν ἀπὸ τὸν Ροβοὰμ, κὶ ἐκλεξαν ἀντ' αὐτῆ
 τὸν Ἱεροβοὰμ νέον Βασιλέα τῆ Ἰσραὴλ· τόσην ἰχὺν ἔ-
 χει νὰ συνάψῃ, κὶ νὰ φιλιώσῃ τῆ λαῶ τὰς καρδίας ἢ εὐ-
 πορία τοῦ σιτισμοῦ, ὅταν προέρχεται ἀπὸ τὴν προμή-
 θειαν τῶν κρατῆντων· εἶναι δὲ ἀληθὲς τὸ ρητὸν τῆ ἡθι-
 κῆ Φιλοσόφου, πῶς ὁ πεινασμένος ὄχλος ἔτε μὲ τὸν λό-
 γον πείθεται, ἔτε μὲ τὸ δίκαιον ἡμερῆται, ἔτε μὲ ταῖς
 παρακάλεσις κάμπτεται. Τῆτο γνώσκωντας Αὐγουστος
 ὁ Καῖσαρ, μὲ τὴν εὐπορίαν τῆ σίτης εἴλκυσεν εἰς τὴν ἐαυ-
 τῆ ἀγάπην τὸν λαὸν, κὶ μὲ εὐκολίαν ἐδυνήθη νὰ σερεώ-

σὴ τὸ κράτος τῆς ἰδίας τε ἐξουσίας· διὰ τὸν ὁποῖον ἄριστα λέγει ὁ Τάκιτος, ἀφ' ἧ εἰλικυσε τὴς στρατιώτας μὲ τὰ δῶρα, τὸν λαὸν μὲ τὸν σῖτον, καὶ ὅλας μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀναπαύσεως, ἀνδισάμενος κατ' ὀλίγον, ἄρχισε νὰ σείρῃ πρὸς τῆ λόγυτε τὰ προσήκοῖα τῆ συγκλήτῳ, τοῖς ἀρχασι, καὶ τοῖς νόμοις, μηδενὸς ἀντιλέγοντος. Ἄς ἔχῃσι λοιπὸν τέτο οἱ κυριεύοντες διὰ βέβαιον, πῶς τότε μάλις τῆ Ἡγεμόνος ἡ τύχη ἀσατεῖ, καὶ διασεῖται, ὅταν ἀρχινᾷ νὰ λείπῃ ἡ τροφή, καὶ τῆ σίτε ἡ ἐφθηνία· λέγει γὰ ὁ ποιητής·

Ὅταν πεινᾷ ὁ λαὸς καὶ ὅταν σενοχωρῆται,
Κανένα δὲν ἐντρέπεται κανένα δὲν φοβῆται.

Ταύτας ἐν τὰς σπιλάδας μὲ εὐκολίαν θέλει ἀποφύγει ὁ Ἡγεμὼν, εἰν σοχαζόμενος τὰ μέλλοντα, μιμηθῆ καὶ δύναμιν τὸν Πάγκαλον Ἰωσήφ, καὶ τὸν Βασιλέα Σεβῆρον. ὁ Ἰωσήφ τόσο πλῆθος σίτε ἐσῆναξεν εἰς τὰς ἀποθήκας τῆ Φαραῶν, ὅπῃ εἰ μόνον διεθράφισαν οἱ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ὁμόρων αἱ ἐπαρχίαι, ὅπῃ ἀπὸ τὸν λιμὸν ἐταλαιπωρῆντο, θαυμασῶς διεσώθησαν. Ὁ Σεβῆρος πάλιν τόσο ἐπιμελήθη νὰ ἔχῃ εὐπορίαν ἡ Ρώμη, ὅπῃ ὅταν ἀπέθανεν, εὐρέθη εἰς τὰς βασιλικὰς ἀποθήκας σιτᾶρι ἀρκετὸν νὰ διαθρέψῃ ὅλον τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν ἑπτὰ χρόνους πλεσιοπάροχα· τέτῃς τῆς Περιγίπης ὁ Ἡγεμὼν διάταξον διὰ διδασκάλας, καὶ τότε θέλει εὐρεῖ χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς παῖδος τῆ λαῶσε. Ἀπὸ ταύτην τῆς ἐπιεικειᾶς τὴν πηγὴν ἔπιον ὁ Τιβέριος, καὶ Μάρκος Αὐρέλιος οἱ Βασιλεῖς, τῆς ὁποῖας δι' αὐτὴν ἐξαιρέτως τὴν καλοσύνην ἐπαινεσιν οἱ παλαιοὶ, καὶ θαυμάζουσι· τὸν Τιβέριον δι' ἐπισολῶν ἐπαρακινῆσαν οἱ οἰκονόμοιτε νὰ ἐπιθέσῃ βαρῆα δασίματα εἰς τὰς ὑποκειμένας τε ἐπαρχίας· πρὸς τῆς ὁποῖας ἔτῃ ἀντέγραφον· Εἶναι ἔργον τῆ καλοῦ ποιμένος νὰ κoureύῃ τὰ πρόβατα, καὶ ὄχι νὰ τὰ γδέρῃ. Τὸ αὐτὸ χεδὸν ἐπρόφερε καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, τῶ ὁποῖῳ λέγοντας ἕνας, πῶς αἱ πόλεις ὅπου ἐξουσίαζεν, ἐδύνοντο νὰ πληρώσῃν μεγαλύτερα τέλη, συνετῶς τῶ ἀπεκρίθη· Μισῶ τὸν κηπερὸν ὅπου ἀνασπᾷ ἀπὸ τὴν ρίζαν
τὰ

τὰ χόρτα· ὡς ἀνὰ ἡθέλε νὰ εἶπῃ· Τὰ πτερὰ δὲν πρέπει τόσον νὰ κόπτανται, ὅπῃ νὰ μὴν ἡμπορῶσι πάλιν νὰ ἀναφυῶσιν· διὰτι ὁποῖος πολλὰ ἀρμέγει, ἀλλ' ἰ γάλακτος εὐγάζει αἷμα. Ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ διαληφῆται γεωμετρικῆ, καὶ ὄχι ἀριθμητικῆ· ἐκεῖνο δὲ εἶναι δίκαιον καὶ εἰς ὅλους δεκτὸν, ὅτι ὅσοι ἔχουσιν ὑπάρχοντα περισσότερα, νὰ πληρῶνσιν πλέον ἀπ' ἐκείνους ὅπε ἔχουσιν ὀλιγώτερα. Ὁ Μάρκος Αὐρέλιος πάλιν ἀπετέλεσεν ἔργον παντοτινῆς ἐνδυμῆσεως ἀξίον, εὐάρμοσον καὶ λίαν εἰς τὴν παρῶσαν ὑπόδεσιν. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς μαρκομανικῆς ἐκστραφείας σοχαζόμενος, πῶς ἔμελλον νὰ φορτωθῶσιν ὑπὲρ τὸ δίκαιον μὲ νέα δοσίματα αἱ Ἐπαρχίαι, διὰ νὰ ἀποφύγῃσι τὸ φορτίον, ἔδωκε νὰ πωληθῶσιν παρρησία εἰς τὴν Ἄγορὰν μὲ τὸν διαλαλητὴν τὰ σκευῆτα τὰ χρυσᾶ, τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ κρυσάλενια, οἱ λίθοι τε οἱ πολύτιμοι, αἱ ζωγραφίαι τε, καὶ ὅ,τι ἄλλο πολυτελὲς εἶχεν ἀπὸ τῆς προγόνου τε, καὶ μὲ τὰ χρήματα ὅπῃ ἐσύναξεν ἀπὸ τὴν πρᾶσιν τῶν αὐτῶ ὑπαρχόντων, ἔδρεψε τὰς στρατιῶτας τε, χωρὶς κανένα βᾶρος τῶν ὑπηκόων· ὁμοίως καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὅταν ἦκεσε πῶς οἱ στρατιῶταί τε εὐρίσκοντο σενοχωρημένοι ἀπὸ τὰ χρεῖ, ἐκήρυξε παρρησία, νὰ ἔλθωσιν ὅλοι οἱ δανεισαὶ καὶ δείχνοντες τὸ χειρόγραφον τῶ χρέους, νὰ λαμβάνουν τὴν πληρωμὴ ἀπὸ τὸ βασιλικὸν γαζοφυλάκιον. ἀλλ' ἐπειδὴ τόσον οἱ δανεισαὶ, ὅσον καὶ οἱ χρεωφειλέται ἀμφιβάλλοντες, πῶς δὲν θέλει φυλάξει ὁ Βασιλεὺς τὸν λόγον τε, δὲν ἐτολμῶσαν νὰ φανῶν εἰς τὸ παρὸν, καὶ νὰ ζητήσῃν τὰ χρήματα, ἐπρόσαξεν ὁ Ἀλέξανδρος, εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἀπέναντι τῶν θυρῶν τῶ βασιλικῆ παλατίς νὰ ἐτοιμάσῃσιν τραπέζας, ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας ἔβαλε δέκα χιλιάδας τάλαντα, διὰ νὰ λάβῃ καθ' ἕνα τὸ δίκαιόν τε. τότε ἔτρεξαν ὅλοι ὁμοθυμαδὸν, καὶ λαμβάνοντες ἀπὸ τὴν μεγαλοφυχίαν τῶ Βασιλέως τὴν πληρωμὴν, ἀνεχώρησαν εὐχαρίσως· μὲ τὴν ὁποίαν εὐγνωμοσύνην ὑπεδούλωσεν ὁ Ἀλέξανδρος περισσότερον εἰς τὴν ἑαυτῶ ἀγάπην τῶν ὑπηκόων τε τὰς καρδίας. Ἀλλὰ καὶ τῶ Βασιλέως Δαρείου τὸ ἔργον δὲν εἶναι πρίπον νὰ σιωπηθῇ· καὶ τὸ ἔθος ἐπέβαλε διάφορα τέλη πανταχῶ εἰς ὅλον τε τὸν ὑπῆκοον· καὶ

κράζοντας τὰς διοικητὰς τῶν Ἐπαρχιῶν, τὰς ἠράτισεν· Ἄραγε βαρεῖα ἦσαν, ἢ σύμμετρα; καὶ ἐπειδὴ ἀπεκρίθησαν, πῶς ἦσαν πολλὰ ἐλαφρὰ, καὶ ὀλότελα μέτρια, ἐπρόσαξε νὰ πληρώσῃ κατ' ἑναὶ μόνον τὸ ἥμισυ τῶν διορισθέντων· ἀφίνωντας ὑπόδειγμα εἰς τὰς ἄλλας Βασιλεῖς, νὰ μὴ πολυβαρύνωσι μὲ φόρας, καὶ τέλη τὸν λαόν, ἀλλ' ὡς Πατέρες μὲ πραότητα καὶ μὲ ἀγάπην νὰ τὸν κερῶσι· μὲ τῆτον ἢ τὸν τρόπον νικῶνται, καὶ ὑποδελώνονται τῶν λαῶν αἱ καρδίαι. Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἄριστα ἀρμόζει ἐκεῖνο ὅπερ περὶ τῆ Ἀγισιλᾶς διηγῆται ὁ ἱστορικὸς ὁ Σίνος· εἶχεν ὑπάγῃ οὗτος ὁ Βασιλεὺς τὰ ἰδῆ τὸν Ἀπελλῆ, ὅπερ βαρεῖς ἠδένει· καὶ ἐκεῖ ὅπερ ἐκάθητο πλισίον τῆς κλίνης τῆ νοσῆντος, προσποιόμενος πῶς τάχα θέλει νὰ ἀνακεφίση τὸ προσκεφάλαιον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τῆ ἀρρώστου, εὐσόχως ἀπόδωκεν ὑποκάτω μερικὸν χρυσίον. μετὰ ταῦτα ἀφ' ἧ ἀνεχώρησεν ὁ Βασιλεὺς, ἦλθε τῆ Ἀπελλῆ ὁ δῆλος, δια νὰ εὐρώσῃ τὴν κλίνην· καὶ σηκώνωντας τὸ προσκεφάλαιον, ὡς ἤυρε τὸ χρυσίον, ἐφώνηξε· Κύριέ μου, ἴδε τί ἤυρα εἰς τὴν κλίνην σου· τότε ὁ Ἀπελλῆς νεύωντάς τον νὰ σιωπήσῃ, τῷ εἶπε· Τῆτη εἶναι κλεψία τῆ Βασιλείας· καὶ πῶς κράζεις κλοπὴν (ἀπεκρίθη ὁ δῆλος) τῆ Βασιλείας τὴν καλοκαγαθίαν; δὲν σοχαζέσαι, πῶς μὲ τῆτο ἠθέλησι νὰ σὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπερ εὐρίσκουσαι; καλώτατα εἶπα, (ἐπρόδωκεν ὁ Ἀπελλῆς,) πῶς εἶναι κλεψία, διατὶ ὁ Βασιλεὺς μὲ αὐτὸ τὸ δῶρον μὲ ἐκλεψε τὴν καρδίαν, καὶ μὲ ἔκαμε νὰ τοῦ εἶμαι παντοτινὰ ὑπόχρεος· ἤξευρεν ὁ Ἀγισίλαος, πῶς εἶναι μᾶλλον ἀξιεπαῖνον τὸ πλατίζειν, παρά τὸ πλατεῖν· καὶ πῶς δὲν εἶναι πρᾶγμα πλέα ἐνδοξόν ἀπὸ τὴν εὐεργεσίαν ὅπερ γίνεται εἰς ἀγαθὸς καὶ χριστίμους, διότι καθὼς οἱ Ἀλιεῖς μὲ τὸ ἀγκίστρι πιάνουσι τὰ ὄψαρια, ἔτω καὶ οἱ Κυριεύοντες μὲ τὰς εὐεργεσίας φαρεύουσι τὰς Ἀνθρώπους· τί ἢ ἄλλο εἶναι τὸ δῶρον τῆ Ἡγεμόνος, εἰμὴ δεσμὸς δελοσύνης; καὶ ὡσπερ ἄλυσος χρυσῆ, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ εὐεργετηθέντες δεσμεῦνται; Τῆτο καλῶς ἐγίνωσκον οἱ κατάσκοποι ἐκεῖνοι τῶν Ἐβραίων, ὅθεν εἶπαν πρὸς Ραὰβ τὴν πόρνην· εἰς τὴν θυρίδα, δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς, οἱ ἐβδομήκοι-

τὰ ἀναγκινώσκεισιν· εἰς τὴν θυρίδα, δι' ἧς ἔδεισας ἡμᾶς, τὸ ἐβραϊκὸν λέγει, δι' ἧς ἐδέσμευσας ἡμᾶς· ὡσάν να ἔλε-
 γαν· ἡ εὐεργεσία ὅτε παρά σ' ἔλάβομεν, μὲ ἀλύσεις
 μᾶς περισφιγξεν· ἐντεῦθεν εὐγῆκεν ἡ ἀπορία αὐτή,
 ποῖος δηλαδὴ εἰς τὰς εὐεργεσίας εἶναι μᾶλλον ἀξιέπαινος,
 ὁ λαμβάνων, ἢ ὁ δίδως; Ὅποιος δίδει, δὲν χάνει τὴν ἐ-
 λευθερίαν τε, ἀλλὰ μόνον τὸ πρᾶγμα ὅτε χαρίζει· εἶδὲ
 ἐκεῖνος ὅτε λαμβάνει, ἀγκαλὰ ἀποκτᾷ, χάνει ὅμως
 τῆς ἰδίας του αὐτεξουσιότητος τὴν ἐλευθερίαν. τὸ ὁποῖον
 ὁ σώφρων Ἰωσήφ ἄρῃς ἐκαταλάμβανε· διότι ὅταν τοῦ
 Πεντεφρῆ ἡ γυνὴ ἐκτενῶς ἐζήτη ἀπὸ λόγου τε νὰ πληρώσῃ
 τὴν αἰχράντης ἐπιθυμίαν, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν ὁ νέος·
 „Ἰδὲ ὁ Κύριός μου, ἐδὲν γινώσκει τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆ,
 ἀλλὰ πάντα δέδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μου· καὶ ἔχ ὑπεξήρη-
 ται ἀπ' ἐμῆ ἐδὲν, πλὴν σ' ἔ, διὰ τὸ εἶναί σε γυναῖκα αὐτῆ·
 πῶς ἐν δύναμαι ποιῆν τὸ πονηρὸν τῆτο, καὶ ἀμαρτεῖν εἰς
 τὸν Κύριόν μου;“ δὲν εἶπεν ὁ Ἰωσήφ, πῶς ποιήσω τὸ πονη-
 ρὸν τῆτο; ἀλλὰ πῶς δύναμαι; διατι αἱ εὐεργεσίαι εἶναι
 χειροπέδες χρυσᾶι ὅπου περισφιγγεσι τὲς ἀνδράπες.
 Πλὴν ἐγὼ δὲν ἀποδοκιμάζω ὅλα τὰ φορτία τῶν δοσιμά-
 των, διατι ἡξεύρω, πῶς διὰ τὲς κόπας ὅτε οἱ ἐξουσιασται
 ὑποφέρουσιν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας, ἐξ ἀνάγκης
 πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται τὰ τέλη εἰς τὸ ὑπήκοον· καὶ ἦν
 ἔτε τῆ λαῶ ἡ ἡσυχία δύναται νὰ ἀποκτηθῇ χωρὶς ἄρμα-
 τα, ἔτε τὰ ἄρματα χωρὶς πληρωμὴν, οὔτε ἡ πληρω-
 μὴ χωρὶς φόρος· ὅτι τὰ χρήματα εἶναι τῶν κατορθω-
 μάτων τὰ νεῦρα. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τε ἡδέ-
 λισεν ὁ Νέρων νὰ συχαρήσῃ τῆ λαῶ ὅλα τὰ τέλη, ἀλλ'
 οἱ ἄρχοντες τῆς γερουσίας ἐμπόδισαν αὐτῆ τὴν ὀρμὴν, λέ-
 γοντές τω, πῶς ἡδέλε συνέβη τελεία διαφορὰ τῆς βασι-
 λείας, ἂν ὀλιγόσειον οἱ καρποὶ, μὲ τὲς ὁποῖους ἡ πολι-
 τεία βασιάζεται, διότι οἱ φόροι καὶ τὰ δοσίματα τῆς μὲν
 εἰρήνης εἶναι σολή, τοῦ δὲ πολέμου βοήθεια. Ἐντεῦθεν
 ἔλεγεν ὁ Θεάνθρωπος Κύριος εἰς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον· „Ἀπό-
 δοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τῆ Θεῶ τῷ Θεῷ.“ δὲν
 εἶπε, δότε, ἀλλ' ἀπόδοτε· ὅτι τὸ ἀποδεῖναι εἶναι ἔργον δι-
 καιοσύνης, εἶδὲ τὸ δεῖναι, εἶναι τῆς θεληματικῆς προαιρέ-
 σεως

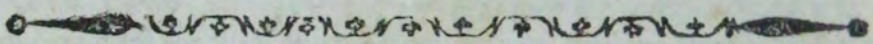
σεως, ὅπῃ γίνεται καὶ χωρὶς χρέος. Ὅταν λοιπὸν πλη-
 ρῶναμεν χρέη, τότε δὲν δίδομεν, ἀλλ' ἀποδίδομεν, διατί
 ἂν δὲν εἶχαμεν λάβη, δὲν ἐγίνετο χρέος. Ἄριστα οὖν εἶ-
 πειν ὁ Κύριος μας ἀπόδοτε· ἐπειδὴ καὶ τῷ Θεῷ χρεωσθεμεν
 πάντα, μὲ τὸ νὰ προέρχεται παρ' αὐτῆ κάθε δῶρημα·
 χρεωσθεμεν δὲ καὶ τοῖς Ἡγεμόσι τὰ τέλη, διατί παρ' αὐ-
 τῶν ἀπολαμβάνομεν τὴν ὑπεράσπισιν, τὴν ἰσυχίαν, καὶ
 πολλὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ. τοιγαρῶν οφείλομεν ἀποδεῖναι
 τῷ Καίσαρι, τὰ τοῖς κρατῶσι προσήκοντα· τὸ δὲ προσή-
 κον τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι, νὰ θρέφονται ἀπὸ τὴν Ἐπαρ-
 χίαν, μὲ αὐτάρκειαν βασιλικὴν, καὶ νὰ ἔχουσι χρήματα
 ἀρκετὰ, διὰ νὰ κάμνεν πολέμους, καὶ διὰ νὰ διατιροῦσι
 τὴν εἰρήνην· ὅθεν δικαίως καὶ νομίμως λαμβάνουσι τὰ τέ-
 λι καὶ τὰς φόρους, καὶ ὁ λαὸς ὡς πιστὸς, χρεωστικῶς πρέ-
 πει νὰ τὰ πληρώσῃ. διὰ τῆτο καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει εἰς
 τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολήν, κεφαλαίῳ ιγ'. „ Πᾶσα ψυ-
 χὴ ἐξουσίας ὑπερεχέουσαι ὑποτασσέσθω.“ Τῆτο ὁμῶς πρέ-
 πει νὰ σημειώσωμεν, πῶς δὲν εἶπεν ὁ Κύριος, ἀπόδοτε
 καίσαρι, ὅ,τι σαῶς ζητεῖ, ἀλλ' ἀπόδοτε ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι
 ἐδικά τε· διότι ἂν ὁ Ἡγεμὼν ἐζήτα παρ' ἡμῶν πρᾶγμα,
 διὰ τῆ ὁποῖα ἐπροξενεῖτο ἀτιμία εἰς τὸν Θεόν, ἐκεῖνο δὲν
 ἠθέλεν εἶναι φόρος τῷ Καίσαρος, ἀλλὰ τῷ Διαβόλῳ· καὶ
 δὲν μᾶς πρέπει νὰ τὸ δώσωμεν· Πειθαρχεῖν γὰρ δεῖ Θεῷ
 μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις, διὸ καὶ εὐθέως προδίδεται· Ἀπό-
 δοτε τὰ τῷ Θεῷ τῷ Θεῷ. Πισοὶ πρέπει νὰ εἴμεθεν εἰς τὰς
 Ἡγεμόνας, μὰ πολὺ περισσότερον εἰς τὸν Θεόν, καθὼς
 εὐμορφα διδάσκει ἡ χρυσὴ γλῶσσα τοῦ Χρυσοστόμου. Σὺ
 δὲ ὅταν ἀκῆς, πῶς οφείλεις ἀποδεῖναι τὰ Καίσαρος
 Καίσαρι, ἐκεῖνα πρέπει νὰ ὑπολαμβάνῃς, ὅπῃ δὲν ἐναν-
 τιῶνται τῇ Πίσει, καὶ τῇ Εὐσεβείᾳ· ὅτι ὅσα ἀντίκεινται
 τῇ ἀρετῇ, εἶναι πρόσδοδος καὶ φόρος οὐ τῷ Καίσαρος, ἀλ-
 λά τοῦ Διαβόλου· ταύτη τῇ γνώμῃ ἐπακολοθεῖ καὶ ὁ Εὐ-
 σέβιος λέγωντας· δὲν λέγει ὁ Κύριος, ἀπόδοτε τῷ Καί-
 σαρι πάντα, ἀλλὰ τὰ Καίσαρος· οὔτε ἐδιάταξεν ὁ Θεὸς
 τὰς ἐξουσίας, διὰ νὰ γδέρνουσι καθὼς βέλονται τὸ ὑπή-
 κουν· ἀλλὰ διὰ νὰ λαμβάνουσι μετρίως, ὅσα εἶναι ἀναγ-
 καῖα διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. Καθὼς ἐν ὁ

Θητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα, ἐξουσίαν ἔχοντάς
 ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Γέενναν. “ Ἀλλὰ θέλει εἰπεῖ τινὰς· δὲν
 λέγει ὁ Ἀπόστολος, εἰὰν τὸ κακὸν ποιῆς, φοβῆ τὴν Ἐξου-
 σίαν, ἔ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ; ἀράγε ὁ μαθητὴς
 ἐναντιεῖται τῷ Διδασκάλῳ; μὴ γένοιτο· ἀλλ’ ὀμιλεῖ ὁ
 Παῦλος διὰ ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι τῷ Καίσαρος· τὰ ὅποια εἰὰν
 δὲν ἀποδοθῶσι τῷ Καίσαρι, δικαίως καὶ τὸν Καίσαρα πρέ-
 πει νὰ φοβῆται κατ’ ἕνα, καὶ τὴν ἐξουσίαν τε· ὁ δὲ Χρι-
 στὸς διὰ ἐκεῖνα λέγει, ὅπῃ εἶναι τῷ Θεῷ· τὰ ὅποια εἰὰν
 ἀποδίδωμεν τῷ Θεῷ, ἢ γὰρ εἰὰν τὴν Πίσιν, τὴν Εὐσέβειαν,
 καὶ τὴν Ἀρετὴν τιμῶμεν, καὶ ὑπερασπιζόμεθα, καὶ ταῦτα
 δὲν ἀρέσκουσι τῷ Καίσαρι, καὶ μὲ τὴς ἰόμης τὰ ἐμποδίζει,
 τότε ἄς μὴ φοβηθῆ τινὰς τὸν Καίσαρα, ἀλλ’ ἄς φοβηθῆ
 τὸν Θεόν. Ταύτην τὴν εὐαγγελικὴν διάκρισιν ἄριστα διε-
 τήρησεν ὁ πρῶτος Βασιλεὺς τῶν χριστιανῶν, Κωνσταντῖνος
 ὁ μέγας· διὸ καὶ ἔλεγε πρὸς τὴς Ἐπισκόπους, καὶ ἐγὼ και-
 νὸς εἶμαι Ἐπίσκοπος, διατεταγμένος ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐ-
 σσεῖς μὲν Ἐπίσκοποι τῶν ἔσω τῆς Ἐκκλησίας πραγμά-
 των, ἐγὼ δὲ Ἐπίσκοπος τῶν ἔξω, ἦτοι ἀνώτατος ἐπι-
 σάτης. ὡσεὶ ὅπῃ ὅλοι ὀφείλομεν τῷ Ἡγεμόνι, ἀλλὰ πε-
 ρισσότερον ὀφείλεται εἶμεθα τῷ Θεοῦ. Δὲν ἀποδοκιμάζω
 λοιπὸν, ἔτε κατακρίνω ὅλας τὴς φόρας καὶ τὰ δασύματα,
 ἀλλὰ τὰ λίαν φορτικά· τῶν ὁποίων τὴν σήμερον τόσον εἶ-
 ναι τὸ βάρος ὑπέρμετρον, ὅπῃ οἱ Ἄνθρωποι μὴ βίας δύ-
 νονται, νὰ σηκώσῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ σταθῆν εἰς τὴς πό-
 δας. Εἶναι μία παλαιὰ παροιμία, βεβαιωμένη ἀπὸ τὴν
 συνήθειαν ὅπῃ λέγει· Μὴ τί περιττόν· καὶ διὰ τῆτο τὰ
 περιττὰ οἱ Ἡγεμόνες πρέπει καὶ νὰ ἀπεφεύγῃ, καὶ νὰ
 τὰ ἐμποδίζωσιν· ὅτι ὅσα εὐγαίνουσιν ἔξω τῷ μέσῃ ὄρει,
 εἶναι καὶ αἰχρὰ, καὶ βλαβερὰ. Εἰς τὸν βασιλεῖα Τραϊανὸν
 ἀνέφερε μίαν φορὰν ἡ σύζυγος αὐτῆ Πομπηία, πῶς εἰς
 τὸ βασιλεῖόν τε εἶχε διοικητὰς πολλὰ πλεονέκτας, ὅπῃ
 μὲ τὰς διαβολάστων ἐγδερναν τὴς Ἀνθρώπους τῶν Ἐπαρ-
 χιωῶν· καὶ μάλις πῶς ἕνας ἀπὸ τὴς πρώτης εἶχε συνή-
 θειαν, ὅταν ἀντάμωνε κανένα πλεσίον, νὰ τῷ λέγῃ τί
 ἔχεις; πόθεν τὸ ἔχεις; θὲς ὡδε ἐκεῖνο ὅπῃ ἔχεις. καὶ
 παρευθὺς ὁ συμπαθητικὸς Βασιλεὺς, σοχαζόμενος τὸ

ἄτοπον, ἐσύσειλε τὰ τοιαῦτα δασίματα, μὲ ποινὰς φο-
 βερὰς καὶ τῶν διοικητῶν, ἂν εἰς τὸ ἐξῆς ἠθέλων τολμή-
 σῃ νὰ λάβουν τι πλεον τῶν διοριζέντων, λέγωντας καὶ
 ταῦτα τὰ λόγια, ἄξια νὰ τὰ ἐνθυμῶνται ὅλοι οἱ αἰώ-
 νες· ὁ φύσκος, ἦτοι τὸ δημόσιον ταμεῖον, εἶναι σπλήνα,
 μὲ τῆς ὁποίας τὴν αὐξίσιν τὰ ἐπίλοιπα μέλη μαραίνον-
 ται. καὶ ὄντως ἐπιτήδεια· διότι καθὼς ἡ σπλήνα σείρνε-
 σα πρὸς τῆ λόγυτις ἐκείνην τὴν πολλὴν ὑγρότητα, ὅπῃ
 διαθρέφει τὸ σῶμα, γίνεται αἰτία τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς
 φθορᾶς τῶν μελῶν, καὶ ὅλα τῆ σώματος· ἔτω καὶ ὁ φύ-
 σκος αὐξάνωντας μὲ τοῦ λαοῦ τὰ ὑπάρχοντα, προξενῆ
 τῇ πολιτεία νόσον ἀνίατον, καὶ τέλειον ἀφανισμόν· ἐγί-
 νωσκε γὰρ ὁ καλὸς Βασιλεὺς, πόσον ἀδικόν εἶναι νὰ συ-
 νάγῃ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸ ταμεῖον τε· τὸ δὲ ὑπῆκουσιν
 νὰ μείνῃ τελείως ὑσερημένον· μάλιστα δὲ ὅπου ὅταν ὁ
 Ἡγεμῶν εἶναι ἀγαθός, τὰ τῆ λαῶ εἶναι τῆ Ἡγεμόνος·
 εἰς τῆτο ἀρμόζει ἐκεῖνο τὸ ἀκαδημικὸν σημεῖον, ὁ Δράκων
 δηλαδὴ, ὅπου καθ' ἑκάστην αὐξάνει, καταπίνωντας τῆ
 μικρὰς ὄφεις, μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Κέρδος τῆ ἑνός,
 ἡ ζημία τῆ ἄλλης· ὁμοίως τοῖστος δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἄ-
 ληθῆς Ἡγεμῶν, ὁ ὁποῖος ὀφείλει μὲ τὰ ἰδία του ἔξοδα
 νὰ προμηθεῖ τὴν ἀνάπαυσιν τῆ λαῶ τε. Ἐντεῦθεν ὁ Ἀ-
 ριστοτέλης συνετῶς ἐπαρομοίαζε τὸ θησαυροφυλάκιον τῆ
 Ἡγεμόνος μὲ τὸν σόμαχον τῆ Ἀνθρώπου· διότι καθὼς ὁ
 σόμαχος δεχόμενος τὴν τροφήν, ἡσύχως τὴν διαχέει εἰς
 ὅλα τὰ μέλη· ἔτω καὶ τὰ χρήματα ὅπῃ συνάγονται εἰς
 τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ κρατοῦντος, ὅταν τὸ ἀπαιτῆ ἡ
 χρεία, πρέπει νὰ διαμοιράζωνται διὰ ἀνακέρφουσιν καὶ βοή-
 θειαν τῶν λαῶν· διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ κάμουσιν ἐπανάστα-
 σιν, εὐρισκόμενοι ἀπὸ τὴν ἐνδειαν τῆ σίτου σεροχωρημέ-
 νοι, καὶ ἀπὸ τὰ βαρῆα τέλη καταθλιμμένοι, καθὼς ἐσυ-
 νέβη τῆ Ἀχαιοῦ Βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ Μωονίας· Τῆ-
 τος εἶχε συνήθειαν νὰ ἐπιθέτῃ συχνὰ δασίματα, καὶ πολ-
 λά φορτικὰ εἰς τῆς ὑπῆκόους τε, κατατρώγωντάς τες ἕως
 τὰ κόκκαλα, καὶ πᾶχωντας (καθὼς λέγει ἡ παροιμία)
 νὰ εὐγάλη αἷμα ἀπὸ τὴν πέτραν· τὸ δὲ χειρότερον ἦτον
 ὅπου εἰς τὴν σύναξιν τῶν δασιμάτων ἐδείχνετο πάντοτε

σκληρὸς ἀσυμπαθὴς, καὶ παντελῶς ἀνελεῖμων· μὴ δυνά-
 νος ἔν ὁ λαὸς νὰ ὑποφέρῃ περισσώτερον τὴν τοιαύτην τε ἀ-
 σπλαγχνίαν, μίαν νύκτα ἐξαίφνης ἔκαμαν ὅλοι ἐπανά-
 ρασιν, καὶ κατέσφαξαν αὐτόν τε, καὶ ὅλους τὰς οἰκείους τε·
 ἔπειτα καίοντες τὸ βασιλικὸν παλάτιον, ἔσειραν μὲ ἄγ-
 κισρον τὸ σῶμά τε, καὶ τὸ ἔρριψαν εἰς τὸν πακτωλὸν πο-
 ταμὸν, καὶ νῦν λεγόμενον χρυσορρόαν, διὰ νὰ πιῇ ὕδατα
 χρυσορείθρα αὐτὸς ὅπῃ ἐδίψα παιθῶν τὸ χρυσίον· ὡσάν
 νὰ τῷ ἔλεγον· ἐδίψησας τὸ χρυσίον; πῆε τῶρα χρυσίον.

Ἄρμεγε γάλα, καὶ μὴν εὐγάνης αἷμα,
 Ἄφες τὸ δέρμα, καὶ τὸ μαλὶ σὶ φθάνει.
 Οὕτω τὸν λαὸν μὴ τὸν πολυαρμέγης·
 Μέτρια δέχε, ἂν θέλῃς τὴν εἰρήνην.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τὰς ἐκδοθέντας Νόμους ἐπιτηρεῖτω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ
 ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων εὐρήσει χάριν.

Οὕτως ἄξιός ἐστιν νὰ ὀνομάζεται Ἡγεμὼν, ὁποῖος ὑ-
 ποτάσσεται εἰς τὰς νόμους, ὅπῃ ἐπιτάττει εἰς τὸν λαὸν
 τε· ἕτως εἰς ταῖς Πανδέκταις τὸ ἀναγινώσκωμεν γεγραμ-
 μένον. Φωνὴ ἀξία τῆς μεγαλειότητος τῆ κρατῆντος αὐτῆ
 ἐστὶ, τὸ ἐπαγγέλλεσθαι ἑαυτὸν τοῖς ἰδίους ὑποκείμενον νό-
 μοις. καὶ παρὰ τῷ Πλατάρχῳ εἰς τὸ συμπόσιον τῶν ἐ-
 πτὰ σαφῶν, ἐκεῖνος πρέπει νὰ λέγεται πῶς ἔτυχε τῆ
 σκοπῆ, ὅπῃ εἰς τὰς δημοσίους νόμους τῆς πατρίδος ὑποβάλ-
 λει τῆ λόγους, ἀκολοθῶντας τὰ ἴχνη τῆ νομοθέτε Θεῶ,
 ὅπου ἔδωκε τὸν νόμον, καὶ διετήρησεν· Οὐκ ἤλθον καταλί-
 σαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι. Διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἡσαίας
 Προφητεύωντας λέγει· Οὐ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὄμους
 αὐτοῦ· ἡ Ἑβραϊκὴ διάλεκτος οὕτω λέγει· Εἰσδέξεται νό-
 μον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξει αὐτόν. οἱ Βασιλεῖς τῶν Αἰγυ-
 πτίων, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Διόδωρος, τότε ἐλογίαζαν πῶς
 ἄριστα διοικῶσιν, ὅταν ὑπακούοντες τοῖς νόμοις, μὲ τὸ ἴδιον
 ὑπό-

ὑπόδειγμα περισσότερον ἐπαρακινῶσαν τὸν λαὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, παρὰ μὲ τὴν δύναμιν τῶν νόμων. Τὸ αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ Πλάτων, τῶ ὁποίῳ εἶναι ταῦτα τὰ πάγχρυσά λόγια. „ Εἰτόμην βλέπω τὴν καταστροφὴν ἐκείνης τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχ ὁ νόμος ἐπιστατὶ τοῖς ἀρχεσιν, ἀλλ' αἱ ἀρχοντες τῷ νόμῳ ἐκείνης δὲ βλέπω τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν, ἔνθα ὁ νόμος τῶν ἀρχόντων κυριεύει.“ Εὐμορφα ἀρμύζει εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τῶ Δημοθένης ἢ παρομοίωσις. „ ἡ Ψυχὴ λέγει, τῆς πόλεως εἶναι ὁ νόμος.“ καθὼς ἔν ἡ Ψυχὴ ζωοποιεῖ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἕκαστον μέλος τῶ σώματος, ὅλη ὑπάρχουσα εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ὅλη εἰς κάθε τε μέρος. ἔτω καὶ ὁ νόμος οὐ μόνον ἀπλῆται, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κεφαλὴν, τετέστιν εἰς τὸν κυριεύοντα. διότι ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶναι ἔξω τῶ σώματος τῆς πολιτείας, ἀλλ' εἶναι τὸ κυριώτερον αὐτῆς μέρος, ὅθεν καὶ εἰς αὐτὸν προσήκει ὁ νόμος, καὶ μὲ τὸν νόμον πρέπει νὰ διοικῆται. Εἰρωτήθη ποτὲ κάποιος στρατηγός, ποῖος ἀπὸ ὅλους τῶ Βασιλεῖς ἦτον ὁ μεγαλύτερος, καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ὅπῃ πλέον μῆ χαρᾶς ἐξεσιάζει τῶ λόγου, παρὰ τῶς ἄλλης. αὐτὸς ὁ νομοθέτης ὅπῃ εἶναι, ἄς ἀρχίσῃ πρῶτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δρόμον, καὶ τότε εὐθὺς θέλει τὸν ἀκολουθήσει οἱ ἄλλοι. ὅτι ὁ κόπος, τῶ ὁποίῳ καὶ ὁ ἀρχηγὸς μετέχει, γίνεται εἰς τὸν λαὸν ἐλαφρότερος. ὅθεν καὶ ὁ Ἡγεμὼν κατὰ τῶς νόμους θελήσῃ νὰ ζήσῃ, βέβαια καθε πόλις ἄριστα θέλει κυβερνηθεῖ. Καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ ἐπὶ τῶ ὤμῳ αὐτῶ, λέγει μὲ τὸν Ἡσαΐαν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐδὼ τὸ κλεῖδιον τί ἄλλο διλοῖ, εἰμὴ τὴν ἐξουσίαν τῆς δικαιολογίας, καὶ τῶν ψυχῶν τὴν διοίκησιν; αὐτὸ δὲ τὸ κλεῖδιον δὲν κρέμεται ἀπὸ τὴν ζώνην, ἀλλὰ βασάται εἰς τῶς ὤμους, διὰ ταῦτα τὰ δύο. πρῶτον, διὰ τῶν ψυχῶν ἢ φροντίς εἶναι φορτίον τόσον βαρὺ, ὅπῃ καὶ τοῖς ὤμοις τῶν Ἀγγέλων εἶναι φοβερόν, καθὼς λέγουσιν οἱ ἱεροὶ Θεολόγοι. δεύτερον, διὰ τὴν πρέπει ὁ προεσῶς, ἐκεῖνα ὅπῃ προσάξει, νὰ τὰ βασᾶ εἰς τῶς ὤμους. καὶ διὰ τῆτο ἀγιώτατον εἶναι τῶ ρωμαϊκῶ Ἐπάρχε τὸ δόγμα, καὶ ἄξιον νὰ γραφῆ εἰς κάθε αυθεντικῆς αὐλῆς τὴν πύλην, ὅπῃ λέγει. ὅ, τε

Θεσμών ἑκάστος διατάξῃ εἰς τὰς ἄλλας, εἰς τὸν αὐτὸν νὰ
 εἶναι καὶ ἑκαίτος ὑποταγμένος· τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτον καὶ
 ὁ ἡθικός Φιλόσοφος. ὅθεν ἀμιλῶντας πρὸς καθὲ ἡγεμό-
 να, ἔτσι λέγει· „Εἰάν θέλῃς εἰς τὴν λόγῳ σου καὶ ὑποτά-
 ξῃς τὰ πάντα, ὑπόταξε πρῶτον σεαυτὸν εἰς τὸ δίκαιον·
 ποῦδὲς θέλεις κατευθύνη, εἰάν ἐσένα κατευθύνη ὁ λόγος·
 ἀπ' αὐτὸν δὲ θέλεις μάθει, τί, καὶ μὲ ποῖον τρόπον πρέ-
 πει νὰ πράττης.“ τὸ αὐτὸ γράφει καὶ ὁ Πατὴρ τῆς ρωμαί-
 κῆς εὐγλωττίας· οἱ παλαιοὶ λέγει Ἡγεμόνες ὑπετάσσοντο
 εἰς τὰς ἐκδοθέντας νόμους, διὰ νὰ παρακινήσῃ τὰς ἄλλας,
 μὲ τὸ ἰδίωτων ὑπόδειγμα, νὰ δείχνουσιν ὑποταγὴν εἰς τὰς
 νόμους, καὶ νὰ τὰς φυλάττουσι· διότι ἐγίνωσκον, πῶς ὁ λαὸς
 τότε παιδεύεται, καὶ μαρτυρεῖται, ὅταν βλέπῃ, καὶ ὅχι ὅταν
 ἀκῆ· ἔχει ἤδη τὴν μὲν αἰδοῖσιν τῶν ὀμμάτων ὀξείαν, ἐ-
 κείνην δὲ τὸν ὀπίων ἀμβλείαν· ὁ Σαδίαδης μὲ ἕνα λόγον πα-
 ρασένει τὸν ἀληθινὸν Ἡγεμόνα, μὲ τὸ, Ἄρχε σεαυτὸν· ὅτι
 κανένας Ἡγεμὼν δὲν θέλει δυναθεῖ ποτὲ νὰ κυριεύσῃ τὸν
 λαὸν μὲ εὐθύτητα, ἀν δὲν κυριεύῃ πρῶτον τὸν ἑαυτὸν τε,
 καὶ ἀν δὲν ὑποταχθῇ εἰς τὰς νόμους ὅπῃ ὁ ἴδιος ἐδιάταξε.
 Λέγει καὶ ὁ Κασσιόδωρος, πῶς τέτη εἶναι ἡ πρώτη εὐθύτης,
 νὰ ἀρχιμῆσιν οἱ προεσώτες ἀπὸ λόγων τῶν νὰ πράττουσι τὰ
 δίκαια, διὰ νὰ μὴν ἠμπορέσῃ οἱ πταῖσαι νὰ τὰς εὐρεῖν,
 ἢ νὰ τὰς λοιδιάσῃ ὁμοίως τῶν. ἐντεῦθεν ἐπαινῶνται οἱ Ρω-
 μαῖοι, διατὶ ἐφύλαττον τὰς νόμους ὅπῃ ἐδιάταζαν εἰς τὰς
 ἄλλας. Τότε ἤδη μακαρίαν λογιάζομεν τὴν πολιτείαν (ἐ-
 λεγεν ὁ σοφὸς Βίας) ὅταν ὁ Ἡγεμὼν πρῶτος πάντων
 ὑπακῆ τοῖς νόμοις· ὅτι ὁ λαὸς καὶ ἄκων παρακινεῖται,
 βλέπωντας τὸν Ἡγεμόνα νὰ κἀνῃ ἐκεῖνα ὅπῃ προσάξει
 εἰς τὰς ὑπὸκῶς τε· διὰ τῆτο Ἀγιστίλαος ὁ Βασιλεὺς, ὅ-
 ταν ἦτον κανένα πρᾶγμα ὅπῃ ἠθέλε νὰ γένη ταχέως ἀ-
 πὸ τὰς στρατιώτας τε, αὐτὸς πρῶτος ἐνώπιον πάντων ἀρ-
 χήνα τὸ ἔργον, διὰ νὰ παρακινήθῳσιν, ἢ αὐτοπροαιρέ-
 τως, ἢ ἀπὸ ἐντροπὴν νὰ τὸ ἐπιτελέσωσι μὲ προθυμίαν·
 Τοῦτο μάλα καλῶς ἐγίνωσκον καὶ ὁ Γεδεών, ὁ γενναῖος
 στρατηγὸς τῆ Ἰσραὴλ, ὅθεν ὅταν ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλε-
 μον καὶ τῶν Μαδιανιτῶν, ἔτως εἶπε πρὸς τὰς στρατιώτας
 τε. Ἀπ' ἐμὲ ὄψεθε, καὶ οὕτω ποιήσετε· καὶ καθὼς ἂν

ποιήσω, ἔτω ποιήσετε. Ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὑπόδειγμα μεμαθιτευμένοι ἐπολέμισαν ἀνδρείως, ἐθανάτωσαν τοὺς ἐχθρὰς, καὶ ἔλαβαν κατ' αὐτῶν ῥίκην θαυμάσιον· τὴν ἰχὺν ἔχει εἰς τὴν μεταχείρισιν τῶν κατορθωμάτων τῆς Ἡγεμόνος ἢ ἑξουσίας. Ὅποιος λοιπὸν κρατεῖ τὸ πιδάλιον τῆς Βασιλείας, εἶναι χρεῖα νὰ διορίσῃ ἔτω τὸν τρόπον τῆς διαγωγῆς τε, δηλαδὴ νὰ ἐπιτελῇ ὅχι ὅσα τῷ ἀρέσκων ἀλλ' ὅσα τῷ πρέπασι· διότι δὲν συγχωρεῖται εἰς καθ' ἓνα, τὰ ὅσα δύναται νὰ κάμῃ, ἔτε ἔχει ἄδεια νὰ τὰ ἐπιτελῇ, διατὶ τινὰς δὲν τῷ ἀντισέκεται· ἀλλ' ἐκείνα μόνον τῷ πρέπασι, καὶ τῷ εἶναι συγχωρημένα, ὅπερ καὶ οἱ νόμοι, καὶ αἱ διαταγαὶ τῶν παλαιῶν φρονίμως ἐπιτρέπουσιν. Εἰς τὰς ἑξουσιασὰς δὲν εἶναι πλέον δυσυχὲς κανέτι πρᾶγμα, ὡσὰν νὰ κατορθώσῃ ὅσα ἰχὺν καὶ βέλονται, καὶ μάλιτα ὅταν φαυλάζωνται, πῶς εἰς τὰ πάντα ἔχουσιν ἄδεια καὶ ἐλευθερίαν· εἶναι τελεία συμφορὰ, ὅταν αἱ αἰχρηργίαι ὅχι μόνον εὐφραίνωνσιν, ἀλλὰ καὶ ἀρέσκων· ἔτε ἔχει τόπον πλέα ἢ θεραπεία, ὅταν αἱ κακίαι γίνωνται ἤδη. Τὰ τῶν Ἀθηναίων τότε ἄρχισαν νὰ κλίνουν ἀπὸ τὸ κακὸν εἰς τὸ χειρότερον ὅταν παύσῃ ἄδελφὸ ὁ λόγος, πῶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν τὰ πάντα τίμια καὶ σεμνά· καὶ διὰ τῆτο πρέπον εἶναι παντελῶς νὰ ἀποκρεθῇ ἐκεῖνο τὸ ἐπάρατον ῥήτον, ὅπερ λέγει· τῶν Βασιλέων ἢ ἐπιθυμία πρέπει νὰ λογίζεται νόμος· ἀκόμι καὶ τὸ ἄλλο. Οὕτω θέλω, καὶ ἔτω προσάζω, καὶ ἔσω ἢ θελησίσμῃ εἰς τόπον λόγῃ· ἐπειδὴ καὶ εὐγῆκαν ἀπὸ τὸ σῶμα μιᾶς γυναῖκος ἀσελγῆς, καὶ ἀναιχύντε· αὐτὴ ἦτον ἡ Μιτρυὰ Ἀντωνίου τοῦ Καρακάλλα Βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, τὸ ὄνομά της Ἰβλία, περιβόητη διὰ τὴν ἐξαιρέτον εὐμορφίαν της· τῆς ὁποίας ὁ Ἐρως τόσον ἐπλήγησε τὴν καρδίαν τοῦ Βασιλέως, ὅπερ γειόμενος σχεδὸν ἔξω φρενῶν, ἀπετόλμησε καὶ τῆ εἶπεν· Ἡ θελον, εἰ δυνατόν ἦν· πρὸς τὸν ὁποῖον ἢ μιὰ ἀπέκρίθη· Εἰ θέλῃς, ἔξουσιν· ὅτι ὁ Βασιλεὺς, πρέπει νὰ δίδῃ νόμους, καὶ ὅχι νὰ λαμβάνῃ. τῆτο ἀκέωντας, ἄφησε τὴν ἐντροπὴν εἰς ἓνα μέρος, καὶ κινήσει ὁ ἀσύνητος ἀπὸ τὴν ἀλογόν του ἐπιθυμίαν, ἀπετέλεσεν εὐθύς τὸν αἰχρηργὸν ἐκείνον καὶ ἀνομώτατον γάμον· Ὡ κακίση συμ-

Βαβυλὼν γυναικὸς ἀπορέσει, ὅπερ ἔτε σωφροσύνης ὄρια γινώσκει, ἔτε ἀπὸ τὸ μὴ ὑπερπηδᾶν τὸν σαδμὸν παρατηρεῖται, καθὼς ἐρμηνεύει τὴ Πυθαγόρου τὸ σύμβολον· τοικύτης λογῆς ἦσαν καὶ τῶν Περσῶν οἱ κριταί, τὰς ὁποίας ἐρωτῶντας ὁ Καμβύσης, ἀνὴτον κανένας νόμος, ὅπερ νὰ δίδῃ ἀδειαν, νὰ λαμβάνῃ τινας διὰ γυναῖκα τὴν ἰδίαν τὴν Ἀδελφὴν, εἶπαν, πῶς τοιοῦτος νόμος δὲν εὐρίσκετο, πλὴν ἦτον ἄλλος, ὅπερ ἔλεγεν, ὅτι εἰς τὰς Βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἦτον συγχαριμένοι νὰ κάμνῃ ὅ,τι τοῖς ἀρέσκει· εἶναι καὶ κάποιε νομικὴ ἕνα ρῆθον ὅπερ λέγει· „Τὰ ἀρέσκοντα τῷ Ἡγεμόνι, δύναμιν ἔχει νόμος· ὅμως τὸτο ὄρδῶς εἰσοεῖται, ἔταν δηλαδὴ τὴ Ἡγεμόνος ἢ θείησις διΐθύνηται τῷ λόγῳ, εἰδὲ καὶ λείπη ἀπ' ἐκείνην τὴ λόγῳ ἢ διαίησις, ὅχι νόμον, ἀλλὰ παρανομίαν καὶ ἀδικίαν τὴν λογιάζεσιν οἱ Σοφοί· καὶ διὰ τὸτο οἱ ἐξουσιασαί, ὡσαν ἀπὸ προσώπε ὄφρας, ἄς ἀποφεύγῃσι ταύτην τὴν φωνήν· ἔξεσι τοῖς Βασιλευσι τὰ πάντα, ὅτι αὐτὴ εἶναι τῶν Βασιλέων ὄλεθρος θανατηφόρος· καὶ κάλλιον ἄς δίδῃν ἀκρόαθιν εἰς τὸν σοφώτατον Βασιλέα Ἀντίγονοι, ὁ ὁποῖος ἀκέωντας ἕνα νὰ λέγῃ· πῶς εἰς τὰς Βασιλεῖς ἦσαν τὰ πάντα δίκαια, καὶ σεμνά· ἄριστα ἀπεκρίθη. Εἶναι ναι εἰς τὰς Βασιλεῖς τῶν βαρβάρων, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς, ἐκεῖνα μόνον εἶναι σεμνά, ὅπερ κατ' αὐτὰ εἶναι σεμνά· καὶ ἐκεῖτα εἶναι δίκαια, ὅπερ ἀληθῶς δίκαια εἶναι. Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχε καὶ ὁ Βασιλεὺς Θεοβάλδος, διὸ καὶ ἔλεγεν· Ἀγκαλά καὶ τὰ πάντα δυνάμεθα, ὅμως ἔτζι πισεύομεν, πῶς ἐκεῖτα μόνον εἶναι εἰς ἡμᾶς εὐλογα, ὅπερ εἶναι ἐπαινετά· ἔλεγε συνεχῶς καὶ ὁ Καῖσαρ Ἀνθέμιος· Οὐδὲν πλέον ἔξεσι τοῖς ἀγαθοῖς Ἡγεμόσιν, ἀπὸ ὅ,τι εἶναι θεμιτὸν εἰς τὰς ἰδιώτας Ἀνθρώπους· Ἡξευραν ὃδ τῆτοι οἱ περίφημοι Ἡρωες, πῶς εἶναι ἔργον τῶν Βασιλέων ἐξαιρέτον νὰ διατάτῃσι νόμους, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑ ἐκνοθῶσι νὰ τὰς φυλάτῃσι, διὰ νὰ μὴν ἀκέσεν τὴ Εὐαγγελίε τὴν δικαίαν ἐπιτίμησιν, ὅπερ λέγει· „Δεσμύεσσι φορτία βαρῆα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τὰς ὤμους τῶν Ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν ἑ θέλῃσι κινήσαι αὐτά· λέγεσι δὲ, καὶ ἑ ποιῶσι.“ Δὲν ἔκαμεν ἕτως ὁ Ὑψίστος ἰομοθῆ

της Θιός, ὅπῃ ἐθεμελίωσε τὸ Βασιλείον αὐτῷ ἐπὶ τῆς ἰδίας τε ὄμης, ἀμὴ πολλοὶ Βασιλεῖς τὸ Βασιλείον των θεμελιῶσιν ἐπάνω εἰς τῆς ὄμης τῶν ὑπηκόων, ταλαιπωρῶντες αὐτὰς μὲ διάφορα δοσίμαθα, καὶ καταθλίβοντές τας μὲ τὸ πλῆθος τῶν νόμων· αὐτοὶ δὲ καταγίνονται μόνον εἰς τὰς τρυφάς, καὶ ἐκκλίνουσι τῆς ὄμης των ἀπὸ τὰ φορτία. τὸ ὅποῖον πρᾶγμα σωτεῶς σοχαζόμενος ὁ Κύρος, ὁ ἄριστος ἐν Βασιλευσιν, ἐσυνήθιζε νὰ λέγη· τινὰς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἡγεμονείαν, εἰάν δὲν εἶναι καλλίτερος ἀπ' ἐκείνης ὅπῃ θέλει νὰ ἔχη εἰς τὴν ἕξασίαντα· μὲ τῆτο ἤθελε νὰ δείξῃ, πῶς εἶναι ἴδιον τῶν Βασιλέων, νὰ προβλέπῃσι διὰ τῆς ἄλλης, καὶ νὰ προμηθεύῃσι τῆς κοινότητος τὴν ἀνάπαισιν. Τῆτο δὲ τίς ἄλλος δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ, εἰμὴ ὅποιος ὑπερβαίνει τῆς λοιπῆς μὲ τὸ εἰλικρινές τῆς γνώμης, καὶ μὲ τῶν νόμων τὴν ἐπιτήρησιν; ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

Μένει ἡ κοινότης, καὶ εὐτυχῶς τὸ κράτος,

Ὅταν ὁ Βασιλεὺς, ὅ, τι προσάσῃ, κάμῃ.

Τίς δὲν ἠξιοῦται τὸ ἀξιωματικώτερον ὑπόδειγμα τῷ Σελεύκῳ, περιφῆμῳ τῶν Λοκρῶν Βασιλέως; ἔγραψεν αὐτὸς πολλὰς καὶ ἀρίστας νόμους, ἀνάμεσα εἰς τῆς ὁποίας τῆτος ἦτον ἐξαιρετός, δηλαδὴ, ὅποιος κάμῃ μοιχείαν καὶ μαρτυρηθῆ, νὰ ὑπερῆται καὶ ἀπὸ τὰ δύο τε ὄμματα. Ἐτυχῆν ἔν καὶ πρῶτος ὁ νόστος, ὅπῃ ἦτον μοσογενής, ἐπαρέβη τὸν νόμον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφυλάχθῃ ἀπὸ τὸ ἀπιγορευμένον ἀμάρτημα. μανθάνωντας ὁ Βασιλεὺς, σιδηροδέσμιοι τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν φυλακὴν, ἔπειτα ἐπρόσᾳξε καὶ τὸν νόμον νὰ εὐγάλωσι καὶ τὰ δύο τε ὄμματα· ἐπρόσπεσαν εὐθύς οἱ Μεγιστάνες τῆς βασιλείας, δεόμενοι ἐκτενῶς, νὰ εὐσπλαγχνιθῆ καὶ τὸν νόστον, καὶ τὸν λαόν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μόσιος ἦτον ὁ διάδοχος καὶ κληρονόμος τῆς βασιλείας· ἀμὴ δὲν εἰσηπάθη ἡ δεησίς των· σταθερὸς εἰς τὴν γνώμην τε ὁ Βασιλεὺς, δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπον νὰ μείνῃ ἀπαίδευτος, ὅποιος ἐτόλμισε νὰ καταπατήσῃ τὸν νόμον τε· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπαυαν παρακαλῶντες ὁ λαὸς καὶ οἱ Ἄρχοντες, ὁ Σέλευκος, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὸ ὑπήκοον, καὶ νὰ διατηρήσῃ καὶ τῷ νόμῳ τὸ δίκαιον, ἐσυχέρασε τὴν ποιήσιν

μέ θαυμασὴν οἰκονομίαν, ἐπρόσαξε, τοῦ μὲν ἕως τοῦ νὰ
 εὐγάλην τὸ ἕνα ὄμμα, καὶ τῷ λόγῳ τε νὰ εὐγάλην τὸ ἕ-
 τερον, δείχνωντας ἐν ταύτῳ μὲ τὸν τρόπον τῆτον· πῶς
 ἦτον καὶ εὐσπλαγχιος Πατὴρ καὶ δίκαιος νομοθέτης. εἰς
 τὴν ὑπόληψιν εἶχε τῶν νόμων τὴν διατήρησιν· ἐγίνω-
 σκε γὰρ ὁ συνετώτατος Βασιλεὺς, πῶς ὅποιος ἐπιφέρει
 τὰ δίκαια κριτὴ τὸ πρόσωπον, πρέπει ἐκεῖνο τῷ Πατρὶ
 νὰ ἀφήσῃ. Ἀλλὰ καὶ τῷ Βρέτι Ὑπάτε τῆς Ρώμης, δὲν
 εἶναι φρικτὸν τὸ ὑπόδειγμα; τὸσον ἦτον καὶ τῆτος ἀκρι-
 βεστατος φύλαξ τῶν νόμων, ὅπου μὲ τὴν ἀποτομὴν τῆς
 κεφαλῆς ἐπαίδευε τὰς παραβάτας· ὅθεν ὅταν ἔμαθε,
 πῶς δύοτε υἱοὶ ὑπερμαχεσαν νὰ λάβῃ πάλιν τὸ Βασι-
 λειον ὁ Ταρκείμιος, τὰ εἰσὶς τὴν ὑπερήφανον Κυριαρχίαν
 αὐτὸς μὲ νόμον τε ἐξέβαλεν ἀπὸ τὴν Πατρίδα, ἐπρόσα-
 ξεν εὐθὺς νὰ τὰς δέσῃν εἰς ἕνα σύλον, καὶ ἐκεῖ ἀνιλεῶς
 νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· ἐπρόκρινε κάλλιον νὰ ἀπορρίψῃ
 τὸ πατρικὸν ὄνομα, παρὰ νὰ φανῇ ἄδικος Ὑπάτος· καὶ
 μᾶλλον ἠθέλησε νὰ ζήσῃ χαρὶς τέμνα, παρὰ νὰ μείνῃ
 οἱ νόμοι χαρὶς τὴν ὀφειλομένην ἐκδίκησιν. Εἶναι θαυμα-
 σὸν καὶ ἐκεῖνο ὅπερ διηγείται ὁ ἱστορικὸς Παραδίτος, λέγει
 πῶς ὁ Βασίλ Βασιλεὺς τῶν Σικάμβραν εἰς τὰ φλάμπε-
 ράτε εἶχε ζωγραφισμὸν ἕνα γυμνὸν σπαδί, εἰς τῷ
 ὁποίου τὸ ἄκρον ἦτον ἕνας βρόχος περιπλεγμένος, μὲ
 ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Δικαιοσύνην μάθετε παραινέμε-
 νοι. Διὰ νὰ ἐμβάλῃ φόβον εἰς τὰς ὑπὸ κτύπον μὲ τοῦτο
 τὸ σύμβολον, καὶ νὰ δείξῃ, πῶς ἦτον φύλαξ τῆς δικαιο-
 σύνης δεινιώτατος· τὸ ὅποιον ἐβεβαίωσε καὶ μὲ τὸ ἔργον·
 ἐπειδὴ καὶ διὰ νὰ μὴ παρέβῃ τῷ νόμῳ τὸ δίκαιον, μὲ τὸ
 ἴδιόν τε χέρι ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν Σεδάνε τῷ ἕως τε· τό-
 στον ἦτον ἐπικρατὴς τῶν νόμων. εἶναι καὶ τῷ Μανλίῳ Τορ-
 κιάτε τὸ ἔργον ἄξιον διηγήσεως· εἶχε τὸν σείλην ἢ Γερ-
 σία τῆς Ρώμης Ὑπάτον καὶ τῶν Τυσκυλῶν· καὶ φθά-
 νωντας εἰς τὸν τόπον μὲ τὰ στρατεύματα, ἐπρόσαξε νὰ
 μὴ τολμήσῃ τινὰς ἔξω τῆς παρεμβολῆς νὰ πολεμήσῃ μὲ
 τὰς ἐχθρὰς. εἶδὲ μὴ μὲ τὴν τομὴν τῆς κεφαλῆς νὰ πλη-
 ρώσῃ τὴν δίκην. Μίαν ἐν τῶν ἡμερῶν εὐρισκόμενος αὐ-
 τὸς εἰς τὸ πραιτώριον διὰ νὰ ὁμιλήσῃ διὰ μερικὰς ὑπό-

θέσεις, ὁ υἱὸς τε ὅπου εἶχε μείνῃ εἰς τὸ στρατόπεδον μὲν
 ὑπερήφανα λόγια ἐπροσηλήθη εἰς μάχην ἀπὸ ἑνα τῶν
 πολεμίων· ἔλθε τῷ εἶπεν ἂν εἶσαι γενναῖος, γὰρ μετα-
 μαχήσης μὲ λόγε με, διὰ γὰρ φαῖν ἀπὸ ταύτην τὴν ἐκβα-
 σιν, πόσον ὑπερβαίνουσι τὰς Ῥωμαίους, τῶν Λατίνων οἱ
 στρατιῶται· τότε τὸ Ὑπάτερι ὁ υἱὸς παρακινήσει ὡς νέος
 ἀπὸ τὴν ζέσιν τῆς καρδίας, εὐγῆκεν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ
 πολεμῶντας μὲ ἀνδρείαν, ἐθανάτωσε τὸν ἐχθρὸν· λαμ-
 βάνωντας ἔπειτα τοῦ νικηθέντος τὰ ἄρματα, μὲ χαρὰν
 ἐπορεύθη πρὸς τὸν Πατέρα τε, καὶ τῷ εἶπεν· ἰδὲ Πάτερ,
 ὅπως σοὶ φέρω τὰ λάφυρα ταῦτα, ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ὅπου
 ἐφόνευσα· βλέπωντας ὁ Πατήρ του τὸ γεγονός, τὸ ἐπρό-
 βαλεν εἰς τῶν στρατηγῶν τὴν βουλὴν, καὶ χάρις καμίαν
 συμπάθειαν τὸν ἀπεφάσιεν εἰς θάνατον, λέγωντάς τῳ·
 ἐπειδὴ καὶ ἔτε τῷ Ὑπάτερι ἐφοβήθης τὴν ἐξουσίαν, ἔτε τῷ
 Πατρός σου ἠδέσθης τὸ ἀξίωμα, ἀλλ' ἐναντίον τῆς ἐμῆς
 προσαγῆς ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐπολέμισας, ὅσον τὸ καὶ
 σὲ, ἐδιάλυσας τῆς στρατιωτικῆς τάξεως τὴν ἐπιτήρησιν,
 μὲ τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦ νῦν τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀσφαλῶς
 διεσώθησαν· ἔφες δὲ καὶ ἐμὲ τὸν Πατέρα σε εἰς τοιαύτην
 ἀνάγκην, ὅτι ἢ τὰ τῆς πολιτείας γὰρ ἀλισμονήσω, ἢ τὸν
 ἑαυτόν με, καὶ τὰς ἐδικάς με· καὶ διὰ τῆτο κάλλιον ἡμεῖς
 γὰρ λάβωμεν τὴν ποινὴν, παρὰ διὰ τὰ σφάλματά μας γὰρ
 πληρώσῃ ἢ πολιτεία μὲ τόσῃν τῆς ζημίαν τὴν δίκην· τό-
 σου εἶπε, καὶ παρευθὺς ἐπρόταξε τὸν δῆμιον γὰρ τὸν ἀπο-
 κεφαλίσῃ· κρίνωντας δικαιοτέρον γὰρ μείνῃ αὐτὸς χάρις
 υἱόν, παρὰ χάρις τὴν στρατιωτικὴν παιδαγωγίαν ἢ ἀριστο-
 κρατεία. Ἐπήνεσαν οἱ παλαιοὶ καὶ τῷ Φαβίῳ τὸ περίδο-
 ξον ἔργον. Ἦτον καὶ ἄτος Ὑπάτος μέγας τῆς Ῥώμης,
 καὶ βλέπωντας ἀπὸ μακρόθεν τὸν Πατέρα τε, γὰρ ἔρχεται
 πρὸς τῷ λόγῳ τε καβαλάρης (πράγμα ὅπως σιμᾶ εἰς τὰς
 Ῥωμαίους ἦτον ἐμποδισμένον, ἔφιππος γὰρ φανῆ τιμᾶς ἐ-
 νόπιον τῷ Ὑπάτου) ἔσειλεν ἑνα τῶν δορυφόρων μὲ προ-
 σαγῆν, ὅτι εὐθὺς γὰρ ξεπέζευσῃ· δὲν ἐναντιώθη ὁ Γηραιὸς
 Πατήρ, ἀλλὰ μετὰ χάρας ὑπακύνοντας εἰς τῷ υἱὲ τε τὸ
 πρόσαγμα, πολλαὶ τὸν εὐφῆμισεν, ὡς ἄξιον ὑπερασπιστῆν
 τῷ ὑπατικῷ ἀξιώματος. Ἐντεῦθεν μετ' ἐγκωμίων μέχρι

τῶ Οὐρανῷ ὑπερυφούνται ἐκεῖνοι οἱ Βασιλεῖς ἢ Ἡγεμόνες, οἱ ὅποιοι τόσον ἑαυτῶς ὑπέτάξαν εἰς τοὺς νόμους, ὅπερ δὲν ἄφησαν οὔτε καὶ εἰς τοῦ λόγου των ἄδειαν, νὰ ἐκκλίνων ἀπ' αὐτοὺς, ὅταν βούλωνται. Τοιοῦτοι ἐσάδηκαν ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Ἀντίγονος, ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας Ἀντίοχος, ὁ Γρακικὸς, ὁ Οὐάλης, ὁ αὐτοκράτωρ Θεαδόσιος, ἢ ἕτεροι πλείσοι, ὅπου ἔγραφαν εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους τῶν Ἐπαρχιῶν των, ὅτι ἂν τύχη καὶ καμίαν φορὰν προσάξων τί, ὅπου νὰ εἶναι ἐναντίον τοῦ νόμου, νὰ μὴ τὸ δεχθῶσι. Γράφει ἐπιτιθεῖα εἰς τοῦτο διὰ ἕνα Ρήγαν τῆς Νεαπόλεως κάποιος ἱστορικός, ὀνόματι Σαναζάριος, πῶς ἔκαμε νόμον, ὅτι τινὰς εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ περιπατῇ με ἄρματα ἔσω τῆς πόλεως· τὸν ὅποιον ἀφ' ἧ ἐκήρυξε, τὴν ἐρχομένην ἡμέραν ὁ ἴδιος Ρήγας πρῶτος ἐπεριπάτισεν εἰς κάθε μέρος τῆς χώρας χωρὶς καμίας λογιῆς ὅπλα, διὰ νὰ λάβῃ ὁ λαὸς ἀπὸ λόγου τὸ ὑπόδειγμα· ἐγένωσκε γὰρ, πῶς εἶναι ἐνδοξον εἰς τὸν Ἡγεμόνα νὰ ὑποτάσσεται εἰς ἐκείνας τὰς νόμους ὅπερ ὁ ἴδιος ἐξέδωκεν. Ὅμως δὲν λείπουν πολλαὶ μαρτυρίαι ὅπερ βεβαιούσι, πῶς οἱ κυριεῦοιτες δὲν εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὰς νόμους· ἢ παρακινῶνται ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶ Βασιλέως Δαβὶδ, ὅπου κλίνωντας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν ἔλεγε. Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον· τὰ ὅποια λόγια σοχαζόμενοι προσεχῶς οἱ ἐρμηνευταὶ τῆς γραφῆς, λέγουσιν· ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχει αἰάμεσα εἰς τοὺς Ἀνθρώπους τινὰ ὅπου νὰ κρίνῃ τὰ ἔργα τῶ. δύο λεγιῶν γὰρ Ἀνθρώποι εὐρίσκονται εἰς τὴν θείαν γραφὴν ὅπου εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ νόμου, οἱ Δίκαιοι διηλαδὴ καὶ οἱ Ἡγεμόνες· διὰ τοὺς δικαίους λέγει ὁ μακάριος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολὴν, κεφάλαιον πρῶτον· τῷ δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται· διὰ τοὺς Ἡγεμόνας εἶναι τὸ ἀνωθεν Ρήγαν· Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον· ὅμως ταῦτα δὲν ἐμποδίζων, νὰ μὴν εἶναι ὅλοι ὑποκείμενοι εἰς τοὺς νόμους· διότι ὁ νόμος λατινιστὶ λέγεται, Λέξ· ἢ προέρχεται ἀπὸ τὸ λατινικὸν ῥῆμα Λίγω, ὅπου διλοῖ τὸ δένον, ἐπειδὴ ἢ πάντας δένει, ἢ τοὺς ὑποδουλῶναι· ἢ ὅποια ἐτοιμολογία συμφωνεῖ ἢ μετὰ τὴν Ἱεράν γραφὴν, ὅπου συνεχῶς εὐρίσκονται

σκοπῶνται ταῦτα τὰ λόγια . „ Διέρρηξας τὰς δεσμούς, συνέτριψας τὸν ζυγὸν . ἢ ἐννοεῖται διὰ ἐκείνας, ὅτι παραβαίναν τὰς νόμους . τὸ ἄνωθεν δὲ ρητὸν τῷ Ἀποστόλῃ, ὅτι λέγει, πῶς τῷ δικαίῳ νόμος ἐκείναι, ἔτι πρέπει νὰ τὸ ἐννοῶμεν, ὅχι πῶς ὁ δίκαιος δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον . λέγει ὅμως πάλιν ὁ Παῦλος . Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχέσταις ὑποτάσσεται . ἀλλὰ πῶς οἱ δίκαιοι δὲν ἔχον χρεῖαν ἀπὸ ἀνάγκης, διὰ νὰ φυλάξουν τὸν νόμον, κάμνοντες αὐτοὶ ἐδελκασίως περισσότερα, ἀπ' ὅσα διατάσσει ὁ νόμος . διότι ὁ δίκαιος ὅχι ἀπὸ φόβου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἀπὸ ἀγάπης τῆς ἀρετῆς τηρεῖ τὸν νόμον . καὶ τὸτο βεβαιεῖται μὲ μίαν σαφεσάτην ἀπόδειξιν . ἐπειδὴ καὶ ἂν οἱ δίκαιοι ἦσαν ἐξηρημένοι ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῷ βασιλικῷ νόμῳ, ἠκολούθησα, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ περιλείωνται εἰς τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην . διὰ τὴν καθεύνας ἠμπορεῖ νὰ εἰπῆ, καὶ ἐγὼ εἶμαι δίκαιος, καὶ ἄλλος ὁμοίως . ἀπὸ τὸ ὅποιον ἠθελε συνέβη μεγάλη σύγχυσις εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ τινὰς δὲν ἠθελε διατηρήσῃ τὰς νόμους . εἶδὲ πάλιν καὶ ὁμιλοῦμεν διὰ τὰς Πριγκίπας, καθὼς ζητῶ ἢ παρούσα ὑπόθεσις, λέγω, πῶς βέβαια δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς νόμους, ἀναγκασμένοι ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν νόμων, ἐπειδὴ ἔτε ἔχουσιν ἄλλον προεσότερον ὅτι νὰ τὰς ἀναγκάσῃ, ἔτε ἀναγκάζεται τινὰς ἀφ' ἑαυτῶν . Διπλὴν ἔχει δύναμιν ὁ νόμος . ἡ μία λέγεται παρὰ Θεολόγων, δύναμις διευθύνουσα, καὶ ἡ ἄλλη δύναμις ἀναγκάζουσα . ἡ πρώτη δείχνει τῷ Ἄνθρωπῳ, τί πρέπει νὰ κάμῃ, καὶ ἀπὸ τί πρέπει νὰ φυλάττεται . ἡ δευτέρα τὸν διατάττει νὰ μὴ παρακῆσῃ τὸν νόμον, ὅτι ἂν σφάλῃ, λαμβάνει τὴν πρέπεισαν παιδείαν . ἀπὸ ταύτων τὴν δευτέραν εἶναι ἐλεύθερος ὁ ἐξουσιασὴς, ὅμως ὅχι δικαίως τε καὶ εὐλόγως . διὰ τὴν λέγειν οἱ νομικοὶ, πῶς ἂν καὶ ὁ νόμος δὲν ἀναγκάζῃ τὸν Ἡγεμόνα, τοῦτο δὲν προέρχεται, διὰ τὴν τάχα ὁ Ἡγεμὼν δὲν ἔχει χρεῖαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁ νόμος φυσικῶς δὲν δύναται . τίς γὰρ ἠμπορεῖ ἢ νὰ τὸν καταδικάσῃ, ἢ νὰ τὸν παιδεύσῃ, ἂν παρέβῃ τὸν νόμον; καὶ διὰ τὸτο ἔλεγε καὶ ὁ Δαβὶδ . Σοὶ μίνο ἡμαρτον . Εἶδὲ ἀπὸ τὴν δύναμιν τὴν διευθύνουσαν δὲν εἶναι ἀυθαίρετος, διὰ τὴν καθε ἐξουσιασὴς χωρὶς ἐξαίρεσιν
ὕπὸ

ὑπόκειται εἰς τὰς νόμους· καὶ τὸτο τὸ ἀποδείχνομεν Πρῶτον μὲ τὴν θεϊκὴν μαρτυρίαν, διατι λέγει τὸ Εὐαγγέλιον· Ἐπιτιθέασι φορτία βαρῆα ἐπὶ τοὺς ὄμους τῶν Ἄνδρῶν, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά. Δεύτερον μὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν κανονικῶν διαταγῶν ὅπῃ λέγει· ὅ,τι θετμὸν ἕκαστος τάττει τοῖς ἄλλοις, εἰς τὸν ἴδιον νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς ὑποτεταγμένος· καὶ Τρίτον μὲ τὴν πολιτικὴν μαρτυρίαν, ἐπειδὴ καὶ ἔτι ἀναγινώσκομεν εἰς ταῖς πανδέκταις, καθὼς καὶ ἄνωθεν εἶπαμεν. Φωνὴ ἀξία τῆς μεγαλειότητος τῆ κρατοῦντος, δεδεμένον ἑαυτὸν τοῖς ἰδίοις ἐπαγγέλλεται νόμοις. Βίς ταύτας προδέθησαν καὶ αἱ ἄλλαι μαρτυρίαι ὅπου ἐπροείπαμεν, τῆ Κάτωνος δηλαδὴ, ὅπῃ λέγει· „Ἴπόφερε τὸν νόμον ὅπῃ ἐσὺ ὁ ἴδιος ἔκαμες.“ καὶ ἡ ἄλλη τῆ Πλάτωνος· „Ἐτοίμην βλέπω τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως, ἔνθα εἴ οὐ νόμος δεσπάζει τῶν ἀρχόντων, ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τοῦ νόμου· ἐκείνης δὲ θεωρῶ τὴν σωτηρίαν, ὅπου τῶν ἀρχόντων κυριεύει.“ ὁ Βίας ὁ Φιλόσοφος ἐκεῖνον λογιᾶζει Πρίγκιπα ἀληθινόν, ὅπου πρῶτος ὑποτάσσεται εἰς τὰς πατρῶες νόμους. ὁ Τραιανὸς ὁ Βασιλεὺς, ὅταν ἐψήφισε τὸν ἑπαρχὸν τοῦ πραιτωρίου, τῷ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας ἓνα σπαδί, καὶ τῷ εἶπε ταῦτα τὰ λόγια· Λάβε τὸ ξίφος τῆτο, καὶ μεταχειρίζετο κατα τῶν ἐχθρῶν μου, καὶ ἂν ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν πράττω δίκαια, μὲ αὐτὸ κάμει καὶ κατ' ἐμὲ τὴν ἐκδίκησιν. Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐμορφα ἀρμόζει τὸ ζήτημα ἐκεῖνο, τὸ εἰδήσεως ἀξίον, ὅπῃ λέγει· Ἀράγε πλέον ἐπωφελὲς εἶναι τῇ πολιτείᾳ νὰ διοικῆται μὲ ἀρίστους νόμους, ἢ νὰ διοικῆται ἀπὸ ἀρίστον Ἡγεμόνα, χωρὶς κανένα διορισμένον νόμον; Ἄλλοι λέγουσι, πῶς εἶναι ὠφελιμώτερον, νὰ διοικῆται ἀπὸ τὸν καλὸν Ἡγεμόνα· διότι εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, ὅταν πρῶτον ἐπληθύνθησαν οἱ Ἄνθρωποι, χωρὶς νόμους ἐδιοικεῖτο ἡ πολιτεία, καὶ ἡ διοίκησις ἐκεῖνη ἦτον ἀρίστη· ὁ δὲ λογαριασμὸς εἶναι τῆτος, ὅτι καὶ ἡ μία, καὶ ἡ ἄλλη δύναμις τῶν νόμων, δηλαδὴ ἡ διευθύνουσα, καὶ ἡ ἀναγκάζουσα, μὲ τρόπον ἐξοχώτερον εὐρίσκεται εἰς τὸν Ἡγεμόνα, παρά εἰς τὰς γεγραμμένους νόμους· ὁ γὰρ καλὸς Ἡγεμὼν, μὲ τὸ νὰ εἶναι κανὼν ζωντανὸς, σοχάζεται

ται ὅλας τὰς μερικὰς περιστάσεις, καὶ διορίζει τὶ τῶρα, τὶ μῦ ταῦτα πρέπει νὰ γένη. Ἀλλ' ὁ νόμος ὁ γραπτὸς, ὄντας καιῶν καθολικὸς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ ὅλα τὰ μερικὰ συμβεβηκότα· πῶς δὲ καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ δύναμις νὰ εὐρίσκηται ἐξαιρέτως εἰς τὸν Ἡγεμόνα, εἶναι φανερὸν τοῖς πᾶσι, διότι ὁ νόμος κεῖται νεκρὸς, ἀλλ' ὁ Ἡγεμὼν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐκ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· ὅμως τὸ ἐναντίον φαίνεται πῶς νὰ φροῖῃ ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ ὅποιον ὁ λογαριασμὸς εἶναι τῆτος· ὅτι τοιαύτη εἶναι τῆς ἀκολασίας ἢ δύνამις, ὅπῃ καὶ τῆς καλῆς Ἀνδρώπης συσφύρει, καὶ τῆς μελαβάλλει. Ὁ νόμος ἔν ὁ γραπτὸς χωρίστινος ἐπιθυμίας διορίζει τὶ πρέπει καθένας νὰ κάμῃ, καὶ τὶ νὰ ἀποφεύγῃ· εἰ δὲ ὁ Ἡγεμὼν, μὲ τὸ νὰ εἶναι Ἀνθρωπὸς ἐκ γῆς χοϊκὸς, πολλάκις συγχίζεται ἀπὸ τὰ πάθη, τὰ ὅποια μὲ ευκολίαν τὸν ἀποτρέπουσιν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τὴν εὐθείαν· τὸ λοιπὸν διὰ συμπέρασμα τῆς λόγου, τῆτο πρέπει νὰ εἰπῆμεν, ὅτι ἐὰν ἦτον δυνατόν νὰ εὐρεθῇ ἕνας Ἀνθρωπὸς, τῆ ὅποιον ἢ μὲν ἀρετὴ νὰ εἶναι μείζων ἀσυγκρίτως, ἀπ' ἐκείνην τῶν ἄλλων Ἀνθρώπων· ἢ δὲ καλοκάγαθία νὰ εἶναι ἐντελής καὶ ὀλοκληρὸς, ἐπωφελὲς ἦτον καὶ δίκαιον, ὅτι ὁ τοῖστος Ἀνθρωπὸς μὲ ἄκραν ἐπικράτειαν νὰ διοικῇ τὴν πολιτείαν· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι δύσκολον, διὰ τῆς ἀνδραπίνης φύσεως τὴν κατάσασιν καὶ ἀδένειαν· διὰ τῆτο ὠφελιμώτερον εἶναι νὰ διοικῆται ἢ πολιτεία μὲ τῆς γραπτῆς νόμου, καὶ εἰς αὐτῆς πισῶς νὰ ὑποτάσσεται· ἀκμάζει ἢ τῆ σοφῆ ἢ μαρτυρία, δεκτὴ τοῖς πᾶσι, ὅπου λέγει· Ὑπόφερε τὸν νόμον, ὅπῃ ἐσὺ ὁ ἴδιος ἔκαμες.

Τῆς νόμου, ἧς ἐποίησεν, ὁ Ἡγεμὼν τηρεῖτω,
Καὶ τῆ λαῶ, καὶ τῆ Θεῶ φίλος πάντοτε ἔσαι.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Τὰ πολιτικά δίκαια τοῖς θείοις νόμοις ὑποτιθέτω
ὁ Ἡγεμῶν, ἢ λήφεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου.

Ω Ἄξιόθρητος κατάσασις τῷ αἰῶνος τέτι, εἰς τὸν
ὁποῖον πολὺ περιωότερον λογίζεσαι τῆς Ἀνθρωπί-
νης πολιτείας τὸ δίκαιον, παρὰ τῷ Θεῷ νόμῳ ἢ διατήρη-
σις· ἐπειδὴ ἢ ὅταν περὶ τῷ πολιτικῷ δίκαιῳ ἀναφύη κα-
μία διχοσασία, εὐθέως ἄνευ λόγου ἢ κρίσεως καταπα-
τῆνται οἱ θεσμοί, διασπῶνται τὰ νομοθετήματα, λύον-
ται αἱ σπονδαί, καταφρονεῖται ἢ πίσις, ἢ πάντα εἰς ἓ-
να λόγον, Θεῖάτε ἢ Ἀνθρώπινα καταπατῆνται ἢ ἀτι-
μάζονται· δὲν ἀγριαίνει τόσον ἢ Τύγρις, ὅταν τῆς ὀρπά-
ζην τὰ τέκνα, ὅσον σκληρύνονται οἱ κρατῆντες, ὅταν ἔλ-
θην εἰς ὑποψίαν, πῶς ὁ ἄλλος θέλει ἢ νὰ σμικρύνῃ, ἢ νὰ
διαμοιράσῃ τ' ἐξουσίαντων· τὸ παρασένει ἐπιθήδεια ὁ Ποιητής·

Ἐμπισοσύνην δὲν ἔχην οἱ κοινανοὶ τῷ κράτις,

Οὐδ' ὁ κρατῶν θέλει ποτὲ σύντροφον ἔχειν ἄλλον.

Καὶ διὰ τῆτο ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὅταν ἤγειρε ἢ τῷ
Δαρείῳ τὸν πόλεμον, δὲν ἠθέλησε κατ' ἐδένα τρόπον νὰ
δεχθῇ τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης, ὅπῃ ὁ Πέρσις ἐζήτα νὰ
κάμῃ μὲ λόγουτου· ἀλλὰ κράζωντας τὰς πρέσβεις, τὰς
ἐξαπέσειλε μὲ ταύτην τὴν ἀπόκρισιν· Πορεύεθε, καὶ ἀ-
ναγγείλατε τῷ Βασιλεῖ σας, πῶς οὔτε ἢ Γῆ δύναται νὰ
ὑποφέρῃ δύο Ἡλίους, ἔτε ἢ Ἀσία δύο Βασιλεῖς· τὰ αὐ-
τὰ χεδὸν εἶπε καὶ τῶν Λυδῶν ὁ λαός· διότι θέλωντας ὁ
Κροισσὸς νὰ κατασάσῃ κοινωνὸν τῆς βασιλείας τε τὸν ἴδιον
ἀδελφόν, ἓνας ἀπὸ τὰς πρώτας τῶν ἀρχόντων ἔττι τῷ εἶ-
πε· Κράτισε Βασιλεῦ, πάντων τῶν ἐν τῇ γῆ ἀγαθῶν ὁ Ἡ-
λιὸς εἶναι αἰτία· ἀλλ' εἰάν ἦσαν δύο Ἡλιοί, ἢθελε κινδυνεύ-
σῃ νὰ κατακαῖ ὁ Κόσμος· ἔτω ἢ οἱ Λυδοί, ἓνα μὲν Βασι-
λέα εὐχαρίσως δέχονται, δύο δὲ ὅπῃ νὰ τὰς ὑποφέρην δὲν
δύνοῖται· ἢ τίς δὲν ἠξεύρει, πῶς ἢ ἢ Ρώμη δύο ἀδελφῶς
νὰ ὑποφέρῃ δὲν ἐδυσλήθη; ἔτε δύο Λυσάνδρος ἢ Σπάρτη;
ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ τὸ σπῆτι τῆς Ἀβραάμ, διὰ τὰ κρατήσῃ τὸν Ἰσαάκ, δὲν ἀπέδίδωκε τὸν Ἰσμαὴλ; καὶ εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ῥεβέκκας οἱ δύο δίδυμοι προτὲρ τὰ γεννηθῶσι δὲν ἔκαμαν πόλεμον ἀναμεταξύ των; ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ὀβιδῖος Ἀφροδίτη, καὶ Ὁρόνος, δὲν ἀγαπᾶν συντρόφους, ὅτι δὲν θέλει κοινοῦν ὁ Ὁρόνος, καὶ ὁ Γάμος.

Ὡς τῆς κυριαρχίας ἀφρευεσάτη Ἐπιθυμία, εἰς ποίας ἀνομίας δὲν ἀναγκάζεις τὸν Ἄνθρωπον; εἰς ποία κακὰ δὲν κλίνεις τὴν καρδίαν τε; διὰ σὲ οἱ συγγενεῖς μετὰ των συγγενῶν τὸ αἷμα μολύνουσαι· διὰ σὲ ὁ ἀδελφὸς καὶ τὰ ἀδελφὰ ἀντίσταται· διὰ σὲ ὁ Θεῖος σκληρύνεται καὶ τὰ ἀνεψία, ὁ υἱὸς καὶ τὰ Πατρός, ἡ Μήτηρ καὶ τὰ υἱά, ἡ σύζυγος καὶ τὰ ἀνδρὸς, καὶ καὶ τὰ λόγουτις αὐτὴ ἡ γενιήτρια· λέγω καὶ ἄλλην μεγαλητέραν ἀνομίαν· διὰ σὲ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἰδίᾳ Θεῷ ἀντιμάχονται. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα μετὰ τὸ νὰ εἶναι τόσον φρικτὰ, φαίνονται εἰς τὰς περισσοτέρας ἀπίστευτα, πρέπον εἶναι τὰ βεβαιώσωμεν μετὰ των ἀρχαίων τὰ ὑποδείγματα διὰ τὰ γνωριθῆ ἢ ἀλήθεια. Φρεδεγύνδα τῆς Κελτογαλατίας ἡ Βασίλισσα, διὰ ποῖον τέλος ἐφόνευσεν ὅλους τὰς ἀπογόνους τῆς Βασιλικῆς γενεῆς ὅπῃ ἦσαν εἰς τὰ Βασίλεια; δὲν ἐτάθη, διὰ τὰ μὴ συγχίσειν τῆς υἱῆς τῆς τοῦ Κλοταρίᾳ τὴν βασιλείαν. Γοθολία ἡ Μήτηρ Ὀχοζίου τῆς Βασιλέως, δὲν ἐθανάτωσε μετὰ τὴν τελευταίαν τῆς υἱῆς, ὅλην τὴν βασιλικὴν γενεάν. διὰ τὰ μείνη εἰς τὰς χεῖρας τῆς τῆς ἑξουσίας τὸ σκῆπτρον, εἰς τὴν τετάρτην των Βασιλείων κεφαλαίῳ δεκάτῳ πρώτῳ τὸ διηγείται ἡ Θεῖα Γραφή· Γοθολία ἡ Μήτηρ Ὀχοζίου, εἶδεν, ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀπώλεσε πᾶν τὸ σπέρμα τῆς Βασιλείας. Πτολεμαῖος ὁ τῆς Ἀβέβη, διὰ τὰ κατακυριεύσῃ τὴν Ἰουδαίαν, δὲν ἀπέκτεινε μετὰ δόλον εἰς τὸ συμπόσιον τὸν ἰδίον τὰ πενδερὸν, Σίμωνα τὸν Μακκαβαῖον, ἀρχηγὸν καὶ Ἀρχιερέα μέγαν τῆς λαῶ των Ἰουδαίων, καὶ τὰς δύο υἱῆς αὐτῆς, Ματταθίαν, καὶ Ἰούδαν; Ὁ Σαβλ, πόσα δεινὰ δὲν ἐμνηστεύθη καὶ τὰ Δαβὶδ; πόσας ἐνέδρας καὶ ἐπιβελάς κατ' αὐτὰ δὲν ἠτοίμασε; πόσαις φοραῖς μετὰ τὴν λόγχην δὲν ἐπάχισε τὰ τὸν θανατώσῃ; καὶ ταῦτα διατὶ ἄρα τὰ ἔκαμνε, καὶ μετὰ τόσον μῖσος κατεδίωκε τὸν Ἄθῶν;

Ἄδων; ἀπὸ φόβου γὰρ μὴ χάσῃ τὴν βασιλείαν τε· βλέπωντας γὰρ πῶς αἱ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων, διὰ τὰ τιμήσαν τὸν Δαβὶδ, ὡς ἔφόνευσεν τὴν Γολιάθ, ἐχόρευαν, καὶ ἔψαλλον λέγουσαι· Ἐπάταξε Σαὺλ ἐν χιλιάσι, καὶ Δαβὶδ ἐν μυριάσιν· ἄρχισε γὰρ φθονήσῃ γὰρ τρίζῃ τὰς ὁδόντας τε, γὰρ ἀνάπτῃ ἀπὸ τὸν θυμὸν, καὶ ἔξω φρενῶν γενόμενος γὰρ ζητᾷ μὲν κάθε τρόπον τῶν Δαβὶδ τὸν ἀφανισμόν, χωρὶς γὰρ σοχασθῆ ἢ τὴν πολλὴν τε ἀδωότητα, ἢ τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν ὅπως τῷ ἔκαμεν· ἐτζι φαίνεται εἰς τὴν πρώτην τῶν Βασιλειῶν, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ· „ καὶ „ Ὀργίσθη Σαὺλ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐν „ ὀφθαλμοῖς αὐτῶ πρὶ τῶ λόγῳ τῆς, καὶ εἶπε· τῷ Δα- „ βίδ ἔδωκαν τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν τὰς χιλιά- „ δας· καὶ τί αὐτῶ, πλὴν ἡ βασιλεία;“ Ὁ Ῥωμύλος, διὰ γὰρ βασιλεύσῃ μόνος, δὲν ἐφόνευσεν ἐλευσιῶς τὸν ἀδελφόν τε τὸν Ῥῶμον, εἰς τὸ ὁποῖον κακέργημα ἄριστα ἀρμόζει ἐκεῖνο τὸ ποιητικὸν λόγιον.

Τὰς πρώτας τσίχας ἔβρεξε τῶ ἀδελφῶ τὸ αἷμα.

Διὰ τῆς μοναρχίας τὸν πόθον ὁ Ἐθιοκλῆς, καὶ ὁ Πολευρέικης ἀδελφοὶ καὶ οἱ δύο, τί κατ' ἀλλήλων δὲν ἐπιχειρίθησαν; τόσον μῖσος ἔθρεφαν εἰς τὴν καρδίαν των, ὅπως ὄχι μόνον μὲν τὰ στρατεύματα ὁ ἕνας κατὰ τῶ ἄλλου ἐπολέμησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο μὲν τὰ ἄρματα εἰς τὰς χεῖρας, ἀφ' ἑ ὦραν πολλὴν ἐμοιομάχησαν, ἀμοιβαίως ἐθανατώθησαν· τὸ δὲ παράδοξον τῆτο ἐσάθη· ὅπως βάλλοντες μὴ ταῦτα τὰ σώματα αὐτῶν εἰς πυρὰν, διὰ γὰρ τὰ καύσαν κατὰ τὴν συνήθειαν, αἱ φλόγες τῶ ἐνός, καὶ τοῦ ἄλλου λειψάνε, ἄρχισαν καὶ αὐταὶ ἀναμεταξύ των γὰρ πολεμῆσι· τὸ ὁποῖον σαχαζομένη ἡ ἀδελφὴ τῶν θανατωθέντων, ὅλη ἐκστατικῆ, ἐβόησε· Ζῆ, ζῆ ἀκόμι τῶν ἀδελφῶν με τὸ μῖσος· Ἀντώνιος, τῶ Βασιλέως Σεβήρου ὁ υἱός, διὰ γὰρ ἀπολαύσῃ μόνος τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας τὸ Κράτος καὶ τὴν δόξαν, δὲν ἔσφαξε μὲν τὸ ἴδιόν τε ξίφος τὸν μικρόν τε ἀδελφόν, ὅπως ἔτι βρέφος, ἐθύλαξε τὰς μαθούς τῆς μητρὸς τε; Τάτου ἕνεκεν μάλα καλῶς ἐσιχέργησεν ὁ Ποιητής.

Τὴν

Τὴν σήμερον ζῆ μὲ ἀρπαγαῖς καθ' ἕνας,
 Καὶ ἀπισεῖ τῷ ξενόδοχῳ ὁ ξένος.
 Φοβεῖται τὸν γαμβρὸν ὁ πενθερὸς τὸν νέον,
 Καὶ σπάνιος εἶναι τῶν ἀδελφῶν ὁ πόθος.

Ὅμως εἰάν τις σαφέστερον θέλη νὰ μάθῃ, ἀράγε διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κυριαρχίας ὁ ἀδελφὸς κατὰ τῶν ἀδελφοῦ σκληρύνεται; ὡς ἀναγνώσῃ τῆς Κελτογαλατίας τὰς ἱστορίας* ἐν αὐταῖς καταλεπτῶς περιγράφονται οἱ δεινῶτατοι πόλεμοι, τὲς ὁποίας ἔκαμαν ἀναμεταξύ των οἱ τέσσαρες υἱοὶ τῆς κλοδοβαῖας Βασιλέως τῆς Γαλλίας* ἐφόρεσαν καὶ οἱ τέσσαρες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν τὸ βασιλικὸν διάδημα* καὶ ὁ μὲν ἕνας ἐκράζετο Ῥίγας τῆς Ὀρλεάνης* ὁ δευτέρος Ῥίγας τῆς Παρισίης* ὁ τρίτος Ῥίγας τοῦ Σκισσονίης* καὶ ὁ τέταρτος Ῥίγας τῆς Μετσίης* ὕστερον δὲ ἀναβλασάνωντας ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν βαρυτάτη διχόνοια, ἐσάθη αἰτία, καὶ ὅλη χεδὸν ἤρημώθη τῆς Κελτογαλατίας ἢ Βασιλείας. Διὰ τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν τοῦ Ἰεροβάαλ, δὲν λέγει ἡ Γραφή εἰς τὸ ἕνατον κεφάλαιον τῶν Κριτῶν, πῶς διὰ ταύτην ἐξόχως τὴν αἰτίαν, διὰ νὰ βασιλεύσῃ μόνος, ἀπέκτεινε μὲ βάρβαρον ἀσπλαγχνίαν τὲς ἐβδομήκοντα γνησίους τε ἀδελφάς. καὶ ὁ Σολομὼν τίνος ἕνεκεν ἐπρόσασε νὰ φονευθῇ ὁ Ἀδωνίας ὁ ἀδελφὸς τε, διὰ τῆτο, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν βασιλείαν. Ἐτζι εἰς τὴν τρίτην τῶν βασιλειῶν, κεφαλαίῳ Δευτέρῳ τὸ διηγείται ἡ Ἱερὰ ἱστορία. Εἶπεν ἡ Βηρσαβεέ. Δοθήτω ἡ Ἀβισὰν ἢ Σωμανίτις Ἀδωνίᾳ τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα* ἀλλ' ὁ Σολομὼν καταλαμβάνωντας τῆς Ἀδωνίας τὴν δολιότητα, ἀπεκρίθη τῇ μητρὶ τῆ ἵνα τὶ σὺ ἤτησας τὴν Ἀβισὰν τὴν Σωμανίτιν τῷ Ἀδωνίᾳ; αἰτησάτω αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν* ὡσὰν νὰ ἔλεγε, Δὲν γινώσκεις ὦ Μητὲρ, πῶς ἡ Ἀβισὰν, τὴν ὁποίαν διὰ τὸν ἀδελφόν μου ζητεῖς, ἐσάθη σύζυγος Δαβὶδ τῆς Πατρός μου; δὲν ἠξεύρεις, πῶς καὶ αὐτὴ ἐτοιμάζεται βασίλισσα, καὶ ἔχει πλοῦτον καὶ δόξαν; σοχάσου λοιπὸν, ὅτι ἂν ὁ Ἀδωνίας λάβῃ αὐτὴν εἰς γυναῖκα, παραινυμένιος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπερ ἔχει νὰ βασιλεύσῃ, θέλει ἐγείρει κατ' ἐμῶν ἐπανάστασιν, καὶ ἀναμφιβόλως θέλει

λει μὲ ἵσπερήσει τῆς βασιλείας· καὶ ἐπειδὴ ἐγνώρισεν ὁ Σο-
 λομών τὴν ἀπάτην, διὰ τὰ σπρωθῆναι μὲ ἀσφάλειαν τὸ
 κράτος τῆς ἐξουσίας τε, εὐθύς διὰ προσαγωγῆς τε ἐθανάτω-
 θη ὁ Ἀδωνίας· Ὅμως ὡς ἀφήσωμεν εἰς ἓνα μέρος τοὺς
 ἀδελφούς, καὶ ὡς σοχαθῶμεν, ἀράγε ἢ ἀκόρετος Ἐπι-
 θυμία τῆς αυτοκρατείας, ἠνάγκασε καὶ τοὺς θεούς νὰ φο-
 νεύσῃν τοὺς ἀνεψίους τῶν; μὲ τῷ Ἀσυάγῃ τὸ ὑπόδειγμα
 Βασιλέως τῶν Μήδων βεβαιοῦται καὶ τῷτο· εἶχεν αὐτὸς
 μίαν μοιογενῆ θυγατέρα, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ τύχη καὶ
 τὰ τέκνα, ὅπως ἐξ αὐτῆς γεννηθῶσι, τὴν ἀρπάσσειν τὴν βα-
 σιλείαν, τὴν ἔδωκε διὰ γυναῖκα ἐνὸς ἰδιώτου Ἀδθρῶπε ἀπὸ
 τοῦ ἔθνος τῶν Περσῶν, ὅπως ὀνομάζεται Καμαύσης· τῷτον
 δὲ τὸν φόβον ἐπροξένισε εἰς αὐτὸν ἓνα ἐνύπνιον ὅπως εἶδε·
 τῷ ἐφάνη κατ' ὄναρ, πῶς ἀπὸ τὴν μήτραν τῆς θυγατρὸς
 τε ἀνεβλάστησε μία ἄμπελος, ἡ ὅποια μετὰ κλήματά-
 νης ἐπεσκιάζειν ὅλην τὴν Ἀσίαν· ἐφάνερωνε δὲ τῷτο, ὅτι
 ἀπ' αὐτὴν ἐμελλε νὰ ἀνατείλῃ ἓνας μέγας Βασιλεὺς· καὶ
 διὰ τῷτο τὸ βρέφος ὅπως ἀπ' ἐκείνου ἐγεννήθη, ἐπρόσα-
 ξε νὰ ἐκδοθῆ εἰς τὰ θηρία· Ἀλλ' ὁ βοσκὸς τῆς βασι-
 λικῆς ποιμνῆς τὸ διετήρησε, καὶ τὸ ἀνέθρεψεν, ὀνομάζων-
 τὰς τὸ Κύρον· ἀφ' ἐδὲ ἠυξήθη, παίζωντας μετ' ἄλλους συνη-
 λικώτασ τε, ἐψηφίσθη παρ' αὐτῶν Βασιλεὺς· γενόμενος
 ἔπειτα μέγας τὴν ἡλικίαν, καὶ μαθὼν τίνος ἦτον ἔγγιστος,
 καὶ τὴν ὠμότητα ὅπως ἔδειξε κατ' αὐτὴν ὁ Ἀσυάγῃς ὁ Πάπ-
 πος τε, ἐμελέτησε νὰ κάμῃ εὐθύς τὴν ἐκδίκησιν· καὶ λοι-
 πὸν συμμαζώνωντας στρατεύματα ἀρκετὸν ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων
 τε, μὲ αὐτὸ κατεπολέμησε τῶν Μήδων, ἐνίκησε τὸν Ἀσυά-
 γην, καὶ κάμνωντάς τον αἰχμαλώτων, ὑπέταξε τὸ βασι-
 λείον τε εἰς τῶν Πέρσας· ὡσαύτως καὶ ὁ Μιθριδάτης, διὰ
 τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν τῆς βασιλείας, ἐθανάτωσε τὸν
 Ἀνεψιόν τε· ἐπροσποιήθη γὰρ πῶς ἠθελε νὰ ἀγαπηθῆ
 μὲ λόγους τε, καὶ νὰ κάμῃ μίαν παντοτινὴν εἰρήνην· καὶ
 ἐπὶ τῷτε τὸν ἐπροσκάλεσε διὰ νὰ συιομιλήσῃν· ἀλλ' ἐκεῖ
 ὅπως ἔτρεξε νὰ τὸν ἀγκαλιαθῆ ὡς ἀνεψιόν, ἔυγαλε τὸ
 ξίφος ὅπως ἐβάστα κεκρυμμένον, καὶ ἀσυμπαθῶς τὸν ἐθα-
 νάτωσεν· Ἀρμόζει ἐδῶ καὶ τῷ Λοθαρίῃ ἢ σιληροκάρδιος
 ὀμότης, τὴν ὁποίαν ἔδειξε κατὰ τῶν υἱῶν τῶν ἀδελφῶν τε

τῶν πρεσβυτέρων. Ἦσαν ἔτι βρέφη, καὶ πρῶτον μὲν τὰ ἐκτύπησεν εἰς τὸν τοῖχον, ἔπειτα ἐμπύγωνίᾳ τὸ ξίφος εἰς τὴν κοιλίαν των, ἀνιλεῶς τὰ ἐφόνευσε· καὶ τῆτο διατὶ; διὰ νὰ μὴν ἀναβιβασθῶσιν εἰς τὸν Ὄρον τῆς Βασιλείας ἀπὸ τὴν βασίλισσαν Τοτίλδαν τὴν Μητέρα των. Μὰ ἄς ἀκῶσωμεν καὶ ἄλλην σκληρότητα μείζονα ἀσυγκρίτως. Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς μὲ ὄρκους φρικτὰς ἔλεγε πρὸς τὴν ἀδελφὴν τε τὴν Ἀρσινόην, ὅτι χωρὶς καμίας δολιότητος, ἀλλὰ μὲ πίσιν καθαρὰν καὶ εὐκρινῆ ἐπεθύμα νὰ τὴν λάβῃ διὰ γυναῖκά τε, ὑποχόμενος νὰ τὴν σεφανώσῃ Βασίλισσαν· καὶ ἔτε διὰ καταφρόνησιν αὐτῆς ἄλλην σύζυγον νὰ ἔχῃ, ἔτε ἄλλα νὰ λογιᾶζῃ διὰ τέκνα τε, παρὰ τοὺς ἕως ὅπῃ εἶχε μὲ τὸν πρῶτόν της Ἄνδρα· ἀκούουσα ταῦτα ἡ Ἀρσινόη ἐπλήθη ἀγαθῶν ἐλπίδων, ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ πισεύουσα εἰς τὰς ὄρκους τῶ ἀδελφοῦ, εὐχαρισήθη νὰ τὸν δεχθῆ διὰ νυμφίου της γνήσιον· μὲ μεγάλας ἐτοιμασίας, καὶ μὲ κοινὴν χαρὰν τῶν ὑπηκόων ἐτελέσθη ὁ Γάμος· μάλιστα συναθροίζοντας ὁ Πτολεμαῖος ὅλα τε τὰ στρατεύματα, ἐνώπιον πάντων, ἔβαλε τὸ βασιλικὸν διάδημα εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἀδελφῆς τε, καὶ παρρησίᾳ βασίλισσαν τὴν ἐκήρυξεν. ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον ταύτης τῆς χαρᾶς παρακινηθεῖσα ἡ Ἀρσινόη, ἐθελσῶς ἐπροσκάλεσε τὸν ἄνδρα της εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς, ὅπῃ ἠνομάζετο Κασσάνδρα, διὰ τῆς ὁποίας τὴν ἀπόκτησιν κατεσκευάζεν ὁ Βασιλεὺς τὰ τόσα τεχνάσματα. Ἐπροπορεύθη λοιπὸν αὐτὴ πρώτη, καὶ εὐθέως ἔδωκε προσηγὴν εἰς τὸν λαόν της νὰ εὐτρεπίσῃ τὴν πόλιν, διὰ νὰ ὑποδεχθῶσι μεγαλοπρεπῶς τὸν Πτολεμαῖον· εἶχε καὶ δύο ἕως, τὸν Λυσίμαχον, καὶ τὸν Φίλιππον, περικαλλεῖς καὶ νέως τὴν ἡλικίαν· ἕξ καὶ δέκα χρόνων ὁ ἕνας, καὶ δεκατριῶν ὁ ἄλλος· καὶ τούτους ἀκόμι σεφανωμένους ἔστειλε μὲ παράταξιν βασιλικὴν εἰς προὔπαντήσιν τε. τὰς ἐδέχθη ὁ Πτολεμαῖος μὲ χαρὰν, καὶ διὰ νὰ καλύψῃ περιωότερον τὴν ἀπάτην, ἀγαπητῶς τὰς ἐνηγκαλίσθη, καὶ δὲν ἔπαυε καταφιλῶντάς τας· ἀλλ' ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν τῆς πόλεως ἐφάνέρωσε τὴν πονηρὰν συμβεβλην ὅπῃ κατ' αὐτῶν ἐκρυπτεν εἰς τὴν καρδίαν τε. διότι ἐπρόσβαξε τὰς στρατιώτας τε, τὸ μὲν φρερίον νὰ κρατήσῃ τῆς

πόλεως, τὰς δὲ νέες νὰ θανατώσῃ· οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὸν φόβον τρέχοντες εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός των, διὰ νὰ εὕρῃ βοήθειαν, ἐκεῖ μὲ πολλὴν ὀμότητα ἐφονεύθησαν· ἐβόησεν ἡ Ἀρσιόη βλέπασα τὰ ἀδελφεὰ τὴν τὴν τὴν ἀσεβειαν καὶ ἀπανθρωπίαν, καὶ ἔδωκε τῆ λόγῃ τῆς εἰς τὰς φονευτὰς αὐτὴς διὰ τὰ τέκνα τῆς· ἀμὴ ἔτε ὠφελήθη, ἔτε ὠφέλισε· μάλιστ' ἀπὸ ἐκεῖ ὅπῃ μὲ τὸ ἴδιόν τῆς σῶμα ἐδιαφέντευεν ἀγκαλιζομένη τῶν υἱῶν τῆς τὰ σώματα, ἔλαβε καὶ αὐτὴ μερικὰς πληγὰς ἀπὸ τῆς δημίας. τέλος πάντων ἔτε νὰ θάψῃ τὰς υἱούς τῆς δὲν ἠξιώθη· ἀλλ' ἔτος καθὼς ἦτον μὲ τὰ ἱμάτια διερρίγμένα, καὶ μὲ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς ἀνήπλοκον, συντροφιασμένη μόνον ἀπὸ δύο γυναῖκας, διὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ, ἀσυμπαθῶς ἐξώσθη τῆς πόλεως, καὶ εἰς τὴν Σαμοθράκην ἐπέμφθη ἐξορισμένη· ὄντως τρισαθλία, καὶ τοσῶτον μᾶλλον, διατὶ δὲν ἐδυνήθη καὶν μὲ τοὺς υἱὸς τῆς νὰ ἀποθάῃ. ὅμως δὲν ἔμεινεν ἔδὲ ὁ κάκιος Πτολεμαῖος χωρὶς τὴν πρέπασαν παῖδασιν· εἰς ὀλίγον καιρὸν ὑπερήθη καὶ αὐτὸς τῆς βασιλείας παρὰ τῶν Κελτογαλατῶν, καὶ γενόμενος αὐτῶν αἰχμάλωτος, διὰ ξίφους ἐτελείωσε τὴν ζωὴν τε. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀντίπατρος, δὲν ἐπότισε μὲ φαρμάκι τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τὸν ἀνεψιόν τε διὰ νὰ κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν τε; Μὰ τί νὰ λέγωμεν περισσότερα; ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐπικρατείας δὲν ἀναγκάζει καὶ τοὺς υἱὸς νὰ γένῃ φονεῖς τῶν πατέρων τε; καὶ θέλομεν ἀπὸ ταύτην ἄλλην, μεγαλιτέραν μισανθρωπίαν; ὁ Ἱσορικός Ἰεστῖνος ἐτζιγράφει, πῶς ὁ Ἀλέξανδρος διὰ μέσου τῆ Πausanias ἐσυνήργησε, νὰ θανατωθῇ ὁ Φίλιππος ὁ Πατὴρ τε, διατὶ ἐφοβεῖτο νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ σύντροφον εἰς τὸ βασίλειον τὸν Ἀτταλον, ὅπῃ ἦτον νόθος τε ἀδελφός· καὶ τίς ἔτι νὰ μὴ μισήσῃ τὴν ὀμότητα τῆς Τελλίας θυγατρὸς Σερβίε τῆ βασιλέως; Τέτη ἡ ἀσεβесаτὴ γυνὴ, διὰ νὰ κάμῃ Βασιλέα τὸν ὑπερήφανον Τορκύνιον ὅπῃ ἦτον σύμβιός τῆς, καὶ νὰ βασιλεύσῃ μὲ λόγῃ τε, ἐπρόσαξε νὰ ἀποκτείνῃ τὸν πατέρα τῆς· καὶ μ' ὅλον ὅπῃ ἔβλεπε, πῶς τὰ ἴδια ἄλογα ἀντιπάλευαν, καὶ δὲν ἐπέίθοντο, δένοντάς τον εἰς τοὺς τροχὰς τῆ ἀμαξίε, εἰς τὸ ὅποιον αὐτὴ ἐκάθητο, ἐσύντριψεν ὅλον τε τὸ σῶμα, καὶ ἀνηλεῶς τὸν ἔθα-
νάτω-

νάτωσεν. ἀπὸ τῆτο καταλαμβάνομεν, πόσον εἶναι ἀβέβαιος ἢ ἀσύστατος τῶν κενωδόξων ἢ πίσις, ἐπειδὴ ἢ ἔτε εἰς τὰς συγγενεῖς εὐρίσκεται, ἔτε εἰς ἐκείνας ὅπῃ εἶναι τῶ ἰδίῳ αἵματος· ὅθεν εἶναι ἀληθέστατον τὸ ῥητὸν ὅπῃ λέγει. Τῆς κυριαρχίας ἢ ἐπιθυμίας δὲν γνωρίζει ἔτε τῆς θεοσεβείας, ἔτε τῆς συμπαθείας τῶ νόμῳ.

Ὁ Ἀβεσαλάμ, υἱὸς τῶ βασιλέως Δαβίδ, διατι ὡς ἐχθρὸς ἀποστάσιν ἀπὸ τὸν Πατέρα τε; διατι ἤγειρε κατ' αὐτῶ σκληρότατον πόλεμον; διατι τόσο ἐπιβελύθη τὴν ζώην τε; ἄλλην αἰτίαν δὲν ἠξυρομεν, παρὰ διατι εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ λάβῃ τῆς βασιλείας τὸ σκῆπτρον. Καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἀπλέτης ἐπιθυμίας τῶ βασιλεύειν, τί δὲν ἀναγιώσκομεν εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τὸν Ἐβιλμιροδάχ, υἱὸν τῶ βασιλέως Ναβεχοδοδόσορ; Εἶδεν αὐτὸς ὀφθαλμοφανῶς, πῶς ἤδη ἐτελείωσε τὴν ζώην ὁ Πατήρ τε, ὅμως φοβέμενος νὰ μὴ μεταζήσει ἐπρόσῄξε νὰ συντρίψῃ τὸ σῶμά τε, καὶ μελιδὸν νὰ τὸ κατακόψῃ· ἔπειτα καίωντάς το ἐδιάσπειρεν εἰς τὸν ἀέρα τὴν σάκτιν ἐκείνην, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ζωοπλασθῇ πάλιν, καὶ τὸν εὐγάλη ἀπὸ τὸν θρόνον. Ἀπὸ τὴν αὐτὴν κενωδοξὸν ἐπιθυμίαν τῆς βασιλείας ἐφλέγετο καὶ ὁ Μαωρεβέος, υἱὸς τῶ βασιλέως Χιλπερίκῳ· καὶ διὰ τῆτο διαφόρῳ σκληρὰς ἐνέδρας ἐμυχανάτο ἀδιαλείπτως καὶ τῶ Πατρός τε, διὰ νὰ τε ἀρπάσῃ ἔτι ζῶντος τὸ σκῆπτρον· ὅμως ἀνωθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν παραινέθει καὶ πολλὰ δειλιάσας, ἀφήθη ἀπὸ τὴν τοιαύτην κακίαν. προσκαλῶντας γὰρ μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν τράπεζάν τε τὸν μέγαν Γρηγόριον, καὶ μετὰ τὸ ἄρισον ζητῶντας ἐκτενῶς νὰ ἀναγνώσῃ μικρὸν τί πρὸς μάθισιν καὶ παιδαγωγίαν τῆς ψυχῆς τε· εὐθύς ὁ Ἱεράρχης ἀνοίγωντας τὸ βιβλίον τῶ Σολομώντος, ἤυρε τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο, ὅπῃ λέγει εἰς τὰ Τριακοσὸν κεφάλαιον τῶν παροιμιῶν, „Ὀφθαλμὸν καταγελῶντα Πατρός, ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων.“ τὸ ὅποιον ἐξηγῶντας ἐπαρακίνησά τὸν Μαωρεβέον, νὰ μὴν ἐπιβελύεται εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Πατέρα τε. Ταύτην τὴν ἐπάρατον κακίαν, ὡς ἀντικειμένην ἐκ διαμέτρῳ εἰς ὅλας τὰς νόμῳ ὑπερβολικῶς ἀπεσρέφετο ὁ υἱὸς Δεκίῳ τοῦ βασιλέως· ὅθεν ὅταν ὁ Πατήρ τε ἐβελήθη νὰ τὸν τιμήσῃ μὲ

τὸ βασιλικὸν διαδῆμα, ἀντιτάθη μὲ ὄλην τε τὴν δύναμιν λέγωντας· Φοβῆμαι, ἂν γένη τῆτο, μὴ τύχη κ' ἕξιμάθω νὰ εἶμαι υἱός, καὶ διὰ τῆτο κάλλιον νὰ βασιλεύῃ ὁ Πατήρ μου, αὐτὴ δὲ ἄς εἶναι ἡ βασιλεία μου, τὸ νὰ ὑπακῶ μὲ ταπεινώσιν, εἰς τὰ προσάγματα τῆ Πατρός μου· ὡσαύτ' νὰ ἔλεγεν, αἰχροτάτη ἀνοσιεργία εἶναι νὰ ἀπορρίψῃ τινὰς τοικτοτρόπως τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπῃ νὰ ἐπαναστῆ κατ' αὐτῆ τῆ Πατρός τε. εἰς ταύτην δὲ τί ἄλλο εἶναι ὅπῃ ἀναγκάζει τὸν Ἀνδραπὸν, εἰ μὴ τῆς κυριαρχίας ἢ ἐπιθυμίας; Τῆτω ἐνεκεν ἐρωτηθεῖς ὁ Σόλων, διατί δὲν ἔκαμε κανένα νόμον ἐναντίον ἐκείνων ὅπῃ ἤθελαν τολμήσῃ νὰ δέιρην τῆς γονεῖς των; ἀπεκρίθη· διατί ἐλογιάζα, πῶς δὲν θέλει εὐρεθεῖ ποτὲ τινὰς τόσον τολμηρὸς κ' αὐθάδης. Ἀλλὰ τί νὰ εἰπῶ; ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν τῆς δεσποτείας, καὶ αὐτὴ ἡ Μήτηρ γίνεται ἀσύμπαθῆς κατὰ τοῦ υἱῆς· εἶναι μάρτυς εἰς τῆτο ἡ Εἰρήνη, βασίλισσα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θεάματα λίαν σκληρὰ ἔδειξεν αὐτὴ εἰς τὸν κόσμον, ἠναγκασμένη ἀπὸ τὸν πόθον ὅπῃ εἶχε νὰ βασιλεύσῃ μόνῃ· τόσον γὰρ μὲ τὰ δῶρα ἐπαρακίνησε τῆς στρατηγῆς, ὅπῃ μὲ ἐνέδρας ἔλαβαν εἰς τὰς χεῖράς των τὸν υἱὸν τῆς τὸν Κωνσταντινον, καὶ ἐκβάλλοντές τε τὰ ὄμματα, τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν· ἔνθα ὁ ἄδελφος ἀπὸ τὸ πένθος, κ' ἀπὸ τὴν πολλὴν λύπην καταφθαρεῖς, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐτελείωσε τὴν ζωὴν τε. κ' ὁ Ἡρώδης ὡσαύτως τίνος ἐνεκεν νὰ γένη τόσον σκληρὸς κ' ἀπάνθρωπος, ὅπῃ διὰ προσαγῆς τε νὰ θανατωθῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν Μιτέρων τὰ τόσα ἀθωώτατα βρέφη ὅπῃ ἔτι ἐθύλαζον; ἐθυμώθη λίαν (λέγει τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον) κ' ἀποσεύλας ἀνείλε πάντας τῆς παιδας τῆς ἐν Βηθλεὲμ, ἀπὸ διετῆς, καὶ κατωτέρω. βέβαια διὰ νὰ σφερώσῃ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τε· ὅθεν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐθανάτωσεν ἀκόμ' κ' αὐτὸν τὸν υἱὸν τε. Τὸ ὁποῖον ἀκῶντας ὁ Αὐγυστος ὁ Καῖσαρ, κ' σοχαζόμενος αὐτῆ τὴν ἀσύμπαθεσάτην ὠμότητα, περιγελῶντάς τον ἔλεγεν· „εἰς τὸν οἶκον τῆ Ἡρώδης κάλλιον νὰ εἶναι τινὰς χοῖρος, παρά υἱός τε· διότι ὡς δεινὸς ἐπιτηρητὴς τῆ Ἰσραϊτικῆ νόμου, δὲν ἤθελε τολμήσῃ νὰ ἐγγίξῃ τὸν χοῖρον· ἀλλ' εἰς τὸν υἱὸν του

δὲν φοβεῖται νὰ αἰματώσῃ τὰς χεῖράς τε. Μὰ ἔτε ἕως
 ἐδῶ δὲν παύεν τὰ ὑποδείγματα· τέτη ἡ τυφλὴ ἐπιθυμία
 τῆς ἐπικρατείας εἰς τόσον ἔφθασεν, ὅπῃ καὶ τὰς συζύγους
 ἐβίασε νὰ θανατώσῃ τὰς ἀνδράστων· τὸ μαρτυρεῖ καὶ
 αἰὶνὸ ἡ Σεμίραμις, βασίλισσα τῶν Ἀσσυρίων. Ἐζήτησεν αὖ
 τὴ ἀπὸ τὸν Νῖνον τὸν βασιλέα ὅπῃ ἦτον σύμβιός της,
 ταύτην τὴν χάριν, νὰ καθήσῃ δηλαδὴ μίαν μόνην ἡμέραν
 εἰς τὸν βασιλικόν τε θρόνον μὲ βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἔχου-
 σα τελείαν ἀδειαν νὰ προτάξῃ, νὰ κρίνῃ, νὰ δίδῃ νόμους,
 νὰ κάμῃ ὅσα θέλει καὶ βέλεται, μηδενὸς ἀντιλέγοντος· καὶ
 ἐπειδὴ ὁ Βασιλεὺς ὑπερβολικὴ τὴν ἡγάπα, μῦτ' χαρὰς ἐ-
 πληρωφόρησε τῆτόν της τὸν πόθον· ὅμως αὐτὴ ἡ σκληρὰ,
 ἀφ' ἧ ἐκάθισεν ἐπὶ τῷ βήματι τῷ βασιλικῷ, βλέπουσα
 πῶς εἶχεν εἰς τὴν ὑποταγὴν της ὅλον τὸ πλῆθος, ἀρχον-
 τας, στρατιώτας, καὶ δορυφόρους, ἐπρόσταξεν εὐθύς ὡσάν δια-
 παίγνιον νὰ κρατήσῃ τὸν Βασιλέα, ἔπειτα μὲ τὸ γέλωσ
 εἰς τὰ χεῖλη εἶπε, νὰ τὸν δέσῃ, καὶ νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὴν
 φυλακὴν· μῦτ' ταῦτα ἐκβάλλουσά τον ἐκείθεν, μὲ κατα-
 χύνην τὸν ἐπερίπαιξεν ἐνώπιον τῷ λαοῦ ὡς ἀνάξιον τῆς
 βασιλείας, καὶ παρρησίαν τὸν ἀπεκεφάλισεν. Ὡ κακία τε-
 λείως ἀνήκεσθι, καὶ γνώμης ὑπερηφάνε δεινὸν ἀποτέλεσμα·
 ἀλλὰ τίς ἠθέλε τὸ πιεῦσθαι ποτὲ, νὰ ἔφθασαν ἄλλοι εἰς
 τοιαύτην μαρίαν, ὅπῃ ἀπὸ τὸν κενόδοξον πόθον τῆς ἐξου-
 σίας, νὰ εὐχαριστήθισαν νὰ ὑσεριθῶν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς
 των; ἐφάνη καὶ τῆτο εἰς τὴν Ἀγριππίναν, τὴν μητέρα τῷ
 Νέρωνος· ἐφλέγετο ἀπὸ τὴν δίψαν τῆς κενοδοξίας, ὅπου
 ἐρωτῶντας τὸ μαντεῖον, ἂν ὁ γόστῃς ἐμελλε ποτὲ νὰ βα-
 σιλεύσῃ; καὶ λαμβάνουσα ἀπόκρισιν, πῶς ἠθέλε λάβῃ καὶ
 τῆς Βασιλείας τὰ σκῆπτρα, πλὴν ἠθέλε ἀποκτείνῃ τὴν
 Μητέρα τε· αὐτὴ ἀπὸ τὸν πόθον τῷ βασιλικῷ διαδήμα-
 τος, ἔτζι εἶπεν· Ἄς βασιλεύσῃ, καὶ ἄς μὲ θανατώσῃ.
 Πλὴν τί τόσον ἐγχρονίζω εἰς τὰς τοιαύτας διηγήσεις; αὐ-
 τὴ ἡ κενόδοξος ἐπιθυμία τῆς βασιλείας τόσον εἰς τὰς ἀρ-
 χαίους αἰῶνας ἐφάνη σκληρὰ, ὅπου καὶ κατ' αὐτῶν τῶν
 Θεῶν ἀντιτάθη· τὸ εἶδεν ἡ Ρώμη εἰς τὸν Καλλιγόλαν τὸν
 Βασιλέα της· εἰς τῷ ὁποίου τὴν καρδίαν τόσον ὑπερίχου-
 σεν ἡ ἐπιθυμία νὰ βασιλεύσῃ μόνος εἰς τὸν κόσμον, ὅπῃ

ὄχι μόνον καὶ τῶν Ἀνθρώπων, (ἔλεγε γὰρ πολλάκις ἄμποτες καὶ νὰ ἤθελεν ἔχει ὁ τῆς Ρώμης λαὸς ὅλος ἕνα λαιμὸν μόνον) ἀλλὰ καὶ καὶ τῶν Θεῶν ἔδειξε τὴν πολλὴν τε ὠμότητα· διότι ἐπρόσαξε νὰ ἀποκεφαλίσουν ὀλονῶν τῶν Θεῶν τὰ ἀγάλματα, καὶ εἰς καθένα νὰ βάλῃεν ἄλλην κεφαλὴν, ὅπερ νὰ παρασένη τῆ Καλλιγόλα τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ προσκυνηται μόνος ὡς Θεὸς παρὰ πάντων. τοιαῦτον ἀνήκεσον κακὲργημα ποῖος ποτὲ ἀέωντάς το ἤθελε τὸ πισεύσῃ; καὶ ὅμως διὰ ἀληθινὸν τὸ γράφει αἱ Ἱστορίαι. ἀλλ' ἄς ἴδωμεν καὶ ἄλλην μεγαλότερον ἀφροσύνην ὅπερ ἐπροξενήθη ἀπὸ τῆς βασιλείας τὴν ἐπιθυμίαν. Οὐάλης ὁ Βασιλεὺς, διὰ νὰ λέγεται καὶ νὰ εἶναι μόνος Βασιλεὺς, καὶ ζῶν, καὶ μετὰ θάνατον, ἐπρόσαξε νὰ φονεύσουν ὅλους ἐκείνους ὅπερ ὑπόπτευεν, ὅτι μὲν τὴν ἀποβίωσίν του θέλῃεν καθήσει εἰς τὸν Θρόνον τῆς βασιλείας· ἐξετάζοντες δὲ μερικοὶ διὰ περιέργειαν μὲ τὸ μέσον τῶν ἀστρονόμων, ποῖος τάχα μὲν τὸν Οὐάλην θέλει δεχθεῖ τὸ Βασίλειον, ἐδόθη τοιαύτη ἀπόκρισις· ἀπὸ ταῦτα τὰ τέσσαρα γράμματα ἀρχινῶν ἐκείνους τὸ ὄνομα, ὅπου μέλει ὑσερα ἀπὸ τὸν Οὐάλην νὰ Βασιλεύσῃ, ἀπὸ τὸ, Θ, Ε, Ο, Δ· τῆτο μαθῶν ὁ Βασιλεὺς, ὡς τίγρις ἐσκληρύνθη, καὶ χωρὶς νὰ σοχαθῆ συνετάς, ἂν ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ συνέβῃ ἔτω τὸ πρᾶγμα, ἐπρόσαξε νὰ θανατωθῶσιν ὅσοι ὠνομάζοντο Θεόδωροι, ἢ Θεόδοτοι, ἢ Θεοδόσιοι, ἢ Θεόδελοι· εἰς τῶν ὁποίων τὸν ἀριθμὸν εὐρίσκωντας, πῶς ἦτον καὶ ἕνας εὐγενῆς ἀνὴρ ἀπὸ τὸ γένος τῶν Πατρικίων, τὸ ὄνομα του Θεοδοσίολος, ἔσειλε καὶ τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν, ὅπερ εἶχε τὴν διατριβήν τε, καὶ τὸν ἀπεκεφάλισεν, ὄχι διὰ ἄλλο πταίσιμον, παρὰ διὰ τὸ ὑπόπτευεν ὁ ἀσύνητος, πῶς αὐτὸς ἐδύνητο νὰ γένη διάδοχος τῆς Βασιλείας τε· ἐντεῦθεν πολλοὶ ἀπὸ δειλείαν τῆ θανάτου ἠλλάσαν τὰ ὀνόματά των, ἀπαρνεύμενοι ἐκεῖνα ὅπερ ἔλαβαν ἀπὸ τῆς γονεῖς ὅταν ἐγεννήθησαν, ὡσάν ὅπερ ἦσαν βλαβερά καὶ ἐπικίνδυνα. Ὀντως διαβολικὴ κακία ὅπερ εὐγῆκεν ἀπ' αὐτὰ τῆ ἄδου τὰ βάραθρα, ἢ ὁποῖα μὲ τὸ νὰ ἀπλώσεν ἀπὸ ὀλίγον καὶ ὀλίγον τὸ θανατικόν της φαρμάκι εἰς τῶν ἐξουσιασῶν τὰς καρδίας, ὅλην σχεδὸν τὴν γῆν κατεμόλυνεν· ἀλλὰ τί λέγω τὴν γῆν;

γῆν; ἔτε αὐτὸς ὁ Οὐρανὸς δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος ἀπὸ πο-
 λεμον δι' αὐτὴν τὴν ἀσεβесаτὴν ἐπιθυμίαν τῆς Κυριαρχίας.
 Βοᾶ ᾧ ἡ Ἀποστολικὴ Σάλπιγξ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφ.
 δεκάτῳ δευτέρῳ· πόλεμος ἐγένετο ἐν τῷ Οὐρανῷ, καὶ ὁ
 Δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ Ἄγγελοι αὐτῆ. ἡξεύρω, πῶς
 πολλοὶ τῶν Ἱερῶν Θεολόγων, ἐρευνῶντες, ποία τάχα νὰ
 ἐσάθῃ τῆ Ἐωσφόρου ἡ ἀμαρτία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξέπεσε·
 διαφορῶς ἔγραφαν περὶ ταύτης· ὁ ἓνας διδάσκαλος ὑ-
 πολαμβάνει, πῶς ἡ ἀμαρτία ἐκείνη ἐσάθῃ ἀσέλγεια,
 ὁμῶς ὄχι οἰαδῆποτε, ἀλλὰ μία ἄτακτος ἐρωτικὴ ἀγάπη
 τῆ ἑαυτῆ τῆ. Ὁ Ἀθανάσιος λογιᾶζει, πῶς νὰ ἦτον
 ὑπερηφάνεια· καὶ ἔτας τὸ ἐννοῶσιν, ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ Αὐ-
 γαστίνος, ὁ Ναζιανζηνὸς, ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Κύριλλος.
 Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἀλλέως γράφει, πῶς νὰ ἦτον φιλαργυ-
 ρία, ὄχι χρημάτων, ἀλλὰ τιμῆς καὶ δόξης, καὶ ἐπομέ-
 νως πνευματικῆ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος θέλει, ὅτι τῆ
 Δαίμονος ἡ ἀμαρτία νὰ ἐσάθῃ φθόνος, διὰ τὴν ὑποσατι-
 κὴν ἔνωσιν τῆ Θεῶ Λόγου, ὅπῃ ἔμελλε νὰ γένη μετὰ τῆς
 ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐφθόνησε γὰρ βλέπωντας, πῶς ἡ
 κτιστὴ φύσις τῶν Ἀνθρώπων, ὑποδεεστέρα ἔσα τῆς Ἀγγε-
 λικῆς, εἶχε νὰ προτιμηθῇ, καὶ μάλιστα νὰ προσκυνηθῇ
 ἀπὸ λόγου τῆ. Ὁ Γαβριὴλ Σεβήρων λέγει, πῶς νὰ ἦτον
 ἓνα μῖσος, ὅπῃ ὁ Ἐωσφόρος συνέλαβε κατὰ τῆ Σωτῆρος
 Χριστοῦ, εὐθύς ὅπῃ τοῖς Ἀγγέλοις ἀπεκαλύφθη τὸ Μυστή-
 ριον τῆς ἐνσάρκως οἰκονομίας· διότι τῷ ἐφάνη δυσάρεστον νὰ
 θελήσῃ ὁ Κύριος κάλλιον νὰ λάβῃ τὴν ἀνθρωπίνην,
 παρὰ τὴν Ἀγγελικὴν φύσιν· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν
 ἐκατασκευάσε, καὶ ἐμηχανεύθη τὸν θάνατόν τῆ. Ὅθεν
 λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτό-
 νος ἦν ἀπ' ἀρχῆς. Πλὴν ἐγὼ, ἂν μοι ἦτον συχωρημένον
 ἀνάμεσα εἰς τόσους περιφήμους Διδασκάλους, νὰ προφέρω
 τὴν γνώμην μου, τῆτο ἡθέλα νὰ εἰπῶ, πῶς ἡ πρώτη ἀ-
 μαρτία τῆ Διαβόλου ἐσάθῃ ἡ ἄκρα Ἐπιθυμία τῆς Κυ-
 ριαρχίας, ὅπῃ οἱ πολιτικοὶ τὴν ὀνομάζουσι, Δίκαιον τῆς
 Βασιλείας, ἡ Δίκαιον πολιτικόν· εἶπε γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτῆ, εἰς τὸν Οὐρανὸν ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν Ἀσέρων
 θίσω τὸν Ὄρόνον μου, καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ἰσραὴλ καὶ

τῆτο δὲν εἶναι ἐφεύρημα τῆ νοός μας, ἀλλὰ σοφῶν διδασκάλων γνώμη, τῆ Αὐγουστίνου, καὶ τῆ Γρηγορίου, ὅπως λέγουσι, πῶς ἀπ' ἀρχῆς ἐπεθύμησεν ὁ Διάβολος τὴν Κυριαρχίαν, θέλωντας νὰ ἐπιστατῆ τῶν ἄλλων, καὶ νὰ μὴν ὑπόκειται εἰς κανένα. καὶ τὸ λοιπὸν τί θαυμαστὸν εἶναι ὅλοι οἱ ἀκόλαστοι αὐτῆ, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ Δικαίων πολιτικῶν, εὐθύς χωρὶς καμίαν εὐχασιν ὀργίζονται, ἀγριαίνουσι, σκληρύνονται, ὡς ἔχιδναι χαλεπαίνουσι, καὶ ὡς ἀνήμερα θηρία θυμώνονται; τί θαυμαστὸν, ἂν αὐτὸς ὁ ἀτακτος φόβος νὰ μὴν ὑπεριθῶσι τῆς βασιλείας, τόσον σκληρὰ καταθλίβει, βασανίζει, καὶ δάκνει τὴν καρδίαν καὶ τὸν νῦν τῶν Τυράννων, ὅπου παραλόγως ὀρμῶσιν εἰς πάντα τῆς ἀσεβείας τὰ κακουργήματα; τί θαυμαστὸν, ἂν ἐκεῖνος ὁ δυσσεβὴς Ἡρώδης, ὁ πρόμαχος τῶν τυράννων, μὲ δεινὴν ἀμότητα κατέσφαξε τὰ τόσα ἀρτίτοκα βρέφη; ἐφοβεῖτο ὁ ἄφρων νὰ μὴ ξεπέσῃ ἀπὸ τὸν Θρόνον τῆς Βασιλείας, καὶ ἀπὸ δειλίαν ἔκαμεν ὁ ἐπάρατος τὴν σκληρὰν ἐκείνην μισαιφονίαν. ὅθεν γράφει καὶ ἕνας Ἐκκλησιαστικὸς Ποιητής·

Ἦκασεν ὁ σκληρότατος Ἡρώδης, πῶς εἰσῆλθε,
 Τῶν Βασιλέων Βασιλεὺς, τὸν Ἰσραὴλ νὰ κρίνῃ,
 Καὶ νὰ κρατήσῃ τῆ Δαβίδ, καὶ Σκῆπτρον καὶ τὸν Θρόνον.
 Καὶ παρευθὺς ἐβόησε Τύραννος ὁ παράφρων·

Ἐφθασεν ὁ διάδοχος, ἦλθε νὰ μὲ διώξῃ,
 Δράμετε δορυφόροί μου, γυμνώσατε τὰ ξίφη,
 Καὶ ὅλα κατασφάζετε τῆς Βηθλεὲμ τὰ βρέφη,
 Μήπως καὶ θανατώσητε καὶ τὸν Χριστὸν σὺν τέτοις.

Ἐπὶ τὰς λοιπὸν ὡς Ἡγεμῶν εἰς τὰς νόμους τοῦ Θεοῦ τὸ διάδημα καὶ τὴν ἐξουσίαν σε, ἂν θέλῃς καὶ ἀσφαλῆ καὶ πολυχρόνιον τὴν ἡγεμονείαν· μὴν ἐπακκμβίζῃς, καὶ μὴν ὑποσπρίζου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν διὰ τὴ αὐτὴ εἶναι ράβδος σαφρὰ, καὶ κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενος· ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασί σε συμβελεύς μὲ τὸν Θεὸν, ὑπόκλινον εἰς αὐτὸν τὰ δίκαια τῆς Ἡγεμονείας σε, καὶ ἀκολούθητα τὰ ἴχνη τῶν εἰκοσιτεσσάρων πρεσβυτέρων τῆς Ἀποκαλύψεως, οἱ ὅποιοι καθὼς λέφει

ὁ ἡγα-

ὁ ἠγαπημένος Ἀπόστολος, „ Προσεκύνησαν τῷ ζῶντι εἰς
 τὴν αἰῶνα τῶν αἰῶνων, καὶ ἔβαλον τὰς σεφάνης αὐτῶν
 ἐνώπιον τῆς Θεοῦ τῆς Θεῆς.“ ὡσὰν γὰρ ἔλεγον μετὰ τὸ σῶμα
 τῆς Προφητείας. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ ἡμῶν ἐκλιρο-
 νομήσαμεν γῆν, καὶ ὁ βραχίον ἐκ ἔσωσεν ἡμᾶς· ἀλλ’
 ἡ δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, καὶ ὁ βραχίον Κυρίου τὸ
 βασίλειον ὑψώσεν· εἶδὲ καὶ ἄλλοτρόπως ποιήσης, φυ-
 λάξω, νὰ μὴ σοὶ ἐπανέλθῃ ἡ φοβερά ἐκεῖνη ἀπειλή, ὅπως
 ἐξεφώνησεν ὁ Θεὸς κατὰ τῆς Βασιλείας Ἐζεκίᾳ, εἰς τὴν τε-
 τάρτην τῶν Βασιλείων, κεφαλαίῳ εἰκοστῷ· Ληθθήσονται
 πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθισαύρισαν οἱ Πατέ-
 ρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· διὰ νὰ γνωρίσῃ οἱ Βασι-
 λεῖς καὶ Ἡγεμόνες, πῶς κατὰ τῆς Κυρίου δὲν εἶναι ἔτε βλα-
 βή, ἔτε δύναμις.

Τηρεῖ τὰ ὅρια ἀβλαβῆ τῆς βασιλείας κράτης,
 Ἡ πρὸς Θεὸν Ἐυσέβεια, καὶ χωρὶς ταύτην πίπτειν.
 Ἐὰν ποθῆς ἐν σαθεράν νὰ ἔχῃς βασιλείαν.
 Ἐπίρριψον εἰς τὸν Θεὸν ὅλην σου τὴν ἐλπίδα.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Δόξα τῆς Ἡγεμόνος ἐστὶ, τὸ φυλάττειν τὴν Πίσιν,
 τὸ δὲ μὴ τηρεῖν, ἀδοξία μεγίστη.

Α Ἰχροτάτη ἀνομία εἶναι τῆς εὐσεβῆς Ἡγεμόνος, καὶ
 παντελῶς ἀναξία, τὸ νὰ ἀθετῇ τὴν Πίσιν· τὸ ὁ-
 ποῖον βεβαιῆται μετὰ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τὴν λαμ-
 πρὰν μαρτυρίαν· διότι παρακινῶντάς τον ὁ Παρμενίων, ὁ
 μέγας στρατάρχης τῶν στρατευμάτων τε, νὰ ἐπιχειρισθῇ
 πρᾶγμα ὅπως ἐφαίετο ἔξω τῆς πίσεως, καὶ τῆς πρέπον-
 τος, καὶ λέγωντάς τω, ὅτι ἂν ἐγὼ εἶμην Ἀλεξάνδρος, τὸ
 ἔκαμνα· τῷ ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς· τὸ ἔκαμνα καὶ ἐγὼ
 ἂν ἦμην Παρμενίων· ἐγίνωσκε γὰρ, πῶς οἱ βασιλεῖς καὶ
 ἠγεμόνες ἐκεῖνα πρέπει νὰ ἐπιχειρίζονται, ὅπως εἶναι λαμ-
 πρὰ, καὶ τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος ἀξία. Ἐξαίρε-

τος εἶναι σιμᾶ εἰς τὰς Ῥωμαίους καὶ τῷ Ἀττιλίῳ Ρεγύλῳ ἢ μαρτυρία. Τῆτος αἰχμαλωτισθεὶς εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς Καρχηδονίως, ἐπέμφθη παρ' αὐτῶν πρέσβυς εἰς τὴν Ῥώμην, διὰ νὰ συνομιλήσῃ μετ' τὴν σύγκλητον ὑπὲρ τῆς ἐξαγοράσεως τῶν αἰχμαλώτων, ὑποχόμενος εὐθύς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ὁποῖον ἔργον ἐδείχθη καὶ εἰς τὴν Πατρίδα τε πιστὸς, καὶ εἰς τὰς πολεμίας· διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος ἐσυμβέβηκε νὰ μὴ γένη ἡ ἀλλαγὴ τῶν αἰχμαλωτιθέντων· καὶ διὰ νὰ φυλάξῃ εἰς τὰς ὑπεναντίας τὴν πίσιν, καὶ τὸν λόγον ὅπῃ ἔδωκεν, ἐγράφη πάλιν εἰς τὴν Καρχηδόνα, ἔνθα ἀφ' ἧς ἔλαβε πολλὰς καὶ δεινὰς τιμωρίας, ἐτελείωσε τὴν ζωὴν τε· καὶ ἀγκαλὰ ἐδύνετο νὰ ἀποφύγῃ ἐκεῖνον τὸν σκληρώτατον θάνατον, ἀλλὰ κάλλιον ἐπρόκρινε νὰ ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ ἀδικήσῃ τὴν πίσιν ὅπῃ εἰς τὰς ἐχθρὰς ὑποχέθη· ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἔργου τόσῃν δόξαν ἀπήλαυσε, ὅσῃν ἀποκτεῖσιν οἱ λοιποὶ Ἡγεμόνες ἀπὸ τῆς πολέμου, ὅπῃ μετ' εὐτυχίας καὶ νίκης ἐπιτελεῖσι. Τί γὰρ ἀτιμώτερον ὡσάν νὰ παραβαίῃ τις τὴν πίσιν, νὰ μὴν ἀναπληρῇ τὰς ὑποχέσεις, καὶ νὰ μὴ μένῃ εἰς τὸν λόγον καὶ εἰς τὰς συνθήκας τε; καὶ διὰ τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ κυριεύσαντες πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην εὐλικρινῶς ἐφύλαττον πρὸς πάντας τὴν πίσιν· τὸ ὁποῖον ῥαδίως ἢμπορεῖ καθεύνας νὰ ἀπεικασθῇ ἀπὸ τὴν ἀπόκρισιν ὅπῃ ἔδωκεν εἰς τὰς Καρχηδονίως· εἰς τὸν πρῶτον πόλεμον ὅπῃ ἔκαμαν μετ' αὐτὰς, Δειήλιος, Κορηθίλιος ὁ Ἀζίννας ἦτον εἰς τὴν Σικελίαν στρατηγὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων· καὶ προσκαλῶντές τον φιλικᾶ ὁ Ἀμίλκας, καὶ ὁ Ἄννος στρατάρχαι καὶ οἱ δύο τῶν Καρχηδονίων, διὰ νὰ συνομιλήσῃν, μετ' ἀπάτην τὸν ἐσκλάβωσαν, καὶ δέσμιον τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν. Μετὰ ταῦτα μένοντες νικημένοι οἱ Καρχηδόνιοι καὶ εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἐλογίασαν νὰ ζητήσῃν τὴν εἰρήνην· καὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παρέδωκεν ἡ σύγκλητος τῆς Καρχηδόνας εἰς τὰς χεῖρας τῷ Ἀμίλκῃ, καὶ τοῦ Ἄννου νὰ τὴν ἐπιτελέσῃν· ὁ Ἀμίλκας ἐνθυμήμενος, πῶς ἠθέτησε τὴν πίσιν καὶ τὸν λόγον ὅπῃ ἔδωκε τῷ Κορηθίῳ Ἀζίνῃ, ἐφοβεῖτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς ὑπάτους τῆς Ῥώμης, διὰ νὰ μὴ λάβῃ τὴν δικαίαν ἀνταμει-

τάμειψιν· ἀλλ' ὁ Ἄννος θαρράωντας εἰς τὴν πίσιν τῶν Ῥωμαίων, ἀφόβως ἐπαρρήσιάθη ὡς πρέσβυς ἐνώπιον τῶν Ὑπάτων. Οὐμιλῶντας δὲ μὲ πολλῆν ἐλευθερίαν, καὶ παρασένωντας μὲ τόλμην τῆς πατρίδος τε τὰ δικαιολογήματα, ἕνας ἀπὸ τῆς στρατοπεδάρχας ἀρχισε νὰ κάμνη θόρυβον, καὶ νὰ ἐλέγχι τὴν ἀπισίαν τε· καὶ φοβερίζωντάς τον, τῷ εἶπεν. Εὐκλοτ εἶναι νὰ συνέβη καὶ εἰς ἐσένα ἐκεῖνο ὅπερ ἔτυχε τῷ Κορινθίῳ Ἀζίνῳ· τότε ἀμφοτέροι οἱ Ὑπάτοι προτάζοντες τὸν στρατοπεδάρχην νὰ σιωπήσῃ, εἶπαν πρὸς τὸν Ἄννον· μὴ φοβῆ, ἀπὸ τῆτον τὸν κίνδυνον σὲ ἐλευθερώνει τῶν Ῥωμαίων ἢ πίσις. Οὕτως ἐπαινέτον ὑπόδειγμα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γενναιότητος ἄξιον· ἱερὸν ᾧ καὶ σεβάσιμον εἶναι καὶ ἀναμέσον αὐτῶν τῶν ἐθνῶν, τῆ πρέσβευς τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀξίωμα· διότι χωρὶς τὴν πίσιν, ἦτοι χωρὶς τῆς δικαιοσύνης τὴν βᾶσιν, τί ἄλλο εἶναι τὸ βασιλεῖον, πᾶρῆξ ἕνα μέγα καὶ δημόσιον λησαρχεῖον; τὸ ὁποῖον καταλαμβάνοντας σαφῶς ὁ Ἀριστοτέλης, ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα παραγγέλματα ὅπερ ἄφησε τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, τῷ ἐσημείωσε καὶ τοῦτο. Φυλάγε νὰ μὴ πατήσης τὴν πίσιν ὅπερ ἔδωκες, διατὶ τῆτο ἔδδ᾽ τοῖς ἀπίσοις ἀρμόζει· εἶναι ᾧ αἰχρὸν καὶ ἄτιμον λίαν νὰ μὴ τηρῆ τινὰς τὸν λόγον ὅπερ μίαν φοράν ἔδωκε· καὶ διὰ τῆτο ὁ Ἀλκιβιάδης, ἐκεῖνος ὁ περίκλιτος στρατηγός, ἔλεγε συχνᾶ, πῶς ὁσάκις ἐσυναπάντα τὸν Σωκράτην, ὅλος ἐγίνετο ἐρυθρός ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν, διατὶ δὲν ἐπλήρωσεν ὅσα τῷ ὑποχέθη. Ἐντεῦθεν ὁ Φωκίων, ἐξαιρετός ἀνάμεσα εἰς τῆς Ἑλλήνας, ἐσυμβέλευε νὰ μὴ τάσσονται πράγματα μεγάλα εἰς τῆς Ἀνδράποους, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἐπιτελῶνται· διότι πλέον ἀξιέπαινον εἶναι ὀλίγα νὰ ὑπόχθῃαι τινὰς, καὶ πολλὰ νὰ κάμνη, παρά νὰ πράτῃ ὀλίγα, καὶ πολλὰ νὰ ἐπαγγέλεται· τοῦτο δὲ εἶναι μάλιστα ἐπαινετὸν εἰς τῆς Πριγκίπες, ὅπερ ἐπέχασι τὸν τόπον ἐκείνου τῆ ἀθανάτου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔτε νὰ ἀπατηθῆ δύναται, ἔτε νὰ ἀπατήσῃ· διότι λέγει· ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεθαι, οἱ δὲ λόγοι μὲ ἔ μὴ παρέλθωσιν· ὡσάν νὰ ἠθελε νὰ εἰπῇ· Δὲν θέλω νὰ μείνῃν ἀκυρὰ τὰ ῥήματά μὲ, ἀλλὰ πισὸς θέλω εἶμαι ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις μὲ· τὸ ὁποῖον

ἔβεβαίωσε μὲ τὸ ἔργον· διότι ἐκεῖνο ὅπῃ ἀπαξ ὑποχέθη, ἀσφαλῶς τὸ διατηρεῖ· ὑποχέθη τοῖς δικαίοις τὴν μισθαποδοσίαν τῆς ἐργασίας αὐτῶν, καὶ ἀφθονοπαρόχως τὴν ἀνταποδίδει, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν τῶν ἀσυγκρίτως· ὁθεν ἔλεγε καὶ ὁ μακάριος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴν Κεφαλαίῳ ὀγδόῳ., Οὐκ εἰσὶν ἀξία τὰ παθήματα τῶ νῦν καιρῶ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν· διὰ τῆς ὁποίας διδασκαλίας τὴν εἰδῆσιν πρέπει νὰ σημειώσωμεν, πῶς τριῶν λογίων μισθῶν διακρίνεσιν οἱ Θεολόγοι· ὁ πρῶτος λέγεται μισθὸς κατὰ πᾶσαν δικαιοσύνην· ὁ δεῦτερος μισθὸς κατ' ἀξίαν, καὶ ὁ τρίτος κατὰ ἀρμοδιότητα. κατὰ πᾶσαν δικαιοσύνην εἶναι ὁ μισθὸς, ὅπῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τῆ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῆς χάριτος, ἢ ἀπὸ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας τὴν ὑποδοχὴν, ἔχει ἀπειρον τιμὴν διὰ τὴν ἀξίαν τῆ προφέροντος, ἦτοι τῆ ἐργαζομένη τὸ ἀγαθόν. Τοιοῦτος εἶναι ὁ μισθὸς τῆ Θεοειθρόπε Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅπῃ διὰ τὴν ἀκραν τῆ ἀξίαν, καὶ τὰ προτερήματα ὅλα τὰ ἔργα τῆ ἔχουσι παρὰ τῷ Θεῷ ἀσύγκριτον καὶ ἀπειρον τὴν τιμὴν, ὡς πᾶσαν ἄλλην δύναμιν ἀνθρωπίνην ὑπερέχοντα· Μισθὸς κατ' ἀξίαν, εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ ἀγκαλὰ ἐπισπρίζεται εἰς τὴν Θεῖαν χάριν, καὶ εἰς τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν ὑποδοχὴν, ὅμως εἶναι τῆς μελλούσης μισθαποδοσίας ἐπάξιος, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ μισθὸς τῶν Ἀγγίων· μισθὸς κατὰ ἀρμοδιότητα ἐκεῖνος λέγεται, ὅπῃ δὲν εἶναι ἐν δικαιοσύνη, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν εὐνοικὴν τῆ Θεῶ ἐλευθεριότητα, ὁ Θεὸς ἐν μὲ τὸ νὰ εἶναι πιστός, θέλει δώσει εἰς τῆς Δικαίως ἐπαξίως ἐκεῖνο ὅπῃ τοῖς ἔταξεν, ὅμως ὄχι χρεωστικῶς· ἵνα μὲν διατὶ ὁ Θεὸς τινὸς δὲν χρεωσεῖ· καὶ ἄλλο, διατὶ ὡς χρεώσης ἤθελεν εἶναι κατώτερος τῆ δανειστῆ· χρεωσεῖ δὲ μόνον τῆς διαταγῆς, καὶ τῆς ὑποχέσεώς τῆ, διατὶ ἔτσι ἐδιάταξε καὶ ὑποσχέθη· καὶ μετὰ πολλῆς τῆς θαφιλίας δωρεῖται ἐκεῖνο ὅπῃ τάσει· εἰδὲ μὴ δὲν ἤθελ' εἶναι Θεός, ἔτε ἢ ὄντως προκαταρτικὴ ἀλήθεια. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἡγεμῶν ἐπιφέρει ὡδε τῆ Θεῶ τὸ πρόσωπον, πρέπει ἀπαραλάκτως νὰ διατηρῆ τὴν πίσιν, καὶ τὸν λόγον ὅπῃ δίδει καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς τῆ, ὄντας τῆτο ὑφιλῆς καὶ βασιλικῆς διανοίας ἐπάξιον· τῆ ὁποῖα ἀρμόζει τὸ ρητὸν ὅπῃ λέγει·

λέγει. ἄς εἶναι χαρὶς ρύπον ἢ πίσις. Αὐτὸ σοχαζόμενος ὁ Σαὺλ, διετήρησε τὴν πίσιν ὅπῃ ἔδωκε ποτὲ τῷ Δαβίδ, γὰρ τὸν κάμη δηλαδὴ βασιλικόν του γαμβρόν. Ἀνάμεσα εἰς τὰ λοιπὰ λαμπρὰ κατορθώματα τῆς ἀνδρείας τῆς Δαβίδ, διηγῆται ἡ ἱερὰ Ἱστορία, πῶς αἰτίας ἀκόμι νέος ἐσπάραιτε τὰς Ἀρκετας, ἐθανάτωσε τὰς Λέοντας, ἔπνιγε τὰς Λύκας, καὶ ἄλλα θηρία μεγάλα καὶ φοβερά με κίνδυνον πολὺν τῆς ζωῆς τε, ἀνδρείως τὰ ἐπολέμα, καὶ τὰ ἐφόνευε· τὰ ὁποῖα ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦσαν ἡρωϊκῆς δυνάμεως σημεῖα ἐξαιρέτα, ὅμως ἔτε ἔπαινον ἀπὸ ταῦτα, ἔτε δόξαν, ἔτε καμίαν ὠφέλειαν δὲν ἀπόκτησεν· ἀλλ' ὕπερον ἀφ' οὗ ἐνίκησε τὸν Γολιάθ, καὶ μετὰ τῆς σφενδόνης τε τὴν πληγὴν τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸν ἐθανάτωσεν, ἐφημήσθη λαμπρῶς παρὰ πάντων, ἀπέλαυσε τὴν χάριν τῆς θυγατρὸς τῆς Βασιλέως, καὶ ἔγινε μετὰ δόξαν γαμβρὸς τῆς Σαὺλ· τοῦτο δὲ τίσις ἔνεκεν, διὰ ταύτην καὶ μόνην τὴν αἰτίαν, διατὶ ὁ Σαὺλ ὑποχέθη γὰρ δώσει τὴν θυγατέρα τε εἰς ὁποῖον ἠθέλε φονεῦσθαι τὸν Γολιάθ, καὶ ὡμοσε γὰρ τὸν ἀξιώσθαι τῆς βασιλικῆς συγγενείας· τόσην ἰχὺν ἔχει τῆς δοθείσης πίσεως τὸ ἀξίωμα, καὶ τῆ βασιλικῆς λόγος ἢ διατήρησις. Ἐντεῦθεν ἐπαινεῖται Νέρβας ὁ Βασιλεύς, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ νὰ ἔδωκε τὸν λόγον τε εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ μετ' ὅρκου γὰρ εἶπεν· ὅτι ἀπὸ ἐδικὴν τε προσαγὴν δὲν ἠθέλε φονεῦσθαι εἰς τὸ ἐξῆς τινὰς τῶν ἀρχόντων· διὰ γὰρ μὴ παρέβη τὴν ὑπόχεσίν τε, δὲν ἠθέλησεν ἔτε ἐκείνης γὰρ ἀποκτείνῃ, ὅπῃ ἤξευρε πῶς ἐπιβυλεύθησαν τὴν ζωὴν τε. Ἀρμόζει ἐδῶ ἐπιτήδεια καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ διὰ τὸν Νέρωνα ἀναφέρει ὁ Σένεκας· εἰς μίαν φιλικὴν συτομιλίαν εἶπεν ὁ Βασιλεύς· Τὸ ξίφος διαφεντεύει τὰς Πριγκίπας. ὄχι, ἀπεκρίθη εὐθύς ὁ Σένεκας, ἀλλὰ κάλλιον ἢ πίσις, τουτέστι, τῶν ὑποχέσεων ἢ ἀναπλήρωσις. Τῶρα ὅμως εἰς τὰς καιρῶς μας περιωότερον λογίζεται ἡ ἀπάτη, καὶ τιμᾶται ἢ ὑπόκρισις, παρὰ τῆς δοθείσης πίσεως καὶ τῆς λόγου ἢ διατήρησις· δὲν ἐπολιτεύοντο ἔτι οἱ παλαιοὶ Ἡγεμόνες, τῶν ὁποίων ἡ βασιλικὴ γειναιότης λάμπει εἰς τὰ ἐνδοξα καὶ περιβόητα αὐτῶν κατορθώματα· ἀπελάμβαναν ἐκεῖνοι τὰς θριάμβας, ἀποκτεῖσαν τὰ βασίλεια, ἠφάνιζαν

ζαν τὰς ἐχθρὰς, ὄχι μὲ ἀπάτην, ἢ μὲ δολιότητα ἢ μὲ τὸ
 νὰ παήσων τὴν πίσιν καὶ τὰς συμφωνίας, ἀλλὰ μὲ τὴν φρό-
 νησιν, μὲ τὰ ἄρματα, καὶ μὲ τὴν ἀγχίνοιαν. Ἐτζι ἔπαμεν
 ὁ Λυκῆργος ὁ ἀριστος νομοθέτης. Εἶχεν ἀποθάνῃ ὁ ἀδελφός
 τε, ὅπῃ ἦτον Βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ Σπαρ-
 τιάται, ὡς ἔμπειροι καθιγνῆται τῆς πολιτικῆς διοικήσεως,
 ἔκριναν εὐλογον νὰ ἐγχειρίσων τὸ σκῆπτρον τῆς ἐξουσίας
 εἰς τὰς χεῖρας τῶ Λυκῆργ. τῆτο μαθῆσα ἡ σύζυγος τε
 ἀποθανόντος Βασιλέως, καὶ φοβημένη μὲ τὸ νὰ ἦτον ἔγ-
 κυος, νὰ μὴ τύχη καὶ βαρυφανῆ τὸ πρᾶγμα τῷ νέῳ Ἡγε-
 μόνι, καὶ τὴν κακοποιήσῃ. διότι εἰδεχόμενον ἦτον νὰ λο-
 γιάσῃ, ὅτι ἂν γεννηθῆ ἕξ αὐτῆς παιδίον ἀρσενικόν, ἐδύε-
 το μὲ τὸν καιρὸν ὡς γνήσιος κληρονόμος νὰ τὸν ὑσερήσῃ τῆς
 Βασιλείας. ἐπῆγεν ἀπὸ λόγουτις, καὶ τῷ ἐφανέρωσε τὴν ἀ-
 λήθειαν. τῷ ὑποχέθη δὲ, ὅτι ἂν ἤθελεν, ἦτον ἔτοιμη,
 μὲ κανένα ποτόν, ἢ ἄλλο ἀντιφάρμακον, νὰ ἀποβάλλῃ τὸ
 βρέφος, διὰ νὰ μείνῃ ἀσφαλές τὸ βασίλειόν τε, καὶ αὐ-
 τὸς ἐλεύθερος ἀπὸ ἀντιπολεμίας. ἐπροσποιήθη ὁ Λυκῆρ-
 γος πῶς τῷ ἤρεσεν ἡ συμβελή. ὅμως εἶπε τῇ χήρᾳ νὰ
 μὴν ἐπιχειριθῆ τοιοῦτο κατόρθωμα, διατὶ βέβαια ἤθελε
 βλάβῃ τῆ λόγουτις μὲ τὸ ἰατρικὸν ἐκείνο. ἀλλὰ νὰ ἀφή-
 σῃ νὰ γεννηθῆ τὸ παιδίον εἰς τὸν καιρόν τε, καὶ μὴ ταῦ-
 τα εἶχεν αὐτὸς τρόπον ἐπιτήδειον χωρὶς σύγχυσιν καὶ τα-
 ραχὴν καὶ τὸ εὐγάλη ἀπὸ τὸ μέσον. ἐπίσευσεν εἰς τὰ λό-
 γιάτε ἡ Βασίλισσα, ὅθεν δὲν ἔπραξε κανένα κακόν. ἀφ-
 ἔ δὲ ἐπλήθη ὁ χρόνος τῆ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν,
 ὁ Λυκῆργος λαμβάνωντας τὸ βρέφος, τὸ ἔφερεν ἐνώπιον
 τῆς συγκλήτε, καὶ εἶπε. Λακεδαιμόνιοι ἰδὲ ὁ Βασιλεὺς
 σας. τῆτος εἶναι γνήσιος καὶ νόμιμος, καὶ ὄχι ἐγώ. καὶ εὐ-
 θὺς εὐγάνωντας τῆς βασιλείας τὰ κόσμια, τὰ ἔθηκεν ἐ-
 πάνω τῆ παιδός, καὶ τὸν ἀνηγόρευσε βασιλέα, ὀνομάζων-
 τὰς τον Χαρίλαον. Μὲ τῆτο τὸ ἔργον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ
 καταλάβων οἱ πάντες, πῶς περιαιστέρον ἐλογιάζε καὶ ἐ-
 τίμα τὴν πισοσύνην, παρά τῆς κυριαρχίας τὴν δόξαν, καὶ
 τὰ μεγαλεῖα. Εἰς ἔπαινον δὲ τῶ Καρίλλου, στρατηγ. καὶ
 ὑπάτε τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατείας. καὶ δεινῶ πολεμίου
 τῆς ἀπάτης, τί δὲν εἶναι εὐλογον νὰ εἴπαμεν; Τῆτος ὁ

γενναῖος πολεμῶντας τοὺς Φαλίσκους, ἐκράτει τὴν πό-
 λιν αὐτῶν περικυκλωμένῃ μετὰ τὰ στρατεύματα. κατὰ τύ-
 χην ἕνας παιδαγωγὸς ἐπῆρε μερικῶν ἀρχόντων παιδιά,
 καὶ προσποιούμενος πῶς μετὰ ταῦτα ἠθέλε νὰ ἔυγη εἰς
 περιδιάβασιν, τὰ ἔυγαλεν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ πηγαί-
 νοντας κατ' εὐθείαν μετὰ ταῦτα εἰς τὸ στρατεύμα τῶν Ρω-
 μαίων, τὰ ἐπαράδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καμίλλου,
 λέγωντας· Ἰδὲ ᾧ Ὑπατε ἡ νίκη χωρὶς χύσιν τῆ ἀίμα-
 τος· διὰ ταῦτα γὰρ τὰ εὐγενικὰ ἐνέχειρα ἐδελυσίως θέ-
 λει παραδοθεῖ ἡ πόλις, καὶ χωρὶς ἄλλην μάχην θέλει ὑ-
 ποταχθεῖ εἰς τὴν ἔξουσίαν σου· τότε ὁ Ὑπατος, ὡς δικαιο-
 κρίτης ὅπῃ ἦτον, ἀποστροφόμενος μετὰ μῖσος τῆ κακῆργε
 ἐκείνη τὴν ἀγνωμοσύνην, ὅχι μόνον δὲν ἐδέχθη τῆς προδο-
 σίας τὸ δῶρον, ἀλλὰ προσάζωντας νὰ δέσων ὀπισθεν τὰς
 χεῖρας τῆ παιδαγωγῆ, τὸν ἔδωκε δεδεμένον εἰς τὰ παιδιά,
 παραγγέλλοντας νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὰς γονεῖς των, καὶ
 μετὰ ῥάβδία νὰ τὸν δέρῃν εἰς τὴν πύλιν τῆς Πόλεως· του-
 το βλέποντες οἱ Φαλίσκοι, καὶ μένοντες νικημένοι περισ-
 σότερον ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς τοιαύτης ἐνεργασίας, καὶ
 τῆς μεγαλοφυχίας τοῦ ἀνδρός, παρὰ ἀπὸ τῶν Ρωμαίων
 τὰ ἄρματα, ἠνοιξαν εὐθέως τὰς θύρας τῆς πόλεως, καὶ
 ἐδέχθησαν τὸν ὑπατεν τροπαιῶχον· μετὰ τῆτον τὸν τρόπον
 ἀπόκησεν ὁ Κάμιλλος μετὰ τὸ μέσον τῆς δικαιοσύνης τὴν νί-
 κην ἐκείνην, ὅπῃ δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ μετὰ τὸ μέσον τῆς
 ἀπάτης· ἐπειδὴ καὶ ἡ νίκη πρέπει νὰ γίνῃται διὰ ὑπερα-
 σπισμὸν, ὅχι διὰ ἀνατροπὴν τῆ δικαίης. Ἀλλὰ καὶ τῆ Φα-
 βρικίη τὴν εὐδόκιμον πίσιν, τίς ἄρα δὲν θέλει ἐγκωμιά-
 σει; εἶχε κινήσῃ ὁ Πύρρος βασιλεὺς τῶν Ἡπειρωτῶν μετὰ
 τὰ στρατεύματτα, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς βοήθειαν τῶν Ταρεντί-
 νων ἐναντίον τῶν Ρωμαίων· καὶ μαθηάνων πῶς ὁ Φαβρί-
 κιος ἦτον ἕνας τῶν ἀπεσφαλμένων πρέσβειων πρὸς αὐτὸν
 παρὰ τῆς γερουσίας, ἀνὴρ συνετὸς καὶ γενναῖος, ἀλλὰ
 πολλὰ ἐνδεής, ὑποχέθη νὰ τῷ χαρίσῃ τὸ τέταρτον μέ-
 ρος τῆς βασιλείας τῆς, μόνον νὰ θελήσῃ νὰ γένῃ οἰκείος
 τῆ· ἐπρόσαξε δὲ νὰ τῷ δώσῃ πολὺ πλῆθος χρυσίης, ἴσως
 καταπειθῆ νὰ παραδώσῃ εἰς τὰς χεῖράς τῆ τῶν Ρωμαίων
 τὴν Πόλιν· πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Φαβρίκιος· Τὸ βασι-
 λειον

λειον τὸ σὸν, καὶ τὸ χρυσίον σε ὡς πηλὸν καταφρονῶ,
 καὶ εὐγενικοτέραν λογιᾶζω τῆς εἰλικρινῆς πισοσύνης τὴν
 διατήρησιν, παρά ὅλα τὰ βασίλεια, καὶ τὸ χρυσίον τῷ
 κόσμῳ. μετὰ ταῦτα περιῶντας εἰς τὸ ἀναμεταξύ ἐνὸς
 χρόνου διάστημα, ἐπέμφθη ὁ Φαβρίκιος ἀπὸ τὴν γερμανίαν
 στρατηγὸς κατὰ τὰ Πύρρα· καὶ εὕρισκόμενος μὲ τὰ στρα-
 τεύματά τε ἀπέναντι τῷ στρατῷ τῶν πολεμίων, ἐπήγε
 πρὸς αὐτὸν τὴν νύκτα ὁ Ἰατρός τῷ Πύρρα, τὸ ὄνομά τε
 Τιμοκράτης, τάσσωντας, μὲ φαρμάκι νὰ θανατώσῃ τὸν
 Βασιλέα, ἂν τῷ δώσῃ τόσῃν ποσότητι χρημάτων. τῆτο
 ἀκῶντας ὁ γενναῖος στρατάρχης, δέσμιον ἀπέπεμψεν εὐ-
 δὺς τὸν Ἰατρὸν εἰς τὸν Βασιλέα, προσάσωντας νὰ τῷ
 ἀναγγείλῃν τὸ τολμηρὸν ἐγχείρημα ὅπῃ κατ' αὐτοῦ ἐμε-
 λέτησε. τότε ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας τῷ ἀνδρὸς τὴν ἀρετὴν,
 ἔτῃ εἶπεν· οὗτος εἶναι, καὶ ὄχι ἄλλος ὁ Φαβρίκιος ἐκεῖ-
 νος, τὸν ὁποῖον δυσκολώτερα ἔθελεν ἀποσρέφῃ τινὰς ἀπὸ
 τὴν πίσιν καὶ ἀπὸ τὸ δίκαιον, παρά τὸν ἥλιον ἀπὸ τὸν
 συνηθισμένον τε δρόμον. ἐπιτιρητὴς ἀσφαλέςατος τῆς πί-
 σεως ἐσάθη καὶ ὁ Σῆσος Πομπηῖος. Ἐφενε τῆτος μὲ τὸ
 καράβιον τε τὸν Μάρκον Ἀντώνιον, καὶ τὸν Ὀκταβιανὸν,
 ἀφ' ἧ ἕκαμαν ἀναμεταξύ των ἀγάπην· καὶ ἠμπορῶντας ἀμ-
 φοτέρως νὰ θανατώσῃ, δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τοιαύτην
 προσαγῆν, διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς ἔλαβε τὴν βασιλείαν μὲ
 τῆς πίσεως τὴν ἀθέτησιν· ἀξίος ὄντως τῆς γενεᾶς τῶν
 Πομπηῖων, ἐπειδὴ καὶ μᾶλλον ἐπροτίμησε τὴν πίσιν, πα-
 ρὰ τὴν μοναρχίαν· καὶ παρά νὰ πατήσῃ τὸ δίκαιον, κάλ-
 λιον ἠθέλησε νὰ μείνῃ χωρὶς τὸ βασίλειον· ἦτον δὲ μὲ λό-
 γων τε ὁ Μινῶδαρος, ὅλος οἰκείος τε, καὶ τῆς τύχης τε ἀ-
 κόλυθος, καὶ βλέπωντας ἀρμόδιον τὸν καιρὸν, θέλεις,
 τῷ εἶπεν, ὦ Σῆσε, νὰ κόψω τὸ χοιρίον ὅπῃ κρατεῖ τὴν
 ἀγκυραν, καὶ νὰ σὲ κάμω, ὄχι τῆς Σκελίας, ἢ τῆς Σαρ-
 δόνος ἐξουσιασῆν, ἀλλὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἡγεμονείας Κύριον,
 πρὸς τὸν ὁποῖον, ἀφ' ἧ ὀλίγον ἐσυλλογίσθη, ἔτῃ ἀπεκρί-
 θη. Ἐπρεπεν ὦ Μινῶδαρε, νὰ τὸ εἶχες κάμη ἀπὸ λό-
 γων τε, χωρὶς νὰ μὲ ἐρωτήσης, ἀλλὰ τῶρα δὲν τὸ σέργω,
 διότι δὲν εἶναι τῆς τιμῆς μὲ νὰ παρέβω τὰς ὄρκους· ἰδὲ ἀπό-
 κρισις Πριγκίπου γενναῖε ἀξία, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πο-
 λιτι-

λιτικῆς τῆ καιρῆ τέττε περιπαίζεται, ἢ καταφρονεῖται· ἐγίνωσκε γάρ, πῶς κανένα πράγμα δὲν ἀμαυροῖ τόσον τῆ Ἡγεμόνος τὴν δόξαν, ὡσάν ἡ παράβασις τῶν Ἱερῶν ὀρίων τῆς πίσεως. ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος· Τῆ πολέμῃ τὰ δίκαια, καὶ αἱ συνθήκαι ὅπῃ γίνονται μὲ τῆς ὑπεραντίεσ, κατὰ τῶν ὁποίων πολεμῶμεν, εἶναι ἢ πρέπον, καὶ εὐλογον νὰ φυλάττωνται. τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ ὁ Ἱερὸς Λύγαστίνος· ὅθεν γράφωντας πρὸς τὸν Βοιφάτιον, εἶπεν· „ Ἡ πίσις ὅταν τάσεται, πρέπει ἢ εἰς τῆς ἐχθρῆς νὰ διατηρῆται.“ ἐδύνετο βέβαια ὁ Σίτος τῆς δύο ἐχθρῆς ἐκείνεσ μὲ ἀπάτην νὰ ἀφανίση, ἀλλὰ κάλλιον ἠθέλησε νὰ διατηρήση τοῖς ἐχθροῖς αὐτῆ τὸν λόγον ἢ τὴν πίσιν, παρὰ νικῶντας τεσ μὲ δόλον, νὰ θριαμβεύση μὲ ἀτιμίαν· Θριαμβεύει γάρ αἰχρῶσ, ὅποιος νικᾷ μὲ ἀπάτην· ἐνδόξωσ δὲ ὅποιος μὲ φιλοπονίαν, καὶ μὲ ἀγχίνοιαν λαμβάνει τὴν νίκην. Δὲν εἶναι πρέπον νὰ λέγη τινὰς ψεύματα, διὰ νὰ ἀπατήση τὸν ἐχθρόν του, ἢ νὰ μὴ τηρῆ τὰ ὅσα τῷ ὑποχέθη· φθάνει πῶσ ἢμπορεῖ νὰ τὸν ἀπατήση, μὲ τὸ νὰ μὴ τῷ ἀποκαλύψῃ τὸν σκοπὸν ἢ τὴν γνώμην τε· εἶδε ἀλλέωσ νὰ τὸν ἐπιβελευθῆ, ἢ ἀτιμον εἶναι, ἢ μικροψυχίας σημεῖον· διότι εἰς τὸν πόλεμον δὲν ἐπαινεῖται ἡ ἀπάτη, ἀλλ' ἡ στρατιωτικὴ ἀγχίνοια, ἢ ἡ καλὴ τάξις. Ἐντεῦθεν ὁ Λυκῆργος ἀναξίαν ἐπαινεσ ἐλογίαζεν ἐκείνην τὴν μάχην, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε τόπον ἡ ἀρετῆ, ἔτε ἡ πολεμικὴ ἀγχίνοια. Τὸ ὁποῖον μὲ τὴν δοκιμὴν ἐβεβαίωσε ποτὲ ὁ Κύρος, ὁ ὄντως δοκιμὸσ καθηγητῆς τῶν πολέμων· τέτοσ εἰς ἐπιτήδειον τόπον ἔστησε τὰς σκηνὰσ τε, καὶ προσποιῶμενοσ ἔπειτα πῶσ φοβεῖται τῆς πολέμικῆσ, ἀφισεν εἰς αὐτὰσ οἶνον πολὺν, ἢ φαγητὰ διάφορα, ἢ ἔφυγε μὲ τῆς στρατιώτασ τε. λαμβάνεσα ταύτην τὴν εἰδησιν Θωμύρη ἡ Βασίλισσα, ἔσειλε τὸν γόντισ μὲ τὸ τρίτον μέρος τῶν στρατευμάτων, διὰ νὰ καταδιώξῃ τὸν Κύρον· ἀλλ' ὁ νέοσ ὡσ ἀμαθῆσ τῆς πολεμικῆσ τέχνησ, φθάνωντας εἰς τὸν τόπον τῶν σκηνῶν, καὶ βλέπωντας ἔτοιμα τὰ τόσα βρώματα, ἀφισε τῆς ἐχθρῆσ, καὶ μὲ τῆς στρατιώτασ ἐδόθη εἰς τὸ φαγῆ, καὶ εἰς τὴν μείδην· οἱ κατασκοποὶ ὅπῃ ἐφύλαττον, ἔδωκαν εὐθέωσ λόγον τῷ

Κύρω· ὁ ὁποῖος ἐπιστρέφοντας τὴν νύκτα, καὶ εὐρίσκον-
 τὰς τὰς ὄλας βεβαρυμένας ἀπὸ τὸν ὕπνον, καὶ ἀπὸ τὴν
 μέθην, γενναίως τοὺς ἐπολέμησε, καὶ μὲ τὸν υἱὸν τῆς
 βασιλείας ὄλας ὁμῶς τὰς κατέκοψε· δὲν ἐσυγχίθη ὁμῶς
 διὰ τὴν ἠΘωμύρη, ἀλλ' ὡς μεγαλόφυχος ὁποῦ ἦτον
 προσποιεμένη καὶ αὐτὴ, πῶς διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ
 τῆς, καὶ διὰ τὸν ἀφανισμόν τῶν στρατιωτῶν τῆς φεύγει·
 εἰλκυσε τὸν Κύρον εἰς κάποιε δυσβάτε τὴν ἀνά μέσον
 τῶν βενῶν, ὅπῃ εἶχε προτοίμαση τὰς ἐνέδρα τῆς· καὶ
 ἐκεῖ ἀνδρείως ἀνακαινίζουσα τὴν μάχην, ἀπέκτεινε διακο-
 σίας χιλιάδα Περσῶν μὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα· τόσον δὲ μέ-
 γας ἐσάθη ὁ ἀφανισμός, ὅπῃ δὲν ἔμεινε καὶ ἓνας ζωντα-
 νός, διὰ τὰ φέρη εἰς τὴν Περσίαν τὸ μήνυμα· ἔκοψε δὲ
 καὶ τὴν Κύρα τὴν κεφαλὴν, καὶ προσάζουσα τὰ τὴν βάλ-
 λαν μέσα εἰς ἓνα ἀσκὸν γεμάτον ἀνθρωπίνου αἵματος, εἶ-
 πεν· Αἷμα ἐδίψησας, αἷμα πίε. Τῆτι δὲν λέγεται ἀπα-
 τηθεῖσα πίσις, ἀλλὰ πολεμικὴ ἀγχινοια ὅπῃ μὲ τέχνην
 ἠπάτησε τὴν τέχνην· τὴν αὐτὴν ἐμεταχειρίσθη καὶ ὁ Γε-
 δεῶν, ὁ ἀνδρείος στρατηγός τῆ Ἰσραὴλ, ὅπῃ ἐπολέμησε,
 καὶ ἐνίκησεν ὄχι μὲ δόλον, ἀλλὰ μὲ πολεμικὴν κατα-
 σκευὴν· ἐπρόσαξε γὰρ τὰς στρατιώτα τὰ κρατῆ κατ'
 ἓνας μὲ τὴν ἀρισερὰν ἓνα ὀσράκινον σκεῦος, μέσα εἰς τὸ
 ὁποῖον ἦτον μία ἀναμμένη λαμπὰς, καὶ μὲ τὴν δεξιὰν
 μίαν Σάλπιγγα κερατίνην, καὶ τὰ κινήσεν τὴν νύκτα μὲ
 τοιαύτην παράταξιν κατὰ τῶν Μαδιανιτῶν· ἐμοίρασε δὲ
 τὰς στρατιώτα εἰς τρεῖς ἀρχὰς, διὰ τὰ ἐκφοβήσεν ἀπὸ
 τρία μέρη τὸ σράτευμα τῶν ὑπεναντίων· καὶ δίδοντας
 αὐτὸς πρῶτος μὲ τὴν κερατίνην τὰ τὸ σημεῖον, ἐσάλπισαν
 ὄλοι ὁμοθυμαδὸν ἀπὸ κάθε μέρος, καὶ πάντε ὅπῃ συντρί-
 βοντε τὰς φιάλασ των, ἔδειξαν ἕξαφνα εἰς τὰς ἐχθρούς
 τὰς ἀναμμένας λαμπάδα, οἱ ὁποῖοι ἐγειρόμενοι ἀπὸ τὰ
 ὕπνε, καὶ λογιάζοντε τὰ εἶναι ὄχι ἓνα, ἀλλὰ τρία στρα-
 τεύματα· ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, ὁ πολὺς
 ἦχος τῶν σαλπίνγων, καὶ ἡ τριπλὴ παράταξις, ἔτρε εἰς
 τὴν φαντασίαν των τὸ ἐπαράσεν· ἀπενεκράθησαν ἀπὸ
 τὰ φόβε καὶ φεύγοντε μὲ πολλὴν σύγχυσιν καὶ ὄρμην,
 κατεσφάγησαν ἀναμεταξύ των· βέβαια παρὰ Κυρίου

ἑσάθη ἡ τοιαύτη βοήθεια, ὅμως μὲ τὸ μέσον τῆς κατασκευῆς ἀποκτήθη ἡ νίκη. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀβιμέλεχ, ὁ υἱὸς τῶ Γεδεών, μὲ τέχνην πολεμικὴν, καὶ μὲ τὰ ἄρματα, ὄχι μὲ δόλον ἐκράτησε τὸν ἰχυρὸν καὶ ἀκαταμάχητον πύργον τῶν Σιχαμητῶν· ἦσαν εἰς αὐτὸν ἄνδρες ἀναρρίθμητοι, ὅπῃ ἀνδρείως ἐφύλαττον τὸν τόπον· ἀνέβη δὲ Ἀβιμέλεχ εἰς τὸ ὄρος Σιλμών· καὶ κόπτωντας μὲ τὴν ἀξίνην ἕνα φορτίον ξύλα ἐπέθηκεν αὐτὸ εἰς τὰς ὤμους, μετὰ ταῦτα γυρίζωντας εἰς τὸν λαόν τε, εἶπεν· Ὁ εἶδετέ με ποιῶντα, ταχέως ποιήσατε ὡς καὶ ἐγώ· εὐθείως ὄλοι ἐκοφαν ἀπὸ ἕνα φορτίου, καὶ πέρνοντές το εἰς τοὺς ὤμους, ἐπορεύθησαν ὀπίσω τὰ στρατηγῶν· φθάνοντες δὲ εἰς τὸν πύργον, τὸν ἐπερικύκλωσαν ὅλον μὲ ἐκεῖνα τα ξύλα· ἔπειτα βάλλοντες ἕξαφνα φωτίαν, μὲ τὸν καπνὸν, καὶ μὲ τὸ πῦρ ἐθανάτωσαν τοὺς ἐχθρὸς ὅπῃ ἦσαν ἔσω, καὶ ἐκυρίευσαν τὸν πύργον. Ἰδὲ μὲ τί τρόπον οἱ γενναῖοι στρατάρχαι ἐπιτελεῶσαν τὰς ἀνδραγαθίας των, ὄχι μὲ δόλον, ἢ μὲ τῆς πίσεως τὴν ἀδέτησιν, ἀλλὰ μὲ τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀνδρείαν, καὶ μὲ ἀγχίνοιαν πολεμικὴν· ἐγνώριζαν ᾗ σαφέστατα, πῶς εἶναι αἰχρὸν καὶ ἀπρεπον ἔργον, νὰ ἀδιστῇ τινὰς τὴν πίσιν, καὶ τὸν λόγον, ὅπου μίαν φοράν ἔδωκεν εἴτε εἰς τὰς φίλους, εἴτε εἰς τὰς ἐχθρὸς τε. Τῆτο ποτὲ τὸ ἐβεβαίωσαν οἱ Ἀθηναῖοι μὲ μίαν λαμπρὰν μαρτυρίαν· διότι ἔτε ζῶντας, ἔτε μετὰ θάνατον δὲν ἐδέχοντο τὰς προδότας· ὅσους δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνώριζον παραβάτας ἢ τὰ ὄρκυ, ἢ τῆς συνθήκης, ζῶντας μὲν δὲν τὰς ἀριθμῶσαν ἀνάμεσα εἰς τὰς φίλους, ἀποθνήσκοντας δὲ τὰς ἀφίαν ἀτάφους. Ἐντεῦθεν Ἰάλλιος ὁ Καῖσαρ ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ· Μοὶ ἀρέσκει ἡ προδοσία, ἀλλ' ἐχ' ὁ προδότης· τὸ αὐτὸ ἔλεγε καὶ ὁ Αὐγουστος· Ἐγὼ τὴν προδοσίαν ἀγαπῶ, ἀμὴ τὸν προδότην δὲν σέργω. Ὁμοίως ἔλεγε καὶ ὁ Ἀντίγονος· Ἀγαπῶ τὰς προδότας, ἕως ὅπῃ προσίδου· ἀλλ' ἀφ' ἔτελέσει τὴν προδοσίαν, ὀλοτελῶς τὰς μισῶ. Ἐλεγε σχεδὸν τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Φίλιππος Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, ἀλλὰ πλέον ἐλλογίμως· Τὰς δυναμῆς τὴν προδοσίαν ποιεῖν ἀγαπῶ, ἐχί δὲ τὰς προδότας· τῆτο δικαίως· διότι, πῶς ἢ μπορεῖ νὰ ἐλπίσῃ τινὰς πῶς

θέλει εἶναι πιστὸς εἰς τὰς ἄλλας, ὅποιος ἐσάθη ἄπιστος μὲν
 τὰς ἐδικὰς τε; ὅμως πάλιν λέγω, πῶς δὲν πρέπει νὰ
 καταδικάζονται, ἕτε νὰ ἐλέγχονται ὡς ἄπιστοι, ὅσοι
 ἐκείνην ἀθετεῖσι τὴν πίσιν, ὅπῃ γνωρίζου, πῶς μέλλει νὰ
 προξενήσῃ εἰς μὲν τὰ λόγων ἀτιμίαν, εἰς δὲ τὴν πολι-
 τεϊαν βλάβην καὶ κίνδυνον· διότι καθὼς ὁ αἰτῶν δὲν ἔχει
 ἐξουσίαν νὰ ζητῇ πρᾶγμα ὅπῃ φέρει βλάβην, ἕτε ἂν δο-
 θῇ, ἢ μπορεῖ νὰ τὸ λάβῃ δικαίως· ἕτε καὶ τῆτος δὲν ἔχει
 χρέος νὰ ἀναπληρῇ τὰς ὑποχέσεις ὅπῃ φέρει ζημίαν τῇ
 κοινότητι, καὶ τῇ πολιτείᾳ· μάλιστα πρέπει νὰ τὰς ἀθε-
 τῇ, καὶ τελείως νὰ τὰς παραβλέπῃ. Ταύτην τὴν ἐρμη-
 νείαν δίδει ὁ μέγας Ἰσίδωρος, λέγωντας· Εἰς τὰς κακὰς
 ὑποχέσεις ἀπόκοπτε τὴν πίσιν, καὶ εἰς τὸ αἰχρὸν τάσι-
 μον, ἄλλαστε γνώμην· ἀνοσιωτάτη γὰρ εἶναι ἡ ὑπόχρεσις
 ὅπῃ μὲ βλάβην ἀναπληρεται. Εὐτεῦθεν ἐπαινεῖται ὁ Δα-
 βίδ, διατι δὲν ἐφύλαξε τὸν ὄρκον ὅπῃ ἔκαμε κατὰ τοῦ
 Νάβαλ· κατηγορεῖνται δὲ ὁ Ἡρώδης, καὶ ὁ Γεφθάς, δια-
 τι μὲ τὴν χύσιν τῆ ἀδῶς αἵματος ἐπλήρωσαν τὰς παρα-
 λόγων ὑποχέσεις· Οὐκ ἔστιν ἡ πίσις τῆς Δικαιοσύνης
 θεμέλιον, ποῖος ποτὲ συνετὸς θέλει κρίνει, πῶς ἐκείνη
 εἶναι πίσις ὅπῃ φθείρει, καὶ ἀναίρει τὴν Δικαιοσύνην; μά-
 λις αἰεὶς γέλωτος κρίνω ἐκείνες, οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ τύ-
 χην ἔταξαν τι, ὅπῃ νὰ εἶναι ἄσεμον, κάλλιον προαιρεῖν-
 ται νὰ ἀποθάνει (τόση εἶναι ἡ ἀφροσύνη των) παρά νὰ
 λείψουν ἀπὸ τὸν λόγον των. Μερικοὶ Ἡγεμόνες ὑπολαμ-
 βάνουσι πῶς τόσον εἶναι ἄτιμον νὰ ἀνασρέψῃ τὸν λόγον
 των, ὡς ἂν νὰ νικηθῶσιν, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀπατῶνται· διό-
 τι δὲν εἶναι ποτὲ αἰχρὸν, ἕτε ἄτιμον καὶ τὰς περιστά-
 σεις τῶν πραγμάτων νὰ ἀλλάσῃ τινὰς καὶ τὴν γνώμην
 τε· Ἀπὸ τῆτο συμπεραίνομεν πόσον ἦσαν τὸν παλαιὸν
 καιρὸν ἀφρονες οἱ Γερμανοὶ, οἱ ὅποιοι ὅταν ἐπαιζον τὰ
 χαρτία μὲ τόσην τόλμην ἠγωνίζοντο νὰ κερδίσουν, ἢ νὰ
 χάσεν, ὅπῃ ἀφ' ἧ ἤθελαν ὑστερηθῇ ἀπὸ ὀλα των τὰ ὑ-
 πάρχοντα, ἐπαιζαν εἰς τέλος τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὰ
 σώματά των· ὁ δὲ νικηθεὶς, θεληματικῶς ἐγένετο δῆλος·
 καὶ ἀγκαλὰ ἦτον νέος καὶ ἰσχυρὸς, ὑπέφερε μετὰ χαρᾶς
 νὰ τὸν δέσεν καὶ νὰ τὸν πωλήσεν, ὀνομάζοντας διατήρη-
 σιν

σιν τῆς πίσεως καὶ τῆ λόγῃ, αὐτὴν τὴν πολλὴν ἀφροσύ-
 νην· τέτη δὲ δὲν εἶναι πίσις, ἀλλὰ μία αὐθάδεια καὶ μα-
 νία· διότι ἔτε ἀτιμία εἶναι, ἔτε ἀκαταστασία τὸ νὰ ἀφρο-
 θῆς ἀπὸ ἑνα ἐλάττωμα, ὅπῃ κάθε φρόνιμος τὸ καταδι-
 κάζει· μάλιστα δὲ εἶναι ὑπερηφάνῃ παραφροσύνης σημεῖον,
 πρᾶγμα ὅπῃ μίαν φοράν ἐδημοσιεύθη, ἀγκαλὰ καὶ ἄκρι-
 τον, καὶ ὀλέθριον, νὰ τὸ θελῆς βεβαιωμένον, καὶ ἀπα-
 ρασάλευτον. Κάλιον γὰρ εἰς τὸ μέσον τῆ δρόμῃ νὰ στρα-
 φῆς, παρὰ νὰ τρέχῃς κακὰ, καὶ μὲ πολλὴν σε ἀτιμίαν·
 ὅτι πάντοτε ἢ ἐπιβολὴ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀρίστη παρὰ πάν-
 των λογίζεται· ἀλλ' ἔτε εἶναι πίσις Ἡγεμόνος ἀξία αὐ-
 τῆ, ὅπῃ μὲ ἀπατήματα, καὶ μὲ δόλον εἶναι περιπλεγ-
 μένη· καθὼς ἐσάθη ἐκεῖνη τῶν Θρακῶν, τὴν ὁποίαν οὐει-
 δίζουσιν αἱ ἱστορίαι. Εἶχαν τέτοι πόνεμον μὲ τῆς Βοιωτῆς,
 καὶ ἐσυμφώνησαν μὲ αὐτὰς νὰ γένη τόσας διορισμένας ἡ-
 μέρας ἀναποχή, καὶ κατάπαυσις τῶν ἀρμάτων· λογιάζον-
 τες δὲ οἱ Βοιωτῆς, πῶς νὰ ἦσαν χωρὶς δολιότητα εἰ συμ-
 φωνίαι, ἔσκεαν ἡσυχοὶ καὶ ἀμέριμοι, μὴν ἔχοντες εἰς τῆς
 ἐχθρὸς καμίαν ὑπόψιαν· ἀλλ' οἱ Θρακεὶς ὡς δολεροὶ, ἐπῆ-
 γαν τὴν νύκτα, καὶ καταπατῶντες τὸν τόπον, ἐκέρρευ-
 σαν τῆς ἀγρὸς αὐτῶν, καὶ τὰ χωρία· ἐβόησαν κατ' αὐ-
 τῶν οἱ ζημιωθέντες, ἐλέγχοντες, καὶ κατηγοροῦντες αὐ-
 τῆς, πῶς ἠδέτησαν τῆς ὀρκῆς, καὶ παρέβηκαν καὶ τὰς
 συνθήκας· ἀλλ' αὐτοὶ ἀπεκρίνοντο, πῶς τὸ πρᾶχθὲν δὲν
 ἦτον μὲ πονηρίαν, ἐπειδὴ καὶ ἐσυμφώνησαν διὰ ἡμέρας,
 καὶ ὄχι διὰ νύκτας· τῶρα τέτη εἶναι πρέπον νὰ ὀνομα-
 θῆ πίσις; ποτὲ βέβαια ἀλλὰ μάλιστα δολερά ἀπιστία,
 καὶ παντελῶς ἀναξία τῶν εὐκρινῶν Ἡγεμόνων, τῶν ὁ-
 ποίων τὰ λόγια ὅπῃ προφέρῃν, πρέπει νὰ συμφωνῆσι μὲ
 τὸν σκοπὸν τῆ νοός των, διὰ νὰ μὴν εἰπῆ τινὰς κατ' αὐτῶν
 μὲ τὸν Δαβὶδ· „ Ἀπέστρεψαν, καὶ ἠδέτησαν.“ Τέτη ἐνε-
 κεν μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα δίδεται τῷ Ἡγεμόνι διὰ ση-
 μεῖον, τὸ ροδάκινον μὲ τὸ φύλλον τε προσκολλημένον, μὲ
 ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Ταυτό ἄμφω· φέρει γὰρ τὸ ρο-
 δάκινον ἑνα κάποιον χῆμα τῆς ἀνδρωπίνης καρδίας, τὸ
 δὲ φύλλον, τύπον τῆς γλώσσης· καὶ τέτο διὰ ποῖον τέ-
 λος; διὰ νὰ μάθωσιν οἱ Κυριέουσιν, πῶς ἰδίον των ἐπάγ-

γελμα είναι, ὅ, τι προφέρεισι μετὸ σῶμα, νὰ τὸ ἀνα-
πληρῶσι μετὸ ἔργον· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

Τῆς γλώττης φέροι, καὶ τῆς καρδίας χῆμα,
Τὸ περσικὸν μῆλον, μετὸ φύλλον τε ἅμα.
Ἄς μάθῃ λοιπὸν ὁ Ἡγεμῶν ἐντεῦθεν,
Πῶς νὰ διάγῃ, ἄριστα τὴν ζώη τε.

Εἰδὲ μὴ κοινῶς θέλει λέγει διὰ λόγους τὸ πλῆθος, πῶς
ἄλλο ἔχει ἑτοιμον εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἄλλο κλεισμένον εἰς
τὴν καρδίαν· τὸ ὁποῖον καὶ αἰχρὸν εἶναι, καὶ ἄδοξον, καὶ
παράνομον. Φρίττει ὁ νῦν, ὅταν ἐνθυμέσθαι τὸ Ῥαδα-
μίσε τὸ βάρβαρον ῥαδιόργημα. Διὰ τῆτον διηγείται ὁ Τά-
κιτος, πῶς θέλωντας νὰ κάμῃ διαλλαγὴν μετὸν Μιθρι-
δάτην βασιλέα τοῦ Πόντου, ὡς τὸν εἶδεν, ἔτρεξεν εὐθύς
εἰς τὰς ἀγκάλας τε, καὶ προσποιέμενος ταπεινώσιν καὶ
εὐπείθειαν εἰς αὐτὸν, τὸν ὠνόμαζε πενθερὸν, καὶ θεῖον
καθὼς καὶ ἦτον· τὸν ἐβεβαίωκε δὲ ἔπειτα μετ' ὄρκου πῶς
μήτε μετ' ἕξιφος, μήτε μετ' ἰλιτύριον φάρμακον νὰ μὴν ἐπι-
βλεψῆ ποτὲ τὴν ζώη τε· καὶ διὰ νὰ σερεῶσῃ παντοτι-
νὴν, καὶ ἀμετάτρεπτον τὴν εἰρήνην, τὸν ἔφερον εἰς τὸ δά-
σος ὅπῃ ἦτον ἐκεῖ σιμᾶ, λέγωντας, πῶς ἐπὶ τῆτε ἐκεῖ
εἶχεν ἑτοίμην τὴν θυτίαν, διὰ νὰ εἶναι μάρτυρες καὶ οἱ
Θεοὶ τῆς διαλλαγῆς των· καὶ βέβαια ἐνθυμέμενος ὁ Ῥα-
δαμίσης τὰς ὄρκους, δὲν ἐμεταχειρίθη κατὰ τῶ θεῶν, ἔτε
κατὰ τῆς ἰδίας τε ἀδελφῆς ἢ τὴν μάχαιραν, ἢ τὸ φαρ-
μάκι· ἀμὴ τὰς ἀπλῶσεν εἰς τὴν γῆν, καὶ σκεπάζωντάς
τε μετὰ πολλὰ καὶ βαρῆα φορέματα, μετὰ τὸ βᾶρος ἐκείνη
τὰς ἐθανάτωσε. Τοιαύτην ἀπιστον πισοσύνην ἔδειξε πρὸς
τὰς οἰκείας του ὁ ἀσυμπαθὴς ἐκεῖνος, καὶ βάρβαρος.
Ἡξεύρω πῶς εὐρίσκεται ἓνας κακὸς τροπὸς πολιτικὸς με-
τὰ καθε κακίαν ῥεῖρῦτωμένος, ὁ ὁποῖος διδάσκει τὸν Ἡγε-
μόνα νὰ εἶναι χωρὶς πίσιν, χωρὶς συμπάθειαν, καὶ χω-
ρὶς Θεοσέβειαν· λέγει γὰρ, πῶς ἡ Θεοσέβεια ἄλλο δὲν
εἶναι, παρά μία ἀπλὴ ὑπόληψις τῶν Ἀνθρώπων, καὶ δι'
αὐτὰς τὰς Ἀνθρώπων μόνον πρέπει ὁ Ἡγεμῶν νὰ δείχνῃ
εἰς τὸ φαινόμενον, πῶς τιμᾶ καὶ σέβεται τὸν Θεόν, καὶ
πῶς ἀκολουθεῖ τῶ λαῶ τὴν θρησκείαν· ὥστε ὅπῃ ὁ Ἀνθρῶ-
πος

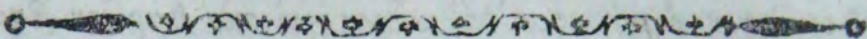
πος ἔτος, ἢ μᾶλλον εἶπειν ἔτος ὁ ἀσεβέστατος ἄθεος, (ἐπειδὴ καὶ ἕνας τοιοῦτος ἀλιτήριος δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεται Ἄνθρωπος) ἔτσι ἐρμηνεύει τῷ Ἡγεμόνος τε, νὰ φαίνεται μόνον Θεοσεβής, καὶ τῆς Ἀρετῆς ἐραστῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ἔργον νὰ μὴν εἶναι τοιοῦτος, ἀνθέλη νὰ κρατήσῃ σφερόν τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας τε· μάλιστα θέλει, ὅτι τοιαύτην διάθεσιν νὰ ἔχῃ εἰς τὴν καρδίαν τε, ὅπῃ, ὅπε φυσῶσιν οἱ ἀνεμοὶ, καὶ ὅπου ἡ τύχη ἐπάγει, ἐκεῖ νὰ γυρίζῃ καὶ αὐτός· καὶ ἂν τὸ καλῆ ἢ ἀνάγκη, νὰ ἐργάζεται ἐλεύθερα καὶ τὸ κακὸν· καὶ νὰ γίνεται πότε μὲν βίαιος ὡς Λέων, καὶ πότε δολερὸς ὡς Ἀλώπηξ· τὴν ὁποίαν δυσσεβῆ, βλαβερὰν, καὶ ὀλέθριον διδασκαλίαν ἄμποτες νὰ κρατῆ ὁ Θεὸς μακρὰν ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν Ἡγεμόνων, ὡσὰν ὅπῃ εἶναι καὶ τῆς πίστεως, καὶ τῆς Θεοσεβείας, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀλλοτρία. Τὸ ἐγνώρισαν τῆτο καὶ αὐτοὶ οἱ ἔθνικοι, καὶ ὡς παράνομον καὶ βδελυρὸν μὲ μῖσος τέλειον τὸ ἐμίσησαν, καθὼς προφανῶς τὸ βεβαιοῖ ὁ Κικέρων· λέγει γὰρ ὁ σοφὸς ἔτος· Μὲ δύο τρόπους γίνεται ἡ ἀδικία, ἢ μὲ βίαν, ἢ μὲ ἀπάτην· ἡ ἀπάτη εἶναι ἰδίᾳ τῆς Ἀλώπεκος, καὶ ἡ βία τῆς Λέοντος, τῆ δὲ Ἀνθρώπου εἶναι καὶ ἡ μία, καὶ ἡ ἄλλη ἀλλοτρία· μάλιστα ἀπὸ τὰς δύο ἡ ἀπάτη εἶναι περισσοτέρη μίσητος ἀξία. Ἰδὲ γνώμη συνετατάτη· κατὰ τῆς ὁποίας τί δύναται νὰ εἴπῃ ὁ δυσσεβὴς ἐκεῖνος πολιτικὸς, τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ τοῦ καιρῶ τε ἢ κατασχύνη; ἀραγε ἐκ ἐγερθῆσεται ὁ ἔθνικὸς ἔτος φιλόσοφος, καὶ κατακρινεῖ τὴν γενεὰν ταύτην, ἢ ὅποια τελείως ἐξέβαλε τὸν Θεὸν ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς; εἶπε ποτὲ ἕνας κάποιος ἔθνικὸς ἰχυρώτατος δυνάστης· Ἐὰν ἔχωμεν νὰ πατήσωμεν τὸν νόμον, διὰ τὴν βασιλείαν πρέπει νὰ τὸν πατήσωμεν· καὶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς ἄς πατήσωμεν, ἀλλ' ὑποθετικῶς, μὲ τὸ εἶναι· ἀλλ' ὁ ἀνωθεν παρὰ φρων πολιτικὸς, χωρὶς νὰ φοβηθῆ τὸν Θεόν; ἢ νὰ ἐντραπῆ τῆς Ἀνθρώπου, προβάλλει ἀπλῶς καὶ παρακαλεῖ νὰ κάτῃ νόμος τὴν ἀθέτησιν. Ἀλλ' ἔτε πρέπει νὰ σιωπηθῆ καὶ ἡ ἄλλη ἀφροσύνη τέττε τῆ ἀναιδεσάτε· προβάλλει εἰς τὰ συγγράμματά τε διὰ παράδειγμα δύο Ἡγεμόνας, καὶ λέγει, αὐτὸς νὰ ἔχῃσι πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ νὰ

μιμνῆσθαι οἱ κρατῦντες· τῶν ὁποίων τις δὲν ἠξέυρει, πῶς τὸ τέλος ἐσάθη τριάθλιον, καὶ δυσυχέσατον; ἀμφοτέροι γὰρ με φαρμάκι ἀνιρέθησαν, καὶ με αἰχρῆν ἐτελείωσαν τὴν ζωὴν των. Ἀλλὰ περὶ τῆ ἀνδρὸς τέτῃ τῆ δυσσεβῆς, ὅπῃ ὡς ἄλλος Εὐάστρατος ἀπόκησεν ἀτιματῆν φήμην, ἀρκεῖ μέχρι τῆδε, διότι σιμᾶ εἰς τῆς ἀληθεῖς χριστιανῆς καὶ μόνῃ ἡ διήγησις τῶν ἀθέων τε δογμάτων, εἶναι ἀρκεσάτη ἀνασκευὴ καὶ ἀντίρρησις· τῆτο δὲ μόνον δεομαι ἐν Κυρίῳ, καὶ παρακαλῶ τῆς ὀρθοδόξης Ἡγεμόνας νὰ προκρίνῃσι μᾶλλον τὴν ἀκρόασιν τῆς σοφίας τῆ Θεανδρώπῃ λόγῃ, παρὰ ταῦτα τὰ σοφίσματα τῆ διαβόλῃ, ὅπῃ τῆς κατακρημνίζεν εἰς τῆ ἄδῃ τὰ βάραθρα· οἱ γὰρ δυνατοὶ δυνατὰς εἰς τὴν γένναν τῆ πυρὸς θέλῃν ἔχει τῆς τιμαρίας. Πλὴν ἂν ποθῆτε ὡ ἡγεμόνες νὰ μάθετε τὰ ρηθέντα με τὴν δοκιμὴν, σοχασθεῖτε ἐκείνης τῆς βασιλεῖς ὅπῃ ἐσάθησαν καὶ Λέοντες, καὶ Ἀλώπεκες· θέλετε εὔρει τὸν μὲν βίοντων περιπλεγμένον ἀπὸ κινδύνῃς καὶ θλίψεῖς, τὴν δὲ ἀποβίωσιν πλήρη δειλίας καὶ τρόμῃ. Αναγνώσατε τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλειῶν, καὶ θέλετε ἰδεῖ τὸν ἰσραηλιτικὸν λαὸν ἀπὸ τὴν πείναν ταλαιπωρημένον, καὶ τῆτο διατῆ; διὰ τὸν Σαὺλ, ὅπῃ ἠθέτησε τὴν πίσιν καὶ τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς τῆ ναυῆ ἔδωκεν εἰς τῆς Γαβαωνίτας. Αὐτῆ δὲ ἡ παρανομία με ἄλλον τρόπον δὲν ἐξαλείφθη, παρὰ με τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν ἐκ τῆς γενεῆς τῆ Σαὺλ ὅπῃ ἐσαυρωμένοι ἀπέθανον. Διαβάσετε ἀκόμῃ καὶ τῆς παλαιῆς ἱστορικῆς παραδόσεις καὶ πανταχοῦ θέλετε σοχασθεῖ πολλῆς Ἡγεμόνας ὅπῃ διὰ τὴν καλῆν των πίσιν, καὶ πλεσιώτατοι ἔγιναν, καὶ τὴν κυριαρχίαν των ἀπλωσαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης· ὅμως, διατῆ διεξοδικοτάτη ἡ θελ' εἶναι ἡ διήγησις, καὶ ἔξω τῶν ὀρίων ὅπῃ ἐδιατάξαμεν, ἂν ἠθέλαμεν νὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐδῶ ὁλονῶν τῶν Πριγκίπων τὰ ὑποδείγματα, ὅπῃ διὰ τὴν διατηρηθεῖσαν πίσιν, σωοὶ καὶ ἀβλαβεῖς παρὰ Θεοῦ φυλάχθησαν· ἕνα μόνον θέλω παραστήσει, ὅπῃ θέλει εἶναι ἀντῆς διὰ ὅλα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον με εὐκολίαν θέλῃν καταλάβει οἱ Κρατοῦντες, πόσιν εὐτυχίαν ἐπροξέσησεν εἰς τοῦς Ἡγεμόνας, ἡ εἰλικρινῆς καὶ ἄδολος πίσις

Πολεμῶντας ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μὲ τὸν Δαρεῖον βασιλέα τῶν Περσῶν, ἔκαμεν ὅ,τι ἦτον βολετὸν, διὰ τὴν ἀποχαρήσῃ ἀπὸ τὴν φιλίαν τῶ Δαρείῳ, τὸν Γιάδδην μέγαν Ἀρχιερέα τῶν Ἰεραίων, καὶ τὴν ἔχη σύμμαχον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τε· ἔσειλε καὶ ἐπὶ τέττε πρέσβεις, διὰ τὴν καταλάβει τὴν γνώμην τε, καὶ διὰ τὴν τῶ τάξεν ἐν μέρεσ τῶ βασιλείως πολλὰς εὐεργεσίας, καὶ χάριτας, ἂν θελήσῃ τὴν γένη βοηθός τε· πρὸς τῶσ ὁποίως ἀποκρίθη ὁ Ἀρχιερεὺς, πῶς κατ' ἐδένα τρόπον δὲν ἐδύνητο τὴν πληρώσῃ τὴν βασιλικὴν προσαγὴν, διότι μὲ ὄρκον ὑποχέθη εἰς τὸν Δαρεῖον, τὴν μὴ μεταχειριθῆ ποτὲ τὰ ἄρματα ἐναντίον τε, ἕως ὁποῦ ζῆ εἰς τὸν Κόσμον. ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος τὸ μὲν πρῶτον λίαν ἐθυμάθη καὶ τῶ Γιάδδου· ἀλλ' ὑπερον ἀφ' ἑ ἐσοχάθη τὴν πίσιν τῶ ἀνδρός, καὶ τῶν συνδικῶν αὐτῶ τὴν διατήρησιν, ἔπαυσε τὸν θυμόν τε· καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ ὡς εἶδεν ἀπὸ μακρόθεν τὸν Γιάδδην ἐνδεδυμένον τὴν Ἀρχιερατικὴν στολήν, τὴν ἔρχεται εἰς συναπάντησίν τε, προσελθὼν μόνος, (λέγει ὁ Ἱστορικὸς Γιώσηπος,) προσεκύνησε τὸ ἐν τῆ κίδαρι γεγραμμένον ὄνομα τῶ Θεῶ, καὶ τὸν Ἀρχιερέα πρῶτος ἠσπάσατο. Μὲ πίσιν λοιπὸν σερεῖν ὡ Ἡγεμόνες, καὶ μὲ ἀγάπην εἰλικρινῆ ὅλοι θελέν πράττει μὲ λόγους, εἰάν ἀπορρίπτοντες τῶσ δόλους, καὶ τὴν ἀπάτην, βάλλετε εἰς τὸν Θεὸν μόνον τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδας· ὅτι, εἰάν μὴ Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσων.

Ὡ πόσιν δόξαν ἀποκτῆν οἱ Κρατῶντες,
 Ὄταν φυλάττεν μὲ τὴν πίσιν τῶσ ὄρκους·
 Ἀλλ' ὅταν πατῆν δολερῶσ τὰς συνθήκας,
 Μεγίστην ἔχεν ἀτιμίαν, καὶ φόγον.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Συνεζευγμένην τῷ κράτει τῆς ἐξουσίας ἐχέτω ὁ
 Ἡγεμὼν τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων, καὶ ἐν-
 δοξον ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Υ Πέρλαμπρος σολὴ τῷ Ἡγεμόνος εἶναι τῶν ἐπισημῶν
 ἢ ἐπίγνωσις· ἐπειδὴ καὶ λίαν συμφέρει εἰς τὴν ἀρί-
 στην διοίκησιν τῆς πολιτείας. Τῆτο δὲ ραδίως βεβαιῆται
 μετ' ἐκείνων τῶν Ἀνδρῶν τὰ παραδείγματα, οἱ ὅποιοι ἐξαι-
 ρητοὶ ὄντες εἰς τὴν μάθησιν, ἐσάθησαν καὶ πλεον περίφη-
 μοι εἰς τὸν κόσμον, καὶ πλεον εὐάρεστοι εἰς τὸν λαόν, καὶ
 πλεον εὐτυχεῖς εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων· διό-
 τι τί ἄλλο εἶναι τῷ δεσπόζοντος ἢ ἐπισήμη; εἰ μὴ κραταίω-
 μα τῆς βασιλείας, φῶς τῆς βελῆς, δύναμις τῆς δικαιοσύ-
 νης, καὶ τῆς κοινῆς Σωτηρίας ἀκαταμάχητον φρέριον. Πάν-
 τα ἄ τὰ τῆς βασιλείας μετ' εὐτυχίας συμβαίνουσιν, ὅ-
 ταν εἶναι σοφός ὁ Ἐξουσιαστής· ἐπειδὴ καὶ ἔτε νὰ βλαφθῆ
 δύναται, οὔτε νὰ ἀπατηθῆ, μετ' ὅ νὰ εἶναι ἀρετὸς ἀπὸ
 λόγουτε νὰ σοχαθῆ, καὶ νὰ κυβερνήσῃ τὰ πάντα· εἶναι
 ὡς ἄλλος Ἰαννος, ὅπῃ καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ὀπίσθεν εἶχεν ὄμ-
 ματα, βλέπωντας διπλασίως ἀπὸ ὅ, τι βλέπουσιν οἱ
 λοιποὶ τῶν Ἀνθρώπων· τὸ ὅποιον σοχαζόμενος ὁ Πλά-
 των ἔλεγε, πῶς τότε θέλει εἶναι τρισευδαίμων ὁ Κόσμος,
 ὅταν ἀρχίσεν ἢ νὰ βασιλεύωσιν οἱ Σοφοί, ἢ νὰ φιλοσο-
 φῶσιν οἱ Βασιλεύοντες. Ἐντεῦθεν Σαββὰ ἢ Βασίλισσα
 μακαρίως ὠνόμαζεν ἐκείνης ὅπῃ ἐξῆσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῷ
 Σολομώντος. Ἐλθῆσα ἄ, καθὼς λέγει ἡ γραφή, εἰς Γε-
 ρουσαλήμ ἀπὸ τὰ μακρὰν διεσῶτα πέρατα τῆς οἰκουμένης ἐν
 δυνάμει βαρεῖα σφόδρα, καὶ θαυμάζουσα τῷ Σολομώντος
 τὴν φρόνησιν, τὴν σοφίαντε ἐν τοῖς λόγοις, τὴν Ἐμπει-
 ρίαν ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ πᾶσαν τὴν βασιλικὴν τε μεγα-
 λοπρέπειαν, ὅλη ἐκστατικὴ ἐβόησε· Μακάριοι οἱ Παῖδες σε
 ἔτοι, οἱ παρεσσηκότες ἐνώπιόν σε διὰ παντός· καὶ ὄντως μετ'
 ἀλήθειαν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἡγεμὼν ὅπῃ ἔχει σήριγμα τὴν βα-
 σιλικὴν τῆς φρονήσεως, καὶ εἶναι σολισμένος μετ' τὴν μάθη-
 σιν

σιν τῶν ἐπισημῶν, ὡς ἄλλος Θισεύς, ἰξεύρει νὰ εὐγάλη ἀσφαλῶς τὸν λαόν τε ἀπὸ κάθε δολερὸν λαβύρινθον, καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδόν· καὶ διὰ τῆτο ὁ Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς ἐνεθέτει τὸν Ἀλέξανδρον νὰ καταγίνεται ἀδιαλείπτως εἰς τὴν σπεδὴν, καὶ ἐπίκτησιν τῶν μαθημάτων· διὰ νὰ μὴ κάμῃς, τῷ ἔλεγε, πολλὰ, τὰ ὅποια ἐγὼ τῶρα μετανοῶ πῶς τὰ ἔκαμα. Ἐγίνωσκε ᾧ ὁ ὑπέροχος ἔτος δυνάτης πῶς ὁ ἀγράμματος ἐξουσιασὴς δὲν εἶναι ποτὲ ἐπιτιθεῖος νὰ κυβερνήσῃ βασιλείον· διὸ δὲν ἐντράπη νὰ ὁμολογήσῃ, πῶς καὶ αὐτὸς εἰς πολλὰ πράγματα ἔσφαλε, καὶ πολλὰ ἔκαμα παραλόγως, διατὶ ἐκ νεαρᾶς τε ἡλικίας δὲν ἐπιμελήθη τὴν μάθησιν τῆς φιλοσοφίας. Τῆτο ἄριστα ἐγίνωσκεν Ἰἔλιος ὁ Καῖσαρ, ὁ τῶν Ῥωμαίων Πρῶτος Βασιλεὺς, καὶ ἐν πολέμοις ἑδενὸς Δεύτερος· ὅθεν μὲ πολλὴν προθυμίαν, καὶ μὲ πολὺν πόθον ἐξ ἴσῃ ἐπιμελεῖτο καὶ τὰ ἄρματα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ ἐδείχθη ἐν ἀμφοτέροις Καῖσαρ, τετέστιν ὑπὲρ πάντα ἐξαιρέτος, καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐγκώμιόν τε. Ὁ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς, τὸ πολέμου ὁ κεραυνὸς, καὶ τῶν στρατηγῶν ἀνίκητος Κορυφαῖος, δὲν ἀπέθετε ποτὲ ἀπὸ τὰς χεῖράς τε τὸ βιβλίον τῆ Ζενοφῶντος, ὅπῃ γράφει περὶ παιδείας, καὶ στρατιᾶς Κύρις τῆ μείζονος· διότι ἠξευρε, πῶς ὁ Ἀγράμματος Ἡγεμὼν εἶναι πάντοτε καταφρονημένος. ὅθεν γράφει καὶ ὁ Βερνάρδος πρὸς τὸν Εὐγένιον· Πίθηκος ἐν σέγγῃ εἶναι ὁ μαρὸς Βασιλεὺς, ὁ ἐπὶ θρόνῳ καθήμενος. Κάρολος ὁ μέγας καθ' ὑπερβολὴν ἠγάπα τὴν σπεδὴν τῶν ἀρίστων τεχνῶν, καὶ τῶν μαθημάτων· τὸ ὅποῖον ἀπὸ τοῦτο δύναται ἕκαστος νὰ τὸ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὸς ἐτάθη ἐκεῖνος ὅπῃ ἐθεμελίωσε καὶ εἰς τὸ Παρρίσιον, καὶ εἰς τὴν Παπίαν τὰς περιφήμους ἐκεῖνας Ἀκαδημίας, ὅπῃ μὲ τὴσσην δόξαν σώζονται ἕως τὴν σήμερον, καὶ αὐτὸς τὰς ἐπλέτισε μὲ τὴς σοφῆς διδασκαλίας, ὅπῃ μὲ ἐξοδα βασιλικά ἔφερεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης. Βεβαιοῖ καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μὲ τὴν λαμπράν του μαρτυρίαν πόσον εἶναι καὶ ἐπωφελῆ, καὶ πολύτιμα τὰ μαθήματα· ἀφ' οὗ γὰρ ἐνίκησεν εἰς τὸν πόλεμον τὰ στρατεύματα τῆ Δαρείου, ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα βασιλικά λάφυρα ἤυρε καὶ ἐν κιβώτιον μὲ πολυτίμους λίθους κατασκευασμένον· λέγον-

τες δὲ οἱ φίλοι τε, πῶς ἦτον πολλὰ ἐπιτήδειον, διὰ τὴν
βάλλη μέσα εἰς αὐτὸ πετράδια, ἀδάμαντας, καὶ ἄλλα
πολυτελῆ, ἔτσι ἀπεκρίθη, ἔχω ἐγὼ ἄλλα ἀξιώτερα, καὶ
πλέον τίμια πράγματα νὰ κλείσω εἰς αὐτό· καὶ προσάσ-
σοντας νὰ τῷ φέρῃ τῆ Ὀμήρου τὴν Ἰλιάδα, μέσα εἰς τὸ
κιβώτιον ἐκεῖνο τὴν ἐφύλαξεν· εἰς τόσῃν τιμῇν εἶχε τῶν
μαθημάτων τὴν εἴδῃσιν, καὶ τὰς ἐπισήμας· ποτιζόμενος
γὰρ ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆ Ἀριστοτέλους, ἔμαθε, πῶς τόση
διαφορὰ εἶναι ἀναμεταξὺ εἰς τὰς Σοφῆς, καὶ εἰς τὰς ἀμα-
θεῖς, ὅση εἶναι ἀνάμεσα εἰς τὰς ζῶντας, καὶ εἰς τὰς νε-
κρῆς· ὅτι ἔτσι τὸ εἶπε καὶ ὁ Φιλόσοφος εἰς ἐκείνας ὅπου
τὸν ἠρώτησαν· Εἰς τί διαφέρει ὁ ἐπισήμων ἀπὸ τὸν ἀγράμ-
ματον· θέλωντας μὲ τῆτο νὰ φανερώσῃ, πῶς ὁ Ἄνθρωπος
χωρὶς γράμματα εἶναι εἰκὼν, καὶ ἄγαλμα τῆ Ἄν-
θρώπου, καὶ ὄχι Ἄνθρωπος. Διὰ τῆτε τῆ Βασιλέως τὴν
σπαδὴν γράφει ὁ Σένεκας, πῶς ἐξαιρέτως ἐπιμελήθη νὰ
μάθῃ τὴν γεωμετρίαν, διὰ νὰ ἠξεύρῃ πόσον ἦτον βραχεῖα
ἡ γῆ, τῆς ὁποίας αὐτὸς μικρόν τι μέρος εἶχεν εἰς τὴν ἐ-
ξεσίαν τε· διὸ καὶ πάντοτε ἔλεγε τῆ λόγῃ τε δυσυχῆ, δια-
τὶ ψευδῶς ἐπωνομάζετο μέγας. Τίς γὰρ ποτὲ εἶναι μέ-
γας ἐν ὀλίγῳ; ὡσὰν νὰ ἔλεγε μὲ τὸν Σένεκαν, ἓνα μικρό-
τατον ἄτομον εἶναι ἐκεῖνο ὡ Ἄνθρωποι, εἰς τὸ ὁποῖον
πλέετε, εἰς τὸ ὁποῖον πολεμεῖτε, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον περι-
γράφετε τὰς ἐπαρχίας, καὶ τὰ βασίλεια· εἶναι μία σιγμῆ
αὐτὴ ἡ γῆ, ἔνθα τόσῃν σύγχυσιν κάμνει τὸ ἀνθρώπινον
γένος, καὶ ὅπε μὲ τὸ πῦρ, καὶ μὲ τὰ ἄρματα τὴν διαμοιρά-
ζην ἀναμεταξὺ τῶν αἰφυλαῖ, καὶ τὰ ἔθνη· καὶ διὰ τῆτο ὡ
πόσον καταγέλαστα εἶναι τῶν Ἀνθρώπων τὰ ὅρια. Σιμᾶ
εἰς τὰς Αἰγυπτίους εἰς τόσῃν τιμῇν ἦσαν τὰ γράμματα,
ὅπε ὁ ἐπισήμης ἀμέτοχος ἐλογίζετο ἀνὴρ μόνον ἐν μέσῳ
τῶν γυναικῶν, εἰ δὲ ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀνδρας ἐπωνομάζε-
το γυναῖκα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῆ ἀνδρὸς εἶναι ἴδιον νὰ κυριεύῃ,
καὶ ὄχι τῆς γυναικὸς, τῆτε ἕνεκεν μεγάλη, καὶ ἐξαιρέτως
μάθησις εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸν ἠγεμόνα· διότι ὁ ἀμα-
θεῖς ἐξεσιασθῆς, ὡσὰν νὰ ἦτον τῆ φωτὸς ὑπερημένος, τυ-
φλὸς τυφλὸς ὀδηγεῖ, καὶ παρ' αὐτῆ ἕ μόνον προξενεῖται ζη-
μίαι πολλαὶ εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξεσία εἰς αὐτὸν ἐπι-
ὀλίγον

ὀλίγον καταφρονεῖται. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος, μὲ τὸ νὰ ἤξευρε πόσιν βοήθειαν φέρει ἢ μά-
 θησις εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας, ἀκάνοντας περὶ Ζή-
 νωνος τε Σοφῆ, μὲ ἐπισολὰς, μὲ πρέσβεις, καὶ μὲ πολλὰς
 ὑποχέσεις ἐπιπόνως ἐφρόντισε νὰ τὸν φέρῃ σιμά τε, διὰ
 νὰ διδαχθῆ ἀπ' αὐτὸν τὰ περὶ τῆς καλῆς διοικήσεως.
 Γορδίνος ὁ Βασιλεὺς εἶχε τοιαύτην γνώμην, πῶς τὰ γραμ-
 ματα ἦσαν σφερώτερα φέρια, καὶ φύλαξις τῆς βασιλείας,
 παρὰ τὰ ἄρματα· ἐκεῖνα γὰρ προσάσασσι, ταῦτα δὲ τὰ
 προσαχθέντα ἐπιτελεῖσι· καὶ διὰ τῆτο τόσον ἦτον ἐρασιῆς
 τῶν μαθημάτων, ὅπου περισσότερον ἐτίμα τὰ Βιβλία,
 παρὰ τὰ χρυσία, ἢ τὰ ἀργυρία τῆς θησαυρῆς. Πύρρος ὁ
 Βασιλεὺς τῶν Ἑπαιρωτῶν, ὅπῃ μὲ πολλὴν ἀνδρείαν πάν-
 τοτε ἐπολέμησε τῆς Ῥωμαίας, εἰ μόνον ἐπιμελήθη φιλο-
 πότως τὴν σπαδὴν τῶν ἐπισημῶν, ἀλλὰ καὶ Βιβλία ἐσύν-
 θεσε θαυματῆς διδασκαλίας πλήρη. Καὶ διὰ τὸν Βασι-
 λεῖα Θεοδόσιον δὲν ἰσορεῖ ὁ Σωζόμενος, πῶς πάντοτε τὴν
 νύκτα ἐπρόσεχεν ἐπιμελῶς εἰς τὴν σπαδὴν, καὶ εἰς τὴν μά-
 θησιν; τῆτα εἶναι τὰ λόγια τε· Κατεγίνετο τὴν ἡμέραν
 ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰ τῆ πολέμου, καὶ εἰς τὴν ἀσκησιν τῆ σά-
 ματος, εἰς τὸ νὰ διαγινώσκῃ τῶν ὑπικόνων τε τὰς ὑποθέ-
 σεας, εἰς τὸ νὰ κρίνῃ ὁμῶ, καὶ νὰ ἐργάζεται, καὶ ποτὲ μὲν
 κατὰ μόνους, ποτὲ δὲ ἐνώπιον πάντων, νὰ σοχάζεται τὰ
 πρακτικά, τὴν δὲ νύκτα ἐνηχολεῖτο ἀδιαλείπτως εἰς τὰς
 Βίβλους, καὶ εἰς τὴν ἐπίκτησιν τῶν μαθημάτων· ἀλλὰ καὶ
 Περιπλῆς, ὁ περίφημος στρατηγός, ὅπῃ πεντάκις ἐδριάρμ-
 βησε μὲ τόσιν τε δόξαν, καὶ ὁμῶ διὰ τὰ λαμπρά τε κα-
 τορθώματα ὀλύμπιος ἐπωνομάθη, δὲν ἔμαθε τὴν φιλο-
 σοφίαν ἀπὸ τὸν Ἀναξαγόραν; καὶ εἰς τὴν ῥητορικὴν τέχνην
 δὲν εὐδοκίμησε τόσον, ὅπῃ ὑπέρεβι ὅλας τῆς ῥήτορας τε
 καιρῶ τε, μὰ τὶ νὰ εἰπῶμεν διὰ τὸν Ἀντίβαν; ὅπῃ ὄντας
 τριάκοντα ἔξ ἐτῶν, ἐψηφίθη στρατηγός τῶν στρατευμάτων,
 ἐκαταπολέμησε πέραν τῆ Ἰβηρος ποταμῶ τὴν πόλιν τῶν
 Σαχευτίνων, ἐνίκησε Κορινθίον τὸν σκιπίωνα σιμὰ εἰς τὸν
 ποταμὸν, τὸν Τίτον σεμπρόνιον σιμα εἰς τὸν Τραβίαν, καὶ
 ἐν ταῖς Κάνναις τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων μὲ τόσον
 ἕλεθρον, καὶ φόνον τῶν εὐγενῶν ἀνδρῶν, ὅπῃ ἀπὸ τὰ χρυ-

σάτων δακτυλίδια δύο μόδια πλήρη ἔσειλεν εἰς τὴν Καρ-
 χιδόνα, καὶ μ' ὅλα ταῦτα τόσον ἐπιμελήθη τὴν σπευδὴν
 τῶν Ἑλλήνων, ὅπῃ καὶ ἱστορίαν ἔγραψεν εἰς Ἑλληνικὴν φρά-
 σιν, καὶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς τε ἐσάθη ἀκροατῆς Φορ-
 μίωνος τε φιλοσόφου. Ἀλφόνσος ὁ τῶν Ἀραβόνων Βασιλεὺς
 ἐρωτηθεὶς ποτὲ ἀπὸ τῆς οἰκείας τε, πῶς ἠθέλην εἶναι δυ-
 νατὸν νὰ καταστήσῃ καμίαν φορὰν εἰς ἑνδεῖαν ἕνας τοιῶτος
 μονάρχης, τόσον κραταῖος, καὶ ὑπέρπλητος, συνετάως ἀ-
 πεκρίθη, ἂν ἐπωλεῖτο ἡ Σοφία· φανεράνωντας μὲ τῆτο,
 πῶς περιαιότερον ἀπὸ τὰ πλῆθη, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ βασί-
 λεια τῆ κόσμου τιμιατέραν ἐνόμιζε τὴν Σοφίαν· ἐπειδὴ
 καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν αὐτῆς ἔτοιμος ἦτον νὰ δώσῃ ὅλα τε τὰ
 ὑπάρχοντα, ὡσὰν νὰ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ρητὸν τῆ
 Σολομῶντος, ὅπῃ λέγει· „ Προέκρινα Σοφίαν σκήπτρων,
 „ καὶ θρόνων, καὶ πλῆτον κδὲν ἠγνοσάμην ἐν συγκρίσει αὐ-
 „ τῆς.“ Κάτωθεν ὁ νεώτερος ἔτε εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν,
 ὅταν ἐγένετο ἡ συνέλευσις τῆς γερουσίας, δὲν ἔπαυε νὰ
 ἀναγινώσκῃ τὰ Ἑλληνικὰ Βιβλία, δείχνωντας μὲ ταύ-
 την τε τὴν ἐπιμέλειαν, πῶς εἰς ἄλλως ἔλειπεν ὁ καιρὸς,
 καὶ ἄλλοι ἐπερίστυον τῆ καιρῶ. Καὶ περὶ τῆ Φιλοσόφου
 Κλεάνθου τὴ νὰ εἶπῃμεν; τῆ ὁποῖα τόσον ἐπίμονος ἦτον ἡ
 ἐπιμέλεια εἰς τὴν μάθησιν, ὅπῃ διὰ νὰ μὴ λείπῃ τὴν ἡμέ-
 ραν ἀπὸ τὰ μαθήματα, ὅπῃ ὁ Χρῦσιππος ἔδιδεν, ἐκοπία-
 ζε τὴν νύκτα εἰς τὸ νὰ φέρῃ τὸ νερὸν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον,
 διὰ νὰ εὐγάλη τὰ ἔξοδα τῆς ζωοτροφίας τε· καὶ πάλιν μὲ
 τὸν Μάρκον Αὐρέλιον ποῖον νὰ παραβάλωμεν εἰς τὸν πόθον
 τῆς μαθήσεως; ἦτον καὶ ἔτος τόσον προσκολλημένος εἰς
 τὴν φιλοσοφίαν, ὅπῃ ἀπὸ ἰβ'. ἐτῶν ἐνεδύθη μὲ τὸ Φιλο-
 σοφικὸν φόρεμα, καὶ μ' ὅλον ὅπῃ ἐκάθησεν εἰς τὸν Θρόνον
 τῆς βασιλείας, δὲν ἄφησε ποτὲ τὴν σπουδὴν τῆς Φιλοσο-
 φίας Βασιλεὺς ὢν, ἐπῆγε πολλαῖς εἰς τὸ ὀσπήτιον τῆ δι-
 δασκάλα Ἀπολλωνίαν, διὰ νὰ λάβῃ μάθησιν· ἔτιν ἀκροα-
 τῆς καὶ Σῆσε τῆ χαιρωνέως, ἀνεψιῶ τῆ Πλαβάρχη, καὶ ἄλ-
 λων πολλῶν Φιλοσόφων, ἔχωντας πάντοτε εἰς τὸ σῶμα
 τε τὸ ρητὸν τῆ Πλάτωνος, δηλαδὴ πῶς τότε ἀνθῆσιν αἱ
 πόλεις, ὅταν οἱ Φιλόσοφοι βασιλεύουσιν, ἢ οἱ Βασιλεῖον-
 τες φιλοσοφῶσιν· εἶναι ἀναρίθμητοι ἐκεῖνοι οἱ Ἠγεμόνες
 ὅπῃ

ὅπῃ ἐκ τῆ πόδου τῆς μαθήσεως ἐκάλεισαν εἰς τὰς αἰλάς αὐτῶν ἄνδρας σοφούς, καὶ ἐπισήμονας, διὰ τὰ διδαχθῶσιν. ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἶχεν ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Ἀριστοτέλιν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πολλὰ ἀξιόλογα, καὶ βασιλικά ἐδιδάχθη· ἀνάμεσα δὲ εἰς ταῦτα ἐξαιρίτον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ συνεχῶς τῷ ἔλεγεν, ἐξέτασον τὰ ὑπομνήματα τῶν Πατέρων σου· διατὶ ἀπὸ τῆτα πολλὰ πράγματα ἐπωφελῆ ἢμπορεῖς τὰ συναῆξῃς· ἐπειδὴ καὶ τὰ παρελιλυθότα ἔργα βεβαίαν, καὶ ἀσφαλῆ παρέχουσι τὴν μάθισιν διὰ τὰ μέλλοντα, ἂν τινὰς μὲ τὴν καλὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἰατρῶν ἤθελε θεραπευθῆ ἀπὸ καμίαν χρονικὴν βαρυτάτην ἀδένειαν, ποίαν ἄλλην καλλιτέραν συμβελὴν εὔνετο τὰ λάβῃ, ὡσὰν τὰ μάθῃ ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἐξῆς ἢμπορεῖσε τὰ φυλαχθῆ ἀπὸ τὴν ἰδίαν νόσον; ὁμοίως ἂν ἄλλος τινὰς γυρίζωντας ἀπὸ κανένα μακρυὸν καὶ ἐπικίνδυνον ταξίδιον, ἀφ' ἧ ἐπέρασε πολλὰς τρικυμίας, ἤθελε φθάσῃ εἰς τὸν ποθητὸν λιμένα, ἄραγε δὲν ἤθελε τῷ φανῆ ἄρετὸν, τὰ τὸν ἐρμηνεύσῃ ἄλλος τὰς διαφόρους τοποθεσίας, τὸν ἀρμόδιον καιρὸν, τὰς ἐπιτιθεῖσας ἀνέμους, καὶ τὰ ἄλλα ὅπῃ συμβαίνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ τὰ ἀποφύγῃ τὰς προτέρας κινδύνους, ὅταν ταξιδεύσῃ τὸ δεύτερον; καὶ πάλιν ἂν νεωστὶ ἤθελεν ἐλευθερωθῆ ἕτερος ἀπὸ κινδυνόν τινα ἢ τῆς ζωῆς, ἢ τῶν αὐτῆ ὑπαρχόντων, ἄραγε δὲν ἐλογιάζε πισόντε φίλον ἐκεῖνον, ὅπῃ ἤθελε τῷ ἀναγγεῖλῃ, μὲ τὶ τρόπον μῦ ταῦτα τὰ ἐκκλίνη ἀπὸ ἄλλην παρομοίαν περίσασιν; Τῆτο λοιπὸν ἐπιτελεῖσι καὶ αἱ Ἱστορίαι, ὡσὰν ὅπῃ εἶναι ἀληθεῖς εἰσηγήσεις τῶν μελλόντων ἐπιτελεῖσθαι πραγμάτων, τῶν ὁποῖων μὴν ἀμφιβάλῃ τὴν μάθισιν εἰς καιρὸν, ὅταν ἐπανέρχωνται τὰ δεινὰ καὶ δὲν μὲνη παντελῶς καταφύγιον· διότι τότε ἢ τελείως, ἢ ὀλίγον ὠφελῶσιν αἱ συμβελαί· ἀλλὰ πρέπει εὐκαίρως τὰ φυλάττεται ἀπὸ τὸν κίνδυνον τὸ παῖσιον, ὅταν ἀπὸ τὰ ρήγματα κάμη νερόν, φτάνεται μέσα εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὄχι ἔξω εἰς τὸ πέλαγος. Τῆς πόλεως τὰ χαλασμένα τείχη εἰς καιρὸν εἰρήνης ἀνακαινίζονται, καὶ ὄχι τὲ πολέμῃ· καὶ τὰ ἄρματα ἐτοιμάζονται πρὸ τῆς μάχης, καὶ ὄχι εἰς τὴν ὥραν τῆς μάχης· διὰ τῆτο ὁ μέγας Ἀλέξανδρος,

δρος, ὅταν ἦσαν ἤδη ἔτοιμα τὰ στρατεύματα, διὰ νὰ συναφῶσι τὸν πόλεμον, βλέπωντας ἕνα τῶν στρατιωτῶν νὰ εἰσιδέσῃ τότε τὰ ἄρματα τε, ὡς ῥάθυμον, ἀμελῆ, καὶ ἀνωφελῆ ἀπὸ τὸ στρατεῦμα τὸν ἐξώρισε. Μὴ σοὶ φανῆ λοιπὸν βαρετὸν ᾧ Ἡγεμῶν καὶ τὰ Βιβλία νὰ ἀναγινώσκῃς, καὶ μὲ τὰς πρακτικὰς νὰ συμβουλευέσαι, διὰ νὰ διοικήσῃς εὐτυχῶς τὴν Ἐπαρχίαν σου. Δομέτιος ὁ Νέρων εἶχε τὸν Σένεκαν, ὅπῃ περὶ πραότητος, καὶ ἐπιεικείας τὸν ἐδίδασκεν· ὁ Περικλῆς εἶχε τὸν Ἀναξαγόραν, ἀπὸ τῶ ὁποῖα τὴν συμβεβηλὴν ἔτε πολὺ ἐξεμάκρυνεν, ἔτε ὀλίγον· ὁ Τραϊανὸς εἶχε τὸν Πλέταρχον, ὁ ὁποῖος ἐπιμελῶς τὸν ἐμαθῆτευσε, πῶς νὰ πολιτεύεται. μὲ ἐκεῖνο τὸ χρυσεῖν Βιβλίον, ὅπῃ ἐπιγράφεται περὶ Τραϊανῆ παιδείας, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ μία τε Ἐπιστολὴ, ὅπῃ ἔτω λέγει· Πλέταρχος Τραϊανῶ χαίρειν. Ἐγνώρισα προφανῶς, πῶς ἡ σὴ μετριοφροσύνη ἐδέποτε ἐπόθησε τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας, τῶ ὁποῖα μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν λαμπρῶν σου ἡθῶν ἐσπεύδασας νὰ φανῆς πάντοτε ἄξιος· ὅσον δὲ μακρὰν τῆς κενοδοξίας ἀπέχεις, τόσον ἐπιθύησις τῆς βασιλικῆς ἀξίας κρῖνεσαι παρὰ πάντων· συγχαίρω λοιπὸν μὲ τὴν ἀρετὴν σου, καὶ μὲ τὴν τύχην σου, ἂν κυβερνήσῃς ὁμῶς ὀρθῶς αὐτὰ, ὅπῃ καλῶς, καὶ δικαίως ἀπέλαυσας· εἰδὲ μὴ, ὑπολαμβάνω, πῶς ἔτε σὺ δὲν θέλεις ἀποφύγει τὸν κίνδυνον, ἔτε ἐγὼ τὴν κατάκρισιν τῶν καταλαλητῶν· ἐπειδὴ καὶ τῶν μαθητῶν τὰ ἐγκλήματα εἰς τὰς διδασκάλας αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναγονται· ὁ Σένεκας διὰ τῶ Νέρωνος τὴν κακίαν εἰκότως φέρεται ἀπὸ τὰς γλώσσας τῶν κακολογόντων· ὁ Κικιντιλιανὸς κατακρίνεται διὰ τὴν τόλμην τῶν μαθητῶν τε· καὶ ὁ Σωκράτης ἐγκαλεῖται, πῶς ἐδείχθη παρὰ τὸ πρέπον ἐπιεικῆς εἰς τὸ ὀρφανόν τε· Σὺ δὲ ὁποῖος καὶ ἂν ἦσαι, ὀρθῶς θέλεις ἐπιτελέσει τὰ πάντα, εἰάν δὲν μεβαβάλῃς τὸν ἑαυτόν σου· καθὲρ δὲ πρᾶγμα μὲ εὐτυχίαν θέλει σοὶ συνέβῃ, εἰάν πρῶτον καλῶς εὐθετήσῃς τὰ λόγους σου, ἔπειτα δὲ διατάξῃς τοιαυτοτρόπως τὰ σὰ, ὅπῃ ὅλα εἰς τὴν ἀρετὴν νὰ ἀποβλέπωσιν. Ἰδὲ λοιπὸν ὅπῃ σοὶ ἐπερίγραψα σαφῶς, καὶ συντόμων τῶν ἡθῶν τὴν παιδείαν, καὶ τὴν στρατὸν τῆς ἀρετῆς ταύτης, εἰάν γένῃς ὑπήκοος, ἔχεις τὸν Πλούταρχον

χον αὐτεργὸν τῆς ἀγαθῆς σα διαγωγῆς· εἰδὲ παρακέρσης, καὶ ἀλλέως πολιτευθῆς, μάρτυρα ἐπικαλεῖται τὴν παρῶσαν ἐπιστολὴν, πῶς ὁ Πλέταρχος, δὲν εἶναι αἰτία τῆς ὀλέθρου τῆς Βασιλείας. Ἄριστα ἐγιώριζαν οἱ φρόνιμοι Ἡγεμόνες, πῶς ὅσοι δὲν ἔχον καμίαν συναναστροφὴν μετὰ τὴν Ἀθηναίαν, εἶναι τελείως τυφλοὶ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς διοικήσεως· τὸ δὲ χειρότερον, καὶ δακρύων ἄξιον, ὅπερ ὁμοῦ μετὰ τὸν λαὸν τῶν πίπτουσιν αἰχρῶς, καὶ ἀφανίζονται· διότι καθὼς λέγει ἡ Σοφία Σειράχ εἰς τὸ δέκατον Κεφ. „Κριτὴς Σοφὸς „ παιδεύσει τὸν λαὸν αὐτῆς, καὶ συνέβη ἡγεμονεῖα τεταγμένη ἔχουσαι· Βασιλεὺς δὲ ἀπαιδευτὸς ἀπώλει τὸν λαὸν αὐτῆς.“ Καὶ διὰ τῆτο συνετῶς ἔλεγεν ὁ Πολυκράτης, πῶς τρία ἐσάθισαν τὰ μέσα, μετὰ τὰ ὅποια οἱ Ῥωμαῖοι ἔφθασαν νὰ γένωνται θυνάσαι τῶν ἐθνῶν, καὶ αὐτοκράτορες ὅλης τῆς οἰκουμένης· ἡ Πίσις, ἡ Γυμνασία, καὶ ἡ Ἐπισήμη. καὶ ἀληθινὰ καθὼς μεγίστη εἶναι ἡ Εὐδαιμονία τῶν πολιτειῶν, ὅταν μετὰ τὴν συμβελην τῶν Σοφῶν ἀνδρῶν διοικῆνται, ἕτως εἶναι μέγας ὁ ὀλεθρὸς αὐτῶν, ὅταν οἱ ἀμαθεῖς, καὶ ἀπαιδευτοὶ κρατῶσι τὸ πιδάλιον τῆς διοικήσεως· διότι τῶν διοικητῶν ἡ ἀμάθεια ὅλης τῆς ἐπαρχίας τὴν κατάστασιν κατασφύρει· τὸ ὅποιον ὁ ἱερός Προφητὰναξ εἰς τὸν, πᾶ, φαλμὸν εὐμορφα τὸ δηλοποιοεῖ λέγωντας· „Οὐκ ἐγνώσαν, ἐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται, σαλευθήτωσαν πάντα τὰ „ θεμέλια τῆς γῆς.“ Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας πληγὰς, μετὰ τὰς ὁποίας ἐμασίγασεν ὁ Θεὸς τὴν Αἴγυπτον, ἐσάθη τὸ παχὺ σκότος, ἀπὸ τῆ ὁποίας τὴν αἰτίαν τινὰς δὲν ἐδύνατο νὰ κοιτάξῃ, καὶ νὰ δακρίνῃ τὸν ἄλλον· τίς ἐν δὲν ἠξέυρει, πῶς τὸ σκότος εἶναι τῆς ἀμαθείας σύμβολον; καὶ διὰ τῆτο καμία μεγαλιτέρα δυσυχία δὲν δύναται νὰ συμβῆ εἰς τὸ Βασίλειον, ὡσάν ὅταν οἱ ἀμαθεῖς τὰ τῆς πολιτείας διακυβερνώσι. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀν ὑπερηθῆ ἀπὸ τὰς χεῖρας, ἢ ἀπὸ τῆς πόδας, ἢ ἀπὸ τὰ ὄμματα, καὶ τὰ ὦτα, ἢμπορεῖ ἀνεμποδίστως νὰ ζήσῃ, ἀλλ' ἐάν τῆ συντριφθῆ ἢ κεφαλὴ, ἀνάγκη εἶναι τὸ ὄγληγορώτερον νὰ ἀποθάνῃ· ἕτω καὶ ἡ πολιτεία ἐάν ἔχῃ τέκνα κακότροπα, εἶναι βέβαια ἀθλία, καὶ ἀξιοθρήνητος, ὅμως ζῆ, καὶ ἀναπνέει ἔχουσα κεφαλὰς πεπαιδευμένας, καὶ προεσώτας ἐναρέτους·

ἀλλ' εἰάν οἱ ἀρχηγότων εἰς τὰς κακίας ἀχαλίνωτα φέ-
 ρωνται, ἐμπλεγμένοι εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας εὐθύς
 ἅπαντα πίπτουσι, καὶ ἐλεεινῶς ἀφανίζονται. Ὅθεν ἄρι-
 στα ἔλεγε Χαβρίας ὁ στρατάρχης τῶν Ἀθηναίων πῶς κάλ-
 λιον ἦθελεν ἓνα σράτευμα Ἐλάφων, ὅπῃ νὰ ἔχη στρατη-
 γὸν ἓνα Λέοντα, παρά ἓνα σράτευμα Λεόντων, καὶ νὰ εἶναι
 στρατηγὸς μία Ἐλαφος· τὸ ἐποῖον γνωστικὸν ἀπόφθεγμα
 ἔτως ἠμποροῦμεν νὰ τὸ προσαρμόσωμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας.
 Εἰς μείζονα κίνδυνον εὐρίσκεται ἐκείνη ἡ πολιτεία ὅπῃ εὐ-
 πορεῖ ἀπὸ σοφῆς Ἀνθρώπων, ἀλλ' ὁδηγόςτων εἶναι ἔλα-
 φος, τετέσιν ἄχρηστος, καὶ ἀμαθής, παρά ἐκείνη ὅπου
 εἶναι ἀπαιδύτων Ἀνθρώπων πλήρης, ἀμὴ διοικεῖσαι ἀπὸ
 λέοντα, τετέσιν ἀπὸ σοφὸν Ἡγεμόνα· ὅθεν χρησίμως
 ἐσυμβέβηεν ὁ Σολομῶν εἰς τὸ, 5. Κεφ. τῆς Σοφίας τε λέ-
 γωντας· „Εἰ ἄν ἤδεθε ἐπὶ θρόνοις, καὶ σκήπτροις, τιμή-
 σατε Σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε.“ ὡσάν νὰ
 ἔλεγε, καθὼς εἰς τὴν ἀξίαν ὑπερβαίνετε, ὦ Ἡγεμόνες,
 τὰς ἄλλας, ἔτσι πρέπει νὰ τὰς ὑπερβαίνετε καὶ εἰς τὴν μά-
 θησιν, καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν· διότι ὁ Ἡγεμὼν χωρὶς γράμ-
 ματα, λέγει ὁ Χρυσολόγος, εἶναι ὡσάν ἓνα παράβι
 χωρὶς πηδάλιον· καὶ ὡσάν ἓνα πετέμενον χωρὶς πτε-
 ρά· Ἐρωτηθεὶς ποτὲ ὁ Πλάτων, ποῖα διαφορὰ ἦτον
 ἀνάμεσα εἰς ἓνα πρακτικὸν, καὶ ἄλλον ἀδόκιμον, ἀπε-
 κρίθη· Ἐκείνη ὅπῃ εἶναι ἀναμεταξὺ τῶ ἱατρῶ, καὶ τοῦ
 Ἀρρώστου. Ἀρμόζει ἐδῶ ἐπιτηδεῖα καὶ τῶ Διογένης τὸ
 χρυσοῦν ῥητόν· παρεκίνει ἔτος εἰς τὴν σπεδὴν τῶν ἐπιση-
 μῶν ἓνα τε φίλον· ἐκεῖνος δὲν ἀνέειπε, καὶ δὲν ἐδέχετο τὴν
 παραίνεσιν, λέγωντας, δὲν εἶναι ἐπιτηδεῖος διὰ τὴν φιλο-
 σοφίαν· τὸ λοιπὸν, τῷ εἶπεν ὁ Διογένης, τί θέλεις καὶ ζῆς,
 ἂν τελείως δὲν φροντίζης νὰ ζήσης ὀρθῶς· καὶ βέβαια δὲν
 ζῆ ὁ Ἀνθρώπος, μόνον διὰ νὰ ζῆ, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃ νὰ
 ζῆ μὲ εὐδύτητα· ὁ αὐτὸς Φιλόσοφος ἐσυμβέβηεν ἄλλον
 εὐγενῆ νὰ σείλῃ εἰς τὸ χολεῖον τὸν ὑόντε, διὰ νὰ μάθῃ
 φιλοσοφίαν. τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἀρχωντας, καὶ ποῖαν ὠφέ-
 λειαν θέλει λάβει ὁ ὑός μας ἀπὸ τὴν σπεδὴν τῆς φιλοσο-
 φίας; ἀπεκρίθη ὁ Διογένης, ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὸ θέατρον,
 δὲν θέλει ἠμπορέσει τινὰς νὰ εἰπῇ διὰ λόγια, ἡ Πέτρα
 καὶ θη·

καθίσταται ἐπὶ τῆς Πέτρας. Τότε ἔνεκεν ὁ Φίλιππος, ὅταν ἐγεννήθη ὁ υἱὸς τῆς ὀμέγας Ἀλέξανδρος, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην σφόδρα· ὅχι τόσον διατὶ ἀπέλαυσε τὸν κληρονόμον τῆς βασιλείας τῆς, ὅσον διατὶ ἐγεννήθη εἰς τὸν καιρὸν ὅπῃ ἔζη ὁ Ἀριστοτέλης, ἀπὸ τῶ ὁποῖα τὴν διδασκαλίαν ἔμελλε νὰ φωτιθῇ. Αὐτὴ δὲ εἶναι ἡ Ἐπιστολή, ὅπῃ πρὸς αὐτὸν ἔγραψε· Φίλιππος Ἀριστοτέλει χαίρειν. Ἡξευρε, πῶς μὲ ἐγεννήθη υἱὸς, καὶ πολλὰ εὐχαρισῶ τῆς Θεῆς, ὅχι τόσον διατὶ ἐγεννήθη, ἀλλὰ διατὶ ἐγεννήθη εἰς τῶ Σοφῆ Ἀριστοτέλης τὸν καιρὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ παιδευθῇ εἰς τὴν ἀρετὴν· ἐλπίζω ἔν, ὅτι διδασκόμενος παρὰ σῆ, θέλει γένηαι ἄξιός τῆς Πατρικῆς Βασιλείας, ἔρρωστο. Διότι δὲν εἶναι τινὰς, ὅπῃ νὰ ἔχη περισσώτερον χρέος νὰ ἠξεύρη καὶ πολλὰ, καὶ καλὰ, ὡσάν ὁ Ἡγεμῶν, τῶ ὁποῖα ἡ μάθησις πολλὰς δύναται ἀπὸ τῆς ὑπικόμεστε νὰ ὠφελήσῃ. Ἀληθινὰ τραχεῖα, καὶ χαλεπὴ εἶναι ἡ ὁδὸς ὅπῃ φέρει τὸν Ἀνθρώπον εἰς τὴν ἐπίκτησιν τῶν ἐπισημῶν, καὶ ἡ μάθησις αὐτῶν πρόφανῶς εἶναι δύσκολος· ὅμως ὑσερον εἶναι καὶ ἐπαινετὴ, καὶ ὑτέρλαμπρος· διότι ὅποιοι πρᾶγμα λογίζεται μίγα, καὶ ἔνδοξον, εἶναι πάντοτε περιφραγμένον ἀπὸ πολλὰς δυσκολίας. Οὐδὲν γὰρ λαμπρὸν εὐρίσκεται παρ ἡμῖν, εἰμὴ τὸ μῆ ἰδρώτων ἐπικεκτημένον· καὶ ἔδεν ψυχωφελές, ὅπῃ νὰ μὴ φαίνεται πικρὸν, καὶ ἀνυπόφορον εἰς τὸ σῶμα· διότι λέγει καὶ ἡ Παροιμία· „ Διὰ τῶν τραχέων ἡ ἀρετὴ. καθὼς ἔυμορφα στιχουργεῖ καὶ ὁ Ποιητής·

Τὸ μοιρασμένον τῶ Πυθαγόρι γραμμα,

Εἰς κέρατα δύο τὴν ζωὴν φανερώνει.

Τὸ δεξιὸν εἶναι τῆς ἀρετῆς ἡ σράτα,

Δύσκολος πολλὰ, καὶ εἰς τὸ πρῶτον τραχεῖα,

Ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ἀναπαύει τῆς κόπης.

Ἐντεῦθεν ἡ Ἀθηνᾶ, Θεὰ τῆς Σοφίας ἐπεριγράφετο ἀπὸ τῆς πολλὰς ἀρματωμένη· διατὶ τὴν μάθησιν τῶν Ἐπισημῶν ἄλλος δὲν τὴν ἀπολαμβάνει, παρέξ ὁποῖος εὐτόνως πολεμεῖ, καὶ ἀγωνίζεται· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἀν δὲν σφάλλω, οἱ Ἕλληνες ἐπάνω εἰς τὰ ὑψηλὰ φρέρια ἔκτιζον τῆς ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, διὰ νὰ μᾶς ἐρμηνεύσαν, πῶς ἡ

Ἐπισήμη ἐν τοῖς δυσκόλοις κείται, ἢ μόνον ἐν ταῖς μεγά-
λαις καὶ γενναίαις ψυχαῖς ἐγκάθεται, ἢ ἔχει τὴν κα-
τοικίαν τῆς· οἱ δὲ ἀμελεῖς, καὶ ῥάθυμοι ἔτε χῶραν ἔχου-
σιν εἰς αὐτὴν, ἔτε καμίαν εἰσοδον. Τέτε χάριν οἱ Γερεῖς
τῶν Αἰγυπτίων ἐδιάταξαν ἵα εἶναι ἱερογλυφικὸν τῆς ἀρε-
τῆς τῆ ἀμυγδαλῆ τὸ ἐξώφυλλον· διότι εἶναι σημειωμένον
μὲ πολλὰ, καὶ διάφορα εἴγματα, ἐπακρυβῶντας δὲ τὸ
δένδρον τε εἰς κανένα καρφί, γίνεται πλέον ἔυκαρπον· τὸ
δὲ παράδοξον εἶναι, ὅτι ὄντας τῆ δένδρον ἢ φλέδα πικρὰ
ὁ καρπὸς τε εἶναι γλυκύτατος. ὄντως σύμβολον ἀληθινὸν
τῆς ἀρετῆς, ἢ ὅποια χωρὶς κοπιασικὸν ἀγῶνα δὲν ἀποκτᾶ-
ται· ἢ λοιπὸν τί θαυμασὸν, ἂν εἰς ὅλας τῆς ἀργῆς τε,
καὶ ὀκνηρῆς εἶναι κλεισμένη τῆς ἀρετῆς ἢ εἰσοδος; πρέπει
γὰρ δι' αὐτὴν καὶ ἀκοπιάσεν, καὶ νὰ ἰδρώσεν ὅλοι, καθὼς
εὐμορφα λέγει ὁ ποιητής·

Ζητᾶ ἰδρώτας περιανῆς τῆς ἀρετῆς ἢ κτῆσις,
Διὸ πολλὰ σε δεῖ παθεῖν ἵνα αὐτὴν εὐρήσῃς.

Μέγα πρᾶγμα δὲν εἶναι νὰ ταξιδεύσῃ τις, ὅταν εἶναι
γαλιπιῶσα ἢ θάλασσα· ἀλλ' εἶναι μέγα, νὰ τὴν περάσῃ
γενναίως, ὅταν εὐρίσκεται εἰς τρικυμίαν. Τὶ ἔπαινος εἶναι
τῆ ἀρματομένῃ στρατιῶτι νὰ πολεμῇ κατὰ τῆ ξυλίνου
ἐχθρῆ; τῆ ὀκνηρῆ εἶναι πάντοτε ἴδιον, ἔυκολα νὰ πίπτῃ.
Ἡ κάμηλος δὲν πίνει, ἀνίσως καὶ πρῶτον δὲν δολώσῃ τὸ
νερὸν μὲ τῆς πόδας· ἔτσι τὸ βεβαιοῖ ὁ ἀκαδημαϊκός, προ-
θέτωντας ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· ὠφελεῖ ἢ μὲ μόχθου
ἀγοραθεῖσα δόξα. Ἐχει βέβαια κόπον ἢ μάθῃσις, ἀλλ'
ἀπ' αὐτὴν προέρχεται μὲ ταῦτα χαρὰ, καὶ εὐφροσύνη
τοιαύτη, ὅπε ἀγαλλόμενος λέγει καθέννας μὲ τὸν Προφή-
την· Αἱ τραχεῖαι εἰς ὄδῃς λείας· καὶ ὅπε πρῶτον ὁ ἱερός
ὄφθαλμὸς ἐσκοτίζετο, τῶρα φωτίζεται ὁ νῆς, καὶ ἐντε-
λής, γίνεται ἢ διάοια· τὸ αἰδῆτον ὅταν εἶναι ἐξαίσιον,
βλάπτει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν αἰδῆσιον· ἀλλὰ τὸ ἔσοχον
νοητὸν κάμνει τὸν νῆν τελεώτερον. Τέτο δὲ ἀλλέως δὲν κα-
τορθῆται, παρὰ μὲ τὸν συνεχῆ κόπον· ἄς μὴ φοβῆσῃ ἐν
τινὰ ἢ δυσκολία τῆ ἔργα, ἀλλὰ γενναίως ἄς προσκαρτερῇ,
χωρὶς νὰ ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸν δρόμον τε· ὅποιος ποθεῖ νὰ
εὐγά-

εὐγάλη φωτίαν ἀπὸ τὴν πυροβολόπετραν, δὲν τὴν πλήττει ἅπαξ, ἀλλὰ πάλιν, καὶ πολλάκις ἕως ἔνα εὐγὴ ἕξω ὁ σπινθὴρ· ἔτσι καὶ ὁποῖος εἰς τὴν μάθησιν κοπιάζει, ἀγαθὰ καὶ εὐθύς δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὰ βάθη τῶν Ἐπισημῶν, καὶ νὰ καταλάβῃ τὰ ἐνδότερα καὶ ἀπόκρυφα, ἄς μὴν ἀφιεθῇ ὁμως διὰ τοῦτο, ἀλλὰ μὲ περισσότερον θάρρος ἄς προχωρήσῃ· διὰ τὴν τῆς θάλασσης διασπασθεῖ τὰ νέφη, καὶ θέλει ἐπιτύχει τὰ ποθεμένε· ὁ γὰρ συνεχὴς κόπος νικά τὰ πάντα. Οἱ Ῥωμαῖοι διὰ ποῖον τέλος, ὅταν ἤθελαν νὰ προσφέρῃ κανένα βόδι τοῖς Θεοῖς εἰς θυσίαν, μὲ σέφανον περιέπλεον τὴν κεφαλὴν τε; μὲ τῆτο ἤθελαν νὰ φανερῶσιν, πῶς μόνον τὸ κόπος ἀφείλεται τὸ σέμμα. οὐδεμία γὰρ δόξα, λέγει ὁ Πατὴρ τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐγλωττίας, ἡμπορεῖ πολὺν χρόνον νὰ διαμείνῃ, ὅταν δὲν εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπάνω εἰς τὸν συνεχὴ, καὶ ἀνάματον κόπον. Γράφει ὁ Ἀλέξανδρος κλήμης, πῶς ἡ κατοικία τῆς ἀρετῆς εὐρίσκειται ἐπάνω εἰς τραχεῖας τινὰς ἀποτόμας πέτρας, εἰς τὰς ὁποίας δυσκολοτάτη εἶναι ἡ ἀνάβασις· αὐτὴν δὲ καθε λογιῆς Ἄνδράπε τὰ ὄμματα δὲν τὴν βλέπεσιν, ἔτε εἶναι βολετὸν νὰ φθάσῃ τινὰς εἰς τὸ φρέριον τῆς τῆ ἰχυρὸν, ὅπε κατοικεῖ, ἔαν μὲ ἰδρώτας, καὶ κόπος δὲν δείξῃ τὴν ἐπιμέλειαν τε· καὶ βέβαια ποῖαν δόξαν ἤθελεν ἀποκτήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος, ποῖαν ὁ Ἐπαμινώνδας, καὶ ποῖαν ὁ Θεμισοκλῆς, ἀνίσως μὲ τὰς κοπιαστικὰς τῶν ἀγῶνων σενοχωρίας δὲν ἤθελαν ἀποφασίσῃ νὰ τρέξῃ τὴν στρατὸν τῆς ἀρετῆς; ποῖον ἔπαινον ἤθελεν ἀπολαύσῃ ὁ Καῖσαρ, ἂν εἶχεν ὑποτάξῃ μὲ εὐκολίαν τῶν Βρεττανῶν τὰς νήσους; καὶ ὁ Ἀννίβας ποῖαν φήμιν ἤθελεν ἔχει, ἀνίσως ὅταν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, χωρὶς κόπον, καὶ χωρὶς τὴν φθορὰν τῶν στρατιωτῶν τε ἤθελε περάσῃ τὰ ἄλπεια ὄρη; διὸ λέγει καὶ ὁ Ποιητὴς·

Εἶναι πολλὰ κοπιαστικὴ ἡ στρατὰ π' ἀναβαίνω,

Ἡ δόξα δὲ μοὶ ἔδωκε δύναμιν καὶ διαβαίνω.

Δὲν ὠφελεῖ ὁ σέφανος, ὅπε ἡ ὀκνηρία,

Λαμβάνει ἀκοπίασα μὲ καθε εὐκολίαν.

Αὕτη ἡ βασιλικὴ ὁδὸς εἶναι ἀξία τῆ γενναίε· Ἡ γέμονος, νὰ μεταχειρίζεται λαμπρὰ καλορφώματα, ὅπε καθένας νὰ

μὴν ἢμπορῆν νὰ τὰ ἐπιτελέσῃ, διὰ νὰ φθάσῃ μὲ τὸ μέσον αὐτῶν εἰς τὸ ὕψος τῆς δόξης, κατὰ τὸ ποιητικὸν ῥητὸν, ὅπῃ λέγει· „Οὕτως εἰς τὸν ἕρανὸν ἀναβαίνομεν.“ ἢ διὰ τῆτο οἱ Ποιηταὶ μὲ καλὴν σόχασιν εἶπαν, πῶς ἡ Ἀθηνᾶ ἐγεννήθη ἀπὸ Πατρὸς χωρὶς Μητρός· ἠθέλησαν γὰρ μὲ τὸ ἐφεύρεμα τῆτο νὰ παραστήσῃ, πῶς ἡ μάθησις δὲν γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἰδοιήν, ἢ ἀπὸ τὴν τρυφήν, ὅπῃ εἶναι ἰδίᾳ τῶν μαλακῶν, καὶ ἐκτεθιλυσμένων, ἀλλὰ γεννᾶται ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ ἄνδρες τὴν ζωὴν των διάγασσι, γινώσκοντες ἀσφαλῶς, πῶς καθε ἔργον ὅσον εἶναι δύσκολον, τόσον εἶναι ὑπέρλαμπρον, ἢ μάλις εἰς τοὺς Ἡγεμόνας, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸν νὰ εὐρίσκωνται εἰς τῆς ἀξίας τὸ ὑπέρτατον ὕψος, ἔχασι χρέος νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς ἄλλε, ἢ μόνον εἰς τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ ἢ εἰς τὴν δύναμιν τῆς νοῦς, ἢ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν ὁποίων αἱ ρίζαι εἶναι ἀληθινὰ πικρόταται, καὶ μὲ ἀκάνθας περιπλεγμέναι, ἀλλ' οἱ καρποὶ των εἶναι ἐνδοξοὶ, ἢ γλυκύτατοι· ἔτω τὸ μαρτυρεῖ ἢ ἡ κοινὴ Παροιμία· Τῆς ἀρετῆς ὁ καρπὸς εἶναι δόξα.

Τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δίδαγμα τὸ σκῆπτρον σεραῶνει,
 Τὴν φήμιν, ἢ τὸ ὄνομα λαμπρῶς ὑπερυψῶνει.
 Καλότυχος ὁ Ἡγεμῶν, εἰάν ὁμῶς ἐνώσῃ,
 Μάθησιν, ἢ Χρισότιτα τὸ Κράτος μὲ τὴν γνῶσιν.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ἜΚΤΟΝ.

Τὰς χρῆσότητι, καὶ Σοφίᾳ πρωτεύοντας ἀγαθοποιεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ἢ ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῆς εὐλογημένου.

Ὡδυσυχεσάτη κατάσασις τῆ καιρῆ τῆτε, εἰς τὸν ὁποῖον πολλὰ ὀλίγοι εἶναι οἱ Μεγιστάνες, ὅπῃ νὰ ἀγαπῶσι τῶν ἀρίστων ἐπιστημῶν τὴν σπεδὴν, καὶ τὴν μάθησιν. Πῆ εἶναι τῶρα ἕνας Μαικενάτης ὁποῦ νὰ περιποιῆται τοὺς Σοφῆς, καὶ νὰ μὴ τὰς παραβλέπῃ εἰς τὰς ἀνάγκαστων,
 δὲν

δὲν ἦτον ἔτιως εἰς τὰς ἀρχαίους ἐκείνας, καὶ χρυσῆς αἰῶ-
 νας, καθὼς εἶναι τῶρα εἰς τὰς καιρὸς μας. τότε οἱ Ἡγε-
 μόνες ἔχαιρον νὰ βλέπωσι τὰς ἐλλογίμους, τὰς εὐεργετήσαν
 μὲ δῶρα, τὰς ἀγαθοποιῶσαν μὲ χάριτας, τὰς ἐμεταχει-
 ρίζοντο εἰς τὰ συμβέβια, τὰς εἶχαν εἰς περιποίησιν, καὶ
 μὲ ἀξιώματα τὰς ἐτιμῶσαν. Μάλιστα τόσον εὐφραίνοντο νὰ
 συναναστρέφονται μὲ τὰς Σοφῆς, ὅπῃ ἐνόμιζον χαίμενιν
 ἀνωφελῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅταν δὲν ἐσυνομιλήσαν μὲ
 αὐτὰς περὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, τόσον δὲ τὰς ἀγα-
 πῶσαν, καὶ τὰς εὐλαβῶντο, ὅπῃ ὡσὰν νὰ ἦσαν Ἱερά τινα
 μαντεία, ἔτι ἀπὸ τὰ λόγια τῶν ἐκρέμαντο, ἕτε ἐβεβαίω-
 ναν κανένα πρᾶγμα, ὅπῃ νὰ μὴν ἦτον παρ' αὐτῶν βεβαιω-
 μένον. Τὸ δὲ γενναιότερον ἦτον, ὅπῃ εἰς ἀνταμοιβὴν τοῦ
 φωτὸς τῆς βελῆς, καὶ τῆς Σοφίας, ὅπῃ παρ' αὐτῶν ἐλάμ-
 βανον, ἐχορηγῶσαν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην ἀφθονοπαρόχως
 τὰ πρὸς ζῶαρκσιαν, καὶ διὰ τροφὴν ἀναγκαῖα, κάμνον-
 τες ὡσὰν ἐκείνοι ὅπῃ βάλλωσιν ἔλαιον ἀρκετὸν εἰς τὰς
 λυχνίας, διὰ νὰ φαταγωγῶσι τὸν οἶκον αὐτῶν. Ἐγίνω-
 σκον γὰρ καλῶς πῶς ἡ ἀρετὴ, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀξιέρατος
 φύσει, σὺρνει μὲ τὴν λόγῳ τῆς τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ἔνοιαν,
 καθὼς τὴν σκιάν τὸ σῶμα, καὶ ἐλάνθανεν αὐτὰς, πῶς τὸ
 βραβεῖον τῆς ἀρετῆς εἶναι ἡ τιμὴ, καὶ πῶς ἂν ποτὲ ἐγί-
 νετο αὐτῇ βραβεῖον καὶ τῆς κακίας, ἡθελεν ἦσαι ἓνα τέ-
 ρας εἰς τὴν φύσιν τῶν ὄντων. Τετὸ δὲ διὰ νὰ γένη εἰς ὅλας
 πασίδηλον, χρειᾶ εἶναι νὰ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον ἐκείνων
 τῶν παλαιῶν τὰ ὑποδείγματα ὅπῃ τὸ βεβαιῶσι. Καὶ
 πρῶτον μὲν ὁ Κροῖσος βασιλεὺς τῶν Λυδῶν πλεσιώτατος,
 εἶναι ἓνας ἀπὸ ἐκείνας ὅπῃ ἠγάπα ὑπερβολικὰ τὴν Σοφίαν·
 ὅθεν βλέπωντας, πῶς τὰ βάρβαρα ἔθνη, ὅπῃ ἦσαν εἰς
 τὴν ὑποταγήν τε, εὐρίσκοντα τελείως ἀπὸ σοφῆς Ἀνδρῶ-
 πες ἐσερημένα, παρακινηθεῖς ἀπὸ τὴν φήμην τῆ Ἀναχάρ-
 σιος φιλοσόφου, ἔσειλεν ἓνα τῶν οἰκείων τε ἕως εἰς τὰς
 Ἀθήνας νὰ τὸν προσκαλέσῃ νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν, σέλλων-
 τάς τῳ καὶ μερικὸν χρυσίον διὰ χάρισμα· πρὸς τὸν ὅποιον
 τοιαύτην Ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ φιλόσοφος· Ἀναχάρσις
 Κροῖσω τῷ βασιλεῖ, εὐ πράττειν. Ἠλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα
 ὁ Βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, διὰ νὰ μάθῃ ἐπισήμας, καὶ ὅχι

διὰ τὰ ἀποκτήσω χρυσίον· ἀρκεῖ μοι λοιπὸν τὰ ἐπιστρέψω
 εἰς τὴν Σκυθίαν σοφώτερος, καὶ ὄχι πλεσιώτερος· ὅμως
 διατὶ βλέπω τὴν εὐγνωμοσύνην σου, καὶ τὴν θαυμασὴν σε
 γενναιότητα, θέλω παχίσει τὰ ἔλθω ταχέως τὰ σὲ ἀπο-
 λαύσω. ἔρρωσο. Δεύτερος εἶναι ὁ Ἀντίπατρος, ὅπῃ εἶχεν
 εἰς ὑπερβολικὴν τιμὴν ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας Βίωνα τὸν
 Βερυθενίτην· τὸ ὅποιον εὐκολα ἠμπορεῖ καθεύνας ἀπὸ τῆ-
 το τὰ τὸ καταλάβη· ἀκάντας γὰρ ὁ Βασιλεὺς, πῶς βα-
 ρέως ἠδένει, καὶ πῶς εὐρίσκετο εἰς ἔνδειαν πολλὴν, ἀπέ-
 σειλε δύο τῶν οἰκείων τε τὰ τὸν ἰδῶσιν ἐκ μέρης τε, καὶ τὰ
 τὸν ἰατρεύσωσι, προσάσωντας τὰ τῷ δῶσεν ὅσα ἦταν
 ἀναγκαῖα διὰ κυβέρνησίν τε. Μητρόδαρος ὁ σκέπτιος
 Ἀνὴρ εὐγλωττος, καὶ εἰς διαφόρους ἐπισήμας πεπαιδευμέ-
 νος, εἰς τόσῃν ἔνοιαν ἦτον σιμὰ εἰς τὸν Βασιλέα Μιθριδά-
 τιν, ὅπῃ ἀνομάζετο παρὰ πάντων Πατῆρ τῆ Βασιλείας·
 ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθύμησιν τῆ Πλάτωνος εἰς τόσῃν τιμὴν εἶχεν
 ἔτος ὁ γενναῖος Βασιλεὺς, ὅπῃ ἔβαλεν εἰς τὴν ἀκαδημίαν
 τὸ ἄγαλμά τε μὲ τοιαύτην ἐπιγραφὴν· Μιθριδάτης τῆ
 ῥοδοβάτης ὁ ἕως ἀφωσιώσατο ταῖς μέσαις τὴν εἰκόνα τῆ
 Πλάτωνος· ἀλλὰ καὶ ὁ τύραννος Διονύσιος τόσον ἐτίμα τὴν
 Σοφίαν τῆ Πλάτωνος, ὅπῃ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὴν Σικελίαν,
 ἔσειλεν εἰς συναπάντησιν αὐτῆ τὸ βασιλικόν τε Πλοῖον, καὶ
 πηγαίνωντας ὁ ἴδιος ἕως εἰς τὸ περιγιάλιον τῆς θαλάσσης,
 τὸν ὑπεδέχθη μὲ πολλὴν δεξίωσιν εἰς τὸ ἀμάξιόν τε· οὐ
 μόνον δὲ τῆ Πλάτωνος ἠγάπησε τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ
 μὲ ὄλον ὅπῃ ἦτον εἰς τὴν σκληρότητα δεδομένος, ἐσάθη εἰς
 τὴν μάθησιν τῆ Ἀρισίππου κατὰ πολλὰ ἔρασις, διὰ ταύ-
 τιν μάλις τὴν αἰτίαν, διατὶ ἤξευρεν ὁ Φιλόσοφος ἔτος τὰ
 πολιτεύεται κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ κατὰ τὸν τόπον, καὶ
 εἶχεν εἰς τὰς συνομιλίαις τε πολλὰς χαριεντισμὰς, καὶ
 ἠδύτητας· τὸ ὅποιον ἀπ' αὐτὸ ἠμποροῦμεν τὰ τὸ κατα-
 λάβωμεν· διότι ἐλλαντάς τῳ ποτὲ ὁ Διονύσιος τρεῖς παρ-
 θένους ἀπὸ τὰς πλέον ὠραίας, καὶ ἐκλεκτάς, διὰ τὰ κρατήσῃ
 διὰ λόγῳ τε μίαν, ὅποια ἦταν τῆς ἀρεσίας τε, αὐτὸς καὶ
 τὰς τρεῖς ἐκράτησεν, ἀναφέροντας τῆ Πάριδος τὸ ὑπόδει-
 μα, ὅπῃ δεινῶς ἐπαιδεύθη, διατὶ ἀπὸ τὰς τρεῖς Θεὰς
 ἐπροτίμησε τὴν μίαν· μὲ τῆτον τὸν χαριεντισμὸν ἐπέτυχε

τῷ σκοπῷ· καὶ ἔλαβεν ὁλόκληρον τῷ Διονύσιῳ τῷ χάρισμα. Ἄλλην φοράν πάλιν εὐρισκόμενος χωρὶς χρήματα, ἐπαρκαλέσθη τὸν Βασιλέα νὰ τῷ δώσῃ μερικὰ διὰ κυβέρνησίν τε, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Διονύσιος, δὲν εἶσαι ἐσύ ὅπῃ ἐδίδασκες, πῶς ὁ Σοφὸς δὲν ἔχει χρεῖαν ἀπὸ χρήματα, τὸ λοιπὸν διατὶ τῶρα τὰ ζήτεις; ἐτὶ εἶναι τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἀρίστιππος, ὅμως δός μοι τῶρα, καὶ μὴ ταῦτα θέλεις ἰδεῖ· ἀφ' ἧτ' ἔδωκε, βλέπεις, τῷ εἶπεν ὁ Βασιλεῦ, πῶς τῶρα δὲν ἔχω χρεῖαν ἀπὸ ταῦτα; ἀρεσκόμενος δὲ ὁ τύραννος νὰ ἀκούῃ πάντοτε τοιαῦτα περιχαρῆ, τὸν ἐτίμα κατ' ἐκάστην, καὶ συχνὰ τὸν ἐφιλοδώρει· καὶ ὁ Πύρρος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἡπειρωτῶν δὲν ἐτίμα ἀδιαλείπτως τὸν σοφὸν Κινέα τὸν Θετταλόν; εἰς τοιαύτην ἐξαίρετον ὑπόληψιν εἶχε τὴν μάθησίν τε, ὅπῃ ἔλεγε παρρησίᾳ, πῶς περισσοτέρας πόλεις ὑπέταξεν εἰς τὴν ἑξουσίαν τε μὲ τῷ Κινέᾳ τὴν εὐγλωττίαν, παρά μὲ τὴν δύναμιν τῶν στρατευμάτων τε· τόσῃν γλυκύτητα, καὶ χάριν εἶχαν οἱ λόγοι τε. Ἀλλὰ τί νὰ εἰπῆμεν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν ἄντως μέγαν διὰ τὰ θαυμαστά τε κατορθώματα; μὲ πόσας εὐεργεσίας δὲν ἀντέμειψεν αὐτὸς τῷ Σοφῷ καὶ Ἐναρέτῃ; πόσῃν ἀγάπῃν, καὶ εὐγνωμοσύνην δὲν ἔδειξεν εἰς τοὺς Ἐπιστήμονας; δὲν ἠγάπησε τόσον τὸν Οὐισίκρατον, ὅπου μὲ τὸ νὰ τὸν εἶχε πάντοτε σιμά τε καὶ εἰς τὸν πόλεμον, ἐπρόσαξε καὶ τὰ ἀνδραγαθῆμά τε νὰ σημειωθῶσι εἰς τὰς Βίβλους; δὲν ἐθαυμάσῃσε τὸν κυνικὸν Διογένην; εἰς ἔπαινον τῷ ὁποῖῳ εἶπεν ἐκεῖνα τὰ ἀξιοθαύμαστα λόγια· ἤθελα νὰ ἦμεν Διογένης, ἀν δὲν ἦμεν Ἀλέξανδρος· φανερώωντας τοιαυτοτρόπως τὸν μὲν ἑαυτὸν τε μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλης τῆς ἀνθρώπου, τὸν δὲ Διογένην δευτέρον τε· δὲν διεφύλαξε μὲ ἄκραν ἐπιμέλειαν τῷ Ομήρῳ τὴν Ἰλιάδα, τόσον ὅπῃ τὴν ὠνόμαζε τῆς ἐκτραλείας ἐφόδιον; μάλιστα ὅταν ἐκοιμᾶτο, τὴν ἔβαλλεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν τε ὁμοῦ μὲ τὸ ξιφός τε· εἶναι μάρτυς πῶς καὶ ὁ Ξενοκράτης τῶν μεγάλων εὐεργεσιῶν, ὅπῃ εἰς τῷ Σοφῷ ἔκαμινεν ὁ Ἀλέξανδρος· ἐπαινῶντας γὰρ ὁ Βασιλεὺς τῷ Ἀνδρῷ τέτρα τὴν ἀγχίνοισαν, καὶ μανθάνοντας παρά τῶν φίλων, ὅτι ἐταλαιπαρεῖτο ἀπὸ τὴν ἔνδειαν, τῷ ἔσειλε δῶρον πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου,

γυρίου, διὰ τὰ μὴ λυπῶνται, ἔλεγεν, αἱ μῦσαι, πῶς μὲ
 ἄνδρα πτωχὸν ἀνεπιμέλιτοι κατοικῶσιν· εἶχε γὰρ συνή-
 θειαν τὰ λέγει ὁ πλουσιόδωρος οὗτος μονάρχης, πῶς μὲ
 τὰς εὐποιίας τῶν κρατέτων πρέπει αἱ μῦσαι τὰ διατρέ-
 φωνται, βεβαιώνωντας μὲ τοῦτο τὸ ρήτον τῆ Ἴσοκράτης,
 ὅπῃ λέγει, πῶς δὲν εἶναι κατένας Θεσαυρὸς πλέον ὑπέρ-
 λαμπρος ὡσπερ ἡ εὐεργεσία, ὅπῃ γίνεσθαι εἰς τὰς σοφίας,
 καὶ ἐναρέτας Ἀνδράπας· ἀκόμι καὶ ἄλλα χρυσᾶ λόγια τὰ
 πεπλήεις μίμη, ὅπου λέγουσι, ὅποιος εὐεργετῆ τὸν ἄξιον
 ἄνθρωπον, διδωθήσεται, λαμβάνει τὴν εὐεργεσίαν· ἐκεῖ-
 νος δὲ ὅπῃ δυνάμενος, δὲν τῷ δίδει, φαίνεται πῶς μάλ-
 λον κρατεῖ τὸ ἀλλότριον, παρά πῶς δὲν δίδει τὸ ἐδικόν τε·
 Ἀλλ' ἔτε εἶναι εὐλόγον τὰ σιωπήσωμεν τὴν ἐξαίρετον εὐλά-
 βειαν τέτε τῆ γενναιοτάτε Πρίγκιπος πρὸς τὸν διδάσκα-
 λόν τε τὸν Ἀριστοτέλην, τότεν τὸν ἠγάπα ἐκ καρδίας, ὅ-
 που συρραχῶς ἔλεγε, πῶς περισσότερον ἦτον χρεώσης εἰς
 τὸν Ἀριστοτέλην, ὅπῃ τὸν ἐμαθήτευσσε, παρά εἰς τὸν Φί-
 λιππον ὅπῃ τὸν ἐγέννησε· διότι ἀπὸ τὸν Πάλλατε ἔλαβε
 μόνον τὸ εἶναι, εἶδὲ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον ἐδιδάχθη τὸ εἶ-
 ναι· ἀπ' ἐκεῖνον ἐνώριζε τὴν αἰτίαν τῆ ζῆν, καὶ ἀπὸ τῆ-
 τον ἤξευρε τὸν λόγον τῆ ὀρθῶς ζῆν· ἀπὸ τὰ ὅποια λόγια
 εὐκόλα ἠμποροῦμεν τὰ κατὰ λάβωμεν, πόσον ἐτίμα ὁ Ἀλέ-
 ξανδρος τὴν σπαρδὴν τῆς Σοφίας, καὶ τὴν γνώσιν τῶν Θεί-
 ων, καὶ ἀνδραπίνων πραγμάτων· τόσοι γὰρ εἰς αὐτὴν ἐ-
 σμινύνετο, καὶ ἐμεγαλοφρόνει, ὅσον ἐκόμπασσε, καὶ ἐκαυχᾶ-
 το εἰς τὴν ἐξουσίαν, ὅπῃ εἶχεν ἐπάνω εἰς ὅλα τῆς οἰκουμέ-
 νης τὰ πέρατα· ὅθεν ὅταν ἐμαθε πῶς ὁ Ἀριστοτέλης ἐ-
 κοινολόγησε μερικά τινα ἀπόρρητα Μυσήρια τῆς Φιλοσο-
 φίας, μὲ μίαν τε Ἐπιστολὴν, τὸν ἠλεγξε, γραφωθήσεται
 εἰς τέτον τὸν τρόπον· Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει, χαίρειν·
 Δὲν μοι ἐφάνη ἀρετὸν, ἀλλ' ἔτε ἀληθινὰ ὀρθῶς ἐπραξας,
 τὰ δημοσιεύσης τὰ θεωρητικὰς μαθημάτων· ἐκεῖνο γὰρ
 τὸ πρᾶγμα ὅπῃ ἦτον μόνον διὰ λόγου με, καὶ εἰς τὸ ὅποιον
 ὑπερέβαινα τὰς ἄλλας, τὸ ἔδωκες τῶρα τὰ εἶναι κοινὸν εἰς
 καθένα· ἐγὼ κάλλιον ἐπρόκρινα τὰ ὑπερέχω τῶν λοιπῶν
 μὲ τὴν κτῆσιν τῶν ἐξαιρέτων μαθημάτων, παρά μὲ τὸ
 κράτος τῆς ἐξουσίας. Καὶ ὄντως συνετὸς ἦτον ὁ λόγος τε·

ὁ γὰρ

ὁ δὲ Ἀντιθένης ἔτζι ἐνεθέτει, νὰ ἐτοιμάζη καθένας, καὶ νὰ πέρη μετὰ λόγουτ' ἐκεῖνα τὰ ἐφόδια, ὅπῃ ὅταν τύχη ναυάγιον, δὲν πνίθονται, ἀλλὰ κολυμβῶσιν, ἐννοῶντας μετὰ τοῦ πῶς αἱ ἐξαιρετικὴ τέχναι, καὶ ἐπισῆμαι παιδαχῶ ἔχουσι τιμὴν, καμία δυσυχία δὲν δύναται νὰ τὰς ἀφαιρέσῃ, ἢ νὰ τὰς ἀφανίσῃ. τὸ αὐτὸ ἐπρόσαξε καὶ ὁ Κυρηνάιος Ἀρίστιππος εἰς τὰς πολίτας τε, νὰ ἐπιμελῶνται διπλαδὴ τοιαῦτα ὑπάρχοντα νὰ ἀποκτήσῃν, ὅπου ἂν ποτὲ συνέβῃ νὰ συντριφθῇ, ἢ νὰ πνιγῇ τὸ παράβι, νὰ ἡμπορῶν μετὰ αὐτὰ χωρὶς τινὰ ζημίαν νὰ κολυμβήσῃν, καὶ ἀβλαβεῖς νὰ εὐγενεῖ ἔξω εἰς τὸ περιγιάλιον τῆς θαλάσσης· ἐδέποτε γὰρ ἡ Ἀρετὴ μένει χωρὶς τιμὴν, καθὼς ἔδὲ ὁ ἥλιος δὲν εἶναι βολετὸν νὰ μείνῃ χωρὶς ἀπτήνας, μετ' ὅλον ὅπῃ σκεπάζεται ἀπὸ τὰ νέφη· Ἀρχέλαος ὁ Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων ὑπερβολικὰ εὐφραίνετο εἰς τὴν συναναστροφὴν τῆ Εὐριπίδου· τὸ ὅποιον ἀπὸ τῆτο εὐκόλα γνωρίζεται· διότι γυρίζοντας ποτὲ ὁ Ποιητὴς ἀπὸ τὰ Βασίλεια διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κατοικίαν τε, καὶ καταβρωθεῖς ἀπὸ τὰ σκυλία, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιβελὴν, καὶ τὸν φθόνον τῶν κακοθελητῶν τε, ὁ Βασιλεὺς ὡς τὸ ἔμαθεν, ὄχι μόνον ἐνεδύθη μαῦρα φορέματα, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πολλήν τε λύπην καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τε ἐκέρυσε, καὶ ὄλες ἐκεῖνας ἀπέκτεινεν, ὅπῃ εὐρέθησαν ἔνοχοι τῆς τοιαύτης ἀπανδρωπίας. Μάρκος ὁ Ἀντώνιος ἕνας ἐσάθη καὶ αὐτὸς ἀνάμεσα εἰς τὰς Καίσαρας, ὅπῃ ἔδειξεν ἄκραν ἀγάπην εἰς τὴν σπυδὴν τῶν γραμμάτων· ὅθεν καὶ πολλὰς τῶν διδασκάλων τόσον ἐτίμησεν, ὅπῃ καὶ ὑπάτης τῆς Ρώμης κατέστησεν αὐτὴς· ὁ Μάριος ὁ περίφημος ἐκεῖνος στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων εἶχε τὰς ἑλλογίμας πάντοτε εἰς εὐνοίαν, καὶ ἐξαιρέτως τὰς Ποιητὰς, διατι ἀπὸ τὴν μάθησίν των ἠλπίζε νὰ ἰδῇ εὐφημισμένην τῶν λαμπρῶν του κατορθωμάτων τὴν δόξαν. Τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτον καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἀντώνιος ὁ Καρακάλλας, ὁ ὅποιος δεχόμενος πρὸς περιχαρῶς τὰς σίχας τῆ Ὀππιανῆ, ὅπῃ τῷ ἀφιέρωσεν, ἐπρόσαξε νὰ τῷ δάσουν ἀπὸ ἐν φλερίον χρυσῶν εἰς τὸν καθένα σίχον· καὶ ἐπειδὴ οἱ σίχοι εὐρέθησαν δύο μυριάδες, ἔλαβεν ὁ Ποιητὴς δῶρον εἰκοσι χιλιάδας φλωρία. Τίς γὰρ εἶναι ὁ Ἠγεμῶν ἐκεῖνος,

ὅπῃ

ὅπῃ δὲν ποθεῖ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ ὄνομά τε ἀθά-
 νατον; τὸ ὁποῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ κατορθωθῇ χωρὶς
 τὴν συνδρομὴν, καὶ βοήθειαν τῶν γραμμάτων· ἐπεὶ καὶ
 βλέπομεν, πῶς τῶν ἀνθρώπων ἡ μνήμη εἶναι ρευστή, καὶ
 αἱ ζωγραφίαι ὀλιγοχρόνιοι, καὶ τὰ ἀγάλματα φθαρτά,
 καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐφευρέματα ἀκατάστατα, καὶ μόνον τὰ
 γράμματα εἶναι ἐκεῖνα ὅπῃ ἔτε φθείρονται, ἔτε χάνον-
 ται, ἔτε ἀπωλένται, ἀλλ' εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα σταθερὰ
 διαμένουσι. Τῶρα ὅμως ἠξεύρω, πῶς αἱ Μῆσαι εἶναι τε-
 λείως ἠμελημέναι, καὶ σχεδὸν χωρὶς φωνήν· πλὴν δὲν θαυ-
 μάζω εἰς τῆτο, διατὶ χωρὶς τὸν χορὸν τῶν χαρίτων ἀ-
 δύνατον εἶναι νὰ φανῶν ὠραῖαι, καὶ σολισμέναι. Σπᾶσιος
 εἶναι τῶρα ἡ εὐγλωττία, ὅπῃ νὰ ἔχη τὴν μυρωδίαν τῆς
 λυχνίας τῆ Κλεάνθου· καὶ ἡ αἰτία εἶναι αὕτη· διατὶ ἐκεῖ-
 νοὶ ὅπου χρειάζονται τὴν λυχνίαν, δὲν σάξουσιν ἔλαιον.
 Ἄς εἶναι λοιπὸν εἰς εἰδήσίν σας ὁ Ἡγεμόνες, πῶς πάν-
 τα τὰ γενναῖα σας κατορθώματα θέλουν μείνει τεθαμμέ-
 να εἰς τὸν σκοτεινὸν τάφον τῆς λήθης, ἀνίσως καὶ μετὴν
 εὐγλωττίαν τῶν Ἐλλογιμῶν, ὅπῃ εἶναι δεύτερος Ἡλιος
 εἰς τὸν κόσμον, δὲν μείνωσι πεφωτισμένα· διὸ τρέφετε
 πάντοτε, καὶ εὐεργετεῖτε τῆς Σοφῆς, βέβαιοι ὄντες, πῶς
 μετὴν ἀθανασίαν θέλουν ἀνταμείψαι τὰς εὐεργεσίας σας,
 κηρύττοντες πανταχῶς τε, καὶ ἀδιαλείπτως τῆς ἐδικῆς σας
 ἐπαίνου μετὸ μέσον τῶν γραμμάτων, καὶ τυπώνοντες αὐ-
 τῆς ἀνεξαλείπτως εἰς τὴν μνήμην τῶν μεταγενεστέρων μετὰ
 τὰ συνδέματα ὅπῃ ἀφίνουσιν εἰς τὸν κόσμον. Τῆτο ἀρι-
 στα ἐγίνωσκεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ πάντοτε ἀξιέπαι-
 νος· ὅθεν μὲ ὅλον ὅπῃ νέος ἔλαβε τὸ Σκῆπτρον τῆς Βα-
 σιλείας, καὶ ἀπεικατεσάθη Μονάρχης ὅλης σχεδὸν τῆς οἰ-
 κεμένης, τῶ ἐφαίνετο ὅμως, πῶς τίποτε δὲν ἐκατόρθω-
 σεν, ἕως ὅπῃ δὲν εἶχε σιμά τε ἄνδρας Σοφῆς, καὶ Ἐπι-
 σήμονας νὰ τὸν συμβελεύωσι τὰ πρακτέα, καὶ νὰ ἀθανα-
 τίζωσι μετὰ τὰ συγγράμματά των τὰ γενναῖα του κατορ-
 θώματα· ἀλλὰ καὶ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο ὅπῃ ποτὲ εἶπεν, ἀ-
 προβλέπωντας εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἄξιον εἶναι νὰ
 σημειωθῇ μετὰ χρυσῆς χαρακτῆρας. Ἦτον μίαν Ἡμέραν
 πολλὰ περίλυπος, καὶ ἕνας τῶν στρατιωτῶν σοχαζόμενος
 τὴν

τὴν τὸσην τε σκυθρωπότητα, δρομαῖος ἔτρεξε, καὶ τῷ εἶ-
 πεν· Ἀγαθὸν μῆνυμα φέρω σοι κράτιστε Βασιλεῦ· γρα-
 φεῖς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, τῷ ἀπεκρίθη, καὶ τί καλὸν δύνα-
 σαι ἐσὺ νὰ μοὶ μνηύσης; τὸ καλὸν εἶναι, ἂν μοὶ ἀναγγεί-
 λης πῶς ἀνεσῆθη ὁ Ὀμηρος. Ἰδὲ πόσον ἐτίμα, καὶ εὐλα-
 βεῖτο ἐκείνης ὅπῃ εἰς τὴν μάθησιν τῶν Ἐπισημῶν ἦσαν
 ἐξαιρέτοι· βέβαια ἂν ἤθελα νὰ διηγηθῶ ὅλας τὰς εὐερ-
 γεσίας, ὅπῃ ὁ Ἀλέξανδρος ἀφθονοπαρόχως διεμοίραζεν
 εἰς τὰς πολυμαθεῖς, καὶ Ἐπισήμονας, χρεῖα ἦτον νὰ μὴ
 καταπαύσω ποτὲ τὸν λόγον· ὅμως ἀφίνωντας τὰ ἄλλα,
 τῆτο ἀκόμι προδέττω, τὴν εὐγνωμοσύνην δηλαδὴ ὅπῃ ἔ-
 δεῖξε πρὸς τὸν Πίνδαρον, μὲ ὅλον ὅπῃ ἦτον ἀπεδαμένος.
 πολεμῶντας ἦν τὰς Θήβας, καὶ ὑποτάσσωντας τὴν πόλιν
 εἰς τὴν ἑξουσίαν τε, αὐτὴν μὲν ἐπρόσαξεν εὐθύς ἕως ἐδά-
 φος τῆς γῆς νὰ κατασκάψεν, τὸ δὲ ὀσπήτιον τῆ Πινδά-
 ρου, καὶ ὅλας ἐκείνης ὅπῃ ἦσαν ἀπὸ τὸ γένος, καὶ ἀπὸ τὴν
 φαρμαλίαν τε νὰ τὰς διατηρήσεν ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὸν κοινὸν
 ὀλεθρον τῆ πολέμου· ἤξευρε γὰρ μὲ τὴν δοκιμὴν, πόσον
 ἐπωφελεῖς ἐσάθησαν πάντοτε εἰς τὰς Ἡγεμόνας οἱ συνε-
 τοί, καὶ ἐπισήμονες ἄνδρες· διότι γράφουσιν αἱ Ἱστορίαι,
 πῶς κάποιοι ὅπου ἐμισῆσαν τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ εἶχαν
 φέρη δῶρον μίαν κόρην θαυμαστὴν εἰς τὰ κάλλη, ἀμὴ μὲ
 φαρμάκι ἀναθρεμμένην, μὲ τέτοιον σκοπὸν, ὅτι συνευρι-
 σκόμενος μὲ αὐτὴν νὰ φαρμακωθῆ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ· ἀλ-
 λά μὲ τὸ νὰ εὐρέθῃ τότε ὁ Ἀριστοτέλης παρῶν, ἐμπόδι-
 σε τελείως τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ συνανασραφῆ μὲ αὐ-
 τὴν παντάπασι· διατὶ ἀπὸ τὸ βλέμμα τῶν ὀφθαλμῶν
 τῆς ἐγνώρισε, πῶς ἦτον φαρμακευμένη. Ὁ Σκιπίων ὁ
 Ἀφρικανός, ὁ κρείττων παντὸς ἐπαίνε ἐπρόσαξε νὰ βάλ-
 λεν ἐπάνω εἰς τὸ μνημεῖον τε τὸ ἄγαλμα τῆ Ποιητῆ Κεῖν-
 τε Αἰνίς, διὰ νὰ καταλάβωσιν οἱ μεταγενέστεροι, εἰς πό-
 σην τιμὴν εἶχεν ὁ ἔνδοξος ἕτος νικητῆς τῆ τρίτης μέρης τῆς
 οἰκεμένης, αὐτὸν τὸν σοφὸν Ποιητὴν, ὅπῃ πρῶτος σίμα
 εἰς τὰς Λατίνους ἔγραψεν Ἡρωϊκὸς σίχης, καὶ πρῶτος μὲ
 τὰ τοιαῦτα ποιήματα ἐφήμισε τὰ κατορθώματα τῶν Ῥω-
 μαίων. Σιγισμῆνδος ὁ Βασιλεὺς πενθερὸς τῆ Ἀλβέρτου
 Βασιλέως, διὰ τῆτο μάλισα ἐσάθη ἀξιεπαῖνος, διατὶ κα-
 θῶς

Θῶς ἦτον ἢ εἰς τὰς Ἐπισήμας πεπαιδευμένος, ἢ διαφόρων γλωσσῶν ἔμπειρος, ἔτι εὐφρόντιζε, ἢ ἐπεριποιεῖτο τὰς Ἐπισήμονας, ἢ ὅσας ἐγνώριζεν εἰς τὴν μάθησιν ἕξαιρέτως, τὰς ὁποίας πάντοτε μὲ ἀξιώματα, ἢ μὲ ἄλλας εὐερεσίας ἐπλέτιζε. Φερόμενος δὲ παρὰ τῶν Πριγκίπων τῆς Γερμανίας, ὅπου ἐμισῶσαν τὴν Λατινικὴν μάθησιν, διὰ τὴν τόσην τιμὴν, ὅπῃ ἕκαμνει εἰς ἀνδράπικας ἀγενεῖς, ἢ ἀνωμόμας, μόνον διὰ ὀλίγα γράμματα ὅπου ἤξευραν, ἕτως ἀπεκρίθη· ἢ πῶς γὰρ μὴ τὰς ἀγαπῶ, ἢ γὰρ τὰς τιμῶν, ὅπου ἡ Φύσις ἠθέλησε γὰρ ὑπερβαίνειν τὰς ἄλλους; ὄντως ἀξίος ὁ λόγος, καὶ ἄλατι ποικίλῳ ἠρτημένος. Καθὼς γὰρ ὁ Ἄνθρωπος μὲ τὸ λογικὸν ὑπερβαίνει τὰ ἐπιλοιπα ζῶα, ἕτω ἢ ὁ Ἐπισήμων μὲ τὴν μάθησίν τε ὑπερβαίνει τὰς ἀμαθεῖς. οἱ Γερμανοὶ ἐκεῖνοι ἐτιμῶσαν τὴν γένεσιν τὴν εὐγένειαν, καὶ τὸ ὄνομα· ἀλλ' ὁ φρόνιμος Βασιλεὺς ἐγνώριζε, πῶς εἰς τὰς Σοφὰς ἦτον κάποιον τὶ τῆς εὐγενείας, ἢ τῶν σωματίων ὑπέρτερον· ἐκεῖνοι γὰρ ἔχουσι τὰς τοίχους τῶν ὀσπιτίων αὐτῶν ζωγραφισμένους μὲ εἰκόνας, καὶ ἄρματα, ἀλλ' ἕτοι ἔχουσι τὴν ψυχὴν μὲ τὰς Ἐπισήμας κεκαλλωπισμένην. Ὅθεν καθὼς ἡ ψυχὴ εἶναι φύσει ἐξοχωτέρα τῶν σώματος, ἕτω τῶν νοῶν τὰ χαρίσματα εἶναι ὠραιότερα ἀπὸ τὰ σέμματα τῆς ἐξωθεν ευγενείας· ὅσοι λοιπὸν δὲν ἔχουσιν ἄλλο, παρὰ τὰς εἰκόνας τῶν προγόνων τῶν, οἱ τοιαῦτοι εἶναι εὐγενεῖς ἢ πράγματι, ἀλλὰ δοκῆσαι ἢ φαντασίᾳ· ἀλλ' ὅσοι λάμπουσι πανταχῶς μὲ τῆς Ἀρετῆς τὰς ἀκτῖνας, ἕτοι ἔχουσι τὴν ὄντως γνησίαν εὐγένειαν· ὁ Ἀνάχαρσις ὀνειδιζόμενος ὑπότινος ἄττικῆ, πῶς ἦτον Σκύθης, δηλαδὴ ἀπὸ χώραν βαρβαρικὴν, ἀπεκρίθη· „Ἐμοὶ μὲν ὀνειδὸς ἐστὶν ἡ Πατρίς, σὺ δὲ τῆς πατρίδος.“ Ἐντεῦθεν Ἀντίγονος ὁ Βασιλεὺς ἀκένωντας τὸν ὑόντε γὰρ καυχᾶται εἰς τὴν πατρικὴν δύναμιν, ἢ γὰρ ζητῇ τὸν αὐτὸν μισθόν· ὄχι, τῶν εἶπεν, εἰς τὴν πατραγαθίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνδραγαθίαν σε· τρεῖς μὴ σεμνύνεσαι εἰς τὰ μεγαλεῖα, καὶ εἰς τὴν λαμπρότητα τῶν Προπατόρων σε, ἀλλ' εἰς τὰς Ἰδίας σε Ἀρετὰς, ἢ εἰς τὰ κατορθώματα· πρέπει γὰρ καθένας μὲ τὰ ἔργα του γὰρ δοξάζεται, καὶ ὄχι μὲ ἐκεῖνα τῶν ἀλλοτρίων, καθὼς ὁ

Ἡλιος ὅπῃ λάμπει μὲ τὸ ἴδιόν τε φῶς, καὶ ὅχι μὲ ξένην λαμπρότητα. Εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν, πῶς πάντοτε περισσότερον ἐκεῖνα ἐτιμήθησαν τὰ ὀνόματα, ὅπῃ ἕξωθεν ἀποκτῶνται, παρὰ ἐκεῖνα ὅπῃ λαμβάνονται ἀπὸ τῆς προγόνου· διότι ταῦτα δίδει τῆ αἵματος ἢ συγγένεια, ἐκεῖνα δὲ ἐνὸς ἐκάστου ἢ Ἀρετῆ. Ὁθεν βλέπομεν εἰς τὴν Ἱερὰν Γραφήν, πῶς ὁ Ἰακώβ ἀφ' ἑ ἀνδρείως ἐπάλαυσε μὲ τὴν Ἀγγέλου, ἀφῆσε τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ ἐκλήθη Ἰσραήλ. Ὁμοίως καὶ ὁ Διδάσκαλος τῶν ἔθνῶν ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν πίσιν τῆ Σωτῆρος Χριστοῦ, μετέβαλε τὸ ὄνομά τε, καὶ ἀπὸ Σαῦλος ἀνομαθῆ Παῦλος. Τὸ αὐτὸ ἔκαμε καὶ ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, μὲ τὴν λαμπρὰν τε ὁμολογίαν δὲν ἠθέλησε νὰ ὀνομαθῆ πλέον Σίμων, ἀλλ' ἐκράτισε τὸ ὄνομα Πέτρος· ὅπῃ ὁ Θεάνθρωπος τῷ ἐχάρισε. Τέτα δὲ τῆ πράγματος ἔ μόνον εἰς τὴν Ἱερὰν Γραφήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἕξω Ἱστορίας ἔχομεν παραδείγματα· Ὁ Σκιπίων ὀνομαθῆ Ἀφρικανός, διὰ τὴν ὑπέταξε τὴν Ἀφρικὴν· ὁ Δομετιανός ἐκλήθη Γερμανικός, διὰ τὴν ὑπεδέλωσε τὴν Γερμανίαν· ὁ Μάνλιος ἐκράχθη Τορκβάτος, διὰ τὴν πολεμῶντας μὲ κάποιον ἀνδρείον ἀπὸ τῆς Γαλλίας, ἀφ' οὗ τὸν ἔρριψε νεκρὸν εἰς τὴν γῆν, τοῦ ἐπῆρε διὰ τῶν τρόπαιον τῆς νίκης τὸ Λατινιστὶ λεγόμενον Τόρκουες, ἢτοι τὸ Ἐγκόλπιον, ὅπῃ μὲ ἄλυσον χρυσοῦν ἐκρέματο εἰς τὸν λαιμόν τε· ἀλλὰ καὶ ὁ Ὁθεν εἰς τῶν Ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας, μὲ τὸ νὰ ἐνίκησεν εἰς τὸν πόλεμον τῆς Παλαιστίνης ἕνα Σαρακηνὸν ἀνδρείον πολεμιστὴν, ὅπῃ εἰς τὴν περικεφαλαίαν, καὶ εἰς τὸ σκετάρι τε εἶχε διὰ σημεῖον μίαν Ὀχενδραν, εἰς μνημόσυνον τῆς νίκης του ἕξωγράφισεν εἰς τὸ γενεθλιακόν τε σέμμα τὸ ἐρπετὸν αὐτὸ, διὰ ἐδικύν τε δόξαν, καὶ τῶν ἀπογόνων τε· διὸ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἀφίνωντας κάθε τίτλον, καὶ ὀνομασίαν, τὸ ὄνομα, Ἰησοῦς ποτὲ δὲν τὸ ἀφῆσεν· ὅτι τὸ Ἐλωὶ, τὸ Ἀδωναὶ, τὸ Γεωβὰ εἶναι ὀνόματα, ὅπῃ ἀπὸ τὴν Θεῖαν φύσιν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ εἶναί των· ἀλλὰ τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, τὸ ὑπὲρ παν ὄνομα ἐκ τῶν ἰδίων τε ἔργων ὁ Θεάνθρωπος τὸ ἀπόκτησε· καὶ διὰ τῆτο ὅταν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν τὸν Σαῦλον, ὅπῃ πνέων ἀπειλῆς, καὶ φόνου καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐπορεύετο εἰς τὴν

Δαμασκόν· δὲν τῷ ἀπεκρίθη, ἐγὼ εἰμί τὸ Α, καὶ τὸ Ω, ἢ ἐγὼ εἰμί τῆς μεγάλης βελῆς Ἀγγελοῦ, ἀλλὰ τῷ εἶπεν· ἐγὼ εἰμί Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις, ἴδιον γὰρ ἐσὶ τῆς γενναίας ψυχῆς περισσότερον, γὰρ τιμᾶ ἐκεῖνο, ὅπερ μετὴν ἀνδρείαν ἀπέλαυσε, παρὰ ἐκεῖνο, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ κληρονομίαν· διότι τοῦτο μόνον τὸ λογιάζομεν ἐδικόν μας. Ἐντεῦθεν βλέπομεν, πῶς οἱ γενναῖοι στρατιῶται πλέον μᾶλλον χαρᾶς καυχῶνται εἰς τὰ φλάμπερα ὅπου ἐπῆραν ἀπὸ τοὺς ἐχθρῶς, παρὰ εἰς τὰ στρατεύματα ὅπερ κατεδίωξαν, εἰς τὰ περιτειχίσματα ὅπερ ἐχάλασαν, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀνδραγαθίας ὅπερ ἔκαμαν εἰς τὸν πόλεμον, παρὰ εἰς τὰ σέμματα, καὶ εἰς τὰς εἰκόνας τῶν προπατόρων τῶν· καὶ διὰ τῆτο ὁ Ἀγαθοκλῆς, ὁ μέγας ἐκεῖνος στρατηγός, ὅπερ ἀπὸ κεραμεύς ἔγενε Βασιλεὺς τῆς Σικελίας, εἶχε συνήθειαν εἰς τὴν τράπεζάν του γὰρ βάλλῃ σκεύη, ποτήρια πῆλινα ἀνάμεσα εἰς τὰ χρυσᾶ· καθὼς εὖμορφα τὸ ἐπερίγραφεν ὁ Ποιητής.

Τὰ πῆλινα σκεύη μετὰ χρυσᾶ ἀντάμα,
 Βάλλωντας, ἔσμιξε μετὴν πτωχείαν τὸν πλεῖτον·
 Καὶ ἐρωτηθεὶς, εἶπεν, ὡς υἱὸς κεραμεύς,
 Καὶ ὡς Βασιλεὺς τῆς λαμπρᾶς Σικελίας.

Ὅταν γὰρ ἔλεγεν, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ εὐγένεια, εἰς τὰς ἀγαθοεργίας γὰρ καυχᾶται καθέννας, καὶ ὄχι εἰς τὰ κατορθώματα τῶν ἀλλοτρίων· δὲν ἠχύνετο ἔτος τὴν προτέραν τε κατάστασιν, ἀλλ' ἐνόμιζε μεγαλιτέραν του δόξαν, πῶς ἀπόκτησε τὴν Βασιλείαν μετὰ τὸ μέσον τῆς Ἀρετῆς, παρὰ γὰρ τὴν εἶχε λάβῃ ἀπὸ κληρονομίαν· διότι δὲν εἶναι πρᾶγμα μέγα γὰρ γεννηθῆ τινὰς Βασιλεὺς, ἀλλὰ μέγιστον εἶναι, τὸ γὰρ γένῃ ἀξίος τῆς Βασιλείας μετὰ τὰς γενναίας τε πράξεις· τὸ ὅποιον ἐπιβεβαιῶται μετὰ τὸ λαμπρὸν ὑπόδειγμα τῆς Ἀμάσιος Βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων. Γεννηθεὶς γὰρ ἀπὸ γονεῖς δυσυχεῖς, καὶ εἰς ἀσημον τύπον, καὶ φθᾶσας μετὰ τὸ μέσον τῆς Ἀρετῆς του εἰς τὸ ὕψος τῆς Βασιλικῆς μεγαλειότητος, οἱ Ἄρχοντες, καὶ οἱ ἄλλοι ἐνδοξοὶ τῆς Βασιλείας δὲν ἐκαταδέχοντο γὰρ ὑποταχθᾶσιν εἰς αὐτὸν, καὶ γὰρ ὑποκλίνωσι τὸν αὐχένα των· τότε ὁ Βασιλεὺς κράζωντας

ζωντας ἕνα χρυσοχοόν, τῷ ἔδωκε μίαν ἀργυρᾶν λεκάνην, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε συνήθειαν νὰ πλύνῃ τὰς πόδας τῆς, καὶ τὸν ἐπρόσαξεν, ὅτι ἀπὸ ταύτην νὰ κατασκευάσῃ ἕνα Ἄγαλμα τῷ Διῷ, ὅσον ἐδύνατο ἐπιτήδειον. ἀφ' ἧ δὲ ἐτελειώθη, εὐρισκόμενος ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅλος ὁ λαὸς εἰς τὸν Ναόν, εἶπε νὰ φέρῃ εἰς τὸ μέσον τὸ Ἄγαλμα· τότε ὅλοι καὶ οἱ Ἄρχοντες, καὶ οἱ τῶ δήμῳ ἔκλιναν τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἄρχισαν νὰ προσκυνῶσι τὸ Εἶδωλον· πρὸς τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ Ἄμασις, ἤξεύρετε τί προσκυνεῖτε ὡ Ἄνθρωποι, αὐτὸ εἶναι σκεῦος, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἕως τὴν προχθὲς ἔπλυνα τὰς πόδας μῶς· ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι, ἡμεῖς δὲν κοιτάζομεν τί ἦτον, ἀλλὰ τί εἶναι· τότε ὁ Βασιλεὺς ἀντισρέφωντας εἰς αὐτὰς τὰ λόγια τῶν τοῖς εἶπε· τὸ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ κοιτάζετε τί ἦμεν, ἀλλὰ τί εἶμαι· ἀληθινὰ ἐγεννήθηκα εἰς εὐτελέστατον τόπον, ἀλλ' ἔγω τῷ Θεῷ εὐδοκῶντος, ἀνέβην εἰς τὸν Θρόνον τῆς Βασιλείας. μετὰ τὸ τὸ ἐφεύρημα ἐδίδαξεν, ὅτι εἰς ἀξίας ὅπῃ ἀνωθεν παρὰ τῷ Θεῷ διατάσσεται, δὲν πρέπει νὰ σοχάζεται τις τὴν ὕλην, ἀλλὰ τὸ εἶδος· διότι ἡ ἀληθινὴ εὐγένεια δὲν σπρίζεται εἰς τῶν ἀλλοτρίων τὴν δύναμιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἰχὺν τῆς ἐκάστης ἀγχινοίας, ἡ ὁποία ὅσον εἶναι ἐξαιρετος, τόσον ευκολώτερον ὑπερβαίνει τὰς ἄλλας, καὶ τί λοιπὸν θαυμαστὸν εἶναι, εἴαν τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ φρόνιμοι Ἡγεμόνες ὡς Θεοὺς ἐτιμᾶσαν τὰς Σοφὰς, τοὺς ἐπεριποιῶντο, τὰς εὐεργετῶσαν, καὶ μετὰ ἀξιώματα τοὺς ἐμεγάλυναν; Δέων ὁ δέκατος τῆς Ρώμης Ἀρχιερεὺς τῷ Μεδικῷ γένει λαμπρὸς φασῆρ, καὶ τῶν Ἐπιλογίμων ὁ ἀληθὴς Μαικενάτης, ὅλος ἐκατεγίνετο εἰς τὸ νὰ περιποιῆται, καὶ νὰ εὐεργετῇ τὰς Σοφὰς, καὶ εἰς τὸ νὰ πλουτίσῃ ἀφθονοπαρόχως τὰς Βιβλιοθήκας· ὅθεν γράφουσι περὶ αὐτῶ αἱ Ἱστορίαι, πῶς τόσον ἦτον εὐεργετικὸς πρὸς ἐκείνους ὅπῃ ἦταν σολισμένοι μετὰ τὴν μάθησιν τῶν Ἐπιστημῶν, ὅπῃ ἐχάριζε διὰ μέτρα Μίτρας, καὶ διὰ Ποιήματα ἀμετρα χρήματα· ὄντως θαυμαστὸς Ἀρχιερεὺς, καὶ ἀθανάτως ἐνθυμήσεως ἀξίος· τὸ αὐτὸ σιχουργοῦσιν οἱ Ποιηταὶ καὶ διὰ τὸν Νικόλαον πέμπτον Ἀρχιερεῖα τῆς Ρώμης.

Εἰς πᾶσαν Ἀρετὴν, καὶ βελὴν ἦτον μέγας·

Καὶ ὡς λίαν Σοφὸς τῆς Σοφῆς εὐεργέτα,

Δὲν πρέπει ὁμοῦς ὁ Ἡγεμὼν ἐξίση νὰ διαμοιράζῃ εἰς ὅλας τὰς εὐεργεσίας τε, ἕτε ὅλας νὰ μεγαλύνῃ ἐξίση μὲ τὰ ἀξιώματά τε· διατὶ καθὼς λέγει ὁ Κικέρων δὲν εἶναι ἓνα ὁλονῶν τῶν ἀνθρώπων τὸ πρόσωπον, ἕτε γίνεται κατὰ τὴν Παροιμίαν τὸ Ἄγαλμα τῆς Ἑρμῆ ἀπὸ κάθε ξύλον· δὲν εἶναι κάθε ἀνθρώπος ἰκανὸς διὰ κάθε ἀξίωμα, καθὼς ὅλοι οἱ Σοφοὶ μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ βεβαιῶσιν, ἀλλ' ὅσοι εἶναι εἰς τὴν Ἀρετὴν ἐξαίρετοι, ἐξαίρετον ἄς ἀπολαμβάνωσι καὶ τὴν τιμὴν· καθὼς γὰρ ὁ Ἥλιος μὲ τὸ φῶς τε ὅλας τὰς κατοικίας λαμπρύνει, ἀλλ' ἐξαιρέτως ἐκείνας, ὅπου πλατυτέρας ἔχωσι τὰς θυρίδας, ἕτω καὶ ὁ Ἡγεμὼν ὅλας τῆς ὑπηκόους τε ἐξίση ἄς ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἐκείνας ἄς τιμᾷ περιαιότερον, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἀρετὴν ὑπερβαίνεν τῆς ἄλλης, καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων εἶναι ἐπιτιμειότεροι· πλὴν καὶ τῆς κατωτέρας ἄς μὴ παραβλέπη, μιμνήμενος τὸν καλὸν Ζωγράφον, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον τὰ ὄμματα, καὶ τὸ πρόσωπον εὐτρεπίζει ἐπιμελῶς μὲ τὸ κονδύλιον ὡς κρείττονα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν Εἰκόνα καλλωπίζει μὲ πολλὰ καὶ διάφορα χρώματα· εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόθεσιν ἄριστα ἀρμόζει τὸ ἀκαδημακὸν σημεῖον, τὰ μικρὰ δηλαδὴ, καὶ μεγάλα ἀγγεῖα γεμάτα καθ' ἓν κατὰ τὸ μέτρον τε· μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν Ἴσον, ἀλλ' ἐκ ἐξίση· εἰς ἓνα λόγον ἄς εἶναι ὁ Ἡγεμὼν μὲ τῆς ὑποκειμένης τε ὡσάν τὸ κέντρον τῆ τροχῆ, ὅπως τὰς μικροτέρας γραμμὰς πέμπει εἰς τὸν μικρότερον κύκλον, καὶ τὰς μεγαλιτέρας εἰς τὸν μέγαν· ἕτω καὶ αὐτὸς εἰς τῆς κρείττονας ἄς διαμοιράζῃ τὰ καλλίτερα ἀξιώματα, καὶ ὄχι εἰς τῆς κατωτέρας· διότι προτιμῶντας τοὺς ἦττον ἀξίως ἀπὸ τῆς ἀξιώτερας, δικαίως θέλει ἐπιτιμωθεῖ ἀπὸ τὸν σοφώτατον Σολομώντα, ὅπως λέγει εἰς τὸ εἰκοστὸν ἕκτον κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν τε· „Ὡς ὁ ἐμ-
 „βάλων λίθον εἰς σωρὸν τῆς Ἑρμῆ, ἕτω καὶ ὁ διδῶν τῶ
 „ἀφρονι δόξαν.“ διὰ τῆ ὁποῖα ρητῆ τὴν κατάληψιν χρεῖα εἶναι νὰ παρασήσωμεν ἐδῶ τὰς διαφόρας ἐρμηνείας τῶν
 ἐξῆ.

ἐξηγητῶν. Ὁ μέγας Ἱερώνυμος πρακτικὸς τῆς Ἑβραϊκῆς γλώττης θέλωντας νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ῥητὸν, ὑποθέττει μίαν παλαιὰν συνήθειαν, ὅπῃ εἶχον οἱ εἰδωλολάτραι· λέγει, πῶς ἔβαλον ἔτσι εἰς τὰς διόδους τὸ Ἄγαλμα τῷ Ἑρμῷ, εἰς τὰ ὁποῖα τὴν βάσιν ἦτον γεγραμμένον, πῶς ἔφθανεν ἐκείνη ἢ σράτα· καὶ ὅσοι διέβαινον ἐκεῖθεν, εἴτε διὰ εὐλάβειαν, εἴτε διὰ σημεῖον εὐχαριστίας ἔβαλον ἀπὸ μίαν πέτραν ὀλόγυρα εἰς τὸ ἄγαλμα, καθὼς τῶρα κάμνουν οἱ Εὐσεβεῖς ὁδοιπόροι, ὅπῃ ὅταν εὐρίσκωσι Σταυρὸν εἰς τὴν σράταν, τὸν περιτειχίζουσι μὲ διαφορὰς πέτρας, διὰ νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἢ σκυλί, ἢ ἕτερον ζῶον. Τῆτο λοιπὸν εἶναι τὸ νόημα· καθὼς ἐκεῖνοι ὅπῃ ἐπροσκυνῶσαν τὸν Ἑρμῆν, ἀτίμαζον τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, δίδοντες εἰς τὸν ψευδῶνυμον Θεὸν τὴν λατρείαν, ἔτσι καὶ ὁποῖος ἐκλέγει τὸν ἀνάξιον, καὶ τὸν ἀναβιβάζει εἰς κανένα ἀξίωμα, ὑβρίζει, καὶ ἀτιμάζει τὸν ἀξιον, ὑσερῶντας αὐτὸν τῆς τιμῆς, ὅπῃ μόνον τῷ πρέπει. Εἶναι ἄρα μέγα πλημμέλημα νὰ δίδῃ τινὰς εἰς τὰς ἀνεπιτηδεύεις τῆς ἀξίας τὸ κράτος, καθὼς ἐρμηνεύει ἡ παλαιὰ Παροιμία, ὅπῃ λέγει, μὴν ἐπιβάλης σαμάρη εἰς τὸ βόδι· ἄλλη ἐξηγήσις λέγει, καὶ ὄντως μὲ ἐπιτηδειότητα, καθὼς ἀπρεπον εἶναι νὰ ῥίψῃ τις εἰς ἓνα σωρὸν πετρῶν ἓνα πολυτίμον λίθον, ἔτσι ἀφρονέστατον πρᾶγμα εἶναι νὰ δώσῃ τῷ ἀναξίῳ τὸν ὑπέρλαμπρον μαργαρίτην τῷ ἀξιώματος· τὸ ὁποῖον ἄτοπον τόσον ἐμίσει ὁ Σωκράτης, ὅπῃ βλέπωντας ποτὲ ἓνα νὰ εὐργετῇ, καὶ νὰ χαρίζῃ τὰ ὑπάρχοντά του ἀσόχαστα, ὀργισθεῖς κατ' αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ· πολὺ κακὸν νὰ σοὶ ἔλθῃ· ὅπῃ τὰς χάριτας παρθένης ἔσας, ἐποίησας πόρνας· τὸ ὁποῖον ἔτω συμβαίνει, ὅταν ὁ Ἡγεμῶν χάρις σόχασιν διαμοιράζῃ εἰς τὰς ἀπαντῶντας τὰ πλεῖστα, μὴ ὅλον ὅπῃ εἶναι ἀνάξιοι· οἱ Διδάσκαλοι τῶν Ἑβραίων ἀλλέως τὸ ἐξηγήσι· λέγουσι γὰρ, πῶς εἰς τὸ πρωτότυπον Βιβλίον τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν αὕτη ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις, Μαργέμα, ἢ ὁποῖα ἀγκαλὰ καὶ δηλοῖ τὸν σωρὸν, ὅμως καὶ τὴν πορφύραν σημαίνει· ὅθεν ἔτως ἐννοεῖται· καθὼς εἰάν τινὰς ἐνδύσῃ μίαν πέτραν μὲ πορφύραν, ἢ θελε δώσῃ ἓνα φανερὸν σημεῖον τῆς ἀγνωσίας τε, ἔτω καὶ ὁποῖος δίδει τὴν

αξίαν εἰς τὸν ἀμαθῆ, καὶ ἀχρεῖον δείχνει πῶς εἶναι ἐλλει-
 πῆς ἀπὸ γνώσιν. Ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Κορυφαῖος τῶν Ρω-
 μαϊκῶν ρητόρων, πῶς ἢ κακῶς διανεμομένη εὐποΐα, κα-
 κοποΐα λογίζεται· καὶ βέβαια ἐπιζήμιον κακὸν εἶναι νὰ
 δίδωνται εἰς τὰς ἀναξίους τὰ ἀξιώματα· διότι ἢ κακία
 ὅπου ἰδιωτικῆ ἔσα κατενάρκει, καὶ ὅλως ἦτον ἀνίχυρος,
 ἀφ' ἧ ἀναβιβαδῆ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀξίας, ἔλκει πολλὰς,
 καὶ τὰς κατασῆνει μιμητάς της. οἱ Ἐβδομήκοντα ἐρμηνευταὶ
 μὲ διάφορον τρόπον τὸ ρητὸν τότε παραφέρουσι· λέγουσι γάρ·
 „Ὡς ὁ ἐπίδεσμέων λίθον ἐν σφενδόνῃ, ἕτως ὁ διδὼς ἄφρονι
 „δόξαν.“ καὶ ὄντως συνετάως· διότι καθὼς ἢ πέτρα διὰ τὸ
 ἔμφυτον βάρος ὅπερ ἔχει, κλίνει πάντοτε εἰς τὰ κάτω,
 ἀμὴ ἂν βαλθῆ εἰς τὴν σφενδόνην, μὲ τὴν δύναμιν τῆ βρα-
 χίσιος φέρεται εἰς τὰ ἄνω, καὶ πλήττει πολλὰς καὶ αὐ-
 τὰ τὰ πετώμενα, ἕτω καὶ ὁ ἀμαθὴς βαρυνόμενος ἀπὸ
 τὸ ἀχθος τῆς ἰδίας τῆ ἀναξιοῦτος, ὡς ἄλλη πέτρα μό-
 ριον εἰς τὰ κάτω κινεῖται· ἀλλ' ὁ Ἡγεμῶν βάλλωντας αὐ-
 τὸν εἰς τὴν σφενδόνην τῆς ὑπερασπίσεώς της, καὶ ὑψώνων-
 τὰς τον μὲ τὴν ὁρμὴν τῆ ἰδίας τε κράτης, ἀπροσδοκῆτως
 τὸν ἀναβιβάζει εἰς τὸ ὑπέρτατον ἄκρον τῆς μεγαλειότη-
 τος. ὅμως πολλὰς συμβαίνει, ὅτι καθὼς ἢ πέτρα ἀφ'
 ἧ παύση ἢ ὁρμὴ τῆ βραχίσιος, ὅπερ εἰς τὰ ἄνω τὴν ἔρρι-
 ψε, πάλιν ἐκ τῆ ἰδίας της βάρους σύρεται εἰς τὰ κάτω·
 ἕτω καὶ ὁ ἀμαθὴς, ὁ τῆς τιμῆς ἀνάξιος, εἰάν ποτὲ τοῦ
 Ἡγεμόνος ἢ εὐγνωμοσύνη παύση, πίπτει ἑλεεινῶς ἀπὸ
 τῆς ἀξίας τὸ ὕψος. Τὸ δὲ ἄξιον σημειώσεως εἶναι τῆτο,
 ὅτι καθὼς ὅποιος ἀσυνέτως ρίπτει τὴν πέτραν, ἔχει χρεὸς
 νὰ πληρώσῃ τὴν ζημίαν ὅπερ ἔκαμεν, ἕτω καὶ ὅποιος
 ἀσόχαστα μοιράζει τὰ ἀξιώματα, πρέπει νὰ ἀναπληρώ-
 σῃ πᾶσαν βλάβην, ὅπου εἰς τὴν πολιτείαν προξενεῖται
 ἀπὸ τὴν ἀνεπιτηδεϊατῆα τῆ τιμηθέντος· ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι
 ὁ Ἡγεμῶν τῆς Δικαιοσύνης διάκονος, εἰς τὴν πολιτείαν ἀ-
 μαρτάνει ἀναμφιβόλως, εἰάν εἰς τὰς ἀναξίους δώσῃ τὰ
 ὀφθίγια, καὶ γίνεται ὀφειλέτης ἀναποδόσεως· ἐπειδὴ
 καὶ τὰ ἀξιώματα εἶναι ὡσάν τὸ σπαδί, τὸ ὅποῖον ὁ μὲν
 φρόνιμος φορεῖ πρὸς δειφένδευσιν του, καὶ ἀντιπολεμεῖ γε-
 ναίως μὲ αὐτὸ τὰς πολεμίους ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· ὁ δὲ ἄφρων

κακῶς τὸ μεταχειρίζεται εἰς φόνους, εἰς ἀφανισμὸς, καὶ εἰς ἄλλας κακοπραγίας. Ὅθεν καθὼς δὲν ἠθέλαμεν δώσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς μανιώδους τὴν μάχαιραν ἀντὶ τὴν ἐξήτει, ἔγω δὲν πρέπει νὰ δίδωται εἰς τὰς ανεπιτηδεύεις τὰ ἀξιώματα, ὅταν τὰ ζητῶσιν· ἐπειδὴ καὶ παρ' αὐτῶν προξενῶνται οἱ ἀφανισμοὶ τῶν ὀσπιτιῶν, τῶν πόλεων, καὶ τῶν Βασιλείων· καθὼς μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ Τιβέριος, εἰς τὰ ὅποια τὰς ἡμέρας ὅποιος ἔπιπε περισσώτερον κρασί, ἐλογίζετο ἐνάρετος, καὶ ἡ μὲν μέθη ἀπελάμβανε τὰς τιμὰς, ἡ δὲ ἀρετὴ τὸ ὄνειδος, καὶ τὴν καταισχύνην· μάλιστα διὰ λόγου τε διηγῶνται αἱ Ἱστορίαι, πῶς τόσον ἦτον δεδομένος εἰς τὴν μέθην, ὅπῃ μίαν φορὰν χωρὶς διακοπὴν ἐκάθησε δύο ἡμερονύκτια εἰς τὴν τράπεζαν, τρώγωντας, καὶ πίνωντας μὲ τὸν Πομπώνιον φλάκκον, καὶ μὲ τὸν Λέκιον πείσωνα, τοὺς ὁποίους διὰ ταύτην τὴν κακοπραγίαν τὰς ἐτίμησεν εὐθέως· κάμνωντας τὸν ἕνα Αὐθύπατον τῆς Συρίας, καὶ τὸν ἄλλον Ἐπαρχον τῆς Ρώμης. Καὶ ὁ Νέρων διατὶ τάχει ἐτέλεσε τόσας ἀνομίας, καὶ εἰς τόσον ὀλίγον καιρὸν μὲ τὴν δυσυχίαν κατέφθειρε τὸ βασίλειον; διατὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων δὲν ἠκολούθησε τὸ δίκαιον, καὶ ἔυλογον, ἀλλὰ τὰ αἰχρὰ τε θελήματα, καὶ τὰς ἀσωτίας· φθάνει νὰ εἰπῶμεν τῆτο, διὰ νὰ φανῶσιν ἀρκετῶ αἱ αἰχρουργίαι τε, πῶς μετὰ θάνατον τῆ Βέρρης ἀπεκατέστησε στρατάρχην τῆς σπέρας τῆ πραιτωρίου τὸν Σοφόνιον τιγελλίνον, ἄνδρα ἄσωτον καὶ πάσης κακίας ἔμπλεων. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Οὐεσπασιανὸν τίς ἄλλος ἐσάθη πλέον σμικροπρεπής; ὁ ὅποιος ὅσας ἐγνώριζε φιλαργύρας, καὶ ἄρπαγας, τὰς ἐπεμπι διοικητὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ πλετίσειεν μὲ τὰς ἄρπαγὰς· μετὰ ταῦτα δὲ τὰς καὶ ἐκαταδίκαζε καὶ ἐλάμβανεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἐγίνετο αὐτὸς πλεσιόδωρος. Τοῦ δὲ Εὐρίκου, ἢ Βασιλέως τῆς Βρετανίας, τίς νὰ μὴ μισήσῃ τὰς παιδικὰς τε ἀταξίας; εἰς τῆτα τὴν αὐλὴν λέγουσιν οἱ Ἱστορικοὶ, πῶς ἄλλος ἔλαβε λαμπρὰς εὐεργεσίας· διατὶ ἔθρεψεν ἐπιτήδεια ἕνα χοῖρον, μὲ τὸ νὰ τῷ ἄρριζε νὰ τρώῃ συχνὰ τέτοιον φαγί· καὶ ἄλλος ἀνεβιβάθη εἰς μέγαλον κξίωμα, διατὶ ἔπαιζε μὲ πολλὴν εὐγένειαν τὰ χαρτίαι.

Τάτα ἐνεκεν δὲν εἶναι θαυμασόν, εἰάν πολλαίς ἐρημῶνται αἱ Ἐπαρχίαι, καὶ ἀφανίζονται τὰ Βασίλεια, ἐπειδὴ καὶ κυβερνῶνται ἀπὸ τοιάυτης Ἀνθρώπων ἀμαθείς, καὶ ἀπαιδεύτες· δὲν εἶναι φρόνιμος Ναύκληρος ὅποιος εἰς καιρὸν τρικυμίας, ὅταν εἶναι θυρωμένη ἡ θάλασσα, καὶ ἐναντίος ὁ ἄνεμος, δίδει τὸ πηδάλιον εἰς τὰς χεῖρας ἢ τῶν παιδίων, ἢ τῶν ἀνεπιτηδείων· καὶ διὰ τῆτο ὁ Ἡγεμὼν ἄς περιπατῆ πάντοτε μὲ πολλὴν φρόνησιν καὶ σόχασιν, ὅταν διαμοιράζῃ τὰ ἀξιώματα, καὶ ἐκλέγῃ τὰς Ἀρχοντας τε, διὰ νὰ μὴ καταιχυθῆ, ἀναβιβάζωντας εἰς τὰς ἀξίας τὰς ἀναξίους· καθὼς ποτὲ ἐσυνέβη εἰς τὴν ἀνύφωσιν τῆ Οὐεντιδῆς βάρβα, ὅπῃ ἀπὸ φύλαξ, καὶ ἐπιμελητῆς μουλαρίων, ἔφθασε μὲ τῆ καίσαρος τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ ἀξίωμα τῆ Ἰπάτε· τὸ ὅποιον πρᾶγμα τόσον ἐβαρυφάνη τῷ λαῷ, ὅπου ἀπὸ τὴν πολλὴν τῶν ἀγανάκτησιν ἐγράφαν πανταχῶ εἰς τὰς δρόμους τῆς Ρώμης· τρέξετε ὅλοι οἱ εἰς ἡγοσκόποι νὰ ἰδῆτε ἕνα ἀσυνήθειον τέρας, ὅπῃ νεωστὶ ἐφάνη· ἕνας ὅπῃ ἐξύσριξε τὰ μελάρια, ἔγινε τῆς πόλεως Ἰπατος· ὅταν γὰρ ἐκλέγῃ, καὶ τιμᾶ τὰς ἀναξίους, ὅχι μόνον λογίζεται παρὰ πάντων ἀσύνετος, ἀλλὰ γράφεται μὲ πολλὴν ἀτιμίαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Τυράννων· διότι συνήθειαν ἔχει ἡ περισηὴ ἐπιθυμία τῆς τυραννίδος νὰ εὐεργετῆ, καὶ νὰ τιμᾶ μὲ ἀξίας ἐκείνας ὅπῃ εἶναι εἰς τὴν δέλευσιν τῆς προθυμώτεροι, καὶ ὅχι ἐκείνας ὅπῃ εἶναι ἐναρετώτεροι· ὁ γὰρ τύραννος τῶν Σοφῶν, καὶ ἀγαθῶν πάντοτε εἶναι μισιτῆς, καὶ διώκτης· διατὶ φοβεῖται νὰ μὴ τύχη καὶ ἐλέψεν τὰ παράνομα ἔργα τε. Δὲν ἔπραξεν ἕτως ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Σεβῆρος, ὁ ὅποιος δὲν ἔπεμπε ποτὲ διοικητὰς εἰς τὰς Ἐπαρχίας τε, ἀνίσως καὶ πρῶτον δὲν ἐκήρυττε πανταχῶ τὰ ὀνόματά των, διὰ νὰ φανερωθῆ, ἂν εἶχαν ἐγκλήματα, καὶ αὐτ' αὐτῶν νὰ σείλῃ ἄλλους ἐναρέτες. Ἀμποτε οἱ Εὐσεβεῖς Ἡγεμόνες νὰ ἐποτιζοντο καμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς ἀληθείας, τὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπῃ ὅταν ἠθέλησε νὰ μεταμορφωθῆ, δὲν ἐπῆρε μὲ τῆ λόγῃ τε εἰς τὸ Θαβάριον ὄρος ὅλης τῆς Μαθητῆς, ἀλλ' ἐξελέξατο μόνον τρεῖς, τὰς πλέον ἐξαιρέτες, καὶ ἐναρέτες, διὰ νὰ μάθωσιν ἀπὸ ταύτην τῆς

Θεϊκὴν διδασκαλίαν τῶν πολιτειῶν οἱ Κορυφαῖοι, νὰ διανέμωσιν εἰς τὰς πλέον ἀξίας τὰ ὄφφικια, καὶ τὰ ἀξιώματα· διότι τῆς ἀπρεπῆς ἐκλογῆς ἢ βλάβῃ δὲν εἶναι μία, ἀλλὰ πολλαπλάσιος, εἶναι βλάβῃ τῆ ἐκλεχθέντος, βλάβῃ τῆ ἐκλέξαντος, καὶ βλάβῃ τῆ ὄφφικίᾳ. Τὸ ὁποῖον προφανῶς βεβαίον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸ, ἀ. κεφάλαιον τῆ Α΄ σματος· φέρωντας εἰς τὸ μέσον τὴν Νύμφην, ὅπερ λέγει· „Ἐθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶνι.“ ὅθεν μὲ τὸ νὰ ἦμεν ἀμαθῆς τῆς τοιαύτης διοικήσεως, ἀμπελῶνα ἐμὸν ἐκ ἐφύλαξά· ἐγεννήθην γάρ, διὰ νὰ μεταχειρίζομαι τὴν βελόνην, καὶ ὄχι τὴν λόγχην, καὶ τὸ ξίφος, καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικὴν μὲ ἀνεπιτηδεϊότητα ἐσυνέβη καὶ ἐφθάρη ὅλος ὁ ἀμπελῶν. Οὕτω, καὶ ἐκ ἀλλέως βλέπομεν συνεχῶς, πῶς συμβαίνει εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀξιωμάτων· διότι ἢ ἀσόχαστος ἐκλογὴ ἢ μετρίαν προξενεῖ τὴν βλάβην εἰς τὸ ὄφφικιον, καὶ εἰς τὸν ἐκλεχθέντα, καὶ πολλὴν ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἐκλέξαντα· εἰς βεβαίωσιν τοῦ ὁποῖου πράγματος χρεῖα εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν, διατὶ ὁ Θεὸς εἰς τὴν γραφὴν μὲ αἰφνίδιον θάνατον τὸν Ζὰν ἐπαίδευσεν, ὅταν ἐκράτησε τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης; ὁ σοφὸς Ἀβελένσιος ὑπολαμβάνει, πῶς τοιαύτη παιδεία τῷ ἦλθεν ἀνωθεν παρὰ Θεοῦ, διατὶ τὴν προλαβῆσαν νύκτα εἶχε συνευρεθῆ μετὰ τῆς γυναίκός τε, καὶ ἔπειτα ἐτόλμησε νὰ ἐγγίξῃ πρᾶγμα Ἱερὸν μὲ τόσῃν προπέτειαν· πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον ἀμάρτημα ἐκείνη ἢ συνουσία, δὲν φαίνεται πῶς διὰ ταύτην νὰ ἐπαιδέυθῃ· διατὶ ἢ ποιὴν δίδεται ὅπερ εἶναι πταῖσμα· ὁ Λυράιος λέγει, πῶς ἢ αἰτία ἐσάθη, διατὶ μὲ ὀλίγην εὐλάβειαν ἐξέτεινε τὴν χεῖρά τε ἐπὶ τὴν Κιβωτὸν τῆ Θεοῦ· ὅμως μίτε αὐτὴ δὲν εἶναι πιθανὴ γράμη, διατὶ προβαλλόμενον τὸ πταῖσμα μὲ τὴν ποιὴν, τὸ πταῖσμα εἶναι ἐλαφρὸν, καὶ ἢ ποιὴν βαρυτάτη· μάλιστα εἰν καλῶς σοχαθῶμεν, ἔδειξε σέβας πολὺ, καὶ ὄχι ἀνευλάβειαν, ὅπερ ἐκράτησε τὴν Κιβωτὸν διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὴν γῆν· ἢ ἀληθινὴ λοιπὸν αἰτία ἐκείνη τῆ αἰφνιδίᾳ θανάτου αὐτῆ ἐσάθη· εἶχε χρεὸς ὁ Ζὰν ὡς Λευίτης ὅπερ ἦτον, νὰ βασῆ μὲ τὰς ὤμους τε τὴν Κιβωτὸν τῆ Θεοῦ· αὐτὸς δὲ ἀντὶ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸν ἔργον τε κατὰ τὸ πρέπον, ἔζευξε δύο

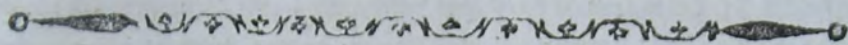
μοχάρια εἰς ἓνα ἀμάξι νὰ τὴν φέρωσι, τὰ ὅποια ὡς ἀσυνήθιστα τῷ ζυγῷ, προσκρέοντα, καὶ κινδυνεύοντα νὰ τὴν ρίψωσιν εἰς τὸν δρόμον, ὁ Ζὰν ἠπλάσε τὴν χεῖρα του, καὶ τὴν ἐκράτησε διὰ νὰ μὴ πέσῃ· ἀργίσθη ἔν δια τῆτο ὁ Κύριος κατ' αὐτῶ, καὶ θέλωντας νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν τῷ εἶπεν· ἔτω λοιπὸν ἀφῆσες εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀλόγων ζώων τὴν Κιβωτὸν μου, ὅπῃ εἰς τοὺς ὤμους των πέπει νὰ τὴν βασάξωσιν οἱ Ἄνθρωποι; διὰ τῆτο σε τὸ βαρύτερον πταῖσμα τῶρα θέλεις δώσει τὴν δίκην, καὶ εὐθέως μὲ θανατηφόρον πλήττωντας αὐτὸν εἰς τῶν ὤμων, καθὼς γράφουσιν οἱ ἐξηγηταὶ τῆς γραφῆς, ἐπειδὴ καὶ μὲ αὐτὸς εἶχε χρεὸς νὰ τὴν συκώσῃ· αἰφνιδίως τῆς ζωῆς του τὸν ὑπέρησεν. Ἀπὸ τῆτο ἔυκολα ἠμποροῦν νὰ καταλάβωσιν οἱ ἠγεμόνες, ὅπῃ διαμοιράζουσι τὰ ὀφθίμια τῆς πολιτείας, πόσον ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ δίδεν αὐτὰ εἰς μοχάρια, τρεῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδοκίμους, καὶ ἀμαθεῖς· ἐνδέχεται γὰρ ὅτι, οἱ τοῖστοι, ὡς ἀπρακτοὶ ὅπῃ εἶναι, νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν γῆν τὴν Κιβωτὸν, νὰ ἐπιτελέσωσι μὲ πονηρίαν τὸ ἔργον τους, καὶ νὰ διοικῶσι μὲ ζημίαν τὴν Ἐπαρχίαν· τὸ ὅποιον φανερὰ ἐπαράσησεν ὁ Οὐβίδιος, ὅταν εἰς τὰ Ποιήματά του ἔγραφε, πῶς ἡ δέησις τῷ Φαέδοντος εἰσηκῆθη ἀπὸ τὸν Ἥλιον, νὰ τῷ δώσῃ διπλαθὴ μόνην μίαν ἡμέραν τὸ φωτοφόρον του ἀμάξι νὰ τὸ ἐλαύνη· ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχε τὴν ἀναγκίαν ἐπιτηδειότητα, ἔτε πράξιν νὰ διευθύνη, ἔσωντας καὶ νὰ ευγῆκαν τὰ ἄλογα ἀπὸ τὸν δρόμον αὐτῶν, ἐκεῖνον μὲν ἐλευσινῶς κατεκρήμνισαν ἀπὸ τὸν ἔρανόν, τῆς δὲ γῆς τὸ πρόσωπον ὅλον κατέκαυσαν. Καὶ βέβαια ποῖος συνετὸς δὲν γνωρίζει, πῶς ἔτος ὁ μῦθος διλοῖ καὶ πάντα τῶν διεφθαρμένων τρόπων ὅπῃ τὴν σήμερον πολιτεύονται; ὅταν γὰρ οἱ ἀγράμματοι, καὶ τῆς κυβερνήσεως ἀμαθεῖς κρατῶσι τὸ πηδάλιον τῆς διοικήσεως, τότε καὶ τὴν πολιτείαν κατασρέφουσι, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας διαφθείρουσι, καὶ φέρουσι τὰ πάντα εἰς ἔσχατον ὄλεθρον· διότι πῶς δύναται νὰ γένη ἀρματιλάτης τῶν ἄλλων ὁποῖος ἔχει χρεῖαν νὰ κυβερνηθῇ ἀπὸ ἄλλου; ἢ πῶς νὰ ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα τοῦ στρατεύματος, ὁποῖος ἔτε τὸ πρόσωπον εἶδε ποτὲ τῷ ἔχθρῳ, ἔτε

σπαθὶ γυμνωμένον; Τότε ἔνεκεν μὲ μεγάλην σόχασιν ἄς
 προσέχωσιν οἱ Ἡγεμόνες νὰ ἀναβιβάσωσι πάντοτε τὰς
 ἀξιοτέρες εἰς τὰς διοικήσεις, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀξίας· ἔ-
 τως ἐσυνήθιζαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν παλαιὸν καιρὸν, κα-
 θὼς διηγῆται ὁ Τριβέλλιος. Θέλοντες γὰρ νὰ ἐκλέξωσι
 νέον Ἕπατον, οἱ φρονιμώτεροι τῆς συγκλήτου μὲ μίαν
 βελήν, καὶ γνώμην ἀπεφάσισαν νὰ γένη Ἕπατος ὁ Οὐά-
 λεριανός· ἡ δὲ αἰτία ὅπως τὰς ἐπαρακίνησε δὲν ἐσάθη ἄλ-
 λη, παρὰ μόνον διατὶ ἦτον καλλίτερος ἀπὸ ὄλης, φρόνι-
 μος, σεμνός, ἐχθρὸς τῶν τυράννων, καὶ μάλιστα τῆς κα-
 κίας, ἐπειδὴ δὲ ἐπακολοθεῖσαν ἐν πάσιν αὐτὴν τὴν ἀ-
 ρίστην διαταγὴν, ὠκοδόμησαν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ δύο περιφή-
 μως Ναὸς, τὸν ἓνα ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἀρετὴν, καὶ τὸν
 ἄλλον εἰς τὴν Τιμὴν· ὅμως διατεταγμένως μὲ τρόπον τοιοῦ-
 τον, ὅπως ὅποιος ἠθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Τι-
 μῆς, ἔπρεπε νὰ διαβῆ ἔσωθεν ἀπὸ τὸν Ναὸν τῆς Ἀρε-
 τῆς, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον ἀπὸ ἄλλην σφάταν ἀνεωγμένη ἢ εἰ-
 σοδος· ἡ δὲ γραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς τῆ β'. Ναῶ ἦτον αὕτη·
 ὁδηγέσης τῆς Ἀρετῆς. “ Εἶδε μίαν φοράν ὁ Προφήτης Δα-
 νιὴλ ἓνα δένδρον πολλὰ θαυμαστὸν, διὰ τὸ ὕψος ὅπως εἶχεν,
 εἰς τὰ ὁποῖα τὰς ὑψηλοτέρας κλάδας ὠκοδομεῖσαν τὰς φώ-
 λεάς των τὰ πετεινὰ τοῦ Οὐρανοῦ· κάτωθεν δὲ ὑπὸ τὴν
 σκιάν τε ἐσέκοντο τὰ κτήνη, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς. Ἀπὸ
 τῆτο δὲ τί μανθάομεν; πῶς δηλαδὴ αὕτη εἶναι ἀρίστη κυ-
 βερνήσεως διαταγὴ, ὅτι οἱ Σοφοὶ, καὶ φρόνιμοι ἄνδρες, οἱ
 ὁποῖοι ὡσάν τὰ πετεινὰ τῆ Οὐρανοῦ εἰς τὰ ὕψη πετώσι,
 καὶ διὰ τὴν μάθησιν, καὶ διὰ τὴν σύνοσίν των εἶναι περίβλε-
 πτοι νὰ ἀναβιβάζωνται εἰς τὰς ἀνωτέρους τόπους τῶν ἀ-
 ξιωμάτων· οἱ δ' ἀμαθεῖς νὰ μένωσιν εἰς τὰ κάτω ὡς ἀδό-
 κημοι, καὶ ἀνεπιτήδεοι· καὶ τῆτο μὲ δίκαιον τρόπον· δια-
 τὶ καθὼς ἄπρεπον ἠθελεν ἦναι, εἰάν τὰ γῆινα ζῶα ἐκά-
 θαιτο εἰς τὰς ὑψηλὰς κλάδους τῆ δένδρου, τα δὲ πετεινὰ
 ἔμενον κάτω εἰς τὴν γῆν, ἔτω κατὰ πάντα ἠθελεν ἦναι
 κακὴ, καὶ διεσραμμένη ἡ διοίκησις, εἰάν οἱ ἀμαθεῖς ἐπρο-
 βιβάζωντο εἰς τὰ ὕψη, οἱ δὲ ἐνάρετοι, καὶ εἰς τὴν σο-
 φίαν ὑπέρλαμπροι ἕως ἐδάφους τῆς γῆς κατεβάλλοντο.
 Ταύτην τὴν συμφορὰν θρηνώντας ὁ σοφὸς Ἐκκλησιαστής,
 λέγει

λέγει εἰς τὸ δέκατον κεφάλαιον· „ Ἐστὶ πονηρία, ἣν εἶδον
 „ ὑπὸ τὸν Ἥλιον· ὁ ἄφρων καθήμενος ἐν ὕψει μεγά-
 „ λους.“ ὡσανὺν ἔλεfen, εἶδε διάταξιν ἀτακτοῦ καὶ πολ-
 „ λά εἰς τὸν κόσμον, τὰ ἄστρα νὰ κοίτωνται εἰς τὴν γῆν, καὶ
 „ τὰ θηρία νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰ νέφη τῆ Οὐρανῶ· ταῦτέστιν
 „ οἱ πολυμαθεῖς, καὶ εἰς τὰς ἐπισήμας πεπαιδευμένοι, χω-
 „ ρὶς καμίαν ἀξίαν νὰ ἔρπωνται εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἀγράμ-
 „ ματοι, καὶ ἀπαίδευτοι νὰ προάγωνται εἰς τὰ ὑπέρτατα ἀ-
 „ ξιώματα· ἔτος εἶναι καὶ τῆ Ἰερεμίου τῆ Προφήτου ὁ μεγα-
 „ λήτερος θρήνος, δηλαδὴ νὰ κυριεύσιν οἱ δέλοι, καὶ νὰ ἐξε-
 „ σιάξεν ἐκεῖνος ὅπερ ἐγεννήθησαν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ
 „ εἶναι ἐξουσιασαί, καὶ δεσπόται· ὁθεν ἀνασεναῖζωντας ἔλε-
 „ γεν εἰς τὸ ἐ. κεφ. „ οἱ δέλοι ἐκυρίευσαν ἡμῶν.“ ἀλλὰ τί
 „ ἠθελεν εἰπῆ ἂν εὐρίσκετο τῶρα εἰς τὰς καιρὸς μας ὅπερ οἱ
 „ ἀπρακτοὶ, καὶ κακότροποι, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν μόνον διὰ
 „ νὰ ἀναλίσκωσι τὰς καρπὰς τῆς γῆς, εἰς τὰς ἐνδόξους βαθ-
 „ μὰς προβιβάζονται· οἱ δὲ ἐλλόγιμοι, καὶ ἐπισήμονες κά-
 „ θονται εἰς τὰς ὑποβάθρας, ἢ μάλλον εἰπεῖν εἰς τὴν σά-
 „ κτην, καὶ εἰς τὸ χῶμα ἀνεπιμέλιτοι, καὶ καὶ γῆς συρόμενοι·
 „ καὶ ἀληθεύει ἡ Παροιμία ὅπερ λέγει· ἡ καλοσύνη ἐπαινεῖ-
 „ ται, καὶ κρυώνει· ἐντεῦθεν ὁ σοφὸς Κράτης ἐπαρωμοίαζε
 „ τὰς τιμὰς, καὶ τὰ ἀξιώματα μὲ ἐκείναις ταῖς συκαῖς ὅπερ
 „ ἀναθάλλουσιν εἰς τόπος ὑψηλὸς καὶ δυσβάτους, τῶν ὁποίων
 „ τὰς καρπὰς τρώγουσι μόνον οἱ κόρακες, οἱ δὲ Ἄνθρωποι
 „ δὲν ἀπολαμβάνουσι καμίαν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν λύμην,
 „ ὅπερ τόσον ὀλεθρον προσερεῖ εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ εἰς τὰ
 „ Βασίλεια, διὰ νὰ τὴν ξερρίζωσιν τελείως ἀπὸ τὸν τόπον
 „ τῆς ἐξουσίας τῆ Ἡγεμονίας, χρεῖα εἶναι νὰ ἐπιτελέσῃ αὐ-
 „ τὸ ὅπερ γίνεται εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐκείνων ὅπερ τυπῶνται τὰ
 „ χρήματα, οἱ ὅποιοι πρῶτα ζυγιάξεν τὸ χρυσίον, καὶ τὸ
 „ ἀργύριον, ἔπειτα καὶ τὸ βάρος, καὶ καὶ τὴν ποσότητα τυ-
 „ πῶνους· τὴν σφραγίδα· τὸ αὐτὸ λοιπὸν πρέπει νὰ γίνε-
 „ ται καὶ εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀξιωμάτων· Πρῶτον ἄς ζυ-
 „ γοσατένται τὰ καθενὸς ἢ σύνεσις, ἢ μάθησις, καὶ ἡ Ἰκα-
 „ νότης, καὶ μὴ ταῦτα ἄς διαμοιράζονται τὰ ἀξιώματα· ὁ-
 „ μως ὄχι εἰς κάθε λογῆς Ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰς τὰς ἀξιο-
 „ τέρας·

τέρης ἄληθές γὰρ εἶναι τὸ ἀξίεπαινον ἐκεῖνο Ἀπόφθεγμα ὅπερ λέγει ἑδὲν τῆς ἰσότητος ἀνισώτερον.

Τὶ σοὶ ὠφελεῖ ὦ Ἡγεμῶν τὸ Κράτος,
Αἱ Χάραις, τὰ πλέτη, καὶ τὸ λαμπρὸν σε Στέμμα,
Ἐὰν τῆς Σοφῆς τῆς Ἀρετῆς τροφίμης,
Δὲν φιλοδαμῆς, καὶ δὲν τιμᾶς ἀξίως.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ἙΒΔΟΜΟΝ.

Τὰς Ἱεράς Βίβλους ἐπιμελῶς ἀναγινωσκέτω ὁ
Ἡγεμῶν, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ Βασι-
λεῖα αὐτῷ.

Μετὰ προσοχῆς κράτιστε Ἡγεμῶν ἀναγίνωσκε τὰς
Θεογράφης Βίβλους, καὶ ἐξ αὐτῶν, ὡς ἀπὸ πηγῶν
θέλεις ἀντλήσει ὅσα χρυσίμους συντείνουσιν εἰς τὴν ὀρθὴν
τῆ Θεῶν διαγωγὴν, καὶ εἰς τὴν τῆς πολιτείας ἀρίστην διοίκη-
σιν· καὶ Πρῶτον μὲν θέλεις εὖρει εἰς αὐτάς τὸ προσκυνη-
τὸν τῆς ὑπερσείας Τριάδος Μυσήριον, τετέσι τὸ μοναδικὸν
τῆς Θεῆς ἑσίας, τὸ Τριαδικὸν τῶν Θεῶν Προσώπων, καὶ ἑ-
κάστης τῶν ἀπαραλλήλων Ὑποστάσεων ἰδιότητος, καὶ τὰ
γνωρίσματα· ἐπειδὴ καὶ ὅ, τι εὐρίσκεται εἰς τὸν Θεὸν ἢ ἑ-
σία εἶναι, ἢ πρόσωπον, ἢ ἰδιότης. ἡ Οὐσία εἶναι μία,
καὶ ἀδιαίρετος, ἢ ὅποια ἔτε γενᾶ, ἔτε γενᾶται, ἔτε δια-
χωρίζει, οὔτε διαχωρίζεται· τὰ Πρόσωπα εἶναι τρία,
Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· ὁ Πατὴρ μόνος εἶναι
ἀναίτιος, καὶ ἀγέννητος· ὁ Υἱὸς ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς γεννη-
τός, καὶ αἰτιατός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον αἰτιατὸν, καὶ ἐκ-
πορευτὸν ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου. Τὰ ἰδιώματα πάλιν εἶναι
τρία, ἢ Ἀγεννησία ἰδιώμα τῆ Πατρὸς, ἢ γέννησις τῆ υἱῆ,
καὶ ἢ Ἐκπόρευσις τῆ Παναγίης Πνεύματος. Ταῦτα δὲ πα-
ρὰ τοῖς Ἱεροῖς Θεολόγοις λέγονται καὶ Γνωρίσματα· δια-
τι γινώσκᾶ ποιῶσι τὰ πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὰ
ὅποια μίαν μὲν, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσι Φύσιν· διακρίνονται
δὲ ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς ὑπαρκτικῆς ἑκάστη ἰδιότητος· ἢ
γὰρ

Ὁ Ἀγεννησία διακρίνει τὸν Πατέρα, ἢ Γέννησις τὸν υἱόν, καὶ ἡ Ἐκπόρευσις τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅμως δὲν εἶναι τρεῖς Θεοὶ, ἀλλ' εἷς Θεὸς μόνος· ἐπειδὴ καὶ ἡ διαφορὰ ἔτε εἰς τὴν φύσιν εἶναι, ἔτε εἰς τὴν θέλησιν, ἀλλ' εἰς τὸ γεννᾶν, καὶ γεννᾶσθαι, καὶ εἰς τὸ Ἐκπέμπειν, καὶ Ἐκπορεύεσθαι· τὸ ὁποῖον μέγα Μυστήριον ἄριστα ἐξηγεῖται μετὰ τὸ ὄνομα τῶ Θεῶ τὸ τετραγράμματον Ἰεσοβά. Ἐβραῖσι γὰρ τέσσαρα γράμματα περιέχει· τὸ Ἰ ὄδ, δηλαδὴ μετὰ τὸ νὰ σημαδεύῃ ἀρχὴν· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρχὴ τῶν ἄλλων γραμμάτων, ἔχοντας καθ' ἓνα ἀπ' αὐτὸ τὴν γέννησίν τε, αὐτὸ δὲ παρ' ἑδενὸς γεννόμενον, ἄριστα παρασένει τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ ἄλλου, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἐκπορεύωνται παρ' αὐτοῦ τὰ ἕτερα δύο πρόσωπα, εἰκότως Ἀναρχὸς ἀρχὴ λέγεται, τὸ δεύτερον γράμμα ἦτοι τὸ Ε, δηλοῖ τὸ εἶναι, καὶ ζῆν, καὶ φανεραίνει ἀρμοδιώτατα τὸν Υἱόν, καὶ λόγον τῶ Θεῶ, δι' ἃ ἔγιναν τὰ πάντα, καὶ ἔλαβον τὸ εἶναι, καὶ τὸ ζῆν. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶν ἦν, λέγει τὸ Γερόν Εὐαγγέλιον. Τὸ τρίτον γράμμα εἶπεν τὸ β' α, ὁποῦ θέλει νὰ εἰπῇ, Καὶ, τὸ ὁποῖον αἴνας σύνδεσμος συμπλεπλεκτικός, ἐμφανίζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπῃ εἶναι Σύνδεσμος ἀγάπης τῶ προανάρχε Πατρὸς πρὸς τὸν συνάναρχον Υἱόν. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ πανάγιον, καὶ ἄρρητον ὄνομα τῶ Θεῶ διπλασιάζεται, τὸ Ε, Γράμμα, ὅπῃ δηλοῖ τὸν Υἱόν, μετὰ ἔννοιαν μυστηριώδη· διότι ἐν τοῖς Θεοῖς ὁμοιογεννῆς Υἱὸς εἶναι διπλῆς τῆ φύσει· ἐπειδὴ καὶ ἠνωσεν εἰς τὴν ἑαυτῆ ὑπόστασιν Θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα, ὅταν δι' ἡμᾶς τῶς Ἀνθρώπου τέλειος ὦν Θεός, ἔγινε τέλειος Ἀνθρώπος. Τὰ δὲ λοιπὰ τῆς ὑπερσὺς Θεότητος, ὅσα δὲν ἔχουσι χάσιν καὶ ἀναφορὰν, εἶναι κοινὰ τοῖς τρισὶ προσώποις, οἷον τὸ κράτος, ἡ Σοφία, ἡ Παντοδυναμία, ἡ Βελή, ἡ Θέλησις, καὶ τὰ λοιπὰ. Ἐδῶ δὲν θέλει εἶναι ἔξω τῶ πρόποντος, ἀλλὰ μάλιστ' ἀρμόδιον πολλὰ εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας, εἰὰν προδέσω τὴν συνήθειαν ὅπῃ ἔχουσιν οἱ Χαλδαῖοι νὰ γράφουσι τῶ Θεῶ τὸ πανάγιον ὄνομα· τὸ χηματίζουσι μετὰ τρία. Ἰ ὄδ, Χαλδαϊκὰ, περικλεισμένα μέσα εἰς ἓνα κύκλον, καὶ μετὰ μίαν σιγμὴν σημειωμένα· τὸ ὁποῖον μέγα μυστήριον οἱ Διδάσκαλοι ἔτως ἐξηγεῖσι· τὰ

τρία,

τρία, Ἰὸδ, ἐξίσως χαρακτηρισμένα δηλῶσι τὰ τρία πρόσωπα τῆς πανυμνῆτε Τριάδος, ὅπερ καὶ τὰ τρία εἶναι ἐξίσως ὁμοῦσια, συνάναρχα, συναΐδια, καὶ κανένα δὲν εἶναι μείζον τῆ ἄλλης, ἔτε κατώτερον. Τὸ Ἰὸδ, σημαίνει ἀρχὴν, καὶ εἰς τὴν Θεότητα τὰ τρία πρόσωπα εἶναι μία ἀρχὴ πάντων τῶν δημιουργηθέντων Κτισμάτων, τῶν τε ὁρατῶν, καὶ τῶν ἀοράτων· περικλείονται δὲ τὰ τρία, Ἰὸδ· μέσα εἰς ἓνα χῆμα κυκλοφερές· ὅπερ εἶναι ἀπὸ ὅλα τὰ χῆματα τὸ τελειότερον· ἐπειδὴ καὶ ὁ κύκλος ἔτε ἀρχὴν ἔχει, ἔτε τέλος, καὶ διλοῖ τὴν Θεϊαν αἰδιότητα· ὁ γὰρ Θεὸς εἶναι κύκλος νοερός, τῆ ὁποῖα τὸ μὲν κέντρον εἶναι πανταχῶ, ἡ δὲ περιφέρεια ἑδαμῶ, σημειώνονται δὲ μὲ μίαν μόνην σχημὴν, διὸ καὶ εἰς τὴν Θεότητα αἱ τρεῖς Ὑποστάσεις μίαν ἔχουσι Φύσιν. Ἰδὲ λοιπὸν τὰ τρία πρόσωπα ὑποστατικῶς διηρημένα, τῆ δὲ φύσει ἀδιαίρετα, ὁμοῦσια, καὶ ὁμόδοξα. ἀρμόζει ἐνταῦθα καὶ τὸ παράδοξον θαῦμα ὅπερ γράφει ὁ Καισαρείας Εὐσέβειος· λέγει γὰρ, πῶς ὅταν ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη, τρεῖς ἥλιοι ἐφάνηκαν εἰς τὸν Οὐρανὸν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον εἰς ἓνα ἀπεκατεσάθησαν· οἱ τρεῖς ἐδηλῶσαν τὰ τρία πρόσωπα τῆς τρισυλίας Θεαρχίας· καὶ ἡ εἰς ἓνα ἀποκατάστασις, τὸ μοναδικὸν τῆς Θεϊας φύσεως ἐφανερώνα. Δὲν εἶναι δὲ ὀλιγώτερον ἀξιοθαύμαστον, καὶ ἐκεῖνο ὅπερ διηγεῖται ὁ Βορέδιος· γράφει καὶ ἔτος διὰ μίαν Ἀγίαν, ὅπερ ἀνομάζετο Κλάρα, πῶς ἀφ' ἑ ἀπέθανεν, εὐρέθησαν εἰς τὴν καρδίαν τῆς τρεῖς λίθοι τῆς αὐτῆς μεγαλειότητος, τῶ αὐτῆ βάρους, καὶ χήματος· τὸ δὲ θαυμαστότερον ἦτον, ὅπερ ὁ ἓνας λίθος εἶχε τόσον βᾶρος, ὅσον οἱ τρεῖς, καὶ οἱ τρεῖς ὕσον ὁ ἓνας· καὶ τῆτο δὲν εἶναι εἰκὼν φανερά τῆς ἀγίας Τριάδος; Ωὖ λοιπὸν προσκυνητὴ Τριάς, καὶ Μονὰς ἀδιαίρετος· ὦ ὑπεράγαθε Θεέ. ὄντως ἐσὺ εἶσαι ἡ αἰτία πάντων τῶν αἰτιῶν, τὸ φῶς πάντων τῶν λόγων, καὶ τὸ τέλος πάντων τῶν ἔργων· διὰ σὲ πασαι αἱ φύσεις ἔχουσι τὸ εἶναι, πάντες οἱ λόγοι τὸ ἀληθές, καὶ πάντα τὰ ἔργα τὸ ἀγαθόν· πλὴν σὲ καμία φύσις δὲν ὑφίσταται, κανένας λόγος δὲν πληροφορεῖ, καὶ κανένα ἔργον δὲν προκόπτει, καὶ χωρὶς σὲ πασα φύσις πίπτει, πᾶς λόγος σκοτίζεται, καὶ πᾶν ἔργον ἐκλείπει· ἐσὺ εἶσαι τὸ μέγα, καὶ τὸ

τὸ βαθύτατον καὶ ἀμέτρητον πέλαγος, ὅπου χωρὶς τὸ πλοιάριον τῆς Πίσεως ἀδύνατον εἶναι τινὰς νὰ τὸ διαπλεύσῃ. Ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ φασὴρ τῶν Νυσαγαίων Γρηγόριος· καθὼς ὁ Ἀβραὰμ ἄφησε τὰς δέλεαυτε κάτω εἰς τὸ ὑπώριον, καὶ αὐτὸς μὲ τὸν Ἰσαὰκ, μόνος ἀνέβη εἰς τὰ ὄρη τὴν κορυφὴν, ἔτσι εἰς τὸ Μυσήριον τῆτο, ὁ φυσικὸς λογαριασμὸς πρέπει νὰ ἀφεθῆ εἰς ἓνα μέρος, καὶ μόνη ἡ πίσις νὰ εἶναι τὸ καθενός μας τὸ σήριγμα· ὄχι τάχα πῶς αὐτὰ εἶναι ἐναντία τῆς φύσεως, ἀλλὰ διατὶ ὑπερβαίνουσι τὴν φύσιν. καὶ ὡ φεῦ, πόσοι τρισάθλιοι εἰς τῆτον τὸν Ὠκεανὸν ἐναυάγησαν, μὲ τὸ νὰ ἐτόλμισαυ νὰ πλεύσεν χωρὶς τὰ κελία τῆς πίσεως· ὁ Ἄρειος ὁ παράφρων δυσυχῶς ἀπωλέδη, διατὶ εἶπε πῶς ὁ Ἄναρχος Πατὴρ εἶναι τὸ Υἱὸς μεγαλιότερος· ὁ Μακεδόνιος κακῶς κατεβυθίδη, διατὶ ἀπλὴν κτίσμα ἐκήρυττε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὁ Σαβέλλιος ἐκαταποντίδη ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῶν κυμάτων, καὶ ἔδωκε κακώτατον τέλος, διατὶ ἠρήθη τῶν τριῶν Ὑποστάσεων τὴν διαίρεσιν· καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἰς τὴν σκύλλαν, καὶ εἰς τὴν χάρυβδιν περιέπεσον, διατὶ ἀπερισκέπτως εἰσήλθον εἰς τῆτο τὸ μέγα πέλαγος, ἀπὸ ἀνθρωπίνης μόνον λογαριασμῆς ὀδηγέμενοι· εἶναι γὰρ τόσον βαθύτατον τὸ Μυσήριον τῆτο, ὅπῃ ὁ λόγος ὁ φυσικὸς δὲν ἔχει τοιαῦτα ἐπιχειρήματα, ὅπῃ νὰ τὸ παραστήσῃ εὐνόητον, καὶ εὐκατάληπτον εἰς τὰς Ἀνθρώπους, καὶ διὰ τῆτο ὠφελιμώτερον κρίνω, ὅτι μὲ ἄκραν τῆς καρδίας ταπεινώσιν ἕκαστος νὰ τὸ προσκυνῇ, παρὰ μὲ πολυπραγμοσύνην νὰ τὸ ἐρευνᾷ καὶ νὰ τὸ περιεργάζεται. ἔτιως ἐνεδέξα ποτὲ τὰς Εὐσεβεῖς Ἰννοκέντιος ὁ τρίτος Ἀρχιερεὺς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης· Πισεύειν κελεύομεθα, ἐρευνᾶν δὲ κωλυόμεθα· εἴαν ἦν τὰ ἐλάχισα τῶν γήινων δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καθάλαβωμεν, πῶς θέλομεν τολμήσει νὰ ἐξετάσωμεν τὰ Οὐράνια; καὶ ποῖος σοφὸς ἀνάμεσα εἰς τὰς Φιλοσόφους ἐξαιρέτος, δύναται νὰ γνωρίσῃ ἂν ἄλλο δὲν εἶναι, καὶ τὴν φύσιν τῆς μύρμηκος, ὅπῃ εἶναι πάντων τῶν ἐμφύχων τὸ ἐλαχιστότερον; τίς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, μὲ ποῖαν πλοῦν ἡ ζωὴ τε διατηρεῖται; ποῖα εἶναι τὰ νεύρα τε; ποῖα ἡ καρδία τε; ποῖαι αἱ αἰδήσεις τε, αἱ φλέβες, ὁ μυελὸς, τὸ δέρμα; τίς ἠμπορεῖ νὰ

ἀναφέρει πῶς μεταχειρίζεται τὴν μικροτάτην τε προβοσκίδα; πῶς ἐπαυξάνει, καὶ πολυπλασιάζεται; πῶς τῶρα μὲν ἔρπει εἰς τὴν γῆν, τῶρα δὲ γίνεται πτερωτός, καὶ πετᾷ ὑψηλὰ εἰς τὸν αἶρα; καὶ ἐπειδὴ τέτων τῶν ἐλαχίστων δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν αἰτίαν· ἐπειδὴ τὸ μύρμηκος ἄγνοοῦμεν τὴν φύσιν, πῶς τὸν Θεὸν τολμῶμεν νὰ καταλάβωμεν; Ποῖος Φιλόσοφος ἔφθασε ποτὲ νὰ μάθῃ μὲ τελειότητα τῶν φυσικῶν πραγμάτων τὰς ἔνδον αἰτίας; τόσον ὅπῃ νὰ ἀρμόσῃ εἰς αὐτὸν τὸ τῷ Ποιητῇ, ὅπῃ λέγει.

Εὐτυχὴς ὅς τις ἔγνω τὰς αἰτίας τῶν ὄντων.

Ποῖος ἐκατάλαβε, πόθεν ὁ Σεισμός τῆς γῆς; πῶς φυσικῶναι τὸ πέλαγος; πῶς ἀναφύσκει αἱ πηγαί; πῶς φυσῶσιν οἱ ἄνεμοι; τί νὰ εἶναι ἡ χάλασσα; τί ἡ ἀσραπή; τί ἡ βροντή; τί ἡ ἄλμη τῆς θαλάσσης; τί ἡ γλυκύτης τῶν ὑδάτων τῆς ποταμοῦ; τίς ὁ λόγος τῶν χριμάτων τῆς ἱρίδος; τῆς δυνάμεως τῆς μαγνίτης; τῆς ἰχύος τῆς ἐχίνου; καὶ τῆς ἀράχνης τῶν ὑφασμάτων; καὶ εἰάν τῆς ἀνθρωπίνης ἀγχινοίας ἡ κατάληψις τόσον εἶναι μικρὰ, ὅπῃ ἔτε καὶ τὰ ἐτιδανὰ γεννήματα τῆς φύσεως δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ, πῶς λοιπὸν ἐσὺ ὦ Ἄνθρωπε ἔττι ἀσόχασα θάρρεις, νὰ ἠμπορῆς νὰ καταλάβῃς τὸ Μυσήριον τῆς ἀκατάληπτε Θεότητος; Μυσήριον ὄντως ἀξιοθαύμασον, ὅπῃ μὲ μόνην τὴν εὐλαβητικὴν σιωπὴν τιμάται, καὶ μεγαλύνεται. ἐσὺ δὲν ἠξέυρεις νὰ ἀπολογηθῆς διὰ ἐκεῖνα ὅπῃ ἔχεις ὑποκάτω τῶν ποδῶν σε, διὰ ἐκεῖνα ὅπῃ βλέπεις, ὅπῃ ἀκείεις, καὶ ὅπῃ φιλαφᾶς· καὶ διὰ τὰ Οὐράνια, ὅπου εἶναι τόσον μακρὰν ἀπὸ σε τολμᾶς νὰ ὀμιλήσῃς; ἀλλ' ἐπειδὴ τόσον εἰς τὴν μάθυσίν σε καυχᾶσαι, εἰπέ μοι σὲ παρακαλῶ, πῶς σοὶ φαίνεται νὰ εἶναι τέτη ἡ γῆ ὅπῃ πατεῖς; ἀράγε ριζωμένη εἰς κανένα στερεὸν καὶ ἀσάλευτον θεμέλιον, ἢ μόνον ἀπὸ λογῆς κρέμεται; καὶ εἰάν κρέμεται, ποῖω βάρει ζυγοσατεῖται; καὶ εἰς ποῖα σπήλαια βασάζει τὴν θαλάσσαν· καὶ διὰ τὴν ἑστίαν τῆς ἀέρος τί λέγεις, ὅπῃ εἶται τῶν ἀνέμων ἡ κατοικία, τῶν ἀτμίδων ἡ κιβωτός, τῶν χιόνων τὸ γαζοφυλάκιον, τῶν ἐμφύχων ἡ ἀνάφυξις, τὸ ὄχημα τῆς ἀκοῆς, καὶ τῆς ὀράσεως; εἰπέ μοι τί φρονεῖς διὰ τὸν Ἥλιον

τῆτον

τῆτον, τὸν φρερὸν τῷ κόσμῳ, τὸν διοικητὴν τῶν καιρῶν,
 τὸν αἰτιον ἢ τροφέα πάντων τῶν γεννημάτων; ἢ διὰ τὴν
 Σελήνην ποίαν γνώμην ἔχεις, ὅπου τῶρα μὲν φαίνεται
 κατηρτισμένη, τῶρα δὲ ἐλείπησ'· τῶρα φεγγοβόλος, καὶ
 τῶρα μὲ ρύπης τινας εἰς τὸ πρόσωπον; εἶπέ τί ἐνοοεῖς ἢ
 διὰ τὰ Ἄστρη ὅπως ἔτε τὰ ἔσπειρε τινας, ἔτε τὰ ἐφύτευ-
 σεν, ἔτε τὰ ἐκόλλισεν, ἢ ἔτε μὲ ρίζαις βαθεύαις τὰ ἐσε-
 ρέωσεν, ἀλλ' εὐθύς μὲ τὴν Θεϊκὴν προσηγὴν ἔλαμψαν ἄ-
 νωθεν εἰς τὸν κόσμον, εἶπέ ἂν ἠξεύρης διὰ τὴν ἐστίαν τῆ
 ἰδίῃ σου σώματος, ποία εἶναι τῶν νεύρων ἢ ἰχὺς, τῶν
 φλεβῶν ἢ ἐνέργεια, τῶν μελῶν ἢ τοποθεσία, καὶ ἐκάσθε
 μέλῃς ἢ δυνάμεις; ἂν θέλῃς ἔτι, ἃς κατεβέβημεν ἢ εἰς τὰ
 ταπεινότερα, εἰς τὰς τέτλιγκας, εἰς τὰς ἀκρίδας, εἰς τὰς
 μύρμηγκας, εἰς τὰς μέλισσας, εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὴν κί-
 νησιν τῶν γεράνων, ἢ εἰς αὐτὰς τὰς σκώληκας, τὰς ἐπι-
 μελεῖς τῆ μεταξὺ ἐργάτας· διὰ ὅλα ταῦτα ποίαν αἰτίαν
 ἠξεύρεις νὰ ἀποδώσῃς; Γαλαίπωρε Ἄνθρωπε, καὶ ἐὰν
 ταῦτα τὰ κάτω, τὰ γήινα, καὶ χαμερπὴ δὲν δύνασαι νὰ
 καταλάβῃς, τὰ ἄνω ἐκεῖνα τὰ ἀόρατα, πῶς ἐρευνᾷς, καὶ
 ἐξετάζεις; ἀράγε δὲν ἠξεύρεις, πῶς τῆς μεγαλειότητος ὁ
 ἐξετασῆς καθυποβάλλεται ἢ κατατροπάζεται ἀπὸ τὴν ἄρ-
 ρήτον δόξαντις; Τῶρα ἀπὸ τῆτον τὸν ἀποκεικρυμένον Θε-
 σαυρὸν, τί σοχάζεσαι νὰ εὐγάλης φιλόχρισε Ἡγεμῶν
 πρὸς ἀφέλειάν σου; ἐδῶ πρέπει νὰ ὑψώσῃς τὸν νοῦν, νὰ
 ἀναβιβάσῃς εἰς τὰ ἄνω τὴν καρδίαν σου, καὶ νὰ γνωρίσῃς
 τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς σου, ὅπως ἔγινε κατ' εἰκόνα αὐτῆς τῆς
 ὑπερσίου Θεότητος· διότι καθὼς μία εἶναι τῆ Θεῶ ἢ ἐστία
 ἢ τρία τὰ πρόσωπα, ἔτω ἢ τῆς ψυχῆς σου ἢ ἐστία εἶναι
 μία, ἢ τρεῖς αἱ δυνάμεις· ἢ Μνήμη, ὁ Νῆς, ἢ ἢ Θέλη-
 σις· ἢ καθὼς τὰ τρία πρόσωπα ἔχουσιν ἀναμεταξύτων
 τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο τὸ εἶναι· ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὸν Πατέ-
 ρα γεννᾶται ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, ὁ δὲ
 Πατὴρ ἔτε ἐκπορεύεται, ἔτε γεννᾶται, ἔτω ἢ αἱ ἐνέρ-
 γειαι τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην προέρ-
 χεται· ἐπειδὴ καὶ κατὰ τινα τρόπον τῆ νοῦς ἢ ἐνέργεια,
 ἢ τῆς θελήσεως, ἀπὸ τὴν μνήμην ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των·
 Δεύτερον εἰς τὸν πολῦτιμον Θεσαυρὸν τῶν Ἱερῶν Βίβλων
θέλει

θέλει εὔρει ὁ Ἠγέμων τὸ Μυσήριον τῶ Θεῷ προορισμῶ, διὰ
 τῶ ὁποῖοις ὁ Ἰψίτος Θεὸς μετὰ τὴν προηγουσάν τε θέλησιν δια-
 τάσσει νὰ γένων ὅλοι κληρονόμοι τῆς Θεΐας τε Μακαριότη-
 τος· ἀλλὰ μετὰ τὴν θέλησιν τὴν ἐπομένην, ἄλλως δὲν θέλει
 νὰ σώσῃ, παρέξ ἐκείνας ὅπῃ πολιτεύονται θεαρέτως καὶ
 τὴν διαταγὴν τῶν Ἱερῶν τε νόμων. ἐδῶ ὅμως ἡμπορεῖ νὰ
 εἰπῇ τινὰς· Ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ πάντας Ἀνθρώπους σωθῆ-
 ναι, καθὼς λέγει ὁ Μακάριος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Τιμό-
 θεον, πρώτην Ἐπιστολὴν, κεφ. β'. τὸ λοιπὸν ἀνάγκη εἶναι
 νὰ σωθῶσιν ὅλοι οἱ Ἀνθρώποι· διατὶ ἡ θέλησις τῶ Θεῶ
 εἶναι τόσο ἐνεργητικὴ, ὅπου τινὰς δὲν δύναται νὰ ἀντιστα-
 θῆ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶ Ἀποστόλου· „ τῶ βελήματι
 αὐτῶ τὶς ἀνθέστηκε;“ ταύτης τῆς ἀπορίας τὴν λύσιν δίδωσιν
 οἱ Θεοφόροι Πατέρες, καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μετὰ
 μίαν ὄντως χρυσὴν διδασκαλίαν· διπλὸν, λέγουσιν ἔτσι,
 εἶναι εἰς τὸν Θεὸν τὸ θέλημα, ἡγούμενον δηλονότι, καὶ ἐπό-
 μενον· καὶ τὸ μὲν ἡγούμενον εἶναι ἐκεῖνο, μετὰ τὸ ὁποῖον ὁ
 Θεὸς θέλει προτὲν νὰ κοιτάξῃ τὰ ἀποτελέσματα· τὸ δὲ
 ἐπόμενον εἶναι ἐκεῖνο, μετὰ τὸ ὁποῖον θέλει, ὅμως ἀποβλέ-
 πωντας εἰς τὰ ἔργα τῶν ποιημάτων τε, καὶ διὰ τῆτο τὸ
 Πρῶτον λέγεται ἡγούμενον, διατὶ προηγείται τῆς γνώσεως
 τῶν ἔργων μας· τὸ Δεύτερον λέγεται ἐπόμενον, διατὶ ἔπε-
 ται καὶ ἀκολουθεῖ τῇ ἐπιγνώσει τῶν πράξεων· ὁ Θεὸς λοι-
 πὸν θέλει ὁλόγων τῶν Ἀνθρώπων τὴν Σωτηρίαν μετὰ τὴν
 προηγουσάν τε βελήν, ἀλλ' ὄχι μετὰ τὴν ἐπιῶσαν τε θέλησιν·
 καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὅλοι δὲν σώζονται, μάλιστα δὲ οἱ
 περιωότεροὶ κολάζονται, διατὶ δὲν συμφωνῶσι μετὰ τὴν ἐπιῶ-
 σαν βελήν τῶ Θεῶ, ὅπῃ διὰ τῶν ἔργων θέλει ἐκάσῳ τὴν
 σωτηρίαν. ὅθεν δὲ αὐτὸ παραπονέμενος ὁ Κύριος μετὰ, λέγει
 εἰς τὸ κγ'. κεφ. τοῦ Ματθαίου· „ Ποσάκις ἠθέλησα, καὶ
 „ ἐκ ἠθέλησατε· διὸ ἀφίστα ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.“
 Ὁ γὰρ Θεὸς δὲν ὑπερεῖ τινὰ τῆς ἀρκείας τε χάριτος, καὶ
 βοηθείας διὰ νὰ σωθῆ· ἡμπορῶντας ἢ μετάνοια νὰ ἐξαλεί-
 ψῃ κάθε λογῆς αμαρτίαν, μόνον νὰ εἶναι ἀληθινή· καὶ
 ἀγκαλὰ λέγει ἡ Γραφή· „ Ἡὔχετο ὁ μιαιφόνος πρὸς τὸν
 „ ἐκέτι ἐλεήσοντα αὐτὸν Δεσπότην.“ ὅμως αὐτὸ τὸ εἶπε
 διὰ τὸν Ἀντίοχον, ὅπῃ δὲν ἦτον πλέα εἰς καιρὸν νὰ λάβῃ

συγχώρησιν, διατί ἡ μετάνοιά τε δὲν ἦτον ἀληθινή. Ψευ-
 δῆς ᾧ εἶναι ἡ μετάνοια ἐκείνη, ὅπῃ γίνεται εἰς τὸ ἔχατον
 τέλος τῆς ζωῆς, μετὸνὰ προέρχεται ἀπὸ φόβου, καὶ ὄχι
 ἀπὸ ἀγάπης· ὅθεν ἐδὲ ὁ μαρὸς ἐκεῖνος ἠλεήθη, διατί δὲν
 ἀποτέλεσε τὴν Δικαιοσύνην, ὅπῃ ἔγινε τὸ πταῖσμα· τὸ
 πταῖσμα ἔγινεν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ἡ μετάνοιά τε ἦτον
 μόνον εἰς τὰ χεῖλη, καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν. Πλὴν διὰ πε-
 ρισσότεραν κατάληψιν τῶν ρηθέντων, πρέπει καὶ τοῦτο νὰ
 σοχαθῶμεν, πῶς τὰ διαιρετικὰ σημεῖα, πότε μὲν λαμβάνονται
 διὰ ὅλα τὰ καθ' ἕκαστα τῶν γένεω, καθὼς εἶναι
 τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆς Ἀποστόλου· Ἀπόκειται τοῖς Ἀνθρώποις
 ἀπαξ ἀποθανεῖν· τὸ ὁποῖον βεβαιῆται εἰς ὅλα ἀπλῶς τῶν
 ἀνθρωπίνων γένεω τὰ ἄτομα· πότε δὲ λαμβάνονται ὄχι τό-
 σον καθολικῶς, ἀλλὰ διὰ τὸ γένος μόνον τῶν ἀτόμων, κα-
 τὰ τὸ ρητὸν τῆς Παύλου, ὅπῃ λέγει· Ἐν τῷ Χριστῷ πάν-
 τες ζωοποιήσονται· τὸ ὁποῖον δι' ὅλε δὲν ἀληθεύει, ἀλ-
 λά μόνον βεβαιῆται εἰς τὸ γένος τῶν μέλλοντων σωθῆναι·
 δηλοῖ ᾧ, πῶς ὅλοι, ὅσοι σώζονται, διὰ τῆς Χριστοῦ σώζον-
 ται· ἢ πῶς ἀπὸ παντὸς γένεω Ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὸν
 Οὐρανόν, μερικοὶ μόνον ζωοποιῆνται. ἔτσι ἐξηγεῖται, καὶ
 τὸ ἄλλο ρητὸν ὅπῃ λέγει· Καὶ ὄφεται πᾶσα σὰρξ τὸ σω-
 τήριον τῆς Θεοῦ ἡμῶν· διότι ἐχὶ πάντες εἶδον τὸν Χριστόν,
 ἀλλὰ μερικοὶ, ὅμως ἀπὸ πάντων τῶν λαῶν, καὶ ἀπὸ πά-
 σης φυλῆς, καὶ ἀπὸ παντὸς γένεω· τόσον ὅτι δὲν εἶναι κα-
 μία φυλὴ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν νὰ μὴν ἔχεν μερικοὶ νὰ σωθῶ-
 σιν, ἔτε εὐρίσκεται εἰς ὅλον τὸ κόσμον καμία Ἐπαρχία,
 εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ μὴν ἐκινύχθη τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ νὰ
 μὴν εἰσηλθεῖ τῆς Σωτήρος Χριστοῦ ἡ καλὴ εὐαδία· ἔτω ᾧ
 ἔλεγον καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες ἐκεῖνοι Πρεσβύτεροι, ὅπῃ εἰς
 τὸ πέμπτον κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως, ἐπροσκυνῶσαν τὸ Ἄρ-
 νιον· „ Ἐξηγόρασας ἡμᾶς Κύριε ἐν τῷ αἵματί σε, ἐκ πά-
 σης φυλῆς, καὶ γλώσσης, καὶ λαοῦ, καὶ ἔθνεω· “ καὶ δὲν εἶπαν,
 ἐξηγόρασας πᾶσαν φυλὴν, καὶ πᾶν ἔθνος, ἀλλ' ἐκ πάσης
 φυλῆς, καὶ ἀπὸ παντὸς ἔθνεω· διότι μερικοὶ ἀπ' αὐτοῦ
 ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ἐσώθησαν· κατὰ τοῦτον
 λοιπὸν τὸν τρόπον ἐξηγεῖται καὶ τὸ ἄνωθεν ρητὸν τῆς Παύ-
 λου, τὸ, ὁ Θεὸς θέλει πάντας Ἀνθρώπων σωθῆναι· δι-

λονότι διὰ μερικῆς τινος ἀπὸ καθε γένος, καὶ ὄχι διὰ ὅλα τὰ γένη τὰ άτομα· εἰς ἓνα λόγον, ὁ Θεὸς θέλει πάντων τὴν Σωτηρίαν, μετὰ τὸ αὐτὰ προηγούμενον θέλημα· ὅμως ἄλλως δὲν θέλει σώσει, παρὰ τὰς φυλάσσοντας τὰς ἐντολάς τε, καὶ ἄλλους πάλιν δὲν θέλει κολάσει, παρὰ τὰς ἀντικειμένους εἰς τὰ Θεϊκὰ τε προσάγματα· ἀπὸ ταύτην ἐν τὴν Μυστηριώδη διδασκαλίαν, τί ἢμπορεῖ πάλιν τὰ συνάξει ὁ ἄριστος Ἡγεμῶν, διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας; Τῆτος πρέπει νὰ εἶναι ὁ πρῶτος τε σκοπὸς, τετέστι νὰ περιθάλλῃ εἰς τὸν κόλπον τε ὡς ἕως ὅλης τοὺς ὑπηκόους τε, ἐκείνης δὲ ὅπῃ γνωρίσει πταίσας, καὶ θορυβῶντας τὴν βασιλείαν τε, τελείως νὰ τὰς ἀπαλώσῃ. Ἐντεῦθεν λαμπρῶς ἐγκωμιάζεται Ἀλέξανδρος ὁ Σεβῆρος, διὰ τὴν τὰς κλέπτας καὶ ἄρπαγας ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς βασιλείας τὰς ἐξοστράκιζε, τὰς δὲ καλὰς διοικητὰς ὅπῃ ἦσαν μετὰ τῆς Δικαιοσύνης τὴν σολὴν κεκοσμημένοι, μετὰ τιμὰς, καὶ ἀξιώματα τὰς ἐμεγάλυνεν. ὅμως ἄς προχωρήσωμεν ἔτι περαιτέρω, καὶ μετὰ τὰ ὄμματα τῆς διανοίας ἄς θεωρήσωμεν καὶ τῆς κοσμοποιίας τὸ θαυμάσιον ἔργον, ὅπῃ ἀπὸ ὅλας τὰς ἐξωθεν ἐνεργείας τῆ Θεοῦ εἶναι τὸ πλέον ἐξαιρετικόν. Τοιοῦτο δὲ λέγεται δικαίως, ὄχι διὰ τὸ μέγεθος τῆ πράγματος ὅπῃ γίνεται, διότι ἔργον μεγαλότερον εἶναι τῆ Εὐσεβοῦς ἢ δικαίωσις, ὅπῃ ἔχει διὰ τέλος τὸ αἰώνιον ἀγαθὸν τῆς Θείας μεθέξεως, παρὰ ἢ δημιουργία τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τῆς ὁποίας τὸ τέλος εἶναι τὸ ἀγαθὸν τῆς τρεπτῆς καὶ ευμεταβλήτης φύσεως· ἀλλὰ λέγεται μείζον, καὶ ἐξαιρετικότερον διὰ τὸν τρόπον, μετὰ τὸν ὁποῖον γίνεται, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὸ οὐδὲν εἰς τὸ εἶναι παράγεται. Ἐνταῦθα πρόσεχε ὁ Ἡγεμῶν, καὶ συνετῶς σοχάσῃ τὴν ἄκραν τῆ Παντοδυναμίας Θεῶ ἀγαθότητα, ὅπῃ ἔκαμε τὰ ποιήματά τε, ὄχι διὰ νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτὰ κανένα ἀγαθόν, ἀλλὰ διὰ νὰ κενώσῃ εἰς αὐτὰ τοὺς θησαυροὺς τῶν πολλῶν τε χαρίτων· διότι τὸ ἔχατον τέλος τῆς παραγωγῆς τῶν κτισμάτων εἰς τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, εἶναι ἡ Θεία ἀγαθότης, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς δημιουργίας μεταδίδει ὁ Θεὸς εἰς τὰ ποιήματά τε. Ἀπὸ ταύτην οὖν τὴν χρυσὴν πηγὴν, τῆτος πρέπει νὰ ποτιθῆς ὁ Ἡγεμῶν, ἢγεν νὰ κατευθύνῃς πάσας

τὰς πράξεις σου πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν λαῶν σου, χωρὶς να σὲ
 ἐλύσει καμία ἐπιθυμία· διότι καθὼς βεβαιῶσιν οἱ πα-
 λαοὶ ἀκαδημικοί· Ἀλλότριον ἀγαθὸν εἶναι ἡ Δικαιοσύνη.
 Τὸτο λοιπὸν τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας τόσον εἶναι θαυμά-
 σιον, ὅπῃ ὁ Θεὸς ἔτε τὸ ἐμετάδωκε ποτὲ εἰς κανένα του
 ποίημα, ἔτε δύναται να τὸ μεταδώσῃ, διότι καθὼς δὲν
 εἶναι βολετὸν να μεταδοθῇ εἰς τὸ κτίσμα, τὸ να εἶναι πρῶ-
 τη αἰτία τῶν ὄντων, καθὼς ἄριστα διδάσκει ὁ Φλωριανὸς
 περίφημος Θεολόγος· ἔτω δὲν ἡμπορεῖ να τῷ δοθῇ τὸ να
 εἶναι κτίσις. Τὶ ἔν ἔχεις να μάθῃς ἐντεῦθεν ὡς Ἡγεμῶν,
 τὸτο καὶ μόνον, ὅτι εἰς τὰς μεγάλας καὶ βαρῆας ὑπο-
 θέσεις, ἐσὺ ὁ ἴδιος να κρατῆς τὸ πηδάλιον τῆς διοικήσεως·
 ἡμπορεῖς να, καὶ ὀφείλεις, εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Βασι-
 λείας να ἔχῃς συμβέλες, ὅμως τὴν παντελῆ ἐξουσίαν φυ-
 λάγε εἰς τινὰ να μὴ τὴν δώσης, διὰ να μὴ σοὶ συμβῆ ἐκεῖνο
 ὅπῃ ἐσυνέβη τῷ Τιβερίῳ· καὶ καθὼς ὁ Θεὸς ἔκαμε τὰ
 κτίσματα μετὰ τὸ μέσον τῶν Ἀγγέλων, ὄχι συνεργῶντων
 ἀλλὰ μόνον γνωσκόντων, καὶ συ ὁμοίως, ὅπου εἰς τὴν γῆν
 ἐπέχεις τὸν τόπον τῆς Θεῆ, διύδυνε τὰς ἡνίας τῆς βασι-
 λείας, καὶ ἔχε πολλὰς συμβέλες, ὄχι ἐνεργῶντας, ἀλ-
 λά μόνον τὰ ἐπαφελῆ συμβελεύοντας· ἐτι δὲ, ἀγκαλὰ
 καὶ ὁ Θεὸς δύναται χωρὶς τῆς Ἡλίου να φωτίσῃ ὅλον τὸν
 κόσμον, καὶ χωρὶς τῶν Οὐρανίων σωμάτων να κυβερνήσῃ
 πάντα τὰ ὑπὸ τὴν σελήνην, ὅσα εἰς τὰ πέρατα τῆς οἴκη-
 μένης εὐρίσκονται· εἶναι γὰρ γνωμικὸν δεκτὸν τοῖς Φιλοσό-
 φοις, ὅπῃ λέγει· ὅσα δύναται ὁ Θεὸς μετὰ τὸ μέσον τῶν
 δευτέρων αἰτιῶν, δύναται καὶ ἀμέσως· (καὶ τὸτο ἐννοεῖται
 διὰ τὸ ποιητικὸν αἶτιον, ἀλλ' ὄχι διὰ τὸ εἰδικὸν, ἢ διὰ τὸ
 ὑλικὸν· διατὶ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς δὲν δύναται να κάμῃ πρᾶγ-
 μα λευκὸν χωρὶς τὴν λευκότητα, ἔτε ζῶον χωρὶς σῶμα·)
 μὴ ὅλα ταῦτα μεταχειρίζεται τὰ κτίσματα, καὶ τὰς δευ-
 τέρας αἰτίας εἰς τὰ πάντα, πλὴν τῶν τῆς δημιουργίας,
 ἐνθα κανένα κτίσμα δὲν συντρέχει ὡς ὄργανον· κατ' ἐδένα
 γὰρ τρόπον, οὔτε Θεῖα δυνάμει, δὲν ἡμπορεῖ ποτὲ τὸ
 κτίσμα να εἶναι ὄργανον τῆς δημιουργίας· διότι ἐν ἀρχῇ,
 τατέσι, προτὲ να γενῆ κανένα πρᾶγμα, ἐποίησεν ὁ Θεὸς
 τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὴν Γῆν· τὸ λοιπὸν κανένα κτίσμα δὲν

ἦτον ὄργανον, διατι τὸ ὄργανον εἶναι προτιότερον τῶν ἀπο-
 τελεσμάτων του· ἔτω καὶ ὁ Ἡγεμὼν, ἀγκαλὰ δύναται,
 καὶ ἡξέυρει νὰ διΐδῃ μόνος τὸ πηδάλιον τῆς Βασιλείας,
 καὶ ἔχει πάντων τῶν πρακτέων τὴν γνώσιν, ὅμως χωρὶς
 τὴν βελὴν τῶν Σοφῶν ἄς μὴν ἐπιτελῇ ἐδεμίαν τῶν πολι-
 τικῶν ὑποθέσεων. Μὰ ἄς μείνωμεν ἕως ἐνταῦθα· ἄς
 κοιτάξωμεν ἀκόμι προσεχῶς, διατι θέλομεν ἰδεῖ εἰς αὐτὸ,
 καὶ τὴν ἐξαιρέτου πρόνοιαν τῆς δημιουργῆ Θεοῦ, μὲ τὴν
 ὁποίαν κυβερνᾷ, καὶ φροντίζει περὶ πάντων τῶν αὐτοῦ
 ποιημάτων, μέχρι καὶ τῶν ἐλαχιστοτέρων, καθὼς μαρτυ-
 ρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λευκᾶς εἰς τὸ δεύτερον κεφ. „ αἱ τρίχες
 „ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμυνται.“ ὁ Θεὸς ἔλεγε καὶ ὁ
 Γέρος Αὐγυστίνος· ὁ Θεὸς εἶναι ὅλος ὄμμα· διατι τὰ πάν-
 τα βλέπει· εἶναι ὅλος χεὶρ, διατι τὰ πάντα ἐνεργεῖ· εἶναι
 ὅλος πᾶς, διατι πανταχῶς εὐρίσκειται· ἀλλ' ἡξέυρω πῶς
 ἐδῶ φέρσιν τινὲς κάποιον ῥητὸν τῆς Γερανούμε, ὅπῃ λέγει,
 πῶς ὁ Θεὸς δὲν κοιτάζει, πόσοι φύλλοι γεννῶνται καθ'
 ἑκάστην ἡμέραν· πλὴν ταύτην τὴν δυσκολίαν διαλύει τῶν
 γνωμῶν ὁ διδάσκαλος, λέγωντας· ὁ Θεὸς βέβαια δὲν κοι-
 τάζει εἰς κάθε σιγμὴν πόσοι φύλλοι γεννῶνται· ἀλλ' ὅμῃ,
 καὶ πάντοτε γινώσκει τὰ πάντα. φέρσιν ἀκόμι καὶ τὸ
 ἄλλο ῥητὸν, ὅπῃ λέγει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Κο-
 ρινθίους, πρώτην κεφ. δ'. „ Μὴ τῶν βοῶν μέλλει τῷ Θεῷ“
 Ἀλλὰ μίτε μὲ τῆτο δὲν προχωρῶσιν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Πα-
 τὴρ πάντων, ἔχει καὶ πάντων τὴν φροντίδα, καθὼς
 λέγει ἡ Σοφία Σολομῶντος εἰς τὸ, ιδ'. κεφ. „ Ἡ δὲ
 „ σὺ Πάτερ πρόνοια διακυβερνᾷ τὰ πάντα· ἐξαιρέτως
 δὲ προνοεῖται καὶ φροντίζει διὰ τὰ λογικὰ ζῶα, ὅπου
 εἶναι οἱ Ἄνθρωποι, μὲ τὸ νὰ ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὸν νό-
 μον, καὶ τὰς ἐντολάς του. Πλὴν ἐνδέχεται καὶ εἰς τοῦ-
 το νὰ προβάλλῃ τινὰς ἐναντίον μας τὸ ἄλλο ῥητὸν τοῦ
 Σολομῶντος, ὅπῃ λέγει εἰς τὸ ε'. κεφ. τῆς Σοφίας·
 πῶς ὁμοίως προνοεῖται πάντων. Ὅμως καὶ ὁ δεσμὸς ἔ-
 τος εὐκολα διαλύεται· τὸ γὰρ ὁμοίως, δὲν ἀποδίδεται
 ἐδῶ εἰς τὴν πρόνοιαν, τάχα πῶς ὁ Θεὸς δὲν φροντίζει
 περὶ ἀσώτερον διὰ τοῦτο, παρὰ διὰ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα·
 ἀλλ' ἀποδίδεται εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅπῃ ἀπὸ τὸν

Θεὸν κυβερνῶνται· ὥστε ὅπῃ ἡ ἔννοια τῆ ρήτῃ εἶναι αὐτῇ, δηλονότι, πῶς δὲν εἶναι καίνα πρᾶγμα ὅπῃ νὰ μένη ἀμέτοχον τῆς Θείας προνοίας· ἀλλὰ τὰ πάντα, καὶ αὐτὰ τὰ ἔτιδανὰ καὶ ἐλάχισα ἀπὸ τῆ Θεῆ τὴν κηδεμονίαν διακυβερνῶνται· ἀπὸ ταῦτα οὖν τί πάλιν ἔχει νὰ συμπεραίνῃ ὁ Ἡγεμῶν; τῆτο ἐξαιρέτως, τατέσι, πῶς εἶναι ἔργον τε χρωστικὸν, καὶ ἐπιμελήται, καὶ νὰ φροντίζη διὰ ὅλους τοὺς ὑπηκόους τε, νὰ προνοῇ ὁλοῶν τὴν κυβέρνησιν, καὶ κανένα, οὔτε τὸν παραμικρὸν, νὰ μὴ παραβλέπῃ· διατὶ καθὼς λέγει ἡ Παροιμία· Ὡς καὶ ἡ τρίχα ἔχει τὴν σκιάν της· Ἄς μὴ κατοκνεύσῃ ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ Ἡγεμῶν, νὰ ἀνασκάψῃ ἀκόμη τὸν τοῖχον τῶν Ἱερῶν γραφῶν, διατὶ θέλει ἰδεῖ καὶ ἄλλα μεγαλῆτερα Μυστήρια· ἐκεῖ θέλει εὐρεῖ καὶ τὴν ἀρρήτον Σοφίαν τοῦ Θεῆ, ὁ ὁποῖος ἀγκαλὰ μὲ ἀπειρον πόδον ἀγαπᾷ ὅλα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τε, ὅμως εἰς ὅλα δὲν ἠθέλησε νὰ διαμοιράσῃ πάντα ἀπλῶς τὰ χαρίσματα. „Οὐχ ὑμῶν ἐσι γνῶναι χρόνος, ἢ καιρὸς, εἰς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.“ Ἀλλ' ἔτε αὐτὴ ἡ Μακαρία ψυχὴ τῆ Σωτήρος Χριστοῦ, μὲ ὅλον ὅπῃ τότεν ἦτον ἠγαπημένη, καὶ ἀπὸ τὴν πρώτῃν σιγμὴν τῆς Θείας τε Συλλήψεως ἐνωμένη ὑποστατικῶς μὲ αὐτὸν τὸν αἰδίου, καὶ ἀθάνατον λόγον, δὲν ἠθέλησε νὰ τῆς κοινωῖ τὰ πάντα· τῆς γὰρ καθαρᾶς, καὶ πληρεστάτης γνώσεως τῆς Θεϊκῆς εἰσίας, ὑπερέιται ἡ Ψυχὴ τῆ Θεανθρώπου Ἰησοῦ μὲ τὸ νὰ εἶναι ποίημα καὶ πλάσμα Θεϊκόν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἀνθρώπων· διότι πῶς δύναται ὁ κτιστὸς νῆς νὰ καταλάβῃ τὸ ἀκτιστον καὶ ἀκατανόητον; καὶ ἀγκαλὰ τινὰς δὲν ἀρεῖται, πῶς νὰ μὴν ἐννοῇ ὡς Ἄνθρωπος αὐτὴν τὴν Θείαν φύσιν, ὅμως δὲν τὴν κατανοεῖ καθ' ὃν τρόπον ὁ ἴδιος Θεὸς τὴν καταλαμβάνει, καὶ τὴν γνωρίζει· μόνος γὰρ ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ ὅλας δι' ὅλα κατανοεῖ, καὶ γινώσκει τὸ εἶναι τῆς Θεϊκῆς τε εἰσίας. Ἐντεῦθεν δὲ τί διδάσκειται ὁ Ἡγεμῶν; εἰάν ποθῆ τινὰς νὰ διοικήσῃ μὲ εὐθύτητα τὴν Ἐπαρχίαν τε, ἄς φυλάττεται νὰ μὴ κοινωῖ τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, μὲ ὅλον ὅπῃ εἶναι εἰκεῖσι τε, καὶ μὲ τὴν πολικαιρινὴν πράξιν δοκιμασμένοι· ὅτι ὁ λόγος ὅπῃ μίαν φεραν εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ σῶμα, ἀδύνατον εἶναι πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ·

καὶ

ἢ ὅποιος θέλει νὰ εἶναι τὸ μυσῆριόν τε ἀπόκρυφον, εἰς
 τινὰ ἄς μὴ τὸ θαρρέυῃ· βέβαια ἀναρίθμητα εἶναι τὰ
 μυσῆρια, ὅπῃ ἢμπορεῖ ἕκαστος νὰ συναῖξῃ ἀπὸ τῆς χρυσοῦς
 θησαυρῶς τῶν Θεῶν γραφῶν, τὰ ὅποια ἡμεῖς μὲν, διὰ συν-
 τομίαν τε λόγου αὐτοπροαιρέτως τὰ ἀφίσταμεν· ὅποιος δὲ
 τὰ ὀρέγεται, ἀναγινώσκωντας τὰς Ἱερὰς Βίβλους, θέλει
 τὰ εὖρει πρόχειρα. Τῆτος δὲ μόνον παρακαλῶ φιλόχριστο
 Ἡγεμῶν, ὅτι ἡμέραν καὶ νύκτα νὰ σοχάζῃσαι μὲ τὰ ὄμ-
 ματα τῆς σῆς διανοίας, πόση εἶναι εἰς τὴν Οὐράνιον Βασι-
 λείαν τῶν Μακαρίων ἡ Εὐτυχία, ἡ ὅποια κατὰ μὲν τὴν
 γνώμην τῶν Θεολόγων, ὅλη σέκει εἰς τὴν θεωρίαν τῶ Θεῶ·
 κατὰ δὲ τῶν ἄλλων πάλιν πατέρων, εἰς τοῦ Θεῶ τὴν ἀπό-
 λαυσιν· καθὼς δὲ δοξάζει ὁ Θεολόγος Μάξιμος, εἰς τὴν
 θεωρίαν, ἢ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἅμα· τόση δὲ εἶναι τῆτι
 ἡ Εὐτυχία, ὅπῃ ὑπερβαίνει πᾶσαν ἐπιθυμίαν· ἢ τοικε-
 τοτρόπως σβύνει ὅλην τῶ Ἄνθρώπου τὴν δίψαν, ὅπῃ ἄλλο
 περιωσότερον δὲν τῶ μένει πλέον νὰ ἐπιθυμήσῃ· εἶναι τό-
 σον μεγίστη, ὅπῃ ἔτε αὐξήσιν δύναται νὰ λάβῃ, ἔτε κα-
 μίαν ἐλάττωσιν. Ὅχι ἐλάττωσιν, διατι δὲν εἶναι βολητὸν
 νὰ χαθῇ, καθὼς λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. „Τὴν
 χαρὰν ὑμῶν εὐδὲς αἶρει ἀφ' ὑμῶν· ὅχι αὐξήσιν, διατι
 εἶναι ἀπειρος, ἢ τὸ ἀπειρον δὲν δέχεται προδήκην· εἰς
 αὐτὴν διὰ σημεῖον ἢμπορεῖμεν ἐπιτηδειώτατα νὰ προσαρ-
 μῶσωμεν τῶ Μαδγκίς τὴν πηγὴν, ὅπῃ εὐρίσκειται εἰς τὰς
 πεδιάδας τῶ Σαλέιτε, διὰ τὴν ὅποιαν γράφει ὁ Πλίνιος,
 πῶς μήτε, ἂν ἀντλήσῃ τινὰς τὰ νερά της, ὀλιγοσεύει·
 μήτε ἂν ἐπιχύσῃ ἄλλα, αὐξάει· προδέττωντας ταύτην
 τὴν ἐπιγραφὴν· Οὔτε ἄρσει, οὔτε προσδέσει. ἀλλ' ἀπ'
 αὐτὴν τὴν αἰδίον, ἢ τρισευδαίμονα δόξαν τῶν Μακαρίων,
 ποίαν καρποφόρον ὠφέλειαν θέλεις ἀπολαύσει ὡ Ἡγεμῶν;
 Ταύτην ἐξαιρέτως· νὰ διοικῆς ἐν Οσιότητι, ἢ Δικαιοσύ-
 νη τὸν λαόν σου, καὶ τὴν πολιτείαν, διὰ νὰ χαρῆς πολὺν
 καιρὸν τὴν πρότκαιρον βασιλείαν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀπολαύ-
 σης τὴν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον. Ὡ πόσον εἶναι ἐνδοξος ἢ
 Βασιλεία ἐκείνη, ἢ πόσον περιπόθητος, εἰς τὴν ὅποιαν
 τόσην χαρὰν, ἢ εὐδαιμονίαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ Μακα-
 ριοι, ὅπῃ πλέον ἀπὸ τῶ ἄκρη ἀγαθῶ τὴν ἀπόλαυσιν δὲν

δύνονται νὰ ἐκλείψεν ἡ ξέουρά, πῶς ἐδῶ ἡμπορεῖ τινὰς νὰ
 μὲ ἐναντιωθῆ, φέρωντας εἰς τὸ μέσον τὸ ρητὸν τῆ Γ' αὐβ,
 ὅπῃ λέγει εἰς τὸ, δ. κεφ. „ ἐν δέλοισ ἀυτῆ ἀβεβαιότης,
 καὶ ἐν Ἀγγέλοις ἀυτῆ εὐρήσει ματαιότητα.“ ὅμως ἀυτὸ τὸ
 ρητὸν δὲν δίδει καμίαν σύγχυσιν εἰς ἐκεῖνος, ὅπῃ ὀρθῶς τὸ
 νοῶσιν· ἐξηγεῖται γὰρ διὰ τῆς ἐν τῷ βίῳ τέτῳ Ἀγγελικῆν
 πολιτείαν διάγοντας, εἶναι οἱ Ἱερεῖς, καὶ Μοναχοὶ, καὶ
 ἔτω δὲν ἔχει καμίαν δυσκολίαν· εἰδὲ καὶ τὸ ἀναφέρῃ τινὰς
 εἰς τῆς μακαρίως Ἀγγέλως, τότε ἔττι ἐννοεῖται, πῶς δι-
 λαδῆ, ἀν θεωρήσωμεν καὶ ἀυτῶν τὴν φύσιν, δύνονται, καὶ
 ἐκεῖνοι νὰ σφάλλωσι· καὶ τέττη εἶναι γνώμη Γρηγορίου τε
 διαλόγου. Ἄλλοι πάλιν ἐξηγεῖται ἐννοοσι διὰ ματαιότητα,
 ὅχι τὴν ἀμαρτίαν, ἀλλὰ τὴν ἀγνωσίαν, καὶ κατὰ τέτο
 τὸ νόημα λέγει ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, πῶς οἱ ἀνώτε-
 ροι Ἀγγελοὶ φωτίζουσι τῆς κατωτέρως, ὅμως ὅχι ὡς
 αἷτιοι φωτιστικοὶ, καθὼς εἶναι ὁ Ἥλιος, ὅπῃ φωτίζει τὸν
 αἶρα· διότι τοῖστος αἷτιος εἶναι μόνος ὁ Θεὸς ὅπου ὡς πη-
 γὴ τῆ ἀεννάε φωτὸς, φωτίζει καὶ λαμπρύνει τὰ πάν-
 τα· ἀλλ' ὡς προσάγοντες τὰ φωτισικὰ, καθ' ὃν γὰρ
 τρόπον φωτίζει τὸν οἶκον, ὅποιος φέρει τὴν ἀναμμένην
 λαμπάδα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ ἀνώτερος Ἀγγελοὺς φω-
 τίζει τὸν κατώτερον, ὁμιλῶντας ἀυτῷ διὰ πρᾶγμα,
 ὅπῃ ἀυτὸς τὸ γινώσκει, καὶ ὅχι ἄλλος. Θέλουν εἶδαι
 λοιπὸν οἱ Μακάριοι βεβαιωμένοι εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεῆ,
 ὡς θεωταὶ τῆς ὑπερσῆς Θεότητος, καὶ ἐπομένως παντε-
 λῶς ἀναμάρτιτοι, καὶ πάντοτε εὐφραϊνόμενοι, καθὼς λέ-
 γει ὁ Ἱερός Προφητάναξ. „ Καυχῆσονται Ὅσιοι ἐν δόξῃ,
 καὶ ἀγαλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν ἀυτῶν.“ Ἀλλὰ θέλει μὲ
 εἰπῆ τινὰς· πῶς οἱ Μακάριοι εὐρίσκονται εἰς παντοτινὴν
 ἀγαλλίασιν· ἀν ἔχωσιν ἀδιαλείπτως τὸν φόβον ἀχώρισον
 ἀπὸ λόγου των; λέγει γὰρ ὁ Δαβὶδ τὸν, ἰθ. ψαλμὸν·
 ὁ φόβος Κυρίου ἀγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ὅλοι
 ὀξεύρομεν, πῶς τῆ φόβος τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἡ βλάβη·
 ἢ τὸ κακὸν ὅπῃ φοβέμεθα. Τὸ λοιπὸν ἀν εἶναι παντοτινὸς
 φόβος, πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀγάλλεται, καὶ νὰ ἡρεμῆ ἡ Ψυ-
 χὴ των Μακαρίων; εἰς τέτο ἀποκρίνομαι, πῶς ἐκεῖ εἰς
 τὴν μακαρίαν ζωὴν δὲν εἶναι φόβος· τὸν γὰρ τοῖστος ἐκ-
 βάλ-

βάλλει ἔξω ἡ τελεία ἀγάπη, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος·
 Μένει δὲ μόνον ὁ υἱὸς φόβος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰς Μακαρίας
 δὲν εἶναι ἀπανδοχὴ καμίας μελέσεως βλάβης, ἀλλ' εἶναι
 μία κάποια θεληματικὴ εὐλάβεια πρὸς αὐτὴν τὴν παντο-
 δύναμον τριαδικὴν θεότητα, μετ' ἡρεμίαν διηνεκὴ τῆς καρ-
 δίας των. Ἐὰν δὲ μοι εἰπῆς, ἀράγε δὲν λυπῶνται μικρὸν
 τί, σοχαζόμενοι τὰς ὑβρὲς αὐτῶν, τὰς γονεῖς, καὶ τὰς φί-
 λους, να τιμωρῶνται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν; ἀποκρίνο-
 μαι, πῶς ἔτε λυπῶνται, ἔτε συγχίζονται, διατὶ οἱ Μα-
 κάριοι ἐκεῖνο θέλουν, ὅπερ βλέπουν πῶς θέλει ὁ Θεός·
 καὶ ὅλοι ἀναπαύσθαι, καὶ πληροφορῶν, ὅταν βλέπουν πλη-
 ροφορημένην τὴν βελὴν τῷ Θεῷ, καὶ τὸ θέλημα· λέγει ἡ
 ἑ Δαβὶδ εἰς τὸν, ψζ'. ψαλμόν· „Εὐφρανθήσεται Δί-
 καιος, ὅταν ἰδῇ ἐκδικήσιν.“ συμφωνῶσι γὰρ καὶ πάντα
 μετ' τὴν Θεῖαν θέλησιν ὅσον εἰς τὸ ὑλικὸν θελητὸν, ὅ-
 σον καὶ εἰς τὸ εἰδικόν· καὶ εἰς μὲν τὸ εἰδικὸν θελητὸν ὁμο-
 φωνῶσι, διατὶ πάντα ὅσα θέλουν καὶ βάλονται, τὰ θέ-
 λουν μόνον διὰ τὸ ἔχατον τέλος, ὅπερ εἶναι ὁ Θεός· συμ-
 φωνῶσι δὲ καὶ εἰς τὸ ὑλικόν, διατὶ θέλουν, ὅτι θέλει
 ὁ Θεός· Ἀλλ' ἴσως ἀκόμη θέλει ἀποκρῆσει τινὰς λέγωντας·
 εἰάν οἱ Μακάριοι ὅλας δι' ὅλα ὁμογνωμονῶσι μετ' τὴν Θεῖκην
 θέλησιν, πῶς θέλομεν συμφωνῆσαι ἡμεῖς ἐκείνῃ τῇ δια-
 φωνίᾳ τῶν μακαρίων Ἀγγέλων, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ
 Προφήτης Δανιὴλ εἰς τὸ ἰ. κεφάλαιον; ὁ Ἄρχων τῆς Βα-
 σιλείας Περσῶν εἰσήκει ἕξεναντίας με εἴκοσι καὶ μίαν ἡ-
 μέραν· Ὁ Θεὸς Γεράνυμος, ἐξηγῶντας τὸ ρητὸν τῆτο,
 λέγει· ὁ Ἄρχων τῆς Βασιλείας τῶν Περσῶν ἦτον ὁ καλὸς
 Ἀγγελος, ὁ παρὰ Θεοῦ τεταγμένος εἰς φύλαξιν ἐκείνης
 τῆς Βασιλείας, ὁ ὁποῖος ἀντισέκετο, καὶ ἐμπόδιζε τὴν ἐ-
 λευθερίαν τῆ Ἰσραηλιτικῆς λαῶ, ὑπὲρ τῶ ὁποῖε προσήυ-
 χετο ὁ Δανιὴλ, καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐπρόσφερεν
 ἐνώπιον τῷ Θεῷ τὴν δέησίν τε· ἡ δὲ φιλονεικία ἦτον αὐτῆ·
 ὁ Ἀγγελος ὅπερ ἐφύλαττε τὸ Περσικὸν Βασίλειον, ἠγωνί-
 ζετο ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀνθρώπων,
 ὅπερ εὐρίσκοντο εἰς ἐκείνῃ τὴν Ἐπαρχίαν, καὶ βλέπωντας
 ὅτι ἀπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὴν συναναστροφὴν πολλοὶ τῶν Περ-
 σῶν ἐπέσρεφον ἐπὶ τὸν Κύριον, ἐκατέρευεν, ὅτι να μείνη
 ἔτι

ἔτι αἰχμάλωτος εἰς τὴν Περσίαν ὁ Ἰσραὴλ, διατὶ ἦτον
 κοινοφελὴς ἢ αἰχμαλωσία τε· ὁ ἄλλος Ἄγγελος πάλιν,
 ὅπῃ ἦτον προσάτης, καὶ φύλαξ τῶν Ἰουδαίων, ὑπερμάχε-
 το διὰ τῆ λαῖ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ὑπὲρ αὐτῆ ἐπρόσφερεν
 εἰς τὸν Θεὸν τῆ Δαυιδ τὰς ἱκεσίας· ὁμοῦς ἀμφοτέροι τῶ-
 το ἀγαπήσαν νὰ πληρωθῆ τῆ Θεῷ τὸ πανάγιον θέλημα.
 Τώρα ἀπὸ τὰ ἀνωθεν ρητὰ ὅπῃ ἐξηγήθησαν, ποῖον καρ-
 πὸν διὰ τὴν ὑπόθεσίν μας συλλέγομεν; πρέπει νὰ σοχα-
 θῆ ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν, πῶς οἱ Ἡγεμόνες ὡς Ἄγγελοι
 ἐτάχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ φυλάττωσι τὰς ψυχὰς,
 καὶ τὰ σώματα τῶν ὑπηκόων των· καὶ διὰ τῆτο θέλει δώσει
 λόγον ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ θέλει σαθεῖ ἢ αὐτῶν ψυχὴ διὰ
 ἐκείνων τὰς ψυχὰς· λέγει γὰρ ἡ Σοφία Σολομώντος εἰς
 τὸ ἕκτον κεφ. „ Κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχεσι γί-
 νεται, καὶ οἱ δυνατεῖ, δυνατῶς ἐταθήσονται.“ Τῆτω ἐνε-
 κεν μὲ δάκρυα ἔλεγε συχνὰ εἰς τὲς ψαλμοὺς ὁ Βασιλεὺς
 καὶ Προφήτης· „ Ἀπὸ ἀποστρίων φείσαι τὰ δέλασσα.“ Εἰς
 τὴν Βασιλείαν ἐκείνην τῆς αἰδίου Μακαριότητος ὁ ἀθάνα-
 τος Βασιλεὺς καὶ Θεός, ἀνταμείβει τὰς δικαίους ὑπὲρ τὴν
 ἀξίαν αὐτῶν ἀσυγκρίτως, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Ἀπόστολος
 εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴν κεφ. ἡ. „ Οὐκ εἰσὶν ἀξία
 „ τὰ παθήματα τῆ νῦν ταιρῆ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν.“
 Καὶ εἰς τῆτο δὲν ἐναντιεῖται τῶν Θεολόγων ἢ Διδασκαλία,
 ἢ πᾶσιν εὐπρόσδεκτος, πῶς διλαδὴ καὶ πᾶσαν Δικαιοσύ-
 νην ὀφείλεται τοῖς Ἁγίοις ἢ ζωὴ ἢ αἰώνιος. Ταύτην γὰρ
 τὴν δυσκολίαν σαφέστατα διαλύσιν οἱ ἐξηγηταὶ τῆς Ἐκ-
 κλησίας μας μὲ μίαν χρυσὴν διαίρεσιν, λέγοντες· Ὅταν
 ὁ Ἀπόστολος μαρτυρῆ, πῶς οὐκ εἰσὶν ἀξία τὰ παθήματα,
 ἐννοεῖ πῶς δὲν εἶναι ἀξία, καθ' ὅσον τὰ ἔργα προέρχονται
 ἀπὸ τὸ αὐτεξούσιον τῶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καθ' ὅσον προέρ-
 χονται ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῆς Θείας χάριτος, εἶναι με-
 γάλῃ τιμῆ καὶ ἀξίας, καὶ ἐπομένως καὶ πᾶσαν Δικαιοσύ-
 νην ὀφείλεται αὐτοῖς ἢ Θεῷ Μακαριότης· ἐντεῦθεν δὲ τί
 ἢμπορεῖς νὰ ἐκλέξης ὡς Ἡγεμῶν; Ταύτην τὴν μάθησιν·
 ἦτοι νὰ περιποιῆσαι, καὶ νὰ εὐεργετῆς ἐκείνους ὅπῃ ἐδέλευ-
 σαν, καὶ ἐκοπίασαν διὰ τὴν πολιτείαν· καὶ αἱ εὐεργεσίαι
 νὰ μὴν εἶναι μόνον κατὰ τὴν δέλευσίν των, ἀλλὰ νὰ ὑπε-
 ριχύ-

ριχύσκει τὸ μέτρον καὶ τὴν ὀφειλομένην αὐτοῖς ἀνταπόδο-
σιν· μιμήμενος τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅπῃ ἔλεγε· δὲν
κοιτάζω ἐγὼ τί σοὶ πρέπει γὰρ λάβης, ἀλλὰ τί πρέπει
τῷ Βασιλεῖ γὰρ δίδῃ. Τὰς πονηρὰς δὲ καὶ παραβάτας τῶν
Θείων ἐντολῶν ἀποπέμπει ὁ Δικαιοκρίτης Θεὸς εἰς τὸ
πῦρ τὸ ἀτελεύτητον, διὰ γὰρ κολάζονται αἰωνίως, χω-
ρὶς καμίαν ἐλπίδα Σωτηρίας· πλὴν μὲν ὅλον ὅπῃ αἰτι-
μαρῖαι τὰ ἄλλα εἶναι ὑπερβολικαί, καὶ ἀσυγκρίτως δεινώ-
ταται, ὅμως καὶ εἰς αὐτὰς φαίνεται τῷ Θεῷ ἡ Εὐσπλαγ-
χνία, ἐπειδὴ καὶ παιδεύει τὰς κολασμένους ὀλιγώτερον
ἀπ' ὅ,τι ἀπαιτῶσι τὰ ἔργα των. Εὐδύετο ἤν μὲ Δικαιο-
σύνην γὰρ ἀφανίσῃ τελείως τὸν ἁμαρτωλόν, καὶ γὰρ τὴν κα-
ταντήσῃ εἰς τὸ μὴ ὄν ἐκεῖνο, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον τὸν εὐγαλεν,
ἀλλ' ἐκ φιλανθρωπίας τῷ ἀφίνει τὴν ὑπαρξιν, ὅπῃ καὶ αὐ-
τὴ εἶναι ἔνα ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ· καὶ σὺ ὁμοίως ὡς ἡγεμῶν,
ὅσας γνωρίζεις πταισίας, καὶ τιμωρίας ἀξίας, μὴ τοὺς
συγχαρῶς ἔτε διὰ δῶρα, ἔτε διὰ τινὸς παρακάλεσιν· ὅ-
μως εἰς τὴν παιδείαν ὅπου βούλεσαι γὰρ τοὺς δάσους, ἅς
λάμπη πάντοτε καμία ἀκτῖνα ἐλέως καὶ συμπαθείας.
Ἀπὸ τοῦ μέρους τῷ προκειμένου, λέγει ὁ Θεὸς Ἀγγε-
λιος, πῶς μία εἶναι πάντων τῶν Μακαρίων ἡ δόξα, διότι
ὅλοι τὸν αὐτὸν Θεὸν ὅλον ἀπολαμβάνουσιν, ὅμως ὄχι ὁ-
λοτελεῶς. βλέπεις ἤν τὴν ἄπειρον Θεῖαν εἶσιν, ἀλλὰ μὲ
τρόπον διοριστόν· καὶ ὅλοι μὲν ἐνιοῦσι τὸν Θεόν, ἀμὴ δὲν
τὸν κατανοῦσι, διατὶ μόνος ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ τῷ
λόγῳ τε κατανοεῖ· ἐκεῖνο γὰρ κατανοεῖται, ὅπου μὲ τε-
λειότητα γνωρίζεται· ἐντελεῶς δὲ γνωρίζεται, ὅταν τέσον
γινώσκῃται, ὅσον εἶναι βολετόν γὰρ γνωριθῆ· κανένας λοι-
πὸν κτιστὸς νῆς, εἴτε Ἀγγελικὸς, εἴτε ἀνθρώπινος δὲν δύ-
ναται γὰρ γνωρίσῃ τὸ εἶναι τῷ Θεῷ μὲ ἐκεῖνος τὸν τελειώ-
τατον τρόπον, καθ' ὃν γὰρ γνωριθῆ· διατὶ ὅλλας ἄπειρον,
ἀπείρας δύναται γὰρ γνωριθῆ· καὶ ὁ νῆς ὁ πέπερασμένος
πῶς ἀπείρας δύναται γὰρ τὸ γνωρίσῃ; Τῷτο φαίνεται πῶς
γὰρ τὸ ἐσημείωσε καὶ ὁ Φιλόσοφος Ἐπίκτητος, μὲ ὅλον ὅπῃ
ἦτον τοῦ φωτός τῆς πίσεως ὑσερημέτος· εἶχεν εἰπῆ εἰς
τὰς μαθητάς του λόγια πολλὰ, διὰ γὰρ τοὺς ἐξηγήσῃ τί
εἶναι ὁ Θεός· καὶ λέγοντές τῷ ἐκεῖνοι, πῶς τίποτες δὲν

ἐκαταλάμβαναν, ἔττι τὰς ἀπεκρίθη· ἂν ἐγὼ ἠμπούην νὰ ἐξηγήσω μὲ τελειότητα τὸ εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐγὼ εἶμουν Θεός, ἢ ὁ παρ' ἐμὲ ἐξηγηθεὶς, δὲν ἠθελεν εἶναι Θεός· τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχε καὶ ὁ Σιμωνίδης, ὃθεν ἔλεγεν, ὅσον περισσότερον σοχάζομαι τὸν Θεόν, τόσοι μοὶ φαίνεται σκοτεινότερος· ἀληθινὰ λόγος Σοφός, καὶ νοός ἐπισήμιος γέννημα· διότι εὐθύς ὅπῃ φθάσης νὰ γνωρίσης πληρέστα τα τὸ Μυσήριον τοῦτο, γίνεσαι χωρὶς ἄλλο Μακάριος· ἀγκαλὰ καὶ μίτε τότε δὲν ἠθελες τὸ καταλάβει· ὅτι ὁποῖος εἶναι Θεός, πρέπει νὰ εἶναι ἀπειρος· ἐκεῖνος δὲ ὅπῃ ἠθελε χωρέσει εἰς τὸν νῦντε ἀπειρος δὲν ἦτον, διατὶ τὸ ἀπειρον δὲν χωρεῖ εἰς τὸ πεπερασμένον· πάντες λοιπὸν οἱ Μακάριοι βλέπασι τὸν Θεόν, ἀλλ' ὄχι πάντες μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, διατὶ καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς αὐτῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἔργων, ὁ εἰς πρέπει μὲ περιαιότεραν τελειότητα ἀπὸ τὸν ἄλλον· ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Κύριος τῆς δόξης εἰς τὸ, ιδ. κεφ. τῆ Γωάννη· „ Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆ Πατρὸς μεμοναὶ πολλαὶ εἰσί.“ καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Πρώτην κεφ. ιε. „ Ἀστὴρ ἀσέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.“ ἢ ὁποῖα παρομοίωσις εἶναι εὐμορφί, καὶ πολλὰ ἐπιτηδεῖα, διὰ νὰ καταλάβωμεν, πῶς κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἐναρέτων πράξεων, διαφορετικὴ εἶναι καὶ τῶν μακαρίων ἢ δόξα· καθὼς γὰρ πάντα τὰ Ἄστρη λαμβάνουσι παρὰ τῆ Ἡλίου ὅλην τὴν ἔλλαμψιν, ὅμως καθένα καὶ τὴν ἰδίαν ποιότητα· λάμπασι δὲ ἀλλὰ περιαιότερον, καὶ ἄλλα ὀλιγότερον, καθὼς ἕκασον εἶναι πολὺ, ἢ ὀλίγον, πυκνὸν, ἢ διάφανον· ἔτω καὶ ὁ Δίκαιοι, ἀγκαλὰ πάντες βλέπασι τὴν ὑπέρλαμπρον φύσιν τῆς Τρισηλίου Θεαρχίας, ὅμως ὄχι πάντες ἐξ ἴσου, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἰδίας αὐτῶν διαθέσεως· τετέσι, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἰδίων τῶν ἀξιωματῶν, λαμβάνουσι τὴν δόξαν τῆς ψυχῆς καὶ τῆ σώματος· Τῆτο βεβαιοῖ καὶ ὁ μέγας βασιλεῖος λέγωντας· τῶν μακαρίων αἱ ψυχαὶ δὲν βλέπασι τὸν ἕνα Τρισυπόστατον Θεόν, καθὼς ἐσὶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἀξίας αὐτῶν, ὁ εἰς θεωρεῖ μὲ περιαιότεραν τελειότητα ἀπὸ τὸν ἄλλον· ἔτε ἀντίκειται ἐδῶ τὸ ρητὸν τῆ Εὐαγγελιστῆ Ματθαίου, ὅπῃ λέγει, πῶς ἕκασος τῶν ἔργατῶν ἔλα-

ἔλαβεν ἀνὰ δυνάριον, ἦγυν ὅλοι ἔλαβον τὴν αὐτὴν πληρωμὴν, καὶ ἀντιμισθίαν, διότι τὸ δυνάριον ἐκεῖνο διλοῖ τὴν ἰσότητά τῆς αἰδιότητος, καὶ ὄχι τὸ ἴσον τῆς δόξης, καὶ τῆς ὑπεροχῆς· ἔτσι τὸ ἐξηγεῖ ὁ μέγας Ἀμβρόσιος. Δίδοται τοῖς πᾶσι τὸ αὐτὸ δυνάριον, ὅτι πάντες οἱ Ἄγιοι ἀτελευτήτως θέλουν βασιλεύσει, ἀγκαλὰ καὶ ὅλοι μὲ τὴν αὐτὴν ὑπεροχὴν· κοινὸν γὰρ εἶναι καὶ εἰς ὅλους τὰς Ἀστέρας, τὸ νὰ λάμπωσι παντοτινὰ εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅμως ὁ εἰς λαμπρότερος τῶ ἄλλω αὐγάζει· ἀπὸ ταύτην ἐν πάλιν τὴν Ἱερὰν Πηγὴν τί θέλεις ἀντλήσει ὦ Ἡγεμῶν; ταύτην τὴν λαμπρὰν, καὶ ὠφέλιμον Διδασκαλίαν, διὰ τὴν κυβερνήσεως πολὺν καιρὸν, καὶ μὲ εὐτυχίαν τὴν Ἐπαρχίαν σου, διλονότι, νὰ περιποιοῦσαι μὲ δῶρα καὶ ἀξιώματα τὰς ἀνθρώπους, ὅπως εἶναι μὲ Ἀρετὰς καὶ μὲ εὐκρινεῖαν κεκοσμημένοι, ὅμως πάντας ἐξ ἴσου, ἀλλὰ καθένα καὶ τῆς ἀξίαν τῶν ἰδίων τῶ πράξεων· ἐ γὰρ ἐσὶν ἴσον, καὶ δίκαιον τὸ πᾶσιν ἐξ ἴσου. Ἰδὲ λοιπὸν ὦ Ἡγεμῶν, τόση εἶναι τῶν Μακαρίων ἡ εὐτυχία, τόση βέβαια, ὅπως ὁ Ἱερὸς Ἀγγεστίνος ἀπὸ εὐλαβητικὴν ἐκπληξιν κινέμενος, βοᾷ·

„ Πάντα λόγον ὑπερβαίνει, πᾶσαν τῶ ἀνθρωπίνων νοδὸς τὴν

„ κατάληψιν ὑπερέχει ἐκεῖνη ἡ τιμὴ, ἐκεῖνη ἡ δόξα, ἐκεῖ

„ νη ἡ εὐμορφία, ἐκεῖνη ἡ μεγαλειότης.“ ἀκόμι καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος θαυμάζωντας τὴν ἀνέκφραστον θεῖαν ἀπολαυσιν, ἔλεγε·

„ Ποῖα γλώσσα δύναται νὰ διηγηθῆ, ἢ

„ ποῖος νὺς εἶναι ἀριετὸς νὰ καταλάβῃ τὴν ἄκραν ἀγαλ-

„ λίαςιν, ὅπως ἔχουσιν εἰς τὸν Οὐρανὸν οἱ μακάριοι;“ ἀρμόζει ἐδῶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἡ ὄρασις ὅπως εἶδεν εἰς τὰς ἡμέρας τῶ ὁ Ἀγγεστίνος. Εἶχεν ἀποφασίσῃ τῆτος νὰ γράψῃ τῶ Ἱερωνύμῳ εἰς τὴν Παλαιστίνην, καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ποῖαν γνώμην εἶχε περὶ τῆς Οὐρανίης Μακαριότητος· ὅμως ἕως νὰ σείλῃ τὴν Ἐπιστολὴν, ἐσυνέβη τῶ Ἱερωνύμῳ ἡ ἀποβίωσις. Τότε ὁ Ἄγιος τῶ ἐφάνη κατ' ὄναρ, καὶ τῶ εἶπε ταῦτα τὰ λόγια· Κοίταξε, δύνασαι ποτὲ νὰ ἀριθμῆσις τὰ Ἄστροι τῶ Οὐρανοῦ, καὶ τὰς ρανίδας τῆς Θαλάσσης; ἤξευρε λοιπὸν, πῶς τῆτος εἶναι εὐκολώτερον, παρὰ νὰ διηγηθῆ τινὰς τοῦ Παραδείσου τὴν δόξαν· τόσον γὰρ εἶναι ὑπερβολικὴ, ὅπου εἴαν ὁ ἴδιος δὲν τὴν ἔβλεπα, βέβαια

δὲν τὸ ἐπίστευα· τόσον δὲ ἀπέχει ἀπ' ὅ,τι ἐγὼ ἔτι ζῶν
 ἐλογιάζα, ὅπῃ εἶναι ἐπ' ἀπειρον, ἢ μεγαλήτερον, ἢ θαυ-
 μαστότερον· εἶχον δοκιμάσῃ ἢ ἄλλοι πολλοὶ ἐνάρετοι ἄν-
 δρες νὰ διαπλεύσῃν μὲ τὰ ἄρμυρα τῆς ἀγχινοίαςτων τῆ-
 τον τὸν μέγαν Ὠκεανὸν τῆς Οὐράνιας δόξης, ἀλλ' ἐκθαρ-
 σοι γινόμενοι, ἀνέστρεψαν εὐθέως εἰς τὸν ἱερὸν λιμένα τῆς
 σιωπῆς. Τὸ γὰρ θαύμβος ὅταν εἶναι ὑπερβολικόν, δὲν
 γίνεται πρόξενον λόγου, ἀλλὰ σιωπῆς· ἐμαρτύρησε δὲ,
 ἢ ὁ μέγας Αὐγαστίνος, πῶς ἄλλο πρᾶγμα δὲν εἶναι ἢ ἐ-
 ξοχώτερον, ἢ θαυμαστότερον ἀπὸ τὴν Οὐράνιον δόξαν τῶν
 Μακαρίων· ἐρευνῶντας γὰρ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῶν
 ζητημάτων τε, ἂν ὁ μέγας δημιουργὸς Θεὸς, ὁ πάντα ἐν
 τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγῶν, ἐδύνητο νὰ κάμῃ
 ἄλλα τελειότερα κτίσματα; συμπεραίνει καὶ λέγει, ὅτι
 βέβαια ἐδύνητο, μὲ τὸ νὰ εἶναι Παντοδύναμος, ὅμως ἔξω
 ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα, τὰ ὁποῖα παντελῶς δὲν δέχοιται ἔτε
 αὐξήσῃν, ἔτε προδῆκῃν, τῆτέσιν ἀπὸ τῆ Σωτήρος Χριστοῦ
 τὴν ἀνδρωπότητα, ἀπὸ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας τὴν Θεο-
 μητορικὴν ἀξίαν, ἢ ἀπὸ τῶν Μακαρίων τὴν αἰδίων δόξαν.
 ὦ Μακάριοι λοιπὸν οἱ κατοικῆντες ἐν τῷ οἴκῳ σου Κύριε.
 Ἐκεῖ γὰρ εἶναι πασῶν τῶν τρυφῶν ὁ Ὠκεανὸς, παντός
 πλάτος ὁ Θησαυρὸς, πάντων τῶν ἀγαθῶν ἢ πηγὴ ἢ ἀέν-
 ναος· ἐκεῖ ἢ νεότης ποτὲ δὲν γιράζει, ἐκεῖ ἢ ζωὴ ποτὲ δὲν
 ἐκλείπει, ἐκεῖ ἢ εὐπρέπεια ποτὲ δὲν μεταβάλλεται, ἐκεῖ
 ἢ ἀγάπη ποτὲ δὲν ψυχραίνεται, ἐκεῖ ἢ χαρὰ ποτὲ δὲν
 σμικρύνεται· ὦ χαρὰ ὑπὲρ πάσαν χαρὰν· ὦ ἀγαλλία-
 σις, ὅπῃ πάσαν ἀγαλλίασιν ὑπερβαίνει· πότε θέλω εἰ-
 σέλθει ἐγὼ εἰς τὴν χαρὰν τῆ Κυρίου μου, νὰ ἰδῶ τὸν Θεόν
 μου, ὅπου εἰς αὐτὴν τὴν χαρὰν ἔχει τὸ Θεῖον τε σκῆνω-
 μα; Ἀπὸ τῆτον τὸν χεῖμαρρον τῆς τρυφῆς τί ἔτι πρέπει
 νὰ ἀντλήσῃς ὦ Ἠγεμῶν; μὲ ὄλην τὴν δύναμιν πρέπει νὰ
 ὑπερμαχήσωμεν, μὲ ὄλην τὴν προθυμίαν πρέπει νὰ κο-
 πιάσωμεν, μὲ κοπία ἢ ἄρμυρα πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεν,
 διὰ νὰ φθάσωμεν ἀπὸ ταύτην τὴν πρόσκαιρον εἰς τὴν Οὐ-
 ράνιον καὶ παντοτινὴν Βασιλείαν· ἀλλὰ διὰ ποίας ὁδοῦ;
 ἄκουσον τὸν σοφώτατον Προφητάνακτα, ὅπῃ εἰς τὸν ἰδ.
 ψαλμὸν σοὶ δείχνει φανερά τὴν ὄντως Βασιλικὴν, ἢ εὐ-
 θεϊαν

θεῖαν ὁδόν· „Κύριε, τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου; ἢ τίς κατασκηνώσει ἐν ὄρει Ἀγίω σου; πορευόμενος ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος Δικαιοσύνην.“ Ἰδὲ τὰ βασιλικὰ μέσα, τὰ βίβια δηλαδή ἡ κατάρτησις, καὶ τῆς Δικαιοσύνης ἡ εὐθύτης· μετὰ τὸν τὸν τρόπον ἐπολιτεύετο εἰς τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας του τῶν Κελτογαλατῶν ὁ Βασιλεὺς· Λυδοβίκος· ἀλλὰ μετὰ τίνος τὴν ὁδηγίαν; ἀκουσον· διατι ἔκαμεν εἰς ὅλην Δικαιοσύνην, διατι τινὰ δὲν ἔβλαψε, διατι ἔδιδε τοῦ καθενοῦς τὸ προσήκον· κηρύττων τὰ κηδημικὸν ῥήτον· Οὕτως εἰς ὄλυμπον βαίνομεν.

Ἀνάγνωτε ὡς Ἡγεμῶν τὰ Ἱερά Βιβλία,
Καὶ ταῦτα πάντα ἄς ποθῆ, ὁ νῆς καὶ ἡ καρδιά·
Θέλεις εὐγάλει ἀπ' αὐτὰ, τὰ διοικεῖν τὸν τρόπον,
Ὁρθῶς νὰ πολιτεύεσαι, καὶ νὰ τηρῆς τὸν τόπον.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΩΟΝ.

Συνεχῶς διανοεῖται ὁ Ἡγεμῶν, ὅτι Ἄνθρωπὸς ἐ-
σι, διὰ τὸν Οὐρανὸν γεγεννημένος, καὶ τότε εἶδε-
νὸς ἀξία ἠγήσεται τὰ ἐν τῷ κόσμῳ
τιμώμενα.

Ἰωάννης πίκος, τῆς Μιράνδελαις ὁ Ἡγεμῶν, ὅπῃ διὰ τὴν ἀσύγκριτον αὐτῆ ἐπισημονικὴν γνώσιν, ἐπωνομάθη τῷ αἰῶνος τῆτις ὁ φοίνιξ, ἐρωτᾷ εἰς ἕνα τῶν αὐτοῦ ζητημάτων, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Θεὸς ὑπερα ἀπ' ὅλα του τὰ ποιήματα ἔπλασε τὸν Ἄνθρωπον; ἔκαμε τὰς Οὐρανεὺς, καὶ εἰς αὐτὰς ἔβαλε τῶν Ἀγγέλων τὰ πλήθη; ἔκαμε τὴν Γῆν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ ἐρπετῶν τὴν ἐπλήρωσεν· ἔκαμε τὸν Ἀέρα, καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὰ πετέμενα· ἔκαμε τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ ἐχάρισεν εἰς τὰ ὄφια· ἀφ' οὗ δὲ ἐγένισεν ὅλην τὰς τῶνας, τότε ἔπλασε καὶ τὸν Ἄνθρωπον· ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλοι οἱ τόποι ἦσαν κατοικημένοι, πῶς εἶχε νὰ κατοικήσῃ τῆτις ὁ Ἄνθρωπος; πῶς ἦτον ἔτοιμος ὁ τόπος τῆτις τῶν Πρίγκιπες; ἔπλασε τὸν Ἄν-
θρω-

Θρωπον ὁ μέγας δημιουργὸς Θεὸς, ἀποκρίνεται ὁ ἐπισήμων
 ἔτος Ἀνὴρ, ἀφ' ἧ ἦσαν ἤδη τὰ πάντα κατοικημένα, διὰ
 νὰ καταλάβωμεν, πῶς ἡ ἀνάπαυσις, καὶ τὸ τέλος τοῦ
 ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὰ κτιστὰ ταῦτα καὶ πρό-
 σκαιρα, ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν μόνον, καθὼς λέγει ὁ Ἱερός
 Αὐγασίνος· Ἐποίησας ἡμᾶς διὰ σέ Κύριε, καὶ δὲν ἀνα-
 παύεται ἡ καρδία μας, ἕως ἧ δὲν εὔρη εἰς τὴν λόγον σε τὴν
 ἀνάπαυσίν της. εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀρμόζον χρησί-
 μως τὴν Ἀναξαγόρα τὰ λόγια· Τῆτος μὲ ὅλον ὅπου ἦτον
 ἔθνικὸς, καὶ τῆς γνώσεως τῆ ἀληθινῆ Θεῶ ἀμέτοχος, βλέ-
 πωντας πῶς οἱ ἀντίζηλοί τε ἐπήγαγον δίκην κατ' αὐτὴν διὰ
 νὰ τὴν πάρην τὸν πλεονεκτη, ἐπρόκρινε κάλλιον νὰ χάσῃ
 ὅλα τε τὰ ὑπάρχοντα, παρά νὰ θεωρήσῃ τὸ δίκαιόν τε
 ἐπὶ κρίσεως· κατηγορῶντάς τον δὲ τινὲς διὰ τῆτο, πῶς
 ἔτος ἀμελῶς ἄφινε νὰ τὸν ὑσερήσῃ ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ του
 χωρὶς λόγον, καὶ κρίσεως, ἔδειξε μὲ τὸν δάκτυλόν τε τὸν
 Οὐρανὸν, λέγωντας· ἐκείνη ἡ Πατρίς μας, ἐκείνη ἡ Κλη-
 ρονομία μας, ἐκείνην ποδῶ, καὶ ὄχι ταῦτα ὅπῃ εἶναι ἐδῶ
 εἰς τὴν γῆν· ὡσάν νὰ ἔλεγε· τὰ αἰώνια καὶ ἀθάνατα
 πρέπει νὰ συλλογίζεται ἡ ἀθάνατος Ψυχὴ, καὶ ὄχι ταῦ-
 τα τὰ πρόσκαιρα· ὡ ἔθνικῶ ἀνδρὸς λαμπρὰ, καὶ ἀξίε-
 παινος γνώμη· ὁ αὐτὸς περιερχόμενος διαφόρων Ἐπαρ-
 χίας περιηγήσεως χάριν, καὶ ἐρωτηθεὶς παρά τινος, πῶ
 ἐπορεύετο; κοιτάζωντας τὸν Οὐρανὸν εἶπεν· εἰς τὴν Πα-
 τρίδα μας ὑπάγω· ὡσάν νὰ εἶχε μάθῃ τὸ τοῦ Ἀποσόλε
 ρητόν, ὅπου λέγει· Οὐκ ἔχομεν ὡδε μένεσαν πόλιν, ἀλλ'
 τὴν μέλλεσαν ἐπιζητῆμεν. Τῆτο ἄριστα ἐκαταλάμβαν-
 νε Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος, τῶ ὁποίῳ ἔσωντας καὶ νὰ ἔσειλεν
 ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἑκατὸν τάλαντα χρυσῆ ἀπὸ τὸν
 Θεσαυρὸν τῆς Περσίας, ἀποσρεφόμενος αὐτὰ, ἠρώτησε
 τοὺς κομίσαντας· τίνος ἔνεκεν πολλῶν Ἀθηναίων ὄντων,
 ἐμοὶ μόνῳ ἔπεμψεν ὁ Βασιλεὺς τόσον πλῆθος χρημάτων;
 καὶ ἀποκρινόμενοι ἐκείνοι, διατὶ σέ λογιᾶζει καλὸν, καὶ
 ἀγαθὸν ὑπὲρ πάντας τῆς Ἑλλάδας· τὸ λοιπὸν, εἶπεν,
 ἀφῆτε με νὰ εἶμαι, καὶ νὰ φαίνομαι τοιοῦτος, καθὼς
 ἐκείνος λογιᾶζει πῶς εἶμαι. Ἐσοχάζετο γὰρ ὁ Σοφὸς ἔτος
 Ἀνὴρ, ὅτι ὁ Ἀνθρωπος μὲ τὸ νὰ ἐπλάσθῃ διὰ τὴν ἀπό-
 λασιν

λαυσιν τῶν Οὐρανίων, εἰς τὰ Οὐράνια πρέπει πάντοτε νὰ ἀποβλέπη, καὶ ταῦτα τῆς τύχης τὰ ἀγαθὰ, ὡς ἐμπαίγματα καὶ σκυβάλα νὰ λογιᾶζῃ· ἐδῶ δὲν θέλει εἶναι ἔξω τῶ πρέποντος, ἐὰν φέρω εἰς τὸ μέσον ἐκεῖνο, ὅτε τῶ Βεργάρδου οἱ ἀδελφοὶ εἶπαν ποτὲ πρὸς τὸν νεώτερον, ὅταν ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσεν εἰς τὸ μοναστήριον· εἰς σὲ μόνον μένει τῶρα ἡ γῆ τῆς κληρονομίας μας· ἀλλ' αὐτὸς μ' ὅλον ὅπου ἦτον παῖς τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἐχὶ τὴν γνώσιν, ἀπεκρίθη· Ἐσᾶς λοιπὸν ὁ Οὐρανός, καὶ ἐμένα ἡ Γῆ; δὲν ἔγινε Δικαίως, καὶ ἐξ ἴσου ἡ μοιρασία· ὅθεν μετ' ὀλίγον ἀφίνωντας πάντα, ἠκολέθησε τοῖς ἀδελφοῖς τε· ὡσάν νὰ ἔλεγε μὲ τὸν ἠθικὸν Φιλόσοφον· διὰ τὰ μείζω ἐγεννήθη, καὶ ὄχι διὰ νὰ δελέωω τὰ γῆινα ταῦτα, τὰ φθαρτὰ καὶ ἀχρεῖα· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Φιλόσοφοι, ἀγκαλὰ καὶ τῆς Πίστεώς μας ἀμέτοχοι, δὲν ἠκολέθησαν εἰς τῆτο τὴν γνώμην τῶν Χριστιανῶν; δὲν ἔλεγεν ὁ Πλάτων, πῶς ὁ Ἄνθρωπος ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα ζῶα εἶναι ἕνα δένδρον ἀντίστροφον, ὅτε κάτω ἔχω τὰς κλάδας, καὶ ἄνωθεν τὰς ρίζας, καὶ τοῦτο διατί; διὰ νὰ δεῖξῃ, πῶς ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν πρὸς τὸν γῆιν νὰ ζητᾶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὄχι ἀλλοχόθεν· λέγωντας μὲ τὸν Προφήτην· „ Ἦρα τὰς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὰ ὄρη, „ ὅθεν ἤξει ἡ βοήθειά μου.“ Τῆτο μὲ βεβαιοῖ καὶ τῶ Φίλωνος τῶ Σοφωτάτε ἐβραίου ἡ μαρτυρία, ὅτε λέγει, πῶς μόνον τὸν Ἄνθρωπον ἔκαμεν ὁ Θεὸς δένδρον Οὐράνιον εἰς τὴν γῆν· καὶ τῶν μὲν ἄλλων φυτῶν τὰς κεφαλὰς ἐρρίζωσεν κάτω, τῶ δὲ Ἀνθρώπῳ ἔδωκε, νὰ ἔχη εἰς τὰ ἄνω τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ ζητᾶ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν τὴν ἀδιάφθορον ζωοτροφίαν τε· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής.

Κοιτάζεν τῆς γῆς κάτω τὰ ἄλλα ζῶα,
Καὶ τὸ λογικὸν μόνον τὰ ἄνω βλέπει·
Πρὸς τὸν Οὐρανὸν σρέφει πάντα τὸ ὄμμα,
Καὶ πρὸς τὰ Ἄστρα τὴν κεφαλὴν ὑψώνει.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἐπλάσθη, ὄχι διὰ νὰ κρατῇ καρφωμένα τὰ ὄμματα εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὑψωνοντάς τα εἰς τὰ ἄνω, νὰ θεωρῇ τὸν Οὐρανὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἔγινε, καὶ διατί τάχα λογιᾶζομεν, πῶς ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά ἀπὸ

τὸ ἄνω μέρος εἶναι πλατεῖα, καὶ ἀπὸ τὸ κάτω στενὴ; διὰ
 τὰ εἶναι πρὸς μὲν τὴν γῆν κλεισμένη, πρὸς τὸν Οὐρανὸν
 δὲ, ὅθεν πάντα προέρχονται τὰ ἀγαθὰ τὰ εὐρίσκεται πάν-
 τοτε ἀνοικτή. Ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Γερός Προφητάναξ· „Τὶς
 ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος Κυρίου;“ ἢ ἀποκρινόμενος τῷ ἑαυτῷ,
 προδέττει ὅς ἐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν Ψυχὴν αὐτῆ·
 ἐπὶ ματαίῳ δὲ λέγεται, πῶς τινὰς λαμβάνει ἕνα πράγ-
 μα, ὅταν δὲν ἐπιτυχαίῃ τῆ σκοπῆ, ἢ τῆ τέλους, πρὸς
 τὸ ὁποῖον ἐτάχθη· ἔτσι ὁ στρατιώτης εἰς μάτην πιάνει τὰ
 ἄρματα, ὅταν δὲν εἶναι διὰ τὰ ὑπάγη εἰς τὸν πόλεμον·
 ἢ Ψυχὴ ἐν διὰ ποῖον τέλος μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεόν; ὅχι
 διὰ τὰ χάσκη εἰς ταῦτα τὰ γῆνα, οὕσα αὐτῆ ἀθάνα-
 τος, ἀλλὰ διὰ τὰ θεωρῆ τὸν Θεόν, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρί-
 σκεται ὀλιμας ἢ εὐτυχία. Τῆτο γινώσκωντας ὁ Τερτελ-
 λιανός, Ἐλλόγιμος Ἄνθρωπος, ἢ ἐν τοῖς εὐδοκίμοις ἐξάιρε-
 τος, ἐρωτᾷ εἰς τὸς λόγους ὅπῃ κάμνει, τίνας ἐνεκεν εἰς
 τὴν Γεράν Γραφὴν δὲν ὀνομάζεται ὁ Θεός, Κύριος, εἰμὴ
 μετὰ τὴν πλάσιν τῆ Ἀνθρώπου; τότε ἦδ ἴδιον φαίνεται
 τὸ, β'. κεφ. τῆς γενέσεως, πῶς εὐθύς προσηγορεύθη
 Κύριος· ἢ ἐπλασε Κύριος ὁ Θεός τὸν Ἄνθρωπον, χοῦν
 λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς· ἢ ἀποδίδει τὴν αἰτίαν, πῶς τοῦτο
 ἐγινε, διὰ τὰ διδαχθῆ ὁ Ἄνθρωπος, τὰ μὴ γνωρίζῃ ἄλ-
 λον αὐθέντην, ἢ Κύριον, παρὰ τὸν Θεόν μόνον, καὶ εἰς
 αὐτὸν τὰ ἔχη ἀδιαλείπτως προσηλωμένα τὰ ὄμματα,
 ἐπειδὴ ἢ κατ' εἰκόνατε γέγονε. Τῆτο δὲ τὸ κατ' εἰκό-
 να, ἢ κατ' ὁμοίωσιν, εἰς τὴν τὰ σέκη κυρίως, δὲν εἶναι τόσον
 ἔυκολον τὰ τὸ ἐξηγήσῃ καθένας, ἄλλοι λογιάζων, πῶς ὁ
 Ἄνθρωπος λέγεται πλασμένος κατ' εἰκόνα Θεῶ, διατὶ κα-
 θὼς ὁ Θεός πληροῖ τὰ πάντα, λέγωντας μετὰ τὸν Γερε-
 μίαν· τὸν Οὐρανὸν, ἢ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ· ἔτσι καὶ ἢ
 Ψυχὴ πληροῖ ὅλον τὸ σῶμα τῆ ἀνθρώπου· ὅτι αὐτῆ ὀλι
 εἶναι εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ὀλι εἰς κάθε μέρος τῆ σῶ-
 ματος. Ἄλλοι ἐρωτοῦσι, πῶς ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεῶ,
 διατὶ καθὼς ὁ Θεός εἶναι Κύριος πάντων τῶν ὄντων, κα-
 τὰ τὸν Δαβίδ· „Τῆ Κυρία ἢ γῆ, ἢ τὸ πλήρωμα αὐτῆς,
 ἢ οἰκωμένη, ἢ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ·“ ἔτω ἢ
 ὁ Ἄνθρωπος; ὅλα κυριεύει τῆ Θεῶ τὰ ποιήματα, πάντα
 ὑπέ-

ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆ. ἄλλοι διδάσκουσι, πῶς διὰ τῆτο ἔγινε κατ' εἰκόνα Θεῶ ὁ ἄνθρωπος, διατι καθῶς εἰς τὸν Θεὸν κατ' ἔξοχὴν, καὶ αἰτιολογικῶς εὐρίσκονται τὰ πάντα· ἔτω καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον κατὰ τινὰ τρόπον τὰ πάντα συνέχονται· διότι μετέχει ἀπὸ τῆς εἰσίας τῶν λείψαν, ἔχει κοινὴν μὲ τὰ φυτὰ τὴν ζωὴν, κοινὴν μὲ τὰ ζῶα τὴν αἰσθησιν, καὶ δια τὴν μετοχὴν τῆ λογικῆ, ἔχει μὲ τὸν Θεὸν τὴν ὁμοιότητα· καὶ οὕτω μὲ τὸ γὰ εἶναι κοινῶν ἐν πᾶσι, λέγεται πῶς συνέχει τὰ πάντα· καὶ διὰ τῆτο ἄριστα ἐδίδασκειν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅταν εἶπε, πῶς ἡ Ψυχῆμας ἦτον τὰ πάντα· τὸ αὐτὸ ἔλεγε καὶ ὁ Ἡλολῆνος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ πᾶν· ὁ μέγας Ἀμβρόσιος βεβαιοῖ, πῶς τὸ καθ' ὁμοίωσιν εἰκεῖ εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ψυχῆς μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς δυνάμεων· διατι καθῶς εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὴν τριάδα τῶν προσώπων εὐρίσκεται τὸ μοναδικὸν τῆς εἰσίας, ἔτω καὶ ἡ Ψυχὴ μία εἶσα, ἔχει τρεῖς διηρημέναις δυνάμει· ὁ Θεὸς Χρυσόστομος λέγει, πῶς ἡ καθ' ὁμοίωσιν αὐτὴ εἰκεῖ ὅλη εἰς τὴν Κυριαρχίαν, διότι καθῶς ὁ Θεὸς εἶναι ὁ πάντων Δεσπότης, καὶ Μονάρχης πάσης τῆς οἰκουμένης, ἔτω καὶ ὁ Ἄνθρωπος, Κύριος ἀπεκατεσάθη πάντων τῶν τῆ Θεοῦ ποιημάτων, καθῶς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Δαβιδ. „Καὶ κατέσπασας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σε“ τὴν ὁποῖαν γνώμην ἐπικυρώνει καὶ τὸ ρητὸν τῆς γενέσεως εἰς τὸ ἀ. κεφ. ἀφ' ἔ γὰρ εἶπεν ὁ Θεὸς· Ποῆσωμεν Ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν, ὡσάν γὰ ἠθελε τῶ τῶ τινὶ γὰ ἀποδώσῃ τὴν αἰτίαν ταύτης τῆς ὁμοιώσεως, ἐπρόθεσεν εὐθύς· Καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τῆ ἔραν, τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς· καὶ καθῶς ὁ φρόνιμος Βασιλεὺς ἀποκατεσά διοικητὰς εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆ, διὰ γὰ ἐπιτηρῆσι τὸν τόπον τῆ, καὶ γὰ ἐπιφέρῃσι τὸ Βασιλικὸν τῆ πρόσωπον, ἔττι καὶ ὁ Θεὸς κατέσπασε τὸν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ γὰ βασιλεύσῃ πάντων τῶν κτισμάτων· ὁ φωστὴρ τῆς Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος ὁ μέγας, ἀλλέως δοξάζει, πῶς ὁ Ἄνθρωπος δηλαδὴ εἰς τῆτο παρασένει τῆ Θεῶ τὴν εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν, διατι εἶναι δεκτικὸς Θεῶς Μακα-

ριότητος, καὶ εἰς τὸν Θεὸν μόνον χορταίνει, καὶ ἀναπαύεται· ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς Διδασκάλου τῶν Ἑβραίων ὀνομάζεται ὁ Θεὸς Σαδαὶ, ὅπερ διλοῖ τὸ, ἀρκετὸς εἶναι· ὡσάν να ἤθελαν να εἰπέσι με τέτο· Ἄνθρωπε, εἰ ἔχης τὸν Θεόν, ἔχεις τὰ πάντα, διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πᾶν ἀγαθόν· καὶ τέτο ἀρκεί· εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἔυμορφα ἀρμόζει τῆ Βασιλέως Δαβὶδ τὸ ρητόν, ὅπου λέγει· Κύριος ποιμαίνει με· ματὶ συμπεραίνει ἀπὸ τέτο ὡ Προφήτα; τὸ προδέττει εὐθύς· Καὶ εἶδεν με ὑπερήσει· ἦγεν δὲν θέλει με λείψη πατὲ κανένα καλόν, διατὶ ὁ Θεὸς μόνος εἶναι ἐκεῖνος ὅπερ χορταίνει· εἰς βεβαιώσιν τέττε ἀρμόζει τῆ Φήλικος ἢ μετάφρασις· διότι ἐκεῖ ὅπερ ἡμεῖς λέγομεν· τὴν Ψυχὴν με ἐπέσρεψεν· ὁ Φήλιξ λέγει, τὴν Ψυχὴν με ἀνέπαυσε· Τὸ αὐτὸ βεβαιῶται, καὶ με τῆ Οὐρανίως Νυμφίως τὴν μαρτυρίαν εἰς τὸ 13. κεφ. τῆ ἄσματος· ἐκεῖ γὰρ ὅπερ ἡ ἐδική μας μετάφρασις γράφει· Ἐγὼ ἄνθος τῆ πεδίω, τὸ Ἑβραϊκὸν γράμμα λέγει, ἐγὼ ἄνθος πλισμονῆς, ἀλλὰ θέλει μοι εἰπῆ τινας· δὲ λέγει ὁ αὐτὸς Νυμφίος εἰς ἄλλο μέρος τῆς γραφῆς, εἰς τὸ κδ. κεφ. τῆς Σοφίας Σεραχ, οἱ ἐδίοιζέ με, ἐτι πεινάσασσι; τὸ λοιπὸν εἰ ἂν εἶναι πλισμονή, δὲν εἶναι πείνα, καὶ εἰ ἂν εἶναι πείνα, λείπει ἡ πλισμονή· Τέτον τὸν δεσμὸν πῶς θέλομεν τὸν διαλύσει; ἐδὼ πρέπει να σοχαθῶμεν, πῶς ἡ πείνα δύο περιέχει, τὸ ἕνα αἰνδὲς καὶ λυπηρόν, καὶ τὸ ἄλλο ἡδὺ καὶ τερπνώτατον· τὸ αἰνδὲς εἶναι, ὅτι ὅσον καιρὸν κρατεῖ ἡ πείνα, αἰτοκεί ὁ σόμαχος, διατὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς ὑπερεῖται, τὸ τερπνόν δὲ εἶναι, ὅτι διεγείρει τὴν ὄρεξιν· ὅθεν ἐπεκράτησε καὶ ἡ κοινὴ Παροιμία, ὅπερ λέγει· τῶν βρωμάτων τὸ νόσιμον ἄρτυμα εἶναι ἡ πείνα· ὁμοίως καὶ ἡ πλισμονή ἔχει καὶ αὐτὴ μέρος τὶ ἀφέλιμον, καὶ μέρος βλαβερόν, τὸ ἀφέλιμον εἶναι, διατὶ πληροφορεῖ τῆς φύσεως τὴν ἐπιθυμίαν· τὸ δὲ βλαβερόν, διατὶ γεννᾷ ἀνορεξίαν, καὶ βάρος· ἡ Εὐτυχία λοιπὸν τῶν Μακαρίων εὐρίσκειται εἰς τοιαύτην κατάστασιν· ἦτοι ἐκ τῆς πλισμονῆς, καὶ τῆς πείνας ἔχει μόνον τὸ ἐπωφελές· τὸ δὲ βλαβερόν ἀποβάλλει· καὶ ἀπὸ μὲν τὴν πείναν λαμβάνει τὰ καλὰ, τετέσι τὴν ὄρεξιν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γεύσεως· καὶ

ἔτσι ἐννοεῖται τὸ ρητὸν ἐκεῖνο· εἰς ὃ ἐπιθυμοῦσιν Ἄγγελοι παρακύψαι· ἀπὸ δὲ τὴν πλησμονὴν λαμβάνει, τὸ νὰ ἡμπορῇ νὰ χορτάσῃ, ἢ νὰ πληροφορήσῃ κατὰ πάντα τὴν ἐπιθυμίαν· διὸ καὶ ὁ Κύριος ὁμιλῶντας εἰς τὸ Γερόν Εὐαγγέλιον διὰ τὰς Μακαρίας Ἄγγελας, τὰς φύλακας τῶν ἀνθρώπων ἔλεγεν· οἱ Ἄγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπασι τὸ πρόσωπον τῆ Πατρός μου, τῆ ἐν Οὐρανοῖς· ἕτε ἐναντιεῖται εἰς τῆτο τελείως, ἀν τινὰς ἀντειπῆ· εἰάν οἱ Ἄγγελοι διὰ παντὸς βλέπασι, πῶς λοιπὸν ἐπιθυμοῦσι παρακύψαι; τὸ πρᾶγμα ὅπῃ ἕνας ἔχει, πῶς ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἐπιθυμήσῃ; Ταύτην τὴν ἀπορίαν εὐμορφα διαλύουσιν οἱ Θεολόγοι μὲ μίαν τοιαύτην ὄντως χρυσὴν Διδασκαλίαν· εἰς τὴν Θεωρίαν λέγουσι τῆς Θείας Μακαριότητος, αὐτὰ τὰ δύο, ἡ γυνὴ ἢ ὄρασις, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς ὀράσεως ἐπιτηδείως συνάπτονται· διότι ἡ Θεωρία ἐμφορεῖ μὲν τὰς Μακαρίας, καὶ ἀρκούντως τὰς πληροφορεῖ, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀπὸ πᾶσαν, ἀνδρίαν καὶ ἄχθος ἐλεύθεροι, ἔλκονται ἀκαταπαύτως ἀπὸ μίαν κάποιαν ἐπιθυμίαν, καὶ ἔφεσιν, νὰ βλέπωσι καὶ νὰ χαίρωται τὸν Θεὸν αἰωνίως καὶ ἐπέκεινα. ὅθεν εὐτυχῶς ἀπολαμβάνουσιν ἀμφότερα τὰ ἀγαθὰ, ὅπῃ καὶ εἰς τὴν πλησμονὴν, καὶ εἰς τὴν πείναν εὐρίσκονται. Χορταίνεν λοιπὸν ὅλης τὰ ἐράνια ἀγαθὰ, καὶ ἀρετὰ, καὶ πάντοτε, καὶ χωρὶς ἀνδρίαν· ἔχ ἔτω δὲ τὰ ἐπίγεια, τὰ ὅποια ὅταν τινὰς ἔχη, τὰ βδελύττεται, καὶ ὅταν δὲν τὰ ἔχη, τὰ ἐπιθυμεῖ. τῆτος ἕνεκεν ἡ Νύμφη τῆ ἄσματος, θέλωντας νὰ φανερώσῃ τὸ ἀβέβαιον, καὶ βραχὺ τῶν προσκαιρῶν ἀγαθῶν, καὶ τὴν αἰδιον διαμονὴν τῶν ἐρανίων, εἶπεν ὁμιλῶντας μὲ τὸν Νυμφίον τῆς εἰς τὸ ἀ. κεφ. τῆ ἄσματος· Ἀγαθοὶ οἶμαδοῖσθε ὑπὲρ οἶνον· μὲ τὸν οἶνον ἐδήλωσε τὴν φθαρτὴν, καὶ βραχεῖαν ἀπολαυσιν τῆ αἰῶνος τῆτος· καὶ μὲ τὰς μαθὰς, ἡτοι μὲ τὰ βυζία, τὴν διαμένεσαν, καὶ παντοτινὴν τρυφὴν τῆς αἰωνίς ζωῆς· καὶ ὄντως μὲ ἐπιτηδειότητα· διότι ἀν καταπιάσῃς καὶ σφίξῃς τὴν σαφυλὴν, ἀπαξ μόνον, ἢ καὶ δις θέλεις εὐγάλει ἀπ' αὐτὴν τὸν οἶνον· μετὰ δὲ ταῦτα μένει μόνον τὸ φλέδι τῆς συνεσαλμένον, χωρὶς καμίαν ὑγρότητα· οἱ δὲ μητρικοὶ μαθοὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι πηγαὶ ἀένναοι,

ἀπὸ τὰς ὁποίας τρέχει ἀδιαλείπτως τὸ γάλα, ἔτε πάλιν, οὔτε ὀλιγοῦσιν· ἀλλὰ τὸ βρέφος βυζάνει σήμερον, καὶ χορταίνει· βυζάνει αὔριον, καὶ ὅλον τὸν χρόνον, καὶ ποτὲ δὲν ὑπερεῖται ἀπὸ τῆς γάλακτος τὴν εὐφορίαν. Ἰδοὺ λοιπὸν σαφεστάτη ἡ διαφορὰ ὅπῃ εὐρίσκεται ἀναμεταξὺ τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν, καὶ τῶν αἰωνίων· ἐφήμερα, καὶ ἀπὸ τῆς εἶναι ἐκεῖνα, καὶ τὰτα παντοτινά, καὶ ἀφθονοπάροχα· ἐκεῖνα μόλις εὐφραίνουσι τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, καὶ ταῦτα καμίαν τῆς ἐπιθυμίας δὲν ἀφίνου ἀπληροφόρητον, τόσον ὅπῃ ὁ κόσμος μὲ ὅλας τε τὰς τρυφάς, καὶ τὰ μεγαλεῖα δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἔτε τὴν παραμικρὰν πληροφορίαν, ἀπὸ ὅ, τι δίδου ἐκεῖνα· Τέτο ἄριστα ἐδήλωσεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος· ἀκάνοντας γὰρ παρά τινος φιλοσόφου, πῶς ἦσαν καὶ ἄλλοι κόσμοι, ἀνεσέναξε, καὶ εἶπεν· „Οἴμοι τῷ ταλαιπώρῳ· ὅπῃ μέχρι τῆς νῦν ἔτε εἶκα δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἀποκτήσω·“ φανερὰ ἀπόδειξις, πῶς ἡ καρδία τῆς Ἀλεξάνδρου ἦτον μεγαλότερη, καὶ πλέον χωρητικὴ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· ὅθεν καὶ ὁ Πατὴρ τε Φίλιππος θαυμάζωντας τὴν πολλὴν τε μεγαλοφυχίαν, τῷ εἶπε· ζήτησον ὦ Ἀλέξανδρε ἄλλο Βασίλειον, διατὶ ἡ Μακεδονία δὲν σὲ χωρεῖ· εἰς αὐτὸ ἐσιχέργησε καὶ ὁ Ποιητὴς.

“Ενας δὲν ἀρκεῖ κόσμος τῷ Ἀλεξάνδρῳ.

Τὸ ὁποῖον εὐμορφότερα ἐπαράσῃσε τὸ ἄλλο ἐγκώμιον, ὅπῃ λέγει· ὁ Ἀλέξανδρος ἐφαίνετο ὅλω τῷ κόσμῳ μέγας, καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐφαίνετο μικρὸς ὅλος ὁ κόσμος· διότι ἡ ἐπιθυμία τῆς Κυριαρχίας ἔτε τέλος ἔχει, ἔτε μέτρον· ταύτην τὴν ἀφροσύνην σαφῶς ἐπαράσῃσε τῷ Πύρρῳ Βασιλέα τῶν Ἡπειρωτῶν ὁ φιλόσοφος Κυνίας· πολεμῶντας γὰρ ὁ Πύρρος μὲ τὰς Ῥωμαίους, τὸν ἠρώτησεν ὁ Κυνίας· τί λογιάσεις νὰ ἐπιχειρισθῆς ὦ Βασιλεῦ, ἀφ' ἔτῃς ὑποτάξῃς; νὰ λάβω, τῷ ἀπεκρίθη, ὅλην τὴν Ἰταλίαν· καὶ μετὰ τὴν δέλωσιν τῆς Ἰταλίας, τί μελετᾷς; νὰ κυριεύσω τὴν Σικελίαν, ὅπῃ εἶναι σιμώτερι· καὶ ὑτέρα ἀπὸ τὴν Σικελίαν; μένει ἡ Λυβία, καὶ ἡ Καρχιδόνα, τὰς ὁποίας ὑποτάσσωντας, μὲ εὐκολίαν θελω κυριεύσει τὴν Ἑλλάδα· μὰ ἀφ' ἔ ὅλα ταῦτα κατορθώσης κατὰ τὸν πόδον

σε, τέλος πάντων τί σοχάζεται να ἐπιτελέσης; τότε Δέλω χαρεῖ τὴν ἀνεσίαν μου, καὶ μὲ ἰσυχίαν Δέλω συνευφρανθεῖ με τὰς φίλους μου· καὶ τί σέ ἐμποδίζει ὦ Βασιλεῦ, τῷ εἶπεν ὁ Κυνέας, να μὴν ἀπολαύσης καὶ τῶρα τὴν ἰδίαν ἀνάπαυσιν; δὲν σοχάζεσαι πῶς ἡ τυφλὴ κενοδοξία δὲν σέ ἀφίνει να ζήσης μὲ ἰσυχίαν; χωρὶς ἀνεσιν, καὶ ἡρεμίαν τί ὠφέλισε τὸν Ἀλέξανδρον πάσης τῆς Ἀσίας ἢ κυριαρχία; ὁ ὁποῖος ὡτὰν να ἦτον τινὰς ἐνδεῆς, ἔκλαιε πολλάκις, πῶς δὲν ὑπέταξεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἐντεῦθεν Δέλωμεν εὐγάλει τὴν λύσιν ἐκείνην τῆ περιφήμου ζητήματος, ὅπῃ ἔγινε ποτὲ εἰς τὰς Ἀθῆνας, δηλοῦσι, τί πρᾶγμα εἶναι μέγα ὅμῃ, καὶ μικρὸν εἰς τὸν κόσμον· οἱ φιλόσοφοι πάντες, ὅπῃ τότε παρόντες εὐρέθησαν, σοχαζόμενοι τὴν δυσκολίαν τῆς ζητήματος, ἐξεφώνησαν διαφόρως τὴν γνώμην των· ἄλλοι ἐλογίασαν, πῶς τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἦτον ἡ αἴσθησις τῆς ὀράσεως, ἡ ὁποία μέσα εἰς τὴν μικρὰν κόρην τῆ ὀφθαλμοῦ περικλείει τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης, καὶ τῶν Ἀστέρων τὸ μέγεθος, ὅπῃ ἕκαστον αὐτῶν ὑπερβαίνει ὅλην τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν· ἄλλοι ἐβεβαίωσαν, πῶς τὸ μικρὸν τῆτο, καὶ τὸ μέγα, εἶναι ἴδιον τῆ ἀνθρωπίνου νοός, ὅπῃ δὲν ἔχει ποσότητα, καὶ ὅλον τῆ κόσμου τὸ μέγεθος περιλαμβάνει, φθάνει εἰς μίαν στιγμήν ἕως εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα καταβαίνει εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς, καὶ μέχρι τῶν κατωτάτων τῆ ἄδης· ἄλλοι ἀπτόμενοι τῆ ἀληθινῆ σκοποῦ, ἔλεγαν, πῶς τὸ μέγα, καὶ τὸ μικρὸν ἦτον ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου· διότι ἀν κοιτάξωμεν τὴν ποσότητα, εἶναι ἐλάχιστον μέρος τῆ ἀνθρωπίνου σώματος· ἀλλ' εἰὰν σοχασθῶμεν τὴν εὐρυχωρίαν τῆς, τόσον Δέλωμεν τὴν εὐρεῖ μεγίστην, ὅπῃ ὅλη τῆ κόσμου ἢ περιφέρεια εἶναι σύτομος πολλὰ διὰ λόγους τῆς, καὶ μὲ τρόπον τινὰς δὲν δύναται να σβύσῃ τὴν δίψαν τῆς. ὅθεν καὶ διὰ τῆ Ἀλεξάνδρου τὴν δίψαν καλῶς ἐμελάδησεν ὁ Ποιητὴς λέγωντας·

Πάχει δεινῶς, πῶς εἶναι στενὸς ὁ κόσμος.

Καὶ βέβαια μεγάλη εἶναι ἡ δίψα τῆ Ἀνθρώπου, τῷ ὁποίῳ δὲν ἀρκεῖ ὅλος ὁ κόσμος· ὅμως τῆτο δὲν εἶναι θαυμαστὸν,

διατί τὰ νερά τῷ κόσμῳ γεμίζου, μὰ δὲ χορταίνου· καὶ
 μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀλμυρά, ἀντὶς νὰ σβύσου, προξενῶσι πε-
 ρισσοτέραν τὴν δίψαν· ἢ πόσις καταπαύει τὴν δίψαν, ἢ
 βρῶσις θεραπεύει τὴν πείναν, τὰ φορέματα σκεπάζου
 τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν καρδίαν καμία τρυφή τῷ κόσμῳ δὲν
 τὴν πληροφορεῖ. ὅθεν διὰ τὸν κόσμον ἠμποροῦμεν νὰ εἰπῶ-
 μεν δικαίως τὸ ρητόν, ὅπε κάποιος εἶπεν εἰς ἓνα ἀμαθῆ
 Ἰατρόν· τὰ Ἰατρικά σε τὴν ἀρρώσίαν αὐξάνουσιν· ὁ Ἡλιο-
 γάβαλος, Βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων, θέλωντας ποτὲ διὰ
 διατριβὴν τε, νὰ χορταέουσι, ἐπρόσαξε νὰ κηρύξου εἰς
 ὅλην τὴν Ρώμην, ὅτι ὅποιος θέλει ἀπὸ τὸν λαόν, νὰ ὑπά-
 γη ἐλεύθερα εἰς τὸ Βασιλικὸν παλάτιον, νὰ γευθῆ εἰς τὴν
 τράπεζάν τε. μικροὶ, μεγάλοι ἐπιθυμῶντες νὰ τιμηθῶν
 εἰς τῷ Βασιλέως τὴν τράπεζαν, ἐσύντρεξαν ἀναρίθμητοι
 τὴν διορισμένην ἡμέραν. ἦσαν ἔν ἤδη ἔτοιμα τὰ πάντα,
 σολισμένοι μὲ πεύκια ὅλοι οἱ τόποι· ἔυμορφα σρωμένοι
 ὅλοι αἱ τράπεζαι, καὶ τὰ σκαμνία δια νὰ καθήσῃ ὁ λαός,
 ὅλα βαλμένα μὲ τάξιν. ἀλλ' ἀφ' ἑκάθισαν, ἀντὶ νὰ
 φέρου οἱ ὑπηρεταὶ ἐδέσματα Βασιλικά, καθὼς ὅλοι ἀπάν-
 τεχαν, τοὺς ἔφεραν εἰς τὰ ταφία φαγητὰ ζωγραφισ-
 μένα· ὅθεν μένοντες οἱ ἐσιάτορες περιγελασμένοι, ὄχι μόν-
 ον δὲν ἐχόρτασαν, ἀλλ' ἐσυκώθησαν ἀπὸ τὴν τράπεζαν
 περισσότερον πεινασμένοι, παρά ὅπε ἦσαν προτὲ νὰ κα-
 θήσου. τοιαῦται λοιπὸν καὶ τῷ κόσμῳ αἱ τράπεζαι ὅλαι
 γεμάται ἀπὸ φαγητὰ ψευδῆ, καὶ ἀπὸ πλατὰ, καὶ
 ἀπατηλά ἐφευρέματα· καὶ διὰ τῆτο δὲν εἶναι νὰ σαυμά-
 σῃ τις, εἴαν ἔτε χορταίνου, ἔτε καταπαύου τὴν δί-
 ψαν. Ἀπορεῶσι οἱ ἐξηγηταὶ τῆς γραφῆς, τίος ἐνεκεν ἢ
 γυνὴ τῷ Λῶτ νὰ μεταβαλθῆ εἰς σήλην ἀλός, ὅταν ἐφυ-
 γεν ἀπὸ τὰ Σόδομα; διατί νὰ μὴ γένη ἢ ἀγαλμα πέτρι-
 νον; ἢ σήλη χαλκωματένια; καὶ ἀποκρίνεται ὁ Καίεστά-
 νος, πῶς ἔτως ἐσυνέβη, διατί τὰ πράγματα τῷ κόσμου
 μιμῶνται τὴν φύσιν τῷ ἁλάτος, ὅπε περισσότερον κινᾷ τὴν
 δίψαν, παρά ὅπε τὴν παύει. Ἐρωτῶσι, καὶ οἱ Ἱεροὶ Δι-
 δάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Σωτὴρ τῶν
 ἀνθρώπων ἀπέθανεν εἰς τὸν σαυρὸν διψασμένος; λέγει
 γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, πῶς ὅταν ἦτον σιμὰ νὰ πα-

ραδάση τὸ Πνεῦμα τε, εἶπε, διψῶ· ὁ Μακάριος Κύριλλος ἐξηγεῖ, ὅτι ἐκεῖνη ἦτον δίψα φυσικὴ, ἡ ὁποία τότε εἰς τὸν Θεῖον ἄνθρωπον ὅπῃ ἔπαχεν, ἦτον ὑπερβολικὴ, καὶ ἀπὸ τὰ πλέον τιμωρικὰ τε παθήματα. Ταύτης δὲ τῆς δίψης ἡ αἰτία ἦτον, πρῶτον διατὶ ἀπὸ τὴν ὥραν τῆ δειπνίου τῆς προτέρας ἡμέρας εἶδεν ἔπιεν ὁ Σωτήρ· δεύτερον διατὶ ὑπέμεινε κόπας καὶ πόνους μέχρι θανάτου, ἀπὸ τῆς ὁποίας προξενεῖται ἡ δίψα, καὶ τρίτον, διατὶ καὶ εἰς τὸν κήπον ὅταν εἰδῶσε, καὶ εἰς τὸν σταυρὸν ὅταν ἐκαρφώθη, ἔχυσεν ὅλον τὸ ζωηρὸν τε αἷμα, ὅθεν μένοντας τὸ Παράγιον αὐτῆ σῶμα χωρὶς τὴν ἐμφυτόν τε ὑγρότητα, με δίψαν φλογερὰν τὸν πάχοντα Κύριον ἐβασάνιζεν. Ὁ Ἱερός Λύγεςτινος ἐννοεῖ, πῶς γὰρ ἦτον τῆ Σωτηρίας ἡ δίψα Πνευματικὴ· διψῶ γὰρ ἔλεγε τὴν Σωτηρίαν τῶν Ψυχῶν σας, διψῶ γὰρ χύσω διὰ λόγους σας τὸ αἷμα μου, διψῶ γὰρ σας πλεθίσω με τὰς εὐεργεσίας μου. διηγεῖται ὁ Πλέταρχος ὡς ἀξιέπαινον, καὶ ὑπερθαύμασον τῆ Βασιλείως Τίτου τὸν λόγον ὅπῃ εἶπε. Φίλοι ἐχάσαμεν τὴν σημερινὴν ἡμέραν· διατὶ εἰς ἐκείνην δὲν τῷ ἔτυχε γὰρ εὐεργετήσῃ κανένα· καὶ εἰάν ἓνας Ἄνθρωπος, ὅπῃ εἶναι βραμερὸς σκώλιξ τῆς γῆς, τόσον ἐπιμελεῖτο, καὶ ἐπεθύμα γὰρ εὐεργετῆ, τί θαυμασὸν, εἰάν ἡ ἄπειρος ἀγαθότης τῆ Οὐρανίε Βασιλείως λέγη, εἰς καιρὸν ὅπῃ διὰ λόγους μας πάχει, διψῶ γὰρ δάσω, διψῶ γὰρ διαμοιράσω τὰς εὐεργεσίας μου; ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς ἀποδίδωντας τὴν αἰτίαν, διατὶ ὁ Χριστὸς τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς τε εἶπε, διψῶ, λέγει ἔτι· ἐδίψα ὁ Κύριος, περισσότερα γὰρ πάθη· τὸ γὰρ πῦρ τῆς ὑπερβολικῆς τε ἀγάπης τόσον ἔφλεγε τὴν Θεϊκὴν τε καρδίαν, ὅπῃ τὸν ἠνάγκασε καὶ τὰ ἰμάτιά τε γὰρ ρίψῃ, καὶ ἀπὸ τὴν δίψαν γὰρ ταλαιπωρῆται· καὶ ἀγκαλὰ πολλὰ ἔπαθεν, ὀλίγα ὅμως τῷ ἐφαίνοντο τὰ παθήματα ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς πολλῆς τε ἀγάπης. διὸ ἐβόα, διψῶ· ὄντας γὰρ χωρὶς ὅρια ἡ ἀγάπη τε, ἐπεθύμα γὰρ εἶναι καὶ χωρὶς μέτρον οἱ κόποι καὶ οἱ ἀγῶνες τε. Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων ἄλλον λογαριασμὸν ἀποδίδει πλέον ἀρμόδιον εἰς τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν· διὰ τῆτο (λέγει) θνήσκωντας ὁ Ἰησοῦς εἶπε, διψῶ, διὰ γὰρ δείξῃ, πῶς δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον, ὅπου τὴν δίψαν μας γὰρ

πληροφορῆ· καὶ ἡ μὲν ζωὴ τῷ Ἄνθρωπῳ τελειώνει, ἡ δὲ δίψα, καὶ ἡ ἐπιθυμία τε ποτὲ δὲν παύει· μὲν γὰρ ὅπερ ὁ ὑπερήφανος πίνει πολλὰ ἀξιώματα, ποτὲ δὲν λέγει, φθάνει, ἀλλὰ πάντοτε προθεῖ περισσότερα, διατὶ τὰ νερά τῷ κόσμῳ δὲν σβύουσι τὴν δίψαν· ὁ Θεὸς λέγει καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, εἰς τὸ, δ'. τοῦ Ἰωάννου: Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τῷ ὕδατος τῆτου, διψήσει πάλιν· καὶ ἡ αἰτία εἶναι, διατὶ τὰ γήινα πράγματα δὲν μένουσι, ἀλλὰ διαβαίνουσι· τί εὐτυχία εἶναι ποτὲ εἰς τὰς σκιάς; καὶ ὄντως, ὡς σκιά αἱ δόξαι τῆς γῆς, καὶ τὰ μεγαλεῖα τῷ κόσμῳ παρέρχονται, τὰ δὲ Οὐράνια ἀγαθὰ διαμένοντα, πάντοτε χορταίνουσι, καὶ πληροφοροῦσι, καθὼς λέγει εἰς τὰς ψαλμοὺς ὁ Δαβὶδ· χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὄφθηναί μοι τὴν δόξαν σου· ὅτι καθὼς γράφει ὁ Ἀγγεῖνος, μόνη ἡ Οὐράνιος μακαριότης εἶναι τὸ τέλειον ἀγαθόν, ὅπερ τὴν ἐπιθυμίαν τῷ Ἄνθρωπῳ ἀναπαύει πληρέστατα· ἀλλεοτρόπως δὲν ἠθέλ' εἶναι τῶν ἐφετῶν ἡ ἀκρότης, ἀν' ἐτι ἔμενε τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ, ἄλλο περισσότερο νὰ ἐπιθυμήσῃ· τῆς θελήσεως δὲ τὸ ὑποκείμενον εἶναι τὸ καθόλου ἀγαθόν, καὶ τῆτο δὲν εὐρίσκεται εἰς ταῦτα τὰ κτιστὰ, καὶ πρόσκαιρα πράγματα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ὅποιον τὴν θεωρίαν σέκει ὀλημας ἡ Μακαριότης. Εἰς τῆτο δὲ δὲν ἀντίκειται τὸ ρητὸν τῷ Εὐαγγελιστῷ Ἰωάννου, ὅπερ λέγει εἰς τὸ πρῶτον κεφ. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· διότι ἔχει πολλὰς καὶ διαφορὰς ἐξηγήσεις, ὅλας Εὐσεβεῖς, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ὀρθοδόξων· ἡ πρώτη ἐξήγησις εἶναι αὕτη· τὸν Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε, τρεῖσιν, εἰς τὴν παρεῖσαν ζωὴν. Οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ Ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται, λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὴν Ἐξοδον· καὶ μὴ μοι εἰπῆς διὰ τὸν Μωϋσῆν, διὰ τὸν Ἡλίαν, καὶ διὰ τὸν Παῦλον, πῶς εἶδαν τὸν Θεόν, διατὶ ἂν εἶδαν, ἐν σώματι ὄντες, τὴν Θεῖαν εἰσῖαν, τὴν εἶδαν διαβαίνουσαν, καὶ ὄχι μένουσαν, καθὼς λέγει ἡ Γραφή, διὰ τῆς ὀπῆς τῆς πέτρας, καὶ παρήλθε Κύριος πρὸ προσώπου αὐτῶ· ἡ δευτέρα ἐξήγησις λέγει, πῶς τὸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ἐννοεῖται διὰ αὐτοὺς τῶν Μακαρίων, ὅπερ μὲν τὰ σωματικὰ ὄμματα δὲν βλέπουσι τὸν Θεόν, ἀλλὰ μόνον μὲν τὰ νερά τῆς ψυχῆς. ἡ τρίτη ἐ-

Ξήγισις λέγει, οὐδεὶς εἶδεν τὸν Θεόν, μετὸ ὄμμα δη-
 λαδὴ τῆς καταλήψεως· οἱ δὲ Μακάριοι ἐνοοῦσι μὲν τὴν
 Θεϊαν ὑσίαν, μὰ δὲν τὴν κατανοῶσι· διατὶ μόνος ὁ Θεὸς
 καταλαμβάνει τὸν ἑαυτοῦ· ἐκεῖνο γὰρ λέγομεν πῶς
 καταλαμβάνομεν ὅπῃ τελείως τὸ γνωρίζομεν· γνωρίζε-
 ται δὲ μὲ τελειότητα τὸ πρᾶγμα, ὅπου τόσον γνωσκει-
 ται, ὅσον εἶναι βολητὸν νὰ γνωριθῇ· τὸ λοιπὸν κανέννας
 κτιστὸς νᾶς δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἐκεῖνην τὴν τελειο-
 τάτην γνώσιν τῆς Θεϊας οὐσίας, καθ' ὃ γνωσθῆναι δύνα-
 ται· ὅτι μετὸ νὰ εἶναι ἄπειρος ἡ οὐσία τῆ Θεῶ, ἀπείρως
 ἢμπορεῖ νὰ γνωριθῇ, καὶ ὁ κτιστὸς νᾶς δὲν ἔχει ἄπειρον τὴν
 δύναμιν, διὰ νὰ τὴν γνωρίσῃ ἀπείρως· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴ ἡ
 μακαρία ψυχὴ τῆ Σωτῆρος, καθὼς εἰς τὸ ἄνωθεν κεφά-
 λαιον εἶπαμεν, δὲν καταλαμβάνει τὴν Θεϊαν οὐσίαν, μὲ
 ὅλον ὅπῃ εἶναι ἐνωμένη μετὸν ὑπόστασιν τῆ Θεῶ λόγου·
 γνωρίζει ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ τὰ πάντα, ὅσα γνωρίζει ὁ
 Θεὸς μετὸ τῆς θεωρίας τὴν γνώσιν, ἀλλ' ἔχῃ μὲ τὴν γνώ-
 σιν τῆς ἀπλῆς καταλήψεως· ἡ γνώσις τῆς θεωρίας εἶναι
 ἐκεῖνη, ὅπῃ γνωσκει ὅσα ἔκαμεν ὁ Θεὸς, ὅσα κάμνει, καὶ
 ὅσα θέλει κάμει· ἡ γνώσις δὲ τῆς ἀπλῆς καταλήψεως,
 ὅπῃ γνωσκει τὰ πάντα, ὅσα ἦσαν, ὅσα εἶναι, ὅσα θέ-
 λεν εἶναι, καὶ ὅσα δύονται νὰ γένων, ἀλλὰ ὅπῃ ποτὲ δὲν
 θέλεν κατορθωθεῖ· καὶ τῆτι ἡ γνώσις μόνον εἰς τὸν Θεὸν
 ἀρμόζει· πλὴν ἐνδέχεται νὰ ἀπορήσῃ τινὰς, καὶ νὰ εἰπῇ·
 εἰάν ἡ ψυχὴ τῆ Χριστοῦ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ γνωσκει, ὅσα
 γνωρίζει ὁ Θεὸς μετὸ τὴν θεωρητικὴν γνώσιν, πῶς λοιπὸν
 ἐνοεῖται τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆ Εὐαγγελίᾳ εἰς τὸ, 17. κεφ.
 τῆ Μάρκου ὅπῃ λέγει· Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, εἰδὲς οἶ-
 δεν, εἰ δὲ ὁ Υἱὸς; δὲν εἶναι τὸ ἀρθρον τῆς Πίστεως· πῶς ἔ-
 χει νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, καὶ πῶς ὁ Υἱὸς τῆ Θεῶ
 μέλλει νὰ κρίνῃ ζῶντας, καὶ τεθνεώτας; τὸ λοιπὸν πῶς
 εἰς τὸν Υἱὸν εἶναι τὸ ἀγνώρισον; ὁ Αὐγουστίνος λέγει,
 πῶς ὁ Υἱὸς τῆ Ανθρώπου οὐκ οἶδεν, ὅχι πῶς ἀληθινὰ
 δὲν ἠξεύρει, ἀλλὰ διατὶ δὲν κάμνει ἄλλοι νὰ τὴν ἠξεύρουν·
 ὁ σοφὸς Ωριγένης τὸ ἀποδίδει εἰς τὸ σῶμα τῆ Χριστοῦ, ὅ-
 πῃ εἶναι ἡ Ἐκκλησία· ἡ ὁποία βέβαια ἀγνοεῖ τὴν ἡμέραν
 τῆς Δευτέρας τῆ παρρησίας. Οἱ Ἅγιοι Ἀμβρόσιος, καὶ Γε-
 ρῶνυ-

ρώνυμος λέγῃσι, πῶς τὸ ρητὸν ἐκεῖνο, εἰδὲ ὁ Υἱὸς, τὸ ἔ-
 πρόθεσαν οἱ Ἀρειανοὶ, ὁμοίως τῆτο δὲν εἶναι πειθανόν,
 διατὶ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία τὸν δέχεται, καὶ δὲν εὐ-
 ρίσκει καμίαν ἐναντιότητα· τούτου ἕνεκεν λέγω, πῶς ὁ
 Χριστὸς ἐγνώρισε τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως καὶ ὡς Θεὸς, καὶ
 ὡς Ἄνθρωπος, διατὶ ἐγίνωσκεν ὅσα γινώσκει ὁ Θεὸς με-
 τὴν θεωρητικὴν γνῶσιν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐγνώρισε μετὴν γνῶ-
 σιν τὴν καταληπτικὴν· διατὶ τῆτο ἤθελ' εἶναι τὸ καίνοσιν,
 εἰς τὸ ὁποῖον ἔτε αἱ Ψυχαὶ τῶν Μακαρίων, ἔτε ἡ Ψυχὴ
 τῆ Σωτῆρος δὲν φθάνει· εἰάν δὲ τινὰς φέρῃ εἰς τὸ μέσον τὸ
 ρητὸν τῆ Ἀποστόλου Παύλου, ὅπῃ λέγει. Οὕτω τρέχετε,
 ἵνα καταλάβετε, ἡμποροῦμεν εἰς αὐτὸ νὰ ἀποκριθῶμεν,
 πῶς εἰς δύο τρόπους ἐννοεῖται ἡ κατάληψις παρὰ τῶν Ἱε-
 ρῶν Θεολόγων, ἢ διὰ τὴν τελείαν γνῶσιν τῆς Θείας Οὐ-
 σίας, καθ' ὃ δύναται νὰ γνωριθῇ, καὶ κατὰ τῆτον τὸν τρό-
 πον λέγομεν, πῶς μόνος ὁ Θεὸς κατανοεῖ τὸ εἶναι τῆς
 Θείας τῆ Φύσεως· διότι οἱ Μακάριοι βλέπουσι μὲν ὅλον
 τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐχὶ τελείως· βλέπουσι τὴν ἀπειρον Θείαν
 Οὐσίαν, ἀλλ' ἐχὶ ἀπείρως, ἢ ἐννοεῖται ἡ κατάληψις διὰ
 τὴν ἀπόλαυσιν τῆ ἐσχάτης τέλους· τούτεςι, διατὶ ἔχουσι
 τὸν Θεὸν παρόντα διηνεκάως τε, καὶ ἀσφαλῶς, καὶ κατὰ τὸν τρό-
 πον τῆτον λέγομεν πῶς οἱ Μακάριοι κατανοοῦσι, διατὶ
 βλέπουσι, ἀπολαμβάνουσι, καὶ κρατοῦσι τὸν Θεόν, καὶ πο-
 τὲ δὲν θέλεν τὸν ἀφήσει· καὶ ἔτω πρέπει νὰ ἐννοηται τὸ
 ρητὸν τῆ Ἀποστόλου· Οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβετε·
 καὶ διὰ τῆτον ἂν καὶ ὁ Παῦλος εἶδε τὴν Θείαν Οὐσίαν, ὁμοίως
 δὲν ἐσάθη καταλήπτῃς, καθὼς λέγουσι οἱ Θεολόγοι, διατὶ
 εἶδεν αὐτὴν ὡς διαβαίνεσαν, καὶ ἐχὶ ἐμμένεσαν· οἱ δὲ
 Μακάριοι λέγονται καταλήπται, διατὶ ἔχουσι πάντοτε
 πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον τῆς εὐ-
 φροσύνης, ψάλλουσι πάντοτε αγαλλόμενοι· τὴν χαρὰν ἡ-
 μῶν, οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν. Εἰάν λοιπὸν ὦ Ἄνθρωπε,
 τῆς Θείας γέγονας Φύσεως κοινωνός, εἰάν ἐκλήθῃς μετὰ
 τῶν Μακαρίων Ἀγγέλων εἰς τὴν δόξαν τῆς Οὐρανίης Βα-
 σιλείας, εἰάν ἐπλάθῃς κατ' εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν τῆς
 Θείας μεγαλειότητος, διατὶ τέως δὲν γνωρίζεις τὴν ἀ-
 ξίανσιν; διατὶ μετ' ὅσον σπευδὴν ἐπιμελεῖσαι ταῦτα τὰ

φθάρτα καὶ πρόσκαιρα πράγματα; διατι εἰς τὴν γῆν ριζώνεις αὐτὴν τὴν καρδίαν σε, ὅπως διὰ τὰ Οὐράνια μόνον κατεσκευάσθῃ; ὡ πόσον ἄριστα ἤθελες ὠφελισθῆ, εἰάν μὲ τόσῃν ἐπιμέλειαν ἐζήτησας τῆς ψυχῆς σε τὴν Σωτηρίαν, μὲ ὅσῃν φροντίζεις διὰ τὸ σῶμα τὴν ἀνάπαυσιν. Τί γὰρ μέγα δὲν ἐπιχειρίζεσαι διὰ τὴν εὐρωσίαν τῆ σῶματος; πόσον πλετον δὲν δαπανᾷς; πόσας κόπας δὲν ὑπομένεις; ἂν εἶναι χρεῖα διὰ τὸ σῶμα νὰ ὑπάγῃς εἰς τόπους ὑπερορίκας, μὲ χαρᾶς ὑπάγεις· ἂν ὠφελῆ νὰ τὸ λεπτόνυς μὲ καθημερινὴν νηστείαν, ἐπιμελῶς τὸ λεπτόνυς· ἂν πρέπη νὰ ἀφεθῆς δι' αὐτὸ ἀπὸ τὰς συνηθισμένης σε τρυφᾶς, προθύμως ἀφίνεσαι· ἂν εἶναι ἀναγκαῖον τὸ σίδηρον, τὸ πῦρ, ἡ τομῆ, καὶ αὐτὰ διὰ τὸ σῶμα τὰ ὑπομένεις, μόνον διὰ νὰ ἰατρευθῆ, καὶ νὰ διατηρηθῆ τὸ ὅλον μὲ τῆ μέλῃς τῆ ἀδενῆς τὴν ἀφαίρεσιν· καὶ δὲν εἶναι τῆτο μεγίστης ἀφροσύνης σημεῖον, διὰ τὸ σῶμα ὅπως αὐριον φθείρεται, νὰ ὑποφέρῃς τόσα, καὶ διὰ τὴν ἀθάνατον Ψυχὴν, ὅπως ἐπλάσθῃ διὰ τὴν Οὐράνιον δόξαν, νὰ μὴν ὑπομένης μήτε πολὺ, μήτε ὀλίγον; Περὶ ταύτης τῆς μαρίας πολλὰ ἐπιτήδεια ἔγραψεν ὁ Ὀβίδιος.

Πῦρ, καὶ τὴν τιμὴν διὰ τὸ σῶμα φέρεις,

Καὶ πίνεις ὕδωρ, δι' αὐτὸ χωρὶς δίψαν.

Καὶ πῶς δὲν θέλεις διὰ τὴν ψυχὴν νὰ πάθῃς,

Ὅπως ὑπερβαίνει εἰς τὴν τιμὴν τὸ σῶμα.

Διὰ τὸν Λέοντα, Βασιλέα τῶν ζώων ἀναγινώσκωμεν, πῶς ἀφίνει καὶ τὸν δένον, καὶ ὑπομένει, ὅτι μὲ λεπτόν χοιρίον νὰ τὸν περιφέρῃ καὶ ἓνα μικρὸν Παιδίον· καθὼς νηνεχῶς τὸ ἐπερίγραψεν, ὅταν ἐπαράσῃσε δύο Λέοντας ὅπως ἔσεσαν τὸ ἀμάξι, καὶ ἓνα παιδίον, ἀρματιλάτην, ὅπου τὸ ἔφερνε ὅπως ἐβέλετο· ἀλλ' εἰάν καὶ τύχην, περῶντας ἀπὸ καμίαν πηγὴν ἰδῆ μέσα εἰς τὸ ὕδωρ αὐτῆς, τὴν βασιλικὴν τε εἰκόνα, εὐθύς θυμάνεται, συντρίβει τὰ δεσμὰ ρίπτει καὶ γῆς τὸ παιδίον, καὶ φοβερὰ βρυχώμενος, τρέχει δρομαῖος εἰς τὰ δάση. καὶ σὺ Ἄνθρωπε, ὅπως εἶσαι τῆς κτίσεως ὁ Βασιλεὺς, ὅπως φορεῖς τῆ ἐπερανίε Θεῶ τὴν εἰκόνα, πῶς δὲν φρύττεις; πῶς ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν δὲν κοκκινίζει τὸ πρόσωπόν σε; πῶς δὲν λύεις τὰ δεσμὰ ἀπὸ

τὸν αὐχένα σου; πῶς δὲν βοᾷς μετὸν ἠθικὸν Φιλόσοφον, διὰ μεγαλήτερα ἐγεννήθην, καὶ ὄχι διὰ τῶν γυναικῶν τὴν ὑπηρεσίαν. Ἰαλία ἢ Θυγάτηρ Αὐγύστου τῷ Καίσαρι, ἐλέγχθη ποτὲ ἀπὸ τὸν Πατέρα της, διατὶ ἐπεριπάτει μετὰ φορέματα πολλὰ λαμπρὰ, καὶ μετὰ πολλὴν φαντασίαν. καὶ τῇ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀφήσῃ τὴν κενοδοξίαν, καὶ νὰ ἐνδύεται μετὰ σεμνότητα, καὶ μετὰ σολισμὸν ὄχι τόσον πολύτιμον· πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη. Ὡς φαίνεται, ἀλισμῶνισεν ὁ Πατήρ μου, πῶς εἶναι Καίσαρ, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἀλισμῶνισα, πῶς εἶμαι τῷ Βασιλέως ἢ Θυγάτηρ, καὶ πρώτῃ ἀπὸ ὅλαις ταῖς κόραις τῶν Βασιλέων· καὶ διὰ τούτο εἶναι καὶ πρέπον, καὶ εὐλογον νὰ δείχνω καὶ μετὰ τὰ ἔξω, ποία εἶμαι. Σὺ δὲ Ἄνθρωπε, ὅπῃ τῷ Οὐρανίῳ Βασιλέως εἶσαι Υἱός, ἐσύ ὅπῃ εἶσαι τῆς αἰδίου Βασιλείας ὁ κληρονόμος, ἐσύ ὅπῃ ἐτάχθης Κύριος, καὶ ἐξουσιασῆς ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ Θεῶν τὰ ποιήματα, ἐτζι ἀλισμῶνισ τὴν ἀξίαν σου, καὶ μετὰ τὸς σου καταιχύνῃ ὑποδελῶνεσαι εἰς τὰς ἀχρείας φαντασίας τῷ κόσμῳ; καὶ εἶναι ἄλλο τί, ὅπῃ νὰ ἰσομετρηθῇ μετὰ τὴν ψυχὴν σου τὴν ἀθάνατον, παρέξ ἢ αἰδιότης καὶ ἢ ἀθανασία; καὶ τὸ λοιπὸν ἂν ἐγεννήθης διὰ τὴν ἀθάνατον δόξαν, διατὶ ζητᾷς, καὶ ἐπιποθεῖς ταύτην τὴν πρόσκαιρον, καὶ ἐπίπρασον; ἐνδυμήσε ποίας κεφαλῆς εἶσαι μέλος, σοχάσε ἀπὸ ποίαν πέτραν ἐτμήθης, συλλογίσε ποίε Βασιλέως εἶσαι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα. Οὕτω ὃν (λέγει ὁ Γ' ὡς εἰς τὸ ἐ. κεφ.) ἐπισκεπτόμενος τὸ εἶδος σου, ἔ μὴ ἀμαρτήσης· τέττε δὲ τῷ ῥητῷ διπλῆ εἶναι ἢ ἐρμηνεία· ἢ πρώτη εἶναι τῆς Ἑβραϊκῆς διαλέκτου, ὅπῃ λέγει. Ἐπισκεπτόμενος τὴν δίκαιαν τῆς σκηνῆς σου, ἔ μὴ ἀμάρτης· ὅπῃ διὰ σκηνὴν, ἐννοῶμεν τὸ σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖ ἢ ψυχὴ, τέττε δὲ τῷ σώματος ἂν λογιᾶσωμεν τὰς θλίψεις· καὶ τὰς ταλαιπωρίας, θέλομεν ἔχει εἰς τὸ ἐξῆς παρὶ τῷ ἑαυτῷ μας πολλὰ ταπεινὴν τὴν ὑπόληψιν, καθὼς τὸ Παγῶνι, ὅπῃ ἀφ' ἑ ἀπλώση τὰ πλεμισμένα τε πτερά, καὶ ἐπαρθῇ διὰ τὴν εὐμορφίαν του, κοιτάζοντας τὴν ἀχημίαν τῶν ποδῶν τε, ὅλον συστέλλεται, καὶ μαραίνεται ἀπὸ τὴν λύπην· ἢ Δευτέρα ἐρμηνεία, ὅπῃ εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας λίαν ἀρμόζει, εἶναι τῷ Σοφωτάτῃ Δυράνε, ὁ ὁποῖος διὰ εἶδος ἐννοεῖ τὴν

ἄραιό-

ὠραιότητα· καὶ τὸ νόημα εἶναι τῆτο· ἐπίσπεσαι τὴν ὠραι-
 οτητα σου· τῆτεςι, σοχάσε τῆς ψυχῆς σου τὴν ἀξίαν, εἰς τὴν
 ὁποίαν λάμπει τῆ Θεῶ ἢ εἰκῶν, καὶ τότε δὲν θέλεις τὴν ἔ-
 χει εἰς τοιαύτην ταπεινὴν ὑπόληψιν, ὅπερ νὰ τὴν ῥίπτῃς
 μὲ τὴσιν καταφρόνησιν εἰς τοῦ κόσμου ταῖς ἀχρειότητες.
 Συλλογίσσε ὦ Ἄνθρωπε, τίνας τὸ ὁμοίωμα φέρεις, τοῦ
 Θεῶ δηλαδὴ· λέγει ᾧ ἡ γραφή· Ποιήσωμεν Ἄνθρωπον
 κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ κατ' ὁμοίωσιν· ἀλλ' ἴσως θέλει
 εἰπεῖ τινὰς· διατι εἰς τὴν πλάσιν τῆ Ἀνθρώπου ἠλλαξεν
 ὁ Θεὸς τὸν τρόπον τῆ λέγειν; διότι βλέπομεν, πῶς πρῶ-
 τα ἔλεγε γεννηθῆτω· καὶ ὅταν ἠθέλησε νὰ πλάσῃ τὸν Ἄν-
 θρωπον εἶπε, Ποιήσωμεν· αὕτη ἔν ἡ μεταβολὴ τίνας ἔνε-
 κεν ἔγινεν; εἰς τῆτο δίδει τὴν ἀπόκρισιν ὁ Γέρος Αὐγουστῖ-
 νος, λέγωντας· ὁ Ἄνθρωπος δὲν ὑπερβαίνει τὰ ἄλλα
 ποιήματα τάχα; διατι ὁ Θεὸς τὸν ἔκαμε· διότι καὶ τὰ ἄλλα
 κτίσματα τὰ ἔκαμεν ὁ Θεὸς, κατῶς λέγει ἡ γραφή· Καὶ
 ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ Οὐρανοί· ἀλλὰ τὰ ὑπερβαί-
 νει, διατι ἔγινε κατ' εἰκόνα Θεῶ, καὶ κατ' ὁμοίωσιν· ἔμε-
 ταχειρίθη δὲ ἡ γραφὴ διαφορετικὴν λέξιν εἰς τὴν πλάσιν
 τε, διὰ νὰ δείξῃ, πῶς τὰ ἄλλα ἔγιναν διὰ τὸν Ἄνθρωπον,
 ὁ δὲ Ἄνθρωπος, ὡς πλέον ἐκλεκτὸν, καὶ ἐξαίρετον ποιήμα,
 ἔγινε μὲ μεγαλήτερον σοχασιν, καὶ ἐπιμέλειαν· πλὴν ἄς
 μὴ λογιῶσῃ τινὰς, πῶς τοῖς Ἀγγέλοις νὰ εἶπεν ὁ Θεὸς τὸ,
 ποιήσωμεν Ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔτως ἐρέθη, διὰ νὰ φανερω-
 θῇ τὸ πληθυντικὸν τῶν τριῶν ὑποστάσεων, τῶν ὁποίων ὁ
 χαρακτήρ τυπωμένος εὐρίσκεται εἰς τὴν ψυχὴν τῆ Ἀν-
 θρώπου· εἶπεν ἔν, ποιήσωμεν, ὡσαν νὰ ἐπροσκάλεσεν ὁ
 Θεὸς τὴν συνέλευσιν, καὶ βελὴν τῶν τριαδικῶν Θεῶν προ-
 σῶπων εἰς τὴν γένεσιν τῆ Ἀνθρώπου· τὸσον γάρ ἦτον μετὰ
 τῆτο τὸ ἀξιοθαύμασον ποιήμα. Ταύτην τοῦ Ἀνθρώπου
 τὴν ὑπεροχὴν γνωρίζωντας καλῶς ὁ Κικέρων ἔλεγεν· ὁποῖος
 γινώσκει τὸν ἑαυτὸν τε, καταλαμβάνει πῶς ἔχει κάποιον
 τὶ Θεῖκον εἰς τῆ λόγετε. Εἰς ταύτην μας τὴν ὑπόθεσιν
 ἄριστα· ἀρμόζει ἐκεῖνο, ὅπερ διὰ τὸν Βασιλέα Δημήτριον
 διηγῆται ὁ Πλίνιος. Τῆτος πολεμῶντας τὴν ῥόδον, πόλιν
 περιβόητον διὰ τὸν πολύντης πλετον, καὶ κρατῶντάς τιν
 ἀπὸ κάθε μέρος περικλεισμένην, ἤκασεν ἀπὸ τῆς στρατη-
 γῆς

γῆς τε, πῶς δὲν ἦτον βολετόν νὰ τὴν ὑποβάλλῃ, ἀνίσως
 καὶ δὲν ρίπτωντας μέσα φωτίαν, δὲν ἐπατάκαιε πρῶτον ἕ-
 να Ναόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐτιρεῖτο τὸ ἄγαλμα τῆ Προτογέ-
 νης, ζωγράφῃ ὀνομαστῆ, καὶ περιφίμῃ ἐν τοῖς μάλιστα εὐ-
 δοκίμοις· μὴ δέλωντας δὲ νὰ χαθῆ τοιαῦτα ἀνδρὸς ἢ εἰ-
 κῶν, ἐπρόσταξεν εὐθύς νὰ ἀναχωρήσῃν ἐκεῖθεν, καὶ νὰ ἀ-
 φήσῃν ἐλευθέραν τὴν Πόλιν· λογιάζοντας περισσοτέραν ζη-
 μίαν, τὴν φθορὰν τῆ ἀγάλματος ἐκείνης, παρὰ τῆς νίκης,
 καὶ τῆ θριάμβῃ τὴν ἔλκειψιν· καὶ εἰάν ὁ Δημήτριος τόσον ἀ-
 ξιοτίμητον ἔκριεν ἐνθὸς Ἀνθρώπου τὸ ἀψυχον ἄγαλμα,
 πόσον πρέπει ὡς Ἀνθρώπου νὰ τιμᾶς ἐσὺ τῆς τρισυποστάτη
 Θεαρχίας τὴν ὑπερβαύμασον εἰκόνα, ὅπως τὴν φέρεις τυ-
 πωμένην εἰς τὴν ψυχίν σου; βέβαια μεγάλη ἀφροσύνη εἶ-
 ναι αὕτη, διὰ σκιάς, καὶ φαντάσματα νὰ καταφρονῶνται
 μὲ τόσῃ ἀμέλειαν τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ, καὶ εἰς αἰεὶ διαμέ-
 νοντα· καὶ διὰ τῆτο δικαίως, ὅσοι εἶναι τοιαῦτοι ἀφρονες,
 παρομοιάζονται παρὰ τῆ ἡθικῆς Φιλοσόφῃ μὲ τὸν σκύλον
 ἐκείνον, ὁποῦ περνώντας τὸν ποταμὸν μὲ τὸ κρέας εἰς τὸ
 σῶμα, καὶ βλέπωντας μέσα εἰς τὸ ὕδωρ τὴν σκιάν τε, ἐ-
 λογίασε πῶς τὸ κάτω ὅπως ἐφαίνετο, ἦτον κομματί μεγα-
 λήτερον ἀπ' ἐκείνο, ὅπως ἐβάσα εἰς τὸ σῶμα· ὅθεν ἀφίνων-
 τας τὸ ἀληθινόν, διὰ νὰ λάβῃ τὸ φαινόμενον, ἔμεινε καὶ ἀ-
 πὸ τὰ δύο ὑσεριμένος. Διηγεῖται ὁ Πλάταρχος εἰς τὸν
 βίον τῆ Περικλέης, πῶς ὁ Καῖσαρ βλέπωντας τὲς πρέσ-
 βεις τῶν ἀλλοτρίων ἔθνων νὰ περιπατῶσιν εἰς τὴν Ρώμην,
 βασιῶντες εἰς τὰς χεῖράς των κυνάρια, τὰ ὁποῖα ἐχαΐδευαν,
 καὶ ἐπεριποιεῖντο, ἠρώτησεν, ἄραγε εἰς τὲς τόπῃς των γεν-
 νῶσιν αἱ γυναῖκες παιδία, ἢ ὄχι; ἐλέγχωντας μὲ τῆτο τὴν
 ἀφροσύνην των, ὅπως ἔδιδαν εἰς τὰ ζῶα τὴν ἀγάπην τῶν
 ἰδίων των τέκνων· καὶ ταύτην τὴν συμφορὰν ὡς μὲ πόσῃς
 ὄμβρης δακρύων ἔκλαιεν ὁ Ἱερός Προφητάναξ· „ ἔλεγε
 „ γὰρ συνεχῶς, ἀνασενάζοντας· Ἀνθρώπος ἐν τιμῇ ὧν ἐ
 „ συνῆκε, παρασυρεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ
 „ ὁμοιώθη αὐτοῖς· διότι καθὼς τὰ ζῶα ἄλλο πρᾶγμα ἔτε
 ἀγαπῶσιν, ἔτε ζητῶσιν, ἔτε θέλουσι, πάρεξ ταῦτα μό-
 νον τὰ αἰδητὰ, διατὶ ἄλλων ἀγαθῶν ἐπιθυμία εἰς αὐτὰ
 δὲν χωρεῖ· ἔτω καὶ οἱ Ἀνθρώποι μὲ τὸ νὰ ἐπέρασαν ἐξ

ἀμαρτιῶντων εἰς τῶν κτηνῶν τὴν κατάσασιν, ἄλλο δὲν λο-
 γιάζεν, ἔτε ἐπιθυμῶσι, παρὰ μόνον τὰ γῆινα· ἢ ὡσάν
 νὰ ἐξῆσαν ὡς ἄλογα ζῶα χαρὶς τῆς μελλέσης ζωῆς τὴν
 ἐλπίδα, πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἢ τὰ κακὰ ἀπὸ τὴν ὠφέ-
 λειαν ἢ ζημίαν τῆ σώματος τὰ μετρῶσι. ἢ ποία ἄλλη
 μεγαλήτερι δυσυχία, ὡσάν νὰ κατασένη τῆ λόγῃ του ὁ
 Βαπτισμένος Ἀνθρωπος εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζῶων,
 ὅπῃ μὲ τὸ χάρισμα ὅπῃ ἔχει, δύναται νὰ ὑψωθῇ ὑπερά-
 νω τῶν ἀγγέλων; ταύτην τὴν ἀθλιότητα σκεπτόμενος ὁ
 μέγας Γρηγόριος εἶπε· χειρότερον εἶναι, νὰ παραβάλλεται
 τινὰς μὲ τὰ κτήνη, παρὰ νὰ γεννηθῇ κτήνος· διότι τὸ νὰ
 μὴν ἔχη φυσικᾶ ἔτε νῦν, ἔτε λόγον, εἶναι πρᾶγμα ἀνε-
 κτόν, ὡς ὄν ἔργον τῆς φύσεως· ἀλλὰ νὰ εἶναι Ἀνθρωπος,
 πλυσισμένος μὲ σύνοσιν λογικὴν, ἢ νὰ παραβάλλεται μὲ
 τὴν ἄλογον φύσιν, τῆτο εἶναι τελείως ἀνυπόφερτον, μὲ τὸ
 νὰ εἶναι ἔκκλημα τῆς ἰδίας τε θελήσεως· περὶ τῆτε ὡ πό-
 σον ἔυμορφα γράφει ἢ ὁ Τερτυλλιανός· ὁ κισσὸς λέγει,
 εἶναι φυτὸν, ἢ μὴ ὄλον ὅπῃ τὸν κρατῶσι, ἢ τὸν θλίβου-
 σι, πάντοτε εἰς τὰ ἄνω ὑψᾶται· εἶναι φυτὸν, ἢ χαρὶς
 νὰ τὸ φέρη ἄλλος, ἀπὸ λόγῃτε ὑψηλᾶ ἀναβαίνει· προ-
 κρύνωντας μᾶλλον νὰ περιπλέκεται εἰς τὰς τοίχας, παρὰ
 νὰ ἔρπη χαμαί, ἢ αἰχρῶς νὰ πατῆται. ἢ σὺ Ἀνθρωπε,
 ὅπῃ ἐγεννήθης διὰ τὸν Οὐρανὸν, σοὶ φαίνεται εὔμορφον νὰ
 ἔρπης εἰς τὴν γῆν, ἢ εἰς αὐτὴν νὰ κρατῆς ρίζωμένον ἢ τὸν νῦν
 ἢ τὴν καρδίαν σε; κοίταξε κάλλιον τὸν Οὐρανὸν, διὰ τῆ
 ὁποίῃ τὴν θεωρίαν ἐκ τῆ μὴ ὄντος σε ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἢ βα-
 σῶντας διὰ σέμμα τὸ ἡλιοτρόπιον, λέγε μὲ παρρησίαν δὲν
 ἀκολοθῶ ἐγὼ τὰ κατώτερα ταῦτα.

Ἐχεις ὑψηλὴν ὡ Ἡγεμῶν τὴν ὄψιν,
 Ἐχε ἢ τὸν νῦν ὑψηλᾶ ἐπιρμένον.
 Ἀν ἐγεννήθης διὰ τὴν ἄνω δόξαν.
 Ἐκείνην ζήτα, ἢ μὴ ταύτην τὴν κάτω·
 Τὶ μὲ τὰ κτήνη τῆ Θεῆ ἢ εἰκόνα,
 Παρομοιοῦται, ἢ σφρεῖται τὸ κάλλος;
 Τὴν γῆν ἢ γῆ ἄς κατοικῆ, ἢ τ' ἄσρα,
 Ἄς τὰ κοιτάζῃ ἐπιμελῶς τὸ Πνεῦμα.

ΚΕΦ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Ράδια ἢ ἀκώλυτος ἔσω πρὸς τὸν Ἡγεμόνα ἢ
πρόσοδος, ἢ πάντα τὰ ἔσθῃ μεγαλυνέσιν
αὐτόν.

Τὸν θεῖον Χρισμὸν, ὅτε ὁ Εὐαγγελιστὴς Λευκᾶς διηγεῖται,
ἀναφέρω εἰς ἑσᾶς φιλόχριστοι Ἡγεμόνες, διὰ τὸν τὸν
μιμηθεῖτε ., Σταθεῖς, λέγει, ὁ Ἰησοῦς, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι
,, τὸν τυφλὸν πρὸς αὐτόν. “ Ἐντεῦθεν μὲ εὐκολίαν ἢμπορεῖτε
τὸν καταλάβετε, πῶς ἔργον ἑξαίρετον εἶναι τῷ Ἡγεμόνος
τὸ ἀκῆ μὲ ἰλαρότατα ἢ εὐγνωμοσύνην ἐκείνης, ὅτε Ἰε-
τικῶς ζητᾷσι τὴν βοήθειάν τε, τὸ μὴ ἀναβάλλῃ τὰς κρί-
σεις των τὸ δίδῃ ἑκάσῳ τὸ δίκαιόν τε, ἢ τὸ ἐπιμελῆται
τῷ λαῷ τε τὴν Σωτηρίαν, μὲ ὄλην τε τὴν δύναμιν, μὲ ὄλης
τῷ Θεσαυρῷ τε, μὲ τὴν κένωσιν τῷ ἰδίῳ τε πλετοῦ, ἢ
ἂν τὸ πρᾶγμα τὸ ἀπαιτῆ, μὲ τὴν χύσιν τῷ ἰδίῳ τε αἵμα-
τος· διότι ἀγκαλὰ ἢ οἱ ὑποκείμενοι εἶναι δελοῖ, ὅμως
εἶναι Ἀνθρώποι· ἢ πάλιν μὲ ὄλον ὅτε εἶναι δελοῖ, οἱ τα-
πεινοὶ εἶναι φίλοι. ἢ εἰς τῷτο δὲν ἐναντιεῖται τῷ Ἀρις-
τέλης τὸ ρητόν, ὅτε λέγει· ,, Οὐκ ἔστι φιλία τῷ Κυρίου
πρὸς τὸν δελον. “ ἔτω γὰρ ἐννοεῖται· ἐπὶ ἔστι φιλία, καθ’ ὃ
δελος ἐστίν, ἀλλ’ ἔχι καθ’ ὃ Ἀνθρώπος· διότι καθ’ ὃ δε-
λος, εἶναι ἀνόμοιος τῷ Κυρίῳ τε· καθ’ ὃ δὲ Ἀνθρώπος,
εἶναι ὅμοιος κατὰ πάντα· καὶ ὄντας ὅμοιος πρέπει τὸ
εἶναι πρὸς αὐτόν εὐνοϊκός, καὶ φιλάνθρωπος, κατὰ τὸ
γνωμικόν ὅτε λέγει· Ἀνθρώπος Ἀνθρώπῳ Θεός· τὸ
ὅποιον πρᾶγμα ἐπειδὴ ἢ λίαν συμφέρει εἰς τῷς Πριγκί-
πας, διὰ τὴν ἀρίστην ἢ ὀρθὴν κυβέρνησιν τῷς Ἐπαρχίας
αὐτῶν, δὲν θέλει εἶναι ἔτε ἀνωφελές, ἔτε ἀπρεπον, ἂν
φέρωμεν εἰς τὸ μέσον μερικά τινὰ παραδείγματα ὅτε πολ-
λοὶ δὲν ἢξεύρην, διὰ βεβαίωσιν τῷς ὑποθέσεως. Τὸν βα-
σιλέα Ἀδριανὸν εἶχε συναπαντήσῃ εἰς τὴν σράταν μία γυ-
ναῖκα, ἢποία μὲ κάθε τρόπον ἐζήτα ἀπὸ λόγου, ὅτι
τὸ σαθῆ τὸ τὴν ἀκῆ· καὶ ἐπειδὴ τῷ ἀπεκρίθη, πῶς
καὶ

κατὰ τὸ παρὸν δὲν εἶχεν ἄδειαν· ἐκείνη ἄρχισε νὰ βοᾷ, καὶ νὰ τῷ λέγῃ· τὸ λοιπὸν μὴ Βασιλεύης· ἔθεν διὰ τὸν λόγον αὐτῆς ἠναγκάσθη νὰ σραφῇ, καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην νὰ τῆς δώσῃ ἀκρόασιν. Γράφει διὰ τὸν Δημήτριον ὁ Πλούταρχος, πῶς ἐνοχλῶντάς του εἰς τὴν σφάταν μία γερόντισσα, καὶ ζητοῦσα μὲ παρακάλεσιν νὰ τὴν ἀκούσῃ, τῇ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, πῶς τότε δὲν εἶχε καιρὸν· λέγωντάς τω δὲ αὐτῇ· τὸ λοιπὸν μὴν εἶσαι Βασιλεὺς· ἐπληρώθη δεινῶς ἀπὸ τὸν λόγον τῆς, καὶ σολαζόμενος μὲ σιωπὴν τὴν ἀπόκρισιν, ἐγύρισεν εὐθύς εἰς τὸ παλάτιον, ἄφησε κάθε ἄλλην ὑπόθεσιν, καὶ ἄρχισεν ἀπὸ τὴν γραίαν ἐκείνην νὰ δίδῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀκρόασιν εἰς τὸν λαὸν του· Τὸ ὅμοιον ὁ αὐτὸς Ἱστορικὸς διηγεῖται περὶ τῆ Φιλίππε, πατρὸς τῆ μεγάλης Ἀλεξάνδρου, κάποια πτωχὴ γερόντισσα εἶχε ζητήσῃ πολλάκις, ὅτι νὰ θεωρήσῃ τὴν κρίσιν τῆς· καὶ λέγωντάς τῇ ὁ Φίλιππος, πῶς δὲν εἶχεν εὐκαιρίαν, εὐθύς ἐπρόθεσεν ἠγυνή· τὸ λοιπὸν μὴ Βασιλεύης· τῆς ὁποίας τὸν λόγον θαυμάζοντας, ἔ μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων προσεχῶς ἤκουσε τὰ αἰτήματα· διὰ ταύτην τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπαινεῖται καὶ ὁ Ἀρταξέρξης ἀδελφὸς Κύρου τῆ νεωτέρου· ὁ ὁποῖος ἔ μόνον ἤκει μὲ φιλικόαν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένης, ἀλλ' ἐπρόσαξε καὶ τὴν βασίλισσαν, ὅταν ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τόπον τινὰ νὰ κρατῇ ἀνεωγμένα τὰ καταπετάσματα τῆ ἀμαξίης τῆς, διὰ νὰ ἠμπορῆν, νὰ τῇ ἔμιλήσεν εἰς τὴν σφάταν, ὅσοι εἶχαν ἀνάγκην. Διὰ τὸν Κινέιον Πομπήϊον γράφει ταῦτα τῆς Ρωμαϊκῆς εὐγλωττίας ὁ ῥήτωρ· τόσον εὐκολῆ ἦτον πρὸς αὐτὸν ἡ εἴσοδος, καὶ μὲ τόσην ἐλευθερίαν καθένας ἐδιηγεῖτο τὸ παράπονόν τε, ὅπῃ ἐφαίνετο διὰ τὴν εὐκολίαν, καὶ καλοσύνην τε ἴσος μὲ τῆς κατωτέρας, αὐτὸς ὅπῃ ἦτον διὰ τῆς ἀξίας τὸ ὕψος πάντων τῶν ἠγεμόνων ὑπέριτος. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Αὐγουσαντὸν Καίσαρα γράφει ὁ Σβετόνιος, πῶς τόσον ἦτον ἐπιεικῆς, ὅπῃ ἔδιδεν ἄδειαν καὶ εἰς τοὺς πλέον εὐτελεῖς τῆ λαῶν νὰ ὑπάγῃν νὰ τὸν χαιρετήσῃν· μάλιστα μὲ τόσην φιλοφροσύνην ἐδέχετο τοὺς προσίοντας, ὅπῃ μίαν φορὰν μὲ χαριετικισμόν ἠλεγξεν ἕνα, λέγωντάς τω· ἐσύ ἔτζι διαάζεις νὰ μοὶ δώσης τὸ ραβάσιον, ὡσαν εἰς τὸν ἐλέφαντα τὸ ξύλον·

διατὶ τὸν ἔβλεπε πῶς ἐφοβεῖτο· τῷ ἔβαρυφαίνεται γὰρ
 ὅταν ἐσοχάζετο, πῶς σέκει τινὰς ἔμπροσθέν τε μὲ φόβον.
 Καὶ τὸν Οὐεσπεσιανὸν τίς δύναται κατ' ἀξίαν νὰ ἐπαινέ-
 σῃ; ὁποῖος ὄντας ἀδελφίς, καὶ μαθὼν ὅτι εἶχαν ἔλθῃ πρέ-
 σβεις πρὸ τῆς λόγῃς τε, ἐπρόσαξε νὰ εἰσέλθῃ, καὶ ἀπὸ
 τὴν κλίνην, ὅπερ ἔκειτο, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ποδομαμένην
 ἀκρόασιν· δείχνωντας μὲ τῆτο, πῶς οἱ ἐξουσιασαὶ ἔχον
 χρέος νὰ εἶναι ἔτοιμοι κάθε ὥραν, νὰ ἀκούωσι τῶν ὑπη-
 κούωντων τὰς ἀνάγκας· ὅθεν ἔλεγε πολλὰκις πρὸς τοὺς
 οἰκείους τε· Τῷ Βασιλεῖα πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ὄχι εἰς τὴν
 κλίνην κατακείμενος, ἀλλ' ὀρθὸς εἰς τὰς πόδας ἰστάμε-
 νος· εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀριστὰ ἔλεγε καὶ ἕνας τῶν
 Γερῶν Διδασκάλων· ἄς ἀφίνη ἔυκολην τὴν πρόσοδον ὁ Ἡ-
 γεμῶν εἰς τὰς ὑπὸ κέρας τε· ἄς τὰς ἀκῆν μὲ ὑπομονὴν, ἄς
 τὰς πληροφορήσῃ μὲ εὐγνωμοσύνην, καὶ ἄς ἐπιμελῆται πε-
 ρισσότερον νὰ τὸν ἀγαπᾷσι, παρά νὰ τὸν φοβῶνται. Τοῦ-
 το συνετῶς ἐγίνωσκε Ρ'εδόλφος ὁ Βασιλεὺς, τῆς Αὐστριακῆς
 γένεος ἡ δόξα, καὶ ἡ εὐπρέπεια· ὅθεν ἀκέωντας, πῶς οἱ
 πρόκριτοι τῶν Ἀρχόντων, καὶ οἱ λοιποὶ μεγιστάνοι τῆς Βα-
 σιλείας, ἐμπόδιζαν τὰς πλέον εὐτελεῖς ἀπὸ τὴν εἰσοδον
 τῆς αὐλῆς τε, εἶπε ταῦτα τὰ ἀξίεπαινα λόγια· Ἄφετε
 τὴν Ἀνδρώπῃς νὰ ἔρχωνται πρὸς με· ὅτι ἐγὼ δὲν ἔγινα
 Βασιλεὺς, διὰ νὰ σέκω κλεισμένος μέσα εἰς κανένα Κιβώ-
 τιον. Οὐτε εἶναι ὀλιγοτέρων ἐγνωμίων ἀξίος ἐκεῖνος ὁ ἄλ-
 λος εὐσεβὴς Ἡγεμῶν; ὅπερ διὰ νὰ τὸν βλέπῃν οἱ πάντες,
 καὶ διὰ νὰ ἀκῆν πάντων τὰ παράπονα, εἰς δύο διωρισμέ-
 νας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ἐκάθετο παρρησία εἰς τὸ μέσον
 τῆς αὐλῆς τε, ἐνώπιον τῆς λαῶν, ἔχωντας μὲ λόγῃς τε δύο
 τὰς πλέον ἐξαιρέτους τῶν Ἀρχόντων· πρὸς τὰς ὁποίας συ-
 χνὰ εἶχε συνηθειαν νὰ λέγῃ ταῦτα τὰ ἀξιομνημόνευτα
 λόγια· εἰάν ἡμεῖς, ὅπερ εἶμεθεν Ἀνδρωποῖς, ἔχωμεν ἀδειαν
 νὰ προσρέχωμεν εἰς τὸν Θεόν, ὅταν θέλωμεν, χαρίστινος
 τὴν μεσιτείαν, πῶς νὰ μὴν ἔχωσι τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν
 οἱ σύνδουλοιμας, νὰ ἔρχωνται πρὸς τῆς λόγῃς μας, ὅταν
 τὸ ἀπαιτῶσιν αἱ χρεῖαιτων, ὡς λόγια, ὄντως θεάριστα,
 καὶ θεοσεβῆς ἀξία Ἡγεμόνος. Καὶ διὰ τὸν Βασιλεῖα Τραϊα-
 νόν, τὸ λαμπρὸν τῆς συμπαθείας παράδειγμα, τὶ
 δὲν

δὲν ἀρμόζει νὰ εἰπῆμεν εἰς ἑπαινόν τε; Τῆτος κινῶντας διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, τὴν ὥραν ὅτῃ ἐκαβαλίκευεν, ἔδραμεν ἔμπροσθέν τε μία γυναῖκα χήρα, κλαίῃσα, καὶ βοῶσα φωνῇ μεγάλη· Βασιλεῦ, σὲ κυριεύοντος, ὁ Υἱός μου ἐθανατώθη· καὶ πιάνωντας τὸ ποδάρι τε, εἶπε· Δέομαί σε Κύριέ μου, ὅτι ἐπειδὴ δὲν δύνασαι νὰ μοὶ δώσης τὸ τέκνον μου, νὰ καταδεχθῆς καὶ νὰ ἐκδικήσης τὸ αἷμά μου· πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπεκρίθη· Θέλω σέ πληροφορήσει, ἀφ' ἧς γυρίσω ἀπὸ τὸν πόλεμον· καὶ εἰάν δὲν γυρίσης, τῷ εἶπεν ἐκείνη, τίς θέλει κάμει τὴν ἐκδίκησιν; ὁ διάδοχος μου, τῇ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς καὶ πῶς θέλω τὸ γνωρίσει; ἐπρόσθεσεν ἡ γυνὴ· μὰ ἂν καὶ κατὰ τύχην τὸ ἐπιτελέσῃ, τί ὠφέλειαν θέλεις λάβει ἀπὸ τῆ ἄλλης τὴν εὐποίαν; ὁ διάδοχος σε ἂν ἐκδικήσῃ ἐκείνης, ὅτῃ βλάπτειν, αὐτὸς θέλει ὠφεληθεῖ, ἐσένα δὲ τελείως δὲν θέλει ὠφελήσῃ ἢ ἀλλοθρία Δικαιοσύνη· δὲν εἶναι λοιπὸν καλλίτερον, νὰ μοὶ κάμῃς ἐσὺ τὴν Δικαιοσύνην, καὶ νὰ ἀπολαύσης διὰ ταύτην τὸν μισθόν σε, παρά νὰ μὲ πέμπῃς εἰς ἄλλης; τότε ὁ Τραιανὸς παρακινήμενος καὶ ἀπὸ τὸ ἔυλογον τῶν αἰτημάτων, καὶ ἀπὸ τὴν συμπάθειαν, ἐξεπέζευσεν ἀπὸ τὸ ἄλογον, καὶ ἀνακρίνωντας ἐπιμελῶς τῆς χήρας τὴν κρίσιν, μετὴν πρέπκσαν πληροφορίαν τὴν ἐπαρηγόρησεν· ὦ θαυμάσιος ἄτοκράτωρ, καὶ ὄντως ἄξιος νὰ εὐφημῆται μέχρι τερμάτων αἰῶνων, διὰ τὴν τόσῃν ἀγαθοσύνην· διὰ τὸν ὅποιον γράφει ταῦτα καὶ ὁ Πλίνιος· δὲν εἶχε καμίαν δυσκολίαν νὰ δίδῃ ἀκρόασιν, ἕτε ἔβανεν εἰς τὸ μέσον καμίαν βραδύτητα, νὰ ἀποκριθῆ· ἀλλ' εὐθύς ἤκεε, καὶ εὐθύς ἐπληροφῆρει τὰς πάντας· διὰ τὸν αὐτὸν Τραιανὸν διηγείται καὶ ὁ Εὐτρόπιος, πῶς ἐλέγχοντες αὐτὸν οἱ φίλοι τε, διατὶ ἦτον πολλὰ κοινός, καὶ εὐκόλος πρὸς καθενα, φιλοφρόνως ἀπεκρίθη· τοῖστος Βασιλεὺς θέλω νὰ εἶμαι εἰς τὰς ἰδιώτας, οἷον ἡθελα ἐπιθυμήσῃ ἐγὼ πρὸς τὰ λόγους μου τὸν Βασιλέα, ἂν εἶμουν ἰδιώτης. τέτου ἐνεκεν δικαίως ἄδεται πανταχῶς ὡς ἐπιφώνημα· Τοῦ Τραιανοῦ ἡ καλοσύνη. Μετὰ τοιαύτας τέχνας ἐκλεπτε καὶ ὁ Ἀβεσαλάμ τῶν Ἀνθρώπων τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν καρδίαν· λέγει γὰρ ἡ Γερὰ Γραφή εἰς τὴν δευτέραν τῶν Βασιλείων, κεφ. 16. ,, Πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐγένετο

„ κρίσις, κὶ ἤρχετο πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐκάλει αὐτὸν
 „ Ἀβεσαλώμ πρὸς αὐτὸν, κὶ ἔλεγεν· Ἰδοὺ οἱ λόγοι σε
 „ ἀγαθοί, κὶ εὐκόλοι, κὶ ὁ ἀκένω ἐκ ἔσι σοι παρὰ τοῦ
 „ Βασιλέως· κὶ εἶπε· τίς μὲ καταστήσει κριτὴν ἐν τῇ γῆ,
 „ κὶ ἐπ' ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνὴρ, ὡ ἐὰν ἦ ἀντιλογία, κὶ
 „ κρίσις, κὶ δικαιοῶσω αὐτὸν;“ ἀλλὰ κὶ ὅταν ἤγγιζε τινὰς
 νὰ τὸν προσκυρήσῃ, ἤπλωνε τὰς χεῖράς τε, καὶ ἐναγκα-
 λίζωντας αὐτὸν, τὸν ἐκαταφίλει· κὶ τῆτο τὸ ἔκαμνε μὲ
 ὅλας ἐκείνης ὅτε ἤρχοντο εἰς κρίσιν πρὸς τὸν Βασιλέα, κὶ
 ἰδιοποιεῖτο τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἡ γὰρ εὐνοια
 τῆ λαῶ (ἔλεγεν Ἀντίοχος ὁ Βασιλεὺς) εἶναι καλὸν θεμέ-
 λιον τῆς Βασιλείας· κὶ ἡ μόνη ἀσφάλεια τῆς καλῆς διοι-
 κήσεως τῶν γενναίων κατορθωμάτων. Ἄς μάθωσι λοιπὸν
 οἱ Ἡγεμόνες ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλευόντων Χριστῶν,
 πρὸς τὸν ὁποῖον ἔλεξαν οἱ Ἀπόστολοι· οἱ ὄχλοι συνθλίβασί
 σε· ἀπὸ τῆτο γὰρ τὸ ρητὸν σαφέςατα φαίνεται, πῶς ὁ
 Υἱὸς τῆ Θεῶ δὲν εἶχε θυρωρὲς, ὅπῃ νὰ ἐμποδίζουσι τοὺς
 πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους· καθὼς κάμνουν τὴν σήμερον πολλοὶ
 τῶν Πριγκίπων, ὅπῃ γίνονται παντελῶς ἀπρόσιτοι, ὡσὰν
 νὰ ἦσαν πράγματα, ὅπῃ ὄχι μόνον μὲ τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ
 κὶ μὲ τὴν ἐρασίαν διαφθεύονται· πλὴν χρεῖα εἶναι διὰ τὴν
 τιμὴν τῆ Ἡγεμόνος νὰ διατηρῆται κὶ τὸ μέτρον, ὅπῃ διο-
 ρίζει ὁ νόμος, ὁ ὁποῖος ἔτω προσᾶζει· ἄς φυλάττεται τὸ
 Δίκαιον, κὶ εὐλογον εἰς ἐκεῖνο ὅπῃ ἀπεκατεσάθη διὰ τὰ
 δικαιοῶν τῆς ἄλλης. Τόσον ὅτι νὰ εἶναι πρὸς αὐτὸν εὐκο-
 λι ἡ πρόσοδος, ὅμως μὲ τρόπον, ὅπῃ νὰ μὴ τῷ προξενῆ
 καταφρόνησιν.

Τὰ ὧτα δίδε εὐμενῶς τοῖς ἀθλίοις,
 Καὶ γίνε πάντων συμπαθῆς ἀντιλήπτωρ.
 Οὕτω ᾧ ἔσαι σαφερόν σοι τὸ κράτος,
 Λαμπρὰ ἢ φήμη, κὶ ἡ ἀνάπαυσις ἄκρα.
 Εἶναι ἀνοικτὸς ὁ ναὸς εἰς καθενα,
 Διὰ τὰ τιμᾶται παρὰ πάντων τὸ Θεῖον·
 Καὶ σὺ ἂν κρατῆς ἀνοικτὰς τὰς εἰσόδους,
 Ὡς ἄλλος Θεὸς τὴν τιμὴν θέλεις ἔχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Τῶν ὀχληρῶν ψιθυρισῶν τὰς λόγους μὴ ἀκκέτω ρα-
δίως ὁ Ἡγεμῶν, καὶ ἔσαι τὸ Βασιλείου αὐτῆς
ἐν εἰρήνῃ.

Εἰς ἐκείνους ὅπερ ἔχον συνήθειαν νὰ ψιθυρίζωσι, καὶ ἀπὸ
τὸν ἓνα εἰς τὸν ἄλλον νὰ φέρωσι λόγια, ἅς μὴ δίδῃ
ραδίως ἀκρόασιν ὁ Ἡγεμῶν· ἀλλ' ἔτε ἄδειαν νὰ εἰσέρχων-
ται εἰς αὐτὸν, ὅταν θέλωσιν· ἐτζι διατάσσει ὁ Θεῖος Πλά-
των, καὶ ὄντως συνετῶς, καὶ μὲ σόχασιν· ἐγνώριζε γὰρ
ὁ Σοφὸς ἕτος ἀνὴρ, πῶς μὲ τὴν πολλὴν εὐκολίαν τῶν ψι-
θυρισμάτων, λαμβάνωσι χώραν μεγίστην αἱ συκοφαντίαι,
καὶ μὲ τὰς συκοφαντίας ἐξορίζεται ἡ ἀθωότης, καὶ πάν-
τα τὰ τῆς πολιτείας συγχίζονται, καὶ κατασρέφονται·
ἐρωτήθη ποτὲ ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Βαβυλωνος Ὁ Απολλώ-
νιος, τίμη τρόπῳ ἐδύνετο νὰ ζήσῃ μὲ ἡσυχίαν εἰς τὴν Ἐπαρ-
χίαντα, καὶ τῷ ἀπεκρίθη. Ἐὰν δίδῃς εἰς ὀλίγους πῖσιν·
ὅτι μεγαλύτερον ὄλεθρον δὲν ἠμπορεῖ ἄλλο τι νὰ προξενή-
σῃ εἰς τὰς βασιλεῖς, ὡσάν ἡ πρόσοδος τῶν ψιθυρισῶν,
ὅταν εὐρίσκῃν μὲ εὐκολίαν ἀκρόασιν· ὅμως πάλιν δὲν συμ-
φέρει τελείως νὰ ἀπορρίπτωνται αἱ ἀγωγαί, καὶ ὅλαι ὡς
ψευδεῖς νὰ ἀποδοκιμάζωνται· διότι κατὰ λέγει ὁ Σένης-
κας, ἴσον ἐλάττωμα εἶναι, εἰς ὅλους νὰ πισεύῃς, καὶ μηδενί·
καὶ διὰ τῆτο μὲ μεγάλην σόχασιν πρέπει νὰ σέκη ὁ Ἡγε-
μῶν, διὰ νὰ μὴ τύχη καὶ ἀπατήσουν τὰ ὠτά τε· ὅτι τοῦ-
το εἶναι νεῦρον, καὶ δύναμις τῆς βασιλείας, τὸ νὰ μὴ πι-
σεύῃ ὁ Κρατῶν τοῖς πᾶσιν ἀπερισκέπτως· εἶναι γὰρ ἀνόη-
τος, ὅποιος διὰ νὰ κυβερνήσῃ μὲ εὐθύτητα τὸ Βασίλειον
εἰς ὅλους πισεύει· καὶ αὐθάδης, ἂν δὲν πισεύῃ εἰς τινά· φρό-
νιμος δὲ καὶ σοχαστικός, ἂν εἰς τὰς ὀρθῶς συμβελεύοντας
ἀνοιξῇ καὶ τὰ δύο τε ὠτά· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μέτωπον, τὰ
ὄμματα, καὶ τὸ πρόσωπον ψεύδονται συνεχῶς, καὶ τὰ
λόγια ἀπατῶσι πολλὰκις, καὶ κατὰ πρώτην προσβολὴν
δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνῃ τινὰς τὰς μετὰ ὄψεος ἐνέδρας,
διὰ τῆτο μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν ἅς ἀγρυπνῶν οἱ Κρατῶντες,

διὰ τὰ μὴ γένειν Θήραμα τῆς ἀπάτης· πόσοι δὲ φαίνο-
 ται, πῶς ἔχεν εἰς τὸ σῶμα τὸ μέλι, καὶ μετὰ τὰ λόγια τῶν
 τὰ γλυκὰ ἐλεεινῶς ἐξαπατῶσι τὰς ἀπλευρέρας· ἂν δια-
 βάσωμεν τὴν Τάκτικὴν τὰς Ἱστορίας, θέλομεν εὖρει τὸν Σειά-
 νον κακώτροπον Ἀνθρώπου, τὰ τὸν τιμᾶ ὁ Τιβέριος ὡς
 ἄριστον σύμβεβλον καὶ πιστότατον· διὰ τὸν ὁποῖον ἔτζι γράφει ὁ
 ἱστορικός, ἐσυμβέβλευε πολλάκις τὰ βλαβερά, καὶ ὀλέθρια,
 ἀλλὰ μετὰ τὸ νὰ μὴν εἶχε τινὰς εἰς αὐτὸν ὑποψίαν, μετὰ
 πίστεως ἠκέετο. ἔλεγε μία παλαιὰ Παροιμία· Ἀνθρώπος
 Ἀνθρώπῳ Θεός· μετὰ δὲ ταῦτα, ἔγινεν ὁ Ἀνθρώπος Ἀν-
 θρώπῳ Λύκος· ἀλλὰ τῶρα εἰς τὰς καιρὰς μας, εἶναι ὁ
 Ἀνθρώπος Ἀνθρώπῳ ἄγκυρον. ἀληθινὰ ὁ Λύκος εἶναι θη-
 ριον ἄγριον, καὶ πολλὰ αἰμοβόρον, ὅμως ἂν σὲ κοιτάξῃ
 ἀπὸ μακρόθεν, εὐθέως φεύγει· καὶ ἂν ἔλθῃ σιμᾶ, με-
 τὴν λόγχην, ἢ μετὰ τὸ ξέφος τὸν θανατῶνεις· ἀλλὰ τὸ ἀγ-
 κύρι, ὅταν εἶναι μετὰ δέλεαρ σκεπασμένον, τίς εἶναι τόσον
 ὀξυδερκῆς ὅπῃ νὰ τὸ γνωρίσῃ, καὶ νὰ τὸ ἀποφύγῃ; ποῖος
 εἶναι ἐκεῖνος ὁ φρόνιμος· ὅπῃ καὶ ἰξεύρῃ νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ
 τὰς ἐνέδρας τῶν Ἀνθρώπων, ὅταν εἶναι μετὰ λόγια εὐμορ-
 φᾶ περιπλεγμένοι; ἄμποτες τόσον εὐκολὴ νὰ ἦτο ἢ κατόρ-
 θωσις τῆ καλῆ, ὅσον εἶναι εὐκολὴ ἢ προσποίησις τε· τέ-
 τε ἔνεκεν πρέπει νὰ ἔχεν εἰδήσιν οἱ Κρατῶντες, νὰ μὴν
 ἀκέειν ἀπλῶς καὶ ἀσόχασα τὰς ψιθυριστὰς· ἀλλὰ τὰ
 μὲν ὦτα νὰ δίδεν εἰς ὅλους, τὴν δὲ πίσιν ἢ εἰς ἐδένα, ἢ εἰς
 πολλὰ ὀλίγους, ἔχοντες πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν σίχον,
 ὅπῃ λέγει· Κρύπτεται ὁ Λύκος εἰς τὴν ἀμνὴν τὸ δέρμα.
 Διότι πολλοὶ ἢ δι' ἐλπίδα, ἢ διὰ μῖσος, μάταια καὶ ψευ-
 δῆ ἀναφέρουσι, καὶ μετὰ λόγια καλλωπισμένα, τόσον προ-
 καταλαμβάνουσι τῶν Ἡγεμόνων τὰ ὦτα, ἐγκαλῶντες τὰς
 ἀθῶους, ὅπῃ δύσκολα μὲν ταῦτα δύναται τινὰς νὰ ἀνα-
 σπᾶσῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν των, ὅσα δολερῶς ἐφύτευσαν οἱ
 κατήγοροι. Ὁ Προφήτης καὶ Βασιλεὺς Δαβὶδ παραβάλλει
 μετὰ τὰς ὄφεις τέτες τὰς δυσσεβεῖς ψιθυριστὰς, λέγων-
 τας εἰς τὰς ψαλμῆς· „ Ἡκόνισαν γλώσσαν αὐτῶν ὡσεὶ
 ὄφως.“ Αὕτη δὲ ἡ παρομοίωσις εἰς τρία τινὰ θεμελιῖται,
 εἰς τὸ φαγί, εἰς τὸ δάγκημα, καὶ εἰς τὴν γλώσσαν. Τοῦ
 ὄφως ποῖον εἶναι τὸ φαγί; τὸ χῶμα. Καὶ γῆν φαγῆ πά-
 σας

σας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· καὶ τὰ καταλάλα ποία εἶναι ἢ βρῶσις; τὰ πλισίον τὰ ἐγκλήματα· οὕτω γὰρ ὁ Δαβὶδ ὀνομάζει τὸν ἀμαρτωλὸν, γῆν καὶ χῶμα. Οὐχ ἔτι οἱ ἀσεβεῖς, ἔχ ἔτι, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνῆς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἀνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. ὁ ὄφις ὅποιους δαγκάνει, τὰς φαρμακεύει καὶ θνήσκουσι, μάλιστα δὲ ἡ ἀσπίδα, καθὼς τὸ βεβαιῶν ὁ Δαβὶδ· Ἰὸς ἀσπίδων ἀνιάτος· καὶ ἀπὸ τὸν κατήγορον ὅποιος πληγωθῆ, πλέον δὲν θεραπεύεται, διατὶ τὰ λόγιατε ὡς σαῖται διαπερνῶσι, καὶ τὸ ρήτὸν τῆ Προφήτου· „Οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὄπλα καὶ βέλη.“ εὐκολα εἰσέρχεται ἡ σαῖτα, μὰ διὰ τὰ εὐγῆ, πόσος κόπος χρειάζεται; ἔλαφρός εἶναι ὁ λόγος, διατὶ ἔλαφρα πετᾶ, ἀλλ' ἔλαφρά δὲν πληγώνει· εὐκολα διὰ τῶν ὠτίων εἰσέρχεται, ἀλλ' εὐκολα δὲν εὐγαίνει ἀπὸ τὴν καρδίαν, καὶ διὰ τῆτο ἔλεθεν ὁ Σολομών εἰς τὰς Παροιμίας τε· „Λόγοι διγλώσων ὡσεὶ ἀπλοῖ, καὶ αὐτοὶ ἀφικνεῖνται μέχρι τῆς καρδίας τῶν ἐνδοτέρων· ἐντεῦθεν ὁ Δαβὶδ ἐπαρωμοιάζει τὰς καταλάλους μὲ τὰ κάρβυνα, διατὶ ἡ καίκοισιν, ἢ μαυρίζουσι· Τὰ βέλη τῆ δυνατῆ ἠκουημένα σὺν τοῖς ἀνδραξὶ τοῖς ἐρημικοῖς· ὁ Θεὸς Ἱερώνυμος λέγει, σὺν ἀνδραξὶν ἀρκευθίνοισ· διατὶ τῆς ἀρκεύθε τὰ κάρβυνα τόσον ρυπαίνου καὶ μαυρίζου τὰς χεῖρας, ὅπῃ μὴ βίας μὲ τὸν περιστὸν κόπον ἐξαιλείφεται ἡ μελανότης· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

Τὴν φήμιν, πῆ ἐρύπωσαν λόγοι τῶν καταλάλων,
Διὰ τὰ τὴν καλοπλύνουσι, πολλὰ νερά δὲν φθάνου.

Τῆ ὄφειος ἢ γλώσσα ἔχει πέντε περιστατικά, καθὼς σημειῶει ὁ Πλίνιος· εἶναι λεπτή, μελεμβαφής, μακρὰ, εὐθυβόλος, καὶ τρίκολος· καὶ τῶν καταλάλων ἢ γλώσσα ὁμοίως ἔχει τὰ ἴδια πέντε ἐλαττώματα· καὶ πρῶτον μὲν εἶναι ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν ὀξυτέρα, καθὼς λέγει ὁ Δαβὶδ· Ἡ γλώσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα· καὶ τόσον λεπτή, ὅπῃ τολμυρῶς διαπερνᾷ καὶ εἰς τὰ ἐνδοτέρα τῆς ἀνδραπίνης διανοίας. Μὰ δὲν ἠξεύρεις ᾧ κακότροπε, πῶς γράφει ὁ πολιτικὸς νόμος, ὅτι ὅποιος κάμνει κρίσιν εἰς ξένον τόπον, ὑβρίζει τὴν Βασιλικὴν μεγαλειότητα, διατὶ

τολμᾶ νὰ τῆς ἀφαιρήσῃ μέρος τῆς ἐξουσίας τῆς; δὲν ἤξεύ-
 ρεις, πῶς μόνον τὸ Θεὸς εἶναι ἔργον, τὸ νὰ ἐρευνᾷ τὰ βά-
 θη τῶν καρδιῶν μας; Δεύτερον εἶναι ἡ γλῶσσά των μελεμ-
 βαφῆς, διατι ὁ καταλαλος ὡς κακός, καὶ σποτεινός ὁποῦ
 εἶναι, κρίνει πῶς καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι τοῖστοι, καὶ τὸ ρητὸν
 τῆς Φιλοσόφου ὅπως λέγει· ὅτι Πᾶν τὸ περιλαμβανόμενον
 τοῖστον γίνεται, εἶον τὸ περιέχον· ὁθεν λέγει καὶ ὁ Ἐκ-
 κλησιασθῆς εἰς τὸ 1. κεφ. „Καρδιά σοφῆ εἰς δεξιὸν αὐ-
 τῆς, καὶ καρδιά ἄφρονος εἰς ἀρισερὸν αὐτῆς. γράφουσιν οἱ
 Ἰατροὶ, πῶς ἡ καρδιά κεῖται εἰς τὸ μέσον τῆς στήθους, καὶ
 κλίνει πρὸς τὸ ἀρισερὸν μέρος, καὶ τῆτο εἰς ὅλης τῆς ἀν-
 θρώπου· καὶ τὸ λοιπὸν, πῶς λέγει ὁ Σολομών, Καρδιά
 σοφῆ εἰς δεξιὸν, καὶ καρδιά ἄφρονος εἰς ἀρισερὸν; αὕτη εἶ-
 ναι ἡ αἰτία· διατι ὁ ἄφρων ὅσα βλέπει, τὰ κρίνει κα-
 κῶς, καὶ κλίνει πάντοτε εἰς τὸ ἀρισερὸν μέρος· τρίτον ἡ
 γλῶσσα τῆς καταλάλε εἶναι μακρὰ, διατι ὅλης ἀγγίζει,
 καὶ τινὸς δὲν φεῖδεται· καὶ διὰ τῆτο τὸ ἐλάττωμα τῆς κατα-
 λαλιᾶς, λέγεται ἁμαρτία ἄνευ νόμου, καθὼς ἐκφανεῖ ἡ
 Ἐβραϊκὴ διάλεκτος εἰς τὸ 5. κεφ. τῆς Ἡσαίου· ἀντὶς
 τοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ, ὅπως εἶπε πρὸς
 τὸν Ἡσαϊαν ὁ Ἄγγελος, οἱ Ἐβραῖοι λέγουσι, καὶ τὴν ἄ-
 νευ νόμου ἁμαρτίαν σου περικαθαριεῖ· λέγεται δὲ οὕτως,
 διατι ἡ καταλαλία καὶ τῆς φίλης βλάπτει, καὶ τῆς ἐχ-
 θρῆς, τῆς ἀγαθῆς τε, καὶ τῆς κακῆς, τῆς παρόντας, καὶ
 τῆς ἀπόντας, τῆς ζῶντας, καὶ τῆς τεθνεώτας. Τέταρτον
 εἶναι εὐθυβόλος, τούτεσιν ἐτοίμη πάντοτε νὰ πληγῶνῃ
 ταχέως καθένα. Πέμπτον εἶναι τρίκολος, διατι ἐν ταύ-
 τῶ μὲ μίαν πληγὴν τρεῖς θανατώνει· τὸν καταλαλέντα,
 τὸν κατηγορούμενον, καὶ τὸν ἀκόνοντα τὴν κατάκρισιν· ἔ μόν-
 ον δὲ ὁ ποιηρὸς ψευδοπισθῆς εἶναι κατὰ πάντα ὅμοιος τῆς
 φυσικῆς ὄφιος, ἀλλ' εἶναι ὅμοιος καὶ τῆς διαβολικῆς. Ποῖος
 γὰρ ἐσάθῃ ὁ πρῶτος ἐφευρετῆς τῆς κατακρίσεως, εἰ μὴ
 ὁ Διάβολος; ἦδει γὰρ ὁ Θεός, (ἐλεγε τῆς Εὐᾶ) ὅτι ἡ
 ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτῆς, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ
 ὀφθαλμοί. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Θεῖαν γραφὴν, τὸ ἐλάτ-
 τωμα τῆς καταλαλιᾶς ὀνομάζεται διαβολικὴ ἁμαρτία.
 ἀριθμῶντας γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος εἰς τὸ τρίτον κεφά-

λαιον τῆς πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολῆς, τὰ προτερήματα ὅπῃ πρέπει νὰ ἔχουσιν αἱ ἅγιοι Γυναῖκες εἶπε, νὰ μὴν εἶναι κατάλαλοι· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ μετάφρασις λέγει, μὴ διαβόλης· ὁμοίως καὶ εἰς τὴς Ψαλμοὺς τὸ ρητὸν ὅπῃ λέγει· „ Λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἑμοῦ “ ὁ Γεράνυμος τὸ ἐξηγεῖ, λόγον διαβόλης· καὶ διὰ τῆτο ὦ Ἡγεμῶν, μὴν ἀκῆεις μετὰ χαρᾶς τῶν ψιθυριστῶν τὰς διαβολὰς, ἀλλὰ περιφραττε μὲ ἀκάνθας τὰ ὠτά σου, καὶ ἔτω δὲν θέλεις γένοι κοιωνός τῆς ἀλλοτρίων ἀμαρτίας. Τῆτο ἤθελε νὰ σημειώσῃ ὁ Προφητᾶναξ, ὅταν εἰς τὸν 18. Ψαλμὸν εἶπε· „ Κύριε, τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου; λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτῆ, καὶ ὄνειδισμὸν ἐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἔγγιστα αὐτῆ· “ ὁ δὲ Θεὸς Γεράνυμος ἐκ τῆ Ἑβραϊκῆ ἐρμηνεύει, ὁ μὴ ὑπομείνας ὄνειδισμὸν ἐπὶ τοῖς ἔγγιστα αὐτῆ. ἐδῶ ἀπορεῖ ἓνας διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, ποῖος δηλαδὴ περιωότερον ἀμαρτάνει, ἐκεῖνος ὅπῃ καταλαλεῖ, ἢ ἐκεῖνος ὅπῃ τὴν καταλαλιὰν ἀκούει; καὶ δίδει ὁ ἴδιος τὴν λύσιν, λέγωντας· Ὁ καταλαλῶν ἔχει τὸν διάβολον εἰς τὴν γλῶσσαν· καὶ ὁ περιχαρῶς ἀκῆων, ἔχει τὸν διάβολον εἰς τὰ ὠτα· διατὶ ἂν ἔδειχεν ἔτος τὸ πρόσωπον σκυθρωπὸν, μάλισα δὲ θυμαμένον, εὐθύς τῆ καταλάλη ἢ φωνὴ ἤθελε μείνη τεθαμμένη μέσα εἰς τὸν ἰδιόν του λάρυγκα. Ἄνεμος βορείας, λέγει ὁ Σολομῶν εἰς τὸ κέ. τῶν Παροιμιῶν, διαλύει βροχὴν, καὶ πρόσωπον λυπηρὸν γλῶσσαν καταλαλέντων· ἀκῆε ἐν τὴν βελὴν τῆ σοφῆ Βασιλέως, ὅπῃ πάλιν λέγει εἰς τὰς Παροιμίας τε· Ἀπόστησον ἀπὸ σῆ σκολιὸν σῶμα, καὶ ἀδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σῆ ἄπωσαι· καὶ διὰ τῆτο συνετῶν ἐνεθέτα ὁ Γερός Αὐγουστῖνος λέγωντας.

Ὅστις κατατρώγει τῶν ἀπόντων τὴν φήμην,

Δὲν ἀξιοῦται τῆς Θεϊκῆς Τραπεζῆς.

Μήτε ὠφελεῖ, ἀφ' ἧ γνωρίσης τὴν αἰτίαν, νὰ μετανοήσης μετὰ ταῦτα εἰς αὐτὸ ὅπῃ ἔκαμες· ἓνα μὲν, διατὶ ἡ φήμη δὲν ἐπανέρχεται ποτὲ εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν· ἄλλο δὲ, διατὶ εἰς τὸν σοφὸν καὶ φρόνιμον ἄνθρωπον, δὲν εἶναι πρᾶγμα πλεῖα αἰχρὸν, ὡσὰν νὰ εἰπῆ, δὲν τὸ ἐλογία-

γίαζα· ὅταν λοιπὸν ὁ ψιθυριστὴς παρρησιάζεται ἔμπροσθέν σου, συνάγαγε ὡς Ἡγεμῶν ὅλας τε τὰς δυνάμεις, ὑπόπτειε πῶς εἶναι δολιότης εἰς τὸ μέσον, καὶ διατήρει κλεισμένον τὸ ἕνα σου ὠτίον διὰ τὸν κατηγορούμενον, ὅπως δὲν εἶναι παρών· ἔτσι ἐσυνήθιζεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος ὅταν ἤκουε καμίαν διαβολὴν, ἕως ὅπως ὠμίλει ὁ ἐνάγων, μὲ τὴν χεῖρα ἔκλειε τὸ ἕνα ὠτίον, διατηρῶν τὰς τὸ ἄψευστον, καὶ καθαρὸν διὰ τὸν ἐναγόμενον, τὸ δὲ ἕτερον ἄφινεν ἐλεύθερον τῷ ἐνάγοντι. ἀρμόζει ἐπιτήδεια ἐκεῖνο ὅπως γράφει ὁ Ἀμμιανὸς διὰ κάποιον δεινὸν ἐγκαλεσθῆν, Κέφιδον ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος εἶχε διαβάλλῃ τὸν Νυμέριον διὰ κλεψίαν, σιμᾶ εἰς τὸν Βασιλέα Γελιανόν· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέτρεπεν ὅλας τε τὰς ἀντιλογίας, θυμωθεὶς ὁ κατήγορος ἐβόησε· καὶ ποῖος θέλει εἶσαι ποτὲ ἔνοχος, ἂν φθάσῃ μόνον νὰ ἀρνηθῆ; ποῖος δὲ (εἶπεν ὁ Γελιανός) θέλει εἶναι ἀθῶος, ἂν διὰ νὰ φανῇ πταισίης, ἀρκῆ μόνον νὰ διαβαλθῆ; Τὸ ὑπόδειγμα τῶ ἀθανάτου Βασιλέως Θεοῦ ἔχει πάντοτε ὡς Ἡγεμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν σου· αὐτὸς γὰρ ὁ Ὑψίστος δὲν εὐχαριστήθη νὰ ἀκῆσῃ μόνον τὴν κραυγὴν τῶν Σοδομίτων, ὅπως ἕως εἰς τὸν Οὐρανὸν ἀνέβαινεν· ἀλλ' ἐκατέβη νὰ ἰδῆ ὀφθαλμοφανῶς, ἂν οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα· ἔτσι τὸ μαρτυρεῖ ἡ Γραφή εἰς τὸ 11. κεφ. τῆς Γενέσεως. Καταβάς ἔν ὄψομαι, εἰ καὶ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με, ἐπετέλεσαν τὸ ἔργον· ἀράγε δὲν ἴξευρεν ὁ Θεὸς, ὅπου γινώσκει τὰ πάντα τῶν Σοδομιτῶν τὰς κακίας; τὰς ἴξευρε βέβαια· ἀλλ' ἠθέλησε νὰ τὰς ἰδῆ ὁ ἴδιος, διὰ νὰ δώσῃ μάθησιν εἰς τοὺς ἐξεστιασὰς, νὰ μὴ κρίνουν ποτὲ ἀπερισκέπτως, ἀλλὰ νὰ διακρίνουν ἐπιμελῶς καὶ τὰ ἀκυσθέντα, καὶ τὰ λαλιθέντα· διατὶ ἔμνονο εἶναι ἀνάξιον εὐσεβεῶς ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ λίαν τῆς Δικαιοσύνης ἀλλότριον, νὰ δίδῃ εὐθέως καὶ πρώτην προσβολὴν ἀνεωγμένα τὰ ὠτάτα εἰς τὰς κατηγορίας καὶ συκοφάντας· τῶ γὰρ Ἡγεμόνος ἡ ταχυπεΐθεια πολλάκις εἶναι κακοπάθεια τῶ ἀναιτίου.

Μὴν παντὶ πίστευε, ἀλλὰ μόνον ἐκείνοις.
 Ὅπῃ καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν λέγῃ.
 Ὅτι ἡ γλῶσσα κῆ τὰς ἀδῶς βλάπτει,
 Ὅταν δολίως κατ' ἐκείνων κινεῖται.
 Σπάνιος εἶναι τῶν ἀνθρώπων ἡ πίσις,
 Καὶ πλῆρες δόλῃ τῷ καθενὸς τὸ σῶμα.
 Οὐκ ἔν βασιλικόν, τὸ μὴ πᾶσι πιστεύειν.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τὰς κόλακας, ὡς λυμεῶνας τῆς Βασιλείας μισεί-
 τω ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ἔνδοξον ἔσαι τὸ
 ὄνομα αὐτῶ.

Πόσον νὰ εἶναι βλαβεροὶ οἱ κόλακες εἰς τὰς Βασιλεῖς
 καὶ Ἡγεμόνας, ἀρκετὰ, καὶ μὲ εὐκολίαν δύναται
 ἕκαστος νὰ τὸ γνωρίσῃ ἀπὸ τὸν Τιγράνην Βασιλέα τῶ Πόν-
 τῶ· ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Βασιλείας τε ἦτον πρὸς
 πάντας συμπαθὴς, καὶ φιλόσοργος, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον
 ἀπατηθεὶς ἀπὸ τῶν κολάκων τὰ δολερά κῆ μάταια λό-
 για, ἔ μόνον δύστροπος ἔγινεν, ἀλλὰ κῆ σκληρὸς κῆ παντελῶς
 ἀνυπόφερτος· τόσον ὅτι καὶ τὰ ἦθη του ἐκαταρῶντο οἱ
 ἔθνη, καὶ τὴν παρεσίαν τε ἐβδελύττοντο, εἰς τόσῃν
 δὲ ἀφροσύνην καὶ ὑπεριφάνειαν ἔφθασεν, ὅπῃ δεινῶς ἐθυ-
 μώθη κῆ τοῦ Λουκίε λουκέλλε, διατὶ εἰς τὴν Ἐπιστολὴν
 ὅπῃ τῷ ἔσειλε, τὸν ἠνόμασε μόνον Βασιλέα, καὶ ὄχι
 βασιλέα τῶν Βασιλέων· καὶ τῷτο τῷ ἐσυνέβη, διατὶ μὲ
 πολλὴν εὐκολίαν ἔδωκε τὰ ᾧτά τε εἰς τὰς κόλακας, ἀπὸ
 τῶν ὁποῖων τὸ σῶμα τὰ πλασὰ καὶ ψευδῆ καθ' ἕκαστην
 ἀκίσσεται, καὶ εἰδέποτε τὰ ἀληθῆ, καὶ ᾧφέλιμα· ἀλλὰ
 κῆ τὸν Βασιλέα Δομετιανὸν τί τὸν ἔφερεν εἰς τόσῃν ἀνοι-
 ᾶν, καὶ κενοδοξίαν, ὅπῃ νὰ προσάξῃ ὡς Θεὸν πανταχοῦ
 νὰ τὸν τιμᾶσι; Τί ἐπαρακίνησε τὸν Μαρμῖνον, νὰ δίδῃ εἰς
 τὰς μεγάλας τῆς Ρώμης τὰς πόδας τε, νὰ τὰς φιλεῖσι;
 τί ἠπάτησε τὸν Δημήτριον, νὰ θέλῃ τιμὴν θεϊκὴν, καὶ
 ἐπὶ τέτῃ νὰ κρατῇ σιμᾶ τε δύο ὀλοκλήρας χρόνας τοῦς
 πρέ-

πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων; καὶ ὁ Ναβουχοδονόσωρ βασι-
 λεὺς τῶν Χαλδαίων διατὶ ἔφθασεν εἰς τόσῃν μαρίαν, ὅπῃ
 εἰς μίαν χρυσοῦν εἰκόνα ἐχάραξε τὴν μορφήν τε, καὶ τὴν
 ἔδωκε τῷ λαῷ νὰ τὴν προσκυνήσῃ; πάντα ταῦτα ἐσυνέ-
 βηκαν, διατὶ ὅλοι ἐπίον ἀπὸ τὴν ῥυπαρὰν καὶ τεθολωμέ-
 νην βρύσιν τῆς κολακείας. ὅταν ἐδέχθῃ τῆς βασιλείας
 τὸ Σκῆπτρον συμπαθέστατος ἐσάθῃ ὁ Νέρων· δι' αὐτὸν
 γὰρ διηγείται ὁ Σένεκας, πῶς πιάνωντας ποτὲ τὸ κοινὸν
 λιόν, διὰ νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπόφασιν ὅπῃ ἔγινε κατὰ τι-
 νων καταδίκων, μὲ δάκρυα εἶπεν· ἄμποτε νὰ μὴν ἴξουρα
 γράμματα· ὄντως λόγια ἄξια Βασιλέως. ὕστερον δὲ πῶς
 νὰ ἦλθεν εἰς τόσον βάθος κακίας αὐτὸ τῆς θηριογνωμίας
 τὸ φοβερώτατον τέρας, ὅποιος ὀρέγεται νὰ μάθῃ, ἅς
 διαβάσῃ τὴν Τάκτικον τὴν Ἱστορίαν, καὶ θέλει καταλάβει,
 πόσων κακῶν πρόξενος γίνεται εἰς τὰς Ἡγεμόνας ἢ ἀναι-
 δισάτη κολακεία· ἅς τὸ εἶπῃ ὁ Ξέρξης, πόσαι συμφο-
 ραὶ, καὶ δυσυχίαι τῷ ἐπανήλθον, διατὶ ἔδωκεν ἀκρόασι-
 εἰς τὰς κόλακας; ἐπαρθεῖς γὰρ ἀπὸ τὴν πολλὴν τε ὑπε-
 ρηφάνειαν, ἐκίνησε πόλεμον κατὰ τῶν Ἑλλήνων· βλέπον-
 τες δὲ αὐτὸν οἱ οἰκειοὶ τε ὑπερυψόμενον καὶ ἐπαιρόμενον, ἄρ-
 χισαν νὰ τὸν καλακεύου· καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν, ὅτι οἱ Ἕλλη-
 νες εὐθύς ὅπῃ νὰ ἀκέσῃ τὸν ἐρχομὸν τῆ, φεύγοντες ἀπὸ
 τὸν φόβον, θέλουν ἀφίσει ἐρήμους τὰς Ἐπαρχίας των·
 ἄλλος δὲ ἐπρόθετε, πῶς τὸ μέγα πλῆθος τῶν στρατιω-
 τῶν τε, καὶ μόνον ἐδύνητο νὰ νικήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ
 παντελῶς νὰ τὴν καταποντίσῃ· καὶ ἄλλοι πάλιν ἐκήρυτ-
 τον, πῶς αὐτὴ ἡ φύσις μετὰ βίας ἦτον ἀρκετὴ νὰ δια-
 θρέψῃ τόσον ἀναρίθμητον στρατεύμα· ὅμως ἀφ' ἧ ἐνικήθῃ,
 ἠγνώρισεν ὁ Ξέρξης, πόσον ὀλέθριος εἶναι εἰς τὰς Ἡγεμό-
 νας ἢ θανατιφόρος κολακεία. Ταύτην τὴν σκληρὰν καὶ φθο-
 ροποιὸν λοίμην κατὰ πολλὰ εἶχεν εἰς μῖσος Ἰούλιος ὁ
 καῖσαρ, καθὼς ἀπὸ τὰς πράξεις, καὶ ἀπὸ τὰς λόγους
 τε φαίνεται· γυρίζοντας ἤ ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἀλβαν εἰς τὴν
 Ρώμην, ἔτρεξαν πολλοὶ εἰς σαναπάνισίν τε, καὶ χαιρετῶντες
 αὐτὸν ἄρχισαν νὰ τὸν ὀνομάζου Βασιλέα· πρὸς τὰς ὁποί-
 κας ὅλως θυμωμένος εἶπεν· Ἐγὼ δὲν κράζομαι Βασιλεὺς,
 ἀλλ' Ἰούλιος καῖσαρ. μανθάνωντας δὲ πάλιν, πῶς οἱ Ἄρ-
 χοντες

χούτες με κοινήν ψῆφον τῆς γερυσίας, ἀποφάσισαν, με
 θεϊκὰς τιμὰς νὰ τὸν μεγαλύνωσι, με λύπην ἤκει τὴν βε-
 λήντων· ὅθεν ἀποβάλλωντάς τιν εἶπεν· Ἀναγγείλατε εἰς
 τὰς λοιπὰς γερυσιάρχας, πῶς αἱ τιμαὶ ὅπῃ γίνονται εἰς
 τὰς ἀνδράπεις, πρέπει νὰ ἐλαττῶνται, ἢ ὄχι νὰ πολυ-
 πλασιάζονται· ἄλλην φοράν εὕρισκόμενος εἰς τὸ θέατρον,
 εἰς καιρὸν ὅπῃ ἐπιτελεῖτο ἡ ἑορτὴ τῆ Πανός, Θεῶ τῶν ποι-
 μένων, ὁ Ὑπατος. Ἀντώνιος ἔθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν του
 ἓνα σέμμα Βασιλικόν, θέλωντας με τῆτο νὰ τὸν ἀνακη-
 ρύξῃ Βασιλέα· ἀλλ' αὐτὸς τὸ εὐγαλεν εὐθύς, καὶ τὸ ἀ-
 πέρριψε· καὶ ἐπειδὴ πάλιν με παρακάλεσιν τῷ τὸ ἐπρό-
 σφερεν ὁ Ὑπατος, ἐπρόσαξε νὰ τὸ ὑπάγῃ εἰς τὸ καπι-
 τῶλιον εἰς τὸν ναὸν τῆ Διός, διὰ νὰ δείξῃ, πῶς ὁ Στέφα-
 νος ἔπρεπεν εἰς τὸν Δία, ὅπῃ ἦτον Βασιλεὺς τῶν Θεῶν· ἢ
 ὄχι τῷ Καίσαρι. Καὶ ὁ Τιβέριος ὁμοίως πολλὰ ἐμίσα τὴν
 κολακείαν· ἀκέωντας δὲ μίαν φοράν ἓνα, νὰ τὸν κράξῃ
 Κύριον, τόσον ἐθυμῶθη κατ' αὐτῆ, ὡσάν νὰ τὸν εἶχεν
 ὑβρίσῃ, καὶ τῷ εἶπε· δὲν θέλω τιμὴν ὅπῃ νὰ ὑπερβαίνη
 τὴν σάσιν τῆς ἀνθρωπότητος· Κύριος γὰρ ἄλλος δὲν πρε-
 πει νὰ ὀνομάζεται, παρὰ μόνος ὁ Θεὸς, καὶ παρευθύς
 ἔγραφεν ὄρον, νὰ μὴ τολμήσῃ τις εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὸν
 εἰπῇ Κύριον· δι' αὐτὸν γράφει καὶ ὁ Διόδωρος, πῶς παν-
 τελῶς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ νὰ κτίσῃν ἰδίον τε Ναὸν, κα-
 θὼς ἦτον συνήθεια εἰς τὴν Ρώμην· ἀλλ' ἔτε νὰ τὸν ὀνομά-
 σῃν Πατέρα τῆς πατρίδος, καθὼς με κοινήν βελὴν ἐδιά-
 ταξε ἡ γερυσία. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος ὁ πέμπτος, σι-
 μὰ εἰς τὰς ἄλλας τῆς Ἀρετῆς, καὶ διὰ ταύτην περιωότερεν
 εἶναι ἄξιος ἐγκωμίων· ἔξω εἰς τὰς πεδιάδας ὅπῃ εὕρισκε-
 το με τὰ στρατεύματά τε ὑποδέχθη ἓνα βάρβαρον πρέ-
 σβυον, ὅπῃ ἦλθε πρὸς τῆ λόγῃ τε ἀπεσαλμένος· ἀκέων-
 τας δὲ αὐτὸν νὰ ὀνομάξῃ τὸν βασιλέα τε, Κύριον τῶν
 κυριευόντων, ἐπλήθη δικαίῃ θυμῷ, καὶ τῷ εἶπε· Φευδεσαι αἰ-
 χρῶς ἀσεβέσατε, ὅτι τὸ ὄνομα τῆτο μόνῳ τῷ Θεῷ εἶναι ἰδίον·
 ἔτω ἢ δὲ ψάλλει ἡ Ἐκκλησία· Σὺ μόνος Κύριος· οἱ δὲ ἄλλοι
 Βασιλεῖς ἐναντι τῆ Θεῷ, δὲ πρέπει νὰ ὀνομάζωνται κύριοι,
 ἀλλὰ τῆ Κυρίῃ Θεῷ τοποσηρηαί· ἐντεῦθεν διαλύεται τὸ ζή-
 τημα ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔχεν ἀναμεταξύτων οἱ διδάσκαλοι, διατῆ

εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν μέλλῃ νὰ γένη ἀνάγνωσις, καὶ
 ζητῆ ὁ ἀναγνώστης εὐλογίαν, λέγει· Κέλευσον, Κύριε, με-
 τὰ συγκοπῆς, καὶ δὲν λέγει ἀσύγκοπα, κέλευσον Κύριε; ἢ
 αἰτία εἶναι, διατὶ μόνος ὁ Θεὸς εἶναι τέλειος Κύριος, καὶ
 Δεσπότης· πρὸς τὸν ὁποῖον εἰκότως, φάλλεται ἐκείνη ἡ Δα-
 βιτικὴ ἀνεσις· „ τὸ Κυρίε ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς,
 ἢ οἰκωμένη, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· “ ὅθεν αὐ-
 τῷ μόνῳ πρέπει μὲ πᾶσαν Δικαιοσύνην τὸ ὄνομα, Κύριος,
 χωρὶς τινος συγκοπῆς, οἱ δὲ ἄλλοι Ἡγεμόνες, ὅχι ἀπλῶς
 Κύριοι, ἀλλὰ Κύριοι συντετμημένοι πρέπει νὰ ὀνομάζων-
 ται, καθὼς συνετῶς ἐνομοθέτησεν ὁ Τιβέριος, διὰ νὰ ἀπο-
 φύγῃσι, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν βλαβεράν κολακείαν·
 Ἄξιός μεγάλης τιμῆς εἶναι καὶ ὁ Περσικὸς, διατὶ ἀπὸ
 τὴν αὐλήν τε ἐξώρισε τὰς κόλακας μὲ πολλὴν ἀτιμίαν, ὡς
 ἐπιβέβηκε τῆς ζωῆς τε· ζητῶντας δὲ ἕνας νὰ εἴπῃ διὰ σό-
 ματος πρὸς αὐτὸν λόγον πανηγυρικόν, ὅταν ἐψηφίσθη
 Βασιλεὺς, καὶ μὴν ὑποφέρωντας τὰς κολακευτικὰς ἐπαί-
 νους, τῷ ἀπεκρίθη· Γράφαι κάλλιον τῷ Μάρκῳ τὰ ἐγ-
 κώμια, τῷ Ἀννίβῳ, ἢ ἄλλῃ τινὸς περιφήμῳ στρατηγῷ, καὶ
 διηγῆσαι διὰ ἐκείνους τὴν ἔκαστον νὰ τὰς μιμηθῆμεν· τὰς δὲ
 ἐδικὰς μας ἐπαίνας ὡς ἀνωφελεῖς, ἀφῆς αὐτὰς κατὰ τὸ
 παρόν· ὅτι εἶναι περιγέλασμα νὰ ἐγκωμιάζῃ τινὰς τὰς
 ἄρχοντας, καὶ μάλιστα τὰς πριγκίπας, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους
 ἐλπίζει νὰ ἀπολαύσῃ· ἀλλὰ καὶ τῷ μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ
 τὰ λόγια εἶναι πολλῶν ἐγκωμίων ἄξια· εἶχε γράφῃ δι'
 αὐτοῦ ὁ Οἰησικράτης ἐπαίνας ὑπερβολικὰς, ὅμως πλήρεις
 κολακείας καὶ ψεύδους, καὶ προφέρωντάς τας νὰ τὰς ἀνα-
 γνώσῃ, τῷ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς· Ὡπόπον ἐπεθύμην ὦ Οἰη-
 σικράτη, ἀφ' ἧ ἀποθάνω, νὰ ἀναζήσω πάλιν ὀλίγον
 καιρὸν, μόνον διὰ νὰ γνωρίσω μὲ τίνα τρόπον ἐδιάβασαν
 οἱ μεταγενέστεροι ταῦτά σε τὰ συγγράμματα, διατὶ ἂν τὰ
 ἐπαινῆσι τῶρα, θαυμασὸν δὲν εἶναι, ὅτι καθ' ἕνα μὲ τῷ-
 το τὸ δέλεαρ ἐλπίζει νὰ φαρεύσῃ, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τοῦ
 Βασιλείως τὴν ἔννοιαν· ὁ Ἰσωκράτης σοφώτατος καὶ πε-
 ρίφημος ρήτωρ ἔλεγε, πῶς καμία λοίμη δὲν εἶναι πλέον
 ὀλέθριος εἰς τὰς Ἡγεμόνας, ἀπὸ τὴν κολακείαν· ἐπειδὴ
 καὶ φθείρει τὰ χρυσὰ ἤθη, λέγωντας πάντοτε ψεύμα-
 τα,

τα, ἢ ὑπερζήσασα ἀντὶ τῆς Ἀρετῆς τὴν κακίαν, καὶ τὰ ἐλαττώματα· καὶ διὰ τοῦτο ὁ Φιλόσοφος Καρνεάδης ἐσυνήθισε νὰ λέγῃ, πῶς τῶν Ἡγεμόνων οἱ παῖδες ἄλλο πρᾶγμα δὲν μανθάνουσι, καθὼς πρέπει, παρὰ μόνον νὰ καβαλικεύου· διατὶ εἰς τὰ ἄλλα καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅλοι τὲς κολακεύουσιν· ἀλλ' εἰς τὸ ἄλογον δὲν χαρῶν κολακεύαι, ὅτι ὅποιος δὲν ἰξεύει καλὰ νὰ καβαλικεύσῃ, τὸν ρίπτει εἰς τὴν γῆν, καὶ δὲν κινάσκει ἂν ὁ καβαλάρης εἶναι Βασιλεὺς ἢ τινὰς ἰδιώτης· ἀπὸ τῆτο δὲ συμβαίνει καὶ οἱ Ἡγεμόνες, δὲν ἀφίνονται εὐκόλα ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα ὅπερ ἔχουσι, διατὶ τινὰς δὲν τολμᾷ, δὲν λέγω νὰ τῆς ἐλέγξῃ, ἀλλ' ἔτε καὶ νὰ τῆς νεθετήσῃ· μάλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ Πνευματικοὶ δὲν τῆς παραστένου ποτὲ καθὼς πρέπει, φανεράν τὴν ἀλήθειαν· πρᾶγμα ὄντως ἀξιοθρήνητον, καὶ βαρυτάτης παιδείσεως ἀξίον. Εἰδὼ ἐπιτηδείως ἀρμόζει τὸ ἀξιομνημόνευτον παράδειγμα κάποιου μεγάλου Ἀρχοντος, τὸ ὁποῖον ἄμποτες νὰ μείνῃ τυπωμένον εἰς τῶν Εὐσεβῶν τὰς καρδίας. Τοῦτος ἐγγὺς ὢν νὰ τελειώσῃ τὴν ζωὴν τῆς, ἐκραξεν ἕνα τῶν γραμματέων τῆς πολιτείας, διὰ νὰ χεδιάσῃ τὴν διαθήκην τῆς. καὶ ἀφ' ἑ ἐγράφε μερικὰ, τῷ εἶπε· θέλω, ὅτι τὸ σφῆμα μὲ νὰ δοθῇ τῇ γῆ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάθῃ· ἡ δὲ ψυχὴ νὰ παροδοθῇ εἰς χεῖρας τῆς διαβόλου, διατὶ εἶναι ἐδική τῆς. ἀκένωντας ταῦτα ὁ γραμματικὸς, ἔμεινεν ὅλος ἐκστατικὸς, καὶ ἔντρομος ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ μὴ θέλωντας νὰ γράφῃ περισσότερον, ὁ ἀσθενὴς πλήρης ὀργῆς καὶ θυμοῦ εἶπε πάλιν, καὶ τὴν ψυχὴν μου πρέπει νὰ λάβουσι οἱ δαίμονες, καὶ ἔτι τὴν ψυχὴν τῆς γυναικός μου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων μου, καὶ τὴν ψυχὴν τῆς πνευματικῆς μου· τὴν ψυχὴν μου, διατὶ ἀδίκως ἤρπασα τὸ ξένον πρᾶγμα, καὶ τὸ ἐκράτησα· τῆς γυναικός μου, διατὶ αὐτὴ εἰς τῆτο μὲ ἐπαραινῆσε· τῶν παιδίων μου, διατὶ θέλωντας νὰ τῆς κάμω πλεσίς, δι' αὐτῆς ἔκαμα τὰς τόσας ἀδικίας· καὶ τοῦ πνευματικῆς μου, διατὶ παρανόμως μὲ ἐσυγχώρησε· καὶ ποτὲ δὲν μὲ ἠλεγξεν, ἔτε μὲ ἐνεθέτισε· καὶ ταῦτα λέγωντας, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Ἴδου ἀπὸ τί προξενεῖται τῶν Μεγισάνων καὶ τῶν Ἡγεμόνων ἡ κόλασις, διατὶ δι-

λαδὴ ἔτε ἡ ἀλήθεια, ἔτε ἡ διόρθωσις δὲν φθάνει ποτὲ
 εἰς τὰς ἀκοάς των· ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Καρνεάδης· θέλεις
 νὰ μάθῃς ἀπὸ τί εἶναι ὑπερημένοι οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὄντες;
 καὶ τί λείπει εἰς ἐκείνους ὅπῃ ἔχον τὰ πάντα; τὴς λεί-
 πει ἓνας, ὅπῃ νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὴς τὴν ἀλήθειαν, καὶ
 διὰ τῆτο ὡσάν θάυμα λογίζεται παρὰ πᾶσι τῶν Ἡγεμό-
 νων ἡ μετάνοια· ἔτσι φαίνεται πῶς νὰ τὸ διλοποιῇ τὸ ρη-
 τὸν ἐκεῖνο τῆ Γερῶ Εὐαγγελίᾳ, εἰς τὸ δεύτερον κεφα-
 λαιον τῆ Ματθαίᾳ, ὅπῃ λέγει· Ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατο-
 λῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα· τῆτο τὸ ἐπίρρημα ἰδὲ,
 σχεδὸν πάντοτε, ὅταν ἀνεφέρεται εἰς τὴν Γραφήν, κάποι-
 ον τὶ νέον προφαίνει· λέγωντας λοιπὸν, ἰδὲ μάγοι, φανε-
 ρῶναι τέρατα παράδοξα, πράγματα νέα, καὶ ὅλως θαυ-
 μάσια. Τῆτο ᾄδειναι τέρας μέγα, ὅτι οἱ Ἡγεμονεύον-
 τες νὰ ὑψώσῃν τὰ ὄμματα εἰς τὸν Οὐρανὸν, χωρὶς νὰ
 ἔχον τινα, ὅπῃ νὰ τῆς καθοδηγήσῃ εἰς τὴν σράταν τῆς
 Σωτηρίας· ὅτι τὰ πλήθη ὅπῃ παρασέκων κατ' ἐκάστην
 ἔμπροσθέν των, εἶναι μόνον διὰ νὰ τῆς κατακρημνήσῃν μὲ
 τὰ ἀπατηλά των καὶ ἀρέσκοντα λόγια, ἀλλ' ὄχι διὰ νὰ
 τοῖς δώσῃν καμίαν ὠφέλειαν. βέβαια δὲν ἀρνεῖται, πῶς
 καὶ πρώτην προσβολὴν νὰ μὴ φαίνωνται σκληρὰ ἐκεῖνα,
 ὅπῃ πολλὰκις ὁ πιστὸς καὶ χριστὸς σύμβελος ἐνδυμίζει·
 ὅμως συμφωνῶντας αὐτὰ μὲ τὸν νόμον τῆ Θεῶ, δὲν πρέ-
 πει ὁ ἐξουσιασθῆς νὰ τὰ ἀποσρέφεται, ἀλλὰ νὰ θεωρῇ
 καὶ ἐκείνων τὰ παραδείγματα, ὅπῃ μὲ τὸ νὰ ἤκωσαν
 μόνον τῆς παραινέντας τὰ ἀρέσκοντα, ἀπὸ τὸ γλυκὺ
 φαρμάκι τῆς κολακείας ὅπῃ ἔπιον, ἐλθεινῶς ἀπώλεσαν
 καὶ τοῦ λόγου των, καὶ τὰς Ἐπαρχίας των. Τῆτου ἐνεκὸν
 ὦ Ἡγεμόνων, ἀκολούθησα τὴν βελὴν τῆ ἀρίστη Βασιλείως Δα-
 βίδ, ὅπῃ κάλλιον ἐπρόκρινε νὰ τὸν ἐλέγξῃ ὁ Δίκαιος, πα-
 ρὰ μὲ τὰ γελαστικά καὶ κολακευτικά των λόγια νὰ τὸν
 καταθέλωσιν οἱ κακώτροποι. Ὄντως ἀξιεπαινος εἶναι ὁ
 Βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Φίλιππος, ὁ ὁποῖος κοιτάζων-
 τας μερικὰς σιλάβους, ὅπῃ εἶχαν φέρῃ, καὶ καθήμενος
 μὲ τὸ ἐπανωφόριον μαζωμένον ἐπὶ τῶν γονάτων τε, ἓνας
 τῶν αἰχμαλώτων τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τῷ χάρισῃ τὴν
 ἐλευθερίαν, διατὶ ἦτον Υἱὸς ἐνός του φίλου· καὶ ποῖος εἶναι

τῆτος ὁ φίλος με, τὸν ἠρώτησεν ὁ Φίλιππος; θέλω σοι εἶπει τὸ ὄνομά τε, ἀπεκρίθη ὁ σκλάβος, ὅμως κρυφῶ νὰ μὴ τὸ ἀκέσεν ἄλλοι· ἐγγίζοντας δὲ σιμᾶ τε, μυσικῶς τῷ εἶπε· Βασιλεῦ, βάλτε κάτω τὸ φόρεμα, ὅπῃ ἐμάζωξες ἐπάνω τῶν γονάτων σε, ὅτι μὲ τὸν τρόπον ὅπῃ κάθουσαι, δὲν διατηρεῖς τὴν βασιλικὴν τιμὴν καὶ εὐπρέπειαν· ἀκούοντας τὸν λόγον ὁ Φίλιππος, εὐθύς ἔβαλε κάτω τὸ φόρεμα, καὶ διὰ νὰ δείξῃ εὐχαρισίαν πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅπῃ φιλικῶς τὸν ἐνεθέτισεν, ὡς φίλῳ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν. ἰδὼ πῶς ὁ καλὸς Βασιλεὺς δὲν ἐμίσησε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ἤκουσε, καὶ μὲ πληροφορίαν ἐδέχθη τὴν γεθεσίαν. Εἶναι παρόμοιοι μὲ τὰς Σειρήνας οἱ κόλακες· αἱ ὁποῖαι εἶναι θαλάσσια τέρατα, καὶ ἔχουσι γυναικεῖον τὸ πρόσωπον· καὶ μὲ τὴν ἰδύτητα μελωδῶσιν· ὅπῃ ἀποκοιμίζου τὰς ναύτας ὅταν σέκεν καὶ τὰς ἀκέσιν, καὶ ἔπειτα τὰς ρίπτειν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς πνίγουσι. Τῆτος γινώσκοντας ὁ Οὐδυσσεὺς, ἔφραξε μὲ κερὶ τὰ ὦτα τῶν συντρόφων τε, ὅπῃ ἐταξίδευσαν, διὰ νὰ μὴν ἀκέσεν ἀσόχασα τῶν Σειρῆνων τὴν μελωδίαν, καὶ ἀποκοιμηθῶσιν· αὐτὸς δὲ ἔδισε σφικτὰ τε λόγους του εἰς τὸ κατάρτιον τε παραβίε, καὶ ἀβλαβῶς ἐπέρασε τὸν κίνδυνον· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅσοι δίδουσι ἀνοικτὰ τὰ ὦτά των εἰς τὰς κόλακας, ἀποκοιμῶνται εἰς τὰ ἴδια ἐλαττώματα, καὶ ἀποκοιμισμένοι, πνίγονται εἰς τῆς ἀμαρτίας τὸ πέλαγος. ὁ Ἡγεμῶν λοιπὸν ἐνθυμέμενος καὶ τὴν δόξαν τῆς ἀξίας τε, καὶ τῆς ψυχῆς τε τὴν Σωτηρίαν, ὡς ἄλλος Οὐδυσσεὺς, ἄς διαπεράσῃ μὲ τὰ ὦτα περιφραγμένα τὰς θανατηφόρας εὐφημίας τῶν κολάκων, λέγωντας συνεχῶς μὲ τὸν Δαβίδ· Ἀπόσκητε ἀπ' ἐμῆ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Τῆτον τὸν μέγαν κίνδυνον συνετάς τὸν ἐκαταλάμβαναν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ἄριστοι φύλακες τῶν νόμων, καὶ διὰ τῆτο μὲ τὴν τομὴν τῆς κεφαλῆς ἐπαίδευσεν τὰς κόλακας, ὡς ἐχθρὸς σκληρὸς τῆς πολιτείας· μὲ τοιαύτην παιδείαν ὑπέρισαν τῆς ζωῆς τὸν Τιμαγόραν αἰχρότατον κόλακα τῆς Δαρείας, διὰ νὰ μὴ διαφθαρή ὅλη ἡ Πόλις τὰς τρυφὰς κολακείας τῆς κακῆς συμπολίτου· Τῆτε ἐνεκεν δικαίως ἐκήρυττεν ὁ Διογένης, ὁ Κυνικὸς Φιλόσοφος

σοφος, πῶς πλέον ἐπικίνδυνον ἦτον νὰ ἐμπέσῃ τινὰς εἰς τὰς χεῖρας τῶν κολάκων, παρά εἰς τὸ πλῆθος τῶν κοράκων· ὅτι οἱ κόρακες ἔξορύττωσι τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν σωμάτων, οἱ δὲ κολάκες ἐβάλλουσι τὰς κόρας τῆς ψυχῆς τῶν ζώντων ἀνθρώπων· ἀγωνίζονται ἤ πάντοτε νὰ ξεριζώσῃ ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν κρατάντων τὴν ἀλήθειαν, ὅπῃ εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ὁ ὀφθαλμὸς· εὐχονται δὲ αὐτοῖς νὰ ἔχῃ πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἔξω ἀπὸ γνώσιν, καὶ σύνοιαν, καθὼς κἀνεστὶν αἱ πόρνοι μὲ τὴς ἑαυτῶν ἐρασάς· καὶ ἀληθινὰ δὲν ἀποτυχαίνουσι τοῦ σκοπῆ, διατὶ ὁ Ἠγεμῶν θελγόμενος ἀπὸ τὴς ψευδῆς ἐπαίτης τῶν κολάκων ἔρχεται εἰς τοιαύτην ἀφροσύνην, ὅπῃ ὅλες καταφρονεῖ, καὶ μόνον τῆ λόγου τε κρατεῖ φρόνιμον, καὶ ἐπισήμονα· τῷ φαίνεται πῶς εἰς τὴν συσασροφὴν τῶν ἀνθρώπων μόνος ὀμιλεῖ ἐπιτήδεια, καὶ αὐτὸς μετὰ βίας ἰξεύρει νὰ συναρμόσῃ τρία λόγια· λογιᾶζει πῶς μόνος καὶ πολεμεῖ καὶ νικᾷ, καὶ αὐτὸς εἰς καιρὸν εἰρήνης εἶναι λέων· ὅταν δὲν εἶναι δείχεται ὡς μικρόψυχος ἔλαφος· ἰδὲ λοιπὸν ὁ ἀξιορθερνήνης ὀλεθρος, ἐπεὶ προξενεῖται ἀπὸ τὴς κακῆς κολάκας, οἱ ὁποῖοι εὐγάλευν τὴς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν νῦν των, καὶ τὴς καταστένουσι παίγιον τῆ λαῶ· ὅθεν χρυσίμως λέγει κατ' αὐτῶν ὁ Ἡσαίας, ὁ Εὐαγγελικὸς Προφήτης εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον· Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλόν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος· εὐγάλευσι ἤ οἱ τοιοῦτοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ σῶμα καὶ δερμὸν καὶ ψυχρὸν, καθὼς λέγει ἡ Παροιμία· καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ ἑνα μύθου ἀρμόδιον πολλα εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσίν μας, δὲν θέλει εἶναι ἔξω τοῦ πρέποντος καὶ αὐτὸν νὰ ἀναφέρωμεν· Ἐνας Σάτυρος δυνατὰ κρυάωντας, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὑπερβολικὸς ὁ χειμῶν, ἐπροσλήθη ἀπὸ ἑνα Γεωργὸν εἰς τὴν κατοικίαν τε· βλέπωντας δὲ τὸν ἀνθρώπον νὰ προσεγγίξῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸ σῶμα τε, καὶ νὰ φυσᾷ εἰς αὐτάς, τὸν ἠρώτησε διὰ ποίαν αἰτίαν ἔπραττε τῆτο; ὁ ἀνθρώπος τῷ ἀπεκρίθη, θερμαίνω τὰς χεῖράς με, ὅτι ἀπὸ τὸ κρῦος ἐπάγασαν· μετὰ ταῦτα καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν, ἔφεραν φαγὴ δερμὸν, καὶ πάλιν ὁ ἀνθρώπος προσεγγίζωντας

τας τὸ φαγὶ εἰς τὸ σῶμα, τὸ ἐφύσισε. θαυμάζωντας δὲ ὁ σάτυρος, καὶ αὐθις τὸν ἠρώτησε· διατί ἔκαμνεν ἔτσι; ὁ ἄνθρωπος τῷ εἶπε· ψυχραῖνω τὸ φαγὶ, διατί εἶναι πολλὰ ζεσόν· τότε ὁ Σάτυρος, ἀνισάμενος ἀπὸ τῆς τραπέζης, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, ἀπὸ τῶν νῦν ἀποτάσσομαι τὴν φιλιαν σέ, καὶ δὲν συγκατοικῶ πλέον μετὰ σέ, ἐπειδὴ βλέπω, ὅτι ἐκ τῆ αὐτῆ σῶματος τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξάγει. Τῆτος ὁ ἀπόλογος, πῶς νὰ ἀρμόσῃ ἐπιτηδείατατα εἰς τὰς κολάκας, καθέννας ὅπῃ ἔχει γινῶσιν, σαφέστατα τὸ θεωρεῖ· διότι οἱ δίγλωσσοι εἶσι καὶ ψεῦσαι, τὸν γενναῖον ἄνδρα καὶ ἄξιον παντὸς ἐπαίνου, ἕως εἰς τὸν βυθὸν τῆ ἄδου κατεβάζουσι, καὶ τὸν ἀχρεῖον καὶ μηδενὸς ἄξιον, ἕως εἰς τὰς ἀσέρας ὑπερυψώνουσι· καὶ τί πλέον αἰχρότερον, ὡσὰν νὰ ὀνομάζεται τύπος καὶ ὑπόδειγμα τῆς Ἀρετῆς ἕνας, ὅπῃ εἶναι ἀνδράποδον τῆς ἀμαρτίας, καὶ πάσης κακίας ἀνάπλευς; θαυμάζω ὅμως, πῶς εὐρίσκονται τέτοιοι τετυφλωμένοι ἄνθρωποι, ὅπῃ ἠξέυροντες, πῶς ἔτε πράξιν ἔχουσι καρίαν, ἔτε μάθησιν τῆ πολέμου, εὐχαρισθῆναι ὅμως νὰ τὰς λέγῃν γενναίους στρατηγὰς, καὶ νὰ τὰς προτιμῇ ἀπὸ τὰς ἄλλους; θαυμάζω, πῶς ὑποφείρεται νὰ ὀνομάζεται Ἀχιλλεύς, ὅπῃ ὅλοι γνωρίζουσι, πῶς εἶναι θαρσύντης, ἄξιμον τέρας τῆς φύσεως, καὶ τῆς γῆς ἀνωφελέστατον βάρος· δὲν σέργουσι ποτὶ οἱ φρόνιμοι, μετὰ λογικαὶ κολακευτικὰ καὶ ψευδῆ νὰ ἐγκωμιάζονται· καὶ διὰ τῆτος ὁ Ἰσωκράτης ἐνεθέτα τὸν Βασιλέα τε, νὰ ἀποφεύγῃ ὄλους ἐκείνους, ὅπῃ ὅσα ἐκατόρδωνε, τὰ ἐπαινῶσαν· ἐκείνους δὲ νὰ ἀγαπᾷ, καὶ νὰ ἀκούῃ, ὅπου ἀποβλέποντες ὄχι εἰς τὴν τύχην τε, ἀλλὰ μόνον εἰς τῆ λόγον τε μετὰ ἰλαρότητα, καὶ χαρὶς ονειδισμὸν τῷ ἔβαιναν πρὸ ὀφθαλμῶν ὄλα τε τὰ ἐλαττώματα· διότι οἱ τοιοῦτοι φρεντίζουσι διὰ τὴν τιμὴν καὶ ἀξίαν τοῦ ἠγεμόνος αὐτῶν, οἱ δὲ ἄλλοι περιμένοντες νὰ λάβουσι τῆς ψευδολογίας των τὴν μισθαποδοσίαν, λυμαίνονται καὶ καταφθείρουσι τῆ κρατοῦντος τὴν δόξαν. Ἐντεῦθεν προέρχονται τῶν Βασιλείων αἱ ζημίαι, καὶ οἱ ὄλεθροι, διατί εἰς τέττας μας τὰς καιροὺς οἱ ἐξουσιασταὶ πλέον μετὰ χαρᾶς δίδουσι τὰ ὄλα εἰς τὰ τρυφερὰ θέληγυτρα τῶν κολάκων, παρὰ εἰς τὰς ὀρθὰς συμβελάς τῶν

φιλοσόφων, τὸ ὁποῖον πρᾶγμα ὁ Δημοθένης, τῶν ῥητόρων ὁ Κορυφαῖος εὐπρεπῶς ἐπαράσσει μὲ τῆς σκιάς τοῦ ὄντος τὸν μῦθον. Πολλὰ, καὶ σχεδὸν ἀναρίθμητα ὑποδείγματα ἠμποροῦσα νὰ φέρω εἰς τὸ μέσον, διὰ τὰ καταλάβη καθεύνας, πόσον εἶναι ὀλέθριος ἢ βλαβερά εἰς τὰς αὐλὰς τῶν Πριγκίπων, τῶν κόλακων ἢ πανουργία, οἱ ὁποῖοι ὡς σκορπιοὶ, πρᾶττοντες ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας διὰ τὰ ὑποδεχθῶσι, ἢ εἰχρόντες πρὸς τοὺς προσιόντας ἀγάπην, μὲ τὴν ἐρὰν κεντῶσι, καὶ ξερῶντες τὸ φαρμάκι των, ἐλεεινῶς θανατώνουσι· πλὴν ἀνάμεσα εἰς τὰ πολλὰ, ἕνα θέλω διηγεῖσθαι, ὅπερ χωρὶς μεγάλην τῆς ψυχῆς ἀγανάκτησιν δὲν εἶναι βολετὸν νὰ τὸ ἀπέσῃ τις, ἢ νὰ τὸ ἀναγνώσῃ. διὰ κάποιον Βρίανον αἰχρώτατον πορνοβοσκὸν γράφει ὁ Ἱστορικὸς Σανδέρου, πῶς ἔφθασεν εἰς τὴν ἀναγκυρῆν, ὅπου ἐρωτῶντάς τον Ἐνρίκος ὁ ἡ Βασιλεὺς τῆς Βρετανείας, ὡσάν τι λογιῆς μέγα πταίσιμον ἤθελε εἶναι νὰ συνευρεθῇ τις σαρκικῶς, πρῶτον μὲ τὴν Μητέρα, ἢ ἔπειτα μὲ τὴν Θυγατέρα; τῷ ἀπεκρίθη· τὸσον βαρὺ ἢ μέγα, ὅσον νὰ φάγῃ τις πρῶτον τὴν ὄρτιδα, καὶ ἔπειτα τὸ πελὶ τῆς. ὦ λόγια ἐχὶ ἀνδράπε, ἀλλὰ διαβόλου· τὰ ὁποῖα ὁμοῦς ὁ κακότροπος Βασιλεὺς μὲ γέλοια, ἢ μὲ πολλὴν χαρὰν ἐδέχθη. ἰδὲ λοιπὸν τὸ ἔργον τῶν κόλακων, νὰ ἀπολεθῶσι τὴν γνάμιν, ἢ νὰ συμφωνῶσι μὲ τὰ ἤθη τῶν Ἡγεμόνων· ἢ διὰ τοῦτο εὐλόγως οἱ κόλακες μὲ τὴν Ἠχὴ παρομοιάζονται, ἢ ὁποῖα ἀντιλαλεῖ τὴν φωνήν, ἢ τὰ λόγια, ὅπερ καθεύνας προφέρει, διότι ἐάν οἱ Ἡγεμόνες βεβαιώσων τι, τὸ ἐπικυροῦσι καὶ οἱ κόλακες, ἢ ἐάν τὸ ἀποδοκιμάσων, ἢ ἐκεῖνοι τὸ ἀποσρέφονται· ἐάν λέγωνσι, λέγουσιν· καὶ ἐάν ἀρνεῖνται, ὁμοίως ἢ αὐτοὶ ἀποφάσκουσιν· εἶναι ὅμοιοι τῆς σκιάς, ἢ ὁποῖα ἐάν κάθεται, κάθεται· ἢ ἐάν σέκει, σέκει· πλὴν τῆτο μόνον γίνεται, ὅταν εἶναι παρῶν ὁ Ἥλιος· εἶδὲ καὶ ὁ Ἥλιος λείψῃ, ἢ ἡ σκιά ἀφανίζεται· ἔτω καὶ οἱ κόλακες, γελοῦσι, θραυπεύουσι καὶ ἐπιπροτῶσιν, ἕως ὅπερ οἱ Λινοὶ γέμωσιν οἶνον, καὶ αἱ ἀποθήκαι εὐπορῶσι σίτην· εὐθύς δὲ ὅπερ μάθει, πῶς ἐκατηντησὶ ὁ ἐπαινεόμενος εἰς πτωχείαν, τὸν καταφρονοῦσι, τὸν ἐγκαταλείπουσι, καὶ τελείως τὸν ἀπροσρέφονται

ἢ ἐὰν μὲν ἡ Βασιλεῖα εὐτυχῇ, εἰς ἐπαίνους ἢ ἐγκώμια τρέψῃ τὴν φωνήν· εἰδὲ ταλαιπωρεῖται ἢ πάσχει, ὑσερμημένη ἔσα τῶν ἀναγκαίων, εἰς ὑβρεις ἢ ὀνειδισμὸς κινῆσι τὴν γλῶσσαν· εἰς τέτῃς ἠμπόρειε τινὰς ἐπιτηδεῖα νὰ προσαρμώσῃ τὸ δίστιχον ἐκεῖνο, τὸ καρκινικόν, ὅπῃ ἀναγνωσκόμενον κατ' εὐθείαν, περιέχει ἐπαίνους· ἀναγνωσκόμενον δὲ ἀντιστρόφως, ὑβρίζει, ἢ ἀτιμάζει. Τὸ ὁποῖον εἶναι τέτο.

Ὁ αἶνος, ἔχ' ὁ δόλος, ἡ Ἀρετὴ, ἔχ' ἡ Τύχη,

Εἰς ταύτην σὲ ἀνύψωσε τιμὴν τὴν ἀνωτάτην.

Καὶ ἔτω μὲν ἐπαιεῖ, ἀντιστρόφως δὲ, ἀτιμάζει ἢ ὑβρίζει.

Ἡ τύχη, ἔχ' ἡ Ἀρετὴ, ὁ δόλος, ἔχ' ὁ αἶνος,

Εἰς ταύτην σὲ ἀνέβασε τιμὴν τὴν ἀνωτάτην.

Καὶ διὰ τέτο ἄριστα ἔλεγε τὸ χρυσὸν σόμα τῷ Χρυσορρήμονος· καθὼς τὸ τέλος τῷ Ρήτορος εἶναι, νὰ καταπέσῃ τὸν ἀκροατὴν, ἢ τὸ τέλος τῷ ἰατρῷ νὰ ἰατρεύσῃ μὲ ἀντιφάρμακα τὸν ἀσθενῆντα· ἔτω τῷ κόλακος τὸ τέλος εἶναι; μὲ τὴν γλυκομιλίαν τε νὰ ἀπατήσῃ τὸν ἄθροπον, ὧς πόσον εὐμορφα εἶπεν, ὅποιος παρωμοίασε τῆς κόλακας μὲ τὰς ἀκρίδας. Τῆτα τὰ ζαῦφια πετῶσιν εἰς τὰ λιβάδια, περικυκλῶσι τῆς ἀγρῆς, εἰσέρχονται εἰς τῆς ἀμπελώνας, ἀλλὰ πότε; μόνον εἰς καιρὸν τῷ θερέος, ὅταν εὐωδιάξῃ τῶν ἀγρῶν ἢ εὐκαρπία· ἀλλὰ τὸν χειμῶνα, ὅταν ἢ τὰ φύλλα πίπτῃσι, ἢ τὸ χορτὰρι μαραίνεται, καὶ ἐκλείπῃσιν οἱ καρποὶ, τότε φεύγῃσιν αἱ ἀκρίδες. τὸ ὅμοιον κάμνεν ἢ οἱ κόλακες, περικυκλῶσι τῶν πλεσίων τὰ ὦτα, ἢ μὲ τὰ γλυκῶν λόγια τῆς ἀπατῶσιν· ἀλλὰ πότε; ὅταν εὐφορεσιν αὐτῶν τὰ ὑπάρχοντα, ἀλλ' ἐὰν ἐκλείψῃ ὁ πλετος, εὐθὺς οὐ μόνον τῆς γυρίζῃ τὰ νῶτα, ἀλλὰ καὶ μὲ τῆς ὀδόντας, ἢ μὲ τὰ δαγκάματα ἀναιδῶς τοὺς καταπλήττῃσι· καὶ καθὼς ὁ Ἀκταίων κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν ποιητῶν, ἀπὸ τὰ σκυλία ὅπῃ ἔθρεφεν ἐκαταφαγάθη, ἔτω ἢ ὁ Ἡγεμῶν, ἀφ' οὗ φθείρει τὰ πλούτη τε, ἔ μόνον ἐγκαταλιμπάνεται ἀπὸ τῆς κόλακας, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἀπὸ τὰ σκληρὰ τῶν δαγκάματα κατασπαράττεται. τὸ βεβαιοῖ ἢ ἡ καθημερινὴ δοκιμὴ, ὅτι ὅσοι

δίδεν τὰ ἄτὰ τες· εἰς τες κόλακας, εἰς ὀλίγον καιρὸν κα-
 παίβουσιν εἰς ἐχάτην πενίαν· διότι τόσον συχνὰ αἰβήουσιν, ὅπῃ
 παντελῶς ἐξαντλήουσιν· Οὔτε θέλει εἶναι ἕξω τῆ πρόποητος,
 νὰ συγκρίνωμεν αὐτὲς μὲ τὸν Χαμαιλέοντα· ὅτι αὐτὸ τὸ
 ζῶον, καθὼς γράφει ὁ Πλίνιος, λαμβάνει καὶ φορεῖ
 ὅλα τὰ χρώματα, ἕξω ἀπὸ τὸ ἄσπρον· ἔτω καὶ οἱ κό-
 λακες, ἐπαινεῦντες τῶν Πριγκίπων τὰ ἐλαττώματα, ἐν-
 δύονται μὲ ὅλα τὰ χρώματα τῶν ψευμάτων, ἀλλ' ἐδὲ πο-
 τε μὲ τὴν λευκότητα τῆς ἀληθείας· ἄριστα ὁ Ρῆτωρ ἐκεῖ-
 νος ὁ Γαλλικὸς ἐπερίγραφε τὰ ἦθη τῶν κολάκων, λέ-
 γωντας· ὁ κόλαξ εἶναι φίλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἐχ-
 θρὸς εἰς τὴν καρδίαν· εὐμορφος εἰς τὰ λόγια, ἀλλ' ἀχι-
 μος εἰς τὰ ἔργα· χαρῆμενος εἰς τὰς εὐτυχίας, καὶ ἀκα-
 τάτατος εἰς τὰς ἀτυχίας· εὐκολος εἰς τὰ σαρκικά, δύ-
 σκολος εἰς τὰ σερνά, καὶ εἰς τὰ πάντα ψεύσης· ὦ μὲ
 πόσῃν εὐδαιμονίαν ἠθέλαν συνέβη τῷ Ἡγεμόνι τὰ πάντα,
 εἰάν ἐδίωχε τες κόλακας ἀπὸ τὴν αὐλήν τε, καὶ ἀντ' αὐ-
 τῶν νὰ ἐπροσπάλη ἀνδρας συνετὲς, εἰλιπρινεῖα καὶ ἀθωό-
 τιτι κεκοσμένας· διότι μὲ τούτων τὴν συναναστροφήν
 καὶ συγκατοίκισιν, τὸ βασιλικὸν ὄσπῆτιον πολλὰς συμφο-
 ρὰς καὶ δυσυχίας ἐκφεύγει· καὶ τοῦτο σαφέστατα φαίνε-
 ται εἰς τὴν Γερὰν γραφὴν εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον κεφάλ-
 λαιον τῆς Γεννήσεως· λέγει ᾧ ἐκεῖ ὁ Θεὸς· „Οὐ μὴ ἀπο-
 λέσω ἔνεκεν τῶν δέκα δικαίων, εἰάν ἐκεῖ εὐρεθῶσι.“ εὐθύς
 δὲ ὅπῃ οἱ ἀγαθοὶ ἀπὸ τῆς κακῆς ἀναχωρήσαν, πέμπει ὁ
 Θεὸς τὴν ὀργὴν τε εἰς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἀφανίζει· εὐθύς
 ὅπῃ ὁ Λὼτ ἐφυγεν ἀπὸ τὰ Σόδομα, ἐπέσε πυρ ἀπὸ τῶν
 Οὐρανῶν, καὶ κατέφαγε τὸν λαὸν τὸν παράνομον· εὐθύς
 ὅπῃ οἱ Ἰσραηλίται ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, κα-
 τεποντίθισαν οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἐρυθρᾶς θα-
 λάσσης· καὶ εὐθύς ὅπου ὁ Νῶε ἀπεχωρίθη ἀπὸ τῆς ἀσε-
 βείας, καὶ ἐκλείσθη εἰς τὴν Κιβωτὸν, ἐγένετο ὁ κατακλυ-
 σμός, καὶ ἐπνίξε ὅλον τὸν κόσμον· Τῆτο καλῶς ἐγίνω-
 σκεν ὁ Θεμισοκλῆς, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων· ὅθεν θέ-
 λωντας νὰ πωλήσῃ τὸ σπῆτι τε, ἐπρόσαξε τὸν διαλαλη-
 τὴν νὰ λέγῃ, ἔχει τὸ σπῆτι γείτονα καλὸν, τόσον ἐπα-
 φελῆς εἶναι τῶν καλῶν ἢ συντροφία· ἀπορεῖ ὁ θεῖος Ἀμ-
 βρό-

βρόσιος, διατι ὅταν ἐταξίδευαν οἱ Ἀπόστολοι, σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ λέγει, πῶς ἐγένετο ἡ τόση τρικυμία, καὶ ἡ φοβερὰ ἐκείνη ταραχὴ τῶν κυμάτων, διατι μέσα εἰς τὸ πλοῖον ἦτον ὁ προδότης Ἰούδας· ἀπὸ τὸ ὅποιον ἤμποροῦμεν νὰ συμπεραίνωμεν, ὅτι μεγάλαι συμφοραὶ ἐπικρέμονται εἰς τὸ ὀσπήτιον ἐκεῖνο, ὅπῃ ὁ ἀσεβὴς ἔχει τὴν κατοικίαν τε· διατι εἰὰν διὰ τὴν παρακοὴν τῆς Ἰωνᾶ μόνῃ, τόσον ἐταράχθη ἡ θαλάσσα, ὅπῃ ἦλθεν εἰς κίνδυνον νὰ καταποντιθῇ τὸ καράβι, καὶ νὰ πνιγῶν οἱ ναῦται, τί πρέπει νὰ ἀπαντέχωμεν, ὅταν πολλοὶ κατεσπιλωμένοι μὲ κάθε λογῆς ἀμαρτίαν, παρακινῶσι τὴν Θεϊκὴν ἀγανάκτησιν; καὶ διὰ τῆτο ὁ μέγας Προφήτης καὶ Βασιλεὺς Δαβὶδ μεγάλην ἐπιμέλειαν ἔβανεν εἰς τὴν καλὴν διαταγὴν, καὶ κυβέρνησιν τῆς φαμελίας τε· λέγει ὅτι εἰς τὸν ἑκατοστὸν Ψαλμόν· „Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τὰς „ πηγὰς τῆς γῆς, τὲ συγκραθεῖσθαι αὐτὰς μετ' ἐμοῦ· πο- „ ρεούμενος ἐν ὁδῷ ἀμάμῳ, ἔτός μοι ἐλειτέρη· ἔ κα- „ τῶκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν· λα- „ λῶν ἀδίκῃ, ἔ κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.“

λέγουσιν οἱ Φυσιολόγοι, πῶς ἐπάνω τῆς θάλασσης ποτὲ κεραυνὸς δὲν πίπτει. θέλεις λοιπὸν καὶ σὺ νὰ ἀποδιώξης, καὶ νὰ κρατῆς μακρὰν ἀπὸ τὴν κατοικίαν σου τὰς κεραυνὰς τῶν συμφορῶν, καὶ κάθε ἄλλην δυσυχίαν; ἔχε εἰς αὐτὴν ἄνδρας δικαίους, καὶ μὲ εὐτυχίαν θέλεις σοὶ συνέβει τὰ πάντα. Ἀμποτες οἱ ἠγεμόνες νὰ εἶχαν διηνεκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ νὰ ἐμιμῶντο τὸν Βασιλέα Σιγισμῆνδον, ὁ ὅποιος τέτοιον γένος Ἀνθρώπων, ὡς ἐχθρὰς τῆς Βασιλείας, καὶ φθορέας τῆς πολιτικῆς τάξεως, χειρότερα ἀπὸ λυσισμένα σκυλῖα τὰς ἐκαταδίωκεν. ἐντεῦθεν μὲ πολλὰς ἐπαίνας ἐγκωμιάζεται ἀνάμμεσα εἰς τὰ ἄλλα ἑνα τε ἔργον, καὶ ἑνας λόγος ὅπῃ εἶπεν εἰς κάποιον κόλακα· ἔπαχε τῆτος μὲ λόγια ἀπατηλὰ, καὶ ὑποκρίσεως πλήρη νὰ τὸν ἐλκύσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τε· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐκατάλαβε, καὶ θυμωθεὶς τῷ ἔδωκεν ἑνα ράπισμα εἰς τὸ πρόσωπον· τότε τῷ εἶπεν ἐκεῖνος· διατι μὲ δέρεις, ὦ Βασιλεῦ; καὶ ἐσύ (τῷ ἀπεκρίθη) διατι μὲ δαγκάνεις; ὦ ἀπόκρισις συνετῆ Βασιλέως ἀξία· μὲ ταῦτα τὰ λόγια ἔδειξεν ὁ Σοφὸς Καῖσαρ,

πῶς ἡ κολακεία εἶναι δάγκαμα λυσσῶδες, ἐπειδὴ καὶ ὑποκάτω τῆς ἐξωτερικῆς ἡδύτητας τῶν λόγων, εἶναι κεκρυμμένοι οἱ κυνικοὶ ὀδόντες, καθὼς λέγει Δαβίδ· „ Οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὄπλα καὶ βέλι, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.“ καὶ διὰ τῆτο αὐτὸς ὁ Προφήτης κάλλιον ἤθελε νὰ τὸν ἐλέγξῃ ὁ Δίκαιος, καθὼς προείπομεν, παρὰ νὰ τὸν χαυδεύῃ ὁ ὑποκριτής· „ Παιδεύσειμε δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἀμαρτωλῆ μὴ λυπανάτω τὴν κεφαλὴν μου.“ μὲ τὸ ἔλαιον, τῆτο ἐννοεῖ τὴν κολακείαν, ἡ ὁποία μὲ τὸ νὰ εἶναι θελητήριος καὶ εὐμενὴς ἀπαλαίρει, καὶ καταμαλάττει τὰς καρδίας τῶν ἀνοήτων· εἰς τῆτο δὲ τὸ ρητὸν εἶναι νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἀντὶ τῆ ἔλαιον ἀμαρτωλῆ, εἶναι γεγραμμένον, ἔλαιον ἰσ· ὁ δὲ Ἅγιος Γεράκιμος λέγει, ἔλαιον πικρίας· ἀλλὰ πῶς ἡ κολακεία ὀνομάζεται ἔλαιον πικρίας, ὅπου ὡς ἡδύτατον ἔλαιον εἰσέρχεται εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκρόντων; λέγεται πρεπόντως· διατὶ ἡ κολακεία καὶ τὸ ἕνα περιέχει, καὶ τὸ ἄλλο· εἶναι καὶ γλυκεία, εἶναι καὶ πικρά· γλυκεία, διατὶ εὐφραίνει· πικρά, διατὶ ἀπατᾷ τὴν καρδίαν, καὶ τῆ λογικῆ διασρέφει τὴν γνῶσιν.

Μακρὰν ἀπὸ σὲ ἄς ἀπέχη ὁ κόλαξ,
 Διὰ νὰ μὴ χάσῃς, ὦ Ἡγεμῶν τὸ σκῆπτρον.
 Νικῆν τὰς σειρήνας τῶν κολάκων οἱ λόγοι,
 Καὶ φράττων τὰ ὦτα, ὡς ὀδυσεὺς ἄλλος ἔση.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τῶν πισῶν φίλων καὶ ἐν ἀνάγκαις δοκιμασθέντων
 μὴ ὀλιγωρεῖτω ὁ Ἡγεμῶν, ἀλλὰ φιλοτιμεῖτω
 αὐτὸς μετὰ πόθου, καὶ ἀσφαλῆς ἔσαι ἡ
 Βασιλεία αὐτῆ.

ΕΥμορφα πολλὰ, καὶ μὲ καλὴν σόχασιν ἐπερίγραφαν οἱ παλαιοὶ Σοφοὶ τὴν εἰκόνα τῆ πιστῆ καὶ εὐγνώμονος Φίλου· ἐζωγράφιζαν ἕνα νέον, ὡραῖον τὴν ὄψιν, μὲ τὴν
 κεχα-

κεφαλὴν ἀσκεπῆ, καὶ μὲ φόρεμα τρίχινον εἰδεδυμένον· καὶ εἰς μὲν τὰ κράσπεδα τῆ ἱματίε ἦτον γεγραμμένον· Ζωὴ καὶ Θάνατος· εἰς δὲ τὸ μέτωπον, Χερμαῶν, καὶ Θέρος· εἶχε δὲ ἀνοικτὴν τὴν πλευρὰν ἕως εἰς τὴν καρδίαν· καὶ εἰς αὐτὴν ἦσαν ταῦτα τὰ χρυσᾶ λόγια συμειωμένα· Ἐγγύς καὶ Πόρρω· πάντα δὲ ταῦτα εἶχαν τὴν ἐννοιάν των, καὶ ἔδιδαν εἰς τὰς θεατὰς μάθωσιν ἀξίαν εἰδήσεως· καὶ Πρῶτον μὲν ἡ νεανική καὶ ἀνδρὰ ἡλικία, ὅταν ξανδίζη ἡ κόμη, λαμπυρίζη ἡ σάρκα, γελά ἡ ὄψις, ἀκμάζει ἡ γνώσις, εἶναι ὀξυτέρα ἡ ὄρασις, ἑτοιμότερα ἡ ἀκοή, ὀρθότερον τὸ βᾶδισμα, καὶ τὸ πρόσωπον ἰλαρότερον, τῆτο δηλοῖ, πῶς ἡ ἀληθινὴ φιλία πάντοτε ἀνδεῖ, καὶ εἰς κανένα καιρὸν δὲν χηράζει· Δεύτερον δὲ τὸ τρίχινον φόρεμα σημαδεύει, πῶς ὁ πιστὸς φίλος πρέπει νὰ εἶναι ἑτοιμὸς νὰ υποφέρῃ διὰ τὸν φίλον ὅλα τὰ δυσχερῆ, καὶ δυσάρεστα· ἡ ἀσκεπῆς κεφαλὴ δείχνει, πῶς τὸν φίλον δὲν πρέπει ποτὲ τινὰς νὰ τὸν ἀπαρηῆται· καθὼς ἄριστα μὲ ἕνα τε ἔργον τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ Μιθριδάτης Βασιλεὺς τῆ Πότιου· ὁ ὁποῖος διὰ μόνον τὸν Λεόνικον τὸν φίλον τε, ὅτῃ εἰς μίαν ναυμαχίαν ἀπὸ τῆς ροδίως ἡχημαλωτίδῃ, ἔδωκεν ἀλλαγὴν ὅλης τῆς αἰχμαλωτίας τῶν ὑπεραντίων, ὅτῃ ἦσαν πολλώτατοι· ἡ ἀνοικτὴ πλευρὰ φανεράνει, πῶς τὸν φίλον πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν ὄχι μὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα, καὶ μὲ τὴν καρδίαν· Τόσον ὅτι νὰ ἀληθεύῃ ἀναμεταξύ των φίλων τὸ ρητὸν ὅτῃ λέγει· Ταυτὸ οἱ ἀμφότεροι· τὸν παλαιὸν καιρὸν εἰς τὰς ἀκαδημίας τῶν Ἀθηναίων ἦτον συνηθεῖα νὰ ζωγραφίζετο ὁ Ἔρως ἀνὰ μέσον τῆ Ἐρμῆ, καὶ τῆ Ἡρακλέως, τῶν ὁποίων ὁ εἶς ἦτον Θεὸς τῆς εὐγλωττίας, καὶ ὁ ἄλλος τῆς ἰχύος καὶ τῆς ἀνδρείας· καὶ τῆτο διατί; διὰ νὰ μάθῃ καθένας ἀπὸ τὸ σύμβολον αὐτὸ, πῶς ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, πρέπει νὰ εἶναι θεμελιωμένη ὄχι εἰς τὰ λόγια, ἀλλ' εἰς τὰ ἔργα, καὶ εἰς τὰ κατορθώματα· διὸ ἔλεγε καὶ ὁ ἠγαπημένος Ἀπόστολος εἰς τὴν Καθολικὴν τε Ἐπιστολὴν· „Τεχνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσι, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.“ Διατὶ καθὼς λέγει ὁ μέγας Γρηγόριος· τῆς ἀγάπης ἡ ἀπόδειξις εἶναι ἡ παράστασις τῶν ἔργων· καθὼς ᾧ τὸ πῦρ κλεισμένον, ὄντας μέσα

εἰς τὰ νέφη, δὲν ἀναπαύεται, ἀλλὰ κινεῖται εἰδέν κακεί-
 θεν, ἕως νὰ εὕγῃ μὲ τὴν βροντὴν εἰς τὰ ἕξω· ἔτω καὶ τὸ
 πῦρ τῆς ἀγάπης, εἰάν εἶναι κλεισμένον εἰς τὴν καρδίαν τῆ
 φίλης, ἀνάγκη εἶναι διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἔργων νὰ ἀναλάμ-
 ψῃ· ὅτι ἡ ἀγάπη ὅπῃ δὲν ἐνεργεῖ, δὲν εἶναι ἀγάπη, ἀλλ'
 εἶναι ὡσάν τὸ ζωγραφισμένον πῦρ, ἐποῦ ἔτε καίει, ἔτε
 θερμαίνει· ἢ ὡσάν ὁ πέτρινος λέων, ὅπῃ ἔτε βρυχᾶται,
 ἔτε θυμῶνεται· καὶ τέτῃ εἶναι μάρτυς ἄριστος ὁ Ἀναξα-
 γόρας, ὁ ὁποῖος εὐρισκόμενος εἰς πολλὴν ἀνάγκην καὶ στενο-
 χωρίαν, καὶ παρακαλῶντάς τον ὁ Περικλῆς, ὁ γενναῖος
 στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, νὰ μὴν ἀπαλέσῃ τῆ λόγῳ τε,
 ἀλλὰ νὰ διατηρήσῃ διὰ τῆς φίλης τε τὴν ζωὴν του· συνε-
 τῶς τῷ ἀπεκρίθη· ὁποῖος χρειάζεται τὴν λυχνίαν, πρέ-
 πει νὰ σαλάξῃ εἰς αὐτὴν τὸ ἀναγκαῖον ἔλαιον, ἂν ποθῇ νὰ
 μὴ σβύσῃ· μὲ τὰ ὁποῖα λόγια ἠθέλησε νὰ ἐλέγξῃ ἐπειθεῖς,
 ὅπῃ εἰς τῆς φίλης ἄλλο τίποτε δὲν δίδουν, παρὰ πολλὰ
 καὶ ἀσύμφορα λόγια. ἐντεῦθεν ἐγκαμιάζεται καὶ τῆ Θεο-
 φράσου τῆ Φιλοσόφου τὸ ἄριστον ἀπόφθεγμα· εἶδεν ἔτος
 μίαν ἡμέραν δύο, ὅπῃ ὁμῶς ἐπεριπατῆσαν, ἀπὸ τῆς ὁποῖας
 ὁ μὲν εἰς εἶχε κτήματα, καὶ χρήματα ἀναρίθμητα, ὁ δὲ ἑ-
 τερος εὐρίσκειτο εἰς ἐσχάτην πενίαν· καὶ ἐρωτῶντας τοὺς
 μαθητάς τε, τίνες ἦσαν; τῷ ἀπεκρίθησαν· εἶναι δύο, ὅπῃ
 ἀναμεταξύ των ἔχουσιν ἅκρην φιλίαν· καὶ πῶς λοιπὸν (εἶ-
 πεν ὁ Φιλόσοφος) ὁ εἰς εἶναι πλέσιος, καὶ ὁ ἄλλος πτωχός;
 δὲν λέγεται φίλος, ὁποῖος δὲν εἶναι, καθὼς τῆς ἀγάπης,
 ἔτω καὶ τῆς τύχης συμμέτοχος· ὅτι τὰ τῶν φίλων εἶναι
 πάντα κοινά. Τούτῃ ἐνεκεν δικαίως τε καὶ εὐλόγως ἐπαι-
 νεῖται ὁ μέγας Ἀλέξανδρος· καθήμενος ἤ ποτὲ μὲ τῆ ἡ-
 γαπημένῃ τε Ἡφесίῳνος σολισμένοι καὶ οἱ δύο μὲ Βασιλικὰ
 ἱμάτια, ἔτυχε καὶ ἦλθεν ἡ Συζυγάμβρη ἡ μήτηρ τῆ Βασι-
 λέως Δαρείου, διὰ νὰ τὸν προσκυνήσῃ· βλέπουσα δὲ τὸν
 Ἡφесίωνα ἐνδεδυμένον μὲ τὴν αὐτὴν σολὴν, καὶ παρρησια-
 σικώτερον τῆ Ἀλέξανδρου, μὲ τὸ νὰ ἦτον πλέον ἀπ' ἐπει-
 νον μεγαλόσωμος, ἐλογίασε πῶς αὐτὸς ἦτον ὁ Βασιλεὺς,
 καὶ πίπτουσα εἰς τῆς πόδας του, τὸν ἐπροσκύνησε· κατα-
 λαμβάνουσα δὲ ἔπειτα ἀπὸ τὰ νεύματα τῶν περιεσώτων
 πῶς ἔσφαλεν, ὅλη συγχισμένη, ἔπεσε πάλιν εἰς τῆς πό-
 δας

δας τῷ Ἀλέξανδρῳ, καὶ μὲ τὴν δευτέραν προσκύνησιν ἐ-
 διόρθωσε τὸ πρῶτον τῆς σφάλμα· τότε ὁ Βασιλεὺς ἐγεί-
 ρωσας αὐτὴν ἀπὸ τῆν γῆν, τῇ εἶπε· μὴ συγχίζεσαι ὡς Μη-
 τερ, ὅτι καὶ τῆτος Ἀλέξανδρος εἶναι· ὁ δὲ φίλος μου εἶναι
 ἄλλος ἐγώ. Ἐντεῦθεν ἔλαβεν ἀρχὴν τὸ πυθαγορικὸν ἔ-
 κεινο σύμβολον· Φιλία, ἰσότης· ἔλεγε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης,
 πῶς ὁ φίλος εἶναι μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα· καὶ διὰ τοῦ-
 το ὅταν ὁ φίλος βοηθῇ τῷ φίλῳ ὅπερ εὐρίσκεται εἰς ἔνδειαν,
 δὲν τῷ δίδει, ἀλλὰ τῷ ἀποδίδει ἐκεῖνο ὅπερ τῷ χρεῶστί·
 καὶ εἴαν δὲν τῷ δῶσῃ βοήθειαν, ὅταν τὸ καλῇ ὁ καιρὸς καὶ
 ἡ χρεία, φαίνεται πῶς κρατεῖ ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι ἀλλότριον·
 ἐπειδὴ καὶ καὶ τὸ γνωρικόν, πάντα τὰ τῶν φίλων κοινά·
 εἶναι δὲ μόνῃ ἡ φιλία ἀμοιβαία ἀγάπη· ὅθεν εἴαν ἀμφοτε-
 ροὶ δὲν ἀγαπῶσιν, εἰδὲς αὐτῶν εἶναι φίλος κυρίως, ἀλλὰ
 καταχρηστικῶς, καὶ μὲ τὸ ὄνομα μόνον. Εἰς τὸ μέτωπον
 τῆς προειρημένης εἰκόνας ἦσαν χαρακτηρισμένα ταῦτα τὰ
 δύο λόγια· Χειμῶν καὶ Θέρος· διατὶ ὁ ἀληθινὸς φίλος τόσον
 εἰς τὰς εὐτυχίας, ὅσον καὶ εἰς τὰς δυστυχίας, μὲ ἀληθινὸν δεσμὸν
 διατηρεῖ τῆς φιλίας τῆς νόμος· μάλιστα δὲ περισσώτερον εἰς
 τὰς συμφορὰς, ὅτι ἡ ἀληθινὴ πίστις εἰς τὰς ἐναντίας πε-
 ριστάσεις γνωρίζεται ἐξαιρέτως, καὶ τότε πλέον ἐπαινεί-
 ται, παρά εἰς καιρὸν εὐτυχίας. ὅθεν ἔλεγε καὶ ὁ Κράτης,
 τῶν Θεβαίων ὁ συμπολίτης· οἱ ἀληθινοὶ φίλοι δὲν πρέπει
 νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὰς εὐτυχίας, παρά ὅταν εἶναι καλε-
 σμένοι· εἰς δὲ τὰς δυστυχίας πρέπει νὰ τρέχωσι θελημα-
 τικῶς, καὶ ἀκάλεστοι· διότι δὲν εἶναι αἰχρότερον πρᾶγμα
 εἰς τὴν φιλίαν, ὡσάν ἡ παρακάλεσις, καὶ ὅ, τι λαμβάνει
 τινὰς διὰ δεήσεως· δὲν φαίνεται πῶς τῷ τὸ δίδει, ἀλλὰ
 πῶς τὸ ἀρπάζει· τέττε ἕνεκεν ἔλεγεν ὁ ἡθικὸς φιλόσοφος
 κανένα ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἀγοράζεται ἀκριβώτερον, ὡσάν
 ἐκεῖνο, ὅπερ μὲ παρακάλεσιν ἀγοράζεται· εἰς ταύτην δὲ
 τὴν διδασκαλίαν, ὡς φαίνεται ἀπέβλεπαν καὶ αἱ ἀδελ-
 φαὶ τῷ Παζάρῳ, ὅταν εἶπαν, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς, ἀδε-
 νει· διότι τῷ καλῷ φίλῳ ἀρκεῖ, μόνον νὰ τῷ ἐνθυμήσῃ τι-
 νὰς τὴν ἀνάγκην τε· πλὴν εἰς τέττε μας τῆς καιρῆς, πολ-
 λὰς μὲν θέλομεν εὔρει, ὅπερ βασῶσι τῆς φιλίας τὰ σύμ-
 βολα, ὀλίγας δὲ ὅπερ νὰ διατηρῶσι τῆς ἀληθῆς φιλίας

τὰς νόμους, καὶ τὰ προσκαρτερεῖσι πιστῶς, ὅταν εἶναι ἐναντίοι καὶ εἰ ἀνεμοί, καὶ ἡ θάλασσα.

Εἰς τὸν εὐδαίμονα καιρὸν, φίλοι πολλοὶ μετρῶνται,
Ἡ τύχη δὲ εἰς χαρῆν, φίλος τινὰς δὲν μένει.

Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐμορφα συντείνει τῆς σοφίας Σειράχ, καὶ τῆ Σολομῶντος ἡ μαρτυρία. „ Ἔστι φίλος ἐν καιρῷ αὐτῷ, καὶ ἔ μὴ παραμείνη ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. „ φιλεῖ δὲ ἐν παντὶ καιρῷ, ὡς ἐστὶ φίλος. καὶ ἀδελφὸς ἐν ἀνάγκαις χρήσιμος ἔσαι. “ λέγει εἰς τῆτο καὶ ὁ ποιητὴς Οὐβίδιος.

Καθὼς γνωρίζεται ὁ χρυσοῦς μὲ φλόγα τῆς καμίνου,
Οὕτως ἡ πίστις φαίνεται τῷ φίλῳ ταῖς ἀνάγκαις.

Ἐλεγον ὅμως ὁ Πομπηῖος, πῶς οἱ τοῖστοι περιωσότερον προσκυνῶσι τὸν Ἡλίον, ὅταν ἀνατέλλῃ, παρὰ ὅταν κλίῃ ἕως τὴν δύσιν. τῶν ὁποίων εἶναι σύμβολον καὶ τὸν Πυθαγόραν ἡ Χελιδῶν, ὅπῃ εἰς καιρὸν τῆ θέρου κάμνει τὴν φωλεάν της μέσα εἰς τὰ ὀσπῆτια, καὶ τὸν χειμῶνα ἀναχωρεῖ. ὅθεν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος θέλωντας νὰ παραστήσῃ ποτὲ τὴν ἐντελῆ τε κατάστασιν, εἶπεν. Εἰς τὸ σπῆτιμὲν χελιδῶνα δὲν ἔχω. Οὐλόγυρα εἰς τὴν καρδίαν τῆς εἰκότος ἦσαν ταῦτα τὰ δύο λόγια, μὲ χρυσᾶ γράμματα χαρακτηρισμένα, Ἐγγὺς καὶ Πόρρω. ἀπὸ τῆτο φαίνεται, πῶς οἱ φίλοι καὶ μακρὰν ἀπόντες, ὡς παρόντες, ἀλλήλους ἀγαπῶσιν. ὅτι τὸ διάστημα τῆ τόπῃ δὲν ἀναιρεῖ τὴν φιλίαν. καὶ ἂν χωρίζῃ τὰ σώματα, τὰς καρδίας, καὶ τὰς ψυχὰς δὲν διαχωρίζει. Εἰς τὸ κράσπεδον τῆ ἱματίου ἦτον γεγραμμένοι. Ζωὴ καὶ θάνατος. τῆτο διηλοῖ, ὅτι ὁποῖος ἀληθινὰ ἀγαπᾷ, διατηρεῖ τὴν ἀγάπην μέχρι θανάτου. τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Κορυφαῖος τῶν Φιλοσόφων, λέγωντας. δὲν εἶναι ἐρασῆς, ὁποῖος δὲν ἀγαπᾷ αἰωνίως. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Εὐριπίδης. δὲν εἶναι φίλος, ὁποῖος παύει ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Τὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ ἱστορικὸς Αἰβίος. αἱ φιλίαι πρέπει νὰ εἶναι ἀθάνατοι, καὶ αἱ ἔχθραι ἐφήμεροι. ἐδῶ ἀρμόζει τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆ ἀκαδημικῆ. ἡ Μυτία, καὶ ἡ Ἐλαία ἀλλήλαις συνδεδεμένοι, ὅπῃ εἶναι σύμβολον τῆς φιλίας, μὲ
ταύ-

ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· ἡ ἡμετέρα καὶ ἐν τῷ τάφῳ· ἔτι
διὰ τὸν πιστὸν φίλον ἐσιχέργησε ποτὲ ὁ Ποιητής·

Εὐδέχεται ὁ Ἥλιος τὸν δρόμον τε ἢ ἀλλάξῃ,
Καὶ φεύτικον ἢ γῆ καρπὸν, τῷ γεωργῷ νὰ δώσῃ,
Εἰ γὰρ ὅμως τὴν ἀγάπην με, ποτὲ δὲν τὴν ἀλλάσω,
Εἶμαι καὶ φίλος ζωντανός, φίλος καὶ εἰς τὸν τάφον.

Ἀλλ' ἀράγε καὶ ὁ Σολομὼν δὲν ἄφησε γεγραμμένον σχεδὸν
τὸ αὐτὸ εἰς τὸ ὄγδρον τῆ ἄσματος; ἰδὲ τὰ λόγια τε· Ὑδωρ
πολὺ ἐδυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην· τὸ ὁποῖον ἄριστα
βεβαιῶσι μὲ τὴν λαμπρὰν τῶν μαρτυρίαν ἐκεῖνοι οἱ δύο πι-
στότατοι φύλακες τῆ νόμου τῆς φιλίας, ὁ Δάμων, καὶ ὁ Φι-
τίας, οἱ ὁποῖοι τόσῃν εἶχαν ἀναμεταξύτων ἀγάπην, ὅ-
πῃ ὁ ἓνας ἠτοιμάθη νὰ δώσῃ διὰ τὸν ἄλλον τὴν ζώνη τε
εἰς θάνατον· ἡ δὲ ὑπόθεσις ἦτον αὕτη, διὰ ὑποψίαν προ-
δοσίας ἐπρόσαξεν ὁ Διονύσιος ὁ τύραννος, Βασιλεὺς τῆς
Σικελίας, νὰ βάλῃεν εἰς τὴν φυλακὴν τὸν Δάμονα μὲ ἀ-
πόφασιν, ὅτι διὰ ξίφους νὰ ἀποτριθῇ ἡ κεφαλὴ τε· ὁ ὁ-
ποῖος βλέπωντας, πῶς δὲν ἦτον καμία ἐλπίς σωτηρίας,
ἐπαρακάλεσε τὸν Τύραννον νὰ τῷ δώσῃ μερικὰς ἡμέρας ἐ-
λευθερίαν, διὰ νὰ υπάγῃ νὰ διατάξῃ τὰ πράγματα τῆ ὁ-
σπιτίαι τε, καὶ τότε νὰ τὸν θανατώσῃ. ἀκάνοντας τῆτο ὁ
φίλος τε, αὐτοπροαιρέτως ἐπῆγεν εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ ὑ-
ποχέθη νὰ μείνῃ ἀντ' ἐκεῖνος εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως νὰ τε-
λειώσῃ τὰς ὑποθέσεις τε καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ· εὐχαριστήθη
ὁ Τύραννος, ὅμως μετ' οὐρανόθεν συμφωνίαν ἐδέχθη τὴν ὑπό-
χρισιν, ὅτι εἰάν εἰς τὸν διορισμένον καιρὸν δὲν γυρίσῃ εἰς τὴν
φυλακὴν ὁ Δάμων, νὰ λαμβάνῃ αὐτὸς τὴν ποινὴν· ἐκλεί-
θη λοιπὸν ὁ Φιτίας, καὶ ὁ ἄλλος ἀπῆλθεν· ἐγγίζοντας
δὲ τῆ καιρῶ τὸ τέλος, καὶ μὴ ὑποσρέφων ὁ ἑναξος, καθε-
νας κατεδίναζεν ὡς ἀνέκτιστον τὸν ἐγγυητὴν, ὅπου ἀπερι-
σκέπτως ἔθηκε τὴν ζώνη τε εἰς θάνατον· ἀλλ' αὐτὸς ἀφο-
βος ὢν, καὶ παντελῶς εἰς τῆ φίλει τὴν πίσειν, ἔλεγε σα-
θερῶς, πῶς χωρὶς καμίαν ἀμφιβολίαν θέλει ἔλθει ὁ Δά-
μων· καὶ ὄντως ἔτι ἐσυνέβη· διότι τὴν ὥραν ὅπῃ ἐπρόσαξεν ὁ
Τύραννος, ὅτι νὰ ἀποτριθῇ τῆ ἐγγυητῆ ἡ κεφαλὴ, ἔφθα-
σεν ὁ μακρὰν ἀπὼν, ἐπαρρησιάζθη ἐνώπιον τῆ Βασιλείας,

ἢ ἠλευθέρωσε τὸν φίλον τε ἀπὸ τὸν ἐπανιστάμενον κίνδυνον. Τὸτο βλέπωντος ὁ Διονύσιος, καὶ θαυμάζωντας τὴν μεγάλην των πίσιν, ὅχι μόνον ἐχάρισε τὴν ζῶν τε κατὰ δίκην, ἀλλ' ἐκ καρδίας ἐπαρακάλεσε καὶ τοὺς δύο, νὰ δεχθῶσι καὶ αὐτὸν τρίτον εἰς τὴν φιλίαν των. καὶ τὸ ἔκαμε μὲ πολλὴν σύνεσιν, διατι εἰς τὸν Ἡγεμόνα κανένα πράγμα δὲν πρέπει νὰ εἶναι τόσον ἐπιθυμητὸν, ὡσάν νὰ ἔχη πολλὰς φίλους πιστὰς, ὅπῃ νὰ τὸν περισκέπῃ, καὶ νὰ τὸν δεφεντεύσῃ. καὶ διὰ τῆτο ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καλότυχον ἐκήρυττε τὸν Ἀχιλλέα, διατι καὶ ζῶν ἀπόκτησε φίλον πιστὸν, καὶ μετὰ θάνατον ἦυρεν ἄξιον ἐγκαμιασῆν, ὅπῃ καὶ τὸ ὄνομά τε ἐτίμησε, καὶ τὰς ἀνδραγαθίας του ὑπερύψωσεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπόδειμα τῆς φιλίας τοῦ Πυλάδου καὶ τῆ Ὁρέσης δὲν εἶναι ὀλίγης σκέψεως ἄξιον. ἀγνοῶντας γὰρ ὁ Βασιλεὺς, ποῖος ἀπὸ τῆς δύο ἦτον Ὁρέσης, ὁ Πυλάδης ἔλεγεν, ἐγὼ εἶμαι, διὰ νὰ θανατωθῇ διὰ τὸν φίλον τε. Ὁ Ὁρέσης πάλιν, ὅχι ἔλεγε, δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ἀλλ' εἶμαι ἐγὼ, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ ἀποθάνω. τὸ ὁποῖον ἔυμορφα ἐπερίγραψε μὲ σίχως ὁ Ποιητής.

Πρὸς τὸν ποθητὸν Ὁρέσιν ὁ Πυλάδης,
 Ἐλεγεν, ἄφες διὰ σὲ φίλε με ἢ ἀποθάνω.
 Ἐκεῖνος ὅμως δὲν σέργει, καὶ μάχονται οἱ δύο,
 Ποῖος νὰ γένη ἕξ αὐτῶν Τρόπαιον τῆ θανάτου.
 Εἰς τῆτο μόνον ἐγιναν ἀσύμφωνοι τῇ γνώμῃ,
 Εἰς τὰλλα ὅμως σύμφωνοι καὶ κατὰ πάντα φίλοι.

Ταῦτα εἶναι ὡς Ἡγεμῶν τὰ ἀληθῆ φέρια τῆς Βασιλείας, δηλονότι οἱ πιστοὶ φίλοι, τῆς ὁποίας ἔτε μὲ τὰ ἄρματα θύναται νὰ βιάσῃς, ἔτε μὲ τὸ χρυσίον νὰ τῆς ἀποκτήσῃς. ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ δὲν ἀγαπῶν τὸν Ἄνθρωπον διὰ τὴν τύχην τε, ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶν διὰ τὴν καλὴν τε γνώμην. ἔτε εἶναι ὡσάν ἐκεῖνος ὁ ἀπατεῶν, ὅπῃ βαςῶντας ἕνα Φιττακὸν εἰς τὰς χεῖρας, εὐγῆκε μὲ ἄλλως πολλὰς εἰς συναπάντισιν Αὐγέσας τῆ Καίσαρος, νὰ τὸν συγχαρῇ διὰ τὴν νίκην ὅπῃ ἔλαβε κατὰ τῆ Μάρκε ἀντωνίε. εἶχε μάθῃ δὲ τὸν Φιττακὸν νὰ λέγει μὲ ἀνθρωπίνην φωνὴν ταῦτα τὰ λόγια. Χαῖρε νικητὰ Αὐγέσε Καίσαρ. προσάσσαντας δὲ

ὁ Αὐγυστος νὰ φέρῃ εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸν ἄλλον Φιττακὸν, ὅπῃ τῷ εἶπαν, πῶς εἶχε κρυμμένον· ὡς τὸν ἔφερον, ἐφώναξεν ἐκεῖνος ὁ Φιττακός· χαίρει κικητὰ Αντώνιε· καὶ ἀπ' ἐκεῖνο ἐγνωρίσθη, πῶς ἀπέβλεπεν ὁ τοιοῦτος ὄχι εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἰς τὴν τύχην τῆς Καίσαρος. πρᾶγμα αἰχρὸν, καὶ ὀνειδισμὸς πολλῶν ἀξίων. καὶ διὰ τῆτο καλῶς ἀπεκρίθη ὁ σοφὸς ἐκεῖνος, ὅπῃ ἐρωτῶμενος, ποίους ἀπὸ τῆς οἰκειακῆς τε εἶχε πλέον ἠγαπημένους; εἶπεν· ἐκείνας περιαισώτερον ἀγαπῶ, ὅπῃ πλέον φοβούνται διὰ λόγου μου, παρά τῆς λόγουμα· ὅτι ἐκεῖνοι ἀγαπᾶσι τὸν φίλον, τῆτοι δὲ ἀγαπᾶσι τὸν ἑαυτὸν των· διότι πολλοὶ ὑποκρινόμενοι πῶς εἶναι φίλοι, καθὼς ὁ Σεϊάνος μὲ τὸν Τιβέριον, δὲν ὀμιλεῖν μὲ τῆς Ἡγεμόνας, ἀλλὰ μὲ τῶν Ἡγεμόνων τὴν τύχην· ἔτι τὸ ἔλεγεν ὁ Γάλβας, συνομιλῶντας μὲ τὸν Υἱόν τε τὸν Πείσονα· ἐγὼ καὶ σὺ ἀπλῶς μόνον ἀναμεταξύμας συνομιλεῖμεν, οἱ δὲ λοιποὶ πλέον μὲ τὴν τύχην μας ὀμιλεῖσι, παρά μὲ λόγουμα· τῶν γὰρ Πριγκίπων ἡ αὐλή εἶναι μὲν γεμάτη ἀπὸ Ανθρώπων, ἀλλ' ἔρημη παντελῶς ἀπὸ φίλων· ὅταν εὖρη λοιπὸν ὁ Ἡγεμὼν κανένα ἀληθινὸν φίλον, δοκιμασμένον πιστὸν εἰς πολλὰς τε ὑποθέσεις, ὡς ἠξέυρη πῶς κῦρεν ἕνα θησαυρὸν, χωρὶς τῆς ὁποῖα, ἔτε νὰ διαμεῖνῃ δύναται τὸ Βασίλειον, ἔτε νὰ αὐξήσῃ, καὶ νὰ ἀπλωθῇ εἰς τὸν κόσμον. Τῆτο μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ ἐγνωρίσε Δαρειὸς ὁ Βασιλεὺς τῶν Περσῶν· ὅθεν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἀνοίγωντας ἕνα ρόγδι ὅπῃ ἐκράτει, καὶ θαυμάζωντας εἰς τὸ τόσον πλῆθος τῶν σπειρίων τε, τὸν ἠρώτησαν οἱ σατράπαι τῆς Βασιλείας, ἄραγε ἀπὸ τί πρᾶγμα ἠγάπα νὰ ἔχη τόσον, ὅσα ἦσαν τὰ σπειρία τῆς ρογδῆς; πρὸς τῆς ὁποῖα ἀπεκρίθη· ἄλλο δὲν ἤθελα νὰ ἔχω, παρά τούτους Ζωπύρας· ἦτον γὰρ ὁ Ζώπυρος εἰς τὴν καλοσύνην ἐξαίρετος, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων ἔμπειρος καὶ εἰς τὴν Βασιλικὴν ὑπηρεσίαν πιστότατος, καθὼς μὲ τὴν δοκιμὴν τὸ ἔδειξεν εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας κινδύνους. ὄντως φρονίμῃ Βασιλέως συνετωτάτη ἀπόκρισις· ὁ ὁποῖος ἔτε νίκας ἐπεθύμησεν, ἔτε θριάμβους, ἔτε Βασίλεια, ἔτε πλέτη, ἀλλὰ μόνον πλῆθος φίλων εὐλικρινῶν, καὶ ἀξιοπίστων. καὶ διὰ τῆτο ἔλεγε συχνὰ ὁ Ρήτωρ τῆς Ρωμαϊκῆς εὐγλωττίας,

πῶς ἡ φιλία τόσον ἦτον ἀναγκαῖα εἰς τὸν κόσμον, ὅσον τὸ φῶς τῆς Ἡλίου· τὰ δὲ χρυσάτου λόγια εἶναι ταῦτα·
 „ Αἴρουντι ἀπὸ τὸν Κόσμον τὸν Ἥλιον ὅσοι ἀφαιροῦσι
 „ τὴν φιλίαν ἀπὸ τῆς Αἰθρώπης.“ ἢ τί ἄρα ἠθέλ' εἶναι
 ἡ τετραπέρατος οἰκουμένη, εἰάν τῆς ἔλειπεν ἡ φεγγοβόλος
 λαμπὰς τοῦ Ἡλίου; τί δὲ ἠθέλαν εἶναι οἱ Ἀνθρώποι,
 εἰάν ὑσερῆντο ταύτης τῆς Ἀρετῆς τῆς ὑπερλάμπρατε, ἢ
 ποθεινοτάτης; Τέτα τῆς Ρήτορος ὁ χρησμός ἐξαιρέτως ἀ-
 ληθεύει εἰς τῆς Ἡγεμόνας· διότι ἀφαιρεῖ τὸ θεμέλιον τῆς
 βασιλείας, ὅποιος ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς Ἡγεμόνος ἀπο-
 χωρίζει τῆς φίλης. „ Φίλος πισὸς (λέγει ἡ Σοφία Σει-
 „ ράχ) σκέπη κραταιά, ὃ δὲ εὐρῶν αὐτὸν, εὔρε θησαυ-
 ρόν.“ οἱ πισοὶ φίλοι εἶναι τὰ σερεὰ καὶ ἀληθῆ φρέρια
 τῆς Βασιλείας, τῆς ὁποίους οὔτε ὁ τόπος, ἔτε ὁ καιρὸς,
 ἔτε ὁ φόβος, ἔτε ὁ θάνατος, δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ.

Τίμα τῆς φίλης, ὦ Ἡγεμῶν μὲ δῶρα,
 Καὶ τῆς πισέσσε, εὐεργέτα, ἢ σέργε.
 Γίνεται μείζων μὲ τὰ δῶρα ἢ πίσις,
 Καὶ μὲ τὸ φίλτρον ἢ ἀγάπη αὐξάνει.
 Πλέον ἀγαπᾷ ὁ λαὸς, ὅταν βλέπῃ,
 Πῶς ἔχει ἀμοιβὴν ἢ πισήτε ἀγάπη.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἐπὶ τὰς Εὐτυχίας μὴ μεγαλοφρονεῖτω ὁ Ἡγε-
 μῶν, καὶ ἔσαλευθήσεται ἡ Βασι-
 λεία αὐτῆ.

Μὲν ὅλον ὅπῃ μὲ φιλικὸν ἢ ἐπιτήδειον ἄνεμον πλέει
 τὸν δρόμον, καὶ ἔχει βοηθὸν τὸν καιρὸν, εὐτυχῆ
 τὸν δρόμον, καὶ ἔτι τὸν πόδοντε τὰς λοιπὰς περιστάσεις,
 δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ὑψιλοφρονῇ, καὶ εἰς ἐδὲν νὰ λογιᾷ
 τῆς ἄλλης· σοχαζόμενος συνεχῶς, πῶς πολυποίκιλη εἶ-
 ναι τῆς τύχης ἢ μεταβολῆ, ἢ πῶς μόνον εἰς τὴν ἀκατα-
 σασίαν τῆς δείχεται σερεὰ, ἢ ἀκλόνητος, καθῶς ἄριστα
 ὁ Ποιητὴς ἐμελώδησεν.

Ἀσύστατα ἔδω κ' ἐκεῖ περιπατεῖ ἢ τύχη,
 Καὶ εἰς κανένα σερεὰ, ποτὲ δὲν ἀπομένει.
 Εὐκόλα μετατρέπεται, ὡσάν τροχὸς γυρίζει,
 Καὶ ἐκ τῶν θρόνων βασιλεῖς, πολλάκις ἐγκρεμνίζει.
 Τὴν ὄφιν τῆς τὰς τέχνας τῆς, τὰς τρόπους τῆς ἀλλάσσει,
 Καὶ μόνον εἶναι σαθερά, σὴν ἄσατόν τῆς γνῶμην.

Καὶ διὰ τῆτο ἐρωτηθεῖς ὁ Ἀπελλῆς, διὰ ποίαν αἰτίαν ἐ-
 ζωγράφιζε καθήμενν τὴν τύχην; εἶπε, διατὶ δὲν ἰξεύρει
 νὰ σένη· ἀπέκρισις νενεχὴς ὅπῃ διπλὸν ἔχει τὸ νόημα· τὸ
 γὰρ σέκα, λέγεται καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ ὀρθῶς ἴσεται εἰς
 τὰς πόδας, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ μένει σερεὸς καὶ ἀμετάτρε-
 πτος· ὅμως ὀρθότερα λογιᾶζω ἢ θελεν εἰπῆ μὲ τὸν Φιλό-
 σοφον Βοέδιον· καθήμενν ζωγραφίζω τὴν Τύχην· διατὶ
 εἰς τὴν ἀκαταστασίαν τῆς κάθεται, καὶ ἀναπαύεται. ἐντεῦ-
 θεν οἱ παλαιοὶ ζωγράφοι, διὰ νὰ σημειώσων τῆς Τύχης
 τὸ εὐστροφον, τὴν ἐζωγράφιζαν καθήμενν εἰς μίαν σφαι-
 ραν, ὅχι τάχα διὰ νὰ τὴν φανερώσων Θεᾶν, ὅτι αὐτὴ Θεᾶ
 δὲν εἶναι, ἀλλὰ διὰ νὰ διλοποιήσων τὴν μεταβολὴν τῆς ἀν-
 θρωπίνης καταστάσεως, καὶ τὰ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως
 καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα· βλέπομεν γὰρ τὸν Πομπήϊον,
 ὅπῃ τόσα Βασίλεια καὶ Ἐπαρχίας ἐνίκησεν· ὅπῃ τόσον
 καιρὸν ἐκράτισε τὸ πρωτεῖον εἰς τὴν γερυσίαν τῆς Ρώμης,
 καὶ ὅπῃ διὰ τὰ λαμπρά τε κατορθώματα πανταχῶς μέγας
 ἀνεκινύχθη, πῶς διὰ νὰ γένη τῶν προδοτῶν καὶ τῶν εὐνέ-
 χων τὸ θέλημα, ἐλεινῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐφονεύθη, καὶ
 ἡ κεφαλὴν τε, ὅπῃ πρὸ μικρῶ ἦτον ὀλονῶν τῶν ἔθνῶν ἡ ἐκ-
 πληξίς καὶ ὁ φόβος, ἐδόθη τοῖς ἐχθροῖς ὡς δῶρον πολύ-
 τιμον. Τῆτε ἐνεκεν ὁ Σένεκας, ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος κορυ-
 φαῖος τῶν ἡθικῶν Φιλοσόφων ἀνόμαζε τὴν Τύχην κρυσα-
 λένιαν, διατὶ ὅσον πλέον λάμπει, τόσον συντρίβεται εὐ-
 κολώτερα, καὶ καθὼς ὁ Ἥλιος τὸν χειμῶνα, θερμαίνωντας
 περισσότερον, προμηνύει βροχὴν, ἔτω καὶ ἡ εὐτυχία ὅταν
 εἶναι πολλὴ, εἶναι μελλίσσης ζημίας, καὶ μέγας ἀφανι-
 σμῶ· τὸ ὁποῖον συνετῶς ἐκαταλάμβανεν ὁ Βασιλεὺς τῶν
 Μακεδόνων Φίλιππος· ὅθεν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν βλέπωντας,
 πῶς ἐν ταυτῶ τῶ ἤλθαν τρία χαρίεσατα μνηύματα, τὸ

πρῶτον πῶς ἡ Βασιλισσά τε ἐγέννησεν υἱὸν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον· τὸ δεύτερον πῶς τὰ ἄλογά τε ἐνίκησαν εἰς τὰς ολυμπιακὰς ἀγῶνας· καὶ τὸ τρίτον πῶς τὰ στρατεύματά τε καθυπέταξαν μίαν μεγάλην πόλιν· εὐθέως ἔκλινε τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, καὶ ὑψώνωντας εἰς τὸν Οὐρανὸν τὰ ὄμματα, ἐβόησεν· „ ὦ Τύχη, συγκέρασον τὴν χαρὰν, καὶ ἐν μέσῳ τῶν τοσέτων καὶ τηλικέτων ἀγαθῶν φέρε καὶ τὴν λυπηρὸν, διὰ τὰ μὴν ἐπανέλθουν ἔπειτα εἰς τὴν κεφαλὴν με ὅλαι αἱ δυσυχίαι.“ Τὸ αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ Θησαυρὸς, ὅτε ἦτον εἰς τῶν τριάκοντα Τυράνων· εὐρισκόμενος γὰρ εἰς ἕνα ὀσπῆτιον μὲ ἄλλας πολλὰς, ὅτε ὁμοῦ συνευφραίνοντο, ἔπεσε καὶ τὴν τύχην ὁ οἶκος, καὶ ὅλοι μὲν ἐθανατώθησαν, αὐτὸς δὲ μόλις ἐξέφυγε τὸν κίνδυνον· καὶ ἐπειδὴ δι' αὐτὸ τὸ συμβεβηκὸς ὅλοι τὸν ἔλεγον κατότυχον, καὶ τρισευδαίμονα, αὐτὸς μεγάλη τῇ φωνῇ εἶπεν· ὦ Τύχη, ἄρα διὰ ποίαν ἄλλην κακὴν περίσασιν μὲ ἐφύλαξες; ἐγνώριζε γὰρ, πῶς δὲν τὸν ἔσωσε διὰ καλὸν, ἀλλὰ διὰ τὰ τὸν βάλλῃ εἰς ἄλλον σκληρότερον κίνδυνον, καθῶς καὶ ἐσυνέβη· ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον ἐλείπων παρὰ τῆ λαῖ ἐφρονεύθη. Τά τε ἐνεκεν φρονημάτων ἔλεγει ὁ Σένεκας· ποτὲ δὲν ἐπίστευσα εἰς τὴν Τύχην, μὲ ὅλον ὅτε μοι ἔδειξε πολλάκις εἰρηνικὸν, καὶ πλὴρες ἀγάπης τὸ πρόσωπον, ὅσα δὲ μοι ἐχάρισεν ἀφθοροπαρόχως, χρήματα, ἀξιώματα, δόξαν καὶ μεγαλεῖα, τὰ ἔβαλα εἰς τέτοιον τόπον, ὅτε νὰ ἡμπορῇ νὰ τὰ ἀφαιρέσῃ ὅταν θέλῃ, χωρὶς καμίαν μου ταραχὴν, ἢ δειλίαν. Ἐντεῦθεν ὁ Σολομῶν εἰς τὸ κγ'. κεφ. τῶν Παροιμιῶν τε ἐνεθέτα τὸν Ἠγεμόνα, λέγωντας· Μὴ κοιτάζῃς τὸν οἶνον, ὅταν κοκκινίξῃ, ἢ ὅταν εἰς τὸ ποτήριον λάμπῃ τὸ χρῶμα τε· ὅτι εὐθύς δαγκάνει ὡς ὄφις, καὶ ὡσπερ ὑπὸ κερατῶν διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἴος, καὶ ἔσῃ ὡσπερ κοιμώμενος· χρησίμως παρομοιάζει ἐδῶ ὁ σοφὸς Βασιλεὺς μὲ τὸν οἶνον, τῆς ἀνθρωπίνης δόξης τὴν εὐτυχίαν· διατὶ καθῶς ὁ οἶνος χωρὶς νερὸν μεθύσκει, καὶ βλάπτει, ἔτω καὶ ἡ εὐτυχία, ὅταν εἶναι χωρὶς μετριότητα, ὀλεθρὸν προξενεῖ. Διηγείται Ἰάβλιος ὁ σολῖνος περίφημος ἱστορικὸς, ἕνα αξιομνημόνευτον πρᾶγμα, πῶς δηλαδὴ εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ σκύλοι μὲ ὅλον ὅτε πάχισι δίψαν ὑπερβολικὴν, διὰ τὴν πολλὴν ἀνυ-

δρίαν ἐκείνη τῷ τόπῳ, δὲν τολμᾷσι ποτὲ νὰ πίνῃ ἀπὸ τὰ νερά τῆ νεύλα μὲ ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ μόνον ἀρπαικτικά, καὶ χεδὸν φεύγοντας διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν κροκοδείλων ὅπῃ ἐκεῖ κατοικῶσιν· Εἰς τὸν κόσμον τῆτον τρέχει ὡς ποταμὸς ἡ ἀνθρωπίνη Εὐτυχία, ὅμως δὲν πρέπει εἰς αὐτὴν νὰ ἀναπαυώμεθα, καὶ νὰ θαρρεύωμεν, διὰτὶ ὑποκάτω τῆ μέλιτος εἶναι τὸ φαρμάκι κρυμμένον. Εἰς τῆτο ἀρμόζει καὶ τῆ ἠθικῆ Φιλοσόφῃ ἡ συρραβελή· μὴ θαρρεύεσαι (λέγει) εἰς ταύτην τὴν μεγάλην γαλήνην, ὅτι εἰς μίαν σιγμὴν ἀνακατώνεται ἡ θάλασσα, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν πνίγονται τὰ καράβια, ὅπου ὀλίγον προτίτερα ἔχαιρον καὶ ἐσκίρτην· ἐκεῖ ὅπῃ φαίνονται τὰ πάντα ἡσυχᾶ, καὶ μὲ πολλὴν ἡρεμίαν, κρύπτεται πάντοτε κάποιον τὶ βλαβερόν, ὅπῃ πρὸς ὄραν ἡσυχάζει· καὶ διὰ τῆτο λογιᾶζε ἐπιμόνως, πῶς εἰς αὐτὰ μέλλει νὰ τρέξῃ τὶ, ὅπῃ νὰ σοὶ προξενήσῃ ζημίαν, καὶ λύπην, Συνετῶς περιγράφει καὶ ὁ Πιέριος τὴν Τύχην ἰσαμένην ἐπάνω ἐνὸς τροχῆ, διὰ νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸ ἱερογλυφικὸν τῆς ἀκαταστασίας. Ταύτην δὲ τὴν χρυσὴν διδασκαλίαν ἄριστα ἐγίνωσκεν ὁ μέγας ἐκεῖνος στρατηγὸς τῶν Θηβαίων, ὁ περιβόητος Ἐπαμινῶνδας· ὅθεν ἀφ' ἧ ἐνίκησε τὰς Λακεδαιμονίους εἰς τὰ λευκτρα μὲ πολλῆς δόξης, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὴν πατρίδα τε, θέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν σύγκλιτον, διὰ νὰ δώσῃ εἰδήσιον τῶν πραγμάτων, εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ ὀσπῆτίον τε ἐνδεδυμένος μὲ φόρεμα ταπεινόν, καὶ μὲ πρόσωπον πολλὰ λυπημένον· βλέπωντας τῆτο ὁ λαὸς, καὶ οἱ ἄλλοι εὐγενεῖς, ὅπῃ ἀναρίθμητοι ἔτρεξαν, διὰ νὰ συνοδεύσεν τὸν γενναῖον τῶν στρατηγὸν καὶ νὰ συγχαρῆν μὲ λόγῳ τε διὰ τὴν ὑπέρλαμπρον νίκην, ἐθαύμαζον εἰς τὴν τοιαύτην αἰφνίδιον μεταβολὴν, καὶ λογιᾶζοντες νὰ μὴ τῷ ἐσυνέβῃ κανένα λυπηρόν, μερικοὶ ἐτόλμησαν, καὶ τὸν ἠράτισαν· πρὸς τὰς ὁποίας ἀπεκρίθη· ἐχθρὸς ἐχάρικα πλέον τῆ πρόποντος, καὶ διὰ τοῦτο σήμερον παιδεύω τὴν ἀμετρίαν τῆς χαρᾶς· πρέπει γὰρ νὰ φοβούμεθα πάντοτε τῆς τύχης τὴν μεταβολὴν· ὡσανὺ νὰ ἠθέλει ἡξεύρῃ τῆ τραγικῆ τὸ ρητόν, ὅπῃ λέγει·

Εἰς τὰ εὐτυχή, τινὰς ἄς μὴ θαρρεύῃ,

Εἰς δὲ τὰ δεινά, τὰ καλά ἄς ἐλπίζῃ.

Η' τὸ ἄλλο ρητὸν τῆ Βοεθίας, ὅπῃ γράφει· Γέμισσι πα-
 ραδειγμάτων οἱ ἀρχαῖοι αἰῶνες, διηγῆνται ἀρκετὰ καὶ οἱ
 παρόντες χρόνοι, πόσων Βασιλέων αἱ εὐτυχίαι εἰς συμφο-
 ρὰς μετετρέπησαν· ἐδῶ δὲν θέλει εἶναι ἔξω τῆ πρέποντος,
 εἰάν ἀναφέρωμεν τὰ νεκρῆ λόγια ὅπῃ εἶπε κάποιος Παρά-
 σιτος, ὡς λίαν ἀρμόδια εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Τῆτος κε-
 κοπιακῶς ὢν, ἀπὸ τὸν πολλὴν ἀνεβοκατέβασιν ὅπῃ ἔκα-
 μνε μέσα εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας,
 ἀνέμβισε μὲ τῆς ὤμων εἰς ἓνα πεύκιον, ὅπῃ ἐκρέματο
 κατ' ἰδίαν εἰς ἓνα τῶν τοίχων τῆ παλατίς· καὶ ἐπειδὴ τὸ
 πεύκιον ἐσκίπαζε τόπον κενόν, καὶ ὅπισθεν τεῖχος δὲν ἦ-
 τον, ἔπεσεν ὁ Ἄνθρωπος εἰς τὰ ὀπίσω ἐπάνω τοῦ ἐδά-
 φος, μὲ γέλοια πολλὰ τῶν περιεσῶτων· ἀνιστάμενος δὲ εὐ-
 θυς, καὶ γελῶντας καὶ αὐτὸς μὲ τῆς ἄλλης, εἶπε· τί γελάτε
 ὦ ἄνδρες διὰ ταύτην με τὴν πτώσιν; τῆτο εἶναι ἓνα πράγ-
 μα, ὅπῃ συμβαίνει χερδὸν εἰς ὅλας ἐκείνας ὅπῃ ἐπανερ-
 βῶσιν εἰς τὰ παλάτια τῶν μεγισάνων, καὶ σπρίζονται εἰς
 τὴν τύχην, τὴν ψευδῆ καὶ ματαιίαν· καὶ διὰ τῆτο τινὰς πο-
 τὲ εἰς αὐτὴν ἄς μὴ θάρρῃ, διὰ νὰ μὴν ἀπέση τὴν δικαίαν
 ἔλεγχιν τῆ Ἡσαΐε, ὅπῃ λέγει εἰς τὸ λς'. κεφ. „ Πε-
 „ ποιθῶς εἶ ἐπὶ τὴν ράβδον τὴν καλαμίην τὴν τεθλασμέ-
 „ νην, ἢ ἂν ἐπισυριχθῇ ἀνὴρ ἐπ' αὐτῆς, εἰσελεύσεται εἰς
 „ τὴν χεῖρα αὐτῆ, καὶ τρήσει αὐτήν.“ Συντέίνει εἰς τῆτο
 καὶ τὸ ρητὸν τῆ Διογένους, ὅπῃ εἶπε πρὸς τὸν μέγαν Ἀλέ-
 ξανδρον· ἐπῆγε ποτὲ ὁ Βασιλεὺς νὰ τὸν ἰδῆ, καὶ εὐρίσκων-
 τῆς τον μέσα εἰς ἓνα βετζῖον καθήμενον, ἐσάθη ἔμπροσθέν
 τε, καὶ τὸν ἐσκιάζειν, ἀφ' ἧ δὲ ἐσυναμίλησαν πολλὰ ἀνα-
 μεταξύτων, τῶ εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ζήτησόν με ὃ, τι
 θέλεις· διότι κάθε πράγμα ὅπῃ νὰ ἐπιθυμήσης, θέλεις τὸ
 λάβει· ἀπεκρίθη ὁ Διογένης· ἤθελα νὰ μὴ με ἔπερνες ἐ-
 κείνο ὅπῃ δὲν δύνασαι νὰ μοὶ δώσης· τότε ὁ Βασιλεὺς κα-
 ταλαμβάνωντας τὸν λόγον, ἐπαρამέρησεν ὀλίγον, καὶ σο-
 χαζόμενος τῆ Φιλοσόφῃ τὸν ἐλεύθερον τρόπον, τῶ εἶπε·
 Θαυμάζω ὦ Διόγενες, πῶς εἶναι τῆτο, καὶ μόνος ἐσὺ δὲν
 φοβεῖσαι τὴν δύναμίν μας; πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη· τὴν
 δύναμίν σε δὲν φοβεῖμαι ὦ Βασιλεῦ, μὲ εὐλογον αἰτίαν,
 διατὶ αὐτὴ ἢ περασμένη εἶναι, ἢ παρεῖσα, ἢ μέλλουσα· ἂν

εἶναι περασμένη, δὲν τὴν φοβῆμαι, διατὶ πλέον δὲν εἶναι·
 ἂν εἶναι μέλλουσα, πάλιν δὲν τὴν φοβῆμαι, διατὶ τὸ μέλλον
 εἶναι ἀμφίβολον ἢ ἀόρατον· ἢ ἂν εἶναι παρῶσα, ὁμοίως δὲν
 τὴν λογιάζω, διατὶ εἰς ὀλίγον διαβαίνει. Ὡς πόσον εὐ-
 μορφα ὁ ἴδιος Ἀλέξανδρος ἐπαρωμοίωσε τὴν Βασιλείαν
 τῆς Κόσμου μετὴν σφαῖραν, ἥτοι μετὴν λατινιστὶ λεγομέ-
 νην, Πάλλαν· αὐτὴ γὰρ μετὸ εἶναι πλήρης ἀνέμω, δὲν ἤ-
 συχαῖται, ἀλλὰ διαβαίνει ἀληθοδιαδόχως ἀπὸ χεῖρα εἰς
 χεῖρα ἐκείνων ὅπῃ τὴν παίζουσι· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ
 Βασιλεία τῆς Κόσμου δὲν μένει ποτὲ σερεά· ἐπέρασεν ἀπὸ
 ἀρχῆς ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Χαλδαίων εἰς τὰς χεῖρας τῶν
 Μιδῶν, ἀπὸ τῆς Μίδας εἰς τῆς Πέρσας, ἀπὸ τῆς Πέρσας
 εἰς τῆς Ἑλλήνας, ἀπὸ τῆς Ἑλλήνας εἰς τῆς Ρωμαίους· καὶ
 εἰς αὐτῶν τὰς χεῖρας ἀράγε ἐσερεώθη; ὄχι βέβαια· ἰ-
 δὲ λοιπὸν ἡ σφαῖρα ὅπῃ διαβαίνει ἀπὸ χεῖρα, καὶ δὲν μέ-
 νει ποτὲ εἰς τὴν αὐτὴν εἴασιν· τὸ ὁποῖον ἄριστα ἐπαρά-
 σισεν ὁ Ποιητὴς μετὰ τῆς τῆς σίχης.

Ἡ Τύχη μεταβάλλεται, καθὼς καὶ ἡ Σελήνη,
 Καὶ εἰς κανένα σερεά, δὲν ἠμπορεῖ νὰ μείνη.

Ταύτης τῆς ἀληθείας εἶναι μάρτυς ὁ Σεΐδιος, ὁ ὁποῖος
 εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Τιβερίου Καίσαρος δυνατὸς ἦν καὶ μέ-
 γας εἰς τὴν Ρώμην, ἐτιμήθη ὡς ὁ ἴδιος Βασιλεὺς μετὰ
 γάλατα· ἀλλ' ὕστερον μετὰ μίαν Ἐπιστολήν, ὅπῃ ἔγραφε
 κατ' αὐτὴν ὁ Τιβέριος, παντελῶς κατεσφράγη· ἀπετιμήθη
 τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, ὅπῃ μὲν τὸν Βασιλέα, δευτέρα ἐπρο-
 σκυεῖτο εἰς τὸν κόσμον· τὸ δὲ σῶμά τε, ἀφ' ἧς ἐκδόθη ἀ-
 πὸ τὴν γερμανίαν, μεληδὸν ὑπὸ τῆς λαῖ κατεκόπη· καὶ ἀ-
 πὸ τὰ ἀμέτρητα ὑπάρχοντα, ὅπῃ ἀφθονοπαρόχως καὶ οἱ
 Θεοὶ, καὶ οἱ Ἄνθρωποι ἐσώρευσαν εἰς τὴν λόγῃ τε, δὲν ἔ-
 μινε καὶν τόσον ὅπῃ νὰ πληρωθῇ τῆς δυνάμεως ὁ κόπος.
 καὶ διὰ τῆτο πρεπόντως ἐπαρωμοίωσε ὁ ἀκαδημικός μετὰ
 Ρόδον, τὴν ἀσατον δόξαν τῆς Κόσμου· ἐπειδὴ καὶ τὴν ἡμέ-
 ραν ὅπῃ τὸ Ρόδον γεννᾶται, τὴν αὐτὴν ἀποθνήσκει· ὁ-
 δὲν εἶχεν διὰ σημεῖον δύο ρόδα, τὸ ἐν ξηρὸν, καὶ τὸ ἄλ-
 λο χλοερὸν, μετὰ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Μία ἡμέρα τὰ
 ἀνοίγει, καὶ κλείει· ἔτω καὶ ἡ πρόσκαιρος δόξα, ἐν ῥοπῇ

ὄφθαλμῷ ἀλλάσσει, καὶ ἀφανίζεται, καὶ ἀγκαλὰ εἰς τὴν ἀρχὴν σοὶ φαίνεται, πῶς λάμπει, ὅμως ἀπερισκέπτως εἰς αὐτὴν μὴ θαρρεύεσαι, διατὶ ἡ τύχη ὅταν λάμπῃ μετὰ τὰ ἀπατηλάτης χαρίσματα, δὲν λάμπει διὰ τὴν κάμψιν ἐσένα λαμπρὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν σὲ σκοτίσιν μετὰ τὴν φευδῆ της λάμψιν τὰ ὄμματα, καὶ τυφλὸν τὴν σὲ ρίψιν εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπωλείας. Τέττοι ἐνεκεν ὁ Μακάριος Γ' ὠβ παρομοιάζοντας μετὰ τὸν πόλεμον τὴν ζωὴν τῶν Ἀνθρώπων, ἔλεγεν εἰς τὸ ζ'. κεφ. στρατεία εἰσὶν ὁ βίος τῶν Ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ὄντως συνετῶς· διότι καθὼς εἰς καιρὸν τῶν πολέμων, κανένα πρᾶγμα βέβαιον δὲν ἵκται εἰς τὴν ἐλπίσιν ὁ στρατιώτης, οὔτε τὴν εὐρεθῆ εἰς τὴν αὐτὴν σάσιν· ἀλλὰ πότε μὲν ἀπολαμβάνει τὴν νίκην, πότε δὲ βλέπει τὸν ἀφανισμόν τῶν συντρόφων τε, πότε διώκει, καὶ πότε φεύγει, πότε φονεύει, καὶ πότε ἀναιρεῖται, καὶ καθ' ὅραν ἔχει ἀνάγκην τὴν βασίαν εἰς τὰς χεῖρας τὰ ἄρματα· οὕτω καὶ εἰς τὴν παρεῖσαν ζωὴν κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι μόνιμον, καὶ ἀμετάβλητον, ἀλλ' ὅλα ὑπόκεινται εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ ἀκαταστασίαν τῆς τύχης. Τῆτο ἄριστα ἐγνώρισας κενοδοξώτατε Νέρων· ἐσὺ ἦδ' τόσους χρόνους ἐτρύφας καὶ ἔχαιρες μετὰ τὸν ἄρχοντα τῆς Βασιλείας σε, εὐφραίνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς· ἀλλ' εἰς ὀλίγου καιροῦ διάσημα, διωγμένος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου, εἰς τόσῃν ἔνδειαν ἔφθασας, ὅπως ἠναγκάσθης μετὰ ὕδωρ δυσώδες τὴν θεραπείσιν τὴν δίψαν σε· τότε ἐνδυμήθης τὴν ἀρχαίαν σε εὐδαιμονίαν, καὶ θεωρῶντας τὴν παρεῖσαν σε κατάστασιν, ἀνεσέναξας ἐκ βάθους καρδίας, καὶ εἶπας· ταῦτα εἶναι τῶν Νέρωνος τὰ ἠδύσματα; ὅθεν καὶ ὁ προφήτης Βαρεχ, σοχαζόμενος τῶν Ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὴν μεταβολὴν, καὶ τὴν ματαιότητα, ἐβόα εἰς τὸ γ'. κεφ. „ Πού εἰσὶν οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν, οἱ τὸ ἀργύριον θησαυρίζοντες καὶ τὸ χρυσίον, ὃ ἐπεποίθεισαν Ἄνθρωποι; ἠφανίσθησαν, καὶ εἰς ἄδην κατέβησαν, καὶ ἄλλοι ἀνέστησαν ἀντ' αὐτῶν. “ ὦ μεγάλη ἀκαταστασία τῶν μεγαλείων τῶν Κόσμου. τί λέγεις τῶρα ὦ Ἡγεμών; παρακινεῖσαι ἀπὸ ταῦτα τὰ λόγια ὅπως ἀναγινώσκεις; ἀλλ' εἰάν αὐτὰ δὲν ἔχην τοιαύτην δύναμιν, παρακινήσει καὶ ἀπὸ τὴν δοκιμὴν ὅπως εἶναι εἰς τὰ πάντα

βεβαία

βεβαία ἀπόδειξις· ἀνάγνωσον τὰς παλαιὰς Ἱστορίας, καὶ σοχάσασθαι ἀπ' ἀρχῆς τὰς Βασιλείας τῶν Περσῶν, τῶν Μήδων, τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τότε εἰπέ· ἄραγε πᾶ ἔκρεμνήθησαν; τίς ἐμετάβαλε τοιαῦτα μεγάλα Βασίλεια; τίς ἀνέτρεφε τὰς κραταιὰς ἐκείνας δυνάμεις; τίς ἠφάνισε τὸ τόσον φοβερῶτατον κράτος; κοίταξε ἔπειτα τὴν μεταβολὴν τῶν, καὶ Θαύμασον, πῶς ἔτζει ἔυκολα ἡ μεγάλη ἐκείνη καὶ κραταιὰ Βασίλεια τῶν Ἀσσυρίων μετέβη εἰς τοὺς Μήδας, πῶς ἀπὸ τοὺς Μήδας ἐπέρασεν εἰς τὴν Περσίαν· ἀπὸ τὴν Περσίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἀπὸ τὴν Ῥώμην ἐκατήντησε τὴν σήμερον εἰς τὴν Γερμανίαν· Ταύτας τὰς διαφορὰς μεταβολὰς τῆς τύχης, ὡς πῶς τὰς ἐγνώρισε καλῶς Μάρκος ὁ μάρκελλος· ὁ ὁποῖος καθυποβάλλωντας μὲ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλῶν τὴν μεγίστην πόλιν τῶν Συρακυσίων, ἀνέβη ὑψιπλά εἰς τὸ φρέριον αὐτῆς, διὰ τὰ ἰδῆ τὴν φθορὰν ὅπῃ εἰς κάθε μέρος ἔκαμνε τὸ πῦρ, καὶ τὰ ἄρματα, καὶ σοχαζόμενος τὸ τόσον αἶμα ὅπῃ ἐχύνετο, τὰ τόσα κτήρια ὅπῃ ἠφανίζοντο, τὰς νέκρας καὶ τὰς παρθένας ὅπου αἰχμάλωτοι εἴλκοντο, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα· τόσῃν δὲ λύπην συνέλαβεν εἰς τὴν καρδίαν τε δια τῆς πόλεως τὸν ἀφανισμόν, ὅπῃ ἐφαίνετο πῶς νὰ ἐνικήθῃ, καὶ ὄχι νὰ ἐνίκησεν· ἐσυλλογίζετο γὰρ ὁ φρόνιμος ἔτος ἀνὴρ, πῶς ὁμοίως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξαιρέτως οἱ ἠγεμόνες, εὐρίσκονται ὑποκείμενοι εἰς ταύτης τῆς Τύχης τὰς ἀλλοιώσεις· καὶ ἄραγε ταῦτα ὁποῦ γράφω, δὲν τὰ βεβαιῶσιν αἱ Ἱστορίαι, ὡς πόσας εἰς αὐτὰς εὐρίσκομεν, ὅπῃ ὑψώθησαν ἕως εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπὸ ἐμπαιγμὸν τῆς τύχης κατέβησαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος· τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ποιητὴς λέγωντας· Ἐγίνηκαν μετέωροι, διὰ τὰ κρεμνισθῆσι. Καὶ πρῶτος μὲν ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας εἶναι ὁ Σουλτὰν Μπαϊζίτης, ὁ μέγας τῶν Ἀγαρηνῶν βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν πόλεμον ὅπῃ ἔκαμιν μὲ τὸν Ταμπερλάνον ἀρχηγὸν τῶν Τατάρων, ἐνικήθῃ μὲ πολλὴν φθορὰν τελείως τῶν στρατευμάτων τε· αἰχμάλωτοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὁ Τάταρης τὸν ἔδεσε μὲ ἄλυσον χρυσῆν, καὶ βάλλωντάςτον μέσα εἰς σιδηρὸν κλουβίον,

βίον, τὸν ἔφερεν ὀλόγυρα εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας τε, καὶ τῆς Συρίας, μεταχειριζόμενος αὐτὸν διὰ ὑπόποδιον, ὅταν ἤθελε νὰ καβαλικεύσῃ. Τὸ ὅμοιον ἀναγινώσκομεν διὰ τὸν Βασιλέα Οὐαλεριανόν· ἐκράτει ἔτος τὸ σκηπτρον τῆς Βασιλείας εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἐγείρωντας πόλεμον κατὰ τῆ Σάπυρος Βασιλέως τῶν Περσῶν, ἐνίκηθη εἰς τὴν μεσοποταμίαν, καὶ ἐγένετο αἰχμάλωτος τῶν ἐχθρῶν· εἰς τόσῃν δὲ ἐλευσίῃν κατὰσασιν ἔφθασεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας τε, ὅπῃ ὅταν ὁ βάρβαρος ἤθελε νὰ καβαλικεύσῃ, ἐπήγαιεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐκράτει τὴν σκάλαν τῆ ἀλόγου τε. Καὶ ὁ Βελισάριος ὁ μέγας καὶ κί περίφημος στρατηγὸς τῆ Βασιλείως Γετιμιανῆ, δὲν ἐξέπεσε καὶ αὐτὸς ἐλευσιῶς ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς δόξης τε; ἀφ' οὗ ἐνίκησε μὲ μέγαν τε ἔπαινον τῆς Γότθας, τῆς Πέρσας, τῆς Θράκας, καὶ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, καὶ ἠύξησε πανταχῆ τὸ κράτος, καὶ τὴν μεγαλειότητα τῆς Βασιλείας, ἀπὸ τὸν φθόνον τῶν συμπολιτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν θραυπόντων τῆς Βασιλικῆς αὐλῆς, ἐγκαλεσθεῖς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἠδὲ πρεσβύτερος ὢν, καὶ ὡς εἶδες ἄλλος ἐν τοῖς πολέμοις εὐδόκιμος, ἐ μόνον μὲ ἀτιμίαν ἐδιώχθη ἀπὸ τὰ Βασίλεια, ἀλλὰ καὶ τῆ φωτὸς τῶν ὀμμάτων τε ὑσερήθη· ὅθεν γενόμενος τυφλὸς καὶ πένης, ὁ πρῶν θαυμαστὸς καὶ περίδοξος, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν, καὶ λέγωντας πρὸς τῆς διαβάτας· Δότε ὀβολὸν τῷ Βελισαρίῳ, τὸν ὁποῖον ἐτύφλωσεν ὁ φθόνος, καὶ ὄχι τὸ σφάλμα τε, καὶ μὲ τὸ ἔλεος τῶν ὀδοιπόρων ἐκυβέρνα τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς τε, ἀγοράζωντας καθ' ἡμέραν τὸν ἐπιέσιον ἄρτον. Τὶ νὰ εἰπῶ δὲ διὰ τὸν Πολυκράτην, τὸν Ἡγεμόνα τῶν Σαμίων; ὁ ὁποῖος τόσῃν μεγάλῃν εὐτυχίαν ἔλαβε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τε, ὅπῃ δὲν ἤξευρε νὰ εἰπῇ τί εἶναι ἡ λύπη, μὲ τόσῃν δὲ εὐδαιμονίαν τῷ ἐσυνέβαιναν τὰ πάντα, ὅπῃ ἐφαίνετο, ὅτι τὸ θέλειν, καὶ τὸ δύνασθαι νὰ ἦσαν ἐξ ἴσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τε· μάλιστα λέγουσι, πῶς μίαν φορὰν θέλωντας μὲ κάθε τρόπον νὰ διεγείρῃ τὴν λύπην εἰς τὴν καρδίαν τε, ἔλαβεν ἓνα πολύτιμον δακτυλίδιον ὅπῃ εἶχε, καὶ ἐπὶ ταυτοῦ τὸ ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ λυπηθῇ μὲ τὴν σέρισίν τε· ἀλλ' ἔτε ἔττι δὲν ἠμπόρεσε νὰ δοκιμάσῃ καμίαν,

ἄθυμίαν, διατὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν το ἦυρε μέσα εἰς
 ἓνα ὄφάριον, οἷτ᾽ τῷ τὸ ἔφερεν ἓνας τῶν ἀλίεων τε· ὅμως
 ὁ ἀνδραπος ἔτος, ὅπ᾽ με ἀνεμον φιλικὸν ἔπλευσεν εὐτυ-
 χῶς τ᾽ βίη τὸ πέλαγος, μέχρι τέλους πᾶ ἐκατήντησεν·
 ἠθέλησε γὰρ κάμη πόλεμον κατὰ τ᾽ Δαρείους, καὶ νικηθεὶς
 εἰς τὴν μάχην ὑπὸ τ᾽ Ὀρόντε στρατάρχῃ τε Βασιλέως,
 εἰς τὴν κορυφὴν τ᾽ ὄρε, διὰ προσαγῆς Βασιλικῆς ἐκαρ-
 φώθη εἰς ἓνα σαυρόν, καὶ ἔγινεν ἐκεῖ φαγὸς τῶν ὀρνέων.
 Καὶ ὁ Πύρρος ἀκόμι ὀκραταῖος τῶν Ἑπειρωτῶν Βασιλεὺς,
 πολὺν καιρὸν εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν τύχην συλλαμβάνεσθαι
 εἰς ὅλα τε τὰ κατορθώματα· ἐπολέμησε γὰρ πρῶτον με-
 πομπὴν εὐτυχίαν κατὰ τῶν ὁμόρων τε, καὶ βλέπωντας
 πῶς τὰ ὄπλα τε πανταχῶ εὐτυχῆσα, εἰς βοήθειαν τῶν
 Ταραντίνων ἐπήγεν, τῶν Λακωνίων, καὶ τῶν Σαρμητιῶν
 ἐναντίον τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατείας· ἐνίκησεν ἔπειτα
 μετὰς φοβεράς τε ἐλέφαντας τὸν Οὐαλέριον λεβῖνον Ἰ-
 πατον τῆς Ῥώμης· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρῃ ἐκαταχάλασε
 τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων· μετὰ ταῦτα ψηφισθεὶς
 Βασιλεὺς τῆς Σικελίας εἰς καιρὸν, ὅπ᾽ ἐκεῖνη ἠνῆσος ἐσε-
 νοχειρεῖτο ἀπὸ τῆς πολέμου τῶν Καρχηδονίων, ἐφυγά-
 δευσε ἐκεῖθεν τὰς ἐχθρὰς, καὶ ὡσάν να ἠθελεν ἀπολύ-
 σῃ παντοτινὴν τὴν Βασιλείαν, ἐδιώρισε τὸ μὲν βασίλειον
 τῆς Σικελίας διὰ τὴν ἰόν του τὸν Ἑλλήνον, τὸ δὲ ἕτερον
 τῆς Ἰταλίας διὰ τὸν ἰόν τε τὸν Ἀλέξανδρον· εἶτα γυρί-
 ζωντας εἰς τὴν Ἑπειρον, ὑπέταξε τὴν Μακεδονίαν· ἐδίω-
 ξε τὸν Ἀντίγονον, καὶ ὅλα του τὰ στρατεύματα δεσκόρπι-
 σε· πλὴν ἔτε με ταύτην τὴν καλὴν ἔκβασιν δὲν ἔμεινε
 πληροφορημένος, ἀλλὰ λογιάζωντας γὰρ καδυποβάλη
 ἀκόμι καὶ τὰ Βασίλεια τῆς Ἀσίας, ἐκίνησε πόλεμον κα-
 τὰ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ ἐπειδὴ εἰς
 ἄλλας πολέμους ἐναχολῶντο οἱ Σπαρτιαῖται, τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἔμεινε νικητῆς, ὑπερον δὲ με κατασκευὰς τῶν γυναικῶν,
 ἀνδρείως ἀντιπολεμηθεὶς, ἔχασεν εἰς τὴν μάχην καὶ τὸν
 ἰόν τε τὸν Πτολεμαῖον, καὶ πλήθος πολὺ τῶν στρατιω-
 τῶν τε· ἀκῶντας δὲ πῶς ὁ Ἀντίγονος ἦτον εἰς Ἄργος,
 ἔτρεξε μετὰ τὰ λοιπά τε στρατεύματα γὰρ τὸν ἀποκλείσει·
 ἀλλ' ἐκεῖ ὅπ᾽ ἠγωνίζετο γὰρ καταβάλη τὴν πόλιν, μία
 γυναι-

γυναῖκα ρίπτωντας κατ' αὐτὴ ἕνα λίθον ἀπὸ τὸ τεῖχος
 τῆς πόλεως, ἐλευσῶς τὸν ἐθανάτωσε· καὶ ἀποτμηθεῖσα
 ἡ κεφαλὴ τε, ἐπροσφέρθη δῶρον δεκτὸν εἰς τὸν Ἀντίοχον·
 τοῖστον τέλος ἔλαβεν ὁ Πύρρος, ὁ ἐξαιρετός ἀνάμεσα εἰς
 τὰς Βασιλείς, καὶ εἰς τὴν δύναμιν, καὶ εἰς τὰ ἦθη, ἀλλ'
 εἰς τὰ πάντα παίγνιον τῆς τύχης. Οὔτε τῆ Διονυσίᾳ τῆ
 τυράννε τῶν Συρακυσίαν ἢ κατάσασις δὲν πρέπει νὰ σιω-
 πηθῇ· ἐδοκίμασε καὶ ἔτος τόσον θυμαμένη, καὶ κατ' αὐ-
 τῆ ἐναντίαν τὴν τύχην, ὅπῃ ἀφ' ἧ ἔχασε τὸ Βασίλειον,
 ἠναγκάσθη ἀντὶ τῆ σκίπτρε, νὰ βασῆ τὴν ράβδον, καὶ
 γηραιὸς ἦδη νὰ καταστήσῃ παιδαγωγός εἰς τὴν Κόρινθον·
 ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπότινος, πῶς ἔτζει εὐθύς ἐσυνέβη καὶ ἔχα-
 σε τὸ Βασίλειον, ὡντας ὑὸς Βασιλέως καὶ γνήσιος
 κληρονόμος; ἀπεκρίθη· ὁ Πατήρ μου μοὶ ἄφησε τὸ Βασί-
 λειόν τε, ἀλλ' ὄχι τὴν τύχην του· καὶ διὰ τῆτο δὲν εἶναι
 βολετὸν ἐξ ἴσε νὰ συνέβην τοῖς πασιτὰ πάντα. Καὶ ὁ
 Κῦρος Βασιλεὺς τῶν Περσῶν, περιβόητος διὰ τὰς πολλὰς
 του θριάμβους, δὲν ἐνίκηθη ἀπὸ τὴν Θωμίρην βασίλισσαν
 τῶν Σκυθῶν, καὶ παρ' αὐτῆς ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν;
 Ὁ Ξέρξης, ἐκεῖνος ὁ κραταιώτατος, ὅπῃ κατηδάφησε
 τὰ ὄρη, καὶ ἔκαμε τὴν θάλασσαν ἠπειρον, ἀφ' ἧ ἐδυσύχι-
 σεν εἰς τὸν πόλεμον τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔγινε παίγνιον τῶν
 οικειῶν τε· καὶ διὰ χειρὸς τῆ ἐπάρχου Ἀρταβάνε,
 ἔχασεν ἀνιλεῶς τὴν ζώην τε; Ὁ Δαρεῖος ὁ πλεσιώτατος
 μονάρχης τῆς Περσίας, δὲν ἐκατασάθη τῆς τύχης ἐπί-
 χαρμα; νικηθεὶς γὰρ ὑπὸ τῆ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸν πόλε-
 μον, μερικοὶ τῶν οικειῶν τε δέοντες αὐτὴ τὰς χεῖρας καὶ
 τὰς πόδας μὲ χρυσᾶς ἀλύσεις τὸν ἔθικαν μὲ πολλὴν κα-
 ταιχύνην εἰς ἕνα ποταπὸν ἀμάξι, καὶ μακρὰν ἀπὸ τὸ
 σφάτευμα μὲ πολλὰς πληγὰς τὸν ἐφόνευσαν. Ὁ Μάριος
 ὅπῃ ἐπτάκις ἔγινεν Ὑπατος τῆς Ρώμης, ὅπου ἐνίκησε τὸν
 Γεργέθραν, ὑπέταξε τὰς Κίμβρους, ἐφόνευσε τὸν Ἀπυ-
 λείον, καὶ τὸν γλαυκίαν τὰς ἀποσάτας, δὲ ἐνίκηθη ὕσε-
 ρον ἀπὸ τὸν Σύλλαν, καὶ μέσα εἰς τὴν λάσπην μιᾶς λί-
 μνης ἐβυθίσθη, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ σπαθὶ τῆ ἐχθρῆ τε;
 Ἀλλὰ καὶ ὁ Πομπήϊος, ἀφ' ἧ τὸν Δομέτιον ἐνίκησε, τὸν
 Γάρβην κατυπέβαλε, τὸν Σερτώριον ἐθανάτωσε; τοὺς

πειρατὰς ἠφάνισε, τὸν Τιγράνιν Βασιλέα τῆς Ἀρμενίας ἐταπείνωσε, καὶ διὰ τὰ λαμπρὰ τε κατορθώματα ἔγινε περίφημος εἰς τὸν Κόσμον, δὲν ἐνίκηθη εἰς τὴν Θετταλίαν ἀπὸ τὸν Γέλιον τὸν καίσαρα; καὶ προσρέχωντας εἰς τὸν Πτολεμαῖον, διὰ τὰ ἔυρη καταφυγὴν καὶ ἀντίληψιν, διὰ προσαγῆς αὐτῷ δολίως ἐφονεύθη; Ἀναρίθμητα παραδείγματα ἠμπόρην τὰ φέρω ἀρμόδια εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν, ὅμως διὰ περιαισθητέραν βεβαίωσιν τῷ λόγῳ, μόνον δύο παρασένω ἀκόμι τὰ πλέον ἐξαίρετα· καὶ πρῶτον μὲν ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ρώμην, τὰ ἰδῶμεν, πῶς εἰς τὸ τέλος ἐφιλοτίμησεν ἐκεῖ ἡ τύχη τὸν κραταιὸν ἐκεῖνον μονάρχην, Γέλιον τὸν Καίσαρα, τὸν Φαυμαστὸν διὰ τὰς πεντήκοντα νίκας ὅπῃ ἔκαμε· καὶ ὑπὲρ τῆς ἄλλης ἐξαίρετον διὰ τὰς μεγάλας ἀνδραγαθίας ὅπῃ εἰς κάθε πόλεμον ἀπετέλεσε μέσα εἰς τὴν γερυσίαν ὅπῃ ἐκάθητο μὴ δόξης πολλῆς, ἐπαρέστησαν κατ' αὐτῷ ὁ Βρῦτος καὶ ὁ Κάσσιος μὲ τῆς ἄλλης ἐπιβέβητος, καὶ μὲ εἰκοσιτρεῖς πληγὰς δεινῶς τὸν ἐθανάτωσαν. Τί λέγεις τῶρα ὦ Καίσαρ; πῶς εἶναι τὰ λόγια ἐκεῖνα τὰ ἀλαζονείας πλήρη, ὅπῃ ἐξεφώκισας, ὅταν ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον; δὲν εἶσαι ἐσὺ ὅπῃ ὅταν ἐγινεν ἡ μεγάλη τρικυμία εἰς τὴν θάλασσαν, ἐσράφης εἰς τὸν φοβισμένον ναύκληρον, καὶ τῷ εἶπες· τὸν Καίσαρα καὶ τὴν τύχην τε ἔχεις εἰς τὸ πλοῖόν σε, καὶ φοβᾶσαι; ποῦ εἶναι τῶρα ἡ τύχη ἐκεῖνη; μὴν ἐπαίρεσαι λοιπὸν, διατ' αἱ φιλοτιμίαι τῆς τύχης εἶναι παίγνια, ὅπῃ ἔχῃσι λυπηρὸν καὶ θρηνητῶδες τὸ τέλος. Ἀπὸ τὴν Ρώμην ἄς περάσωμεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὰ ἰδῶμεν καὶ ἐκεῖ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον κεραυνοῦν τῶ πολέμῳ, τὸν κραταιὸν νικητὴν τῆς Οἰκωμένης, ὅπῃ ἐπεθύμα καὶ ἄλλους κόσμους διὰ τὰ ὑποτάξῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τε, ποῖαν δεξιώσιν ἔλαβε παρὰ τῆς τύχης; ἐφάνη εἰς τὴν ἀρχὴν, πῶς ὅλη ἦτον βοηθός τε, ἐπειδὴ καὶ μὲ μεγάλην εὐκολίαν ἔσπειρεν εἰς ὅλην τὴν γῆν τῆς νικηφόρας τε φοίνικας, καὶ μὲ πολλὰς καὶ διαφόρους νίκας καθυπέβαλε τὴν Οἰκωμένην· ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τῆ δρόμῳ σρέφθη ἡ ἀσύστατος εἰς ἄλλο μέρος τὸ πρόσωπόν της, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τε, εἰς τὸν, λδ'. χρόνον τῆς ζωῆς τε, ἐθανατώθη μὲ δηλητήριον

τήριον φάρμακον ἀπὸ τὸν Κασάδρον ἕὸν τῷ Ἀντιπατρὶ
 ὡς Ἀλέξανδρε ἐσὺ ἔλεγες πῶς ἦσεν υἱὸς τοῦ Διὸς, καὶ τῶ-
 ρα ἐλευσιῶς ἀποθνήσκεις; γνώρισε ἀπὸ τῆτο, πῶς σὲ
 ἐπερίπαιζε, καὶ σὲ ἐπεριγέλα ἢ τύχη, ὅταν ἔδειχνε πῶς
 ἐγέλα μὲ λόγου σου· ἀλλ' ἄς κοιτάξωμεν ἂν θέλετε, καὶ
 τὴν Ἰεδαίαν, διατὶ καὶ ἐκεῖ θέλομεν εὔρει τὸν τύραννον
 Ἀδωνεβεζέκ, ὅπῃ ἔγινε καὶ αὐτὸς τῆς τύχης ἐπίχαρμα·
 εἶχε τῆτος, καθὼς μαρτυρεῖ ἡ Γραφή εἰς τὸ πρῶτον
 κεφάλαιον τῶν Κριτῶν, ἐβδομήκοντα Βασιλεῖς αἰχμαλώ-
 τες εἰς τὴν ὑποταγήν τε· τὰς ὁποῖας ὡς σκυλία ἐκράτει
 ὑποκάτω τῆς τραπέζης τε, θρέφοντάς τε μετὰ ψυχία
 ὅπῃ ἐπιπταν· βέβαια περίδοξος νίκη· ἀλλ' ἡ τύχη ἢ ἄσα-
 τος, ὅπῃ διὰ τῆτο παίζει, διὰ τὰ περιπαίξῃ, εἰς ὀλίγῃ
 καιρῷ διάστημα, ἔφερε καὶ αὐτὸν εἰς ἐκείνων τὴν σάσιν·
 ἠχμαλωτίδῃ γὰρ ὑπὸ τοῦ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ, καὶ ἔ μόνον
 ἔχασε τὸ Βασίλειον, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἀποτμη-
 θεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ποδῶν τε, ἀνάμεσα
 εἰς τὰς κακοπαθείας ἐτελείωσε τὴν ζωὴν. Καὶ διὰ τὸν
 Σεδεκίαν τὸν Βασιλέα δὲν διηγῆται τὰ ὅμοια ἡ γραφή,
 εἰς τὸ κδ'. κεφ. τῆς τετάρτης τῶν Βασιλειῶν, εἶχε καὶ
 αὐτὸς συμβουδὸν τὴν τύχην, πλοῦτον καὶ κτήματα
 ἀναρίθμητα, δόξαν καὶ μεγαλεῖα ὡς εἶδες ἄλλος τῶν
 πρὸ αὐτῷ Βασιλέων, ἀλλ' ἐπαίξε μὲ λόγῃς ἢ τύχη· διό-
 τι μετ' ὀλίγον νικῶντάς τον ὁ Βασιλεὺς Ναβεχοδοноσορ,
 τὸν ἔσειλεν αἰχμάλωτον εἰς τὴν Βαβυλῶνα. εὔγαλε τὰς
 κόρας τῶν ὀφθαλμῶν τε, ἐφόνευσε τὰς ὑἷας τε, ἐβίωσε
 τὴν γυναῖκά τε, ἤρπασε τὰς θισαυρῆς τε, καὶ ὅλον του
 τὸ Βασίλειον ἠφάνισε, καὶ τὸ ὑπεδούλωσεν. Ἰδοὺ λοιπὸν
 ὡς Κόσμε, πόσον εἶναι φανερά τὰ σημεῖα τῆς ἀκατασα-
 σίας σε. Μὰ θέλεις νὰ ἰδῆς ἀκόμι ὡς ἄνθρωπε τὸ εὐσρο-
 φον τέτῃ τῷ κόσμῳ μὲ πλέον καθαρῶτερα χρώματα
 σκιαγραμμέον; δῶσε μίαν ὀμματίαν εἰς τῷ Βασιλέως
 Χριστῷ τὸν ἐνδοξον θρίαμβον, νὰ πισευθῆς καταλεπτῶς
 τὴν ἀλήθειαν. εἰσέρχεται ὁ Θεάνθρωπος ἐπὶ πῶλε ὄντ
 καθήμενος εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, καὶ τρέχει εἰς συ-
 ναπάντησίν τε ὁ λαὸς, κρᾶζωντας πανταχῷ· Εὐλογημέ-
 νος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.“ καὶ ἄλλοι μὲν εὐρώνε-

σιν εἰς τὴν γῆν τὰ ἱμάτιά των· ἄλλοι κόπτεσι κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ προπορεύονται, ἄλλοι εὐτρεπίζουσι τὰς σράτας τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι μὲ ἀγαλλίασιν βοῶσιν· Ὡσαύτῃ τῷ Υἱῷ Δαβίδ· ἀλλὰ μετὰ τὴν τοιαύτην χαρμόσυνον ὑποδοχὴν, μόλις ἐπέρασαν πέντε ἡμέραι, ὅτε ἤλλαξαν οἱ παράνομοι καὶ τὰ λόγια, καὶ τὴν γνώμην· ἐκαταδίκασαν ὡς πταίστην ἐκεῖνον, ὅτε ἐπροσκύνησαν ὡς Βασίλειά· καὶ προκρίνοντες τὸν Βαραββάν, ἐβόησαν κατὰ τὴν ἀναμαρτήτητα σωτῆρος· Ἄρον, ἄρον, σαύρωσον αὐτόν· Κόσμε δολερὲ καὶ ψεύστη, ὄντως ἐπιτήδεια ἀρμόζει εἰς τὰ λόγια σε τὸ ρήτὸν ὅπου λέγει· Πλέον εὐμετάβλητος τῆ πολυπόδος· τὸ ὁποῖον εὐμορφα μὲ εἰχους ἐπαράσπισεν ὁ Ὀβίδιος·

Ἀπ' ἑνα ράμμα κρέμεται, ἡ τύχη τῆ Ἀνθρώπου.
 Καὶ ἐν ῥοπῇ κρεμνίζεται τῶν δυναστῶν τὸ κράτος.
 Ὁ Κροῖσος ἦτον Βασιλεὺς πολυκτιτος καὶ μέγας,
 Ἀλλ' ἔλαβεν αἰχμάλωτος, χάρισμα τὴν ζωὴν.
 Ἦτον ὁ Διονύσιος τῆς Σικελίας Ρῆγας,
 Καὶ μὲ τέχνην ὑσερον, ἐθρέφετο, καὶ ἔζη·
 Καὶ ἀπὸ τὸν πομπῆιον, τίς ἄλλος ἦτος μείζων;
 Ὅμως κρυφίως ἔφυγεν, ἀντίληψιν ζητῶντας·
 Καὶ ἀγκαλὰ ὑπήκουον τὸν κόσμον ὅλον εἶχεν,
 Ἀπ' ὅλης ἐνδεέσερος ἔγινεν εἰς τὸν κόσμον·

Τῆτο δὲ συνετῶς πάντοτε ἐσοχάζετο ὁ Αὐγεςτος ὁ Καῖσαρ· ἦτον γὰρ εἰς τὸν καιρὸν τε κάποιος περίφημος ζωγράφος, ὁ ὁποῖος τῷ ἐπρόσφερε μίαν εἰκόνα, μὲ πολλὴν τέχνην καὶ ἐπιμέλειαν κατασκευασμένην· εἰς ταύτην εἶχε ζωγραφισθῆ ὅλης ἐκείνης τῆς Βασιλείας καὶ Ἡγεμόνας, ὅτε μὲ τὸ νὰ ἐσάθισαν περίφημοι εἰς τὴν ζωὴν, ἄφισαν μετὰ τὴν ἀποβίωσίν των ὄνομα ἀθάνατον εἰς τὸν κόσμον, ἀνάμεσα εἰς αὐτὰς ἦτον ζωγραφισμένος καὶ ὁ Αὐγεςτος εἰς τὸν ἀνώτερον τόπον, ὡς ἀρχηγὸς καὶ κορυφαῖος πάντων τῶν Ἡγεμόνων· εἰς δὲ τῆς εἰκόνης τὸ κατώτερον μέρος ἦσαν ὅλοι οἱ τύραννοι, ὅσοι διὰ τὴν πολλὴν των ὀμότητα πανταχῶ ἐκρύπτοντο· ἐν αὐτῇ δὲ ἦτον πρῶτος ὁ Φάλαρις βασιλεὺς τῆς Σικελίας· Ἐλέπωντας ἐν τὴν εἰκόνα ὁ Αὐγες-

σος, τὴν μὲν ζωγραφίαν ἔκρινε θαυμαστὴν, τὴ δὲ ζωγρά-
 σθαι τὸ ἐφεύρημα κατεδίνασε· διατὶ εἶχε δύο ἐλαττώμα-
 τα, τὸ ἓνα, πῶς ἔβαλε τὸν φάλαριν πρῶτον ἀνάμεσα
 εἰς τὰς τυράννας, ὅπῃ αὐτὸς ἠγάπησε πάντοτε, καὶ ἐτί-
 μιζε τὰς σοφάς· τὸ δεύτερον, πῶς ἐζωγράφησεν αὐτὸν
 τὸν Αὐγαστον ἔτι ζῶντα κορυφαῖον ἐκείνων τῶν νεκρῶν, οἱ
 ὅποιοι διὰ τὰ λαμπρῶν κατορθώματα ἄφισαν τοιαύ-
 τιν ἐνδοξον μνήμην, ὅπῃ ἕως τῆς συντελείας τῆς κόσμου
 θέλουν ἐπαινέσθαι ἀπὸ τῆς ἀνθρώπου· ἠξέυρε γὰρ, ὅτι
 ἕως ὅπῃ ὁ Ἄνθρωπος ζῆ ἀγαθὰ καὶ νὰ εὐρίσκειται εἰς τὸ
 πλέον ἀνώτερον ὕψος τῆς ἀξίας, ἐνδεχόμενον εἶναι καὶ
 ἀπὸ τὴν δόξαν τὴν κοσμικὴν νὰ ξεπέσῃ, καὶ ἀπὸ τὴν ἐνά-
 ρητόν τε διαγωγὴν νὰ ἀφεθῆ, τὸ ὅποιον βεβαιεῖται μὲ τῆ
 Σόλωνος τὴν σοφὴν μαρτυρίαν. Τέτῳ τῷ συνετωτάτῳ νο-
 μοθέτῃ εἶχε δείξῃ ποτὲ ὁ Κροῖσος ὁ Βασιλεὺς τῶν Λυδῶν
 τὰ ἀναρίθμητα πλῆθη ὅπῃ εἶχε, καὶ μεγαλαυχῶντας,
 τὸν ἠρώτησεν· ἀράγε εἶδεν εἰς τὸν Κόσμον ἄλλον Ἄνθρω-
 πον πλέον εὐτυχέστερον καὶ μακαριώτερον ἀπὸ λόγου του;
 πρὸς τὸν ὅποιον ἀπεκρίθη ὁ Σόλων· ἐγὼ μὲν ὁμολογῶ,
 πῶς ὁ Κροῖσος εἶναι πολὺς καὶ μέγας καὶ εἰς τὰ πλούτη,
 καὶ εἰς τὴν δεσποτείαν, ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ τὸν ὀνομάσω
 μακάριον, ἕως ἂν δὲν τελειώσῃ εὐτυχῶς τὴν ζωὴν τε· δια-
 τὶ λέγει ἡ Παροιμία, πῶς πολλὰ ἐμπίπτουσιν ἀναμεταξὺ
 τῶν χειλέων καὶ τῆς ποτιρίας. Ταῦτα ἀκίσσας ὁ Κροῖσος,
 ἀπεδίωξε μὲ καταιχύνῃ τὸν Σόλωνα ὡς ἄφρονα, ἐπειδὴ
 καὶ εἰς ἄδὲν εἶχε τὴν παρεσαν εὐτυχίαν τῆ βίης. μετὰ
 ταῦτα ἐγείρωντας πόλεμον ὁ Κροῖσος κατὰ τοῦ Κυρε βα-
 σιλέως τῶν Περσῶν, καὶ νικηθεὶς, οὐ μόνον ὑπερήθη τῆ
 σκῆπτρου καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς βασανι-
 σαῖς ἐδόθη, νὰ τὸν καύσῃ ζωντανὸν ἐνώπιον παντὸς τῆ
 πλήθους· ἐκεῖ ἔν ὅπῃ ἀνεβιβάζετο δεδεμένος ἐπάνω τῆς πυ-
 ρᾶς, ἄρχισε μεγαλοφῶνως νὰ βοᾷ· ὦ Σόλων, Σόλων·
 καὶ ἐπειδὴ παρῶν ἦτον ὁ Κύρος, καὶ ἤκουεν, ὡς ἔμαθε τις
 ἦτον ὁ Σόλων καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἔκρα-
 ζεν, εὐθύς ἠλευθέρωσε τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυρᾶν, καὶ
 ἕως τέλους τῆς ζωῆς τε μὲ τιμὴν πολλὴν τὸν ἐπεριποιεῖ-
 το, συλλογιζόμενος πάντοτε τὸν λόγον τῆ Σόλωνος, καὶ

τῶν Ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὴν ἀκατασασίαν. Ἴσoreῖ καὶ ὁ Ζωναρᾶς, πῶς εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας Βασιλείου τῆ Μακεδόνοσ ἠχμαλωτίθῃ ἀπὸ τὸν Λεδοβίκου τὸν ῥήγαν τῆς Ἰταλίας ἕνας τῶν Σελτάνων τῆς ἀνατολῆς, ὁ ὁποῖος διαβαίνωντας αἰχμάλωτος ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον τόπον τῆς Ἰταλίας, ἐπέρασεν εἰς τὴν σκλαβίαν δύο ὀλοκλήρου χρόνου, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῆ ποτὲ τινὰς νὰ γελάσῃ, θαυμάζωντας δὲ ὁ Ῥήγας τῷ ἀνδρὸς τὸ ἀγέλασον, ὑποχέθῃ νὰ δώσῃ μέγαλον χάρισμα εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ ἤθελε τῷ ἀναγγεῖλῃ, πῶς τὸν εἶδε γελῶντα· τέλος πάντων ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐγέλασε· καὶ μαθὼν τῆτο ὁ Ῥήγας, τὸν ἐκράξεν εὐθύσ καὶ τῷ εἶπε, νὰ τῷ φαῖνέρωσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν, φέρωντας τοσῶτον καιρὸν τὸ πρόσωπον λυπηρὸν, τότε μόνου ἐγέλασε; πρὸς τὸν ὁποῖου ἀπεκρίθῃ ἀφέβωσ ὁ βάρβαροσ· εἶδα ὦ Βασιλεῦ, τὰσ τροχὰσ τῶ ἀμαξίσεσ, πῶσ εὐσρόφωσ ἐγύριζαν, καὶ ἐσημείωσα, ὅτι τὸ μέρος αὐτῶν ὅπῃ ἦτον κάτω εἰς τὴν γῆν, ἐσράφῃ εἰς τὰ τὰ ἄνω, καὶ πάλιν τὸ ἄνω ἐκλίνε, καὶ ἐκατέβῃ κάτω, καὶ τὸ μὲν ταπεινὸν ὑψώθῃ, τὸ δὲ ὑπερφερέσ ὑπεβλήθῃ· ὅθεν σοχαζόμενοσ, πῶσ τὸν αὐτὸν τρόπον μεταβάλλονται καὶ τῶ κόσμου τὰ πράγματα, ἐγέλασα· διατὶ λογιάζω, πῶσ καθὼσ ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ἐπεσα εἰς τὴν γῆν, ἔτωσ ἐνδέχεται ἀπὸ ταύτην τὴν χαμαιρπῆ με κατὰσασιν νὰ ὑψωθῶ πάλιν, καὶ νὰ ἀνέβω εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα· τότε ὁ Βασιλεὺσ, ὅπῃ ἐκάθῃτο, εἰς τὸ λαμπρὸν τε ἄρμα νικητῆσ τροπαιχοσ, βάλλωντας εἰς τὸν νῦν τε καὶ τὴν ἰδίαν τε σάσιν, καὶ τὴν πολύτροπον τῆσ τύχησ μεταβολὴν, ἔκρινε φρονιμώτατον τὸν Σελτάνου, καὶ εἰς τὸ ἐξῆσ τὸν ἐτίμα, καὶ τὸν ἐπεριποιεῖτο· τὰ δὲ πράγματα τῶ Κόσμου ὡσ μάταια καὶ ἀκατάσαστα, ἄρχισεν ἀπὸ τότε νὰ τὰ βδελύττεται, καὶ νὰ τὰ ἀποβάλλῃ. Ταύτασ τὰσ διαφορέσ μεταλλαγὰσ τῆσ τύχησ συνετῶσ ἐγίνωσκεν ὁ Ἀγαθοκλῆσ βασιλεὺσ τῆσ Σικελίας, καὶ τῶ κεραμείωσ υἱόσ· ὅθεν διὰ νὰ μὴ τύχῃ, ἢ νὰ παρασαλεύσῃ ὁ νῦσ τε, ἢ νὰ ἐπαρθῇ ἢ καρδιάτε ἀπὸ τὴν ματαίαν δόξαν τῆσ Βασιλείασ, ὅπου παρ' ἐλπίδα ἀπήλαυσεν· ἐτι δὲ καὶ διὰ νὰ ἐνθυμῆται διηνεκῶσ τὴν κατὰσασιν τῶ προτέρου βίου, ἐδιάταξεν, ὅτι καθ' ἐκά-

σην να βάλωνται εἰς τὴν τράπεζάν τε διάφορα σκεύη πύ-
 λινα, ἀνάμισα εἰς τὰ ἄλλα τὰ ἀργυρόχρυσα. Ὁ Ἰωσήφ,
 τῷ Πατριάρχῃ Ἰακώβ ὁ υἱός, ἀγκαλὰ καὶ να ἦτον Κύ-
 ριος καὶ ἐξουσιαστὴς πάσης γῆς Αἰγύπτου, καὶ πρῶτος εἰς
 τὴν Βασιλικὴν αὐλὴν τοῦ Φαραῶ, ὅμως δὲν ἀλισμόνησε
 ποτὲ τὴν πρῶτην του κατάστασιν· μάλις αὖ δὲ διὰ να τὴν
 φανερώσῃ περιαισώτερον, ἐπαρήγγειλε τοῖς ἀδελφοῖς τε να
 κηρύττωσι παρρησίᾳ, καὶ να εἰπῶν ὅταν παρασταθῶσιν ἐ-
 νώπιον τῷ Φαραῶ, ἄνδρες κτηνοτρόφοι ἐσμὲν οἱ παῖδές
 σου. Ἐντεῦθεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁμιλόντας διὰ τὸν
 Βασιλέα, ἐμεταχειρίσθη ταύτας τὰς δύο λέξεις, Ἀνθρώ-
 πω βασιλεῖ· ὁμοία ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν Ἀν-
 θρώπῳ βασιλεῖ, διὰ να διδάξῃ τὰς Βασιλεῖς, καὶ τὰς
 Ἡγεμόνας, να ἐνθυμῶνται, πῶς εἶναι Ἀνθρωποὶ· καὶ διὰ
 τῆτο εἰς τὰς περιφανεῖς θριάμβους ὅπῃ τὸν παλαιὸν και-
 ρὸν ὅπῃ ἐγίνοντο εἰς τὴν Ρώμην, συνήθεια ἦτον, ὅτι ἔ-
 ντας κῆρυξ να λέγῃ εἰς τὰ ὦτα τοῦ θριαμβεύοντος Βασι-
 λέως· Μνήθητι ὦ Βασιλεῦ, ὅτι Ἀνθρωπος εἶ· ἐδῶ ἄ-
 ρισα συντείνει τὸ ἱερογλυφικὸν ἐκεῖνο τῷ σκήπτρου, ση-
 μεῖον τῆς βασιλικῆς ἀξίας, ὅπῃ εἶχε ταύτην τὴν σύντο-
 μον ἐπιγραφὴν· Πάλαι δένδρον· ἐφανέρωσε ἡδὲ πῶς δὲν
 πρέπει να ἐπαίρεται ὁ Ἀνθρωπος, τάχα διατὶ ἔφθασεν
 εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀξιομάτων, ἀλλὰ να συλλογίζεσθαι, πῶς
 ἐξ ἀρχῆς ἦτον γῆ, καὶ καὶς ἀπὸ χώμα· ἔτζι ἔκαμεν ὁ Λέ-
 χος ὁ δεύτερος τῆς λεχίας Ρίγας· τῆτος ἀπὸ τὸ ἄροτρον
 ὅπῃ ἐδέλευεν, ἀναβαίνωντας εἰς τὸν Βασιλικὸν Θρόνον,
 ἠθέλησεν, ὅτι εἰς τὸν πλέα περίβλεπτον τόπον τῷ πα-
 λατίῳ να κρεμάσεν τὰ πενιχρὰ ἱμάτια ὅπῃ ἐφόρει, ὅταν
 εἰργάζετο τὴν γῆν, διὰ να τὰ βλέπῃ καθ' ἡμέραν, καὶ ἐν-
 θυμώμενος τὸ ἄχημον τῷ γένεσ τε, καὶ τὴν πρῶτην εὐτε-
 λῆ τε κατάστασιν, να μὴν ὑπεριφανεύεται, ἔτε να μεγα-
 λαυχῇ διὰ τὴν παρεσαν ἀξίαν. Ἰδὲ πῶς ἐγνώρισεν ἄρι-
 σα τῆτος ὁ Ἡγεμὼν τὴν ρέεσαν, καὶ ἀνυπόστατον δόξαν
 τῷ Κόσμῳ· τὴν ὁποίαν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λυκάς με κάλα-
 μον Θεϊκὸν ἐπερίγραφεν, ὅταν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον
 τὴν ὠνόμασε πρόσκαιρον· θέλωντας ἡδὲ να παραστήσῃ εἰς
 τὰ ὄμματα τῶν Ἀνθρώπων τὴν ἄστατον ματαιότητα τῷ

Κόσμος, εἶπεν εἰς τὸ δ'. κεφ. Ἐδείξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμή χρόνου. Ἰδὲ, λέγει ὁ Ἀμβρόσιος, τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὄχι ἡ διαμονή, ἀλλ' ἡ ματαιὰ φυγή, ὅπῃ μὴ βίας φαίνεται, καὶ εὐθύς διαβαίνει. ἰδὲ λέγει ὁ Γρηγόριος, τὸ πρόσκαιρον ἐκείνο, ὅπῃ τόσον μᾶς θέλγει καὶ μᾶς εὐφραίνει. ἰδὲ ὁ Κόσμος, λέγει ὁ Κυπριανός, ὅπῃ γελᾷ, διὰ τὴν τιμωρίαν. χαϊδεύει, διὰ τὴν ἀπατίσιν. ὑψώνει, διὰ τὴν γκρεμνίσιν. ἔλκει, διὰ τὴν θανατώσιν. φθαρτὰ καὶ μάταια εἶναι ταῦτα πάντα, ἐπειδὴ οὔτε εἰς ἐδένα τόπον, ἔτε εἰς ἐδένα καιρὸν, ἔτε εἰς ἀνθρωπὸν τινὰ μένουσι ρίζωμένα, καὶ ἀμετάτρεπτα. ὧντας λοιπὸν τόσον εὐστροφος τῆς τίχης ὁ τροχός, καὶ τόσον ἀδύνατον νὰ μείνῃ πολὺν καιρὸν χωρὶς κίνησιν καὶ μεταβολὴν, πρέπει ὁ Ἡγεμὼν ὅλους νὰ κυβερνᾷ μὲ φρονημάδα, καὶ συγκερνώντας τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν τῆς Κυριαρχίας, νὰ μὴ καταφρονῇ, ἔτε νὰ παραβλέπῃ κανένα τῶν ὑπηκόων του, συλλογιζόμενος πάντοτε τὴν Παροιμίαν ἐκείνην ὅπου λέγει, πῶς κάθε τρίχα ἔχει τὴν σκιάν της. Τὸ ὁποῖον ἄριστα παρασένει ὁ ἀκαδημικός μὲ τὸ σημεῖον τῆς Ἐχηνίδος προσκολλημένος εἰς τὸ πιθαλίον τῆς παραβίης, μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν. ἔτω τοῖς ἐλαχίστοις τὰ μεγάλα ὑποχωρῶσι. Διότι ἡ Ἐχηνίς, μὲ ὅλον ὅπῃ εἶναι δύο σπιθαμῶν ὄψαριον, ὅταν προσκολληθῇ εἰς τὴν παραβίην τὸ πιθαλίον, ἀρξοτορεῖ τὸν δρόμον της, καὶ δὲν τὸ ἀφίνει νὰ ταξιδεύσῃ. οἱ Ἐλέφαντες, ὅπῃ καὶ τὰ στρατεύματα ἀφανίζουσι, καὶ τὰς ἀρματωμένους στρατιώτας καταπατῶσιν, εὐθύς ὅπῃ ἀκέσαν τὴν φωνὴν τῆς χοίρης, τρομάζουσι τόσον, ὅπῃ γυρίζουσι τὰ νῶτα τοῖς ἐχθροῖς, καὶ δὲν εἶναι βολετὸν νὰ τὴς σρέψῃ τινὰς εἰς τὸ σράτευμα. ἀπὸ τὸν Κώνωπα τί ἄλλο πρᾶγμα εἶναι, ἢ μικρότερον, ἢ ἀχρειέστερον; ἀλλ' αὐτὸ τὸ μικρὸν ζαύφιον ἐδυνήθη πολλάκις νὰ βάλλῃ εἰς μεγάλην σειοχωρίαν τὸν Λέοντα, ὁ ἄσπρος Πτευνός τί δύναμιν ἔχει, παραβαλλόμενος μὲ τὸν Βασιλέα τῶν ζώων; καὶ ὅμως μὲ τὴν κραυγὴν της ὄχι μόνον τὸν τρομάζει, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναγκάζει νὰ φύγῃ. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πολλοὶ ἀνθρωπίσκοι ἐνίκησαν, καὶ ἐκαταδέμασαν πολλὰς μεγάλους ἀνδρας πολε-

μισὰς, ὅπῃ ἐσάθησαν νικηταὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ φοβεροὶ εἰς τὰς μάχας· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

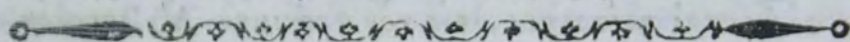
Ἀπὸ τῆ πέτραν πλέα σκληρὸν, δὲν εἶναι ἄλλο πρᾶγμα,
Οὐδ' ἄλλο μαλακώτερον, εἶναι ἀπὸ τὸ ὕδωρ.

Ὅμως τὸ ὕδωρ τ' ἀπαλὸν, τὴν πέτραν βαθελώνει.

Καὶ ἐδῶ ὡ πόσον εὐμορφα ἀρμόζου τὰ λόγια ἐκεῖνα τὰ πολλῶν ἄλατι ἡρτημένα, ὅπῃ εἶπαν μίαν φοράν πρὸς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τῶν Σκυθῶν οἱ πρέσβεις, βλέποντες αὐτὸν, πῶς ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀπλησίαν τῆς κυριαρχίας δὲν εὐχαρισεῖτο ποτὲ εἰς τὰ σύνορα τῆς Βασιλείας τε, εἰάν οἱ θεοὶ ἠθέλαν σοὶ δῶσθαι ὡ Βασιλεῦ τὸ μέγεθος τῆ σώματος ἴσον μὲ τῆς καρδίας σου τὴν ἐπιθυμίαν, βέβαια ὅλος ὁ Κόσμος δὲν ἠθελε σέ χαρέσθαι· μὲ τὴν δεξιάν ἠθελες ἐγγίξῃ τὴν Ἀνατολήν, καὶ μὲ τὴν ἀρισερᾶν τὴν Δύσιν· καὶ τῆτο ἀπολαμβάνοντας, πάλιν ἠθελε σοὶ ἔλθῃ καὶ ἄλλος πόθος, νὰ μάθῃς πῶ τάχα κρύπτεται τέτε τε μεγάλα φασῆρος ἢ λάμψις· ἐσὺ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην φέρεσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν περῆς εἰς τὴν Εὐρώπην· καὶ ἐνδέχεται, ἂν ὑποτάξῃς ὅλα τὰ ἔθνη, τόσον ὅτι νὰ μὴ μείνῃ τινὰς ἔξω τῆς ἐξουσίας σου, νὰ κάμῃς ἔπειτα πόλεμον μὲ τὰ δάση, μὲ τὰ νέφη, καὶ μὲ τὰ θηρία· μὰ τί; ἄραγε ἀγνοεῖς, πῶς τὰ μεγάλα δένδρα πολὺν καιρὸν αὐξάνουσι, καὶ ἔπειτα εἰς μίαν ὥραν ξερρίζονται, καὶ πίπτουσι; δὲν ἠξεύρεις, πῶς πολλὰκις ὁ Λέων ἐγινε φαγὴ τῶν μικρῶν πετεινῶν; πῶς ἡ σκυρὰ φθείρει καθ' ἑκάστην τὸ σίδηρον, καὶ πῶς κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον σφερόν, ὅπῃ ἀπὸ ἄλλο ἀσθενέστερον νὰ μὴ δύναται νὰ κινδυνεύσῃ, Τὸ λοιπὸν κράτει τὴν τύχην μὲ τὸ χερί μαζωμένον· διατὶ αὐτὴ γλυστῶν, καὶ σανικῶς δὲν κρατεῖται· χαλίνωσον τὴν εὐτυχίαν σου ἂν θέλῃς μὲ εὐκολίαν νὰ τὴν κυβερνήσῃς· ὄντως θαυμαστὰ λόγια, ὅπου ἐξεφανήθησαν ἀγκαλὰ ἀπὸ βάρβαρον στόμα, ἀλλ' ὄχι βαρβαρικά· εἰς ταύτην τὴν λαμπρὰν ἐρμηνείαν ὑπογράφει ἄλλην ἐπίσημον ὁ Ἀρχίδαμος, ὁ υἱὸς Ἀγισιλᾶς τῆ βασιλείως. τῆτος γὰρ ἀφ' ἑ ἐνικήθη ἀπὸ τὸν Φίλιππον τὸν μακεδόνα, λαμβάνοντας παρ' αὐτῆ Ἐπιστολὰς πλήρεις φόβου, καὶ ἀπειλῶν,

λῶν, Παρσαλέως τῷ ἀπεκρίθη· Ἐὰν μετρήσῃς ὦ Βασι-
 λεύ τὴν σκιά σου, δὲν θέλεις τὴν εὐρεῖ τίποτες μεγαλή-
 τερην ἀπ' ὅ,τι ἦτον, προτὲρ νὰ νικήσῃς· καὶ ἀληθινᾶ εἶ-
 πε φρόνιμα· διατὶ δὲν εἶναι ἴδιον τῷ φρονίμῳ ἀνδρὸς νὰ
 ἐπαίρεται εἰς τὰς εὐτυχίας τε· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ πάν-
 τοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τῆς τύχης τὴν μεταβολὴν, καὶ τῶν
 ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὴν ἀκαταστασίαν· ὄντας ἀλη-
 θέσατον τὸ ρητὸν ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει·

Τῆς Τύχης εἰς τὸ θέλημα, σέκει νὰ γένῃς μέγας,
 Καὶ πάλιν εἰς τὴν γνώμην της, σέκει μικρὸς νὰ μείνῃς.
 Μὴ μεγαλοφρονῆς λοιπὸν, ἂν εὐτυχῆς, διότι,
 Ἡ τύχη εἶναι εὐστροφος, ὑάλινῃ, καὶ ματαία.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ἐν τοῖς ἀτυχήμασι μὴ καταπιπτέτω ὁ Ἡγεμῶν,
 καὶ φοβηθῆσονται αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη.

Εἶναι ἔργον ἐξαιρέτων τῆς βασιλικῆς μεγαλοφυχίας
 εἰς τὰς εὐτυχίας νὰ μὴν ἐπαίρεται, καὶ εἰς τὰς δυσυ-
 χίας νὰ μὴ φοβῆται, νὰ μὴν ἀθυμῇ, καὶ νὰ μὴ φαίνεται
 ἄλλος ἐξ ἄλλῃ ὁ Ἡγεμῶν, διὰ νὰ ἡμπορῇ καθένας νὰ εἶ-
 πῃ διὰ λόγους δικαίως τὸ ρητὸν τῷ Ποιητῷ·

Ἄν ὅλος πέσῃ καὶ κρεμνηθῇ ὁ Κόσμος,
 Τῆτον ἢ πτώσις, ἄτρομον τὸν εὐρίσκει.

Τὸ ὁποῖον ραδίως θέλει ἀπολαύσει ὁ Ἡγεμῶν, ἀνίσως
 καὶ δυναμώσῃ τὸν ἑαυτὸν τε μὲ τῆς φρονήσεως τὴν ἀσπίδα,
 διότι ὁ φρόνιμος Ἀνθρωπος τόσον κρατεῖ μὲ τὴν Ἀρετὴν
 τε τὸν εὐστροφον τροχὸν τῆς τύχης, ἢ διὰ τὴν κίνησίν της,
 ἢ διὰ τὸν φόβον τε· ὅπῃ ἡμπορεῖ νὰ μὴ ταραχθῇ παντε-
 λῶς. ἀλλὰ νὰ εἶναι ὡς ὁ τετράγωνος Κύβος, ὅπῃ δύνα-
 ται μὲν νὰ μετακινήθῃ, ἀλλ' ὄχι νὰ ριφθῇ εἰς τὴν γῆν·
 ὁ Κύβος γὰρ εἰς ὅποιον μέρος ἐπακμυβίσῃ ἔχει ἀδιάσει-
 στον τὴν σταθερότητα, καὶ πάντοτε διαμένει ὁ ἴδιος. Τοι-
 γάρῃν ὅσον ἡ Τύχη ἀγωνίζεται νὰ ρίψῃ τὸν φρόνιμον χα-

μαί, τόσον αὐτὸς περισσότερον ἀτιστέκει μὲ τῆς ψυχῆς τὴν ἀνδρείαν· ὡσάν ἢ πάλλα, ὅπῃ ὄντας ἀπὸ τὸν ἀνεμον φεσκομένη, ρίπτεται μὲν ἔνθεν καὶ κείθεν ἀπὸ τὰ κύματα, ἀμὴ δὲν βυθίζεται, μάλισα ἐπάνω τῶν ὑδάτων πιδῶντας μὲ προσωποποιίαν φαίνεται πῶς γὰ λέγη· μάταιαι ἀπειλαί, γὰ πολεμηθῆ δύναται ὁ ἀνδρείος, ἀλλὰ γὰ νικηθῆ ἐδέποτε· καὶ ἀληθινὰ ἔνδοξον ἔργον εἶναι, γὰ νικήσῃ τιμὰς τὴν τύχην, μέσα εἰς τὸ ἴδιόν της βασιλείου· ἀλλὰ πάλιν γὰ κατατροπωθῆ ἀπὸ τὰ βέλη της, εἶναι ἴδιον ὄχι εὐγενῆς καὶ γενναίας καρδίας, ἀλλ' ἀχρείας καὶ ἐτιδανῆς· διότι δὲν εἶναι θαυμασὸν ἀντιπὰς εἰς καιρὸν γαλήνης δὲν σείεται· θαυμασὸν δὲ εἶναι, ὅτι γὰ ὑφάινεται ἐκεῖ ὅπῃ οἱ ἄλλοι ὑποβάλλονται· καὶ ἐκεῖ γὰ σέκη, ὅπῃ οἱ λοιποὶ κείτοισι, εἰς τὸν φρόνιμον Ἀνδρωπον κἀνὲνα κακὸν δὲν ἠμπορεῖ γὰ συνέβῃ· σέκει ὀρθὸς ὑποκάτω εἰς κάθε βάρος· καὶ δὲν εἶναι βολετὸν αἱ δυσυχίαι γὰ τὸν κατασῆσεν μικρότερον· ταύτην τὴν γνώμην ὑπογράφει καὶ ὁ Θεῖος Ἀμβρόσιος, λέγωντας· Ὁ φρόνιμος δὲν ταπεινῶνεται ἀπὸ φόβου, δὲν μεταβάλλεται διὰ τὴν ἐξουσίαν, δὲν ἐπαίρεται εἰς τὰς εὐτυχίας, καὶ εἰς τὰ ἐναντία δὲν καταπίπτει· διότι ὁ γενναῖος, ποτε δὲν δείχεται ἀλλοῖος ὅταν ἀλλοιῆται ἢ τύχη τε, ἀλλ' εἰς κάθε μεταβολὴν ὁ αὐτὸς διαμένει· τὸ ὁποῖον εὐκολὰ βεβαιῆται μὲ ταύτην τὴν φιλοσόφου τὴν μαρτυρίαν· Ὁ μεγαλόψυχος οὔτε εἰς τὰς εὐτυχίας ἐπαίρεται, ἔτε εἰς τὰ ἀτυχήματα ὑποβάλλεται, διατὶ διὰ καμίαν δυσυχίαν ποτὲ δὲν λυπεῖται τόσον ὅπῃ γὰ εὐγῆ ἔξω ἀπὸ τὴν σφάταιν τῶ δικαίᾳ λόγῃ· ὡσάν γὰ ἔλεγεν, ὁποῖος εἶναι φρόνιμος, δὲν ἔλκεται ἀπὸ τὴν περπιτὴν αὐραν τῶν πραγμάτων, ἔτε γυρίζει ὀπίσω ὅταν εἶναι ἐναντίος ὁ ἀνεμος, ἀλλὰ κρατεῖ πάντοτε τὸν αὐτὸν δρόμον· καὶ ἀγκαλὰ ἀπὸ διάφορον τύχην ἐλαύνεται καὶ κινεῖται, ὅμως αὐτὸς ἔτε διάφορος γίνεται, ἔτε ἄλλος, ἀλλὰ πάντοτε μένων ὁ ἴδιος, τὸν αὐτὸν νῆν, καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην διατηρεῖ εἰς τὸν ἕνα, καὶ εἰς τὸν ἄλλον καιρὸν· καὶ εἰς τὴν μίαν, καὶ τὴν ἄλλην κατάσασιν· εἶναι ὡσάν τὸ ἄστρον τῶ πόλου, ὅπου ποτὲ δὲν κινεῖται, μ' ὄλον ὅπῃ ὁ Οὐρανὸς γέει περιφέρεται· τὸ ὁποῖον ἔχει ταύτην τὴν ἀ-

καθημικὴν ἐπιγραφὴν· Ἀκίνητον ἐν τῇ κινήσει. Ἐδὼ ἄρι-
σα ἀρμόζει ἐκεῖνο τὸ Φαρμακὸν ὅπου ὁ Πλίνιος διηγεί-
ται διὰ κάποιον λίθον, ὅπῃ ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ὀνομάζε-
ται ἄσβεστος· ὁ ὁποῖος ἂν βαλθῆ μίαν μένον φορὰν εἰς
τὴν φωτίαν, καὶ ἀνάψῃ, ποτὲ δὲν σβύνεται, μὲ ὅλον ὅπῃ
νὰ χύσῃ τινὰς ἐπάνωτε ὅλα τὰ ὕδατα τῶ ποταμῶ· κα-
θώς καὶ ὁ Ποιητὴς σιχηργεῖ.

Τὸν ἄσβεσον λίθον, ἢ Ἀρκαδία τίπτει·

Σιδηροχρώματον, καὶ δυνατὸν εἰς τὴν φύσιν·

Καὶ ἅπαξ μόνον ἂν βαλθῆ εἰς τὴν φλόγα,

Ἄσβεσον πάντα διατηρεῖ τὸ φέγγος·

Διὰ τὴν Δάφνην γράφει ὁ Γεμινιανὸς, πῶς καθὼς εἰς
καιρὸν τῆ θέρης, ἔτω καὶ τὸν χειμῶνα διατηρεῖ τὴν φυσι-
κὴν τῆς πρασιναῖα· σύμβολον τῆ γενναίᾳ ἀνδρὸς, ὅπου
εἰς τὴν διαφορὸν κατάσασιν τῆς τύχης, ὁ αὐτὸς εἶναι πάν-
τοτε παρόμοιος τῆ ἀδάμαντος, ὅπῃ καθὼς δὲν συντρίβε-
ται ἀπὸ τὸ σίδηρον, ἔτε φθείρεται ἀπὸ τὴν φωτίαν, ἔτω
καὶ αὐτὸς μένει εἰς τὰ πάντα ἀνίκητος· τὸ ἐβεβαίωσε τῆ-
το ὁ Λαωνίδης τῶν Σπαρτιατῶν ὁ Βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἀ-
κέωντας ἕνα Πέρσην νὰ τὸν ἀπειλῆ, καὶ φοβερίζωντας νὰ
λέγῃ, πῶς τὴν ἐρχομένην ἡμέραν δὲν ἠθέλων ἡμπορέσῃ
οἱ Λακεδαιμόνες νὰ ἴδῃ τὸν Ἥλιον, ἀπὸ τὸ ἄπειρον πλῆ-
θος τῶν σαϊτῶν, ὅπῃ κατ' αὐτῶν εἶχαν νὰ ρίψῃ οἱ
Πέρσαι· γενναίως ἀπεκρίθη· μοὶ καλοφαίνεται, διατὶ ἔ-
χοντες τοιαύτην σκιὰν ἐπιτηδεϊότερα θέλομεν πολεμήσει·
τὴν αὐτὴν γενναϊότητα ἔδειξε καὶ ὁ Παιδάρετος εἰς καιρὸν
ὅπῃ ἠτοιμάζετο νὰ ἐπιπροτήσῃ τὸν πόλεμον· διότι λέγων-
τάς τῳ ἕνας τῶν στρατιωτῶν, πῶς ἦτον μέγας ὁ ἀριθμὸς
τῶν ὑπεραντίων· Φαρσαλέως ἀπεκρίθη· ὅσον περιωστέ-
ρης θανατώσομεν, τόσον μεγαλιτέραν δόξαν θέλομεν ἀ-
πολαύσει. ἐντεῦθεν μυθολογεσιν οἱ ποιηταί, πῶς ὁ Αἴο-
λος ἐξουσιάζει τῆς ἀνέμους· καὶ τῆτο διατὶ; διὰ νὰ δείξῃν,
πῶς ὁ Ἡγεμῶν κρατῶντας τῆς Βασιλείας τὸ πηδάλιον,
δὲν πρέπει εἰς τὰς ἐναντίας τρικυμίας νὰ καταπίπτῃ,
ἀλλὰ νὰ σέκῃ, καὶ νὰ διοικῆ μὲ ἀνδρείαν καὶ γενναϊότητα·
διατὶ ὁποῖος ἔχει σύρεσιν καὶ γνώσιν, ὅχι μόνον ἐν μέσῳ

τῆ κλύδωνος, καὶ τῶν ἐναντίων ἀνέμων ἡξεύρει νὰ πλεύσῃ. ἀλλὰ καὶ νὰ φθάσῃ ἀβλαβῆς εἰς τὸν τόπον ὅπῃ βέλεται· ὅτι ὁ φρόνιμος ἀκολουθεῖ τῷ καιρῷ, καὶ ὁποῖος τῷ καιρῷ δίδει τόπον, συνετῶς κυβερνᾶται· εἶναι μάρτυς ὁ Ἀνταῖος, ὁ ὁποῖος ὅσον πλέον παρὰ τῆ Ἡρακλέως ἕως εἰς τὴν γῆν καθυπεβάλλετο, τόσον ὑψιλότερα ἀνεφέρετο· ὄντως τύπος καθαρὸς ἐκείνων τῶ ἀνδρείων, ὅπῃ ἔχει σήριμμα τὴν φρόνησιν· ὁ ὁποῖος ἡξεύρει ἀπὸ τὴν χαμαιρπῆ τε σάσιν νὰ ὑψωθῆ, ἀπὸ τὰς ζημίας νὰ συνάξῃ ὠφέλειαν, καὶ ἀπὸ τὸ κακὸν ἀγαθὰ νὰ εὐγάλη· ἡ γὰρ ἀνδρεία χωρὶς τῆς φρονήσεως, χάνει τῆς ἀνδρείας τὸ ὄνομα, καὶ λαμβάνει ἐκεῖνο τῆς ἀυθαδείας. τῆτο βεβαιῆται μὲ τὴν λαμπρὰν μαρτυρίαν ἐνὸς ἀνδρείων, εἰς τὸν λαβύρινθον τῆ Μίνως βασιλείως τῆς Κρήτης, ὅσοι εἰσήρχοντο, ὅλοι ἐκεῖ ἔμειναν, καὶ ἀπέθνησκαν· εἰσήλθε καὶ ὁ Θησεύς, καὶ ἐξῆλθε χωρὶς καμίαν βλάβην· ἐσυνέβη δὲ τῆτο, διατὶ ἀπὸ τὴν Ἀριάδην ἔλαβε πρῶην ἓνα ἐνεῖλημα ράμματος, μὲ τὸ ὁποῖον σημειῶνωντας ταῖς σράταις, μὲ εὐκολίαν ἐδυνήθη νὰ εὔρη τὴν ἔξοδον· ἡξεύρει γὰρ ὅστις εἶναι φρόνιμος, ὄχι μόνον νὰ ἐμβαίῃ εἰς τὰς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς κινδύνους νὰ εὐγένῃ σῶός τε, καὶ ἀζήμιος. Κεῖτονται λοιπὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ παντελῶς ἀφενῆσιν ὅλαι τῆς Βασιλείας αἱ δυνάμεις, εἴαν λείπῃ τῆ Σοφῆ ἀνδρὸς ἢ φρόνησις, ἢ ὁποῖα μόνῃ δύναται πάντα τὰ δυχερῆ καὶ ἀσύμφορα ραδίως νὰ διασκεδάσῃ· καὶ διὰ τῆτο συνετῶς οἱ παλαιοὶ ἐδιάταξαν νὰ εἶναι τῆ φρονίμῃ τὸ σύμβολον ὁ Ἀκανθόχοιρος· τὸ δὲ αἷτιον εἶναι, διατὶ αὐτὸ τὸ ζῶον σοχαζόμενον τὰς μεταβολὰς τῶν καιρῶν, κάμνει πάντοτε εἰς τὴν φωλεὰν αὐτῆ δύο σόματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, τὸ μὲν ἓνα κοιτάζει πρὸς τὸ βόρειον μέρος, τὸ δὲ ἄλλο πρὸς τὸ νότιον, ὅταν δὲ φυσᾷ ὁ βορέας, κλείει τὸ σῶμα ὅπῃ εἶναι πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἀνοίγει τὸ ἄλλο· πάλιν ὅταν ἐγείρεται ὁ νότος, ἀνοίγει τὸ βορεινὸν, καὶ ἀποκλείει τὸ νότιον. Ἀπὸ ταύτην δὲ τῆς φύσεως τὴν διδασκαλίαν τῆτο μαθηάνομεν, πῶς ὁ φρόνιμος ἀνθρώπος δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται καὶ νὰ ἀμηχανῆ εἰς τὰ ἀτυχήματα, ἀλλὰ δελεύωντας τῷ καιρῷ, μὲ σύνεσιν σερεὰν νὰ ὑπομένῃ

τὰ ἐναντία, λέγωντας τὸ ἀκαδημικὸν ἐκεῖνο· Μὲ σκε-
 βράνεν, μὰ δὲν μὲ συντρίβεν τὰ κύματα· συνηθίζει δὲ
 ὅποιος ἔχει σύνεσιν, νὰ προβλέπη τῆς τύχης τὰ ἐγχειρή-
 ματα πολὺν καιρὸν προτίτερα, παρὰ νὰ συνέβεν· καὶ
 ἐρχόμενα, νὰ τὰ ὑποφέρη γενναίως χωρὶς ἀθυμίαν· λέγει
 δὲ ὁ Θεῖος Γρηγόριος, πῶς τὰ βέλη ὅπῃ προβλέπον-
 ται πληγώνουσι ὀλιγώτερον· προδέττει καὶ ὁ Σένεκας, πῶς
 εὐκολα δύναται νὰ ὑποφέρη τὴν δυσυχίαν, ὅποιος πάντο-
 τε τὴν ἀναμένει· γράφει καὶ ὁ Κικέρων, πῶς ἡ προμελέ-
 τησις τῶν μελλόντων κακῶν, καταπραΰνει τὸν ἐρχομὸν,
 ἐκεῖνα δὲ μόνον φαίνονται βαρέα καὶ ἀνυπόφερτα, ὅπου
 ἐξαίφνης ἐπανέρχονται· Ταύτης τῆς ἐπικρατείας τὴν
 χρυσὴν διαταγὴν, πολλοὶ Σοφοὶ μὲ τὴν δοκιμὴν καὶ τὴν
 ἐβεβαίωσαν, καὶ τὴν ἐδίδαξαν· διὰ τὸν Σωκράτην, ἐν τοῖς
 μάλιστα ἐπιλογίμοις σοφώτατον· δὲν γράφει ὁ Σένεκας,
 πῶς τόσον ἦτον σαφερός, καὶ εἰς τὰς εὐτυχίας, καὶ εἰς
 τὰ ἀτυχήματα, ὅπῃ ποτὲ δὲν τὸν εἶδε τινὰς μὲ ἀλλοίωσιν
 εἰς τὸ πρόσωπον; Τῆ Φιλοσόφου τὰ λόγια εἶναι ταῦτα· Οὐ-
 τε χαριέστερον, ἔτε σκυθρωπότερον ἐθεάσατό τις τὸν Σωκρά-
 την· ἐδιατηρήθη γὰρ πάντοτε ὁ αὐτὸς ἀνάμεσα εἰς τὰς
 πολλὰς ἀνωμαλίας τῆς τύχης· ὁ Περικλῆς στρατάρχης
 τῶν Ἀθηναίων, εἰς τέσσαρας ἡμέρας ἔχασε δύο τε Υἱός·
 καὶ μὴ ὅλα ταῦτα ἔτε ἀνεστέναξεν, ἔτε ἔδειξε ποσῶς ἀλ-
 λωιωμένον τὸ πρόσωπον· ὁ Ξενοφῶν ὅταν τῷ ἀνήγγειλαν
 τῷ Υἱῷ του τὸν θάνατον, εὐρέθη προσφέρωντας θυσίαν
 εἰς τὰς θεάς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἀφέθη, ἀλλ' εὐγάλωντας
 μόνον τὸ σέμμα, ὅπῃ ἐφόρει εἰς τὴν κεφαλὴν τε, ἔμεινεν
 ἐκεῖ, ἕως ὅπῃ ἐτελείωσε τὴν θυσίαν, μετὰ ταῦτα ἐρω-
 τῶντας ἐπιμελέστερον, πῶς ἐσυνέβη ὁ θάνατός του· ὡς
 ἠκασεν, ὅτι πολεμῶντας ἀνδρείως ἐθανατώθη, ἔθηκεν
 εὐθύς τὸν σέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν τε, χωρὶς νὰ ἀθυ-
 μῆσῃ τελείως· Ὁ Ἀναξαγόρας, ὅταν τῷ ἔδωκαν εἰδή-
 σιν, πῶς ἀπέθανεν ὁ Υἱός τε, ἀπερίθη· τοῦτο ὅπου
 ἀκῶ, ἔτε νέον εἶναι, ἔτε ἀπροσδόκητον· ἐγὼ γὰρ μὲ
 τὸ νὰ εἶμαι θνητὸς, ἤξευρα πῶς καὶ θνητὸν ἐγέννη-
 σα· Δημήτριος ὁ Φαλιρεὺς, ἄριστος τῶν Ἀθηναίων στρα-
 τηγός, εἰς τὰ διάφορα καὶ ἐναντία συμβεβηκότα τῆς
 τύχης,

τύχης, δὲν ἐδείχθη ποτὲ ἕτε διαφορετικός, ἕτε ἀλλοίος, ἀλλὰ πάντοτε ὁ αὐτὸς καὶ ἀπαράλλακτος. Τὸ ἐποῖον δύναται καθενας ἀπὸ τῆτο νὰ τὸ γνωρίσῃ· διὰ τὰ λαμπρὰ καὶ γενναῖα του κατορθώματα τριακόσια ἀγάλματα ἀνήγειραν πανταχῶ εἰς τιμῆν του οἱ Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ μετὰ τῆ Κασσάνδρῃ τὴν ἀποβίωσιν, ὅπου τὸν ἔκαμεν ἀρχηγὸν τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ φόβου τῶν ἀντιζήλων τε, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον· μαθὼν δὲ ἐκεῖ, πῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἔρριψαν εἰς τὴν γῆν ὅλα τε τὰ ἀγάλματα, καὶ διὰ καταρφόγησιν τὰ ἔκαμαν ἀγγεῖα τοῦ ἔργου, ἐγέλασε, καὶ εἶπε· τὰ μὲν ἀγάλματα ἐδυνήθησαν οἱ φόβοι νὰ ἀνατρέψῃν, ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ μὲ κατορθώματα, διὰ τὰ ὅποια ἀνήγειραν τῆς τόσῃς ἀνδριάντας, δὲν θέλῃν δυνηθεῖ εἰς κανένα καιρὸν νὰ ἐξαλείψῃν· ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Σολομῶν εἰς τὸ 15. κεφ. τῶν παροιμιῶν τε· „Κρείσσων ἀνὴρ μακρόθυμος ἰχυρῶ, καὶ ὁ κρατῶν ὀργῆς, καταλαμβάνομένη πόλιν“ καὶ ἀληθινὰ ἀνδρεία ψυχὴ εἶναι ἐκείνη, τὴν ὅποιαν αἱ δυσυχίαι δὲν καταβάλλωσι· τοιαύτη ἐσάθη ἐκείνη τῆ μονάρχῃ τῆς Ἰσπανίας, καὶ τῶν Ἰνδῶν Φιλίππῃ τῆ δευτέρῃ· τῆ ὅποιῃ τὸν μέγαν σόλον τῶν παραβίων, ὅπῃ ἔσειλε καὶ τῆς Βρετανίας, ἔσωντας καὶ νὰ τὸν ἐκαταπόντισε τῆ Ωκεανῆ ἢ φοβερὰ τρικυμία, τόσον ὅπῃ μόλις ἔμεινε Ἀνδρῶπος ζωντανός, νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὸ μήνυμα· ἀκῶντάστο ὁ Βασιλεὺς, εἶπε μὲ πολλὴν ἰλαρότητα· ἐγὼ τὸν σόλον τὸν ἔκαμα καὶ τῶν ἐχθρῶν, ὄχι κατὰ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν σοιχείων· πάλιν ἀνδρεία ψυχὴ εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ ὡς παίγνιον λογίζει τὸν θάνατον· τοιαύτη ἐσάθη εἰς τὸν Φιλόσοφον Ἀνάξαρχον, ὁ ὅποιος διὰ προσαγῆς τῆ Τυράννε Νικοκρέοντος, ἔσωντας καὶ νὰ ἐτέθη μέσα εἰς ἕνα πέτρινον ἔγδιον, διὰ νὰ τὸν κοπανίσῃν, εἶπεν ὡσάν διὰ παίγνιον· „Κοπάνιζε ὦ Τυράννε, ὅτι τῆ Ἀναξάρχῃ κοπάνιζεις τὸ δέρμα, καὶ ὄχι τὸν Ἀνάξαρχον“ εἶναι καὶ ἐκείνη ἀνδρεία ψυχὴ, ὅπου δὲν φοβάται τὴν ἔξορίαν. Τοιαύτη ἐσάθη εἰς τὸν Ρωμαῖον Ἀίτριππῖνον, ὁ ὅποιος πηγαίνωντας νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἐρχόμενος ἔξαφνα ἕνας ἀπὸ τῆς δορυφόρου τοῦ Νέρωνος, μὲ πρόσαγμα βασιλικὸν, ὅτι εὐθύς νὰ ὑπάγῃ

εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐξορισμένος· Ἰλαρῶς ἀπεκρίθη· τὸ λοιπὸν Θέλω δειπνῆσαι εἰς τὸ ἀφρικίον· ἀνδρεία ψυχὴ εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ ἂν κατὰ τύχην λάβῃ ἀπὸ τινὰ ὕβριν, ἢ ἀτιμίαν, ταῦτα εὐμενῶς ἀποκρίνεται· δὲν ἐνθυμῶμαι πῶς τινὰς νὰ μὲ ἐβλάψεν· ἐτζι πάντοτε ἔλεγεν ὁ Κάτων· τέλος πάντων ἐκείνη εἶναι ἀνδρεία ψυχὴ, ὅπῃ κατασέλλῃ, καὶ ἐπιπρατεῖ τὸν θυμὸν της· τοιαύτη ἐφάνη εἰς τὸν Φίλιππον πατέρα τῶ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· λέγοντες ᾧ πρὸς αὐτὸν οἱ Μακεδόνες· κάμε ὦ Βασιλεῦ τὴν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ἀχαρίστων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι τοσαῦτα παρά σῶ εὐεργετηθέντες, μὲ τόσῃν ἀτιμίᾳ σὲ κατακρίνεσι· συνετῶς ἀπεκρίθη· δὲν μὲ παρακινᾶτε ὀρθᾶ ὦ φίλοι· διότι ἂν ἐκεῖνοι λαμβάνοντες καλὸν, τότε κακὰ λέγουσι διὰ λόγου μῶ, πόσα χειρότερα Θέλων εἶπει, ἂν τοὺς κακοποιήσω; ὄντως ἀνδρεία καὶ μεγαλοψύχῃ βασιλείᾳ ἀπόκρισις· τὸ ᾧ ὑπομένειν τὰς ὕβρεις εἶναι ἴδιον τῶν γενναίων, καὶ ὄχι τῶν ἀχρείων, καθὼς τινὲς ὑπολαμβάνουσι· διότι καθὼς γνωρίζεται ἀδελφὴς ὁ σόμαχος, ὅταν δὲν ἠμπορῇ τὴν τροφὴν νὰ κρατήσῃ, ἔτω δείχνει πῶς ἔχει ἀχρείαν καὶ ποταπὴν τὴν καρδίαν, ὅποιος ἐδὲ τὰ λόγια δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ. Ἀρμῶζει ἐδᾶ νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὸ θαυμαστὸν ἐπεὶ νῶν ὑπόδειγμα τῆς ἀνδρείας, ὅπῃ διὰ μίμησιν ἀφισεν ἡ ἁγία Μελάνη εἰς ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους· ἦτον ἀκόμι ἀταφον, καὶ χεδὸν θερμὸν τὸ λείψανον τῶ ἀνδρός της· καὶ ἐκεῖ ὅπῃ ἠτοίμαζε τὰ τῆς ταφῆς ἀναγκαῖα, ἠλθεν ἕτερος μινυτής, καὶ τῇ ἀπήγγειλε, πῶς ἀπέθαναν ὁμῶ καὶ τὰ δύο τῆς τέκνα· τίς ἐδᾶ δὲν ἠθέλε λογιᾶσθαι, πῶς ἀκῶντας τῆτο νὰ ἀνέσπασεν εὐθύς ἡ ἁγία, κατὰ τὸ ἔθος τῶν μητέρων, τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, νὰ ἐκαταξέχισε τὰ ἱμάτιά της, καὶ ἔδειρε τὸ σιθός της, καὶ μὲ ἀνασπασμὸς καὶ φωνὰς ὅλον νὰ ἐγέμισε τὸν ἀέρα; ἀλλ' ὦ γυναικὸς ἀνδρεία παράδοξος· δὲν ἔτρεξε καὶν δάκρυον ἀπὸ τὸ ὄμμα της, ἀλλὰ μέγιστα σπείρα, μὲ γενναίαν καρδίαν ἔτρεξεν ἐνώπιον τῶ ἐσαυρωμένου Χριστοῦ τῆς εἰκόνας, καὶ ὡσᾶν νὰ τὸν ἐβλεπε σωματικῶς, μὲ φωνὴν Ἰλαρὰν τῶ εἶπε· τάρα Κύριε Θέλω σὲ δελεῦσαι μὲ περισσοτέραν προθυμίαν, ἐπειδὴ καὶ μὲ ἠλευθέρωσας ἀπὸ τὸ τοῖστον

φορτίον. Ἀλλὰ τί θέλομεν εἰπεῖ διὰ τὸν Μαυρίκιον τὸν Βασιλέα, τὸν ὄντως ἐξαίρετον ἢ μεγαλόφυχον ἄνδρα; εἶχε ζητήσῃ τῆτος μὲ δέσιον θερμὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅτι εἰς τὴν παρεῖσαν ζωὴν νὰ κάμῃ κατ' αὐτὴ τὴν ἐκδίκησιν· καὶ κατὰ τὴν παρακάλεσιν τῆ ἀπεκαλύφθη, πῶς ἡ ἐκδίκησις ἀνωθεν ἐδόθη εἰς ἕνα τε δέλον, ὅπῃ ἄνωμά ζῆτο Φωκάς, ὁ ὁποῖος ἠθέλε τὸν παιδεύσῃ διὰ τὰς ἀμαρτίας τῆ· κάμνωντας λοιπὸν ὁ Φωκάς ἔτος κατὰ τοῦ Βασιλέως του ἐπανάσασιν, ἢ ἀρπάζωντας τυραννικῶς τῆς Βασιλείας τὸ σκῆπτρον, ἐθανάτωσε τέως τὸν Μαυρίκιον, τὴν βασιλισσαν, καὶ τὰ ὀκτώτε παιδία· καταλαμβάνοντας δὲ ὁ Εὐσεβὴς Βασιλεὺς, πῶς τῆτος ἦτον τῆ Κυρίε τὸ θέλημα ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆ εἰς τὴν γῆν, ἢ ὑπομένωντας μὲ ἄκραν καρτερίαν τῆς συζύγῃ, ἢ τῶν τέκνων τὸν θάνατον, ἄλλο δὲν ἐξεφώνησε, παρὰ τῆ Δαβὶδ τὰ λόγια· „ Δίκαιος εἶ Κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σε.“ ὦ Βασιλικῆς ἀνδρείας ὑπόδειγμα, ὄντως τοιῆτε Πρίγκιπος ἄξιον· ἰδὲ λοιπὸν ὦ Ἡγεμόνες, ὅπῃ ἐπρόβαλα ταύτας τὰς λαμπρὰς Ἱστορίας, διὰ νὰ μάθῃτε ἐντεῦθεν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν σας, νὰ μὴν ἀθυμῆτε εἰς τὰ λιπηρά, καὶ εἰς τῆς τύχῃ τὰ ἐναντιώματα· ἀλλ' ὡς τικηφόροι φοίνικες, νὰ ὑφάνετε διὰ παντός εἰς τὸν Οὐρανὸν τῆς διανοίας τὰ ὄμματα, λέγοντες μὲ θάρρος, καὶ μὲ γενναϊότητα· ἃς μὴν ὑποκλίνωμεν εἰς τὰ δεινὰ τὸν αὐχένα· ἀλλ' ἃς πολεμήσωμεν κατ' αὐτῶν μὲ ἀνδρείαν.

Καρδία ἡ βασιλική, γνωρίζεται ὁπόταν,
 Αἱ δυσυχίαις ἔρχονται, καὶ αὐτὴ ἀνδρεία σέκει.
 Ἔργον τῆ γενναϊόφρονος εἶναι νὰ μὴ ἐκπίπτῃ,
 Τόπον νὰ δίδῃ τῷ καιρῷ, εἶναι ἔργον τῆ φρονίμῃ.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Εν ταῖς ἀνάγκαις τῶν πενήτων συμπαθῆς ἔσω ὁ
 Ἡγεμῶν, καὶ πληθυνθήσονται τὰ ὑπάρχον-
 τα αὐτοῦ.

Εκεῖνο ὅπῃ πάλαι εἶπεν ὁ Σοφώτατος Σολωμῶν διὰ τὴν
 Σοφίαν τὴν γεννήτριαν πασῶν τῶν Ἀρετῶν, τὸ αὐτὸ
 ἠμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν εὐλόγως εἰς κάθε Ἡγεμόνα, διὰ
 τὴν εἰς τὰς πένητας Βασιλικὴν εὐποιίαν. „Ἡλθόν μοι τὰ
 ἀγαθὰ πάντα ὁμῶς μετ' αὐτῆς.“ ποῖον ἢ ἀγαθὸν δύνα-
 ται ποτε νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ Ἡγεμῶν, ὅπῃ ἀπὸ τὴν ἐλεημο-
 σύνην νὰ μὴ τὸ ἀπολαύσῃ πλεσίας; καὶ τί τάχα (παρα-
 καλῶσε) ἐπιποθεῖς, νὰ ἀποθέσῃς εἰς τόπον ἀσφαλῆ τὰς
 θησαυρῶν σου, χωρὶς βλάβην καὶ βίαν; Διάθρυπτε περ-
 νῶντι τὸν ἄρτον σου, λέγει ὁ Ἡσαίας· διότι τὸν ἄρτον ὅπῃ
 βάλλεις τῷ πτωχῷ εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν τὸν δαπανᾷς,
 ἀλλὰ τὸν ἀποκλείεις· δὲν τὸν χάνεις, ἀλλ' ἐτέρῳ τὸν ἐγ-
 χειρίζεις, νὰ σοὶ τὸν διατηρῇ αἰδίως. Τῆτο ἄριστα ἐγίνω-
 σκεν ὁ Ἐκκλησιαστής, ὅθεν ἐσυμβέβηκε τὸν πλάσιον, λέ-
 γωντας· „Ἀπόσειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ προσώπῃ τῆς ὕδατος,
 καὶ ἐν πληθεὶ τῶν ἡμερῶν εὐρήσεις αὐτόν.“ ἐντεῦθεν ὁ μάρ-
 τυς Λαυρέντιος ἔλεγε πρὸς τὸν Τύραννον· τὰ ὑπάρχοντα
 τῆς Ἐκκλησίας ὅπῃ ζητᾷς, εἰς τοὺς Οὐρανίους Θησαυρῶν
 αἱ χεῖρες τῶν πτωχῶν τὰ ἐναπέθηκαν. Τὴν αὐτὴν γνώ-
 μην εἶχε καὶ ὁ ἅγιος Μαρτῖνος, ὁ λίαν περίβλεπτος, διὰ
 τὴν ἐξαιρετὸν αὐτῆ εἰς τὰς πένητας εὐνοίαν· διότι εἰς τὸν
 καιρὸν ὅπῃ ἀκόμι ἦτον στρατιώτης, ζητῶντας τε ἕνας πτω-
 χὸς γυμνὸς ἐλεημοσύνην, καὶ μὴν ἔχωντας πρόχειρον ἔτε
 ἀργύριον, ἔτε χρυσίον, εὐγαλε τὸ ἐπανωφόριόν τε, καὶ
 διαιρῶντας αὐτὸ εἰς δύο, τὸ ἕνα μέρος ἐκράτησε διὰ λόγου
 τε, καὶ τὸ ἕτερον μὲ πολλὴν ἐλευθεριότητα ἔδωκε τῷ πέ-
 νητι· ὡς ἀσύγκριτος εὐγνωμοσύνη· καὶ τίς ποτε ἠκασε τοῦ-
 του ἀξιεπαῖνον κατόρθωμα; καὶ τῶν στρατιωτῶν εἶπε πο-
 τὲ ἕνας Ποιητής.

Ὅσοι

Ὅσοι εἰς τὰ στρατεύματα διάγῃσι τὸν βίον,
Δὲν ἔχῃσι συμπάθειαν, ἕτε καμίαν πίσιν.

Ὅμως μὲ τὸ ἔργον ἔδειξε τὸ ἐναντίον ὁ Μαρτῖνος, ὁ ἄριστος στρατιώτης· ἐπειδὴ καὶ εὐρισκόμενος εἰς τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ἔδωκε τοιαῦτον λαμπρὸν σημεῖον τῆς γενναίας τε συμπάθειας. Διηγεῖται ὁ ἱστορικὸς Οὐάφριος διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν πέμπτον Ἀρχιερέα τῆς Ρώμης, πῶς τὸσον ἦτον μεταδοτικὸς πρὸς πάντας, καὶ ἐξαιρέτως πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ὅπῃ πολλὰκις ἔμεινε χωρὶς χρήματα· ὅθεν μερिकाῖς φορεῖς ἐσυνήθιζεν ἀ λέγει διὰ χαριεντισμὸν· „Εἰ γὰρ εἶμην πλῆσιος Ἐπίσκοπος, πτωχὸς Καρδινάλης. καὶ Πάπας ἐνδεής.“ Κάρολος ὁ βορρομαῖος, δὲν ἐπέλιψε τὴν ηγεμονικὴν τε ἐπαρχίαν, διὰ νὰ δώσῃ βοήθειαν εἰς τὰς πένητας; ἐγίνωσκε γὰρ ἕτος ὁ ἀνὴρ, πῶς ὁ Ἡγεμὼν δὲν εἶναι Κύριος ἐλεύθερος, ἀλλὰ κυβερνήτης καὶ οἰκονόμος τῶν ἀγαθῶν, ὅπῃ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεόν. ὅθεν πρέπει, ὅχι νὰ τὰ ἀναλύσῃ εἰς τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα, ἀλλὰ νὰ τὰ διαμοιράσῃ φρονίμως εἰς τὰς χρείας τῶν δεομένων· διότι ὅσα δίδονται τοῖς πτωχοῖς δὲν ἀναλύσκονται, ἀλλ' αἰωνίως διατηρῶνται· τὸ ὁποῖον διὰ σίχων ἐπαράσῃσεν ὁ Ποιητής.

Ἀρπάζει ὁ κλέπτης τὸν κεκρυμένον πλῆτον,
Φθείρει τὸ πῦρ τὴν Πατρικὴν οἰκίαν.

Ὁ χρωισμένος τὸ δάνεισμα ἀρνεῖται,
Καὶ αὐτὴ ἡ γῆ δὲν σοὶ δίδει τὸν σπόρον.

Τὸν οἰκονόμον, τὸν γυμνώνει ἡ πόρνη,
Καὶ τὰς ἐμπόρους τὰς πτωχίζει τὸ κύμα.

Ἐκεῖνα μόνον δὲν ὀρίζει ἡ τύχη,

Ὅπῃ γενναίως εἰς τὰς πένητας δίδεις.

Ὅσον δὲ πλῆτον τοῖς αἰτῆσι χαρίζεις,

Θέλεις τὸν ἔχει μὲ σὲ αἰωνίως.

Ἐντεῦθεν Μάρκος ὁ Ἀντώνιος, ὁ Ὑπάτος τῆς Ρώμης διανέμωντας τὰ πλῆτη τε εἰς τὰς φίλους καὶ ἐνδεεῖς ἐσυνήθιζε συνεχῶς νὰ λέγῃ· τὰ ὅσα ἔδωκα, αὐτὰ μόνον ἔχω. Ἄριστα ἀρμόζει ἐνταῦθα ἐκεῖνο, ὅπῃ παλαιὰ ἐσυνεβη εἰς τὴν Ρώμην· εἶχαν ἀνοιξῆ ἓνα μνημεῖον, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνο ἦσαν μίαν πέτραν, ἐπάνω τῆς ὁποίας ἦσαν χαρακτηρι-

σμένα

σμίνα ταῦτα τὰ λόγια· „Ἐξοδίασα, Ἐχάρισα, Ἐφύλαξα, Εἶχα, Ἐχῶ, Ἐχασα.“ ἀναγινώσκοντες δὲ αὐτὰ οἱ διδάσκαλοι τῆ καιρῆ ἐκεῖνη, μὲ τῆτον τὸν τρόπον τὰ ἐξηγήσαν· ὅ,τι ἐξοδίασα, τὸ εἶχα· ὅ,τι ἐχάρισα, τὸ ἔχῶ· καὶ ὅ,τι ἐφύλαξα, τὸ ἔχασα· ὡσάν να ἐλάλι ὁ νεκρός, καὶ να ἔλεγε· μόνον τὸ καλὸν ὅπῃ ἕκαμα, αὐτὸ ὡς παρακαταθήκην ἡύρα εἰς τῆ Θεῶ τὰς χεῖρας· εἶναι ὧ ἀληθέστατος τῆ Εὐαγγελισῆ Ἰωάννη ὁ λόγος εἰς τὸ δ'. κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως. Τὰ ἔργα αὐτῶν ἀπολεθεῖ μετ' αὐτῶν. Τῆτο γινώσκων ὁ Ἀμεδαῖος, ὁ ἄριστος δεξ τῆς Σαβόιας, μὲ πλεσιόδωρον ἐλευθεριότητα ἐνεχείρισεν εἰς τῆς πέντητας τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα μετὰ ταῦτα πλεσιῶς ἐπερίλαβε, καθῶς γράφει ὁ Ἱστορικὸς Βολατερράνος, λέγωντας· Ἀμεδαῖος ὁ Ἡγεμῶν (τῆ ὁποῖα ἐσάθη πάππος, ὁ Ἀμεδαῖος ἐκεῖνος, ὅπῃ εἰς τὴν ἐν βασιλείᾳ συναχθεῖσαν σύνοδον ἐψηφίθη Ἀρχιερεὺς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμην· ἐρωτήθη ποτὲ ἀπὸ κάποιος πρέσβεις, ἀν εἶχε λαγωνικά εἰς τὴν αὐλήν τε· διατὶ ἀγαπῶσαν να τοῖς τὰ δείξῃ· πρὸς τῆς ὁποῖας ἀπεκρίθη, ὅτι να ἔλθωσιν αὐριον να τὰ ἰδεῖσιν· ἐρχόμενοι ἐν τὴν δευτέραν ἡμέραν, ἔδειξεν αὐτοῖς ὁ Ἡγεμῶν ἕνα μέγα πλῆθος πτωχῶν, ὅπῃ ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς μίαν μεγάλην κατοικίαν τῆ παλατίου τε, καὶ τοῖς εἶπε. Τῆτοι εἶναι τὰ λαγωνικά με, τῆς ὁποῖους θρέφω καθ' ἡμέραν, διατὶ ἐλπίζω να θηρεύσω δι' αὐτῶν τὴν ἐράνιον δόξαν· ἕκαμνει ὡς ὁ Ἀβραάμ, ὅπῃ ἐν μεσημβρία, ὅταν ἦτον περιασῆ ἢ καύσις τῆς ἡμέρας, ἐκάθητο ἔξω, περιμένων να κυνηγήσῃ μὲ τὴν φιλοξενίαν τε κανένα ξένον, ἢ ὄδοιπόρον. Τῆτον λοιπὸν τὸν ἐλεήμονα Πρίγκιπα μιμήσῃ ὡ Ἡγεμῶν, καὶ τότε θέλεις ἰδεῖ μὲ τόσιν εὐτυχίαν να σοὶ συμβαίνεν τὰ πάντα, ὅπῃ ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγαλλίασιν να λέγῃς· „Ἠλθόν μοι πάντα τὰ ἀγαθὰ ὁμῆ μετ' αὐτῆς· „Μὰ τί ἀκόμι ἐπιποθεῖς; τί ἔτι ἀγαπᾷ ἡ ψυχὴ σε; εὐφορίαν καὶ πληθισμὸν τῶν ἀγαθῶν σε; ἀκουσον τί σοὶ λέγει ἀνωθεν ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν ὁ Θεὸς μὲ τὸ σῶμα τῆ Σολομῶντος εἰς τὸ γ'. τῶν Παροιμιῶν. Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων, καὶ ἀπάρχε ἐνδεεῖ ἀπὸ σῶν καρπῶν Δικαιοσύνης, ἵνα πιμπλῶνται αἱ ἀπόθηκαι πλη-

σμονῆς σίτη· οἶνω δὲ οἱ λινοὶ σε ὑπερεκβλύζωσι· ἢ καλῶς λέγει ἀπάρχ· διατι τὰς ἀπαρχάς, ἢ τὰ πλέον ἐκλεκτὰ πρέπει εἰς τὸν Θεὸν νὰ προσφέρωμεν. ἐντεῦθεν ἔχομεν τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας εἰς τὸ δ. κεφ. τῆς Γενέσεως. „ Ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἀβελ, ἢ ἐπὶ τοῖς δώροις „ αὐτῆ, ἐπὶ δὲ Κάιν, ἢ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτῆ ἔπροσέχε· διατι καθὼς γράφει ὁ Θεὸς Κύριλλος, ὁ Ἀβελ ἐπρόσφερεν ἐκεῖνα, ὅπερ εἰς τὸ ποίμνιόν τε ἦσαν τὰ πλέον ἐξαιρέτα, ἦτοι ἀπὸ τὰ πρωτότοκα τῶν προβάτων· ἀλλ' ὁ Κάιν δὲν ἐντράπη νὰ προσφέρῃ τῷ Θεῷ τὰ χειρότερα, τὰ δὲ πλέον ἐκλεκτὰ νὰ φυλάξῃ διὰ λόγου τε. Ἐπεῖδε δὲ ὁ Θεὸς πρῶτον ἐπὶ Ἀβελ, καὶ ἔπειτα εἰς τὰ δῶρά τε, διὰ νὰ μάθωμεν, πῶς ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ δῶρα, ὅπερ εἰς τὸ Θεῖον προσφέρωμεν, δὲν εἶναι καθ' αὐτὰ εὐάρετα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀξίαν, ἢ ἀναξιότητα τῶν προσφερόντων γίνονται ἢ δεκτὰ, ἢ ἀπόβλητα· εἰς ταύτας ὁμως τὰς ἐξωτερικὰς προσφοράς μὴ λογιᾶσθαι τινὰς πῶς περικλείεται ἡ ἀναίμακτος Θυσία τῆς Εὐαγγελικῆς νόμου, εἰς τὴν ὁποίαν προσφέρεται αὐτὸς ὁ Χριστὸς. διότι αὕτη εἶναι πάντοτε ἢ εὐάρετος, ἢ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν, μ' ὅλον ὅπερ ὁ ταύτην προσφέρων Ἰερεὺς εἶναι ἀμαρτωλὸς ἢ ἀνάξιος· μὰ ἀπὸ ποῖον τάχα σημεῖον ἐγνωρίσθῃ, πῶς τῆς Ἀβελ ἢ θυσίας ἦτον πλέον δεκτὴ ἀπ' ἐκείνην τῆς Κάιν; ἀπὸ τὸ πῦρ, ὅπερ ἐκατέβη ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, τὸ ὁποῖον ἐχάνευσε μὲν τὴν θυσίαν τῆς Ἀβελ, τῆ δὲ Κάιν ποσῶς δὲν τὴν ἠγγίξεν· ἔτ' εἰ τὸ βεβαιοῖ ὁ ἅγιος Γεράκιμος εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ἑβραϊκῶν παραδόσεων εἰς τὴν γένεσιν. ἀπὸ τὸ ὑπόδειγμα τῆτο ἄς μάθωσιν οἱ κρατῆντες νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν τὰ κρείττονα ἢ ἐκλεκτότερα, βέβαιοι, πῶς θέλωσι λάβει ἑκατονταπλάσιον τὸν μισθὸν καὶ εἰς τὴν παρεῖσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν· ἀληθινὸν γὰρ εἶναι τὸ ρητὸν τῆς γραφῆς ὅπερ λέγει· Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, δανείζει Θεῷ· τῆτι εἶναι ὑπόχρεσις τῆς Θεῷ ὅπερ δὲν ψεύδεται. Πιστὸς Κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτῆ, λέγει ὁ Δαβίδ· καὶ ἐπειδὴ ἔταξεν, ἀναμφιβόλως θέλει διατηρήσει πιστῶς τὸν λόγον, ὅπερ μᾶς ἔδωκε ἢ ἀγκαλὰ ὅ, τι δίδομεν τῷ Θεῷ, ὅλα ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ ἐλάβομεν, τὰ δίδομεν ὁμως ὡς ἡ

μέτε-

μέτερα, διατι ὁ Θεὸς τὰ ὑπέταξεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅταν ἦ ὁ Βασιλεὺς χαρίσῃ μίαν χώραν εἰς ἓνα τῶν ὑπηκόων τε, λέγεται πῶς εἶναι τὰ Ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι δώσῃ ὑσερον τῷ Βασιλεῖ ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς πόλεως, διατι μίαν φοράν κατεσάθη αὐτὸς ἐξουσιασῆς, καὶ ὅσα ἔχει ἡ πόλις εἶναι ὅλα ἐδικά τε ἢ ἢμπορῶντας ἐκεῖθεν νὰ λάβῃ καὶ νὰ χαρίσῃ ὅ,τι καὶ ἂν θέλῃ ἢ ὅλα δὲ ταῦτα ἐγὼ δὲν ἀρνεῖμαι, μάλισα ὡς ἀληθέστατον τὸ ὁμολογῶ, πῶς ὅσα ἀγαθὰ ἔχομεν, τὰ ἔχομεν ἀπὸ τὸν Θεόν ἢ ἢ ἀπειρος ἀγαθότης αὐτὴ τὰ ἀθανάτε Βασιλέως, καὶ εὐεργέτου Θεῶ, ὅταν ἔκαμε τὸν Ἄνθρωπον κατὰ τὴν εἰκόνα τε, τῷ ἐχάρισε τὸ λογικόν, καὶ τὸ αὐτεξέσιον, διὰ νὰ εἶναι Κύριος τῶν πράξεών τε, καὶ ἐπομένως ὁλοκῶν τῶν πραγμάτων τε ἢ δὲν ἰχῦει ἐδῶ τὸ ἐπιχείρημα ἐκεῖνο ὅπῃ φέρουσιν οἱ νομικοὶ ἢ δὲλος δὲν ἢμπορεῖ νὰ πληρώσῃ ποτὲ διὰ κανένα τε χρέος. διατι ὅ,τι καὶ ἂν ἔχη, εἶναι τὰ Κυρία τε ἢ δὲν ἰχῦει λέγω, διατι ἀγκαλὰ καὶ ὁ Ἄνθρωπος εἶναι δὲλος τὰ Θεῶ, δὲν εἶναι ὅμως κατ' ἐκείνον τὸν τρόπον, ὅπῃ εἶναι ὁ ἀγορασμένος δὲλος, διότι ὁ τοιαῦτος δὲλος, δὲν εἶναι τῆς ἐξουσίας τε, ἔτε ἔχει ἐλευθέραν τῶν πραγμάτων του τὴν δεσποτείαν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι τὰ Κυρία τε ἢ ὁ Ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἄκραν ἀγαθότητα τὰ Θεῶ, ἔχει τὴν τιμὴν τῆς ἐλευθέρας δυνάμεως καὶ ἐξουσίας, με τὴν ὁποίαν ἢμπορεῖ νὰ χαρίσῃ τῷ Θεῷ τὰ χαρίσματα ὅπῃ ἔλαβε, καὶ ἀπὸ τὸ ἔλεος τῆς Θείας τε εὐσπλαγχνίας νὰ λάβῃ ἀλλὰ μεγαλιτέρα ἀσυγκρίτως, πλέον πλέσια, καὶ ἀφθοποπάροχα ἢ τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δύσκολον νὰ βεβαιώσωμεν με τὴν παράσασιν τῶν ὑποδειγμάτων. Μία γυνὴ χήρα, ὅπῃ ἑκατοῖκα εἰς Σάρεφθα τῆς Σιδῶνος, καθῶς διηγείται ἡ Γερὰ Γραφή εἰς τὴν τρίτην τῶν Βασιλειῶν κεφ. ιζ'. πλετισμένη ἔσα με ταύτην τῆς εὐποιίας τὴν δύναμιν, ἀπαξ μόνον ἔδωκεν ἐλεημοσύνην Ἠλία τῷ προφήτῃ ἢ ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; με πολλαπλασίους καὶ διαφόρας εὐεργεσίας ἔλαβεν ἄνωθεν τὴν ἀντάμειψιν ἢ ἢξιώθη γὰρ νὰ ἀκῶσῃ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Προφήτη. Ταδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ἡ ὑδρία τε ἀλεύρε ἐκ ἐκλείψῃ, καὶ ὁ καυφάκης τε ἐλαίε ἐκ ἐλαττονήσῃ, ἔως ἡμέρας τε δεῖναι Κύριον

ὑέτὸν ἐπὶ γῆς. Βεβαιῶι ὁ Θεῖος Χρυσότομος, πῶς ὅποιος
 τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆ διανέμει τοῖς πτωχοῖς, αὐτὸς εἶναι
 ὅπῃ χαίρεται τὴν εὐεργεσίαν, διατὶ ἑκατονταπλασίονα
 λαμβάνει τὸ διάφορον, καὶ καθὼς ὁ σπείρων, ὅταν ρίπτῃ τὸν
 σπόρον, δὲν τὸν λογιάζει χαμένον, ἀλλ' ἀναμένει νὰ
 τὸν λάβῃ πολυπλασιασμένον εἰς τὸν καιρὸν τῆς θερίας· ἔτω
 καὶ ὁ σπείρων τὴν ἐλεημοσύνην, δὲν χάνει τὸν ἄρτον τε,
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παρῆσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν
 τὸν πολυπλασιάζει· ἐνταῦθα ἄριστα ἀρμόζει τὸ ὑπόδει-
 γμα, ὅπῃ ἀναγινώσκουμεν εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἱστοριῶν.
 Ἐνας Ἠγέμενος ἦτον λίαν φιλόξενος, πρὸς τὰς πένη-
 τας συμπαθῆς, καὶ ὅσον περισσότερον διεμοίραζε τὸ ἔλε-
 ος, καὶ μεταχειρίζετο τὰ ἔργα τῆς εὐσπλαγχνίας, τό-
 σον ὁ Θεὸς ἔπεμπε τὰς εὐλογίας τε καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς
 τὸ Μοναστήριόν τε· ἀφ' ἧ δὲ ἐτελεύτησεν, ὁ διάδοχος αὐ-
 τῆ, ἀπεδίωξε τὴν φιλοξενίαν, καὶ ἀφῆρεσε τὴν συνηθι-
 σμένην βοήθειαν, ὅπῃ ἐδίδετο εἰς τὰς πένητας· μετὰ τὴν ἔλ-
 λειψιν ἔν τῆς ἐλεημοσύνης ἀρχισαν νὰ ὀλιγοσεύκσι καὶ τοῦ
 Μοναστηρίου τὰ εἰσοδήματα, μάλιστα ἐντὸς ὀλίγου εἰς τό-
 σην ἔνδειαν κατήντησεν, ὅπῃ μετὰ βίας εἶχαν οἱ μοναχοὶ
 τὸν ἐπίσκιον ἄρτον· κατὰ τύχην ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐπῆ-
 γεν ἕνας ἱεροπρεπῆς καὶ σεβάσμιος ἀνὴρ πρὸς τὸν θυρωρὸν
 τῆς Μοιῆς, καὶ τὸν ἐπαρακάλησε νὰ τῷ δώσῃ κονάκιον,
 διατὶ δὲν ἤξευρεν εἰς ποῖον ἄλλον τόπον νὰ ὑπάγῃ. τὸν ἐδέ-
 χθη ὁ μοναχὸς μὴ χαρᾶς, ἀλλὰ κρυφίως· καὶ φιλο-
 ξενῶντας αὐτὸν καθὼς ἐδύνετο, τῷ εἶπε· Μὴ θαυμάζῃς
 ὦ καλὲ Ἄνθρωπε, εἰάν δὲν σὲ περιποιῶμαι κατὰ τὸ πρέ-
 πον, διατὶ τῆτο προέρχεται ἀπὸ τὴν πολλὴν ἔνδειαν τῆς μο-
 ναστηρίας· ἄλλην φοράν τόσον ἦτον τὸ μοναστήριόν μας εὐτυ-
 χισμένον, καὶ πλούσιον ἀπὸ πάντα, ὅπῃ ἂν ἤθελεν ἔλθῃ
 καὶ αὐτὸς ὁ Ἐπίσκοπος, ἠμπόρειεν ἐντίμως νὰ τὸν ὑπο-
 δεχθῆ, καὶ πλεσιοπαρόχως νὰ τὸν κυβερνήσῃ· ἀλλὰ τῶ-
 ρα, ἔτετὸν πλέον πτωχότερον ξένον δὲν ἔχει μετ' ἐμὲ νὰ τὸν
 περιποιηθῆ· πρὸς τὸ ὅποιον ἀπεκρίθη ὁ γέρον· Δύο ἀδελ-
 φοὶ ἐδιώχθησαν ἀπὸ τῆτο τὸ μοναστήριον, καὶ εἰάν αὐτοὶ
 πάλιν δὲν μεταγυρίσῃ, ποτὲ δὲν θέλει εἶναι καλὴ καὶ εὐ-
 τυχῆς ἢ κατάσασις τῆς μοναστηρίας· ὁ ἕνας ἀδελφὸς ὀνομά-
 ζεται,

ζεται, δότε, κὴ ὁ ἄλλος, δοθήσεται· κὴ ταῦτα εἰπὼν, ἔγινεν ἄφαντος· εὐθύς ὁ θυρωρὸς ἀνήγγειλε τῷ Ἡγεμένῳ, κὴ τῇ ὀμηγύρει τῶν ἀδελφῶν τὰ ὅσα εἶδε, καὶ ἤκουσε· καὶ ἀναλαμβάνοντας πάλιν τὰ ἔργα τῆς προτέρας φιλοξενίας κὴ ἐλεημοσύνης, ἄρχισε τὸ μοναστήριον νὰ ἀνθῆ ὡς καὶ πρῶτον, καὶ νὰ ἀπολαμβάνη τὰς θεϊκὰς εὐλογίας. Δὲν εἶναι διαφορτικὸν ἀπὸ τῆτο, τὸ ἄλλο ὑπόδειγμα, ὅπῃ γράφει ὁ ἱστορικὸς Κεδρηνός; ὄντως ἄξιον ἐνθυμήσεως. ἓνας Ἐπίσκοπος κηρύττωντας τὸ Εὐαγγέλιον ἀνάμεσα εἰς τὰς Σαρακηνὰς, εἰλκισεν εἰς τὸν πῖσιν τῷ Χριστῷ ἓνα ἀπ' ἐκείνας καὶ τὸν ἐβάπτισε· μετὰ ταῦτα δὲ παρακινῶντάς τον, νὰ ἐπιτελῆ τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης, κὴ διδάσκωντάς τον, πῶς λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅτι ὁ ἐλεῆμων ἑκατονταπλασίονα λήσεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει· ἐπέλκισεν ἐκεῖνος ὅλα τὰ τὰ ὑπάρχοντα, κὴ διαδίδωντας αὐτὰ εἰς τὰς πτωχὰς, μετ' ὀλίγον ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ. Τῆτος εἶχεν υἱούς, οἱ ὁποῖοι μετ' τὴν ἀποβίωσιν τῷ Πατρός των, ἔκραξαν τὸν Ἐπίσκοπον εἰς τὴν κρίσιν τῶν Σαρακηνῶν, ζητῶντες παρ' αὐτοῦ, ὅτι νὰ τοῖς δώσῃ τὸ ἑκατονταπλάσιον, ὅπῃ ἔταξε τῷ πατρί των, ἐπειδὴ κὴ αὐτοὶ ἦσαν οἱ κληρονόμοι τε, καὶ μετὸ νὰ ἔδωκε τὰ πάντα ὁ Πατὴρ εἰς τὰς πέννιτας, δὲν εἶχαν πλέον τι νὰ κληρονομήσῃ· πρὸς τὰς ὁποίας ἀπεκρίθη ὁ Ἐπίσκοπος, ὅτι εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ ἑκατονταπλάσιον τῷ Πατρί των· κὴ διὰ νὰ πισωθῶσι, τὰς ἔφερεν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τῷ νεκροῦ, κὴ ἐκεῖ ὤρκισεν ἐν ὀνόματι τῷ Σωτῆρος τὸν τεθνεῶτα, νὰ εἰπῆ φανερῶ, ἂν ἔλαβε σῶαν κὴ ἀνελεῖπῆ τὴν πληρωμὴν τῶν ὑποχρεῶν των, ἢ ἀκόμι τὴν ἀναμείνη· τότε ὁ νεκρὸς εἰς ὑπήκουον πάντων εἶπε λαμπρῶ τῇ φωνῇ, κὴ τὸ ἑκατονταπλάσιον ἔλαβον, κὴ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐκληρονόμησα. ταῦτα ἀκούοντες οἱ παρόντες, κὴ ἐκπληττόμενοι εἰς τὸ θαῦμα, ἄρχισαν νὰ ὑμνεῖσι τὸν Θεόν, λέγοντες· „Πισὸς Κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Τῆτο συνετῶς ἐγίνωσκε Τιβέριος ὁ δεύτερος, ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων· καὶ διὰ τοῦτο τόσον ἀφθονοπάροχα ἐδιαμοίραζε τὰ ἀγαθὰ τε εἰς τὰς πτωχοὺς, ὅπῃ ἡ βασίλισσα φοβημένη νὰ μὴ κενωθῆ τελείως τὸ

Φισαυροφυλάκιον τῆς βασιλείας, δὲν ἔπαυε καθ' ἑκάστην
 νὰ τὸν ἐλέγχι, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὁ Βασιλεὺς· μὴ
 συγχύζεσαι ὡς κυρία, διατὶ ὁ Θεὸς θέλει προμηθεύσει
 πλοσσίως διὰ τὸ Φισαυροφυλάκιον· ἀράγε ἀγνοεῖς, πῶς ὁ
 ἐλεῶν πτωχὸν δανείζω Θεῶ; ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν περι-
 πατῶντας ὁ πιπὸς αυτοκράτωρ ἔσω τῆς αὐλῆς τῆ παλα-
 τίς, εἶδε κατὰ τύχην μίαν πέτραν, ἐπάνω τῆς ὁποίας
 ἦτον χαρακτηρισμένον τὸ σαυρῶ τὸ σημεῖον, καὶ σοχαζό-
 μενος πῶς ἐκαταπατεῖτο ἀπὸ τῆς διαβαίοντας, δὲν εἶναι
 καλὸν, εἶπε, ἕνα πρᾶγμα ἱερὸν μὲ τόσην ἀνευλάβειαν
 νὰ καταπατῆται· καὶ παρευθὺς ἐπρόσασε, νὰ εὐγάλουν
 ἐκεῖθεν τὴν πέτραν· εὐγάλωντας δὲ αὐτήν, κῦρέθη ἄλλη
 ὑποκάτω μὲ τὸ αὐτὸ σημεῖον χαρακτηρισμένη, καὶ πάλιν
 τρίτη ὁμοία κατὰ πάντα μὲ τὰς δύο· ὑποκάτω δὲ τῶν
 τριῶν εὐρέθη ἕνας πολύτιμος Φισαυρὸς, λίθοι πολυτελεῖς
 ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ χρήματα ἀναρίθμητα. Τί
 λέγεις τῶρα ὡς Ἡγεμῶν; ἀυξάνουσιν, ἢ ὀλιγοσεύουσιν τὰ
 ὑπάρχοντα ὅπῃ διανεμονται εἰς τῆς πένιτας; ὁ σῖτος εἰς
 τὰς ἀποθήκας δὲν πληθύνει, μάλις αὖ συνεχῶς καταβι-
 βρῶσκεται ἀπὸ τῆς σκώληκας, χαλάται ἀπὸ τὰ ποντί-
 κια, σήπεται ἀπὸ τὴν ὑγρότητα, καὶ φθείρεται ἀπὸ τὴν
 τοποθεσίαν· ἀλλ' ὅταν ρίπτεται εἰς τὴν γῆν, δίδει πρὸς
 αὐτάρκειαν τὸν καρπὸν· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ χρή-
 ματα ὅταν κλείωνται εἰς τὸ κιβώτιον, πωλλάνεις τῇ ἀρπα-
 γῇ παραδίδονται· ἀλλ' ὅταν εἰς τῆς πένιτας ἐγχειρίζων-
 ται, ἑκατονταπλάσιον ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἀποδίδουσι τὸν
 καρπὸν, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ζωὴν αἰώνιον· ὅθεν δικαίως
 ὁ ἐλεῶν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ μὲ τὸν Προφήτην· Ἡλθόν μοι τὰ
 ἀγαθὰ πάντα ὁμῶς μετ' αὐτῆς. Ἀλλὰ τί ἐτι ἐπιποθεῖς;
 νὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ κάδε σινοχωρίαν; νὰ διασωθῆς ἀπὸ
 κάδε κίνδυνον; νὰ ἐλευθερωθῆς ἀπὸ κάδε κακὸν; ἀκυσσον
 τί λέγει ἡ Σοφία Σειράχ εἰς τὸ κθ'. κεφ. „ Σὺγκλεισον
 „ ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμείοις σε, καὶ αὐτὴ ἐξελεῖται σε ἐκ
 „ πάσης κακώσεως, ὑπὲρ ἀσπίδα κράτους καὶ ὑπὲρ δόρυ ὀλκῆς,
 „ καὶ ἐναντιῆς χθρῶ πολεμήσει ὑπὲρ σε.“ Τὸ ὁποῖον μὲ ἕνα ὑπό-
 δεγμα παῖδα καὶ περιβόητον ἐπιβεβαιῆται. Μία γυνὴ, τῆς
 ὁποίας τὴν θυγατέρα εἶχε φθείρει δυναστικῶς Ζήνων ὁ Βα-
 σιλεὺς

σιλεύς ἐπαρακάλει συνεχῶς μετὰ δακρύων τὴν Αἰειπάρ-
 θενον Δέσποιναν, νὰ κάμῃ κτ' τοῦ Ζήτωνος τὴν ἐκδίκησιν·
 καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔτως ἐδέετο, τῷ ἐφάνη κατ'
 ὄναρ ἡ Θεομήτωρ, καὶ τῷ εἶπε· Πίστευσον μοι ὦ γύναι,
 πῶς πολλάκις ἠθέλησα νὰ κάμω τὴν ἐκδίκησίν σου, ἀλλ'
 ἡ χεὶρ αὐτῆ με ἐμπόδισεν· ἦτον γὰρ τῶν πτωχῶν βοηθός,
 καὶ πολλὰ ἐλεήμων, καὶ διὰ τῆτο ἔλεγεν ὁ Βασιλεὺς καὶ
 Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν μ. Ψαλμόν. Μακάριος ὁ συ-
 νιωὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πέννητα· ὁ Ἅγιος Γεράνυμος λέγει·
 Μακάριος ὁ λογιζόμενος περὶ πένητος, καὶ ὁ Εὐθύμιος ἀπὸ
 τὸ Ἑλληνικόν· Μακάριος ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸν πτωχὸν
 καὶ μὴ προσδοκῶν, ἵνα αἰτήσῃ· καθὼς ὁ Ἥλιος δὲν ἀνα-
 μένει τινὸς παρακάλεισιν, διὰ νὰ ἀνατείλῃ, ἀλλ' εὐθύς
 λάμπει, καὶ ὑπὸ πάντων χαιρετᾶται· ἔτω καὶ ὁ Ἡγε-
 μῶν ἄς μὴν ἀπαντέχη τὰς ἐπαινέτας καὶ τὰς δεήσεις διὰ νὰ
 εὐεργετήσῃ, ἀλλ' αὐτοπροαιρέτως ἄς δίδῃ τὰς εὐεργεσίας
 τε, καὶ ἔ μόνον ὡς Ἥλιος θέλει ἀγαπῆθεϊ παρὰ πάντων,
 ἀλλὰ διὰ λόγου τε εὐχαρίσως θέλει λέγει καθένας, δίδωσι
 καὶ τοῖς μὴ αἰτῆσι· μὰ ἀπὸ τῆτο τί θέλει ἀκολουθήσει,
 Ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾶ ῥύσεται αὐτὸν ὁ Κύριος· ὁ σύμμαχος
 λέγει· ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως. Εἶπέ οὖν φιλόχρῖσε Ἡγεμῶν,
 ἀπὸ ποίας φροντίδας σοιοχωρεῖται ἡ καρδιά σου; τί εἶναι
 ἐκεῖνο ὅπερ σε θλίβει; συγχύζεν τάχα τὴν ἐπαρχίαν;
 ἀποσατεῖ ὁ λαός σου; σοὶ ἐπανέρχονται δυσυχίαι; ἔκτεινον
 εὐεργετικὴν τὴν χεῖρά σου εἰς τὰς πτωχάς, καὶ τότε θέλεις
 ἔχει μεγάλην ἡσυχίαν, καὶ εἰς τὸ Βασίλειόν σου θέλει εἶναι
 πλήθος εἰρήνης. Τῆτο βεβαιοῖ ὁ Λεδοβῆκος, Βασιλεὺς
 τῆς Κελτογαλατίας· ἦτον ὁλος ὁ κόσμος συγχυσμένος ἀπὸ
 πολέμου καὶ ἀκαταστασίας, καὶ αὐτὸς μόνος μὲ μεγάλην
 γαλήνην ἐκυβέρνα τὸ βασίλειόν τε· ἀλλὰ μὲ ποίαν ἀντί-
 λιψιν, εἰς καιρὸν νικτὸς ἐπεριπάτει ἀγνώριστος, καὶ ὁ
 ἴδιος μὲ τὰς χεῖράς τε ἐδιαμοίραζε τὸ ἔλεος εἰς τὰς πένη-
 τας, λέγωντας πρὸς τὸν δῆλον, ὅπερ τὸν ἠκολούθει· ἰδοὺ
 τῆς πόλεως ἡ φρερά· τοῦτοι εἶναι οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται,
 ὅπερ τὸ βασίλειόν μου δεφεντεύουσι, καὶ μὲ τὴν εἰρήνην τὸ
 ἐπισηρίζουσι· καὶ διὰ τῆτο ἰδὲ ὅπερ τοῖς δίδω τὴν πληρωμὴν
 των· ὄντως μὲ κάθε δίκαιον ἠμπόρειε νὰ εἶπῃ ὁ Βασιλεὺς

ἔτος, μὲ τὸ νὰ εἶχε τῆς εὐποιίας τὴν ἀρετὴν. „Ἠλθόν
 μοι τὰ ἀγαθὰ πάντα ὁμῶς μετ' αὐτῆς.“ Μὰ τί ἀκόμι
 ἐπιποθεῖς; θέλεις εἰς τὸ βασιλείον σε νὰ εἶσαι ὁμοιος μὲ
 τὸν Θεόν; ἄκκε τὸν ἴδιον Θεόν, ὅπῃ σὲ προσκαλεῖ· ἀλλὰ
 μὲ τίνοσ τὴν συντροφίαν; μὲ ἐκείνην τῆς ἐλεημοσύνης· Γί-
 νεθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·
 ὡσάν νὰ ἔλεγεν· ἐσεῖς ὅπῃ εἰς τὴν γῆν εἶδε οἱ τοποτηρηταίμα
 μιμηθεῖτε τὴν ἐδικὴν μου συμπάθειαν· καὶ τὸ ἔλεος ὅπῃ κάμνω
 εἰς ὅλα μου τὰ ποιήμαθα· σοχαθεῖτε μετὰ ὁμῶμα τῆς δια-
 νοίας σας πᾶσαν τὴν κτίσιν, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Οὐρανοῦ, ἕως εἰς
 τὰ κατώτατα τῆς ἀβύσσου, νὰ ἰδῆτε, πῶς ἐκχέω εἰς πάν-
 τα τὸ ἔλαιον τῆς εὐσπλαγχνίας μου, καὶ ἔκ ἐστίν ὅς ἀπο-
 κρυβήσεται ἀπὸ τὴν θερμότητα τῶν οἰκτιρμῶν μου· καὶ λοι-
 πὸν διαμοίραζε καὶ σὺ ὦ Ἡγεμῶν τὸ ἔλαιον τῆς εὐποιίας,
 διότι παρ' Ἑβραίοις τὸ ὄνομα Ἡγεμῶν, εὐεργετικὸς ση-
 μαίνει· καὶ τότε θέλεις εἶσαι ὁμοιος μὲ τὰ λόγια μου· εἶδὲ
 μὴ καὶ κάμης ἀπέως, δὲν θέλεις εὖρει ποτὲ ἀνοικτὴν τὴν
 εἴσοδον εἰς τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν, ὅπῃ ποθεῖς νὰ κληρο-
 νομήσης. Καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς ἠθέλησεν ὁ
 Σολομών νὰ γένῃ ἀπὸ ξύλον ἐλαίας αἱ θύραι τῆ Ναῦ,
 ὅπῃ ἐκτίσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα; τέτη εἶναι ἡ αἰτία· διατὶ
 ἡ ἐλαία εἶναι σύμβολον τῆ ἐλεημοσύνης, καὶ μὲ αὐτὴν
 ἠθέλησε νὰ δείξῃ, πῶς καθὼς ἐκεῖ διὰ τῆς θύρας ἦτον
 ἀνοικτὴ ἡ εἴσοδος εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων· ἔτω καὶ ἐδῶ
 διὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἐπιχωρηεῖται ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Οὐρά-
 νιον Βασιλείαν· καὶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων Χριστὸς,
 διατὶ ἠθέλησεν ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν νὰ ἀναληφθῆ εἰς
 τὸ Οὐρανός; διὰ νὰ φανερώσῃ, πῶς μὲ τὸ μέσον τῆ ἐλεη-
 μοσύνης, τῆς ὁποίας εἶναι τύπος τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, εἰσέρ-
 χονται οἱ εὐσεβεῖς εἰς τὴν δόξαν τῆ Παραδείσου· τὸ ὅποιον
 ἄριστα ἀκόμι διατυπῆται μὲ τὴν περισεράν τῆ Ναῦ, ὅπῃ
 εἰς τὸν καιρὸν τῆ κατακλυσμῆ ἐσράφη εἰς τὴν κιβωτὸν, φέ-
 ρεσα κλάδον ἐλαίας μὲ φύλλα πρασινόχροα εἰς τὸ σῶμα·
 ἔτω καὶ εἰς τὴν χαρὰν τῆ Κυρίας, εἰς τὸν Παράδεισον
 τῆς τρυφῆς, ἄλλος δὲν εἰσέρχεται εἰμὴ ὅποιος εἶναι κεκο-
 σμημένος μὲ τὰ φύλλα τῆς ἐλεημοσύνης· ἐντεῦθεν ὁ Σωτὴρ
 τῆ κόσμου ἐπιπόνως ἐνεθέτα τὰς δυνατὰς, καὶ πλεσίμας νὰ
 ἐπι-

ἐπιτελεῖσι τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὴ ὅπῃ φέροι τὰς εὐσεβεῖς εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· τῆς ὁποίας ὅποιος εἶναι ἀμέτοχος, δύσκολα θέλει φθάσει εἰς τὸν εὐδίων λιμένα τῆς Σωτηρίας. Τὰ λόγια τὰ Θεϊκὰ τῶ Κυρίου εἶναι ταῦτα. „Εὐκοπώτερον ἐστὶ, κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν, ἢ πλέσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶ Θεῶ εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἔννοια τῶ ρητῶ τέτε δὲν εἶναι τόσον εὐκολη, θέλω φέροι ἐδῶ δύο ἐρμηνείας τῶν Πατέρων διὰ σαφήνειαν· ἡ πρώτη εἶναι τῶ Θεοφυλάκτε, ὁ ὁποῖος διὰ κάμηλον ἔννοεῖ τὸ χοινίον τῶ παραβίε· καθὼς ᾧ αὐτὸ ἀκέραιον δὲν δύναται νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν τρύπαν τῆς βελόνης, ἀλλ' ἀφ' ἑ διαλυθῆ εἰς ράμματα, μὲ εὐκολίαν περνᾷ· ἔτω καὶ ὁ ἔχων κτήματα καὶ χρήματα, εἴαν δὲν βοηθήσῃ τοῖς πτωχοῖς, ὅπῃ εὐρίσκονται εἰς ἀνάγκην, δὲν θέλει δυνηθεῖ παύσεως νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶ Θεῶ· ἡ δευτέρα ἐρμηνεία εἶναι τῶ Καϊετάνε, ὁ ὁποῖος λέγει, πῶς εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ ἦτον μία πύλη τόσον στενὴ, ὅπῃ ὠνομάζετο τρυπήμα τῆς ραφίδος· καὶ διὰ ταύτης τῆς πύλης δὲν ἦτον βολετὸν νὰ διαβῆ κάμηλος φορτωμένη, καὶ μὲ τὸν λαιμὸν ἐξηερμένον, ἀλλ' ἦτον χρεῖα νὰ κλίνῃ πρῶτον τὴν κεφαλὴν, νὰ ἀποθέσῃ τὸ φορτίον καὶ τότε νὰ περάσῃ· ἔτω καὶ ὁ πλέσιος εἴαν πρῶτον δὲν κλίνῃ τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς ταπεινώσεως, καὶ δὲν ἀποθέσῃ τὸν φορτίον διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, δὲν θέλει εἰσέλθῃ ποτὲ εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν· ὅμως ἂν διαλύσῃ εἰς ράμματα τὸν πλετόν τε, καὶ τὸν διαμοιράσῃ εἰς τὰς πτωχὰς, θέλει πετάξῃ εἰς τὴν Οὐράνιον δόξαν, ἔνθα μὲ τὰ πολλὰς ἀγαθίας θέλει δυνηθεῖ νὰ φάλλῃ μὲ τῶ Μακαρίου. Ἦλθόν μοι τὰ ἀγαθὰ πάντα ὅμῃ μετ' αὐτῆς. Μὰ τί τόσον εἰς πλάτος ἐκτείνω τὸν λόγον; τέτο μόνον προδέτῃω, εἰς τὸ ὅποιον τὸ πᾶν περιέχεται· ἐπιποθεῖς ὦ Ἠγεμῶν νὰ τελειώσῃς μὲ εὐτυχίαν τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς σε; ἄκουσον τὸν Γεράνωμον, ὅπῃ λέγει· δὲν ἐνθυμῶμαι ποτὲ νὰ ἐδιάβασα, ὅτι νὰ ἀπέθανε μὲ θάνατον κακόν, ὁποῖος αὐτοπροαιρέτως, καὶ μετὰ χαρᾶς ἐμεταχειρίθῃ τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης· ἔχει γὰρ πολλὰς μεσίτας, τῶν ὁποίων αἱ θεήσεις ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν εἰσακθῶσιν, ἀλλ' ἐπὶ πλεῖον, ἄκουσον καὶ ἄλλο πρᾶγμα, ἄρρητον καὶ χεδὸν ἀπίστευτον· ἐπιποθεῖς ἔτι νὰ μείνῃ

μετὰ θάνατον τὸ σῶμά σου ἀδιάφορον; ἂς εἶναι ἡ χεὶρ σου μεταδοτικὴ εἰς τὰς πένιτας, καὶ αὐτὸ ὅπερ ἐπιθυμοῦμεν, θέλει συνέβῃ καὶ τὸν πόθον σου. ὁ Πολύδαρος Βιργίλιος γράφει διὰ τὸν Οὐάλδον Βασιλέα τῆς Βριτανίας, καὶ διὰ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτῆ, εἰς τῆτον τὸν τρόπον ὁ Οὐάλδος ἄριστος Βασιλεὺς, θαυμαστὸς καὶ εἰς τὴν ἀγιότητα, καὶ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅπερ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ἦτοι τὴν ἡμέραν τῆ Παύχα, καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἔχων ἵσας συνεσιάτορα τὸν ἐπίσκοπον Αἰδανον, ἦκεσε παρὰ τῶν ὑπηρετῶν τε, πῶς εἰς τὰς θύρας τῆ παλατιῆ, ἔσεκεν ὀλόγυρα πολὰ πλῆθος πενήτων, ζηῶντας ζωστροφίαν· τότε ὁ συμπαθὴς Βασιλεὺς κινέμενος ἀπὸ τὴν ἐμφυτόν τε ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν, πιάωντας τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ ἀργυρὰ πινάκια, ὅπερ ἔτυχεν εἰς τὰς χεῖράς τε, τὸ ἔδωκε νὰ τὸ διαμοιράσῃν λεπτομερῶς εἰς τὰς πένιτας· βλέπωντας ὁ Ἐπίσκοπος τὸ ἔργον τῆτο τῆς λαμπρᾶς βασιλικῆς ἐλευθεριότητος, ἐγράφη πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ πιάωντας τὴν δεξιάν τε, εἶπε· νὰ μὴν ἰδῆ ποτὲ διαφορὰν αὐτῆ ἢ δεξιά· καὶ ὄντως καθὼς εἶπεν ἐκεῖνος ὁ Θεοσεβὴς ἀνὴρ ἀπὸ ἐμπνευσιν θεϊκὴν, ἔτω μὲ τὸν καιρὸν ἐβεβαίωσε τὸ πρᾶγμα· διότι ἐκεῖνη ἡ χεὶρ, ἀφ' ἧ ἀνάλυσεν ὅλον τὸ σῶμα τῆ βασιλείας, ἔμεινεν ἀκέραια πάντοτε· ἡ ὁποία κλεισμένη ἔσα εἰς πολῦτιμον κιβώτιον μέχρι τῆς σήμερον, μὲ πολλὴν εὐλάβειαν διατηρεῖται εἰς τὴν πόλιν τὴν βασιλικὴν. Ἰδὲ τῆς εὐσεβῆς συμπαθείας ὁ μισθός, ἔ μόνον ἢ πολυπλασίασις τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ θάνατον ἀφθαρσία τῆ σώματος· εἰς ταύτην ἐν τὴν ἀρετὴν προσρέξατε ὡς ἠγεμόνες, εἰς ταύτην δράμετε καὶ ὑπὸ ταύτης τὴν σκιάν ἀναπαυθεῖτε· εἶναι γὰρ θύρα τῆς Σωτηρίας, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται ὅλα τὰ ἀγαθὰ· καὶ ἔχοντες ταύτην καθ' ἑνασ σας θέλει δυνηθεῖν νὰ εἰπῆ· Ἠλθόν μοι τὰ ἀγαθὰ πάντα ὁμῶς μετ' αὐτῆς.

Ἴνα μὴ γένης ὡς ἠγεμῶν ἀχρήμων,

Ἐλεος μάθε, τοῖς ἀθλίοις νὰ δίδης·

Πλῆτον ἀποκτᾶ, δόξαν, τιμὴν, καὶ κράτος,

Ὅποιος τοῖς πτωχοῖς, διανέμει τὸν πλῆτον.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Λογίζεσθω καθ' ἑκάστην ὁ Ἡγεμῶν, μέλλειν ἐν βρα-
χεῖ καταλύειν τὸν βίον, ἢ διασκορπίσει πάντα
τῆς ὑπερηφανείας τὰ κύματα.

Τὸ κόσμος ὁ δημιουργός, ἢ πάντων τῶν βασιλευόντων
ὁ Βασιλεὺς, ὅταν εἰς τὸν ὑπερθαύμασον θρίαμβον
τῆς Θείας τῆ Μεταμορφώσεως, καθάπερ Ἡλιος ἔλαμ-
ψε μετὰ δυνάμεως ἢ δόξης πολλῆς, συντροφιασμένος ἂν
ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν ἢ Ἡλίαν, περικυκλωμένος ἀπὸ τῆς χο-
ρῆς τῶν Ἀγγέλων, ἔχων παρόντας ἢ τῆς προκρίτες τῶν
Ἀποστόλων, τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον, καὶ τὸν Ἰωάννην,
εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἀκράτατον ὕψος τῆς τοιαύτης μεγα-
λειότητος, διὰ ποίαν ὑπόθεσιν λογιάζομεν πῶς ἐσυνομί-
λει; τάχα διὰ θρίαμβος ἢ νίκας; ἢ διὰ δόξαν καὶ μεγα-
λεῖα; διὰ κανένα ἀπὸ ταῦτα· ἀλλ' ἐσυντύχαινε περὶ τοῦ
θανάτου αὐτῆ· ἔτσι τὸ μαρτυρεῖ ὁ Ἱερός Λουκᾶς εἰς τὸ
ἔννατον κεφάλαιον τῆς Εὐαγγελίας· Ἐλεγον τὴν ἔξοδον αὐ-
τῆ, ἣν ἔμελλε πληρῆν ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ διατὶ τοῦτο; διὰ
να μάθωσιν οἱ Ἄνθρωποι, καὶ ἐξαιρέτως οἱ κρατοῦντες
τῆς ἡγεμονείας τὸ σκῆπτρον, πῶς ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄν-
θρωπίνης χαρᾶς πρέπει πάντοτε νὰ ἔχουν πρὸ ὀφθαλ-
μῶν τὴν ἐνθύμησιν τῆς θανάτου· εἰς ταύτην τὴν διαταγὴν
ὑπήκοοι εἰδείχθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἔθνηκοι; μὴ ὅλον ὅπῃ δὲν
εἶχαν ἄλλο φῶς, παρέξ ἐκεῖνο τῆς φύσεως· μαρτυρεῖ
ἡ ὁ Θεῖος Ἱεράνυμος, πῶς τὸν παλαιὸν καιρὸν σιμᾶ εἰς
τούς Ῥωμαίους ἦτον συνήθεια, ὅταν θρίαμβευτὴς εἰσείρ-
χето εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Βασιλεὺς, νὰ προπορεύεται ἔμπρο-
θεν αὐτῆ ἕνας ἐκ μέρους τῆς γερουσίας, καὶ νὰ βοᾷ μεγα-
λοφῶνας· Στοχάσθη ὁ Βασιλεὺς τῆς πρὸ σὲ βασιλεύσαν-
τας, καὶ ἐνθυμήθη, ὅτι καὶ σὺ μέλλεις νὰ ἀποθάνῃς·
Τέτο δὲ παρ' αὐτῶν ἐπιτελεῖτο, διὰ νὰ συγκράσουν μὲ
τοιούτον ἀντιφάρμακον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπαίνης, ἵνα μὴ
ἐπαρθῇ τυχὸν ὁ Ἡγεμῶν ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῆς τῆς
μεγαλειότητος, καὶ γένη ὑπερήφανος καὶ κενόδοξος· διη-
γείται

γείται καὶ ὁ Σοφὸς Ἱστορικὸς Κλαύδιος ὁ παραδίνος, πῶς ὅταν ἐσέφοντο οἱ Βασιλεῖς, ἐγένετο αὕτη ἡ τελευταίη· τὴν ὥραν ὅπῃ ἔβαναν τὸν σέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Βασιλέως, καὶ τῷ ἔδιδαν εἰς τὰς χεῖρας τῆς βασιλείας τὸ σκῆπτρον, ὁ ἀρχιτέκτων τῶν μνημάτων ἔφερνεν ἐνώπιόν τε τρεῖς διαφόρους λίθους, ἓνα ἀλάβαστρον, ἓνα ἰασπιν, καὶ ἓνα πορφυρὸν, διὰ τὰ ἐκλέξει ὅποιον ἠθελε ἀπὸ τούτων τρεῖς, διὰ τε μνημεῖς τε τὴν οἰκοδομήν, λέγωντας αὐτῷ εἰς ὑπήκουον πάντων·

Ἐκλεξον ὦ Καῖσαρ, τέτων τῶν λίθων ἓνα,
Διὰ τὰ σὲ κτίσω, ἀπὸ τῶν νῦν τὸν τάφον.

Διὰ τὸν Πτολεμαῖον Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου λέγουσιν αἱ Ἱστορίαι, πῶς ὅταν ἐκάθιστο εἰς τὴν τράπεζαν, εἶχε πάντοτε σιμᾶτε τὴν Θλιβεράν εἰκόνα τῶν θανάτων, ἦτοι, ἐνὸς νεκρῶ τὸ κρανίον· ἐπρόσαξε δὲ τὰς ὑπὲρ τῆς τῆς νῦν λέγου ταῦτα τὰ λόγια· Κοίταξε ὦ Βασιλεῦ, καὶ λογιάσῃ, πῶς καὶ σὺ ταχέως τοιοῦτος θείεις γένοι. Τῆτο τὸ ἀξίεπαινον ἔργον τῶν Πτολεμαίων μοι δίδει αἰτίαν νὰ ἐνθυμηθῶ τὴν ἄλλην παλαιὰν ἐπαινετὴν συνήθειαν τῶν Αἰγυπτίων· γράφει ὁ Ἡρόδοτος περίφημος Ἱστορικὸς, πῶς σιμᾶ εἰς αὐτὰς ἐπολιτεύετο τοιοῦτον ἔθος· εἰς τὰ μεγάλα, συμπόσια ἔβαναν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης μίαν κεφαλὴν ἀποθαμέναν, καὶ ἐν τῷ μεταξύ τῶν πότων, ἔλεγε ἓνας· ἐνθυμηθεῖτε, εἰς τὴν μὲν τὸ τέλος μέλλομεν νὰ καταστήσωμεν. Τῆτο δὲ ἐγένετο μὲν τοιαύτην βελίην, διὰ τὰ τρυφῶσι μετρίως, ἐνθυμέμενοι τὴν τελευταίαν τῶν κατὰ σασιν· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔλεγε ὁ Ἐκκλησιαστικὸς εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον· τῶν σοφῶν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ἐν κεφαλῇ αὐτῶν· διὰ κεφαλὴν ἐννοεῖ ὁ Ὀλυμπιόδωρος τὰ Οὐράνια· ἐκεῖνος ἐν ἔχει τὰ ὄμματα εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔπῃ μὲν νῦν κεκαθαρμένον θεωρεῖ τὰ Οὐράνια, ὡντας ἢ κεφαλὴν, ὑπεροχὴ τις, καὶ παντὸς τῶν σώματος τὸ ἀνώτατον μέρος· ὅς τις δὲ εἰς τὰ ἐπίγεια μόνον καταγίνεται, καὶ ἐναχολεῖται, ἔχει τὰ ὄμματα εἰς τοὺς πόδας, ὅπου εἶναι τὸ κάτω μέρος τῶν σώματος· διὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγε καὶ ὁ Δαβὶδ· Τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλίνας ἐν

τῆ γῆ· ὅταν λοιπὸν εἶπεν ὁ Σολομών, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆ
 Σοφῆ ἐν κεφαλῇ αὐτῆ, ἠθέλησε νὰ δείξῃ, πῶς ὁ φρόνι-
 μος ἔχει πάντοτε τὰ ὄμματα πρὸς τὸν Οὐρανόν· ὁ μέ-
 γας Γρηγόριος ἐννοεῖ διὰ κεφαλὴν τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸ
 ρητὸν τῆ Ἀποστόλου· κεφαλὴ τῆ ἀνδρὸς ὁ Χριστός. Τῆ Σο-
 φῆ ἐν τὰ ὄμματα εἰς τὴν κεφαλὴν τε εἶναι, ὅταν σκέ-
 πτεται τῆ Σωτῆρος Χριστῆ τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔχει χρέος
 νὰ μιμῆται· παρὰ τῆ Θεῖα γραφῇ, ἡ κεφαλὴ σημαδεύει
 ἀρχὴν, ὅθεν ἐκεῖ ὅπερ ἡ ἐδικήμας μετάφρασις λέγει, ἐν
 ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὴν Γῆν, ἄλλοι
 λέγουσιν, ἐν κεφαλῇ· καὶ βεβαιοῦται μὲ τὸ ρητὸν τοῦ
 λθ'. ψαλμῶ. Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμῶ·
 ἄλλος ἐξηγητὴς διὰ κεφαλὴν ἐννοεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου
 τῶν ψαλμῶν· ὅταν ἐν λέγῃ ὁ Σολομών, τοῦ σοφοῦ οἱ
 ὀφθαλμοὶ ἐν κεφαλῇ αὐτῆ, τῆτο διλοῖ· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆ
 σοφῆ ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆ· καὶ ποία εἶναι τούτῃ ἡ ἀρχὴ τῆ
 ἀνθρώπου; κοίταξε τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς γενέσεως,
 ὅπερ λέγει· Ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἄνθρωπον, χεὶν λαβῶν
 ἀπὸ τῆς γῆς· αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀρχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν
 κοιτάζει ὁ φρόνιμος, διλονότι τὸ χῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον
 ἐπλάσθη. Διὰ τὸν Φίλιππον, βασιλέα τῶν Μακεδόνων
 εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς ἱστορίας, πῶς εἰς τὴν βασιλι-
 κὴν τε αὐτὴν, ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας εἶχε καὶ ἓνα παι-
 δίον, διωρισμένον διὰ ταύτην μόνον τὴν ὑπηρεσίαν, ἣν
 νὰ εἰσέρχεται πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν, καὶ νὰ τῷ λέγῃ
 ταῦτα· Μνήσθητι ὦ Βασιλεῦ, ὅτι ἄνθρωπος εἶ· καὶ τότε
 αὐτὸς σοχαζόμενος τὴν ἀθλιότητα τῆς ἀνθρωπίνης κα-
 ταστάσεως, ἐκ μέσης καρδίας ἐξεφώνει ταῦτα τὰ λό-
 για· Οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, Ἄνθρωπος εἰμι, καὶ ἐπομέ-
 νως θνητός, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς χεὶν ἀπελεύσομαι· ὡ-
 σάν νὰ ἔλεγε.

Γίνεται σκώληξ, ὁ Ἄνθρωπος, καὶ πάλιν

Ἐκ σκώληκος γῆ, καὶ δυσώδης κοπρία·

Καὶ καταπένει, εἰς τὸ εἶδέν ἐκεῖνος,

Δι' ὃν ἐκτίσθη, ἔτος ὁ μέγας Κόσμος.

Ἄμπε

Ἄμποτες τῷ καιρῷ τέτε ὁ Ἡγεμόνες νὰ ἐμιμῆντο τοῦτον τὴν Θαυμάσιον ἥρωα, ἀγκαλὰ καὶ εἰδωλολάτριν, καὶ βοῶντες, νὰ ἔλεγεν ἕκαστος. Ἰδὲ ὅπῃ εἶμαι Ἄνθρωπος, καὶ θνητός, καὶ ὄντας τοῖστος διατὶ ἔττι ζῶ, ὡσάν νὰ μὴν εἶχα ποτὲ νὰ ἀποθάνω; ἂν μέλλω νὰ ἰδῶ τῆς ζωῆς μου τὸ τέλος, διατὶ εἰς τῷ λόγῳ με δὲν ἀποθνήσκουσιν αἱ ἀμαρτίαι καὶ τὰ ἐλαττώματα, τῆτό με τὸ σῶμα ἔχει νὰ μεταβαλθῇ εἰς σκώληκας, καὶ τὸ λοιπὸν διατὶ εἰς τὸ ἀγαθὸν δὲν μεταβάλλω τὴν γνώμην με; ἐγὼ μέλλω νὰ δώσω λόγον διὰ ὅλα με τὰ ἔργα, καὶ πῶς λοιπὸν δὲν προχέω ποταμιδὸν τὰ δάκρυα, καὶ δὲν τρέμειν ὅλα με τὰ μελη ἀπὸ τὸν φόβον;

Τὶ νὰ εἰπῶ ὁ ἄθλιος, ποῖον βοήθῃν νὰ εὔρω.

Ὅπῃ μόλις ὁ δίκαιος, ἄτρομος τότε σέκει;

Αὕτη εἶναι μνήμη ἐπαινετὴ εἰς ἓνα Ἡγεμόνα, καὶ ὄχι ἐκείνη τῷ Μιθριδάτε, ὅπῃ ἔχωντας ὑπὸ τὴν ἕξασίαν τε εἰκοσιδύο διάφορα ἔθνη, τόσον ἤξευρεν ὁλονῶν τὰς γλώσσας, ὅπου τῷ καθε ἔθνει ἤκουε παρρησία τῆς πρέσβεις, καὶ χωρὶς ἑρμηνέως ἔδιδεν εἰς τὸν καθένα τὴν ἀπόκρισιν· ὄχι ἐκείνη τῷ Κύριε Βασιλέως τῶν Περσῶν. ὅπῃ ἔκραζε με τὸ ἴδιον ὄνομα καθ' ἓνα ἀπὸ τῆς στρατιωτάς τε, ὅπῃ ἦσαν χεδὸν ἀναρίθμητοι· ὄχι τῷ Θεμισοκλέος, ὅπῃ ἐνθυμῆτο καὶ ἐκεῖνα ὅπῃ δὲν ἠθελε· καὶ ὅσα ἠθελε, δὲν ἐδύνητο νὰ τὰ ἀλισμονήσῃ· ὄχι τῷ Σένεκα. ὅπου με ἐκπλήξιν τῶν ἀκρόντων, ἔξεφώνησε δύο χιλιάδας ὀνόματα, με ἐκείνην τὴν ἰδίαν τάξιν, ὅπῃ πρῶτον ἄλλος εἶχε τὰ ἀναριθμήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνε ἐν πρώτοις ἐπαινῶ τὴν μνήμην, ὅπῃ ποτὲ δὲν ἀλισμονᾷ τὸν ἑαυτὸν τε, ἔχωντας πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν χρησμὸν τῷ ἐν δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ὅπῃ λέγει· Γνώθι σαυτὸν· ὁ ὁποῖος τέτο δηλοῖ· ἐνθυμῆσε, πῶς εἶσαι Ἄνθρωπος, καὶ πῶς μέλεις νὰ ἀποθάνης· ἔπρεπε γὰρ πάντοτε ὁ Ἡγεμὼν ταῦτα τὰ τέσσαρα λόγια νὰ ἔχη ρίζωμένα εἰς τὴν καρδίαν τε. Ἡξεύρω πῶς ἀναβαίνω, διὰ νὰ κατέβω· Πῶς ἀνδίζω, διὰ νὰ ξηρανθῶ· Πῶς νεάζω, διὰ νὰ γηράσω· καὶ πῶς ζῶ, διὰ νὰ ἀποθάνω· εἰς τέτο δὲ ἀρμόζει καὶ ἡ Παροιμία, ὅπῃ λέγει. Ἄνθρωπος Πομφόλυξ· μετὴν ὁποῖαν

ὅποιαν διδασκόμεθα, πῶς ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ἄλλο πρᾶγμα δὲν εἶναι ματαιώτερον· διότι καθὰς ὁ Πομφόλυξ ὅπῃ φαίνεται εἰς τὸ νερόν, εἰς μίαν σιγμὴν γεννᾶται, καὶ ἀφανίζεται, ἔτω καὶ ὁ ἀνθρώπος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀποστόλου Γακῶβε, ἀτμὶς ἐστίν, ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανίζομένη· ἐντεῦθεν ὁ Ἡσαΐας ὀνομάζει τὸν Ἀνθρώπον, χόρτον, εἰς τὸ μ'. κεφ. Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα Ἀνθρώπου ὡς ἄνθος τοῦ ἀγροῦ· διότι ὁ χόρτος πρῶτον ἀνθεῖ, ἔπειτα ξηραίνεται, καὶ ὑσερον σήπεται· καὶ ὁ Ἀνθρώπος ὁμοίως, ἀνθεῖ ὡς τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος, ξηραίνεται εἰς τὸ γήρας, καὶ σήπεται εἰς τὸν θάνατον· σημείωσε δὲ, πῶς λέγεται, ἄνθος τῆς ἀγροῦ, καὶ ὄχι τῆς κήπε· καὶ τοῦτο διατί; ὅτι τὰ ἄνθη τῆς κήπε, ἢ γινῶσι οἱ κρίνοι, τὰ ρόδα, οἱ ὑάκινθοι, καὶ ἄλλα παρόμοια, μένουσι μερικὰς ἡμέρας ἀνθισμένα· ἀλλ' ἂν τὰ ἄνθη ὅπῃ αὐξάνουσιν εἰς τὰς ἀγροῦς, ὑπόκεινται εἰς διαφορὰς κινδύνους, διατί ἢ τὰ καταπατῆσιν οἱ διαβαίνοντες, ἢ τὰ ἀρπάζουσιν οἱ ἐντυγχάνοντες, ἢ τὰ ζῶα τὰ τρώγουσιν. Τὸ αὐτὸ ἐν συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Ἀνθρώπον· καὶ διὰ τῆτο ἔλεγεν ὁ Γῶβ εἰς τὸ ἰδ'. κεφ. „Ὡσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέδρα δὲ ὡσπερ σκιά καὶ ἔ μὴ σῆ· βέβαια ἀπὸ ὅλα τὰ ἄνθη, ὅπῃ ἢ εἰς τὰς κήπες, ἢ εἰς τὰς ἀγροῦς ἀνθῆσιν, δὲν εἶναι κανένα ὅπῃ νὰ ὑποφέρῃ ἢ δύο πάχνης, ἢ δύο φοραῖς τὴν ψυχρότητα τῆς χιόνος· γελᾶσι μὲν εἰς τὸ ἔαρ, ἀπλώνουσιν τὰ φύλλα των, δείχνουσιν τὰ κάλλη των, πνεύουσιν τὴν εὐωδίαν των, εὐφραίνουσιν μὲ τὴν ποικιλότητα τῶν χρωμάτων των· ἀλλ' εὐθύς ὅπῃ νὰ φθάσῃ ὁ ἀέρας τῆ χειμῶνος· καὶ νὰ πέσῃ ἐπάνω των ἢ πάχνη, κλίνουσιν τὸν ἀυχένα, χάνουσιν τὸ χρῶμα, ὑσερῶνται τῆ κάλλης, καὶ ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον παιτελῶς ἀπεθνήσκουσιν· τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπῶμεν καὶ διὰ τὰς Ἀνθρώπους· τίς εἶναι ἀνάμεσα εἰς τόσαις χιλιάδες, ὅπῃ νὰ φθάσῃ ἕως εἰς τὰς διακοσίας χρόνας; ἢ ἕως εἰς τὰς ἑκατόν; ἢ ἕως εἰς τὰς ὀγδοοῖκοντα; μετὰ βίας φθάνουσιν μερικοὶ εἰς τὰς ἐξήκοντα, καὶ τοῦτο διὰ μεγάλην χάριν. Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἄριστα ἀρμόζει τὸ αἰνίγμα, ὅπου ἐξήγησεν ὁ Οἰδίπους· ποῖον δηλαδὴ εἶναι τὸ ζῶον ἐκεῖνο ὅπῃ ὀνομάζεται τετράπους, τρίπους, καὶ δί-

πες, εἶναι τὸτο ὁ Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὅταν εἶναι νήπιος περιπατεῖ μὲ τέσσαρας πόδας, μὲ τὸ νὰ σύρνεται κατὰ γῆς μεταχειριζόμενος ἀντὶ ποδῶν τὰς χεῖρας· μετέπειτα ἀφ' ἧς σερειωθῶσιν αἱ βάσεις τε, μὲ τὴς δύο πόδας μόνον σπρίζεται, καὶ βαδίζει· φθάνωντας δὲ τὸ γῆρας, ὡς τρίτον πόδα, προθέττει τὴν βακτηρίαν. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ταλαίπωρος Ἄνθρωπος ἔχει πηλίνες τὴς πόδας, διὰ τὸτο εὐθὺς ὅπῃ νὰ τὸν βαρέσῃ ἡ πέτρα, συντρίβεται ἡ εἰκόνα τῆς σώματος, καὶ γίνεται χῶμα· ἀνάμεσα εἰς τὸν ζῶντα καὶ τὸν νεκρὸν Ἄνθρωπον, ἡ διαφορὰ εἶναι εἰς μίαν μόνην σιγμὴν· διότι οἱ Ἑβραῖοι, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Εὐσέβειος, μὲ τὸτο τὸ ὄνομα Μαδὲμ, δηλοῦσι καὶ τὸν ζῶντα, καὶ τὸν τεθνεῶτα· καὶ ὅταν γράφεται, ἀπὸ μίαν σιγμὴν διακρίνεται· ἂν γραφθῇ μὲ δύο σιγμαὶς βαλμένας ἔτω (..) δηλοῖ τὸν νεκρὸν, καὶ ἂν αἱ σιγμαὶ τεθῶσι μὲ ἄλλην τάξιν, ἢ γὰρ ἔτω (:) σημαδεύει τὸν ζῶντα· ὡσεὶ ὅπῃ τὸ αὐτὸ ὄνομα διαφόρως γεγραμμένον, δηλοῖ καὶ τὸν νεκρὸν, καὶ τὸν ζῶντα. Ἰδὲ λοιπὸν ἡ βραχεῖα ζωὴ, ὅπῃ σέκει εἰς μίαν μόνην σιγμὴν· ὡ ἐλευθέρως λοιπὸν τῶν κυριευόντων ὁ κληρὸς, ἐπειδὴ καὶ σανικῶς ἀναγκάζονται καὶ αὐτοὶ νὰ πληρῶνεν δόσιμον ἐκείνῳ τῷ θανάτῳ, ὅπῃ ἴσια λογιάζει τὸ δικέλιον, καὶ τὸ σκῆπτρον, καθὼς ὁ Ποιητὴς σιχαργεῖ.

Καταπατεῖ ὁ θάνατος, ἀφόβως, καὶ ἐξ ἴσας,

Τὸ πτωχικὸν σπιτάκιον, καὶ τῆ Ρ'ηγὸς τὴς Πύργως.

Ποῖος ἐσ' ἀθηπότῃ πλέον εὐτυχὴς ἀπὸ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον ὅπῃ διὰ τὰ λαμπρά τε κατορθώματα ἐπαινεμάσθη μέγας, ἀλλ' ὅμως ὁ θάνατος ἤρπασε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὴς σκώλικας νὰ τὸν κάμῃ φαγίτων· τῆ ὁποῖε ἡ συμφορὰ μὲ τὸ νὰ διεφθιμῆθι εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐσύντρεξαν πολλοὶ φιλόσοφοι εἰς τὴν θανάτην τε· καὶ ἀπ' αὐτῆς εἶπε ἕνας· Ἐχθρὸς ὦ Ἀλέξανδρε, πολλοὺς ἠμπόρειες νὰ ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὸν θάνατον, ἀλλὰ σήμερον δὲν δύνασαι νὰ ἀποφύγῃς τῆ θανάτη τὰ βέλι· ἐπρόθεσεν ἄλλος· Ἐχθρὸς ὦ Ἀλέξανδρε ὑψηλοφρόνεις διὰ τὸ πολὺ καὶ μέγα σε κράτος, καὶ σὲ ἐφοβοῦντο ὅλα τὰ ἔθνη, ἀλλὰ σήμε-

σήμερον ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπόν σου ἀφόβως περιπατῶσιν οἱ σκώλικες· ἐχθρὸς ᾧ Ἀλέξανδρε, (ἔλεγαν οἱ λοιποὶ,) δὲν σοι ἦτον ἀρκετὸς ὄλος ὁ κόσμος· αἰκλῶντας ἤδ' ἀπὸ τὸν Ἀναξαγόραν, πῶς ἦσαν καὶ ἄλλοι κόσμοι, ἀγαθηνάζωντας εἶπας μετὰ δακρύων· καὶ μοι τῷ δυσυχεῖ, ὅπου μέχρι τῆδε ἔτε ἓνα καὶ δὲν ἀπόκτησα· ἀλλὰ σήμερον μίαν μικρὰ πέτρα καλύπτει τὸ εὐγενὲς σου σῶμα. Τῆτο ἐνσοχαζόμενος ὁ ἠθικὸς φιλόσοφος, ἐξεφάνησε ταῦτα τὰ χρυσᾶ λόγια· τῷ κόσμῳ φαίνεται ὁ Ἀλέξανδρος μέγας, καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ φαίνεται μικρὸς ὁ κόσμος· ὅθεν ἔγραψε δι' αὐτὸν καὶ ὁ Ποιητής .

Λυπᾶται ἐδῶ, πῶς σενὸς εἶν' ὁ Κόσμος,
 Ἀλλ' εἰς τὸν τάφον, αὐταρκῆς θέλει εἶσαι·
 Ὁ Θάνατος μόνος, φανερᾶ παρασένει,
 Πόσον μικρὸν εἶναι, τὸ βρωτεῖον σῶμα .

Τῆτο εἶχε πάντοτε ριζωμένον εἰς τὴν καρδίαν ὁ Κάρολος ὁ βασιλεὺς, ὅπῃ διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνδραγαθιμάτων τῆ, μέγας καὶ αὐτὸς ἐκηρύχθη· ὅθεν φθάνωντας εἰς τὸ τέλος τῆ βίης, καὶ ἐρωτώμενος ἀπὸ τοὺς οἰκείους τῆ, ποῖα σύμβολα ἐπρόσᾶζε νὰ χαράξωσιν εἰς τὸν τάφον τῆ, ἀπεκρίθη· μόνην τὴν σφραγίδα, καὶ τὴν μορφήν τῆ θανάτου· διατὶ ὁ Θάνατος εἶναι ἐκεῖνος ὁ Βασιλεὺς, ὅπῃ κατασένει εἰς τὸ ἐδὲν ὅλας τὰς νίκας μῆ, καὶ κατ' ἐμοῦ τῆ ἰδίῃ νικητῆ γίνεται θριαμβευτὴς τροπαιῶχος· δὲν ἐζητήσεν ὁ συνετὸς βασιλεὺς ἔτε τῶν Αἰγυπτίων τὰς λαμπρὰς πυραμίδας, ἔτε τῆς καρίας τὰ πολυτελῆ μνημεῖα, ἔτε τῆ πολέμου τὰ ἐνδοξα τρόπαια, ἔτε τὰς νικηφόρους αἰετας τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας, ἔτε τὰ ἄλλα ὑπομνήματα τῶν θαυμασῶν τῆ κατορθωμάτων, διὰ νὰ μείνη ἀθάνατος ἡ μνήμη τῆ εἰς τὸν κόσμον· ἀλλ' ἐζήτησε μόνον τὴν εἰκόνα τῆ θανάτου, μετὰ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· ὁ Θάνατος μόνος ἰσομετρεῖ τὰ πάντα. Ἀλλ' ἔτε εἶναι ὀλιγοτέρη θαυμασμὸν ἄξιον ἐκεῖνο ὅπῃ ἔκαμεν ὁ Σαλαδῖνος ὁ μέγας ἐξουσιαστὴς τῆς Αἰγύπτου· ἔτος ἀφ' ἧ καδυπέβαλεν ὅλην τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐφόβησε τὴν Δύσιν, ἀφ' ἧ ἐνίκησε τὴν Ἀσίαν, καὶ ἔσεισεν ὅλην τὴν οἰκουμενὴν μετὰ τὴν

ταρα-

ταραχὴν τῶν ἀρμάτων τε, βλέπωντας πῶς ἤγγιζεν ἡδὴ ἢ ὄρα ἢ φρικτὴ τῷ θανάτῳ τε, ἐπρόσαξεν, ὅτι εὐθύς ὅπῃ ξεφυχήσῃ, νὰ κρεμάσῃ εἰς μίαν λόγχην τὸ ὑποκάμισόν τε, καὶ περιφέροντες αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς εἰσόδους τῆς πόλεως, νὰ κηρύττῃ ὁ διαλαλητὴς μεγαλοφώνως· ὁ Σαλαδίνος ἢ μάστιξ τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Ἀσίας ὁ ἐξουσιαστὴς, καὶ πάντων τῶν λαῶν ὁ τρόμος, ἀπ' ὅλας τε τὰς νίκαις, ὅπῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἔλαβεν εἰς τὰς πολέμους, τέλος πάντων δίδοντας τόπον τῷ θανάτῳ, ἄλλο τίποτε δὲν πέρνει μὲ λόγους, παρὰ μόνον τὸ ὑποκάμισον τῆτο, μὲ τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ σκεπαθῇ εἰς τὸν τάφον· ὡσάν νὰ ἔλεγε καὶ αὐτὸς, ὁ θάνατος μόνος ἰσομετρεῖ τὰ πάντα· ὄθεν καὶ ὁ Ποιητὴς·

Εἰκεῖνος ὅπῃ ἦν θῆσε λαμπρὸς καὶ δοξασμένος,
Δυναστὴς κραταιώτατος, εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν,
Κεῖται νεκρὸς, καὶ μετ' αὐτῆ, τίποτε δὲν ἐπῆρεν.

Θνήσκοντας εἶδε πῶς ἦτον ὅλη ματαιότης ἐκεῖνη ὅπῃ ζῶντας ἐλογίαζε δόξαν καὶ μεγαλειότητα. ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Προφήταναξ εἰς τὸν μῆ. ψαλμόν. „Ὅτι ἐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκῃ αὐτὸν, λήφεται τὰ πάντα.“ καὶ εἰάν οὐχὶ τὰ πάντα· τὸ λοιπὸν κάποιον τί· ἀλλὰ τί θέλει λάβει, ἂν κεῖται νεκρὸς; πέρνει τὰ ἔργα τε· τὰ ἔργα αὐτῶν ἀπολεθεῖ μετ' αὐτῶν· διὰ τὸν Κύρον τὸν βασιλέα δὲν γράφουσιν οἱ ἱστορικοὶ, πῶς ἐπρόσαξε νὰ τεθῶσιν εἰς τὸν τάφον του ταῦτα τὰ χρυσᾶ λόγια, διὰ νὰ δείξῃ τὴν βασιλικὴν δυναστείαν τῷ θανάτῳ;

Ὅς τις ὑπάρχεις ἄνθρωπε, ἔρχεσαι δὲ ἀπ' ὄθεν.

Ὁ Κύρος εἶμαι ἡξευρε, Περσίης ὁ δυναστὴς.

Καὶ μὴ φθονήσης δέομαι, τῆτο τ' ὀλίγον χῶμα,

Ὅπῃ ἐδῶ ἐκάλυψε, τὸ εὐτελές με σῶμα.

Ἔργον ἀξιωμασιμῶνευτον εἶναι καὶ ἐκεῖνο, ὅπῃ διὰ τὸν Ξέρξην βασιλέα τῶν Περσῶν μᾶς ἐπαράδωκαν οἱ ἀρχαῖοι· τῆτος ὁ κραταιώτατος μονάρχης ἔσωντας καὶ νὰ ἐσύναξεν ἀναρίθμητα πλήθη στρατιωτῶν, διὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀγαπώντας νὰ τὰς ἰδῇ ὅλας βαλμένους εἰς τάξιν,

τάξιν, ἀνέβη εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς βουνῶ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὡς εἶδε τὸν μὲν ἐλλήσποντον ὄλον πλήρη καρβίων, τὴν δὲ γῆν σκεπασμένην ἀπὸ σρατιῶτας, ἄρχισε μὲν δακρύων νὰ ἀναστενάξῃ. Τὰτο βλέποντες οἱ σρατηγοῖτε, ἐθαύμαζον, καὶ ζιτῶντες νὰ μάθωσι τὴ ἀπροσδοκίτη συμπτώματος τὴν αἰτίαν, εἶπαν· πόθεν ὦ Βασιλεῦ ὁ κλαυθμὸς ἔστος; ἄραγε δειλιάς; καὶ προτῆ νὰ ἠχήσωσι τῆ πολέμα αἱ σάλπιγγες ἀρχίωσι νὰ τρέμωσι τὰ μέλη καὶ ἡ καρδιά σε; ἕως τῶρα ἐδειχνης πῶς εἶσαι γενναῖος σρατάρχης, καὶ τῶρα εἰς δάκρυα ἀναλύεσαι; πρὸς τῆς ὁποίας θρηνηντας· ἀπεκρίθη ὁ Ξέρξης· Οὐχ ἔτις ὦ ἄνδρες, ἔχ ἔτις· δὲν εἶναι ὁ φόβος ὅπῃ μὲ θλίβει, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὅπῃ συλλογίζομαι, αὐτὸ μὲ ἀναγκάζει νὰ κλαίω, καὶ νὰ λυπῶμαι. βλέπω ταύτας τὰς τόσας χιλιάδας τῶν σρατιωτῶν, ὅπῃ ἔφερα εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σοχάζομαι, πῶς δὲν θέλωσι περάσει χρόνοι ἑκατὸν, ὅπῃ ὅλοι θέλωσι γένηι σάκη καὶ χῶμα, καὶ κατὰ πάντων θέλει θριαμβεύσει ὁ θάνατος· ὡσάν νὰ ἔλεγε καὶ ἔτος τὸ προειρημένον ρητόν· Ὁ θάνατος μόνος ἰσομετρεῖ τὰ πάντα. Φίλιππος τῶν Μακεδόνων ὁ Βασιλεὺς εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἀγωνιστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπάλευον οἱ Ἕλληνες, ἔτυχεν εἰς τὸ ἀναμεταξὺ τῆς πάλης, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν. ἀνισάμειος δὲ εὐθύς, καὶ θεωρῶντας χηματισμένον εἰς τὴν ἄμμοι τὸν τύπον τῆ ἰδίῃ τε σώματος, καὶ τὸν ὀλίγον τόπον ὅπῃ ἀπλώνητο, χωρατεύωντας εἶπεν· ἰδὲ πόσον ὀλίγον τόπον τῆς γῆς ἐδιώρισεν διὰ τοῦ καθενοῦ τὸ σῶμα ἢ φύσις, καὶ ἡμεῖς γυρεύομεν, καὶ ἀγωνίζομεθα νὰ ἀποκτήσωμεν ὄλον τὸν Κόσμον. ἄμποτες τὰ λόγια τῆτε τῆ φρονίμῃ βασιλέως νὰ ἐτύπωναν εἰς τὴν καρδίαν τῶν οἱ κρατῶντες, ὅπῃ δὲν χορταίνωσι μὲ ὅλα τὰ πλάτη τῆ κόσμῃ, διατὶ βέβαια ἠθέλαν ῥίψῃ μακρὰν ἀπὸ λόγου τῶν κάθε ἐπιθυμίαν, καὶ ὑπερηφάνειαν. Τῆτε ἕνεκεν συνετῶς ἐσυμβέλευεν ὁ Προφήτης Ἰερεμίας εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον λέγωντας· ἰδε τὰς ὁδὸς σε ἐν τῇ φάραγγι· οἱ δὲ ἐβδομήκοντα ἐρμηνευταὶ τῆς γραφῆς λέγουσιν· ἰδε τὰς ὁδὸς σε ἐν τῷ πολυανδρίῳ, ἠγεν εἰς τὸν τάφον· ὡσάν νὰ ἔλεγε, κοίταξε ὦ Ἄνθρωπε, πόσον μικρὸν ὀσπῆτιον σοὶ ἠτοιμάθη μὲ τὸν θάνατον· πε-

ρηιότερον ἀπὸ ἑπτὰ ποδαρίων διάστημα δὲν σοὶ εἶναι συγ-
χωρημένον νὰ ἔχῃς; καὶ τὸτο ἴσως ἠθέλων νὰ σημειώσῃεν
εἰς τὸ κγ'. κεφ. τῆς γενέσεως· οἱ Χεταῖοι ὅταν ἐκλεξοῦν
διὰ Βασιλέα τῶν τῶν Ἐφρών, ὅπῃ ἔβραϊστὶ μεθερμηνεύεται
χῶμα· ἴσως γὰρ ἔλεγαν, δὲν θέλει βασιλεύσει μὲ ὑπε-
ρηφάνειαν τῆτος, ὅπῃ ἠξεύρει καὶ βλέπει, πῶς εἶναι. Τῆ-
το καλῶς καὶ ὁ βασιλεὺς Σεβῆρος ἐκαταλάμβανεν, ὁ ὁ-
ποῖος ἔχωντας πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐνθύμησιν τῆ
θανάτου, ἐπρόσαξε νὰ τῷ κτίσῃεν τὸ μνημεῖον τε, διὰ νὰ
τὸ ἰδῇ ἔτι ζῶν· καὶ συνεχῶς φιλαφῶντάστο μὲ τὰς χεῖ-
ρας, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν· ἐσύ θέλεις χωρέσει ἐκεῖνον τὸν ἄν-
δρα, ὅπῃ δὲν τὸν χωρεῖ ὅλης τῆς γῆς ὁ κύκλος· ὡσάν νὰ
ἔλεγε· Μόνος ὁ θάνατος ἰσομετρεῖ τὰ πάντα. Εἰς τὴν
ὑπόθεσιν ταύτην ἀρμόζει ἡ ἐπιτάφιος ἐπιγραφή, ὅπου
ἔκαμε διὰ λόγου τοῦ Βιργίλιος, ὁ τῶν Λατίνων ποιητῶν
κορυφαῖος. Τῆτος βλέπωντας πῶς ἠγγίζε τῆς ζωῆς τε τὸ
τέλος, ἔγραφε τέσσαρας σίχας συνθεμένους μὲ τέχνην
θαυμάσιον· εἰς τὰς ὁποίας δείχνει πῶς σφόδρα ἐκοπίασεν
εἰς τὸ νὰ συνδέσῃ τρία Βιβλία, τῆτες τὸ Βιβλίον τῶν
βεβλικῶν· εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν τέχνην τῆς ποι-
μενικῆς ἐπιστάσις· τὸ Βιβλίον τῶν γεωργικῶν, εἰς τὸ
ὁποῖον ἐρμηνεύει πῶς νὰ δελέυεται ἡ γῆ, καὶ νὰ γεωργῆ-
ται· καὶ τὸ βιβλίον τῶν αἰκιαδῶν, εἰς τὸ ὁποῖον διδάσκει
τὴν στρατιωτικὴν ἐπιστήμην· ἔπειτα προθέττει. „ Ἄλλ' ἐν
τεῦθεν τίμοι τὸ ὄφελος; ἰδὲ νεκρὸς ἐκβάλλομαι, καὶ θέ-
λων μὲ θάψει μέσα εἰς ὀλίγον χῶμα. οἱ σίχοι τε εἶναι
παρόμοιοι μὲ τῆτες.

Ἐγὼ ποιμὴν, γεωργός, στρατιώτης,
Ποιμάνας, σπείρας, καὶ κραταιῶς νικήσας·
Ἄλλ' ἐκ τῶν ζώων, τῆς γῆς, καὶ ἀντιμάχων,
Γάλα, σιτάρι, καὶ κέρση δὲν ἐπῆρα.

Ἄλλ' ἤδη ἀρκετὰ ἐδιηγῆθημεν τῶν κοσμικῶν τὰς ἱστορίας,
τῶρα τὸ πρέπον εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὰς Ἐκκλησια-
στικὰς διὰ περισσοτέραν βεβαίωσιν τῆ λόγου· καὶ πρῶτον
μὲν ἄς εὐγῆ εἰς τὸ παρὸν ὁ ἐρανοφάντωρ Βασίλειος, ὁ μέ-
γας τῆς Καππαδοκίας Ἀρχιερεὺς. ἔτος ὁ Ἅγιος εἰς τὰς
μεγά-

μεγάλας ἐορτάς εἶχε συνήθειαν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ παρρησίαν μεγαλοπρεπῆ διὰ τὴν τιμὴν τῆς Ἀρχιερατικῆς ἀξιώματος· φοβόμενος δὲ νὰ μὴ τύχη καμίαν φορὰν νὰ ἐπαρθῇ, βλέπωντας τὴν τόσιν ἐξωτερικὴν φαντασίαν, ἐπρόσαξεν ἕνα τῶν οἰκείων τε, ὅτι εἰς τὸ μέσον τῆς παρρησίας νὰ τῷ λέγῃ εἰς τὸ ᾧτίον· Ἀναλογίζου τὸν Θάνατον Πάτερ, καὶ παράγγειλε νὰ τελειώσῃ τὴν οἰκοδομὴν τῆς μνημεῖοσ σου· εἰς τοῦτο ἀρμόζει ἡ ἐπιγραφή ὅπως ἐτέθη ποτὲ εἰς τὸν τάφον Πέτρου τῆς κομίστορος, μέσα εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἁγίας Βίκτωρος εἰς τὸ Παρίσιον.

Πέτρος εἶμην, καὶ μὲ καλύπτει πέτρα,
 Διδάσκαλος ζῶν, καὶ νεκρὸς νῦν διδάσκων.
 Διὰ νὰ μάθῃ, ὅσοι νεκρὸν μὲ βλέπουν,
 Πῶς θέλουν ἦναι, καθὼς ἐγὼ νῦν εἶμαι.

Ταύτην τὴν Ἱερὰν φιλοσοφίαν ἐξ ὄλης τε τῆς καρδίας διετήρησεν ὁ Πῖος ὁ πέμπτος, ὁ ἀξιόπαινος Ἱεράρχης τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ὁποῦ ἀπὸ τὸ μοναχικὸν τάγμα τῶν Δομενικάνων, ἀνεβιβάθη εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Ἀρχιερατείας· ὅθεν ἐτι ζῶν, ἐπρόσαξε νὰ ἐγχαράξουν ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸ μνήμα τε· ὁ Πάπας Πῖος πέμπτος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τῆς τελευταίας τὴν ἡμέραν, ᾧκοδόμησε τὸ μνημεῖον ἐτέτο, διὰ νὰ τεθῇ τὸ εὐτελές τε σῶμα, ὅταν ἡ Θεία ἀγαθότης θελήσῃ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τῆτον τὸν μάταιον κόσμον· ἐντεῦθεν ἐπεκράτησεν αὕτη ἡ καλὴ συνήθεια εἰς τὴν Ρώμην, καὶ τὴν ἡμέραν ὅπως μὲ παρρησίαν πολλὴν λαμβάνει τὸν σέφανον τῆς ἀξίας ὁ Πάπας, διὰ νὰ ἀναγείρῃ εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς τὴν ἐνθύμησιν τῆς θανάτου, ἀνάπτῃσιν ἐνώπιόν τε μερικὰ συππία, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ταχυτάτην των πυρκαϊῶν διληῶσι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὴν ταχείαν ἀπόδρασιν· διὸ καὶ εὐδὺς ἐκφωνῶσιν· Οὕτω διαβαίνει ἡ δόξα τῆς κόσμου Πατερ. Τέτε ἐνεκεν ὁ Ἱερός Αὐγουστῖνος θέλωντας νὰ ἀναμνήσῃ εἰς τὸν Ἡγεμόνα τὴν μνήμην τῆς θανάτου, ἔτω συνεχῶς τῷ λέγει· Κοίταξε τὴς τάφους, καὶ ἂν δύνασαι, ξεχώρισε τὸν βασιλέα ἀπὸ τὸν βοσκὸν, τὸν ἀνδρῆιον ἀπὸν τὸν αἰθερῆν, τὸν ἑυμορφον ἀπὸ τὸν ἄχνημον, τὸν εὐγενῆ ἀπὸ τὸν

ποταπὸν· καὶ τότε ἐνθυμήσε τῆς φύσεώς τε τὴν κατάστασιν, διὰ τὰ μὴν ἐπαρθῆς· ὡσὰν τὰ ἔλεγε· ὅταν βλέπῃς τὸν τάφον, πῶς δὲν καταφρονᾷς ταῦτα τὰ φθαρτὰ καὶ ἐφήμερα; πῶς δὲν σοχάζεσαι πῶς εἰς τέτοιον σπῆτι κλείεται κάθε ἄνθρωπος; τί ὠφελεῖ ὁ πλεῖτος; τί τῶν ἑκατὸν χρόνων ὁ βίος; εἴαν μὲ θάνατον ἄλλο δὲν μένομεν, παρά ὀλίγον χῶμα; Ἐκείνος ὁ σοφώτατος Βασιλεὺς, εἰς ἔπαινον τῶ ὁποῖος εἶπεν ὁ ἴδιος Θεὸς μετὰ τὸ σῶμα· Εὐρον τὸν τῷ Γεσαί υἱόν, ἄνδρα καὶ τὴν καρδίαν μα· μετὰ τὸ τὰ ἐγνώριζεν ἄριστα πῶς ἢ μελέτη τῶ θανάτου σφόδρα συντείνει εἰς τὴν ἐξουσιαστικὴν, διὰ τὰ διοικήσεν ἀσφαλῶς τὸ πιδάλιον τῆς Βασιλείας, εἶχεν αὐτὴν πάντοτε κατὰ νῦν, καὶ κλαίωντας συνεχῶς ἔλεγε εἰς τὴν ψαλμῶν· σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον· ὡσὰν τὰ ἔλεγε, καθὼς ὁ ἄρτος εἶναι τροφή ἀναγκαία διὰ τῶ σώματος τὴν διατήρησιν, οὕτω καὶ ἡ ἐνθυμήσις τῶ θανάτου θαυμασὰ ὠφελεῖ, διὰ τῆς ψυχῆς τὴν Σωτηρίαν· ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν τῶτον παρακινήμενοι τῶ Παλλάδιος οἱ φίλοι, ἔγραψαν μετὰ χρυσῆς χαρακτῆρας ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸ μνήματ· Ὡς δὲ κεῖται Σίλβιος ὁ Παλλάδιος, ὅπως διὰ τὰ ζῆση μὲ θάνατον, ἔζη ὡς νεκρὸς εἰς τὸν κόσμον· Ἄμποτες ὁ εὐσεβὴς Ἡγεμὼν τὰ ἔζη καθεκᾶσεν, ὡσὰν τὰ εἶχεν αὐριον τὰ ἀποθάγη· διατὶ τινὰ δὲν ἔβλαπτε, κανένα δὲν ἠδίκη, ἔδιδεν ἑκάστῳ τὸ ὀφειλόμενον· ἠθέλεν ἡσθαι ὡς πατὴρ, ἠθέλε φροντίζει διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, ἠθέλε διοικῆ τὴν ἐπαρχίαν μετὰ λόγῳ, καὶ πολλῆς συνέσεως, καὶ καθυποβάλλωντας τῆς κενοδοξίας τὰ κύματα, δειλιῶν, καὶ τρέμων, ἠθέλε λέγει μετὰ τὴν Σοφίαν Σειράχ· Τὶ ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; Βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὐριον τελευτήσει· αὕτη εἶναι ἡ Βασιλικὴ ὁδὸς διὰ τὰ διοικήσῃ ἀσφαλῶς κάθε ἐξουσιαστικὴς τῆς χαλινῆς τῆς Βασιλείας· καὶ διὰ τῆτο ὁ Σοφὸς Σιμωνίδης, ὅταν τὸν ἐπαρακάλεσεν ὁ Πausanίας, τῶν Λακεδαιμόνων ὁ Βασιλεὺς, τὰ τῶ δώσῃ κανένα ἄξιον μάθημα, διὰ τὰ κυβερνήσῃ ὀρθῶς τὸ Βασίλειον, τῶ ἔδωκε ταύτην τὴν νεθεσίαν· Μνήμητι, ὅτι ἄνθρωπος εἶ φανερῶντας μετὰ τῆτο, πῶς διὰ τὴν καλὴν κυβέρνησιν ἄλλο πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀρμοδιώτερον, ὡσὰν τὰ λογιᾶσῃ

ὁ ἔξισιασθῆς, ὅτι ταχέως μέλλει νὰ ἀποθάνῃ· τὴν ὁποίαν χρυσὴν διδασκαλίαν ἐβεβαίωσε καὶ ὁ Πλάταρχος, γράφωντας γὰρ μίαν Ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βασιλέα Τριαϊανὸν τὸν μαθητήν τε, καὶ ἑρμηνεύοντάς τον εἰς αὐτήν, ποίας ἀρετὰς νὰ ἀκολουθῆ, καὶ ποίας κακίας νὰ ἀποφεύγῃ, καὶ μὲ τίνα τρόπον νὰ ἀναπληρῆ τὸ χρέος ὅπῃ ἔχει πρὸς τὸ ὑπῆκοον ὁ καλὸς Βασιλεὺς, ὕστερα ἀπὸ τὰς διαφόρους λαμπρὰς νεθεσίας ὅπῃ τῷ δίδει, συμπεραίνει καὶ λέγει, πῶς ἄριστα θέλει ἐπιτελέσει τὰ πάντα, εἰάν εἰς αὐτὰ προσθέσῃ τὴν ἐνθύμησιν τῶ θανάτου· Γινώσκω, ὅτι ὀρθῶς ταῦτα πάντα ποιήσεις· εἰάν μὴ γένη σεαυτὲ ἐπιλήσμων· καὶ τίς ἐδῶ δὲν θαυμάζει, βλέπωντας πῶς εἰς ἓνα τοιοῦτον περίβλεπτον Βασιλέα, ἄλλη παραγγελία δὲν ἐδόθη διὰ νὰ διοικήσῃ συνετῶς τὸ μέγα βασίλειον τῆς οἰκουμένης, παρὰ ἢ μόνῃ μελέτῃ τῶ θανάτου; ὁμοίως καὶ ὁ Σολομῶν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄλλος ποτὲ δὲν ἐσάθη σοφώτερος. ὅσαις φοραῖς ἢ ἔπαρσις τῶ νοὸς τὸν εὐγανεν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς εὐθύτητος, καὶ τῆς γνώσεως, τῆτον τὸν χαλινὸν ἐμεταχειρίζετο, διὰ νὰ κρατήσῃ τὴν ὄργην τὴν παράλογον, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ ἕβδομον κεφάλαιον τῆς Σοφίας τε. Εἰμὶ μὲν καὶ γὰρ θνητὸς Ἄνθρωπος, ἴσος ἅπασιν· ὡσάν νὰ ἔλεγε· τί εἶμαι ἐγὼ; εἶμαι φαγὸς τῶν σκωλήκων; τέττι ἢ γῆ ὅπῃ φορῶ ἐπάνω μου, σαφῶς διαμαρτύρεται, πῶς ἔτε τῆς βασιλείας τὸ κράτος, ἔτε τῆς σοφίας ἢ φήμη, ἔτε τῶ αἵματος ἢ εὐγένεια, ἔτε τῶ πλάτους ἢ δόξα, δὲν θέλουν μὲ ἐλευθερώσει ἀπὸ τῆς ὄνουχας τῶ θανάτου, διατὶ καὶ ἐγὼ θνητὸς εἶμαι, καθὼς πάντες οἱ Ἄνθρωποι· Καὶ τίς ἐστὶν Ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται, καὶ ἐκ ὄψεται θάνατον; Τέτου ἔνεκεν ὁ σοφὸς Δημιουργὸς Θεὸς ἔπλασε τὸν Ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, διὰ νὰ ἐνθυμήσῃ τῷ Ἀνθρώπῳ, αὐτὴ ἢ γῆ, ὅπῃ εἶναι ἀπὸ τὰ ἄλλα σοιχεῖα τὸ κατώτερον, καὶ ὅπῃ καυκατεῖται ἀπὸ ὀλονῶν τῆς πόδας, τὴν πολλὴν τε εὐτέλειαν καὶ ἀχρειότητα. Τὸ αὐτὸ λαμπρὸν ἐπιχείρημα ἐμεταχειρίζετο, καὶ ὁ ἱερός Προφητᾶναξ εἰς τὸν ἕνατον ψαλμὸν, διὰ νὰ καθυποβάλλῃ τὴν ἔπαρσιν τῶν ἀνθρώπων, λέγωντας ἔτω· μὴ προθῆ ἔτι τῶ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς·

ὁ δὲ Ἅγιος Γερόνυμος ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς λέγει· τὸ μεγα-
 λαυχεῖν ἄνθρωπος περὶ τῆς γῆς· καὶ ὄντως συνετῶς,
 ἐπειδὴ καὶ ἔτι διπλοῖ. Τὶ καυχᾶται τόσον διὰ τὴν γῆν του
 ὁ ἄνθρωπος; ἂν ἤθελε πλασθῆ ἀπὸ τίποτε Οὐράνιον
 ὕλην, δὲν ἤθελεν ἡσθαι θαυμαστόν· μὰ ὄντας πλασμένους
 ἀπὸ γῆν, καὶ μέλλοντας ταχέως εἰς τὴν γῆν νὰ ἀναλύσῃ,
 τί μεγαλύνει τὴν γῆν, ὅπου ἔχει νὰ γένη φαγὸ τῶν
 σκωλήκων; Ἀρμόδιον εἶναι ἐδῶ ἐκεῖνο ὅπερ ἀγνωσκομεν
 διὰ τὰς Βραχμᾶνας· ἐζήτησαν ἔτοι ἀπὸ τὸν μέγαν Ἀλέ-
 ξανδρον νὰ τοῖς χαρίσῃ τὴν ἄθανασίαν, πρὸς τὰς ὁποίας
 ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς· πρᾶγμα παντελῶς ἀδύνατον μοῦ
 ζητεῖτε ὡς τέκνα, διατὶ καὶ ἐγὼ θνητὸς εἶμαι· τότε εὐθέως
 ἐπρόθεσαν ἐκεῖνοι· τὸ λοιπὸν διατὶ τόσοι ἐπιθυμᾶς νὰ
 βασιλεύσῃς; ὡσάν νὰ μὴν εἶχες νὰ πληρώσῃς καὶ σὺ τὸ
 κοινὸν χρέος τῆς θανάτου; ἃς ἔχη πάντοτε κατὰ νοῦν ὁ
 Ἡγεμῶν ἐκεῖνην τὴν πολυποικίλον εἰκόνα ὅπερ εἶδεν ὁ Να-
 βουχοδονόσορ, τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ ἦτον χρυσίον καθαρ-
 ρόν, αἱ χεῖρες καὶ τὸ σῆθος, καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς
 ἀργυροὶ· ἡ κοιλία, καὶ οἱ μῖθοι χαλκοὶ· αἱ κνήμαι σι-
 δηραὶ· ἀλλ' οἱ πόδες ἦσαν ὀσράκινοι· ἔτα γὰρ καὶ αὐτὸς
 λάμπει, καὶ εἶναι ὅλος ἐπιφανὴς καὶ περίβλεπτος διὰ
 τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς βασιλείας, διὰ τὴν εὐπορίαν του
 πλέττε, διὰ τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, διὰ τῶν λίθων
 τῶν πολυτελεῶν τὴν λαμπρότητα· ἀλλ' ἔχει ὀσρακίνοους
 τὰς πόδας, ἐπειδὴ μέλλει νὰ ἀποθάνῃ· καὶ ἀφίνωντας
 τὴν δόξαν, καὶ τὰ μεγαλεῖα, κλαίων, καὶ ὀδυρόμενος θέ-
 λει εἰπῆ· μοὶ ἔμεινε μόνος ὁ τάφος· ὅθεν ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν
 πᾶ. Ψαλμὸν νεφεταῶντας τὰς Ἡγεμόνας, ἔλεγεν· ὑμεῖς
 δε ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε· τί λογιάζετε ὡς Ἡγεμόνες;
 πῶς ἐκεῖ εἶδε αἰώνιοι; πῶς ἔχετε νὰ ζήσετε, διατὶ βα-
 σῆτε τὸ σκῆπτρον τὸ χρυσεὸν εἰς τὰς χεῖρας; πλανᾶθε
 βέβαια, ὅτι καὶ τὸν Ἀπόστολον, ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώ-
 ποις ἅπαξ ἀποθανεῖν· καὶ ὁ θάνατος ἰσομετρεῖ τὸ σκῆ-
 πτρον μὲ τὴν δίκελλαν, καὶ πᾶ εἶναι (παρακαλῶ) ὁ Καῖ-
 σαρ ἐκεῖνος ὁ νικητὴς, τοῦ ὁποῖου τὸ ἐλεφάντινον ἄρμα
 ἔσειρναν τεσσαράκοντα ἐλέφαντες; ποῦ εἶναι ὁ Μάρκος
 Ἀντωνῖος, ὅπερ ἀντὶ ἵππων, εἶχε λέοντας ζευγμένους εἰς

τὰ ἀμάξι τε; πῆ εἶναι ὁ Αὐρελιανὸς ὅπῃ ἐκάθητο ἐπ' ὀχήματος, ὅπῃ ἐλάφων ἐλκόμενος; μόνος θριαμβεῦει ὁ θάνατος, καὶ καθένας λέγει, μοι ἔμεινε μόνος ὁ τάφος· ἐντεῦθεν οἱ ζωγράφοι θέλοντες νὰ περιγράψωσι τὰ θανάτια τὴν φύσιν, τὸν παρασέθεν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, γυμνὸν, ἀόμματον, χωρὶς ὄτα, καὶ μὲ δρέπανον εἰς τὰς χεῖρας· γυμνὸν, διὰ νὰ διδάξωσι ὅλας τὰς ζῶντας, πῶς γυμνοὶ θέλουσιν ἀναχωρήσει ἐντεῦθεν· καθὼς λέγει ὁ Γῶβ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον. Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς με, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι· μὰ ἄραγε διατὶ τυφλόν; οἱ Ποιηταὶ τρία πράγματα τυφλὰ περιγράφεσι· τὸν ἔρωτα, τὴν Δικαιοσύνην, καὶ τὸν Θάνατον· τὸν ἔρωτα, διατὶ χωρὶς καμίαν προσωποληψίαν ὅλας σαῖτεύει· ἢ διατὶ εὐγάλει τὰς ἐρασάς ἀπὸ τὸν νῦν των, ἤτοι τοὺς κατασένει τυφλὸς, καθὼς πολλοὶ καθ' ἑκάστην τὸ δοκιμάζουσι. τὴν Δικαιοσύνην, διατὶ ὅλας μὲ ἴσιον σταθμὸν κρίνει· τὸν Θάνατον δὲ, διατὶ ὅσα συναπαντᾷ, ὅλα εἰς τὴν γῆν τὰ ῥίπτει· ἀλλὰ τίνος ἔνεκεν χωρὶς ὄτα; διατὶ δὲν κάμπτεται εἰς τὰς βοὰς, δὲν παρακινεῖται ἀπὸ δάκρυα, δὲν δίδει ἀκρόασι εἰς τὰς ἀνθρωπίνους δεήσεις· ὅθεν παρὰ τῷ Περικλέει, ἀσυμπαθῆς ἐπονομάζεται· διατὶ δὲ μὲ δρέπανον εἰς τὰς χεῖρας; ἐπειδὴ ὁ θάνατος μεγάλους καὶ μικρὰς ὅλας ἐξ ἴσου θερίζει· πῆ εἶναι τῶρα τὰ τόσα χρυσὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων; πῆ εἶναι τὰ τόσα τῶν περφυροφόρων σκιάδια; πῆ τῶν τόσων Ἀρχιερέων αἱ μίτρες; καὶ οἱ Ὄρονοι; ὁ θάνατος παντελῶς τὰ ἐκατάφθειρεν ὅλα· ὅθεν καὶ ὁ Ποιητής·

Το ἀποθανεῖν εἶναι κοινὸν εἰς πάντας·

Καὶ εἰς τὴν δόξαν ὁ θάνατος δὲν βλέπει,

Δαμάζει ὅλας, καὶ καλὰς, καὶ ἀνδρείας,

Σοφὸς ἐντίμους, εὐγενεῖς καὶ ἀχρεῖας.

Διογένης ὁ κυνικὸς φιλόσοφος, εὕρισκόμενος ποτὲ μέγα εἰς ἓνα πολυάνδριον, ὅπῃ ἦσαν τῶν νεκρῶν τὰ λείψανα, ἐσοχάζετο μὲ προσοχὴν τὰς διαφόρας τάφους· κατὰ τύχην διαβαίνωντας ἐκεῖθεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ βλέπων τὰς τούτους, τὸν ἠρώτησε· τί ἔκαμινεν ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῶν νεκρῶν,

πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη· εἰς τῆτον τὸν μέγαν στωρὸν τῶν
 λειψάνων γυρεύω τὸ κρανίον τῆ βασιλέως Φιλίππου τῆ πα-
 τρός σου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ διακρίνω ἀπὸ τὰ ἄλλα.
 μὲ τῆτο τὸ προσποίημα ἠθέλησε νὰ δείξῃ ὁ Φιλόσοφος ὅτι
 εἰς τὸ μέγα θεάτρον τῆ κόσμῳ μεγάλη εἶναι τῶν ἀν-
 θρώπων ἡ διαφορά. ἀλλ' εἰς τὴν σκοτεινοτάτην αὐλὴν τῆ
 θανάτου, ἀνάμεσα εἰς τῆς πτωχοῦς, καὶ τοὺς βασιλεῖς,
 δὲν εἶναι παντελῶς καμία ἀνισότης. εἰς τὸ πυκνὸν δάσος
 ἕως ὅπου πρασινίζει, βλέπομεν γένη διάφορα δένδρων,
 δρύας πολυπλόκας, πεύκας πολυφύλλας, πλατάνους σκιώ-
 δεις, καὶ ἄλλα δένδρα πλεῖστα τὸν ἀριθμὸν, καὶ καὶ τὸ χρῶ-
 μα διάφορα· ἀπὸ τὰ ὁποῖα μερικὰ μὲν εἶναι βαθέα ρίζω-
 μένα εἰς τὴν γῆν, καὶ μερικὰ μέχρι τῶν νεφῶν τὴν κο-
 ροφὴν τῶν ὑψέσι· καὶ τὰ μὲν γνωρίζονται ἀπὸ τὰ ἄνθη,
 τὰ δὲ ἀπὸ τὰ φύλλα, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὸν καρπὸν· ἀλλ'
 ὅταν φθάσῃ ἡ ἀξίνη εἰς τὴν ρίζαν τῶν, καὶ βαλθοῦν εἰς
 τὴν φωτίαν, καὶ γένουν σάκτι, ποῖος δύναται τότε νὰ
 ξεχωρίσῃ τὴν δάφνην ἀπὸ τὴν βάτον; ἄς εἰπῆμεν, πῶς
 ὁ κόσμος ἔτος εἶναι δάσος, καὶ οἱ ἄνθρωποι δένδρα· εἶμαι
 βέβαιος, πῶς δὲν θέλομεν σφάλλει· ἐπειδὴ καὶ ὁμοίως τῆ
 κόσμῳ τέτε τὸ δάσος, ἕως ὅπου πρασινίζει, ἔχει διάφορα
 χρώματα· ἀλλ' εὐθύς ὅπου ὁ θάνατος βάλλει τὴν ἀξίνην
 τε, καὶ κάμνει γῆν καὶ σποδὸν τῆς ἀνθρώπων, καμία δια-
 φορὰ πλέον δὲν φαίνεται. Τῆτο ἴσως ἠθέλε νὰ σημειώσῃ
 καὶ ὁ Προφήτης Δανιὴλ εἰς τὸ ἡ. κεφ. ὅταν ἐπαρω-
 μοιάσῃ τὸν θάνατον μὲ ἓνα κριὸν ἀρματωμένον μὲ δύο κέ-
 ρατα, τὸ ἓνα μικρὸν, καὶ τὸ ἄλλο μέγαν· διὰ νὰ μά-
 θωμεν, πῶς καμία φύτλι τόσο εὐγενὴς δὲν εὐρίσκε-
 ται εἰς τὴν γῆν, οὔτε καμία γενεὰ τόσο ταπεινὴ, ὅ-
 που ἢ μὲ τὸ ἓνα, ἢ μὲ τὸ ἄλλο κέρας νὰ μὴ τὴν πλι-
 γάνῃ ὁ θάνατος· μὲ τὸ μεγαλύτερον κέρας πλήττει τῆς
 Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνας, καὶ ὅλους τῆς περιφίμους ἄνδρας·
 καὶ μὲ τὸ μικρότερον, τῆς πτωχῆς, τῆς γεωργῆς, καὶ τὸν
 ἐπίλοιπον ὄχλον· ἔτρεχε δὲ καὶ ὁ κριὸς ἔτος ἀπὸ τὴν Ἀνα-
 τολὴν εἰς τὴν Δύσιν, καὶ ἀπὸ τὸ βορινὸν εἰς τὸ νότιον μέρος,
 διὰ νὰ γνωρίσῃ οἱ πάντες, πῶς ὁ θάνατος χωρὶς νὰ δια-
 κρίνῃ ἡλικίαν καὶ χρόνος, ὅλος καταβάλλει· τρέχει πρὸς

τὴν ἀνατολὴν, ὅταν ἀρπάξῃ τὰ ἀρτίτοκα βρέφη, ὅπῃ μόλις εἶδαν τὸ φῶς τῆς Ἡλίου· βαδίζει πρὸς τὴν δύσιν, ὅταν ἀφαιρῇ ἀπὸ τὸ μέσον τῆς γέροντας τῆς πολυτελεῖς καὶ προβεβηκότας ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν· κινεῖται κατὰ μεσημβρίαν, ὅτε εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας θερμίζει τῆς νέες, οἷς τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἀναθάλλει· καὶ ὁδεύει πρὸς τὸ βορεινὸν μέρος, ὅταν ρίπτῃ κάτω ἐκείνας ὅπῃ ἀρχινῶν νὰ κρυαίνων, καὶ νὰ κλίνωσιν εἰς τὸ γῆρας. ὦ θάνατε καλῶς λέγεσαι μοῖρα, διατὶ ὅλας μοιράζεις, καὶ ἀποχωρίζεις. ποῦλὰ εὐάρμοστα ἐπαρακίνα ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν μελέτην τῆς θανάτου. λέγων. Ἀπόκειται τοῖς Ἀνθρώποις ἀπαξ ἀποθανεῖν. αἱ πολιτεῖαι ὅπῃ εἶναι ἀριστα διατεταγμέναι ἔξω ἀπὸ τὸν κοινὸν πολιτικὸν νόμον, διορίζουσι καὶ ἄλλας μερικὰς κανόνας ὅπῃ δὲν ὑποχρεῶνουσιν εἰς τὴν διατήρησίν των τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπαρχίας· εἰς ὅλον τῆτον τὸν περίγειον κόσμον τρεῖς Βασιλεῖαι εὐρίσκονται· ἡ Βασιλεῖα ἡ ἑβραϊκός, ἡ καταχθόνιος, καὶ ἡ ἐπίγειος· εἰς ταύτας τὰς τρεῖς Βασιλείας εἶναι νόμοι ἴδιοι, καὶ ἀποφάσεις μερικαί, ὅπῃ εἰς τὴν μίαν φυλάττονται, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἄλλην· εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν εἶναι νόμος ὅπῃ διατηρεῖ ἀπὸ τῆς θανάτου τὴν ἕξασίαν ὅλας τῆς ἐκεῖ ἐνοικούντας· τὸ λέγει ὁ Ἡσαΐας εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον κεφάλαιον· Καὶ κατακρημνήσει Κύριος τὸν θάνατον εἰς αἰῶνας· ὅθεν δικαίως λέγεται καὶ γῆ ζώντων, κατὰ τὸν Δαβὶδ, Μερὶς μου εἶ ἐν γῆ ζώντων· ἡ Βασιλεῖα τῶν καταχθονίων ἔχει νόμον, ὅτι ὅσοι ἐκεῖ καταβαίνουσι, νὰ εἶναι ὑπόδικοι εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον· τὸ λέγει ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν μὴ. Ψαλμὸν. Θάνατος ποιμανεῖ αὐτῆς· ἡ δὲ ἐπίγειος Βασιλεῖα ἔχει ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ὅτι ὅλοι ἀπαξ νὰ ἀποθάνων, καθὼς ἄνωθεν τὸ εἶπεν ὁ Μακάριος Παῦλος· Ἀπόκειται τοῖς Ἀνθρώποις ἀπαξ ἀποθανεῖν· ἀπόφασιν ἀμετάβλητος, ὅπῃ πρέπει ὅλοι νὰ τὴν φυλάξωσι· φόρος καθολικός, ὅπῃ ὅλοι πρέπει νὰ τὸν πληρώων, καὶ σφάτα κοινὴ, ὅπῃ ὅλοι πρέπει νὰ τὴν διαβῶν· εἰς τὴν πόλιν τὴν καλεμένην Καϊέτα, εὐρέθησαν εἰς ἓνα πέτρινον μνημεῖον, ὅπῃ ἔσωθεν εἶχε μίαν χαλκίνην σορὸν, χαρακηνισμένοι οἱ κάτωθεν σῖχοι, τῆς ὁποίας ἐσύθησαν (ὡς φαίνεσθαι) διὰ τὴν Σκηπία νατὸν Ἀφρικανόν, ὧντας ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἐκεῖ θαμμένος.

Τάνδρὸς ὅπῃ ἐνίκησε τὸν φοβερὸν Ἀντίβαν,
 Κ' ἤυξισε τὸ Βασιλείον τῆς Ρώμης καὶ τὴν δόξαν,
 Ὀλίγην σάκτιν περικλεῖ, ἔτος ὁ λίθος ἔσω.
 Κακίους πῆ ἡ Ἀφρική, καὶ ἡ Εὐρώπη ἅμα,
 Νάντισαθῆ δὲν ἴχυσε, κοίσαξε (ὦ τί θαῦμα)
 Μία σπορὸς πολλὰ μικρὴ, ὅλον τὸν περιέχει.

Τῆτο κτεχῶς ἐγράφισεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καθὼς πε-
 ρὶ αὐτῆ μαρτυρεῖ ἡ γραφὴ εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν
 Μακκαβαίων κεφάλαιον πρῶτον· μετὰ τὸ πατάξαι Ἀλέ-
 ξανδρον τὸν μακεδόνα τὸν Δαρεῖον Βασιλέα Περσῶν, καὶ
 μετὰ ταῦτα ἔγνω ὅτι ἀποθνήσκει· μετὰ τὰς θριάμβας,
 καὶ τὰς νίκας, μετὰ τὴν ὑποδέλωσιν πάσης τῆς οἰκουμέ-
 νης, τί ἄλλο ἀπομένει ὦ Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε; νὰ καταντή-
 σωμεν, καὶ νὰ φθάσωμεν τέλος πάντων εἰς ἐκεῖνο τὸ χῶμα,
 ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπλάσθημεν, καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν τά-
 φον, ὅπῃ μόνος μᾶς ἔμεινε· καὶ τὸ λοιπὸν τί κοπιᾶζεις εἰς
 μάτην ὦ τρισμεγιστε Ἐρμῆ νὰ ἐπαινῆς τῆ Ἀνθρώπου τὴν
 φύσιν; πῶς τολμᾶς νὰ τὸν ὀνομάσῃς μέγα θαῦμα; μέγα
 θαῦμά ἐστὶν ὁ Ἄνθρωπος. ἀράγε δὲν ἠξεύρεις, πῶς ὁ Ἄν-
 θρωπος εἶναι γῆς, καὶ πῶς εἰς γῆν ἀπελεύσεται; καὶ σὺ
 ὦ Πυθαγόρα, διατί εἶπες Θεὸν θνητὸν τὸν Ἄνθρωπον;
 Ἄνθρωπος, Θεὸς ἐστὶν ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι κεκρυμμένος·
 ἂν εἶχες ἐξετάσῃ προσεχέσερον τὴν φύσιν τε, βέβαια ἠθε-
 λες ἰδῆ, πῶς τὸ θεμέλιον αὐτῆ εἶναι τὸ χῶμα, καὶ ἐπο-
 μένως πῶς εἶναι εἰς τὴν φθορὰν ὑποκείμενος· πῶς ἐσὺ ὦ
 Πλάτων, ὅπῃ εἶσαι τῶν Φιλοσόφων ὁ κορυφαῖος, ἐδίδα-
 ξες, καὶ εἶπας, πῶς εἶναι γένος θεῖον ὁ Ἄνθρωπος; Θεῖον
 τί γένος ἐν Ἀνθρώποις· πῶς ἔγραψας ὦ Πλωτῖνε, ὅτι ὁ
 Ἄνθρωπος, ὅπῃ εἶναι ἀπὸ χῶμα πλασμένος, εἶναι δεύτε-
 ρος κόσμος, ἢ τοῦ ἑνὸς ἄλλο πᾶν; ἀλλὰ καὶ σὺ ὦ Γερέ Γρη-
 γόριε, πῶς μὲ τόσην ὑπερβολὴν ἐγκωμίαςας, καὶ ὑπερύψω-
 σας τὸν Ἄνθρωπον, λέγωντας· Ἄνθρωπός ἐστι πᾶν κτίσμα;
 ἐξηγῶντας ᾗ ἔτος ὁ Ἅγιος τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆ Εὐαγγελ-
 λίας· Κιρῦξάτε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει, ἐννοεῖ δια
 πάσαν κτίσιν, τὸν Ἄνθρωπον· ἔχει ᾗ κοινὸν τὸ εἶναι μὲ
 τὰς λίθους, τὸ ζῆν μὲ τὰ φυτὰ, τὸ αἰθάλλεσθαι μὲ τὰ
 ζῶα,

ζῶα, καὶ τὸ κατανοεῖν μὲ τὰς ἀγγέλους· βέβαια τινὰς ἀπὸ λογισσῶν δὲν ἐπέτυχεν τὰ σκοπεῖ· μόνος δὲ ὁ Δαβὶδ πρεπόντως ὠμίλισεν καὶ τὴν ἀξίαν τὰ πράγματα, ὅταν εἶπεν· Ἄνθρωπος ὡσεὶ χνῆς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· ὡσάν να ἔλεγε, μὴν ὑπεριφανεύσαι ὡ Ἄνθρωπε, ἀλλ' ἐνδυμήσῃ, πῶς τὸ γένος σε ἀπὸ τὴν γῆν εὐγῆκε, καὶ εἰς γῆν κλίνει· ἐνδυμήσῃ, ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ἐδῶ δὲν θέλω εὐγεῖ ἔξωτῆ προκειμένῃ, ἐὰν προθέσω τὸ παράδειγμα τὰ Ἀγαθοκλῆος. Τῆτος ὄντας υἱὸς ἐνὸς κεραμέως, τόσον τὸν ἐβροῦθησεν ἡ τύχη, ὅπῃ ἔγινε Βασιλεὺς τῆς Σικελίας· φοβέμενος δὲ να μὴ τύχη καὶ ὑπεριφανευθῆ διὰ τὸ Βασιλικὸν ἀξίωμα, εἰς ἐνδυμήσῃ τῆς πατρικῆς τε δυσγενείας, ἐπρόσαξεν, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν να βάλλωνται εἰς τὴν τράπεζάν τε μερικὰ σκευὴ ὀσράκινα, ἀνάμεσα εἰς τὰ ἀργυρᾶ, καὶ χρυσᾶ τῆς Βασιλείας· ταύτην τὴν ἀρίστην διαγωγὴν τῆ βίῃ ἠθέλα ὡ Ἡγεμῶν, να ἐδιάταξεν καὶ διὰ λόγῶν σε· εἶσαι γὰρ καὶ σὺ κεραμέως υἱὸς, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ἡ γραφή, αἱ χεῖρές σε Κύριε ἐποίησαν με, καὶ ἐπλασαν με· καὶ ἀγαθὰ σοὶ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῆς ἐξουσίας τὸ σκῆπτρον, ἀγαθὰ καὶ μετὸ Βασιλικὸν διάδημα σε ἐστεφάνωσε τὴν κεφαλὴν, μὴν ὑπεριφανευθῆς διὰ τῆτος, ἀλλ' ἐνδυμέμενος τὴν προτέραν σε κατάσασιν, ἀναμέσον τε χρυσίῃ, καὶ τῶν λίθων τῶν πολυτελῶν, βάλε ἐνώπιον τῶν σῶν ὀφθαλμῶν τὸ πῆλιόν σε σκευὸς καὶ σοχαζόμενος πῶς αὐτὸ τὸ σκῆπτρον ὅπῃ κρατεῖς, ἦτον προτιτέρα ξύλον τε δάσῃ, λέγε πάντοτε· τί λοιπὸν ὑπεριφανεύεται γῆ, καὶ σποδός; ἐνταῦθα ἔυμορφα ἀρμόζου ἐκείναι αἱ διάφορες περιγραφαῖς, ὅπῃ, διὰ προσαγωγῆς τῆς Ἀθηνᾶς, ὅλαι αἱ ἐπισήμαι ὁμῶς συνελθῆσαι, ἔκαμαν εἰς τιμὴν τῆ Ἀνθρώπου· ἡ διαλεκτικὴ ὠμίλισεν πρώτη, καὶ εἶπεν· ὁ Ἄνθρωπος εἶναι, ἕνα βραχύτατον ἐνδυμήμα, ὅπῃ διὰ πρότασιν ἡγεμένην, ἔχει τὴν γέννησιν, καὶ διὰ συμπέρασμα ἔχει τὸν θάνατον. Δευτέρα ἡ ἀστρολογία ἔττι τὸν ἐπερίγραφεν, ὁ Ἄνθρωπος εἶναι ὡσπερ ἡ σελήνη τρεπτός, διατι δὲν μένει ποτὲ εἰς τὴν αὐτὴν σάσιν, ἀλλὰ κλίνει πάντοτε εἰς τὴν φθοράν· ὁμῶς πρέπει να ἠξεύρωμεν, πῶς πρὶν τῆς ἀμαρτίας, ἔχοντας τὴν ἀρχαίαν ἀθωότητα, δὲν

ἦτον εἰς τὴν φθορὰν ὑποκείμενος· εὐθὺς δὲ ὅπῃ εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον, ἐν ταύτῃ ἠνεώχθη καὶ ἡ πύλι τῆ θανάτου, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Ἀπόστολος, διὰ τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε νό θανάτου· ὅχι πῶς ἡ ἁμαρτία ἐσάθη τὸ αἷτιον ταύτης τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ διὰ αὐτὴ ἐσύκωσεν ἀπὸ τὸ μέσον τῆς φθορᾶς τὸ ἐμπόδιον, τῆ τῆσι τὴν ἀρχαίαν ἀθωότητα καὶ δικαιοσύνην, διὰ τῆς ὁποίας ὅχι μόνον τῆς ψυχῆς αἰ δυνάμεις ἐδιοικεῖντο, ἀπὸ τὸ λογικὸν χωρὶς καμίαν ἀταξίαν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἦτον εἰς τὴν ψυχὴν ὑποτεταγμένον χωρὶς κανένα ἐλάττωμα· ἦλθε τρίτη ἡ φυσικὴ, καὶ ἔτσι εἶπεν· ὁ Ἄνθρωπος εἶναι ζῶον λογικὸν θνητόν· τετάρτη ἡ μαθηματικὴ με βραχυλογίαν· ἀμὴ κατὰ τὸν σκοπὸν μας ἔτσι τὸν ἐπερίγραψεν, ὁ Ἄνθρωπος εἶναι ὡσάν ἓνα χῆμα σφαιρικόν· ἡ ὁποία περιγραφή περισιότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἤρρεσε τῇ Ἀθηνᾷ· καὶ με δίκαιον, διὰ τὴ καθὼς τὸ σφαιροειδὲς χῆμα, ἦγουν ὁ κύκλος, τελειώνει εἰς τὴν αὐτὴν σιγμὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀρχισεν, ἔτω καὶ ὁ Ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν γῆν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, καὶ εἰς τὴν γῆν μέλλει νὰ κατανήσῃ· τῆτος ὁ θάνατος εἶναι τὸ διδασκαλεῖον, ὅπῃ ἀναγκάζει τὸς Ἄνθρώπους νὰ ἔλθουν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ νὰ γένων ἐιάρρητοι· ἔτσι τὸ λέγει ὁ Ἱερός Ἀγγεσῖνος· κανένα πρᾶγμα δὲν παρακινεῖ τόσον τὸν Ἄνθρωπον, νὰ ἀφήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ὡσάν ἡ συχνὴ ἀνάμνησις τῆ θανάτου· τὸ ὅμοιον βεβαιοῖ καὶ ὁ Θεῖος Ἱεράνομος· εὐκόλα καταφρονεῖ τὰ πάντα, ὁποῖος πάντοτε συλλογίζεται, πῶς μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, τὸ αὐτὸ γράφει καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος· δὲν δύναται νὰ καταδαμαθῇ καλλίτερα ἡ σὰρξ, ὡσάν λογιᾶζωντας ὁ Ἄνθρωπος, τί μέλλει αὐτὴ νὰ κατασηθῇ μετὰ θάνατον· Ὁ Ἀνταῖος παλεύωντας με τὸν Ἡρακλῆ, ὅταν προσκολλημένος ἔσεκε δυνατᾶ εἰς τὴν γῆν, δὲν ἐδύνατο νὰ νικηθῇ· ἔτω καὶ σὺ, ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν τῆ θανάτου τὸ σημεῖον· λογιᾶζε πῶς εἶσαι γῆ, καὶ εἰ μόνον θέλεις καταπατήσει τὸν κόσμον τὰ δελεῶματα, ἀλλὰ με τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης τὴν ὀδηγίαν, νικητῆς θέλεις μείνει· ἐντεῦθεν οἱ παλαιοὶ ἐπωνόμαζαν τὴν γῆν μεγάλην Μιτέρα, καὶ διὰ τῆτο εὐθὺς ὅπῃ ἐτίκτοντο τὰ βρέφη, τὰ ἀπόθεταν εἰς τὴν γῆν, ὡσάν

εἰς τὸν μητρικὸν κόλπον· μάλιστα τρισαγαθὴν ἔλεγει τὴν
 γῆν, διὰ τρεῖς καλοσύνας ὅπερ δείχνει εἰς τὸν Ἄνθρωπον,
 ἦγεν, διὰτὶ ὅταν γενιᾶται, τὸν δέχεται εἰς τὸν κόλπον
 τῆς· διὰτὶ ὅταν αὐξάνῃ, τὸν τρέφει εἰς ὄλην τὴν ζωὴν·
 καὶ διὰτὶ ὅταν ἀποθνήσκῃ, τὸν κρύπτει μέσα εἰς τὰ σπλάγ-
 χνα τῆς, ὅμως διὰ τὸν φάγον οἱ σκώληκες. Τὸ ὁποῖον
 πρᾶγμα σοχαζόμενος ὁ μέγας Ἰωάννης, ὅπερ διὰ τὴν γλυ-
 κύτητα τῆς εὐφραδείας ἐπωνομάσθη Χρυσόσομος, ἔλεγεν·
 Ὑπαγε (παρακαλῶ σε) εἰς τὰ μνημεῖα, διότι εἰς αὐτὰ
 θέλεις ἰδεῖ, μὲ πολὺν πόνον τὴν φύσιν σε ξεπεσμένην, τὰ
 σώματα διεφθαρμένα, καὶ τὰ ὅσα κατανημένα εἰς χῶ-
 μα. καὶ δὲ ταῦτα σοχάσῃ ποῖος ὁ δεσπότης, καὶ ποῖος
 ὁ δαῖλος, καὶ τότε νὰ μοὶ εἰπῆς, πῶς εἶναι τῆς νεότητος τὸ
 αἶθος; πῶς τὸ μετώπε ἢ γαλήνη; πῶς τὸ προσώπε ἢ φαι-
 δρότης; πῶς τῆς ὀμιλίας ἢ γλυκύτης; πῶς τῶν ἡθῶν ἢ χά-
 ρις; ἀρά γε ταῦτα πάντα δὲν εἶναι σάκη, σκώληξ, καὶ
 δυσωδία; τὸ λοιπὸν τί ὑπερηφανεύεσαι ὦ γῆ, καὶ σποδός; ὦ
 ἔλεεινέ· σοὶ ἔμεινε μόνον ὁ τάφος. ὦ σωτηριώδης ἐνθύμησις,
 ἢ ὁποῖα καὶ τῆς ἐπιβελῆς τῶν ἀμαρτιῶν φέρει λαμπρὰ
 τὰ νικητήρια· ὅθεν ὁποῖος τὴν μεταχειρίζεται, δύναται
 ὡς γενναῖος στρατιώτης εὐλόγως νὰ εἰπῆ· Ταύτης ὁδηγέσης,
 νικητὴς ἔσομαι. Ὡς πόσον ἀρμόζει εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν
 τὸ λαμπρὸν σημεῖον, ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ βασιλικὸν τε σέμ-
 μα Ἰβλιανὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, τετέστιν ὁ αἰετὸς πληρωμένος
 ἀπὸ μίαν σαῖταν, κατασκευασμένην μὲ τὰ πτερά τε, μὲ
 ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Ἐξ αὐτῆ κατ' αὐτῆ. ὁ Θάνατος
 εἶναι ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, ἀλλ' ἢ μελέτη τῆς θανάτου, θανα-
 τώνει τὴν ἀμαρτίαν· ὅθεν ἠμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν καὶ ἡμεῖς·
 Ἐξ αὐτῆς κατ' αὐτῆς. Τέτε ἐνεκεν ἔλεγεν ἡ Σοφία Σει-
 ράχ· Μνήθητι τὰ ἔχαστά σε· μὰ διὰτὶ; διὰτὶ τότε θέ-
 λεις θανατώσει τὴν ἀμαρτίαν· καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἔχ' ἀμαρ-
 τήσῃ· ἠξεύρασι γὰρ οἱ ἔμπειροι τῆς γραφῆς, πῶς τὸ,
 καὶ, λαμβάνεται πολλακίς ἀντὶ τῆς, διὰτὶ. ἔτσι ἐννοεῖται
 τὸ ρητὸν ἐκεῖνο. Εὐλογημένῃ σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημέ-
 νος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σε· ἦγεν, ἐσὺ εἶσαι εὐλογημένη,
 διὰτὶ εὐλογημένος εἶναι ὁ καρπὸς σε· ἔτσι καὶ τὸ ἄλλο ρη-
 τὸν τῆς Γ' β'. Ἐθε ἐν ξυλοπέδῃ τὸν πόδα μου, καὶ ἐφύλαξας
 τὰς

τὰς τρίβους μὲ· ἤγεν, ἐκράτησα τὰς πόδας μὲ, διατι ἐσὺ
 μετράς τὰ διαμήβατά μὲ· ὁμοίως καὶ τὸ ἄλλο τῷ Η΄σαίμ·
 ὠργίθης, καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν· ἤγεν, τίπος ἔνεκεν ἐδυμά-
 θης; διατι ἡμεῖς ἐπέσαμεν εἰς ἀμαρτίαν· ἔτω καὶ ἐνταῦ-
 θα. Μνήσθητι (λέγει) τὰ ἔχατά σε, διατι δὲν θέλεις
 ἀμαρτήσῃ· θέλεις καταλάβει ἧδὲ μὲ τὴν δοκιμὴν, πῶς
 ὅλα ὡσεὶ καπνὸς ἐκλείπεις, καὶ ἐρυθριῶντας ἀπὸ τὴν ἐν-
 τροπὴν, θέλεις εἶπει· Τὶ ὑπερφανεύσαι γῆ, καὶ σπο-
 δός; Ταύτην τὴν ὄντως χρυσὴν διδασκαλίαν ἄριστα ἐγί-
 νωσκεν ὁ Δαβὶδ, ὁ Βασιλεὺς καὶ Προφήτης, διὸ ἔλεγεν
 εἰς τὸν ρυέ· Φαλμόν· Μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας,
 ἐπὶ γῆς Ἀνθρώπων, οἷς ἔκ' ἐστὶ σωτηρία· ἀλλὰ διατι
 Ἀγιάτατε Πάτερ καὶ Βασιλεῦ; Ἐξελεύσεται τὸ Πνεῦμα
 αὐτῷ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν αὐτῷ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
 ρᾳ ἀπωλῆνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῷ· ἡ χαλδαϊκὴ
 παράφρασις λέγει· πάντα τὰ μηχανήματα αὐτῶν· καὶ
 ἀληθινὰ ποία γλῶσσα ἠθέλ' εἶσαι ἱκανὴ νὰ διηγηθῇ τὰς
 διαφορὰς καὶ ἀμετρήτας μηχανὰς, ὅπῃ εἰς τὸν νεύτων κα-
 τασκευάζασιν οἱ δυνάσαι; ἢ τὰ κάσρη ὅπῃ ἐγείρωσιν; ἢ
 τὰς πύργους ὅπῃ φαντάζονται; βέβαια ἂν ἦτον δυνατόν νὰ
 προχωρήσῃ τινὰς μέσα εἰς τὰ ταμεία τῷ νοῦς τῶν τοιῶτων
 ἐξεσιασῶν, ἠθέλον εὖρη ἐκεῖ τῆς Κρήτης τὸν λαβύρινθον
 μὲ διάφορα μηχανήματα περιπλεγμένον. Οὕτω ἧδὲ ἕκα-
 σος αὐτῶν φαντάζεται· τὴν τάδε ἐπαρχίαν θέλω νὰ
 ἀποκτήσω· τὴν τάδε πόλιν θέλω νὰ καταπολήσω· τὸν
 τάδε λαὸν θέλω νὰ ὑποτάξω· θέλω νὰ γένω μέχρι τέλους
 ἐξεσιασῆς ὅλα τῷ Κόσμῳ· καὶ ἰδοὺ εἰς τὸ ἀναμεταξὺ ἔρχε-
 ται ἕξαφνα ὁ Θάνατος, καὶ πλήττωντας μὲ τὴν ἀξίνην
 τὴν ρίζαν τῷ δένδρῳ, ρίπτει εἰς τὴν γῆν ὅλας τὰς μηχαν-
 νὰς τῷ· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπωλῆνται πάντες οἱ δια-
 λογισμοὶ αὐτῷ· καὶ τάχα δὲν ἐσυνέβη ἔτσι τῷ Φαραῶ,
 τῷ κραταιῷ καὶ δυνάτῳ; βέβαια ἔτσι· καταδιώξω (ἔλε-
 γε) τὰς ἐχθρὰς, καὶ καταλήφομαι, μεριῶ σκύλα, ἐμ-
 πλήσω ψυχὴν μὲ, ἀνελά τῇ μαχαίρᾳ μὲ, κυριεύσει ἡ
 χεὶρ μὲ· ἰδοὺ οἱ ἀνόητοι λογισμοὶ τῷ Βασιλέως· ἀλλ' ἄς ἰδῶ-
 μεν τὴν ἐκβασιν· Ἐπνευσε Πνεῦμα, ἐκάλυψεν αὐτὰς θά-
 λάσσα, ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβδος ἐν ὕδατι σφοδρῷ· καὶ ἰδὲ ἐν
 ἐκεί-

ἐκείῃ τῇ ἡμέρᾳ διεσπεδάθησαν πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐ-
 τῶ· ἐπειδὴ καὶ ὁ Θάνατος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ ὅλος νιψά-
 τες Ἀνθρώπου· αὐτὸς μὲ τὰ ὀξύτατα βέλη τε ὅλος τῶν
 σαῖτεύει, πλεσίως καὶ πένιπας, λαῶν καὶ ἡγεμόνας, νέων
 καὶ γέροντας· καὶ τῆτο ἴσως ἠθέλε εἰς δειλοποίησιν ὁ Προ-
 φητάναξ, ὅταν ὁμιλῶντας διὰ τὸ Βασιλείον τῶ Θανάτου,
 εἶπεν εἰς τὸν ἔβδομον Φαλμόν· Τὴν ῥομφαίαν αὐτῶ σιλ-
 βῶσει, τὸ τόξον αὐτῶ ἐνέτεινεν· ἡ ῥομφαία ἐγγύς πλύτ-
 τει, τὸ δὲ τόξον πόρρωθεν τραυματίζει· ἔτω καὶ ὁ Θάνα-
 τος σφάζει τῶν ἐγγύς, ἢ τοὶ τῶν γέροντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 μακρὰν ἀπόντας, ἢ τοὶ τῶν νέων, γλήγορα τῶν προφθά-
 νει, καὶ ἀσυμπαθῶς τῶν προπέμπει εἰς τὸν τάφον· καὶ
 διὰ τῆτο ἡ Σοφία Σειράχ λέγει εἰς τὸ, ιδ'. κεφ. Μνή-
 θητι, ὅτι Θάνατος ἐ χρονεῖ· ὡσάν νὰ ἔλεγε· μὴ τάσῃς
 τῶ ἑαυτῶ σε ὡ ἡγεμῶν μακροχρόνιον βίον, μὴν ὑπόχεσαι
 τῇ ζωῇ σε τῶν χρόνων τῶ Νέσπορος, ἀλλὰ λογιάζε, πῶς
 ὅπῃ καὶ ἂν διατρίβῃς, ὁ Θάνατος καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα
 εἶναι ἐγγύς σε, σοὶ παραστένει, καὶ δρομαῖος τρέχει ὀπίσω
 σε· εἰς κάθε τόπον σὲ ἀπαντεχαίνει, διὰ νὰ σὲ πιάσῃ
 ὅταν δυνηθῇ· ὁμως ἐσὺ ἂν εἶναι φρόνιμος, πάχισε νὰ εἶσαι
 πάντοτε ἕτοιμος, καὶ νὰ τὸν περιμένῃς· ἔτω γὰρ λέγει
 καὶ ὁ ποιητής.

Ἄπρεπον εἶναι εἰς τὸν σοφὸν, νὰ λέγῃ θέλω ζῆσαι,
 Ὅτ' ἡ ζωὴ ἡ αὐρινὴ, βεβαίωσιν δὲν ἔχει.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶ κόσμου ἐφαίνετο ἄοπλος ὁ Θάνατος, καὶ
 πάσῃς ἰχθύος ὑσερημένος· οἱ δὲ Ἀνθρώποι τόσον ἔδειχναν
 νὰ εἶναι δυνατοὶ, ὅπῃ πολλάκις τὸν ἐμπαιζαν, καὶ τὸν
 ἐκαταφρονῶσαν, ζῶντες χρόνος πολλῶν, καὶ οἱ περισσότε-
 ροὶ ἕως εἰς τῶν χιλιάδων· ἀλλ' ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον τὴν
 δύναμιν ἀπόκτησεν, ὅπῃ τῶρα, ὅλους τῶν πολεμῶν,
 ὅλος τοὺς ὑποβάλλει· καὶ μὲ μεγάλην εὐκολίαν τοὺς
 κατατροπώνει· ὁ λίθος ἐκεῖνος, ὅπου πίπτωντας ἀπὸ
 τὸ ὄρος τὸ ὕψιλον, ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τὰς πόδας,
 καὶ καταχαλῶντας τὴν, τὴν ἔκαμεν ὡσεὶ κοιμορτόν ἀπὸ
 ἀλωῖος Φερηνῆς, καὶ ἔπειτα τόσον ἠύξισεν, ὅπῃ ἐπλήρω-
 σεν ἔλον τὸν κόσμον· ἠξεύρετε τάχα ποῖος ἦτον; τὸ ἀγαλ-
 μα

μα ἐκεῖνο ἐπαράσενε τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν εἰκόνα· ἡ χρυσῆ κεφαλὴ, ἐφάνερωσε τὴν ἀρχαίαν ἀθωότητα, οἱ πόδες οἱ ὀσράκινοι, τὴν ἀδένεια τῶν Ἀνθρώπων· ὁ λίθος, αὐτὸν τὸν θάνατον· τὸ ὄρος τὸ μέγα, τὴν ἀμαρτίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέσεν ὁ λίθος ἐκεῖνος, καὶ ὅλα τὰ κατέσπισε σποδόν, καὶ χῶμα· ἀλλ' αὐτὸς ὁ λίθος τόσον ἠύξησε, καὶ ἔγινε μέγας, τετέσι, τόσον ἔγινε κραταῖος ὁ θάνατος, ὅτε ὅλη ἡ τετραπέρατος οἰκουμένη ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν τε· αὐτὸς κυριεύει εἰς τὴν Ἀφρικὴν, αὐτὸς ἐξουσιάζει εἰς τὴν Ἀσίαν, αὐτὸς κρατεῖ τὴν Ἀμερικὴν, αὐτὸς θριαμβεύει εἰς τὴν Εὐρώπην, ὡσεὶ ὅτε ἡμπορῶμεν νὰ εἰπῶμεν, πῶς καὶ οἱ δύο πόλοι εἶναι τὰ σύνορα τῆς βασιλείας τε, καὶ δὲν εἶναι ἕθνος εἰς τὸν κόσμον, ὅτε νὰ μὴ φοβῆται τὸ κράτος τῆς δεσποτείας τε· ἐδῶ λίαν θαυμάζω, πῶς ἔτυχε, καὶ ὅταν ἐκεῖνοι οἱ μεγαϊάνες ἐφιλονεύσαν ἐνώπιον τῆ Βασιλείας Δαρείου, μὲν τόσην Σοφίαν, περὶ δυνάμεως καὶ ἀνδρείας, τινὰς ἀπ' αὐτῆς δὲν ἐνθυμήθη νὰ ἀναφέρῃ τὸν θάνατον; βέβαια ὅποιος ἠθέλην εἰπῆ τότε, πῶς ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τῆ κόσμου, τὸ δυνατώτερον εἶναι ὁ θάνατος, αὐτὸς ὑπὲρ τῆς ἄλλης ἠθέλην εἰπῆ τὴν τὴν ἀλήθειαν· διατὶ ὁ θάνατος καὶ τῆς βασιλείας ὑποτάσσει, καὶ τὰς βασιλίτσας νικά, καὶ ὅλα τὰ βασίλεια ἀφανίζει· ἐντεῦθεν δικαίως εἶπεν ἐνώπιον τῆ Βασιλείας Δαβίδ, ἡ γυνὴ ἐκεῖνη ἡ Θεωκίτις, καθὼς εἰς τὴν γραφὴν φαίνεται εἰς τὴν δευτέραν τῶν Βασιλειῶν κεφ. ιδ'. Πάντες θανάτῳ ἀποθανέμεθα, ὡσπερ τὸ ὕδωρ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς· ὡσαν νὰ ἔλεγε· συλλογίσου μὲ τὸν ἑαυτὸν σου κράτιστε Βασιλεῦ, πῶς καθὼς οἱ ποταμοὶ, ἀφ' ἧ ἐπότισαν πολλὰς ἀγρὰς, καὶ διὰ περιόδων πολλῶν ἔτρεξαν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας, τέλος πάντων καταρρέουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· ἔτω καὶ οἱ Ἀνθρώποι, ἀφ' ἧ ἐκ πολλῆ εἰς τὸ σάδιον τῆ παρόντος βίης ἔνθεν κακεῖθεν τρέχοντες ἐπλανήθησαν, πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, καὶ καταβαίνουσιν εἰς τὸν τάφον, ὡσαν εἰς ἄλλον ὠκεανόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν θέλουν εὐγεῖ πλέον ἔξω, εἰμὴ ὅταν ἡχίση ἡ σάλπιγξ ἡ φοβερά, καὶ μεγαλοφώνως θέλουν βοήσεται Ἄγγελοι, ἐγέρθητε οἱ νεκροὶ, καὶ ἔλατε εἰς τὴν κρίσιν· Ἀλλὰ διατὶ ἡ ἄνωθεν γυνὴ λέγει, πάντες;

διατὶ

διατι ὁ ἀσπλαγχνος θάνατος, ὅλως ἀδιαφόρως ρίπτει
 εἰς τὴν γῆν, ἢ τὰς ἀφανίζει· ἢ βέβαια ποῖος τὴν σήμε-
 ρον βασιλεύει εἰς τὴν Περσίαν ἀπὸ τὸ γένος τῶ Κῦρος;
 ποῖος εἰς τὴν Μιδείαν, ἀπὸ τὴν φαιλίαν τοῦ Δαρείου;
 ποῖος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀπογόνους τῶ Ἀλεξάνδρου;
 ποῖος εἰς τὴν Ρώμην ἀπὸ τὴν γενεάν τῶ Καίσαρος; πάν-
 τες ὅλοι ἀποθνήσκουσι· ἀλλὰ τίνος ἔνεκεν ὡς ὕδωρ κατα-
 φερόμεθα; διατι ὁ θάνατος δρομαίως ἀγωνίζεται νὰ μᾶς
 πιάσῃ· τῶ ὁποῖο πράγματος μᾶς παρασένει ὁ Ἰωάννης
 εἰς τὸ 5. κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως ἕνα σημεῖον πολλὰ ἐ-
 ξαίρετον· μαρτυρεῖ πῶς εἶδεν ἕνα ἄλογον κιτρινιασμένον,
 ἢ ἕνα ἐπιβάτην, ὅπῃ ὠνομάζετο θάνατος. „ Καὶ εἶδον,
 „ ἢ ἰδὲ ἵππος χλωρὸς, ἢ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτῶ, ὄνο-
 μα αὐτῶ θάνατος· ἀλλὰ διατι ὁ θάνατος καβαλλάρης;
 διὰ νὰ δείξῃ φανερά, πῶς μὲ ταχυδρόμον κίνησιν τρέχει
 νὰ ἀρπάσῃ τὴν ζωὴν τῶν Ἀνθρώπων· καὶ διὰ τῆτο πρε-
 πόντως εἶπαν οἱ παλαιοὶ Σοφοὶ, πῶς ἡ ζωὴμας εἶναι ὁ-
 μοία μὲ τῶ Ἡλίου τὴν δρόμον· διότι ἕτος ὁ ὑπέρλαμπρος
 πλανήτης, φαίνεται πῶς δὲν κινεῖται, αὐτὸς δὲ φέρεται μὲ
 τόσῃν ὀρμῇν, ὅπῃ εἰς ἕνα τεταρτημόριον τῆς ὥρας, λέγου-
 σιν οἱ Φιλόσοφοι, πῶς διαβαίνει ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδας
 μίλια διάστημα. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ζωὴ τῶ Ἀνθρώ-
 πε, φαίνεται πῶς νὰ ἀναπαύεται εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' ὡς
 ἄλλος ταχυδρόμος τῶν πλέον ἐτοίμων, πάντοτε πρὸς τὸ
 τέλος τρέχει. ἐντεῦθεν ὁ μέγας Γρηγόριος ἐπαρωμοίαζεν
 ἡμᾶς μὲ τὰς πλέοντας· καθὼς ἦδ' ἐκεῖνος ὅπῃ πλέει, λο-
 γιάζει, πῶς τὰ δένδρα, αἱ πεδιάδες, ἢ αἱ πέτραι κινεῖ-
 ται, καὶ αὐτὸς ἀναπαύεται· τὸ δὲ πρᾶγμα εἶναι ἄλλῶς,
 διατι τὸ καράβι εἶναι ὅπῃ κινεῖται, τὰ δὲ ἄλλα μένουσι
 σερὰ εἰς τὸν τόπον των· ἕτω ὁ Ἀνθρώπος μὲ βίας γεν-
 νᾶται, ὅπῃ εὐθὺς τρέχει πρὸς τὴν φθοράν, μ' ὅλον ὅπῃ
 αὐτὸς τελείως δὲν τὸ αἰθάσσεται· τὸ ἦδ' ἔμφυτον θερμὸν
 φθείρει τὴν φυσικὴν ὑγρότητα, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶκει ὀλη-
 μας ἡ ζωὴ· ἢ ἡ δὲν ἀνακαινίζεται μὲ τὸ μέσον τῆς τρο-
 φῆς, καθὼς λέγουσιν οἱ ἰατροὶ, ἢ ἀνακαινίζεται μὲν, ἀλλ'
 ἔχι καὶ τὴν αὐτὴν ἰσοδυναμίαν, καθὼς διδάσκουσιν οἱ Φι-
 λόσοφοι· ἢ ἕτως ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ ἡ φθορά· ὅτι καὶ

τὸν Ἀριστέλῃν, πᾶς τὸ ποιῆν ἐν τῷ ποιῆν ἀντιπάχει τὸ ριπίον, ριπίζοντας τὸν σίδηρον, φθείρεται· τὸ μαχαίρι κόπτοντας ἀποσομᾶνεται· ἔτω καὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν χωνεύοντας καθ' ἡμέραν τὴν τροφήν, ἐλαττῆται, καὶ τέλος πάντων δαπανᾶται· ὁ οἶνος, ὅταν τῷ βύλλωμεν ὀλίγον ὕδωρ, τὸ μετατρέπει εἰς τὴν ἰδίαν τε φύσιν, ὅμως κάποιον τι ἀχαρνᾶνει· ἀλλ' εἰὰν συνεχῶς τὸ προδέττωμεν, τέλος πάντων χαλᾶται, καὶ γίνεται ὕδωρ· τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅταν ἡ δύναμις τῆς Ἀνθρώπου μετὰ τὴν τροφήν δὲν ἀπαρτίζεται, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἀκολεθῆσῃ ὁ θάνατος, ὁ ὁποῖος ἀγχαλὰ φαίνεται πῶς ἀργοπορεῖ, ὅμως πετᾶ μετὰ τὰ πτερὰ εἰς τὰς πόδας. Τέττε ἔνεκεν ἔλεγεν ὁ Γῶβ εἰς τὸ, ζ'. κεφ. Στρατεία ἔστιν ὁ βίος Ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ παράφρασις λέγει· πειρατήριον ἔστιν ὁ βίος Ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς· καθὼς γὰρ οἱ πειραταὶ, ἦτοι οἱ κερσάροι, δὲν διαμένουσιν εἰς ἐδένα τόπον, ἔτε βάλλυσσι τὰς ἀγκύρας εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ σερέωσίν των, ἔτω καὶ ἡ ζωὴ μας εἶναι πειρατήριον, διατὶ δὲν ἔχει καμίαν βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ σαφειότητα. τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἄλλο ρητὸν σαφέστατα φαίνεται· Αἱ ἡμέραι μας, ἔλεγεν ὁ Γῶβ, εἰς τὸ θ'. κεφ. ἀπῆλθον ὁμοίως ναυσὶ ὀπάρας φερέσαις· τὸ Ἑβραϊκὸν λέγει, ἀπῆλθον μετὰ τῆς Ἑβραίας· τῆτος εἶναι ἕνας ποταμὸς τῆς Ἀραβίας ταχύρροος, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Παγνῖος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ὄρμην τρέχει, ὅπερ χωρὶς βοήθειαν κωπίων φέρνει μετὰ πολλὴν ταχύτητα τὰ καράβια· μὰ διατὶ λέγει, πῶς φέρεσιν ὀπάρας, καὶ ὄχι ἄλλην πραγματείαν; διὰ νὰ φανερώσῃ τῆς ζωῆς τὴν βραχύτητα διατὶ ὅποια πλοιάρια φέρεσιν ὀπάρας ἦτοι μῆλα, ἀπίδια, ροδάκινα καὶ τὰ τοιαῦτα, ταξιδεύουσιν ἡμέραν καὶ νύκτα, διὰ νὰ μὴ σαπηθῶσιν οἱ καρποὶ· ἄλλοι ἐξηγῆται ἐκ τῆς Ἑβραϊκοῦ ἐξηγῶσιν, ὡσεὶ ναὺς ἐκέσιος· λέγεται δὲ ἔτω, διατὶ ἦκει, ἦγεν τρέχωντας ἔρχεται ὅπερ ἡ θάλασις βέλεται· καὶ τὸ λοιπὸν τίνος ἔνεκεν ἡμεῖς διὰ μίαν ζωὴν βραχείαν καὶ ταχυτάτην πάχομεν τόσον, καὶ κοπιᾶζομεν; δικαίως βοᾷ καὶ ὁ Ἅγιος Γεράσιμος. Ω' Ἀϊδιότης ἡμῶν συντοματάτη, καθ' ἐκάστην ἀποθνήσκομεν, καθ' ἡμέραν μεταβαλλόμεθα, καὶ ἀκόμι λογιᾶζομεν πῶς ὑπάρχομεν ἀθάνα-

ἀθάνατοι· ἄφρονες τὲς ἀγριγεντίνοὺς ὠνόμασαν οἱ πα-
 λαιοί· διὰ τὲς ὁποίας ταῦτα γράφουσιν· οἱ ἀγριγεντίνοι
 εὐώχωνται, ὡσάν νὰ ἔμελλαν νὰ ἀποθάνωσιν αὐρίον· ἢ
 οἰκοδομῶσιν, ὡσάν νὰ εἶχαν παντοῖνὰ νὰ ζήσωσιν· ἐντε-
 θεν ἡ ζωὴ τῆς Ἀνθρώπου παρομοιάζει μετὸν ἄνεμον· ἔτ-
 ζι τὸ βεβαιοῖ ὁ Γ' ὠβ εἰς τὸ ζ'. κεφ. Μνήμητι ἔν, ὅτι Πνεῦ-
 μά μας ἡ ζωὴ· διότι ὁ ἄνεμος ἀοράτως, καὶ χωρὶς ἄρρητα
 διαβαίνει· καὶ ἡ ζωὴ μας ὁμοίως ἀνεπαιδότης πρὸς τὸν
 θάνατον τρέχει· καὶ ἀγκαλὰ οἱ Ἀνθρώποι κοπιάζουσι, διὰ
 νὰ ζήσωσι χρόνους πολλὰς, ὅμως ὅλοι τρέχουσιν εἰς τὸ τέ-
 λος, ὅπῃ ἀγωνίζονται νὰ ἀποφύγουν· εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς
 κόσμου ὁ θάνατος ᾤδευε πεζὸς, καὶ κατὰ τινὰ τρόπον χω-
 λὸς ἐπεριπάτει· καὶ ἕως νὰ πλησιάσῃ τῷ Ἀνθρώπῳ, πο-
 λὺν καιρὸν ἀργοπύρει· ἔζησε ἦδ' ὁ Ἀδὰμ ἐννεακοσίους τριά-
 κοντα χρόνους· ὁ Νῶε ἐννεακοσίους πεντήκοντα· καὶ πρὸ τῆς
 κατακλυσμῆς ἔτρεξεν ὁ θάνατος ἐννεακοσίους ἑξήκοντα ἐννέα
 χρόνους, ἕως νὰ φθάσῃ τὸν Μαθυσάλα· ἀλλὰ τῶρα κά-
 θεται ἐπάνω εἰς τὸ ἄλογον, καὶ τόσον εἶναι μαθημένος νὰ
 τρέχῃ, καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ σαϊτεύῃ, ὅπῃ καὶ εἰς αὐτὴν
 τὴν εἴσοδον τῆς ζωῆς, ἀναιρεῖ τὲς Ἀνθρώπους. Ἀσπασία
 ἡ σύζυγος τῆς Περικλέους στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, εὐρι-
 σκιομένη μέσα εἰς τὸν κῆπον, ἔλαβε μίαν σαφυλὴν ἄω-
 ρον, καὶ τὴν ἔτρωγε· βλέπωντάς τιν ὁ κηπερὸς, τῇ εἶπεν·
 ἔδω ἔχεις ᾧ κυρία εἰς κάθε μέρος σαφύλια ὄριμα καὶ γλυ-
 κὰ, καὶ μαζώνεις τὰ ξυνὰ καὶ ἀκάμωτα; πρὸς τὸν ὁποῖον
 ἀπεκρίθη· ἔτζει τὸ συνηθίζουσιν αἱ ἐγγασρωμένοι· ἰδὲ ἡ
 γνώμη τῆς θανάτου· ποικίλεις δὲν ἐγγίζει τὴν ὄριμον σα-
 φυλὴν, καὶ μαζώνει τὴν ἄωρον· καὶ τὸτο ἴσως ἠθέλε νὰ ση-
 μειώσῃ ὁ ἠγαπημένος Γ' ἰωάννης, ὅταν ἐπερίγραφεν ἐπι-
 βάτην τὸν θάνατον· ἰδὲ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος
 ἐπάνω αὐτῆ, ὄνομα αὐτῷ θάνατος· καὶ διατὶ ἐφ' ἵππου;
 διὰ τὸ ὁ γλίσγωρον τρέξιμον τῆς θανάτου· λέγεται δὲ χλω-
 ρὸν εἶναι ἓνα χρῶμα κητρινοπράσινον· καὶ ἐπάνω εἰς τοῦ-
 τον ἵππον κάθεται ὁ θάνατος, διατὶ καὶ νέος, καὶ γέρον-
 τας ἐξ ἴσθ φθάνει, καὶ τὲς ὑποβάλλει· μιμεῖται γὰρ καὶ
 αὐτὸς τὴν ἐγγασρωμένην γυναῖκα, ὅπῃ μαζώνει μὴ χα-
 ρᾶς τὴν σαφυλὴν τὴν ἄωρον· ὅθεν ἔλεγε καὶ ὁ Γ' ὠβ εἰς

τὸ, ἰ.έ. κεφ. „Ζημιωθήσεται ὡς ἄμπελος ἀνθῆσα· τὸ Ἑβραϊκὸν λέγει, διαρπαθήσεται ὡς ἄωρος καρπός· οἱ ἐβδομήκοντα λέγουσι· τρυγηθεῖν ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας. ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ὑπογράφων τὴν αὐτὴν διδασκαλίαν, λέγει· δὲν κοιτάζει ὁ Θάνατος τὰς πλέον ὠρίμας, τετέ-
 ςι τὰς ἤδη γενηρακότας, ἀλλὰ τὰς ἄωρους, ὡς πλέον εἰς τὴν γεῦσίν τε ἰκαιότερας· μὴ θαρρεύης λοιπὸν ὦ Ἄνθρωπε, πῶς εἶσαι νέος, ἢ εἰς τὸ πρῶτον ἄνθος τῆς ἡλικίας, διατι ὁ Θάνατος κανένα δὲν κοιτάζει, ἀλλὰ μαζώνει καὶ τὸν καρπὸν τὸν ἄωρον· εἰ δὲ καὶ θέλης νὰ νικήσης τὸν Θάνατον, τὸν Θάνατον ἔχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν σου. ἔ-
 τως ἐσυμβέλευν ὁ Φιλόσοφος Μισάνιος· ἐρωτηθεὶς γὰρ ἀπὸ ἑνατος φίλον, ποῖος τάχα νὰ ἦτον ὁ πλέον εὐάρμο-
 σος τρόπος, διὰ νὰ τελειώσῃ εὐτυχῶς τὴν ζωὴν τε; ἀπε-
 κρίθη· νὰ ζῆς, ὡσὰν νὰ εἶχες αὐριον νὰ ἀποθάνῃς.

Τί σ' ὠφελεῖ ὦ Ἄνθρωπε, τὸ κάλλος τῆ προσώπῃ,
 Τὸ κράτος, τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἡ πληθὺς τῆ πλέτε; Ἄν εἶσαι ἄνθος, σήπειςαι, ἄσπρος θέλεις μαυρίσει,
 Καὶ ἂν ἀκῆς, καὶ ὀμιλῆς, ἄφανος θέλεις μένει.
 Ὁ Θάνατος ἐγράφθηκε, τέλος τῶν ἡμερῶν σε,
 Καὶ χῶμα μέλλει νὰ γενῆ, τὸ σῶμα τ' ἐδικόν σε.
 Ταῦτα γνωστικῶν, κράτειτα, καὶ κλαῖε καθ' ἡμέραν,
 Προτὲ νὰ φθίσης νὰ ἰδῆς, τὲ ἄθε τὴν ἐσπέραν.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Τὴν Εὐσέβειαν, καὶ τὸν Θεῖον φόβον ἔχέτω ἐν τῇ
 καρδίᾳ ὁ Ἡγεμῶν, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῆ εὐλο-
 γηθήσεται παρὰ Κυρίῃς.

Τὸ σπέρμα τῆς Βασιλείας εἶναι, ὁ φόβος τῆ Θεῆ·
 καὶ διὰ τῆτο ἕως ὅπῃ οἱ Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνες ἐφύλα-
 ξαν πιστῶς τὰς Θεῖας Νόμους, καὶ τὰς παραγγελίας, ἠνθῆ-
 σαν καὶ αὐτοὶ, καὶ αἱ Ἐπαρχίαι των· διότι ὁ Θεός, ὡς ἐρα-
 σῆς ὅπῃ εἶναι τῶν εὐσεβῶν, ἔχει συνήθειαν νὰ εὐτυχίζη
 τὰ κατορθώματά των, καὶ μὲ ἀγαθὴν ἔκβασιν τὰς βα-
 λίας

λάς των να ἐπισφραγίζη· ὅθεν καὶ ὁ Σολομών, ὁ σοφὸς καὶ κραταῖος Βασιλεὺς, ἕως ὅπῃ ἦτον πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβὴς, ἔβλεπε κατευοδούμενα ὅλα τὰ πράγματα τῆς Βασιλείας του· ἀλλ' ἀφ' ἧ ἀποστάτησεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν λατρείαν, ἀρχισε καὶ τὸ Βασιλείον τε νὰ ξεπεύγη, καὶ νὰ ἀφανίζεται· ἐτζί τὸ μαρτυρῆσι τῆς Ἱεράς γραφῆς τὰ θεόπνευστα λόγια, εἰς τὴν τρίτην τῶν Βασιλείων, κεφ. ι' α.

„ Ἄνθ' ὧν ἐκ ἐφύλαξας τὰς ἐπιβολὰς μου, καὶ τὰ προσάγματα μου, ἃ ἐνετείλαμιν σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν Βασιλείαν σου, ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δέλω σου.“

ἢ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἢ χρισότης ἐσερέωσαν πάντοτε τὰ Βασιλεία, ἢ ἀσέβεια δὲ, καὶ ἢ κακία παύει τὰ ἠφάνισαν· ἐντεῦθεν εἶναι πολλὰ ἐπαίνε ἀξία τὰ λόγια ὅπῃ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς Σεβῆρος εἰς τὸν καιρὸν τῆς τελευτῆς τε· ἀφίτω εἰς τὰς ἡμέρας μου σερεῖν τὴν βασιλείαν, εἰάν δέλουν εἶσαι καλοί· εἰάν δὲ κακοί, ἀθηνῆ καὶ ἀσύστατον· ἐγίνωσκε τε το καὶ ὁ Βασιλεὺς Θεοδοσίος, ὁ ὁποῖος καθὼς γράφει ὁ Ἱστορικὸς Νικηφόρος, ἕνα μόνον λόγον ἀφισεν εἰς τὴν διαθήκην τε, πρὸς νεθεσίαν τῶν ἡῶν τε, ἀλλὰ συνετὸν, καὶ πλήρη σοφίας· ταῦτέσι νὰ τιμῆν τὴν εὐσέβειαν· ὡσάν νὰ ἐπερισρέφετο εἰς αὐτὴν μόνην, καὶ ἀπ' αὐτὴν νὰ διετηρῆτο ὅλης τῆς βασιλείας τὸ Κράτος· ἤξευρε γὰρ ὁ φρονιμώτατος Βασιλεὺς, πῶς τὰς φοβουμένους τὸν Θεόν, αὐτὸς ὁ Θεὸς περισκέπει, καὶ τὰς ἐνδυναμῶνει· μάλιστα ὁ ἴδιος γίνεται ὑπὲρ αὐτῶν ἀσπίς ἀκαταμάχητος, καὶ τὰς διαφεντεύει ἀπὸ πάντων τῶν ἀντικειμένων· καὶ ἄρα δὲν τὸ εἶπε τῷ Ἀβραμ, εἰς τὸ ι' κεφ. τῆς γενέσεως; Μὴ φοβῆ Ἀβραμ, ἐγὼ ὑπερασπίσω σε· τὸ Ἑβραϊκὸν λέγει· ἐγὼ ἀσπίς ἔσομαί σοι· ἀλλ' ἄς κοιτάξωμεν (παρακαλῶ) τῆς γραφῆς τὰ παραδείγματα· εἰπέτε ᾧ Ἠγεμόνες, πῶς ὁ Ἀβραὰμ μὲ μόνον τὰς τριακοσίας δέκα καὶ ὀκτὼ οικογενεῖς αὐτῆ, ἐκατάβαλε τέσσαρας Βασιλεῖς μὲ ὅλα των τὰ στρατεύματα; βέβαια ὄχι τὰ ἄρματα, ἢ οἱ στρατιῶται, ἀλλ' ἢ εὐσέβεια τὰς ἠφάνισεν· ὁ Μωϋσῆς ὅταν ὕψωνε τὰς χεῖράς τε εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ προσπύχετο, εἰκά τὰς Ἀμαλικίτας ὁ Ἰσραὴλ· καὶ ὅταν κερχισμένος τὰς ἔβανε κάτω, εἰκά ὁ Ἀμαλίκ· σημεῖον, πῶς ὄχι τὰ ἄρματα τοῦ Ἰ-

σραήλ, ἀλλὰ τῆ Μαυσέως αἱ παρακάλεσες ἐνίκησαν τῆς
 ὑπεναντίως· ἀλλ' ἄς ἀκέσωμεν καὶ τὰ λόγια τῆ Ἰησὲ τῆ
 ναυῆ, τῆ μεγάλῃ στρατηγῆ τῶν Ἑβραίων· Στήτω (εἶ-
 πεν) ὁ Ἥλιος καὶ Γαβαὼν, καὶ ἡ Σελήνη καὶ φάραγγα αἰ-
 λῶν· καὶ ἔστι ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη ἐν σάσει, ἕως ἡμίνατο
 ὁ Θεὸς τῆς ἐχθρῆς αὐτῶν· καὶ τίς εἰς τῆτο γὰρ μὴ θαυμά-
 σῃ; ὑπακίει τῆ Ἀνδρώπε ὁ Οὐρανός, μένεσιν ἀκίνητοι
 οἱ φωστῆρες, πίπτουσιν ἀνωθεν πέτραι, διὰ γὰρ κάμην ἀν-
 τὶ τῶν στρατιωτῶν, τοῦ Ἰσραήλ τὴν ἐκδίκησιν· τίνας δὲ
 ἔνεκεν ταῦτα τὰ τερατεργήματα; ἐξ ὅλης τε τῆς καρδίας
 ἐσέβετο ὁ υἱὸς τῆ Ναυῆ τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς τὸ θέλημα
 τῶν φοβουμένων ποιεῖ αὐτὸν, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσα-
 κέει· καὶ ὁ Γεδεὼν μὲ τριακοσίς ἀνδρας ὅπῃ εἶχε μὲ λό-
 γη τε, δὲν ἠφάνισε τελείως τῆς Βασιλεῖς Ζεβεὲ, καὶ Σαλ-
 μαῶν, μὲ δεκαπέντε χιλιάδες στρατιώτας; καὶ ποῖον ἄλ-
 λο θαῦμα μεγαλύτερον ἀπὸ τῆτο; ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, καὶ
 ὄχι ἀπὸ τῆς τριακοσίς προῆλθεν ἡ νίκη· ὄθεν ἔλεγαν
 καὶ οἱ πολεμῶντες. Ρωμαία τῷ Κυρίῳ, καὶ τῷ Γεδεὼν· ὁ-
 μοίως καὶ ὁ Σαμφὼν μὲ τῆ ὄντ τὴν σιαγῶνα, ὅπῃ καὶ τύ-
 χην ἠῦρεν, ἐπειδὴ καὶ μετ' αὐτῆ δὲν εἶχε τὰ ἄρματά τε,
 δὲν ἐθανάτωσε χιλίης ἀλλοφύλης; τῆ Οὐρανῆ ὅμως καὶ
 ὄχι τῆς σιαγῶνος ἐσάθη ἡ νίκη· καὶ διὰ τῆς Μακκαβαίης
 τί γὰρ εἰπούμεν; τῶν ὁποίων κάθε πόλεμος ἐφάνη ἕνα
 θαῦμα, ἐπειδὴ καὶ χεδὲν χάρις σράτευμα ἐνίκησαν τόσας
 στρατηγῆς καὶ δυνάσας· ἀλλ' ἦσαν τῆς εὐσεβείας λάτραι,
 καὶ διὰ τῆτο μὲ τὴν Θεϊκὴν ὑπεράσπισιν πάντῳ ἐνίκησαν,
 καὶ ἐθριάμβευαν. Ἀλλ' ἄς μὴν ὀκνεύσωμεν γὰρ ἀναγνώσω-
 μεν καὶ τὰς ἐξωθεν Ἱστορίας τῶν Βασιλέων, καὶ Ἡγεμόνων,
 διατὶ καὶ εἰς αὐτὰς θέλομεν ἰδεῖ τὴν κραταίαν χεῖρα τοῦ
 Θεῶ, γὰρ βοηθῆ ἐκείνης ὅπῃ τὸν φοβῆνται. Κωνσταντῖνος
 ὁ Θεόσεπτος Βασιλεὺς, μὲ τί τρόπον ἔλαβε τόσας λαμ-
 πρὰς νίκας καὶ τῆ Μαξεντίου; εἶχεν ἀντὶ τῆ Ῥωμαϊκῆ
 αἰετῆ τὸν σαυρόν τῆ Σωτῆρος, μὲ τῆ ὁποίῃ τὴν δύναμιν εἰς
 τῆς στρατιώτας τε ἔδωκε καρδίαν, καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν
 πολεμίων μεγάλην δειλίαν. ὦ Αυτοκράτωρ ὄντως εὐσε-
 βῆς καὶ διὰ τῆτο ἀπὸ τὸν Οὐραϊὸν εὐτυχισμένος, καὶ κατευο-
 δέμενος· δι' αὐτὸν γὰρ γράφουσιν αἱ Ἱστορίαι, πῶς μέλλω-
 τας

τας νὰ πολεμήσῃ σιμᾶ εἰς τὸν δάναβιν ποταμὸν μὲ φοβε-
 ρῆς ἐχθρῆς, πολλὰς κὲ ἀνδρείας, καὶ συλλογιζόμενος τῆ
 στρατεύματος αὐτῆ τὸν ἐπανιστάμενον κίνδυνον, κὲ τὸ αἶ-
 μα τὸ περισσὸν ὅπῃ ἐμελλε νὰ χυθῆ, ὑψωσε τὰ ὄμματα
 πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνιον του εἶδε πρὸς
 τὸ ἀνατολικὸν μέρος, τῆ σαυρῆ τὸ σημεῖον, εἰς τὸν Οὐ-
 ρανὸν, κὲ Θεῖς Ἀγγέλως, ὅπῃ τῷ ἔλεγον· Κωνσταντίνε,
 ἐν τῆτῳ νύκτα τῆς ἐχθρῆς σου. ὁ ὁποῖος ἀπὸ ταύτην τὴν
 ἀποκάλυψιν, μένωντας ὅλος παρηγορημένος, ἔκαμε τῆ
 σαυρῆ τὸ ὁμοίωμα ἀπὸ χρυσοῦ καθαρόν, μὲ ταύτην τὴν
 ἐπιγραφὴν· Ἰησοῦς Χριστὸς, Νικᾶ. καὶ προσάσωντας νὰ
 προπορεύεται τοῦτο τὸ εὐλογημένον ὄπλον τῆς Σωτηρίας
 μας, ἔμπροσθεν τῆ στρατεύματος, εὐθύς ὅπου ἐκρότησε
 τὴν μάχην, ἄλλοι ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς ἐφυγαν νικημένοι, ἄλ-
 λοι ἀσυμπαθῶς κατεκόπησαν, κὲ ἄλλοι ἔμειναν αἰχμᾶ-
 λωτοι τῆ νικητῆ Βασιλείως. κὲ κῆ τῆ Λικινίως πῶς ἐθριάμ-
 βευσεν ὁ Γαλλικόνο; διὰ παραινέσεως τῶν ὁμολογητῶν
 Γωάννης κὲ Παύλος, ὑποδελάνωντας τῆ λόγους μὲ εὐχὴν
 εἰς τὸν Θεόν, ἠφάνισε τὸν ἐχθρὸν, ἔλαβε τὴν νίκην, καὶ
 ἐσερέωσε τῆ Κωνσταντίνως τὴν Βασιλείαν· ὥστε ὅπῃ ὄχι τὰ
 ἄρματα, ἀλλ' ἡ εὐχὴ, ὅπῃ εἶναι πάντων τῶν ὀπλων ἰχυ-
 ροτέρα, καθυπέβαλε, κὲ ἀνέτρεψε τὸν Λικίνιον· ὁ Εὐγέ-
 νιος, ὅπῃ διὰ τὴν δύναμιν τῶν στρατευμάτων τῆ ἐλογίζετο
 ἀκαταμάχητος, πῶς ἐνίκηθη ἀπὸ τὴν Βασιλέα Θεοδοσίον;
 διατὶ τῶν μαρτύρων τὰ μνήματα, ὅπῃ συνεχῶς τοῖς δά-
 κρυσιν ἐβρεχεν ὁ εὐσεβὴς Αυτοκράτωρ, καὶ αἱ θερμαί τε
 ἱκεταίαι, ἐσάθηκαν τὰ ὄπλα, ὅπῃ ὑπὲρ αὐτῆ ἐπολέμησαν·
 ἀκόντας γὰρ πῶς εἰς τὴν πρώτην μάχην οἱ στρατιῶταί τε
 ἔμειναν νικημένοι, ρίπτωντας χαμαὶ τὰ ἄρματα, ὡς ἀ-
 νωφελῆ καὶ ἀνίχυρα, κατέφυγεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς
 προσευχῆς, κὲ εἰς τὴν δύναμιν τῶν δακρύων· κὲ ὑψώνων-
 τας ἱκετηρίου τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεόν, ἐκάλεσεν εἰς
 βοήθειάν τε τῆς ἀνέμης, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον μὲ τὸν κοινορ-
 τὸν ἐτύφλωσαν τῆς ἐχθρῆς, ἀλλὰ σρέφοντες κατ' αὐτῶν
 τὰ ἰδιάτων βέλη, ὅλους εἰς τὸ τέλος τῆς ἐθανάτωσαν·
 ἐπρόσαξε πάλαι ὁ Ἰησοῦς τῆ Ναυῆ τὸν Ἥλιον νὰ σταματή-
 σῃ τὸν δρόμον τε, κὲ ἔλαβε τὴν χάριν· ἐπαρακάλεσε καὶ

ὁ Θεοδόσιος νὰ συκωθῆ εἰς βοήθειάν τε ὁ ἄνεμος, καὶ μὲ παράδοξον θαυματουργίαν ἠγέρθη σφοδρὸς, γυρίζοντας καὶ τῶν πολεμίων τὰς σαίτας, ὅπῃ οἱ ἴδιοι ἔρριπταν· καὶ μὲ ταύτην τὴν Οὐράνιον ἀντίληψιν κατήντησεν αἰχμάλωτος ὁ ἀρματωμένος Εὐγένιος εἰς τὰς χεῖρας τῆ ἀόπλε Θεοδοσίῃ, ὅπῃ ἀντὶς διὰ ξίφος καὶ θώρακα, εἶχε τὸν σάκκον, τὴν προσευχὴν, καὶ τὰ δάκρυα· τὸν δὲ Θεὸν εἰς τόπον στρατεύματος. ὕαλινη εἶναι (πίσευσόν μοι ᾧ Ἡγεμῶν) κάθε στρατιωτικὴ παράταξις, καὶ ἀνίχυρος παντελῶς τῆ Ἄρεως ἢ δύνამις, ὅταν ὁ φόβος τῆ Θεοῦ δὲν εἶναι ἀσπίδα ἀκαταμάχητος, ὅπῃ νὰ ἀντικρῆ τῶν ὑπεναντίων τὰ ὅπλα· εἶναι μάρτυς εἰς τοῦτο ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς Θεοδόσιος, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοῦ ἀποστάτου Μαξίμου τὴν τυραννικὴν δυναστείαν, ἔσειλε πρέσβεις εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρακαλῶντας τοὺς ἐκεῖ ἐνασκημένους Ἁγίους ἀναχωρητὰς, νὰ τῶ γένουν βοηθοὶ εἰς τὸν πόλεμον μὲ τὴν δύναμιν τῶν προσευχῶν των, καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ Μαυσέως, νὰ ὑψώσῃ τὰς χεῖρας, καὶ τὰ ὄμματα εἰς τὸν Οὐρανὸν, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖθεν ὁ ἀφανισμὸς τῶν ἐχθρῶν του· μετὰ ταῦτα φορῶντας ὁ Εὐσεβὴς Βασιλεὺς ἀντὶ θώρακος τὸν Μανδριὰν τῆ Ἀγιωτάτε ἐρημοπολίτε Οὐεφρίε, καὶ ἀντὶ λόγχης κρατῶντας μὲ τὴν δεξιὰν τῆ Γερού ἐκείνου γέροντος τὴν βακτηρίαν, διεπέρασεν ἀβλαβὴς μὲ ὄλοντου τὸ στρατεύμα ἀναμέσον τῶν πολεμίων· καὶ χωρὶς νὰ χαθῆ ἕτε καν ἕνας ἀπὸ τῆς στρατιώτασ τε, νικητὴς τροπαιεχὸς ἠφάνισεν ὄλην τῶν ἐχθρῶν τὴν παράταξιν. Μὰ τί τόσον ἀναφέρω τὰς κοσμικὰς Βασιλείας; τὸ Γερόν τῆς Ἐκκλησίας Βασιλείον, ἀράγε μέχρι τοῦδε πόσον ἠθελε ξεπέσῃ, ἐὰν οἱ γενναῖοι κόποι, καὶ τὰ ἀγωνίσματα τῶν ἱερωμένων ἀνδρῶν, ὡς ἐδραῖοι σύλοι, δὲν τὸ ἐσήρριζαν, εἶναι μάρτυς ὁ Ἰννοκέντιος ὁ τρίτος, τῆς Ρώμης ὁ Ἀρχιερεὺς, τῶ ὁποίῳ ἐφάνη κατ' ὄναρ, πῶς τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία ἦτον διὰ νὰ πέσῃ, ἀλλ' ἕνας Γεροπρεπὴς ἀνὴρ ὁποῦ ἔφθασεν εὐκαίρως, μὲ τοὺς ἄμους του κραταίως τὴν ἐσύλωσεν. Ὁ Κατάκαλος ὁδηγὸς τῶν στρατευμάτων τῆ Βασιλείας Μιχαὴλ,

πῶς ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν Σικελίαν τὰς Σαρακηνὰς, ὅπῃ τό-
 σον καιρὸν ἐκρατῶσαν ὑποδωλωμένον ἐλευθῶς ἐκείνο τὸ
 εὐγενέστατον Βασιλείον, διατὶ πρῶτον ἐνεδυναμώθη καὶ
 αὐτὸς, καὶ οἱ στρατιῶται τε ὅλοι μὲ τὸ Πανάγιον σῶμα καὶ
 αἷμα τῆ Θεανθρώπου Σωτῆρος· δὲν εἶχε καμίαν ἐλπίδα ὁ
 Κατάκαλος νὰ κατατροπώσῃ τῶν ἀδελῶν ἐκείνων τὸ ἀνίκη-
 τον στρατεύμα, ἀλλὰ τὸ ἐτρόπωσε τῆ Δεσποτικῆ σώμα-
 τος ἢ μεταλίψις, ἢ ὅποια τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐσάθη ἀφα-
 νισμὸς, τοῖς δὲ πιστοῖς, ξίφος κραταῖον, καὶ ἰχυρὰ πανο-
 πλία· τόσοι ἄλλοι βασιλεῖς εὐσεβεῖς πῶς ἀπάλεσαν
 τὰς ἀσεβεῖς; ἔχοντες τὴν προσευχὴν ὁδηγόν, καὶ τὴν εὐσέ-
 βειαν σύντροφον· ἐχρειάζετο νὰ εἶναι παρὸν οἱ Βασιλεῖς,
 διὰ νὰ δώσῃ μὲ τὸ ἰδιόντων παράδειγμα καρδίαν εἰς τὰς
 στρατιῶτας, προπορευόμενοι εἰς τὴν μάχην· ἀλλ' ἐπροπό-
 ρεύετο ἀντ' αὐτῶν ἡ εὐσέβεια· διότι εἰσερχόμενοι εἰς τὸν
 ναὸν, καὶ πίπτοντες μὲ δακρύων ἐπὶ πρόσωπον τῆ Θεᾶ
 εἰς τὴν γῆν, χωρὶς νὰ εἶναι παρόντες, ἐνικοῦσαν τὰς πο-
 λεμίας· τὰ δάκρυα, ὅπου ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ βασιλικά των
 ὄμματα, ὠδηγῶσαν τὰ στρατεύματα, ἐδιαφέντευαν τοὺς
 ὀρθοδόξους, ἠφάνιζαν τὰς ὑπεναντίας, καὶ ἐνωμένα μὲ τὴν
 προσευχὴν, πλεον ἀπὸ μακρόθεν ἐδυνήθησαν, παρὰ τὰ
 ἄρματα τῶν παρόντων. Τὰς Οὐγγρους, τὰς δεινὰς πολε-
 μίας τῆς πίσεως, πῶς τὰς ἐκαταπολέμησεν ὁ Ἑνρικός ὁ
 Βασιλεὺς; ὄχι μὲ τὰ ἄρματα, ἀλλὰ μὲ τὸ Κύριε ἐλέη-
 σον, ὅπῃ πρὸ τῆς μάχης ἐβόα ὄλοντε τὸ στρατεύμα· διὸ
 καὶ μετὰ τὴν νίκην, ἐπρόσαξε νὰ διαμοιράσῃ εἰς τὰς πέ-
 νητας τὰς φόρας, ὅπου ἦτον συνήθεια νὰ δίδωνται τοῖς
 ἐχθροῖς, διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος, μὲ ποῖα τὴν δεξιὰν
 ἐπολέμησε, καὶ ἐνίκησεν· ἀλλὰ καὶ τὸ Οὐγκεσλάς Δεκάς
 τῆς Βοεμίας τὸ γενναῖον κατόρθωμα, τίς νὰ μὴ θαυμά-
 σῃ; καὶ τότε εἶχε κινήσῃ τὰ ἄρματα ὁ Ρ'αδίσλαος τῶν
 Γενιενσίων ὁ Ἡγεμῶν· καὶ τὰ μὲν στρατεύματα ἀμφοτέ-
 ρων τῶν μερῶν, ἦσαν ἤδη ἑτοιμα νὰ πολεμήσῃ· ἀλλὰ
 τῆς Βοεμίας ὁ Δεξ σπλαγχνιζόμενος καὶ τὸν λαόν τε, καὶ
 ἐκείνων τῶν ὑπεναντίων, ἐλογίασε νὰ προσκαλέσῃ τὸν Ρ'α-
 δίσλαον νὰ μονομαχήσῃ οἱ δύο, χωρὶς νὰ ἀφανισθῇ ὁ λαός,
 ὅπῃ ἦτον ἀθῶος· χαρῆμένος ὁ Ρ'αδίσλαος, δέχεται προ-

θύμως

Ψύμως τὴν μάχην· καταβαίνει λοιπὸν ὁ Οὐεγκέσλαος εἰς
 τὸν ἀγῶνα σκεπασμένος μὲ σάκκον, καὶ ἐνδυναμωμένος μὲ
 τῷ σαυρῷ τὸ σημεῖον, μὲ τὸ ὁποῖον περισσότερον παρά
 μὲ τὸ σπαθί· καθώπλισε τὴν δεξιάν τε· παρρησιάζεται
 ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος ὁ Ρ'αδίσλαος, ἀρματωμένος ὅλος ἀπὸ
 ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ θαρρῶντας εἰς τὴν ἀνδρείαν τε,
 ἔλαβε μίαν μεγάλην λόγχην, διὰ τὰ τὴν ρίψῃ κατὰ τὴν
 ἀντιπάλου· ἀλλ' ἐκεῖ ὅπῃ ἔσεκε νὰ κινήσῃ τὴν χεῖ-
 ρα, ἤκουσε φωνὴν ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, ὅπῃ τῷ εἶπε· φυ-
 λάγε, μὴ τὸν πληγῶνῃς· ὅθεν μένοντας ἑκατηκίδς, καὶ
 ὅλος ἔντρομος, ἔρριψε τὰ ἄρματα εἰς τὴν γῆν, καὶ πί-
 πτωντας εἰς τὰς πόδας τῷ Οὐεγκεσλάος, τὸν ἐγνωρίσει νι-
 κητὴν του, καὶ μετὰ δακρύων τὸ ἐπαρακάλεσε νὰ τοῦ
 συγχαρῆσῃ τὸ τολμηρὸν κατόρθωμα, ὅπῃ ἐναντίον του
 ἐπιχειρίθη· τότε ὁ Οὐεγκέσλαος μὲ ἀνεκδιήγητον χαρὰν
 ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων, ἐναγκαλίζοντας ἀσπα-
 σίως τὸν ἀνταγωνιστήν τε, ἐν ταυτῷ ἀπὸ ἐχθροὶ ἔγιναν
 ἠγαπημένοι φίλοι· τῶρα εἰς αὐτὴν τὴν μάχην, τί ἐσάθη
 ἐκεῖνο ὅπῃ ἐθριάμβευσεν; ἀράγε τὰ ὄπλα, καὶ οἱ στρατιῶ-
 ται; περισσότερον ἴχυσεν ὁ σάκκος ἐκεῖνος, παρά τῶν τό-
 σων στρατευμάτων ἡ δύναμις· διὰ τῆτο λίαν νενεχῶς ἔγρα-
 ψεν ὁ σοφώτατος Σεράχ εἰς τὸ κε. κεφάλαιον· ὡς μέ-
 γας, ὁ εὐρῶν Σοφίαν· ἀλλ' ἐκ ἔσιν ὑπὲρ τὸν φοβέμεν τὸν
 Κύριον· ὅτι εἰς ἐκείνους ὅπῃ φοβῶνται τὸν Θεόν, κανένα
 πρᾶγμα δὲν λείπει· ἐντεῦθεν εὐτυχεσάτη ἐσάθη ἡ Κελτο-
 γαλατία εἰς τὰς καιρὸς τῷ Κλοδοβέε, τῷ Κιλθεβέρτου,
 τῷ Πιπίνε, τῷ Λεδοβίνε, καὶ ἄλλων πολλῶν Βασιλείων,
 οἱ ὁποῖοι Χριστιανικώτατοι ἐπανομάθησαν, διατὶ ἐδείχθη-
 σαν διαφεντευταὶ τῆς Ἐκκλησίας, φύλακες τῷ Θεοῦ Νό-
 μω, καὶ τῆς ἀληθῆς Εὐσεβείας ὑπόδειγμα· περίφημη
 ἐσάθη ἡ Γερμανία εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Καρόλε τῷ μεγά-
 λε, καὶ τῶν ἄλλων ὑπερμάχων τῆς Πίσεως· τρισευδαί-
 μων ἡ Αὐστρία εἰς τὰς χρόνους τῶν Λεοπόλδων, τῶν ἐρα-
 σῶν τῆς Θεοσεβείας· θαυμάσιος ἡ Βρετανία, εἰς τὰς ἡμέ-
 ρας τῷ Ἐδάρδε τῷ γενναίῳ ὑπερασπιστῷ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς
 Ἱεραρχίας· ὑπὲρ πάντας δὲ τὰς Βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, εὐ-
 τυχεσάτοι ἐγνωρίθησαν οἱ ὀρθοδοξώτατοι μονάρχαι τῆς με-
 γα

γάλης Ρωσίας ὅπῃ ἐν πᾶσι κατευοδόθησαν, διατὶ εἶχαν ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τῶ Κυρίου τὸν φόβον· ἐν τέτοις μάλιστα ἢ αυτοκρατορίσῃ Ἄννα ἡ μεγάλη· πόσον ὑπερασπιστὴς ἐφάνη τῆς εὐσεβείας; αὕτη ἔχασα θερμώτατον ζῆλον νὰ καθαρίσῃ ὅλη τὴν Ρωσίαν ἀπὸ τῆς ἑβραϊκῆς ἀπιστίας τὸν ρύπον, ἄρχισε πρῶτον νὰ ἐξορίζῃ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς τοῦς Γαδαίης· τῆς ὁποίας τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸν ζῆλον, ἐμιμήθη ἢ διάδοχος αὐτῆς ἢ καὶ νῦν κραταιῶς καὶ εὐσεβῶς τὸ βασιλεῖον αὐτὸ δειψύουσα Ἐλιβάβητ πετρόβνα, ἕως ὅπου ἐτελείωσαν κατὰ πάντα, αὐτὸ τὸ Θεάρετον ἔργον· οἱ ὅποιοι εἰς εὐδὲν λογιζόμενοι τὰ μεγάλα τέλη, καὶ τὰς πλεσίως προσόδους ὅπῃ ἐσύναζεν ἡ Βασιλεία, ἠγωνίσθησαν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν νὰ διώξεν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν τὰς Ἑβραίας, προκρίνοντες μᾶλλον νὰ ὑπερηθῇ τὸ Βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον, παρά νὰ πληθαινῇ μὲ τῶν δυσσεβῶν τὰ δοσίματα· ἀλλ' αὐτὰ τῆς εὐσεβείας τὰ ἔργα μὲ ἀφθοιοπάροχον δεξιὰν ἀντέμειψεν ὁ πλεσιόδαρος Κύριος εἰς αὐτούς· καὶ μὲ ποῖα χαρίσματα; μὲ τὴν προδήκην καὶ αὐξήσιν τοῦ νεοφανέντος Κόσμου· ὁ καλέμενος, νόβαζεμλα τὰ ἄρματα, καὶ ἡ δύναμις, οὔτε ἤξευρεν, ἕτε ἐλογιάζε νὰ εἶναι ἄλλος κόσμος· ἀλλ' ἡ εὐσέβεια τὰς ἀπεκάλυψε, καὶ τὸν ἦυραν, καὶ εἰς αὐτὰς τὸν ἐχάρισεν· ἀμὴ Κάρολος ὁ πέμπτος δὲν ἐφάνέρωσεν ἐμπράκτως τὸν θερμώτατον ζῆλον τῆς εὐσεβείας εἰς τὸν πόλεμον ὅπῃ εἶχε μὲ τὰς Σάξονας, βλέπωντας μίαν εἰκόνα τῶ ἐσθραωμένων Χριστῶ, μὲ ἓνα μολυβαίνιον βῶλι ἀπὸ τῶν δυσεβεῖς ἐχθρῶν διαπερασμένην, εἶπε ταῦτα τὰ λόγια· „ Δύνασαι Χριστε Βασιλεῦ νὰ ἐκδικήσῃς ταύτην τὴν ἀτιμίαν· “ καὶ καταβρέχωντας τὴν δεξιὰν τῶ ἐσθραωμένων μὲ δάκρυα, εἶπε· „ μὲ ταύτην Ἰησοῦ Σωτῆρ δύνασαι νὰ νικήσῃς.“ μετὰ ταῦτα συνάπτωντας τὴν μάχην, ἐνίκησε κατὰ κράτος τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὅπῃ ἦσαν μεγάλοι ἠγεμόνες, ἔπεσαν νιχμάλωτοι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καίσαρος· ἀλλὰ καὶ τὸν ἐθνικὸν βασιλέα, τὸν ἰχυρὸν εἰς τὰς πολέμους, δὲν τὸν ἐφυγάδευσεν ὁ Κάρολος μὲ πολλὴν καταιχύνην; δὲν ἐκαταπολέμησεν ἀνδρείως τῶ Τένεσι; δὲν κατεδάμασε γει-
ναίως

ναίως τῶν Ἀλγερίνων τὴν δύναμιν; πλὴν μὲ τίνας τὴν ὀδηγίαν; μὲ τὴν πίσιν, καὶ μὲ τὴν εὐσέβειαν. Φίλιππος ὁ δεύτερος, ὁ μὴδενὶ δεύτερος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Βασιλείας, ὁ κληρονόμος τῆς πατρικῆς δόξης, καὶ τῆς Μοναρχίας, δὲν ἐκαταβύθισεν ἐνδόξως εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης τὸν δράκοντα τῆς Ἀνατολῆς; Φίλιππος ὁ τρίτος, ὁ ἐξαίρετος ἀνάμεσα εἰς τὰς Ἰσπανικὰς Βασιλείς, δὲν ἀπεδίωξε συνειτῶς τε καὶ εὐσεβῶς ἀπ' ὅλης τῆς τόπης τῆς βασιλείας τε πάντας τὰς ἐθνικούς ὡς ἐχθρούς τῆς Ὀρθοδόξου Πίσεως; δὲν εἶπεν ὁ ἴδιος πολλάκις· κάλλιον προκρίνω νὰ ὑπερηθῶ ἀπὸ ὅλα μου τὰ Βασίλεια, παρά ἅπαξ νὰ ἀτιμάσω τὸν Θεὸν, ὅπῃ μὲ ἐπλάσεν; ὡς περίκλητοι Ἡῤωες, αἰδίδι ἐνθυμῆσεος ἄξιοι. καὶ ποῖον ἔθνος ἀνήγγειλεν εἰς τὰς μακρὰν διεσῶσας ἐπαρχίας τὸ ὄνομα τῆ Χριστοῦ καὶ τῆς Πίσεως, ὡσὰν οἱ τέτοιοι ζηλωταὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἱεροὶ κήρυκες; ὅπως θαυμασὴ ἑταιρεία, ἡ ὁποία εἰς τόσον ὀλίγον καιρὸν διάστημα ὅλην τὴν οἰκωμένην ἐπεριπάτησεν, εἰς τόσον ὀλίγης χρόνης ἐπλήθυνε πανταχῶς τὰ τέκνα τῆς, καὶ εἰς τὸν ἀμπελῶνα τῆ Σωτῆρος τόσῃν ἔδωκε τὴν εὐφορίαν· διὰ ταύτην εὐλόγως ἡμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινὰς ἐκεῖνο ὅπῃ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆ Θεοῦ ἔγραφεν ὁ ἱερός Ἀγγεσῖνος· ἢ μὲ τὰ θαύματα ἠΐσησεν, ἢ χωρὶς θαύματα· εἰὰν μὲ τὰ θαύματα, τὸ λοιπὸν βεβαιῆται πῶς εἶναι ἔργον τῆ Θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς εἶναι τῶν θαυμάτων ὁ ποιητής, καὶ ἐπομένως εἶναι Ἄγρια· εἰὰν δὲ χωρὶς θαύματα, τῆτο εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῶν θαυμάτων, ὅτι εἰς τοιαύτας τρισαθλίξαις καιρῶς, ὅπῃ τῶν μὲν πολλῶν ἡ ἀγάπη ἐψυχράνθη, ἡ δὲ κακία πανταχῶς περισεύει, καὶ νὰ ἐπερίσσευσεν αὐτὴ ἡ ἑταιρεία τῶν σοφῶν ἀνδρῶν μὲ τόσῃν εὐτυχίαν καὶ χάριν. ταύτης τῆς ὀρθοδοξίας τῆς ἱερῆς κήρυκας, ὀνομάζει Γωάννης ὁ φεδερίκος μινυτὰς ἑρανίξαι· ἐξηγῶντας ᾧ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆ Ἡσαΐαις εἰς τὸ δέκατον ὄγδουν κεφάλαιον ὅπῃ λέγει· “Πορεύθητε Ἄγγελοι κῆφοι πρὸς ἔθνος ξένον καὶ χαλεπὸν, πρὸς λαὸν φοβερὸν, μεθ' ὃν οὐκ ἔστιν ἕτερος· ἐνθυμίζει, πῶς ἡδη ἐγγίξει τὸ τέλος τῆ κόσμου, διὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας ἐκηρύχθη εἰς ὅλα τὰ ἔθνη· ἔπειτα προδέντει, πῶς οἱ Ἄγγελοι οἱ κῆφοι, τῆς ὁποίας, ἀποσέλλει ὁ Θεὸς, εἶναι

εἶναι οἱ κήρυκες τῆς Πίσεως, ὅπῃ ἐδιάβηκαν εἰς τὰ ἐνδότε-
 ρα μέρη τῆς οἰκωμένης, καὶ ἔφθασαν ἕως εἰς τὰ ἔχματα ὅρια
 τῆς γῆς· λέγονται δὲ Ἄγγελοι, ἢ γεν μινυταί, διατι με-
 γίστων πραγμάτων φέρουσι τὰ Εὐαγγέλια· καὶ εἶναι τα-
 χεῖς, διατι ἐν πνεύματι ἀγαλλιάσεως καὶ εὐλαβείας δια-
 βαίνοντες τὰς κινδύνους, καὶ τὰ φοβερά κύματα τῆς Θα-
 λάσσης, εἰς ἄλλον νέον εὐρυχωρώτατον κόσμον ἐπέταξαν·
 δι' αὐτὰς ἐξηγεῖ ἀκόμη καὶ τὸ ἄλλο ρητόν τῆ Ἡσαΐου εἰς
 τὸ ἐξηκοσὸν κεφάλαιον· Τίνες δὲ ἔστωι, οἵτινες ὡς Νεφέλαι
 πέτανται καὶ ὡσεὶ Περισεραὶ εἰς θυρίδας αὐτῶν; τοὺς
 κράζει Νεφέλας, διὰ τὴν ταχυτάτην των ὑπακοὴν, καὶ
 διὰ τὴν θεωρίαν, μετὴν ὁποῖαν φέρονται εἰς τὰ ὕψη τῆς
 γνώσεως. Περισερὰς δὲ, διατι ἡ περισερὰ δὲν ἔχει καμίαν χολ-
 λήν, ἢ τοι πικρίαν φθόνου, ἢ ἄλλην τινὰ κακίαν· αὐτὴ ἡ εἰρηνι-
 κὴ ὑποταγὴ τῶν ἱεροκηρύκων πρὸς τὴν εὐσέβειαν. ἀπὸ τὸ
 ὁποῖον τί ἄλλο θαυμαστότερον; Τῆτοι ὡς Νεφέλαι ἐπέτα-
 ξαν εἰς πάντα τῆς οἰκωμένης τὰ πέρατα, μετὴν ὁποῖων
 τὰς σαλαγμὰς μεθύσκειται ἡ γῆ καὶ μετὴν ποιότητα τῆς
 σωτηριώδους αὐτῶν διδασκαλίας ἐμπιπλάται, διὸ ἀνθεὶ καὶ
 θριαμβεῦει πᾶσα ἡ οἰκωμένη· ἀλλὰ μετὴν ποῖαν μάθησιν καὶ
 διαταγὴν ἐτέλεσαν τοιαῦτα λαμπρὰ κατορθώματα; μετὴν
 καμίαν εὐδαμῶς· παρὰ μετὴν τὸ νὰ ἔθικαν εἰς τὸν φόβον τῆ
 Θεῆ ὄλην των τὴν καταφυγὴν, βοήθησιν τῆς εὐγνώμονος
 ἐπεικειᾶς τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ διὰ τῆτο δὲν
 εἶναι θαυμαστὸν, εἰάν ὁ Θεὸς, ὁ πάντων διοικητὴς καὶ κη-
 δεμῶν, μετὴν τόσας εὐεργεσίας ἐν καιρῷ τῆς εἰρήνης, καὶ τῆ
 πολέμου πλετίζει πάντοτε τὰς εὐσεβεῖς, καὶ ἀπὸ ἀνατο-
 λῶν ἠλὶε μέχρι δυσμῶν ἀπλάνει τὰ ὅρια τῆς δεσποτείας
 των. Τῆτε ἐνεκεν ἄς σέβεται, καὶ ἄς φοβῆται τὸν Θεὸν
 πάντοτε ὁ Ἡγεμῶν, ὄχι μόνον διατι εἶναι Χριστιανὸς, καὶ
 τὸ ἀπαιτεῖ τὸ ἐπάγγελμα τῆς πίσεώς τε, ἀλλὰ καὶ διὰ
 νὰ σερεώσῃ τὴν ἐπαρχίαν τε· οἱ γὰρ ὑπήκοοι σοχαζόμενοι,
 πῶς ἔχει τὸ Θεὸν ὑπερασπιστὴν, δὲν τολμῶσι νὰ ἐγείρῃ
 κατ' αὐτῆ καμίαν ἐπανάστασιν· καθὼς φαίνεται ἀπὸ τῶν
 Αἰγυπτίων τὴν μαρτυρίαν, οἱ ὁποῖοι βλέποντες, πῶς ἀπὸ
 τὴν ἐξ ὕψους θεῖαν δύναμιν ἐπνίγοντο εἰς τὸν βυθὸν τῆς
 Θαλάσσης, εἶπαν πρὸς ἀλλήλους καθὼς φαίνεται εἰς τὸ,

τέταρτον κεφάλαιον τῆς Εξόδου· „Φύγωμεν ἀπὸ προσώπου
 Ἰσραὴλ, ὁ γὰρ Κύριος πολεμεῖ ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς Αἰγυ-
 πτίοις· ἐντεῦθεν ἔλεγεν ὁ Ἀριστέλης, πῶς ὁ Ἡγεμῶν
 πρέπει νὰ εἶναι Θεολάτρης, διατι οἱ ἄνθρωποι τότε ἔχον
 συνήθειαν νὰ φοβοῦνται τὸν Βασιλέα, ὅταν βλέπωσι, πῶς
 φοβεῖται τὸν Θεόν· εἶναι γὰρ φοβερός ὁ στρατιώτης, εἰς
 τὰ ὁποῖα τὴν δεξιὰν αὐτὸς ὁ Θεὸς Πολεμεῖ· ὅθεν ἀναγινώ-
 σκομεν εἰς τὸν ἐβδόμηκοςὸν Ψαλμὸν, πῶς οἱ ἐχθροὶ τῆς Δαβὶδ
 ἔλεγον· ὁ Θεὸς ἐγκατέλειπεν αὐτὸν, καταδιώξατε, καὶ
 καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι ἐκ ἔσιν ὁ ρυόμενος· ἀπὸ τοῦτο
 συμπέρανετε, πῶς κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀδυνάτερον,
 ἀπὸ τὸν Ἄνθρωπον ἐκείνον ὅπως ὁ Θεὸς ἐγκαταλιμπάνει.
 Διὸ καὶ ὁ ἀποδοκιμασμένος Κάϊν φοβόμενος ἔλεγεν εἰς τὸ
 τέταρτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως· „Εἰ ἐκβάλλῃς με σήμερον
 ἀπὸ τῆς προσώψεω, πᾶς ὁ εὐρίσκων με ἀποκτενεῖ με· μα-
 ἀπὸ ποῖον φοβᾶσαι ὦ Κάϊν; τίς δύναται νὰ σὲ φονεύσῃ;
 τάχα ὁ Πατήρ σε ὁ Ἀδὰμ; ἢ ἡ Εὐὰ ἢ ἡ μήτηρ σε; δὲν
 βλέπεις, πῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον δὲν εἶναι κατὰ τὸ πα-
 ρὸν ἄλλοι Ἄνθρωποι; ἐφοβεῖτο ὁ Κάϊν ἐκείνην τὴν δεινὴν
 ἐγκατάληψιν τῆς Θεῶ· ὅταν γὰρ ἡ Ψελαὶ λείψῃ τελείως
 οἱ πάντες, αὐτοὶ οἱ λίθοι ἡ Ψελαὶ ἐγερθῆ ἑναντίοντα· πά-
 λιν δὲ κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι ἰχυρώτερον ἀπὸ τὸν Ἄν-
 θρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγκατοικεῖ ὁ Θεός, καθὼς τὸ
 μαρτυρεῖ ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας, ὁ μακάριος Παῦλος εἰς
 τὸ τέταρτον κεφάλαιον τῆς πρὸς φιλιππησίους Ἐπιστολῆς.
 Πάντα ἰχύω ἐν τῷ ἐνδυναμῶντί με Χριστῷ· εἰάν ὁ Θεὸς
 εἶναι μὲν σε, ἐσύ ἔχεις τὰ πάντα· πρὸς τὸν Γεδεὼν
 εἶπεν ὁ Ἄγγελος εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον τῶν Κριτῶν·
 Κύριος μὲν σε δυνατὸς τῆ ἰχύϊ· πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρί-
 θη· Καὶ εἰ ἐστὶ Κύριος μεθ' ἡμῶν, ἵνατί εὔρεν ἡμᾶς πάν-
 τα τὰ κακὰ ταῦτα; ὡσάν νὰ ἔδειχνε, πῶς ὅπως εἶναι ὁ
 Θεός, ἐκεῖ εἶναι πάντα τὰ ἀγαθὰ. Τέσσα ἕνεκεν με πο-
 λὺ θάρρος ἐβόα ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν κβ'. Ψαλμὸν, „Οὐ φο-
 βηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμῆ εἶ.“ διὰ ταύτην τὴν αἰ-
 τίαν καὶ ἡ μακαριωτάτη Παρθένος λέγεται Κεχαριτωμέ-
 νη διατι ὁ Κύριος ἦτον μετ' αὐτῆς. Ἐδὼ ἀρμόζει ἐκείνο
 ὅπως ὁ Δεκάνοσ διηγεῖται διὰ τὸν Ἰάλιον τὸν Καίσαρα, πῶς

διπλαδὴ ταξιδεύοντας ἕτος μόνος εἰς ἓνα πλοιάριον, καὶ βλέπωντας τὸν ναύτην (τῷ ὀνόματι ἦτον Ἀμίλκας) πῶς ἀρχίζε νὰ φοβῆται, καὶ νὰ χάνῃ τὴν ὄψιν τε, διατι ἕξαφνα ἠγέρθη ἄνεμος σφοδρὸς καὶ μεγάλη τρικυμία εἰς τὴν θάλασσαν, τί δειλιάς, τῷ εἶπε; τὸν Καίσαρα ἔχεις μὲ λόγους εἰς τὸ πλοῖον, ὅμως μὲ τὴν τύχην τε, καὶ φοβάσαι; ἄφες τὸν φόβον, ὅτι ἡ τύχη τοῦ Καίσαρος εἶναι μετὰ σοῦ· τὸ αὐτὸ, καὶ μὲ πλέον εὐλογον τρόπον ἠμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν εἰς τὸν δίκαιον Ἀνδρωπον· τί φοβεῖσαι; τίποτες δὲν θέλει σοῦ λείψῃ, διατι ὁ Θεὸς εἶναι μὲ λόγους· Ἀλλ' εἰάν τις ἔλεγε· δὲν εἶναι ὁ Θεὸς ἐν πᾶσι; τῆτο εἶναι Δόγμα Θεολογικὸν ὑπὸ πάντων ὁμολογούμενον, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι πανταχῶ μὲ τὴν ὑπαρξίν, μὲ τὴν παρυσίαν, καὶ μὲ τὴν δύναμιν· πανταχῶ, εἶναι μὲ τὴν δύναμιν, διατι ὅλα τὰ πράγματα εἰς τὸν Θεὸν ὑποτάσσονται· μὲ τὴν παρυσίαν, διατι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῷ Θεῷ εἶναι τὰ πάντα γυμνά· καὶ μὲ τὴν ὑπαρξίν, διατι ὁ Θεὸς πάντων κηδεταὶ καὶ ἐπισταεῖ, καὶ ὡς αἴτιος τῶ εἶναι τὰ πάντα· ἀλλ' εἰς τῆτο ἐτοίμως ἀποκρίνομαι, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι μὲν πανταχῶ, καὶ ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ἐξαιρέτως λέγεται πῶς εἶναι εἰς τὰς δικαίας διὰ τὴν χάριν τε· ταύτης δὲ τῆς χάριτος ὑπερέϊται ὁ Ἀνδρωπος, εὐθύς ὅτῃ πέσῃ εἰς ἀμαρτίαν, ἡ ὁποία σέρησις εἶναι ἡ μεγαλύτερη δυσυχία, ἀπ' ὅσας ἠμποροῦν νὰ συνέβῃν τῷ ἀνδρῶπι· τῆτο γινώσκοντας μὲ τὴν δοκιμὴν ὁ Δαβὶδ, ἔχυνε πολλάκις ρεῖθρα δακρύων ἀπὸ τὰ ὄμματα· εἰς ἐκεῖνας δὲ ὅτῃ τὸν ἐρωτῶσαν, διατι κλαίεις; κλαίω ἔλεγεν. „Ἐν τῷ λέγειν μοι καθ' ἐκάστην ἡμέραν, πῶς εἶναι ὁ Θεὸς σοῦ;“ ὁ Πέτρος ἐξελθὼν ἔξω, ἐκλαυσε πικρῶς· μὰ τίνας ἔνεκεν; διατι ἠρήθη τὸν Κύριον τε· ἡ Μαγδαλινὴ Μαρία ἐκλαυσε σιμᾶ εἰς τὸν τάφον· τὴν εἶδεν ὁ Ἄγγελος· καὶ τῇ εἶπε. Γύναι τί κλαίεις; ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ σὺ μοὶ λέγεις, τί κλαίεις; καὶ ποία ἄλλη μείζων αἰτία τῶ θρηνεῖν, ὡσάν νὰ εἶναι τις χωρὶς τὸν Θεόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον προέρχεται ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καὶ χωρὶς τῶ ὁποῖοις ὅλοι ἐπαίνερονται αἱ δυσυχίαι; βέβαια ἄφρων παντελῶς πρέπει νὰ λογίζεται ἐκεῖνος, ὅτῃ ὑπερημέμενος ὢν τῆς τῶ Θεῷ ἀντιλήψεως,

λήψεως, ἐλπίζει εὐτυχῆ τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων τῶν αὐτῶ συνετώσ ἐκαταλάμβανεν ὁ Βασιλεὺς Θεοδοσίος, περὶ τῶ ὁποῖα ἄνωθεν εἶπαμεν· ὅθεν καθὼς διηγεῖται ὁ Κεδρηνός, ἐγγίζοντας ἡ ἄρα τῆς τελευταῖας τε, καὶ βλέπωντας τῆς ἡμέρας πῶς ἔκλαιον, ἔτι τοῖς εἶπεν· ἐν πρώτοις ὡ τέκνα τιμᾶτε τὴν Εὐσέβειαν, καὶ τῆς Εὐσεβείας τὰ ἔργα ἐπιτελεῖτε· ὅτι δι' αὐτῆς καὶ ἡ εἰρήνη διατηρεῖται, καὶ ὁ πόλεμος κατευσθεῖται, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀφανίζονται, καὶ τὰ τρόπαια ἐγείρονται, καὶ ἡ νίκη εὐτυχῶς ἀπολαμβάνεται. “ τὸτε ἔνεκεν ὁ μέγας Γρηγόριος, γράφωντας πρὸς τὴν Βασίλισσαν τῆς Γαλλίας, ἐσημείωσεν εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τὸ τῆτο τὸ πάγχρυσον ἀπόφθεγμα· Ἐπιτελεῖτε ἐσεῖς ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι τὸ Θεῶ, διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ ὁ Θεὸς ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι ἐδικά σας· ποῖον ᾧ πρᾶγμα εἶναι τόσον μέγα καὶ ὑψηλόν, ὅπῃ νὰ μὴν ἡμπορῆ νὰ τὸ ἀπολαύσῃ ὁ Ἡγεμῶν, ὅταν ἔχῃ τὸν φόβον τῆς Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν τῆς; καὶ δὲν τὸ λέγει φανερὰ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν ρμδ'. Φαλμὸν πῶς τόσον εὐαρεσεῖται ὁ Θεὸς εἰς ἐκεῖνας ὅπῃ τὸν φοβέται, ὅπῃ προθύμως ἐπιτελεῖ ὅλα τῶν τὰ θελήματα; θελήμα τῶν φοβεμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακέσεται· λέγει ἐπιτήδεια καὶ ὁ Ἱστορικὸς Λίβιος· Πάντα μετ' εὐτυχίας συμβαίνουσι τοῖς εὐλαβῶς τιμῶσι τὸν Θεόν· τοῖς δὲ ὀλιγωρῶσιν αὐτῶ, πάντα μετ' αὐτυχίας· τὸ ὁποῖον ρητὸν ἐπιβεβαιεῖται μετ' τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀποστόλου εἰς τὸ ὄγδοον τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς. Οἶδαμεν, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν· μὰ τί τόσα διγῆμαι; βέβαια ἂν ἤθελα νὰ ἀπαριθμήσω ὅλας τῆς Ἡγεμονίας, ὅπῃ ἐνδυναμωμένοι μετ' τὴν ἀσπίδα τῆς Θεοῦ φόβου, ἀνεδείχθησαν πανταχῶ νικηταί, τροπαιῆχοι, ἔτε ὁ λόγος δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ τῆς παρασήσῃ, ἔτε ὁ κάλαμος νὰ τῆς σημειώσῃ· ὁμῶς πάλιν ἄπρεπον εἶναι μερικῶς τῆς πλέον ἐξαιρέτης νὰ μὴ τῆς ἀναφέρωμεν· ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ κομνηνός, σοχαζόμενος πῶς οἱ στρατιῶταί τῆς δεινῶς ἐσπενοχωρῆτο ἀπὸ τῆς Τατάρων, καὶ ὅλοι ἐκινδύνευαν νὰ ἀπωλεθῶσιν, ἐγύρισε τὰ ὄμματα εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Μητρὸς τῆς Θεοῦ, ὅπου εἶχε μετ' ὄρα τῆς, καὶ ζητῶντας μετὰ

δακρύων τὴν κραταίαν τῆς βοήθειαν, ἐεδυναμώθη εὐθείως ἐξ ὕψους, καὶ μὲ πολλὴν εὐκολίαν ἐδυνήθη νὰ κατατροπώσῃ τὰς βαρβάρους, καὶ νὰ διασκορπίσῃ ὅλα τὰν τὰ στρατεύματα· μὴ ταῦτα ἐνίκησε καὶ τὰς Πέρσας, πάλιν Θεόφειν ἐδυναμέμενος. Θέλωντας δὲ νὰ ἀποδώσῃ τῇ Θεομήτορι τὴν πρέπεσαν εὐχαριστίαν, διὰ τὴν λαμπρὰν νίκην ὅπῃ τῷ ἐχάρισεν, εἰς τὸν Θρίαμβον ὅπῃ ἠτοίμασεν, ἔτζι ἐτίμησε τὴν ἀειπάρθενον· μὲ Βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπρόσαξε νὰ εὐπρεπίσῃ τὸ ἄρματε, καὶ νὰ ζεύξουν εἰς αὐτὸ τέσσαρα ἄλογα λευκὰ μὲ λίθους πολυτελεῖς, καὶ μὲ κόσμια χρυσὰ σολισμένα. ἔπειτα λαμβάνωντας εὐλαβῶς τὴν Θεομητορικὴν εἰκόνα τὴν ἔθηκεν ἐπάνω τῷ ἄρματος, καὶ κράζωντας τὰς συγγενεῖς τε, καὶ τὰς μεγάλας Ἀρχοντας τῆς Βασιλείας, τέττας ἔβαλεν ἠνιόχους νὰ κρατήσῃ τὰς χαλινὰς τῶν ἀλόγων, καὶ ἐκείνης δορυφόρος νὰ περιφραγῇ τὸ ἄρμα, αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς βασῶντας εἰς τὰς χεῖρας τὸν τίμιον σφυρὸν πεζὸς ἠκολέθη καὶ εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἔσω τῆς πόλεως, ἕως ὅπῃ ἔφθασεν εἰς τὰ Βασίλεια. ὄντως μὲ δίκαιον ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ καθένας διὰ τῆτον τὸν Βασιλέα, ἰδὲ, ἕτως εὐλογηθήσεται Ἀνδραπος, ὁ φοβέμενος τὸν Κύριον. Κλοδοβέος ὁ πρῶτος Χριστιανικώτατος Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐσάθη πάντοτε εὐτυχὴς καὶ ἀνίκητος εἰς τὰς πολέμους· μὰ διὰ ποίαν αἰτίαν; διατὶ ἔβαλεν εἰς τὸν Θεὸν ὅλας τε τὰς ἐλπίδας· τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆτο ἠμπορεῖμεν νὰ τὸ καταλάβωμεν· εἶχεν ἐτοιμάσῃ τὰ στρατεύματά τε διὰ νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν τὰς Ἀρειανούς, καὶ προτοῦ νὰ κινήσῃ κατ' αὐτῶν, ἔσειλεν τὰς ἀνδράπους τε εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἁγίας Μαρτίνης λέγωντας· ὑπάγετε, καὶ ἴσως κανένα καλὸν οἰωγισμόν θέλετε λάβει ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σεβάσμιον οἶκον· τότε δίδωι-τας αὐτοῖς ἀφιέρωματα διὰ τὸν τόπον τὸν ἅγιον εἶπεν· ἐὰν ἐσὺ Κύριε εἶσαι βοηθός μου, καὶ ἀποφάσις νὰ παραδώσης εἰς τὰς χεῖράς μου τῆτον τὸν ἄπιστον λαὸν, εὐδόκησον, ὅτι ἀπὸ Θεϊκῆς ἀποκάλυψιν νὰ γνωρίσω εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Μαρτίνου, πῶς θέλεις εἶσαι ὑπερασπιστὴς τῆς οἰκέτῃς. φθάνοντες λοιπὸν οἱ δῶ-λοι εἰς τὸν τόπον κατὰ τῆ Βασιλείας τὴν προσαγῆν, ἐκεῖ

ὅπου εἰσείρχοντο εἰς τὸν Ναὸν, ἤκισαν τὸν πριμικύριον,
 ὅπου ἄφνω ἐξεφώνησε τῆτο τὸ ἀντίφωνον, ὅπε εἶναι γε-
 γραμμένον εἰς τὸν, ιζ'. Φαλμόν· Περιέζωσάς με δύνα-
 μιν εἰς πόλεμον, συνεπόδισας πάντας τὰς ἐπανισαμένους
 ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου, καὶ τὰς ἐχθρὰς μου ἔδωκός μοι νῶτον,
 καὶ τὰς μισῆντάς με ἐξωλόθρευσας· τὸ ὅποῖον ἀκόντες οἱ
 ἀποσαλέντες, καὶ εὐχαρισῆντες τῷ Θεῷ, ἔκαμαν εὐχὰς
 εἰς τὸν Ἅγιον ὁμολογητὴν, καὶ ἀγαλλόμενοι ἀνήγγειλαν τῷ
 Βασιλεῖ τὰ συμβάντα· αὐτὸς δὲ ὁ εὐσεβὴς εὐφροσύνης
 πλειθεῖς, θεῖα βοήθεια, ἐνίκησε παραδόξως τὰς ἐχθρὰς,
 καὶ θριαμβευτὴς ἐγύρισεν εἰς τὸν Θρόνον τε. διὰ τῆτον τὸν
 εὐσεβῆ Βασιλέα, ὄντως ἐπροφήτευσεν ὁ Ἱεροφάντης Δα-
 βίδ, ὅταν εἶπεν· Οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου.
 Διὰ τὸν Ο'θωνα Βασιλέα τῆς Γερμανίας, δὲν γράφουσιν αἱ
 Ἱστορίαι, πῶς εἰς πάντα τε χεδὸν τὰ ἐπιχειρήματα ἐσά-
 θη πάντοτε εὐτυχής; βέβαια ἔτσι εἶναι· ὅμως ἐχὶ ἐν ἄρ-
 μασι, καὶ ἐν ἵπποις, ἀλλὰ διατὶ μετ' εὐλαβείας καὶ δεήσεως
 ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα τῆς Κυρίου· δι' αὐτὸν γράφει ὁ Ἱστορι-
 κὸς Λεϊτπράνδρος, πῶς μὲ λόγῃ τε ἦτον εἰς τὸ στρατεύμα
 ἓνας μέγας Ἀρχων πλεσιώτατος καὶ κραταῖος, ὁ ὅποιος
 σοχαζόμενος ὅτι πολλοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν πα-
 ράταξιν, ἐλογίασε μὲ τὸν ἑαυτὸν τε, πῶς μὲ τὸ νὰ εὐρί-
 σκετο ὁ Βασιλεὺς εἰς τοιαύτην σενοχωρίαν, ἠθέλεν ἀνα-
 πληρώσῃ ἀναμφιβόλως ὅλα τε τὰ αἰτήματα, διὰ φόβον
 νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλείψῃ καὶ αὐτὸς, ὡσάν οἱ ἄλλοι εἰς τοιαύ-
 τας δεινὰς περιστάσεις τῆ ἐπικειμένης πολέμου· παρακαλεῖ
 λοιπὸν, νὰ τῷ χαρίσῃ ἓνα ἠγεμενεῖον πολλὰ πλέσιον,
 διὰ νὰ ἠμπορέσῃ μὲ τὰ εἰσοδήματα τῆς Μοναστηρίου νὰ θρέ-
 ψῃ τὰς στρατιώτας, ὅπε εἶχεν εἰς τὸ τάγμα τε, καὶ νὰ δώ-
 σῃ αὐτοῖς τὰ ὀφειλόμενα σιτηρέσια. ταῦτα ἀκάνοντας ὁ
 Βασιλεὺς, τῷ ἀπεκρίθη γενναίως ἐνώπιον πάντων, μὲ
 τὰ λόγια ἐκεῖνα τῶν Ἀποστόλων εἰς τὸ ε. κεφ. τῶν πρά-
 ξων· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις· γρά-
 φει γὰρ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον· Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυ-
 σί· τότε δὲ ἠθέλα δῶσῃ καὶ ἐγὼ εἰς τὰς σκύλας τὰ ἅγια,
 ὅταν ἀφαιρῶντας τῶν Μοναστηρίων τὰ εἰσοδήματα, ὅπου
 ἀφιερῶθησαν τοῖς Ἱερεῦσι, τοῖς ὄντως στρατιώταις τοῦ

Θεῷ τὰ ἔδιδα εἰς τοὺς κοσμικοὺς στρατιώτας· καὶ διὰ τῆ-
 ς αὐτῶν ἔχης γνώμην νὰ φύγῃς καὶ ἐσύ, καθὼς ἔφυγαν οἱ
 λοιποὶ ἀποσάται, καὶ ἄπιστοι, ὕπαγε, καὶ ὅσον ταχύτερον,
 τόσον θέλει εἶσαι καλλίτερον· τότε ὁ ἄρχωντας μὲ πολ-
 λήν τε καταιχύνην ἔπεσεν εἰς τὰς πόδας τοῦ Βασιλέως,
 καὶ ὁμολογῶντας τὸ σφάλματου, ἐμαρτύρησε, πῶς διὰ
 χάριν τῆ ἀδελφοῦ αὐτῆ ὁποῦ ἐμηχανάτο νὰ τῆ ἀρπάσῃ
 τὴν Βασιλείαν, ἐτόλμησε νὰ προβάλλῃ τοιαῦτα ζητήμα-
 τα· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πιστὸς Βασιλεὺς ἔμεινε σερεὸς εἰς τὴν
 γνώμην του, ὁ Θεὸς τοιαυτῶς κατευθώσῃ τὴν νίκην,
 ὅπῃ καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφός τε μὲ τὰς πόδας γυμνοὺς ἦλθε,
 καὶ ἐζήτησε μὲ πολλὴν ταπείνωσιν τὴν συγχώρησιν· δὲν
 εἶναι ὀλιγώτερον θαυμαστὸν καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ γράφει ὁ καρ-
 δινάλος Γάκωβος ὁ Βιάτρικος, εἰς τὴν ἀνατολικήν τε Ἰ-
 στορίαν· λέγει πῶς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὀλίγοι Χριστιανοὶ
 ἐπολέμησαν μὲ ἀναρίθμητον πλῆθος βαρβάρων, καὶ ἀν-
 δρικῶς τὰς ἐνίκησαν· ἀλλὰ μὲ ποίαν τέχνην ἦτον τεταγ-
 μένον τὸ στρατεύμα; εἰς τόπον σημείου ἐπροπορεύετο
 ἡ λόγχι ἡ Ἀγία, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκεντήθη ἡ ἄκραντος
 πλευρὰ τῆ Θεοανθρώπου Σωτῆρος· μόλις οἱ εὐσεβεῖς ἐ-
 ξῆλθον ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Πόλεως, ὄχι εἰς τὴν ἀνδρω-
 πίνην δύναμιν παρρῆντες, οὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῶν στρα-
 τιωτῶν, ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν τὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν, καὶ ἔ-
 πεσεν εὐθύς ἀνωθεν δρόσος ἀρκετὴ, ἡ ὁποία εἰ μόνον τῆ
 λαῶ τὰς καρδίας ἐπαρηγόρησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄλο-
 γα, ὅπῃ ἦσαν τελείως ἀδύνατα, θαυμασίως ἐνίκησε·
 βλέποντες οὖν φανεράν τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἔτρεξαν
 γενναῖοι καὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πολεμῶντες μὲ βραχίονα
 κραταιὸν, οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἐνίκησαν μὲ πολλὴν δόξαν
 τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀπίστων· ἀπὸ τὰς ὁποῖας ἄλλες ἀ-
 πέκτειναν, ἄλλους ἠχμαλώτευσαν, καὶ ἄλλους ἠνάγκα-
 σαν μὲ τὴν φυγὴν νὰ φυλάξουν ταχέως τὴν ζωὴν των.
 Ταύτης μας τῆς ὑποθέσεως τὴν ἀλήθειαν βεβαιῶ ἀκόμη
 καὶ ἐκεῖνη ἡ λαμπρὰ καὶ ἀξιάκυστος ναυμαχία, ὅπῃ ἐγινε
 ποτὲ κατὰ τῶν ἀγαρινῶν εἰς τῆς Ναυπάκτε τὸν θαλάσ-
 σιον κόλπον· ἀφ' ἧ ὁ σελτὰν Σελίμης, τῶν Τερκῶν ὁ βα-
 σιλεὺς, ὑπέταξεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τε τὸ περίφημον βασι-

λειον τῆς Κύπρου, ἐνοχλῶντας τὸ Ἰωνικόν, καὶ τὸ Ἀδριατικόν πέλαγος, μετὸν φοβερόν σόλον τῶν παραβίων ὅπῃ εἶχεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἔδωκεν αἰτίαν εἰς πάντας χεδὸν τὰς Ἡγεμόνας τῶν Χριστιανῶν, νὰ ἐνώσων ὅλας αὐτῶν τὰς δυνάμεις, καὶ μετ' ὅσα εἶχαν πλεῖμενα νὰ ἀντιπολεμήσων τὸν κοινόν των πόλεμον. Ἰωάννης τῆς Αὔστριας ὁ δούξ, Μάρκος Αντώνιος ὁ κολόννας, καὶ Σεβαστιανὸς ὁ βερνέριος, ἦσαν οἱ τρεῖς γενναῖοι ναυάρχαι, ὅπῃ ἐσυναπάντησαν τὸν σόλον τὸν ὀτμανικόν εἰς τὰς ἑπτὰ τῶ ὀκτωβρίου· οἱ βάρβαροι ὑπερήφανοι καὶ θαρσαλαῖοι ἔμνονον διὰ τὴν νίκην, ὅπῃ νεωστὶ ἔλαβον διὰ ξηρᾶς, ἀλλὰ καὶ διατὶ ὑπερέβαιναν τὰς Χριστιανὰς εἰς τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν παραβίων, λογιάζοντες τῶ λόγεταιν ἀνικητούς, καὶ ἔχοντες τὸν ἄνεμον ἐπιτήδειον, λίαν πρῶτ' ἔβαλαν τὰ καράβια εἰς τάξιν, καὶ ἔδωκαν τὸ σημεῖον τῆς μάχης· τὸ αὐτὸ ἔκαμαν μετ' πολλὴν γενναϊότητα καὶ οἱ χριστιανοὶ, μετ' ὅ νὰ εἶχαν τὰς ἐλπίδας αὐτῶν περισσότερον εἰς τὸν Θεόν, παρὰ εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἀρμάτων των· καὶ λοιπὸν ἀπὸ ἀμφοτέρα τὰ μέρη μετ' μεγάλην κραυγὴν, καὶ μετ' τὰς βροντὰς τῶν τοπίων ἐκροήθη ἡ μάχη· εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἀρχὴν τόση μεταβολὴ ἐγένε τῶν ἀνέμων, ὅπῃ ἀρχισαν νὰ γίνωνται σωτήριοι καὶ εὐοδοὶ εἰς τὰς πιστὰς, ὅπῃ πρῶτ' ἦσαν ἐναντίοι· ὅθεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὀλίγας ὥρας ἐξέπεσαν οἱ ἀγαρῖνοὶ τῆς ἐλπίδος ἐκείνης ὅπῃ εἶχαν, νὰ κυριεύσων διπλαδὴ ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς τολμηρὰ πρὸ μικρῶ ἐμελέτησαν· διότι ὅλα ἐκεῖνα τὰ τόσα πλεῖμενα, ἔξω ἀπὸ δεκαπέντε κότεργα ὅπῃ ἔφυγαν αἰχρῶς μετὸν Οὐκιαλῆ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μάχης, μέρος καδυπεβλήθησαν παρὰ τῶν εὐσεβῶν, καὶ μέρος κατεποντίθησαν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης· ὦ μακάριοι λοιπὸν πάντες οἱ φοβέμενοι τὸν Κύριον· τί ἄ ποτε δύναται νὰ λείψῃ εἰς ἐκεῖνας ὁποῦ τὸν φοβῶνται; θέλεις ὦ Ἡγεμὼν Σοφίαν, διὰ νὰ διοικήσῃς ὀρθῶς τὸ Βασίλειον, καθὼς τὴν ἐζήτα ὁ Σολομών; Δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον Σοφίαν, ἵνα συμπαρῶσά μοι διδάξῃ με· φοβῶ τὸν Κύριον, καὶ θέλεις τὴν λάβει· ἔτ' ζι τὸ λέγει ὁ Δαβὶδ· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου· θέλεις μακροχρόνιον ζῶνιν νὰ ἔχῃς εἰς τὸ

Βασί-

Βασίλειόν σε, φοβῆ τὸν Κύριον, καὶ θέλεις ἐπιτύχει τὰ ποδῶνά σου· μαρτυρεῖ καὶ τὸτο ὁ Δαβὶδ. Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζῶν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθὰς; ἐκκλινὸν ἀπὸ κακῆ, καὶ ποιήσων ἀγαθόν· καὶ διὰ τὸτο ὁποῖος ποθεῖ τὰς χρόνας τῆς ζωῆς τε μακρὰς καὶ περιχαρεῖς, ἃς ἀφεθῆ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τότε εὐτυχῶς θέλει ζῆσαι· ἔτι παρακινᾷ καὶ ὁ Ποιητής.

Ἐὰν ποθῆς ὡς ἄνθρωπε πολὺν καιρὸν γὰ ζῆσης,

Ἐἴχε τὸν φόβον τῆ Θεῶ, ἴδε μὴν ἀμαρτήσης.

Ἐντεῦθεν ἐρωτηθεῖς ποτὲ ὁ Θαλῆς ὁ φιλόσοφος, ἄρα γὰρ τί πρᾶγμα εἶδε σπάνιον εἰς τὴν ζῶν τε; ἀπεκρίθη, γέροντα τύραννον· μὴ βίας ἢ βλέπομεν κανένα ἀπ' αὐτούς ἢ μὲ ἄσπρας τρίχας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ ὁποῦ γὰρ φθάσῃ εἰς τὸ ἔχατον γῆρας· τὸ ἴδιον λέγω καὶ ἐγὼ διὰ τὸν ἀμαρτωλὸν, καὶ κακὸτροπον ἄνθρωπον, πῶς εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ σπανίως συμβαίνοντα, γὰρ γένῃ ὑπέργηρος· διατι αἱ ἀμαρτίαι τέμνυσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν ἰσὸν τῆς ζωῆς του, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Προφητὰναξ εἰς τὸν νδ'. Φαλμόν· Ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος, ἢ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν· τὸ ὁποῖον πρᾶγμα προέρχεται, πρῶτον ἀπὸ τὴν Θεῖαν Δικαιοσύνην, διὰ γὰρ μὴ φθεῖρη ὁ κακὸς τὰς καλὰς μὲ τὸ κακόντων παράδειγμα· λέγει γὰρ εἰς τὸ 17. κεφάλαιον τῆ Λευκῆ. Ἐκκοφὸν τὴν συκῆν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; δεῦτερον προέρχεται καὶ ἀπὸ τὴν Θεῖαν εὐσπλαγχνίαν, διὰ γὰρ μὴ προσδέττη ὁ κακὸς ἀμαρτίας εἰς τὰς ἀμαρτίας του, καὶ λάβῃ εἰς τὴν γέννηαν τῆ πυρὸς βαρυτέραν τὴν κόλασιν. Ταύτην τὴν ἀλήθειαν πολλαὶ μαρτυρίαι τὴν βεβαιῶσι· καὶ πρῶτος μὲν τὴν ὑποσηρίζει ὁ δίκαιος Γῶβ, ὁ ἄμεμπτος καὶ Θεοσεβὴς ὁ ὁποῖος ἐρωτηθεῖς, τί θέλει συνέβει εἰς ἐκεῖνον, ὅτῃ προσδέττωντας ἀνομίαν ἐπὶ ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ, πολὺν καιρὸν εὐρίσκειαι εἰς τὴν ζῶν; ἀπεκρίθη εἰς τὸ, 16. κεφάλαιον. ἢ ἡ τομὴ αὐτῆ πρό ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ῥάδαμος αὐτῆ οὐ μὴ εὐθαλίσει· τρυγηθεῖ δὲ ὡσπερ ὄμφαξ πρό ὥρας, ἐκπέσει δὲ ὡσειᾶνθος ἐλαίας. “ Δεῦτερος τὴν βεβαιοῖ ὁ σοφὸς βασιλεὺς Σολομῶν εἰς τὸ 7. κεφάλαιον

τῷ Ἐκκλησιαστῷ, ὁ ὁποῖος ὡς ἄλλος Πατὴρ νεφεταῖ, καὶ παρακαλεῖ λέγωντας. Μὴ ἀσεβήσης ἐπὶ πολὺ, μήποτε ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου. Τρίτος τὴν ἐπισφραγίζει ὁ Μαυσιῆς, ὁ Βασιλικὸς Συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ 5. κεφάλαιον τῆς Γενέσεως περιγράφωντας τὸν καιρὸν, ὅπῃ ἔμελλε νὰ διαμεῖνῃ εἰς τὴν ζωὴν ὁ ἄνθρωπος, λέγει ταῦτα τὰ λόγια. Ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη· τὸ ὁποῖον ῥητὸν ἐξηγῶντας ὁ Στράβων, λέγει, ὅτι πρὸ τῷ κατακλυσμῷ ἑκατὸν εἴκοσι χρόνοι ἐδόθησαν τοῖς ἀνθρώποις, διὰ νὰ μετανοήσῃν· ἀλλ' ἐπειδὴ διέμειναν εἰς τὴν κακίαν, καὶ πᾶσα σὰρξ κατέφθειρε τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ τῷ διαριθθέντος καιρῷ, εἰς τὸν ἑκατοστὸν χρόνον διὰ τῷ κατακλυσμοῦ ἠφανίσθησαν· ἀλλὰ τίς δὲν διηγείται ὁ αὐτὸς Ἱστορικὸς Προφήτης, διὰ τὸν Χαμ τὸν υἱὸν τῷ Νῶε, πῶς ὠνόμασθη ἀπὸ τὸν Πατέρατε δεύτερος τῶν υἱῶν του; καὶ ὅμως ἀφ' ἧς ἐξηγέρθη ὁ Νῶε τοῦ ὕπνου, καὶ ἐκατάλαβε τὸν ἐμπαιγμὸν ὅπῃ τὸν ἔκαμεν ὁ υἱὸς τε, δὲν ὠνόμασεν αὐτὸν πλέον δεύτερον, ἀλλ' εἶπεν· Ἰδὼν δὲ Νῶε, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ νεώτερος· ἀλλὰ πῶς τὸν λέγει νεώτερον; ἂν ἠθέλων εἶσαι δύο μόνον ἀδελφοί, δὲν ἦτον εἰς τῷτο καμία δυσκολία, διατὶ ὁ δεύτερος ἠθέλει εἶσαι ὁ νεώτερος· ἀλλ' ὄντες τρεῖς, πῶς ὁ δεύτερος ἠμπορεῖ νὰ εἶναι νεώτερος; τῷτη εἶναι ἡ λύσις· ἕως ὅπῃ ὁ Χαμ χωρὶς πταῖσμα διηγῆ τὴν ζωὴν τε, ἐκράζετο δεύτερος υἱὸς διατὶ ἔττι τὸ ἀπαιτεῖ ὁ Νόμος τῆς Φύσεως· ἀλλὰ μόλις ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ὅπῃ εὐθύς κατεσάθη μικρότερος, τετέστιν ὀλίγων ἐτῶν· ἀρμόζει ἐδῶ νὰ ἀναφέρωμεν ἓνα ἀξιολογητέον ἔργον, ἐπιτήδειον πολλαῖς εἰς τὴν παρεῖσαν ὑπόθεσιν, ὅπῃ τὸ περιγράφει ἓνας διδάσκαλος, τὸ ὄνομά τε Βερναρδίνος ἀπὸ τὴν Σιέναν, τὸ ὁποῖον ἐσυνέβη εἰς τὰς ἡμέρας τε εἰς τὴν καταλονίαν. Ἐἷας νέος ἔτι ἀγένειος, εἴκοσι δύο χρονῶν τὴν ἡλικίαν· μὴ ὑπακένωντας εἰς τὰς συμβεβηκυίας καὶ νεφεσίας πᾶν γοπέων τε, διὰ πολλὰς κλεψίας ὅπου ἔκαμεν, ἀποφασίσθη ἀπὸ τῆς κριτῆς νὰ λάβῃ τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον· ἐκεῖ ἔν ὅπῃ ἐκρέματο νεκρὸς ἐνώπιον τῆ λαῶ, ἐξαίφνης ἐξεφύτρωσαν γένεια εἰς τὸ πρόσωπόν τε, τὰ ὁποῖα ἀσπρισαν εὐθύς ὁμῶ μετὰ τὰς

τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆ • τόσον δὲ ἠλλοιώθη ἡ ὄψις του,
 ὡπὲρ εἶχαιτο ἐννενηκονταετῆς γέρον • ἐθαύμασαν οἱ πάν-
 τες εἰς τὸ παράδοξον τῆτο, καὶ μένοντες ἐκσατικοὶ, ἐφώ-
 ναζον ὁμοθυμαδόν, τί εἶναι τῆτο τὸ ἐξαισίον ὡπὲρ βλέπο-
 μεν • ἐπεὶσε λοιπὸν εἰς προσευχὴν ὁ Ἐπίσκοπος τῆ τόπῃ,
 καὶ μετ' ὀλίγον καταλαμβάνωντας δι' ἀποκαλύψεως τὴν
 αἰτίαν, εἶπεν • ἔτος ὁ κακοποιὸς ἐμελλε νὰ φθάσῃ ἕως εἰς
 τὸ ἔχατον γῆρας • ἀλλ' ἐλλείψεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας
 τῆ, διατὶ ἔ μόνον ἦτον παρῆκοος τῆ πατρός τῆ, ἀλλ'
 ἦτον δοσμένος καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς ἀνομίας, αἱ ὁποῖαι
 ἐκέντησαν τὸν θάνατον, καὶ τὸν ἠνάγκασαν πρὸ τῆ διο-
 ριθέντος καιρῆ νὰ προφθάσῃ • ἔτω γὰρ λέγει ὁ μακά-
 ριος Παῦλος • „ Τὸ κέντρον τῆ θανάτῆ ἡ ἀμαρτία • τὸ ὁ-
 μοῖον διηγείται ὁ Γέρονς Ἀντωνῖνος διὰ τὸν Βασιλέα Ἀνισά-
 σιον • λέγει πῶς τῶ ἐφάνη κατ' ὄναρ ἕνας ἄνδρας φοβε-
 ρὸς εἰς τὴν ὄψιν, μὲ Βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τὸ ὁ-
 ποῖον ἦτον γεγραμμένον • Ἰδὲ, ὡπὲρ διὰ τὴν κακίαν σου
 ἐξαλείψω δεκατέσσαρας χρόνους τῆς ζωῆς σε • τὸ λοιπὸν
 ὦ Ἡγεμῶν, ἐσὺ ὡπὲρ ποθεῖς ζωὴν πολυχρόνιον, κοιτάζε
 μὴν ἀσεβήσης ἐπὶ πολὺ, μήποτε ἀποθάνῃς ἐν ἔ καιρῶ σε.
 Θέλεις νὰ ἔχῃς ὑποτασόμενον τὸν λαόν, καὶ μὲ καθε-
 σε νεῦμα νὰ ὑπακῆ εἰς τῆς νόμους, καὶ εἰς τὰ προσάγ-
 ματά σε; ἔχε σύντροφον ἀχώρισον τὸν φόβον τῆ Θεῆ, καὶ
 θέλεις τύχει τῆ ποθεμένα • διατὶ ὅλοι φοβῆνται ἐκεῖνον
 ὡπὲρ τὸν Θεὸν φοβεῖται • ἀλλ' ἐὰν αὐτὸς ἀποσατήσῃ ἀπὸ
 τὸν Θεόν, ὅλοι ὁμοίως θέλῃν ἀποσατήσῃ ἀπὸ λόγου του •
 καὶ διατὶ τάχα λογιάζομεν, πῶς τὰ κτίσματα δὲν ὑπα-
 κέουσι τῆ Ἀνθρώπῃ; διατὶ καὶ ὁ Ἀνθρώπος δὲν ὑπακῆει
 τῆ κτίσε τῆ • ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μὲ τὴν βούθειαν τῆς
 Προπατορικῆς ἀδωότητος, πάντα τὰ κατώτερα ἦσαν
 ὑποτεταγμένα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀμαρτάνωντας ὁ
 Ἀδάμ, καὶ ἐπιθυμῶντας τὴν ἰδίαν τῆ ὑπεροχὴν, καὶ τὴν
 δεσποτείαν ὡπὲρ δὲν εἶχεν, ἔχασεν ἐλευθέρως καὶ τὴν κυ-
 ριάρχίαν ὡπὲρ ὁ Θεὸς τῶ ἔδωκεν, ἀποσατήσεν αὐτὸς ἀπὸ
 τὸν Κύριόν τῆ; ἀποσατήσαν καὶ τὰ κτίσματα ἀπὸ τὴν
 ὑποταγὴν του • ἀρχισεν ἡ γῆ νὰ ἀποσατῆ, καὶ ἀντὶ
 φυτῶν, νὰ τῶ βλασάνῃ ἀκάνθους καὶ τριβόλους • ἀρχισε

νὰ ἀποσατῆ ἡ σὰρξ, ἐπειδὴ καὶ εὐθέως ἐγροίκησεν εἰς τὰ
 μέλη τε ἕτερον νόμον ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τῆ νοός
 τε, καθὼς λέγει ὁ Ἀποστόλος· ἀρχισαν πάντα τὰ ζῶα
 νὰ τῆ ἐναντιῶνται, διατὶ ὅλα ἔγιναν ἄγρια· ὅταν δὲ βλέ-
 πῃσι τὸν Ἀνθρώπον, ὄχι μόνον δὲν τῆ ὑπακῆσιν, ἀλλ'
 ὅσον δύνονται φεύγουσιν ἀπὸ λόγου τε· καὶ εἰάν καμίαν φορὰν
 ἔρχωνται πρὸς αὐτὸν, τῆτο τὸ κάμνῃσι, πλέον διὰ νὰ τὸν
 βλάψῃν, παρά διὰ νὰ τὸν ὠφελήσῃ· καὶ ἀγκαλὰ ἔχωμεν
 μερικὰ ἡμέρα, καὶ σύνοικα, τῆτο συμβαίνει ἐκ συνηθείας,
 ἦγεν διατὶ τὰ ἀναδρέφομεν ἀπὸ μικρὰ, καὶ μετὸ καλὸν τὰ
 κρατῆμεν μετὸ λόγου μας, καὶ γίνεται ἐν αὐτοῖς τὸ ἔθισμα
 δευτέρα φύσις· εἰάν δὲ τινὰς ἐναντιωθῆ καὶ μοὶ εἰπῆ· εἰάν
 τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουσιν ἐξουσίαν νὰ προξενῶσι βλάβην εἰς
 τὰ λογικὰ, τὸ λοιπὸν τὸ λογικὸν πλάσμα δὲν ἐπισατεῖ
 τῶν ἀλόγων, ἀλλ' ὑπόκειται τοῖς ἀλόγοις· ὅτι ὅποιος βλά-
 πτει, ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν βλαπτόμενον· εἰς ταύτην τὴν
 ἀντίρρῃσιν ἔτως ἀποκρίνομαι· ἀληθινὸν εἶναι πῶς τὰ ἄλο-
 γα κτίσματα ἔχουσιν ἄδειαν νὰ βλάπτῃν τὰ λογικὰ,
 καὶ κατὰ τῆτο τὰ ὑπερβαίνουσιν· ὅμως αὐτὸ δὲν ἦτον
 ἔτως ἀπὸ τὴν πρώτην διαταγὴν. ἐρέθη γὰρ τότε περὶ
 τῆ Ἀνθρώπου εἰς τὸ α'. κεφ. τῆς Γενέσεως· Ἴνα ἀρχιται
 τῶν πέτεινῶν τῆ Οὐρανῆ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάντων
 τῶν ἔρπετῶν τῶν ἔρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ἐσυνέβη με-
 τὰ ταῦτα εἰς ποιήν τῆς ἁμαρτίας, ὧντας εὐλογον καὶ
 δίκαιον, νὰ μὴ φυλάξῃσι τὰ κατώτερα ὑποταγὴν εἰς τὸν
 ἀρχηγόντων, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν ἐφύλαξε τὴν πρέπουσαν
 ὑπακοὴν εἰς τὸν Θεὸν τὸν πλάσῃν τε· ἀνίσως λοιπὸν καὶ
 ποδῆς ὁ Ἠγεμὼν νὰ εἶναι πιστῶ ὑποτεταγμένος εἰς τῆ λό-
 γουσε ὁ λαὸς, ὑποτάξῃ καὶ ἐσὺ τῷ Θεῷ, καὶ ἀσφαλῶς
 θέλει τύχη τῆ ποδῆμένε. Ἀλλ' εἰπέ μοι ἀκόμι, ποδῆεις
 νὰ ἰδῆς μετὸ εὐτυχίαν τὴν προκοπὴν τῶν ἡῶν σε; πρέπει
 λοιπὸν νὰ ζῆς μετὸ φόβον Θεῆ, διὰ νὰ μὴν ἀπωλεθῶσι τὰ
 τέκνα σε διὰ τὰς ἀνομίας τῆ Πατρὸς των· ἔτω γὰρ λέγει
 ἡ Θεόπνευστος Γραφή εἰς τὸ, κ'. κεφ. τῆς Ἐξοδῆ, Ἐγὼ εἰμι
 Κύριος ὁ Θεὸς σε, Θεὸς ζιλωτῆς, ἀποδιδοῦς ἁμαρτίας Πα-
 τέρων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτην, καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς
 μισῶσί με· εἰάν δὲ τινὰς ἔτως ἀντειπῆ· Οὐ λείψεται ὁ

ἡὸς τὸ ἀνόμημα τῆ Πατρὸς αὐτῆ· τῷ ἀποκρίνομαι· τοῦ-
 το ἀληθὲς ἔστιν, ἂν ὁ λόγος εἶναι περὶ τῶν Πνευματικῶν
 ἀγαθῶν· διότι αἰμαρτίαι τῶν γονέων δὲν βλάπτουσι ψυ-
 χικὰ τὰ τέκνα, ἕτε θέλει κολαθεῖ ὁ ἡὸς ἀντὶ τῆ Πα-
 τρὸς τε, εἰδὲ κὲ ἐννοεῖ διὰ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, βέβαια ἡμ-
 πορεῖ νὰ παιδευθῇ ὁ ἡὸς πρόσκαιρα, διὰ παιδείαν περισοφίαν
 τῆ πατρὸς τε, μὲ τὸν ἂν εἶναι τὰ τέκνα πράγμα τῶν γονέων
 τῶν. Τέλος πάντων θέλεις ὦ Ἡγεμῶν μὲ τέλος εὐτυχὲς κὲ
 ἀγαθὸν νὰ τελειώσης τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς σου ;
 πρόσδραμε εἰς τὸν φόβον τῆ Θεῶ, ὡσπερ εἰς καταφύγιον
 ἀσφαλέςατον, καὶ θέλει συνέβει κὲ τῆτο κατὰ τὸν πό-
 θον σε· σοὶ τὸ μαρτυρεῖ ὁ Σοφὸς Σειράχ εἰς τὸ, ἀ. κεφ.
 „ Τῷ φοβημένῳ τὸν Κύριον εὖ ἔσαι ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ἐν
 „ ἡμέρα τελευτῆς αὐτῆ εὐρήσει χάριν“· διὰτὶ ὁ Θεὸς τὸν
 ἕτως ἀποθνήσκοντα, ὡς μονογενῆ ἀγαπητῶς ἀσπάζεται·
 ἔτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν φιλήματι Θεῶ· εἶναι γὰρ ἀληθὲς
 τὸ ἀπόφθεγμα ὅτῆ λέγει· Καλὴ ζωὴ, καλὸς θάνατος·
 ἐδῶ εὐμορφα ἀρμόζου τὰ χρυσὰ λόγια τῆς εὐγενὲς Θεοκώ-
 τιδος εἰς τὸ ἰδ. κεφ. τῆς δευτέρας τῶν Βασιλειῶν „ Πάν-
 „ τες θανάτω ἀποθανέμεθα, κὲ ὡσπερ τὸ ὕδωρ τὸ κα-
 „ ταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς“· μὰ τίνοσ ἐνεκεν ὡσπερ ὕδωρ,
 κὲ ἔχι ὡσεὶ ἔλαιον; Τῆτη εἶναι ἡ αἰτία· διὰτὶ ἂν χυθῆ
 ἐκ τῆ ἀγγεῖσ τὸ ἔλαιον ἐπιμελῶσ τὸ μαζώνεις· ἐὰν δὲ χυ-
 θῆ τὸ ὕδωρ, παντελῶσ δι' αὐτὸ δὲν φροντίζεις· ὅθεν ἔλεγε
 κὲ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν κά. Φαλμὸν, ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη, κὲ
 διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὅσα με· πίπτει λοιπὸν ὁ Ἄν-
 θρωπος, καὶ καταφέρεται ὡσάν τὸ ὕδωρ, διὰτὶ ἀφ' οὗ
 ἀποθάνη, ἐγκαταλείπεται παρὰ πάντων, μὴν ἡμπορῶν-
 τας τινὰσ νὰ ὑποφέρη τὴν δυσωδίαν τε. Τῆτε ὅμως του,
 ρητῆ ἄλλην ἐξήγησιν φέρουσιν εἰς τὸ μέσον οἱ Διδάσκαλοι-
 πλέον ἀρμόζουσιν εἰς τὴν παρῆσαν ὑπόθεσιν· τὸ ὕδωρ κα-
 τὰ τὴν γνώμην τῶν φιλοσόφων, ἕτε γλυκὺ εἶναι, ἕτε πι-
 κρὸν, λαμβάνει δὲ ἢ τὴν μίαν, ἢ τὴν ἄλλην ποιότητα ἀπὸ
 τῆσ πόρος, διὰ τῶν ὁποῖων διαβαίνει· ἐντεῦθεν τὸ ὕδωρ
 τῆ τικίνας ποσάμε εἶναι καθαρὸν, διὰτὶ περὶ ἀπὸ τόπον ἀμ-
 μῶδι· τὸδὲ ὕδωρ τῆ πάδε εἶναι θολερὸν διὰτὶ τρέχει ἀπὸ τόπος
 πηλῶδεις· τὸν αὐτὸν τρόπον ἐὰν ἔυρη ὁ θάνατος ὀρθῶσ δια-

τεταγμένην τὴν ζωὴν, ἀρίστη, θέλει εἶναι ἢ τελευτὴ τῆς
 βίης, κατὰ τὸν Δαβίδ· „ Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος
 τῶν ὁσίων αὐτῶ· “ ἀλλ' εἰάν ἡ ζωὴ κακῶς ἐδιοικήθῃ, κακῶς
 θέλει εἶναι καὶ ὁ θάνατος κατὰ τὸν Ψαλμὸν· „ Θάνατος
 „ ἀμαρτωλῶν ποιηρὸς. “ Τὸτο ἀρίστα ἐγνώρισεν ὁ Νέρων
 ὁ δυσσεβέστατος Βασιλεὺς, ὃθεν θνήσκωντας εἶπεν· Αἰχρῶς
 ἔζησα, αἰχρῶς ἀποθνήσκω· εἰς τὸτο ἀποβλέπει καὶ τὸ
 Γ' αὐτῶ τὸ ρητὸν εἰς τὸ 9. κεφ. Αἱ ἡμέραι μὲ ἀπῆλθον
 ὁμοίως ναυσὶ ὀπώρας φερέσαις· πρεπόντως λέγεται ναὺς
 ἢ ζωὴ τῆς Ἀνθρώπου, διατὶ ταχέως φεύγει, καὶ ὡς ἀνε-
 μος ἵπταται, καθὼς πάλιν μαρτυρεῖ ὁ Γ' αὐτῶ εἰς τὸ 8. κεφ.
 Μνήθητι, ὅτι Πνεῦμα ἢ ζωὴ μὲ ἐστίν· ἀλλὰ διατὶ ὡς ναὺς
 φέρουσα ὀπώρας; διατὶ ἡ πραγματεία αὕτη ἔυκολα σήπτε-
 ται, καὶ ὁ πραγματευτὴς ἀναγκάζει τὰς ναύτας μὲ ἄρ-
 μενα καὶ κωπία νὰ φθάσῃν τὸ ὀγληγορώτερον εἰς τὸν λι-
 μένα, ὅτι εἰς τὴν ἀργητὰ σέκει ὁ κίνδυνος· μόλις δὲ φθά-
 νει τὸ καράβι, καὶ μόλις ρίπτει τὴν ἄγκυραν, καὶ δένει
 τὰ χοινία, ὅπως εὐθέως ἀδείαζουσιν ὅλον τε τὸ φορτίον· καὶ
 μετὰ ταῦτα τί μένει; ἡ μυρωδία, καὶ ὄχι ἄλλο· εἰάν ἔν οἱ
 καρποὶ ἦσαν σώοι καὶ ἀβλαβεῖς, εἶναι καλὴ καὶ ἡ εὐαδία·
 εἰδὲ καὶ κηρέθησαν σαπιμένοι, δυσώδης εἶναι ἢ ὀσμὴ, καὶ
 παντελῶς ἀνδραγαθία· ἔτι θέλει συνέβει καὶ εἰς τὸ λόγου
 μας· εἰάν καλῶς ζήσωμεν, ἐν Κυρίῳ ἀποθανέμεθα· ὡς με-
 γάλῃ ἐκείνης τῆς βασιλείας ἢ εὐτυχία, τῆς ὁποίας ὁ ἐξου-
 σιασθὴς ἔχει ριζωμένον εἰς τὴν καρδίαν τε τῆς Κυρίας τὸν φό-
 βον· ὁ τοιοῦτος καὶ ζῶν λαμβάνει εὐλογίαν παρὰ Κυρίας,
 καὶ μὴ θάνατον θέλει ἀπολαύσει τὸν σέφανον τῆς ἀθα-
 νάτης καὶ μακαρίας ζωῆς. ὁ Ἀμβρόσιος ὁ σπίνολας, τοῦ
 ἰσπανικῆς στρατεύματος ὁ γενναῖος ἀρχιστράτηγος, καὶ τῶν
 Μεδιολάνων ὁ εἰλικρινέστατος διοικητὴς, τῶ ὁποῖα εἰς τὰς
 πολέμους ἐξαίρετος ἐστάθη ἢ ἀνδρεία, καὶ εἰς καιρὸν εἰρήνης
 περίβλεπτος ἢ πίσις, πῶς ἠθέλεν ἀπολαύσει τόσας νίκας
 πανταχῶ περιβοήτας, εἰάν δὲν ἠθέλεν ἔχει τὴν μὲν δεξιάν
 τῆς Θεῶ βοηθόν, τὴν δὲ ἰδίαν τε φρόνησιν σύντροφον; ὡς στρα-
 τηγὲ ἀπροσμάχητε, τὸ ὑπέροχον κλέος τῆς μας τῆς αἰῶ-
 νος, ἐσὺ γὰρ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς πορευόμενος ῥαδίως διή-
 νοιζας τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀθανασίας εἰς δόξαν αἰθιῶν τε πε-
 ριφή-

ριφήμασε ὀνόματος ὅθεν εὐλόγως ἠμπορέμεν νὰ εἴπῃμεν
διὰ λόγους·

Ἀμβρόσιος ὁ σπινόλας, εἶναι αὐτὸς, ἢ κρείττων,

στὰ ἄρματα, σὺν φρόνησιν, ἄλλος τινὰς δὲν ἦτον.

Εἰς τῆτον τὸν σκοπὸν διεύθυνεν ὡς βέλη τῆς διαλογισμῆς
της, ἡ ἔγκριτος ἐκείνη βασίλισσα τῆς Ναυάρρας, Μαργαρίτα ἡ εὐσεβεστὴ· ὅθεν διὰ σημεῖον εἶχε τὸ ἠλιοτρόπιον,
μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Οὐχ ἔπομαι τοῖς κἀ-
τῶ· ὡς ἂν νὰ ἔλεγε· καθὼς τὸ ἠλιοτρόπιον, ἀνατέλλοντας
τῆ Ἥλις, ἀπλώνει τὰ φύλλα τε, καὶ ὅταν βασιλεύσῃ τὰ
κλείει, καὶ γυρίζει ὅπῃ ὁ Ἥλιος κλίνει τὸν δρόμον τε· ἔτω
καὶ ὁ εὐσεβὴς Ἡγεμὼν, ὡς ἔχη πάντοτε εἰς τὸν Ἥλιον τῆς Δι-
καιοσύνης προσηλωμένα τὰ ὄμματα, διὰ νὰ μὴ τύχη νὰ
ἀποβάλλῃ τῆ Θεῶν φόβου τῆς χαλινας, καὶ πέσῃ εἰς τὸν
κρημὸν τῆς ἀπωλείας. Τὸ ἐνθυμίζει τῆτο ὁ Δαβὶδ εἰς
τὸν δέκατον τρίτον Ψαλμὸν λέγωντας· Σύντριμμα καὶ
ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνω-
σαν· ἀλλὰ τίνος ἐνεκὸν τὰ τοιαῦτα κακά; ὅτι οὐκ ἔστι φό-
βος Θεῶ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· ἐντεῦθεν λίαν
συνετῶς ἔγραψεν ὁ Γερὸς Αὐγουστῖνος, τὸ κλέος καὶ ἡ σολὴ
τῆς Ἀγίας τῆ Θεῶ Ἐκκλησίας· ἡμεῖς δὲν λέγομεν εὐτυχεῖς
τῆς ὀρθοδόξου Βασιλείας, τάχα διατὶ ἐβασίλευσαν πολλὰς
χρόνας, ἢ διατὶ θνήσκοντες ἡσυχῶς, ἀφισαν βασιλεῖς
τῆς γῆς των, ἢ διατὶ καθυπέβαλαν τῆς Βασιλείας τοὺς
πολεμίους, ἢ διατὶ ἠφάνισαν τῆς ἐπιβέλης ὅπῃ ἔκαμαν
κατ' αὐτῶν ἐπανάστασιν· τὰ γὰρ τοιαῦτα, καὶ ἄλλα τού-
τοις παρόμοια, ὅπῃ εἶναι ἡ δῶρα, ἡ παρηγορία ταύτης
τῆς ταλαιπώρου ζωῆς, καὶ αὐτοὶ οἱ προσκυνηταὶ τῶν δαι-
μόνων ἠξιώθησαν νὰ τὰ ἀπολαύσῃ· ἀλλ' ἐκείνης ἀληθῶς
ὀνομάζομεν εὐτυχεῖς, ὅπῃ προσάζῃ τὰ δίκαια, ὅπῃ ἐν-
θυμῶνται πῶς εἶναι Ἄνθρωποι, ὅπῃ μεταχειρίζονται τὴν
ἐξουσίαν των διὰ τὴν ἄξιον τῆς εὐσεβείας, ὅπῃ φοβῶνται,
ἀγαπῶσι, καὶ σέβονται τὸν Θεὸν, καὶ ὅπῃ περισότερον
ὀρέγονται ἐκείνῃ τὴν βασιλείαν, ὅπῃ δὲν ἔχῃ κανένα φό-
βον, μὴ ὅλον ὅπῃ βλέπουσι πολλὰς συνάρχοντας· Ἄριστα
ἐγίνωσκε, πόσον συμφέρει τῷ Ἡγεμόνι νὰ φοβῆται τὸν
Θεὸν, ἢ βασίλισσα Βλάγκα ἡ Μήτηρ τῆ Λεοδοβίκα βασί-

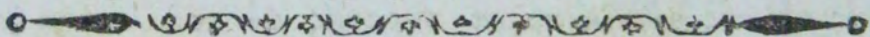
λέως

λέως τῆς Γαλλίας, καὶ διὰ τῆτο συνεχῶς ἔλεγε τῷ υἱῷ
 τῆς ταῦτα τὰ λόγια· τέκνον με φίλτατον· κάλλιον θέλω
 νὰ σὲ ἰδῶ νεκρὸν εἰς τὸν τάφον, παρά νὰ μάθω, πῶς μὲ
 θανάσιμον ἀμαρτίαν ἀτίμησας τὸν ποιητὴν σε. Ταύτης
 δὲ τῆς εὐσεβῆς μητρὸς τὰ θεάριστα λόγια τόσον ἐτύπωσεν
 εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁ χριστιανικὸς υἱός, ὅπως λέγουσιν,
 ὅτι εἰς ὅλην τὴν ζωὴν, συνεργήσῃς τῆς θείας χάριτος,
 δὲν ἐμίανε ποτὲ τὴν ψυχὴν τοῦ με καμίαν θανάσιμον ἀμαρ-
 τίαν· τέττε δὲ τῷ ἀγαθῷ τίνι τρόπῳ κατηξιώθη; διατὶ
 ἦτον ἐνδυναμωμένος μὲ τῷ Κυρίῳ τὸν φόβον. Φόβος γὰρ
 Κυρίου ἀπωθεῖται ἀμαρτήματα, λέγει ὁ Σειράχ εἰς τὸ
 α. κεφ. καὶ μὴν εἶπῃ τινὰς· τὸ προκείμενον τῷ φόβῳ εἶναι
 τὸ κακόν. καὶ τὸ λοιπὸν πῶς νὰ φοβηθῆμεν τὸν Θεόν,
 ὅπως ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἄκρον ἀγαθόν; εἰς ταύτην γὰρ τὴν
 δυσκολίαν ἄριστα ἀποκρίνεται ἓνας Διδάσκαλος, μὲ μίαν
 διαίρεσιν νενεχῆ καὶ ἀξιεπαινον, ὅπως εἶναι αὕτη· διπλὸν
 ὑποκείμενον ἢμπορεῖ νὰ ἔχη ὁ φόβος· τὸ ἓνα εἶναι ἀπὸ τὸ
 κακόν ὅπως ὁ Ἄνθρωπος φυσικῶς μισεῖ, καὶ τὸ ἀποσρέφεται·
 καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δύναται τὸ κα-
 κόν νὰ προέλθῃ· κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον, τινὰς δὲν
 δύναται νὰ φοβηθῆ τὸν Θεὸν ἀμέσως, διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι
 αὐτὸ τὸ ἄκρον ἀγαθόν, καὶ δὲν ἔχει εἰς τῷ λόγῳ τε κανέ-
 να κακόν, ὅπως ὁ Ἄνθρωπος νὰ τὸ φοβηθῆ, ἢ νὰ τὸ μισή-
 σῃ· καὶ δὲ τὸν δεῦτερον τρόπον ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Θεὸς
 ὑποκείμενον τῷ φόβῳ, ὡσαν ὅπως ἀπὸ λόγῳ τε δύναται νὰ
 ἐπανέλθῃ εἰς ἡμᾶς τὸ κακόν τῆς ποιηῆς. καὶ ἡ βλάβη·
 ὅμως ἂν ἔρχεται, ἔρχεται πάντοτε διὰ τὸ καλόν μας·
 διατὶ τὸ κακόν τῆς ποιηῆς δὲν μᾶς ἀποσρέφει ἀπὸ τὸ ἔχα-
 τον τέλος μας, ὅπως εἶναι ὁ Θεός, ἀλλὰ μάλιστα εἰς αὐτὸ
 μᾶς ἐπιστρέφει, ἐπειδὴ καὶ παιδευόμενοι μετανοῶμεν, καὶ
 ἐπιστρέφομεν εἰς τὸν Θεόν· κατὰ ὃν τρόπον λοιπὸν λέγομεν
 πῶς μισεῖται ὁ Θεός, κατὰ τὸν ἴδιον λέγομεν ἀκόμη πῶς
 τὸν φοβῆνται οἱ Ἄνθρωποι· βέβαια φανερόν εἶναι, πῶς
 τινὰς δὲν μισεῖ ἀμέσως τὸν Θεόν· κατὰ Θεόν, μὲ τὸ νὰ
 εἶναι ἡ αὐτὴ ἀγαθότης ἀξία παντοτινῆς ἀγαπήσεως,
 καὶ πόθου, καὶ εὐλαβείας· ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ τὸν μι-
 σήσῃ ὡς παιδευτὴν, ὅταν δηλαδὴ συλλογίζεται τὰς παι-
 δείας.

δείας ὅπῃ δίδει εἰς τὰς πταίοντας, τὰς ὁποίας ὡς βλαβερὰς ἀποσρέφεται ἢ ἀνθρωπίνῃ θέλῃσις· καὶ ἔτις ἐννοεῖται καὶ τὸ ρητὸν τῆ Δαβὶδ εἰς τὸν οἶ. Φαλμὸν ὅπῃ λέγει. „Ἡ ὑπεριφανία τῶν μισῶντων σε ἀνέβη διὰ παντός.“ Τὸ ὅμοιον λοιπὸν λέγομεν καὶ εἰς τὸν φόβον, ὅταν φοβῶνται τὸν Θεὸν οἱ Ἀνθρώποι, δὲν τὸν φοβῶνται ἀμέσως ὡς Θεὸν, ἀλλὰ τὸν φοβῶνται ὡς παιδευτὴν, ὡσάν ὅπῃ δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς κάθε ποιήν καὶ τιμωρίαν, ἀν τὸν παροργίσαν μὲ τὰς ἀμαρτίας των. Ἄς φοβῶνται λοιπὸν πάντοτε τὴν μεγαλειότητα τῆ παντοδυναμίου Θεῶ Ὁ Ἡγεμῶν, ἃς ὑποτάσσεται εἰς τὸν νόμον τα, καὶ ἃς ὑπακούῃ εἰς ὅλα τα τὰ προσάγματα, καὶ τότε εὐτυχῶς θέλῃν τῷ συνέβει τὰ πάντα· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν κραταιὰν χεῖρα τῆ Θεῶ εἶναι ὀλοῶν τῶν βασιλείων ἢ ἐξουσία· σοχαζόμενος πάντοτε τῆτο πῶς δὲν ἢμπορεῖ ποτὲ νὰ μάθῃ ἄριστα νὰ ἐξουσιάζῃ, ὅποιος πρῶτον δὲν ἔμαθε νὰ πείθεται, καὶ νὰ ὑπακῆ· καὶ διὰ τῆτο ὁ Προφήτης Ἡσαΐας μὲ θερμὴν παρακάλῃσιν ἐδέετο τῆ Θεῶ, καὶ ἔλεγεν· „Ἐξαπόσειλον Κύριε τὸν ἀμνόν, τὸν δεσπύζοντα τῆς γῆς· ἀλλὰ τίς ἤκουσε ποτὲ, νὰ κυριεύῃ ἀμνός εἰς τῆς οἰκμενῆς τὰ πέρατα; μὲ τὸν λέοντα νὰ ἐξουσιάζῃ, δὲν εἶναι τινὰς ὅπῃ νὰ μὴ ἠξέυρη· ἀλλὰ νὰ ὑπακῆ μὲ τὸν ἀμνόν, δὲν σέργει κανένας νὰ τὸ μάθῃ· ἔξαπόσειλον λοιπὸν Κύριε, λέγει ὁ Προφήτης, τὸν Μονογενῆ σε υἱόν, τὸν ἀληθινόν καὶ εὐσπλαγχνον νομοθέτην, ὅπῃ γινώσκει καὶ νὰ βασιλεύῃ, καὶ νὰ ὑπακῆ, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ ἐξουσιασαί, τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ πείθωνται εἰς τῆς Θεῶς σε Νόμος· εἰς τῆτο χρησίμως συντείνει τῆ Προφητάνακτος τὸ ρητὸν, ὅπῃ εἰς τὸν δεύτερον Φαλμὸν λέγει· „Καὶ νῦν βασιλεῖς σύνετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, δελεῦσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ· δράξαθε παιδείας, μήποτε ὀργιθῇ Κύριος, καὶ ἀπολείθε ἐξ ὁδῆ δικαίας.“ ἐδῶ ἀντὶ τῆ δράξαθε παιδείας, ὅπῃ ἡμεῖς λέγομεν, ὁ Ἀκύλας γράφει, καταφιλήσατε τὸν ἐκλεκτόν· καὶ σημαίνει τῆτο· σιμᾶ εἰς τῆς μεγάλῃς Ἀρχοντας, καὶ πρώτης τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, συνήθεια εἶναι, καὶ ὅταν ὑποδέχωνται τὸν διάδοχον τῆς βασιλείας, εἰς σημεῖον ὑποταγῆς φιλεῖσι τὴν δεξιάν

δεξιάν τε. Τῷτο ἔν τὸ ἔθος ὑποδεικνύων ὁ Προφήτης εἶπε καταφιλήσατε τὸν ἐκλεκτὸν, τετέσι τὸν Ἰησοῦν, τὸν Βασιλέα τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, καὶ δείξατε εἰς αὐτὸν μὲ τὰ ἔργα, καὶ μὲ τὴν καρδίαν, τὴν πρέπασαν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν. Ἄμποτες οἱ Ἡγεμόνες τῷ καιροῦ τῷτου νὰ ἐποτιζῶντο ἀπὸ τὴν πηγὴν ταύτην τῆς ἀληθείας, διατί δὲν ἠθέλαν διάγει τοιῶτον βίον ἐλεύθερον, λογιάζοντες, πῶς ὅλα των εἶναι συγχωρημένα· καθὼς τὸ ἐλογιάζειν ὁ Υἱὸς τῷ Διουσίῃ τῷ τυράννῃ· ὁ ὁποῖος ἐλεγχόμενος ποτὲ ὑπὸ τῷ Πατρὸς τε, διατί ἐβίασε τὴν γυναῖκα ἐνός Συρακυσίῃ, καὶ λέγωντάς τῳ θυμωμένος· ἠκασας ποτὲ νὰ ἔκαμα ἐγὼ τοιῶτον παράνομον ἔργον; ἐκεῖνος εὐθύς τῳ ἀπεκρίθη· δὲν τὸ ἔκαμες, διατί δὲν εἶχες Πατέρα Βασιλέα· θέλωντας μὲ τῷτο νὰ φανερώσῃ ὁ κακὸτροπος νέος, πῶς ὅλα τῳ ἦσαν συγχωρημένα, διατί ἦτον υἱὸς Βασιλέως· καὶ δὲν ἐσοχάθη ὁ ἀσύνητος, πῶς ὅπερ εἶναι μέγα τὸ κράτος, ἐκεῖ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἄδεια ἐλαχίστη.

Τὸ Θεῖον κράτος Ἡγεμῶν, ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σα,
Καὶ ἔξεις βίον ἡσυχον, εἰς τὸ βασιλείον σα.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ὉΓΔΟΟΝ.

Υπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τῷ Θεῷ ὑποκλιναίτω ὁ Ἡγεμῶν, καὶ ὑψωθήσεται ἡ Βασιλεία αὐτῷ· ἀλλ' εἰὰν μεγαλοφρονῶν, προσκυνεῖσθαι ὡς Θεὸς Βαβηθῆ, καταβήσεται εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος.

ΜΕ' πόσας χαλεπὰς βασάνες νὰ τιμωρῶνται οἱ Ἡγεμόνες ἐκεῖνοι, ὅπερ ἀλισμονέντες τὴν ἀνθρωπίνην κατάσασιν, ζητῶσι τολμηρῶς Οὐρανίῃς τιμᾶς, καὶ Θεϊκᾶ μεγαλεῖα, θέλει μᾶς τὸ παραστήσει φανερὰ τῶν δυσσεβῶν ἐξουσιαστῶν τὸ ὑπόδειγμα· ἐτραχιλίασε καὶ τοῦ Θεοῦ ὁ πρῶτος Ἄγγελος, καὶ ἀπὸ τὸν ἐμπύριον Οὐρανὸν εἰς τῷ ἄδῃ τὰ βάραιθρα κατεκρημνίσθη· ὑπερέφωσε τῷ λόγῳ τε ὁ Ἀδάμ ὁ Προπάτωρ, καὶ ἀπὸ τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς ἐξεβλήθη· ἐφαντάθησαν ὡς γίγαντες καὶ τοῦ Υἱοῦ νὰ πολεμήσαν οἱ υἱοὶ τῶν Ἀνθρώπων, καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὴν σύγχυ-

σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν ὅλως διεσκόρπισεν· ὑπερηφανεύθη ὁ Φαραώ, λέγωντας μὲ αὐθάδειαν, ἐκ οἶδα τὸν Κύριον, καὶ ὡσεὶ λίθος κατεποντίθη εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης· ἐκαυχήθη ὁ ἀσεβὴς Γολιάθ, καὶ ἀπὸ ἑνα ἄοπλον βοσκὸν μὲ τὸ ἰδιόν τε ξίφος ἀπεκεφαλίδη· ἐπήρθη ὁ ἀδελφοκτόνος Ἀβεσαλαὴμ, καὶ κρεμαθεὶς εἰς ἕνα δένδρον ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τε, μὲ τρεῖς λόχαις ἐθανατώθη· ἐκόμπαζεν ὁ Ἀδωνίας, συλλογιζόμενος νὰ λάβῃ τὴν Ἰσραὴλ τὸ Βασίλειον, καὶ ἔχασεν ἐλεεινῶς τὴν ζωὴν τε· ὑψηλοφρόνησεν ὁ Ρ'οβοὰμ ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος τῆ Σολομῶντος, καὶ ἀπεχαρίθη ἀπὸ λόγου τε τὸ περισσότερον μέρος τῆς Πατρικῆς Βασιλείας· ἐμεγαλορρήμονησεν ὁ Βασιλεὺς τῶν Χαλδαίων Ναβαχοδονόσορ, λέγωντας, τίς ἔστιν ὁ Θεὸς; καὶ μετὰ τῶν θυρίων εἰς τὰ δάση ἐθρέφετο, ἕως ἢ μετεμελήθη, καὶ ἐγνώρισεν τὸν Θεόν· ἐμεγαλύνθη ὁ κενόδοξος Ἀμαὴν, τότεν ὅπῃ ἤθελε ὅλοι νὰ τὸν προσκυνῶσι, καὶ καρφωμένος ἀπέθανεν εἰς τὸν σαυρὸν, ὅπου διὰ τὸν Μαρδοχαῖον ἠτοίμασεν· ἀλαζονεύθη ὁ ὑβριστὴς Ἀντίοχος, καὶ τότεν κατεσάπτικαν τὰ ἐντόδιά τε, ὅπου ζωντανὸς ἔγινε φαγὶ τῶν σκωλήκων· ἐκενοδόχησεν ὁ Ἡρώδης, τῆς Γαλιλαίας ὁ Βασιλεὺς, ἢ μάλλον εἰπεῖν ὁ τύραννος, δίδωντας ἀδειαν τῶ λαῷ νὰ τὸν κράζῃ Θεόν· καὶ παρευθὺς, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ 16. κεφ. τῶν Πράξεων, „Ἐπάταμεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν ἐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ γενόμενος σκωλικόβρωτος ἐξέφυγεν· ὑπερεφρόνησεν ὁ Δομετιανὸς, τὸ τέρας ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν τῆς σκληρότητος, καὶ εἰς τότεν ἀνοιαν ἔφθασεν, ὅπῃ τὴν τιμὴν τῆ Θεῶ, ἐζήτη νὰ τὴν ἀποδίδωσιν εἰς τὴν λόγου τε· ὅθεν καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν Ἐπιστολῶν, Θεὸν καὶ Κύριον ἐπρόσαξε νὰ τὸν ὀνομάζεν· καὶ ὅταν ἐκηρύττετο καμία προσαγὴ βασιλική, ἢ ἐδίδετο γράμμα βασιλικόν, τὸν τίτλον τῆτον ὅλοι ἐμεταχειρίζοντο· ὁ Θεὸς καὶ Κύριος ἡμῶν Δομετιανὸς ἔτω γράφει, ἢ ἔτω προσάξει ἤθελεν ἀκομι νὰ τὸν λέγην καὶ υἱὸν τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ ἂν τινὰς ἐναντιεῖτο, ὡς ἔνοχος κατεδικάζετο, νὰ τελειώσῃ τὴν ζωὴν τε εἰς τὴν φυλακὴν· μὰ τέλος πάντων καὶ αὐτὸς δι' ἐπιβελῆς τῶν οἰκιακῶν τε ἀνιλεῶς ἐφονεύθη.

Γαῖος ὁ Βασιλεὺς ἤθελεν ὁμοίως νὰ τὸν λατρεύουσιν ὅλοι ὡς Θεὸν, ἀλλὰ διὰ τοῦτον ἀνόσιον πταῖσμα, διὰ ξίφους ἐθανατώθη μὲ τὴν σύζυγόν τε, καὶ μὲ τὰ τέκνα τε. Τὴν αὐτὴν ἀνοσίαν εἶχε καὶ ὁ Χοσρόης Βασιλεὺς τῶν Περσῶν· τοῦτος θέλωντας νὰ δοξασθῆ ὡς Θεός, ἐπρόσαξε καὶ τῶ ἑκατασκευάσαν ἕνα πύργον ἀργυρόχρυσον, καὶ μὲ λίθους, πολυτελεῖς ὅλον κεκοσμημένον· εἰς αὐτὸν ἔβαλε τὰς εἰκόνας τῆς Ἡλίας, τῆς σελήνης, καὶ τῶν ἀσέρων, καὶ ἀπὸ λεπτῆς καὶ ἀποκρύφους πόρος ἔκαμνε, καὶ ἐπιπτεν ἀνωθεν τὸ ὕδωρ ὡσανὺ βροχή· κάτω δὲ ἦτον ἕνα ὑπόγειον σπήλαιον, μέσα εἰς τὸ ἑποῖον σείρωντας τὰ ἄλογα μερικὰ ἀμάξια, ἔτρεχαν κύκλωθεν, καὶ ἔδειχναν πῶς τάχα σείουσι τὴν γῆν, καὶ μὲ ταραχὴν τῶν βροιτῶσιν· εἰς τὸ μέσον εἶχεν ἕνα θρόνον χρυσοῦν, καὶ εἰς αὐτὸν καθήμενος, ἤθελεν ὅτι ὅλοι ὡς Θεὸν νὰ τὸν προσκυνῶσιν· ἀλλ' ὁ Ἡράκλειος ὁ Βασιλεὺς ἐταπεινώσε τὸν ὑπερήφανον· συναζώντας ἡδὲ στρατιώτας ἀρκετῆς, καὶ ἐρχόμενος κατ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον, ἐνίκησε τρεῖς στρατηγῆς, καὶ τριακτε στρατεύματα· ἀναγκάζοντας δὲ αὐτὸν νὰ φύγῃ κατηχημένος μὲ ἑκείνας ὅπῃ εἰς τὴν μάχην δὲν ἐθανατώθησαν, εἰς τὴν στρατὸν ἐκεῖ ὅπῃ ἠτοιμάζετο νὰ περάσῃ τὸν τίγγριν παταμόν, ἐψήφισε σύντροφον τῆς Βασιλείας τε, τὸν υἱὸν τε τὸν Μηδάρσιν· τὴν ὁποίαν καταφρόνησιν μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ ὁ Συρός ὁ πρεσβύτερός τε υἱός, ἐθανάτωσε καὶ τὸν Πατέρα τε, καὶ τὸν ἀδελφὸν του ὅπου ἔφευγαν, καὶ μὲ συγκατάβασιν τῆς Ἡρακλείας ἀπεκατεσάθη Βασιλεὺς τῆς Περσίας· ἰδὲ τί ἐλεεινὸν τέλος ἔλαβεν ἐκεῖνος, ὅπῃ ἤθελεν ὡς Θεός νὰ δοξάζεται. Ἀλλὰ καὶ ὁ Καλλιγόλας, ὅπῃ ἐγεννήθη μόνον διὰ νὰ κακοποιῆ, δὲν ἐσάθη ὀλιγώτερον ἀπὸ τῆς ἀνωθεν ἀνοσιότητος· τῆτος ἐπρόσαξε νὰ ἀποκεφαλίσαν ὅλα τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν, καὶ νὰ βάλαν εἰς καθένα ἄλλην κεφαλὴν, ὅπῃ νὰ παρασένη τῆς Καλλιγόλα τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ σέβωνται αὐτὸν μόνον πανταχῆ ὡς Θεὸν, καὶ οἱ Θεοὶ νὰ μὴν ἔχεν καμίαν προσκύνησιν· ἀλλ' ἀράτε ἀφησεν ὁ Οὐρανὸς ἀπαίδευτην μίαν τοιαύτην ἀσέβειαν; μισημένους ἀπ' ὅλης ὁ ἀναιδέστατος, μέσα εἰς τὸ θέατρον μὲ τριάκοντα πληγὰς ἐθανατώθη. Ὅντως ἀφρονέστατοι ἐσάθησαν

οὐ τοῦτοι, νὰ ἀγαπήσῃν τόσον τὴν λόγῳ τῆς, ἐπειδὴ καὶ
χωρὶς νὰ σοχαδῶσι τῆς φύσεως αὐτῶν τὴν ἀχρεϊότητα,
ὅπῃ μετ' ὀλίγον γίνεται χάσμα, καὶ φαγὶ τῶν σκολήκων,
ἐτόλμησαν μὲ τὴν ὑπερφάνειαν νὰ ὀνομαζῶνται Θεοὶ,
καὶ νὰ νὰ θέλῃν τῶν Θεῶν τὴν προσκύνησιν· καὶ ἄρα δὲν ἐσά-
θη ἄφρων ὁ Σόφρων ὁ καρχιδόνιος; ὁ ὁποῖος θρέφοντας εἰς
τὸ ὀσπῆτίον τε πετεινὰ, ἀπ' ἐκεῖνα ὅπῃ μιμῶνται τὴν ἀν-
θρωπίνην φωνὴν, μὲ κόπον περισσὸν τὰ ἐμαθήτευσεν νὰ
λέγουσιν· ὁ Σόφρων εἶναι Θεός· μετὰ ταῦτα ὅταν ἔβλεπε,
πῶς ἦσαν ἀρκετὰ διδαγμένα, καὶ καθαρὰ ἐφανεῶσαν τὰ
λόγια ὅπῃ τὰ ἐρμύνευσεν, τὰ εὐγανεν ἀπὸ τὰ κλεβία,
καὶ ἀφίνωντάς τε ἐλεύθερα, ἐκήρυτταν πανταχῶ ὅπου
ἐπετέυσαν, τὴν ψευδάνυμόν τε θεότητα· ὅσοι οὖν τὰ ἤ-
κουον θαυμάζοντες τὸ παράδοξον, ἔλεγον ἀναμεταξύ των,
βέβαια ὁ Σόφρων εἶναι Θεός· ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ τὰ πετει-
νὰ τῆ Οὐρανῆ μὲ λαμπρὰν φωνὴν Θεὸν τὸν κηρύττουσι· δὲν
ἐσάθη ἀφρονεσάτη καὶ ἡ Σεμίραμις, ἡ βασίλισσα τῶν
Ἀσσυρίων; ἡ ὁποία εἰς τὴν ἀσπίδα αὐτῆς εἶχε χαρακτη-
ρισμένον διὰ σημεῖον ἕνα σπαθί, καὶ μίαν περισεράν. μὲ
τὸ σπαθί ἐφανέρωνε τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας τῆς, καὶ μὲ
τὴν περισεράν ἐδιδλοποίει, πῶς ἐν εἶδει περισεράς ἠθέλην
τὴν προσκυνῶσιν ὡς Θεὸν οἱ Ἀσύριοι· τί νὰ εἰπῶ δὲ διὰ
τῆ Βασιλέως Μαξιμίνας τὴν ἀλαζονείαν, ὅπῃ εἰς τῆς γε-
ρσαίρχας τῆς Ρώμης ἔδιδε τῆς πόδας τε νὰ τῆς φιλήσῃ;
Τί διὰ τὸν Βασιλέα τῶν Χαλδαίων, ὅπῃ εἰς τὴν εἰκόνα τὴν
χρυσὴν ἐτύπωσε τὴν μορφήν αὐτῆ, διὰ νὰ τὸν λατρεύουν
ὡς Θεὸν οἱ ὑπήκοοι; τί διὰ τὸν Φαραὼ τὸν Βασιλέα τῶν
Αἰγυπτίων, ὅπῃ ἐπαιρόμενος εἰς τὸ βασιλικόν τε ἀξίωμα,
ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ· τίς ἐστὶ Κύριος, ἃ εἰσακέσομαι, ὥστε
ἐξαποσεῖλαι τῆς ἡδὲ Ἰσραὴλ; καὶ οἶδα τὸν Κύριον, καὶ
τὸν Ἰσραὴλ ἐκέξαποσελῶ. Θαλλῆς ὁμιλήσιος γιραλαῖος ὢν,
ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Φιλόσοφον Μαδρίτην ἕνα ἀπόκρυφον
τῆς φύσεως πολλὰ ἀξιοθαύμασον. ὁμολογῶντας δὲ ἕτος
πολλὴν τὴν χάριν τῷ εὐεργέτῳ, τὸν ἐπαρακάλει νὰ τῷ εἰπῇ,
τί πληρωμὴν ἠγάπα νὰ τῷ δώσῃ διὰ τὴν ἐπιστήμην ὅπῃ τὸν
ἐμαθε; πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Θαλλῆς ἀπεκρίθη· ἡ πληρωμὴ
μὲ ἀρκετὴ θέλει εἶσαι, ἐὰν αὐτὸ ὅπῃ ἐμαθῆς ἀπὸ λόγου

μα, θέλωντας καὶ τὸ μεταδώσῃς εἰς ἄλλας, νὰ ὁμολογήσῃς πῶς εἶναι ἐδικόν μας, καὶ ὄχι ἐδικόν σε ἐφεύρημα· καὶ τὸ λοιπὸν μὲ πόσον περιαιότερον δίκαιον ζητᾷ ἀπὸ λόγου μας ὁ Θεὸς νὰ ὁμολογῆμεν, ὅτι τὰ ὅσα ἔχομεν, τὰ γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν παντοδυναμίαν τε, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας ἐπιμέλειαν; καὶ βέβαια τὸ εἶναί μας, ἀπὸ ποῖον τὸ ἐλάβομεν; ἀπὸ τὸν Θεόν. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ ἔχ ἡμεῖς τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ ποῖον ἔχομεν; ἀπὸ τὸν Θεόν. Πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθέν ἐσι καταβαίνου· τὰ βασίλεια, ἀπὸ ποῖον δίδονται; ἀπὸ τὸν Θεόν. Δι' ἐμῆ βασιλεῖς βασιλεύουσι· καὶ διὰ τῆτο ἄριστα λέγεται ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς Λατίνης Δέους, ὅπῃ ἀπὸ τὸ δίδωμι ἐτυμολογεῖται, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς ὅπῃ δίδει τὰ πάντα· καὶ εἰάν τὸ λοιπὸν τὰ πάντα εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, διατὶ ζητᾷς τιμὴν θεϊκὴν; διατὶ ἀποδίδεις τῷ ἑαυτῷ σε ἐκεῖνο ὅπῃ δικαίως ἀρμόζει μόνον τῷ Θεῷ; διατὶ δὲν λέγεις μὲ τὸν Δαβίδ· Μὴ ἡμῖν Κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σε θεὸς δόξαν; Ὡς μεγάλη μαρτία τῆ ἀνθρώπου, ὅπῃ ἄντας τῆ φθορᾷ ὑποκείμενος, λογιᾶζει ὁμῶς πῶς εἶναι Θεός· βέβαια πολλὰ ἐπλανῶντο ἐκεῖνοι οἱ τῶν κτηνῶν ἀνοητότεροι, ὅπῃ ἔλεγον, πῶς δὲν εἶναι παντελῶς Θεὸς εἰς τὸν κόσμον· διὰ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Δαβίδ εἰς τὸν 13. Ψαλμόν· „Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτῆ, ἔκ ἔστι Θεός· καὶ μὲ σόχασιν εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆ, διατὶ ἂν ἤθελε τολμήσῃ νὰ τὸ εἰπῆ μὲ τὸ σῶμα, πάντα τὰ κτίσματα ἤθελαν ἐγερθῆ κατ' αὐτῆ· τὰ ὁποῖα, εἰς ὅλον τὸν τετραπέρατον κόσμον προφανῶς βοῶσι, καὶ λέγουσιν· αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ ἔχ ἡμεῖς· ὅσα ἄ κτίσματα βλέπομεν, πρέπει νὰ λογιᾶζωμεν πῶς εἶναι τόσαι γλῶσσαι, ὅπῃ μεγαλοφῶνως κηρύττουσι πῶς ἓνας εἶναι ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος τῇ αὐτῆ Θεότητι πληροῖ τὰ πάντα, τὸν Οὐρανὸν, τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν. εἰς τῆτο ἀρμόζει τὸ ρητὸν τῆ Σολομώντος ὅπῃ λέγει εἰς τὸ 1. κεφ. τῆς σοφίας τε· Πνεῦμα Κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκκμένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνωῶσιν ἔχει φωνῆς· τετέστιν ὁ Οὐρανός, ὅπῃ περιέχει εἰς τῆς κόλπους τε πᾶσαν τὴν ὁρατὴν κτίσιν, εἶναι ὡς ἂν βιβλίον ἀνεωγμένον, ὅπου δηγεῖται τῆ Θεοῦ τὰ θαυμάσια· διότι τί

εἶναι

εἶναι τὴν Ἥλιον, καὶ τῆς σελήνης ἢ λάμπης; τί τὸ χρυσεὺν φέγγος τῶν ἀστέρων; τί ἡ ἀπαράλλακτος κίνησις τῶν κρανίων σφαιρῶν; εἶναι φωναὶ ὅπως κηρύττει τὸ Θεὸν τὴν παντοδυναμίαν, καθὼς λέγει ὁ Δαβὶδ· „οἱ Οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεῶν.“ τί εἶναι ὁ αἶρας, ὅπως περιλαμβάνει τοσαῦτα εἶδη πετεινῶν, καὶ ὅπως πανταχῶς ἀντιλαλεῖ τῶν τῶσαν διαφορῶν γλωσσῶν τὰς φωνὰς, καὶ τὰ συντυχήματα; εἶναι φωνὴ, ὅπως κηρύττει τὴν κτίσιν τὴν δόξαν· τί εἶναι ἡ θάλασσα ἢ πλατεία καὶ εὐρύχωρος, ὅπως περιέχει τόσα ὕδατα, καὶ τόσον πλῆθος ἰχθύων; τί ἡ γῆ, σολισμένη μὲν τόσα ἀνθη; τί ἡ τοσαύτη διαφορὰ τῶν ζώων; τέλος πάντων τί εἶναι ὅλα τὰ κτίσματα, ὅπως ἐνοικῶσιν εἰς τὸ τοῦτο τὸ μέγα θεάτρον τῆς κόσμου; εἶναι ζῶσαι φωναὶ, ὅπως ἀναγγέλλουσιν, ὅτι εἰς ἔσιν ὁ Θεὸς, ὁ διακατέχων, καὶ κυβερνῶν τὰ πάντα· πόρρω τῆς ἀληθείας ἐξέκλιναν καὶ ἐκεῖνοι ὅπως εἶπαν πῶς εἶναι πολλοὶ Θεοὶ εἰς τὸν κόσμον· ἀνάμεσα εἰς τὰς ὁποίας οἱ πάντων ἀφρονέστατοι ἐσάθησαν οἱ Μανιχαῖοι, οἱ ὄντως τῆς μαρίας ἐπώνυμοι, καὶ παράφροτες. Τῆτοι ἔβαλλον δύο ἀρχάς, τὴν μίαν τὴν καλὴν, καὶ τὴν κακὴν τὴν ἑτέραν· καὶ τὰ μὲν καλὴν ἔλεγον πῶς εἶναι ἀρχὴ ὁ Θεός· τὴν δὲ κακὴν ὁ Διάβολος· καὶ ἐπειδὴ ταύτην τὴν παραφροσύνην των, ἀγωνίζονται νὰ ἀποδείξω μὲν μερικῆς μαρτυρίας τῆς γραφῆς παραλόγως ἐξηγημένας, δὲν θέλει εἶναι ἀνωφελὲς νὰ τὰς ἀναφέρωμεν ἐδῶ, καὶ νὰ τὰς ἐξηγήσωμεν καὶ τὴν ὀρθὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας· καὶ πρῶτον μὲν φέρωσι τὸ ρητὸν τῆς Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννου εἰς τὸ ἡ. κεφ. ἡμεῖς ἐκ πατρὸς τῆς διαβόλου ἐσέ· τὸ λοιπὸν ὁ διάβολος εἶναι Πατὴρ τῶν κακῶν· ὅθεν ἔπεται, πῶς ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνος πάντων δημιουργός· διὰ σαφήνειαν τῆς ὁποίας ρητοῦ πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν, πῶς καὶ δύο τρόποις λέγεται τινὰς πατὴρ τῆς ἑτέρας, ἢ διατὶ ἀπ' αὐτὸν ἔχει τὴν ὑπαρξιν, ἢ διατὶ ἀπ' αὐτὸν ἔχει τὰ ἦδη, λαμβάνωντας τὴν διδασκαλίαν τε μὲν τὴν μίμησιν· καὶ λοιπὸν καὶ τῆτον τὸν δευτέρον τρόπον ὁ διάβολος ἦτον πατὴρ τῶν Φαρισαίων· δευτέρον προβάλλωσι καὶ ἄλλην μαρτυρίαν ἀπὸ τοῦ ἡ. κεφ. τῆς Ἰωάννου· Ἡ Βασιλεία ἡ ἐμὴ ἐκ ἔσιν ἐκ τῆς Κόσμου τῆτοι, τὸ λοιπὸν ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Βασιλεὺς αὐτῆς τῆς Κόσμου· εἰς

αὐτὸ ἀποκρινόμεθα, πῶς τῷ Χριστῷ ἡ βασιλεία εἶναι οἱ
πιστοὶ, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ἐκ τῷ κόσμῳ τέττε· εἶναι μὲν εἰς
τὸν κόσμον, ἀλλ' ὡς ξένοι καὶ πάροικοι, ὅπῃ ποθεῖσι νὰ
φθάσεν εἰς τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν· ἀγωνίζονται ἕτινὰ
σερεώσῃ τὴν γνώμην των μὲ τὰ λόγια ὅπῃ γράφει ὁ Ἀπό-
στολος εἰς τὴν δευτέραν πρὸ Κορινθίως, κεφ. δ'. ὁ Θεὸς τῷ
αἰῶνος τέττε ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων· τὸ λοι-
πὸν ὁ διάβολος εἶναι ὁ Θεὸς τῷ αἰῶνος τέττε. ἀλλὰ τέτο
δὲν ἰχῦει, διατι ὁ διάβολος δὲν λέγεται Θεὸς κυρίως, ἀλ-
λὰ μόνον προσηγορικῶς· καθὼς καὶ ἡ κοιλία λέγεται πα-
ρὰ τῷ Ἀποστόλῃ Θεὸς, ὡν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία· καὶ ὅμως τις
δὲν ἠξεύρει, πῶς ἡ κοιλία ἔτε Θεὸς εἶναι, ἔτε δημιουργός;
εἶναι λοιπὸν ὁ Θεὸς εἰς καὶ μόνος δημιουργός, διοικητής, καὶ κυβερ-
νήτης τῶν ὀρατῶν, καὶ τῶν ἀόρατων, καὶ τῶν κτισμάτων· διότι
εἰς τὴν ἐνώπιτα κάθε φύσις συμφωνεῖ, καὶ συγκατατίθεται·
δύο Ῥωμαίως δὲν τέσ ἐχώρησεν ἓνα Βασίλειον. τῶν μελισ-
σῶν ἓνας μόνος εἶναι ὁ Βασιλεὺς· ἓνας ὀδηγός τῆς ἀγέ-
λης, καὶ ἓνας τῷ ποιμνίῳ ὁ Κυβερνήτης· πολλῶν ἔν μαλ-
λον ἓνας εἶναι τῷ ποιμνίῳ ὁ κόσμος ὁ διοικητής. τὸ αὐτὸ δι-
δάσκει καὶ ὁ Φιλόσοφος λέγωντας, ἡ φύσις τῶν πραγμά-
των ἀποσρέφεται τὴν κοινὴν διοίκησιν, καὶ τῶν πολλῶν ἡ
δεσποτεία δὲν εἶναι ἐπαφελής· τὸ λοιπὸν εἰς ἔσω ὁ Ἡγεμῶν·
τὸ αὐτὸ βεβαιοῖ εἰς τὸ Βιβλίον περὶ Οὐρανῶν· τὰ αἷτια δὲν
προχωρεῖσιν ἐπ' ἄπειρον· ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι νὰ φθάσωμεν
εἰς ἓνα πρῶτον αἷτιον, ὅπῃ νὰ μὴ προέρχεται ἀπὸ ἄλλο,
ἀλλ' ἀπ' αὐτὸ νὰ κρέμονται τα ἐπίλοιπα· τὸ ἴδιον χεδὸν
λέγει καὶ ὁ Κικέρων· τὸ πρῶτον μάθημα, ὅπῃ καὶ ἡ διὰ-
νοια μᾶς διδάσκει, καὶ ὁ νόμος τῆς φύσεως, εἶναι τοῦτο,
ὅτι εἰς ἔσιν ὁ Θεός, ἀπὸ τὸν ὅποιον τὰ πάντα ἐδημιουργή-
θισαν. λέγει καὶ ἓνας ἄλλος διδάσκαλος, πρέπει ἓνας νὰ
εἶναι ὁ Ἡγεμῶν, εἰδὲ μὴ μεγάλη σύγχυσις ἤθελ' εἶσαι εἰς
τάς Ἐπαρχίας, ὅταν πολλοὶ ἤθελαν ἔχη τὴν Δεσποτείαν·
πότε ᾄδ τῆς Βασιλείας ἡ κοινωνία, ἡ μετὰ πίσεως ἀρ-
χισην, ἡ χωρὶς αἵματος ἐτελείωσε; Τὸν Ῥῶμον, καὶ τὸν
Ῥωμύλον, ὅπῃ μία γαστῆρ τέσ ἐχώρησεν, ἀράγε ἐδυνήθη
νὰ τέσ χωρέσῃ ἓνα Βασίλειον; ὁ Βασιλεὺς Ἀντωνίος δὲν
ἐθανάτωσε τὸν ἀδελφόν τε τὸν Γέταν; τὸν Γερμάνικον δὲν
ἐφό-

ἐφόνευσαν ὁ ἀδελφός ἢ ὁ Νέρων; Τὸν Τίτον δὲν ἀπέκλεινεν ὁ Δο-
 μέτιανός; ὁ Πομπήϊος καὶ ὁ Καῖσαρ δὲν ἦσαν συγγενεῖς; ἀλλὰ τῆς
 συγγενείας, καὶ τῆς φιλίας τὰς συνθήκας δὲν ἐδυνήθησαν εἰς
 τὴν Ἡγεμονείαν νὰ τὰς διατηρήσεν· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

Οἱ σύντροφοι δὲν ἔχουσι, τῆς Βασιλείας πίσιν,

Ἀλλ' ἔτε σύντροφον τινὰ, θέλει ἡ Αὐθεντεία.

Εἰς ἓνα λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι ὅλη ἡ ἐξουσία, διὰ νὰ εἶναι
 ἡ ἀνθρωπίνη διοίκησις ὁμοιοτάτη καὶ πάντα μετὰ τὴν Θεΐαν·
 εἶναι λοιπὸν εἰς ὁ Θεός, αἰτία καθολικῆ πάντων τῶν ὄντων·
 καὶ εἶναι μὲν ἓνας τὴν φύσιν, ἀλλ' τρισὸς τὰς ὑποστάσεις·
 πάντοτε ὁ Θεός καὶ ἦν, καὶ ἔστι καὶ ἔσται εἰς, ἀλλ' ἐδέποσε ἐς ἄθρη-
 μόνος· διατὶ ἀγκαλὰ καὶ ἀπ' αἰῶνος δὲν ἐς ἄθρη ἄλλη ἐστία,
 εἰς μὴ μόνον ἡ Θεΐα, ὅμως εἰς ἐκείνην τὴν ἐστίαν καὶ ἔστι, καὶ
 ἦν ἀπ' αἰῶνος τὸ πληθυντικὸν καὶ τριαδικὸν τῶν προσώπων,
 ὅπῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκβάλλει ἔξω τὴν μοναξίαν, ὡσεὶ ὅπῃ,
 ἂν εἰπῆ τινός, ὁ Θεὸς ἀπ' αἰῶνος ἦτον μόνος· ἡ πρότασις
 αὕτη εἶναι ψευδής· εἰδὲ καὶ εἰπῆ, μόνος ὁ Θεὸς ἦτον ἀπ'
 αἰῶνος· ἡ πρότασις εἶναι ἀληθινή· πρέπει ὅμως καὶ τῆτο
 νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εἴαν ἡ Θεΐα Φύσις δὲν εἶχε τὸ τριαδι-
 κὸν τῶν προσώπων, ἠμπορέσαμεν νὰ εἰπῆμεν, πῶς ὁ Θεὸς
 εἶναι μόνος, τρεῖσι μοναχός, μὴ ὅλον ὅπῃ εὐρίσκεται με-
 τὰς Ἀγγέλων, καὶ μετὰ τὰς ψυχὰς τῶν Δικαίων· διατὶ δὲν
 ἀφαιρεῖται ἡ μοναξία μετὰ τὴν συντροφίαν τῶν προσώπων,
 ὅπῃ εἶναι ἐτέρας φύσεως· καθὼς γὰρ ὅταν ἓνας Ἀνθρωπος
 εἶναι μέσα εἰς τὸν κῆπον, λέγεται πῶς ἐκεῖ εἶναι μοναχός
 μὴ ὅλον ὅπῃ εἰς τὸν κῆπον εὐρίσκονται τόσα διάφορα δέν-
 δρα, καὶ ζῶα· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Θεός, μόνος ἦθελ'
 εἶσαι μετὰ τῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν Ἀνθρώπων, εἴαν εἰς
 τὴν Θεότητα δὲν ἦτον τὸ πληθυντικὸν τῶν προσώπων·
 Ἀφρονες λοιπὸν δικαίως ὀνομάζομεν ἐκείνους ὅπῃ ἀγιοῦσιν,
 ὅτι εἰς ἔστιν ὁ Θεός, ὁ διακυβερνῶν τὰ πάντα· ὅμως ἀφρο-
 νες ἔργους ἐκείνους λογιᾶζω, οἱ ὁποῖοι εἰς τόσῃν ἐφθασαν ἀνοη-
 σίαν, ὅπῃ ὡς Θεοὶ ἠθέλησαν καὶ νὰ προσκυνῶνται, καὶ
 νὰ ὀνομάζωνται· ὅμοιοι καὶ πάντα τὰ ὑπερηφάνους ἐωσφό-
 ρου, ὅπῃ τραχιλιῶντας, ἐβαττολόγει· Ἀναβήσομαι ἐπά-
 νω τῶν νεφελῶν, καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ· ἀλλὰ τί
 φλυαρεῖς ὡ ἀφρονέσατε; δὲν γνωρίζεις πῶς εἶσαι πλάσμα,

καὶ ὄχι πλάσις; δὲν καταλαμβάνεις πῶς εἶσαι ἀποτέλε-
 σμα, καὶ ὄχι αἰτία; τὸ λοιπὸν τί λέγεις, ἔσομαι ὁμοίος
 τῷ ὕψιστῳ; διὰ περισσοτέραν κατάληψιν τῆς ῥιτῆς τῆς
 πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν, πῶς δύο λογιῶν ὁμοιότητος σημειώ-
 νουσιν οἱ Θεολόγοι· ἡ μία λέγεται παντέλειος ἰσότης, τὴν
 ὁποίαν ἔτε ὁ ἑωσφόρος, ἔτε οἱ Προπάτορες δὲν ἐπεθύμη-
 σαν· διατὶ μία τοιαύτη ὁμοιότης δὲν χωρεῖ εἰς τὴν διάνοιαν
 τῆς Σοφῆς, οἷος εἶναι ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος μὲ ὅλον ὅπῃ ἐξέ-
 πεσε, δὲν ἔχασε τὴν φυσικὴν τε γνῶσιν, καθὼς τὸ μαρτυ-
 ρεῖ ὁ μέγας Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, εἰς τὸ περὶ Θεῶν ὁ-
 νομάτων κεφ. δ'. τῆ ὁποῖα εἶναι ταῦτα τὰ λόγια· „ Εἰδό-
 „ θησαν τοῖς δαίμοσι μερικά τινα χαρίσματα, τὰ ὁποῖα
 „ λέγομεν πῶς παντελῶς δὲν ἠλλοιώθησαν, ἀλλ' εἶναι ὁλό-
 „ κληρα καὶ παμφαῆ· καὶ τῆτο, διατὶ εἶναι ἀπλάστατοι καὶ δὲν
 εἶναι βολέβον, διὰ τὸ ἀπλὴν τῆς ἐσίας αὐτῶν, νὰ ἀφαιρέσῃ
 τινὰς τίποτες ἀπὸ τὴν φύσιν των· ὅθεν ἡ φυσικὴ γνῶσις δὲν
 ὀλιγόσευσεν εἰς αὐτῆς· ἢμπορεῖ ὅμως νὰ ὀνομαδῆ σκοτεινὴ
 καὶ νυκτερινὴ, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν Θεὸν δὲν ἀναφέρεται· τοιγα-
 ρην τὰ φυσικὰ ἔμειναν σώα καὶ ὀλόκληρα, καὶ εἰς τῆς κακῆς
 Ἀγγέλως· καὶ ἐντεῦθεν ἐγνώριζεν ὁ ἑωσφόρος, πῶς δὲν ἦτον
 βολετόν νὰ γένη ὁμοίος τῷ ὕψιστῳ, μὲ παντέλειον ἰσότη-
 τα· διότι καμία χέσις ἰσότητος δὲν δύναται ποτὲ νὰ εἶναι
 ἀναμέσον τῆ Θεῶ, καὶ τῆ πλάσματος· ἡ ἡ τοιαύτη χέσις ἐ-
 πιζηεῖ τῶν δύο ἄκρων τὴν ἀμοιβαίαν, καὶ ἰσόμετρον χρείαν,
 τατέσι νὰ χρειάζεται, καὶ νὰ κρέμεται τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο·
 ἀλλὰ μὴν ὁ Θεὸς κατ' ἐδένα τρόπον δὲν κρέμεται, ἔτε ἔχει
 χρείαν ἀπὸ κανένα τε ποίημα, τὸ λοιπὸν ἔτε ἔχει αὐτὴν
 τὴν χέσιν τῆς ἰσότητος· ἡ δευτέρα λέγεται ὁμοιότης μιμή-
 σεως, καὶ αὐτὴν δύναται νὰ ἔχη τὸ κτίσμα χετικῶς πρὸς
 τὸν Θεόν, καθ' ὅσον μετέχει μικρὸν τί τῆς αὐτῆς ὁμοιότη-
 τος· διότι κάθε ἀγαθὸν ὅπῃ εὐρίσκεται εἰς τὸ κτίσμα,
 εἶναι κάποια μετοχικὴ ὁμοιότης τῆ πρώτης ἀγαθῆ· ἢμπο-
 ρῶμεν λοιπὸν νὰ εἴπῃμεν, πῶς εἰς μικρὸν τι, ὠρέχθη ὁ
 ἑωσφόρος νὰ ἰσώδῃ μὲ τὸν Θεόν, καθ' ὅσον ἠθέλησεν ὁ-
 λος δι' ὅλα εἰς τὸν ἑαυτὸν τε νὰ σπριχθῆ, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν
 τε δύναμιν νὰ κρέμεται, καταφρονῶντας τῆς Θεϊκῆς ἀ-
 ποφάσεως τὴν διαταγὴν, διὸ ἔλεγε καὶ ὁ Ἱερός Αὐγουστῖνος·
 ὁ διά-

ὁ διάβολος περισσότερον ἠθέλησε νὰ ἐμφορηθῆ τῆς δυνα-
 μεώς τε, παρὰ τῆ κράτες καὶ τῆς δυνάμεως τῆ Θεοῦ· τί
 γὰ ἄλλο ἠθέλε νὰ εἰπῆ μὲ τὸ, ἔσομαι ὁμοιος τῷ Υἱΐς; ἢ
 παρέξ τῆτο, ἦγαν, καθὼς ὁ Θεὸς ἐκ τῆς ἰδίᾳς τε φύσεως,
 καὶ ἀπὸ λόγου τε ἔχει ὅλην τε τὴν μακαριότητα, καὶ δὲν γνω-
 ρίζει ἄλλον ἀνώτερόν τε· ἔτω καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τῆς
 φύσεώς μου θέλω νὰ ἔχω τὴν μακαριότητα, καὶ δὲν θέλω
 νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὴν διαταγὴν, ὅπῃ ὁ ἀνώτερός μου ἐδιώ-
 ρισεν. εἰς τῆτο λοιπὸν ἐπεθύμησεν ὁ Ἐῶσφόρος νὰ εἶναι
 ὁμοιος μὲ τὸν Θεόν· ἦγαν ἐπόθεισεν ὡς ἔχατον τέλος τῆς
 αὐτῆ μακαριότητος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδύνετο νὰ φθάσῃ
 μὲ τὴν δύναιμ τῆς ἰδίᾳς τε φύσεως· καὶ δὲν ἐπεθύμησε τὴν
 μακαριότητα ἐκεῖνην τὴν ὑπερφυσικὴν, ὅπῃ διὰ τῆς χάρι-
 τος τῆ Θεῶ ἀπολαμβάνεται· εἶναι λοιπὸν ὁμοιοὶ τῷ δια-
 βόλῳ ἐκεῖνοι οἱ μιαιώτατοι, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ διαφόρων ἐμ-
 παιγμάτων δελεαθέντες, διορίζον μὲ Θεϊκὰς τιμὰς νὰ
 τὰς μεγαλύνουσιν οἱ ὑπήκοοι· δὲν ἦτον ἔτσι ὁ Ἀντίοχος,
 ὁ ὁποῖος ἐγγύς ἦν τῆ θανάτου, καὶ γνωρίζωντας τὴν εὐτέ-
 λειάν τε, εἶπε· Δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ, καὶ μὴ
 θνητὸν ὄντα ἰσόθεα φρονεῖν ἱπερηφάνως· δὲν ἦτον ἔτσι
 ὁ Βασιλεὺς τῆ Ἰσραὴλ Γαράμ, ὁ ὁποῖος, ὅταν ὁ Βασιλεὺς
 Βασιλεὺς τῆς Συρίας τῷ ἔσειλε τὸν Νεμάν, Ἀρχοντα
 τῶν στρατευμάτων τε λεπρόν ὄντα, καὶ τὸν ἐπαρακάλεε νὰ
 τὸν ἰατρεύσῃ ἀπὸ τὴν λέπραν, ὡς ἀνέγνωσε τὴν Ἐπιστο-
 λὴν καὶ ἦκσε τὸ μῖνυμα, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτῆ, καὶ
 εἶπε· Μὴ Θεός εἰμι ἐγὼ τῆ ζωοποιῆσαι, ἢ τῆ θανατῶσαι,
 ὡσάν νὰ ἔλεγεν· ἀγκαλὰ καὶ εἶμαι Βασιλεὺς, ὅμως εἶμαι
 Ἄνθρωπος, ἄθλιος καὶ ἀδύνατος, δὲν ἦτον ἔτσι ὁ Σισά-
 νης Βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ὁ ὁποῖος ἀνάωντας κάποιου
 κόλακας νὰ τῷ λέγου, πῶς ἐθαύμαζον, τίνας ἐνεκεν ὅσα
 ἐσυλλογίζετο μὲ τὸν νῦν τε, δὲν τὰ ἐτελείωνε παρευθὺς καὶ
 μὲ τὸ ἔργον, ὡς μέγας μονάρχης ὅπῃ ἦτον; μὲ πολλὴν με-
 τριότητα ἀγκαλὰ καὶ βάρβαρος, ἀπεκρίθη· ἐγὼ εἶμαι Κύ-
 ριος τῶν λόγων μόνον, ἀλλ' ἐχὶ τῶν πραγμάτων· ὡσάν
 νὰ ἔλεγε καὶ ἔτος· πολλὰ μὲν συλλογίζομαι μὲ τὸν νῦν με,
 ὅμως ὁ Θεὸς μόνος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ δύναται νὰ τὰ ἐπιτε-
 λέσῃ· δὲν ἦτον ἔτσι ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδης ὁ

Ἀγρίππας, ὁ ὁποῖος ἐξαίφνης πληρωθεὶς ἀπὸ τὸν Ἀγγε-
 λον τῶ Θεῶ, καὶ μὴ δυνάμενος ἀπὸ λόγου τε νὰ περιπατή-
 σῃ, ἀνασπάζωντας καὶ θρηνῶντας ἔλεγε πρὸς τὰς οἰκειὰς
 τε· ἰδὲ, ἐσεῖς πρὸ μικρῶ μὲ ἐκράζετε Θεὸν σας, καὶ ἐγὼ
 εἶμαι ἐγγὺς νὰ ἀποθάνω· δὲν ἦτον ἔτι ὁ Βασιλεὺς τῶν
 Μακεδόνων Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἐνθυμέμενος τὴν ἀνθρωπί-
 νην κατάσασιν, δὲν ἐκράζε τῶ λόγου τε Θεὸν, ἀλλὰ θνητὸν
 Ἀνθρώπον, βοῶντας πολλὰκις μὲ κλαυθμῶ·, Μνήθη-
 τι ὦ Φίλιπε, πῶς εἶσαι θνητός·, δὲν ἦτον ἔτι ὁ Ἀλέξαν-
 δρος ὁ ὑψότες, ὁ ὁποῖος ἔσωντας καὶ νὰ ἔλαβε θανατη-
 φόρον πληγὴν εἰς τὸν πόλεμον, σρέφωντας λυπηρὰ τὰ
 ὄμματα πρὸς τοὺς Ἀρχοντας τῆς Βασιλείας τε, εἶπεν·
 ἐσεῖς μὲ λέγετε ὑὸν τοῦ Διὸς, ἀλλὰ τέτι ἡ πληγὴ μεγα-
 λοφῶνως μοι λέγει, πῶς καὶ ἐγὼ εἶμαι Ἀνθρώπος· δὲν
 ἦτον ἔτι ὁ Τιβέριος, ὁ δεύτερος Αὐτοκράτωρ μετὰ τὸν
 Αὐγέστον, ὁ ὁποῖος ἐπρόσαξε νὰ μὴ τὸν ὀνομάζεν Κύριον,
 νὰ μὴ τῶ κτίσεν κανένα ναὸν, καὶ νὰ μὴ τὸν κράζουσι Πα-
 τέρα τῆς πατρίδος, καθὼς ἡ σύγκλητος ἐδιώρισε· δὲν ἦτον
 ἔτι ὁ Αὐγέστος ὁ Βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος δὲν ἠθέλησε ποσῶς
 νὰ δεχθῆ τὰς Θεϊκὰς τιμὰς, ὅπῃ οἱ Ἀρχοντες καὶ ὁ λαὸς
 τῆς Ρώμης ἐλογίασαν νὰ τῶ κάμην. ἦσαν οἱ Ρωμαῖοι συ-
 νειθισμένοι νὰ ἔχουν παντοτινὰς πολέμους ἔξω μὲ τοὺς
 ἐχθρῶς, καὶ ἔσω μὲ τοὺς συμπολίτας των, καὶ ἐκπληττό-
 μενοι εἰς τὴν τόσῃν ἡσυχίαν, καὶ εἰρήνῃν ὅπῃ ἐχαίρετο
 πανταχῶ ἡ Βασιλεία, ἀπέδιδαν τὴν εὐεργεσίαν ταύτην εἰς
 τῶ Αὐγέστη τὴν σύνεσιν, ὅπῃ μὲ τόσῃν ἐπιτηδειότητα ἤξευ-
 ρε, καὶ ἐκυβέρνα τὴν Μοναρχίαν· ὅθεν διὰ νὰ φανῶσι πρὸς
 τὸν εὐεργέτην εὐχάριστοι, ἀποφάσισαν ὡς Θεὸν νὰ τὸν
 προσκυνῶσι, καὶ μὲ ναὸς καὶ θυσιάς ἔτι ζῶντα νὰ τὸν δο-
 ξάσεν· ἀλλ' ὁ Αὐγούστος συνετὸς ἂν ὄμῃ, καὶ Θεοσεβῆς,
 ἐναντιεῖτο εἰς ταύτην τὴν ἀπόφασιν· πλὴν ἐπειδὴ δυνα-
 τὰ τὸν ἠνάγκαζαν, θέλοντες κατὰ τινα τρόπον νὰ τὰς
 πληροφορήσῃ, ἐκράζε μίαν ἀπὸ τὰς Σιβύλλας, ὅπου
 εἰς τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἦτον πολλὰ περιβόητη διὰ τὰς χρη-
 σμῶς της, καὶ τὴν ἠρώτησε, τί τὸν ἐσυμβέλευε νὰ κάμῃ
 εἰς αὐτὸ, ὅπῃ οἱ Ρωμαῖοι τὸν ἠνάγκαζαν; σοχαζομένη ἐν
 ἡ Σιβύλλῃ μὲ προσοχῆς τοῦ Βασιλέως τὸ ζήτημα, καὶ

λογιάζεσα τί νὰ τῷ ἀποκριθῆ. ἐσυνέβη τότε τῷ Σωτῆ-
 ρος Χριστῆ ἡ πανάχραντος Γέννησις· ὅθεν ἀπὸ τὴν Βασι-
 λικὴν κατοικίαν εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο, ὑψώνουσα
 ἐξαίφνης τὰ ὄμματα εἰς τὸν Οὐρανὸν, εἶδε πλησίον τῷ
 Ἡλίῳ ἓνα χρυσὸν κύκλον, εἰς τῷ ὁποίῳ τὸ κέντρον ἐκάθητο
 μία περικαλλὴς Παρθένος, βασάζεσα εἰς τὰς κόλπας τῆς
 ἓνα βρέφος· τότε κράζοντας τὸν Βασιλέα, τῷ ἐφάνερω-
 σε τὸ θαῦμα ὅπῃ εἶδεν εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ πληθεύσα
 Προφητικῆ Πνεύματος, προεῖπε, πῶς τὸ βρέφος ἐκεῖνο
 ἦτον πάντων Κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι οἱ Βασιλεῖς τῆς
 γῆς ἐμελλαν νὰ ὑποταχθῶσιν. ἐκεῖ δὲ ὅπῃ ἔλεγε ταῦτα,
 ἠκέσθη εὐθέως φωνὴ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, ὅπῃ εἶπεν· „ Αὐτὴ
 ἐστὶν ἡ Κιβωτὸς τῷ Οὐρανῷ.“ ἀκάνοντας ὁ Βασιλεὺς τῆς
 Σιβύλλας τὴν ἀπόκρισιν, ἐπρόσαξεν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς τι-
 νὰς νὰ μὴ τὸν κράξῃ πλέον Κύριον, ἐπειδὴ καὶ ἐγεννήθη
 ἐκεῖνος ὅπῃ ἦτον ὁ ἀληθινὸς καὶ νόμιμος Κύριος, ὁλοκλήρως τῶν
 ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τί δὲν εἶναι ἄξιον νὰ εἰπῶμεν καὶ διὰ
 τὸν Κάρολον τὸν πέμπτον, τὸν ἄντως Θεοσεβῆ καὶ ἀίτ-
 τητον Βασιλέα. Τῆτος εὕρισκόμενος εἰς τὰ στρατεύματά τε,
 καὶ ἀκάνοντας τὸν πρέσβυν τῷ δυνάσει τῶν Ἀγαρινῶν
 ὅπου ἐμεγαλορρήμονει διὰ τὸν Βασιλέα τε, ὀνομάζων-
 τας αὐτὸν Κύριον τῶν κυριευόντων, ἐπλήσθη δικαίας ὀρ-
 γῆ, καὶ τῷ εἶπε· „ Φεύδεσαι βάρβαρε, διατι ἄλλος
 Κύριος δὲν εἶναι, παρὰ ὁ μόνος ὁ Θεός· „ ἀπέβλεψε γὰρ ὁ
 πιστὸς βασιλεὺς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὑμνωδίαν ὅπῃ λέ-
 γει· Σὺ μόνος Ἅγιος, σὺ μόνος Κύριος· ὃ γνῶμι πριγ-
 κίπια εὐσεβῆς, ἀξία νὰ σημειωθῆ μὲ χρυσεῖς χαρακτῆ-
 ρας, εἶναι γὰρ ἀληθέστατον, πῶς μόνος ὁ Θεός, ὑπάρ-
 χει Κύριος, ὁ ὁποῖος τῷ νόμῳ τῆς δημιουργίας δεσπόζει,
 καὶ ἄρχει πάντων τῶν κτισμάτων ὅπῃ ἔκαμε· καὶ ἦτον
 μὲν ἀπ' αἰῶνος πάντοτε Κύριος, ὅμως δυνάμει μόνον, δια-
 τι πρὸ τῆς δημιουργίας δὲν ἦτον κανένα πρᾶγμα, ὅπῃ νὰ
 ὑποτάσεται τῷ Θεῷ, καὶ νὰ τοῦ ἦτον ὑπήκοον· ἔτε εἶναι
 πρέπον νὰ εἰπῶμεν, πῶς ἀναμεταξὺ τῶν Θεῶν προσώ-
 πων νὰ ἦτον Δεσποτεία, διατι εἰς τὸν Θεὸν κανένα πρᾶτ-
 μα δὲν εἶναι κατώτερον τῷ Θεῷ, ἀλλ' ὅσα εἶναι εἰς αὐ-
 τὸν, ὅλα εἶναι ἄπειρα καὶ ἰσοδύναμα. μετὰ δὲ τὴν δι-
 μιερ-

μικρῶν τῶ κόσμῳ, ὁ Θεὸς εἶναι Κύριος πάντων καὶ χρή-
 σει, καὶ ἐνεργείᾳ· τὸ γὰρ Κύριος ἡ γῆ, καὶ τὸ πλῆρωμα
 αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τῆτον τὸν τίτλον ἄλλος δὲν εἶναι μεγα-
 λύτερος· διότι ὁ ἀληθινὸς Κύριος ἔχει δύο δυνάμεις, ὅπως
 εἰς κανένα κτίσμα δὲν ἀρμόζουσιν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸν Θεόν·
 ἢ πρώτη εἶναι, νὰ ἡμπορῇ νὰ μεταχειρίζεται τὸ πρᾶγμα,
 τοῦ ὁποῖου εἶναι Κύριος, καθὼς βέλεται, τρεῖσι νὰ τὸ
 αὐξήσῃ, νὰ τὸ ὀλιγοσεύσῃ, καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ εἰς τὸ
 μηδέν· ἢ δευτέρα εἶναι, νὰ μὴν ἔχη χρεῖαν ἀπὸ ἄλλου τι-
 να, ἕτε ἀπὸ κανένα πρᾶγμα. πρὶν τῆς Δημιουργίας δὲν
 ἐλέγετο ὁ Θεὸς, Κύριος· διατι δὲν εἶχεν ὑπικόως νὰ κυ-
 ριεύῃ· τὰ γὰρ ἀναφορικὰ πρὸς τὰ ἀντιρέφοντα λέγονται,
 οἶον ὁ πατήρ, υἱὸς λέγεται πατήρ, καὶ ὁ υἱός, πατὴρ
 λέγεται υἱός· ὡσαύτως καὶ ὁ Δεσπότης, δέλε λέγεται
 Δεσπότης, καὶ ὁ δέλος, δεσπότης δέλος· ὅτι δὲ εἶναι καὶ
 ἅμα τῆ φύσει, καὶ τόσον ἀνάμισόντων κρέμονται, ὅπου
 τὸ ἓνα δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀπεθῆ χωρὶς τὸ ἄλλο πῶς γὰρ
 δύναται τινὰς νὰ ἐννοήσῃ τὸν αὐθέντην, εἴαν ἐν ταυτῶ δὲν
 ἐννοήσῃ καὶ τὸν δέλον; ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ μοι εἰπῆς· ὁ Πα-
 τὴρ εἶναι πρὸ τῶ Υἱοῦ. τὸ λοιπὸν δὲν εἶναι ἅμα τῆ φύσει·
 εἰς τῆτο ἀποκρίνομαι, πῶς εἰς τὰ ἀναφορικὰ δύο πρᾶγ-
 ματα θεωρεῖται, τὸ ἓνα εἶναι τὸ εἶδος τῆς ἀναφορᾶς,
 διὰ τῆς ὁποῖας τὸ ἐν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἕτερον· καὶ τὸ
 δεύτερον εἶναι τὸ θεμέλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἀναφορὰ εὐρί-
 σκεται· ὑποδέπτωντας τῆτο, λέγω, πῶς κατὰ τὸ εἶδος
 τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ἀναφορικὸν δὲν προηγείται τῶ πρὸς ὃ
 ἀναφέρεται; διότι ἡ πατρότης δὲν εἶναι προτιτέρα τῆς
 υἱότητος· δὲν δύναται γὰρ ἡ ἀναφορὰ τῆς πατρότητος νὰ
 εἶναι εἰς τὸν πατέρα, εἴαν εἰς τὸν υἱὸν δὲν εἶναι ἡ υἱότης·
 κατὰ τὸ θεμέλιον ἔν τὸ ἓνα ἀναφορικὸν εἶναι προτιτερον
 τοῦ ἄλλου, τίποτε δὲν ἐμποδίζει· ἔτω ὅν ἐννοεῖται ἡ πρό-
 τασις, ὁ Ἄνθρωπος διπλαθὲ ἐκεῖνος ὅπως λέγεται Πατήρ,
 πρωτεύει τῶ Ἄνθρωπος, ὅπως λέγεται Υἱός· ὅμως δὲν ἐσά-
 ρθῃ προτιτέρα πατήρ, εἰ μὴ ἀφ' ἧ ἐγεννήθῃ ὁ υἱός του,
 διατι ἅμα, καὶ ἐν ταυτῶ ὅπως ὁ εἰς εἶναι πατήρ, εὐ-
 θὺς εἶναι καὶ ὁ ἄλλος υἱός. πρὸ τῆς κοσμοποιίας λοι-
 πὸν ὁ Θεὸς δὲν ἐλέγετο Κύριος, διατι δὲν ἦτον παρῶν ὁ δέ-
 λος·

λος· ἀλλὰ τῶρα μὲν κάθε δίκαιον, νομίμως τε, καὶ εὐλόγως λέγεται Κύριος, καὶ μόνος Κύριος, διατὶ ἡ Κυριαρχία τε κτίσει λέγει ἀναφορὰν πρὸς τὸ κτίσμα· καὶ διὰ τῆτο ἀγαθὰ καὶ ἀπ' αἰῶνος ἦτον ὁ Θεὸς δυνάμει Κύριος ὁλονῶν τῶν πραγμάτων, ὅμως ἐνεργεῖα εἶναι αὐτῶν Κυριος, μόνον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς κοσμοποιίας. Εἶναι δὲ μεγάλη διαφορὰ ἀναμέσῳ τῆς δεσποτείας τῆς Θεῶ, καὶ τοῦ Ἄνθρωπου· ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἄνθρωπος δὲν εἶναι Κύριος τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μόνον τῆς χρήσεως· διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν λέγεται καὶ μόνος Κύριος, ὅχι μόνον διατὶ κατὰ ἀντωναμασίαν εἶναι Κύριος, ἀλλὰ διατὶ τῶν κτισμάτων ἡ Κυριαρχία εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, κατὰ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο, „δι' ἐμῶ Βασιλεῖς βασιλεύουσι.“ καὶ ἔτι, διατὶ ὁ Ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἢμπορεῖ, καὶ νὰ τὰς μεταβάλλῃ, καὶ νὰ τὰς ἀλλοιωσῇ, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν νὰ τὰς κατασῆσῃ· καὶ τούτου ἕνεκεν μόνος εἶναι Κύριος. Μίαν χαριεσάτην Ἱστορίαν γράφει ὁ Πολύδαρος Βιργίλιος διὰ τὸν κανοῦτον βασιλέα τῶν Σβέτζων· τῆτος εἶχε καθῆσῃ ποτὲ σιμᾶ εἰς τὸ περιγιάλιον τῆς θαλάσσης, καὶ σοχαζόμενος τὰ κύματα ὅπῃ ἐφέροντο ἐνθεν κακεῖθεν, εἶπε, „Κῦμα σὲ προσάξω, νὰ μὴν ἐγγίξῃ τῆς πόδας μου· ὅμως τὸ κῦμα ἐγειρόμενον, ὅλον τὸν ἐκατάβρεξε· τότε σρέφωντας τὸν λόγον πρὸς τὰς Ἄρχοντες αὐτῆ εἶπεν· ἰδὲ, ἐσεῖς μὲ ὀνομάζετε Βασιλέα, ὅπῃ ἐξουσιάζω καὶ γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ ἐγὼ ἕνα μικρὸν κῦμα δὲν δύνομαι μὲ τὴν προσαγὴν μου νὰ ἐμποδίσω· ἕνας εἶναι ὁ Βασιλεὺς, ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τῆς Θεῶ, μὲ τῆ ὁποῖα τὸνεῦμα τὰ πάντα διοικῶνται· ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἐπανακάμπτωντας εἰς τὴν πόλιν, εὐθέως εὐγαλε τὸν σέφανον ὅπῃ ἐφόρει, καὶ τὸν ἔθηκεν ἰδιοχείρως εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἐσαυρωμένῃς Χριστῶ, καὶ ἕως ὅπῃ ἐζῆσε, δὲν ἔβαλε ποτὲ τοιαύτην σολὴν εἰς τὴν κεφαλὴν τε· δὲν ἔκαμεν ἔτω ἐκεῖνος ὁ ἄλλος ὁ περίκλιτος Βασιλεὺς, ὅπῃ καθήμενος εἰς τὸν βασιλικόν τε θρόνον, καὶ ἔχωντας εἰς μὲν τὴν κεφαλὴν τὸ σέμμα, εἰς δὲ τὰς χεῖρας τὸ σκῆπτρον, δὲν ἐμπόδισε τὸν φιλόσοφον ὅπῃ ἐκλίνε τὸ γόνυ, καὶ τὸν ἐπροσκύνησεν ὡσάν Θεόν,

ὅμως

ἔμως ὁ φιλόσοφος μετὰ τὴν προσκύνησιν, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸν βασιλικὸν Θρόνον, καὶ ἐκάθησε πλησίον τῷ Βασιλέως. βλέπωντας δὲ τὴν τὴν αὐθάδειαν ὁ Βασιλεὺς, ἄρχισε νὰ τὸν ἐλέγχι· πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Σοφὸς ἀπεκρίθη· Βασιλεῦ, ἢ ἐσύ εἶσαι Θεὸς, ἢ Ἄνθρωπος· ἂν εἶσαι Θεός, ἐγὼ μὲ τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν μετ' εὐλαβείας σὲ ἐπροσκύνησα· ἂν εἶσαι Ἄνθρωπος, δὲν σοὶ κάμνω καμμίαν ἀτιμίαν καθήμενος σιμᾶς, διὰτὶ ἔτε ἡ γῆ καταχύνεται ἔχουσα ἄλλην γῆν πλησίον αὐτῆς, καὶ τὸ χῶμα ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα σέκει· τότε ὁ Βασιλεὺς ὡς νενεχὴς μὲ ἄλλο δίλημμα, ἐδιάλυσε τὸ δίλημμα τῆτο, καὶ γυρίζωντας τὸ ἐπιχείρημα κατὰ τῷ Φιλοσόφῳ, τῷ εἶπεν· ἢ ἐγὼ εἶμαι Ἄνθρωπος, ἢ Θεός· ἂν εἶμαι Ἄνθρωπος, δὲν ἔκαμες ὀλίγην ἁμαρτίαν, προσκυνῶντάς με ὡς Θεόν· καὶ πάλιν ἂν εἶμαι Θεός, δὲν πρέπει σιμᾶς νὰ κάθησαι, διὰτὶ ἀναμεταξὺ τῷ Θεῷ, καὶ τῶν Ἀνθρώπων δὲν εἶναι καμία ἰσότης· ὡ πόσον λοιπὸν εἶναι αἰχρὸν, καὶ ἄπρεπον, νὰ θέλῃ ὁ Ἄνθρωπος νὰ τὸν προσκυνῆσιν ὡς Θεόν, ὅτῃ μετ' ὀλίγον μέλλει νὰ γένη σκωληκόβρωτος. Καὶ διὰ τῆτο ταπεινώθητε ὡς Ἡγεμόνες ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τῷ Θεῷ, δι' ἧς βασιλεῖς βασιλεύετε, καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλᾶ εἰς ὑπεροχὴν, ἀλλὰ δελεύσατε αὐτῷ, σοχαζόμενοι πῶς εἶθε Ἄνθρωποι, καὶ ἔ Θεοὶ, καὶ πῶς πάντες οἱ Βασιλεῖς παραβαλλόμενοι μετὰ τὸν Θεόν, εἶναι ἔτι δανοὶ σκώληκες· πᾶσα δὲ ἡ γῆ μετὰ τὸν Οὐρανὸν συγκρινομένη εἶναι ὡς ἔδεν· ὅτι κατὰ τὴν Πανομίαν, ἔδεῖς μέγας ἐσὶν ἐν ὀλίγῳ.

Κλῖνον δυνάσα, δελικῶς τὸν ἀρχένα,
 Τῷ Βασιλεῖ τῶν Οὐρανίων ταγμάτων·
 Καὶ τότε αὐτὸς ὡς κραταῖος καὶ μέγας,
 Θέλει σοὶ δῶσῃ παντοτινὸν τὸ σκήπτρον.

ΚΕΦ. ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Τῆς Γερῆς λειτουργῆς τῷ Θεῷ μετ' εὐλαβείας τιμα-
τω ὁ Ἡγεμῶν, καὶ ἔξανθήσει ὡς κρίνον ἢ
Βασιλεία αὐτῆ.

Πόσης εὐλαβείας νὰ ἐσάθῃκαν πάντοτε ἄξιοι οἱ Γερεῖς,
οἱ τοποτηριταὶ τῷ Θεῷ, καὶ τῷ ἐπερανίῳ Βασιλέως
οἱ ἐν σώματι Ἀγγελοι, ἀρετὰ τὸ ἐφανέρωσαν οἱ πρῶν
εὐσεβεῖς Ἡγεμόνες. οἱ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν
ἀγιότητα πανταχῶ περιβόητοι· καὶ διὰ τῆτο, καθὼς γρά-
φουσιν αἱ Ἱστορίαι, τὸ γένος αὐτῶν εἰς κάθε καιρὸν ἐνε-
πλήθη ἀπὸ Θεϊκῆς εὐλογίας. Καὶ πρῶτον μὲν προβάλλω
τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, τὸν Θεοτίμητον Βασιλέα τῶν Ρῶ-
μαίων, ὡς ὑπέρλαμπρον καθρέπτην, διὰ νὰ σρέψωσι συ-
νεχῶς εἰς αὐτὸν οἱ Ἡγεμόνες τὰ ὄμματα· ἔτος ὁ Εὐσεβέ-
σατος, ἕως ἔἴζησε, μὲ μεγάλας τιμὰς καὶ χαρίσματα
ἐδόξασεν ἀδιαλείπτως τῆς Γερεῖς ὀνομάζων αὐτῆς Ἀγγέ-
λος ἐν σώματι, Θεὸς ἐπιγείης, Ἀνδρώπης Οὐρανίης,
καὶ λειτουργῆς τῷ Ὑψίστῳ· τὸ ὅποιον μὲ τὴν λαμπρὰν μαρ-
τυρίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐπιβεβαιεῖται· εἰς τὴν
Σύνοδον τὴν ἐν Νικαίᾳ ὄντας ἀναμέσον τῶν Ἐπισκόπων
μεγίστη διαφανία, ἀνέφερον τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Αὐτο-
κράτορα Κωνσταντῖνον, λαμβάνοντα δὲ ὁ Θεοειδὴς ἀνὴρ
ἀπὸ καθένα τὰ γράμματα, ὅπερ τῷ ἐπρόσφεραν, καὶ
κρατῶντα αὐτὰ ὅλα ὁμῶς εἰς τὸν κόλπον τε, εἶπε πρὸς
αὐτῆς· ὁ Θεὸς ὁ μέγας κατέστησεν ἐσᾶς ἱερεῖς, καὶ σᾶς
ἔδωκεν ἐξουσίαν, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους νὰ κρίνετε· διὸ ὀρ-
θῶς τε, καὶ νομίμως κρινόμεθα παρ' ὑμῶν· ἀλλ' ἐσεῖς ὡς
ἔχοντες τὸν Ἱερόν χαρακτήρα, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ κρι-
θῆτε ἀπὸ τῆς Ἀνδρώπης, καὶ διὰ τῆτο καρτερεῖτε τὴν
κρίσιν τῷ Θεῷ, διατὶ δὲν εἶναι πρέπον, νὰ κρίνῃ ὁ ἄνθρω-
πος τῆς Θεῆς· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπρόσαξε νὰ ρίψῃσιν
εἰς τὴν φωτίαν τὰ ραβδάσια ὅπερ τῷ ἔδωκεν· ἀλλ' οὔτε
δέλω σιωπήσει τὴν μεγάλην εὐγνωμοσύνην, μὲ τὴν ὁποί-
αν αὐτὸς ὁ Θεόσεπτος ἐδεξιάθη τοὺς Ἀρχιερεῖς ὅπερ συνή-
χθησαν

χθισαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀγιοτάτην Σύνοδον ἠτοίμασεν
 αὐτοῖς τὸ Βασιλικὸν Παλάτιον, προσάσωντας νὰ τεθῶ-
 σι καθέδραι, καὶ ἀναβάθραι ἀρκεταὶ διὰ ὅλον τῶν Ἱε-
 ρωμένων τὸ τάγμα· καὶ ἀφ' ἧς ἐτέθησαν ἐντίμως τὰ πάν-
 τα, τὸς ἐπροσκάλεσε νὰ εἰσέλθῃ, καὶ νὰ συνομιλήσουν
 περὶ τῶν ἐνεσώτων ὑποθέσεων, ὕστερον εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς
 ὁ Βασιλεὺς μετ' ὀλίγης τῶν οἰκείων τε, καὶ εἰς ἓνα μικρότε-
 ρον Θρόνον ἀπὸ τῆς ἄλλης, εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ἐκάθισεν·
 πλὴν πρὸ τῆς νὰ καθίσῃ ἐζήτησε πρῶτον νὰ τῷ δώσῃ οἱ
 Ἀρχιερεῖς τὴν συγχώρησιν· εἰς τὴν τιμὴν εἶχεν ὁ αἰεί-
 μνηστος τὴν ἀξίαν τῆς Ἱερωσύνης· ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν;
 ἀπὸ τὴν παντοδύναμον, καὶ μεγαλόδωρον δεξιὰν τῆς Θεῆς μετ'
 ἀσυγκρίτης τιμᾶς, καὶ μετ' Οὐρανίης εὐεργεσίας εἰς ὅλην
 τὴν ζωὴν ἐπλετίθει· διότι πρῶτον ἐκράτησε χρόνους
 πολλὰς, καὶ μετ' εὐτυχίας τῆς βασιλείας τὸ Σκῆπτρον·
 Δεύτερον ᾤκοδόμησε τὴν Θαυμασὴν Πόλιν, τὴν ἀντίζηλον
 τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης. Τρίτον εἰς τῆς πολέμους ἐσάθη
 πάντοτε ἀνίκητος, εἰς τῆς θριάμβους περιόδους, καὶ κα-
 τὰ τῶν τυράννων κραταῖος τροπαιῆχος· τέλος πάντων διοι-
 κῶντας τὰ πάντα μετ' εὐτυχίαν λαμπρὰν, πλήρης ἡμερῶν
 ἐπέρασε εἰς τὴν αἰδίου Μακαριότητα, τῆς ὁποίας τόμνημό-
 συνον εἰς εὐλογίαν ἔσαι. Δεύτερος Οὐαλεντινιανὸς, ὁ πρῶ-
 τος ἀνάμεσα εἰς τῆς Βασιλεῖς, ὅπῃ νὰ εἶχε τοιαῦτον ὄνο-
 μα, ἠκολούθησε τὴν Χριστιανικωτάτην γνώμην τῆς Θεοσε-
 βῆς Κωνσταντίνου· διότι ἀφ' ἧς ἐτετέλευτησεν ὁ Ἀρχιερεὺς
 Αὐξέντιος, ὅπου ἐκράτει τῆς τῶν Μεδιολάνων Ἐκκλησίας
 τὸν Θρόνον, κράζωντας ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἐπισκόπου, ἕτως
 αὐτοῖς ὠμίλησεν· Ἡξεύρετε προφανῶς, ὡς πεπαιδευμένοι
 καὶ ἔμπειροι τῶν Θεῶν γραφῶν, οἷον δεῖ τὸν Ἐπίσκοπον
 εἶναι, καὶ πῶς δὲν πρέπει μόνον μετ' ὃν λόγον, ἀλλὰ καὶ
 μετ' ἧς ἐναρέτης διαγωγῆς τὸ ὑπόδειγμα νὰ κυβερνᾷ, καὶ
 νὰ ποιμένη τὸν λαόν τε· καὶ διὰ τοῦτο προβιβάσατε εἰς
 τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον τοιαῦτον ποιμενάρχην, εἰς τὸν
 ὁποῖον νὰ ἠμπορῆμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπῃ κυβερνῆμεν τὴν Βασι-
 λείαν ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, νὰ ὑποκλίνωμεν τὰς κεφαλὰς
 μας, καὶ νὰ δεχώμεθα εὐχαρίσως τὰς νεφεσίας του, ὡς
 Ἰατρὸς Σοφὸς ἀντιφάρμακα, ὅταν τύχη ὡς ἄνθρωποι νὰ

ἁμαρτήσωμεν, λέγωντας ταῦτα, ὅλοι μὲ γνώμην κοινὴν
 ἐψήφισαν Ἀρχιποιμένα τῆ λογικῆ Ποιμνίᾳ τὸν μέγαν
 Ἀμβρόσιον ὁ ὁποῖος εἶχε τότε τὴν ἐπιστάσιαν τῶν στρατιω-
 τῶν ὅπῃ ἐφρηρῶσαν τὴν Πόλιν· τότε δὲ γειομένῃ, λέγει ἡ
 Ἱστορία, πῶς ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς ἐξεφώνησεν εἰς τὸν
 Θεὸν τῆτον τὸν ὕμνον· „Εὐχαρισῶσοι παντοδύναμε Θεέ,
 καὶ Πατὴρ τῶν ψυχῶν μας, ἐπειδὴ καὶ ἐνεχείρισας τῷ ἀν-
 δρὶ τῆτω τὴν φροντίδα τῶν ψυχῶν, τῷ ὁποίῳ ἐγὼ πρῶτῶν
 ἐνεπίστευσα τὴν ἐπιστάσιαν τῶν σωμάτων. „λόγια ὄντως
 χρυσᾶ, καὶ τοιαύτου Βασιλέως ἄξια. Ἀλλὰ τίς νὰ μὴ
 θαυμάσῃ καὶ τῆ Βασιλέως Θεοδοσίᾳ τὴν ὑπακοήν, ὅπου
 μὲ ταπεινώσιν ἔδειξεν εἰς τὸν Ἱεράρχην Ἀμβρόσιον; εἰς
 τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης κάποιοι κριταὶ ἀπὸ ἐπανά-
 σασιν τῆ λαῶ, ἐλιθοβολήθησαν, ὀργισθεῖς δὲ ὁ Βασιλεὺς
 διὰ τὴν μαιφονίαν ταύτην, ἐπρόσαξε νὰ ἀναιρεθῶσιν
 ὅλοι οἱ συνεργοὶ τῆ πλημμελήματος· ἔνθα χωρὶς τινος
 προηγουμένης κρίσεως, ἑπτὰ χιλιάδες ἄνδρες διὰ ξίφους ἐθα-
 νατώθησαν· ταύτην τὴν ἀδικον σφαγὴν, καὶ τὸν ὀλε-
 θρον τὸν πλήρη σαναγμῶν, καὶ δακρύων ἀκάνοντας ὁ Μα-
 κάριος Ἀμβρόσιος, ὅταν ἦλθε ὁ Θεοδόσιος εἰς τὰ Μεδιό-
 λανα, καὶ μὲ παρρησίαν μεγαλοπρεπῆ ἠθέλησε νὰ εἰσέλ-
 θῃ εἰς τὸν ἅγιον Ναὸν, ἐξῆλθεν ὁ Ἱεράρχης ἕως εἰς τὴν
 θύραν τῆς ἐκκλησίας, καὶ μὲ ταῦτα τὰ λόγια ἐμπόδισε
 τῆ Βασιλέως τὴν εἰσοδον· Δὲν ἠξέυρεις ὦ Βασιλεῦ, πόσον
 μέγα ἀνόμημα εἶναι ὁ φόρος ὅπῃ ἐπραξῆς, ἢ τάχα λο-
 γιάζεις, πῶς τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας ἐμποδίζει τὴν ποιήν
 τῆς ἁμαρτίας σε; εἶσαι καὶ ἐσὺ ὁμοιοπαθῶν ἀνθρώπων
 ἀρχηγός, καὶ σύνδουλος ὡς οἱ ἄλλοι· ἕνας δὲ μόνος εἶναι
 ὁ Κύριος, ὁ Βασιλεὺς καὶ ποιητὴς τῶν αἰῶνων, καὶ τῶν
 κτισμάτων· καὶ τὸ λοιπὸν μὲ τί ὅματα ἠμπορεῖς νὰ ἰδῆς
 τῆ κοινῆμας Δεσπότη τὸν Ναὸν τὸν σεβάσμιον; μὲ ποῖως
 πόδας θέλεις πατήσῃ τῆ Κυρίᾳ τὸ ἅγιον ἔδαφος; πῶς
 θέλεις ὑψώσῃ τὰς χεῖράς σε πρὸς αὐτὸν, ὅπῃ εὐχῶσιν
 ἔτι αἶμα ἀθῶον; ἀναχάρησον λοιπὸν διὰ νὰ μὴν ἀυξήσης
 μὲ ταύτην τὴν Δευτέραν ἁμαρτίαν, τὸ Πρῶτον σε ἀνόμη-
 μα· καὶ δέξῃ τὸν δεσμὸν, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Παντοδύναμος
 Θεὸς κατὰ τὸ παρὸν σε δεσμεύει· ὑπήκουσεν εὐθέως ὁ εὐσε-
 βής

βῆς Αὐτοκράτωρ· ἐγένωσκε γὰρ πόσον διαφορετικὴ ἦτον τῶν ἱερέων ἢ ἐξουσία ἀπ' ἐκείνων τῶν Βασιλέων, ὅθεν κλαίων καὶ ἀναστενάζων, ἐσράφη εἰς τὰ βασίλεια. ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασαν μερικαὶ ἡμέραι, μετ' συγχώρησιν τῶν Ἀμβροσίων εἰσῆλθεν ὁ Θεοδοσίος εἰς τὸν Ναὸν τῶν Θεῶν, καὶ κλίνωντας τὰ γόνατα, μετ' τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, ἐξεφώνησε τὰ λόγια ἐκεῖνα τῶν Δαβίδ. Ἐκολλήθη τῷ ἑδάφει ἡ ψυχὴ μου, ζῆσόν με καὶ τὸν λόγον σου. ὦ Χριστιανικωτάτε Βασιλέως ἀληθῆς καὶ θαυμάσιον ὑπόδειγμα, ἄξιον γὰρ γραφῆν μετ' χρυσοῦς χαρακτῆρας. Εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἄριστα ἀρμόζει τὸ σέβας ὅπῃ ἔδειξε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Μαρτῖνον Μάξιμος ὁ Αὐτοκράτωρ· εἶχαν ἔλθῃ ἀπὸ διαφορῶν ἐπαρχίας πολλοὶ Ἐπίσκοποι, διὰ γὰρ ἀπολαύσειν τὸν Βασιλέα, ἀνδρα ἰχυρογνώμονα, καὶ σφόδρα ἐπαιρόμενον, διὰ τὴν νίκην ὅπῃ ἔλαβε μετ' λόγια ἐπίπλασα, καὶ ἀνάξια τῶν Ἱερατικῶν τῶν ἐπαγγέλματος, ὑπεδύλωναν μετ' αἰσχρὰν ἀκατασασίαν τὸ Ἀρχιερατικὸν τῶν ἀξίωμα, εἰς τὴν βασιλείῳ τὴν ὑπεράσισιν· μόνος δὲ ὁ Μαρτῖνος ἐσάθη ἐκεῖνος, ὅπῃ μετ' τιμὴν διετήρησε τὴν Ἀποστολικὴν τὴν ἐξουσίαν· διότι ἀγκαλὰ καὶ διὰ μερικάτινα τινα πρέγμα ἐπαρκαλέσσε τὸν Βασιλέα, ὅμως τὸ ἔκαμε μετ' τόσῃ συνέσει, ὅπῃ ἐφαίνετο γὰρ προσάξει, καὶ ὄχι γὰρ παρακαλῆ· προσκληθεῖς δὲ πολλάκις εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Βασιλέων, δὲν ἠθέλησε ποτὲ γὰρ ὑπάγει, λέγωντας, πῶς δὲν ἐδύπετο γὰρ γεννῆ κοινῶς τῆς τραπέζης ἐκεῖνης, ὅπῃ ὑσέρισε δύο Βασιλεῖς, τὸν ἕνα τῶν Θρόνων, καὶ τὸν ἄλλον τῆς ζωῆς· τέλος πάντων νικηθεῖς ἀπὸ τὰς πολλὰς παρακλήσεις τῶν Μαξίμου, ἠναγκάσθη γὰρ ὑπάγει μετ' ὑπερβολικὴν χαρὰν τῶν Βασιλέων, ὅπῃ εἶδε πληροφορημένον τὸ αἴτημά τε. τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὡσὰν γὰρ ἦτον πάνηγύρεως ἡμέρα, ἐπροσκλήθησαν εἰς τὴν Βασιλικὴν τράπεζαν οἱ Μεγιστάνοι τῆς βασιλείας, καὶ ἐξαιρέτως δύο μεγάλοι κόμητες, ἄνδρες ἐξουσιασταὶ καὶ διαπρέστατοι, ὁ εἰς ἀδελφός, καὶ ὁ ἕτερος θεῖος τῶν Βασιλέων· ἐν μιᾷ τῶν δύο τέτων, ἐκάθησεν ἕνας Ἱερεὺς, ὅπῃ εἶχε μετ' λόγου τοῦ Μαρτῖνου, αὐτὸς δὲ εἰς μίαν μικρὰν καθέδραν ἐκάθησεν πλησίον τῶν Βασιλέων· ἐγγύζωντας δὲ ἡ ὥρα τῶν πότων, ὁ οἰνοχόος κατὰ τὸ ἔθος ἐπρό-

ἐπρόσφερε τὸ πρῶτον ποτήριον εἰς τὸν Βασιλέα, διὰ τὴν
πίην πρῶτος ὡς πάντων ὑπέρτατος· ἀλλ' αὐτὸς ἐπρόσαξε
τὴν δόξην τῷ ἀγιοτάτῳ Ἐπισκόπῳ, προσδεχόμενος, καὶ
ἐπιποθῶντας τὴν λάβην ἀπὸ τὴν δεξιάν τε τὸ ποτήριον. δὲν
ἀπεσφράφη ἔν ὃ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν τιμὴν, ὅμως εὐθύς ὅπῃ
ἔπιεν, ἔδωκε τὸ ποτήριον, ὄχι τῷ Βασιλεῖ, ἀλλὰ τῷ
Ἱερεῖ τε· διατὶ ἐλογίασε, πῶς ὄχι μόνον κανένας ἄλλος
δὲν ἦτον ἀξιώτερος τὴν πίην πρότερον ἀπὸ λόγου τε, ἀλλὰ
καὶ πῶς ἠθελε μείνη σιμᾶ εἰς τὸν Θεὸν ἀναπολόγητος, ἀ-
νίσως καὶ ἠθελε προτιμήσῃ τῷ Ἱερέα, ἢ αὐτὸν τὸν Βα-
σιλέα, ἢ τῷ βασιλέως τῆς συγγενεῖς· τὸ ὁποῖον ἔργον ὁ
Αὐτοκράτωρ, καὶ οἱ παρευρεθέντες τόσον ἐθαύμασαν, οἱ
ὁποῖοι μὲ ὅλον ὅπῃ ἔμειναν κατὰ τινὰ τρόπον καταφρονη-
μένοι, δὲν ἔπαυαν λαμπρᾶ τῇ φωνῇ εἰς ὅλον τὸ Παλά-
τιον τὴν εὐφημῶσι, λέγοντες, πῶς ἔκαμεν ὁ Μαρτίνος
εἰς τὴν βασιλικὴν τράπεζαν ἐκεῖνο, ὅπῃ τινὰς τῶν Ἐπι-
σκόπων δὲν ἠθελε τολμήσῃ τὴν ἐπιχειριδῆ εἰς τὰ συμ-
πόσια τῶν ἐλαχιστοτέρων Ἀρχόντων, ὡ βασιλικὴ ἀξία
τῶν Ἱερέων, ὅπῃ οἱ μεγαλήτεροι Αὐτοκράτορες μέχρι τῶ
Οὐρανοῦ μετὸ σέβας αὐτῶν τὴν ὑπερύψωσαν· μετὸ τὴν
ἐγίνωσκον, πῶς τὰ Ἱερά Βιβλία τῆς ὀνομάζου, ὄχι ἀν-
θρώπων, ἀλλὰ Θεῶν, καὶ ἀγγέλων· ἐντεῦθεν εἰς τὴν Θεό-
πνευστον Γραφὴν μετὸ ὄνομα βασιλικὸν εὐφημῶντο. Ὑμεῖς
ἐσὲ Βασιλείον ἱεράτευμα, διατὶ ἐσεῖς ὑπερβαίνετε τῆς
βασιλεῖς, καὶ ὄχι οἱ βασιλεῖς ἐσᾶς ὑπερβάλλουσιν· εἰς
τὴν γῆν δὲν θέλει εἶναι κανένα πρᾶγμα ἀνώτερόν σας· ἀλλ'
ἐσεῖς θέλετε εἶσαι ἐπιστάται τῆ κόσμου, ὁδηγοὶ τῶν ἀν-
θρώπων, φύλακες τῆ νόμου, καὶ πατέρες πνευματικοὶ ὁ-
λωνῶν τῶν ἀνθρώπων· ἄς ἀκέσεν οἱ Ἱερεῖς τὰς λαμπρὰς
ἐπωνυμίας, μετὰ τὰς ὁποίας τιμῶνται· ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματ-
θαῖος τῆς ὀνομάζει τὸ φῶς τῆ κόσμου· ὁ Λευκᾶς, τὸ ἄλας
τῆς γῆς· ὁ Ἱεράνυμος καθολικὸς ἐπιτρόπος τῶν Ἀποστό-
λων· ὁ Γρηγόριος ἀσέρας τῆς οἰκκμένης· ὁ Βασίλειος ἀ-
ναμμένας λαμπάδας· ὁ Θεοδώρητος, συνεργὸς τῷ Θεῷ·
ἢ Ἐξοδος, Θεῶς· ὁ Μαλαχίας Ἀγγέλος· ὁ Ἱερεμίας,
βασιλεῖς· ὁ Δαβὶδ, ἄρχοντας· ὁ Μιχαίας, Ἡγεμόνας·
καὶ ποῖα ἄλλη ἀξία (παρακαλῶ) δύναται τὴν εὐρεθῆ

ἢ μείζων, ἢ ὑπερτέρα ἀπὸ τὴν ἀξίαν τὴν Ἡγεμονικὴν, τὴν Βασιλικὴν, τὴν Ἀγγελικὴν, καὶ τὴν Θεϊαν; Τέττε ἕνεκεν ὁ ἱερός Χρυσόσομος συνεχῶς ἔλεγεν· εἰάν κ' ἔτι τύχην ἤθελα συναπαντήσῃ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἓνα Ἀγγελον, καὶ ἓνα Ἱερέα, βέβαια πρῶτον ἤθελα τιμήσῃ τὸν ἱερέα, καὶ ἔπειτα τὸν Ἀγγελον· ὁμοίως καὶ ὁ Θεοφόρος μέγας Ἀντώνιος, ὅσάκις ἐσυναπάντα κανένα Ἱερέα, ἐξεσκέπαζε τὴν κεφαλὴν τε, καὶ κλίνωντας ἐνώπιον αὐτῶν τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, μετ' εὐλαβείας, καὶ ταπεινώσεως ἐζήτα τὴν εὐλογίαν τε, εἰς τὴν δὲ ὑπόληψιν εἶχεν αὐτὸν, ὅπου ἐλογίαζεν ἐξαιρέτόν τε τιμὴν τῆς τοιαύτης χάριτος τὴν ἀπόλαυσιν· ὄντως δὲ μὲν κάθε δίκαιον τιμῶνται, καὶ μεγαλύνονται τόσον οἱ Ἱερεῖς, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ συγχωρῶσι τὰς ἀμαρτίας, κλείσσι τὸν ἄδιν, διώκσσι τὰς δαίμονας, ἐγείρσσι τὰς νεκρὰς, καὶ ἀποτελῶσι παράδοξα θαύματα· ὅθεν καὶ ὁ Προφητάναξ ὁ μέγας, Πνεύματος Θεῖος πλισθεῖς, ἔλεγε εἰς τὸν, ρλή. Φαλμόν. Λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοισι τοῦ Θεοῦ, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν. Τέττε λοιπὸν ὡς ὑπὲρτας καὶ λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ εὐλαβῶ, καὶ τίμα ὡς Ἡγεμῶν, καὶ ἀφθοινοπάροχον λείψῃ τὴν εὐλογίαν παρὰ Κυρίου· ἐξαιρέτως δὲ εὐλαβῶ τὰς Ἀρχιερεῖς, τὰς διαδόχους τῶν Ἀποστόλων, τὰς ἐπιτρόπους τῶ Χριστοῦ, τὰς σύλους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων τὰς Πατέρας, καὶ Διδασκάλους, εἰς τὰς ὁποῖας ὑπετάγησαν οἱ Βασιλεῖς καὶ Δυνασταί, καὶ διαφερόντως ἐδόξασαν τὴν παρὰ Θεοῦ δοθεῖσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν· ἕτως ἀναγινώσκωμεν εἰς τὰς Ἱστορίας, πῶς νὰ ἔκαμεν ὁ Ἀττήλας τῶν Οὐρῶν ὁ Βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν πολλὴν τε σκληρότητα ἀνομάζετο ὁ τρόμος τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Θεοῦ ἡ μάστιξ· τοῦτος ἐρχόμενος ἐνώπιον τοῦ Λέοντος τῶ Πάπα, καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωμένων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εὐγῆκαν εἰς συναπαντήσιν τε· καὶ καταπλαγεῖς ἀπὸ μίαν κάποιαν ἀπόκρυφον μεγαλειότητα, ὅπου τῶν ἐφαίνετο νὰ βλέπῃ εἰς τὰ ἱερὰ ἀνδρὸς τὴν ἰδέαν, ἀπέθετο τὰ ὄπλα, καὶ ἐμπόδισε τὰ στρατεύματα νὰ μὴ κατοπολεμήσουν τὴν Ρώμην· ἐβεβαίωνε γὰρ, πῶς εἶδεν ὀφθαλμοφανῶς, τὴν ὥραν ὅπου ἐλάλει ὁ Ἀρχιερεὺς δύο

ἑξόχως ἄνδρας, τὸν Πέτρον, δηλαδὴ καὶ τὸν Παῦλον, τὰς μακαρίας Ἀποστόλους, ὅπερ μὲ σπαθία γυμνωμένα φοβερῶς τὸν ἀπειλῶσαν, εἰάν δὲν ἤθελεν ὑπακῆσθαι τοῖς λόγοις τῶ Ἱερέως τῶ Θεῷ. Τὸ αὐτὸ ἀναγινώσκομεν, πῶς καὶ ἐσυνέβη καὶ τῷ Βασιλεῖ Μαυρικίῳ, ὁ ὁποῖος εὐλαβεῖα φερόμενος πρὸς τὸν μέγαν Γρηγόριον τὸν διάλογον, ἐμετάβαλε τὸ βασιλικὸν διάγραμμα, ὅπερ ἔκαμε κατὰ τῶν στρατιωτῶν τῶν μονάζειν βυλομένων, εὐθύς ὅπερ ἤκεσε τὸ παράδοξον τῆτο, πῶς ἕνας δηλαδὴ μὲ ἔνδυμα μοναχικὸν φορεμένος, τῶ ὁποῖε καὶ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν ἐρχομὸν, καὶ τὴν ἀποδημίαν τινὰς δὲν ἐγίνωσκε, τρέχωντας ἐνθεν κακεῖθεν εἰς τὰς πλατείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνώπιον παντὸς τῶ πλήθους, μὲ φόβερὸν σπαθί εἰς τὰς χεῖρας, ἐφώναζε· μετ' ὀλίγον ὁ Βασιλεὺς μὲ τὸ σπαθί τῆτο θέλει θανατωθεῖ, εἰάν δὲν ὑπακῆσθαι εἰς τὰς Ἱεράς νεφελείας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γερμανίας Φεδερικός ὁ πρῶτος, καὶ ἔργοις καὶ λόγοις ὠμολόγησε τῆς Ἐκκλησίας τὴν μεγαλειότητα, καὶ τῶν ἀρχιερέων τὴν ἐξουσίαν· ἐρχόμενος γὰρ εἰς τὴν ἰταλίαν, μὲ τόσιν ταπεινώσιν ἐπροσκύνησε τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τὸν τέταρτον, ὅπερ καὶ τῶ πόδας τε εὐλαβῶς κατεφίλισε, καὶ τὴν σκάλαν τε ἀλόγως τε ἐκράτησεν, ὅταν ἠθέλησε καὶ ζεπεζεύσθαι. Τὶ καὶ εἰπῶ δὲ διὰ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν, ὅπερ ἐν χήματι ταπεινώσεως ἔδειξε πρὸς τὰς Ἀρχιεράρχας τῶν Ρωμαίων ὁ Βασιλεὺς Λεοδοβίκος; ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην, διὰ καὶ ἀπολαύσει τὸν Πάπαν Βενέδικτον, καὶ ἀφ' ἧ ἔτελείωσε μετ' αὐτῶ τὰς βελάς τε, ἀνεχώρησε, διὰ καὶ γυρίσθαι εἰς τὸ Βασίλειόν τε, μαθὼν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, πῶς ἔφθασεν ὁ ἱερεὺς τῶ Θεῷ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τε, διὰ καὶ γνωρίσθαι ὁ κόσμος οἷαν εἶχε πρὸς αὐτὸν εὐλάβειαν, πλήρης ἀθυμίας καὶ λύπης ἐσράφη πάλιν εἰς τὴν Ρώμην· μετ' ἧ πολλὰς ἡμέρας ψιφίζεται Ἀρχιερεὺς ὁ διάκονος Νικόλαος, καὶ χειροτονηθεὶς ἐνώπιον τῶ Καίσαρος, κατὰ τὸ ἔθος, ἐσέφθη μὲ πολλὴν παρρησίαν· μετὰ ταῦτα ἀκάνωντας πῶς ὁ Λεοδοβίκος ἠτοιμάζετο καὶ κινήσθαι, ἠθέλησε καὶ ὑπάγει πρὸς αὐτὸν διὰ φιλοτιμίαν, καὶ τῷ δώσθαι εὐχήν, καὶ εὐλογίαν μέσα εἰς τὸ ἰδιόν τε σράτευμα. Ταύτης τῆς Ἀρχιε-

ρατικῆς ἐπελεύσεως ὡς ἔλαβε τὴν εἰδησιν ὁ Βασιλεὺς, εὐ-
 γῆκεν εἰς συναπάντησίν τε, καὶ ξεπεζεύωντας ἀπὸ τὸ ἄλο-
 γον, ὡς τόξε βολὴν ἐκράτησε τὰς χαλινὰς τῶ ἵππου, εἰς
 τὸν ὁποῖον ἦεν ἐπιβάτης ὁ Γεράρχης, τὸν ἐδέχθη εἰς τὴν
 βασιλικὴν τε σκηνὴν, τὸν ἐφιλοξένησε μὲ ὑπερβολικὸν σέ-
 βας εἰς τὴν τράπεζάν τε, τὸν ἐτίμησε μὲ πλεσιόδωρα, καὶ
 μεγαλοπρεπῆ χαρίσματα, καὶ συντροφεύωντάς τον ἐντί-
 μως εἰς τὴν πόλιν, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν διαφρισμένον τό-
 πον, πάλιν ἐκράτησε τὰς χαλινὰς τῶ ἀλόγου τε, ἐφίλι-
 σε μὲ ταπείνωσιν τὰς πόδας τε, καὶ γέμων Πνευματικῆς
 εὐφροσύνης ἐσάφη εἰς τὴν σκηνὴν του, καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς
 τὰς ἐπαρχίας τε· ὡς ἀξιωματιμώτερον παράδειγμα, ὅπως
 ἔπρεπε μὲ γράμματα χρυσὰ νὰ γραφῆ εἰς τὰς θύρας
 ὁλοῶν τῶν Πριγκίπων. καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας Βασιλεῖς
 τῆς Γαλλίας τί δὲν ἔχομεν νὰ εἰπῶμεν; δὲν ἐσάφη πάν-
 τοτε ἐξαιρετὸν ἔργον τῆς αὐτῶν μεγαλειότητος, νὰ ὑπε-
 ρασπίζονται τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν; νὰ διαφεντεύω-
 σι τὸ ἀξίωμα τῶ Ἀποστολικῶ Θρόνου; καὶ νὰ καταβάλλω-
 σι τὴν ἀλαζονείαν, καὶ τὴν τόλμην τῶν αὐτῶ πολεμίων;
 καὶ διὰ τοῦτο εὐλόγως μὲ κοινὴν ὁμοφροσύνην πάντων
 τῶν λαῶν, ἀνάμεσα εἰς ὅλους τὰς χριστιανούς Βασιλεῖς,
 εὐγνωμονέσατοι ἐπαινομάσθησαν· ἐν πρώτοις ὁ Βασιλεὺς
 Πιπῖνος, καὶ ὁ ἕξτε ὁ Κάρολος, ὅπως διὰ τὰ λαμπρά
 του κατορθώματα μέγας ἐπαινομάσθη, τόσο ἀμφοτέ-
 ροι ἐτίμησαν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀξίαν, ὅπως ὅχι μόνον
 διαφέντευσαν ἀδιαλείπτως τὸ ἱερατεῖον ἀπὸ πάσης ἀντι-
 κειμένης δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ εἰς συναπάντησιν εὐγῆκαν
 τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τὰς πόδας αὐτῶν κατεφίλισαν, καὶ
 τοὺς χαλινούς τῶν ἀλόγων τε ἐκράτησαν, καὶ εἰς τὰς ἰ-
 δίας αὐτῶν Ἐπαρχίας μὲ δόξης τοὺς ἔφεραν, καὶ τὴν
 τιμὴν ταύτην ὡς μέγισον κλέος τῶ ὀνόματος αὐτῶν, καὶ
 τῶ διαδήματος τὴν ἐσημείωσαν. Ταῦτα δὲ πάντα παρ
 αὐτῶν ἐπετελοῦντο, οὐ μόνον διὰ εὐλάβειαν τῆς Ἀρχιε-
 ρατικῆς ἀξίας, ἀλλὰ καὶ διὰ σημεῖον τῆς εὐγνωμονος, καὶ
 εὐχαρίστη αὐτῶν διαθέσεως· ἐνθυμῆντο γάρ, πῶς ὅσα
 εἶχαν λαμπρὰ καὶ ἐξαιρετά, εἴτε χαρίσματα βασιλι-
 κά, εἴτε αυτοκρατορικὰ μεγαλεῖα, ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν με-
 γαλο-

γαλοπρέπειαν τὰ ἐγνώριζαν· διότι ἂν οἱ Βασιλεῖς τῆς Γαλλίας πρῶτοι ἀνομάθῃσαν τῆς δύσεως Αὐτοκράτορες, ἂν αὐτοὶ ἀνάμεσα εἰς τὰς χριστιανούς Βασιλεῖς ἐκράχθῃσαν εὐγνώμονες, ὅλα ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὸ Ἱερατεῖον τὰ εἶχασιν· ὅθεν καὶ ἐκείνη τῇ γνώμῃ ἀνδρείως ὑπερμάχῃσαν διὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀξίαν καὶ τὰ δικαιώματα, μὲ τὸ νὰ ἐγνώριζαν ἀσφαλῶς, πῶς ἐδόθη αὐτοῖς ἡ βασιλικὴ ἐξουσία, ὅχι μόνον διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ περιαιότερον διὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὑπεράσπισιν, διὰ νὰ κατασέλλῃεν τῶν κακοτρόπων τὰς ἐπαναστάσεις, διὰ νὰ διαφεντεύουσιν τὰ καλῶς διορισθέντα, διὰ νὰ εἰρηνοποιῶν τὰς ἐμφυλίους συγχύσεις, καὶ διὰ νὰ δείχνεν τὴν πρέπουσαν ὑποταγὴν εἰς τὰς Ἀρχιερεῖς καὶ Ποιμένας. Οὐκ Ἀρνούμεθα, λέγει ὁ Ἰννοκέντιος ὁ τρίτος, γράφωντας πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πῶς ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὰ κοσμικὰ νὰ μὴν εἶναι ἀνώτερος ἐκείνων, ὅπερ ἀπὸ λόγου του τὰ πρόσκαιρα ταῦτα ἀπολαμβάνουσιν· ἀλλ' ὁ Ἀρχιερεὺς ἐν τοῖς Πνευματικοῖς ὑπερέχει· τὰ ὅποια τέσον εἶναι τῶν κοσμικῶν ἀξιώτερα, ὅσον ἡ ψυχὴ εἶναι ὑπερτέρα τῷ σώματι. πρέπει δὲ νὰ ἡξεύρη ἡ Βασιλικὴ Μεγαλειότης, πῶς ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὰς δύο φωστῆρας ἐν τῷ σερρέωματι τῷ Οὐρανῷ, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσονα εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός· μεγάλης καὶ τῆς δύο, ἀλλὰ τὸν ἕνα μείζονα· εἰς τὸ σερρέωμα τῷ Οὐρανῷ, τούτῃ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἔκαμεν ὁ Θεὸς δύο φωστῆρας μεγάλης, ἦγεν δύο ἐδιάταξεν ἀξίας, αἱ ὅποια εἶναι, ἡ Ἀρχιερατικὴ ἐξουσία, καὶ ἡ Βασιλικὴ δύναμις· ἀλλ' ἐκείνη ὅπου διετάχθη εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, διλαδὴ ἡ Πνευματικὴ, εἶναι μείζων· ἡ δὲ ἄλλη τῶν σωματικῶν, εἶναι ἐλάσσων· διὰ νὰ γνωρίσῃ κατ' ἕνας, πῶς ὅση διαφορὰ εἶναι ἀναμέσον τῷ Ἡλίῳ, καὶ τῆς Σελήνης, τόση εἶναι ἀναμεταξὺ τῷ Ἀρχιερέως, καὶ τῷ Αὐτοκράτορος· τὸ ὅποῖον προτέρημα ἡμπορεῖς νὰ καταλάβῃς ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου ἐρέθη ὅχι ἀπὸ κανένα ποταπὸν, ἀλλ' ἀπ' αὐτὸν τὸν Θεόν, εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῷ Ἱερεμῆ, ὅχι πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἱερέα, ὅπου ἐκατάγετο, οὐχὶ ἀπὸ φυλὴν Βασιλικὴν, ἀλλ' ἀπὸ

γένος Γερατικών· Ἰδὲ καθέστηκά σε ἐπὶ ἔθνη, καὶ ἐπὶ βασιλείας ἐκρίζῃν καὶ κατασκάπτειν καὶ ἀνοικοδομεῖν, καὶ καταφυτεύειν· διότι οἱ ἀρχιερεῖς ὡς τῶν ἀποστόλων διάδοχοι, καὶ ἐπὶ τῆς καθέδρας αὐτῶν καθήμενοι, εἶχαν ἀδιαλείπτως τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν ἐπὶ πάσας τὰς δυναστείας τῆ κοσμοῦ· αὐτοὶ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς χάριτος χρίσιν, σέφουσιν, ἀνυψοῦσι καὶ καταβιβάζουσιν τὰς βασιτεῖς καὶ ἡγεμόνας· ὡς Ἀξία ὄντως βασιλικὴ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· διὰ σὲ νομίμως ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τινὰς τὸν λόγον τῆς γραφῆς εἰς τὴν τρίτην τῶν βασιλείων, κεφ. 1., „Οὐ γέγονεν ἔτι τως ἐν πάσῃ βασιλείᾳ“ ἐσὺ εἶσαι ἐκεῖνο τὸ ἐξαιρετικὸν πλοῖον, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Κλήμης, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τῆς θαλάσσης κλονεῦνται καὶ σείονται· πλοῖον πάντοτε ἀνίκητον, ὅπῃ πολλάκις τῶν Τυράνων τὰ κύματα σὲ ἐβασάνισαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν σὲ ἐβύδισαν· πολλάκις τῶν αἰρετικῶν τὰ ρεύματα σὲ ἐτάραξαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν σὲ ὑπέταξαν· διὰ τὴν καθὼς λέγει ὁ Σωτὴρ, πύλαι ἄδὲ ἐκατιχύσουσιν αὐτῆς· καὶ ἀγκαλιὰ τῶν Τυράνων ἢ δυναστεία, καὶ τῶν Αἰρετικῶν τὰ δειλεάσματα ἐνίστε ἐνοχλήσιν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰς τῶν ὀρθοδόξων ἀπὸ τὴν πίσιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὰς διασρέψουσιν, ὅμως ὅλην δὲν θέλουν δυνηθεῖ ποτὲ νὰ τὴν ἀφανίσεν· πλὴν θέλει εἰπεῖ τινὰς· πῶς λέγεις, ὅτι πύλαι ἄδὲ ἐκατιχύσουσιν, ὅπῃ ἡμῖς βλέπομεν τὴν σήμερον, πῶς ἐπάνω εἰς περιωτότερον μέρος κατήχυσαν; δὲν βλέπομεν, πῶς ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν Ἀφρικὴν οἱ Ἀγαρηνοὶ κρατοῦσι, δὲν ἠξεύρωμεν, πῶς καὶ ἡ Εὐρώπη ὅλη εἶναι ἀπὸ τῆς αἰρετικῆς καταρυσωμένη; τὸ λοιπὸν πῶς πύλαι ἄδὲ ἐκατιχύσουσιν; βέβαια καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐκατιχύσουσιν, διὰ τὴν εἶναι θεμελιωμένη ἐπὶ τὴν σερραὴν πέτραν· διὰ τὴν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Γεραρχία θέλει μείνει μέχρι τῆς συντελείας τῆ αἰῶνος· καὶ διὰ τὴν τῆς βασιτείας αὐτῆς ἐκ ἔσαι τέλος· ὅθεν μὲ ὅλον ὅπῃ ἀπὸ τῆς βορεινῆς ἀνέμου ἐνθεν καὶ κειθεν πολεμεῖται καὶ διασείεται, ὅμως ποτὲ δὲν εἶναι βολητὸν νὰ καταποντιθῇ. Ἐντεῦθεν εὐλόγως μὲ τὴν Σελήνην παρομοιάζεται· καλὴ ὡς σελήνη· διὰ τὴν ἡ Ἐκκλησία πότε μὲν εἶναι

εἶναι πανσέληνος ἢ γην πλήρης, καὶ πότε εἶναι ἑλλειπής· ἀμαυρῆται ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἢ σελήνη· λαμπρύνεται ἀπὸ τὸ ἄλλο· σκοτίζεται ἢ Γερμανία ἢ Ρώμη, καὶ ἢ Βρετανία, φωτίζεται ἢ Ἀσία, ἢ Γαλατία καὶ ἢ Ρωσία· καὶ καθὼς ἐκλείπει ἢ Σελήνη, ὅχι ἀπὸ ἑλλείψιν τῆς Ἡλίου, ἀλλὰ διατὶ αὐτὴ δὲν κοιτάζει ἐκ διαμέτρου τὸν Ἥλιον· ἕτως ἂν σκοτίζεται κανένα γένος τῶν εὐσεβῶν ἀπὸ τὸν ζόφον τῶν αἰρέσεων, δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἢ αἰτία, τῶ ὁποῖς ἢ κλήσις καὶ τὰ χαρίσματα δὲν πάχυσιν ἐδέποτε ἢ μεταμέλειαν, ἢ ἀλλοίωσιν, ἀλλὰ τῆτο προέρχεται, διατὶ ἀπὸ τὸν Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης ἀποσρέφουσιν ἐκεῖνοι τὰ ὄμματα, καὶ ἕτως ὁ Θεὸς τῆς ἐγκαταλείπει, ἃς εἴμεθεν λοιπὸν εὐφραϊνόμενοι, διατὶ ἢ Ἐκκλησία θέλει διαμεῖνει μέχρι τῆς συντελείας τῆς αἰῶνος. ἀλλὰ πάλιν ἃς φοβέμεθα, διατὶ εἶναι Σελήνη, καὶ ἐνδέχεται νὰ ἐκλείψῃ καὶ εἰς τῆ λόγου μας. ὅμως ὅλη ὁμοῦ δὲν θέλει λείψῃ, διατὶ ἢ ὑπόσχεσις ὅπου εἶπεν ὁ Κύριος, εἰς τὸ εἰκοστὸν ὄγδοον κεφάλαιον τοῦ Ματθαίου. „Ἰδὲ ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τῆς αἰῶνος.“ εἶναι ἀπαρασάλευτος· ὅθεν ὄντας ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἀχώριστος, ὡσὰν ὅπῃ εἶναι κυρίως αὐτῆς κεφαλὴ, ἀδύνατον εἶναι τὸ λοιπὸν νὰ κινήθῃ ἀπὸ τυράννων διωγμῶς, καὶ ἀπὸ αἰρετικῶν σοφίσματα· ἀγκαλὰ καὶ μερικῶς συμβαίνει νὰ λείψῃ ἢ πίσις ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' οὐχὶ καθολικῶς. Ἐκκλησία γὰρ λέγεται ὅλον τὸ σύστημα τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν· εἰάν δὲ κατὰ συνεργίαν τῆς δαίμονος ἢ θελε λείψῃ ἀπὸ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἢ πίσις, τὸ καθόλου πάλιν ἀπομένει καὶ σώζεται σῶον καὶ ἀνελλειπές· ἐκ γὰρ τῶν μερικῶν εὐ συμπεραίνεται τὸ καθόλου. ὁ Ἰάδης εἰς ὧν τῶν δώδεκα, ἐξέκλινεν εἰς ἀπισίαν, πλὴν μετῆτο δὲν ἐξέκλινεν ὅλον τὸ σύστημα τῶν δώδεκα ἀποστόλων· ὅθεν ἢμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν τὸ ρητὸν ἐκεῖνο· ὅνεσ ἀσάλευτος μένει. Μένει λοιπὸν σαφερὰ καὶ ἀπαρασάλευτη τέτι ἢ ἀλήθεια· πῶς τὸ Πλοῖον τῆς Ἐκκλησίας ταράττεται ἀπὸ τῆς ἐναντίας ἀνέμους, ἀλλὰ δὲν καταποντίζεται. πολε-

μῖται ἀπὸ δεινῆς ἐχθρῆς, ἀλλὰ δὲν ὑποβάλλεται· κατα-
 γίνεται ἀνάμεσα εἰς τὰς φλόγας τῶν τυραννέντων, ἀλλ'
 αἱ φλόγες ἔτε νὰ τὴν ἀφανίσκῃ δύνοισαι, ἔτε νὰ τὴν βλά-
 ψῃ· αὐτὴ εἶναι ἐκεῖνο τὸ θαυμαστὸν ὄραμα ὅπου εἶδεν
 ὁ Μωϋσῆς, καθὼς γράφει εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τῆς
 Ἐξόδου· εἶδε μίαν βάτον, ἡ ὁποία ἐκαίετο ἀπὸ τὸ πῦρ,
 μὰ παντελῶς δὲν ἐφθείρετο· ὅθεν θαυμάζοντας εἶπε·
 „Παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τοῦτο, τί ὅτι ἔ-
 κατακαίεται ἡ βάτος.“ ἀλλὰ τί δηλοῖ (παρακαλῶ)
 ἡ βάτος; καὶ τί τὸ πῦρ; Φίλων ὁ ἰσδαῖος, διὰ καιομένην
 βάτον, ἐννοεῖ τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν, ὅπου ἀδίκως εἰς τὴν
 Αἴγυπτον ἐταλαιπωρεῖτο· καὶ διὰ τὸ πῦρ, ἐννοεῖ τὰς Αἴ-
 γυπτίους, ὅπου τὸν λαὸν ἐκατάθλιβον· ἀλλ' ἡ βάτος δὲν
 ἐκατακαίετο, διατὶ ἐκείνη ἡ θλίψις ἔμελλε νὰ μεταβλη-
 θῇ εἰς χαρὰν, καὶ αὐτοὶ σῶοι, καὶ ἀβλαβεῖς νὰ ἐξέλθω-
 σιν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ὁ μέγας Γρηγόριος διὰ βάτον
 ἐννοεῖ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον· καθὼς γὰρ τὸ πῦρ ἐφώτι-
 ζε τὴν βάτον, ἀλλὰ δὲν ἐκατάκαie τῆς βάτου τὰς ἀκάν-
 θας· ἔτω καὶ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἔδειχνε τὰς ἀμαρτίας,
 ἀλλὰ τὰς ἀκάνθας τῆς ἀμαρτίας δὲν τὰς ἠφάνιζεν. Ἄλ-
 λος πάλιν διὰ καιομένην βάτον, ὅπου δὲν ἐφθείρετο, ἐν-
 νοεῖ τὸ θαῦμα ὅπως ἔγινεν εἰς τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον,
 διὰ τὴν ὁποίαν φάσκει καὶ ἡ Ἐκκλησία· „Μωσῆς κατενόη-
 σεν ἐν βάτῳ τὸ μέγα Μυστήριον τῆς τόκου σου· ἐκαίετο ἡ βά-
 τος, διατὶ ἐγέννησεν υἱόν, ἀλλὰ δὲν ἐκατακαίετο, διατὶ ἔ-
 μενε καὶ ἐν τόκῳ, καὶ μὴ τόκον Παρθένος. Ἀλλ' ὁ Θεῖος Ἰε-
 ρώνυμος, διὰ φλόγα προσκολλημένην εἰς τὴν βάτον, ἀλλ'
 ἔκατακαίεσαν αὐτὴν, ἐννοεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία
 ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν τσοῦτων διωγμῶν ὀλότελα δὲν ζη-
 μιῖται· εἰς τὴν ὁποίαν ἄρισα ἀρμόζει τῆς πόλεως τῆ Πα-
 ρισίου το σημεῖον, δηλονότι ἡ σαλαμάνδρα ἐν μέσῳ τῶν
 φλογῶν, με ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· „Περικυκλεῖμαι, ἀλλ'
 ἔφλέγομαι“. ἀρμόζει καὶ ἐκεῖνο ὅπως διηγεῖται ὁ Πλίνιος,
 πῶς δηλαδή· εὐρίσκεται ἓνα δένδρον ὀνομαζόμενον Λάριξ,
 τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸ πῦρ δὲν φθείρεται· μάλιστα δὲ ὅταν ρί-
 πτεται εἰς τὴν φωτίαν, ἀντισέκει τῆς φλογός, ὡσάν
 νὰ ἦτον πέτρα, καὶ τῆτο μετὰ τὴν δοκιμὴν ἐγνώρισεν ὁ Καῖσαρ

εἰς τὴν πόλιν τὴν λεγομένην Γαζγόβειαν· ἦτον γὰρ ἐκεῖ ἕνας πύργος ἀπὸ τῆτο τὸ ξύλον κατασκευασμένον· καὶ προσάσωντας νὰ τὸν κατακάυσεν, αἱ φλόγες μὲν ἀπὸ κάθε μέρος τὸν ἐπερικύκλωσαν, καμίαν δὲ φθοράν δὲν τῶ ἐπροξένησαν· ἰδὲ λοιπὸν ὁ τύπος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν αἰρετικῶν πανταχῶ περικυκλεῖται, ἀλλὰ ποτὲ ἔτε βλάπτεται, ἔτε ἐλαττῆται· μάλις καθεὺς ἡ ἄμπελος (λέγει ὁ Ἀμβρόσιος) ὅταν δένεται, ἐγείρεται, καὶ ὅταν κόπτεται, αὐξάνει· ἐτὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὅταν ταπεινῆται, ὑψώνεται· καὶ ὅταν τέμνεται, σεφανῆται· καὶ ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν ἀναθάλλει.

Ἐντεῦθεν παρομοιῆται ἀκόμι ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸ Ρόδι· τὸ ὁποῖον εἰς τὴν φλέδα εἶναι πικρὸν, τραχὺ, καὶ σκληρὸν, ἔσωθεν δὲ ἔχει πολλὰ τερπνὴν τὴν γλυκύτητα· ἔχει ἀκόμι καὶ πολὺ πλῆθος σπειρίων, μὲ θαυμαστὴν τέχνην τεταγμένων, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ὄμματα τῶν θεατῶν φαίνονται ὡς πολύτιμοι λίθοι. ὅθεν καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας καρπὰς, μόνον τὸ Ρόδι μὲ σέφανον σολίζει ἡ φύσις· ἰδὲ καὶ τῆτο σύμβολον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀγκαλὰ καὶ ἐσωτερικῶς ἔχει πολλὴν τὴν γλυκύτητα, διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς Οὐρανίης Βασιλείας, ἔξωθεν ὁμως πάχει ἀναρίθμητες πίκρας καὶ σενοχωρίας· καθεὺς τὸ Ρόδι εἶναι μὲ σπειρία πολλὰ πλετισμένον· ἔτω καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ πλῆθος χαρισμάτων εἶναι σολισμένη· σεφανωμένον εἶναι τὸ Ρόδι, βασιλεύουσα πάντοτε εἶναι ἡ Ἐκκλησία· μάλις ὅσον πολεμεῖται, τόσον πλέον ἀπλώνεται, καὶ μὲ τὴν πρόοδον ἀπολαμβάνει περισσοτέρας δυνάμεις, καθεὺς ἡ ἄμπελος, ὅπῃ ὅσον κλαδεύεται, τόσον εὐπορεῖ· καὶ πολεμεῖται μὲν παρὰ τῶν ἐναντίων, νὰ τροπωθῇ δὲ τελείως δὲν δύναται· ὅθεν λέγει καὶ ὁ Ποιητής·

Ὅσοι κάμνῃσι πόλεμον, καὶ τῆς Ἐκκλησίας,
 Τὴν κεφαλὴν τῶν βλάπτει, μὲ πόνον τῆς καρδίας.
 Λακτίζεν πρὸς τὰ κέντρα τῶν τὰς πόδας αἱματῶνεν,
 Ἀλλὰ τὴν Νύμφην τῆ Χριστῆ, ποσῶς δὲν τὴν πληγῶνεν.
 Δυνατωτέρα τ' Οὐρανῶ, εἶναι ἡ Ἐκκλησία,
 Ἐκεῖνος παρελεύσεται, αὐτὴ δὲ μένει Ἁγία.

Ω^ν παράβι Θεϊκόν, δυναμωμένον πανταχῶ με ἰχυρωτά-
 τας βοηθείας. καὶ ποίως ἀράγε ἔχει ναύτας; τῆς Ἀπο-
 σόλης· ποῖα ἄρματα; τὰ Μυσήρια· ποίους στρατιῶτας;
 τῆς Πισῆς· ποῖα ἄρματα; τὰς Ἀρετάς· ποῖον ἄνεμον
 ὅπως νὰ τὸ φέρῃ εἰς ἀγαθὸν λιμένα; τὸ Πνεῦμα τὰ ἅγιον
 ὅπως πάντοτε ἀσφαλῶς τὸ κατευοδώνει, καθὼς λέγει ὁ
 Δαβὶδ εἰς τὸν ρμβ'. Φαλμὸν ὡς ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλη-
 σίας· τὸ Πνεῦμα σε τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῆ εὐθείᾳ·
 ποῖον κατάρτι; τὸν σαυρὸν τῆ Σωτήρος· τὸ κατάρτι πρὸς
 τῆς ἀέρας ὑψεται· καὶ τῆ σαυρῆ τὸ σημεῖον, καὶ ἡ ἐξου-
 σία ἕως εἰς τὸν ἐμπύριον Οὐρανὸν μεγαλύνεται. Ω^ν παρά-
 βι παράδοξον, εἰς τὸ ὁποῖον με νέον ἢ ἀσυκλήτισον τρόπον
 ἐπιτελεῖται ἡ μάχη· ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ οἱ στρατιῶται ξίφει
 ἀποτεμνόμενοι πίπτουσιν, ἀλλὰ πίπτοντες νικῶσιν· ὑπομέ-
 νοντες βασιλεύουσιν· καὶ θνήσκοντες θριαμβεύουσιν. ἀλλὰ
 με ποῖα ἄρματα; ὄχι με λόγχαις σιδηραῖς, ὄχι με ἀκο-
 νισμένα σπαθία, ὄχι με βώλια πολεμικά, ἀλλὰ με τὴν
 ἀσπίδα τῆς καρτερίας διαφεντεύοντες τὰς ψυχὰς τῶν ἀ-
 ναιρῶνται διὰ ξίφους ὡσπερ ἄκακα πρόβατα, καὶ δὲν εὐ-
 γαίνει φωνή, ἔτε παράπονον ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν, ἀλλὰ με
 ἡσυχὴν καρδίαν, καὶ ὁ συνετὸς αὐτῶν νῆς διατηρεῖ τὴν
 ὑπομονήν. καὶ διὰ τῆτο πρεπόσιτως οἱ Ἑρμινευταὶ τῆς Γρα-
 φῆς ἐπαρομίασαν τὴν Ἐκκλησίαν με τὸν Πύργον τῆ Δα-
 βίδ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, καθὼς ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ δ'. κεφ.
 τῆ Ἄσματος, Χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται, καὶ πᾶσαι βολί-
 δες τῶν δυνατῶν· διότι καμία πανοπλία δὲν εἶναι δυνατω-
 τέρα καὶ τῆ πλήκτρα τῶν διαγμῶν, ὡσάν τῆ δυνατῆ ἀν-
 δρὸς ἢ ὑπομονῆ· εἶναι γὰρ ἀληθινόν, πῶς ἐκείνῳ μόνῳ γί-
 νεται ὕβρις καὶ ἀδικία, ὅπως ἔτε δέχεται, ἔτε θέλει τὴν
 ὕβριν, τὸ λοιπὸν ὁποῖος δὲν βαρυθυμεῖ ὅταν ὑβρίζεται, αὐ-
 τὸς προφανῶς ἀμβλύνει, καὶ ἀντικρῆει ὄλην τὴν δύναμιν
 τῆς ὕβρεως· ὅμως πῶς ἀντιπολεμεῖ τῆς ὑπεναντίας χωρὶς
 μάχαιραν, χωρὶς σαΐτας, καὶ χωρὶς ὄργανα πολεμικά;
 ἰδὲ ὁ νέος πολεμικὸς τρόπος, τὸν ὁποῖον προεῖπεν ἡ Δεβόρρα,
 ἐκείνη ἡ Εὐγενεσάτη γυνὴ εἰς τὸ ε'. κεφ. τῶν Κριτῶν. „Πό-
 λεμον νέον ἐξελέξατο Κύριος.“ ἐπειδὴ καὶ ἡ Ἐκκλησία θριαμ-
 βύει, ὄχι πολεμῶσα, ἀλλ' ὑπομένωσα· ὄχι μεταχειρίζο-
 μενη

μῆνη τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ προχέουσα τὸ ἴδιον αἷμα· τήτου ἕνεκεν ὁ Τερτυλλιανὸς ὀνομαζεν ἱμάτια φοινικὰ τῶν Μαρτύρων τὰς βασάνες, λέγωντας· τοῦτο εἶναι τὸ φόρεμα τῆς νίκης ἡμῶν, τῆτο εἶναι τὸ φοινικῆν ἱμάτιον, ἔτω τρέχοντες θριαμβεύομεν· ἐντεῦθεν οἱ γενναῖοι Μάρτυρες εἰς τὰς Ἐκκλησίας μὲ φοίνικας ζωγραφίζονται· κρατῶσι τὰς φοίνικας εἰς τὰς χεῖρας, διατὶ μὲ γλυκὰ φιλήματα ἠσπάζοντο τὰς σιδηρὰς ἀλύσεις· μὲ τὰς ὁποίας ἦσαν δεδεμένοι, εὐχαριστῶντες, καὶ εὐλογῶντες τὸν Κύριον· διὸ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἀφίνωντας εἰς ἓνα μέρος τὰς λαμπρὰς ἐπωνυμίας ὅπῃ εἶχε, δὲν ἐκαυχᾶτο πῶς ἦτον Ἀπόστολος, δὲν ἔλεγε πῶς ἦτον σκαῦος ἐκλογῆς, ἢ τῶν ἑθνῶν διδάσκαλος, ἀλλ' ἐσημνύετο πῶς ἦτον δέσμιος ἐν Κυρίῳ. Παῦλος δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἔχεν οἱ Μάρτυρες τὰς φοίνικας εἰς τὸ σῶμα, ἐπειδὴ καὶ παρρησίᾳ ἔλεγον ἐνώπιον τῶν τυράννων· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μάλλον, ἢ Ἀνθρώποις· ἔχεν τὰς φοίνικας εἰς τὰς χεῖρας, διατὶ χαίροντες ἐπορεύοντο εἰς τὰς φυλακάς, καὶ εἰς τὰ δεσμωτήρια, ὡσάν εἰς παντευφρόσυνον εὐωχίαν, ὅτι ὑπὲρ τῆ ὀνόματος τῆ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμαθῆναι· ἔχεν τὰς φοίνικας εἰς τὰς πόδας, διατὶ ἀγαλλομένῳ ποδὶ ἐπεριπατῶσαν ἐπάνω εἰς τὰς φλόγας· ὅθεν καὶ ὁ μάρτυς Τιβερίτιος πατῶντας τὸ πῦρ ἔλεγε· τὰ κάρβουνα ταῦτα μοὶ φαίνονται τόσα ἄνθη· ἔχεν τὰς φοίνικας εἰς τὴν καρδίαν, διατὶ καυχόμενοι ἐκήρυττον· Πιστεύομεν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσαυρωμένον, τέλος πάντων ἔχεν τὰς φοίνικας εἰς κάθε τόπον, εἰς κάθε καιρὸν, καὶ ἐνώπιον πάντων, διατὶ αὐτὴ ἦτον ὀλονῶν τῶν Μαρτύρων ἡ φωνή· εὐφραϊνόμεθα Χριστοῦ δεινότερα παθεῖν· ἔλεγεν ὁ Μωϋσῆς· Παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τῆτο, τὶ ὅτι εὐ κατακαίεται ἡ Βάτος· καὶ τὸ αὐτὸ πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ εἰπῶμεν, διὰ τὰς Μάρτυρας· μέγα τὸ ὄραμα τῆτο· πλήττονται μὲ τοσαύτας βασάνες, συντρίβονται αὐτῶν τὰ ὀσά καὶ τὰ μέλη, καὶ παντελῶς δὲν σαλεύονται· ὡσάν νὰ ἔλεγεν ὁ εἰς ὑπὲρ τῆ ἄλλης.

Ἄν ὅλος πέσῃ, καὶ κρεμνισθῇ ὁ κόσμος,
Τῆτον ἢ πτώσις, ἄτρομον τὸν εὐρίσκει.

Ε' τευ-

Ἐντεῦθεν ἀξίως παρομοιάζεται μετὸν φοῖνικα ἢ Ἐκκλη-
 σία εἰς τὸ ἔβδμον τῆ ἀσματος. Τῆτο μέγεθος, ὡμοιώ-
 θης τῷ φοῖνικι· διατὶ καθὼς ὁ φοῖνιξ δὲν κάμπτεται ἀπὸ
 τὸ βάρος, ἀλλ' εἰς τὰ ἄνω ἐγείρεται· ἔτω καὶ ἡ Ἐκκλη-
 σία, πολεμεῖται μὲν, μὰ ποτὲ δὲν κατατροπᾶται· θαι-
 μαςὸν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἑρας τῆς Λακι-
 νιακῆς γράφει ὁ Πλίνιος· εἰς τὸ θυσιαστήριον (λέγει) τῆς
 Ἑρας, ὅπῃ εὐρίσκεται εἰς τὸ λεγόμενον Λακίνιον ἀκρωτη-
 ριον, μ' ὅλον ὅπῃ εἶναι ὑπαίθριον, ὅταν φυσῶσιν οἱ ἄνεμοι
 με σφοδρότητα, ἢ σάκτι μένει πάντοτε ἀσάλευτη· ὅθεν
 ἔχει ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· Ἄπρακτος κάθε πνοὴ τὸ
 αὐτὸ κινύττασι καὶ ὅλοι οἱ Μάρτυρες, ἃς ἔλθωσιν αἱ κα-
 ταιγίδες, ἃς σικωθῶσιν οἱ ἄνεμοι, ἃς ἐπανεβῶσιν αἱ δυ-
 συχίαι, πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα· καὶ τί χαρήσει ἡμᾶς
 ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆ Χριστοῦ; τάχα τὸ ξίφος; ἄπρακτος
 κάθε πνοὴ· ὁ Ἄγιος Μάρτυς Κυπριανὸς, ὅταν ἔλαβε τὴ
 θανάτου αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν, ἀράγε ἐφοβήθη; χαίρων
 καὶ ἀγαλλόμενος ἀπεκρίθη· ἀμὴν, ἀμὴν· τῷ Θεῷ χάρις·
 ὁ Ἄγιος Σεβαστιανὸς φερόμενος εἰς τὸ μαρτύριον, εἶχεν
 ἔμπροσθεν εἰς τὸ σῆθος τὴ ἑνα χειρόγραφον ὅπῃ ἔλεγε·
 διατὶ εἶμαι Χριστιανός· Ἐδμενδος ὁ καμπιανὸς Θεολόγος
 εσωντας καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως
 να ἀπεφασίθη εἰς θάνατον, εὐθέως ὕψωσε τὰ ὄμματα
 εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἔφαλε τὸ, Σὲ ὑμνεῖμεν, σὲ εὐλογεῖ-
 μεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν Κύριε· πάντες οἱ Ἄγιοι ἐπορεύοντο
 χαίροντες καὶ βοῶντες λαμπρᾷ τῇ φωνῇ, εὐφραϊνόμεθα
 ὑπὲρ Χριστοῦ δεινότερα παθεῖν· συντριβόμεθα, ἀλλ' οὐ κάμ-
 πτόμεθα· τέμνεται μελιδὸν τὸ σῶμα, ἀλλὰ μένει ἀσά-
 λευτος ἡ ψυχὴ καίει ἔξωθεν ἡ φλόγα, ἀλλ' εἶναι ἔσωθεν
 ἄλλη δύναμις θερμότερα· ἔτοι ἦσαν ἄνδρες, τετέσι νικη-
 ταί· ἐκεῖ ᾗ ὅπῃ ἡ Γραφὴ εἰς τὴν ἐδικὴν μας μετάφρα-
 σιν λέγει· ἀνδρίζε καὶ ἰχυε· τὸ Ἑβραϊκὸν λέγει· ἀνδρίζε
 καὶ ἔσω ἀνήρ· τὸ ἀνήρ, Λατινιστὶ λέγεται βίρ, ἀπὸ τὸ
 βιρτᾶτε, τετέσι ἀπὸ τὴν Ἀρετὴν, καθὼς λέγει ὁ μέγας
 Γρηγόριος· ἀλλ' εἰς τὰς παρόντας καιρὸς, οἱ μὲν Ἄνθρω-
 ποι εἶναι πολλοί, οἱ δὲ ἄνδρες, ἦγχι οἱ ἐνάρετοι, εἶναι ὀλί-
 γοι· καὶ διὰ τῆτο ὁ Διογένης περιπατῶντας τὸ μεσημέρι

εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς μὲ φανὸν ἀταμμένον εἰς τὰς χεῖρας, ἐγύρευε γὰρ εὖρη ἓνα Ἄνθρωπον· λέγοντες δὲ αὐτῶ τινές, ἰδὲ πόσοι εἶναι παρόντες· ἀπεκρίθη ὁ Φιλόσοφος· τῆτοι δὲν εἶναι Ἄνθρωποι, διατὶ δὲν ἄγονται ἀπὸ τὸν λόγον, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν. εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν ἦσαν ἄνδρες ἰχυροὶ τὰς ὁποίας κανένας φόβος δὲν εἶδύνετο γὰρ κατυποβάλλῃ· ἐντεῦθεν ἡ Ἐκκλησία λέγεται εἰς τὴν ἀποκάλυψιν σημεῖον μέγα, διατὶ ὄντως εἶναι μέγα θαῦμα, ὅπῃ ἐγένετο ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ἀληθινὰ δὲν εἶναι θαῦμα μέγα ἢ μόνον ἡ θεμελίωσις τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ προχάρισις αὐτῆς ἡ θαυμασίος, ἀνάμεσα εἰς τὰς σκληρὰς διωγμὰς τῶν τυράννων; μάλιστα δὲ ἂν σοχαθῆμεν, ποῖοι ἦσαν ἐκεῖνοι, ὅπῃ τὴν ἐθεμελίωσαν; ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, ταπεινοὶ τὸ γένος, ἀλιεῖς τὴν τέχνην, χωρὶς καμίας κοσμικῆς δυνάμεως τὴν βοήθειαν. ὦ καράβι εὐτυχέστατον, ὅπῃ ἐβάφησεν μὲ τοιούτων λαμπρῶν Ἡρώων τὸ πολύτιμον αἷμα· τῆτεσι μὲ ἐκεῖνο τῶν Ἀποστόλων, ὅπῃ εἶναι τῆς ὀρθοδόξου Πίσεως τὰ προπύργια, καὶ τῆς Ἐκκλησίας οἱ ἀγρυπνοὶ φύλακες. ὦ καράβι, ἀξιὸν γὰρ ἐγκωμιάζεται μὲ Οὐρανίης ἐπαίνου· τὸ ὁποῖον ἀγκαλιὰ καὶ πολλοὶ τίτλοι καὶ ἐπωνυμίαι, ὡς πολῦτιμοι μαργαρίται τὸ ἐγκαλλωπίζουσιν, ὅμως πέντε εἶναι τὰ προνόμια ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀγαπᾷ ἐξαιρέτως γὰρ φαίνεται καθαραισμέιον· λέγεται γὰρ ἡ Ἐκκλησία, μία, Ἁγία, Καθολικὴ, Ἀποσολικὴ, καὶ Ὁρατὴ καὶ πρῶτον μὲν λέγεται Μία, διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ ἐνότητα τῶν πιστῶν· ἡ γὰρ Ἐκκλησία εἶναι μία σύναξις πολλῶν Ἀνθρώπων, ὅπῃ ἓνα μόνον Θεὸν προσκυνᾷσι· τῆτε ἐνεκεν ὡς ἀναξία πρέπει γὰρ ἀποκριθῆ Ἐνρίκω τῷ ὀγδοῦ ἢ αἵρεσις τῷ ῥηγὸς τῆς Ἀγγελίας, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν εἰς τοιαύτην ἀνοίαν, ὅπῃ ἔλεγεν, ὅτι εἰς τὸν κόσμον τόσαι ἦσαν αἱ Ἐκκλησῖαι τῷ Θεῷ, ὅσα εἶναι τὰ βασίλεια· ὦ ἀσεβέστατος ἀνὴρ, ὅπῃ διὰ τὴν ἀκάθαρτον αὐτῷ ἀσέλγειαν κατήντησεν εἰς τοιαύτην αἰχροτάτην ἀθλιότητα· ἀπὸ τῆτε τῷ ῥηγὸς τὴν ἀπώλειαν μάθετε ὦ Εὐσεβεῖς Ἡγεμόνες, γὰρ ὑπακέετε μὲ ταπεινώσιν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ὅσα περὶ πίσεως, καὶ περὶ ψυχικῆς σωτηρίας σᾶς παραγγέλλει· ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν

μῶν τὸν Βασιλέα τῶν βασιλευόντων Χριστὸν, τὸν φοβερὰν κριτὴν, ὅπῃ μέλει πάλιν νὰ ἔλθῃ νὰ κρίνῃ ἐκεῖνος, οἱ ὅποιοι μὲ προφάσεις κοσμικὰς, ἢ πολιτικὰς τῆς αὐτῶν διοικήσεως τολμᾶσι νὰ σμικρύνῃ τὴν ἔξουσίαν, ὅπῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐδόθη τοῖς Ἀρχιερεῦσι, σκανδαλίζοντες τὰς πεισικὰς, ἢ ζημιῶντες τὴν Ὁρθόδοξον πίσιν· ταῦτα μετὰ χαρᾶς ἠγάπησεν νὰ εἰπῶ εἰς αὐτὰς τῆς Ἀγγλίας τὰς ἔξουσιασὰς, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐλευσίνην τὰν κατάστασιν. αὐτὸ γὰρ τὸ Βασίλειον, ὅπῃ μίαν φοράν ἦτον τὸ ὑπόδειγμα τῆς Χριστιανικῆς εὐσεβείας, τὸ βλέπομεν μετὰ δακρύων, πῶς ἐγένετο ἡ κατοικία ὁλοκλήρων τῶν αἰρέσεων· ὅθεν ἐν ἐνὶ σώματι παρὰ πάντων δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεται ἄγγλία, ἢ ἀγγλικὴ γῆ, καθὼς ἦτον τὸ πρῶτον, ἀλλὰ χώρα ἢ τόπος τῆς διαβόλης· πλὴν ἄς ἐπαναστρέψωμεν μὲ τὸν λόγον, ὅθεν ἐκαμαμεν τὴν παρέκβασιν, τρέψωμεν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα ἀρκετὰ ἐπιβεβαιῶνται, καὶ ἀποδείχεται μὲ ταύτην τὴν λαμπρὰν μαρτυρίαν τῆ ἐν Νικαίᾳ γνωμένης Συμβόλης τῆς εὐσεβῆς ἡμῶν Πίσεως. Πισεύω εἰς μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν, ἢ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν· δικαίως δὲ λέγεται μία, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι σῶμα τῆς Χριστοῦ, ἢ ὁ Χριστὸς εἶναι αὐτῆς ἡ κεφαλὴ· ἀλλὰ μὴν ὅπου εἶναι μία ἢ κεφαλὴ, ἀκολουθεῖ ἐξ ἀνάγκης νὰ εἶναι ἢ ἓνα μόνον τὸ σῶμα· ἔτι γὰρ μεμέρισται ὁ Χριστὸς, λέγει ὁ Μακάριος Παῦλος· τὸ λοιπὸν μία μόνη εἶναι ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἀγαθὰ ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς ὀνομάζονται κεφαλαὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅμως προσηγορικῶς μόνον λέγονται, ἢ οὐ κυρίως· μόνος γὰρ ὁ Χριστὸς καὶ τὸν Ἀπόστολον εἶναι ἡ κυρίως ἀληθινὴ κεφαλὴ, ὁ ὁποῖος τῇ αὐτῆς δυνάμει, ἢ χάριτι διοικεῖ ὅλον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ λοιποὶ Ἱεράρχαι εἶναι μόνον συνεργοί, καὶ τοποτηριταὶ τῆς ἀκρῆς Ἀρχιερέως Χριστοῦ, ἢ διαμοιρασαὶ τῶν αὐτῆς δωρεῶν, καὶ χαρίτων. Δεύτερον λέγεται ἡ Ἐκκλησία, Ἀγία, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὸ δ. κεφ. τῆς Ἀσματος. Ὅλη εἶ καλὴ ἢ πλησίον μα, ἢ μῶμος ἐν ἔσιν ἐν σοί· ἢ εἰς τῆτο τίποτες δὲν ἐμποδίζει ἐκεῖνο τὸ κοινὸν ἀξίωμα, ὅπῃ λέγει· τὸ καλὸν ἐξ ὅλης τῆς αἰτίας συνίσταται, καὶ τὸ κακὸν ἀπὸ κάθε μερικὸν ἐλάττωμα· ὅθεν μὲ τὸ νὰ εἶναι

πολλοί

πολλοὶ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀκολουθεῖ, ὅτι νὰ μὴν ἔχη εἰς ὅλα τῆς τὰ μέρη τὴν Ἀγιότητα, καὶ ἐπομένως νὰ μὴν εἶναι Ἀγία· καὶ μάλιστα ὅπῃ αἱ ὀνομασίαι λαμβάνονται ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον μέρος, ἦγαν ἀπὸ τῆς περισσοτέρης· ἀλλὰ μὴν περισσότεροι εἶναι οἱ ἁμαρτωλοὶ, παρὰ οἱ δίκαιοι· τὸ λοιπὸν, πῶς λέγεται ἡ Ἐκκλησία ὅλη καλὴ καὶ Ἀγία; διὰ σαφήνειαν ταύτης τῆς ἀπορίας πρέπει νὰ σημειώσωμεν, πῶς εἰς τὴν Ἱερὰν Γραφὴν αἱ διαμεριστικαὶ λέξεις δὲν λαμβάνονται πάντοτε μὲ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλὰ πότε μὲν ἀποδίδονται χωριστικῶς ἐξαιρέσεως, καθὼς εἶναι τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τῆ Ἀποστόλου· Ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσι. διότι ὅσοι ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ κατάγονται, ἀνάγκη εἶναι ὅτι ὅλοι νὰ ἀποθάνωσι· πότε δὲ ἀποδίδονται εἰς μερικὰ μόνον ἄτομα, καὶ ἔχι εἰς ὅλον τὸ γένος· καθὼς εἶναι τὸ ἄλλο ρητὸν, πάλιν τῆ Ἀποστόλου· Ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήσονται, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται διὰ τὸ γένος μόνον τῶν μελλόντων σωθῆναι· καὶ διπλοῖ, ἢ πῶς ὅλοι ὅσοι σώζονται, διὰ τῆ Χριστοῦ σώζονται· ἢ πῶς ἀπὸ ὅλα τὰ γένη τῶν ἔθνῶν, μερικοὶ μόνον ζωοποιεῖνται· εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας λοιπὸν, ὅταν λέγη ἡ Γραφή διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅλη εἶ καλὴ ἢ πλῆσιον με, ἐννοεῖ ὅχι διὰ ὅλα τὰ ἄτομα τῆ γενέως, ἀλλὰ διὰ τὰ γένη τῶν ἀτόμων, δηλονότι, πῶς εἰς κάθε σάσιν καὶ βαθμὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας, εἶναι πολλοὶ φίλοι τῆ Θεοῦ, χωρὶς κανένα ῥύπον θανάσιμου ἁμαρτήματος· καὶ ἡ ὀνομασία δὲν λαμβάνεται ἀπὸ τὸ περισσότερον μέρος, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ εὐγενέστερον καὶ ἐκλεκτώτερον, τρεῖς εἰς ἀπὸ τῆς Ἀγίας, ὅπῃ ζῶσι χωρὶς πταῖσμα θανάσιμον, καὶ ἀγκαλὰ καὶ αὐτοὶ ὡς Ἀνθρώποι, ἐλεύθεροι δὲν εἶναι τελείως ἀπὸ συγγνωσὰ ἁμαρτήματα, ὅμως αὐτὸ τίποτες δὲν τοὺς ζημιοῖ, διὰ τὴν συγγνωσὰ πταῖσματα, δὲν ἀφαιρᾷ τὴν χάριν, ἕτε τὴν ἀγάπην ὅπῃ εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἀγιότητος. Τρίτον λέγεται ἡ Ἐκκλησία, Καθολικὴ, τρεῖς εἰς Οἰκουμένη, καὶ διὰ τὸν τόπον, καὶ διὰ τὸν καιρὸν, καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν, καὶ διὰ τὸ ὑποκείμενόν της· εἶναι Καθολικὴ διὰ τὸν τόπον· διὰ τὴν πανταχῆ κυριεύει ἡ Ἐκκλησία· ἔτσι τὸ λέγει μὲ τὸν Δαβὶδ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὸν σα. Παλ-
μόν·

μόν. Κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης· ἀπὸ τὸν πόλον τὸν ἀρκτικόν, ἕως εἰς τὸν ἀνταρκτικόν ἐπέταξεν ἡ φήμη τῆς Πίσεως τῶν Χριστιανῶν, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἐταξίδευσεν ἕως εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀπὸ τὴν δύσιν ἕως εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀπὸ τὸ βορεινὸν μέρος ἕως εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, καὶ ἀπὸ τὸ νότιον ἕως εἰς τὴν Βρασιλίαν· καὶ διὰ τὰ μὴ περιττολογῶ, εἰς πάντα τὰ κόσμους τὰ πέρατα, καὶ ἕως εἰς τὰς ἀντίποδας μετὰ δόξης ἀπλώθη, ἐπειδὴ εἰς κάθε τόπον κηρύττεται, καὶ θέλει κηρυχθεῖ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον· καὶ μὴ μοι εἰπῆς· ποτὲ εἰς ὅλον τὸν κόσμον δὲν ἐκηρύχθη τὸ Εὐαγγέλιον· διατὶ φθάσει πῶς ὅλος ὑποχρεῶναι καὶ διαδοχὴν εἶναι τὸ ὑποδεχθῶσι, καὶ πῶς ἡ φήμη του ἐπεριπάτησεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον· καὶ διὰ τὸτο ἄριστα παρομοιάζεται μὲ τὸ Ρόδι, ὅπερ εἰς τὴν κορυφὴν τε ἔχει τὸ σέμμα. διατὶ ἡ Ἐκκλησία βασιλεύει ἀπὸ Ἀνατολῶν Ἡλίας μέχρι Δυσμῶν· εἶναι δὲ Καθολικὴ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν· διατὶ ἄρχισεν ἀπὸ κτίσεως κόσμου, καὶ θέλει διαμείνει ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων· διὰ τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ· καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τὰς αἰῶνας, καὶ τῆς Βασιλείας αὐτῆς οὐκ ἔσται τέλος· πᾶσαι αἱ μοναρχίαι ἔλαβαν, καὶ λαμβάνουσι τέλος, ἀλλὰ τὴν Χριστῆ ἡ ὑπερτάτη Βασιλεία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ποτὲ δὲν θέλει παύσει· εἶναι Καθολικὴ καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν, διὰ τὴν τὰ τῆς Ἐκκλησίας περὶ Πίσεως δόγματα, καὶ διδάγματα, εἶναι πάντα ἀληθῆ, καὶ δὲν περιέχουσι κανένα σφάλμα, ἢ κανένα ἐλάττωμα. τέλος πάντων εἶναι Καθολικὴ διὰ τὸ ὑποκειμένον, ἥτοι διὰ τὴν ὕλην τῆς ὑποθέσεώς της, διατὶ πάντας ἀδιαφόρως καλεῖ, καὶ πάντας χωρὶς τινος ἐξαιρέσεως μὲ τὰς παραγγελίας της ὑποχρεῶναι· ἀκόμι καὶ διατὶ προτῆρ εἶναι τὸ τέλος τῶν κόσμων, δὲν θέλει μείνει κανένα ἔθνος, ὅπερ εἶναι μὴ δεχθῆ τὴν ὀρθόδοξον Πίσιν· ὅταν δὲ λέγω πάντας, δὲν ἐννοῶ, πῶς καὶ τὸ παρὸν εἰς ὅλους ἄμα; καὶ ἐν ταύτῳ ἀπλέται· ἢ πῶς εἰς τὰς παρεληλυθότας χρόνας εἰς ὅλους ὁμῶς ἀπλώθη· ἢ πῶς εἰς τὸ μέλλον εἰς ὅλους ὁμῶς θέλει ἀπλωθεῖ· ἢ ἢ Ἐκκλησία δὲν λέγεται Καθολικὴ διὰ τὸτο, διατὶ δηλαδὴ περιέχει καθένα ἐνικῶς ἀπὸ

ἀπὸ τῆς Ἀνθρώπων χωρὶς νὰ λείψῃ τινὰς· βλέπομεν γὰρ πῶς πολλοὶ εἰς τὴν ἀπιστίαν τῶν ἀποθνήσκουσι, καὶ παντελῶς δὲν ἐπιστρέφουσιν· ἀλλὰ λέγεται Καθολικὴ, διατι ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ ὅλας τὰς Ἐπαρχίας περιέχει, ἐπιστρέφοντας μερικὰς αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν. Τέταρτον λέγεται ἡ Ἐκκλησία Ἀποσολικὴ, διατι εἶναι διάδοχος τῶν Ἀποστόλων. Τέλος πάντων λέγεται ἡ Ἐκκλησία ὀρατὴ· τὸ ὁποῖον μὲ πολλὰς μαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς δύναμαι νὰ τὸ ἀποδείξω· ἀλλὰ διὰ τὸ σύντομον τοῦ λόγου, ἀναφέρω μόνον τῆς Εὐαγγελιστῆ Ματθαίου τὸ ῥητὸν, εἰς τὸ 11. κεφ. ἐνθα διδάσκει νὰ δίδωμεν εἶδῃσιν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν μένῃ ἀδιόρθωτος ὁ Χριστιανὸς ὅπῃ πταίει. Ἐὰν δὲ παρακῆσῃ αὐτῶν, εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἀνίσως λοιπὸν καὶ ἡ Ἐκκλησία ἦτον ἀόρατος, πῶς ἐδύνετο τινὰς νὰ τῇ ἀναγγείλῃ περὶ τῆς ἀμαρτήσαντος ἀδελφῆ; εἰς τὸτο δὲ παντελῶς δὲν ἰχῦει τῆς Λαθέρης τὸ ἐπιχείρημα, ὅπῃ λέγει· πάντες οἱ Εὐσεβεῖς πιστεύουσιν εἰς τὴν Ἀγίαν τῆς Θεοῦ Ἐκκλησίαν· ἀλλὰ μὴν ἡ Πίσις εἶναι πραγμάτων ἔλεγχος μὴ βλεπομένων, καὶ τὸν Ἀπόστολον εἰς τὸ 1. κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς· τὸ λοιπὸν εἰς τὸ πιστεύωμεν, δὲν βλέπομεν, καὶ ἀκολούθως δὲν εἶναι ὀρατὴ ἡ Ἐκκλησία· εἰδὲ μὴ ἔπρεπε νὰ λέγωμεν· βλέπω τὴν Ἀγίαν τῆς Θεοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ ὄχι πιστεύω· δὲν ἰχῦει λέγω ἡ ἀντίρρησης αὕτη, ἢ μάλλον εἰπεῖν ἡ ἀνοία τῆς Λαθέρης, διατι τὰ δύο ταῦτα ἠμποροῦσι νὰ εἶναι ἅμα ἀληθινὰ καὶ διάφορον λόγον, δηλονότι καὶ νὰ πιστεύουσιν οἱ Εὐσεβεῖς εἰς τὴν Ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ βλέπῃσι τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν· ἄλλο γὰρ εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ βλέπομεν, καὶ ἄλλο ἐκεῖνο ὅπῃ πιστεύομεν· καὶ καὶ τὸν σκοπὸν τῆτον εἶπε, καὶ ὁ Κύριός μας τῷ Ἀποστόλῳ Θωμᾷ, εἰς τὸ, 1. κεφ. τοῦ Ἰωάννου· ὅτι ἐώρακάς με, Θωμᾷ, πεπίστευκας· ἄλλο εἶδε, καὶ ἄλλο ἐπίστευσεν, καθὼς ἄριστα σημειῶνει ὁ μέγας Γρηγόριος· εἶδεν Ἀνθρώπον ἀληθινόν, καὶ τὸν αὐτὸν ἐπίστευσεν εἶναι Θεόν· ἔτω καὶ ἡμεῖς λέγομεν διὰ τὸ Μυσικὸν Σῶμα τῆς Χριστοῦ, ὅπῃ εἶναι ἡ Ἐκκλησία· βλέπομεν πρᾶγμα εἰς αὐτὴν, τετέστι τὴν ὁμήγυριν τῶν Ἀνθρώπων, ὅπῃ ὅλοι συναθροίζονται, καὶ εἶναι τὸ ἓνα ἐν τῇ ἐμολογίᾳ τῆς Πίσεως· εἶναι δὲ

καὶ ἄλλο ὅπερ δὲν βλέπομεν, ἀλλὰ μόνον τὸ πισεύομεν, ἢ
 γὰρ ἡ Πίστις, ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ Πνευματικὴ ἐξουσία· καὶ ταῦ-
 τα εἶναι ὅπερ πισεύομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν εἰς τὸ Ἁ-
 γιον Σύμβολον λέγωμεν· Πιστεύω εἰς μίαν, Ἀγίαν, Κα-
 θολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὡς λοιπὸν καθε-
 δρὰ τῆς εὐλογίας τρισευδαίων, καὶ τρισμακαρία. Ὡς κα-
 θεδρὰ τῆς ἀληθείας, ἔξω τῆς ὁποίας οὐδέν ἐστιν Ἅγιον,
 ἔτε Νόμιμον, διότι καθὼς τὸ πτηνόν, ὁποῦ ὀνομάζεται
 Φοῖνιξ, καὶ εἶναι μονογενὲς εἰς τὸν κόσμον, δὲν πετᾷ εἰς
 ὄλην τὴν χώραν τῆς ἀέρος, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς πέτρας τῆς
 Ἀραβίας εὐρίσκεται· ἔτω καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅπερ ὡς Φοῖνιξ
 εἶναι μία, εἰς κανένα ἄλλον τόπον δὲν φαίνεται, εἰμὴ μόν-
 ονον εἰς τὴν πέτραν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ εἰς τὰ
 Δόγματα τῆς Πίστεως δὲν δύναται νὰ σφάλῃ· λέγοντας
 τὸ ἀφευδὲς σῶμα τῆς Σωτῆρος Χριστοῦ εἰς τὸ δέκατον ἔκ-
 τον, τῆς Ματθαίου· ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσωμε
 τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἅδε ἔκατιχίσουσιν αὐτῆς· εἰάν
 γὰρ ἡ Ἐκκλησία ἐδύνετο νὰ σφάλῃ εἰς τὰ τῆς Πίστεως,
 βέβαια δὲν ἦθελ' εἶσαι θεμελιωμένη ἐπὶ τὴν ἀσφαλῆ,
 καὶ ἀσάλευτον πέτραν. μὰ τί; δὲν εἶπεν ὁ Θεὸς τῇ Ἐκκλη-
 σίᾳ μὲ τὸ στόμα τῆς Ὠσηῆ εἰς τὸ β'. κεφ. Μνηστεύσομαί
 σε ἑμαυτῷ ἐν πίστει, ἀλλὰ μὴν ὁ τοιοῦτος γάμος εἶναι ἀ-
 διάλυτος· τὸ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ σφάλῃ
 περὶ τὴν Πίστιν. Ταύτην λοιπὸν τὴν μίαν, Ἀγίαν, Κα-
 θολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν σέβει καὶ τίμα ὡς
 Ἡγεμῶν· εἰς ταύτην ὑπόταξον μὲ ταπεινώσιν τὸ σκῆ-
 πτρον, καὶ τὰ ἄλλα σύμβολα τῆς Βασιλείας· καὶ διὰ ταύ-
 τῆς τὴν ὑπεράσπισιν, καὶ τὴν ζώνσιν, καὶ τὰ ὑπάρχοντά
 σου ἀπόβαλλε· ἔχε πάντοτε πρό ὀφθαλμῶν, ὡς λαμ-
 πρὰ ὑποδείγματα, τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, Θεοδοσίον,
 τὰς μεγάλους Βασιλεῖς, καὶ αυτοκράτορας, ὅπερ ἐστάθισαν
 τῆς Ἀγίας τῆς Θεῆς Ἐκκλησίας διαφεντευταί, καὶ ὑπέρμα-
 χοί· καὶ τότε ἄς εἶσαι βέβαιος, πῶς τὸ Βασιλείόν σου θέ-
 λει λάβει εἰς αἰῶνα αἰῶνος εὐλογίαν παρὰ Κυρίου.

Τὰς λειτουργίας ὡς Ἡγεμῶν, τίμα Θεῷ τῆς ζῶντος,
 Καὶ βοηθὸς ὁ Οὐρανός, ἔσται σοι αἰδίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΚΟΣΤΟΝ.

Οἱ τὴν εὐσέβειαν ἀγαπήσαντες, ἐπὶ πολὺ, καὶ εὐ-
 τυχῶς ἐβασίλευσαν· οἱ δὲ κατ' αὐτῆς ἐπανασάν-
 τες, μετ' αἰσχύνης τὴν ζωὴν ἀπετέλεσαν.

Αἴσχωσι διὰ βέβαιον οἱ Ἡγεμόνες, πῶς ὅσοι ἀπο-
 στάτησαν ἀπὸ τὴν Καθολικὴν Ἀγίαν τε Θεῶν Ἐκ-
 κλησίαν, ὅλοι χεδὸν περιέπεσαν εἰς μεγάλας ἀνάγκας καὶ
 στενοχωρίας· τὸ ὅποιον μὲ τὴν δοκιμὴν ἐφάνη, καὶ μὲ τῶν
 πολλῶν τὰ παραδείγματα ἐβεβαιώθη. Ὁ Ἰβλιανὸς ὁ πα-
 ραβάτης, τὸ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ ἀνεψιὸς, τῆς εὐσε-
 βείας τῶν προγόνων ἀλλότριος, ἐκίνησε καὶ τῆς Ἐκκλη-
 σίας καὶ τὸν κάλαμον, καὶ τὴν μάχαιραν· ἀλλ' ἀράγε δὲν ἐ-
 πλήρωσε τὴν δικαίαν ποινὴν τῆς τόσης τε δυσσεβείας; ἐ-
 κεί ὅπῃ ἐπολέμα καὶ τῶν Περσῶν, μὲ βέλος Θεϊκὸν εἰς
 τὰ ἐντόδια ἐπληρώθη· καὶ γεμίζοντας τὴν χεῖρά τε ἀπὸ
 τὸ ἴδιόν τε αἷμα, μὲ πείσμα τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν Οὐρανὸν
 βοῶντας· ἐνίκησας Γαλιλαῖε, ἐνίκησας· καὶ δὲ τὸ μεσο-
 νύκτιον, ἀφ' ἧ ἔρρευσε ὅλον τὸ αἷμα, παρέδωκε τὴν μι-
 ράν τε ψυχὴν εἰς τῶν δαιμόνων τὰς χεῖρας. Οὐάλλης ὁ
 Βασιλεὺς, τὸ Οὐαλεντιανῶν ὁ ἀδελφός, ὑπερασπιστὴς
 γενόμενος τῆς αἰρέσεως τῶν ἀρειανῶν, τοὺς ἀφιερωμένους
 μοναχὰς τῷ Θεῷ, καὶ ὁμολογητὰς τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας,
 μὲ βασάνης δεινὰς ἐτιμώρησεν· ἀλλὰ τάχα πῶς ἐτελείω-
 σε τὴν περίοδον τῆς ζωῆς τε; ἔχασε τὸ στράτευμά τε εἰς
 τὴν μάχην, καὶ φεύγωντας πληγωμένος καὶ ἐντρομος, μέσα
 εἰς μίαν ποταπὴν καλύβην περικλειθεὶς ἀπὸ τὰς ἐχθρὰς,
 ζωντανὸς ὑπὸ τῆ πυρὸς κατηναλλώθη. Ἀναστάσιος ὁ πρῶ-
 τος διαφέντευε τῆ δυσσεβῆς εὐτυχῆς τὸ βλάσφημον δόγμα
 καταφρονῶντας τὸ ὄνομα τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν Ὀρθό-
 δοξον Πίστιν· ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; ἐνώπιον τῶν Ἀρ-
 χόντων τῆ παλατίου τε, ἔπεσε κέρανιός ἀπὸ τὸν Οὐρα-
 νὸν, καὶ τὸν ἐθανάτωσε. Θεοδωρικός ὁ Βασιλεὺς ἔδειξεν ὡ-
 μότητα πολλὴν κατὰ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ καὶ πάντων τῶν
 Ὀρθοδόξων, ἀλλὰ τί τῷ ἐσυνέβη διὰ ταύτην τε τὴν θη-

ριωδίαν; τῷ ἦλθεν ἀποπληξία, καὶ ἐν τῇ ἀσεβείᾳ αὐτῆ
σωματικῶς, καὶ ψυχικῶς ἀπώλεθον· καταχωνευθεῖς (κα-
θὼς γράφει ὁ Ἱερός Γρηγόριος) εἰς τὴν πυρκαϊάν τῆς λι-
πάραις. Ἰουστινιανὸς ὁ πρῶτος, ἔγινεν ἀκόλѳος τῆς ἀ-
νοίας τῶν Εὐτυχιανῶν, ἐκκλίνωντας ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξόν
τε Εὐσέβειαν· μὰ, ποίαν ἀντάμειψιν ἔλαβεν; ὑστερημέ-
νος συνέσεως καὶ βελῆς, καὶ ἔξω φρενῶν γενόμενος, ἐτελεύ-
τησε. Δεσιδέριος τῶν Δογγοβάρδων ὁ Βασιλεὺς ἔτε τὸν
Θεὸν φοβέμενος, ἔτε τὰς Ἀνδρώπας ἐντρεπόμενος, ἐκί-
νησε πόλεμον καὶ τῷ Πάπα Ἀδριανῷ, καὶ πολλὰς πόλεις
τῆς Ἐκκλησίας καθυπέβαλεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τε, ἀλλ' ἀ-
πὸ τῆτο τὸ δυσεβές τε κατόρθωμα ποίαν ὠφέλειαν ἔλα-
βε; μετ' ὀλίγον τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὸ βασιλείον, τῷ Καρό-
λα τὰ στρατεύματα, ἀφίνωντας εἰς τὸν λαόν τε ὀλέθριον
τὴν ἐνθύμησιν τῆς τολμυρᾶς τε ἐγχειρήσεως. Μαυρίκιος
ὁ Αὐτοκράτωρ τόσον δυνατῶς διετάραξε τὸν μέγαν Γρη-
γόριον, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπῃ μίαν φοράν ἠναγκάσθη
ὁ Γρηγόριος νὰ τῷ γράψῃ ταῦτα· ἀγκαλὰ καὶ τῷ Γρηγορίῳ
αἱ ἀμαρτίαι εἶναι τοσαῦται, ὅπῃ δικαίως τε τυχαίνει νὰ
πάχῃ τὰ δεινὰ ταῦτα, ὅμως τῷ Ἀποστόλου Πέτρῳ δὲν
εἶναι κανένα πταῖσμα, διὰ τὸ ὁποῖον εἰς τὰς ἡμέρας τῆς
Βασιλείας σε νὰ τῷ πρέπῃ ἡ τοιαύτη καταφρόνησις· ἀλλὰ
τί ἠκολέθησε; μισηθεῖς ἀπὸ τὸν λαόν τε. ἐπανέστησαν
κατ' αὐτῶς τὰ στρατεύματα, καὶ παρὰ τῷ τυράντῃ Φωκῶ μῆ-
τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων τε ἀνιλεῶς διὰ ξίφους ἐθανατώ-
θη. Ὁ Ἡράκλειος ὁ Βασιλεὺς, ἀλησμονῶντας τὴν προ-
τέραν τε Εὐσέβειαν, μὲ τῆς ὁποίας τὸ στήριγμα ἀπέλαυ-
σε τόσα τρόπαια, καὶ καταφρονῶντας τῶν Ἀρχιερέων τὰς
νεθεσίας, ἠκολέθησε τῶν μονοθελητῶν τὸ βλάσφημον
δόγμα· ἀλλὰ ποῖον ἐστάθη τὸ τέλος τε; ἔγινεν ὁ δυστυ-
χῆς ὑδρωπικὸς, καὶ βασανιδεῖς ἐπὶ πολὺ ἀπὸ τὴν δεινὴν
ταύτην ἀδένειαν, τεθλιμμένος ἀπέθανε. Κώνστας ὁ Βα-
σιλεὺς, τῷ Ἡρακλεῖς ὁ ἔγγονος, πηγαίνωντας εἰς τὴν Ρώ-
μην ἐγύμνωσε καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰς Ἐκκλησίας ἀπ' ὅσα πο-
λύτιμα πράγματα εἶχασιν, καὶ καὶ τῷ Πάπα Μαρτίνῳ ἐπέ-
θηκεν ἀναιδῶς τὰς τολμυρᾶς τε χεῖρας· ἀλλ' ἀράγε ἐγλύ-
τωσεν ἀπὸ τὴν Θεῖαν ἐκδίκησιν; εἰς τὰ λυτρά τῆς Σικκ-
λίας

λίας ἐφρονεύθη ἀπὸ τὰς οἰκείας τε μὲ πολλὴν καταίχυνον·
 Ὁ Κωνσταντῖος υἱὸς τῆ μεγάλης Κωνσταντίνης, πρὸς χά-
 ριν τῶν Ἀρειανῶν ὅπῃ ἐδιαφέντευεν, ἐξόρισεν εἰς τὴν Καπ-
 παδοκίαν τὸν Ἅγιον Διονύσιον Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Με-
 διολάνων, διὰ τῆς Ὁρθοδόξου Πίσεως τὴν σταθιρὰν αὐτῆ ὁ-
 μολογίαν· ἀλλὰ τάχα ἔμεινε χωρὶς παιδείου; ἀπὸ ἀπο-
 πλιξίαν μὲ πολλὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς τε ἀπέθανεν εἰς τὰ
 σύνορα τῆ ὄρας, ὅπῃ ὀνομάζεται Ταῦρος. ὁ Οὐαλεντινιανὸς
 ὁ νέος μὲ πολλὰς τρόπαις ἔθλιψε τὸν θεῖον Ἀμβρόσιον, τὸν
 φωστῆρα τῶν Μεδιολάνων· ἐπρόσαξε ἧδὲ νὰ δάσῃ τοῖς αἰρε-
 τικοῖς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μητροπόλεως, καὶ νὰ διαλεχθῆ
 μὲ αὐτὰς περὶ Πίσεως ἐνώπιόν τε εἰς τὸ βασιλικὸν παλά-
 τιον, φοβερίζωντας νὰ τὸν ἐξορίσῃ, εἰάν δὲν ὑπήκουεν εἰς τὸ
 πρόσαγμα· ἀλλὰ τί τῷ ἐσυνέβη; ἀπὸ δικαίαν τῆ Θεῆ πα-
 ραχώρησιν, μέσα εἰς τὴν κατοικίαν τε τὸν ἐπνιξαν οἱ ἐχ-
 θροί τε. Κωνσταντῖνος ὁ πέμπτος πάντων τῶν Εὐσεβῶν ὁ
 πολέμιος, ὅπῃ ἐπανομάθη Κοπρώνυμος, ἀφ' ἧ μὲ δεινὰς
 βασάνης ἐπαίδευσεν δύο Πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως,
 ἐπρόσαξε καὶ τὰς ἀπικεφάλισαν· ἀλλ' ἔφθασεν ἐν τάχει καὶ
 ἡ Θεῖα ἐκδίκησις· διότι εἰς ὀλίγῃ καιρῷ διάστημα, ἀπὸ ἀ-
 νίατον λέπραν ὅλον τὸ σῶμά τε διεφθάρη. Λέων ὁ τέταρ-
 τος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Βασιλεὺς, παρακινημένος ἀπὸ
 φιλαργυρίαν, ἀρπάζωντας τὰ Ἱερά σκευὴ τῶν Ἐκκλησιῶν,
 ἐπῆρε δυναστικῶς καὶ ἀπὸ τὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸ
 χρυσοῦν καὶ πολύτιμον σέμμα, ὅπῃ εἶχεν ἀφιέρωσιν τῷ σω-
 τῆρι Θεῷ Μαυρίκιος ὁ Βασιλεὺς, καὶ τολμηρῶς τὸ ἔβαλεν εἰς
 τὴν Ἱεροσολόν τε κεφαλὴν· ἀλλ' ἀράγε δὲν ἐκδίκησεν ὁ ἐν
 Υἱοῖς οἰκῶν τὴν τόσῃν ἀσέβειαν; ἐκεῖνοι οἱ πολύτιμοι
 λίθοι, ὡσάν νὰ ἦσαν ἄνθρακες πυρός, ἐκατάκαυσαν ἔσω-
 σαν τῆ Λέοντος τὴν κεφαλὴν· ὅθεν ἀναγκαθεῖς ἀπὸ τὰς πό-
 νης, εὐγαλεν εὐθέως τὸν σέφανον, καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀ-
 πέθανε. Κωνσταντῖνος ὁ ἕκτος, καταφρονῶντας τὴν Βασι-
 λικὴν τε Σύζυγον, ἔλυσε παρανόμως, καὶ χωρὶς τινος αἰτίας
 τὸν Ἱερόν συνδεσμον τῆ γάμου, καὶ ἔλαβεν ἄλλην γυναῖκα
 σύντροφον καὶ τῆ θαλάμῃ, καὶ τῆ θρόνῃ· ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἰδίαν
 τε Μητέρα τὴν Εἰρήνην, καὶ τῆς βασιλείας ὑσερήθη, καὶ τῶν
 ὀφθαλμῶν. Λέων ὁ ἀρμένιος, ὁ πέμπτος ὅπῃ ἀνάμεσα εἰς

τῆς Βασιλείας εἶχε τοιοῦτον ὄνομα, ὑβρίζοντας καὶ τὰς σεπλὰς Εἰκόνας τῶν Ἁγίων, καὶ τὰ Ἱερά αὐτῶν λείψανα, παρρησία καὶ ταῦτα, καὶ ἐκεῖνας κατεπάτησεν· ἀλλὰ δικαίως μέσα εἰς τὸν Ναὸν τῆς Θεᾶς μὲ πολλὰς πληγὰς ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης του ἐφονεύθη. Εὐρίκος ὁ τέταρτος ἀτιμαζόμενος τὸ ἱερατεῖον, ἐκίνησε τὰ ὄπλα, καὶ τὰ στρατεύματα καὶ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλὰ Θεὸς παραχωρήσει, ὑπερνθεῖς τῆς Βασιλείας παρὰ τῆς ἕβτε Εὐρίκος τῆς πέμπτης ἀγάμεσα εἰς τὰς ταλαιπωρίας τῆς φυλακῆς ἐτελείωσε τὴν ζωὴν τῆς. Βιτίτζας τῶν γότθων ὁ Βασιλεὺς, ἀδελφῶν τῆς Συνοδικῆς Κανόνας, ἔδωκε θέλημα τοῖς δύσικοις ἱερεῦσιν, ἵπῃ ἦσαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς νὰ λαμβάνωσιν ὄχι μίαν σύζυγον, ἀλλὰ πολλὰς γυναῖκας· μὰ ἀράγε δὲν ἐπειράθη τῆς τε ὀργῆς τῆς Θεᾶς, καὶ τῆς ἐκδικήσεως; νικηθεῖς, καὶ αἰχμαλωτισθεῖς εἰς τὸν πόλεμον, ἔχασεν ὅμῃ τὸ βασίλειον, καὶ τὰ ὄμμαθα, καὶ μέσα εἰς μίαν σκοτεινὴν φυλακὴν δυσυχῶς ἐτελεύτησεν. Οὐωρίκος τῶν Βανδάλων ὁ Βασιλεὺς, μέτοχος ὡς τῆς ἀρειανικῆς αἱρέσεως, ἐξώρισεν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς πολλὰς Ὀρθοδόξους Ἀρχιερεῖς, καὶ πολλὰς εἰς θάνατον παρέδωκεν· ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀνομία ἐμείνε τάχα ἀπαίδευτη; δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς, ὅπῃ ἐπεσεν εἰς βαρυτάτην ἀδένεια· καὶ ἀναβλύζοντας ψήραις πανταχῶς ἀπὸ ὅλου τῆς τοῦ σώματος, μὲ τοιαύτην βάσανον ἐπλήρωσε τῆς κακίας τῆς τὴν ποινὴν, καὶ ἔμαθεν ἐμπράκτως, πόσον εἶναι φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεᾶς ζῶντος. Πάντες ὅσοι ἐξέκλιναν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐκαταφρόνησαν τῆς Ἁγιοτάτης Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τὰς ἐντολάς καὶ τὰς παραγγελίας, ἔλαβαν τέλος κακὸν καὶ ὀλέθριον, καθὼς ἐπιτήδεια ἐσιχέρησεν ὁ Ποιητὴς·

Μὲ θάνατον πολλὰ κακὸν, ἐντεῦθεν διαβαίνεν,

Οἱ τύραννοι, καὶ μὲ πληγαῖς, σὸν ἄδην καταβαίνεν.

Ὁ Νέρων ὁ θηριόγνωμος, τῆς σκληρότητος τὸ ὑπόδειγμα, τῆς ἀσυμπαθείας ἢ μορφῆ, καὶ τὸ φοβερὸν τέρας τῆς φύσεως, πόσῃν φθορὰν νὰ ἐπροξένησεν εἰς τὸ γένος τῆς Χριστιανῶν, μὲ βίας δύναται Ἀνθρώπων γλώσσα νὰ τὸ ἐξηγήσῃ· ἀλλ' ἅς ἰδῶμεν τὴν ἔκθασιν· μισήσῃς Θεῶν καὶ Ἀνθρώποις ὑπὸ πάντων ἐγκαταλελειμένος, καὶ παρὰ τῶν ἐχθρῶν διωκόμενος, διὰ νὰ

εὕρη

εὐρη τόπον καταφυγῆς, ἐπρόσρεχεν εἰς τὰς φωλεάς, καὶ εἰς τῆς γῆς τὰ χαράγματα· καταλαμβάνωντας δὲ, πῶς δὲν ἔμεινε πλέον καμία ἐλπίς σωτηρίας, καὶ φοβόμενος νὰ μὴ τῷ συνέβην ἄλλα δεινότερα εἰς τὸν θάνατον, ἐγίνε δῆμιος τῷ ἑαυτῷ, καὶ μὲ τὸ ξίφος τῷ ἐσφάγη, ἐνδυναμώνωντας τὴν τρέμωσαν αὐτῷ δεξιὰν ὁ εὐνέχου τε ὁ Σπύρος· ἔλεθαν δὲ ὕστερον διὰ ἀτιμίαν τε εἰς τὴν Ρώμην· ὁ Νέρων διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ, ἀποθνήσκει· καὶ διὰ νὰ φύγῃ τὰς ἐπιβέλους τε; ἐπιβλεύθη ὁ ἴδιος τὴν ζωὴν τε. Ὁ Δομετιανὸς ὄντας ὑπὸ πάλῳν κατὰ φρονημένους, δι' ἐπιβελῆς τῶν φίλων τε ἀνῆρέθη. Ὁ Διοκλητιανὸς, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς τῶν ἐχθρῶν τε τὰς χεῖρας, πίνωντας φαρμάκι θανατηφόρον, ἐξέπνευσεν. Ὁ Δέκιος νικηθεὶς ἀπὸ τῆς γότθου, καὶ μένωντας χωρὶς στρατιώτας, ἐπνίγη ἐλευθέρως εἰς τὰ κύμαλα τῆς θαλάσσης. Ὁ Μαξιμιανὸς τόσον φοβερὸς καὶ δριμυτάτης πόνης εἶχεν εἰς ὄλον τὸ σῶμα, ὅπῃ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐθνικοὶ ἰατροὶ ἔλεγον· ἀποτὸν Θεὸν εἶναι ἡ πληγὴ. Ὁ Μαξιέντιος καὶ τῶν Χριστιανῶν δὲν ἐμεταχειρίθη κάθε εἶδος σκληρότητος; ἀλλὰ ποῖα ἐσάθη ἡ ἔκβασις; εἰς τόσῃν ταλαιπωρίαν κατήντησεν, ὅπῃ φεύγωντας μόνος μὲ τὸ νὰ ἠφανίσθησαν ὅλα του τὰ στρατεύματα, ἐρρίφθη ἀπὸ λόγου τε εἰς τὸν Τίβεριν ποταμὸν, καὶ μέσα εἰς τὰ ρεύματά τε ἐπνίγη. Οὐαλεριανὸς ὁ Αὐτοκράτωρ αἰχμαλωθθεὶς ὑπὸ τῷ Βασιλέως τῶν Περσῶν, ἠναγκάσθη νὰ γένη κυβερνήτης τῶ ἀλόγου τε, κρατῶντας τὴν σκάλαν, ὅταν ὁ βάρβαρος ἤθελε νὰ καβαλλικεύσῃ. Ἰσχυριανὸς ὁ πρεσβύτερος, ἕως ὅπῃ ἐσάθη Ὁρθόδοξος, εὐτυχέστατα ἐβασίλευσε· τόσον ὅτι ὑπέκλινεν εἰς τὴν ἕξασίαν τῆς Ρωμαϊκῆς Βασιλείας τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἄλλας πολλὰς Ἐπαρχίας, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἔκλινεν εἰς τὴν αἵρεσιν, μὲ αἰφνίδιον θάνατον ἔλειψεν ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὡς δὲ καὶ ἐνδίκησις ἐπιτελεμένη δικαίως, ἔμνον καὶ τῶν Πριγκίπων τῶν διακτῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ καὶ τῶν αἰρεσιάρχων, ὅπῃ τὸ σύσημά της διέρρηξαν· ποῖος γὰρ καὶ τέτων δὲν ἠξέυρει τὸ θρηνοδέστατον τέλος; ὁ Ἄρειος ἀπὸ δυσενδερίαν κακωθεὶς, καὶ ἀπὸ πόνοους δεινὰς τῶν ἐντοδίων βασανιθεὶς, μέσα εἰς ἓνα κοπρῶνα παρέδωκε τὴν βρομεράν τε ψυχὴν. Ὁ Μαυχαιὸς ζωντανὸς ἐγδάρθη διὰ προσαγῆς τῷ Βασιλέως τῶν Περσῶν· καὶ τὸ μὲν σῶμά τε ἐδόθη,

θη, να τὸ φάγωσι τὰ θηρία, τὸ δὲ δέρματι ἐκρέμασαν ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῆς πόλεως, εἰς σημεῖον τῆς μεγάλης τε ἀσεβείας· εἰς τόσῃν γὰρ ἄνοιαν ἔφθασεν, ὅπῃ ἠνόμαζε τὰ λόγια τε παράκλητον. Τῷ Νεσορίῳ τὴν γλῶσσαν κατατρώγοντες οἱ σκώλικες, τῆς βλασφημίας τε οἱ ἐκδικηταί, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀποθάνῃ. Πρισκιλλιανὸς ὁ αἵρεσιάρχης μετὰς συντρόφους τε ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν Μάξιμον τὸν Ὀρθόδοξον Βασιλέα. Σίμων ὁ μάγος θέλωντας νὰ πετάξῃ, διὰ προσευχῆς τῷ Ἀποστόλῃ Πέτρῳ ἔπεσε κάτω, καὶ ἐσύτριψε τὰς πόδας τε, καὶ μετ' ὀλίγον μὲ πολλὴν ἀτιμίαν ἀπέθανε. Μονταρὸς, καὶ Θεόδωρος μὲ ἀγχόνῃν ἀφ' ἑαυτῶν τῶν ἐπνίγησαν. Κάποιοι Δονατισαὶ ρίπτοντες τὰ Ἄγια εἰς τὰ σκυλία, ἀπὸ τὰ ἴδια σκυλία κατεσπαράχθησαν. Μιχαὴλ ὁ Σεβήρος εἰς τὸ μέσον τῆς Γενέβρας διὰ προσαγῆς τῶν Κριτῶν, τῷ πυρὶ παρεδόθη· τὴν ὁποίαν τιμωρίαν μὲ τόσον βαρυτάτην ἀγανάκτησιν τῆς ψυχῆς ὑπέμεινεν, ὅπῃ μὲ βοὴν μεγάλην ἐφώναζε, καθὼς λέγει ὁ Καλβῖνος, ὅπῃ ἔγραψε τὴν Ἱστορίαν τε, νὰ τῷ δώσῃν κανένα ξίφος, νὰ θανατωθῇ ἀπὸ λόγια τε· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ περιέπεσεν εἰς Κριτὰς ἀσυμπαθεῖς, δὲν ἦνρε κανένα ἔλεος· ὅθεν ἀφ' ἑ πολλὴν ὥραν ἐβασανίσθη, τέλος πάντων ἀπὸ τὸν μακρὸν ἐκείνον, καὶ δεινώτατον πόνον ἀναλωθεῖς, ἐξέπνευσεν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀπὸ τὰς ἄλλοτρίας κινδύνους γενόμενοι Σοφοί, ἄς μάθωσιν ὅλοι οἱ Ἠγεμόνες νὰ σέβωνται μὲ Πίστεως ὀρθῆς τὸν Θεόν, νὰ ὑποτάσσωνται μὲ ταπεινώσιν εἰς τὴν Ἁγίαν τε Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ κάμνωσι τὴν πρέπασαν τιμὴν εἰς τὰς Ἱερεῖς, ὡσάν ὅπῃ εἶναι λειτουργοὶ τῷ Κυρίῳ· ἔτω ᾧ ποιῶντες, θέλων ἔχε πάντοτε ὑπερασπιστὴν τὸν Θεόν, καὶ μὲ εἰρήνην, εὐτυχίαν, καὶ ἀγαλλίασιν θέλων διοικεῖ εἰς ἔτη πλεῖστα τὰς ἑαυτῶν Ἐπαρχίας.

Μ' ἐπιτήδεον πλέεσιν, ἄνεμον οἱ τιμῶντες,
 Τὴν Ἐκκλησίαν τῷ Θεῷ, καὶ ταύτην ἀγαπῶντες.
 Οἱ δὲ πολέμιοι αὐτῆς, ἀντίμαχοι τῶν Θεῶν,
 Ὁ λειθρον καὶ ἀπώλειαν, ἔχον διὰ βραβεῖον.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Τῷ δὲ Δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν Θεῷ Τιμῇ, καὶ Δόξῃ εἰς
 τὰς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.

Handwritten text, possibly a signature or name, in dark ink, centered horizontally and slightly above the middle vertically. The text is illegible due to the dense, speckled background.

